Márkus László.

Pesti Hírlap, 1925. május 31.

1925. május 31., vasárnap. P.H

— **(Szinpadművészeti kiállitás.)** Az Iparművészeti Társulat szombaton megnyilt kiállitásának igen érdekes és tulnyomó részét teszi ki a szinpadművészeti kiállitás. Azt látjuk — amit a napi események forgatagában alig figyeltünk meg — hogy a szinpadi élet körül egy különálló illusztrativ, dekorativ művészet szökött utóbbi években erős törzsü fává. Felvonul itt mindaz, ami a szinpadi külsőséget széppé teszi, mindaz, ami toll, ecset és festői fantázia utján a darabok sikerét előbbre viszi. Igy mindenekelőtt érdekes részek azok, amelyek a diszlettervezők nagy és lelkes munkájáról adnak számot. *Márkus László gróf Bánffy Miklós, Málnai Béla, Kéméndy Jenő* patinás nevei mellett szép sikerrel szerepelnek az egészen modern törekvések képviselői: *Baja Benedek, ifj. Oláh Gusztáv, Medgyes László.* Érdekes ujitások felé törnek *Bortnyik Sándor, Braun Vera* és *Anikó, Pán József, Haranghy Jenő*, a kosztümtervezők közt *Greff Lajos* és *Szüts Endre*. Az iparművészeti részben feltünnek, *Zilzer Hajnalka, Borszéky Jákó, Kereszténvi, Lakatos* kerémiai, szobraikkal szépen vannak képviselve *Kisfaludi-Strobl, Ligeti, Vedres Márk*. Egyes szövetségek pompás kézimunkái mellett ott láttuk *Mühics Sándor* és *Gerely Jolán* értékes himzéseit és szőtteseit, aztán néhány kitünő fiatal művész könyvkötészeti remekeit. A kiállitás nagy sikere kivánatossá tenné, ha a szinpadművészet termékeit időről-időre ilyen tökéletes gyüjteményben láthatnánk viszont.

22

Márkus László †

Magyar Nemzet
1948. ápr. 27

Színházi hírek

Meghalt Márkus László

A Nemzeti Színház és az Opera homlokzatán fekete zászló leng: *Márkus* László meghalt. Orvosnak készült, de *Kiss* József unszolására a *Hét*-be színikritikákat kezdett írni, ez eljegyezte az uj magyarsággal és amikor *Beöthy* László, a szenvedélyes, magas kultúrájáról és színpadi ismeretéről tanuskodó kritikái nyomán *színházi rendezőnek* szerződtette — eldőlt a sorsa. Festegetett is és műbírálataival az *új magyar piktúrának* mutatott irányt. Diszleteket tervezett, hogy megteremtse azt a színpadot, amely az Operát és a Nemzeti Színházat például világviszonylatban is elismertté tette. Hatalmas fizikumban hatalmas munkavágy feszült. Szinte egy percig sem pihent életében. Az utóbbi időben színésznevelléssel is foglalkozott és tanára volt a Szinművészeti Főiskolának, de hó-

órára. Rajongó növendékei jöttek hozzá és körülülték dolgozószobájában, abban a hatalmas teremben, amelynek legkisebb zugát is könyvek töltötték meg. Így tartotta utolsó óráját még halála napján is, majd kinyitotta a rádióját, hogy a hallottakról kritikát írjon, amikor vasárnapra virradó éjjel, 3 órakor fotelijében ülve, utolérte a gyengéd halál.

Íróasztalán száz és száz jegyzet. Tollán még meg sem száradt a tinta. Sok mindenre készült még a szellemi világ eme renaissance-alkatú hőse, aki egyaránt vívódott a tollal, ecsettel, muzsikával és színházzal. Csak a halál ellen nem küzdött. Az Opera barokk-gazdagságú márványelőcsarnokából kísérik szerdán délután utolsó útjára. Élt 67 évig... **Stób Zoltán.**

Szerdán délután temetik Márkus Lászlót

Az Operaház előcsarnokában ravatalozzák fel a művészvilág halottját

Az Operaház és a Nemzeti Színház épületén gyászlobogó: *Márkus* László, az országoshírű esztéta és közíró, a dalszínház volt igazgatója, a Nemzeti Színház főrendezője meghalt.

*

Márkus László állandóan vívódott a »pályaválasztással«. Közíró és esztéta, színház-igazgató és rendező, színházi kritikus és rajzoló. Pedig — *orvosnak* készült. »Azzal indultam el a marosszigeti régi református líceumból, hogy orvos leszek. Harmadéves medikus koromban azonban képzőművészeti kritikát kezdtem írni az egyik napilapban. Ekkor megismerkedtem *Kiss* Józseffel, aki ismeretlenül felkeresett és felszólított, hogy írjak kritikákat a Hétbe. Itt dolgoztam *Cholnoky* Viktor, *Molnár* Ferenc, *Ignotus*, *Kóbor* Tamás társaságában. Elkanyarodtam az útról — ezentúl már csak a művészet érdekelt. Szinpadi reformokat követeltem cikkeimben, mire *Beöthy* László azt mondotta, mutassam meg a gyakorlatban, hogy mit tudok. Így lettem rendező a Magyar Színháznál és ettől kezdve nem tudtam elszakadni a színháztól« — mondotta egyszer önmagáról.

A harmincas években először a *Nemzeti Színházat*, aztán az *Operaházat* igazgatta. A hitleristák 1943—44-ben állandóan támadták *és a német megszálláskor azonnal* levá*tot*ák.

Operai igazgatása alatt *szabadelvű szellemet* képviselt és a színház bevált énekeseitől csak végső esetben vált meg. Az *Uj Magyarságban* és a *Deutsche Zeitungban* állandóan támadott *Székely* Mihály a német megszállásig változatlanul szerepelt. Emlékezetes az a »Rózsalovag« előadás, melyet a náciknál kegybenálló Clemens *Krauss* vezényelt. Székely énekelte Ochs báró szerepét. A jobboldali lapok ebből az alkalomból is Márkus fejét követelték.

Beszédközben gyakran simította hátra hatalmas oroszlánsörényét. Ez egyik megszokott jellegzetes mozdulata volt. Márkus László akár a Hét kritikusaként, akár az Apolló kabaré, akár a Nemzeti, akár az Opera igazgatójaként működött. mindig tele volt munkakedvvel. Magyarország legszínesebb művészegyéniségei közé tartozott, a *Krudy* Gyulák és *Kernstock* Károlyok érdekes galériájába.

Az Opera állott szívéhez legközelebb: az Opera előcsarnokából temetik szerdán délután.

Somogyi Vilmos

ben.

479.

d jobbra. Rövid haja ősz be vegyülő s ar-
ét az asztalra s balját a csipőjére támasz-
öld palástja hermelin prémes és aranyhím
rna. A rendszavú rendes, melynek csillag-
anyláncon lovja, mely „M. T" monogrammok-
. Az irószeretlen, hol a hermelines és kösa-
ITIORVM"-nak két kötete áll, melyek kiad-
- és az 1807-diki is van, tér és tervrajzok
m Viae Ludoviceae ad Litorale Hungar-
Planum Canalis Bacsiensis Francis-
demiae Milit. Ludoviceae" és „Fun-
Surdomutorum Vacien." Jobbra a Tamá-
nik s a trón piros függönye fel van
ger pinxit 1824." olvasható
nézeti 242: 159. Gm.

a.

Tan 1893: VII. 19-diki 26767 a. leirat alapján

vételek 1893. September 2-áa, mint 1893: IV. 29-én
ru. 26767/93 sz. rendeletet. 107/93 N.: V.)

29/7
45.

Congruenas visszaadatik

jor tűzijáték. Mafirt világhíradó. Hiú
Mackó pörujár (orosz rajzfilm). Mai-
nes (belgiumi panoráma). A nagy világ-
egyetem (kultúrfilm).
előadások reggel 9-től d. u. 4-ig, v. ü.
2-ig. CAPITOL: Folyt. egyórás
½2. ¾4, ½3, ¾3, v. ü. 11. CITY: Az örvény sodrában.
relem vádol! ¼4, ¾6, ½8, sz. v. ½2.
CORSO: A szerelem vádol! 4, 6, 8, v. ü. 2.
CORVIN: A madonna titka. 4, 6, 8, v. ü. 2.
ü. 2. DAMJANICH: A szerelem vádol! 4, 6, 8, v.
½6, ½8, v. ü. ½2. DÉGI: A nagy derby, ¼4,
titka. 5, 7, 9, v. ü. 3. ELIT: Nő az ablak
mögött. ½5, ½7, ½9, sz. v. ½3-kor is.
FORTUNA: Piccadilly. 11, 1, 3, 5, 7, 9.
FORUM: V. Henrik. ½5, ½7, ½9, sz. v.
ü. ½8. HOMIROS: Gyilkos láz. ¼4, ½6, ½8,
v. ü. ½2. HUNNIA: Veszélyes órjárat.
½8, ½5, ½7, ½9. v. ü. 2.

Telefon: 200-232.
Kisörsy, XIII., Vésző-u. 5.

ALON
20 esőkabát angol, Ft 103.80
OS és KOVÁCSI
ü 54.
Telefon: 222-537

Markus László.

lásd

2

Színészeti Lexikon

I. 526 l.

II. 729. l.

mellett. Ép.

meghivott Benedek Árpád nélkül elfogyassza és mikor másnap, hétfőn délután megjelent a szerkesztőségben, az első dolga volt, hogy maga elé citálta a társszerkesztő urat.

— Benedek ur! — kiáltott ki a szomszéd szobába. Ebben a pillanatban nyilként pattant fel helyéről Benedek ur s besietett a főszerkesztő magas szine elé, akinek őelőtte, mint ismeretesen szolgálatkész ember előtt, különösen nagy respektusa volt.

Tiszti rá sem nézett, ellenben érces hangon felszólitotta:

— Benedek ur, válasszon Ön köztem és ama nő között!

Benedek meghőkölt s noha érezte, hogy az állásáról van szó, amihez pedig szivesen ragaszkodott, mégis jobbnak látta tréfára fogni a dolgot és igy felelt:

— Szerkesztő ur, én ama nőt választom!

— Önnek jó izlése van, Benedek ur! — felelt meggyőződéssel Tiszti.

Ezzel véget is ért a raport, Tiszti a jövőben már nem tett észrevételt az ellen, hogy a társszerkesztő a szintársulat szépének udvaroljon, viszont nem hivta többé ebédre Benedek urat.

A SZINHÁZ ÉLET-HALÁLHARCA

IRTA: MÁRKUS LÁSZLÓ

Mindenki tudja, hogy baj van a szinházakkal és mindenki ugy tudja, hogy ennek a bajnak elsősorban a film az oka. Olcsóbb, népszerübb, és fájdalom, alantasabb szórakozásul szolgál a film, gigantikus tömegtermelésen berendezkedett ipar az, a kapitalista rendszer végső konzekvenciái felé közeledő társadalomban ez a gazdasági formának leginkább megfelelő művészetprodukció. Hatalmas tőkék tömörülhetnek ebben a produkcióban, végtelenül erősebbek, mint amiket a szinház meg tudhat mozgatni, mert a film eminensen technikai jellege mindazokat a módszereket lehetővé teszi, amelyek bármely más iparban a termelési költségeket csökkenteni és a termelést fokozni a rendelkezésre álló tőkék növekedése arányában képesek.

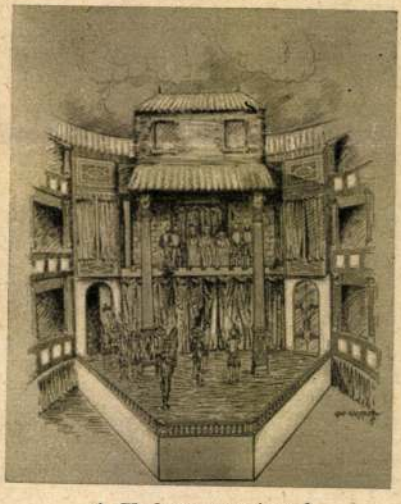

A Shakespeare-szinpad.

A filmet standardizálni lehet: vissza lehet vezetni a filmszalag és vetitőgép sokféle lehetőségeit egy pár, vagy pláne egyetlen tipusra, amivel az egész világ egységes területévé lesz a termelésnek. És bizony nemcsak az anyag és a gép, hanem maga a filmben élő művészet is standardizálódik, egy pár tipusra redukálódik, másszóval a technika és a művészet dualizmusában egyre inkább a technika válik meghatározóvá. A film termelésében lehet a munkamegosztás legvégső elveit hasznositani, mindenféle Taylorizmus és Fordizmus elképzelhető a studiókban, laboratoriumokban, sőt a kereskedelemben is ami megint gyötrő erővel hat vissza a film művészetére, mert ott is azt a specializálódást szemlélhetjük, amely egy-egy részlethez kárhoztatja a munkást a falanszterben és a szinészt arra kényszeriti, hogy mindig ugyanazt a neki kijelölt tipust ábrázolja, ugyanazokkal az eszközökkel, a rendezőt és irót arra, hogy mindig ugyanazt a mesetipust forszirozza, ugyanazokkal a kifejező klisékkel s ebből egy olyan művészi kollektivizmus származik, amely az egyéniséget teljesen semmivé oldja. Nagy művészegyéniség a filmben egyelőre

Márkus László

Pesti Hirlap nagy naptára az 1936-évre

Szép asszonyok,
ahol megfordulnak, mindenütt az érdeklődés központjába kerülnek. Mindenki szépségük titkát szeretné kifürkészni — s ha elárulják, akkor hálás elismeréssel adóznak a "4711"-nek, mely különleges tulajdonságainál fogva egyesiti a szépitőszerek összes előnyeit. A "4711" kékarany szinei immár köztudatba mentek át.
EAU DE COLOGNE
4711
No 4711. Eau de Cologne

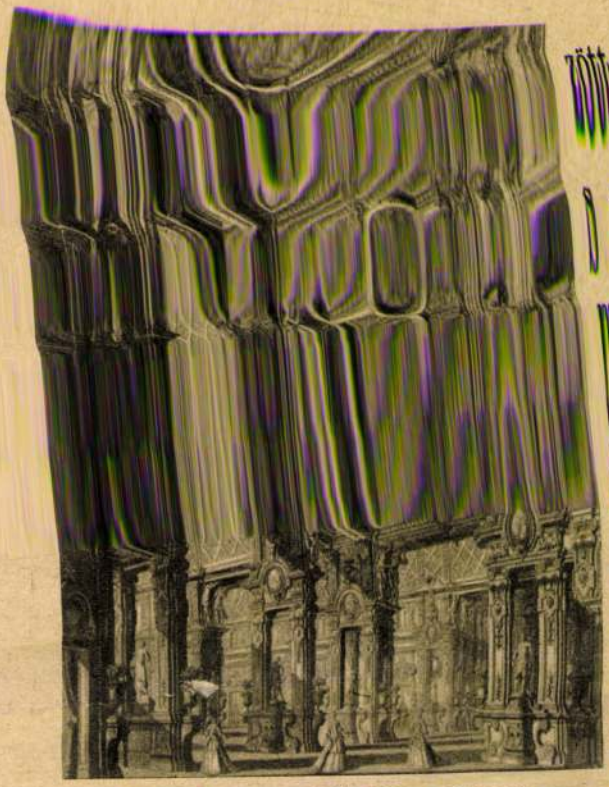

A barok szinpad. Galli Bibiena szinpada.

csak mint rendező állhat meg (Chaplin is azért lehet jó szinész, mert őmaga a rendező), de a sztárok, a tiztizenöt gesztusra és grimaszra berendezett szép fiuk és démonok, szánalmas borbélylegény és manikürlány műkedvelőkké rémülnének, mihelyt egy komplex emberi karakter és sors egyéni átélését, egy szinészi feladatot kellene megoldaniok. A filmszinész testi előnyeivel uralkodhatik, s mint a testi megjelenés specialistája lehet jelentékeny harcolófél a tőke és a munka harcában. De az, hogy a film milyenné fejlődik, az nem a szinésztől függ, hanem függ egyelőre a rendezőtől, de egyre inkább csak a producertől, aki ugy határozza meg a filmek meséjét, a szereplők milyenségét és az áru különböző tipusait, akár egy textilgyár kereskedelmi igazgatója a selymek fajtáit és mintázását. A vezető szempont itt is, ott is a népszerüség, a divat, az üzleti siker és a bevált formák kihasználása.

zött a filmprodukcióban, s az elnyomó tömegtermelés egyenlő

korokre differenciálódhatik, ami a filmtőke zsarnokságát a szinházakkal szemben gyengitheti. De akármi lesz a beszélő filmből és akárhogyan hat is ez vissza a némafilm művészetére, egy dolog változatlanul bizonyos, az, hogy a filmben nyujtott szórakoztató, vagy akár művészi folyamat központi hordozója mindig a szinész lesz, akivel a mai filmrendező mint egyszerü nyersanyaggal bánik, s aki esetleg egy jobb korban a rendező fölé kerekedhetik, azonban a filmben mindig a szinészt keresi a publikum és sohasem lesz fontos, hogy a filmet Tolsztoj irta, hanem az, hogy Greta Garbo játssza és sohasem az, hogy a hangzófilm opera zenéje Puccinitől van, hanem az, hogy Gigli énekli.

Itt különödik el aztán élesen a film a szinháztól, amelynek lényege a mű, az, amit a költő alkotott. A dráma, (a zenedráma is) a költészetnek az a formája, amelynek beteljesüléséhez a szinpad képzőművészeti és szinészi formái kellenek, amely tehát nem elégszik meg azzal, hogy az olvasó fantáziájára bizom az ember külső értékeinek kreálását és a környezet megkonstruálását, hanem körülhatárolt és parancsoló stilusban meghatá-

Ilyen nyugodtan

alszik gyermeke,
ha lefekvés előtt ruha- vagy időhatásoknak kitett testrészecskéit

NIVEA-CREME

mel bekeni. A Nivea-krém, bőrkrém, mely a bőrrel rokon euceritet tartalmaz, megszünteti a viszketegséget és megakadályozza, hogy a gyermek vakaródzék, ami nagyon ártana a fejletlen bőr felületének. Tiz éves korig mosdáshoz csakis

NIVEA-CREME
GYERMEKSZAPPAN-t
használjunk.

P. Beiersdorf & Co. A. G. magyarországi vezékrépviselete
Budapest, V., Rudolf-rakpart 10. szám.

30

BUDAI BUTORÁRUHÁZ
SCHÖNBERGER ARNOLD

BUDAPEST, II.,

Szőrmebundáink

63

Tartósságban
Szabásban
Árban
vezetnek

ARÁNYI
SZŰCS

BUDAPEST,
IV., VÁCI-UTCA 11/B.
(télemelet) T.: 810-80.

Gordon Craig architektónikus szinpadja: Hamlet.

rozza a látható és hallható kvalitásokat is. Ebből sok minden következik, mindenekelőtt az, hogy a szinház teljesen a költői mű szolgálatára legyen beállitva és minden tényezője csak azt adja, ami a mű képben és hangban való megelevenitésére szükséges. De következik az is, hogy szinpadi produkció tehát nem lehet egyes szinészek sikeralkalma, hanem mindig ensemble-produkció, amelyben az egyes elemek, az egyéniség teljes kifejlődésével és aztán fegyelmezett beépitésével egy stilussá egészitik ki egymást. A szinpadi kép nem lehet naturalis ábrázolás, hanem a költői mű külön konsternált világának képe, amely bizonyos természeti elemeket tulhangsulyoz a többiek rovására, amely eseményeket nagy akcentusokba sürit, a természeti élet részleteiből válogat: stilizál.

Most már világosan látjuk egymással szemben a két riválist. A film lényege a szinész, a szinházé a költő. A film stilusát a fotografia adja meg, amely mindig teljes valóságot ábrázol, még akkor is, vagy még inkább akkor, ha megszólal és pláne akkor, ha majd szines és stereoszkopikus lesz. Még ha stilizált diszlettel és gesztussal kisérleteznék is a film, akkor sem lesz más, mint másodlagos: egy szinpadi kép fotografiája, mint a legzengőbb film sem lesz más, mint egy operaelőadás fényképe. Maradéktalanul, elsődlegesen, dokumentumszerüen a fotografia a természeti részletek külső képét adja, lényeges a filmnek tehát mindig a természeti kép, mint millió és a szinész testi habitusa, mint kifejező eszköz marad. A szinház azonban egy, vagy kevés képet tud adni, de ezt a kevés képet a költő átlelkesiti, a kevés részletnek dus szimbolikus jelentőséget ad, amely hatások csak az élet közvetlenségében érvényesülnek. A szinház lényege a stilus, amely a költőből ered.

Rájövünk most már, hogy a szinház és a film tulajdonképpen nem is riválisok. Azzá csak ugy lettek, hogy a film szinházszerü akar lenni és a szinház, e gyötrő konkurrencia ellen védekezvén, filmszerü hatásokkal erőlködik. Mulatságos látni, hogy itt egy élet-halálharc folyik, aminek

Magyarország legnagyobb és legelőkelőbb zongoraszakvállalata.

LYRA

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 19. KÉNYELMES (tizenkilenc). 174 RÉSZLETRE!

Szerencsi
CSOKOLÁDÉ
Szerencsi
KAKAÓ

nincs semmi értelme. Hiszen maga a publikum tanitja ki az illetékeseket: ha egy mozi valami nagyon vonzót akar produkálni, akkor élő és személyes valóságában mutatja be a filmszinészt, vagy legalább is élő személyek mutatványait iktatja közbe, ami annak jele, hogy a mai film nem igazi film, hanem lefotografált szinház, aminek az eredetije érdekesebb. Viszont az apró képekre tagoló és szimultán egymásmellettiségekben és egyidejüségekben komponáló modern drámatechnika annyira filmszerü, hogy egyre jobban kivánja a publikum a film valóságos bekapcsolását.

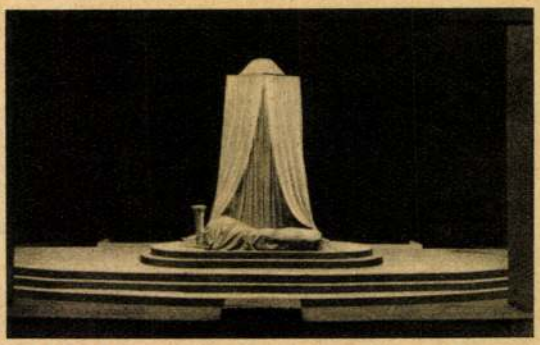

A Gordon Craig szinpadjának továbbfejlesztése: Jessner „Othello".

Értelmetlen harc ez és igy eldönthetetlen, mert mind a két fél a másik speciális eszközeivel harcol, s vége csak az lehet, hogy a döntést a gazdasági fölény hozza meg, ami a szinház teljes vereségét jelenti, hacsak nem jön egy rendező, aki a szinházat a költő házává visszateremti.

Mert a film és a szinház élet-halál harcának hadvezérei a rendezők. Tőlük függ, hogy a filmből film, a szinházból szinház legyen és hogy a két kifejező formában rejlő művészi potenciák önmaguk sajátosságai szerint kifejlődvén, dominálóvá erősödjenek a tőke erőivel szemben. A filmről most már ne beszéljünk többet: a szinház története a rendezői törekvések története. A rendező az, aki a szinházat a költő instrumentuvámá egységesiti. Hasonló a karmesterhez, aki a mű stilusát megérti és megteremti, de szerepe mégsem egészen azonos, mert a művészi egyéniségek nagyobb potenciáival és a kifejező eszközök egymástól idegenebb sokaságával van dolga. A rendező nem most, a primadonnarendezők korában született. Igen jó rendező volt Shakespeare és Molière is, csakhogy az ő rendezői voltukat elfödte elsődlegesebb kvalitásuk, a költőiség. Goethe is rendezett, Lessing, Iffland kitünő rendezők voltak, akik a szinész egyéni munkáját tökéletes ensemble-egységbe tudták tömöriteni, de még nem tudták a képzőművészeti elemek hatalmát és szinpadjuk nem lehetett a költő teljes világának kifejezője, hanem sok epikus elemet tartalmazott: sokat bizott a néző fantáziájára, még akkor is, vagy akkor leginkább, mikor például a meiningeniek bonyolult realizmusában a legvalóságosabb valóságot igyekezett tükrözni, s ezzel éppen a leglényegesebbet, a stilus meg-

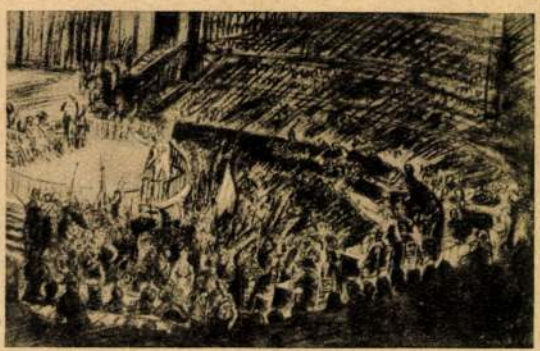

A rendező kezd fölébe kerülni a költőnek: Reinhardt „Danton".

Hegedük

Kapható Stradivarius, Stainer, Amati formákban, bármelyik mintának egy az ára.

0. sz. Keményfából, durva . P 8.—
1. sz. Jávorfából, közönséges, de rendes, jó . . . . P 10.—
2. sz. Jobb minőségü és rendes felszereléssel . . P 13.50
3. sz. Jobb minőségü, metszett tiszta munka, jóhangu P 16.—

Még jobbakról árjegyzék kérendő.

Harmonikák

2. sz. 8 billentyüvel, tisztán hangolva P 8.—
3. sz. 10 billentyüvel, jobb alaku P 11.—
14/a. sz. 4 hangváltóval . . P 24.—
25. sz. bécsi minta, 4 bőgővel . . . P 20.—
25. sz. Ugyanez valódi acélhangokkal P 27.—

Rézfuvóhangszerek

Rézfuvóhangszerek, egész zenekari felszerelések legjobban, legolcsóbban csakis itt a gyárban kaphatók. Árajánlatot és karmestert díjtalanul küldünk.

A világ legjobb hangszerei és gramofonjai itt az eredeti gyárban kaphatók.

Részletre is szállít!

Árjegyzéket ingyen küld!

MOGYORÓSSY GYULA

világhirü kir. szabadalmazott hangszergyára

BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI-UT 71. SZ. (Kelenföldi pályaudvar felé.)

Világhirü tárogatók

1. sz. Puszpángfából, feketére pácolva, ötbillentyüvel, teljesen felszerelve . . . . . P 24.—
2. sz. Ugyanilyen, de jobb kivitelben, 6 billentyüvel, teljesen felszerelve . . . . . P 27.—
3. sz. Ugyanilyen, de jobb kivitelben, 8 billentyüvel teljesen felszerelve . . . . . P 32.—
4. sz. Valódi puszpángfából 13 ujezüst billentyüvel, legujabb mechanikával, teljes felszereléssel P 70.—
5. sz. Ugyanaz, de „Fis" gyürükkel, rózsafából, finom . . . . P 80.—

Cimbalmok

Világhirü saját gyártmányu, zenekarnak . . P 160.—

Ne hallgassunk a külföldi csábító hirdetésekre, hanem pártoljuk a világhirü magyar hangszergyárat. Legolcsóbban legjobb hangszereket innen lehet rendelni.

Hitelesen igazolunk sok százezer köszönő- és ellsmerőlevelet. — Kitüntetve sok aranyéremmel, stb.

Szinpadi kép, amely a mű stilusából indul ki: Bakst „Szent Sebestyén".

szinpadot teremteni és ezt elsősorban a szinpadi kép festői továbbfejlesztésében kereste. A Reinhardt képzőművészeti gazdagsága és modernsége a szinészi mozgást, a gesztust és a tömegek festői jelentőségét is átalakitotta, s a beszéd hangsulyának, rithmusának, zenei részének egy szimbolikus szavalás felé való eltolásával befejeződött az ő műve, megjelent az a szinpad, amely egy rövid ideig teljesen zengő hangszere lehetett a költőnek, mert minden rész művészetét kemény együttesben és egyensulyban tartotta a nagyszerü rendező, aki azonban csakhamar tulnőtt önmagán és szinpadán, mert nem jelentkezett a költő, akit alázatosan szolgálhatott volna. Nem volt olyan költő, aki parancsolóan szabhatta volna meg a rendező hatáskörét, s a maga eszközeitől elkábult, s a maga mesterségét egyre öncélubbnak érző rendező csakhamar mellékesnek, illetőleg szabadon formálható nyersanyagnak kezdte kezelni a költői művet. Nem a költői mű stilusa teremtette most már a szinpadot, hanem a rendező szuverén elgondolásaihoz idomultak a művek, s a szinházban a szinpad lett az ur, amelynek mestere a rendező. Reinhardtnak

alkotását, abstrahálását bizta a nézőre. Az első teljes rendező nézetem szerint Brahm volt, aki a költészet legnaturalisztikusabb korszakában ismerte meg, hogy még a Hauptmann emberszagu naturalizmusa sem maga a valóság, hanem annak valami esszenciája és ennek környező világát a szinpadon a valóság elemeiből, de a festőművészet stilusképző átrendezéseiben alkotta meg. Ő a szinpadi kép apja, amibe beleszerkesztődik a szinész beszédje, gesztusa, amiben akcentuáló jelentőséget kap a világitás, a forma és a csoport és létrejön a képzőművészet és a szinészművészet összedolgozása, feloldódása és egy uj előadó művészetben, a szinpadban ujjáformálódása a költő szolgálatára. Az orosz Staniszlavszky egy harmadik elemmel, a zenei rithmussal gazdagitotta a költő remek instrumentumát és ő egyuttal az utolsó rendező is egyelőre, aki teljes szinházat csinált, mert akik azóta jöttek, azok nem egységet, hanem a szinész, a rendező és a költő egységének megbontását művelik.

Közvetlenül Brahmhoz csatlakozik Reinhardt, aki az irodalom uj romantikájának próbált

Reinhardt szinpadja, mikor már minden rendezői ötlet sikerült.

Asszonyok öröme.

A technika haladásával párhuzamosan az emberek életében, még a szakácsművészet terén is, lassanként minden megváltozik, kényelmesebbé válik. A külföldi országokban, különösen nyugaton, Németországban és Angliában, az enni- és innivalókat a legpraktikusabb módon szokták megválogatni az emberek.

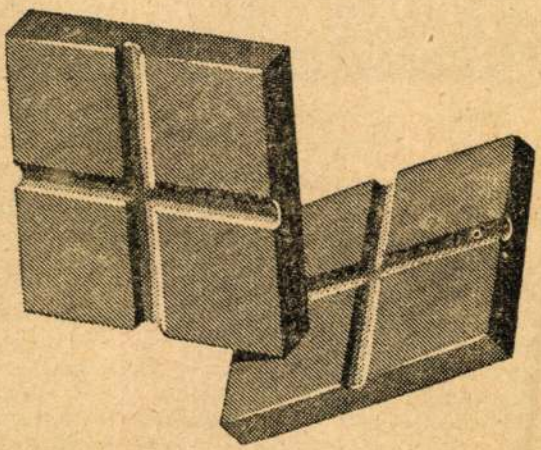

Ilyen a Szent István-kocka.

A mi asszonyaink is lassanként elhagyják a ruházkodás és főzésre vonatkozó ósdi hagyományokat, melyeket nagyanyáinktól örököltek, mert a haladó élet és a kényelemszeretet még a legkonzervativabb gondolkodásu asszonyokat is eltéríti a megszokottságoktól. Ma már örömmel fogadják mindazt a kényelmet, a mit a technika haladása nyujt: konflis helyett az autót és buboskemence helyett a központi fütést, mert ezek az emberi kényelmet szolgálják.

Ily korszakalkotó ötlet volt az is, hogy a süvegcukor helyett áttértünk a kockacukor használatára. Ebből az ötletből született meg a régi csomagolásu pótkávé helyett, a Szent István-kocka néven forgalomba hozott, kocka adagolásu Szent István pótkávé, amit máris a legpraktikusabb pótkávénak kell elismerni, mert minden Szent István-kockában annyi fino man őrölt cikória pótkávé van préselve, amennyiből ½ liter vizzel kiválóan erős kávét lehet főzni. Ha egy Szent István-kockához nem ½, hanem 1 liter vizet használunk, akkor gyengébb kávét főzhetünk vele, tehát mindenkinek a tetszésére van bizva, hogy erősebb kávét főz-e a Szent István-kockából, vagy gyengébbet. Aki egyszer a Szent Isvtán-kockát megpróbálta, az a háziasszony örül, mert a Szent István-kockával főzött kávé *mindig egyformán jól sikerül*, szine, ize, zamata mindig ugyanolyan, amilyet a háziasszony és a család legszivesebben fogyaszt.

Expresszionista színpad.

tehát korszakos érdeme mellett, hogy a teljes kifejező készségü szinpadot megteremtette, ott van az a korszakos hibája, hogy ezt a szinpadot öncéluvá tette, s a költőt másodranguvá a szinházban, a rendezőprimadonnát a rendezőstart tette a szinház centrumába, vagyis a szinházat letolta a film felé.

Még egy jelentékeny szinpad alakult Oroszországban, amely a maga költőit kifogástalanul szolgálja és az az ugynevezett zsargonszinház, a „jiddisch" szinházak szinpada, különösen pedig a moszkvaié. Egy nagy rendező dolgozott a legutóbbi napokig itt: Granovszky. A „jiddisch"-irodalom furcsa, elmélyülten szentimentális és közben mindig keserüen irónikus népdráma és népoperettféléket termel, az üldözött és fölényes intelligenciájában valami akasztófahumorral szenvedő oroszzsidó lelkiség jellegzetes megnyilatkozásait, amelyeknek szinpadi eszközei a torzitott, szimbólikusan összevont, néha a konstrukcióig leanalizált kép és a beszéd és gesztus olyan rithmikus zeneisége, mely Staniszlavszkyék stilizált naturalizmusával rokon. Kórusművészetük egészen ujszerü, vagy ha ugy tetszik, egészen klasszikus: a tömeg együttes stereotip mozgásra van beállitva, közben pedig minden egyénnek egyéni jellegzetességü és pantomimikusan ütemes részletgesztusokat ád a rendező. Ez a szinpadi apparátus tökéletesen kifejezi a maga irodalmát, de a maga irónikus keveredettségében csakis arra alkalmas.

A film áldz konkurrenciája ugy érte a szinházat, hogy annak ez a három tisztán szinpadi apparátus, a Reinhardt, a Staniszlavszky és a Granovszky szinpadja állott rendelkezésére és természetesen az operaszinpad, amely azonban kivül esik a megállapitások keretén. De adva volt a szinház centrális tényezője, a rendező, aki tulfejlődve a maga hatáskörén, primadonnává lett és a költő fölébe kerekedett. Már most jött a védekezés életre-halálra és a rendezőnek ez a hamis beállitottsága hamis irányba terelte a defenzivát: a rendezői ötletek és kigondolások egyre tulnyomóbban kezdtek érvényesülni, s a párbaj a szinházi rendező párbaja lett a mozirendezővel, ahelyett, hogy a szinház és a film teljes elkülönödésében elcsittulhatott volna. A szinpadi kép, a szinpad képzőművészeti eszközei a legmodernebb festőiség és architektura stiluskisérletei szerint fejlődtek, de nem a költő, hanem a rendező szolgálatára, aki furta, faragta, nyeste és szabdalta a költő művét a maga önkényes stiluskitalálásai szerint. Minden uj állomást a szinház védekező fejlődésében egy rendezői elmélet jelől, amely azonban nem egy költő természetes kifejeződése, hanem amelyhez utólag keres előadandó müveket a rendező és ha nem talál készen, valamely egészen idegen művet torzit bele a maga elgondolásába. A német Jessner a Gordon

Expresszionista színpad.

MINDEN, AMI ZENE

kottában
gramofónlemezen
rendelje
csak

BÁRDNÁL
BUDAPEST,
IV., Kossuth
Lajos-u.
4.

152

OPERA 76
zongoraterem
Budapest, Hajós-utca 16.

Világmárkás zongorák, pianinók ezer pengőtől negyven pengős havirészletre is. Tisztviselőknek nagy kedvezmények.

Varju Béla
műhangszerkészitő
Ujpest, István-ut 11.

Grammofón, lemezek. Harmónika, hegedü, gitár stb. hangszerek legjutányosabban beszerezhetők. Hangszerek javitása. Hurok és zenészkellékek elsőrendü minőségben, a legolcsóbb árban.

161

Accumulátorok
137

bármely célra
SZIKLAI és TÁRSA
cégnél
—
Budapest,
VII., Péterfy Sándor-utca 9. sz.
Telefon: József 351-43.

Craigh architektonikus szinpadjából viszi tovább a teljesen geometriai formákra redukált szinpadi képet és ebben egy monumentális, de nagyon egyoldalu szinészstilust termel ki. Ez a nagy művész már visszakanyarodott az igazi szinházhoz, s talán ő lesz a költő szinházának ujjáteremtője, — egyelőre azonban ő visszaszorult és a sztárrendezők viszik a szinházat a katasztrófa felé. Ezerféle izmusok burjánzanak, amelyek lényege azonban mindig az, hogy a rendező kigondol egy erőszakos teóriát és ebbe belekényszeriti az irodalmat és a szinészt és a képzőművészt, sőt ujabban már a zenészt is. Minden fiókistenek közt két főistenség dominál ma, a két misztikus hirü orosz, Tairoff és Mayerhold. Bátorkodom kijelenteni, hogy minden látszólagos különbözőségük mellett mind a ketten a „jiddisch"-szinház szentimentálisan ironikus stiluskészségét vették át, s ennek ironikus beszüremkedéseit emelték ki és fejlesztették a groteszk grimászig és clowni karrikaturáig, ami ugy illik például a Romeo és Juliához, mint a tehénre a villogó magyarfehérnemü. Az egyik az expresszionizmus cimén, a másik a konstruktivizmus cimén alakitja a szinpadi képet, tehát az egyik (Tayroff) a festői kompozició és térkitöltés kizárólagos szempontjai szerint torzitatja a formákat és sematizálja a mozgást, a másik (Mayerhold) pedig mechanikai és statikai szerkezetekké mezteleniti a képet, s a kopár emelvényeken, létrákon és rudakon és rácsokon mechanikus mozgásokban, akrobata mutatványokban tornáztatja a szinészt. Mind a kettő mindig az ironikus fintorban éri el kiteljesülését, ami náluk valahogy megérthető, hiszen a szovjet parancsa szerint a burzsujság gunyolása és a propaganda a szinház célja, de a hirhedt Piscatornál, aki a szinház célját minden kényszer nélkül, puszta sznobizmusból jelöli meg a politikai propagandában, ennél a sarlatánnál ez a célkitüzés merőben értelmetlen. Most aztán mindenféle ötperces életü izmusokban fogant képek tombolnak a szinpadon, ami nem baj, mert az az egyetlen momentum, ami a filmtől elkülönit, de azt az előnyét is elveszti az ugynevezett modern rendezés abban a bűnében, hogy a szinpadról teljesen kiveri a költőt és a szinház centrális tényezőjévé a rendező kényére kiszolgáltatott, a géppé mechanizált szi-

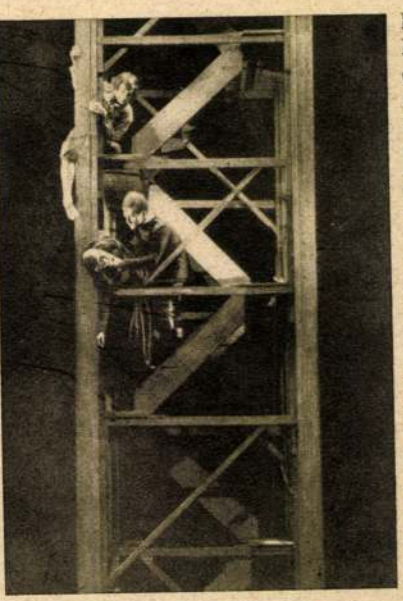

Konstruktivista szinpad.

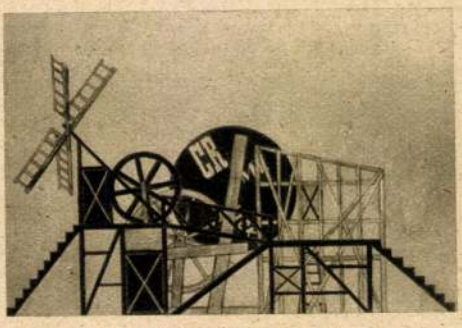

Konstruktivista szinpad.

HANGSZER OTTHON
FEKETE MIHÁLY

BUDAPEST,
József-körut 9.
Telefon: J. 336-23.

107

Az összes **hangszerek legjobb és legolcsóbb** beszerzési helye.

Világmárkás **grammofónok és hanglemezek** legnagyobb választékban.

TANULJON

143

JAZZT

BUDAPEST, JÓZSEF-KÖRUT 52. SZ. **SZEKERESNÉL**

BESNYŐ GALERIA

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 25. SZÁM

TELEFON: 886-31.

Fővárosunk imponáló előkelőséggel berendezett képszalónja, amely állandó összeköttetést tart fenn a világ legjelesebb műgyüjtőivel és műkereskedőivel.

Bármely festményekkel és műtárgyakkal összefüggő ügyben a legnagyobb készséggel áll **díjtalanul** az érdeklődők ugy az eladni szándékozó, mint a vásárolni akarók rendelkezésére.

175

A mechanizált szinpad.

Dadaista szinpadi figura.

nészt teszi. Szemmelláthatö, hogy ez a beállitottság teljesen filmszerü, a legmodernebb szinház müvészi faktorainak egyensulya teljesen azonossá kezd lenni a filmével, sőt annyira film, hogy maga a film, amely

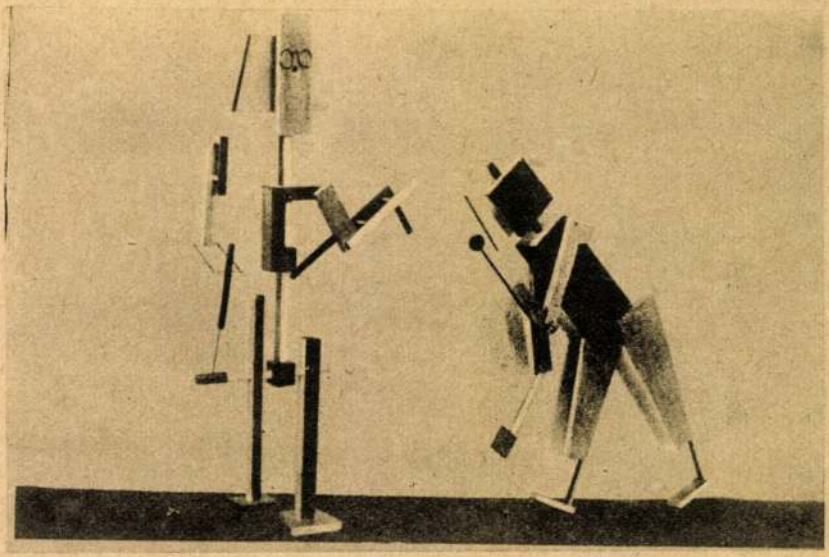

A mechanizált szinpad.

ATKINSON

PUDER és PARFUM

CALIFORNIAN POPPY

AZ · ELISMERT · VILÁG-
MÁRKA · ISMÉT · KAPHATÓ
MINDEN · JOBB
SZAKÜZLETBEN

VEZÉRKÉPVISELET:
KANITZ IVÁN ÉS TÁRSA
BUDAPEST IV.

még ragad a színházhoz, nem annyira az. A színész, mint a korlátlan rendező főeszköze, determinálja a modern színházat és ez a természetellenesség, a színház elfilmesedése egyes ad absurdum elgondolásokban, például a dessaui mechanizált színház megvadult bábjátékában és emlitett Piscator megvadult színpadi gépezeteiben, amelyek mind a film mozgékonyságát probálják mimelni és minden agyonstilizáltságuk mellett a fotografia naiv tárgyilagossága felé csusznak, valósággal komikussá fajul. Nem ott van tehát a színház veszedelme, hogy a film erősebb nála, hanem ott, hogy a színház elfilmesedése elveszti sajátos céljait és eszközeit és akkor, ha meggondoljuk, hogy filmnek mégis a film felel még jobban és a színház sohasem lehet technikásabb és trükkösebb a filmnél, akkor, ha a színház nem adódik vissza csakugyan színházzá és a megszilajodott rendező és mechanizált színész helyébe nem helyezi vissza uralkodónak a költőt, akinek sohasem a film, hanem csak a megtisztult színház lehet megnyilatkozó formája, ha nem jön egy alázatos lelkü, egy próféta lelkü színházi művész, vagy egy erős költő, akit nem a rendezői trükkök, hanem önmaga erői termeltek ki, akkor a színház csakugyan elpusztul, vagy belepusztul nem a filmtől és a filmbe, hanem a maga céljavesztettségébe és értelmetlenségébe.

A legszinpadszerübb modern szinpad. Amerikai művész, Norman-Bel Geddes munkája: Dante Divina Comedia.

40
ÉVE
átment a köztudatba, hogy
a legjobb hangszerek
legolcsóbb árakon, legnagyobb választékban
kedvező fizetési feltételekkel is

REMÉNYI MIHÁLY

Őfensége Dr. József Ferencz kir. herceg kamarai szállítója és a Magyar kir. Zeneművészeti Főiskola házi hangszerkészitőjénél vásárolhatók.

Budapest, VI/42 Király-utca 60-62. (Saját házaiban.)
Árakat nem hirdetek, mert a minőség a fontos! Kérje legujabb árjegyzékemet arról a hangszerről, amit vásárolni óhajt.
Díjmentesen küldöm. 182

CIPŐKEZELÉSHEZ CSAK

MELICON

WEGENER

SOLITAIRE

Magyarországi Vezérképviselet : 141

AULICH J. ÉS LÉGRÁDY

Budapest, V., Gróf Vigyázó Ferenc-u. 2.

SZINPADI ARCHITEKTÚRA

vászonból kasirozott kő, a gyapjuból bogozott pázsit, a pappendekli fatörzs, a zselatinból készült üveg és a flitteres fátyolból hamisított víz. Mentől teljesebb Reinhardtnál, vagy a Roller bécsi képein a festményszerű hatás, annál több benne a hazug és kendőzött szurrogatum, s ha még meggondoljuk, hogy ez a tehetetlen realizmus az irodalomra is milyen gátlólag hat vissza, be kell látnunk, hogy a festői színpad teljes csődje elkerülhetetlen.

Az igazi színpad itt van, Lajta Bélának ezen a lefotografált négy makettjén. Mi a célja a színpadnak? Az, hogy egy költő ritmikusan előrehaladó evolucziójával együtt változóan mindig megújulván, minden pillanatban milliője lehessen a színpadi életnek, a szemnek szóló hatásokkal organikusan ki tudja egészíteni a hallás útján közölt hatásokat teljes művészi egységgé, „Gesamtkunsttá". És mi az anyaga? A deszka, a gipsz, a szövet és a villanyosvilágítási berendezés. Nem kell sok bizonygatás annak felismeréséhez, hogy ez a négy anyag őszintén és a célnak megfelelően változó ensembleban csak mint felület, mint lépcső, mint függöny, mint szobor és ezek árnyékjátékait motiváló világítás jelenhetik meg a színpadon, s az anyagszerűség csupán úgy érhető el, ha a használt anyagot a maga kvalitásai szerint használjuk, ha architektónikus formát, szobrot, lépcsőt, függönyt, tehát háromdimenziós tagoltságot építünk belőlük, s egy olyan felületekkel tagolt teret létesítünk, melyben az adott cél szerint változó hatásokat kelthet a világítás. Ime, a Lajta díszletein a kő és a márvány csak szimbolikusan jelzett mellékesség, mindenekfölött való pedig a felület és az árnyék, amely egy olyan elvont, szinte szublimált architektúrát létesít, amelyben az architektúrának térbelisége mintegy anyagtalanul kifejeződik. Ezekben a díszletekben a mozgó ember olyan viszonyban van az architektúrával, mint a kőszobor a merev kőarchitektúrával, s a színész rákényszerül a mozgás plasztikájára és változó attitudjei szerint a környező architektúra mindig megfelelően változik. Ha a színész művészetét bizonyos mértékben időbe transzponált plasztikának nevezhetjük, a színpadi művészet nem lehet más, mint ugyancsak időbe transzponált architektúra és mert egyelőre a reinhardti kísérletekben félretaposott és színházi üzletekben ellaposodott drámairodalom az ilyen színpadművészetnek kellő irodalmat nem szolgáltatja, csak a zenés dráma házaitól várhatjuk a reformot s ezért lesz még az irodalomra is impulzív hatású esemény, ha Lajta díszletei, az architektónikus színpadnak ezek az első tiszta példái, megjelennek az operaház előadásában.

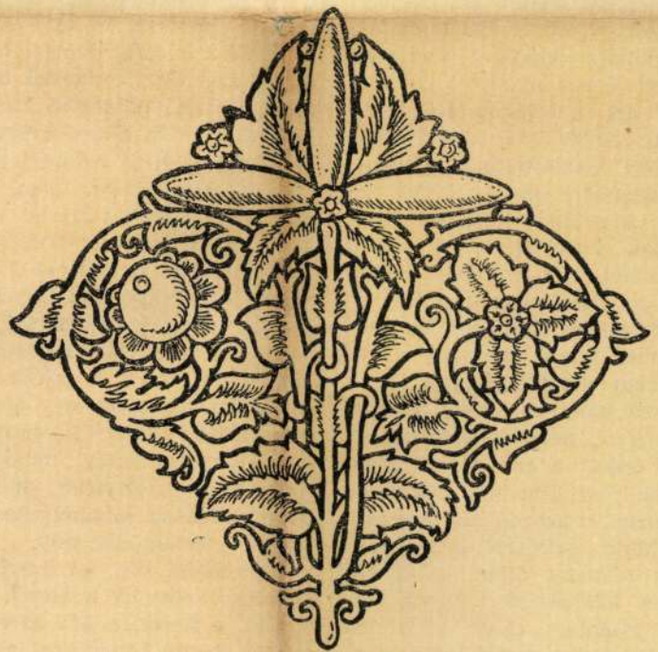

Novák J. Lajos rajza. J. L. Novák: Buchschmuck.

Bodon Károly: Faragott tölgyfafriz.

K. Bodon: Geschnitzter Fries. Eichenholz.

SZÍNPADI ARCHITEKTÚRA

IRTA MÁRKUS LÁSZLÓ

Nem tudom, véletlen volt-e, hogy Lajta Bélával, tehát építésszel terveztették meg a „Sába királynője" díszleteit. Ha nem véletlenségről, hanem tudatosságról van szó, akkor az operaház új vezetősége nem egyszerűen egy szép dekoráció létresegítésével szerzett érdemet, hanem egy olyan elvi állásfoglalás írható javára, amely éppen az operaház vezetője részéről egész színpadi művészetünk reformjának lehet impulzív okozója. Az építész a színpadon: „der richtige Mann am rechten Fleck", ahogy nagy szövetségeseink mondják, sajnos, nem a színpadon jelenlévő építészre vonatkoztatva, mert éppen a német kultúrának köszönhetjük azt a zsákutcába jutott színpadi reformot, amely az architektust megint hosszú időre leszorította a színpadról, végzetes tévedésből a piktort invitálván helyette segítségül. A színpad több művészet örök konfliktusának harci tere, s olyan kompromisszum, amely az óhajtva sejtett „Gesamtkunst"-ot, az irodalmi és képzőművészeti hatások egészséges kiegyenlítődöttségét létre tudta volna hozni, egészen a mai időkig merőben nem sikerült. Régtől fogva gondolnak már arra emberek, hogy a színpad, persze egy végső, művészi értelmezésben, valami külön dolog, s ami a színpadon megjelenik, az nem lehet elrecitált irodalom, mert a közvetítő színész beszéd- és mozgáskvalitásai és a látott színpadi kép egyéb elemei szerint az olvasás útján közölhető hatásoktól egészen különböző hatások lépnek fel, tehát az irodalom eleve kénytelen mintegy a képzőművészeti appercipiálás lehetőségeivel számolni, — viszont azonban a képzőművészet önmagában csak lelketlen panorámákat hozhatna a színpadon létre, s a szurrogatumokból megépített valóság értelmetlen volna, ha nem a meleg emberi életnek volna organikus környezete. De ha a színpadi művészet képzőművészeti eszközök útján kifejeződő irodalom, akkor kérdés, melyik az a képzőművészet, amely anélkül hogy korcs illusztrációvá sülyedne, a maga teljes tisztaságában képes realizálni irodalmi szándékokat. Azt hiszem, már Appia így érezte, de kétségtelenül Gordon Craig ismerte fel azt a meglehetősen nyilt igazságot, hogy a színpadon az egyetemes művészet három kvalitása dominál: a ritmus, még pedig az időben valósággal előrehaladó és nem a rajz imaginér ritmusa a beszédben, a mozdulatokban és a zenében, aztán a világítás, mint akcentuáló és értékelő motívum és végül a három dimenzióban való tagoltság, amely az eleven embernek egyetlen lehetséges milliője. Első pillanatra látszik, hogy ezek a kvalitások nem a festőművészet kvalitásai s a mindig változó színpadi kép a maga előrehaladó ritmusában nem komponálható a rajz momentalitása szerint, a sűrített és elvont cselekmény változó poénjeihez képest változó világítás nem lehet a piktúra beállítottsága és a perspektiva nem lehet festői illuziók folytán létesülő, hanem szigorúan valóságos, mert a színész valóságosságával folytonosan kontrollált. Akik a piktúrát rászabadították a színpadra, azok egy torz panorámastílus veszedelmét idézték fel és hosszú időre megakadályozták, hogy minden művészet két alapvető imperativuma: a célszerűség és az anyagszerűség valamely tiszta színpadi stílusban megformálódhassék.

Egy festői kép, ha interieur, akkor a falak, bútorok, szövetek anyagát, ha tájkép, akkor a föld, a füvek, a fák és vizek anyagát érezteti. A festett képen ezek az anyagok a valőr, a perspektíva és a forma illuziójában valóságosak, de a színpad szükséges valóságában hamisak, mert oda nem szimbolikus, de valóságos holmit kell berakni, s így jön létre a

Magyar Iparművészet
1916.

egyéni alkotása, fantáziájának aránylag legfüggetlenebb megnyilatkozása, független az emberanyagtól, független bizonyos tekintetben — éppen a színpadi megfogalmazás tekintetében — a szerzői előírástól, sőt majdnem az ábrázolandó kortól is. A szerzői előírás és a kor attributumait százféleképpen fogalmazhatja színpadi valósággá a rendező és bizonyos, hogy minden művészien, tehát egyénien gondolkodó rendező másként fogja ugyanannak a darabnak a levegőjét — mert hiszen az előírás és a kormegjelölés is csak ezt szolgálhatja — kivetíteni. Ezért abszurdum legtöbbször egy darab díszletét egy másik korbeli darabhoz változtatás nélkül felhasználni és még inkább: valamelyik előadás díszletét más színháznak egyszerüen lemásolni. Mert a díszlettel együtt le kell másolni az egész előadást is — ha jó a díszlet, akkor szerves része az előadás egészének — és ebben az esetben a rendező művészi munkájának értéke: másolat. Amint hogy azelőtt általában és néhol még ma is, a kisebb, provinciális színházak egyszerüen lemásolták egy-egy nagyobb színház szcenáriumát (nem sok évvel ezelőtt még a mi Operaházunkban is így volt) és lemásolták egyben a helyzeteket, az „állásokat" is, szóval mindazt, amit akkor „rendezés" alatt értettek.

II.

Már a minden színpadvezető közül legképzőművészibben gondolkodó Goethe is fölöttébb lényegesnek érezte a keret és a jelmezek artisztikumát, de alakjainak jelmezét, a jelmezek színét és vonalait, csakúgy mint később Wagner, a mindenkori kerettől függetlenül szabta meg egyszersmindenkorra. Már a meiningeniek is gondoltak bizonyos képszerű csoportosításokra; de úgynevezett „pittoreszk" törekvéseikkel egy rossz és alapjában véve festőitlen festészetet, a Piloty-féle történelmi tablókat akarták megközelíteni.

A Goethet követő klasszicisztikus színpad kulisszája a színésztől, gesztusától, sőt jelmezétől is külön, a maga plasztikai illuzióit a valószerüség látszatával akarta szolgálni. Az ezt követő naturalizmus kulisszái már kizárólag az illuziótlan valószerüség szolgálatában állottak. A mai, stilizáló színpadon a színész gesztusának, jelmezének ad harmonikus keretet és velök együtt a darab legbensőbb tendenciáit segíti érzékelhető és épséges kifejeződésre a kulissza.

Színpad és képzőművészet azonban csak ott kerül igazán organikus viszonyba és viszonyuk csak ott válik lényegüket érintő problémává, ahol többé nemcsak a kulissza vagy a kellékek artisztikumáról, hanem az egész emberekkel eleven színpad képegységéről van szó. Arról az egységről, melyben a színpad festett részeivel nemcsak a színpadra állított három dimenziójú tárgyak, hanem a színpadon mozgó ember is, mint szemléleti jelenség, szolidáris. Ez utóbbi nemcsak állandó jegyeivel — maszk, jelmez, alak —, hanem változó jegyeivel: gesztusaival is. A holt és az eleven matériának ebből a különös, kizárólag a színpad művészetét jellemző elvegyüléséből támadnak a színpad képzőművészeti problémái.

Igazán elevenné csak ott válik ez a probléma, ahol a képzőművészetnek nemcsak mint a színpadi külsőségek megjelenési formájának, hanem mint a színpadi kifejezés leglényegesebb eszközének van szerepe. A fejlődés természetes útján, mely minden művészetet a maga legsajátabb nyelvének fölismerésére hajt, a színpad művészetének is el kellett érkeznie ahhoz, hogy minél többet, mindent azzal a matériával akarjon kifejezni, amely a színpadnak legsajátabb matériája, azokkal a hatásokkal, melyeket csakis a színpad művészetétől kaphatunk. Ilyenek, vérbelien színpadiak: a szemnek és fülnek való hatások, az érzéki szenzációk. Tehát elsősorban is a művészileg organizált optikai, más szóval: a képzőművészeti hatások. Mindent, a drámának minden közlését a szem számára érzékelhetően kifejezni, a színpad különös nyelve szerint képpé, mozgó, megelevenedő képpé transzponálni: bizonyos, hogy ez a színpad legspeciálisabb feladata.

Hozzá kell szoknunk, hogy a színpaddal nem az irodalom, hanem a színpad lényegének szempontjából foglalkozzunk. De a stilizáló színpad a dráma igazi tartalmának is csak hasznára lehet, ha a dráma szavainak arabeszkje helyett a dráma levegőjét, előremozdulásának belső vonalát hangsúlyozza is; a dráma szavai helyett: a drámát, a drámai konstrukció tiszta vonalszépségét, legszűzebb ritmusait.

Bizonyos értelemben még a naturalisztikus drámát is csak stilizáltan, egy stílusba — ezúttal a naturalizmus stílusába — illeszkedően kell színpadra fogalmazni. Aki azért, mert egy drámában korunkbeli emberek sztrájkolnak vagy dolgoznak, vagy akármilyen életbeli keretben életbeli célok felé törnek, azt hinné, hogy az egyes jelenetek keretét, sőt az előadás végső, összefoglaló tónusát is nem lehet elvonatkoztatni a reális kerettől és művészi tudatossággal megfogalmazni, az egy Ghirlandajo-freskót is stílustalannak mondhatná azért, mert az arcok nagyszerű hűsége, részletező naturalizmusa mellett a kép egészét összefoglaló vonalvezetés stilizáló meglátást mutat. Amott a fal, itt a színpad kívánja a stilizálást a maga különös matériája miatt. És van ebben a mélyrevilágító párhuzamban egy jellemző véletlen-analógia is:

göny, amely ritmikus vonalakkal zárja be a tért ott, ahol ilyen ritmusokra szükség van. A nagy síkok óriási tömegeket szuggerálnak, mellettük eltörpül az ember, hogy a lépcsőkön ismét felmagasztosuljon, a nagy tömegek árnyéka elrejti a jelentéktelent és a nagy tömegek között fény esik be a kiemelendőre, s ezen a színpadon jelentőséget kap az az egyszerű mozgás is, hogy egy ember felmegy egy lépcsőn, vagy egy csoport meglapul egy égbevesző fal tövében.

Látnivaló, hogy a színpadnak ez az értelmezése egyenes vonalban vezet a pantomimiához, amelynek színészeit készen mutatja az orosz balett. De ez az orosz balett még mindig nincs ott, ahova Gordon Craig mutat, mert lám, a Fokine hömpölygő gesztusai és a Bakst színes viziói még nagyon közel vannak a festett képhez s a festett háttér előtt lefolyó jelenetek még mindig csak olyanok lehetnek, csak olyan mérsékelten absztraktok, olyan csak féligmeddig nem realisztikusak lehetnek, amilyenekben a színész nagyon is előtérben áll, világosabban szólva, a mese folyamát, a történés plasztikus, világos vizióját túlnyomóan csak a színész értetheti meg a publikummal. Az orosz balett szét is esik, kiváltak belőle a főszínészek s külön truppokat alakítanak, de ennek a művésztársaságnak megmarad egy elévülhetetlen érdeme: elsők voltak, akik megmutatták, hogy a színpad több mint színészség, több mint színpadi piktura, több mint valami egyes művészet a színpadra transzponálva, valami egészen más, mint a többi, egy külön differenciált, a maga anyagából dolgozó művészet s innen van, hogy az ő hatásuk már maradandóbb: gazdag, főleg állami színházak s itt is főképpen az operaházak, amelyekben a priori adva van a színpadi művészet egy jelentős eleme, a zene, kezdenek ezekkel az új formákkal próbálkozni. A Gordon Craig profétiájából az látszik, hogy a fejlődés a pantomimián át vezet, ahol a színpadi apparátus minden eleme megkapja a maga jelentőségét s ezentúl az új színpad a maga gondolatokat kifejező képességeivel ismét közel fog jutni az irodalomhoz. Akkor aztán lesznek rendezők is. Ma nincsenek.

BÁRDOS ARTUR: SZÍNPAD ÉS KÉPZŐMŰVÉSZET

I.

A képzőművészet szerepét a színpadon olyanformán szokták felfogni, mint a rendező szerepét egy-egy előadás egészében, mikor még jobb kritikusaink is eféléket írnak: a rendezés kitűnő volt, de a színészek rosszul játszottak. Vagy: a rendező megtette a magáét, a második felvonás báli terme gyönyörű volt; csak kár, hogy az előadás nem volt jobb. Más területen ez így hangzanék: a karmester nagyszerüen forgatta a pálcát, csak a fagott késett állandóan és a prímhegedű mindig korán vágott be. Nyilvánvaló, hogy aki így ír, az fogalommal sem bírhat egy előadás orkesztrális egységéről, a rendező egyetemes munkájáról, melynek éppen úgy kell felelnie minden egyes színész játékáért — nemhogy az előadás egészéért, a játék összhangjáért! —, mint bármely kulissza vagy bútordarab elhelyezéséért és stílusáért; amelynek a rendező képére — a darabról az ő tudatában megelevenedő imaginárius kép hasonlatosságára — kell átformálnia a színpad nagyszerüen komplex anyagát. Amely fokban a rendező a maga akarata alá tudja igázni ezt az anyagot és akadályait — tehát még a színész esetleges tehetségtelenségét is —, csak oly fokban lehet feladatának sikeres elvégzéséről beszélni. A képzőművészetnek sem merül ki szerepe a színpadon abban, hogy a kulissza szép legyen és arravaló festő tervezze meg a jelmezeket. Itt ismét érezni kell a színpad komplex anyagának egységét és a mindjobban a maga anyagának és céljainak természetére eszmélő mai színpad lényegét.

Ha a színpad lényegét a megérzékítésben tudjuk, abban a többletben, melyet a darab olvasás-adta elképzelésén túl csakis a színpad adhat, akkor a kulisszában nem lehet többé csak a „pazar kiállítás“ eszközét, az igazgatói bőkezüség reprezentálóját látni, hanem az egész előadás művészi szándékának leglényegesebb, összefoglaló vonalait kell várnunk tőle. És ha így fogjuk fel a színpadot, akkor a képzőművészet szerepe túlnő a kulisszákon is és az előadás egészének csaknem minden komponensében jelentkezik.

De magának a dekorációnak ama megnövekedett jelentősége mellett sem szabad elhaladni, hogy a mai színpadon a rendező darabról való felfogásának, elképzelésének és egyénien hangsúlyozott művészi szándékának a dekoráció mutatja meg legátfoglalóbb, legvilágosabb vonalait. A dekorációban szabadabban is mutatkozhatik meg a rendezői akarat, mint a színpad emberanyagának mozgatásában; a dekoráció igazán a rendező

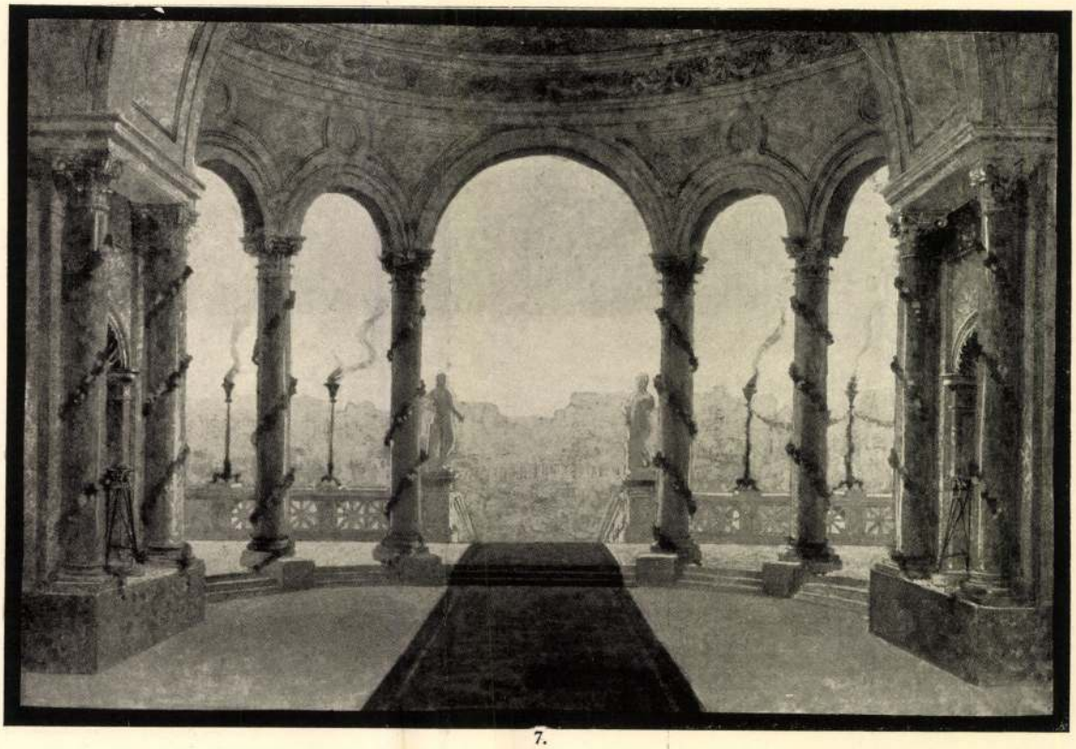

7.

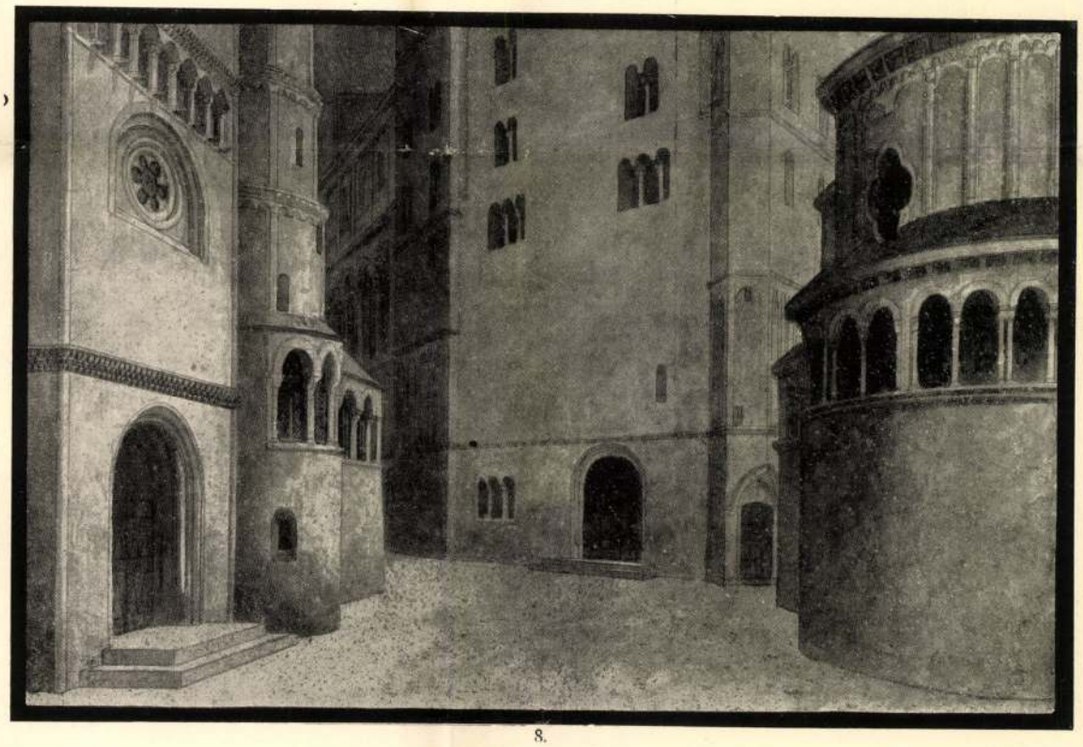

8.

7—8. Kéméndy Jenő: Madách: „Az ember tragédiája". VI. és VII. kép (Róma és Bizánc).

7—8. E. Kéméndy: Esquisses de décors pour „La tragédie de l'homme" de Madách.

5.

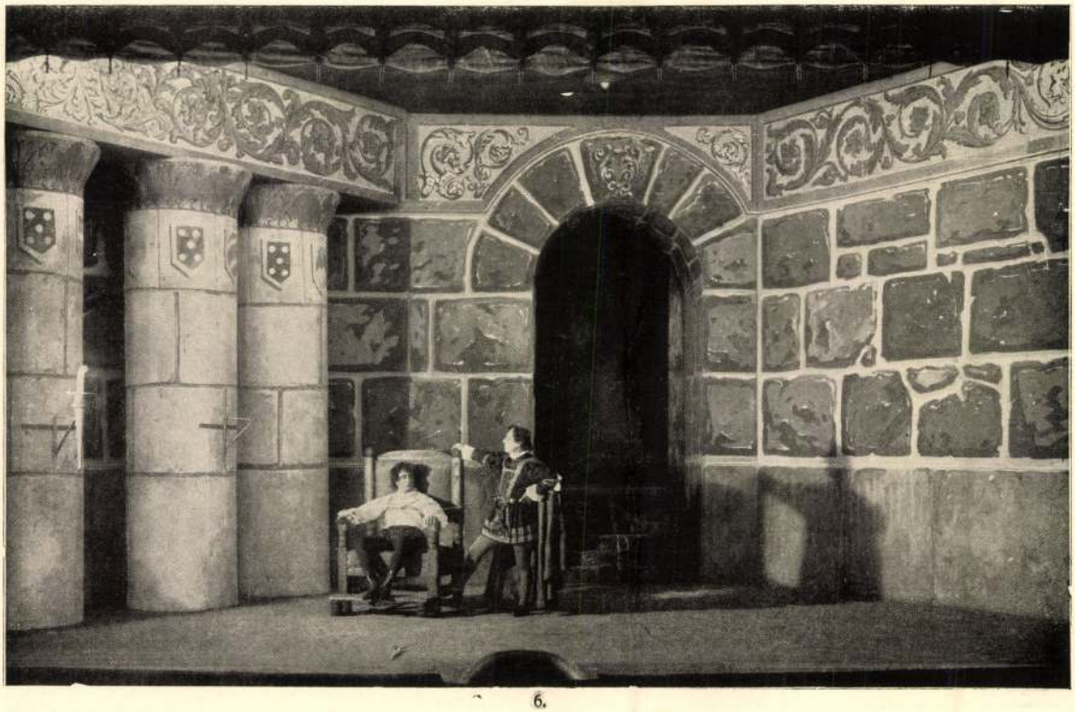

6.

5—6. Márkus László: Sem Benelli „A gúnyvacsora". I. és III. felvonás.

5—6. L. Márkus: Décors pour le drame „La cena delle beffe" de Sem Benelli.

padra, hogy a kényes és drága színész ne legyen kénytelen agyát a maga bevált nyolctíz trükkjénél nehezebbekkel fárasztani s új próbálkozások ne kockáztassák az igazgató respektálandó gazdasági érdekeit, a mai színházban a rendező végrehajtó közeg, aki, ha nagyon buzgalmasan működik, legfeljebb azt érheti el, hogy nem veszik észre. A mai színház, a gyors, egymásután következő, programmtalanul váltakozó premierek színháza. A gyorsan, mentől több pénzt kereső színház egész természetesen nem ér rá kísérletezésre, hanem a már bevált klisék raktárából kapkod ki egy párat, hogy gyorsan egy új produkciót rakjon össze belőlük, s az ilyen munkára alkalmas színészanyagtól természetesen nem lehet kívánni, hogy egy rendezői szándék kedvéért megszokott és bevált modorán módosítson és egy stílus keresésébe merüljön, mikor két hét mulva úgyis egy egész másfajta dologba kellene belefogni. Szóval, ahol nincs határozott művészi programm, ott nincs stílus s nincs és nem lehet rendező, és rendező csak ott lehet, ahol maga az igazgató az, mert csak az igazgatónak van módjában, hogy az irodalmat befolyásolja, a színészeket összeválogassa és pénzt áldozzon, tehát határozott programm szerint dolgozzék. Mivel pedig ilyen kedvező eset csak nagyon szórványosan fordul elő, a rendező művészetéről beszélni — valljuk meg — kissé jámbor dolog, annál is inkább, mert éppen a mai színház jellegétől következőleg a nagy rendezők kezdése önmagában végződik, nem befolyásolhatja a többi rendezők fejlődését, a többi rendezőkét, akik nincsenek.

Ha tehát mégis beszélünk modern törekvésekről, az nem azt jelenti, hogy a mai színház rendezőjének művészetéről lesz szó, hanem szó lesz arról a törekvésről, amit előbb érintettünk: a művészet betöréséről a színész által teljesen elfoglalt színpadra, arról a törekvésről, amely csődöt mondott, amidőn a színésszel együtt akarta művészivé tenni a színpadi produkciót s amely most a színészt kissé visszaszorítva halad az egyetlen lehetőség, a pantomimia felé. A közismert orosz balett van ehhez az ideálhoz legközelebb s nem véletlen, hogy a legprononszirozottabb rendező, Reinhardt végképpen a pantomimiára vagy legalább az olyan fajta előadásokra vetemedett, ahol nem az egyes színész, hanem a tömegek közlik szándékait a publikummal.

„Los vom Schauspieler" ez volt az első, spontán jelszó, persze túlzott és gyűlölködő, de tagadhatatlanul termékeny. Az első lázadó pedig a piktura volt, amely a díszletek, a kosztümök s később a gesztusok képszerűségével próbálta a veszendő színpadot megváltani. Ide tartozik Reinhardt is, különösen az „Elektra" idejében, amidőn Roller és később Stern csinos képeket, többé-kevésbbé jó festményeket bűvöltek színpadjára. Ide tartoznak a francia próbálkozások, a Jusseaume és később a Théâtre des Arts tiszteletreméltó kezdései, amelyek közül az utóbbiak egy grafikus irányzatban vezetődnek ad absurdum. És végképpen ad absurdum a müncheni Reliefbühne vitte ezt a festői irányzatot, amely kenyértörésre is hajszolta a dolgot a színésszel. A színész a háttérül szolgáló képben csak staffázs lett volna roppantul megkötött mozgáslehetőségekkel, és ebben az affér-ban a színész annál inkább győzött, mert itt csakugyan igaza volt. A piktura nem a színpad, és a színpad művészete éppen úgy nem lehet kizárólagosan festőművészet, mint ahogy nem lehet pusztán színészség sem. Reinhardt nem tudott újat találni a festőiség helyett és a tömegeken át beleveszekedett a moziba, az Egoroff pikturájával dolgozó Moszkvai színház kompromisszumot tudott létesíteni a színész és a festő között, amidőn példátlan anyagi képességeivel csakugyan a tiszta irodalmat és az ezt megértő színészarisztokráciát engedte színpadjára (Tolstoj, Maeterlinck stb.), egyebekben pedig az egész festőiség annyit használt a színpadnak, hogy egyes jobbmodú színházaknál a díszletek csakugyan ízlésesebbek lettek.

Ezalatt két nagy dolog ért meg a távol nyugaton és a távol északon. Valószínű, hogy ezek között Gordon Craig a nagyobb, a messzibbható, az orosz balett a Bakst és a Fokine egymást kiegészítő munkájában a készebb és megvalósultabb.

Gordon Craig meglátta, hogy a színpad nem festmény és nem szoborcsarnok, hanem valami egészen önmagában zárt, önmagából kiinduló különvalóság. Anyaga a látható és hallható dolgok összessége, a mozgás és merevség viszonya, végső elemzésben a ritmus. A ritmust pedig minden művészetek között a zene, az architektura és az emberi mozgás mutatja a legteljesebben, következőleg a színpadi művészet zeneileg akcentuált emberi mozgásokból alkot egy architektónikusan megoldott színpad keretében. S mivel az architektura megelevenítője a fény és az árnyék titokzatos energiája, a színpadi architektura lelke a világítás. A színpadi művészet tehát zenével kombinált architektura, amely egész furcsa, új fenomén keretében, a világítás, a különböző nívók és a csoportok sehol másutt nem lehető új jelentősége egészen új értéket adnak az emberi mozgásnak. Esetleg az emberi beszédnek is, ha majd a színészek mai fajtájából kiválik egy zeneileg kultivált egészen újfajta színész. A színpadon két valódi anyag lehetséges: a könnyű deszka, amiből nagy síkokat és fejedelmi lépcsőket lehet építeni és a füg-

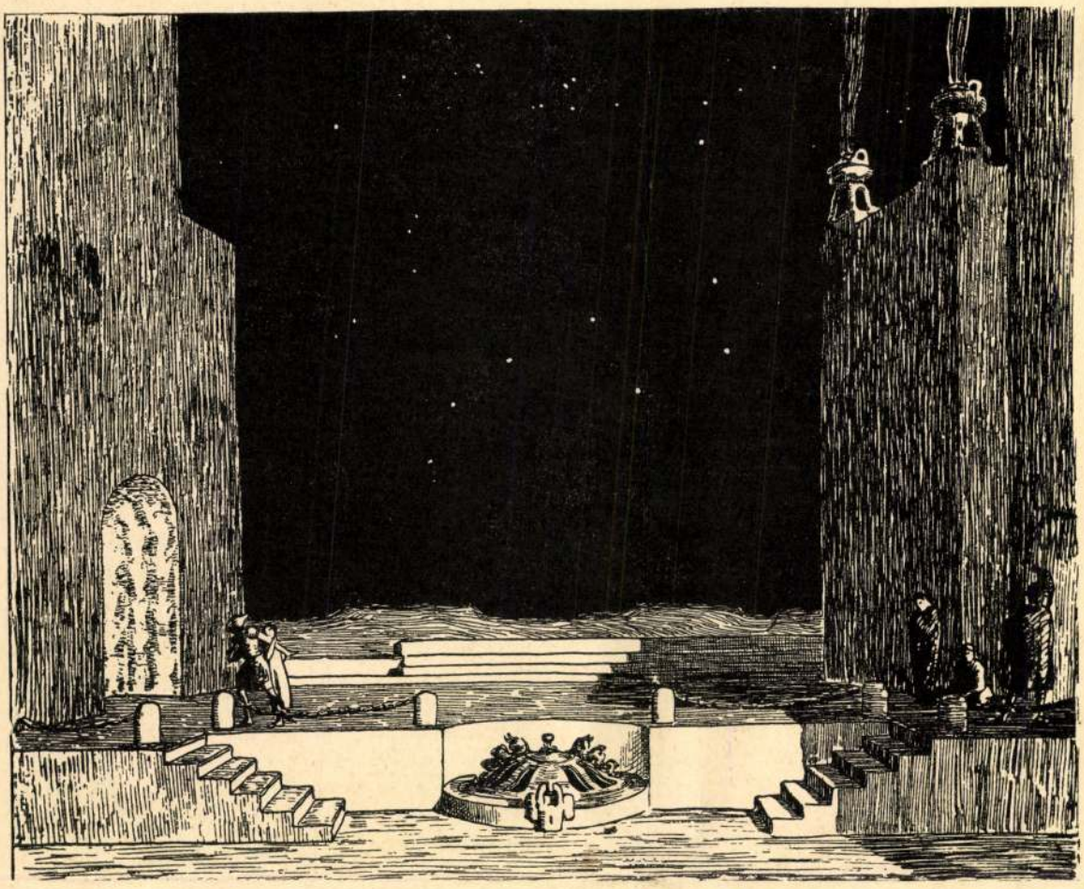

Gr. Bánffy Miklós: „Salome", díszletrészlet.

Comte N. de Bánffy: Esquisse pour décor de „Salome".

egy irodalmi gondolat hevített át s akik egytől-egyig hittek abban a dogmában, amely a német naturalizmus és Ibsen isteni voltát hirdette. Ebben az intellektuális közösségben csakugyan lett egy rövid időre színpadművészet, „Gesammtkunst" és lett ezenkívül Moszkvában, ahol a gazdasági momentumokon kívül képtelen pénzek birtokában, minden lassú kifejlődésre alkalmas viszonyok között dolgozik a Stanislawskyék társasága és lett Baireuthban, ahol egy speciális alkalomra egy speciális gondolatban verődnek össze emberek és lett egy kicsit Reinhardtnál, aki vaskézzel szorította be a színészt egy rövid időre a maga szándékai szerint való ensembleba. Erre a rövid időre is csak ott lett „Gesammtkunst", ahol vagy súlyos pénzek és anyagi gondtól független elmélyülés voltak jelen, továbbá egy célra eleve preparált színészek, vagy ott, ahol az igazgató, a fizetést, szerződést, gázsiemelést, előleget adó igazgató véletlenül művész volt és tudott valamit, ami programmnak volt nevezhető. Ilyen körülmények között igenis lehet rendező, aki a maga nagy orchesterének egy hangszeréül kezelheti a színészt (amíg a színész meg nem szökik tőle, mint ahogy Reinhardttól megszöknek) s ilyen körülmények között színészek jelenléte mellett is csinálhatott olyasmit a rendező, aminek valami „Gesammtkunst" jellege van. De pár egészen speciális esetet leszámítva, ma rendezőművészetről beszélni kegyes csalás, ma rendezőművészet nincs, mert nem lehet, amíg a mostani fejlődés forgatagából ki nem alakul a két tisztán differenciálódott fő irány: a színház mint szórakozóhely, ahol olyan darabokat játszanak, amilyeneket a színészek épp sikerrel tudnak játszani, és a pantomimia, ahol a színész csakugyan egyenrangú fél a zenével és a díszítőművészettel, s ahol a színpad csakugyan műalkotásokat produkálhat, s a rendező fantáziája lehető korlátlanul kiélheti magát. A mai átlagszínház azonban a színészé, s a rendező, akinek nincs és nem lehet egyéb feladata, mint hogy azt a színdarabot, amit az igazgató magára nézve jövedelmezőnek ismer fel, lehetőleg olyan módon dolgozza fel a szín-

is, hogy már a XVIII. század végén, amikor a dráma részben udvari pártfogás alá s másrészt is jobb anyagi helyzetbe került: átformálódott az opera képére s ugyanolyan költséget és pompát kezdett igénybe venni a maga számára. Gondoljunk csak Schiller „Tell Vilmos"-ára és az „Orleansi szűz"-re. A mult század elején már a magánvállalkozás is óriási tőkéket tudott előteremteni színházi célokra s Angliából — ahol már akkor is a legtöbb pénz volt — indult ki az az irány, mely a kontinensen a meiningenizmusban csúcsosodott ki, s amely abban kereste az erejét, hogy kiváló és ismert színpadi munkákat káprázatos díszletekkel, megdöbbentő technikai trükkökkel szerelt föl s így tette őket a nagyközönség számára kívánatosakká. Ez a dekoratív irány három forrásból táplálkozott: a gázvilágítás új lehetőségeiből, az akkoriban fölvirult archeológia vívmányaiból és az új gépekből. Shakespeare sem menekült meg a kezeik közül és látványosság lett belőle, teljesen operai módra. Aki a londoni Kensingtonmúzeumban megnézi azokat a színes terveket, amelyek alapján az ifjabb Kean több mint félszázaddal ezelőtt megcsinálta Shakespeare „Szent Iványéji álmá"-t, aki látja azokat a hamisítatlan balettruhákat és operai evolúciókat, egy pillanatig sem kételkedhetik abban, hogy a dráma és az opera itt megint összeértek s a kettő között elmosódtak a határvonalak. Hogy pár évtizeddel utóbb Irving Velencében és Cyprusban készíttetett fölvételeket Shakespeare „Othello"-jához, ezen már nem is igen lehet csodálkozni. A villamos világítás fölhasználása még több lehetőséget adott e pompában és realizmusban dolgozó iránynak, amely végre is úgy jutott csődbe, mint minden más irány, tudniillik megmerevedett a saját sablónjaiban, egy kaptafára húzott minden remekművet, annyi csillámmal és balettszoknyával, annyi történelmi hűséggel és súlyos sisakkal operált, hogy a közönséget végre is kifárasztotta. Ennek az iránynak a legtipikusabb gyümölcse — az operának és drámának összegyúrása — a wagneri zenedráma, ennek az iránynak az utolsó nagy rendezője maga Wagner Rikárd s ennek a színpadnak a megőrzője Bayreuth. Wagner, aki mélységes megvetéssel nézte le Meyerbeer „látványosságait", maga is a látványosságra dolgozott, sőt erészben minden határon túlment, mert a színpadot olyan problémák elé állította, amelyek a fejlődés folyamán sem lesznek megoldhatók, abból az egyszerű okból, hogy epikai — mesés — természetüknél fogva kívül állnak a komoly színpad lehetőségein. Wagner a Rajna mélyében föl-alá úszó vizilányokat vitt a színpadra, akik a legkényesebb szólamokat éneklik; ugyancsak a Rajna kincsében a természetnek el kell hervadnia a néző szeme láttára, Siegfriedben egy sárkány tüzet okádik és énekel, azután pedig halálos görcsökben vonaglik és kiadja páráját. De mindennek a teteje „Parsifal", az utolsó látványos opera a világon, amely tárgyában, változásaiban, képeiben teljesen visszahajlik a középkori misztériumhoz s a színpadtól mindazt követeli, amit valamikor a misztérium követelt, csakhogy sokkal raffináltabb és reálisabb formában. A fejlődés tehát úgyszólván itt zárul s eredménye egy olyan színpad, amely zavarosan és művészietlenül keverte össze a multak minden kísérletét és eredményét: architekturát és festészetet, szimbolizmust és naturalizmust, naivitást és illuziókeltést, stilizálást és utánzást. Ennek a színpadnak a természetét misem jellemzi jobban, mint az, hogy mennél jobban csinálták meg egyik részét, annál rosszabb lett a másik. Például a Siegfried sárkánya seholsem sikerült jobban, mint Budapesten a M. Kir. Operaházban. A szörnyeteg él, mozog, lélekzik, szemeit forgatja: maga a megtestesült tökéletesség. De éppen a tökéletességével teszi tönkre a díszletet, amely bayreuthi mintára lapos és festett, és semminő illuziót nem kelt. Wagner annyira egész és sokoldalú genie volt, hogy mint rendező is korszakot jelent a színpad történetében, de nem tudott szabadulni a korabeli színpad konvencióitól s Böcklinnel szemben is a konvenciónak fogta pártját. A XIX-ik század színpadját (Bayreuth a végső pont) a heterogénség, a stílustalanság jellemezte s a modern törekvések és kísérletek éppen ezen a ponton jelentkeztek.

M. Dethomas jelmezvázlatai.

Dessins pour les musiciennes de „Salome".

MÁRKUS LÁSZLÓ: MODERN TÖREKVÉSEK A SZÍNPAD MŰVÉSZETÉBEN.

Abban az örök konfliktusban, amely az irodalom és színpad között elejétől fogva megvolt, a két ellenséges fél tulajdonképpen nem a színház és az irodalom, hanem a színész és az irodalom. A színház maga, illetve, ha most nem foglaljuk a publikumot is ebbe a fogalomba: a színpad maga éppen e két harcos fél harcaiból támadt eredmények summáját jelenti, s a színpadon látott produkció a maga egészében mindig csak annyira volt értékes, amennyire ez a két harcos fél, a színész és az irodalom, értékes volt.

Sőt tovább mehetünk: a színpadi produkció értékét majdnem mindig a színész értéke határozta meg, s csak nagyon rövid, átmeneti periodusokban tudott egy irodalmi gondolat karaktert adni valamely színpadnak. Ma, amikor mindenfelől harsog ez a szó, hogy színpadművészet (alattomban rendezőművészetet értenek alatta), különös ez a megállapítás, pedig éppen ma vált egészen kétségbeejtően bizonyossá, hogy a színpadon színész van és egyéb nincs. Ha nincs jó színész, jó irodalom sincs, amint ma igen gyéren van jó irodalom, s amikor például a Nemzeti Színház nagy generációja élt, Shakespeare éppen olyan kasszadarabokat írt, mint ma — mondjuk — Henri Bataille! Amióta a színészség a magánvállalkozások konkurrenciájában egyre távolabb sodródik a művészettől, s a pénzük után nyargaló magánigazgatók — egész természetesen — jobban szeretnek ma egy népszerű szabólegényt, mint holnap egy lassan népszerűsödő művészt, igazán nem lehet másképpen, mint hogy ezek a gazdasági okok egyre lejjebb csúsztatják a színházat az egyszerű mulatóhely nívója felé. A népszerű színész és a népszerű színésznő zsarnoka lehet a direktornak, a konkurráló magánszínházak egymástól csábítják a „népszerű"-ket, akik viszont ezen az alapon a direktorokat zsarolják, s hallatlan gázsik jönnek létre, amelyeket ismét a publikumon kell behajtani, tehát a publikum legnépesebb, tehát legalantasabb rétegeivel kell operálni. A főszínész, aki egy olcsó sikerrel népszerű lett, rendesen beletébolyodik az érte tomboló verseny dicsőségébe s egész természetesen olyan gőgös magaslaton érzi magát, ahonnan nincs tovább út fölfelé. Ha tehát egy költő gondolatai járulnak alázatosan elébe, a főszínész nem vesztegetheti idejét avval, hogy ezeket a nehezebben hozzáférhető feladatokat oldogassa, hanem „ez a szerep hálátlan" kiáltással fordul az egyedül üdvözlő „Ziccer", az olcsó hatásokból összeszabott „műszerep" felé. Egészen magától értetődő, hogy mentől inkább nyomulnak a szűkeszű, kis kulturájú, rikító ügyességű aktorok előtérbe, az irodalom annál félénkebben húzódik vissza. Kinek írjon, ki fogja őt megérteni, ki fogja az ő gondolatait megérteni: erre gondol az író s megriadtan elhallgat; de erre gondol az ügyes szerepszabó is és egyre inkább érzi, hogy eljött az ő ideje. Az elművészietlenedett színészséghez hozzáhasonul egy torz irodalom, amelyben éppen maga az irodalom egész mellékes, csak a színpadi hatás (tagadhatatlanul szükséges része egy jó színdarabnak is) marad meg. Nem egy novellista, de egy vízállás-rovatvezető nem írná le azokat a mondatokat, amikre mostanában a nagy városok publikuma extázisban tapsol, s csak természetes, hogy a magándirektor heves gyönyörrel simogatja ezeket a jó szerepeket, amelyek neki még több publikumot, a színésznek pedig gázsiemelést jelentenek. Mármost igazságos ember, hogy kívánhatja ettől a súlyos lefelékonkurrálásban vergődő színháztól, hogy a tizenhárompróbás, a biztosan bevált sablón helyett valami újjal, valami nem ilyen biztossal kísérletezzék, s hogy kívánja az írótól, hogy komoly és szép dolgokkal éhen halljon, mikor ha giccset ír, a színész el tudja játszani és ő pénzt keres. A színpad tehát — a mai gazdasági versenyben fokozottan — olyan, amilyen a színész és most a színháznak egyre gyorsabb tempójú siker kell, a színész egyre könnyebb fajsúlyú lesz, s a színpad egyre közelebb rukkol a karzathoz.

Ez így van ugyanakkor, amidőn a világ még tele van egy tegnapi forradalom emlékeivel, s a Reinhardt, a Gordon Craig, sőt néha a Stanislawsky neve áhítatosan száll ki lelkes snobok ajkai közül. A „színpadművészet", ez újkeletű szó és jelenti a művészet kétségbeesett kísérletét, hogy visszafoglalja a színésztől a színpadot. A „Gesammtkunst" volt a jelszó, a díszlet, a gesztusok, a ritmikus szavak, a színek és a zene egységesítésére egy ensembleban, ahol a színész a wagneri zenekar egy instrumentuma lenne és a színpadon megjelenék egy műalkotás, amely zenéből, gesztusból, színből és plasztikából épült össze és amelynek alkotója a rendező, a Rendező, a Rendező egész újszerű fenségében. És csakugyan volt olyan pillanat, amikor a Brahms keze alá egy csomó intelligens ember verődött össze, akiket

Magyar Iparművészet
1914.

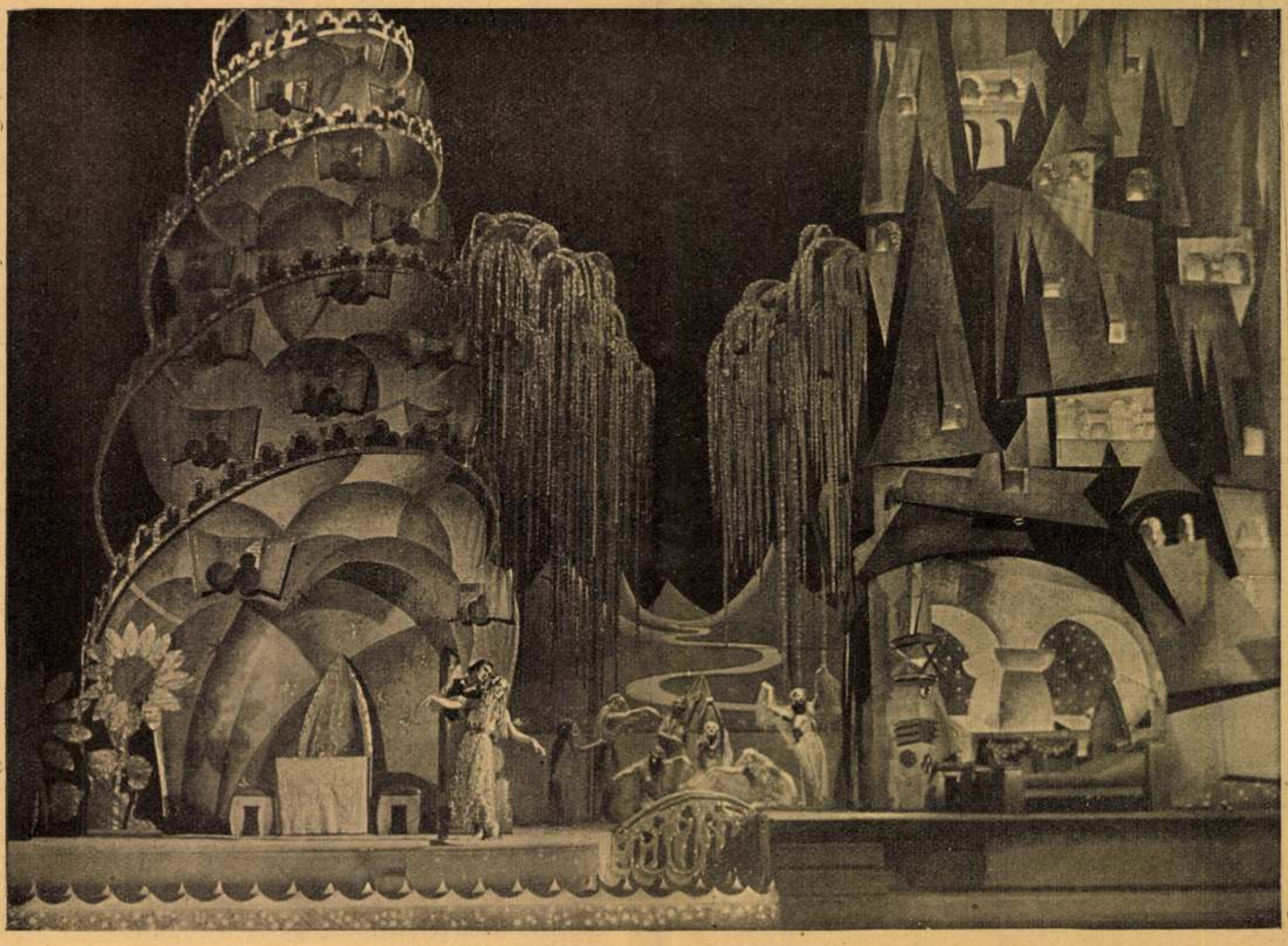

Színház. Árva Józsi három csodája. Kósa György, Mohácsi Jenő és Márkus László költői mesejátéka az Operaházban. Szalay Karola (Halkisasszony) és Zsedényi Károly (Árvai Józsi). Vajda M. Pál fényképe

nos, mai lány drámája, aki mindig akkor veszti el önmagát, amikor azt hiszi, hogy *úgy* lehet nő, ahogyan az anyja és az ősanyja is nő volt. Boldogan és öntudatlanul.

De a szerző megmenti a hősnőt. Gyurka—Györgyi szédült, boldog feje egy olyan férfi mellére hull, akinek elegáns kabátja nem csak vattabélést rejt, hanem szívet is.

Gáspár Miklós meglepetése a magyar színműirodalomnak. Tehetséges. Elmés, vidám, okos, kellemes. Színműírónak született. A kisujjában van az a technikai tudás, amelyet nem lehet megtanulni és amely nélkül senki sem lehet színpadi író.

Fürge jelenetek peregnek egymás után. Fiatalos, üde ötletek szikráznak. Élő emberek mozognak igazi levegőben. Színes, élénk foltokban adja a szerkesztőség hű fényképét s mert vérbeli ujságíró, a vérével érzi, az ujságírónak, ennek a külön emberfajtának akasztófahumorát, öngúnnyal leplezett líráját, gyermeki naivságát és műromlottságát. Lukács szerkesztő alakjában olyan, meghatóan rokonszenves és a valóságtól meleg ujságírót teremtett, hogy érdemes volna róla még egy másik színdarabot is írni.

Az előadás kitűnő! A Belvárosi Színház fiatal színészei egytől-egyig tele vannak tehetséggel és alkotó-kedvvel. Muráti Lili és Páger Antal nevét külön is le kell írnunk.

3.

Bús-Fekete Lászlót a kritika nem kényeztette el, a közönség azonban jól bánik vele. Megtölti a színházat, ha a darabjait adják. Kétségtelen, hogy mint színműíró ügyes ujságíró. Meglátja, ami érdekes és ami szórakoztat.

Új darabjának a címe: *A pénz nem minden,* hősnője szintén mai úrilány, akit az élet a legmostohább körülmények közé kényszerít. A kisasszony: vidéki orvos lánya, diplomás tanárnő. Fínom retiküljében a diplomával odáig jut, hogy nincs lakása és nincs mit ennie. Szobalánynak szegődik el egy gazdag pesti családhoz és két hétig viseli a cselédsors megpróbáltatásait. Hősiesen, alázattal, okosan, műmártiromság nélkül. A darabnak és a hősnőnek ez az egyik rokonszenves vonása.

Két hét története fut el előttünk, a *Vígszínház* színpadán mesterien megalkotott bérházdíszletben, kifogástalanul összevágó előadásban. A kis tanárnő rövid cselédkálváriájának állomásain keresztül eljut egy hű szívig és ez a hű szív — ez a színdarab másik rokonszenves tulajdonsága — nem az álruhás velszi herceg és nem is egy nemeslelkű bankvezér keblében dobog. A hű szív egy csinos villanyszerelőé és amatőr futballbajnoké.

A darab tehát közel áll a valósághoz. A ma egy nagy problémája vetődik fel benne. Ugyanaz a pro-

Uj Idők. 1933. márc. 5. 10. sz

Színház. A murányi kaland. Móricz Zsigmond vígjátéka a Nemzeti Színházban. Somogyi Erzsi (Széchy Mária), Petheő Attila (Wesselényi Ferenc)

bléma, amelyet Zilahy Lajos a *Süt a nap* vidéki miliőjében állít elénkbe. Az egyszerű származású és állású, becsületes, derék férfi és a középosztálybeli nő szerelme. Ma, amikor annyi virágzó élet hervad el társtalanul és annyi felfelé törekvő energia pusztul el támasz nélkül, ma ez a probléma égető. A szerző ebben a darabban természetesen nem oldja meg, mint ahogy nem is oldhatja meg. *A pénz nem minden:* színes riport egy budapesti ház két hetéről, kissé ferencvárosi humorral vidítva, de nem vezércikk és nem társadalomfilozófia. Három szórakoztató óra.

Az előadás minden szereplője a valóság színét hozza a színpadra és a valóság zamatát érezteti.

A szobalány-tanárnő: Dayka Margit. Meleg, fészekből kidobott, megható, fínom, hamvas kis galamb.

EBECZKI GYÖRGY

Légy türelmes

Légy türelmes.
Tanulj meg — várni.
Gondold meg jól:
az Úristen adta az Időt is, —
ne remegj, ha néked
hosszú, vagy ha gyorsan száll.

Az Ő fia az Idő is,
amiben a dolgok
léteznek,
érnek, fejlődnek, történnek.
Tanuld meg az Időt
becsüléssel látni:

Légy türelmes és várj.

MÁRGAY MARGIT

A szarvasbogár

— Elbeszélés —

Irta: **Görög László**

Ezen a napon kicsit később ébredt. Előző napon sok dolga volt, a cserebogarat be kellett dugni a kisasszony nyakába, az új bicskával is el kellett intézni azt a dolgot, azt a kis faragást a ruhásszekrény furnérján ... aztán a nagy munka, a fürdőkád csapjának elrontása, hogy ne lehessen elzárni, miáltal a papírcsónakok vízreeregetése az összes mellékhelyiségekben is lehetővé válik ... szóval nehéz az élet, sok gondja-baja van az embernek!

Mikor kinyitotta a szemét, látta, hogy egyedül van a szobában. Rosszkedvű lett. Hol a kisasszony? És miért nem hozzák be a reggelit?! Hallatlan hanyagság!

Kiugrott az ágyból, kilépett a verandára. Az asztalnál ott ült apa, anya és a kisasszony. Kávéztak Azaz, úgy tettek, mintha kávéznának. A kisasszony szipogott, anyának is veresek voltak a szemei, apa pedig üres tekintettel bámult bele a csészéjébe.

Mikor Gyuri megjelent az ajtóban, földig érő hálóingében, anyja hirtelen felzokogott, apa lecsapta a szalvétát és arcára borított kezekkel rohant be az ebédlőbe. Anya utána.

Gyuri a kisasszonyra nézett, aztán ő is be akart menni, de a kisasszony rákiáltott:

— Itt maradsz!

Gyuri tágranyilt szemmel nézett rá:

— Miért sírnak? ... Engedjen be!

— Itt maradsz! Légy jó kisfiú, apa nagyon beteg.

— Miért hazud a kisasszony? Apu nem beteg, mert nincs is ágyban és nincs a nyakán törülköző!

A kisasszony felelni akart, de az ő szemét is elfutotta a könny és kiszaladt az udvarra.

„Mi van ezekkel?" — gondolta Gyuri, aztán az ebédlőajtóhoz lépett és nesztelenül beosont a szobába Apa és anya nem vette észre. Meghúzódott egy sarokban és izgatottan figyelt. Anya megszólalt:

— Nézd, Tamás, ne vedd olyan tragikusan a dolgot! Manapság mást is elárvereznek ... nem szégyen az ...

Apa az asztalra vágott:

— De az én házamat ... ahol születtem ... ezt nem élem túl!

— Tamás, ne beszélj így ... Talán mégis lehetne beszélni Gáspárral, hogy adjon haladékot ...

— Gáspár és haladék? Rosszul ismered a sógorodat ... Amikor a váltókat zsirálta nekem, megmondta, ha neki kell kifizetni, ő könyörtelenül behajtja rajtam ... És most megteszi! Ma árverés lesz az én házamban!

Anya az asztalra borult, apa könnyes szemekkel simogatta az őszbefordult fürtöket. Gyuri nem jól érezte magát és kiszökött az ajtón.

Lement az udvarba és odaszaladt a kisasszonyhoz:

— Kisasszony ... anya azt mondja, hogy itt máma verés lesz és nagyon sírt ... A Gáspár bácsi fog verni? Mert akkor én kihozom a kardomat és levágom ...

A kisasszony átölelte Gyurit:

— Ne félj, senkit se fognak megverni ... Csak légy jó kisfiú és ne tégy máskor cserebogarat a nyakamba, mert tudod, hogy félek tőle!

Gyuri büszkén elmosolyodott. Kellemes emlékek fűzték a kisasszony tegnapi visongásához, melyet ő idézett elő.

— A Gáspár bácsinak is cserebogarat dugok a nyakába, ha bántja anyuékat!

— Oh, a Gáspár bácsi nem fél a bogaraktól ... Gyüjti őket! Van neki gombostűre tűzve vagy száz-

ezt a kultúrhivatást követeli rajtunk és tőlünk függ, hogy szellemi piacaink jelentősége érvényes legyen a távoli keletig. El tudom képzelni, hogy a nyugati Európa a magyar koncerteken, operákban és színházakban ismeri meg a japáni muzsikát és a török drámairodalmat, ha meghalljuk azt a sürgetést, amely egyelőre közel szomszédaink felől érkezik s arra a kötelességünkre figyelmeztet, hogy intézményeinket fel kell fejlesztenünk a teljesítőképesség olyan fokára, amely meggyőzően tudja propagálni a hozzánk bizományba adott értékeket s kultúránknak meg kell szereznünk azt a tekintélyt, amellyel nemzetközi súlyt és hitelt biztosíthatunk a mi elismerésünknek. Kell, hogy a magyar egyetemek diplomája a legjobb ajánlólevél legyen Európában s a siker, amit a Magyar Operában ér el egy bolgár zenész, valóban megnyissa előtte az utat a másik kultúrterületre. Ha nemzeti összefogásról beszélünk, értsük ezen a vállvetett magyar kultúrmunkát is, ha pedig totalitásról beszélünk, a magyar kultúrprogram és kultúrpolitika totalitását értsük mindenekfelett. Ez a totalitás független minden államformától, alkotmányformától és politikai képlettől, ez azt jelenti, hogy nincs elszigetelt probléma s a legkisebb részletkérdést is a kiépítendő teljes magyar kultúrpolitika tervéhez kell mérnünk és ahhoz viszonyítva szemlélnünk. Pozíciónk kiépítésében részt kell vennie az egész, a teljes közösség minden hatóságának és szervezetének. Hogy csak egy példát említsek, mikor a magyar operakultúra és általában zenekultúra fejlesztéséről gondolkodunk s felmerülnek vidéki városokba látogató operatársulatok tervei, azt a kérdést nem lehet elkülöníteni a kultúra totális problématömbjétől. Arra kell gondolnunk, hogy a vidéki városokban színházak, hangversenytermek létesüljenek, legyen mindenütt városi zenekar, mely az utazó társulatok kereteit kiegészíti, legyenek amatőr vegyes kórusok, tánccsoportok, iskolák, amelyek a közönség fogékonyságát serkentik. És az a zenei kultúra, amely magasszínvonalú előadásokban fejlődik, megfelelő kapcsolatokat találjon a más művészetek és a tudományos érdeklődések kultúrájával és ez a roppant feladat ne egy hatóság vállát terhelje, hanem az illetékes szerv vezetése alatt közigazgatás, pénzügy, közlekedési politika, a totális közösség minden intézménye és szerve azt a teljes kultúrprogramot szolgálja a részletekben is. Miniszterelnökünk a nemzet neveléséről beszél minden alkalommal s talán nem értem félre, ha ezt a nevelést én totális nevelésnek értelmezem, mert nekünk egyetemes kultúra kell és ebben a pozíciónkban nekünk nemcsak kultúránk léte, hanem minősége is életkérdés. A magyar impérium területét a sajátos magyar kultúra hatósugara határozza meg és mert ezt a hatást kevés hatalommal tudjuk megpótolni, a minőséget kell felfokoznunk, azt a feszültséget, amely az áramlásokban a kis energiamennyiséget nagy munka teljesítésére képesíti. A politikai impériumot ez a minőség állapítja meg magától értetődően a történelmi határokon belül s ez állapítja meg szellemi birodalmunkat Európa és Ázsia nagy összekötő útjain és a két szellemiség tranzitó piacain.

JÓASSZONYOK

(Kálnay Miklós fordítása.)

A gyógyfürdőtelepen vendégszerepelt.

Eképp sirdogált a három
vénasszony a pallón
s panaszukra sikoly felelt
az ég alól elhallón.
De e kint már ők se bírták
s a messzeségnek visszasírták.

Kezük, mint mikor hollószárny
elveszti az erőt,
vergődött... és úgy nyögtek a
zsongó falu előtt.
Szekér zörgött valahol át
s csengtek fönn a fekete fák.

Az éjszaka előszuhant
csillaggal és holddal
s új temetőt mért ki lenn a
többinél több holttal.
A három vén meg magában
állt csak... s mindnek udvarában

minden jérce kukorikolt,
a kút vért bugyogott —
és az új temetők fele
végtelen út futott;
a piros szín elsötétült
s a diófa menni készült...

— — — — — — — — — — — —

Akkoriban hírlik az is,
hogy a régi holtak
veres lovakon a pallón
át-átlovagoltak.
Iszonyú volt. Aki látta,
meggörbült belé a háta.

De hírlik ám az is, hogy a
három kinba esett
vénasszony a pallón mikor
a holtakra lesett;
égi tűz vert át a tájon,
s ott haltak meg. Mind a három.

MEGNÉMULNAK

IRTA SINKA ISTVÁN

Kóró-sziget a'ján
rongyos szűrben ázik,
szegény Lesi Jóska,
mégis furulyázik.

Körülötte bokor,
az ingje gombja kék —
s hallgatnak a tücskök,
s hallgat a messzeség.

Ő csak fujja szegény
jobban, mint én tudom,
s angyalok sírnak a
daloló lyukakon.

De angyalok sirását
vajjon ki hallja meg?
— a hang az égbe száll,
Jóska a földbe megy.

A furulyát meg rejti
majd egy sötét sarok,
s megnémulnak benne
a síró angyalok.

Hid. 1940. dec. 20. 13. sz.

Erich Guido Kolbenheyer költő, gondolkodó, regény- és drámaíró. A mai Németország egyik elismert irodalmi nagysága Budapesten született, családjának számos tagja él ma is Magyarországon. Költészetét az élet szeretete s az élet lerombolhatatlanságának és örök tartalmának hite sugározza át. A legfinomabb részletmélységeibe lesugárzó természetmegérzései vannak. Ilyen ez a költeménye is, amelyet Lyrisches Brevier című kötetéből közlünk.

KORATAVASZ

IRTA ERICH GUIDO KOLBENHEYER

Már ünneplőben szélesül szét minden:
Várásba fülledt félkitárulás.
Zöldíti leplét a fakóruhás
Pázsitmély. Távol dombok ködbetünten
Komolyak még, de mint gyöngéd igéret
Serked már rügybimbóik gyönge pírja.
A cserjeág a duzzadt rögre réved,
Tavaszlázas mogyoró alig bírja
Vesszői végén a zöldarany éket.
A nyirkos hűs szeliden csillog által
A földhöz hajló nap vérfátyolán.
Az ég eresztékén remegve szárnyal
Harangja zengő árja szaporán.
De álomleples minden — sejtelem!
Az átderengő égről levirul
Mint szélöblözte vitorlaselyem
A fellegfehér hold álmatlanul;
Köszöntés, mely a tünt évből fakad
S törekvő, titokzatos szárnycsapással
Fészeknek húz sötét madárcsapat.

(Kállay Miklós fordítása.)

Louise de Vilmorin, gróf Pálffy Pál felesége, az év egy részét Budapesten, másik részét Szlovákiában tölti. A modern szellem és a régi francia mesék álomvilága keveredik különös, újszerű, megkapó verseiben.

KIRÁLYNŐ-SZÁ

IRTA LOUISE DE VILMOR

Egy királynő ring bennem,
Nagy fénye bennem él.
Kisértet-torony lettem,
Melytől mindenki fél.

Királynő-szám
Tűnt csókja kincs.
Torony, de lám
Lépcsője nincs.

Szemem ablak, de rajta
Ki az ő szeme néz
S elűzi gonosz ajka,
Kit szerelem emészt.

Ki mondaná:
Add ajakad,
Éj száll alá,
Oldd meg hajad?

Egy királynő él bennem,
Kit a kaland riaszt,
S páncéljává kell lennem,
Úgy formál, mint viaszt.

És én értem vágy
Nem fakad,
Mert szám két ízt hágy,
Ha csókot ad.

(Kállay Miklós fordítása

VERKLISZÓ

IRTA LEILA DE DAMPIERRE

Tán nyulbál lesz, hogy banda szól,
Vagy Katicabogár mulat?
Nem hallod a fenyvek alól
Ez ugrabugra hangokat?

A szénégető nyeggeti
A tisztás ölén verklijét
S fohásszá simul rendre ki
Az előbb pajkos, gyors minét.

Meg újra víg nótát rikolt,
Bágyad kicsit, majd búsra vált
Felejti, hogy már játszi volt
S unott keservénél megáll.

Százszor ismétli ugyanazt,
Mint ki büntetést robotol,
S a kínzó fejgörcs, mit fakaszt
A gyökerig gyötrő pokol.

Lélekzete kihagy, zihál,
Körbe topogva kábító,
De el nem fárad, meg nem áll

Márkus László:

A SZÍNPADI DÍSZLET STÍLUSA

Valószínű, hogy a színház előbb volt, mint az irodalom, mert átélt folyamatokat ábrázolni egyszerűbb, mint elbeszélni. Mire az ember annyi fogalmat vont el a valóságból és annyi szóval tudta ezeket közölni, hogy az élményeket is abstrahálhatta fogalmak rendszereibe, akkorra már művész lehetett a táncban, mely az élmény közlésének legközvetlenebb stiláris alakja. A tánc, illetőleg a pantomim látható elemekkel közvetíti az élményt és vizuális ingerekkel kelt fel a tudatban olyan képzeteket, amelyekből a képzelet a művész élményéhez többé-kevésbbé hasonló sorozatokat állít össze. A színház a pantomimből a vallásos ábrázolásokon át hosszú ezredévek folyamán jutott el mai öncélúságához és különült el olyan önmagában zárt kifejező formarendszerré, amely a költészet egyik sajátos, szintén élesen elkülönült megnyilatkozásának közlésére alkalmas. Ma is abban különbözik a színpadi, mondjuk drámairodalom a többi műfajtól, hogy ábrázol és nem elbeszél, vagy magyaráz. Tehát felfogásához nem elég a hangzó vagy írott szó, hanem szüksége van a látható gesztusra, mozgásra és azokra a vizuális elemekre általában, amelyekben a sorsával küzdő embernek, a dráma egyetlen témájának harcait, élményeit sorsát és magatartását az élet sokféle helyzeteiben fel tudjuk fogni. Minden írói elképzelés kifejezhető a leírt, vagy elmondott szóval, csak a drámának kell a színház s ebben színpad, amelynek csak esetleges eleme a hangzó beszéd, de minden esetben jelenlevő, lényeges tényezője az ágáló ember és annak környezete, vagyis röviden: a látható színpadi kép. És ennek a képnek, mintegy szilárd szerkezete, tartóváza a díszlet, mely a képzőművészetek minden kifejező készségét tartalmazza sajátságosan módosítva és amely változatlan, vagy a cselekmény mozgalmához képest nagyon széles és lassú ritmusban változó környezetképet ad a gyorsütemű történésekhez.

A díszlet tehát lényeges eleme a színpadi képnek és ebben a színháznak. Maga a dráma, még az is, amely a valóság mentől tárgyilagosabb ábrázolásában teljesül, még a legnaturalisztikusabb, sőt legverisztikusabb dráma is erősen elvont képlet, mely a valóságot olyan önkényes célszerűséggel kiválasztott s egymáshoz új viszonylatokba állított, ennélfogva jelképes jelentőségre emelt jelenségekben igyekszik megrögzíteni, amelyek sorozata egy cél szerint módosított képét adja a valóságnak és amelyek egyenként és együtt hevesebb és messzibbre ágazó társításokat indítanak, mint az élet sokkal lazábban, bonyolultabban gomolygó és időben és térben sokkal szétterjedtebb és részletezettebb eseményei. A dráma tehát mindíg abstrakció. Nyilvánvaló, hogy a díszlet sem ábrázolhatja a valóságot soha, csak azt a képet, amely a költő által kiválasztott és újra csoportosított valóságelemekhez illik, a díszlet stílusát tehát mindenekelőtt meghatározza az a viszonylat, amely a költőt a valósághoz kapcsolja. Másodsorban pedig meghatározzák a díszlet stílusát maguk a képzőművészetek, azok a stílustörekvések, amelyek valamely korban a festészet, szobrászat és építészet kifejeződését módosítják. És éppen, mert a színház szükségképen más, mint a valóság, nem lehet színházat elképzelni díszlet nélkül, mely a legnyomatékosabban fejezi ki színházvoltát, azt, hogy a látott és hallott folyamatok összessége nem élet, hanem dráma és azok színtere nem a valóság, hanem a színpad. Díszlet nélkül, legyen az esetleg egészen elvont jelzés, soha meg nem indul az a folyamat, mely az előadás lényege, ez a rejtelmes illúzió, mely a közönséget belekapcsolja a drámai élménybe s amely azzal kezdődik, hogy a néző átlép a valóságból a költő irreális világába. Ezt a világot a díszlet teremti meg s a jó díszlet egyik, sőt talán egyetlen kritériuma, hogy pontosan azt a világot tegye láthatóvá. Soha még úgynevezett szabadtéri előadás nem közölt meggyőzően egy költői művet, ha díszletszerű abstrakciókkal nem segített magán. A valóságos égi csillag, a valóságos madárdal, az élő fa, a valóság legkisebb lehellete elfújja az illúziót s a színész az élet érintésére tüstént visszaváltozik valóságos emberré, akit ismerünk az életben s akinek sorsa csak annyira érdekel, amennyire az életben ismerjük. A díszlet zárja el az életet a színpadtól, díszlet nélkül tehát nincs színház.

Ha meg akarjuk érteni a színpadi díszlet igazi értelmét, azon a meggondoláson kezdjük, hogy a díszlet minden formájában és mindíg csak kép lehet. Hiába építenénk terméskőből valódi palotát a színpadra, ebből csak annyi hatás árad a nézőtérre, amennyi képszerű megjelenésből ered. A harmadik dimenzió, a túlmélyített távlat kiesik a díszlet szerves egységéből, mert még a legnagyobb színpad dimenziói sem elegendők ahhoz, hogy a messzeséget kellő rövidülések éreztessék. A mesterségesen szerkesztett távlati rövidülések pedig abstrakciók, tehát képszerűek. A színpadon szereplő embert sem érezzük bizonyos távolságon túl a cselekményben, a dráma zárt szerkezetében. A túlságos színpadi mélységben az ember kiválik az egymással szorosan összefüggő szereplők közül, beleolvad a háttérbe, díszletté válik, a kép részletévé. A díszlet önmagában nem színpad, azzá a cselekmény emberi hordozóinak bekapcsolódása teszi. S amint a valóságban egyes emberek vagy csoportok

Szép Művészet
1940. 3. 27.

domináló jelenléte megszünteti egy terem, vagy tér építészeti öncélúságát s egy képszerű egység részévé minősíti, éppen így, de még inkább, — hiszen a színpad nemcsak véletlen, hanem előre megkomponált összeállítása a részleteknek, a jó színpadon az építészeti és szobrászi formák is a kép részletei lesznek, mihelyt megjelenik az ember és a díszlet holt anyaga megelevenedik. A görög tragédia-színpad és a reneszánsz bonyolult színpadi építkezései éppen csak annyit érnek, amennyire a mozgó és ágáló tömegek közé mint környezet illeszkednek s egészen mindegy, hogy a falak és a szobrok kőből vagy papírmaséból készültek-e, lényeges ez, hogy mit jelentenek a képben. A színpadi rendezés vizuális része tisztára képzőművészet, de nem festészet, nem szobrászat és nem építészet, hanem a színpadi kép előállításának művészete, egy negyedik képzőművészet, mely új szintezisbe foglalja össze a többiekből átvett és módosított hatóelemeket. Ebből megértjük, hogy a rendezőnek is tevékeny része van a színpadi díszlet kialakításában, mert a színészi játékon kivül ő irányítja a színpadi kép változásait, ami a csoportok mozgásából és elhelyezkedéséből, a világítások játékából következik s ahhoz képest előre meg kell adni a a tervezőnek a díszlet legpontosabb szerkezeti elemeit. A színpadi kép tehát olyan műalkotás, amelyet két művész kollektív munkája hoz létre építészeti, szobrászi és festői elemekből, hozzáadva a szereplő ember mozgásainak vonalait és tömegeit, amelyek merőben sajátos elemként a színpadi képet minden képzőművészeti alkotástól megkülönböztetik.

A színpadi díszletanyag jórészt közömbös, hiszen csak felületével vesz részt a kép kialakításában. Az anyag csak ott kap jelentőséget, de ez a jelentőség is technikai, nem művészi, ahol lépcsők, emelvények és áthidalások teherbírásáról van szó. Művészi jelentősége csak a függöny anyagának van olyan értelemben, hogy milyen anyag felel meg a képben gondolt drapériavonalnak és a redők árnyékjátékának. Egyebekben a díszlet színes felületrészletek kompozíciója, amelynek képhatását, miután a szereplők is beleilleszkedtek, a világítás fejezi be és teljesíti. A díszlet anyaga tehát a maga valóságában csak igen ritkán mutatkozik s értéke nem természetes felülethatásának szépségében és az anyag szuggeszciójában mérhető, hanem abban, hogy mennyire alkalmas olyan felületek alakítására, amelyek a színpadra átstilizált valóságrészletet, a költő világát tükrözik.

A díszlet stílusának determinánsai között nem szerepel az anyagszerűség s igen módosított alkalmazásban szerepelnek azok az elvek, amelyek az egyes képzőművészeteket egymástól megkülönböztetik. Valami kollektív esztétikáról beszélhetünk a díszlettel kapcsolatban, amelynek értékelő kritériumai közt alapvető éppen az, amit a költő világának neveztem. A színpad térszelvény, amelyben többé-kevésbbé sűrített és a valóságtól sokféle szándékok és víziók szerint elvonatkoztatott emberi történések játszódnak le láthatóan és hallhatóan. A díszlet a színpad terét lezárja és valamely meghatározható színtérré minősíti. De a színtér ezer esetben ezerfélét jelenthet, kezdve a valóság módosított elemeiből átképzett, valósághatású képtől egészen az absztrakciókból szerkesztett térkitöltésig, ahol a valóság elemei már nem önmagukat jelentik, hanem lelkifolyamatok ritmusait és összefüggéseit jelképezik. Ha volna itt időm végigmenni a történelmi fejlődésen, elkezdhetném vizsgálni azt a primitív dekorációt, amivel az ősnépek táncaik és kultúrák terét megkülönböztetik a környezet valóságától és nagyon gazdag tanulságokhoz jutnánk az ázsiai színházak költészetének és színpadának megfigyeléséből. De ahhoz, amit és itt mondani akarok, elég a mi világi színházunk példája, mely felkészült a legkülönbözőbb stílusproblémák megoldására és amelynek kifejező készletéből telik akár a verista valóság utánképzésére, akár a teljesen szimbolúmokba anyagtalanodott, szélesen gyűrűző asszociációkat indító költői látomások ábrázolására minden fokozatban.

A színpadi kép készlete a felület, a forma, a szín és a változó világítás. A forma lehet építészeti egészen a valószerű megjelenésig, de lehet annak csak lapidaris jelzése, sőt lehet egyszerű geometriai alakzat, egymást metsző mértani testek és síkok rendszere. Lehet aztán plasztikai, szobrok és díszítmények valósága vagy éreztetése festett képben, határozott motívumok tárgyilagos utánzásától egészen a leglényegesebb elemek absztrakciójáig. A forma lehet az élő természet mása, fák, virágok, felhők, csillagok, vizek és tüzek képe, egészen reális, vagy olyan mértékben elvont ábrázolása, hogy az eredeti formából csak az a legsajátosabb rész marad meg, amely valami belső mozgalom, indulat, feszültség, lendület expressziójára szükséges. A felület, mely a formát elválasztja a térből, lehet festői kép színes foltja, lehet a világosság és az árnyék játékának hordozója, lehet anyagszerűen ható ábrázolat vagy anyagtalan, közömbös takarója a formának, mely nem jelent egyebet, mint síkot, nagyságot, derűt, komorságot, fényt vagy árnyékot. A felület és a forma ezután a változó világítás játékából elevenedik meg: ez a világítás lehet valószerű tünemények, lámpaláng, hajnal, holdfény, tűz és víztükrözés felismerhető reprodukciója, de lehet a hangsúly eszköze, minden külső indokolástól független vizuális inger, mely a tragikus vagy komikus folyamatok döntő változásaira utal. A színpadi teret a díszlet áthasonítja a Hans Sachs világosan felismerhető műhelyévé, amelyben jól elhelyezkedhetik a történés izmos realitása, vagy a Szentivánéji álom erdőivé, mely holdsugárból és testetlen

Befejezése a 65 ik oldalon.

Sokat dolgoztam; meg is becsültek. De nemsokára észlelnem kellett, mennyire belényúlnak a politikai szenvedélyek addig simán haladó életembe. Salamon Ferenc halála után a főváros azt óhajtotta, hogy én folytassam Budapest történetének megirását. De akadt olyan, aki késznek nyilatkozott, hogy azt ingyen írja meg. Ennek köszönhető, hogy Budapestnek mai napig sincs feldolgozott története. — Azóta évről-évre sűrűsödtek a támadások ellenem. Az országgyűlésen gróf Apponyi Albert, akkor közoktatásügyi miniszter, fogadott védelmébe. 1910-ben be kellett pörölnöm az »Alkotmány« munkatársát, ki hamisítással vádolt.

Az esküdtszék 1913-ban elmarasztalta a vádlottat és így békén maradhattam. 1919-ben a kommun biztosa tett ki, mert valamennyiünk nevében kijelentettem előtte, hogy ezentúl is hazafias irányban akarunk oktatni. Az egyetemi tanács előbb felfüggesztett, aztán igazolt, majd ismét felfüggesztett, a miniszter pedig 1924-ben nyugalomba küldött.

Életem olvasás, tanítás, írás volt. Ha az oktatásból ki is koptattak, az olvasáshoz és íráshoz megmaradt a kedvem és örömöm.

Munkával is elérhet...

Irta: MÁRKUS LÁSZLÓ

Valami túlságos tanulságosnak az én életem története nem mondható. Apám mérnök volt, aki vasutakat épített és folyókat szabályozott. Édesanyámat alig ismertem, hatéves voltam, mikor meghalt. Apám mindig máshol épített valamit és a vakációkat nála töltöttem, az iskolaévet pedig Máramarosszigeten, ahol nagyanyám nevelt. A szigeti református liceumban sok erőteljes, férfias, szabad, liberális eszmét leheltem be és aztán Pestre kerültem az orvosegyetemre, innen pedig a jogi fakultásra. De az újságírás és a művészet vonzott, otthagytam az egyetemet, beléptem az Alkotmány szerkesztőségébe, majd Kiss József a Hét-hez hívott és ott Molnár Géza, Molnár Ferenc, Cholnoki Viktor, Ignotus, Kóbor Tamás és Lovik Károly társaságában fanatikus és szilaj harcosa lettem az akkori mutatkozó új művészeteknek. Részem van annak a színészstílusnak a győzelmében, amely Pethes Imrével jött a kiszáradt hagyományok ellen és egyik legélesebb kardja voltam a »Miénk« és a »Nyolcasok« képzőművészeti harcának.

Résztvettem a Thália munkájában, sokat utaztam, aztán önkéntesi esztendőm után kimentem Párizsba, ahol pszichológiai és ismeretelméleti tanulmányokkal töltöttem egy évet. Ezeken a diszciplinákon kívül az esztétika, művészettörténet és a technikai kultúra érdekelt mindig, újabban pedig a szociológia izgat. Beöthy László 1906-ban úgy vélte, hogy színházi kritikáimban jelentős színpadi érzék mutatkozik, s meghívott a drámai szinházzá lett Magyar Szinházhoz rendezőnek. Első nagyobb munkám a Császár katonái volt, aztán a Sasfiók, aztán a Hamlet. Sok mindent próbáltam színpadon, sok olyat, amit most mint külföldi vívmányt követel a magyar rendezéssel elégedetlen kritika. A háború mindenféle zsákutcába sodort, csináltam filmet, kabarét és díszletterveket, mígnem Wlassics Gyula báró meghívott az Operához és most itt vagyok. Első munkám a Farsangi lakodalom volt, aztán a Parsifal, az egész Ring, a Pelléas, a Falstaff, a Háry, a Figaró, a Turandot és egy sereg egyéb repriz és premier. Most a zeneelmélet érdekel nagyon és

Nádas S. Pesti Futár 1928.

azt hiszem, az Operánál végre itthon vagyok. De minden körülmények közt az újságírás volt és lesz a szívbeli szerelmem és írtam színdarabot is és talán még fogok írni ezt is, egyebet is. Életem történetének talán egytlen tanulság az, hogy *tisztára munkával és tanulással is elérhet az ember valamit.* Én legalább nem emlékszem, hogy valaha egyebet csináltam volna, mint hogy vágyakoztam végére járni annak, ami érdekelt és mindig nagy felelősséget éreztem a munkámmal szemben.

Medek Anna

Az énekművészet múzsája — úgy látszik — már a bölcsőmbe tette le ajándékát, mert a sors kegyeltjének sajnos — éppen ő nem érhette meg sikereim kezdetét. Maleczkyné növendéke voltam, majd Párisban képeztem

(Kisgyermek)

MEDEK ANNA (1891-ben)

születtem. Jómódú szülők, szép családi kör lelkesedett gyermekkori mutatványaimon és a kis »Komödiantin« énekét a bő számban érkező vendégek türelemmel viselték el.

Hova lett a jómód? Hova lettek a vendégek? Elvitte mind a nagy világégés! Jó szülőim bíztattak mindig, hogy csak énekeljek és megadtak minden lehetőséget, hogy tanuljak. Apám volt legnagyobb pártfogóm, de — magamat tovább, de a legtöbbet mégis Maleczkynénak köszönhettem, aki a kezdet nehézségein szeretettel és türelemmel segített át. 1908-ban léptem először a magy. kir. Operaház színpadára Elsa szerepében, utána a Sentát énekeltem — szerződtettek — s ettől kezdve a magyar kir. Operaház tagja vagyok. Azóta sokat dolgoztam, sokat énekeltem és igen keveset éltem. Énekeltem itthon és kül-

Rádió-műsor

Nyiszli-sorozat

VILÁG

881. SZÁM * ÁRA 60 FILLÉR | Főszerkesztő SUPKA GÉZA DR. | 1948 MÁJUS 9 * VASÁRNAP

Ujabb hadifogolyvonat közelít Debrecen felé

Gromiko az atomcsőbizottság munkájának folytatása mellett szállt sikra

Levél Kende Andrisnak, Evanstonban (Ill., U.S.A.)

Kedves Andris Öcsém.

bocsásd meg, hogy ilyen baráti hangon szólítalak meg, holott soha ez életben nem láttalak s pár nappal ezelőttig azt sem tudtam, hogy a világon vagy.

Most azonban már tudom Róland, hogy Master Andrew Kende világhíresség lett annak ellenére, hogy mindössze tizenöt esztendős vagy.

Az történt ugyanis, — hadd mondjam el itt a lapban azok számára, akik eddig nem hallottak a dologról — hogy az amerikai Westinghouse Science Talent Search (vagyis a Westinghouse-cégnek tudományos tehetségeket kutató intézete) felhívást bocsátott ki az összes amerikai középiskolákhoz, nevezzék meg legtehetségesebb tanítványaikat, főként olyanok közül, akik a modern természettudományok iránt mutatnak érdeklődést. Az amerikai középiskolák 3161 ilyen fiatal tudóst neveztek be. A háromezer fiatal tehetség között aztán, ismertnevű nagy tudósok irányításával és ellenőrzése alatt, közelebbi versenyt rendeztek. Ebből 40 kiválóság került ki diadalmasan, akiknek átlagos életkora 17 év volt.

Ezt a negyven fiút és lányt a Westinghouse-cég Washingtonba hívta meg, ahol a Statler-Hotelben szállásolta el őket. Előzetesen be kellett mutatniok tanári testületük ajánlását, eddigi iskolai bizonyítványaikat; a helyszínen azután zárthelyi 1000 szavas dolgozatot kellett irniok a saját külön kedvenc tudományos témájukról, az egyik ilyen vizsgadolgozat címét is közli a forrásunk. Igy hangzik: »a 3—aminophthalhydrazid chemiluminescenciája«. E sorok írója töredelmesen vallja be, hogy annak ellenére, hogy már jónéhányszor betöltötte a 15. életévét, a leghalványabb sejtelme sincs arról, minő titokzatos dolog lehet az a 3—stb., amelynek kémiai fényhatásairól számolt be a jelzett zárthelyi dolgozat.

A negyven szerencsés válogatott azután nekilátott, hogy komoly tudású egyetemi professzorok előtt tartson előadást a maga különleges hobbyjáról. Az egyik mindjárt egy különlegesen preparált hangyabolyt pakkolt ki a csomagjából; a másik valamilyen csodálatos szerkezetet, amelyhez felvilágosítással szolgált: »Ez egy három-dimenziós ábrázolása, valamely négy-dimenziós dolognak, ha ilyen négy-dimenziós dolog egyáltalán léteznék.« (Ez már megint valami szerfölött gyanus dolog, amelyhez e sorok írója ismét csak nem konyít, s ezért az olvasó szíves elnézését kéri. Elvégre a vezércikkírók feje sem káptalan!)

Estendet aztán a negyven süldő-tudós a Statler-szálló szalonjában összedugta a buksi fejét s ilyenkor további fölötte rejtelmes eszmecserék indultak meg gén-kutatásokról s a modern boszorkánykonyhák egyébfajta titokzatosságairól. Ezek az eszmecserék nyilván arra szolgáltak, hogy a negyven süvölvény elleplezze önmaga és 39 társa előtt a drukkot, amellyel ezeket a döntő napokat átélték. E napok alatt ugyanis szigorú és nagytudású egyetemi professzorok sűrű szitára rakták a negyven leendő Galilei vagy Rutherford munkálatait, hogy ami belőlük végérvényes és maradandó érték, azt kiszűrjék és így preparálják a világ tudományos közvéleményének.

Egyszer azonban minden drukknak végeszakad, így most is, amikor a Harvard-egyetem csillagásza, Harlow Shapley kihirdette az eredményt: a két legsikeresebb pályamunka szerzője *Wolff* Borbála 17 esztendős newyorki kisasszony és *Kende* Andrew 15 éves evanstoni diák. Wolff kisasszony a gyümölcslégynek nem örökölhető mutációira specializálta magát. Master Kende pedig — aki különben a legfiatalabb az összes versenyzők között — az éghetetlen ethl-ether háromfajta kereskedelmileg is kiaknázható pótszerét találta meg.

A két szerencsés győztes a Westinghouse-gyártól évi 2400 dolláros stipendiumot kap további tanulmányai idejére.

S most már Hozzád fordulok Andris öcsém. Azt is közölték ugyanis Rólad, hogy Budapesten születtél 1933-ban, s hogy még csak hét évvel ezelőtt, 1941-ben mentél ki Amerikába.

1941-ben! Ezt már tudjuk, mit jelent: nyolc esztendős voltál, amikor egy gaz és főként buta uralom arra kényszerítette szüleidet, hogy hagyják el ezt a földet, amely nyilván legalább is annyira volt apáik földje, mint azoké a germán-csökevényeké, akik a hitleri őrületet hozzánk átplántálták. Nyolc esztendős

(Folytatás a 2. oldalon.)

Ma reggel az állandó főszereplő Palesztina mellett a hágai értekezlet áll az érdeklődés előterében. Mellettük elsősorban az Egyesült Nemzetek atomerőbizottságának válsága érdemel figyelmet.

Palesztinában

egy héttel a brit mandátum lejárta előtt vihar előtti csend uralkodik. Az elmúlt 24 órában csupán az északpalesztinai Safadból és Jeruzsálemből jelentettek összetűzéseket, de tegnap estére Jeruzsálemben is megszületett a fegyverszüneti megállapodás. (A fegyverek helyett most az egyre jobban terjedő tifuszjárvány pusztít). Brit részről tegnap este közölték az UNO-val, hogy nem sikerült olyan semleges főbiztost találni Jeruzsálem számára, akit mind az arabok, mind a zsidók elfogadnának. A brit kormány erre való tekintettel felkérte az UNO-t, próbáljon alkalmas jelöltet találni erre a tisztségre. A kulisszák mögött közben mind zsidó, mind arab oldalon nagyszabású előkészületek folynak. A Hagana máris 15 repülőgépet vásárolt Olaszországban és a zsidó menekült táborokban megindult a toborzás, hogy május 15-e után nyomban Palesztinába szállíthassák a fegyverforgatásra alkalmas zsidó férfiakat. Az arab államok is erősen készülnek az összecsapásra. *Samun* libanoni belügyminiszter tegnap szemrehányó hangon állapította meg, hogy az arab hadseregeknek már régen be kellett volna törniök Palesztinába. *Abdullah* király bejelentette, hogy saját légiója vezeti a palesztinai harcokon tartandó hadgyakorlatokat.

Hágában

tegnap — 23 nemzet több mint 800 kiküldöttjének részvételével — megkezdődött az Egyesült Európa mozgalom kongresszusa, amelyen egy 14 tagú német küldöttség is megjelent. A megnyitó ülés főszónoka Winston *Churchill* volt.

Rajta kívül a francia *Ramadier*, a holland *Brugmans*, a spanyol *Maderiaga* és a román *Gafencu* is felszólalt. *Ramadier* indítványára a kongresszus egyhangulag úgy határozott, hogy felhívja az értekezleten részt nem vevő nemzeteket is, hogy csatlakozzanak az Egyesült Európa eszményéhez. A határozat megállapítja, hogy »a mozgalom céljai csak akkor valósulhatnak meg, ha egész Európa egyesül és megszerveződik.«

Winston Churchill

megnyitóbeszédében síkra szállt az európai egység mellett, hangoztatva, hogy *az értekezlet célja nem korlátozódik Nyugat-Európára.* Kijelentette, hogy komoly gondot kell fordítani a világkormány előkészítésére, majd pedig annak a reményének adott kifejezést, hogy a jelenlegi nyugati központi maghoz rövidesen Skandinávia, az Ibériai félsziget és Olaszország is csatlakozik. Rámutatott, hogy *a keleteurópai államok közreműködése nélkül lehetetlen hatékony szervezetet létesíteni.* Az emberiségnek — mondotta — nyugalmas korszakra van szüksége, Európa nyugalomban és biztonságban akar élni és ezt akarjuk mi számára megvalósítani.

Igen nagy feltünést keltett, hogy *Churchill* szokatlanul szívélyes hangon üdvözölte a német delegátusokat, idézve egy korábbi beszédének azt a passzusát, amely szerint »*a győztes nemzetek nagyszerű hivatása, hogy kézenfogják a németeket és visszavezessék őket az európai népek családjába*«. A prágai *Telepress* hírügynökség szerint Churchill beszéde »teljes mértékben megerősíti azt a tényt, hogy a háborús uszítók nagyszabású uszítóhadjáratuk sikertelensége után most visszatérnek az angol-amerikai tábor korábbi taktikájához és az amerikai világuralmi törekvést a békeoffenzíva leplébe próbálják burkolni«.

A Novoje Vremja

című moszkvai folyóirat a páneurópai mozgalomról írva megállapítja: »Az európai Egyesült Államok jelszava, mint imperialista jelszó már hitelét vesztette. *Az európai népek más, biztos utat látnak a háború utáni problémák megoldására.* Ezen az úton Európa nem szakad ketté, hanem egységbe tömörül a nagy és a kis nemzetek együttmüködése alapján. Azok a sikerek, amelyeket Kelet-Európa országai a háború után elértek, világosan mutatják, hogy ez az út felel meg a népek akaratának.« Itt említhetjük meg, hogy az angol alsóház 179 képviselője javaslatot nyújtott be állandó nyugateurópai tanács létesítésére. A javaslat szerint a végcél olyan nyugateurópai federáció teremtése, amelyet *egyetlen kormány irányít és amelynek lakói egyenlő állampolgári jogokat élveznek.*

Világhíradó:

Athénben tegnap további 18 kommunistát végeztek ki és őrizetbe vettek újabb 50 baloldali személyt. A világsajtó egyöntetűleg éles hangon tiltakozik a görög kormány tömegmészárlása ellen. Brit részről már *diplomáciai lépés is történt a kivégzések megszüntetése érdekében.*

Tarchiani washingtoni olasz nagykövet tárgyalásokat kezdett az USA külügyminisztériumával az olasz békeszerződés katonai és területi (Trieszt és a gyarmatok) határozatainak módosítása érdekében.

Az USA, Nagybritannia és Franciaország kormánya közös jelentésben azt javasolja az UNO-nak, hogy mivel az atomerő bizottság munkája zsákutcába jutott, a bizottság függessze fel munkáját mindaddig, amíg »kedvezőbb légkör nem alakul ki«. Kanada, Belgium és Kina csatlakozott a javaslathoz, *Gromiko* szovjet fődelegátus azonban — visszautasítva a jelentésben foglalt szovjetellenes támadást — *az USA kormányát tette felelőssé a tárgyalások eddigi sikertelenségéért* és síkraszállt a bizottság munkájának folytatása mellett.

Amerikai baloldali körökben éles hangon tiltakoznak az ellen, hogy már *a jövő hét elején keresztül akarják hajszolni a kongresszuson a lényegében a kommunista párt törvényenkívüli helyezését célzó javaslatát.* Éles visszhangja van *Dulles* tegnap elhangzott javaslatának is, amelyben az európai kommunistaellenes erők propagandával, rotációs papírral, pénzzel stb. való aktív támogatását indítványozta.

n. gy.

Tíz ostrom-holttestet találtak a Pauler-utcában

Ma délelőtt a Pauler-utca 5. számú ház bontási munkálatai közben újabb tíz az ostrom alatt elhunyt személy holttestére bukkantak. A holttestek agnoszkálása a főkapitányságról a helyszínre érkezett rendőri bizottság ellenőrzésével lapunk zártakor még folyik.

(A vezércikk folytatása)

voltál, Andris öcsém, amikor — Isten tudja, minő szerencsés okkal-móddal — sikerült Auschwitz rémségeitől megszabadulnod. Azóta jól megtanultál angolul, de talán nyilván megmaradt néhány emlékfoszlányod magyar anyanyelvedből is, hiszen — úgy lehet — otthon, családi körödben talán még mindig magyarul beszélsz édesanyáddal.

Arra kérnélek hát, Andris öcsém, felejtsd el azokat a szörnyűségeket, amelyek miatt szép és — mindenek dacára is — jószándékú hazádat el kellett hagynod: de ne felejtsd el magyar anyanyelvedet, amelyen első elemiiskoláidat végezted s amelyen a Te szülőid úgy nevelkedtek, hogy ilyen tehetséges gyermeket hoztak a világra. Bizonyára idegen akcentussal mondod ki már a magyar szavakat, de az értelmük így is a régi, a magyar nyelven is érthető szó.

S ha a sors nagyon felvinné majd a dolgodat és ha valamikor világhírű, talán Nobeldíjas tudós válnék is Belőled, szíved szögletében őrizz meg egy kis csöndes zúgot, ahová estendet visszavonulsz és halkan mormolod szülőid imáját: »Isten áldd meg a magyart!«

Most pedig búcsúzom Tőled, Andris öcsém, akit nem ismerek s akit mégis szívem egész melegével magamhoz ölelek mindannyiunk nevében.

Szerető öreg bátyád
S. G.

TARKA SPORTKRÓNIKA

A LONDONI OLIMPIAI BIZOTTSÁG közlése szerint a 14. olimpiai versenyre legújabban Columbia, Pakistan, Portorico és Sziria fogadták el a meghívást. Nem válaszoltak még teljes határozottsággal: Bolivia, Haiti és Monaco. Visszautasították a meghívást. El Salvador, Guatemala, Paraguay és Venezuella. Pakistán közölte, hogy ötven résztvevőt küld azzal, hogy ezek akár győznek, akár vesztenek, tiszta olimpiai szellemben küzdjenek. Részvételükkel, írják levelükben, ki akarják fejezni testvéri együttérzésüket a világ atlétái iránt.

*

GYÖNYÖRŰ STILUSBAN dobja a súlyt Charles Fonville az USA egyik olimpiai reménysége. Legjobb eredménye 17 méter 35 cm, sokkal jobb, mint a német olimpiai győztes Woelke 1936-os olimpiai legjobb eredménye.

*

A LEGCSINOSABB amerikai atlétanő, Nancy Cowperthwaite magas szőke nő, 26 éves, 80 méteres gátfutó. Ezt a számot nyerte meg a tavalyi amerikai atlétikai bajnokságon.

*

AZ OLIMPIAI BIZOTTSÁG lapja cikket közöl Mitró Györgyről, a 17 éves magyar Európa-bajnokról. Megírják, hogy télen betegeskedett és közlik legjobb eredményét. Megemlítik Novák Ilonka nevét is.

*

AUSZTRÁLIA bejelentette igényét az 1956-os olimpiai játékok megrendezésére. Chifley, Ausztrália miniszterelnöke levelet intézett az Olimpiai Bizottsághoz, amelyben kifejti az ausztráliai rendezés előnyeit. Hivatkozik arra is, hogy 1956-ra a légiközlekedés olyan fejlett lesz, hogy nem lesz a világnak olyan távoli pontja, ahonnan Ausztráliát légiúton legfeljebb negyven óra alatt el ne lehetne érni.

*

AZ OSZTRÁK-MAGYAR MÉRKŐZÉSRŐL egyik olvasónk, Soós Pál János a következőket írja nekünk:

»Nem akarom egyetlenegy válogatott játékos képességét lebecsülni, azonban mint egykori futballjátékos, nagyon jól tudom, hogy pl. Tagányi, ki saját csapatában igen jól játszik, nem biztos, hogy a nagy válogatottban is megállja a helyét. Ugyanis saját csapatában összeszokott partnereivel és ennek megfelelően helyezkedik.

Tekintettel arra, hogy NB I. csapatok elsőrendű játékosokkal rendelkeznek, ajánlanám az i. t. Gallovich szövetségi kapitány úrnak, hogy Magyarországon állandóan két, azaz kettő válogatott keret legyen és ezen 22 játékos havonta legalább egyszer mérkőzzék egymással nyilvánosság előtt. Ezáltal elérhető, hogy tökéletesen összeszoknak és így nem jönnek majd zavarba akkor sem, ha mint pl. a közeljövőben egyszerre két válogatott csapatot kell kiállítania, olyanokat, melyek méltóan képviselhetik a magyar színeket.«

*

VITTORIO POZZO, olasz szövetségi kapitány a következőket írja a május 16-i olasz-angol labdarúgómérkőzésről:

— A játék Torinóban a városi stadionban kerül sorra. Olaszországnak már háromszázezres stadionra volna szüksége, de megfelelő pálya ma sem áll rendelkezésre. Ez a legnagyobb aréna s ez is csak kilenvenezres. Amellett nem is kényelmes, mert a nézőtérnek csak egy kis szektora ülőhely, összesen csak kétezer néző ülhet. A nézőtér mindenütt magas kerítéssel, élesen el van választva a küzdőtértől.

A legutolsó angol-olasz mérkőzést Milánóban 1939 május 13-án játszották a San Siro stadionban. Eredmény 2:2 volt. Az angolok góljait Lawton és Hall, az olaszokét Biavati és Piola rúgták.

*

A MAGYAR FUTBALLBÍRÓKRÓL, nevezetesen FIFA-bírókról írt sorainkhoz érdekesen szól hozzá *Popper* István (XIII., Tarr-utca 10., I. 20). Popper attól tart, hogyha a nagypályákon csak FIFA-bírókat juttatnak szóhoz, ez a fiatal gárda elől elzárja az utat.

*

A MEMOSz—Pamut vagy az ErSo—MASE mérkőzés az említett csapatoknak és a sportnak legalább olyan fontos, mint az FTC, MTK, nem is szólva arról, hogy ezek vezetése sokkal nehezebb és nagyobb rutint igényel, mint a rendezettebb pályán (rendőrség, korlátok, elsőrangú határbírák) sorra kerülő NB. I. mérkőzések. Méltóztassék egyszer a REAC Széchenyi téren lévő pályájára, vagy Sashalomra, avagy a pestújhelyi PSC pályára kimenni, akkor meggyőződik arról, hogy ide aztán dupla FIFA képességű játékvezető kell.«

Sorainknak természetesen nem az volt a tendenciája, hogy a fiatal játékvezető gárdát a FIFA-bírók előtérbehelyezésével fejlődésükben gátoljuk.

Az ideális állapot az lenne, ha minden pályára a legjobb bírókat és határbírókat küldhetnék és minden együttérzésünk azoké, akik a kerítésnélküli pályákon, nehéz körülmények közt igyekeznek szolgálni a sportot.

Házasság. Komlós Teresi és dr. Vida István e hó 9-án, vasárnap délután ½2 órakor tartják esküvőjüket a Hősök templomában. (Minden külön értesítés helyett.)

Deszberg Rafaelné és dr. Gellért György házasságot kötöttek. (M. k. é. h.) (×)

Holnap, V. 9-én (vasárnap) „Anyák" napja! Gondolj édesanyádra! Virágkereskedések 10—2-ig nyitva!

A VILÁG panaszládája

A Széchenyi-hegyről a Normafáig vezető út olyan poros, hogy a gyalogos sétáló nem élvezheti a levegőt. Gyermekek számára nagyon egészségtelen!

Egy sokgyerekes anya.

—o—

A 25-ös villamosjárat esti órái kalauza nem nyerheti meg az udvariassági versenyt. Villamosszám 3619.

Egy városligeti utas.

—o—

A MABI idén is megrendezi az egészségvédelmi gyógyüdülőtelés. Az üdülőhelyek korhatára 60 év! Helyes ez! Az idősebbek már nem szorulnak rá!

V. P. vol[illegible] portált, aki éveken át fi[illegible]a a díjakat

—o—

Autóbuszmegállót a Zrinyi-utca sarkára, mert a Szabadság-térig, vagy Sztálin-térig sokat kell gyalogolni.

R. E. okl. építész.

GAZDASÁGI KÖRÖKBŐL

Leningrádban július 26-án megnyílik a 19. nemzetközi szőrmekiállítás. A kiállításon körülbelül 62 szőrmefajta szerepel és eladásra kerül több mint kétmillió darab különféle szőrme. 700.000 mókus, 200.000 mormota, 250.000 különféle perzsaböf, továbbá hiúz, fehér- és kékróka, coboly-, nutria-, vidra-, sakál-, valamint nyúl-, csikó-, bárányböf.

A jugoszláv költségvetés 1948-ban felesleggel fog zárulni. A bevételeket 1248 milliárd dinárban irányozták elő, mely összegből a kiadások levonása után 11 milliárdot meghaladó tartalékalap marad. A bevételek legnagyobb hányada 46 milliárd, a termelési forgalmi adóból folyik be. Az állami üzemek nyereségét mindössze 822 millió dinár lesz. A kiadások több mint 40%-át gazdasági beruházásokra fordítják.

⊙

A bolgár bankreform értelmében a rövidlejáratú hitelek a Nemzeti Bank, a hosszúlejáratú hitelek pedig a Beruházási Bank ügykörébe tartoznak. A Beruházási Bank anyagi forrásait az állami és önkormányzati vállalatok költségvetéséből beruházási célokra előirányzott összegek, a vállalatoknak a banknál elhelyezett saját tőkéi, végül hosszú időre lekötött letétek képezik.

Színházak mai és jövőheti műsora

OPERA: Szombat: Varázsfuvola (7). Vas. d. e.: Szöktetés a szerályból (11); este: Simone Boccanegra (7). Hétfő: A Budapesti Filharmóniai Társaság rendkívüli hangversenye (8). Kedd: A fából faragott királyfi; Csodálatos mandarin; Sylvia (7). Szerda: Tannhäuser (7).

NEMZETI: Szombat: Bánk bán (½8). Vas. d. e.: Bánk bán (½11); este: Rang és mód (7). Hétfő, kedd: Lear király (7).

NEMZETI KAMARA: Szombat, vasárnap, hétfő, kedd: Warrenné mestersége (7).

VIG: Egész héten minden este: Tanner John házassága (7).

PESTI: Egész héten minden este és szombat d. u.: Liliom (8, ½8).

MAGYAR: Egész héten minden este Tavaszi hangok (½8).

MŰVÉSZ: Egész héten minden este Mélyek a gyökerek (½8).

BELVÁROSI: Egész héten minden este: Vitézek és hősök (½8).

MADÁCH: Egész héten minden este és vas. d. u.: Kisunokám (½4, ½8).

MEDGYASZAY: Egész héten minden este: Bubus (8).

FŐV. OPERETT: Szombat, vasárnap: Szép Heléna (½8). Hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek: Nincs előadás.

PÓDIUM: Egész héten minden este: Bajor Gizi »Tihamér« és a kabarémüsor (½12).

ROYAL REVÜ VARIETÉ: Egész héten minden este és vas. d. u.: Dalol a május (4, ½8).

KAMARA VARIETÉ: Szombat, vas. d. u. és este, hétfő: Fiastyúk (½5, 8). Kedd, szerda, csütörtök, péntek: Bolond Liliom (8).

VIGOPERA: Szombat: János vitéz (½8). Vasárnap: Denevér (½8).

KIS SZINHÁZ: Szombat, vasárnap: Jó vásár (½8). Hétfő, kedd, szerda, csütörtök: Az új bálvány (½8). Vas. d. u.: Jó vásár (½4).

FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ: Egész héten minden délután és este: Henry cirkusz vendégjátéka (4, ½8).

Élete főművét már nem írhatta meg...

Látogatás Márkus László özvegyénél

(Felkerestük Márkus László özvegyét és érdeklődtünk az elhunyt kiváló esztéta, köziró, operdi és nemzetiszínházi igazgató, színházi reformer, színpadképtervező és főrendező, irodalmi — szellemi hagyatéka felől.)

— Az ostrom előtt — mondja Márkus Lászlóné — az uram nagy filozófiai munkába fogott. Élete főművét akarta megírni. Rengeteg studium előzte meg a munkát. Életében sok mindennel foglalkozott és mindent, amit tanult, tapasztalt, évtizedek alatt leszűrt, ebbe a munkába akarta összefoglalni. Az ostrom idején tovább írta a könyvet. Sokat nem beszélt róla, mert csak befejezett művekről szeretett beszélni. Azon a napon, amikor a németek megszálták Magyarországot, megszünt számára a közélet — az operaigazgatásból rögtön leváltották, de nem is vállalta volna tovább egy napig sem. Alig akart akkoriban kimenni az utcára. Egy-két üldözöttet rejtegettünk, ez természetes. erről nem illik, nem szoktunk beszélni. Itt az udvarban garázdálkodott valami gyilkos különítmény, ami a bajokat fokozta. Három háznyira volt a toloncház, ahová bezárták az ártatlan embereket. Sötét idők voltak.

— A mű bőséges jegyzetekben maradt meg. Az ostrom után nem tudta folytatni, mert a németek elhurcolták értéktárgyainkat, szőnyegeinket és a mindennapit kellett előteremteni. Az uramról akkor valahogyan megfeledkeztek. Mintha nem is létezett volna. Ő nem volt könyöklő ember, nem jelentkezett sehol, operai szerződése voltaképpen érvényes volt, de nem hívták. Gyomorfekélyben szenvedett és nem tudott megfelelően táplálkozni. Igen nehéz évünk volt, ő szinte szótlanul bírta, türte a bajokat. Később felfedezték, hogy még élhetnek, hogy még használható. Ekkor akadt munkája. Boldog volt, hogy dolgozhatott, rendes szava járása volt, hogy »a munkából sohsem elég«. Most volt szó arról, hogy kinevezik egy színházi lap felelős szerkesztőjének, amivégre konszolidálta volna helyzetünket.

Ebből már nem lett semmi...

— Harminckétéves házasságunk után is meglepetés volt számomra az a csodálatos rugalmasság, amellyel bele tudta élni magát az új akadémiai ifjúság lelkivilágába. Nagyon szerették tanítványai, akiket diplomatikusan vitákba vont bele, hogy így kitárják előtte gondolkodásukat. Legutóbb itt, a másik szobában tanította az egész osztályt. Az emeletjárás ártott neki és ezért ez alkalommal itt keresték fel a diákok, akik mind barátai voltak.

— A legnagyobb örömet Major Tamás szerezte neki. Boldoggá tette utolsó hónapjaiban azzal, hogy a színház rendezőjéül hívta meg és a centenáris Bánk bán előadást is ő rendezte.

— Az ostromutáni első nehéz esztendő viszontagságait nem tudta többé teljesen kiheverni. A rengeteg emeletjárás, a hosszas gyaloglások tönkretették.

Hatvanhat éves volt, de rettenhetetlen energiával és hittel dolgozott és harcolt az élettel. Közben kisebb sebeket kapott, például zongoránktól is meg kellett válnunk, ezt is »megettük«. Nem volt könnyű előteremteni a diétás kosztot...

— Hogy most mi lesz? — sóhajt fel Márkusné. — Majd csak akad valami munkám. Ha neki elég intelligens voltam, talán nyílik még számomra valami lehetőség.

(Márkus László több mint ezer cikket és tanulmányt írt életében. »Magyar gondok« című első nagyobb kötetére legutóbb azt mondotta nekünk: »Ezek gyerekkori dolgaim, azóta legalább ezer cikket írtam«. Talán akad kiadó Márkus László tanulmányaira. A Nemzeti Színház is tervbe vette, hír szerint, hogy előadja Márkus »Attila« című darabját.

S. V.

UGETŐ

Tippjeink a mai versenyre: I. *Pepita* a munkaforma. *Kathlen Forest* hiba nélkül komoly ellenfél.

II. Ebben a futamban csak engedményes hajtók hajthatnak, ezért a versenyt nem kell túlkomolyan venni. *Kántor II.*-t utóljára erélytelenül hajtották, megfelelő hajtóval első esély. *Ciluka* a munkatipp. *Legény* jön még számításba.

III. *Mr. Hugh*-nak a táv kedvez. A papírforma *Elemér*, ha nem sokalja a távot, nyerhet. *Csongor* helyesély.

IV. A nagy mezőnyre való tekintettel valószínűleg két részben futják. *Nocsak, Véletlen, Konta* választottja: *Herkules* vagy *Umbrina, Kis hamis* és *Dacos* jutottak kedvező felállításhoz.

V. *Tavaszi díj. Előrefogadásos* verseny. *Koppány* a papírforma. *Indokoltat* legutóbb *Katinka* akadályozta. *Csárdás T.* jöhet harmadsorban számításba.

VI. *Andrea D., Rosalinda, Cudar* és *Híradó* a jobb esélyek.

VII. *Gazellának* végtelen türelme van, még nagyobb, mint a versenyintézőségnek. *Bokros* mindég formát tart. *Marianne* a munkaforma, de bizonytalan starter. *Érem*-nek csak keveset kell javitani, hogy jól szerepeljen.

VIII. *Waisenkind* reális első esély. *Csak-rajta, Sacy* és *Julika* a következő esélyek.

IX. *Dános* a munkaforma, istállóbizalommal nyerhet. *Fáni* vagy *Zsivány* a Kovács istálló esélyes ügetői. *Bosilyka II.* és *Gyöngyvirág* esélyesek.

LÓVERSENY

Tippjeink a vasárnapi versenyre: I. *Caribou, Ramona II. (Kiskoma), Fergeteg, Tüzes, Baba.* III. *Alkonycsillag, Postás.* IV. *Pfendler* lov., *Csuli.* V. *Fidibusz, Big Ben, Silvia.* VI. *Petárda II., Hangos, Garas.* VII. *Pfendler* lov., *Lady Greensleeves, Verka.* VIII. *Szende, Carmen II., Admirális.* IX. *Centenárium, Igoretta, Valma.* X. *(Kiskoma), Szuhavölgy, Pityó, Csélcsap.*

3 sz. hallos erk. villalakás
ligeti villarayonban, absz. jókarban, kitünő beosztással azonnalra átadó. Dr. Bárdosné. Nádor-utca 21. 10—½1-ig.

Üdülés a Bakonyban
kitünő ellátással, olcsó idényelőtti árban, ősparkban. K-né dr. Ujhelyi Erzsébet, Réde. Veszprém megye.

MUSICA
ZONGORAGYÁR. VII., Erzsébet-körút 43. Royal. Tel.: 222-282. Uj és használt zongorák és pianinók feltünő olcsón. Fizetési könnyitések.

Budapest legforgalmasabb helyén nagy falfelület, egészben vagy részben REKLÁMBERENDEZÉS FELSZERELÉSE, vagy egyéb hirdetés céljaira bérbeadó. Felvilágositást nyujt: VIII., Üllői-út 4. II. Központi Házkezelőség.

Ipar és kereskedelem minden ágához, előnyös feltételek mellett **társit** pénzt kiheyez „KÜRTHY" társulási szakiroda, Liszt Ferenc-tér 5. I. 1. Telefon: 22-02-72

Társbérleti vagy albérleti
szobát keresek, fürdőszoba használattal. Május 15. jeligére vagy cím a kiadóban.

37.

38.

39.

40.

37. E. Stern (Berlin): Turandot: Levágott fejek a város kapuján. — 38—40. Márkus László: Egy fejedelem „A nagyúr", csillagász és boszorkány a „János vitéz" című dalos színjátékban.

37. E. Stern: Turandot: Têtes découpées à la porte de la ville. — 38—40. L. Márkus: Esquisses de costumes.

Magyar Iparművészet

1914.

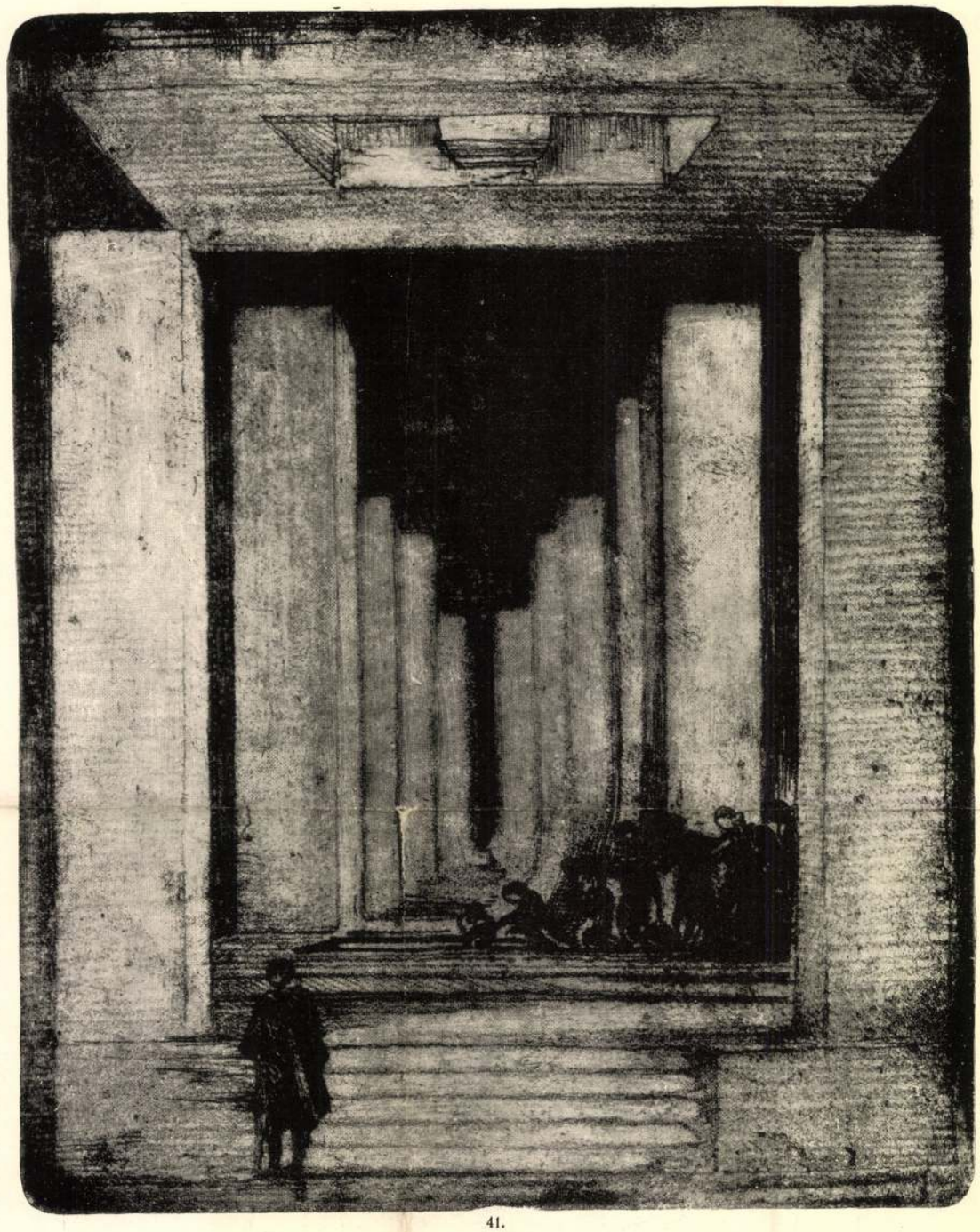

41.

41. Gordon Craig: Díszlettanulmány. Rézkarc.

41. Gordon Craig: Esquisse de décor. Eau-forte.

SZINHÁZ

KARMESTEREK

Knappertsbusch és Reichwein megrendszabályozása alkalmából

Irta: Ruttkay György

Bécs, február 1.

Ezen a héten eltiltották Németországban a dirigálástól Knappertsbuscht és nem engedték meg Ausztriában Reichweissnak, hogy egy hangversenyt vezényeljen; az egyiket, nyilván azért, mert nem eléggé nemzeti szocialista, a másikat egészen bizonyosan azért, mert túlságosan is az, — ami tehát az egyik országban erény, az a másikban bűn és megfordítva; és ami a dolog lényege és amin az egész művészetük áll: hogy hogyan dirigálják Brahmsot, Beethovent és Brucknert, arról szó sem esik, vagy mindenesetre csak utolsó sorban esik szó, — abban az utolsó sorban, amelyben egy egészséges világban annak a kérdésnek kellene helyetfoglalni: vajjon milyen a politikai meggyőződése ennek a karmesternek, aki itt, előttünk Brahmsot, Beethovent és Brucknert ilyen jól, vagy ilyen rosszul dirigálja?! Tegyük hozzá, — »ajoutons«, mint a francia ujságírók írják — hogy Mengelberg is megbetegedett, mégpedig nagyon gyanús körülmények között éppen olyankor, mikor sok akadály után létrejött berlini hangversenyeit kellett volna megtartania és azt, hogy Furtwänglernek a viszonya egy hatalmas állam politikájává lett pártpolitikához legalább is tisztázatlan, mert a művész, a párt — tehát az állam — hatalmasságaival hol összevész, hol kibékül, de sem a nézeteltérések, sem a kiengesztelődések okairól nincs hitelesen informálva senki sem, — tegyük hozzá mindezt s akkor az utolsó napok művészi krónikáját összefoglalva, azt kell megállapítanunk, hogy kerge napjainkban nem a kormány elnöke a legexponáltabb politikai tényező, még a forradalom előkészítője, vagy a forradalmi párt vezére sem, — hanem az a frakkos úr, aki csillárok szikrázó villanyfényétől övezve, könnyű pálcával a kezében arra vigyáz, hogy a hárfa pontosan együtt szólaljon meg a gyengéd hegedűvel és akinek a parancsát nem bombavetők lesik, hanem az orgonára erősített tükörből az orgonista követi, hogy még messzibb, még andalítóbb magasságokba szárnyaljon a zenébe felejtkezett lélek.

Mi tehát az oka a karmesteri zsení és a napi politika e — más az utolsó években jelentkezett és most — hirtelen aktuálissá vált összefüggésének?! A festő, a szobrász világnézete nem fontos, — a karmesteré igen?! Hauptmann Gerharttal, aki írólétére gyakran fejezi ki magát — szavakban, amelyek semmit nem titkolnak és semmit el nem leplezhetnek, nem törődik senki és Knappertsbuschsal, aki Beethovent túllassan, vagy túlgyorsan, vagy a legjobb esetben is: helyesen dirigálja: mindenki törődik, sőt maga az állam törődik vele és annyira törődik vele, hogy legradikálisabb hatalmi eszközeit is mozgósítja vele szemben?!

Mi volna ez egyéb, mint felismerése annak a ténynek, hogy a háborút követő másfél évtizedben az emberek helyét nem lelő, tévelygő, keserű boldogtalansága éppen úgy menekül a zenéhez, mint a bridzshez, a keresztrejtvényekhez és a rádióapparátus szünetlen forgatásához, és hogy a frakkos karmester, az alacsony dobogón, finom pálcájával a kezében, a maga igéző szuggesztivitásában hallgatói érzelmi világának az őre, az irányítója, — a tömegek igazi ura. Vagyis: *ugyanaz, ami a politikus*, vagy az, ami a politikus — pártvezér, diktátor — *szeretne lenni:* és bár nem vagyunk hívei a lélekelemzés inkább a Schnitzler-novellákban, mint az orvostudományban bevált modern módszereinek: mégis azt kell mondanunk, hogy itt, a karmesterek politikai megrendszabályozásánál, a hasonló célok felé törekvő lélek gyengeségének, alacsonyabbrendűségének a bizonyítékaival állunk szemben, — és miután a rossz karmester a hatalmas diktátort, partitúrával a kezében, nem tudja megrendszabályozni, — megrendszabályozza a diktátor a hatalmas karmestert, fellépési akadályokkal, vezénylési tilalmakkal, útlevélelkobzásokkal és más egyébbel. Hogy azután ezek a tilalmak olyan jelentéktelen embereket érnek, akik csak a tilalmak által válnak jelentékenyekké: az olyan igazság, amely éppen olyan régi, mint a Bibliának az almaféről és tiltott gyümölcséről szóló fejezete. Az érdekes, temperamentumos Knappertsbuschból, a korrekt, routinier Reichweinból művészi vértanukat csinálni: a politika legnagyobb baklövései közé tartozik, — de a mai politikának, amely még a művészetet sem a művészet patikasúlyaival, hanem az ökör és az ökrösszekér hídmérlegén méri, ez tökéletesen mindegy lehet és mindegy is.

A tilalmaknak és a művészi meggyőződés befolyásolásainak — mert ugyan mi egyebet szolgálnának ezek a tilalmak?! — ezeket a fogásait nem nézheti fájdalmas elfogultság nélkül senki sem, aki több közösséget érez a művészet szépségeivel, mint a politika rendaságaival? És akármennyire eszményiek is a célok, amelyek egy párt- vagy állami politika előtt állanak: úgy, szemben azzal a macchiavellizmussal, amely szerint a cél nemesíti az eszközt, — ezek a csunya eszközök elcsúfítják a célt. Vagy van azon valami szép, hogy Kleiber bolyong, Fritz Busch eltűnt, elmerült, Stiedry a bolsevisták moszkvai rádiójában dirigál (ezek valamennyien »kifogástalan« származású művészek) és csak a teljesség kedvéért említjük, hogy Bruno Walter, akinek Gluck, Mozart, Schubert és a korai Beethoven, tehát a legtisztább, legnemesebb harmónia a művészi világa, az utolsó két év gyönyörű produkcióin át, mégiscsak egy megtépett lélek képét mutatja, — nyilván azért, mert elvesztette szeretett Németországát, ahol művészete gyökerei magukba szívták a megértés és a siker éltető, frissítő nedveit. A nedvek megvolnának talán egyebütt is, de a gyökerek nem oly erősek, nem oly szilárdak másutt, — különösen akkor nem, ha ide-oda hurcolják őket, ha minduntalan új talajhoz kell szokniok...

Van, aki a politikának és a zenének ezt a groteszk összefüggését abból a távolságból és azzal a hideg fényességgel figyeli, mint derűs tavaszi éjszakán a Hold a cirkuszi bohóc erőlködéseit —: Toscanini. Nem politizál, nem nyilatkozik; nem világfelfogást dirigál, hanem muzsikát. Számára a zeneműnem filozófiai termék, nem művészettörténelmi jelenség, vagy világnézet megnyilvánulása, hanem zeneműnem, a benne rejlő szépségekkel és e szépség titkaival. Művészetének rejtélye olyan egyszerű és olyan magasztos, mint az anyai szeretet; a zeneművek szépségei, titkai, legbenső fenségükig felnyílnak előtte és ő valamennyit hozzáférhetővé tudja tenni — a legegyszerűbb, a legprimitívebb intellektus számára is. Nem hiszem, hogy akadna egy hatéves kisgyerek is, aki meg ne érezné rögtön, hogy mikor Toscanini elkezd dirigálni, az valami olyan esemény, mint mikor a menny dörög, vagy a föld zeng. Művészetének technikai titkai nincsenek; hihetetlenül vehemensen, nagy trió-val kezd el minden zeneművet, — az ő kezében a legegyszerűbb pásztordal is olyan dús és olyan érdekes, mint a legbonyolultabb tragédia — de a bámuló hamarosan elveszíti *a technikai* kapcsolatot vele: nem lehet megérteni, hogy körbenforgó, széles, kelepelő mozdulatai kinek szólnak, — nem lehet észrevenni, hogy balkezének széjjeltartott hüvelykujja és különálló kisujja melyik hangszert lázítja fel, melyik hangszercsoportot csillapítja le. Már maga ez mutatja művészete magasrendűségét: az, hogy művészete megvalósításába, életrehívásának a titkaiba nem enged betekintést senkinek; és bár — ezt igazán nyugodtan el lehet mondani róla: — művészetét nem a nyilvánosság kizárásával gyakorolja, mégsincs senki, aki titkait ismerné, vagy azokba belelátna.

Olyan megállapításokkal, aminőkkel a legkiválóbb karmestereknek, — például Furtwänglernek — hódolunk, hogy: »ez a tétel gyönyörűen volt *felépítve*«, vagy: »ez a *fokozás* tökéletes volt«, — őhozzá közeledni sem lehet, mert mindaz, ami a zenemű világi létére való célzás, mint: »felépítés«, »fokozás« és a zenetudomány többi szakkifejezései, tőle idegen, lepattan róla, mint a földi fegyverek a mitológiai istenekről. Hogy miképpen hozza létre a zeneművek világát, melyeket vezényel, — hogy hogyan rajzolja meg a művek nagy vonalát, hogyan tartja azt fenn — és ugyanakkor hogyan kelti életre a bennük levő millió cirádát, apró díszt, ékességet — az zsenijének a titka, amelyre nem fogunk rájönni akkor sem, ha nem látcsővel, hanem Röntgen-készülékkel megyünk is hangversenyeire. Művészetétől feldúlva, talán szabad ez alkalommal egy szerény megállapítást tenni: Toscanini művészete azért oly tökéletes és azért oly egyetemes hatású, mert nincsenek is technikai titkai, mert nem a technikában gyökerezik, hanem a lélekben. Toscaninek nem világnézete van, hanem erkölcse. *Az emberiségnek a zene szépségébe vetett hite: az ő erkölcse és neki nincs egyéb feladata, minthogy a zene szépségét életre hívja: ezen az etikai alapon dirigálja ő* Beethovent és Verdit, Puccinit és Smetanát. Felőle lehet bolsevizmus és nemzeti szocializmus, — ő éppenúgy nem megy Moszkvába, mint ahogy nem megy Berlinbe, — az ő számára nincs egyéb, mint a művészet szépsége és szabadsága.

Tiszta ember, — ezt az is látja, aki először látja, tiszta lélek, — ezt az is hallja, aki süket. Dirigáljon Newyorkban vagy a Fidzsi-szigeteken, — ne jöjjön Európába soha többé, — *de jó tudni, hogy él, hogy a világon van,* — hogy egy ilyen lelki kincs van a világon, amelyhez képest a Vanderbiltek és a Rothschildok földi vagyona, aranyra váltva, annyi, mint a templom előtti koldus bevétele, hétfőn reggel, nyolc órakor. És azt, hogy ilyen hatása van, mindenütt, ahol a nevét hallják, nem köszönheti semminek, csak lelke tisztaságának, meggyőződése nemességének, művészi hite erkölcsi erejének. Ezért nem a legnagyobb zenésze korunknak, hanem egyáltalában, egyszerűen: *a legnagyobb művésze is,* — az összes szobrászokat, festőket, írókat, színészeket is beleértve. A művészet tiszta erejének megtestesülése ő, és talán nem véletlen, hogy ez az erkölcsi erő nem szavakban, nem színekben, nem anyagokban jut kifejezésre, mint az írónál, a festőnél vagy a szobrásznál, hanem hangokban, valami olyan megfoghatatlan matériában, amelyet csak az örökkévalóság szolgálatába lehet állítani, a divatos, napi politikáéba nem, sohasem.

(*) **Rózsahegyi Kálmán mondja:** Decemberben és januárban az *Andrássy-úti Színházban* és a *Belvárosi Színházban* összesen *hetvenkétszer*, az idei szezón eddig elmult részében összesen *kétszáznegyvenszer* léptem fel. Csak a régi *Hevesi*-érában játszottam ennyiszer *egész szezónon át* a Nemzeti Színházban, az elmult szezónban már csak *harminckétszer* léptem fel a Nemzetiben.

— Milyen darabokban lép fel ezután?

— Amíg műsoron marad az *Andrássy-úti Színházban* a *Méltóságos asszony* és a *Belvárosi Színházban* az *Urilány*, természetes, hogy minden este mindkét darabban fellépek. Összesen *százhúsz* játéknap van még hátra ebben a szezónban, azt hiszem, hogy ezen a százhúsz napon is színpadon fog találni a közönség. A szezónban eddig *három* filmben is játszottam.

Százötvenezer
ember vette meg eddig!
Ujabb százötvenezer
embert óhajtunk meghódítani!
Díszes új köntösben jelenik meg
TOLNAI VILAGLEXIKONA
amely újabb pótköteteivel 20 kötetből áll
Egy díszes félbőrkötésű kötet 2 pengő 50 fill.
A 20 kötet 6400 oldal, 16.000 illusztrációval.
Havonként szállítunk egy-egy kötetet.
Kérjen bővebb felvilágosítást!
TOLNAI NYOMDAI MŰINTÉZET
ÉS KIADÓVÁLLALAT R.-T.
Budapest, VII., Dohány ucca 12 szám

RÁDIÓ **FEBRUÁR 2. Budapest I. 9.30:** Hírek. **10.00—10.55-ig:** Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. Prédikál Muraközy Gyula lelkipásztor. **11.00—12.15-ig:** Egyházi ének és szentbeszéd a kir. udvari és várplébániatemplomból. A szentbeszédet mise közben P. Badalik Bertalan szentdomokosrendi tartományfőnök mondja. Énekel a zuglói Páduai Szent Antal egyházi énekkar Laskó Emil karnagy vezetésével. Orgonál Péter József. **12.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **12.30:** Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. Vezényel Rajter Lajos. **13.45:** Hanglemezek. **14.45:** »Egészségügyi Kalendárium.« (Az Országos Közegészségügyi Intézet Közleménye.) Felolvassa dr. Faragó Ferenc. **15.00:** »A lencsetermesztés 1935. évi tapasztalatai.« dr. Morgós Jenő gazdasági főintéző előadása. (A földmívelési minisztérium rádióelőadássorozata.) **15.50:** Az Ujpest—Hungária bajnoki labdarúgómérkőzés második félidejének közvetítése az Ujpesti Stadionból. Beszélő Pluhár István. **16.30:** »A híres magyar gyógynövények.« Rapaich Rajmund előadása. (Közmívelődési előadássorozat.) **17.00:** Lakatos Gyula és Lakatos Vince cigányzenekara. **18.00:** »Nem leszek jegyző.« Bibó Lajos elbeszélése. **18.30:** Erőss—Sovinszki-szalónzenekar. **19.35:** Sporteredmények. **19.50:** Hangjáték előadás a Studióban. »A fogyó hold.« A magyar rádió jubileumi pályázatán jutalmazott hangjáték 3 részben. Herczeg Ferenc hasonló című regényéből írta Pálos István. Rendező Kiss Ferenc. I. rész: »Idrisz hodzsa.« II. rész: »Jeromos testvér.« III. rész: »Gábor úrfi.« **21.30:** Hírek, sport-, ügető- és sakkversenyeredmények. **22.00:** Közvetítés az Erzsébet királyné szállóból. Vajda Sándor—Pártos Ernő jazzzenekarának műsora. **23.00:** Közvetítés a Britannia-szállóból. Csorba Dezső és cigányzenekara muzsikál. **24.05:** Hírek. — **Budapest II. 15.00—15.40-ig:** Hanglemezek. **16.35—16.55-ig:** Lakatos Gyula és Lakatos Vince cigányzenekara. **17.30—17.55-ig:** »Az aranycsináló testőralezredes pellengéren.« (Székely László története.) Dr. Szathmáry László előadása. **18.05—18.25-ig:** Erőss—Sovinszki-szalónzenekar. **19.05—19.30-ig:** »Szalkai érsek zenei tankönyve 1490-ből.« Dr. Bartha Dénes előadása. **20.30:** Hírek. — **Telefónhirmondó. 9.30—15.00-ig:** Budapest I. műsora. **15.00—15.40-ig:** Budapest II. műsora. **15.50-től:** Budapest I. műsora. — **Közvetítőállomások.** Egész nap: Budapest I. műsora. — **Rövidhullámon. 19.52 méteren: 15.00:** Hanglemezek. **Utána:** »Mi ujság Magyarországon?« **Majd:** Himnusz. — **32.88 méteren: 24.00:** Hanglemezek. **Utána:** »Mi ujság Magyarországon?« **Majd:** Himnusz. **FEBRUÁR 3. Budapest I. 6.45:** Torna. **Utána:** Hanglemezek. **10.00:** Hírek. **10.20:** Szibéria népeiről (felolvasás). **10.45:** Furcsaságok a rekordok világából. Irta Graf Ernő (felolvasás). **12.00:** Harangszó, időjárásjelentés. **12.05:** Weidinger Ede szalónzenekara. **Közben kb. 12.30:** Hírek. **13.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **13.30:** A Mária Terézia 1. honvédgyalogezred zenekara. Vezényel Figedy Sándor. **14.40:** Hírek, élelmiszerárak. **16.10:** A rádió diákfélórája: »Eger az irodalomban.« Dr. Timár Magda előadása. **16.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **17.00:** A zongora-tanszak I. akadémiai osztályának anyagából ad elő Schwalb Miklós. **17.30:** »Nomád államszervezők.« Dr. Váczi Péter előadása. **18.00:** Kurina Simi és cigányzenekara. **19.15:** »Velence a világkereskedelem a központja a XIV. században.« Dr. Lederer Emma előadása. **19.45:** Az Ujságírók Szanatórium Egyesülete Liszt-hangversenyének közvetítése az Operaházból. Közreműködik: A Filharmóniai Társaság zenekara, vezényel dr. Dohnányi Ernő, Báthy Anna és Svéd Sándor (ének), Bartók Béla és Stefániai Imre (zongora). **Szünetben kb. 20.45:** Helyszíni közvetítés a hangversenyről. Beszélő dr. Koudela Géza. **A hangverseny után kb. 22.00:** Hírek, időjárásjelentés. **Majd:** Közvetítés a Metropole-szállóból. Ilniczky László jazzzenekarának műsora. **23.00:** Dr. Germanus Gyula angolnyelvű előadása: »My pilgrinage to Mecca.« (Zarándoklásom Mekkába.) **23.20:** Hanglemezek. **24.05:** Hírek. — **Budapest II. 18.10—18.40-ig:** Német nyelvoktatás (dr. Szentgyörgyi Ede). **20.20—21.20:** »Különböző nemzetek himnuszai és indulói.« **21.25:** Hírek. — **Telefónhirmondó. 6.45—11.15-ig** és **12.00—15.20-ig: Budapest I. műsora. 11.20—11.50-ig** és **15.20—15.50-ig.**

Méltóságos asszony
Turay Ida, Rózsahegyi, Rátkai, Delly, Boross, Kováts Terus, Lendvay Márta, Sennyei Vera, Pethes
Andrássyúti Színház
◆ A szezón kimagasló nagy sikere! ◆

Orvosnak indult, ujságíró lett s most az Operaház igazgatója Márkus László, aki a Nemzeti Színházban rendezi új darabját

Kora reggel ébred, telefóntárgyalást folytat az *Operaházzal*, utána próbára siet a *Nemzeti Színházba*. Próba késő délutánig. Azután kis pihenés. Este az Operaházba siet, végignézi az előadást, éjszaka még tárgyalást folytat a *Nemzeti Színház* és az *Új Thália* néhány színészével. Az éjt-napot egybetevő munkát jól bírja *Márkus* László. Az *Operaház* igazgatója, főrendezője, az *Új Thália* megalapítója és ügyeinek intézője, a *Nemzeti Színház* drámairója, *díszlet- és kosztümtervezője*, s nem utolsósorban saját darabjának *rendezője*.

Márkus László

Drámát írt a *Nemzeti Színház* számára. *Agis tragédiája* a dráma címe. *Márkus* László vezeti darabjának próbáit. A bemutató pénteken, február 7-én lesz.

Márkus László a darabjáról beszél:

— Feltűnt nekem a történelemben egy fiatal figura, *Agis* spártai király és ennek az Agisnak a sorsa, körülményei, a kora feltűnően sok hasonlóságot mutat mai neves emberek sorsával, a mai viszonyokkal, körülményekkel és azokkal a kérdésekkel, amelyek kísértetiesen azonosak azokkal a kérdésekkel, amelyekre már Agis király idejében sem tudtak megfelelő választ adni. Ennek az *Agis* királynak tragédiáját írtam meg, aki életének rettenetes drámája végén annak a templomnak üszkös romjai között pusztul el, amelyet ő maga épített magának s amelyet pusztító dühében a megvadult és megtébolyodott csőcselék gyujtott fel feje fölött. Darabom előadása közben a színpadon *nem folynak népgyűlések és harcok*, az egész tragédia *hat* ember, *hat* szereplő *legbelsőbb emberi életében tükröződik*. Az *Agis tragédiája* nem *politizáló* darab, egyedül csak *Agisnak*, az *embernek* tragédiájáról van szó.

— Agis király szerepét *Uray* Tivadar játssza. *Bajor* Gizi, *Titkos* Ilona, *Rajnai* Gábor, *Timár* József, *Lehotay* Árpád és *Kürthy* György játsszák a darab többi főszerepeit.

— Pályám indulásáról beszéljek? Nos, jó. Valamikor színházi kritikus koromban, amikor megindult az emlékezetes nagy stílusharc a *Nemzeti Színház* régi szavaló, úgynevezett burgszínházi hagyományai ellen, s amikor még *Brahm* és valamivel később *Reinhardt* volt a harcot indító fiatalság szellemi vezére, nagyon dühös cikket írtam, amely feltűnést keltett. *Beöthy* László *akkor* vásárolta meg a *Magyar Színházat*, amelyet drámai színházzá alakított át. Talán cikkem hatása alatt történt, hogy *Beöthy* László hozzámfordult és kapacitálni kezdett, hogy vállaljam el a rendezői állást a Magyar Színháznál, amelynek tagjai akkor nagyrészt a *Thália* tagjai voltak. *Beöthy* László rábeszélése nem hagyott hidegen és vállaltam a rendezői feladatot. Első dolgom volt, hogy megrendeztem a *Császár katonái* előadását. A darab egymásután *százötvenszer* került színre. A százötvenedik előadáson *Jászai* Mari feljött a színpadra, darabokra törte előttünk azt az aranykoszorút, amelyet a *Medea* bemutatóján kapott a közönségtől, s *a koszorúnak széttördelt aranydarabkáit szétosztotta közöttünk*. Második komoly rendezői munkám a Magyar Színházban a *Sasfiók* volt. Ez a darab is *százötvenszer* került egymásután színre. Háború alatt és háború után *Korda* Sándorral együtt dolgoztam a *Corvin* filmgyárban. En voltam a *szcenikus: a díszleteket és a kosztümöket is én terveztem*.

— Hol tanult *rajzolni?*

— *Sehol és soha*, de akkor is értettem és ma is értek annyit a rajz mesterségéhez, amennyire szükségem van.

— Az *Operaház?*

— Háború után, 1923-ban a *Parsifal* rendezésére hívtak meg az Operaházhoz, de közbejött akadályok miatt először a *Farsangi lakodalom* című operát rendeztem. Természetes, hogy *mindkét operának díszleteit és kosztümjeit is én terveztem*. Hosszú ideig *csak* én terveztem a díszleteket és a kosztümöket az Operaháznál, ahol én rendeztem akkoriban az összes *Mozart*-operákat, az egész *Ring*-et, a *Turandot* című operát és *Debussy*nek *Peleas és Melisande* című operáját. Azután jött *Oláh* Gusztáv, aki megszabadított a díszlet- és kosztümtervezés nagyon fárasztó munkájától.

— Az Operaház főrendezői állásából átment a *Nemzeti Színházba — direktornak*. Otthagyta ezt az állást. Ma már elmondhatja, hogy a Nemzeti Színház direktori állásából való távozása *miért* volt olyan *hirtelen és váratlan?*

— Most sem tudok többet mondani, mint amit akkor mondtam, amikor elhagytam a Nemzeti Színházat. Mielőtt otthagytam állásomat, olyan *szanálási tervet* dolgoztam ki, amelynek keresztülvitelére akkoriban még *semmiképpen sem volt mód*. Ennek a tervnek keresztülvitele nélkül nem láttam lehetőséget arra, hogy a Nemzeti Színház rendbejöhessen s ezért inkább visszamentem az Operaházhoz.

— Jobban érzi magát az Operaháznál?

— A *Nemzeti Színháznál* nagyon szerettek, soha senkivel semmi bajom nem volt, az Operaházról sem mondhatok mást. *Az operaházi tagok valamennyiével a legbensőbb barátság szálai kötnek össze* és ezért csak természetes, ha azt mondom, hogy *az Operaháznál nagyon jól érzem magam*.

— Mit érez most, amikor saját darabját rendezi a Nemzeti Színházban?

— *Nagyon komplikáltak az érzéseim. Zsenirozegy kissé, hogy a magam darabját én magam rendezem, hogy nemcsak írója és rendezője, hanem scenikusa is vagyok darabomnak. Nagy szeretettel fogadtak a Nemzeti Színházban és ez *jólesik*. Ehhez a jóérzéshez járul az is, hogy eltekintve attól, hogy kinek a darabját rendezem, *prózai* darabot rendezhetek. *Operák rendezése egészen más...*

— Nem jut eszébe rendezés közben, hogy ugyanakkor, amikor mint rendező dolgozik a *Nemzeti Színházban*, az *Operaház* direktora is?

— *De igen. Minden reggel és minden este csak az Operaház jár az eszemben.* Minden reggel telefónérintkezésben vagyok az Operaházzal, sokszor délelőtt is és minden este *bent vagyok és dolgozom az Operaházban*.

— Pénteken mutatják be a darabját, *nem fél*, hogy baleset érheti a bemutatót?

— *Akkor se szégyelném magamat, ha — megbukna a darab*. Egészen bizonyos, hogy *nem silány dolog* az, amit írtam. Más kérdés persze, hogy megteremtődik-e az a kontaktus a közönség és az *Agis tragédiája* között, ami elengedhetetlenül szükséges a sikerhez. *Megbukhatom, de kompromittálni nem fogom magam az Agis tragédiájával!*

— Ha már itt ülünk együtt, szeretném ha beszélne néhány szót az Operaházról. Nincs valami operaházi terve, amit eddig *gondosan eltitkolt* a nyilvánosság előtt?

— *De van. Nem is egy.* Ezek a tervek azonban ma még nem hozhatók nyilvánosságra, mert *Hóman* Bálint kultuszminiszter beteg és még nem beszélhettem vele róluk. Először vele kell beszélnem és ha ő is helyesnek tartja, a nyilvánosság előtt is beszélni fogok ezekről a tervekről. Annyit elárulhatok, hogy *a jövőben minden törekvésemet arra koncentrálom, hogy fiatal tehetségeket, komponistákat és énekeseket hozzak az Operaházhoz*. Egyik legfőbb törekvésem az lesz, hogy megteremtsem a minden ízében *magyar* Operaházat. *Minden poszton ki akarom termelni és fel akarom nevelni az igazi magyar tehetségeket, arra fogok törekedni, hogy az Operaház műsorában is domináns legyen a magyar zene és a magyar költészet!...*

Márkus László elhallgat, fájdalmasan mosolyog és azt mondja:

— Most, hogy itt állok az Operaház élén és rendezem a darabomat a Nemzeti Színházban, önkéntelenül is arra kell gondolnom, hogy én valamikor — *orvos* akartam lenni. Ezzel a tervvel indultam el a *máramarossziget*i régi református líceumból arra az útra, amely odavezetett, ahol most állok. Harmadéves medikus voltam, az *Alkotmány*-nak voltam kritikusa, amikor a *Téli Tárlatról* kritikát írtam. Akkor telefonált nekem *Kiss* József és megkérdezett, hogy írnék-e kritikákat és cikkeket a *Hét*-be? Boldogan vállalkoztam erre a feladatra, annál is inkább, mert akkor *Molnár* Ferenc, *Kóbor* Tamás, *Ignotus*, *Lovik* Károly és *Cholnoky* Viktor dolgoztak ebbe a nagyon érdekes és értékes hetilapba... *Orvos* akartam lenni és *ujságíró* lettem. Az Operaház élén állok, a Nemzeti Színházban rendezem azt a darabot, én írtam, de *legelsősorban még ma is ujságírónak érzem magam!...*

F. L.

Színházgondok és filmremények Olaszországban

Róma, február 1.

(A Pesti Napló római szerkesztőségétől.)

A mult évadban az olasz színtársulatok kilenctizedrésze teljes összeomlás előtt állott. A sztárfizetések, a staggionerendszer következtében felmerült hatalmas utazási költségek, a színházbérletek összegei lehetetlen problémák elé állították a társulatok vezetőit és ha a mult szezón végén a sajtó- és propagandaminisztérium nem segít rajtuk, akkor egyszeriben a színészek és színpaddal kapcsolatban álló egyéb foglalkozásúak teljesen kenyér nélkül maradtak volna. A minisztérium az utolsó pillanatban meglehetősen nagyösszegű támogatásokat osztott szét és így a katasztrófát elkerülték. De az olasz színház betegségeit mégsem sikerült meggyógyítani. Évtizedek óta tanácskoznak Olaszországban, *miként oldhatnák meg az állandó színtársulatok problémáját?* Maga *Pirandello* kezdeményezte az olasz »nemzeti színház« létesítését, de a terv — bár élénk helyesléssel fogadták — ezideig *nem valósulhatott meg*. Most a szórakoztatóiparok újonnan alakult korporációja lenne hivatva a nagy bajokon segíteni.

A dilettánsok versenye

A bajok csakugyan komolyak. Az üresség tól kongó olasz színházak láttán méltán felmerülhetne a gondolat: *hátha az olasz népnek egyáltalán nincs is szüksége színházra?* Hiszen el lehet képzelni olyan népet, amelynek a színház nem közszükséglet! Ez azonban *az olaszok esetében nem igaz*. Olaszországnak alig van kisebb-nagyobb városa, amelynek ne volna egy vagy több működő színtársulata. Ezek pedig, filléres helyárakkal ugyan, de állandóan zsúfolt házakat vonzanak. A működők legfeljebb vasárnap játszanak, a hétköznap tehát *verseny nélkül* a hivatásos színházaké lehetne. De az olasz, a világ legtakarékosabb (rendszerint kényszerűségből takarékos) lénye, hétköznapon, ha jó az idő, kiül a bárok elé, *ha rosszabb* a kis kávéházak valamelyikébe *ötven centisimis espressora*. A nagy tömegek ellepik az ugyancsak filléres helyárakkal játszó kis mozikat. De nem mennek színházba. Legfeljebb szombaton este, vagy vasárnap mennének, akkor pedig játszanak a működők is! Az egyetlen színház az opera, amiért az olasz szívesen ad sok pénzt is! A helyárak ennek megfelelőek! A római opera legdrágább helye közel 40, legszerényebbike pedig közel 10 pengőbe kerül! A hatalmas városi támogatás eredményeképpen azonban a *Teatro Reale dell Opera* ma már a Scalát is túlszárnyalja és olyan luxuselőadásokat mutat be, amelyek párjukat ritkítják az egész világon. De a kisebb »Teatro liricok« megélnek a belépődíjakból is. Operát működőkkel nem könnyű játszani és ilyenre a legelszántabb dilettánsok sem vállalkoznak, ezért az operaelőadások versenyen kívül állnak.

De komoly versenyt támasztanak az olasz működők a hivatásos színházaknak. Nemcsak anyagi okok miatt. Két amatőr színtársulat, a nagy olasz színészről elnevezett »*Giovanni Emanuele*« és a vasutasok »*dopolavoro*«-ja igen jó előadásokban mutatják be a legigényesebb darabokat is. De egész sor olyan »filodrammatici« társulat van, amelyek egységesebb és jobb színházat játszanak, mint a kiemelkedő »sztárral« és ennek képtelenül magas fizetésével terhelt staggionék. Hiába jó a sztár, ha nyomorúságosan fizetett partnerének játéka mindent elront. A működők főszínészei talán nem elsőrendűek, viszont a mellékszereplők jó átlaga egységessé és élvezetessé teszi az előadásokat. Olaszországban egyetlen komoly színiiskola sincs és így maguk a staggioneigazgatók a működők hatalmas rezervoárjából toborozzák és egészítik ki társulataikat. Amíg a működővelőszínház és a hivatásos színpad között nem lesz igen nagy a különbség, addig a működők mindig előnyben lesznek.

A megtorlások és a színház

A szankciók a színházakat sem kerülték el. Az olasz színpadi szerzők tehetségtelenebbjei számára mindenesetre jó konjunktúrát hoztak. A társulatok csak vonakodva és ritkán merik a »szankciós« írók darabjait játszani. Ennek következtében még azok az ötödrangú szerzők, akiknek sem reményük, sem jogük nem lenne az érvényesüléshez, szóhoz jutnak. *Határozott darabhiány dühöng Olaszországszerte* és bizony a kényszerűségből bemutatott holmi, nem öregbíti az olasz színház dicsőségét. Nevezetes vagy említésre érdemes darabról, sajnos, nem számolhatunk be. A színházi szezón eddig legkiemelkedőbb eseménye az Opera *Cyrano*-jának bemutatója. *Rostand* drámáját *Alfano* zenésítette meg. Első hallásra még nem merünk ítéletet mondani a zenéről. A lerövidített darab gyakran kellemetlen meglepetésben részesíti mindazokat, akik Rostand romantikus mesterművét ismerik és szeretik. A zene elfeledtethette volna a szükségszerűen összezsugorított darabon végrehajtott fájdalmas műtétet, de a háromórás előadás folyamán alig voltak perceink, amikor ne sajnáltuk volna az eredeti darabot.

Óriási filmműterem

A megtorlások és az ezzel kapcsolatos behozatali nehézségek az olasz filmgyártást is kedvezően befolyásolták. A sajtó- és propagandaminisztérium felügyelete alatt és hathatós pénzügyi segítségével egész sor olasz filmet gyártanak. Ezek közül legnagyobbszabásúnak a *Columbus élete* ígérkezik. Az egyre emelkedő filmgyártás számára komoly csapást jelentett a *Cines*-műtermek leégése. A régi műtermek pusztulásának is megvolt azonban a haszna: *megérlelte egy nagyszabású olasz filmváros megépítésének tervét*. Január 29-én tették le ünnepélyes külsőségek között *az új filmváros alapkövét a Via Tiburtinánál*. Az új filmmetropolis nagyobb lesz az UFA neubabelsbergi, akár Kordáék denhami telepénél. 600.000 négyzetméter területen épül fel és ebből 120.000 négyzetméter lesz befedve. Kilenc műterem (a legnagyobb 36×60 méteres) várja majd a megnyitás napján, 1937 április 31-én a rendezőket és színészeket. A propagandaminisztérium fennhatósága alatt folyó építkezés vezetője Gino Peresutti építész és az adminisztratív ügyek intézője Carlo Roncoroni vezérigazgató.

A filmmel kapcsolatban ez év őszén a római idegeneknek egyik régi vágya teljesült. A *Teatro Quirino* kistermében, *Piacentini* professzor finom müremekében megnyílt az idegennyelvű filmszínház. A külföldi filmeket Olaszországban már évek óta olaszra kell szinkronizálni, ami ugyan az olasz nyelv, egyes színészek és az olasz közönség széles rétegei szempontjából kétségtelenül előnyös. De hátrányai sem tagadhatók. Hiába utánozza az olasz színész *Chevalier* modorát; az eredeti mégis jobb! Minden színésznek akad kitűnő olasz »hangja«, de sokan szívesebben hallgatnák a valódit. Ezeknek nyílt meg a kis mozi. Borsos helyárait (5—7 pengő egy jegy), a diplomáciai testület tagjainak és az egyre gyérebben szállingózó idegeneknek kell megfizetni. Az idegenek mozijában az olasz bemutatót megelőzően 3—4 napig eredeti nyelven pergetik a filmet és akinek olyan különleges [illegible] hogy az amerikai slágereket angolul és [illegible] olaszul akarja hallani, az fizesse is meg!

Baros Imre

Rommel és Bismarck

Rommel marsall megbeszéli új terveit Bismarck tábornokkal

Heves harcok Egyiptomban

London, júl. 4.

(NST) Az El Alamein melletti harcok rövid elcsendesedés után szombatra virradó éjszaka ismét rendkívül hevesekké váltak, amint a brit rádió tudósítója jelenti. A harcokról részletek még nem ismeretesek.

Faruk király nem hajlandó hadatüzenni a tengelynek

Szófia, júl. 4.

(NST.) Ideérkezett jelentések szerint az angol nagykövetség az elmult héten többizben megjelent Faruk királynál audiencián és kérte, Egyiptom változtassa meg eddigi magatartását a szövetségesekkel szemben és üzenjen hadat a tengelyhatalmaknak. Faruk király a brit kérést minden egyes alkalommal elutasította azzal, hogy a követ forduljon a kormányhoz.

Június 27-én a király audiencián fogadta az ország egyházi vezetőit, akik érdeklődtek az elterjedt hírek után, amelyek szerint Faruk király el akarja hagyni az országot. Kérték az ország fiatal királyát, hogy ne hagyja magára Egyptomot és tartson ki hűséges népe mellett. Faruk király az audiencia során állítólag kijelentette, hogy sem ő, sem családja nem fogja sohasem elhagyni népét, amelyben korlátlanul bízik. Egyptom semleges ország és az is marad.

Marsa Matruh eleste után az angolok az követelték, hogy az egyptomi hadsereget fegyverezzék le. Ibrahim Itala egyiptomi vezérkari főnök a hadsereg tiltakozása jeléül benyujtotta a kormánynak lemondását.

A Rommel-offenzíva hatása

Egyiptomban, Törökországban és Palesztinában

Isztanbul, júl. 4.

(NST) Nahaz pasa egyiptomi miniszterelnök csütörtök este ismét több parlamenti képviselőt és politikai vezetőt fogadott, akikkel közölte a helyzetről való, brit részről kapott értesüléseit. Meg kell érteni — mondotta a miniszterelnök — hogy a kormány feladata ebben a pillanatban nem könnyű.

Sidki Karmel egyiptomi pénzügyminiszter csütörtökön felhívásban fordult a lakossághoz, hogy szüntesse be bankbetétjeinek kivételét és teljesítse fizetési kötelezettségeit. A kormány semmiféle moratóriumot nem hirdetett ki és ezért minden adósnak teljesítenie kell kötelezettségét.

Isztanbul, júl. 4.

(NST) „Csak csoda mentheti meg még az angolokat Egyiptomban" — írja a Vakit című török lap. Az angoloknak semmi reményük sincs a sikerre, amikor megkisérli, hogy Alexandria előtt még egyszer ellenállást tanusítsanak. Annak elhivése, — írja a lap, — hogy az angolok Egyiptom földjén még ki tudnak tartani, a jelenlegi körülmények között egyenlő volna: egy halott feltámasztásában hinni.

Jeruzsálem, júl. 4.

(NST) A Waad Leumi bizottság Palesztina összes zsidóit felszólította, hogy haladéktalanul jelentkezzenek önként a brit katonai hatóságoknál Palesztina védelmére. A zsidóknak nem szabad többé tétlenül nézni, hogy mások mit tesznek, hanem maguknak is fegyvert kell fogniok. A jelenlegi harcok kimenetelétől függ minden zsidó sorsa — mondja a felhívás.

Lábai előtt hever Budapest esti panorámája, ha vacsoráját vagy coctailét a Svábhegyi Nagyszálló Kongo terraszán fogyasztja el.
ZENE ● TÁNC ● HANGULAT

Freyberg tábornok megsebesült

Bern, július 4.

Az angol hírszolgálat wellingtoni jelentése szerint az ujzélandi miniszterelnök bejelentette, hogy Freyberg tábornok gránitszilánktól megsebesült. Ideiglenesen Inglis dandártábornok vette át a parancsnokságot Freyberg hadosztálya felett. (MTI)

Hogyan akar elmenekülni a feketetengeri szovjetflotta?

Berlin, júl. 4.

(NST) Berlini külföldi körökben nagy figyelmet keltett az az egyelőre ellenőrizhetetlen hír, hogy az ankarai angol nagykövet a török kormányt arra kérte, adjon átvonulási jogot a feketetengeri szovjetflottának a Boszporuszon és a Dardanellákon. Berlini hivatalos körökben úgy nyilatkoztak, hogy ilyen jelentésről tudomásuk van ugyan, de a német hatóságok hiteles értesülést erről még nem szereztek. A Wilhelmstrassen a török politika ismerői biztosra veszik, hogy a török kormány kitart amellett a többször hangoztatott elve mellett, hogy nem engedi meg hadbanálló állam hadihajóinak a tengerszorosokon való átvonulást.

Megnyilt az eperjesi Magyar Ház

Eperjes, július 4.

(Bud. Tud.) Megható ünnepe volt Péter-Pálkor az eperjesi magyarságnak. A Szlovákiai Magyar Közművelődési egyesület ottani tagjai otthont kaptak, amelyben a mai, számukra különösen megnehezült időkben a szlovákiai magyarság életét családi keretek között védhetik a kisebbségi sors egymásra utaló és egymáshoz kötő kapcsolatait.

A házavató ünnepség megnyitása után *Esterházy* János gróf hálás köszönetét fejezte ki *Szepesházy* Bertalanak és nejének a Magyar Ház céljaira rendelkezésre bocsátott épületért és kertért. Beszéde további részében főképen arra utalt, hogy a mai nagy világégés közepette a szolvákiai magyarság akkor szolgálja legjobban ügyét, ha az Istenbe vetett hit és bizalom mellett a családi élet bensőségét és tartalmát fokozza és ezért fontos, hogy otthona legyen,

hajlék, amelyben a magyar faj, nemzet és keresztény szellem hármas egységét minél tökéletesebben szolgálhatja.

Utalt *a hagyomány és mult bevált útjára, amelyen haladva eddig is meg tudtak maradni magyarnak.* Ezzel kapcsolatban kiemelte Péter-Pál ünnepének szimbolikus jelentőségét, amely az építő munkára serkent mindnyájunkat. Zárószavaiban végül utalt arra a kitartásra, amely mindig kell, hogy buzdítson — mondotta Esterházy — munkánkban és tetteinkben,

bármely látszólagos vagy valódi nehézséggel is kerülünk szembe.

Esterházy avatóbeszéde után *Csáky* Mihály, a Szlovákiai Magyar Közművelődési Egyesület elnöke megemlékezett az eperjesi magyarokat kötelező hagyományokról. Noé bárkájához hasonlította sorsukat, amelyben híven ápolnak mindent, amit nemzeti multjukból megmentettek s amelyet végül is a béke olajága irányít *biztos révbe.*

Hajnali tokaji aszu szüret az Andrássy-úton

Ma hajnalban a rendőr az Andrássy-út és a Szív-utca sarkán, a járdaszélen üldögélve, két virágos hangulatú férfit pillantott meg. Mindegyikük kezében egy-egy karcsúnyakú üveg volt. Koccintottak egymással, majd sűrű kortyokban magukba öntötték a palack tartalmát. A hosszúnyakú üveget azután a járda széléhez vágták. Üvegszilánkhalom hevert már az utcán. A rendőr hozzájuk lépett:

— Na most már talán elég lesz, hagyják abba!

— Majd ha elintéztük az utolsó üveget is! — válaszolt az egyik férfi.

— Aztán, mit isznak? — hajolt közelebb a hajnali borozgatókhoz a rendőr. Kezébe vette az egyik épen maradt üveget és elolvasta a címkét. *„Tokaji aszú"* állt az üvegen.

— Ejnye, hát tokajit isznak? Honnan vették?

A beszélgetés folytatását már nehéz visszadni. Az ittas férfiak egyre gorombábban felelgettek. A rendőr végül is bekisérte mindkettőjüket a kerületi kapitányságra. Még a nevüket sem tudták megmondani, nemhogy azt, hogy honnan szerezték a borok királyát. Ruhájuk után ítélve, munkások lehettek. Annyira ittasak voltak, hogy ledőltek az őrszoba priccsére és nyomban elaludtak. A délelőtti órákban még mindig horkolnak és így eddig még nem derült ki a hajnali borozgatás rejtélye.

Tűz egy szódaraktárban

A Gyulay Pál-utca 8. számú házban működik *Szüsz* Ödön szódavízgyára. Az éjszaka a raktár kigyulladt. Közel háromnegyed óráig dolgoztak a tűzoltók a raktárban. Hajnalra végül sikerült eloltani a szódavízgyár tüzét.

Ostornyéllel támadt a villamosvezetőre két fuvaros

Hatósági közeg elleni erőszak büntette miatt helyezte vád alá a királyi ügyészég *Bach* Antal 31 éves pest szenterzsébeti és *Tóth* Bálint 30 éves soroksári fuvarosokat. Január végén négylovas teherkocsijukon tüzelőanyagot szállítottak és oly közel álltak meg a villamossinek mellett, hogy a villamos nem tudott tovább haladni. Emiatt azután vitatkozni kezdtek a villamosvezetővel, akit megfenyegetek és *ostornyéllel is többször megütöttek.* A pestvidéki törvényszék *Molnár*-tanácsa ma a két fuvarost fejenkint *kétheti fogházra* ítélte el, de a büntetés végrehajtását felfüggesztette.

MODELL KARÁDY
oldalvédős napszemüveg
„PERLUX" újfajta fényvédő üveggel a legújabb divat
Kapható kizárolag Belvárosi Optika Apponyi-tér 5.

SZINHÁZ

Márkus László,
az Operaház igazgatója,
a Zeneakadémia tanára lett

A hivatalos lap mai száma közli a Kormányzó Ur legfelsőbb elhatározását, amellyel Márkus Lászlót, az Operaház igazgatóját és örökös tagját, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanárává az V. fizetési osztályba kinevezte.

Ez a kinevezés természetesen *egyáltalán nem jelenti azt,* mintha Márkus László *megválnék vagy megválni szándékoznék az Operaház igazgatásától.* Márkus Lászlót hosszabb szerződés köti a m. kir Operaházhoz és ő szerződésének tartama alatt továbbra is *egész munkaerejét az Operaház igazgatásának fogja szentelni.* Főiskolai tanári kinevezésével azonban a Zeneművészeti Főiskola *biztosítékot* nyert arra, hogy Márkus László kiváló rendezői tudását, *midőn majd az Operaház igazgatói tisztétől megválik,* a Zeneművészeti Főiskolán az operai tanszak növendékeinek oktatására fogja fordítani.

Márkus László mögött egy életen át szerzett színházrendezői tapasztalat áll. Már fiatal korában egyike volt azoknak, akik a magyar színpadi művészet megreformálására törekedtek. *Az ő alapvető munkássága folytán jutott el a magyar színpadi rendezés és díszletezés mai európai hírű magaslatára.* Az Operaház igazgatójává történt kinevezése előtt az Operaház rendezője, majd főrendezője, később a Nemzeti Színház igazgatója lett. 1935 óta áll az Operaház élén. Az állami színházaknál eltöltött működése alatt igen sok szinmű, dalmű és zenedráma került szinre az Operaház és a Nemzeti Színház színpadján az ő elgondolása szerint. Wagner Richard Ringjét és Parsifalját részben még ma is az ő elgondolásában, az ő díszleteivel adják.

Tanári kinevezése nagy nyeresége lesz a Zeneművészeti Főiskolának.

*

A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére az Országos Magyar Királyi Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanári létszámába *Márkus* László magyar királyi kormányfőtanácsos, a Magyar Királyi Operaház igazgatóját rendes tanárrá az V. fizetési osztályba kinevezte, dr. *Székelyhidi* Ferenc magyar királyi kormányfőtanácsos és *Zathureczky* Ede VI. fizetési osztályba sorozott rendes zeneművészeti főiskolai tanároknak pedig az V. fizetési osztály jellegét adományozta.

ELTEMETTE A NEMZETI SZINHÁZ FÜSTÖS BÁCSIT, harmincöt éven át hűséges szerepkihordó altisztjét. Hosszú sorok kisérték tegnap délután utolsó utjára a Kerepesi-temetőben, megjelentek végtisztességén a Nemzeti Színház Pesten tartózkodó tagjai, élükön Márkus Emiliával s bizony megsiratták valamenynyien. Gabányi László mondta sirjánál a Nemzeti Színház búcsúját, majd az igazgatóság nevében dr. Liszt Nándor főtitkár tett le koszorút a virágokkal elborított sírhalomra.

KELLEMES NYÁRI MUNKÁBA KEZD a napokban Harsányi Zsolt. Egy rendkívül mulatságos, irodalmi vígjátékot fordít franciáról magyarra, a Pesti Színház jövő évadjára.

OPERETTESTET tartott a napokban a Zeneakadémián Petrássy Margit, a szatmári színház művésznője. Az esten nemcsak operettrészleteket énekelt nagy sikerrel, hanem sanszonokat is előadott, mégpedig Sebők László, a kitűnő zeneszerző néhány dalát, többek közt a nagy sikerű katonadalt is.

Szentendrei református internátus

Polgári fiú- és leányinternátusainkba elemi- és polgári iskolai tanulókat havi 60.— P alap- és mellékdíjak mellett felveszünk a következő tanévre. Nyaralók részére külön megállapított díj. Kérjen tájékoztatót Ref. Polg. iskola igazgatóságától: Szentendre.

Igyunk fenyőtű-teát!

Kopenhága, július 4.

(NST) Dr. Einar Wallquist svéd orvos felhívta a közfigyelmet a fenyő tűlevelének nagy vitamintartalmára.. A fenyőtűből Északsvédországban ősidők óta teát készítenek. Dr. Ragner Larsson göteborgi orvos ugyancsak megállapította analizis utján, hogy a fenyőtűben nagymennyiségű C-vitamin van. Az erdei fenyő tűlevele annyira vitamindús, hogy egy csésze fenyőtea fedezi egy ember egynapi vitaminszükségletét. Különösen gyermekeknél tett nagyszerű szolgálatot a friss fenyőtea.

SZÍNHÁZ

ERZSÉBETVÁROSI: Aranysárga falevél (8). — MÁRKUS PARKSZINHÁZ: Párisi expressz (½9). — KERT VARIETÉ (143-072): Nyári kaland (½9). — KOMÉDIA ORFEUM: Nyári szünet. — MAGYAR MŰSZINKÖR: Száz piros rózsa (½6, 8, v. ½4, 6, 8). — FÉNYES CIRKUSZ (221-444 és 420-364): Bohóc-olimpiász, 4 French, Csoda-fóka (4, 8).

MA 7-kor BEETHOVEN EST

Vez.: **Csillér**y, közr.: **Martzy Johanna, III. szimf., Hegedűvers. Coriolan nyit.** Károlyi-kert

szinhazak nem musora

ERZSÉBETVÁROSI: V. d. u. és este: Aranysárga falevél (3/5, 8). Minden este és vasárnap délután: Aranysárga falevél.

MÁRKUS PARKSZINHÁZ: V. d. u. és este: Párisi expressz (½6, ½9). Minden este és vasárnap délután: Párisi expressz.

KERT VARIETÉ (143-072): V. d. u. és este: Nyári kaland (½5, ½9). Minden este és vasárnap délután: Nyári kaland.

FÉNYES CIRKUSZ (221-444 és 420-364): V. d. u. és este: Bohóc-olimpiász, 4 French, Csoda-fóka (4, 8). Mindennap 4 és 8 órakor: Bohóc-olimpiász, 4 French, Csoda-fóka.

MAGYAR MŰSZINKÖR: V. d. u. és este: Száz piros rózsa (½4, 6, 8). Minden este és vasárnap délután: Száz piros rózsa.

Nyaralás ● Üdülés ● Utókurák

CSALÁDOKNAK KEDVEZMÉNY. TELEFON: 364-372

Az 50 éves férfi

Német film

A szezon legjava idejére emlékeztető érdeklődés mellett mutatta be az *Uránia* „Az 50 éves férfi" című új nagy Ufa-filmet, amelynek a címszereplő Heinrich *George* granidiózus alakítása ad kiemelkedő értéket. A német színművészet e kiváló alakjának szólt elsősorban a rendkívüli érdeklődés, aki színészi rangjához méltó feladatot kapott a késői szerelem tragikus fellángolásának és a családástól megsebzett szivű férfi lelki válságának megrajzolásában. A hatalmas alakítás mély benyomást tett a nézőkre. Az ünneplésből ki jutott Ilse *Werner*-nek is, aki a film fiatal leányalakját személyesítette meg sok bájjal és tehetséggel.

Tosca

Olasz film

Az erőteljes hatású Sardou-drámát, amely az egész világon Puccini operája révén lett híressé, most filmváltozatban láthatjuk a *Scala* vásznán. Az olasz Scalera-gyár vitte filmre *Koch Carlo* művészi és igazán nagyvonalú rendezésében a *Toscá*-t, hiven állítva elénk a XVIII. századi Rómát ősi palotáival, misztikus hangulatú Szent András-templomával, titkokat őrző legendás emlékű Angyalvárával. Csodálatos fotografiákban tárulnak szemünk elé Floria Tosca és Mario Cavaradossi tragikus szerelmének valóban filmre kivánkozó, izzóan szenvedélyes jelenetei. A drámán van a hangsúly s csak kiséretül hangzanak fel a Preghiera s a Puccini-opera más gyönyörű melódiái. Imperio *Argentina* eszményi szépségű, forró temperamentumú Tosca, Rossano *Brazzi* Cavaradossija csupa tűz és férfiasság és külön meglepetés az olasz filmen vendégszereplő nagy francia színész, Michel *Simon* egyszerűségében is erőteljes Scarpiája.

bakfis melltartónál tökéletesebbet — akármit mondjanak — találni nem lehet.

CHARLES BOYER legutolsó és egyik legszebb francia filmje volt, amellyel Hollywoodba utazása előtt Páristól elbúcsúzott, a „Szerelmi vihar" című film, amelyet — mint értesülünk — a Corso a közeli napokban újra műsorra tűz.

A RÉGI NYÁR lesz az idei nyár egyik legérdekesebb filmeseménye. Honthy Hannának ez lesz az első filmje. A többi szerepet Csikós Rózsi, Simor Erzsi, Csortos, Szilassy, Rajnay és a két Pethes játsszák.

MAGYAR SZINÉSZEK is játszanak a magyar és bolgár változatban készülő „Alkalom" című filmben, amelynek együttese a napokban a Balaton mellett készíti el a film külső felvételeit.

Uj műsor a Fényes-cirkuszban

Az állatidomítások valóságos csodái vonulnak fel a Fényes-cirkusz júliusi műsorában. Ezuttal nem nagy ragadozók, nem félelmetes vadak, hanem kis, szelid állatok bámulatbaejtő ügyességét és engedelmességét csodálhatjuk meg. Egzotikus szépségű *papagájok és kakaduk* halk vezényszóra pariroznak: bukfencet vetnek, hintáznak, betűket és fogalmakat ismernek fel, sőt meg is köszönik a tapsokat. Két apró *majom* tökéletesen emberszerű mozdulatokkal mutatja be ügyességét az akrobatikában. A *fóka* esetlen sutasága a cirkusz csodafókájában graciózus ügyességé emelkedik. Ritka szépségű *lovat* is láttunk: olyan kecsesen táncol és olyan precizen, annyi kedvvel és lendülettel és hófehérségében olyan ünnepélyes, mint egy balerina. *A legkitűnőbb bohócok* derűje, páratlan fantáziája, zsonglőrködése és akrobatikája minden elismerést megérdemel. A *három Bonos* ellenállhatatlan humora, szellemessége és karrikirozó tehetsége mellett a *négy pompás maláji akrobata* is műsoron van még. *A két Ramwell* magas trapézmutatványai az emberi test szépségének és izomteljesítményének legmagasabb nivóján állnak.

— **Szabadtéri hangversenyt** és honvédnapot rendeztek a Weiss Manfréd vállalatok a W. 5. sporttelepen. A pályát zsufolásig megtöltő közönség nagy lelkesedéssel hallgatta végig a tehetségesen megrendezett műsort. Latabár Kálmán, Kiss Manyi-duó és Utry Anna—Szántó Gyula kettőse nagy sikert aratott. A legviharosabb tetszést az Ostende-kávéház zenekara aratta, amelyet Halmos István kellemes tenorja kisért. Szebbnél szebb operettszámokkal indulókkal ejtették bámulatba a tomboló közönséget.

Kerékpárosaink megérkeztek Boroszlóba

A magyar válogatott kerékpárosok *Boldog* Nándor és *Szittya* Rezső kiséretében megérkeztek Boroszlóba a magyar-német pályamérkőzés szinhelyére. A holnap döntésre jutó nemzetek közötti mérkőzésen a magyar csapatban ***Nagy, Nótás, Éles*** és *Rajczi*, a német csapatban *Bunzel, Saager, Wölfl* és *Chylik* indul.

A NÉMET LABDARUGÓBAJNOKSÁG döntő mérkőzését holnap vívja a Vienna és a Schalka 04 csapata a berlini olimpiai stadionban.

A NÉMETEK LEMONDTAK a római olasz—horvát Róma-kupa tenniszmérkőzésről is.

A BUDAPEST—BÉCS válogatott női úszómérkőzést a németek kivánságára később megállapitandó időpontra elhalasztották.

ANKARÁBAN nemzetközi tenniszversenyt rendeznek német, olasz, törökországi francia és török résztvevőkkel. Az első napon Koch legyőzte a török Fehmit 6:0, 6:1 arányban, a német Egert Krestiant verte 6:2, 6:3 arányban. A versenyen megjelent Szaradzsoglu török külügyminiszter és több más török előkelőség is.

A CHINOIN GYÁR SPORTEGYESÜLETE az újpesti Phöbus sporttelepen tartotta zászlószentelési ünnepségét. Dr. Csik József apátplébános szentelte fel a zászlót, amelyet dr. Bud Jánosné adott át az egyesület vezetőségének. Az ünnepi beszédet dr. Farkas Béla ügyvezető alelnök tartotta.

Ujpesti Sportuszoda

Szombaton, július 4-én d. u. 5 órakor, vasárnap, július 5-én d. u. ½5 órakor

az UTE országos úszóversenye

A szombati verseny után **UTE—MUE**

a vasárnapi verseny után **UTE—MAC**

vizipolóbajnoki döntőmérkőzés

SPORT

2:0-ra vezetnek a horvátok

Minél jobban benn leszünk a szezonban, annál gyengébben szerepelnek teniszezőink Tegnap a magyar-horvát Róma-kupa mérkőzés első napján, mindkét egyest elvesztettük és *a horvátok vezetnek 2:0 arányban.* Igy kezdődött a zágrábi magyar-horvát mérkőzés is, szerencsére azonban akkor a többi meccset megnyertük és végeredményben a magyar csapat 4:2-re győzött. Remélhetően most is igy lesz, bár az előjelek nem túlságosan biztatóak. A tegnapi két egyest öt-öt szettes erős küzdelem után nyertek a horvátok *Gáborit Branovic* győzte le, *Szigetit* pedig, akinek mentsége, hogy térdhajlásában furunkulus keletkezett s ez erősen akadályozta a játékban, *Palada* verte meg. A két eredmény:

Branovic—Gábori 6:4, 6:3, 5:7, 3:6, 6:3.
Palada—Szigeti 6:2, 2:6, 5:7, 6:1, 6:1.

A mai két párosban a magyar színekben az *Asbóth—Mayer*-pár és a *Szigeti—Katona*-pár szerepel. Gábori gyenge formájára való tekintettel nem játszik a párosban. Holnap kerül sor a második két egyesre s ezek között a verseny főeseményére, az *Asbóth—Mitics* mérkőzésre. Mindkét napon délután 3 órakor kezdik a versenyt a margitszigeti díszpályán.

UTE—MAC vizipólómérkőzés Ujpesten

Az *Ujpesti TE* ma és holnap országos úszóversenyt rendez a válogatott jelölt úszók részvételével. Az érdekes úszószámok mellett izgalmas vizipólómeccsek is döntésre jutnak. Az első napon az *UTE* csapata a *MUE*-val játszik a bajnokságért, vasárnap pedig a döntő jelentőségű *UTE—MAC* mérkőzés kerül sorra. A MAC-nak jobb a védelme, az UTE-nek viszont a csatársora erősebb s valószínű, hogy ezen a meccsen kapja a MAC az idei szezonban első góljait. A mérkőzés teljesen nyílt, bár Ujpesten úgy vélik, hogy a MAC-nak van több esélye a győzelemre.

Az úszószámok már a magyar-német mérkőzés válogatómérkőzései. Eldőlhet a versenyen, hogy ki lesz *Eleméri, Tátos* és *Végházi* mellett a negyedik tagja a magyar 4x200 m-es gyorsúszóstafétának. Erre a posztra az újpestiek fiúúszója, *Szatmári* pályázik a legnagyobb eséllyel. Érdeklődéssel várják a mellúszást is, hogy a sokszoros bajnok *Fábián* kiáll-e a BSE új tehetségével, *Szegedivel*. A mai program délután 5 órakor, a holnapi verseny délután fél 5 órakor kezdődik az újpesti sportuszodában.

BUDAPEST AMATŐR LABDARUGÓ BAJNOKSÁGA a holnapi MAFC—URAK mérkőzésen dől el a Bertalan-utcai sporttelepen.

A BULCSU PLE országos céllövő versenyt rendez szombaton és vasárnap a Marczibányi-téri lőtéren.

A MAGYAR—NÉMET VÁLOGATOTT női kézilabdamérkőzést, amelyet egyszer már elhalasztottak, a németek újra lemondták. Valószinű, hogy csak az ősz folyamán játsszák le a mérkőzést.

UJVIDÉKEN nagyszabású evezősversenyt rendez vasárnap az Evezős Szövetség.

TÖBB KIVÁLÓ ATLÉTÁNK indul vasárnap a Kolozsvárott rendezendő országos atlétikai viadalon.

SIÓFOK ÉS RÉVFÜLÖP KÖZÖTT 40 km-es távolságon rendezi a MAC vasárnap a Mátyás király vándordíjas vitorlásversenyt. A versenyben 25-ös túrajolléktól kezdődően minden nagyságú hajó résztvehet.

REMEK FORMÁBAN vannak a német magasugrók. A kieli tengerész Nacke 192 cm-t, a rostocki Langhoff pedig 190 cm-t ugrott.

Margitszigeti díszpálya

Július 3., 4. és 5-én délután fél 4 órakor

Magyar—Horvát

válogatott teniszmérkőzés a Róma serlegért.

Jegyek 2—5 pengőig kaphatók minden nagyobb sportárukereskedésben.

Az orvos megvizsgálja a nagybeteg költőt. Tolnay Klári, Somló és Somlay

Márkus László

tészetnek fog mondani. Az egy fillér a drámában az a pénz, amelyért a tehetség eladta magát. A tehetség azonban nem egy fillérért adta el magát; amint láttuk egyáltalán elsem adta magát, hanem lubickolt abban, ami az eleme volt. Az egy fillér inkább annak a tehetségnek lehet a jelképe, amellyel a költő annakidején egy boldog, felületesen »urbánus« korszaknak útjára indult. Mi minden történt azóta a magyar irodalomban s az író megöregedve is fel tudja mutatni ezt az egy fillért. Az ember vérmésékétől függ, hogy megbocsátja-e neki, amit ebből a nehéz, talentumokat sanyargató korból kiszedett vele. Én arra gondoltam, hogy ami bűnnek látszik, sokszor csak helyzet, de ami fáj, az mindig fájdalom és felebarátibb hangulatban mentem haza, mint a multheti Bókayból.

*

A Vígszínház előadásán meglátszott, hogy ebben a házban van valami hagyománya a polgári drámának. A szobák berendezése ízléses, a színészek is otthonosan, bizonyos polgári csiszoltsággal járnak-kelnek bennük. A műsor sem a rendezőt, sem a színészeket nem dobja ki folyton új miliőkbe, új feladatokra. Szűk, nem túl értékes, de kidolgozott és jól bebútorozott világ az, amelyben elniük és művészkedniök kell. A polgári keret jó a Heltai-daraban is. A látomást annál nehezebb ebbe a megállapodott keretbe berendezni. Itt maga a darab állítja lehetetlen feladat elé a színházat: hogy ossza szét színfalak és képek skatulyáiba, ami egy ember gomolygó agóniája. Nyugtalanabb rendező talán megkísérli más színben tartani, másképpen mozgatni a vizió jeleneteit, mint a valóságosakat. Ugyanaz a szoba más a valóságban, mint az álomban; ugyanaz az alak ködszerűbb, amikor hallucinálják, mint amikor valóban él. Az Egy fillér rendezője nem kísérletezett ilyesmivel. A halucinációt épp olyan jó polgári ízléssel rendezte be, mint a valóságot.

Az orvos és a felesége Tolnay Klári és Somló István

A két elütő elemet: a színházi szerző körüli életet s a haldokló tehetség vívódását egy alakításban összekötni csak Somlay Artúr kísérelte meg. Ez azonban ennek a komoly színésznek sem sikerülhetett. Próbáljuk csak magunkban kikeverni a lelki masszát, amelyből neki színpadi alakot kellett csinálnia: darabgyáros, mégis csak költő, vizionáló lázbeteg, mohó érzéki ember, a környezetét lenyűgöző nagyság, gőg, bűntudat, hiúság furcsa keveréke, aki haláltusájába is elviszi vicceit. Somlay, mindig készen a játékra, hol ezt, hol azt játszotta meg, de nem tudott mind lenni egyszerre. Mintha túlságosan »geil« lett volna neki a szerep.

A feladatával vívódó főszereplő körül nyugodt és magukban biztos színészek mozogtak. A két asszonyt, Murátit és Tolnay Klárit nem tette nagyobb próbára a darab, de amit csinálniok kellett, jól csinálták. Murátin ott csillog egy kis filmszínésznőhöz illő kirakat érdekesség; ez alatt azonban egy kemény feladatokra termett művész lappang vagy sorvad. Tolnay ebben a darabban szerencsés keverék: finomságból és öntudatból. Egyszerű s ízléses alakítás volt Kömives Lajos kínaija is.

A darabot a harmadik előadáson láttam. A közönség kevés megértéssel, de elég sok jóindulattal hallgatta íróját, aki ezen az estén olyan különös volt. Társadalmi tüntetést azonban nem rendezett mellette. Arra máshoz kell már mennie.

A szerző és a női főszereplők a függöny előtt

MINŐSÉG

ÍRTA MÁRKUS LÁSZLÓ

Sokan jönnek most hozzánk a szomszéd országokból, dél és délkelet felől, idegen kultúrák küldöttei. Idegenek, de mindjárt otthonosan érzik magukat ebben az atmoszférában, mely Európa egy szelvényének sajátos légköre. Régen a lélek mélyére tűnt hagyományok és emlékek itt újra felmerülnek, közös hagyományokra eszmélnek és úgy járnak itt a mi történelmünkben, mint aki váratlanul visszakerül egy messzi tájra, ahol elmúlt élményeket elevenít meg minden halk benyomás. Gyakran beszélgetek horvát, szerb, bolgár írókkal, zenészekkel, énekesekkel, akiknek itt minden eszükbe jut, amit apáik már elfelejtettek és mikor kezet fognak, az nemcsak köszönés, hanem jóvátétel és fogadalom. Széthazudtak bennünket, mondta az egyik úr nagyon komolyan, de ezután már másképpen lesz. Mindegyik talál itt valamit, amit eddig csak sejtett, de most világosan megismer, felfedezik iparunkat, mely jóformán mindennel elláthatná őket, vizsgálják, bírálják, tanulják intézményeinket és nem értik, hogy miért jártak ők eddig a hetedik határban azért, amit megkaphatnak itt, a tőszomszédnál kevesebb bajjal, barátságból. Élik a mi életünket, kényelmesen elhelyezkednek a mi formáink közt, mint ahogy az ember frissen kaszált sarjúba fészkeli magát, ízlik nekik a dohányunk, ételeinkből otthoni ízeket kóstolnak, kiélvezik a ritmus és a dallam rejtelmes testvériségét és beszélnek a Dunáról, melynek mentén hozzánk mindig visszajutnak. És mind valami izgató aromát, szimatolnak a mi kultúránkban, felmennek a hegyi kilátókra, ahol kék távlatok tárulnak ki hazájuk felé és nyugatra néznek, ahonnan a Duna jön és ódon városok, európai eszmények tükrözését hozza vizében feloldva. Hazalátnak innen és ellátnak a sejtelmes nyugatra, mély lélegzettel lélegzik a lehetőségek friss szomját két kultúrterület határhegyein, Pesten, Magyarországon.

Nemcsak gazdasági és politikai sorsot jelöl meg nekünk földrajzi helyzetünk. Itt, ahol a Duna erélyesen kanyarodik dél felé, ennek a fordulatnak rajza, lendülete, dinamikája világosan kifejezi küldetésünket a délkeleti népek között e legfontosabb átkelőhely és vásárhely birtokában. Itt a kelenföldi rév foglalja egybe azt a nagy utat, melyen hadseregek és karavánok járnak Európa két fele között és itt kell találkoznia azoknak, akik az Óceán felől és Ázsia felől jönnek, ezen a nagy piacon, mely két kultúra határterülete, ahol találkoznak nemcsak az árusok és az áruk, hanem az eszmék és a gondolatok is egy felmérhetetlen csereforgalomban. Ázsia nyugati határait nem az Ural, a Kaukázus és a Boszporusz határozzák meg, hanem annak a két szellemiségnek érintkező vonalai, amely szellemiségek egyfelől a nyugati latin kereszténységben, másfelől az élő bizanci hagyományokban fejeződnek ki. A bizanci kultúrterület szellemileg Ázsiához tartozik s a mi hazánk sorsa az, hogy vagy ideáll szilárdan a határra és kifejlesztvén erőteljes saját

Márkus László

kultúráját, fölényes szellemi autonómiájában közvetít e két szellemi kontinens között, vagy szétmállik e két különböző erő vonzókörében, kultúrája amolyan levantinus keveréke lesz a kétféle nyers elemeknek, olyan, mint a parti sár, ahol a víz és a föld összeér.

Ha van bűnük az elmúlt évtizedek egymást leváltó nemzedékének, nagyobb nem lehet, mint az, hogy elpocsékolták a magyar föld roppant helyzeti energiáját. Ennek az energiának olyan feszítőereje van, hogy lefékezéséhez és visszafojtásához nem lehetett elég a habsburgi politika, ehhez a mi bűneink segítsége is kellett, az a belenyugvás a kényelmes másodrendűségbe, apáink szép daliás, cigányos, borgőzös élete kellett, az a tunya jómód, a búzának biztos piac, az államnál és a megyénél biztos hivatal, a zsidónál könnyű kölcsön, az az egész tündéri tespedés, amelyért eladtuk öncélúságunkat, földünk erejét, küldetésünket és nemzeti öntudatunkat s amelyből eszmélve most kapkodunk mindenféle módszerek után, hogy visszaszerezzük, amit apáink szép muzsikaszónál, édes felelőtlenségben, legendás úri murikon elpengettek. Most eszmélkedve riadtan vesszük észre, hogy a nagy dunai kikötő még nem épült meg s most már versenyeznünk kell Bécsel és Pozsonnyal, mikor kezdjük építeni és most kell fölényünket biztosítanunk abban a gigászi rendszerben, amely a készülő csatornahálózatokkal az Óceánt a Földközi-tengerrel, Európát Ázsiával összeköti. Nincs tíz éve, hogy egy híres bankvezér előadását hallgattam, aki az akkor divatos takarékossági elméletek alapján a Bethlen-kormány egyik főbűnéül azt rótta fel, hogy pénzt költött a transzkontinentális út magyar szakaszának kiépítésére. Annyira ragadós volt ez a magyar renyheség, hogy még egy ilyen pénzügyi kitűnőséget, akit fajisága különben a lehetőségek frissebb kihasználására serkentett volna, meg tudott fertőzni.

Nem csoda aztán, hogy kultúránk pozícióit nagyon lanyhán építgették a letűnt generációk. Amink van, az inkább csak úgy lett s nem azt tanusítja, amit dolgoztunk, hanem azokat az egyéni kilobbanásokat, amiket a nemzetközi összefüggésektől elzárt, kissé a malomalján politizáló magyar élet sem bírt lebágyasztani. Ezekről se mindig veszünk tudomást és ugyancsak hozzá kell látnunk, ha teljesíteni próbáljuk azt a hivatást, amit délfelől látogató barátaink most kezdenek rajtunk számonkérni s amit az egész délkeleti Európáért, sőt Ázsiáért is vállalnunk kell, ha tisztességben élni akarunk. Bécs egyelőre provinciális német város lett és azt a kulturális pozícióit, amit rovásunkra szerzett, nem tarthatja meg. Most itt van a nagyvilág kapuja Magyarországon s ha tudjuk létrehozni, — az alkalom kínálkozik — itt lesz az a szellemi vásárhely, amely lebonyolítja a két kultúrterület tranzitóforgalmát. Egy francia katonai tanulmányban olvastam azt a jóslatot, hogy a délfelé expandáló bizantikus szláv érdekeltség, vagy ahogy ma mondjuk, élettér és a keletfelé terjeszkedő germán hatalom egyszer megütközik s a döntő csata a Balaton mentén várható. Mennyivel szebb lenne, ha Európa és Ázsia szellemi feszültségei egyenlítődnének itt ki egy fölényes és sajátos magyar kultúrában, mely az ázsiai vérség és az európai neveltség eredőjeként kelet és nyugat felé sugároz hatást és tekintélyt.

A balkániságból kiszabadult Balkán

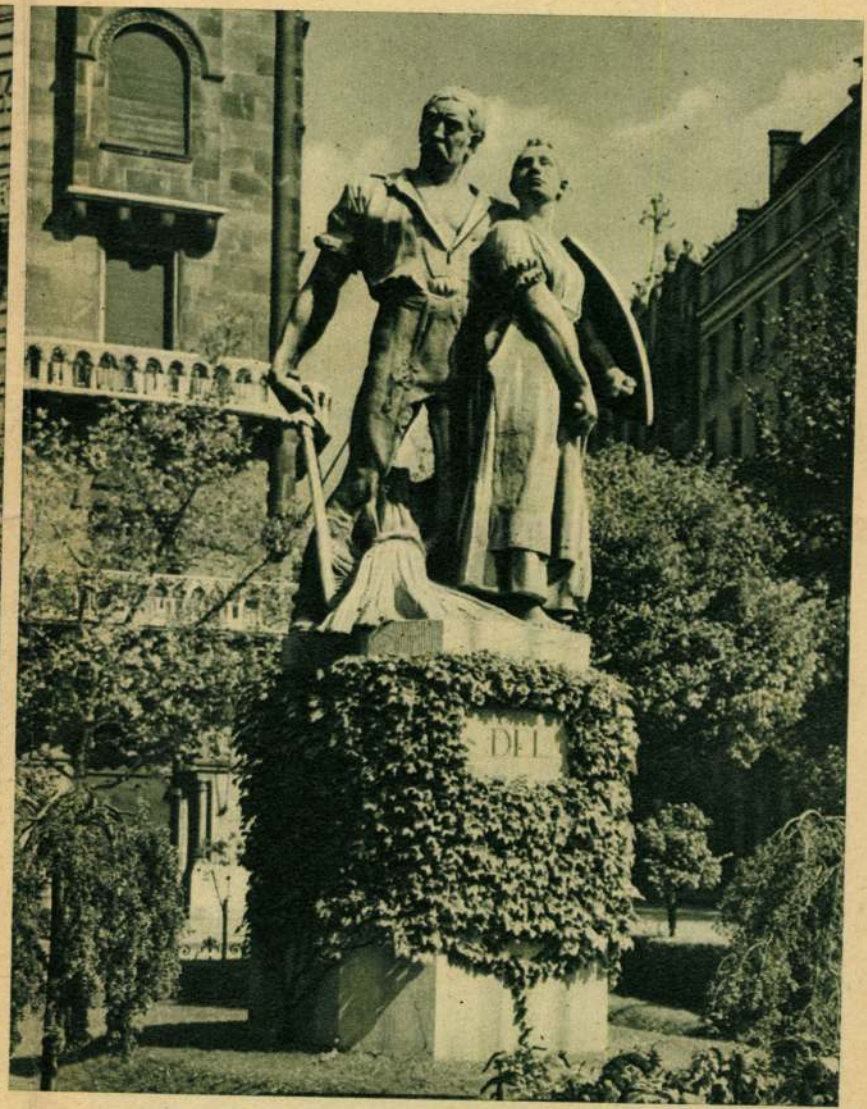

A Szabadság-téren — amely 1849-ben már vértanu-helye volt a haláltmegvető magyar szabadságszeretetnek — állitották fel a párizsi Strassbourgh-szobor mintájára a trianoni békekötés után ezeket a magyar irredenta-szobrokat. Megrázó emlékei a magyarságot ért jogtalanságnak, amelynek orvoslását sürgetnie kell minden jóérzésü embernek. Észak, Dél, Kelet és Nyugat a négy szobor elnevezése, mert mind a négy világtáj felé megcsonkitották hazánkat.

Jelenet a „Hunyadi László" című operából. Hunyadi János kormányzónak idősebb fia volt Hunyadi László, akit apja halála után a kiskorú Habsburg-király, V. László tanácsadói vérpadra hurcoltattak. Ezt a tragédiát Erkel Ferenc zenedrámának dolgozta fel. Az opera, amely egyik dísze a magyar zeneirodalomnak, 1844-ben került először színre Budapesten. — Képünk a Márkus László által tervezett modern díszletezést mutatja.

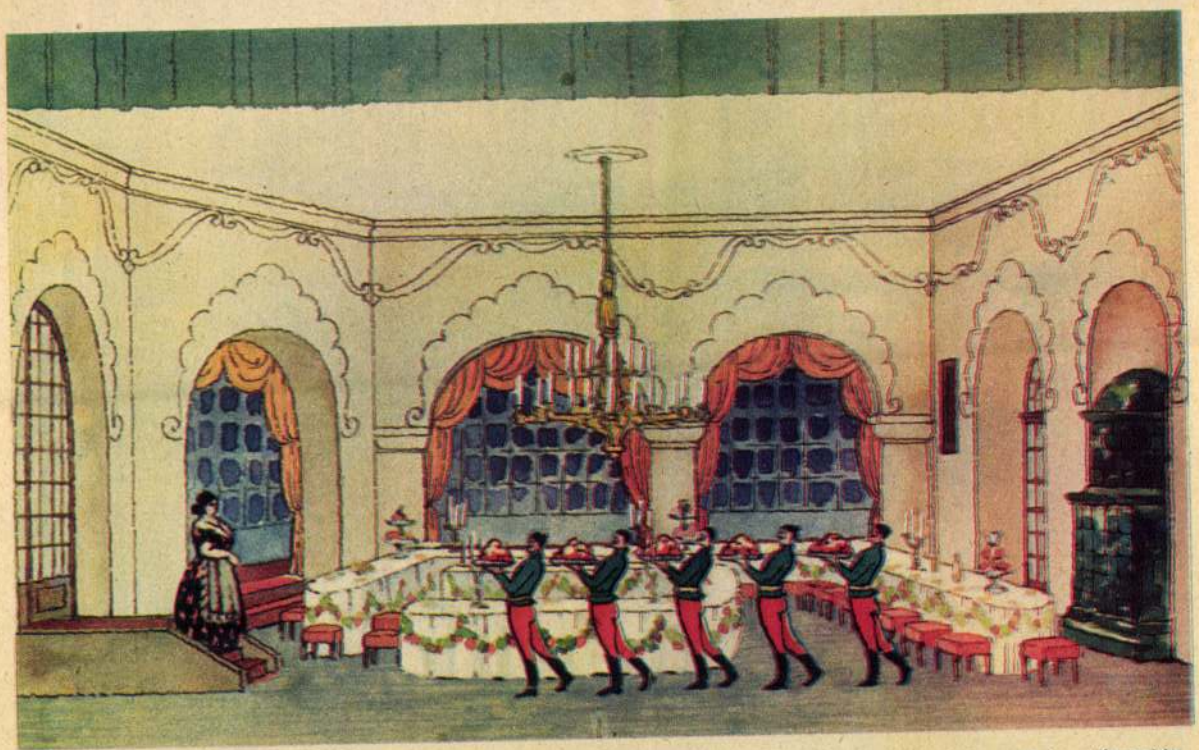

Poldini Ede vígoperájának, a Farsangi lakodalomnak díszlete, a budapesti Állami Operaház színpadán.

Légrady Ottó dr.
Igazságot Magyarországnak
(Brest é. n.)

— **Visszaérkezett szabadságáról Rotta pápai nuncius.** Angelo *Rotta* apostoli nuncius szabadságáról visszaérkezett és a budapesti apostoli nunciatúra vezetését kedden *ismét átvette.*

— **Kultuszminiszteri rendelet Liszt Ferenc jelentőségének iskolai méltatásáról.** *Hóman* Bálint kultuszminiszter rendeletet adott ki *Liszt* Ferencnek a népiskolákban való méltatásáról. Elrendelte, hogy minden osztály egy tanítási óráján a tanítók ismertessék Liszt emlékének jelentőségét és győződjenek meg arról, hogy az ifjúság a hallottakat megértette.

— **A Nobel-békedíjat nem adják ki az idén.** *Oslóból* jelentik: A képviselőház Nobel-díj bizottsága elhatározta, hogy ebben az évben *nem adja ki a Nobel békedíjat.*

— **Támadja a román sajtó Eftimiut, mert megvédett egy nemzetgyalázás miatt elítélt székely írót.** *Bukarestből* jelentik: Az *Universul* című szélsőséges nacionalista lap valóságos hadjáratot intéz *Eftimiu* Viktor ismert román író ellen, mert annakidején, amikor Daday Lóránd magyar írót, a »Csütörtök« és a »Zátony« című regények ismert íróját »nemzetgyalázás« címén elítélték, az írói szabadság védelmében Daday pártjára állott. Eftimiu az *Universul* támadásaira *nyilt levélben válaszolt* a *Zorile* című lapban. Az Universul — írja Eftimiu — lassan, de biztosan tesz eleget hazafias kötelességének akkor, amidőn hazaárulóknak kiáltja ki a román írókat, hogy azután halászni tudjon a zavarosban. A magyaroknak nincsen szükségük arra, hogy ellenünk írjanak. Elég volna ha havonta kiadnák az Universul cikkeit s ezek a legveszedelmesebb ország képét mutathatnák meg a világnak.

— **Hogyan fűtsünk?** Érdekes előadást tartott a Közegészségi Intézetben dr. *Gyulay* József fővegyész a helyes fűtésről. Rámutatott arra, hogy az *egyenletes hőmérsékletet csak rendszeres fűtés biztosítja,* mert egy köbméter fal felmelegítéséhez 1200-szor annyi kalória szükséges, mint 1 köbméter levegőéhez. A hideg szoba tehát valósággal eszi a tüzelőanyagot, míg jól átfűtött falak közt gyakori szellőztetés nem változtat lényegesen a hőmérsékleten. A különböző fűtőtestek vetítettképes bemutatása után az előadó a fűtőanyag megválasztásának kérdésével foglalkozott. Nem a tüzelőanyag ára irányadó, hanem az, hogy mibe kerül az illető anyaggal 100.000 kalóriányi meleg előállítása. A kísérletek szerint ez a melegmennyiség fával 1.28, koksszal 1.06 pengőbe, míg szénnel vagy brikettel csupán 74—79 fillérbe kerül, ami *a látszólag drágább tüzelőanyagok fokozott fűtőértékét bizonyítja.* A fűtési technika legnagyobb kérdése azonban az égéskor keletkezett gázok hasznosítása, mert ezek 40%-os veszteséget is jelenthetnek. A modern kályháknál sikerült ezt a százalékot minimálisra csökkenteni, de helyes tüzeléssel minden kályhánál felhasználhatjuk a gázokat. Az a lényeges, hogy a parazsat mindig hátratoljuk és a kályha rostélyára előre rakjuk a tüzelőanyagot. Ezáltal a kiáramló gáz meggyullad és értékesül. Helyes és észszerű tüzelés, a kályhák jókarban tartása mindenesetre nagyarányban csökkenti a fűtési kiadásokat. A vetített képekkel kísért előadást vita követte.

— **Bezárták a varsói egyetemet.** *Varsóból* jelentik: A zsidóellenes diákzavargások, amelyek néhány nap előtt a varsói műegyetemen az előadások ideiglenes szüneteltetésére vezettek, *megismétlődtek* a varsói egyetemen és a kereskedelmi főiskolán is és arra késztették e két főiskola rektorait, hogy további intézkedésig *zárják be a főiskolákat.* Lembergben is meglehetősen súlyos zsidóellenes tüntetések voltak. Uccai verekedés során mintegy 30 zsidó megsebesült. Zsidó lapok jelentései szerint Lembergben a legutóbbi napok zsidóellenes tüntetései során összesen 70 zsidót megsebesítettek, *egyet megöltek.*

— **A magyar birkózók legyőzték Riga válogatottját.** A magyar birkózó válogatott Rigában 5:2 arányban győzött a városi válogatott ellen. *Imre* pontozással legyőzte Beinarovitsot, *Kárpáti* Attarst, *Rétháti* Jasparst, *Göndör* Kawalst, *Bódis* Kalwinst. *Tóth* és *Virág* veréséget szenvedett. A magyar birkózók csütörtökön este *Varsóban* mérkőznek, pénteken este 11 óra 20 perckor érkeznek haza a nyugati pályaudvarra.

— **Leesett az első hó a Kárpátokban.** *Bukarestből* jelentik: A Kárpátokban *leesett az első hó.* Dobrudzsából jelentik, hogy már *megjelentek az első farkasok* lakott területeken, ami annak jele, hogy *hosszú és nagyon hideg tél* várható.

— **A MÁV-tól átvett vasutasok új vizsgát tesznek Romániában.** *Bukarestből* jelentik: A Magyar Államvasutaktól átvett alkalmazottaknak január 15-ig *új kiegészítő szakvizsgát* kell tenniök.

— **Halálra sujtott az áram egy gyulai frontharcost.** *Gyuláról* jelentik: A frontharcosok által vasárnap Szeghalmon rendezett körzeti táborozás alkalmával felállított sátrakat kedden bontották le. *Markovics* Bálint 38 éves frontharcos nyakával hozzáért a magasfeszültségű villanyáram vezetékéhez s a villanyáram *halálra sujtotta.*

— **Meg akart szökni az őrizetes a rendőrségről.** Kedd délben előállították a főkapitányságra *Jezernik* Rudolf 33 éves magántisztviselőt, akit azzal gyanúsítottak, hogy *Kálmán* István kereskedőtől két öltözet ruhát ellopott. Amikor a rendőr a bűnügyi osztály folyosóin kísérte, *Jezernik elugrott mellőle és menekülni kezdett. A vészcsengők megszólaltak, a kapukat lezárták,* az első emeleten elfogta a szökevényt *Tátrai* Nándor volt vendéglős. A rendőrök Jezerniget aztán a 200-as cellába kísérték.

— **Az orvosok továbbképzése.** Az orvosi továbbképzés központi bizottsága november 18-án tartotta az I. számú egyetemi szemklinikán, fennállásának 25-ik évfordulóján rendes közgyűlését, melyen a minisztériumok, az egyetemek, tudományos testületek képviselőin kívül *Szily* Kálmán és *Scholtz* Kornél államtitkár is megjelentek. Dr. *Grósz* Emil egyetemi tanár, a bizottság elnöke ismertette a bizottság 25 éves munkásságát. A bizottság statutumait gróf *Apponyi* Albert miniszter elnöklésével 1908-ban tartott értekezlet állapította meg. 1910-ben gróf *Zichy* János miniszter hagyta jóvá s nevezte ki a tisztikart. A tanfolyamok díjtalanok, egész éven át folynak s az egyetemi klinikákon kívül a bábaképző intézetek s közkórházakban tartatnak, mi által a gyakorlati oktatás lehetővé válik. *25 év alatt 9125 orvos részesült továbbképzésben.* A bizottság hivatalos folyóiratában, az »Orvosképzés«-ben 2000 cikk jelent meg. Dr. *Johan* Béla államtitkár, a bizottság titkárának jelentéséből kiderül, hogy az 1934/35. költségvetési évben 21 tanfolyamon 1025 orvos részesült továbbképzésben. A tanfolyamok különböző időtartamúak voltak (1—2—4 hetesek, 1—3 hónaposok). Egyes vidéki városok közkórházaiban kétnapos előadássorozatok is voltak, melyek tartására a helyi bizottságok egyetemi tanárokat hívtak meg. A tanfolyamok gyakorlati jellegét a decentralizáció tette lehetővé. A költségek fedezésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter szubvenciója szolgál. A községi és körorvosi tanfolyamok kiadásait nagyrészt a belügyminiszter fedezte. Az állami támogatás csökkenése ellenére a tanfolyam hallgatóinak száma újból emelkedett, mi az előadók áldozatkészségének köszönhető. Az orvosi továbbképzés központi bizottságának mandátuma *1935 december 31-ével lejár,* a minisztériumok, egyetemek, orvosi testületek nagyrésze már megnevezte a következő ciklusra delegátusait, a jelenlegi tisztikar (dr. *Grósz* Emil elnök, *Scholtz* Kornél alelnök, *Johan* Béla titkár) helyett az új vezetőség kinevezése (a vallás- és közoktatásügyi miniszter hatáskörébe tartozik), *1936 január 1-re esedékes.*

— **Debrecen új polgármestere mond bevezetőt az »IGE« debreceni irodalmi estélyén.** Az Írók Gazdasági Egyesülete (IGE) az inséges magyar írók támogatására november 23-án, szombaton a Déry-múzeum nagytermében irodalmi estélyt rendez Debrecenben. Az estélyen részint műveikkel, részint személyesen résztvesznek az írók közül *Móricz* Zsigmond, *Kodolányi* János, *Csuka* Zoltán, *Erdélyi* József, *Illyés* Gyula és *Sárközy* György a fővárosból, továbbá *Oláh* Gábor, *Szondy* György, *Gulyás* Pál, *Juhász* Géza, *Kardos* László és *Kiss* Tamás Debrecenből. Verseket szavalnak: Barcza Gedeon, Biró Janka és Kertész Dániel. Az estélyen dr. *Kölcsey* Sándor, Debrecen város nemrégiben megválasztott új polgármestere mondja a bevezető beszédet.

— **Elítéltek három devizacsaló bankárt Rómában.** *Rómából* jelentik: Georgio *Carpit,* Luciano *Carpit* és *Gieffers* svájci állampolgárt — a Carpi és Gieffers Bank igazgatóit — tiltott devizakereskedés miatt *súlyos pénzbirságra ítélték.*

— **A Vakokat Gyámolító Országos Egyesület kérelme.** »Ez évben ismét megkeressük kérelmünkkel a nemesszívű emberbarátokat és kérjük, hogy az egyesületünk kebelén belül élő és az egyesületünk által támogatott kintlévő vak embertársaink téli ruhával való ellátásában legyen segítségünkre. Kérjük az adakozni kívánó emberbarátokat, hogy címüket közöljék egyesületünk vezetőségével, hogy az adományokért igazolt megbízottunkat elküldhessük.«

— **Beküldött hírek.** *Szerda. Előadások.* A Néprajzi Társaságban dr. *Bartucz* Lajos és *Lükő* Gábor tart előadást. Baross ucca 13. 6. — Az Aquinói Szent Tamás Társaságban dr. *Cavallier* József: Az anyag modern fizikai elmélete. Központi Papnevelőintézet. 6. — A Cionista Szövetségben Lili *Körber:* Meine Erlebnisse in Biro-Bidsan. Andrássy út 67. 8. — A pesti izr. hitközség Szülők pedagógiumában dr. *Csech* Arnold: Átöröklés és nevelés. Wesselényi ucca 7. ½7. — *Különféle.* Az *International Club képkiállítása.* Deák Ferenc ucca 2. — A *Bencés Diákszövetség* szombaton rendezi jótékonycélú teáját. Pannonia-szálló 9. — A *Vörös Kereszt Szent Imre Városi Fiókegyesületének* jótékonycélú műsoros teája. Gellért-szálló. ¾6. — Az *MTK tenniszezők* évadzáró díjkiosztó vacsorája. Royal-szálló. ½9. — A *Népművelési Bizottság* kirándulása: A Fővárosi Iparrajziskola megtekintése. Török Pál ucca 1. ½5. — Megalakult az *Egyesült Hitközségi Ellenzék.* Andrássy út 51. — A *Szabadegyetem* szerdai előadásai elmaradnak.

OLCSÓBB lett a 3 sonka védi, magy. sonkapác, mellyel sonkák, húsnemüek prágai módon pácolhatók. 50 fill. és P 1.50. Nyúlpác 24 fill. Fűszerüzletekben, drogériákban, gyógyszertárakban. Szetküldés: „CZAICH" illatszertár, Budapest, József ucca 81, Mátyás tér sarok

1935 nov. 20.

SZÍNHÁZ

Márkus László az Operaház új igazgatója

(Saját tudósítónktól.) A kora esti órákban terjedt el a hír az Operaházban, hogy *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter az Operaház igazgatójává *Márkus* Lászlót, az Operaház főrendezőjét nevezte ki. A hír, amelyet hamarosan *hivatalosan is megerősítettek*, mindenütt osztatlan örömet keltett, különösen az Operaházban. Márkus László Rökk Szilárd uccai lakásán fogadta a *Pesti Napló* munkatársát. Íróasztalánál ült, éppen egy cikkét fejezte be. A következőket mondotta:

Márkus László

— Ma délben felhívtak telefónon a közoktatásügyi minisztériumból és értésemre adták, hogy *Hóman Bálint kultuszminiszter négy órakor kihallgatáson fogad.* Az ágyból ugrottam ki. Idegos gyomorfájásom volt s úgy volt, hogy az egész napot ágyban töltöm. A miniszter telefónüzenete természetesen mindent megváltoztatott. A kihallgatáson a miniszter közölte velem: *úgy határozott, hogy az Operaház igazgatói állását nekem kell átvenni.* Boldogan vettem tudomásul Hóman miniszter elhatározását, mert az ő bizalma számomra a legkedvesebb ajándék, amit a mai napon kaphattam. A mai napon, mert ez a nap eléggé fontos az életemben. *Ma, kedden reggel lettem ötvenhároméves.* Az Operaház igazgatójává tehát Hóman kultuszminiszter a születésem napján nevezett ki.

— Számított erre a kinevezésre?

— Abszurdumnak nem tartom, de *egyáltalán nem számítottam rá.* Annyi név volt kombinációban, hogy én csak arra gondolhattam, hogy a kellő pillanatban hűséggel és őszinte ragaszkodással fogom szolgálni azt, akit az Operaház élére állít a miniszter bizalma.

— Valamit a programjáról...

— Úgy érzem, túlságosan elsietett dolog volna, ha én most programról beszélnék. Nincs is erre semmi szükség, mert *Radnai Miklós olyan bölcsen és olyan bőségesen megalapozta a szezón hátralevő részének programját, hogy nekem más dolgom nem lehet, mint az, hogy ezt a programot minden változtatás nélkül megvalósítsam.* Természetesen ez nem lesz a legegyszerűbb dolog, mert Radnai Miklós olyan hatalmas programot állított össze, hogy maradéktalanul és hibátlanul való teljesítése minden időmet igénybe fogja venni. Ami azután következik, amikor magamnak kell intézkednem és programot adnom, akkor is csak egy szempont fog vezényelni, az, hogy mindent Radnai Miklós szellemében és úgy csináljak, mintha cselekedeteimet ő maga irányítaná. A legnagyobb mértékben számítok Radnai Miklós kitűnő munkatársainak baráti segítségére, akik nekem is mindig jó barátaim és jó kollégáim voltak s akikkel szemben ugyanazt a nagyrabecsülést és barátságot érzem, mint amit érzett Radnai Miklós.

Márkus László eddigi működése

Márkus László 1882 november 19-én született Csongrád megyében, *Szentesen*. Édesapja a Közép-Tisza szabályozását vezető mérnök volt. Édesanyja korán elhalt és ő Mármarosszigetre került, ahol nagyanyjánál, özvegy *Dobay* Jánosnénál nevelkedett. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után felkerült Budapestre, *medikus lett.* Pályáját rövid idő mulva elhagyta és mint az *Alkotmány* és a *Hét* munkatársa, ujságirással kezdett foglalkozni. Résztvett a régi *Thalia* munkájában, díszleteket tervezett.

1906-ban *Beöthy* László a Magyar Színházhoz hívta meg rendezőnek. Itt rendezte a *Sasfiókot*, a *Hamletet*, a *Faustot*, Bernard *Shaw Az orvos dilemmája* és *Blanco Posnet árultatása* című színdarabjait, *Szomory II. Lajosát*, *Leonid Az ember élete* című színművét. A háború kitörése után a Corvin-filmgyárban filmeket készített *Korda* Sándor vállalkozásánál, később, a háború után Ben Blumenthalnak finanszirozásával készített néhány filmet.

1924-ben báró *Wlassics* Gyula *meghívta vendégrendezőnek az Operaházba.* A Parsifalt kellett volna először rendeznie, ehelyett azonban *Poldini* operáját, a *Farsangi lakodalmat* adták ki néki rendezésre. Az Operaháznál ez volt az első rendezői munkája, amellyel oly nagy sikert aratott, hogy a Farsangi lakodalom *majdnem egyfolytában százötvenszer került színre.* Második rendezése *Massenet* operája, a *Thais* volt, amelynek két főszerepét *Jeritza* Mária és *Adler* Adelina játszotta. Harmadik rendezése volt csak a *Parsifal*, amellyel rendezői működését tuljadonképpen kezdenie kellett volna, Márkus László rendezte az Operaházban az egész Ringet, a *Cosi fan tutte*-t, a *Turanot*-t, a *Székelyfonót*, *Hári Jánost*, *Egyiptomi Helénát*, Zandonai *Francesca da Rimini* című operáját, Verdi *Falstaffját* és legutoljára a *Normát*, melynek címszerepében *Németh* Mária lépett fel.

Márkus László, mint író is szép sikert aratott *Attila* című színdarabjával, amely 1912-ben a Nemzeti Színházban került színre. Publicisztikai tanulmányok címmel könyvet irt és legutóbb fejezte be *Ágis tragédiája* című színdarabját, amely januárban fog először színre kerülni a Nemzeti Színház színpadán. Mindenkor nagy pártfogója volt a fiatal magyar íróknak, rendezőknek és színészeknek, akiknek jövőjéért sokat dolgozott és akiknek kedvéért alakította meg az *Új Thalia* című színpadot, melynek vasárnap délelőtt volt egyik jelentős előadása. Márkus László maga tervezte azoknak az operáknak és színdaraboknak díszleteit is, amelyeket ő rendezett. Ő készítette el az Ágis tragédiája című színdarabjának díszleteit- és kosztümterveit is.

Budapesti balalajkaszeánszon Turoverov ezredes szállodai szobájában

Benyit az ember Oroszországba — egy pesti szállodai szoba ajtaján. Szikár és egy zömök ember áll előttem: Dimitrij *Turoverov* és Szasa *Szuhotin*. Az első név a fontosabbik, mert ő *»a balalajka Paganinije«*. A következőket mondja:

— Világéletemben katona voltam. *Ezredes voltam a doni kozákoknál*, Moszkvában állomásoztam. Közben sokat balalajkáztam, egészen új rendszert vittem a balalajka művészetébe. A katonai felsőbbség végül megengedte, hogy *katonai szolgálatom mellett elvállalhassam a moszkvai zeneakadémia balalajkatanszékét is.*

Furcsálkodva nézek egy fényképre, aztán vissza arra, akiről a fénykép valaha készült. Vasvillahajszú, komorarcú, oroszinges, epolettes, tölténybüvelyes kozákezredes néz szembe a képről. Többezer hold jó földje, Vladivosztokban két gyára volt. Sokat örökölt a nagyapjától, a cári hadsereg tábornokától és mérnökkari felügyelőjétől. Dimitrij *Turoverov* most ötvenhároméves. Csupa tapadó izomrost, keménység és hajlékonyság az egész magas, keskeny ember. És csupa sebhely.

— *Három háborút küzdöttem végig.* Az orosz-japán háborút, a világháborút s utána még három évig a Denikin- s a Wrangel-féle harcokat. Világháború és ellenforradalom — *megszakítás nélkül nyolc évig álltam fegyverben;* egészen elszokott a balalajkától az ujjam. Aztán Belgrádban, egy éjjeli lokálban összekerültem volt tanítványaimmal, akik ott zenéltek. Kezembe adták a balalajkát — *s azóta nem került ki a kezemből.* Járom a világot Szasa *Szuhotin* barátommal, ő zongorázik a balalajka mellé. Az emigrációban akadtam össze vele, aki nosztrifikálatlan *orosz orvosi diplomája mellől került a zongorához.* Most vagyok először Budapesten. Tavaly Kitzbühelben, mikor a velszi herceg ott volt, összekerültem régi, még otthoni barátommal, *Saljapinnal; ő mondotta, jöjjek Budapestre*, meg aztán Clark *Gable* is biztatott.

Eddig *a szó.* S most a kezébe veszi *a balalajkát.* Primitív, háromhúrú kis hangszer, halkan is játsz'k rajta, hisz szállodában vagyunk — mégis, amit kicsal belőle, csodálatos. *Csodálatos! Csajkovszkijt, Beethovent* játszik rajta boszorkányos bravúrral, aztán megejtő bánatú orosz hallgatókat, zabolátlan frisseket. Csakugyan ő az: *a balalajka Nansen-útleveles Paganinije!* S szinte visszás a nagyvérű olasz muzsikus nevét idéznünk, olyan mélyen és rejtélyesen *orosz* most ez a jelentéktelen sötétkék civilbe öltözött férfi, amint rádől, ráfeszül a balalajkára, néha-néha megráng az arca s egy mosoly nélkül, öntudattal, keményen és csodásan játszik. Nincs ebben semmi tréfa, Dimitrij *Turoverov* az egész beszélgetés alatt sem mosolyodik el. Barátságos és kedves, amikor magáról beszél, amikor a román anyakirályné dedikált fényképét mutatja és csendesen felelget — s mégis, valami végtelenül idegen és végtelenül megkapó.

— *Mi, oroszok*, — mondja néha.

Aztán egyszer ezt:

— *Furcsa emberek vagyunk...*

(*) **Bársony Rózsi bécsi szereplése.** *Bársony Rózsi* csütörtökön utazik Bécsbe, ahol *Ábrahám* Pál, *Grünwald* és *Beda* operettjében, a *Dzsajnában* játssza a szubrettszerepet. A darab próbái hétfőn délelőtt kezdődtek. A bemutató december 20-án lesz.

(*) **Josephine Baker Amerikába utazott.** Két héttel ezelőtt Josephine *Baker*, a világhírű néger táncosnő Amerikába utazott. Szerződése szerint a *Ziegfield Folies*-ben lép fel.

Óriási siker! „Száz csóknak is egy a vége“ bohózatrevü a KOMÉDIÁBAN!

MA 100 ÉVE

Márc. 18

Pesti népgyülés a bécsi kormánynak jövedelmet hajtó traffikok azonnali bezárását és az ugyancsak Bécsnek jövedelmező lutri azonnali megszüntetését követeli. — A Pesti Hirlap közli Tóth Lőrinc pozsonyi levelét, amelyben beszámol Kossuth bécsi sikereiről. »Kossuth a bécsi nép bálványa és két napig Bécs úrnő volt« — írja. Pozsonyban is páratlan ünnepléssel fogadták a hazaiérő Kossuthot. »A szép szavak kora lejárt, most a tettek, a fáradhatatlan, következetes munka ideje következik,« fejezi be Tóth cikkét. — A magyar országgyülés alkotmányozó gyülésnek nyilvánítja magát, kimondja a fejtelenességet és elfogadja a közteherviselésről, a jobbágytelek és a papi tized váltságáról, valamint az úrbériségről szóló törvényt. — Az a sutlogó pletyka terjed, hogy Metternich itt bujkál Pesten, sőt, sokan még azt is tudni vélik, hogy ónéven bolthoz akar nyitni... —

A forradalmi érzelmü magyarok kifogásolják, hogy a hivatalos hirdelmények »az idegenajkú polgártársakra való tekintettel« német nyelven is megjelennek. »Elég volt a németből!« — mondják dühösen.

GAZDASÁGI KÖRÖKBŐL

A magyar nehézipar az egész magyar ipari termelés alapja, a fejlődésnek azonban határt szab — jelentette ki tegnap Máj József, a NIK vezérigazgatója — hogy országunk szegény nyersanyagokban és túlnyomórészben külföldről hozzuk be a feldolgozásra kerülő anyagokat. Ennek ellenére igen nagyarányú fejlesztési tervek kerülnek kivitelre. Ennek lesz köszönhető, hogy a kivitel, amely a mult év elején még csak havi 5 millió forintot tett ki, a legközelebbi hónapokban eléri a 20 milliót.

⊙

Havi 8000 kerékpár, 600 motorkerékpár és 700 varrógép termelésére lehet számitani ebben az évben.

⊙

Mohács környékén vasolvasztó telepet állitanak fel. Rudabányán, Ózdon és Diósgyőrött ércelőkészitő telepek létesülnek.

⊙

Diadalmaskodott Magyarországon a szövetkezeti gondolat — mondotta Tildy Zoltán köztársasági elnök a szövetkezeti tanács díszközgyülésén. — De hátra van még a munka oroszlánrésze. A győzelmet realizálni kell. Nemcsak a centrumokban, de minden magyar faluban és városban, minden dolgozó réteg életébe bele kell épiteni mégpedig élettel teljesen a szövetkezést, a szövetkezeteket.

⊙

A szovjet szénbányászat a világ legjobban gépesitett ipara. 1947 végén a bányamunkálatok 96, a vasúti kocsikba való rakodási munkálatok 90 százalékát már gépi uton végezték. Ebben az évben a gépesités eléri a 98, illetve 100 százalékot.

Egykorú drámai tudósítások a 48-as forradalom első napjairól

Ismeretlen levelek Széchenyihez

Közli és magyarázza Darvas István dr. ny. szőv. főjegyző

Minden korszak szellemi életének a mondhatjuk áramlatainak természetes velejárója, hogy tárgyilagos tánaszt keres, illetve szivesen fogad el a nemzeti talaj multjából, mert abban jogosultságának erkölcsi alátámasztását és fémjelzését érzi. Az 1848-as magyar forradalom eszméiből ma nem egy, mintha új forrásba kezdene. Az egészséges továbbérés viszont mindig kivánatos a nemzet igazi fejlődésének szempontjából.

Ilyen időkben fokozott figyelmet érdemel minden, a mult homályából előbukkanó eddig alig vagy egyáltalában nem ismert közérdekü irás és egyéb dokumentum. Ujabb s még újabb oldalakról nyerhetünk, az ilyen irásokban bepillantást nemcsak az eseményekbe vagy azok mögé, hanem ami ennél talán fontosabb s az olvasót feltétlenül jobban érdekli, természetesebben is tudunk bele helyezkedni az akkori napoknak életébe és hangulatába.

1848 eseményei eléggé ismertek, irodalma úgy a fontos adatokat, mint az események bírálatát illetően bőséges. Ezzel szemben vannak ma is részletek és szempontok, amelyek még korszerü feltárásra és bírálatra szorulnak. Ugyancsak helyénvaló, hogy a ma embere, aki sok tekintetben hasonló időket él át, hiszen nemzetünk eddig bevágatlan és teljesen új utakra került, eleső rendszerességgel s nemcsak a centenárium alkalmából, fordítsa tekintetét a száz évvel ezelőtt történtek felé, álljon oit meg s elgondolkozva sok minden felett, vonja le belőlük az annyira szükséges tanulságokat.

Kovács Lajos, Szatmármegye követe

Tudományos kutatásaim során sok családi levelezést, köz- és magániratot böngészek át. Ezen munkám közben nemrégiben négy igen érdekes levélnek a szintén régebbi időből való másolatára bukkantam. Hogy e másolatok hitelesek, azt biztositotta számomra egyebek között maga a forrás, ahonnan ezeket tulajdonul megszereznem sikerült. Bár a levelek irója nevét csak L betüvel jelöli meg, a kor szereplő egyéneinek személyi vonatkozásait közelről ismervén, de a levelek tartalmából is, kétségtelenül megállapitottam, hogy azokat *Kovács* Lajos, Szatmár megye nagybányai követe irta Pestről az 1848-ik március Idusát követő napoknak forrongásaiban politikai vezéréhez, *Széchenyi* Istvánhoz Pozsonyba az országgyülésre, hogy őt a pesti s a hazai rohanó eseményekről állandóan tájékoztassa. Hogy a leveleket tényleg *Kovács irta, annak* további bizonyságát magának *Széchenyinek* akkor ugyancsak Pesten tartózkodó titkárához, *Tasner* Antalhoz március 25-én kelt soraiban is megtaláltam, ahol köszönettel nyugtázza »Lai«-nak szerencsésen kézhez kapott s folyamatosan megszámozott értesítéseit. Hogy Kovácsnak ez volt a becsneve, azt egyebek között Széchenyi naplóiból is jól tudjuk. A most megtalált leveleket Kovács március 20-ikán és 22-ikén irta, hol délelőtt, hol késő délután vagy éppen az esti órákban, néha napjában hétszer is s mindig bizalmas szafét-n útján juttatta el Pozsonyba, amire sok jó oka volt.

Ezeknek a leveleknek jelentőségét az adja, hogy Kovács bennük nemcsak a rohanó eseményeket rajzolja meg széles részletességgel, de az 1848-as irodalomból eddig alig ismert egyéni megláttásaival ad jellemzést, sőt bírálatot ezeknek az időknek felejthetetlen vezető egyéniségeiről, mint *Petőfiről, Vasvári* Pálról, *Jókai*ról és másokról is.

Széchenyi jobbkeze

Kovács eredetileg jogász ember volt, de emellett mély közgazdasági tudással és tanultsággal rendelkező iró, ujságiró és politikus is. *Széchenyinek* régtől fogva meghitt embere s a *Kemény* Zsigmond (a levelekben Zelgó), a Pesti Hirlap szerkesztője, *Helmeczy* Mihály s a hasonló irókból álló baráti csoportnak becsült tagja. *Széchenyi* nagyon vonzódott hozzá, mint feltétlenül önzetlen és hü követőjéhez s annak ellenére is, hogy *Kovács* a reformok tekintetében sokkal gyorsabb ütemet is el mert fogadni mint vezére. Amikor pedig *Széchenyi — Kovács* féltő aggodalmai ellenére — elvállalta *Batthyány* Lajos miniszterelnökségében *Deák, Kossuth, Klauzál* és mások mellett a közlekedésügyi tárcát, baráti feltétlenül kötötte ki, hogy *Kovács* egyik osztályfőnöke legyen, mint ahogy a Tisza-szabályozás során is jobbkeze volt a grófnak, családjának pedig a döblingi tragédia óta és alatt is haláláig hüséges támogató embere maradt. Talán kevesen tudják, hogy *Kovács* Pesten szintén az Ullmann-házban (a későbbi főkapitányság épületében) lakott a Széchenyi-család mellett, a ház Zrinyi-utcai szárnyának a végében.

A most bemutatásra kerülő levelekben ez az akkor már 36 éves, tehát minden irányban kiforrott egyéniség és komoly politikus számol be előttünk a döntő márciusi napok során szerzett benyomásairól. Soraiból annyi őszinteség és közvetlenség árad, hogy azok szinte magukért beszélnek, különösebb magyarázatra alig szorulnak ezért tartózkodhatunk attól is, hogy helyesirásukon bármiféle korszerü változtatást tegyek. Ugy gondolom: had' jöjjön csak e éppen a centenárium idején, minél közelebb a lelkünkhöz 1848-nak tavaszi szellője! Az egészséges szabadságvágynak akkori nagyszerü levegője és egész ideológiája járjon át mindnyájunkat a maga sajátos és magyar mivoltában, amelyet *Kovács* sem tudott eléggé csodálni, magába szivni és dicsőíteni. Soha el ne feledjük szavai nyomán, hogy a márciusi ifjak és vezetők a 20-ikat követő alig betöltött Vasvári Pálról kezdve az 50-ik évébe hajló Táncsics Mihályig fel magasan a legtöbb s főleg önzetlenebb apostolai és *harcosai voltak nemzeti forradalmunknak, mint bárhol másutt a hasonló európai megmozdulásoknak vezéralakjai!*

*

A következő alkalommal közlendő levél újabb érdekes részleteket tartalmaz a rohanó eseményekről.

Jól értesült helyről...

DINNYÉS LAJOS, ORTUTAY GYULA ÉS MIHÁLYFI ERNŐ egy esztendeje miniszterek. A minisztériumok tisztviselői az évfordulo alkalmából melegen üdvözölték a miniszterelnököt és a két minisztert.

*

AZ IPARÜGYI MINISZTÉRIUM helyek óta vezető nélkül van. *Vajda* Imre államtitkár vezeti *Szakasits* Árpád megbizott miniszter megbizásából a minisztérium ügyeit. Jólértesült helyről a *Világ* azt a felvilágositást kapta, hogy az ipari tárca betöltésére még ebben a hónapban sor kerül. A két munkáspárt összekötő bizottsága a héten tárgyal az iparügyi miniszter személyéről.

*

AZ ÉPITÉSÜGYI MINISZTÉRIUMBÓL kaptuk a felvilágositást:

A minisztérium 5 millió forintos közmunkát indított el az ország területén. Ebből az összegből romeltakarításra, útépitésre, fásitásra és épitésre irányoztak elő különböző összegeket. A minisztérium 13.500 embert állitott az uj, 5 millió forintos közmunka keretén belül munkába.

*

KOSSA ISTVÁN, a Szakszervezeti Tanács főtitkára mondotta:

— Szombaton és vasárnap országos szakszervezeti titkári konferenciát tartunk. Első nap én a »Szakszervezetek uj szerepe a népi demokráciában« címmel tartok előadást, másnap *Horváth* Miháy szervezeti kérdésekről mond beszámolót. A titkári konferencián előreláthatólag 800 szakszervezeti titkár vesz részt.

*

A KERESKEDELMI MINISZTÉRIUM illetékes tárahatóságokkal folytatott tanácskozás után elhatározta a külkereskedelmi élet egységesitését. Az erről szóló rendelettervezet már el is készült és *Rónai* Sándor miniszter előreláthatólag a jövő héten miniszteri tanács elé terjeszti jóváhagyás végett. A legfelső ellenőrzési fórum a kereskedelmi minisztérium lesz. A jövőben külkereskedelmi kérdésekkel csak a minisztérium foglalkozik és intézkedés történt arra is, hogy az export és import üzletek lebonyolitása minél kevesebb adminisztrációval történjék. Különböző javaslatok készülnek arra vonatkozólag, hogy a külkereskedelmi nehézségeken miképpen lehet enyhiteni.

*

GÉVAI WOLFF NÁNDOR, a londoni kereskedelmi attasé lemondott állásáról. Tudomásul vették és megtörtént az intézkedés utódjának kinevezése ügyében.

F. J.

Szeles, esős, hüvös idő!

Az Atlanti Óceán déli részéről melegebb, északi részéről hidegebb levegő tör előre és ezeknek küzdelme teszi változóvá a kontinens időjárást.

Hazánkban tegnap a kétnapos szárazra derült idő után csaknem mindenütt volt kisebb-nagyobb tavaszi eső. A hőmérséklet az évszaknak megfelelően nappal 13—15 fokig emelkedett, éjjel 3—5 fokig süllyedt.

Hidegebb tengeri levegőtömegek közelitenek, ezért továbbra is szeles, csapadékos, de hidegebb idő várható.

Bevin

angol külügyminiszter a százados évforduló alkalmából üzenetet küldött a magyar népnek. Az üzenet érdemi részével, tartalmával, most nem foglalkozunk. Bár szövegezése nagyon ügyes volt, kétségtelen, hogy nem a mai magyar közéleti rendszert kivánta erősiteni. Az üzenetét nálunk rádión az hallgathatta, aki tudta, vagy akarta. De, hogy azok is értesüljenek róla, akikhez rádión nem jutott el: hivatalosan is kiadták és a magyar ujságok közölték. Érdemes ezt hangsúlyozottan megállapitani, amikor éppen az angolszász sajtóban annyi szó esik a magyar sajtószabadság hiányosságáról, a hirközlés egyoldalúságáról és a »vasfüggöny« áthatolhatatlanságáról.

Megőrült a menhelyen

Tegnap délután a Kerepesi-út 29. számú házban levő székesfővárosi menhelyen idegrohamot kapott egy idősebb nő. Két rántott és a szeretetotthon többi lakójára támadt. Rendőrök fékezték meg. A mentők megállapitották, hogy a nő megőrült, ezért elmegyógyintézetbe vitték.

Baitz József, a Községi Élelmiszerüzem vezérigazgatója néhány nappal ezelőtt betegszabadságot kért és kapott.

A háztartási alkalmazottak fényképes munkakönyvének beszerzésére megállapitott határidőt április 30-ig meghosszabbitotta a népjóléti miniszter.

Végre egy igazi szivderitő, üdítő francia film!

JÁTÉK A SZERELEMMEL

Pompás felvételek, csodaszép sirevü a sivilágbajnokok részvételével

Premier ma este 8 órakor

Corso 9 órakor

Décsi

Főszerepben: WISSIA DINA - HENRY PRESLES

Hellikon film

Autófelszerelési szaküzlet

20 éves cég — komoly vevőkörrel — 50 %-os társrésze átadó. »Alkalmi vétel« jeligére a kiadóba.

Haladószellemü amerikai film!

MINDENNAPI KENYÉR

Egy amerikai farmercsalád története

Betty Field Zachary Scott

Premier csütörtökön:

KAMARA CITY CORVIN SCALA

(Orient-film)

GERHARD BOLDT:

HITLERREL A SIRALOMHÁZBAN

De a tábornok nem zavartatja magát:

— Haladéktalanul össze kell vonni Németország minden tartalékát. Az egész rezervát Pomerániába kell küldeni, ahol a 6. SS tankhadsereggel Dietrich vezénylete alatt megkezdheti az elhárító csatát. A nyugati frontot is meg kell nyesni. Onnan el lehet vonni harminc-negyven hadosztályt és 1500 tankot. Ezzel a hadsereggel Pomerániától déli irányban támadást kezdenék, elsősorban azért, hogy Berlinről elhárítsam a veszélyt, másodsorban pedig azért, hogy visszaszerezzem Sziléziát és annak hadiiparát. Ezenkívül megpróbálok erős stratégiai védelmi vonalat alkotni az úgynevezett Tierstiegel vonal mentén. Mindent fel kell tenni erre a kártyára. Igaz, hogy az angolszászok nyugat felől erősen nyomulnak előre, de onnél sokkal nagyobb a keletről fenyegető veszedelem. A Vörös Hadseregot ki kell verni Németországból.

Karját szélesen kitárja, amikor erről beszél. Kicsit komikusan fest. Még a fiatal vezérkari tisztek is érzik, hogy Guderian lehetetlen feladatra vállalkozik. Hitler egy-két percig figyelemmel hallgatja, aztán folyton közbevág, gesztusai nyugtalanok és határozottak. Ellenzi a tervet.

Hitler nem enged

Hellen tábornok kifeszíti a térképet, amely sematikusan ábrázolja a helyzetet. Európa egykori ura mereven bámul a térképre. Egyik kezével a másikat dörzsöli. Nyomasztó csend. Guderian várakozóan néz Hitlerre, várja a végső döntést. Néha bombák robbanása szakítja félbe a csendet. Mindenki izgatottan várja a sorsdöntő elhatározást. Most dől el Kelet-Németország sorsa.

A Führer lassan felkel, összegörnyedve tesz néhány lépést, aztán ismét megáll. Két dagadt, álmos szeme üres tekintettel bámulja a plafont. Aztán csupán ennyit mond:

— Nein!

A kocka el van vetve. Mint annyiszor, ennek a sorsdöntő háborúnak a történelmében, Hitler most sem fogadta el egy tapasztalt tábornoknak a javaslatát, hanem a maga konok, laikus feje után igazodott és újból feláldozott sokszázezer életet.

Több mint huszonkét hadosztály Kurlandiában maradt, a 6. számú SS tankhadsereg nem Pomerániába vonult, hanem Magyarországra, ahol csaknem teljesen megsemmisült. A Balatontól északra és keletre eső körzetben és Budapesttől nyugatra körülbelül 1200 tankot csoportosítottak egy teljesen értelemnélküli támadás céljára.

A német rádió elhiresztelte, hogy Budapest felmentésére hatalmas hadsereg indult meg és ezzel a blöffel vigasztalták a nyugaton nyüzsgő magyar fasisztákat. Balk tábornok hadserege, a Dietrich-féle páncéltörő hadsereg, továbbá egy lovashadosztály támadást intézett dél és kelet felé, hogy Pécs környékét a Drávától és a Dunától újra visszaszerezze és hogy a szovjet hadsereg által elfoglalt Budapestet ismét belekapcsolhassa a német védelmi rendszerbe. Hitler személyes vezérkara azt akarta elérni, hogy a német védelem még egy ideig a Dunára támaszkodhassék. A pomerániai csatában viszont csak az elgyöngült 3. hadsereg vett részt 500 tankkal és rendkívül kevés sikerrel.

A zseni és a susztermunka

Guderian tábornok makacsul védelmezte a saját tervét. Márciusig próbálta Hitlert rábeszélni az esztelen taktika elvetésére, de nem sikerült. Hellen tábornok adatokkal támogatta Guderian véleményét, de ez sem használt semmit.

Amikor egyszer Hellen tábornok megmutatott Hitlernek egy tökéletes aprólékossággal kidolgozott haditérképet, amely feltüntette a támadó hadsereg legfontosabb adatait, Hitler felállt és hamis pátosszal így szólt:

— A tábornoki kar ilyen természetű munkáját nem tartom megfelelőnek. Az ellenség szándékait megismerni és hadászati műveletekre következtetni ilyesmiből nem lehet. Erre csak egy zseni képes. Márpedig egy zseni sohasem foglalkozhat ilyen aprólékos susztermunkával.

Előfordult az is, hogy akár Guderian, akár Hellen kellemetlen híreket és ezzel kapcsolatban kellemetlen tényállást jelentett Hitlernek, mire ő ingerülten kifakadt:

— Nem tűröm, hogy ilyen egyoldalú megvilágításban ismertessék a helyzetet! Ami pedig a hadvezetést illeti, csak az ösztönömre hallgatok és arra a bensőmben dolgozó motorra, amelyet a lelkesedés hajt.

Hamarosan Guderian is, Hellen is megkapta a magáét.

VII.

A balatonmenti támadás összeomlik

Márciusban már alig találtak megfelelő parancsnokot a hadműveletek folytatására. Egy haditanácskozáson Guderian felhívja Hitler figyelmét Manstein vezérlő tábornokra és javasolta, hogy őt bízzák meg a parancsnoksággal. Manstein foglalta el annakidején Szebasztopolt, később a keleti front déli részén harcoló 11. hadseregnek volt a parancsnoka. Egyike a német tisztikar legképzettebb tábornokainak. De elkövetője azt a megbocsáthatatlan hibát, hogy számla nélkül felhívta Hitler figyelmét a keleti háború veszélyeire. Az egyik nagy látszatgyőzelem után a szemébe mondta Hitlernek:

— Az oroszok óriási tartalékokkal rendelkeznek.

— De a harci szellemük rossz! Teljesen felbomlott náluk a rend!

— Téved, vezérem. Harci szellemük a legkiválóbb, a fegyelmük elsőrangú és attól félek, hogy még nagyon sok kellemetlen meglepetéssel fognak szolgálni.

Hitler akkor menesztette győzedelmes hadvezérét. Amikor Guderian Manstein reaktiválását ajánlotta, egy kissé elmerengett, nyilván erre a beszélgetésre gondolt, majd a következőképpen válaszolt:

— Hogyha most még rendelkeznék négyven kitűnően felszerelt hadosztállyal, amely az ellenségre a végső csapást tudja sujtani, akkor minden bizonnyal Mannstein tábornokot nevezném ki parancsnoknak. Lehetséges, hogy ő a legképzettebb valamennyi generálisom közül. De nincs hite és hiányzik nála a nemzetiszocialista meggyőződés. Ez pedig annyit jelent, hogy nem bírná el azokat a súlyos terheket, amelyek a mostani viszonyok mellett egy német hadvezérre nehezednek.

(Folytatása következik.)

Gyászistentiszteletre hívja a Bethlen-téri templomkörzet vezetősége 1948 március 18-ára esti 5/6 órára mindazokat, akik a vészes időket a templomban és a templomhoz tartozó épületben vészelték át, vagy akiknek hozzátartozói ebben az épületben a nyilas és SS brigantik gonoszságának áldozatul estek.

A VILÁG előfizetési ára:
1 hóra 15 forint
negyedévre 45 forint

A Magyar Keleti Társaságban a Múzeum-krt 6—8-ban márc. 19-én, pénteken délután 5/6 órakor Szemerédy Lajos: Ázsia szabadságmozgalmai címmel tart előadást.

Gámenczy Béla

elhagyja a főváros közellátási őrhelyét. A Gazdasági Főtanácsnál kapott fontos beosztást. Jogtudor. A felszabadulás után csücsha a före volt és mint Vas Zoltán jobbkeze, megfeszített munkával, nagy szakértelemmel hárította el a fenyegető éhínség veszélyét. Huszonhá éve áll a főváros szolgálatában. Ősi erdélyi örmények és évszázadok óta kereskedők voltak. Ismeri a közigazgatás és közellátás minden csinyjátbinját. Ismeri az embereket, az emberi igényt. A gyors elintézések embere. Tempója és munkabírása óriási. Lehetőleg bürokráciamentesen intézkedik. Ő szervezte meg a típus-étkezést és a nagysikerű kertgazdaság-akciót. Gimnazista korában komolyan készült zenei pályára. Idejét megosztotta a hegedű és a futballpálya között. Most még éjjel is a közellátási problémák foglalkoztatják. Nagy-Budapest, 24 város és község közellátási ügyeit mozgatja. Érthető, hogy még a vasárnapját is hivatalában tölti. Lelkesen beszél terveiről a típus-étkezés továbbfejlesztéséről és a baromfiakcióról, mely Pestkörnyék baromfitermelését fogja exportképessé tenditeni. Kedvelt étele is a szárnyas.

ÜGETŐ

Tipjeink a holnapi versenyre: I. A sötét *Urfi II.*-t jó munkahírek előzik meg. *Amaranda* az elmult napokban nem volt rendben, de képessége elég egy verseny nyerésőhez. Figyeljük mindkét ügető melegítését. *Pajtás II.* helyesély. *Tábornok* megfelelő hajtóval és hajtással meglepetést hozhat. II. *Hajnalka* a papirforma. *Laci* a munkaforma. *Leánykában* van még fantázia. III. *Sopron* kimagasló sánsz. *Nádor, Lepke B.* és *Merész* vetélkedhetnek a helyezésért. IV. *Édes* mellett a táv szól. *Champion Jun.* formában van. *Indokolt* képviseli a klasszist. *Kishamis* utolsó szereplése alapján a meglepetés lova lenne. V. *Csongor* rekordjavitó formában van. *Janka lánya*, ha a melegítésnél nem sántul le, bevezethet. *Denevér* hiba nélkül reális esély. VI. *Aranyvirág* utolsó szereplése óta javult egy keveset, ami elég lehet a nyeréshez. *Victoriát* kitűnő hajtója ajánlja. *Nurmi* mellett a táv szól. *Tünde* hiba nélkül mindent verhet. VII. *Hódító* szérianyerő. *Siralmas*, ha nem hibáz, már első startjára eredményesen szerepelhet. *Nocsak* helyesély. VIII. *Gyöngyvirág, Ibis, Ilonka* és *Dezsőné* jutottak kedvező felállításhoz. IX. *Kacér, Lator, Honpolgár* és *Zsivány* az esélyes ügetők.

A Magyar Ügetőverseny Egyesület alkalmazottjai az »Alkalmazottak segélyalapja« javára szom. baton este 8 órai kezdettel táncmulatságot rendeznek.

A táblaüveget és az öntött síküveget az iparügyi miniszter a zár alól feloldotta, de a bejelentési kötelezettséget fenntartotta.

Házasság. Gáspár Judit és Diósy Sándor házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Kopstein Ágnes és Havas György, Melbourne-ban házasságot kötöttek.

Özv. dr. Gárdonyi Istvánné sz. Pál Zsuzsi (Budapest) és dr. Návai Dénes ügyvéd (Szeged) házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.) (X)

A jobboldali elemeket nem engedik be a filmgyár területére

A filmipari munkásság bejelentése a szakszervezet végrehajtóbizottsági ülésén

A filmszakszervezet végrehajtóbizottságának ülésén a művészeti szakosztály képviselői ismertették azt a határozatot, amely szerint *a szakosztály elítéli és felháborodottan utasítja vissza bizonyos jobboldali gondolkozású elemek tömörülését egyik-másik nemrégiben elkészített új magyar filmben.*

Ezzel kapcsolatosan a filmgyári munkásság képviselője bejelentette, hogy *a jövőben a jobboldali, a reakciós időkben kompromittált egyéneket nem engedik be a filmgyár területére.*

Nem volt hajtási igazolványa, halálra gázolta a kegyeleti stafétafutót

Debrecen, március 17. *(A Világ tudósítójának telefonjelentése.)* A biharmegyei *Konyár* községben centenária stafétafutást rendeztek. A staféta résztvevőit teherautón vitték ki a község határába. Onnan futottak be a főtérre. Négy-öt méterrel hátrább teherautó kísérte őket.

Az egyik futó: *Szőke* Sándor 17 éves konyári fiú futás közben hirtelen megállt. A teherautó vezetője nem tudott időben fékezni és a kocsi halálra gázolta Szőkét. A teherautó vezetőjét: Nagy István 24 éves kereskedősegédet őrizetbe vették. A vizsgálat során kiderült, hogy nem is volt hajtási igazolványa.

A 15 éves pártszolgálatosnő

apját is elhurcolással fenyegette

A Népbíróság *László*-tanácsa ma tüzte ki *Kubalik* Eszter háborús bűnügyének tárgyalását.

A vádirat szerint *Kubalik* Eszter 1944-ben 15 évse volt, de fiatal kora ellenére *nyilas pártszolgálatosként* karszalagg l, géppisztollyal rémitgette a Gellért-tér környékének lakosságát. Még apját is elhurcoltatással fenyegette meg, mert Szálasiról tisztelet anül nyilatkozott. A Gellért-téren *páncélöklöl harcolt* a felszabadító hadsereg ellen.

Mivel a tanuk a tárgyaláson nem jelentek meg, a tárgyalást elnapolták.

Bánk bán

Március 15 a Nemzeti Színházban

Katona József drámája, mely március számadik évfordulójára került felújításra a Nemzeti Színházban, nem az új »Bánk bán«, hanem az eredeti. Nem kellett »Bánk bán«-t a mesterséges korszerűsítés hangsúlyozásával beállítani, hanem egyszerűen megtisztitani attól a hangsúlytól, amelyet a Nemzeti Színház rendezői, dramaturgiai és nem utolsó sorban politikai hagyományaitól kapott az elmult száz esztendő alatt a mindenkori korszerűsítés változatainak szolgálata érdekében. *Márkus* László rendezése minden erőszaktétel nélkül végzi el ezt a tisztitó munkát, amikor Bánkot visszaállítja Tiborchoz, a nép megszemélyesitőjéhez, oda, ahová Katona József állította és amikor szakit azzal az átlátszó hazugsággal, mely Gertrudis királynőt mindenáron szenttó kivánta avatni Bánk rovására.

Márkus László ezzel a rendezői császármetszéssel visszaadta Katona József színpadi remekművének eredeti drámai tartalmát és ha a játékstilusnak végleges formáját még nem is tudta hiánytalanul kialakitani, az útmutatás felkészültségével és ábrátával bizonyára megtermékenyitőn és megihletőn hat majd a megkezdett munka későbbi folytatóira. Az előadásnak kétségenkivül legnagyobb élménye *Bihari* József alakitása. Tiborca megrázó drámai megszemélyesitése a nép elesettségének és felemelkedésének s egyben mélységesen átélt igazolása annak az élő jelképnek, akit Katona József azért álmodott Bánk mellé, hogy a lázadó nagyúrnak megmutassa a történelmi utat, mely saját egyéni tragédiájából az eszmei csúcshoz, az elnyomott nép felszabadításához vezet.

Bánk: *Básti* Lajos különösen két jelenetben (a kézfogás Tiborccal és a tetemrehivás Gertrudis ravatalánál) férkőzik közel a nagy szerephez, amelynek főleg tiszta, értelmes szövegkiejtésével adja meg rangját az ország első színpadán. *Sulyok* Mária nem Jászai Mari, Gertrudis alakját mégis a jellemzés nemes anyagából, erővel és kemény akarattal mintázza új színpadi életre. *Szörényi* Éva Melindája csillog a külsőségektől. A mesterség túltengő tudása, a régi iskola pátosza néha messzire sodorja Bánk törékeny hitvesét egyéni tragédiájának belső őszinteségétől. Petur vérmérséklete tökéletesen megfelel *Görbe* Jánosnak. Kár, hogy a szerep magas fekvésű szólamát a kitűnő színész nem mindig birja hanggal. *Mafor* Tamás (Biberach), *Dávid* Mihály (Mikhál), *Tapolcsay* Gyula (Simon) és *Kömives* Sándor (II. Endre) stilust egyengető szereplői az előadásnak, amelyhez a pompás díszleteket és jelmezeket is *Márkus* László tervezte.

Relle Pál

Orvosi hír. Dr. Rosinger Andor fül-, orr-, gégeszakorvos új rendelője: IV., Petőfi Sándor-u. 6. Tel.: 184-700. Rendel: 3—5. (X)

A Szikra Könyvkiadó Vállalat az országos centenáriumi munkaversenyben nemcsak jobb és eredményesebb munkával kíván részt venni, hanem saját müködési területén külön is hozzá óhajt járulni a munkaverseny győzteseinek megjutalmazásához. Ezért elhatározta, hogy az ország legdöntőbb üzemei munkaverseny győzteseinek megjutalmazására egy-egy teljes, diszkötéses könyvtárat ajánl fel.

Édesanyám
özv. dr. Gáspár Arthurné
sz. Márkus Emma
március 15-én örökre elaludt.
Csütörtökön, **március 18-án délben 12 órakor** temetjük a farkasréti temetőben a róm. kat. egyház szertartása szerint.
Szücs Lászlóné Gáspár Margit

Márkus László

Az Operaház igazgatója, Márkus László és az állami szinházak volt intendán sa főfoglalkozásukon kivül szinpadképeket és jelmezeket is terveztek az előadásokhoz. Abonyi Tivadar, a Nemzeti Szinház tagja önálló kiállitást rendezett festményeiből. Gellért Lajos vaskos terjedelmü albumokban adta ki karikaturáit. Dávid Mihály a Magyar Szinház müvésze kitünő portrékat fest. Kürthy József a Nemzeti Szinház tagja, a szinpadkép és a kosztümtervezés mellett müvészi portrékat is fest.

Délibáb, Bp. 1936. okt. 17. X. évf. 43. sz. 9-lo. lap.

Márkus László

Az Operaház baritonistájáról, Lendvai Andorról szóló cikk "A cselszövő operaénekes" cimmel közli, hogy a müvész főfoglalkozása mellett karikaturákat is készit, melyeket bemutat a lap: Bródy István szinigazgató, Brodszky Miklós zeneszerző, Marton Géza karmester, Komlós Vilmos szinmüvész Sajó szerepében, Eisemann Mihály zeneszerző, Forró Pál iró, Fleischer Antal az Operaház karnagy és végül saját karikaturája. Ezenkivül a cikk még felsorol néhány olyan szinmüvészt, akik képzőmüvészettel is foglalkoznak müvészi szinten. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1936. okt. 17. X. évf. 43. sz. 9-10. lap.

Márkus László

Jókai Mór: Egy magyar nábob c. regényét Hevesi Sándor dolgozta át szinpadi előadásra. A müvész ezt a darabot rendezte és tervezte hozzá a szinpadképeket, melyekről a kritika elismeréssel nyilatkozik.

A HÉT, Bp. 1916. ápr. 9.
XXVII. évf. 15. sz. 196. lap.

Márkus László

A József körúti Baross Kávéházba járt Gulácsy Lajos, Kernstok Károly, Márffy Ödön és Gara Arnold, aki főleg rézkarcaival és uj, érdekes díszletterveivel keresett uj megoldásokat. Ami a díszlettervezést illeti, a szintén Kürthy György és Márkus László is megkezdték eredményes képzőművészeti működésüket.

Bálint Lajos: Kezet és véső, Szépirodalmi Könyvkiad. Bp. 1973. 21. old.

Márkus László

"A szinpadi trükk 1935-ben" cimmel Gyenes Rózsa dr. beszélget a müvésszel.
A jubiláló főrendező Márkus László egyik szinpadát és a müvész arcképét hozza a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1935. jan. 26. IX. évf.
5. sz. 16-17. lap.

Márkus László

Ujházy György: A szinház ezermesterének tartja, aki egyszemélyben igazgató, rendező kritikus, dramaturg, diszlettervező. A diszlet és kosztümtervező, vagyis a szinpadi kép alkotója egészében átérzi a maga korát és a história korszakait annyira, hogy a kép stilusában a mai ember formanyelvén, elmult stilusok lényegét tudja közölni. "A korszerüség nem az oklevélszerü hitelességben, hanem a kor lelkének szuggesztiójában eleven"-irja a kritikus.

Délibáb, Bp. 1933. nov. 19. VII. évf. 47. sz. 22-23. lap.

Márkus László

A Fészek Klub jelmezbáljét a szinházak igazgatói, rendezői mellett szcenikusok, diszlet és jelmeztervezők, valamint képzőművészek készitik elő, mint a lap "A Délibáb megsugja magának" c. rovata jelenti: A képzőművészek közül részt vesz Aba Novák Vilmos és Molnár C. Pál. Az Operaház művészei a hangverseny terem diszitését végzik. A nagy terem egy háremszerü csarnokot ábrázol. Készitik: Márkus László, Oláh Gusztáv és Fülöp Zoltán. A Nemzeti Szinház művésze Horváth János és Dr. Németh Antal az egyik termet a Nemzeti Szinház nézőtereként ábrázolja.

Délibáb, Bp. 1936. febr. 15. X.évf. 8. sz. 11-14. lap.

Márkus László

Két kitüntetettje van a jubiláló Operaháznak:
Oláh Gusztáv, "a nagy tehetségü jelmez és diszlettervező és rendező" és
Márkus László, aki nemcsak főrendező, de a rendezés mellett ir, fest, diszletet és kosztümöt tervez.

Délibáb, Bp. 1934. okt. 6. VIII. évf.
41. sz. 26. lap.

Márkus László

"Ágis tragédiája" c. szindarabot irta, rendezte és tervezte hozzá a diszleteket és a jelmezeket. A szindarab a Nemzeti Szinházban került bemutatásra.
A jelmezek egy részét a szereplőkkel bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. febr. 15. X. évf. 8. sz. 5-7. lap.

Márkus László

A Vigszinház művészei a harmadik termet diszitik, Jób Dániel, Roboz Imre vezetésével Vörös Pál, aki egyik szini előadás diszletét készíti. A Magyar Szinház művészei: Dr. Bródy Pál, Wertheimer Elemér és Lóránt Vilmos vezetésével Vogel Erik két szinházi előadás egy-egy diszletét tervezi meg. A Belvárosi Szinház művésze Gara Zoltán, szintén egy szindarab egyik diszletét tervezi. A különböző termek diszletei között azoknak a szindarabok nak egy-egy részletét adják elő, melyek az eredeti előadáshoz készültek.

Délibáb, Bp. 1936. febr. 15. 8. sz. X.évf. 11-14. lap.

Márkus László

Kállay Miklós: "Jegyzetek Molnár Ferencről a Liliomtól a Vörösmalomig. cimmel a müvész monumentális hatásu szinpadáról ir. Megkapó erejünek tartja, hogy az egyes kis képek mennyire szinesek, markánsak és milyen gazdag, dekorativ fantáziával készültek.
Szinház c. rovat közleménye.

A HÉT, Bp. 1923. dec. 2o.
XXXIII. évf. 1. sz. 14. lap.

Márkus László

Dohnányi Ernő: "A tenorista" c. vigoperáját rendezte a müvész az Operaházban, s ugyancsak ő tervezte a kitünő diszleteket és a kosztümöket is.
A lap bemutatja a müvész négy szinpadának egy-egy részletét.
Repr.

Délibáb, Bp. 1929. febr. 16. III. évf. 7. sz. 10-13. lap.

Márkus László

Paul Hindemith: "Oda-vissza" c. burleszk az Operaház előadásában került bemutatásra.
– thó. sign.-val "Oda-vissza" cimmel méltatja a lap kritika rovata a müvész munkáját: a diszletek megtervezését, a kosztümöket és a kitünő rendezést.

Délibáb, Bp. 1929. jan. 19. III. évf. 1. sz. 12-13. lap.

Márkus László

Rákosi Jenő: "A szerelem iskolája" c. darabját rendezte és a diszleteket tervezte Márkus László. akinek munkáját Faragó Géza festőművész egészitette ki.
Az "Irodalom és Müvészet c. rovatban közli kritikájában Halasi Andor.

ÉLET, Bp. 1913. szept. 28. V. évf. 39. sz., 1256-1259. lap.

Márkus László

A "János vitéz"-hez készitett uj diszlet-rajzait hozza a lap: "A csillagász", "Fogoly basa", "Apród," "Tündérpalota", "Leány", "Menyecske."
Repr.-ók.

A "Mozgó képek" rovatvezetője hosszan, részletesen ismerteti szinpadképeit és rajzait, melyek igen nagy sikert arattak a darab bécsi előadásán.

ÉLET, Bp. 1913. juni. 1. V. évf. 22. sz.
699-700. lap.
715. lap.

MÁRKUS László diszlettervező, rendező

ÖSZK Évk. 1973 (1976) 172 - 174.p.ill.

Márkus László, [díulettervező]

Díuleteket tervezett a Thália rénére.

Kristóf Károly: Képernyőn a Thália Társaság. 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. nov. 9.

Márkus Lánló:

Drámai rendezőből lett 1913-ban a Magyar Színház szcenikai felügyelője, s a dinletterezesre is áttért. Később mint az Operaház főrendezője ő is a szecessziót ~~irányzatot~~ követte. Ebben a stílusban készült tervei közül a legjellemzőbbek a Parsifal és a Pelléas és Mélisande dinletei.

A színház világtörténete/2

1096. old

Márkus László [ ]

Hiánypótlás a Scenographia Hungaricából.

Kristóf Károly: Kulisszák könyve 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. jún. 19.

Márkus László

Ami a diszlet-tervezést illeti a szinész Kürty György és Márkus László is megkezdték eredményes képzőművészi müködésüket, szintén uj formát és uj lehetőséget adva a szinpadi térvilágnak. A Kálvin téri Báthory Kávéházba jártak.

Bálint Lajos: Két asztaltársaság
Látóhatár 1970/7-8 747.old.

M.D.K.

Márkus László

A "Mágnás Miska" harmadik felvonásának diszlete. repr.
A kritika hosszan és elismerően méltatja a darab szinpadképeit.

A Király-szinház ujdonsága: Mágnás Miska c. Szinházi Élet. Bp. 1916. január 16-23. V. évf. 3. sz. 7-8. l.

M.D.K.

Márkus László

Szinpadkép tervei szerepelnek más müvészek alkotásai mellett a "Magyar Iparmüvészet" kiadásában megjelent szinházi albumban.

"Halló miujság" c. rovat.
Szinházi Élet. Bp. 1914. febr. 1.-8. III. évf. 5. sz. 18. l.

M.D.K.

Márkus László

Huszka Jenő: „Nemtudomka" c. operett Király-szinházi bemutatójának előadásához készitett diszletterveket, amelyekről a kritika elismeréssel ir.

Utban a Nemtudomka c.
Szinházi Élet. Bp. 1914. jan. 11-18. III évf. 2. sz. 10-11. lap.

M.D.K.

Márkus László

A Magyar Szinházban bemutatott, Schiller: "Az orleansi szüz" c. tragdéiáját rendezte és tervezte a darab diszleteit.

"Az orleansi szüz" c. kritika
Szinházi Elet. Bp. 1923. juni 24-30.
XII. évf. 26. sz. 3-10. lap.

M.D.K.

Márkus László az Operaház főrendezője

Az Operaházban rendezendő Parsifal előadással kapcsolatos interju során elmondja hogy „Kéméndy mesternek segitségére tud lenni" a diszlet és kosztümtervezésben.

Márkus László nyilatkzik a Parsifal rendezéséről c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. nov. 18-24.
XIII. évf. 47. sz. 43. lap.

.D.K.

M.D.K.

Márkus László

A Renaissance Szinház: "Tünemény" c. Orbók Attila vigjáték diszleteit tervezte, amelyet a kritika magasra értékel.

A tünemény c. kritika
Szinházi Elet. Bp. 1923. május 20-26.
XII. évf. 21. sz. 17-21. lap.

M.D.K.

Márkus László

Alfréd Savoir: Banco c. darabjához,-melyet Heltai Jenő: Dupla vagy semmi cimmel forditott- tervezett szinpadképeket. Renaissance Szinház előadása.

A lap január 21-27.-i 4. számában bemutatja a darab két szinpadképének repr.-ját, a 70. és 71. lapokon.

/állapitani

/A lap hiányos, Kritika cimét nem lehet meg-/

Szinházi Élet. Bp. 1923. január 14-20. XII. évf. 3. sz. 5-8. lap.

M.D.K.

Márkus László

A Renaissance Szinházban bemutatott "A mandarin" c. darabhoz készitett diszlet és jelmezterveit a kritika kiemeli.

/Forró/:
A mandarin a Renaissance Szinházban c.
Szinházi Elet. Bp. 1923. január 1-6.
XII. évf. 1. sz. 19-23. lap.

M.D.K.

Márkus László

Dario Niccodemi: "Tökmag" c. darabjához tervezett diszleteket.
Renaissance Szinház előadása.

A szinpadképek közül öt fényképrepr.-t bemutat a lap.

Tökmag c. kritika
Szinházi Élet. Bp. 1923. márc. 18-24.
XII. évf. 12. sz. 3-10. lap.

M.D.K.

Márkus László

A Renaissance Szinházban Földes Imre: Terike c. darabjának előadásához tervezett szinpadképeit a kritika kiemeli.

Premier-pulkum egy reprizen c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. febr. 4-10.
XII. évf. 6. sz. 16-17. lap.

M.D.K.

Márkus László

A Renaissance Szinházban bemutatott Andrejev Leonid: "Aki a pofonokat kapja" c. előadáshoz tervezett szinpadképeket, amelyekről a kritika nagy elismeréssel ir.

/forró/: Aki a pofonokat kapja c. Szinházi Élet. Bp. 1922. dec. 17-23. XI. évf. 51. sz. 9-12. lap.

az Iparm.Társ.-nak az Iparm.Muz.-ban rendezett 50 éves jub.kiállitának résztvevője.

M.L.-nak a szinpadművészeti teremben dr.Németh Antal rendezésében láthatóak szinpadtervei és kosztümrajzai.

Magyar.Iparművészet. 1938. 264.l.

M.D.K.

Márkus László

A Beöthy -Szinházak szcenikai főfelügyelője fényképét hozaa a lap "Peer Gynt" c. cikkének keretében.

Szinház és Divat, Bp. 1917. ápr. 15. II. évf. 15. sz.

M.D.K.

Márkus László

A "Mary-Ann" c. filmhez tervezett diszleteit kiemeli a "Hirek mindenfelől" c. beszámoló.

Szinház, Bp. 1919. ápr. 13. IV. évf. 15. sz. 25. lap

.

M.D.K.

Márkus László

Figurinjeit bemutatja a lap: "A magyar nábob" és Kárpáthy Zoltán" előadásaiból: "Misztizlav", "Spadassin", "báró Berzy", "Abellino", "Az ügyvéd", "Öreg Palkó", "Kecőcserephy", "Parasztlány" "Maszlaczky", "Kutyfalvi", "A nábob", "Marci", "Feminose".

Szinház és Divat, Bp. 1916. dec. lo. I. évf. 17. sz. 26-29. lap

M.D.K.

Márkus László

"A rendező" cimmel ir a lap a müvész rendezéseiről, diszlet és jelmezterveiről. Felsorolja a darabokat, melyeket rendezett és tervezte hozzá a figurákat, jelmezeket és diszleteket. Ezek voøltak többek között: Magyar nábob, Kárpáthy Zoltán, Sasfiók, Hamlet, Faust.
"A szinpadi müvészet legnagyobb csodáinak"-nevezi a müvész alkotásait s valóságos tanulmányban számol be müvészetéről.

Szinház és Divat, Bp. 1916. dec. lo. I. évf. 17. sz. 1-4. lap

M.D.K.

Márkus László

A "Csárdáskirálynő" diszleteit tervezte.
A lap bemutatja az első és a második felvonás szinpadképét.

Szinház és Divat, Bp. 1916. okt. 29.I. évf.
11. sz. 17-19. lap

.1.

MDK

Márkus László

Művészet 1904. 230.l.

M.D.K.

Márkus László

Siklós Albert és Törzs Jenő: "Hónapok háza" c. misztériumának előadását rendezte az Operaházban tervezte hozzá a jelmezeket és a szinadképeket. A darab második képének szinpadképét közli a lap. /fényképrepr./

K.K.: Elmegy a Január, elmegy a Február c. Szinházi Elet. Bp. 1928. jan. 1-7. XVIII. évf. 1. sz. 34-36. lap.

M.D.K.

Márkus László

Rendezte és diszleteit tervezte "A Toledoi pásztoróra" c. vigoperának.

75 óra az Opera szinpadán c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. márc. 25-31. XVIII. évf. 13. sz. 25. l.

M.D.K.

Márkus László

Mozart:Figaro házassága c. müvéhez tervezett figurinjainak repr.-it közli a lap.
Öt rajz.

Szinházi Élet. Bp.x1926. nov. 22-28.
XVI. 47. sz. 48-49. lap.

M.D.K.

Márkus László

"A Hónapok háza első képének szinpada" cimmel a lap bemutatja a szinpadkép terv repr.-ját.

Szinházi Élet. Bp. 1927. dec. 5-11. XVII. /vagy XVIII. évf/ 49. sz. 55. lap.

M.D.K.

Márkus László

Három kosztümterv repr. a Turandot előadásához. Márkus László az Operaház főrendezője tervezte az előadás szinpadképeit is.

/K.K./: "Eddig irta Puccini művét, - azután meghalt..." c. Szinházi Élet Bp. 1927. nov. 6-12. XVII. évf. 45. sz. 57-58 lap.

M.D.K.

Márkus László

Jelmez terve a Turandot-hoz. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1927. nov. 13-20. XVII. évf. 46. sz. 69. lap.

M.D.K.

Márkus László.

Az Iparművészeti Társulat működésének
40 éves jubileumát színpadművészeti kiállí-
tással ünnepelte, melyen színpadtechnikai
tervei szerepeltek.

Az Újság, 1925. Máj. 31

Márkus László.

Az Sporművészeti Társulat tavaszi kiállításának egyik része a szinpadművészeti csaport lesz, melyen terveivel szerepelni fog.

Nemzeti Ujság, 1925. Máj. 20.

Márkus László

a Szinyei Társaság
meghívott tagul vá-
lasztotta meg.

A Műcsarnok
(Magyar Művészet)
1918. III. f.

Márkus László

A Parsival számára készült tervei az alábbi kiállításon kicsinyben jobban hatnak, mint megvalósítva. Csak a Grál-templom belsepe és az I. felvonás előtere elégítette ki annak idejem a jogos várakozásunkat. Kosztüm tervei azonban kiválóak.

Ybl Ervin: Az Iparművészeti Társulat tavaszi kiállítása. Pesti Hirlap. Dátum levágva. 1924 v. 1925.
A Társulat 40 éves jub. kiállítása volt.

DIDALD
GRAFIKAI MŰINTÉZET.
FÉNYNYOMATOK, SZÍNNYOMATOK, MŰLAPOK,
KÉPESLEVELEZŐLAPOK, KLISÉK, NAGYÍTÁSOK
BUDAPEST, VIII. JÓZSEF UTCA 16-18.
TELEFON JÓZSEF 12-16
POSTA TAKARÉKPÉNZTÁR CLEARING 29287

Tekintetes

Müemléke

Mély tisztelett
nes képeslapkiadvány alig
filléres árakat véve teki
vannak akik annak árát me
a lapok eladása megakadt.

A kiadvány kele
az árak leszállitására, m
sebb ármérséklés indokolt
50 fillérben, az egyes la
mellett több eredményt le

Az árleszállitá

Dialet: D'Annunzio „Holt vérs".
dialete. Márkus László.

Műnézet.
V. évf., 1907.
195.

Dizlet. „Ördög" (: Molnár Ferenc :) II. fels. modern lakóhéz hallja. Márkus ~~Géza~~.

László

Művészet.

VI. évf., 1907.

195.

Márkus László dinletterverő.

Művészet.
VI. Évf., 1907.
195.

Markus László műkritikus

Szabad Művészet. 1950 IV. 12. 495-496

Oelmacher Anna: Fényes Adolf és egykori Pritikusai

MDk

Márton László, díszlettervező

Puccini Turandot-jának első budapesti előadásához a díszleteket tervezte, ill. az előadást rendezte.

Tóth Pál: Ma megkezdik Szegeden a szabadtéri Turandot helyszíni próbáit 8.

NÉPSZABADSÁG 1965. júl. 17.

M.D.K.

Márkus László

"Peer Gynt a szinpadon" cimmel ir és beszámolójának keretében a lap bemutatja 5 figurinjét, valamint a darab két diszletképét.

Három figurinjét hozza lap.

Szinház és Divat, Bp. 1917. május 27. II. évf. 21. sz. 61-65., 69. lap

M.D.K.

Márkus László

"Pro domo" cimmel Faragó Jenő felsorolja a Szinház és Divat belső,rajzolómüvész munkatársait.
Közöttük szerepel a müvész is.

Szinház és Divat. Bp. 1918. ápr. 7. III. évf. 14. sz. 32. lap

M.D.K.

Márkus László

Bródy Sándor: "A szerető" c. darabjának előadásához készitett "négy nagyszerü diszletet, mint a "A szerető" c. kritika irja.

"Herczeg Ferenc, Lakatos László, Szép Ernő" cím mel beszámoló az Apolló Kabaré müsoráról, amely nek egyik előadása Hevesi Sándor: "Az ismeretlen muzsikus" c. darabja, ennek a diszleteit tervezte a müvész.

Szinház és Divat, Bp. 1917. okt. 7. II. évf. 4o. sz. 14. és 3o. lap

---

M.D.K.

Márkus László

"A Peer Gynt magyar beállitása"cimmel a kritika igen magasra értékeli Márkus László szcenikai és rendezői müvészetét, valamint az általa tervezett kosztümöket és diszleteket.

Szinház és Divat, Bp. 1917. juni. lo. II. évf. 23. sz.

M.D.K.

Márkus László

"A "Pacsirta" benutatója" c. kritika kiemeli a müvésznek a darabhoz tervezett diszleteit.

Szinház és Divat, Bp. 1918. febr. 3. III. évf. 5. sz. 41-42. lap

M.D.K.

Márkus László

A "Hotel Imperiál" c. szindarab diszleteit tervezte.
"Százszor "A szerető" cimmel közölt beszámoló igen magasra értékeli a müvész munkáját.

Szinház és Divat, Bp. 1918. jan. 13. III. évf. 2. sz. 33. lap

M.D.K.

Márkus László

Bródy Sándor: "A kétlelkü asszony"c. regényéből készitett film diszleteit tervezte.
"A Mozgókép-Otthon ujdonságai" cimmel beszámoló a filmről.

Szinház és Divat, Bp. 1918. nov. 24. III. évf. 46. sz. 44. lap

M.D.K.

Márkus László

"A testőr" kiállitása" cimmel beszámoló a müvész által tervezett diszletekről: "A testőr" minden egyes belső felvétele tökéletes szinpadkiállitási produktum..ez a filmkultura örökbecsü alkotása"-irja a lap és szemléltetően elemzi a "hatásukban grandiózus, felülmulhatatlan müvészi" dekorációkat.

Szinház és Divat, Bp. 1918. okt. 27. III. évf. 42. sz. 42. lap

M.D.K.

Márkus László

A „Twist Olivér" c. film diszleteit tervezte a régi Londont ábrázoló, korhü képekkel, melyekt igen komolyan értékel a "Twist Olivér" c. kritika.

Szinház és Divat, Bp. 1919 okt. 4. IV. évf. 34. sz. 36. lap

M.D.K.

Márkus László

Pánczél Lajos: "Séta a film körül" c. rovatban irja: Márkus László a Magyar Szinház rendezője és a Corvin Filmgyárak szcenikai főnöke volt, ma a magyar mozgókép szakma uj vezetőségének tagja, mint müvészeti megbizott.

Szinház, Bp. 1919. juli. 6. IV. évf. 27. sz
27. lap

M.D.K.

Márkus László

"A testőr" c. Molnár-darab filmváltozatához készitett diszleteit kiemeli "A testőr" c. kritika.

Szinház és Divat, Bp. 1918. okt. ~~2~~ 13. III. évf. 4o. sz. 42. lap

M.D.K.

Márkus László

"Ali Csobadzsi háreme" c.-el a kritika a művész diszletterveivel foglalkozik és igen nagra értékeli a Korda Sándor által rendezett "Arany ember" c. Corvin-film szinpadképeit.

Szinház és Divat, Bp. 1918. okt. 6. III.évf./39.sz./
lo. lap

M.D.K.

Márkus László

"Premier előtt" cimmel beszámoló Krudy Gyula: "Az arany meg az asszony" c. darabjáról, amelynek az előadásához tervezett a müvész diszleteket. A kritika kiemeli a szinpadképeket.

Szinház és Divat, Bp. 1918. szept. 29. III. évf 38. sz. 33. lap

M.D.K.

Márkus László

Az Apolló Kabaré diszlettervezője "A köztársaság katonája" c. melodrámáját adták elő. A kritika "Uj müsor az Apolló Kabarében" cimmel ir a müvészről és a müsorról.

Szinház és Divat, Bp. 1918. dec. 1. III. évf. 47. sz. 36. lap

< Márkus László >

épitész ? cikke

< > Honismereti mozgalom. Ú. Épitészet. 1948. 1–4. l.

mai az említett ismertetésnek
való elterjedését is elősegíti.

Egyben tá
ti ára darabonként 80 fillér.

Budapest,

A kiadvány hitelül:

min. iroda s. tiszt.

Műemlékek Országos Bizotts

Markus László

bútortervező

1932-34

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 46. l

OVEMBRIS · MDCCCLIX Kehely misekönyn, mögötte kalász és szőlőág szalaggal összekötve, nt sugaras ostya.
Ezüst, 45 mm. *Num. Közl.*, X. 1911. 99. l.,). sz. — Lepold Katalógus 111. sz. — Carl adnitzky (1818—1901) bécsi éremművész műve 359-ből.

•

10. SIMOR JÁNOS 1873—1891.

E) JOANNIS · B · CARD · SIMOR · P · PRIIAT · R · A = EPPI · STRIGONIENSIS. Iellkép, szemben kapuciummal, Szent István nddel és láncon függő mellkereszttel. Lent AUNER.
H) EPISCOPATUS . A . XXV . 1882 . DIE .) · JUN · CUM · JUBILO · RECOLIT. Esztermi káptalan tagjainak jelvénye. Ettől jobbra és alra * CAPITULUM * — METROPOLITAUM.
Arany, 44·5 mm. *Num. Közl.* X. 1911. 100. l., 1. sz. — *Gohl Ő.*, Budapest Újabb Emlékérmei 14. sz. — Lepold Katalógus 122. sz. — Heinrich auner bécsi éremművész műve 1882-ből.

•

11. CSERNOCH JÁNOS 1912—1927.

E) JOANNES · CARD · CSERNOCH · SEIISAECULO · SACERDOS · MCMXXIV. Iellkép balra. Jobbról REMÉNYI.
H) Címer.
Öntött bronzérem 72 mm. Huszár—Procopius: Die Medaillen- und Plakettenkunst in Ungarn, 933. 4312. sz. — Lepold Katalógus 132. sz. — eményi József műve 1924-ből.

U 85

Markus László

Serverte a Figaró
házassága új diszleseit.

Repr.

M. kir. Operaház

Szerk. Radnai Miklós
és Markus László
1926. nov. sz. 8, 9, l.

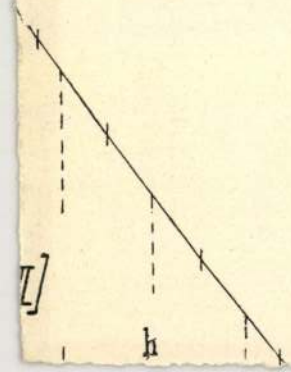
h

Márkus László

lásd

Az id szinhár

5. l – 44 – 66. l.
67 – 68. l. 110, 111. 112. l.
113. l. 114. l. 115. l. 116. l
121. l. 122 – 125. l.
128

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Maikus László

l.

Ki - Kicsoda?

537. l.

Márkus László

Hún és hóhér „A nagy-
úr" c. darabban -

IIIA

Fenti rajza, repr.

Magyar Iparművészet

1914. 26. l.

A Hadsegélyző Bizottság emlékérme 444
A Magyar Vöröskereszt érmei..... 444
Az Auguszta-alap javára kiadott emlék 444
Zsírkőbe metszett negatív minta..... 444
A „Kéve" hadiérmének vázlata 444
Az Iparművészeti Iskola hadikórházának jelvénye..... 444
de: Budapest székesfővárosnak a esti polgári és népiskolai tanulóknak sportdíja 484

SZET.

János: A medgyesi zeneterem falinyei 74
la: A vasutcai közs. felső kereskeskola festett mennyezetdíszítése 133
Méheut: Cottus 164
nyek az Iparművészeti Iskola ezidei ából 276, 277
.: Korai tavasz 421
Arcképvázlat 440
Párisi nő. Arcképtanulmány..... 441
A dachaui láp, a háttérben Münchennel. Szénrajz 441
Este. Zeneterembe szánt freskó vázlata 442
Szénnel rajzolt tanulmányok 443
zky György: A zebegényi templom ítéseinek részletei 447, 448, 449

Márkus László

neves díszlettervező volt.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

1071

Márkus László

diplettervе Debussy: Pelleas és Melisande elő adásához: fekete-fehér reprodukció.

Hont Ferenc-Staud Géza: Szinházi hislexikon, Budapest, 1969.
lapszám nélkül

Mórkus László

jelmezterve Shakespeare: A vihar
című művéhez; fekete-fehér repro-
dukció.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi
kislexikon, Budapest, 1969
lepszám nélkül

Márkus László

az Operaház hívóló díszlettervezője.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi kis-lexikon; Budapest, 1969.

326 l.

Máthé László

Művészet 1907 175

Magyar Művészet
1926. 226.
1928. 462

Máthus László

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 226.
1928. 462
1931. 50

LEVELEZŐLAP

Feladó:

VII. AGOSSAG RT.

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Márkus László

szinpadi tervező

lásd.

A Főv. Könyvt.
Évkönyve
XI. 167. l

Temesvári mjelv. vegykisérleti állomás

X - 152.

< Markus László >

Könyve

< A magyar
ballet. Bp. [1941]
247 t.
Officina Kiadás

~~Buzogány, vasból, a XV. századból~~

~~IV. 120.~~

Márkus László MDK

Képzőművészeti Főiskola Ifjusági Köre 1945 karácsonyi kiállitása:

"Tájkép"

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni képművészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 221-250.l.
232.l.

Márkus László, [? ?] 7Dk

Zádor István sokat volt vele együtt Párisban.

Lengyel István: Látogatás a nyolcvanéves Zádor Istvánnál 8.1

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. jan. 14.

001

M.D.K.

Márkus László

Puccini: Turandot c. dalmü Operaház-i előadásához tervezett diszleteket és jelmezeket.

A hét szinlapjai c. rovat
Szinház és Mozi Bp. 1948. dec. 1. I. évf. 16. sz.
26-27. l.

Márkus László MDK

Nádai Pál: Szinpadmüvészet és iparmüvészet.
Magyar Iparmüvészet 1925. 101-103.o.

Márkus László

festőművész

Iparművészeti Társulat jubiláris kiállitása - Iparművészeti Muzeumban - szellemes szinpadtervekkel szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XII.4.

M.D.K.

MÁRKUS László díszlettervező

(1882 – 1948)

Müvészettörténeti Á B C Bp. 1961. 104., 554. l.

M.D.K.

Márkus László és Bánffy Miklós

"...A nagyoperák ujszerü inszcenálásával... uttörő munkát végeznek. Nem csoda, hogy kezük alól olyan diszlettervező gárda került, amelynek legkiválóbb nevei Oláh Gusztáv, Fülöp Zoltán, Varga Mtyás, Fábry Zoltán, Upor Tibor."

Bauer Jenő:
Festetlen egekben jártunk.
Szinház és Mozi. Bp. 1949. junius 29. II. évf. 26, sz. 14-15. l.

M.D.K.

Márkus László

A jubiláló jelmeztervező Márk Tivadar beszél róla, Márkus László igazgatása alatt ismerte meg valójában a jelmeztervezés szakmáját, s nagy hatással volt rá Márkus egyénisége is.

/somogyi/: "A szinházban a ruha teszi az embert." Film Szinház Muzsika. IV. évf. I. sz. 28. l. 1960. Január 1.

MDK

Márkus László, butorterv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

MÁRKUS LÁSZLÓ

"Díszlettervező" címszó alatt.

MAGYAR SZINMŰVÉSZETI LEXIKON Bp.1929.I. 358.l.

M.D.K.

Márkus László

Jókai: Aranyember cí. regényéből készült film diszleteit tervezte.

"Az Aranyember a legnagyobb magyar film"
Szinházi Elet. Bp. 1919. Január 26.- febr. 2.
VIII. évf. 4. sz. 6. lap.

M.D.K.

Márkus László

Diszletterv, repr. Heltai Jenő "Hamduna" c. egyfelvonásos darabjához.

Szinházi Élet. Bp. 1917. aug. 26. szept. 2.
VI. évf. 35. sz. 15. l.

M.D.K.

Márkus László

„Sztambul rózsája" c. szindarab diszleteit tervezte. A kritika igy ir: "Az Ezeregyéjszaka képes könyvéből kivágott lapok ezek és hangos szóval dicsérik a diszlettervező müvész Márkus László ezerszinü fantáziáját."
I. felv. diszlete, rajz-repr.
III. " " " "

Sztambul rózsája c.
Szinházi Élet. Bp. 1917. juli 1.-7. VI. évf.
27. sz. 1.-11 oldalig

M.D.K.

Márkus László

A Magyar Szinházban Ibsen: Peer Gynt c. darabjának előadásához tervezett diszleteket, amelyekről a lap nagy elismeréssel ir.

Halló miujság c. rovat közleménye.
Szinházi Élet. Bp. 1917. május 12-19. VI. évf. 20. sz. 44. l.

M.D.K.

Márkus László

Diszletterv a Peer-Gyntből./Sziklás táj/ Aquarell .
Figurinok a " " "
Diszletterv " " Havas táj. aquarell.
Fényképrepr.-ók.

/b.f.l./: "Per Gynt a Magyar Szinházban"
Szinházi Élet Bp. 1917. május 27.-junius 3. VI. évf. 22. sz. 25-26-27. l.

M.D.K.

Márkus László

A Peer Gyint rendezőjéről és diszlet, valamint kosztümtervezéséről "A Peer Gynt diszletei" cimmel külön méltatást ir /b.f.l./
A kritika részletesen beszámol az előadás képeiről s elragadtatással ir Márkus művészetéről.

\- - -

„Peer Gynt a Magyar Szinházban" cimmel részletes kritika az előadásról és a diszletekről.

\- - -

Szinházi Élet. Bp. 1917. juni 3-10. VI. évf. 23. sz. 9-11. lap.
Bp. 1917. juni 10-17. VI. évf. 24. sz. 1.-től-10.-ig oldalig.

M.D.K.

Márkus László

Tervezte a Lehár: "Pacsirta" c. operettjének díszletét.
Király Szinház előadása.

Szinházi Élet. Bp. 1918. febr. 10-17. VII. évf.
7. sz. 13. l.

Márkus László, MDK

reá is vonatkozik amit R.P.mond a magy. szinpadművészet fejlődéséről:fantázia, izlés, alkalmazkodóképességeurópai szinvonalra emelni a magy. szinpadművészetet.

Relle Pál: A magy. szinpadművészet utja.
Iparművészet. 1-2.l. 1936.

M.D.K.

Márkus László

Rajz a "Cigánygrófné" c. darab I. és III. felvonásához. Diszletterv. Repr.

- - -

Diszletterv a II. felvonáshoz. Rajz. Repr. a "Cigánygrófné" c. darabhoz.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 192o. márc. 14-20. IX. évf. 11. sz. 4. lap.-5. lap.

M.D.K.

Márkus László

Bródy Sándor: "Szerető" c. drámájához készitett diszlettervekét: négy rajz az első, második, harmadik és negyedik felvonás szinpadképéről. repr.-ók.

A Szerető diszleteiről c. beszélgetés Márkus Lászlóval.
Szinházi Élet. Bp. 1917. nov. 18-25- VI. évf. 47. sz 6-7. l.

M.D.K.

Márkus László

"Kétsoros hirek" c rovat ad hirt arról, hogy "Márkus László tervezte "A szerető" nagyszerü diszleteit."

Szinházi Élet. Bp. 1917. nov.4-11. VI. évf. 45. sz. 9. l.

M.D.K.

Márkus László

"A fakir" c. szindarab -Lakatos László irta- diszleteit tervezte.
A lap bemutatja fényképfelvételen a darab I. és III. felvonásának szinpadképét.
Magyar Szinház előadása.

A fakir c. kritika
Szinházi Élet. Bp. 1921. szept. 18-24. X. évf. 38. sz. 5-10. lap.

M.D.K.

Márkus László

Szomory Dezső: II. Lajos c. darabjához készitett "pazar diszletei"-t a kritika méltatja. A darab egyik szinpadképét közli a lap "A budai vár Corvin-terme"cimmel.

II. Lajos c. kritika
Szinházi Élet. Bp. 1922. febr. 5-11. XI. évf. 6. sz. 3. és 11. lap.

M.D.K.

Márkus László

"Szinház müvészeti" kiállitáson vesz részt, ahol szinpadkép és kosztüm-tervek kerülnek bemutatásra.

Krudy Gyula: Zoltánka c. darabjához készitett diszletterveket.

Halló mi ujság c. rovat
Szinházi Élet. Bp. 1913. nov. 2-9. II. évf.
36. sz. 17. l.

mdk.

Márkus László

a Baross kávéház művészasztalánál atavi Márffy is eljárt haladó irók és művészek jöttek itt össze (Gulácsy L. Karpáti Aurel, Dósa, Fejér-kuty, Márkus, Pettes Imre stb.) Itt M. L. pintáz, fervéket készített a Tália számára.

Horvath Béla. Márffy Ödön kortársaviról és a korról

Jelenkor 1961. 6.sz 718. l

Márkus László,

az Országos Magyar Iparművészeti Társaság megnyílt jubileumát színpad-dekorálási kiállítással ünnepli meg, melyen díszletterveit és már szerepelt színpadjainak kicsinyített másai szerepelnek.

Magyarság, 1921. május 26.

M.D.K.

Márkus László

"Az Operaház európai hirü igazgatója képzőművészeti kritikus volt, a Magyar Szinház rendezője, szcenikusa, tervezője, iró, hirlapiró, sok zseniális müvész karrierjének elinditója"- irja a lap "Müvészeink, akik előbb más pályára készültek" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. aug. 2-9.
II. évf. 31. sz. 72-76. lap

MÁRKUS Lánló

M.D.K.

Márkus Levente, épitész

Bp. II. Aranyhegy és környéke r ndezési tervpályázaton dijazva.

Társtervező: Darnyik Sándor

Magyar Epitőmüvészet 1967/6. 3.1.

Márkus Levente, építész MDh

A pályázaton díjat nyert.

–: Korszerű belvárosa lesz Debrecennek

M.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. júl. 9.

Märkus László

l. Lá Biró Hajnst

41. l.

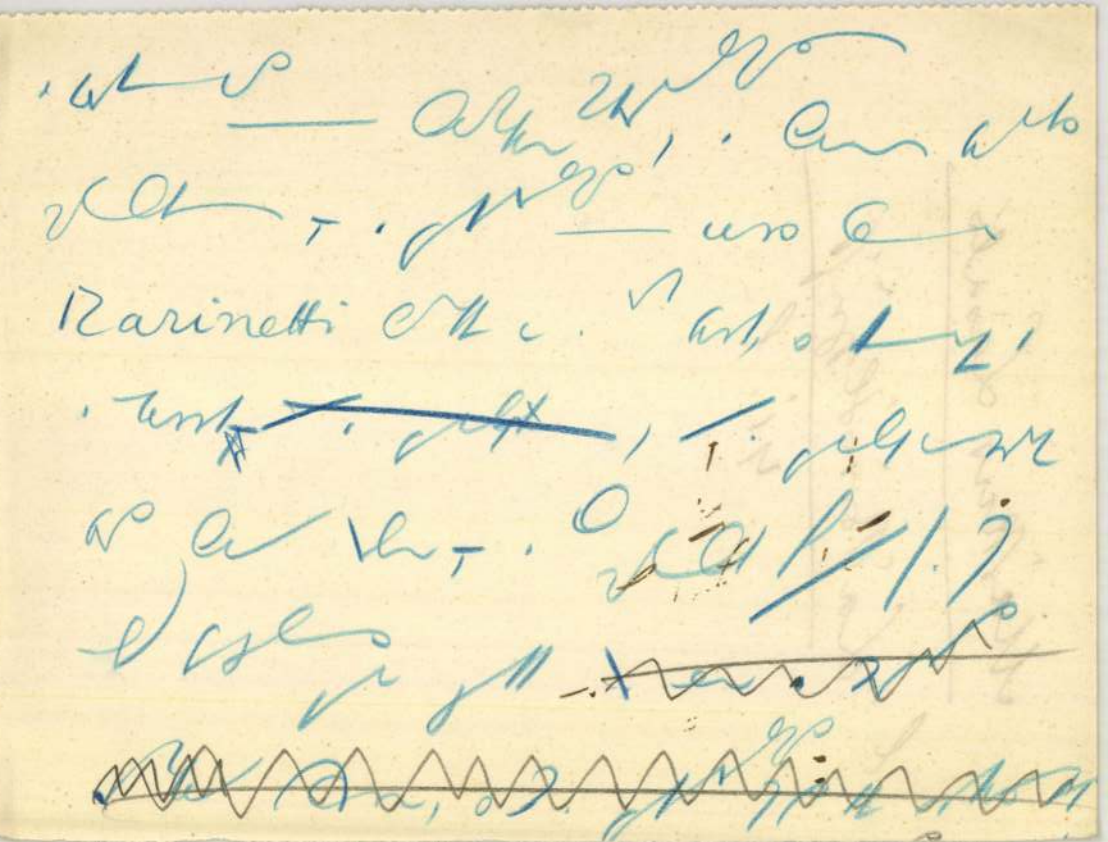

Markus László †

† 1948. ápr. 26.
Bp.

Gerevich Tibor
közlése

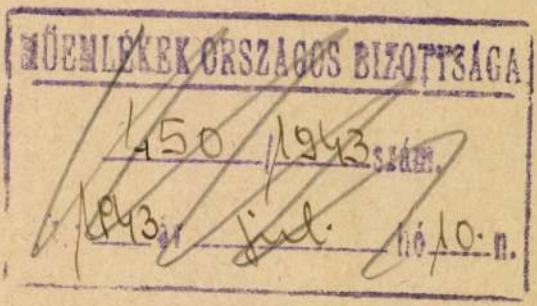

A m.kir.vallás-és közoktatásügyi m
a keb.Számvevőség VII.osztályához

Utasitom,hogy dr.LUX GÉZA
Endre-u.10./ részére az egri f
végett Budapest-Eger és vissza
mával felmerült utiköltségeiről

Márkus László

tervezte a díszleteket Molnar Ferenc A farkas c. darabjához, mely 1913-ban a Magyar Szinházban adtak.

A Kéve Könyve

1913. II. k. (A farkas.)

Rigler
József Ede
Papírneműgyár r. t.

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

M Nemzet
1992
jún 12

A főiskolások munkái

A MÚLT HÉTEN meg lehetett nézni a képzőművészeti főiskolások szokásos évvégi kiállítássorozatát a főiskola épületében és az *Epreskert* műtermeiben. A mesterségről, a tanultakról való számadást, nagy művészek, tanáregyéniségek hatását észlelte e tárlaton a látogató. Azaz igazi műhelyhangulatot.

A végzős festők, alkalmazott és sokszorosított grafikával foglalkozó művészek munkáit nézve az az érzés sem mintha eltűnt volna a korábbi évek konstrukció-bűvölete. Ez az irányzat már csak az alkalmazott grafikában van jelen, például *Márkus* Laurának a *Francia Intézet* programfüzetéről ismerős, karakteres emblémáján. Annál nagyobb az új festőiség, az expresszionizmus legkülönbözőbb változatainak a vonzása. Jó példa erre *Fatér* Barna Ikarosztémára készült háromrészes festménye. Mellette *Bukta* Norbert rajzkészségről, a monumentális iránti érzékéről tesz tanúságot. *Haiman* Veronika dekoratív, fehér-arany kompozíciót állított ki. Meglepően sok „hagyományőrző" mű is látható. Tetszett *Gálfi* István Andy *Warhol Marylin Monroe-sorozatának* parafrázisa, *Menyhárt* Tamás századeleji mesterekre asszociáló arcképsorozata is.

A SZOBRÁSZOK közül *Zsemlye* Ildikó drót alapú kompozícióit, *Nagy* Attila méhviaszhoz hasonló bevonattal ellátott lovát, *Imre* Péter női aktjait érdemes külön kiemelni.

Szent-Gály Erzsébet és *Görbe* Katalin vezetésével a restaurátorok kiállítását is meglátogathattam. A *Magyar Nemzeti Galéria*, a *Szépművészeti Múzeum* és magángyűjtemények számos darabja újul meg itt évről évre. A faszobrász restaurátorok egyik vizsgamunkája az egykori pozsonyi katolikus főgimnáziumi templom 15. századi Kálvária-oltáráról származó Mária és János szobrainak restaurálása volt. Most az állagmegőrzés, tisztítás után finoman csillog János aranyhaja, újra láthatók Mária köpenyének díszítései.

A FRESKÓK ÉS TÁBLAKÉPEK közül többek közt az esztergomi *Keresztény Múzeum* Szíriai Szent Ephrem temetését megjelenítő, sokalakos, elbeszélő részletekben gazdag táblaképe vált újra kiállíthatóvá.

Gellér Katalin

MARKUS Laura

A tulajdonságok nélküli város ékessége

Budapest lemaradásban van. A demokratikus berendezkedés első tizenkét éve során nemcsak a kontinens központjaihoz, Londonhoz, Párizshoz, Berlinhez mérten maradt el, de közel-távoli szomszédaihoz, Bécshez, Prágához, Moszkvához képest is. Új arculatot, a világ nagy városainak versenyében mindinkább tagozódó témák szerinti feladatot nem vállalt magára. Nem lett sem kereskedelmi, sem pénzügyi központ. Nem vált híressé szórakoztatónegyedeiről, vicces témaparkjairól, nem lett Kelet Las Vegasa, és ugyancsak elfelejtett a színházak, konferenciák, vásárok, fesztiválok, fürdők és uszodák városává lenni. Budapest tulajdonságok nélküli maradt.

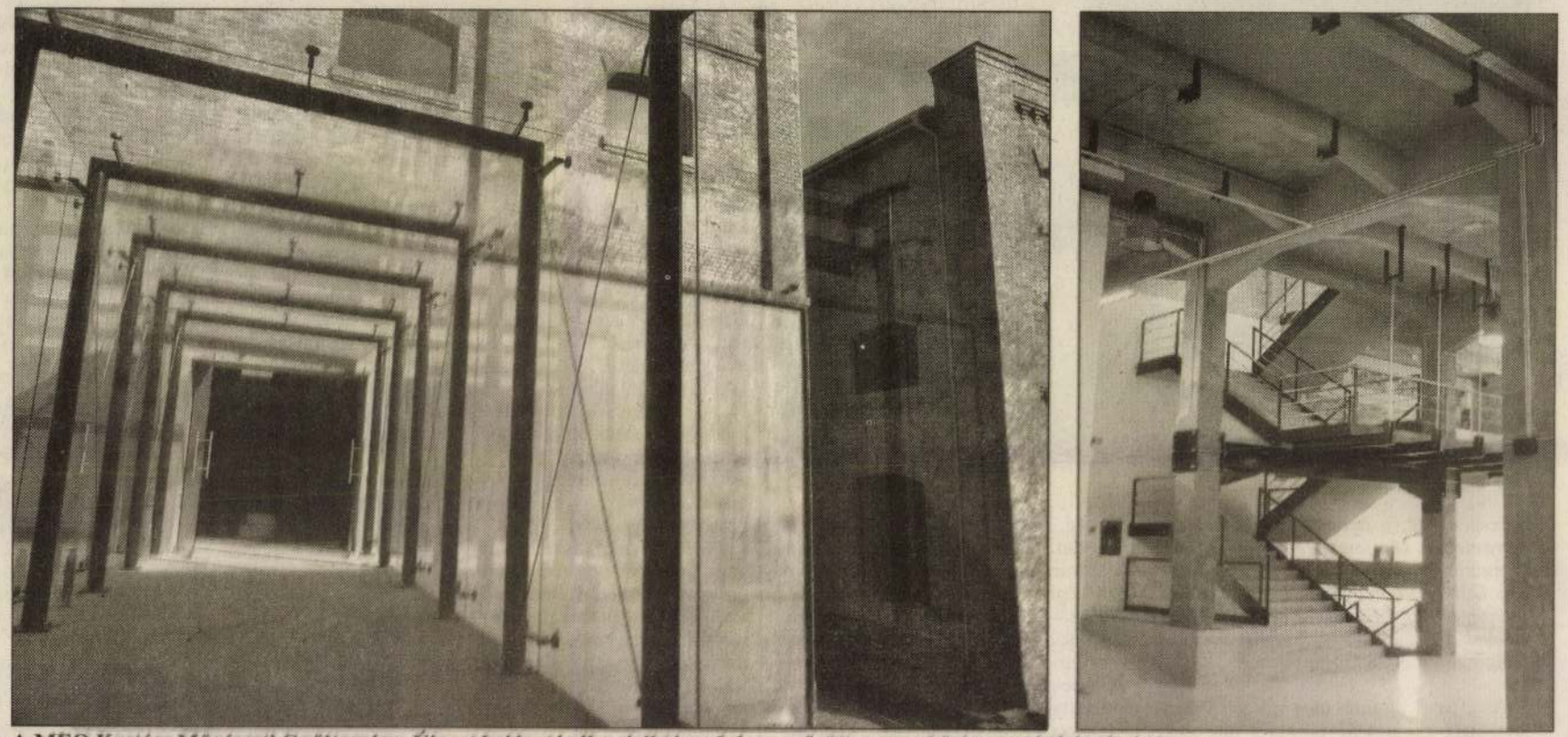

A MEO Kortárs Művészeti Gyűjtemény. Újpest bejáratánál a civil társadalom győzött a nagy közigazgatás bénultságán

FOTÓK: SOPRONYI GYULA

Fájdalmas számot vetni a sok meg nem valósultsággal. Szeretjük Budapestet, és nem esik jól ápolatlan slemilnek látni őt. Ahogy gyermekünkről sem könnyű belátni, a csúnya tanító bácsi azért adott neki kettest számtanból, angolból, történelemből és testnevelésből, mert felfogóképessége lassú, absztrakcióra szinte képtelen és a mozgását is nehezebben koordinálja a többinél. Pedig kénytelenek leszünk gyógyírt, hatékony pedagógiai módszert találni kissé retardált, de szeretett városunknak, az egykori metropolisnak, amely a mai összehasonlítások során már nem képes valaha tán helytálló büszke pozíciójának megőrzésére. Hajdan, a XIX–XX. század fordulóján Barcelona és Budapest fej fej mellett emelkedett naggyá. Évtizedeken át közel azonos lélekszám, gazdasági dinamika, építészeti gazdagodás jellemezte. Számos könyörtelen történelmi oka is van annak, hogy Barcelona majd évtizede hívta meg olimpiára a fél világot, mialatt mi mostan is éretlen vihogással játszunk el a gondolattal: olimpiát ide? Tucat év múltán? Hát kik vagyunk mi?

A város ma poros, deprimált. Érzik rajt' a négy szűk esztendő pénzügyi aszálya is. Az igazi hiány azonban ötletekben, fantáziában, merészségben, elhivatottságban mutatkozik meg. Ami kedvező változás történt vagy történik tehát, koordinálatlan folyamatok eredménye, erőteljes vad tenyészet. Számos ígéretes példa. Tiszta foltok a város szürkeségén. Ilyen most a málló szélű északi negyed, Újpest és a hajdanvolt metropolis legújabb éke, a MEO. Egy múzeum. Magános kezdeményezők, Kováts Lajos galériás és Winkler Márton vállalatigazgató gyűjteménye. Magános befektetők merész vállalkozása. Színtiszta kockázat. Vakmerő, tiszteletre érdemes.

A helyszín és a mostantól múzeumként működő épületegyüttes, egy volt bőrgyár kiválasztása telitalálat.

A helyszín és a mostantól múzeumként működő épületegyüttes, egy volt bőrgyár kiválasztása telitalálat. A proccos központtól távolabb, az ipari zóna peremére esik, de metróval könnyedén megközelíthető. Cool, mint a PS1 New Yorkban. Aki ide jön, azt érezheti, hogy egy elitcsoport tagja. Gyűjtemény, építészeti megvalósítás és körítő, kísérő vizuális rendszer egy nyelven beszélnek. Valakik itten nemcsak nagyon, de jó ízléssel figyeltek oda a részletekre. Bencsik Barnabás művészeti igazgató, aki a tárlat szereplőit, képeit válogatta s rendezte összse, a megnyitó brosúráinak, katalógusának grafikai megvalósítója Márkus Laura. Munkája becsületes, jól megoldott, friss és trendi. A ház pedig Bényei Istváné, aki társalkotó volt az idei nyár belsőépítészeti sikerében, a Liszt Ferenc téri Buena Vista Café kialakításában is.

A múzeum mai megjelenése a hajdani bőrgyár tisztán megőrzött hagyományos téglaarchitektúrájának és a fogadóépület fényt áteresztő világos kubusának ellentétére épít. Ez a bejárati épület kettős életet él. Nappal tárgyilagos, modernista tömegként várja a látogatókat, s a múzeumhoz érkezőknek tán föl sem tűnik rajta a homlokzat policarbonátburkolata. Netalán üvegnek nézik. Ám este, akár egy hét közben decens banki alkalmazottként meghúzódó transzvesztita dizőz szombat éjszakán, kivirul, a homlokzat bőre mögött 60-80 centiméter átmérőjű körökben zöld, sárga, vörös, kék lámpák gyúlnak, s az egész épület fénybe öltözik. Ilyenkor villannak föl sárgán a gyár két komoly tömbjének jó ritmusú, romaneszk ívelésű ablakszemei is. A három épületszárnyat üvegfolyosók, hidak kapcsolják egymáshoz a magasban, s a látvány néhány egyszerű, konkrét karakter együttélésére alapoz. Eleven zöld fű a kertben, fehér murva az udvar járófelületein, vörös tégla a bőrgyár homlokzatán, transzparens, világító üvegfolyosók a házak között és ezerszínűen sugárzó bejárati épület. Ennél több és kézenfekvőbb poén, azonosításhoz, emlékezetben megőrzéshez szükséges architekturális jel nem kell. A hagyományos oszlopok, timpanonok vagy vasbeton szerkezetek megmutatása helyett az építészet új lehetőségeivel, rafinált fényjátékkal kommunikálás ezen formája a Jean Nouvel körül kialakult francia építészet friss, progresszív irányzatának eszköztárát idézi. S a különféle egymást kiegészítő, ám szűken tartott karakterek megnyugvást keltenek. Bizonyosságát annak, hogy ma már van olyan építész, aki nem mohó, évek során fölhalmozódott és ki nem élt ötletkészletével nem tömi tele a házat. Ha valahol, akkor legfeljebb a szerkezeti elemek beltéri alkalmazásánál ment el Bényei a szélső értékek felé. A képtári csarnokok egyikében lévő függőfolyosó attraktív felfüggesztési rendszert kapott. A járófelületet tartó konzolokat mennyezetről lecsüngő elemek tartják, formáikkal talán egy hajszálnyival több tektonikus feszültséget kifejezve, mint amennyi figyelem ebben a közegben az építészeti „őszinteség" kérdésére fordítandó. Egy másik indokolatlan és következetlen apróság, hogy az egyik üveghíd, nyaktag, átlósan húzódó feszítő sodronyokkal lett megoldva, mintha azok valamiféle valóságos és szükséges erőt fejtetnének ki. Indokolatlan, parányi manír, amit az is bizonyít, hogy a másik hídon valamiért elhagyták. Amennyiben a sodronyok rejtve ugyan, de valamiféle mellvéd szerepét játszanák, arra lettek volna egyéb megoldások. És talán lesznek is még.

Amit azonban ezen a helyen Bényei bevezetett, annak korszakos jelentősége van. Alapos elemzés, rendszerszemléletű téranalízisek sokasága majdan igazolja azt, amit most hozomra állítok. A mai magyar építészet számos erőteljes és erényes vonása mellett többnyire legkiválóbb építészeinek munkáiban is elképesztő érzéketlenséggel bánik a térrel. Magyarország ma olyan, mintha tízmilliós népességében nem találnánk senkit, aki képes lenne hangot csiholni mondjuk egy szaxofonból. Nálunk szinte senki nem játszik jól a tér hangszerével. Csinos homlokzatok igen, festőien bonyolított izgalmas tömegek ugyancsak igen, de a térhez nálunk anyanyelvi szinten jószerével senki nem ért. A tér modulálása a tiszta, már-már zenei módon elvonatkoztatott architektúra. Nálunk az építészet azonban sokszor még most is inkább irodalom. Ezért, hogy minálunk Kossuth-díjas, egyetemi rangú tervezők is gyakorta csak sete-suta, egymásnak csörrenő tereket vetnek papírra. Bényei is talán itt, Újpesten, az átalakításra kiszemelt egykori bőrgyár adott téri viszonyainak elsajátításával tanulta meg ezt. Nem volt más dolga, mint azokat a maguk egyszerűségében olyannak hagyni, amilyenek, s finom zengésüket ültetni át a maga alkotta terekre. A komplexum fogadóépülete legalábbis erre utal.

A mai magyar művészet sok szempontból csak itt és most vizsgázik, s a jelek szerint jelesre. A képek elsődleges és szokásos értelmezési közege a keret, majd még tovább, a háromdimenziós kiterjedés. A Kortárs Művészeti Gyűjtemény több száz négyzetméteres termeiben a képek többsége megnemesítő többletjelentéssel gazdagodik, azaz olyan értékeik kerülnek elő, melyek kisebb terekben rejtve maradnának. A művészet természetesen művészet marad egy lakótelepi kisszobában is, de kortársaink ilyen vizuális összhangzatára nem volt példa még. Újpest bejáratánál a civil társadalom győzött a nagy közigazgatás bénultságán. Reményt ébreszt egy tulajdonságait vesztett város lakóiban.

Bojár Iván András
az OCTOGON Építészetkritikai Műhely vezetője

Márkus Laura grafikus

A Langlet utca hangulata

Egy fotó a kiállításról

A szegénység, a nyomor, az újpesti cigánytelepek komfort nélküli világának bemutatására vállalkozott Molnár István Gábor fotóművész. Az Újpest Kisebbségek Házában (IV., Nyár u. 40.) november elsejéig tekinthető meg a Langlet utca című kiállítás.

Az újpesti Langlet utca egy svéd diplomatáról kapta a nevét, aki a második világháborúban zsidók ezreit mentette meg a biztos haláltól. A Langlet utcai iskola épületét kiöregedett lakótelepi lakások és belső udvaros, egyszintes munkáslakások veszik körül. A lepusztult épületek többségében roma nagycsaládok élnek, többnyire lakásfoglalók, vidékről feltelepülő szerencsepróbálók, munkanélküliek. A városi életformához nem szokott cigányok sajátos életmódjukat megőrizve igyekszenek megélni, túlélni mindennapjaikat.

Szintén e környék szülötte *Molnár István Gábor,* aki fényképezőgépével járja azokat az újpesti utcákat, amelyeket többségünk messzire elkerülne. Mindig pontosan tudja, mit akar megörökíteni és azt is, hol keresse a témát. Nem érzi, hogy szociofotókat készít, ő csak szülőhelye hangulatát látja viszont képein.

– Az emberek többsége csak a szegénység, a nyomor oldaláról ismeri a cigányokat. Viszont nem tudnak semmit ősi kultúrájukról, tradícióikról. Én roma közösségben nőttem fel – teszi hozzá a művész –, és mégis gyakran konfliktusokkal szembesülök a fotózások során.

Az egyik képen a Langlet Valdemár Általános és Felnőttképző Iskola kapuja előtt fiatal roma fiúk pózolnak. Az iskola tele van ózdi gyerekekkel, akik családjukkal Budapestre települtek, amikor a kenyérkereső elvesztette a munkahelyét – mondja Molnár István Gábor. Így nem meglepő, hogy az iskola tanulói közül minden harmadik halmozottan hátrányos helyzetű.

Egy másik fotón négy tizenéves lány kacsingat a kamerába, farsangi mulatozás közben kapta őket lencsevégre a művész. A kis csoport tagjai bájosak és mosolygósak, de az egyik lány tekintete mély fájdalmat sugall. Az újpesti lóverseny-fogadóiroda szocreál hátteret kölcsönöz a képnek, melynek előterében tolószékes, idős ember ül. Ősz haját kucsma fedi, elmélyülten olvassa a lovi tippjeit.

A most kiállított húsz kép csak a kezdete egy nagyobb szabású, száz képből álló vállalkozásnak, amely keresztmetszetét adná Újpest különös hangulatának.

Bánky Bea

Pitypangpálma apró edényben

A bonszaj nem törpefa, hanem megformált növény

„Ültess egy törpefát, bízd gondozását fiadra, örömét leli unokád benne" – idézi a japán mondást Sóspataki Ferenc. Igaz, a bonszaj nem törpefa, és (a közhiedelemmel ellentétben) nem is valamilyen egyéb növényfaj, mint ahogy az unokákat sem kell megvárni a végkifejlettel. Sóspataki Ferencnek vagy ötszáz saját ültetésű bonszaj fája van szentendrei kertjében – ő maga leli örömét bennük. No meg a kiállítások látogatói.

Sóspataki Ferenc 1958-ban látott először nagy mennyiségben alakra nyírott növényeket Versailles-ban. Tizenöt éves volt akkor. Édesapjától kapott a telekből egy kis részt, azon a földdarabon kezdett kamaszként alakfákat termeszteni. Aztán találkozott egy falinaptárképpel: bonszajt ábrázolt, edényben nevelt fát. Így kezdődött.

Most, nyugdíjasként félezer ilyen növényt tart szentendrei kertjében. Juhart, vadszőlőt, kőrist, borókát, lucfenyőt, lila akácot. Mert tévhit, hogy a bonszaj valamiféle külön faj, Sóspataki Ferenc egyszer össze is veszett egy virágüzlet tulajdonosával, aki drága pénzen árulta a „bonszajmagot", ötszáz forintért tasakját, míg ő a Pilisi Parkerdőgazdaságtól több zsák nyírfamagot vásárolt ugyanennyiért. Abból is bonszaj lett. Szóval a bonszaj nem faj, hanem eljárás. A különleges képződmény mivoltáról alkotott képzetek valószínűleg a párizsi világkiállítás idejéből származnak, amikor a japánok otthagyták ajándékba dekorációjukat, a kis fákat. A franciák átültették őket nagyobb edénybe, aztán csodálkoztak, hogy a növény nem marad kicsi. Rögtön elterjedt, hogy a bonszajnevelésnek misztikus háttere van, pedig titka egyszerűen annyi, hogy kevés helyet kell hagyni a gyökereknek, az ágakat pedig folyamatosan metszeni. Dróttal még el is terelhetjük őket – védencünk előbb-utóbb a kívánt formára alakul.

Sóspataki Ferenc nyert díjat már szomorúfüzet utánzó borókával (az ágakra növekedés közben súlyokat aggatott), és van pálmafára hajazó pitypangja is. Szorgalmasan nyirbálta a kint maradt hajszálgyökereket, amelyek együttese alkotja most a pálmapitypang törzsét. A japánok komoly kánonnal rendelkeznek bonszajügyben, alapja a sintoizmus természetszemlélete, amely a követ és a növényt is a világmindenség egyenrangú részének tekinti. Ehhez járul az évszázadok során kifejlődött sajátos vizuális kultúra, melynek jegyében a Távol-Keleten különböző bonszajstílusok bontakoztak ki. Van lágyan kanyargó s alakban kígyózó törzs, kimosódott gyökerű, kapaszkodó forma, legyező- vagy seprűstílus, kaszkád- (vízesés-) figura az edény alján túl csüngő koronával, tutajalak, azaz fekvő törzsből kifejlődött facsoport. Akad szélfújta növény (drót segítségével ágait egy irányba növesztették), és lehet bonszajt növeszteni kisebb szikla tetejére, vagy eleve sziklaüregbe ültetni, ilyen kompozícióban a kő az uralkodó elem.

Bármilyen fából lehet bonszaj. Sóspataki Ferenc a kedvenceivel FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

A bonszaj egyfajta növényszobrászat – mondja Sóspataki Ferenc. A bonszajművészt tehát az különbözteti meg a kertésztől, hogy ő a természet adta keretek között saját fantáziája, esztétikai érzéke szerint formálja fácskáit. A keletiek meditációra is használják a kész képződményt: az aszimmetrikusra alakított növény pamacsos felhőlombjai között szabadon kanyaroghat a gondolat – mintha a szemlélő azokkal töltené ki a hiányzó részeket.

Igazságtalan a vád Sóspataki Ferenc szerint, hogy a bonszajbarátok kínozzák a növényeket. Az a boróka kínlódott csak igazán, amelyik egy murvabánya fölött nap mint nap beleremegett a robbantásokba; Sóspataki Ferenc mentette meg. Egy régi üzleti tárgyaláson történt: amúgy öltönyösen-nyakkendősen felkapaszkodott a fához, kiemelte a földből, levágta ágait, és hazavitt belőle egy nyolcvan centiméter hosszú darabot. Elültette, ápolgatta, szépre alakította – a kiállítás látogatói nem győztek gyönyörködni benne. Évgyűrűi alapján akár százhuszonöt esztendős is lehet.

Rados Virág

Levelesláda

Csendrendelet és zongoraverkli

Huszonkét éve lakom *Budán* a XI. kerületben, amely a legutóbbi időkig a főváros egyik *legcsendesebb* környéke volt. Mostanában azonban kezdi ezt a csendes voltát elveszteni.

A csendrendeletet szerkesztő urak figyelmét nyilván kikerülte ez az apróság, amely azonban az éjjeli autótülkölésnél is kellemetlenebbül hat idegeinkre.

Néhány hónap óta *csodálatos módon elszaporodtak* a zongoraverklik. Ezek a szerszámok minden ház előtt megállanak és ablakon, falon áthatoló *éles kelepeléssel* végigjátsszák 5—6 »slágerüket«.

Az egyik verklis megjelenik a környéken úgy délelőtt 11 óra tájban és mire a harminc házból álló uccát végigzenéli, bizony *beletelik jó másfél óra*. Harmincszor kell végighallgatni a »slágereket«. Súlyosbító körülményül említem meg, hogy közben a verklis *érzeleg*. Hol gyorsabban, hol lassabban forgatja a »kurblit«. Méltóztatnak ezt ismerni?

A tragikus azonban a dologban az, hogy *három verklis jár* az uccánkba. Gondosan beosztják egymás között az időt, hogy konkurrenciát ne csináljanak egymásnak. Ezáltal a koncert 4—5 órára nyúlik.

Csodálatosnak és *megengedhetetlennek* tartom, hogy amikor a duda nélküli autósok, a csend érdekében, valósággal az életünket veszélyeztetik, ugyanakkor *hivatásos lármacsinálók* dúlják fel idegeinket.

Kérni szeretném az illetékes urakat, hogy — ha már csendrendeletet csináltak — *szerezzenek annak érvényt* minden vonalon, még *a nappali órákban* is.

Egy csendszerető budai

— **(Családi viszály után a gyorsvonat elé.)** *Nagyatádról* jelentik: *Horváth* István 18 éves földmíves *Somogyszobnál* a gyorsvonat elé vetette magát. A kerekek halálra gázolták. Tettét *családi viszálykodás* miatt követte el.

— **(Napoleon ismeretlen levelét fedeztél fel Szovjet-Oroszországban.** A *kharkovi* könyvtár levéltárában felfedezték *Napoleonnak* egy ismeretlen levelét, amelyet a császár 1813-ban írt *Fouché* rendőrminiszternek. Napoleon Drezdába hívta Fouchét és megírta neki azt is, hogy meg akarja bízni a porosz királyság kormányzásával. Utasítást adott arra is, hogy németül beszélő munkatársakat is hozzon magával, utazásának célját pedig tartsa titokban. Az érdekes dokumentumot azok között a kéziratok között találták meg, amelyeket 1892-ben adott el a könyvtárnak egy kharkovi ember. Valószínűleg a párizsi orosz követség valamelyik tagjától került hozzá a levél.

— **(A felsődunai és a bécsi filléres társasutazásban a Szent Gellért gőzös indul.)** Az MFTR közli, hogy a változatlanul alacsony vízállás következtében az Erzsébet királyné társashajó nem indulhat, de helyette az ugyancsak kényelmes, de sekélyebb járatú Szent Gellért gőzöst indítja a folyó évi szeptember 3-ától 10-ig tartó felsődunai társasútra. A kisebbszámú hálófülkére és férőhelyre való tekintettel csak a II., III., IV. csoportbeli (112 pengő, 133 pengő és 148 pengő) részvételi jegyekkel rendelkező utasok helyezhetők el, míg a többi utasnak csak nyugszékek bocsáthatók rendelkezésükre, avagy pedig ha ezt igénybevenni nem óhajtják, a részvételi jegyek árát visszakaphatják A felsődunai és bécsi filléres útra a hajó változatlanul szeptember 3-án, kedden délután 17 órakor indul. A bécsi filléres útra 12 pengő 80 fillér áru jegyek még haphatók. Felvilágosítást ad a MFTF utazási irodája V., Mária Valéria ucca 11. Tel.: 818—80, vagy 814—46.

Idegesség, fejfájás, álmatlanság, reggeli rosszullét, levertség, bágyadtság, szédülés esetében a természetes **Ferenc József** keserűvíz az emésztőszervek hiányos működéséből eredő zavarok nagy részét azonnal megszünteti, az étvágyat erősen fokozza s visszaadja a testnek és szellemnek régi frisseségét.

Haldane tanár a Föld légkörének izzó burkáról

Rendkívüli haladásnak mondja Appleton felfedezését a sztratoszférakutatásban — Hogyan ugrándoznak a rövidhullámok London uccáin?

London, augusztus 31.

(A Magyarország alkalmi tudósítójától.) E. V. *Appleton* professzornak az a felfedezése, amelyről tegnap írt a *Magyarország*, t. i., hogy a Földet eddig ismeretlen »*izzó burok*« veszi körül, az egész angol tudományos világban rendkívül *nagy feltűnést keltett*. Minthogy a felfedezés jelentősége a sztratoszféra kutatása szempontjából beláthatatlanul nagy, a *Daily Mail* kérdést intézett a sztratoszférakutatás egyik legkiválóbb szakértőjéhez, *J. S. Haldane* professzorhoz, aki most *Skóciában* nyaral. *Haldane* telefonon nyilatkozott a felfedezésnek a sztratoszférakutatás szempontjából való fontosságáról.

— A sztratoszférakutatás szaktekintélyei *egy idő óta már sejtették ennek az izzó rétegnek a létezését*, — mondta. — *Appleton* felfedezése *rendkívül haladást* jelent, bár közvetlen hatása a sztratoszférarepülésre nem lesz, mert az izzó burok mérföldekkel magasabban van annál a pontnál, amelyet eddig az ember elért. A sztratoszférakutatók különben úgy találták, hogy *40.000 láb magasság után a hőmérséklet emelkedni kezd*. Míg ezt a pontot el nem érjük, egyre *hidegebb* lesz, amint távolodunk a földtől.

Különösen *a rövid hullámokkal kísérletező tudósok* körében idézett elő nagy izgalmat *Appleton* felfedezése. A *Radio Research League*, amelynek szervezete az egész világra kiterjed, a rádió-hallgatók ezreinek bevonásával *hatalmas kutató munkát indít meg az izzó öv titkának felderítésére*. Meg akarják állapítani, *milyen széles* a titokzatos izzóöv, milyen a sűrűsége, hogyan befolyásolja az időjárást. A *Radio Research League* tagjai írott utasításokat kapnak, hogyan figyeljenek a *rövidhullámú* jelzésekre és hogyan kövessék a rádióhullámok útját. A megfigyelések eredményét *Appleton* professzornak fogják feldolgozás végett átnyujtani.

O. F. *Brown*, a Tudományos és Ipari Kutatótársaság elnöke, érdekes felvilágosításokat adott arról, *hogyan »ugrándoznak a rövidhullámok London uccáin«*.

— A nagyközönségnek alig van sejtelme arról, — mondotta O. F. Brown — *milyen csodálatos dolgokat művelnek most a rövidhullámokkal a tudósok*. Néhány nappal ezelőtt kísérleti rövidhullámos közvetítést végeztek *East London* és a *King's College* között.

— A számítások azt mutatják, hogy az East Londonból kibocsátott rövidhullám *beleütközött az atmoszféra felső részébe*, azon a helyen, ahol *Appleton* professzor szerint az *izzó réteg* van, aztán visszatért Londonba a *Liverpool*-streeti állomás mellé, majd *újra kiugrott a térbe*, aztán a *Szent Pál* székesegyházra vetette magát, harmadszor is a felsőlégrétegekbe szökött és *onnan a King's Collegebe látogatott*, ahol felfogták. A kísérlet fantasztikusnak tűnik fel, de manapság nem tartozik a ritkaságok közé.

— **(Hat munkáshalál a bányában.)** *Arrasból* jelentik: Mult éjszaka a bruayi bányában *hat munkás megfulladt*.

— **(A jégeső pusztítása miatt felakasztotta magát egy 85 éves gazda.)** *Nyiregyházi* jelentés szerint *Feldmeyer* Lajos 85 éves földbirtokos kétségbeesve nézte végig a jég pusztítását. A jégeső után körüljárta a letarolt területet s amikor látta, hogy gazdaságában minden tönkrement, *nadrágtartójára felakasztotta magát*. Mire rátaláltak, *meghalt*.

— **(Nyolc magyar kiállító aranyérmet nyert a brüsszeli világkiállításon.)** A brüsszeli magyar főkonzul értesítette az Országos Magyar Iparművészeti Társulatot, hogy a világkiállítás nemzetközi zsűrije a Társulatot a *Grand Prix-vel tüntette ki*. A társulat keretében kiállító magyar iparművészek, háziiparosok és műiparosok közül *Márkus* Lili, *Rohmer* Mária keramikus iparművésznők, a *Zsolnay porcellángyár* és a *Pannónia—Győrffy* Zoltánné házipari csipke nagy aranyérmes díszoklevelet, *Gádor* István keramikus iparművész, a *Herendi porcellángyár*, a *Soproni Magyar Asszonyok Szövetsége* és a *Székeny export aranyérmet nyertek*.

— **(A piaci kereskedő tragédiája.)** Az *újpesti* piaci kereskedők között izgalmat kelt *Jármer* János piaci árus tragikus halála. Szent István napján történt, *mintegy tíz perccel a piaci záróra után, Jármer félkilogram rizst csomagolt be, amelyet saját használatára haza akart vinni*. A piacon eljáró rendőr ezt észrevette és felelősségre vonta a kereskedőt. Jármer izgatottan bizonyítgatta, hogy a rizst haza akarta vinni, mire a rendőr azzal a kijelentéssel, hogy majd kiderül az igazság, Jármert felírta. A 65 éves kereskedőt annyira felizgatta az eset, hogy a rendőr távozása után *bódéjában összeesett*. A szomszéd árusok arra kérték a rendőrt, hogy telefonáljon a mentőknek, a rendőr azonban kijelentette, hogy miután Jármer nem az uccán, hanem a bódéban esett össze, a mentőket szabályszerűleg csak *a kereskedő jelenlevő feleségének rizikójára hívhatja. Ez 12 pengő költséget jelentett, Jármernének azonban nem volt pénze*. A megijedt árusok *Lissauer* Armand orvost hívták az eszméletlen emberhez, aki *agyvérzést* állapított meg. Mintegy másfél óra telt el, amíg Jármer a lakásán ápolás alá került. Jármerné azután *napokon át próbálta kórházba juttatni súlyosan beteg férjét*, amíg végre a római katolikus plébánián *Bárány* Dezső lelkész segítségével sikerült ez neki. Ami öt perc alatt megtörténhetett volna, napokba került. A mentők vitték el végre mégis ingyen a beteget a Károlyi-kórházba, ahol *tegnap meghalt*.

— **(Halálos autószerencsétlenség Losonc mellett.)** *Bajai* tudósítónk jelenti: A bácsmegyei elszakított *Verbász* községben a *Garamszeghy*-családot súlyos csapás érte. *Garamszeghy* István földbirtokos felesége és leánya autóval felvidéki elszakított területre utazott valamilyen örökségi ügyben. Tegnap estére jelezték Verbászra való hazaérkezésüket. Este azonban távirati értesítés jött Losoncról, hogy *Garamszeghy Istvánné és leánya halálos autószerencsétlenség áldozata lett*. A távirat szerint elindultak *Losoncról*, hogy Magyarországon át utazzanak haza, de útközben *az autó nekirohant egy fának. Garamszeghyné és leánya kizuhantak a kocsiból s mindketten koponyaalapi törést szenvedtek*. A súlyos sérülések következtében előbb az úriasszony halt meg, majd nemsokára leánya is. A mélyen sujtott előkelő magyar család iránt egész Bácskában nagy részvét nyilvánul meg.

— **(Egy csapással kiverte haragosa 32 fogát.)** *Nyiregyházi* jelentés szerint *Szabó* Károly 32 éves mándoki legény összeveszett *Matyi* Ferenccel. Matyi követ ragadott és azzal úgy vágta arcul Szabót, hogy annak *mind a harminckét foga kitört*.

— **(Magyar cserkészek Amerikában.)** A magyar cserkészküldöttség már elutazott a washingtoni jamboreere, amikor kiderült, hogy *a cserkészvilágtáborozás a gyermekparalízisjárvány miatt elmarad*. A magyar cserkészküldöttség a hírt a newyorki kikötőben tudta meg. Így a magyar cserkészek amerikai tartózkodásukat arra használták fel, hogy tanulmányozzák az amerikai cserkészetet és meglátogatták Amerikában élő magyar véreinket. Módjuk nyílt a magyar cserkészeknek arra, hogy viszszaadják az amerikai cserkészeknek a gödöllői jamboreen tett látogatásukat. A küldöttség jelenleg a *rochesteri* cserkészek Seneca-tó melletti állandó táborában van, onnan *Buffalóba*, a Niagara-vízeséshez, *Detroitba* és *Clevelandbe* mennek. Meglátogatják ezenkívül *Pittsburgot*, *Bridgeportot*, *Washingtont*, *Baltimoret* és *Philadelphiát* is. A magyar küldöttség tagjai mind kitünően érzik magukat.

— **(Halott a lakatlan major kútjában.)** A *komádi* csendőrörs a község egyik elhagyott majorházának udvarán fiatal férfi holttestére bukkant a kútban. Megállapították, hogy a halott *Illés* László 28 éves békési iparossegéd, aki az elhagyott tanyán minden valószínűség szerint öngyilkos lett.

Az „ÚJ FLORIÁN"-t a régi szomszédságában **IV., Aranykéz u. 5** szám alatt nyitom augusztus 31-én, szombat este.
F. Divó Annie
Telefon 89-7-66

1885–1935
FENYŐ LIPÓT ÉS FIA
lakásberendező
(Gr. Tisza István ucca 18.)
fennállásának 50 éves évfordulóját ünnepli.
Jubileumunk alkalmából meghívjuk **BÚTOR-MINTATERMEINK** megtekintésére a korszerű lakáskultúra híveit.
Legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.
Saját tervező iroda. Szaktanácsok.

Ma nyitunk
Spolarich-Grill
Ötórai tea!
Tánc reggelig

cédulára!

ÁDÁMCSUTKA

Szép Ernő új regénye

»Hogyan legyek ember?« kérdezi Szép Ernő az Ádámcsutka utolsóelőtti oldalán. *»Nem látok előírást, nem kaptam a kezembe használati utasítást. Nincs, nincs törvény: kinek hogy esik jól, az a törvény.«*

Körülbelül ezért a néhány mondatért született meg ez a furcsa regény, amely paradicsomian szeméremetlen testi-lelki levetkezésével néha halvány szégyenkezést vált ki az olvasóban: szabad-e ennyire megmutatkozni, szabad-e ennyire belenézni egy emberéletbe, legbelsőbb, féltudatos rezgéseibe, önmaga előtt is titkolt hajlamaiba, vágyaiba, félelmeibe?

A »nincs, nincs törvény: kinek hogy esik jól, az a törvény«, erős és mégis lirai felelet arra, miért dobja el magától az öregedő férfi a fiatal lánytestet, amely lázban égő vággyal közeledik felé. A regény pedig — a regény felelet annak, aki kinyit egy könyvet, hogy kiránduljon az életbe, a másba s mégis oly-ismerősbe, a kalandosba s mégis annyira mindennapiba, az idegenbe s mégis legszemélyesebb rokonságba. A kirándulás, amelyre most visz el *A lila ákác* írója, »örök dolgok« felé vezet: *fiatalság, öregedés, szerelem, lemondás.*

A lírikus *Szép* Ernő naiv, egyszerű hangon keltette életre a gyermekkor hangulatait, a nagyvárosban idegenül, elveszett gyermekként ténfergő fiatalember szorongásait, a zürös világból való elsóvárgását, enervált melankóliáját A líra most is megmaradt, a szorongás és az elsóvárgás is, de közben a fiatalember férfi lett. Pest, a nagy, forgatagos emberdsungel annyira otthona már, mint a hálószobája. A városban már nincs olyan érzése, mint a kisfiúnak, akinek elengedték a kezét s most riadtan keres apát: már ismeri az utakat, a hogyanokat és miérteket, ó már nagyon jól tudja a »pesti dolgokat«, érti, ismeri az életet is és a naiv szorongás helyébe fanyar lemondás lép.

*

Az ötven mesgyéje felé közeledő író lemond a a kis piroskörmű színinövendékről, akit »eléjebuktattak«. Fáradt. Nem aratja le a rajongó kis színinövendéket.

Hogy miért nem — erre válasz az *Ádámcsutka*. Nem is válasz, hanem több: védekezés, panaszkodás, sőt vigasz is. A jóleső öregedésre, az alkonyodás művészetére tanít s a fájdalmasan szép lecke közben változatos, meglepő s keresetlen közvetlenséggel megkapó történettel szórakoztat. Nagy darab pesti élet a történet színfala, az a rossz, édes, undorító és aranyos, páratlan pestiség, amelyet csak ez az új Szép Ernő tud ilyen szemérmetlen meztelenül, igazán és fanyar megbocsátással megfesteni.

És amit még el kell mondani a könyvről: az *Ádámcsutka* voltaképen kulcsregény, de annak minden hibája nélkül. Amolyan többes számban ragozott »én-regény«, esetleg: »mi-regény«, sőt »ti- és ők-regény« is. Mindenesetre zsúfolt, lekötő, érdekes. Fontos és újszerű állomása Szép Ernő töretlen vonalú írói pályafutásának.

p.—h.—gy.

BREKEKÉÉK BUDAPESTEN

Riport a nagy békakultusz „lelki" és üzleti frontjáról

(A Magyarország tudósítójától.) Odahaza *mocsaras vidéket* tartok az íróasztalomon.

A mocsarat befőttes üvegben küldte nekem *Sarolta* néni. Az üveg fenekén 200 gram föld, 100 gram víz, benne titokzatos zöld vízinövények (virító-páskász, mocsári lapostekerész, nedvimádó adémárka), kecskekörmök, apró légymedence.

És mindez Mária Lujza kedvéért.

Mária Lujza apró zöld levelibéka.

Nagy divat most az ilyen állat.

Állítólag mindin jobb család tart belőle egyet-kettőt.

Sarolta néni tucatjával tenyészti a békát. Kis palotájuk van díszes üvegből, különleges kukacvályuval, de nappal szabadon ugrálnak Sarolta néni lakásában. Kedvenc tartózkodási helyük az ablaküveg, mert ott van a legtöbb légy. *A légy a zöldbéka kaviárja.* Örjöng érte.

— Mondja, mit szeret ezeken az állatkákon? — kérdeztem Sarolta nénit, amikor meglepett a mocsaras vidékkel.

— Állatkák! — háborodott fel. — Ezeket a drága, okos lényeket állatkáknak nevezi! *Ismeri a békakirály legendáját?*

— Nem tudom... valamikor...

— Hát idehallgasson: *A meseszép királyleány* egyszer hatalmas zöldbékát talált az erdőben. Roppant csúnya volt, de *a fején arany korona* ragyogott. A királyleány el akart szaladni, de a béka utánaszólt: »Királyleány, szépséges királyleány, ne fuss el előlem! Oly magányos lélek vagyok, ne hagyj itt elveszni. Vigy haza atyád fényes palotájába!« Olyan megható hangon kuruttyolta ezt a béka, hogy a szépséges királyleány szíve megesett rajta. Felvette a földről, keblébe rejtette és hazavitte hófehér leányszobájába. És mi történt? A csúnya béka egyik nap váratlanul *gyönyörűszép királyfivá változott...* Látja, ezért imádom én a békákat! — magyarázta *Sarolta* néni.

Mária Lujzából nem lesz királyfi soha, Legfeljebb királyleány. De ez sem valószínű, mert állandóan rovarokra vadászik. Királyi család sarjának nem lehet ilyen szenvedélye. De mit bánom én, Mária Lujza így is rendkívül rokonszenves állatka. Most is engem néz gyönyörű fekete szemével. Olyan titokzatos, mint egy egyiptomi fáraó leánya. Csupa büvölet és halk rejtély. Nefretete!

Hirtelen nagyot ugrik az ablak felé. A függöny zsinórján hatalmas dongó mászkál. A fáraó leánya akrobata-ügyességgel *a légy után kúszik, egyetlen nyelvcsapással bekapja* és mielőtt magamhoz térhetnék, a dongó már ott zümmög Nefretete gyomrocskájában.

Ismerek több pesti békatulajdonost. *Mária Lujza nagybátyja, az öreg Samu bácsi, híres, nagyétkű béka.* Mindent bekap, egyformán szeret minden rovart, Tulajdonosa már évek óta nem cianóztatta a lakását.

Az öreg *Formanek* nevű leveli béka tavaly vette feleségül *Klotildot*, akinek nagyapja még Délamerikában volt farmer. Egy fodrászmester lakásán élnek és kitűnő időjósok. Létrájuk nincsen, de ha esőt várnak, Formanek lágy, dallamos tangót kurutyol.

— Általában *barbárság létrát tenni a békák házába* — véli *Sarolta* néni. — Nem szabad őket ilyen terrorral időjóslásra kényszeríteni.

A pilvaxközi állatkereskedő szerint már régen nem volt olyan jó cikk a béka, mint most.

Mária Lujza

— Még *Ausztriából* is importálunk zöldbékát, — mondja. — Kár, hogy olyan nehéz rá valutát kapni. A Nemzeti Bank, sajnos, nincsen tisztában a békakultusz jelentőségével.

— ?

— *Mert aki a békát szereti, rossz ember nem lehet.* A béka a legbölcsebb állat, mindent sejt, de soha egy szót nem szól. Kuruttyolni is csak akkor kuruttyol, ha már mindenki tudja, hogy esni fog az eső.

— *Mi jelenleg a béka napi ára?*

— *Ötven-hatvan fillér*, de aszály idején felmegy egy pengőre is. *Az importbékát két pengőért árusítjuk.*

— Ki a legismertebb pesti békatulajdonos?

A kereskedő nem akarja elárulni, de kerülő úton megtudtam, hogy annak a *mondén hölgynek* a nevét titkolja, aki *mindenhova* — korzóra, kávéházba, színházba, moziba, strandfürdőbe — *magával viszi az ő kis Boleszlávját.* Nem meri otthon hagyni, mert attól fél, hogy a *családja megeszi.*

A család ugyanis rendkívül falánk és utálja Boleszlávot, mert tartása rengeteg pénzbe kerül. A lakásban nincsen légy és a hölgy darabonkint négy fillérért vásárolja a rovarokat a béka számára. Külön szállítója van Dunakeszin. *Boleszláv naponta 20—25 rovart fogyaszt*, ami egy pengőbe kerül. Ezt sajnálja a család és ezért szeretné megenni Boleszlávot. Lehet, hogy miatta gyámság alá helyezteti a gazdáját.

Pálmai Jenő

NE KERESSEN
engem a Lakberendezési Vásáron — nem állítok ki — mert a klasszikus stílusú remekek, valamint modern és kombinált
lakberendezéseim
bámulatos választéka — ott el sem férne.
Négy évtizede fennálló cégem:
NAGY ZSIGMOND
LÁZÁR UCCA 3 (egész házamban)
a legszolidabb árakon szolgálja ki Önt.

KIRÁLY GARAZS
luxus BÉRAUTÓI
legelőnyösebben rendelhetők:
Tel.: 424-01, 424-02

Vikendre megy?
Egy lépést se
Huszár-penge
nélkül

PHILIPS
STANDARD
ORION STB. GYÁRI VILÁGMÁRKÁS
RÁDIÓKÉSZÜLÉKEK
BEMUTATÁSA RÉSZLET CSERE
Rádiócentrum
Budapest, Erzsébet körút 1.
TELEFON: 41-6-97

A Magyar Nemzeti Bank 225. sz. enged. alapján
AZ EST szeptemberi társasutazásai Olaszországba

I. utazás
1935 szeptember 7—19-ig
VENEZIA – FIRENZE – VIAREGGIO GÉNOVA – RÓMA MILANO
Részvételi díj:
600.— Líra + P 70.—) = P 292.—

II. utazás
1935 szeptember 7—18-ig
Napfény – Luxus – Tenger
Venezia-Lidó
Részvételi díj:
(450.— Líra + 61.50 P) = P 228.—

Jelentkezés és felvilágosítás:
AZ EST UTAZÁSI ÉS MENETJEGYIRODÁJÁBAN,
VII., Erzsébet körút 18—20. Telefon: 455—50

Márkus Lili kerámiái. — Keramiken von Lili Márkus. — Ceramics by Lili Márkus.

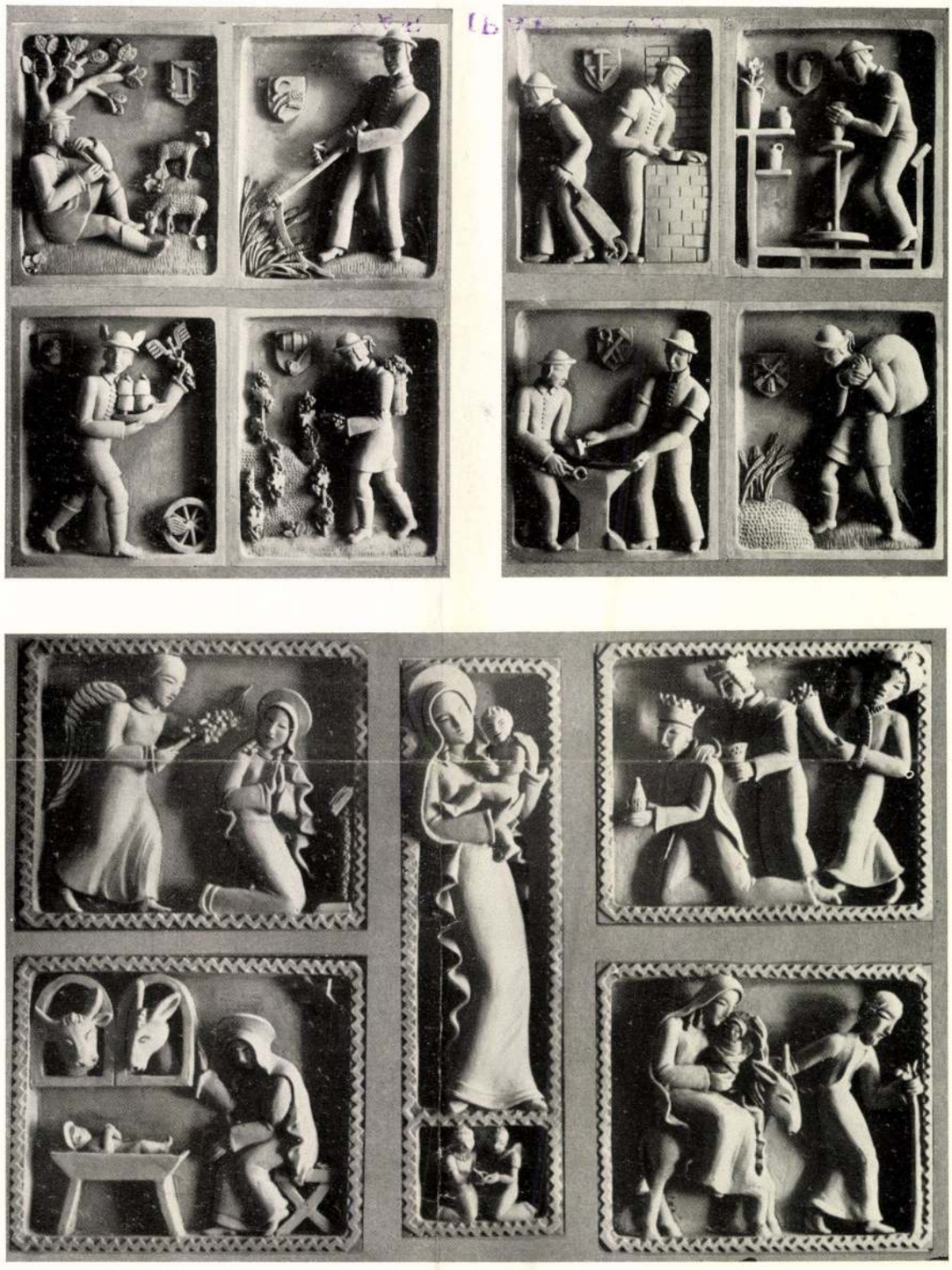

Márkus Lili kerámia-reliefjei. — Reliefs in Keramik von Lili Márkus. — Reliefs in ceramic by Lili Márkus.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1936. 91/92. l.

Márkus Lili

Tanács Galériában

Márkus Lili kerámiái szerepelnek a kiállítás vitrinjeiben. Uj név a kitünő magyar keramikus-gárdában, kultúrált, finom technikájú művész, vázái, kis agyagszobrai egyaránt érdekesek és ami a fő, nem igyekszik utánozni egyetlen művésztársát sem. Maga alakitja stílusát.

Magyarország 1935 márc. 24.

JOG- ÉS ÁLLAMTUDOR
Dr. MANN MARCELL ügyvéd
VII., RÁKÓCZI-UT 36.

Nagyságos

dr.Szentiványi Gyula urnak,

Budapest.VII

Aréna ut 41.

MÁRKUS LILY fiatal kerámikusunk felfelé ívelő tehetségével már egész sereg kiállításon felkeltette a művészet értőinek figyelmét. Most egy nyalábra való újabb kerámiai munkáját ragadtuk ki s mutatjuk be olvasóinknak. Mázaskorsók, cserépkancsók, valami kedves népies díszítő nyelv primitív jelképeivel ékesítve. Feltűnő, mennyire archaikus a formáiban s mennyire elkomolyodik, mikor a templomi művészet halhatatlan szimbólumai világába tér. Egészen átszellemül, rómaikori építőemlékek zsongják körül és áhítat sugárzik vissza a nézőre. Figyelemreméltó tehetség.

MAGYAR IPARMUVESZET
1937. 55. l.

vissza a helyére

Led

57.17

1935 márc. 23. – ápr. 1

A
TAMÁS-GALÉRIA
LVII-IK KIÁLLITÁSA
V., AKADÉMIA UCCA 8

FRANK FRIGYES

FESTŐMŰVÉSZ

MÁRKUS LILI

KERÁMIKUS

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

		Pengő
1.	Szeneskocsik	400
2.	Faluvége III	400
3.	Önarckép XIV	500
4.	A két Veronika	350
5.	Mártélyi háztetők	300
6.	Ferenciék szobája	300
7.	Dr. B. H. J. (magántulajdon)	
8.	Tél	300
9.	Mimi XI	250
10.	Ibolya	180
11.	Öreg dajka	500

Márkus Lily

KATALÓGUS ÁRA 30 FILLÉR

		Pengő
12.	Merengők Önarckép és felesége	600
13.	Kert a hegy alatt	600
14.	Kereszt utca	150
15.	Görbe utca	350
16.	Látogatás	400
17.	Aquarell I–XXI	50
18.	"	50
19.	Pihenő	400
20.	Interieur III	200
21.	~~Aquarell~~	50
22.	"	50
23.	"	50
24.	"	50
25.	"	50
26.	"	50
27.	"	50
28.	"	50
29.	"	50
30.	"	50
31.	"	50
32.	"	50
33.	"	50
34.	"	50
35.	"	50
36.	"	50
37.	"	50
38.	"	50
39.	"	50
40.	Téli Tabán	150

A vitrinekben MÁRKUS LILI kerámiáit mutatjuk be.

Fent : Ezüstserlegek. Balra : Márton Imre, jobbra : Lakatos Arthur műve. Lent : Márkus Lili kerámiái. — Oben : Silberpokale. Links von E. Márton, rechts von A. Lakatos. Unten : Keramiken von L. Márkus. — Above : Silver goblets. Left works by I. Márton, right by A. Lakatos. Below : Ceramics by L. Márkus.

Magyar Iparművészet
1934.

Pavillonok a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Fent : Nemes György tervei. Lent : Zanátzky István és Guttmann Imre terve. — Pavillone der Budapester Internationalen Messe. Oben : Entwurf G. Nemes, unten : von E. Guttmann. — Pavilions on the International Fair of Budapest. Above : designs by G. Nemes ; below : by I. Zanátzky and I. Guttmann.

Márkus Lilly

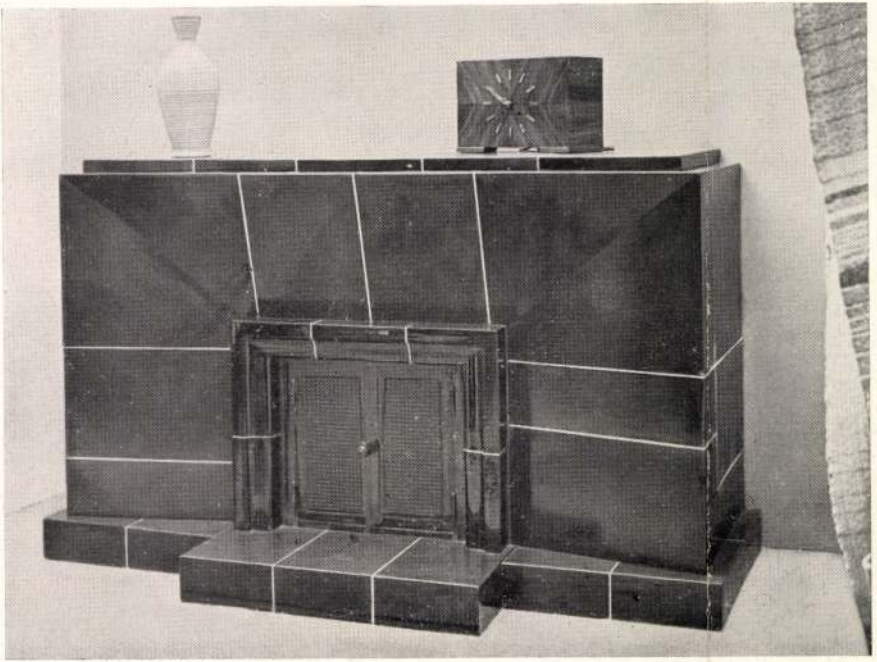

Foto Seidner.

LLOYD KERÁMIAIPAR R. T. KANDALLÓJA az „Építőmunka" kiállításának kombinált szobájában az Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásáron.

102 MÁRKUS LILI keramikus: Díszedény. — Foto Seidner.

Könyvújdonságok kölcsön KATZ G. könyvkereskedésben, Dorottya ucca 10. Tel.: 820—02

— **Schuschnigg kancellár üdvözlő cikke Starhemberg herceghez alkancellársága ötödik évfordulóján.** *Bécsből* jelentik: A Neuigkeits-weltblatt vasárnapi száma *Schuschnigg* kancellár cikkét közli abból az alkalomból, hogy most van az ötödik évfordulója, hogy *Starhemberg* alkancellár átvette az osztrák Heimatschutz-szervezet országos vezetői tisztjét. A cikk egyebek között így szól: »Őszinte örömmel köszönti minden igazi hazafi a Heimatschutz szövetség vezetőjét, az alkancellárt, aki öt évvel ezelőtt magára vállalta a szervezet irányítását. Az ő vezetése alatt vált ez a legrégibb és számszerűen legerősebb önkéntes véderőszövetség a *szó szoros értelmében az osztrák haza védőjévé*, amit a neve is mond. A Heimatschutznak és szövetségi vezetőjének nagy érdeme van azoknak az utaknak feltárása körül, amelyek az osztrák haza öntudatra ébredéséhez vezettek. A Heimatschutz és a hazafiúi arcvonal országos vezetője a legszebben csengő osztrák-német nevek egyikét viseli és távol áll minden kasztszellemtől. Kezdettől fogva különös érdeklődéssel foglalkozott a munkáskérdésekkel, a földművességgel és otthonával eleven érintkezésben áll. Így az ő munkája hozzájárul ahhoz, hogy egyengesse az utat az államvezetés céljához: a nép belső békéjének biztosításához, a szociális igazságossághoz, s a haza gazdaságilag független és biztosított szabadságához.

— **Pszichikai kongresszus Oslóban.** A lelki jelenségekkel foglalkozó tudósok most tartották V-ik nemzetközi kongresszusukat Norvégia fővárosában. A kongresszust dr. *Wereide* professzor nyitotta meg az egyetem dísztermében. Magyarországot dr. *Toronyi* János, a *Magyar Metafizikai Tudományos Társaság* ügyvezető elnöke képviselte. Előadást tartott a kongresszuson dr. *Fodor* Nándor, Londonban élő hazánkfia, az *Angol Pszichikai Társaság* igazgatója is.

— **Nagy hadgyakorlatot tartottak az osztrák gépesített vadászszázlóaljak.** *Bécsből* jelentik: Az osztrák szövetségi hadsereg gépesített vadászszázlóaljai *nagyobbszabású hadgyakorlatot tartottak Alsó-Ausztria*, Stájerország és az elcsatolt Nyugat-Magyarország területén. A hadgyakorlaton többszáz gépjármű vett részt. Volt tartalékos tisztek önkéntes futárszolgálatot teljesítettek a gyakorlaton.

— **Kommunisták rögtönzött uccai gyűlést tartottak Bécsben — egyiket agyonlőtték.** *Bécsi* szerkesztőségünk jelenti: A XIII. kerületben fekvő Wattgasseban szombaton késő este *a kommunisták rögtönzött uccai gyűlést tartottak*. Egy Heimwehr-ember, aki éppen végigment az uccán, előbb szóváltásba keveredett a kommunistákkal, majd dulakodni kezdett velük. Önvédelemből több lövést adott le. Az egyik lövés egy kommunistát eltalált. A kommunista összeesett és néhány perccel később *meghalt*.

— **Ernst Béla (Baross u. 47.) kiállítása az Iparcsarnok** északi kapujának 100 □-méter területén, reprezentálva tárja elénk a modern bútoripar remekeit. Úgy a dekoráció, mint a formák megnyerő minőségűek és kiváló szakszerűségről tanuskodnak. Az árak a mai viszonyokhoz vannak szabva. *Bornemisza* miniszter a cég kiállítását megtekintette és Ernst Bélának elismerését fejezte ki.

— **A Bulyovszky uccai Leánynevelő Intézet** felnőtt úrileányoknak (egyetemi hallgatók, gyakorlati nőképzősöknek) külön penzióosztályt nyit. Bulyovszky ucca 10. Telefón: 15—6—93.

— **5 ív kék bekötőpapír és 30 drb** enyvezett címke összesen 25 fillér. Az iskolaév kezdetén ezt hirdeti ma a *Párisi Nagy Áruház*. A csodaolcsó 25 filléres osztályon (Lotz-terem, I. em.) ezer és ezer tanszer közül kiemeljük még a 25 filléres tolltartókészletet is, amelyet joggal lehet *Irredenta tollkészletnek* nevezni. A tolldoboz 23 cm. hosszú, van rajta tanrend, centiméteres mérték és névaláírásra hely, van benne egy nagyon finom »Nem... nem... soha...« irón, egy tollszár tollal és egy valódi Speck radír. Mindez csak 25 fillér az I. emeleti Lotz-teremben. Külön kiemeljük a rajztáblák, rajzeszközök stb. (III. em.), iskolatáskák (II. em.), iskolaöltönyök, ruhák és iskolacipők (I. em.), iskola kötöttáruk és iskola-fehérneműek osztályát (földszint). Az osztályok versenyeznek abban, hogy a szülők minél olcsóbban és minél tökéletesebben diákgyermekeiket tetőtől talpig felöltöztethessék és mindennel elláthassák. Mindenkinek hasznos a Párisi Nagy Áruház mai hirdetésének megtekintése, amelynek *olcsó élelmiszerárai szenzációsak*.

— **Szeptember végén még teljes pompájában élvezheti a nyarat a Földközi tengeren, a Hamburg Amerika Linie hajókirándulásain.** A »Milwaukee« és a »St. Louis« luxusgőzösök három gyönyörű útja, Velencéből, Genuából és Hamburgból kiindulva, szeptember 16-ika és október 14-ike között kitűnő alkalmat nyujt pihenésre, szórakozásra és szebbnél szebb új vidékek és városok megismerésére. Árak 285 márkától. Részletes program mai hirdetésünkben.

LEHET MÁR UTAZNI
ABBAZIÁBA
Minden felvilágosítást megad szobarendelésekre elfogad az
EDEN és QUISISANA szállodák részére Sterk Imre az Égisz utazási irodában, VI, Andrássy út 29. Telefón: 194-93

Elszámolási differenciái miatt megmérgezte magát egy tisztviselőnő

(Saját tudósítónktól.) Szombaton délután a Németvölgyi úton egy padon habzószájú, eszméletlen nőt találtak a járókelők. Kihívták a mentőket, akik a nőt életveszélyes állapotban a Rókus-kórházba szállították. A nő, *malomfalvi Szász* Ilona 38 éves tisztviselőnő, *ismeretlen méreggel mérgezte meg magát*. A padon, amelyen eszméletlen állapotban megtalálták, két levél is hevert. Az egyikben a rendőrséget kéri, ne boncolják fel. A másik levelet *Fialos* Lajosnénak írta. Ucca és házszám helyett a 802—96. telefónszámot jelölte meg cím gyanánt. A rendőrség kérdésére itt Fialos Lajosné elmondotta, hogy malomfalvi Szász Ilona *Spanyik* Ernő mérnöki irodájában dolgozott. Sokat betegeskedett, a szemével is baja volt, emiatt megvált az irodától. A munkaviszony megszűnése körül azonban elszámolási differenciák támadtak. Szombaton a mérnök németvölgyiúti lakására ment, ahol megtudta, hogy a mérnök családjával együtt Balatonon nyaral. Ügylátszik, előlötti elkeseredésében vette be az ismeretlen mérget.

— **Nickl Alfréd a Népszövetség közgazdasági bizottságának ülésére Genfbe utazott.** *Nickl* Alfréd rendkívüli követ és meghatalmozott miniszter Genfbe utazott, hogy a *Népszövetség közgazdasági bizottságának* szeptember 2-án kezdődő ülésszakán *részt vegyen*.

— **Szendy polgármester a rokkantkérdésről.** A HONSz központja és budapesti csoportjai dr. vitéz *Árvátfalvi Nagy* István országgyűlési képviselő, elnök vezetésével küldöttséggel tisztelgett *Szendy* Károly polgármesternél. Arra kérték a városi adminisztráció vezetőjét, hogy a fővárosnál és az üzemeinél hadirokkantakat alkalmazzon és a hadirokkanttörvény szigorú betartására ügyeljen. A közmunkákban részesülő vállalkozókat is kötelezzék arra, hogy hadirokkantakat alkalmazzanak. Ugyanezeket az elveket kell érvényesíteni a szükségmunkáknál és a szellemi szükségmunkánál is. *Sárkány* Ferenc társelnök még arra kérte a polgármestert, hogy a HONSz vagyonőrző vállalatának juttatott uccai autó- és kerékpárőrzésnél magasan megállapított helyfoglalási díjakat mérsékelje. *Szendy* polgármester válaszában megígérte, hogy *a lehetőség keretein belül mindig figyelemmel lesz a hadirokkantak érdekeire*. A szükségmunkáknál 10 százalékon felül is fog hadigondozottakat alkalmazni. A helyfoglalási díjakat revízió alá veszi.

— **Magot Monoritól! Rákóczi út 7. Őszi árjegyzék megjelent!**

— **Orvosi kinevezések.** A főpolgármester a székesfőváros közkórházaihoz alorvossá, kétévi időtartamra, augusztus 1-i hatállyal, dr. *Oravecz* Istvánt, szeptember 1-i hatállyal dr. *Bocskor* Bélát, dr. *Kriech* Lajost, segédorvossá pedig egy évre dr. *Dóczy* Jánost és dr. *Kótay* Pált nevezte ki.

— **A volt cs. és kir. 48. gyalogezred zalaegerszegi** hősi emlékművét, amelyet Kisfaludy-Strobl Zsigmond szobrászművész készített, szeptember 8-án nagy ünnepség keretében avatják fel. A felavatási ünnepséget tábori mise előzi meg, amelyet dr. Haász István tábori püspök pontifikál. A Budapestről szeptember 7-én induló, ezredzászlót vivő, kétnapos, 50%-os menetdíjkedvezményű különvonatra még szeptember 2-án ad ki jegyet a Balatonvidék Vendégforgalmi Központja, Budapest, Corvin Áruházban, úgy az ezred volt katonáinak, mint a nagyközönségnek.

— **Hadifogolytalálkozó.** Irbit, Koléna, Ábrámovka, Novochoperszki volt orosz hadifoglyok szeptember 8-án tartják 20 éves találkozójukat Kispesten, Horthy Miklós út 55. szám alatt a Stotz-féle vendéglőben.

— **Beküldött hírek. Különféle.** A *Budapesti Hatósági Munkaközvetítőnél* (József ucca 33.) foglalkozást kaphat: 152 ipari szakmunkás, 53 betanult gépmunkás és gyári segédmunkás, 3 gyári és egyéb napszámos, 8 szolga, kifutó, kocsis, 2 ügynök, 5 állandó háztartási alkalmazott, 21 tanonc. — *Hadigondozottak részére bejelentett munkahelyek:* 20 selyem- és pamutszövő, 8 cottonharisnyakötő és kötőnő, 25 selfactor munkás, 32 gyári munkásnő, 20 téglagyári munkás, 3 cérnázó, orsózó és felverőnő, 4 kalapos, 30 cipőgyári gépmunkás, 3 timár, 1 kovács, 2 cukrász, 3 hentes, 1 műszerész, 1 paszományos, 2 vas- és fémesztergályos, 2 vas- és fémöntő, 9 tanonc. — *Budapest Székesfőváros Népművelési Bizottsága* és a *Székesfővárosi Zenekar* vasárnap ½7 órakor rendezi évadzáró hangversenyét a *Városligeti Iparcsarnok* előtt. — Szeptember elsején d. e. 10 órai kezdettel evangélikus istentiszteletet tartanak az érdiúti községi elemi iskolában. — A »*Balassagyarmati Öregdiákok Szövetsége* kedden este ½8 órakor a Britannia szállóban rendes tagösszejövetelt tart. Felvilágosítást ad *Dóró* Imre, Romanelli u. 5. — *Beresowkán* volt hadifogolybajtársak, akik a »VIII. batalionban« voltak, találkozómegbeszélés végett adják le címüket Farkas Jenő, V., Pozsonyi út 3.

Hozza el anyagát készíttek méret szerint
inget, blúzt, pizsamát
„ICA" fehérnemű **Erzsébet körút 29.** Royal Orfeum mellett

1885-1935
FENYŐ LIPÓT ÉS FIA
LAKÁSBERENDEZŐ
(Gr. Tisza István ucca 18.)
fennállásának 50 éves évfordulóját
ünnepli.
Jubileumunk alkalmából meghívjuk
bútor-mintatermeink
megtekintésére, a korszerű lakáskultúra híveit.
Legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.
SAJÁT TERVEZŐIRODA. SZAKTANÁCSOK.

— **A balkán-szövetség tagjai tanácskoztak Bledben.** *Bledből* jelentik: Ma délben *Sztojadinovics* miniszterelnök és külügyminiszter dejeunert adott *Rüsdi Arrasz* török és *Titulescu* román külügyminiszter tiszteletére.

A dejeuner után a három miniszter délelőtt megkezdett tanácskozása most már *Melasz* belgrádi görög követ részvételével folytatódott. Melasz a görög külügyminisztert helyettesítette. Így ez az értekezlet *a balkáni egyezményben résztvevő államok értekezlete volt*.

Az értekezleten megvitatták mindazokat a kérdéseket, amelyek a balkáni egyezménnyel összefüggésben állanak. Sztojadinovics miniszterelnök tájékoztatta a török külügyminisztert a kisantant értekezletének eredményéről és munkájáról.

A balkáni egyezményben résztvevő államok képviselői megegyeztek a követendő munkáikban s *teljes egyetértésben folytatandó akciójukban*.

— **Dr. Fekete Imre: Kiskunhalas közigazgatási életéről.** Kiskunhalas polgármestere, dr. *Fekete* Imre, vaskos kötetet szerkesztett, amelyben beszámol városa közigazgatási életéről 1931-től 1934-ig. A gondosan összeállított könyv felsorolja a város fontosabb eseményeit, közli az egyházi életre, a képviselőtestület határozataira, a város műszaki munkálataira, közgazdaságára, egészségügyére, tanügyeire stb. vonatkozó adatokat és pontos statisztikai kimutatásokat.

— **Orvosi hír.** Dr. *Gelencsér* Miksa ny. egészségügyi felügyelő, szemgyógyász-specialista visszaérkezvén szabadságáról, rendelését VIII., József körút 14. sz. alatt ismét megkezdte. Telefón: 32—0—99.

Dr. *Pollacsek* Elemér egyetemi magántanár, kórházi főorvos, az Ujságírók Szanatórium Egyesületének orr- és gégeorvosa szabadságáról hazaérkezett.

Dr. *Farkas* Aladár orthopaed-sebész, kórházi főorvos, az Ujságírók Kórház és Szanatórium Egyesületének szakorvosa szabadságáról megjött és rendelését megkezdte. (IV., Egyetem u. 3.)

Dr. *Kozma* Jenő fogszakorvos szabadságáról visszaérkezett és rendelését megkezdte: Budapest, IV., Semmelweis ucca 5.

Dr. *Balogh* Ernő belgyógyász, főorvos szabadságáról hazaérkezett. Vilmos császár út 15/B. (Tel.: 208—41.)

Dr. *Doctor* Károly laboratóriumi főorvos (IV., Kossuth Lajos ucca 12.) szabadságáról hazaérkezett.

Dr. *Propper* Miksa fogorvos, V., Gróf Tisza István ucca 18., szabadságáról hazaérkezett és rendelését megkezdte.

Dr. *Elek* Sándor hazaérkezett és elektrotherápiai rendelését folytatja. Károly körút 3/a. Tel.: 366—67.

Dr. *Marberger* Sándor újból rendel. Damjanich ucca 23. Telefón: 402—45.

Dr. *Székely* Gyula belgyógyász, poliklinikai asszisztens szabadságáról hazaérkezett. Erzsébet körút 14. Telefón: 308—95.

Dr. *Benkovics* Zoltán székesfőv. főorvos, v. belklinikai tanársegéd szabadságáról megérkezett és rendelését a mai napon megkezdte. Lakik: VIII. ker., Szentkirályi u. 34. sz. fszt 2. Tel.: 349—09. Rendel: 3—5-ig.

Dr. *Jakab* Ernő belgyógyász szabadságáról hazaérkezett. Lipót körút 11. Telefón: 190—56.

Dr. *Böhm* István szülész-nőorvos, poliklinikai asszisztens szabadságáról hazaérkezett. VII., Erzsébet körút 30. Telefón: 458—93.

Dr. *Bihari* László, az Ujságírók Szanatórium Egyesülete belgyógyász-szakorvosa szabadságáról visszaérkezett s újból rendel V., Lipót körút 10 alatt. Telefón: 19—6—48.

Dr. *Gergely* Jenő újból rendel. (IV., Kecskeméti ucca 2. Telefón: 83—6—76.)

(Szemben a Rókussal)
ELTÖRPÜL
mindenfajta világítás az
Aladdin
petroleumgáz-lámpa
fényével szemben
ALADDIN Budapest, Rákóczi út 32

ISKOLA- ÉS FIÚÖLTÖNYÖK FELÖLTŐK
SCHNUR HENRIKNÉL
BUDAPEST, VIII, RÁKÓCZI ÚT 15

— **Csehszlovákia visszavonta négy német napilap behozatali tilalmát.** *Prágából* jelentik: A csehszlovák belügyminisztérium visszavonta *több német ujság két év óta fennálló behozatali és terjesztési tilalmát.* A rendelet értelmében szombattól kezdve ismét szabad csehszlovák területen a *Deutsche Allgemeine Zeitung*, a *Frankfurter Zeitung*, a *Kölnische Zeitung* és a *Münchner Neueste Nachrichten* terjesztése.

— **Marconi nagyjelentőségű katonai találmányt dolgozott ki.** *Londonból* jelentik: *Marconi* a *Daily Mail* tudósítója előtt kijelentette, hogy valóban döntőjelentőségű sugárzó eljárást fedezett fel. Kijelentette, hogy egyelőre titokban tartja Olaszország mai helyzete miatt, mert *a felfedezésnek jelentősége van a hadviselés szempontjából.* Beavatottak szerint *Marconi* olyan sugarakat fedezett fel, melyeknek segítségével *nagy távolságokban levő repülőgépek motorját meg lehet bénítani.*

— **Hurokkal nyaka körül, ismeretlen meggyilkolt férfi hulláját találták Jászkisér határában.** *Szolnokról* jelentik: Szombat reggel Jászkisér határában a kukorjcásban a járókelők *25 év körüli fiatalember holttestére találtak.* A holttest nyakán *hurok feszült.* A kiszállott csendőri bizottság a fiatalember ruháiban semmiféle iratot nem talált és így nem lehet megállapítani kilétét. Az áldozat 165 cm magas, haja világosbarna, szürke ruhát és fekete kalapot viselt. Az orvosi vélemény szerint *a gyilkosság* körülbelül öt nappal ezelőtt történt és az áldozatot élettelenül hurcolták a kukoricásba.

— **Fedezetlen csekk forgalombahozatala miatt letartóztatták Sevilla mendezi herceget.** *Párizsból* jelentik: A rendőrség letartóztatta a volt spanyol király egy távoli rokonát, *Don Louis de Sevilla* mendezi herceget, mert 15.000 frankra kiállított *fedezetlen csekket hozott forgalomba.*

— **»Krisztus és a gyermek« — az idei katolikus nagygyűlés vezető gondolata.** Az *Actio Catholica* országos elnöksége szeptember 28—október 1-re hívta egybe a *XXVI. Országos Katolikus Nagygyűlést.* Az elmult évben a család problémájával foglalkozott a nagygyűlés, amelynek logikus folytatása a gyermekkérdés tárgyalása. Sohasem volt annyira fontos a magyar gyermek jövőjének problémája, mint a mai világban, amikor egyes vidékeken olyannyira pusztít az egyke és az egysze gondolata. Az *Actio Catholica* központja a vidék nagyobb kultúrgócpontjairól *»keresztes gyorsvonatokat«* indít, amelyek utasait az illetékes plébániahivatalok gyüjtik össze. Az egyéni utasok úgy a vasutakon, mint a hajókon 33%-os menetdíjkedvezményben részesülnek. A nagygyűlés vezető gondolatát: *»Krisztus és a gyermek«*-et közel ezertagú szabadtéri játékban fogják bemutatni.

— **A házasságok második évében születik a legtöbb osztrák gyerek.** *Bécsből* jelentik: Amióta Bécs város statisztikai hivatala bevezette a modern számlálógépek használatát, a jelentések sokkal gyorsabban készülnek. Így már nyilvánosságra hozták *az 1935. év első hat hónapjára vonatkozó születési statisztikát.* A kimutatás azt az érdekes adatot tartalmazza, hogy *a legtöbb gyermek a házasságok második évében születik.* Az első esztendő hat százalékkal van képviselve a statisztikában, azután az arány így alakul: második év 20, harmadik év 12, negyedik és ötödik év 10—10 százalék.

— **Halálozás.** Dr. *Csörsz* Károly, a debreceni egyetem magántanára, a bajai közkórház főorvosa péntek este hirtelen elhúnyt. A megboldogult eleinte a kolozsvári egyetem belgyógyászati klinikáján működött, majd Benedek orvosprofesszor tanársegéde volt Debrecenben, 1929 óta ugyanennek az egyetemnek habilitált magántanára. Dr. Csörsz volt hazánkban az átöröklés tudományának egyik legkiválóbb és a külföldön is elismert művelője. Az elhúnyt tudós temetése vasárnap délután 4 órakor lesz a bajai köztemetőben.

Néhai *Neumann* Fülöpné sírkőavatása vasárnap, szeptember 8-án délelőtt 11 órakor a rákoskeresztúri temetőben lesz megtartva. 38. parcella, 6. szakasz, 44. sír.

Vasárnapi sportprogram

Futball: Nemzeti Liga: Ferencváros—Újpest, FTC-pálya, ½5-kor. — Budai 11—Szeged, FTC-pálya, ½3-kor. — Törekvés—Bocskay, Bihari út, ½5-kor. — III. ker.—Budafok, Nagyszombat utca, ½5-kor. — SBTC—Soroksár, Salgótarján, ½5 órakor. — **Tennisz:** Magyarország—Csehszlovákia ifjúsági mérkőzés, BLKE-pálya, reggel 9 és délután 3-kor. — A Gödöllői TC versenye Gödöllőn, reggel 9-től. — A Kispesti AC versenye Kispesten, reggel 9-től. — **Atlétika:** Öt nemzet versenyének második napja a berlini Post-Stadionban, délután 4-kor. — A Beszkár versenye a Beszkár-pályán, délután 2-kor. — Az UTE ifjúsági versenye az UTE-stadionban, délelőtt ½10-kor. — Az MTE női versenye az MTE-pályán, délután ½4-kor. — **Birkózás:** Nemzetközi professzionalista mérkőzések a városligeti Sportarénában, este ½9-kor. — **Kerékpár:** Magyarország hegyi bajnokságának döntője, Svábhegy, délelőtt ½11-kor. — **Úszás:** Országos vándordíjas verseny Balassagyarmaton.

— **Helyszíni tárgyalás lesz az újpesti városházán egy szakadt nadrág ügyében.** Az országgyűlési képviselőválasztások alkalmából az újpesti városházán dolgozott *Gorzó* János vármegyei alleváltáros. Hivatalos tevékenységével kapcsolatos a per, amelyet nemrég adott be az újpesti járásbíróságon. Keresetében az alleváltáros ezeket adta elő: »1935 március 25-én hivatalos működésem közben a városháza II. emeletének 40. számú szobájában levő bádogmosdóállvány, amely mellett el kellett haladnom, *kiszakította nadrágomat és azon hét centiméter hosszú szakadást okozott.* Károm 240 pengő. Minthogy a kárt kizárólag a város tulajdonában levő berendezés rossz állapota okozta, azért Ujpest megyei város felelős és kérem a bíróságot, hogy a kereseti összegben marasztalja el.« A perben most volt meg az első tárgyalás dr. *Bátyka* Elemér járásbíró előtt. A város azzal védekezett, hogy a nadrág elszakadását magának a felperesnek vigyázatlansága idézte elő. A mosdón semmiféle kiálló rész nincs, különben is a második emelet 40. számú helyiséget a képviselőválasztások alkalmából nem bocsátották a választási bizottság rendelkezésére, így abban Gorzó Jánosnak semmiféle hivatalos elfoglaltsága nem lehetett. A bíróság végül úgy döntött, hogy kiszáll a városházára, a második emelet 40. számú szobájába, mert *csak a helyszínen vizsgálható meg, milyen a mosdó elhelyezése, lehetséges-e, hogy valóban kiszakította a felperes nadrágját.*

— **Pestszenterzsébet visszavonta a teljes vasárnapi munkaszünetről szóló rendelkezést.** *Pestszenterzsébet* polgármestere a kereskedők kérelmére legutóbb teljes vasárnapi munkaszünetet rendelt el. A kereskedői érdekképviseletek kérelmére szombaton a város vezetősége *visszavonta a teljes vasárnapi munkaszünetre vonatkozó rendelkezését.* Szeptember 1-től mind az élelmiszert, mind az iparcikkeket árusító üzletekben, továbbá a piacokon és a vásárcsarnokokban mindent szabad árusítani.

— **Szocialistákat és kommunistákat tartóztattak le Bécsben.** *Bécsből* jelentik: A rendőrség az utóbbi napokban *Bécs* különböző kerületeiben több szociáldemokratát és kommunistát letartóztatott tiltott szervezkedés miatt.

= **Vége a nyárnak, ismét megnyilt a budapesti** előkelőségek és a külföldi vendégek kedvenc szórakozóhelye: a Renaissance-étterem. A közkedvelt étterem érdekes újítással szolgál: *Berkes* Béla muzsikája mellett a késő reggeli órákig valódi inyenc leveskülönlegességeket nyujt vendégeinek.

= **50 éves jubileum.** Kedves házi ünnepség színhelye volt a *Fenyő Lipót és Fia* cég Gróf Tisza István ucca 18. szám alatti telepén. A cég szenior főnökét, *Fenyő* Emil kereskedelmi tanácsost, lakberendezési vállalatának 50 éves fennállása alkalmából barátai és üzletfelei meleg ünneplésben részesítették.

= **Agyvérfödulás,** szívszorongás a rendkívül enyhén ható természetes »Ferenc József« keserűvíz használata által igen sokszor gyorsan megszüntethetők.

= **A kétcsöves 222-es Orion-rádió** veszteségmentes hullámcsapdával van ellátva, mely igen jelentős újítás a rádiótechnikában. A veszteségmentes hullámcsapda csak a zavaróállomás hangját nyeli el, míg a keresett állomást tisztán szelektálja. A 222-es Orion-rádió rövid-, közép- és hosszúhullámokon működik, minden Orion-rádiókereskedő készséggel bemutatja.

= **Hét világhírű artistaattrakció szerepel a *Moulin Rouge*** szeptemberi műsorában, a nyolcadik az eredeti *Hacsek és Sajó*, amelyet *Vadnay* László kizárólag a *Moulin Rouge* számára írt. Gurmandok számára is élvezet a *Willy Astor trió* amerikai táncosok izgalmasan érdekes művészete. *Charles Prelle - Jupitert*, a csodakutyáját mutatja be, *Balzarban* pedig a legötletesebb bűvészt ismeri meg a közönség.

= **Nem veszek részt a Lakberendezési Vásáron,** mert sokoldalú választékom kiállításának költségeit vevőim jutányosabb kiszolgálására fordítom. Lakberendezőáruházamban: Lázár ucca 3. (egész házamban) négyévtizedes cégem szolídan kiszolgálja a klasszikus stílusok legváltozatosabb remekeiből, valamint a legmodernebb ízlésben készült lakberendezési tárgyakból. *Nagy Zsigmond.*

= **Kezdődik az iskola.** A Kálvin téri *Fenyves Áruház* nagyban felkészült erre az alkalomra. Gyermekruhaosztályán gyönyörű gyermekruhák kifogástalan jó minőségből, komplett méretekben kaphatók. Az árak igazán jutányosak. Például: 6 éves leánykának seviot matrózruha 9 pengő 50 fillérért, seviot fiúcska matrózruha 8 pengő 80 fillérért, fehér rips matróz iskolai blúzok 5 pengő 80 fillérért, intézeti kispárna 90 fillérért, intézeti nagypárna 1 pengő 90 fillérért, intézeti paplan 14 pengő 50 fillérért. Iskolaszerek szintén nagyon jutányos árúak, például 15 drb iskolafüzet összesen 25 fillér, 5 drb jóminőségű irón összesen 25 fillér, 1 drb tolltartó fölszerelve: 1 drb irón, 1 drb tollszár tollal, 1 drb radír, összesen 25 fillér. 1 drb festékpaletta 6 drb kitűnő gombfestékkel, 1 drb tollecsettel, összesen 25 fillér. 5 darabból álló fogas rézkörzőkészlet csak 1 pengő 35 fillérbe kerül.

= **Hol vegyünk rádiót? Csakis ott, ahol a most** megjelent rádióujdonságok kivétel nélkül raktáron vannak! Morvai rádiószaküzlete (Erzsébet körút 40.) vételkényszer nélkül előzékenyen bemutatja önnek az Orion, Philips, Standard, Telefunken és Eka rádiók legújabb típusait. Saját érdeke, hogy a Morvai céget fölkeresse! (Akár telefónon is: 34—3—64.)

= **Felhívjuk olvasóink figyelmét** a nagy tradíciójú *Klein* Antal Áruház (Király ucca 49.) mai hirdetésére, amelyben az őszre szükséges női-, férfi- és gyermekruhákra való divatanyagokat ajánl. Akinek ezen cikkekre szüksége van, keresse fel e jóhírű áruházat, **ahol biztosan olcsón és jól fog vásárolhatni.**

Intézeti fehérneműek
előírás szerint
kedvező árban
Fendrich Imre és Fleischmann cégnél, IV., Calvin tér 2

— **Elgázolt egy holland autó Vecsésen egy hatéves leánykát.** *Vecsésről* jelentik: Szombat délután Vecsésen az Üllői úton egy hollandi rendszámú gépkocsi *elgázolta Róth Mária hatéves kislednykát*, akinek mindkét combcsontja eltörött, agyrázkódást és több sérülést szenvedett. A kispesti mentők a kispesti magánkórházba szállították. A rendőrség megindította az eljárást.

— **Megkezdődött a zalaegerszegi Göcseji Hét.** *Zalaegerszegről* jelentik: A Zalaegerszeg megyei város várossá alakulásának 50. évfordulója alkalmával rendezett *Göcseji Hét* szombaton kezdődött. Mindegyik felekezet templomában ünnepi istentisztelet volt. Féltizenegy órakor a városháza épületében megkezdődött a város díszközgyűlése, amelyen a kormányt vitéz *Tabódy* Tibor főispán, a fővárost *Felkay* Ferenc tanácsnok, Sopron városát *Sopronyi-Thurner* Mihály polgármester képviselte. A közgyűlést *Czobor* Mátyás polgármester nyitotta meg, majd *Mikula* Szigfrid városi főjegyző tanulmányt olvasott fel a város történetéről. Az ünnepi beszédet *Pehm* József apátplébános mondotta. Délben díszebéd volt, amelyen *Tabódy* Tibor főispán mondotta az első felköszöntőt a kormányzóra. Vasárnap avatja fel az Országzászlót *Urmánczy* Nándor. Ugyanekkor nyilnak meg a kiállítások. Hétfőn érkezik *Darányi* Kálmán földmüvelésügyi miniszter, megnyitja a tenyészállatkiállítást, résztvesz a zalai jegyzők ülésén, majd Göcsejbe látogat el.

— **A Brüsszeli Világkiállításon Grand Prixt nyert a Magyar Iparművészeti Társulat.** A brüsszeli magyar főkonzul értesítette az Iparművészeti Társulatot, hogy a Világkiállítás nemzetközi zsűrije az *O. M. Iparművészeti Társulatot a Grand Prixvel tüntette ki.* A Társulat keretében kiállító magyar iparművészek, háziparosok és müiparosok közül: *Márkus* Lily, *Ráhmer* Mária keramikus iparművésznők, a *Zsolnay porcellángyár* és a *Pannonia-Győrffy* Zoltánné házipari csipke nagyaranyérmes díszoklevelet, *Gádor* István kerámikus iparművész, a *Herendi porcellángyár*, a *Soproni Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége* és a *Széchenyi Export* aranyérmet nyert A magyar iparművészetet, háziipart és müipart ért belga kitüntetés annál nagyobb sikert jelent, mert a nemzetközi zsűri a legszigorúbb válogatás mellett is kevés nemzet kiállítóinak adta ki a kiállítás legnagyobb díjait ilyen nagy számban.

Üllői úti
Bútorkereskedők
Kálvintértől—Józsefkörútig
Budapest egyik legnagyobb bútoráruházában
hálószobák, ebédlők, kombinált berendezések, garniturák, konyhaberendezések óriási választékban, hihetetlen olcsó áron kaphatók! Részletre is! Vasárlás előtt saját érdekében tekintse meg óriási raktáramat! Vidékre csomagolás!
BALASSA Baross u. 11 és Üllői út 14
CIMRE ÜGYELNI!
SZINES BÚTORHÁZ Konyhák, színes lakberendezések. Üllői út 11.
Részletre is!!
KOVACS BÚTORCSARNOK
Tekintse meg nyolc kirakatunkat!
KIÁLLÍTÁSA
CSAK Üllői út 30.
Saját üzem!
Részletfizetés, olcsó árak !!
Modern bútorszalón-ban
ismét a legjobban vásárolhat részletre is! IX, Üllői út 19. Gáspár. Régi bútorait becseréljük !!!
POÓR VINCE Részletfizetés!!
BÚTORÁRUHÁZA Saját műhelyek!
Budapest, VIII, Üllői út 18. sz.
MEGNYILT! MAI OTTHON Üllői út 16/b
Korszerű lakásberendezések
SZÍNES- ÉS FEHÉR-BÚTORHÁZ MARKOVITS
Üllői út 23. — Saját készítmény. Részletre is

„Menyegzői menet", Gyöngyösi István Murányi Vénuszának illusztrációi, Márkus Lili műve.

MAGYARORSZÁG LEGRÉGIBB TEMPLOMBERENDEZŐ ÉS ZÁSZLÓKÉSZITŐ VÁLLALATA

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCZI-UTCA 41 SZÁM. TELEFON: 1-833-44.

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula
urnak,

Budapest.

XI. Budafoki-u 10 c.

Részletek az amsterdami magyar vendéglőből. Minár Pál terve. — Details aus dem ungarischen Gasthause in Amsterdam. Entwurf von Paul Minár. — Details from the Hungarian Restaurant in Amsterdam. Designed by Paul Minár.

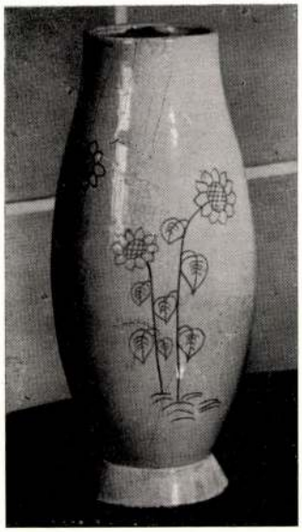

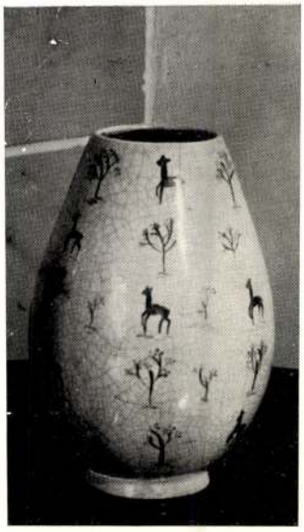

Márkus Lili újabb kerámiái. Fent : Edények. Középen és lent : Reliefek. — Neuere Keramiken von Lili Márkus. Oben : Gefässe. In der Mitte und unten : Reliefs. — Latest ceramics by Lily Márkus. Above : Vessels. In the middle and below : Reliefs.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1938.

Fent : Ezüstserlegek. Balra : Márton Imre, jobbra : Lakatos Arthur műve. Lent : Márkus Lili kerámiái. — Oben : Silberpokale. Links von E. Márton, rechts von A. Lakatos. Unten : Keramiken von L. Márkus. — Above : Silver goblets. Left works by I. Márton, right by A. Lakatos. Below : Ceramics by L. Márkus.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1934

Pavillonok a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Fent : Nemes György tervei. Lent : Zanátzky István és Guttmann Imre terve. — Pavillone der Budapester Internationalen Messe. Oben : Entwurf G. Nemes, unten : von E. Guttmann. — Pavilions on the International Fair of Budapest. Above : designs by G. Nemes ; below : by I. Zanátzky and I. Guttmann.

Márkus Lili: Kerámia

A Tamás-Galéria kiállításáról

Foto Seidner

és a giccsre való hajlandóság termelte ki ezt a sokszor első pillanatra tetszetős, de üres tipust, amelyet a kereskedelem a biztosabbnak igérkező üzlet reményében szívesebben kolportál.

az anyagszerűség, célszerűség és egyszerűség jegyében a könnyű előállíthatóság figyelembevételével.

Az öncélú tárgyak készítése nem iparművészeti

Képzőművészet
1935. 83–84. n.
97. l. 99. l.

iparművészeti tárgy. Mutatkozó eltolódásoknak pedig mindíg speciális helyzeti és sohasem kvalitásbeli oka van.

S ez nagyon is lényege a dolognak. Mert az iparművészetet nem lehet úgy rangtalanítani vagy ranglistázni, hogy ami művészetnek még nem jó, az iparművészetnek már jó lehet. Ez nagy tévedés. És ennek a tévedésnek a leple alá bújnak a tudatlanság, a dilettantizmus, a művészet örök ellenségei.

A korszerűvé válás folyamata a mai értelemben talán a kerámiában indúlt meg először, azonban az általánosan kedveltté csak a modern építészettel és belső építészettel együtt lett.

Azonban a divatossá válása túlgyors tempójú volt. Gyorsabb mint a beérés. Ahogy a célt szolgáló korszerű bútorból a kereskedelem és a hozzánemértés először csak a cikk-cakkos polcot és kaktuszállványt látta és szerette meg, úgy a kerámiánál is a felületes megnemértés giccstömegével áraszt el mindent. Azonban a tisztulás folyamata elérkezik a gyors fellobbanás után és a kerámia művészete nemes anyagához méltóan tölti be hivatását.

Gádor István.

Márkus Lili

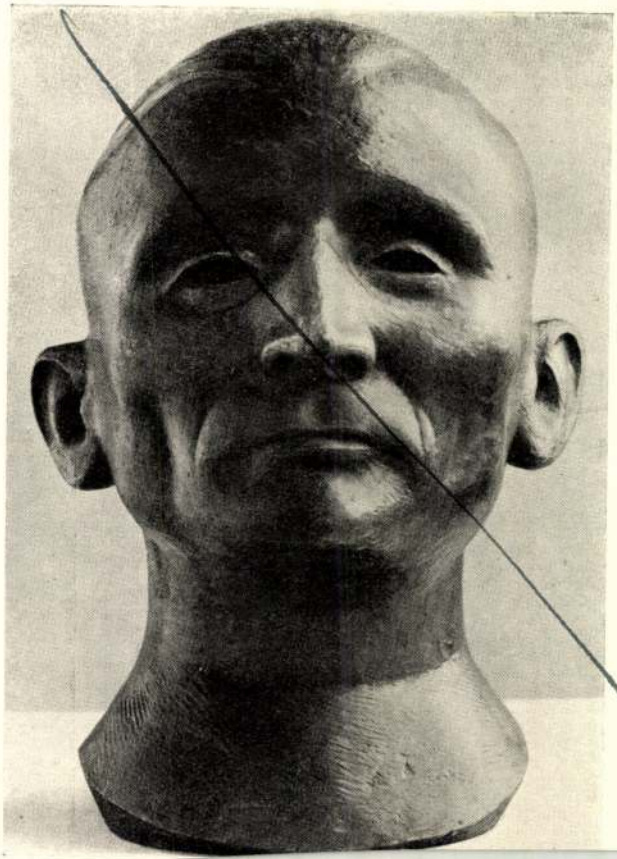

Márkus Lili

M 1935. IX. 1.

MŰVÉSZET

GRAND PRIX-T KAPOTT A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT

A brüsszeli *világkiállítás nemzetközi zsűrije* az Országos Magyar Iparművészeti Társulatot a legnagyobb díjjal, *a Grand Prix-el tüntette ki.* A társulat keretében kiállító magyar iparművészek, háziparosok és müiparosok közül nagy aranyérmes díszoklevelet kaptak a *brüsszeli* világkiállításon *Márkus* Lili, *Rahmer* Mária keramikus iparművésznők, továbbá a *Zsolnai Porcellángyár és a Pannónia—Györffy Zoltánné háziipari csipke.* A kiállításon aranyérmet nyertek *Gádor* István keramikus iparművész, a *herendi porcellán, a soproni MANSz* és a *Széchényi éxport.* A magyar iparművészet, háziipar és müipar kitüntetése annál is inkább nagy elismerést jelent, mert a nemzetközi zsüri kevés nemzet kiállitóinak adta ki a kiállitás legnagyobb dijait ilyen nagyszámban.

M. 935 IX/1

TEGNAP ÉS MA

A felnőtt

A pázsitos, finom és bölcs Cambridgeben értekezletre összeült háromezer angol tudós egyike, William Brown úr, az oxfordi egyetem kisérleti pszichológusa, rendkivül érdekesen adott elő a felnőttek lelki problémáiról. Amint olvasom, előadása a tudósok között nagy feltünést keltett. Brown úr mindenekelőtt iparkodott meghatározni, ki hát a felnőtt, mi jellemzi a felnőttet, milyen a felnőtt lelki alkata, mit vár az élettől és hogyan készül fel az élet harcaira? Ezt mondta: *„Felnőtt az az ember, aki már el tudja viselni az élettel szemben való felelősség tudatát, aki már eldöntötte milyen foglalkozást akar üzni és milyen élettársat akar találni magának?“* Ez a meghatározás számol a valósággal és nagyon pontos. De az ilyen ember ritka. Olyan ritka, mint egy igazi felnőtt.

Az emberek nagy tömege sohasem lesz igazi felnőtt. Legtöbben megállnak valamilyen fejlett, vagy kevésbé fejlett, rokonszenves, vagy nem is olyan rokonszenves fejlődési fokon, s onnan nézik az életet és a világot, — kényelemből? Tehetetlenségből? Nehéz kérdések. Mind ismerjük az „örök gyermek“-et, aki pofaszakállasan és cilinderrel őszülő fején, rendkivül tekintélyesen mászkál a világban, kabátja tele van komoly kitüntetésekkel, ügyesen ellátja hivatalát, csak éppen az emberek háta mögött, vagy a szemébe mosolyognak és ezt gondolják: „Gyermek, örök gyermek.“ Gyakori tünemény, s titkát nem nehéz magyarázni: valamilyen szelid hülyeség, vagy a fogyatékossági érzés fejlettsége okozzák, hogy az örök gyermek nem hajlandó felnőni, nagyapa már, s még mindig gyermekesen, tehát játékosan és az élet igazi, belső, bonyolult felelősségétől huzódozva él az emberek között. Az örök gyermek boldog. Elmenekült a gyermeki magatartásba az élet harcai elől. Ha megsértik, játék közben, a parlamentben, vagy a gyárban, vagy a laboratóriumban, duzzog és sir. Kaján és önfeledten mohó, mint minden gyermek, de ravasz is, kitünően tud felnőttesdit játszani, a pártkörben, vagy a jótékonysági egylet díszülésén, vagy a diszműiparosok alakuló közgyülésén, ahol felkérték az elnöklésre, mint korelnököt. Elnökölni általában nagyon szeret, különös tekintettel a csengőre.

De az angol tudós, mikor a felnőttség lelki problémáiról beszélt, valószinüleg nem erre a tipusra gondolt. A felnőtt rendkivül ritka jelenség a társadalomban. Hosszas csodálkozás és fejtörés után egyszer — régi noteszben találom e mondatot — igy határoztam meg: „Felnőtt az, aki vágyait össze tudja hangolni a valósággal.“ Nem mondom, hogy ez a meghatározás egészen pontos. De állitom és bizonyitom, hogy az ilyen ember nagyon ritka, s ez az igazi felnőtt. Felnőtt az, aki beéri az élettel, „mint olyannal“, — mondhatnám a régi német egyetemi stilus egyik kedvenc fordulatával. Felnőtt az, aki nem érez örök csalódottságot e földi dolgok forgása miatt, nem érzi lehetetlennek a rendkivülit és emberfelettit, s nem kezd lelkes óbégatásba a köznapok kis, logikus csodái láttán. A felnőtt az, aki figyel, pártatlan és belenyugszik.

A felnőtt nem kedvenc alakja az irodalomnak. Nincs mit mondani róla. Lear, Hamlet és Don Quijote, az örök gyermekek, ők a népszerüek és a kedvesek. De mit mondjon az irodalom egy emberről, aki nem akarja a lehetetlent, nem tünődik a *lenni vagy nem lenni* fölött, nem rajong, nem áldozza fel magát, nem embertelenül gonosz és nem angyalian jó, s legtöbbször nem is bukik el, sem tragikusan, sem máskép, mert vigyáz lépéseire? Unalmas fráter! — mondja sértődötten az irodalom és elfordul a felnőttől. Ez az irodalom joga. S a világ csakugyan szintelenebb és szegényebb lenne, ha nem az feszitené, kutatná, nem az álmodna róla, nem az panaszolná, ami és aki örökké gyermeki bennünk. A felnőtt közönyös és okos. Ezért felnőtt. Ő a másik párt, az örök és csendes, megfontolt ellenfél, a ritka példány, szemtanu a világ pokoli cirkuszában. Tisztelik, félnek tőle, nem nagyon szeretik. Az emberiség, az örök, nagyszerü gyermek, nem szereti játék közben a felnőtt szemtanukat.

Márai Sándor.

Runciman meg akarja oldani Csehországban az összes nemzetiségi problémákat

Prága, aug. 25. Lord Runciman Prágába érkeztekor olyan hiresztelések merültek fel, mintha az angol lord csupán a szudétanémet kérdés megoldásával foglalkoznék csehországi tartózkodása alatt. Csakhamar nyilvánvaló lett, hogy ezeknek a hireszteléseknek *nicsen semmi alapjuk.* Elsősorban maguk a szudétanémetek hangoztatták azt az álláspontjukat, hogy *Csehországban csak úgy lehet nyugalmat teremteni, ha az állandó bizonytalanságot keltő nemzetiségi kérdést az egész vonalon elintézik.* Tehát nemcsak a szudétanémetek, hanem a többi csehországi kisebbségek: *a magyarok, szlovákok, lengyelek és rutének követeléseit is vizsgálat alá kell venni.* Ezt a felfogást a szudétanémet párt kifejezésre is juttatta.

Azzal, hogy a Runciman-küldöttség a szlovákokkal is tárgyalt, kifejezésre juttatta, hogy a cseh kormány felfogásával ellentétben a *szlovákok is külön nemzetiséget alkotnak* és nem tartoznak a cseh államalkotó néphez.

Megismerkedett az angol küldöttség a kárpátaljai nemzeti párttal is. *Fencik Imre* országgyülési képviselő, a kárpátaljai autonomista nemzeti párt vezére, a legutóbbi napokban nyujtotta át emlékiratát az angol küldöttségnek. *Bródy András* képviselő, a kárpátaljai párt egyik vezetője, szintén emlékiratot készitett, amelyet rövidesen átnyujt az angol küldöttségnek.

Mindebből látszik tehát, hogy a Runciman-küldöttség a szudétanémet kérdés mellett behatóan foglalkozik a többi nemzetiségek problémáinak megismerésével is. *(M. T. I.)*

Londonban döntő tanácskozások folynak a cseh nemzetiségi kérdés rendezéséről

London, aug. 25. (Inf.) *Londonban döntő tanácskozások folynak a cseh nemzetiségi kérdés rendezéséről.* Most már semmi kétség sem fér ahhoz, hogy lord *Runciman* első munkatársa, *Ashton-Guatkin,* nem magánügyben jött az angol fővárosba, hanem lord Runciman küldte őt, hogy megbeszélje az angol kormánnyal a lord által kidolgazott megoldási tervezet részleteit. Ashton-Guatkin, aki már *szerdán hosszas tárgyalásokat folytatott Chamberlain miniszterelnökkel, lord Halifax külügyminiszterrel és Sir John Simon pénzügyminiszterrel, csütörtökön délelőtt ujból megjelent a Foreign Office épületében és ismét bizalmas tanácskozásra vonult vissza lord Halifax külügyminiszterrel.* Később Sir John Simon pénzügyminiszter is megérkezett a Foreign Officeba és szintén belekapcsolódott a megbeszélésekbe. Sir John Simonnak, aki régebben — mint ismeretes — hosszu éveken át külügyminisztere volt az angol birodalomnak, — hir szerint — tevékenyen résztvesz a cseh probléma megoldására irányuló tervezet kidolgozásában, sőt mint helyettes miniszterelnök döntő szerepet játszik a további kibontakozásban. A miniszter szombaton nagy beszédet mond lanarki választókerületében s a lapok értesülése szerint ebben a beszédében igen érdekes kijelentéseket tesz majd a cseh kérdésről. A beszédet feszült érdeklődéssel várja az angol sajtó s a lapok azt hiszik, hogy *Sir John Simon a kidolgozás alatt álló Runciman-terv részleteiről is említést tesz.* A lapok egyelőre csak annyit tudnak erről az állitólagos Runciman-tervről, hogy a svájci kantonrendszert ajánlja megoldásként.

Párizsból érkező jelentések szerint *a francia sajtó is igen nagy jelentőséget tulajdonit Ashton-Guatkin londoni tárgyalásainak s azt hiszi,* hogy az angol kormány Ashton-Guatkin jelentése alapján elérkezettnek látja az időt arra, hogy véglegesen leszögezze álláspontját a cseh kérdésben.

Prága, aug. 25. *Ashton Gwadkin* Londonból — hir szerint — *szombaton tér vissza Prágába.*

Az egyesült magyar párt változatlanul követeli a teljes nemzeti önkormányzatot

Prága, aug. 25. (Magyar Távirati Iroda.) Az Egyesült Magyar Párt pozsonyi központja már elkészitette a párt válaszát a cseh kormány kisebbségi javaslataira.

A válaszirat szövegét a pozsonyi klubülés már jóvá is hagyta. *A válaszban az Egyesült Magyar Párt leszögezi, hogy a cseh területen élő magyarság változatlanul követeli a teljes nemzeti önkormányzat megvalósitását.*

A válasziratot legközelebb átnyujtják *Hodzsa* miniszterelnöknek.

Letartóztattak tizennégy szudétanémetet

Prága, aug. 25. Morva-Schönbergből jelentik, hogy *Freiwaldauban és környékén* az elmult két héten *tizennégy szudétanémetet letartóztattak, köztük a szudétanémet párt néhány vezetőemberét.* Freiwaldau lakossága körében *nagy az izgalom* (MTI.)

Nyolcvan lapbetiltás

Prága, aug. 25. A cseh hivatalos lap augusztus 25-iki száma ujból 80 lapbetiltást közöl. A betiltott lapok között van 47 németbirodalmi és tiz szudétanémet lap.

A cseh sajtó kevésbé bizakodó

Prága, aug. 25. A cseh sajtó hangja tegnap óta kevésbé bizakodó és a lapok minden szépitgetés nélkül bevallják, hogy *a helyzet a mult hét óta nem javult és a tárgyalások állandóan holtponton vannak,* sőt a helyzet maholnap türhetetlenné válhat. Az érdeklődés London felé irányul és a lapok részletes londoni jelentéseket közölnek. A szudétanémet lapok is a *feszültség növekedéséről* irnak.

A *Prager Tagblatt* vezércikke ugy tudja, hogy a nemzetközi politikai szakértők a cseh válságot *csaknem megoldhatatlannak* itélik meg. A helyzet rendkivül feszült és a dolgok igy nem mehetnek tovább — mondja a cikk és hozzáteszi, hogy *mindezek ellenére óriási erőfeszités folyik, hogy elháritsák a további kiéleződést, esetleg a háborut.*

A cseh kormány uj tárgyalási alapot keres

Prága, aug. 25. (Havas.) A Cseh Távirati Iroda közleményt adott ki, amely szerint a *cseh kormány szükebbkörü politikai miniszteri bizottsága csütörtökön két izben ült egybe.* A megbeszéléseknek egyedüli célja az volt, hogy *uj alapokat találjanak a szudétanémet párttal való tárgyalásra.* Illetékes helyen megállapitják, hogy *meg is egyeztek a németekkel való tárgyalások uj irányelveiben.*

Runciman lord leánya a magavezette repülőgépen Prágába érkezett

Prága, aug. 25. (Inf.) Lord Runciman leánya, *Margarethe,* szerdán váratlanul Csehországba érkezett. Margarethe Runciman, férjezett Farweaterné, szenvedélyes pilóta s a rossz idő ellenére egyedül tette meg az utat könnyü sportrepülőgépén Londontól Prágáig.

A vakmerő pilótahölgyet utközben *majdnem baleset érte,* mert amikor szerdán este elérte Csehországot, *olyan viharba került, hogy kényszerleszállást kellett végrehajtania.* Szerencsére közel volt a pilseni repülőtér s a gép minden baj nélkül földet ért. *A pilseni repülőtéren az ismeretlen hölgyutas okmányainak átvizsgálásánál még nem sejtették, hogy Margarethe Farweater nem más, mint Runciman lord leánya* s csak amikor a hölgy sürgős telefonkapcsolást kért a prágai Aleron-szállodával és *Runciman* lordot kérette a telefonhoz, derült ki, hogy kicsoda.

Margarethe Runciman az éjszakát Pilsenben töltötte, majd csütörtök délelőtt, amikor az idő kissé megjavult, ujból felszállott repülőgépével a pilseni repülőtérről és egy órakor szerencsésen megérkezett Prágába. *A fiatal hölgy utjának természetesen nincsen politikai jelentősége s csak rövid látogatást tesz atyjánál.*

San Sebastianban rálőttek az olasz nagykövet gépkocsijára

A nagykövetet és feleségét az üvegszilánkok megsebesitették

San Sebastian, aug. 25. (Havas.) Csak most érkeztek részletek a keddre virradó éjszaka San Sebastianban történt incidensről, amelynek során *rálőttek az olasz nagykövet gépkocsijára.* Amikor Olaszországnak a nemzeti Spanyolország területén működő nagykövete lakására tért vissza, két polgárőr megállásra adott jelt. A nagykövet meg volt győződve, hogy a jelzés nem az ő kocsijának szól, amely a diplomáciai testület jelzőtábláját viselte és folytatta utját. A polgárőrök erre *többször rálőttek a gépkocsira. A nagykövet és felesége üvegszilánkoktól könnyebben megsebesült.*

A spanyol harctérről mindkét fél győzelmet jelent

Perpignan, aug. 25 *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* A nemzetiek az Ebrónál tovább haladtak előre és fontos állásokat fogaltak el. *Kétszáz embert foglyul ejtettek.*

Az estremadurai hadszintéren a köztársaságiak jutottak előre. Villanueva de la Serenától 35 kilométernyire északra átlépték a Gargaliga folyót. Montabero közelében visszafoglalták Chuhar pályaudvarát és Al Caracalerasig jutottak előre (Sz.)

Torrevieja bombázása

Alicante, aug. 25. (Havas.) A nemzeti csapatok repülőgépei csütörtökön délelőtt bombázták az Alicantetől délnyugatra fekvő Torrevieja várost. *A bombázás során 25 ember életét vesztette és hetvenen megsebesültek.* (MTI.)

Emlékezzünk...

1914 augusztus havában már az északi és déli hadszintéren javában dörögtek az ágyuk. Szerbiában, a Macsvában, Sabácnál és a Cserplaninán elkeseredett harcokat vivott *Frank* tábornok 5. hadserege.

Ugyanakkor indult támadásra a 6. hadsereg, XV. hadteste a Visegrádnál betört Sumadia hadosztály ellen. Ez a hadosztály azonban csapataink közeledtének hírére offenzíváját beszüntette és védelembe ment át. Főleg a nehezen megközelíthető Panos hegyet szállta meg, mely az egész vidéket uralta. Bennünket ez a visegrádi ütközet azért érdekel, mert ez volt az *első nagyobb csata a déli hadszintéren, melyben számos honvéd csapat harcolt s mert ezeknek a honvédcsapatoknak nagy részük volt a győzelem kivívásában.* A visegrádi támadást a hegyi harcra felszerelt, a monarchia minden részéből kiegészített sarajevoi kitünő 1. közös és a budapesti 40. honvéd gyaloghadosztály hajtotta végre. A 80. honvéddandárt képező szabadkai 6. és pécsi 19. honvédgyalogezredeket eleinte Visegrád megszállására, illetve tartalékként alkalmazták. Egyes zászlóaljait csak ott rendelték később harcba, ahol az első támadó hullámok megakadtak - nem tudtak keresztültörni.

A 79. honvéddandárnak, a 29. és 30. honvédgyalogezrednek *Tabajdi* tábornok parancsnoksága alatt döntő szerep jutott az ütközetben. Az északi szárnyról támadva benyomta a szerbek ellenállási vonalát. (L. a vázlatot.)

A csata igen heves volt. A Panos hegyért vivott harcok reggel fél hattól délután fél ötig tartottak. A támadást a 40. honvédhadosztály összes hátrahagyott kocsizó ütegei támogatták, azonkivül négy hegyi tarack üteg, *Kárász* altábornagy vezetése alatt. A hegyi ütegek követték a gyalogságot. A szerb Sumadia hadosztály zászlóaljai erős és idegölő tüzérségi tüzben vitézül kitartottak, míg végre csapatainl szuronyrohammal ki nem vetették őket állásaikból.

A Panaliste magaslatot azonban a szerbek, esetleges bekerités veszélyétől tartva, kevésbé szivósan védték. Igy a magaslatok már déltájban kezünkbe kerültek, miután a 19-es honvédek utólag odairányitott két zászlóalja is éreztette hatását. *Kleszky* ezredes a 19. honvédek parancsnoka ez alkalommal hősi halált halt.

Az északi szárnyon a küzdelem estig tartott. A kilenc órán át tartó harccal elért győzelem a csapatok szellemére leirhatatlan hatással volt.

Augusztus 21-én a támadást folytatni akarták, azonban a szerbek ezt nem várták be, különben is a déli hadsereg főparancsnoka a XV. hadtestet, a megakadt *Frank-hadsereg* megsegitésére, észak felé rendelte.

Augusztus 22-én *Potiorek* táborszernagy az alábbi táviratot intézte *Braun* altábornagyhoz, a 40. honvéd hadosztály parancsnokához:

„546. t. szám. Üdvözlöm Nagyméltóságodat a *honvédhadosztálynak a visegrádi ütközetben tanusitott kiváló magatartása alkalmából.* Annak a meggyőződésemnek adok kifejezést, hogy a kitünő magyar legénység az előttünk álló nehéz hadműveleteknél is teljesen be fog válni. Várom a kitüntetési javaslatokat."

S. I.

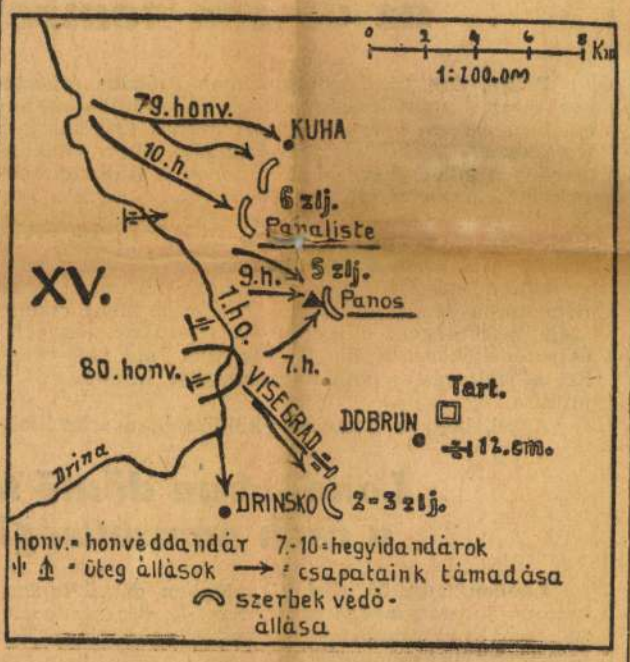

Angol kereskedők középeurópai bevásárlási körútja

Belgrád, aug. 25. (Avala.) Csütörtökön angol kereskedők csoportja érkezett Belgrádba. A Vreme szerint az angol kereskedők nagyobb vásárlásokról tárgyalnak *Jugoszláviában, Romániában, Bulgáriában és Magyarországon.* (MTI)

A negyvenedik osztálysorsjáték ötödik osztályának harmadik napi huzásán, csütörtökön délelőtt, a következő számokat sorsolták ki:

50.000 pengőt nyert: 12632

20.000 pengőt nyert: 56385

10.000 pengőt nyert: 60559

5000 pengőt nyertek: 32041 33676 72099

4000 pengőt nyertek: 51770 62381

3000 pengőt nyertek: 26329 78916

2000 pengőt nyertek: 5499 72763

1000 pengőt nyertek: 31940 37867 44305 51148 63718 68098 72974

800 pengőt nyertek: 8903 9807 13046 28892 41038 55975 72880 85161 85833

600 pengőt nyertek: 5190 19000 20947 26374 35952 43683 50591 52285 64118 64545 69007 77695

500 pengőt nyertek: 3116 8436 8919 24406 34490 37553 50916 56116 57450 60285 60809 64163 75284 77141 77946 83550

300 pengőt nyertek: 1569 7199 9512 14817 16185 16541 17006 19410 23843 24955 26369 27806 30848 31769 31981 32424 32632 32918 33749 34239 41569 42476 44466 44778 48190 49862 51630 52078 55624 56215 57472 58261 61565 62478 63176 64671 67518 67673 70503 73978 75716 78185 79747 80632 80941 82019 82532 83294 83679 84392 85967 87021 87675

175 pengőt nyertek: 025 035 050 099 101 138 149 250 270 331 449 465 477 816 818 851 887 977 987 804 810 819 880 890 896 917 943 **1001** 049 183 382 556 634 669 674 773 788 810 877 916 975 **2024** 312 344 373 391 560 605 634 638 639 657 690 697 750 757 782 841 923 972 **3038** 142 153 202 235 244 286 288 296 352 389 550 579 644 739 749 943 974 **4021** 029 078 122 169 203 208 413 424 454 703 728 749 858 919 **5048** 097 138 220 230 307 307 315 473 503 579 595 625 691 746 841 961 991 **6036** 063 100 104 171 185 199 212 225 356 394 437 441 471 485 500 502 565 644 797 835 **7038** 042 069 140 158 243 273 343 402 414 416 546 564 567 609 611 757 829 835 876 882 954 967 983 **8000** 029 035 236 274 827 889 892 894 404 520 534 621 747 762 832 846 916 928 941 **9000** 033 121 129 145 165 126 233 276 308 311 338 406 426 456 476 507 525 543 586 649 698 727 769 804 823 891 915 950 957 **10067** 088 121 200 348 362 409 422 479 510 606 624 643 754 826 39 984 **11022** 028 086 152 165 196 291 298 301 329 337 367 369 442 495 517 525 526 540 549 592 614 674 684 692 729 738 765 799 822 857 948 952 980 **12058** 163 199 202 208 231 282 295 346 385 388 483 486 554 568 587 660 675 746 757 258 267 273 380 934 998 **13158** 175 199 205 286 288 306 353 375 396 439 508 516 520 586 622 719 762 771 792 796 906 938 **14007** 017 018 032 041 050 088 128 264 281 332 370 442 451 618 633 686 688 744 831 837 877 886 954 978 999 **15102** 160 162 267 389 402 430 431 474 598 600 617 643 662 697 700 789 812 834 903 918 925 927 **16007** 029 030 031 042 064 075 085 094 130 196 226 245 466 550 590 743 822 877 876 884 941 956 **17014** 081 128 144 190 317 488 516 525 597 632 782 848 868 **18051** 064 103 159 170 204 265 241 327 338 354 377 442 501 502 505 542 565 603 634 669 742 795 801 813 847 901 923 996 **19009** 097 201 233 349 352 368 372 396 417 474 527 528 537 544 570 607 630 652 743 753 857 881 957 980 982 **20031** 033 166 170 188 189 205 275 277 300 311 331 335 515 546 566 574 623 625 760 785 852 877 994 **21005** 013 026 051 588 682 809 925 **22006** 020 040 075 084 085 115 135 140 149 199 203 212 313 373 452 469 495 564 668 720 732 735 849 906 918 965 971 **23043** 080 097 113 149 165 198 278 286 318 365 396 414 521 562 570 573 694 700 783 845 860 918 926 923 **24003** 010 032 083 110 117 127 147 150 156 157 279 302 327 339 390 480 545 582 589 598 654 680 681 728 732 733 802 859 876 926 931 939 983 962 **25077** 083 135 158 231 322 359 431 459 482 512 549 590 614 671 743 857 891 967 **26037** 070 086 245 329 333 396 448 488 504 564 605 606 621 732 769 771 787 857 968 **27054** 058 083 106 192 231 288 291 543 580 642 727 741 764 803 845 917 940 948 959 **28100** 104 199 262 337 383 406 415 430 492 507 621 530 562 575 610 643 801 877 918 991 **29029** 041 103 144 170 282 311 373 376 405 474 495 557 590 644 665 692 697 866 933 **30098** 099 145 154 168 219 281 329 333 409 418 422 459 478 519 761 773 776 837 838 875 **31137** 184 323 343 474 504 601 648 671 696 712 813 943 993 **32001** 023 051 132 154 158 169 317 343 421 469 497 546 592 597 700 790 861 946 **33010** 068 076 268 361 420 432 545 560 740 772 843 918 998 **34012** 022 158 191 222 260 276 294 318 341 375 396 402 404 513 514 555 575 614 637 831 909 946 971 983 **35084** 103 128 155 218 266 289 297 350 386 440 489 507 527 532 556 558 635 657 668 677 745 798 921 973 983 992 **36028** 061 113 117 147 157 161 250 278 283 333 339 379 419 453 475 564 618 682 726 813 823 833 885 **37031** 187 191 198 210 235 270 283 302 311 358 382 395 460 558 566 666 667 683 691 736 751 768 819 825 854 932 **38038** 052 072 103 128 215 278 283 288 360 371 471 522 550 571 649 660 731 923 939 986 **39032** 118 151 159 237 246 288 320 384 415 503 565 666 699 747 848 868 955 **40041** 098 106 128 148 165 255 447 449 453 502 522 621 733 747 779 835 842 887 909 913 987 **41000** 069 132 144 158 173 179 227 315 317 318 379 408 412 439 570 601 614 620 682 896 938 **42012** 039 156 227 230 235 304 327 345 374 378 413 473 508 521 547 650 661 673 715 717 763 843 897 942 949 989 **43111** 231 288 338 340 344 407 615 638 669 767 773 775 **44000** 017 063 109 118 143 144 187 195 325 333 350 368 588 634 658 685 695 699 701 740 741 794 827 838 890 920 965 **45013** 046 257 282 330 372 402 442 605 689 700 703 706 870 895 920 930 932 974 983 **46119** 131 136 171 188 197 236 274 491 503 555 574 652 718 721 765 779 846 853 954 955 994 **47069** 095 196 260 281 322 339 499 557 563 588 611 647 721 746 766 769 812 826 835 875 958 968 982 983 993 **48052** 203 211 300 315 323 339 387 409 492 627 733 798 846 910 917 929 988 994 **49019** 066 101 108 124 172 198 235 250 344 386 532 551 626 747 755 781 858 861 880 957 960 **50021** 064 171 193 211 280 425 486 528 644 650 686 765 **51000** 002 013 115 215 239 247 259 287 295 364 382 388 432 439 463 483 493 537 540 556 672 714 804 898 913 944 966 **52009** 159 303 416 465 502 506 536 631 704 728 797 879 920 932 951 959 **53005** 048 051 082 197 302 436 467 480 539 546 553 603 673 676 724 750 986 **54026** 078 278 285 296 308 318 325 451 604 670 685 828 891 **55119** 148 201 209 363 397 419 424 499 553 568 578 616 639 652 669 813 814 839 877 915 918 996 **56104** 161 168 209 265 420 453 460 566 665 668 746 792 811 887 889 891 911 942 947 954 973 **57065** 105 138 158 176 213 254 264 274 315 415 495 583 614 642 643 707 713 745 768 822 927 **58001** 071 128 189 198 258 312 321 336 369 524 558 606 641 666 673 692 702 742 756 760 768 773 776 831 848 902 960 **59014** 050 059 069 073 074 107 277 350 436 516 574 656 699 836 910 939 944 963 972 **60035** 090 303 607 619 644 651 672 676 801 830 854 858 884 970 **61115** 164 190 204 343 376 426 459 519 536 567 599 649 650 674 782 849 **62034** 134 142 229 238 245 425 582 600 638 640 642 647 654 658 853 883 891 898 990 **63164** 184 221 253 258 273 337 349 393 432 435 555 564 610 633 694 750 804 920 983 **64026** 071 115 119 178 187 192 205 354 359 377 403 511 515 558 611 623 630 740 819 851 863 946 **65057** 092 258 332 352 474 549 633 645 746 763 867 886 948 **66039** 052 139 148 183 188 222 236 248 398 433 469 549 579 585 607 686 762 781 841 851 885 920 973 988 **67064** 131 215 243 350 354 613 804 839 859 871 876 936 959 **68008** 015 031 170 185 227 298 359 376 381 409 411 491 713 736 743 750 843 867 893 995 **69048** 187 282 284 365 413 474 547 608 656 669 746 760 809 929 963 971 982 **70002** 202 216 230 287 490 652 655 668 709 715 717 809 838 855 900 909 975 982 **71001** 018 046 072 096 199 316 351 359 362 389 544 564 769 788 794 811 838 863 870 919 **72009** 040 067 158 195 219 305 342 372 432 496 538 541 626 632 717 874 922 936 980 996 **73012** 017 028 105 142 160 163 194 234 261 318 383 441 538 678 **684** 706 913 935 944 983 996 **74035** 068 158 191 192 250 353 367 470 472 478 684 775 798 894 **75070** 080 088 124 147 191 192 211 224 241 279 281 300 318 366 390 521 531 543 572 595 596 600 602 658 659 693 694 695 720 736 748 772 805 893 904 952 **76024** 137 146 187 211 258 286 289 306 321 324 327 362 380 432 456 491 531 538 614 673 697 711 726 759 798 805 816 854 892 914 **77148** 165 185 225 257 260 273 366 405 423 466 476 499 572 663 714 725 798 844 857 858 887 985 988 995 **78093** 117 178 196 199 257 258 263 430 465 614 664 697 764 842 902 928 944 **79011** 012 069 070 198 208 244 272 277 381 443 459 464 492 546 665 746 797 845 929 949 **80008** 017 055 196 235 295 360 427 429 468 572 593 680 685 696 709 739 748 763 764 775 809 916 960 987 **81005** 095 182 212 228 239 281 341 406 411 449 498 534 635 636 697 732 738 833 872 883 909 **82004** 021 111 167 211 248 275 309 334 370 494 542 771 795 839 871 913 979 987 **83180** 188 192 213 233 248 310 417 419 465 507 531 604 617 657 658 680 842 **84040** 064 077 161 223 224 280 282 303 315 335 385 407 412 428 481 511 530 586 646 780 849 861 923 **85054** 087 109 169 190 256 364 464 508 548 572 600 719 759 774 781 978 **86006** 038 070 113 129 155 201 203 229 247 262 269 273 283 402 508 526 573 853 878 902 991 **87097** 173 206 255 317 335 403 441 456 468 618 621 724 840 876 906 909 951 961

Az esetleges számhibákért felelősséget nem vállalunk.

Legközelebbi húzás 1938 augusztus 26-án van.

Magyarország nagy sikere a Párizsi Világkiállitáson

48 „Grand Prix"-vel, 53 „Diplome d'honneur"-rel, 66 arany-, 54 ezüst-, 22 bronzéremmel és 65 kitüntetéssel a hatodik helyre kerültünk

A francia kormány most juttatta el az illetékes tényezőkhöz a francia hivatalos lapnak azt a számát, amelyben közlik *az 1937-es párizsi nemzetközi világkiállitás birálóbizottságának részletes jelentését a dijak odaitéléséről.* Bár már az ősz folyamán köztudomásuvá vált, milyen kitünően szerepeltünk odakint, a kitüntetéseknek ez a mostani felsorolása még inkább kidomboritja a magyar pavillon és a magyar kiállitók jól megérdemelt sikerét. A kis Magyarország negyvennyolc nemzet világversenyében a hatodik helyre került. Olyan eredmény ez, amely a legvérmesebb várakozásokat is felülmulja. És ha elgondoljuk, hogy azokhoz a nagy országokhoz viszonyitva, amelyek bennünket a rangsorban megelőztek — *Németország, Franciaország, Olaszország, Oroszország, Egyesült Államok* — mi ebben a nagy versenyben csak a *legszerényebb anyagi eszközökkel vehettünk részt,* akkor még inkább örülhetünk ennek a megtisztelő helyezésnek.

A magyar résztvevők összesen 48 „Grand Prix"-t, 53 „Diplôme d'honneur"-t, 66 arany-, 54 ezüst-, 22 bronzérmet és 65 kitüntetést hoztak haza. A legnagyobb feltünést *nyomdaiparunk* nagyszerü szereplése keltette. Az Egyetemi Nyomda és az Országos Magyar Iparművészeti Iskola, Kner Izidor, a Magyar Nemzeti Muzeum és a Szacelláry-nyomda kiadványain, könyvkötészetén és illusztrációin kezdve, ebben a szakmában *majdnem minden nagy cégünket „Grand Prix"-vel tütették ki. Györgyi Dénes* müépitész egymaga *két Grand Prix-t nyert el,* az első a magyar pavillon tervezéséért, a másodikat belső kiképzéséért. *A magyar népművészet remekléseit szintén rendkivüli elismerésben részesitették a franciák.* Halas város Grand Prix-vel jutalmazott csipkéi szakértők véleménye szerint *vetekedtek a világhirü brüsszeli csipkékkel;* Grand Prix-t kaptak ~~*Ferenczy Noémi*~~ gobelinjei és szőttesei, *Márkus Lily* kerámiája és üvegművészete, a *Hangya Szövetkezet* csipkéi és himzései, a *Herendi porcellángyár,* a *Zsolnay Vilmos* kerámiai gyár, az *Országos Magyar Iparművészeti Társulat* ötvösmunkái, stb. A *festészet* Grand Prix-jét ~~*Aba-Novák Vilmos*~~ nyerte pompás történelmi freskósorozatával; a *szobrászok* közül ~~*Borbereky Zoltánt, Medgyessy Ferencet*~~ és ~~*Telcs Edét,*~~ az *üvegfestészet* terén ~~*Árkayné Sztehlo Lilyt*~~ méltatták Grand Prix-re.

Akik mult nyáron Párizsban jártak és ellátogattak a magyar pavillonba, saját szemükkel győződhettek meg ennek népszerüségéről. A termekben a világ minden részéből összesereglett idegenek tolongtak; azóta sokan látogattak el közülük Magyarországra is. A magyar vendéglő — megint egy „Grand Prix"! — izes konyhájával és pompás cigányzenekarával a legfelkapottabbak egyike volt. Az elismerés és a siker azonban csak most, a kitüntetettek jegyzékét olvasva, válik igazán nyilvánvalóvá. Ez az eredmény annál örvendetesebb, mert hasonló alkalmak vajmi ritkán kinálkoznak számunkra. (g—l.)

W. S. Moffatt, a jenini kerület sulyosan sebesült helyettes elöljárója, belehalt sérüléseibe

Jeruzsálem, aug. 25. W. S. Moffat, a jenini kerület helyettes elöljárója, *csütörtökön délben belehalt a szerdai merényletnél kapott sebesüléseibe.* A jenini koncentrációs táborból ugyanekkor *szökést kisérelt meg az az arab fiatalember,* akit az elmult éjjel a merénylet elkövetésének gyanuja miatt őrizetbe vettek. A tábor őrsége sortüzet adott a szökevényre s *ez holtan rogyott össze. Jenin* városát a katonaság *teljesen elzárta a külvilágtól.* A tegnap kihirdetett ostromállapot mindaddig érvényben marad, *amig az összes gyanus elemeket össze nem fogdossák.*

Megszigoritották a sajtóellenőrzést

Jeruzsálem, aug. 25. A sajtóellenőrzést megszigoritották. Katonaság vagy rendőrség és arab aktivisták összeütközéseiről ezentul csak a hivatalos jelentéseket szabad közölni. Ezekhez a lapok megjegyzéseket sem füzhetnek. Nem közölhetnek saját jelentéseket csapatmozdulatokról sem.

A szerdai *jenini eseményekkel* kapcsolatban csütörtökön a katonai hatóság rendeletére a városban *mindenkinek ki kellett vonulnia lakóházából.* Amig a lakosság a várostól mintegy egy kilométernyire kijelölt helyen tartózkodott, *a katonaság átkutatta a városrost és több házat felrobbantott.* (MTI.)

A külföldiek ellenőrzését szabályozó németbirodalmi rendelet

Berlin, aug. 25. (Német Távirati Iroda.) A hivatalos lap közli a külföldiek ellenőrzésére kibocsátott uj rendőri szabályrendeletet. A rendelet egységesiti a külföldiekre vonatkozó összes rendőri intézkedéseket az egész birodalomban. A rendelet bevezető része szerint csak olyan külföldiek nyerhetnek a Németbirodalom területén tartózkodási engedélyt, akik ugy saját személyükben, mint tartózkodásuk célját illetőleg teljes bizonyságát szolgáltatják annak, hogy érdemesek a vendégszeretetre. A rendelet október 1-én lép érvénybe és annak alapján a külföldieket ellenőrző rendőrhatóságok abban a helyzetben lesznek, hogy eljárhassanak a nem kivánatos külföldiekkel szemben. A rendelet egyben elvileg kimondja, hogy minden külföldi, aki három napnál huzamosabb időt tölt a Németbirodalom területén és aki — tekintet nélkül tartózkodásának időtartamára — bizonyos *hivatást* kiván gyakorolni németbirodalmi területen, külön tartózkodási engedélyért köteles folyamodni. (MTI.)

MDK

Márkus Lili

Mai magyar kerámia kiáll.Siklósi várban,1968.
Janus Pannonius Muz.füzetei 14.

MDK

Márkus Lilly

Diplome d'honneur kitüntetése az 1937-évi párisi nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiállitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 178.11

Márkus Lili

Kerámiája az iparművészeti társ. Györgyi Kálmán
em ékkiállitásán.

Magyarság, 934. V. 19.

Márkus Lilly

Kerámiái az Iparműv.Társ. tav.kiáll.-án.

M.H.934.V.18.

Márkus Lili

kerámikus

Karácsonyi kiállitás - Tamás Galériában - részt vesz: magyaros szellemben fogant kerámiáival.

Pesti Napló
1935.XII.22.

MDK

Márkus Lilli iparmüv.

Kiosztották a berlini nemzetk. kézmüv.ip. kiáll. magyar nyerteseinek dijait. Uj Magyarság, 1939, márc. 25.

MDK

Márkus Lili keramikus

v.Nagy Zoltán: Modern monumentális müvészet.
Magyar Szemle, 1937. 3o.köt. 4o.sz. 329-336.l.

Márkus Lili

Kerámiai munkái az Iparműv.Társ.kiáll.-án.

Ujság, 934.V.18.

MDK

Márkus lili keramikus

Csányi 1954. 6o.o.

Márkus (Marx)

Könnyes

l

RIII

631, 638, 657. l.

IN·I

Márkus Lili keramikus 1)

Orbán Dezső atelier-ének iskolájában tanult. 1939-ben Amerikába ment.

Herceg Gyula: Gyöngyök.

Kritika, Budapest, 1946. aug. 12. old.

MÁRKUS LILI

az Iparművészek Országos Egyesületének ezüst érmé
nyerte az első magyar iparművészeti tárlaton.

A REGGEL, 1938. nov. 14.

M DK

Márkus Liliy, ip.müv.
kerámikus

a brüsszeli Világkiállitáson müvészi munkájával hozzájárult ahhoz, h. az M.Ip.Müv. Társulat elnyerte a Grand PrixT.

A Brüssz. Világkiáll.-on Grand Prixt nyert a M. Iparm. Egyesület. PN.1935.IX.1. 2o.1.

MDK

Márkus Lili, ip.müv.

az Iparmüv. Orsz.Egy.-nek ezüstérmét nyerte.

az Iparmüv. Tárlaton.- Magy.Nemz. Müvészet. 1938.4.sz. 81.l.

Márkus Lily, keramikus-ip.m.IDK

kerámiája és üvegművészetével Grand Prix-t nyert.

a magyar résztvevők összesen 48 GarndPrixt,
53 "Diplome d honneur"-t 66 arany,54 ezüst
22 bronzérmet és 65 kitüntetéset hoztak haza .
a 6. helyre kerültünk 48 nemzet világversenyében

/s-l./:
Magyaro ország nagy sikere a Párizsi Világkiállításon.

MDK

Márkus Lili

Kfj: Kiállitásokról. M.N.Müvészet, 1938.
4.sz. 80. o.

MDK

Márkus Lily

M.iparm. sikere... Pesti Hirlap, 1940. ápr. 13.

Márkus Mária

1915/16 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

1/2, l.

és díszedényeknek. Városi hatóságok és céhek nagy kineseket halmoztak fel és bár a 30 éves háborúban sok elveszett, mégis a ránkmaradt anyag világos képet ad az Ö.-ről. A német renaissance darabok az olaszokkal szemben azoknak nemes alapformája és lendületesebb díszítése helyett zártabb és konstruktívabb felépítést és egy darabon sokféle, sokszor túlzsúfolt díszt mutatnak. De ezek a különbségek nem vonnak szigorú határt a készítmények közt, úgyhogy csak a hiteles darabokat lehet teljes biztonsággal ide vagy oda sorozni. Német eredetűek többnyire az ivóedények, mint menyasszonyi serlegek, állatalakok, a Trinkspielenek nevezett nagy, plasztikus, mechanizmussal ellátott italtartók, a kupák; a díszedények közül a harangvirágserleg igen gyakori forma. Kazették és bútorok is tárgyát képezték az ötvösségnek, legszebb példánya ennek az ágnak a pommerániai díszszekrény (l. ott).

Jamnitzeren kívül, akinek sokáig minden jobb német renaissance ötvösművet tulajdonítottak, most már számos jó mester néven is ismeretes. Így: Hans Pezott, Melchior Bayr, Hans Lenker, Christoph Ritter; Augsburgban az Atterstetterek, Mathias Walbaum, a Denkerek, Drendwett és még sokan, de nemcsak a nagy kereskedelmi városokban, hanem kisebb helyeken is elsőrendű művészek működnek, mint a hamburgi Vlindt és mindezek előtt Anton Eisenhoidt.

Franciaország könnyebben szabadul

MDK

Márkus Lili, sz.

Ybl M: Iparművészet és szobrászat a Györgyi K. eml.kiáll.on. MI. 1934. 84-86. l.

MDK

Márkus Lili

Diplome d'honneur-vel tüntették ki az 1937-évi párisi nemzetközi világkiállitason.

Cikk: A párisi világkiállitas magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

MDK

Márkus Lili

Grand Prix-vel tüntették ki az 1937-évi parisi nemzetközi világkiallitáson.

Cikk: A párisi világkiallitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

MÁRKUS LILI

az Iparművészek Országos egyesületének ösztöndíját nyerte.

Pesti Napló, 1938. nov. 15.

MDK

Márhus Lili,ip.müv.

az egyházmüvészeti fülkében feltünik M.L.
Bethlehem kerámiája.

/f.j./: A nagy.ipamüv. első áruz.tárlata.
Pesti Hirlap. 1938 nov. 6. 11.l. /a volt Lloyd-
palotában/.

Márkus Lili

Tevanimizmusvény

a legismertebb művének tűnik.

„Bevallom magának"

1983 III. 18.

Kossuth v.

Márkus Lili

keramikus

l.

Hungary 1937

59. l.

98, 99. l.

a vallás- és közoktatásügyi mi-

avaslatok a névjegyzékek beküldésé-
vi január 5-ike.
avaslat beküldése alkalmával jelez-
sztetik fel.
, hogy az előterjesztett fölmentési
ezettek tényleges szolgálatra való
téztetnek, ezen javaslatok elinté-
elésre kötelezettek a népfölkelési
e felmentetteknek tekintendők s
elmentési javaslat elintézéséig meg-

MDK

Márkus Lili, text.ip.müv.

gazdag lendület és magyar zamat érzödik müvein.

Dr.Ujlaky Andor: A magyar müvészet nagy bemutatkozása Milanóban. - Milano.VII.nagy Nemzetközi Ipzmüv. kiáll. NemzetiUjság. 1940.III.24.

MD K

Márkus Lili, ip.müv.
keramikus.

Müveivel szerepelt a párizsi világkiállitás magyar pavillonjában./Ennek tervezöje: Györgyi Dénes, müépitész.

Illusztr. 163.l. lent.

Magyar Iparmüvészet. 1937/?/. Illusztrációk a párizsi világkiállitás magyar pavillonjáról. 157.-164.l.

MDK

Márkus Lili

Dékány A: Az Ipm. Társ. Gy.K. emlkiálla.
Magyarság, 1934. máj. 19.

MDK

Márkus Lily, keram.-iparm.

a Kerámia-terem /tervezte:Csépai Csavlek András/,- értékes kiállitója.

Az Iparm.Társulatnak a z Ip.m.Muz.-ban rendezett 5o.éves jub.kiállitásának résztvevői.

Magyar Iparművészet. 1935. 265.l.

Márkus Lili

MDK

kerámiái

Frank Frigyes és Márkus Lili kiáll.
Nemzeti Szalon 1935. márc. LVII.

MDK

Márkus Lili

Kiállitásokról. Magyar Nemzeti Művészet 1938.
4. sz. 80.l.

MDK

Márkus Lili

Kfj.: Kiállitásokról. Magyar Nemzeti Művészet
1938. 4. sz. 80.l.

MDK

Márkus Lili iparm.

Kiosztották a m.nyerteseknek a Berlini Nemzetk. kézmüv.ip. kiáll díjait. Pesti Hirlap, 1939,márc.25.

MDK

Márkus Lili

az Iparm.Orsz.Egyes. ezüstérmét kapta

Orsz. Magyar Iparm. Kiáll. Müvészet 1938.
III. évf. 22.sz. 161.l.

Märkus Lili

Keramika-

repr-

Nädalaläsb

62. tabla

KIRÁLYI MA
EGYETEMI NY

Postatakarékpénztári csekkszámla: 37.473
Levélcím:
Budapest IV.
Postafiók 242.

KÖNYVESBOLT ÉS »MAGYAR KÖN

Nagyságos
ifj. Szentiványi Gyula urnak
mükereskedő
Budapest.

- Szives megrendelése a
tóber 1-én nb. címére Szépmüvé
jük, hogy az eddig megjelent s
tőnk rendben megkapta és a lap

A Királyi Magyar Egye
ságot nem kimélve, megadta a l

Márkus Lili

Relief, Erainien
repr.

Jajmaiegylun

103. Eip -

Budapest VI.,

na-ut, Szépmüvészeti Muzeum.

Márkus L.

kerámikusnő

1/2

Le Paris 1937

képekkel.

IRODALOM

— Muzeumi és Könyvt. Értesítő. I–III. 90 old 3 ábr.

JEGYZET

Markus Lily

kerámiá és üvegművész

1937. párisi világkiállításon Grand Prix

Pesti Napló

1938. aug. 26.

Márkus Lili

Szobrai.

Bányaoltár (1938)

Terverte fenti

Repr.

Magyar Építőművészet

1942. 314. l.

kortársak tanubizonysága szerint Lajos
vonul. A seregek előtt már nem az ő pé
dinasztikus gondok foglalják el a királyt
alatt az udvari lovagok színe-virága Buc
csatájában, a nikápolyi ütközetben nec
alatt, hanem az eszmét is halálos csapá

Márkus Lili

iparművész

135 Sáid

Művészet · 1937. 10. sz. 705. l.

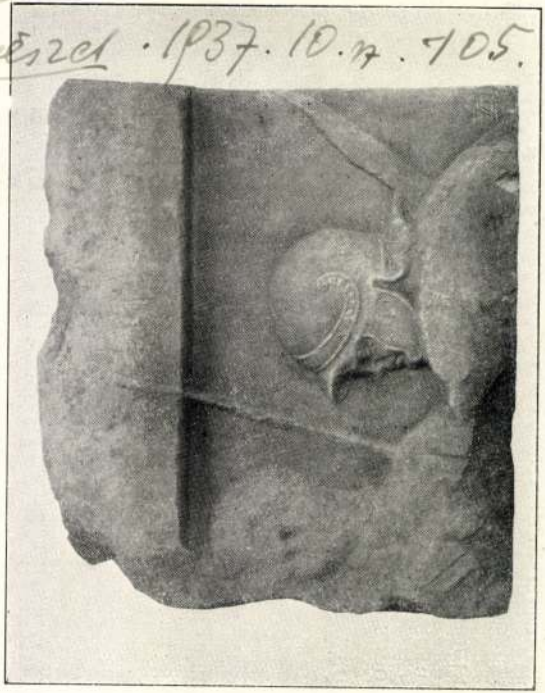

113.

115. RÓMAI KÉZMŰVES SÍREMLÉKÉNEK A TÖREDÉKE.

Dombormű. Márvány. Magassága 46 cm. Szélessége 39 cm. Vastagsága 20 cm. Az orr megcsonkult, az arc és a haj, valamint az oromzat számos helyen megsérült. Rómából való.

A férfi csak mellig volt ábrázolva; mellette a hiányzó részt valószinűen a feleségének vagy más közeli rokonának a képmása foglalta el. Minthogy az oromcsoport a kézműves életből mutat be egy jelenetet, nyilván a halottnak mesterségére vonatkozik. De az ábrázolásból nem állapítható meg pontosan, hogy micsoda mestersége volt. Római munka a Kr. u. I. század második feléből.

Márkus Lili

Keramikus

Koll. Kiáll.

Tamás Galéria 57 sz.

1935. márc.

Druck J. Gerstmayer, Wien XIV

MDK

Márkus Lily, ip.müv.

ezüstérmet nyert.

"39 dijat nyertek a magyar iparmüvészek Milanoban."
"Nemzeti Ujság" 1940 jun.29. 13.1.

Márkus Lili, MDK

a Tamás Galériában aratta sikereit.

Tamás Henrik képszalonjának jubileuma /10 év./
Magyarság.1938.okt.9. 2c.1. 100. kraill

Márkus Lily

Keramikus

ünd

Pesti Hírlap

1940. ápr. 13.

(Magyar iparművészek sikere a milánói Triennalen.)

Képzőművészet
1934. VIII. évf. 7-8 sz.
153 l.

Márkus Lili

Márkus Lili: Relief
Az Iparművészeti Társulat kiállításáról

A Magyar Ruggyantaárúgyár R.-T.
Tervezték Falus Elek és Staudhammer J.

Márkus Lili

Decorative Art 1937.
Edited by C. G. Holme.
The Studio Ltd. London.

Emlité

MAGYAR IPARMUVESZET

1937. 145. l.

Markus Lili

zobrazi

vód

Építőrmunka

1934. 4-5 sz. 801.

YAR
OS

KI BŐRÁRUGYÁR
ÁRSASÁG
EST
EF U. 9-11
LEFÓN: T. 137-93, T. 202-62

Albert

Márkus Lili

Keramiai sakkfigurák

Repr.

Magyar Iparmüvészet

1935. 86. l.

Verantwortlich f. Redaktion und Verlag: Franz Szablya Frisc

Márkus Lili

Kerámiái

Repr.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 50. l.,

57. l.

Márkus Lili

Keramikus

l.

MAGYAR IPARMUVESZET

1937.163. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

31 nap **DECEMBER** 53. hét

28 Vasárnap		Aprósz. *Kamilla*
29 Hétfő		Tamás *Dávid*
30 Kedd		Dávid *Zoárd*
31 Szerda		Szilveszter *Szilveszter*
1 Csütörtök	**JANUÁR**	Újév *Újév*
2 Péntek		Makár *Ábel*
3 Szombat		Genovéva *Benjamin*

Márkus Lili

keramikus

irod.

Rosner Károly:
The art of Hungary.
The Studio. 1937.
márc.
emlitve,

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 62. l.

Markus Lili

keramikus

MAGYAR IPARMUVESZET

1940-57. I.

Márkus Lili

Keramikus

iród

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1938. 158. l. (Magyar kézművesipar a berlini kiállitáson.)

Markus Lily

az 1940. évi milanói Triennalen érvényben

MAGYAR IPARMUVESZET

1940. 81. l.

Märkus Lili

Keramikus

Vrod

Decorative Art 1936

(The Studio Ltd,

London)

12./ 64 k. 12

Budapest

k. 45 l.

Buday Józ

irása és

1885.

Buday Józ

leirása é

1895.

Buday Józ

története

Buday Józ

története

Bunyitay

későbbi

32 l. Bud

Bunyitay

ház. Fel

kalmával.

Márkus Lily

keramikus

az 1934. évi kassai

kiállításon nagyaranyérmes

díszoklevelet nyert.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1935. 188. l.

Felelős kiadó: Fränkel József.

75334. — ATHENAEUM

15. A GYERMEK ÉS A HAL

Márkus Lili

A bpesti Lipcsei-divatárúház bejáratának oszlopa, kerámia-oszlopburkolat magyar népviseleti alakokkal, készítette fenti

Repr

Tér és Forma

1938. 296, 297. l.

(Nagyvárosi boltkapuzatok.)

Márkus Lili

Keramikus

Ród

Decorative Art. The Studio Year Book. 1938. London. Edited by C. G. Holme.

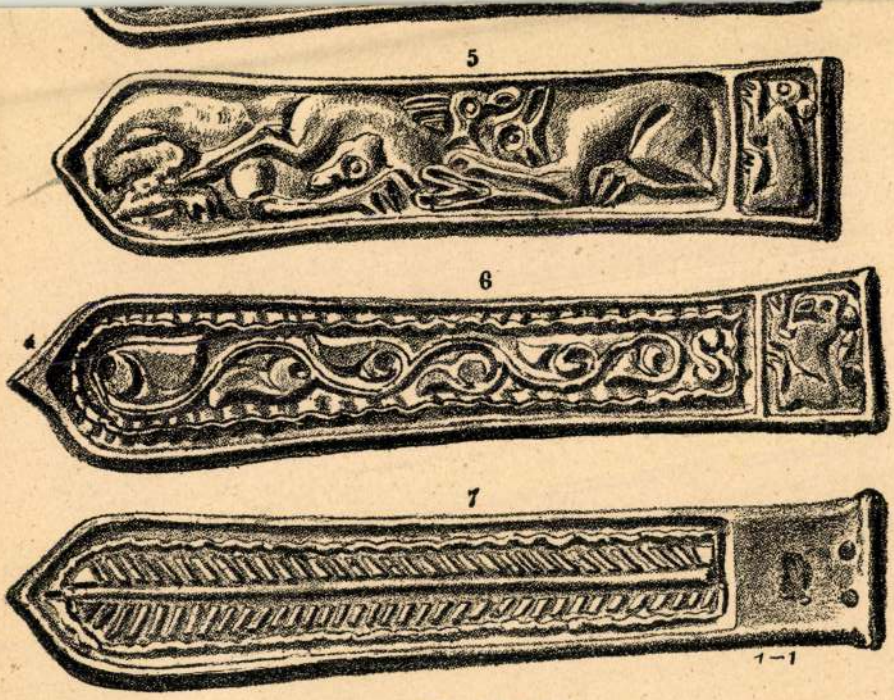

ORDASI LELET.

Lasd 336—40. lapon.

Márkus Lili

Kerámiás jegy

P. Breslyánszky Ilona,

Ismerd meg a kerámiát, Bp. 1966, 274 l.

Kiadás után

2. sorsz. Iroda minta. — Pallas nyomda, Budapest.

Márkus Lily

kerámikus

A Tamás Galéria karácsonyi kiállitásán jóleső bensőséges hangulatu elrendezésben láttuk itt kerámiáit.-

Pesti Hirlap
1935.XII.20

Márkus Lili

kiállít

1938. III. 24 — IV. 1-ig

a Tanács Galéria megbízása

Márkus Lili

MÁRKUS
LILI
1939

Kerámikus jegye

P. Breslyánszky Ilona:
Ismerd meg a Kerámiát, 1966. Bp – 271 l.

MDK

Márkus Lili

Keramikai sakkfigurák, repr.

Magyar Iparművészet 1935. 86.1.

Márkus Lili

Kiákít

P. H. 1935. III. 24.

Markus Lihi

Liähit

B.H. 1935. XI 21

Márkus Lili

Kezepel az I. hagy. Orn. Iparmüvészeti Tárlaton

Nemzeti Cipőg 1938 XI. 5

Márkus Lilly

Kiállítása

1935. XII. 18-31 ig

a T. G. meghívója

MDK

Márkus Lili

Művészet 1938. III. évf. 22. sz. 159.l.

MDK

Márkus Lili kerámikus

Résztvett a Berlini Nemzet.Kézművesipari kiáll-
on.

Cikk: Magyar kézművesipar a berlini kiáll.-on.

Magyar Iparművészet, 1938. 158.lap

Márkus Lili.ip.müv. MDK

az Iparművészek Orsz.Egyesületének ezüstérmét kapta.

Az Orsz. Iparmüv. Társ.kiállításáról.
Müvészet. 1938. III.évf. 22.sz. 162.old.

MDK

Markus Lili

Szines keramia-relief képe, a budai "Magyarország Nagyasszonya" gyógyszertar (terv.:Masirevich György) jobb oldalan az ajtó mellett elhelyezett kis falpilléren.

Epitőmunka, 1934. 4-5.sz. 80.lap

MDK

Márkus Lily

Grand Prix-vel tüntették ki

Magyar siker az 1937 évi párizsi világkiállitáson.
Pesti Napló 1938. aug. 26. 4.l.

Márkus Lili

Kiállít

41.0. 1935. III. 24

Márkus Lili

Kiállít

Nyíregyháza 1935. III. 23.

Markus Lihi

Kiähit.

N. U. 1935. III. 24.

Márkus Lili

Lilábit

Reggeli Ujság 1935. III. 24.

MDK

Márkus Lilly, ip.müv.

kerámiai munkáit kell felemliteni.

K.M. : Györgyi Kálmen emlékkiáll. az Ip.M.Muzeumban.
Nemz.Ujs. 1934.máj.19. 11.l.

Mörkus Lili

Kiäkit

Est 1935. III. 24.

MDK

Márkus Lili

Lakatos A.: Az első országos magyar iparművészeti tárlat. Művészet 1938. III. ßß 22. sz. 158.l.

MDK

Márkus Lily

Alkotásai a magyar kézművesipar berlini kiállitásán.

Cikk: Magyar kézművesipar a berlini kiállitáson

Magyar Iparművészet, 1938. 157.lap

Márkus Lili 2.) Folytatás

az 1938-as Országos Magyar Iparműnészeti Tárlaton szerepeltek művei, melyekért díjban részesült.

Gádor István: Pályám emlékei.
Kritika, Budapest, 1976. aug. 11. old.

MDK

Márkus Lili, keramikus

Rosner K: A milanoi Triennale. Magy. Iparművészet, 1933. 94 l.

MDK

Márkus Lili,ip.müv.

az Első Magyar Országos Iparmüvészeti Tárlaton az állam vásárlásokat eszközölt, A kitüntetettek közé tartozik.

Állami vásárlás az iparmüvészeti tárlaton.
Magyarság. 1939.jan.19.

Márkus Lili.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Márkus Lili, ip.müv.

MDK

az Orsz. M.Iparm.Társ. és a Magy.MKEM.Iparművészek Orsz. Egyes. által rendezett nagyszerü Első Magy. Orsz.Iparm.Tárlaton tizenhárom művésztől vásárolt az állam részére Gr. Teleki Pál kult.miniszter.

A kultuszminiszter az iparművészetért.
Pesti Hirlap. 1939.jan. 18.

Márkus Lili

Szerepelt a varsói magyar kiállításon.

NM 1939: V. 2.

M. D. K.

1

MÁRKUS Lili keramikus

1939.

Csánzi 1954. 60., 106., 117. l.

Márkus Lili

Lásd

Magy. Pharm

1958. 325. l.

Jelezve fent jobbra: Paczka F. Tanger.
Simor prímás vásárolta a művésztől.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — Maszlaghy II., 442. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Fatma tangeri mór leány arcképe

Fa, olaj, 24×14 cm.
Jelezve fent jobbra: Paczka Ferenc, Tanger.
Simor prímás vásárolta a művésztől.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — Maszlaghy II., 441. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Markus Liti

l.

Magy. Iparm

1938. 240 l.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Kálvária

(Ld. Carracci hamis szignatúrájával.)

Vászon, olaj, 162×100 cm. (Első emeleti fogadó.)

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 43. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 763. l. — Maszlaghy II., 488. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Pietà

Réz, olaj, 18×15 cm. (44. szoba.)

Maszlaghy II., 529. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Krisztus siratása

Fa, olaj, 42×30 cm. (42. szoba.)

Maszlaghy II., 357. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Madonna és alvó Jézus

Vászon, olaj, 93×41 cm. (26. szoba.)

Maszlaghy II., 121. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Mater dolorosa

Réz, ovális, 14×11 cm. (26. szoba.)

Maszlaghy II., 379. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Apostolfejek

Márkus Lili

keramikus

K

Csámyi 1954

60 l.

MDK

Márkus Lili

kerámiáért aranyérmet kapott

Milánóban kitüntetett iparművészek.
Magyar Iparművészet, 1936. 181 l.

az én mesém eddig vót.

M.P.K.

Márkus Lili, keramikus

-4

két kiváló művével szerepel a párisi világ-kiállítás magyar pavilonjában.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

dec. 2. sz. 4. old.

Márkus Lili MDK

iparművészetől vásárlás

Az Est 1939. január 18.

~~Frank Tuppe~~

Fovabb
2

Márkus Lili

1.

Tamás Galéria

57.4.

(Lásd borszakma alatt is.)

Baja

Trafikant Károly. Sörraktára és jéggyár. Baja Haynald-u. 36 1–13

Bátaszék

Birkenbach József sör-, kis és nagykereskedő. Bátaszék 40

Békéscsaba

Hannesz József sörnagyraktár cgt. Giessing Rezsőné özv. Besaba Andrássy út 44 64

Beszterce

Gondos János kőbányai sörlerakat, Beszterce, Szabó-gát-u. 17. 1–56

Rohrlich és Brecher beszterce sörgyár, Beszterce, Kálvin-u. 96. 15

Csikszereda

Czell Szentgyörgy Sörgyár r.-t. Csikszereda, Rákóczi-u. 52. T. 51

Debrecen

Dreher-Haggenmacher Első Magyar Részvényserfőzde r.-t. főraktára, Debrecen, Hatvan-u. 22. 13–48

Szekerák Jenő, Kassai sörlerakata, Debrecen, Széchenyi-u. 22. 13–78

Devecser

Kerék János polgári sör lerakata, Devecser. 40

Dombóvár

Kahl Henrik sörkereskedő Dombóvár, Erzsébet u. 94. 2–34

Dunacséb

DUNGYERSZKY LÁZÁR, sörgyára, Dunacséb, Telefon: 2

Soproni és Kőszegi Polgári Serfőzdék rt. fióktelepe. Győr Andrássy-út 7. 8–50

Gyula

Bor-, sör- és szesznagykereskedő rt Gyula 72

Hajdúböszörmény

Labanc János, sör és bor nagykereskedése. Hajdúböszörmény 45

Huszt — Хустъ

Schönborn Bucheim gróf sörfőzdéinek lerakata, Huszt, Rákóczi-u. 97. 40

Jászberény

Nyitó József, Jászberény, Szelei-u. 26. 79

Rékasi József Jászberény Mussolini-tér 16 1–59

Kaposvár

Tarján Kálmán, Kaposvár, Rákóczi-tér 18. 5–67

Kassa

Bauernebl és Fia, sör és malátagyár r.-t., Kassa, Szt. Flórián-u. 21. 23–60

Dreher-Haggenmacher Első Magyar Részvényserfőzde, Részvénytársaság Főraktára, Kassa, Szepsi-út 11. 23–01

Kecskemét

Král Rezső Dreher sörraktára és Hungária szikvizgyára Kecskemét, Jókai-u. 15 17

Keszthely

Torma László, sörraktára és ásványviz keresk. Keszthely, Tapolcai-ut 7. 2–71

Márkus Lili

Kisannikus

l.

Magy. Iparm.

1938. 220 l.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század

Kereszt, festett Krisztus-testtel
Fa, mag. 28·8 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század

Ábrahám és az angyalok
Izsák és Rebeka
Fa, olaj, egyenkint 45×60 cm.
Maszlaghy II., 164 és 165. szám

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század

Magdolna
Fa, olaj, 18×13 cm.

Szent Jeromos
Fa, olaj, 18×13 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század

Jézus meggyógyítja a beteg asszonyt
Jézus az írástudók közt
Fa, olaj, egyenkint 26×32 cm.
Maszlaghy: Az esztergomi érsek
Magyar Sion, VII., 1876., 116.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. száza

Kronos
Réz, olaj, 30×22 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. száza

Mária Terézia
Vászon, olaj, 90×74 cm.
Maszlaghy II., 473. szám.

Markus Lili

l.

Magy. Iparm

1938. 266 l.

Vászon, olaj, 175×92 cm. (Első emelet tegedő.)
Maszlaghy II., 556. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
Az alvó Szent család a kis Ker. Jánossal
Vászon, olaj, 180×147 cm. (44. szoba.)
Maszlaghy II., 472. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
A gyermek Jézus
Madonna
Körirattal, ovális. Réz, olaj, egyenkint 25×19 cm. (39. szoba.)
Az alábbi párja.
Maszlaghy II., 563. és 562. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
Krisztus és a házasságtörő nő
Krisztus és a vérfolyásos asszony
Vászon, olaj, egyenkint 89×100 cm. (39. szoba.)
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 847. l. — Maszlaghy II., 446. és 445. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
Jézus a poroszlók közt
Vászon, olaj, 65×85 cm. (Hivatal.)
Maszlaghy II., 123. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
Kálvária Magdolnával
Fa, tempera, 22×14 cm. (26. szoba.)
Maszlaghy II., 530. szám.

M.D.K.

Márkus Mihály,asztalos m.

Veszprémi mester.Remekrajz:kétajtós szekrény,1803.
Fekete repr. 270.kép. 252.o.

Batári Ferenc:XIX.századi veszprémi a ztalosok.
252.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.I.Veszprém
1963

M.D.K.

Márkus Mihály, asztalos m.

Veszprémi mester. Adat róla: 1803. III. ~~12~~ 12-ből. Remekrajz: kétajtós szekrény, tusrajz. Bakonyi Múz. Veszprém. 270. kép. 252. o.

A veszprém Megyei Múzeumok közleményei. I. Veszprém. 1963.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok. 252. o.

dr. Márkus Miklós, a 31. sz. Áll. Építőipari Vállal. vezérigazgatója/ÁÉV/.
a városképet alakítják 1.) Folytatás.

— Cégünket ismerik országszerte. Az utóbbi időben mind több s jelentősebb feladatot vállaltunk a fővárosban is. A VI. ötéves terv végén a fővárosi munkák aránya a vállalat által termelt összértéknek 35 százalékát tette ki, napjainkban ez az arány 40 százalékra emelkedett — mondja *dr. Márkus Miklós,* a vállalat vezérigazgatója.

A városkép, a főváros arculatának alakítása nem kis felelősség. A 31. sz. ÁÉV eddigi munkái azt igazolják, hogy szakemberei — szakmunkások, technikusok, mérnökök — képesek esztétikus, a környezetet meghatározó nagy épületek létrehozására.

Budapest folyóirat, 1988., 6., 42-old.

dr. Márkus Miklós, a 31. sz. ÁÉV vezérigazgatója. 2.) Folytatás.
a városképet alakítják.

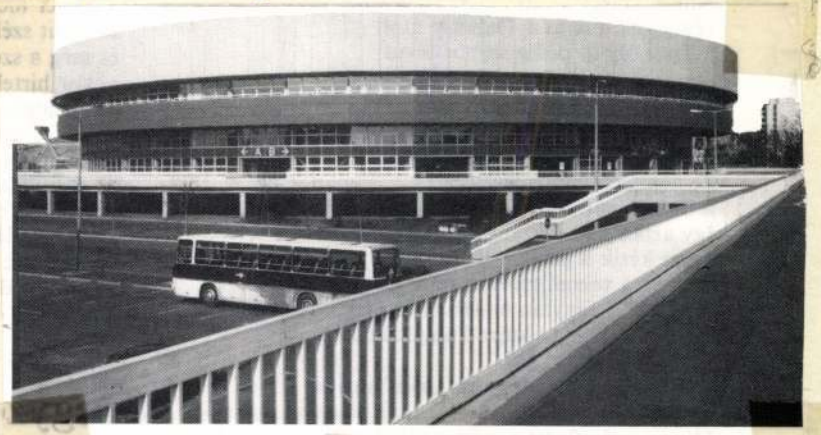

A Budapest Sportcsarnok 1982-ben építészeti nívódíjat kapott

A sportlétesítmények sorát az építészetileg és sporttechnikailag is jelentős Budapest Sportcsarnok nyitotta. Szép belső tere többféle rendezvény megtartására alkalmas; megépítése óta nemzetközi és világversenyek méltó színhelye

Budapest folyóirat, 1988., 6., 42-old.

dr. Márkus Miklós, a 31. sz. ÁÉV vezérigazgatója a város képét alakítják.

3. folytatás.

A BVSC uszodája a Szőnyi úton a 31-es Állami Építőipari Vállalat előregyártott vasbeton szerkezetéből készült

E szép feladatot követte a BVSC uszodája, amely a „harmincegyes" előregyártott vasbeton szerkezetéből készült.

Budapest folyóirat, 1988., 6., 43-old.

dr. Márkus Miklós, a 31. sz. ÁÉV. igazgatója
7.) Folytatás (vég).
a városképet alakítják.

Budapest folyóirat, 1985. 6. 43. old.

Az Építők SE tornacsarnokának tetőszerkezete a vállalat előregyártott födémelemeiből készült

1985-ben az Építők SE új tornacsarnoka, a központi épület felújítása színesítette a vállalat „sporttevékenységét".

dr. Márkus Miklós, a 31. sz. ÁÉV vezérigazgatója 4.) folytatás
a városképet alakítják.

Budapest folyóirat, 1988. 6., 42-43-old.

A margitszigeti Úttörőstadion lelátójának tetőszerkezetét a vállalat acélszerkezeteket gyártó és szerelő termelőegysége készítette

Evek óta felújításra, átalakításra vártak a margitszigeti Úttörőstadion és létesítményei. A lelátó acélszerkezete a kivitelezési feladatnak csak kis részét jelentette, a vállalat lakatosai, szerkezetszerelői jogos büszkeséggel nézik munkájukat, amely mind a Duna felől, mind a sziget oldaláról esztétikus megjelenésű.

dr. Márkus Miklós a 31. sz. ÁÉV. vezérigazgatója. 5.) Folytatás, a városképet alakítják.

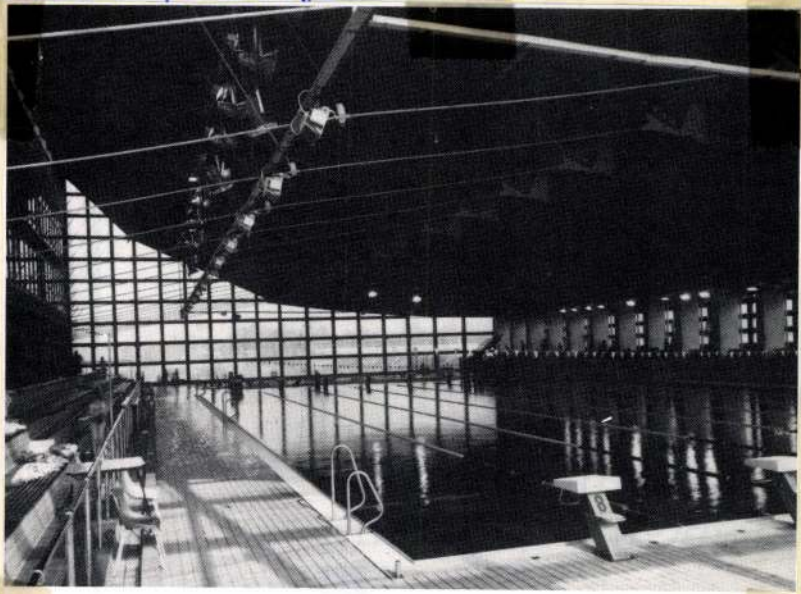

A Budapesti Spartacus uszodája. A főépület két végét a csúszózsaluzatos technológiával készült lépcsőház merevíti. A háttérben a Száva utcai rádiótelefon torony és a környező postai üzemi épületek a vállalat jelenlegi munkája. Az uszoda belső tere

A Budapesti Spartacus sportegyesület uszodája merész vonalvezetésével, elegáns épületével ma a környék látványossága, arról nem is szólva, hogy a sportolók és a sportolni vágyó gyerekek százainak kedvenc uszodája. Tetőszerkezete ragasztott vörösfenyőből készült, az épület különlegessége, hogy a két végén csúszózsaluzatos technológiával készült lépcsőház „merevíti", zárja le.

Budapest folyóirat, 1988., 6., 42-43-old.

dr. Márkus Miklós, a 31. sz. ÁÉV. igazgatója 6.) Folytatás.
a városképet alakítják.

A Hungaroring gyorsasági autó- és motorversenypálya 1986-ban az építészeti nívódíjpályázaton különdíjban részesült

Időközben a tevékenységi kör sugara túlnőtt a főváros határán: a vállalat dolgozói építették a Hungaroring autóversenypálya főépületét, a szerelőbokszokat, s teremtették meg a verseny kulturált körülményeit. A tervezéstől a teljes kivitelezésig — februártól májusig — eltelt idő alatt Budapest legnagyobb összefüggő autó- és motorsport létesítményét hozták létre. A színvonalas, gyors munkát az építőipari és városfejlesztési miniszter 1987-ben nívódíjjal jutalmazta.

Budapest folyóirat,
1988, 6., 43-old.

MARKUS, Robert

-gyéjé- : Naranes Galeria : Robert Markus.
= M. Naranes, 1993. okt. 28. 3. il

a Plexis és a magyar Rózsaszín Pitbull is fellép, a házigazda Bankrupt és a szentendrei Semmi Komoly ska/punk zenekar mellett.

Az 1986 óta létező Plexis az egyik legnépszerűbb cseh punkzenekar. A kommunista időkben betiltották őket, talán ennek is köszönhető, hogy a rendszerváltás után megjelent első lemezükről a Rózsaszín Pitbull a Ne[illegible] (mert olyan leszel, mint én) című slágerével „robbant be" az alternatív színtérre. A zenekar védjegyéül szolgálnak a basszusgitáros *Czene András* speciális hangszerei: korábban egy vécéajtóból kivágott basszusgitárt pengetett, újabban pedig egy falloszt mintázó instrumentummal lép színpadra.

Szobrok kényes egyensúlyban

Márkus Péter ferencvárosi kiállítása

Bronz- és vasszobrok síkban és térben. Némelyik a festményekhez hasonlóan képfelfüggesztő huzalon lóg, mások szobortartón kaptak helyet, és körüljárhatók. Az alkotásokban közös, hogy a vas és bronz tömegét felhasználva egyensúlyi helyzeteket vizsgálnak. Márkus Péter szobraiból a Ferencvárosi Pincetárlat (IX., Mester utca 5.) rendezett kiállítást. A tárlat vasárnapig látható.

Bronzból öntött nehéz formákat tartanak apró lábak *Márkus Péter* szobrain. Némelyik úgy áll, mintha a dőlés pillanatában rögzítették volna. A Ferencvárosi Pincetárlat alkotásainak legszívesebben az Egyensúlyi állapotok címet adta volna a művész, de a kiállítás végül névtelen maradt.

– Nem szeretném befolyásolni a nézőket – mondja Márkus Péter –, inkább rájuk bízom az értelmezést, így tovább is gondolhatják az alkotásokat.

A szobrok Salgótarjánban készültek, itt talált a szobrokhoz megfelelő öntőműhelyt. A díszítések zománcozott technikával készültek. A rajzos jelek kígyóként futnak végig a hosszúkás bronzszobrok felületén vagy hasábszerű formákban jelennek meg. A bejárat mellett az afrikai szobrokra emlékeztető díszítésvilágú és formájú alkotás kapott helyet. Mások az amerikai westernfilmekben látható tájakra emlékeztetnek, a préri hatalmas vörös sziklagúláira. Ezeket a vas súlya el is billentené, a nagyobb formákhoz illesztett kisebb egyenesek és görbék azonban megtartják az egyensúlyukat.

– A szobrokban az foglalkoztatott, hogyan egyensúlyozzák ki egymást a tömegek – meséli a művész. – Az alkotások három támasztóelemből állnak össze, ezek összefüggéseit, viszonyát vizsgáltam.

Márkus Péter a Magyar Képzőművészeti Főiskola szobrász szakán végzett, 1997 és 1999 között tanított az Ars Hungarica Művészeti Szakközépiskolában, majd a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem művészeti karán. Köztéri szobrai közül az ausztriai Tulnban Hermes kútja, Halászteleken Szent László portréja látható. 1998-ban Munkácsy-díjat kapott. Néhány hete tért haza Indiából, ahol kisebb bronzszobrokból és fafaragásokból rendezett kiállítást. Jelenleg nem tanít, szabadfoglalkozású szobrászművészként alkot.

R. Gy. Zs.

A latin ritmus[illegible]
igazi salsabul[illegible]
biai La Sonora[illegible]
certje ma este[illegible]
Events Hallba[illegible]
122.). Lesz tá[illegible]
York-i táncoso[illegible]
perui lemezlov[illegible]
tin tánctanítás[illegible]

A salsa szó s[illegible]
rul szósz, de a[illegible]
ti. Korábban a[illegible]
jelölték vele, an[illegible]
vül változatosa[illegible]
musalapú dalok[illegible]
ütőhangszerekke[illegible]
inkább gyűjtőfo[illegible]
táncokat és muz[illegible]
a hetvenes évekt[illegible]
tosan születnek.

Irod[illegible]
a Tudor[illegible]

MUNKA[illegible]

Jótékonysági iroc[illegible]
december 8-án es[illegible]
József Színházban[illegible]
Tudor Alapítvány[illegible]
ges, hátrányos he[illegible]
mogatja. Fellép: *G[illegible]*
Eszter, Gálffi Lász[illegible]
csai Pál, Bodnár I[illegible]
Kornis Mihály, Be[illegible]
Pál, Kiss Eszter, B[illegible]
vin, Beney Zsuzs[illegible]
Darvas László, T[illegible]
Eszter, Darvas I[illegible]
Nádasdy Ádám le[illegible]
gely szerkeszti.

Népszabadság 2001. XII. 7.

„Bronztól az Aranyig"

KEDVEZMÉ[illegible]

KARÁCSONY[illegible]

2001. december 5[illegible]

az SAP csarnokban, a Néps[illegible]

a hajóhíd alatt

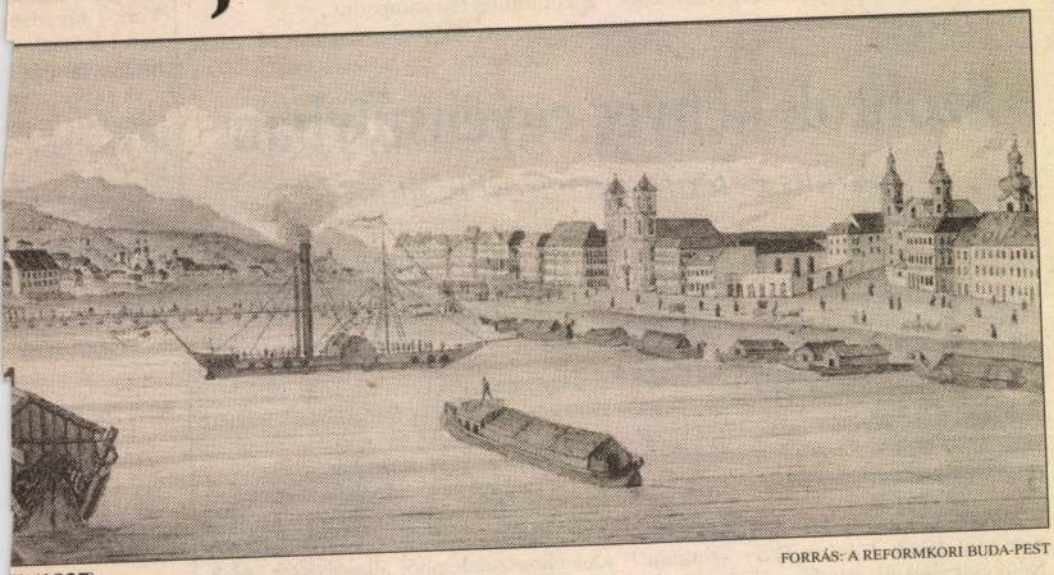

FORRÁS: A REFORMKORI BUDA-PEST

51 (1837)

Az ágostai hitvallásúak pesti közössége viszont arról adott hírt: a magyarok és tótok számára a Keepesi úti egykori szénapiac közelében új templomot készül építtetni. Mindez – írta a Regélő – „ha a' Therézia és József külvárosokon huzatandó, hajókázható csatorna létesülend, Pest városának csak nyereségére 's ujabb diszére szolgáland". (Mi persze már tudjuk, hogy a Reitter-csatorna tervét elvetették, a templom építéséhez pedig csak tizennyolc év múltán tudtak hozzákezdeni.)

Mégis talán az új állandó híd kérdése izgatta leginkább a pestieket. Július 7-én még igen szkeptikus volt a Regélő, amikor arról írt, hogy árnyékos létahellyé kívánják alakítani a budai hídfő környékét. „Ha csakugyan lesz belőle valami!" – huhogott a szerkesztőség. Szeptember 26-án viszont már feleleventették az Alagút tervét is, annak apropóján, hogy az angol mérnökök hozzáláttak az előkészületekhez, melyek „a Nákó-ház és budai éléstár közepén kimérések 's a' Dunába piloták veréséből állanak". November 3-án arról tudósítottak, hogy a Nákó-ház előtt elkerítették a partot: „halljuk, hogy korán tavaszkor fognak kezdeni a' hidkészitéshez".

Sokaknak nyújthatott egy kis vigaszt ez a hír, hiszen december 5-én megindult a havazás. 19-én pedig olyan kemény fagy köszöntött a városra, hogy a hajóhidat azonnal szét kellett bontani. A Duna ismét elvágta egymástól Budát és Pestet.

N. Kósa Judit

CSONY?
RÁCSONY!

Astra modellek 300 ezer Ft,
ezer Ft árelőnnyel!*

özötti forgalomba helyezés esetén!
konstrukciókért nézzen be hozzánk személyesen!

OPEL Maxabo

1037 Budapest, Bécsi út 254.
Tel.: 250-7373, Fax:367-3590
1021 Budapest, Hűvösvölgyi út 32.
Tel.: 200-7200, Fax: 200-6820
e-mail: opel@maxabo.hu
internet: www.maxabo.hu

OPEL MAXABO, AHOL AZ ÖN PÉNZE
MOST SOKKAL TÖBBET ÉR!

1958-ban született Budapesten. 1982-87. Magyar Képzőművészeti Főiskola, szobrász szak.
1986. Hermann Lipót díj. 1989. Eötvös József Alapítvány ösztöndíja.
1990-93. Derkovits-ösztöndíj. 1998. Munkácsy Mihály díj. 2000. HUNGART ösztöndíj.
Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képző és Iparművészek Szövetségének, 1997-től vezetőségi tagja a Magyar Szobrász Társaságnak, tagja a Reneé Művészeti Társaságnak, a Symposion Társaságnak, 2001-től az NKA Képzőművészeti Szakkollégium kurátora, 2003-tól a HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület elnökségi tagja és a MAK Műterem Elosztó Bizottság tagja.
1986-tól számos csoportos kiállításon vett részt. Számos kiállításon kapott díjat.

Önálló kiállításai:

1989	Szerbtemplom, Balassagyarmat
1990	Stúdió Galéria, Budapest
1995	Gaál Imre Galéria, Budapest
	Műcsarnok Kamaraterem, Budapest
1997	Csepel Galéria, Budapest
1999	Művésztelepi Galéria, Szentendre
2000	Öntöttvas alkotótelep, Salgótarján
2000-2001	Kis Galéria, Komárom
2001	Fregatt Galéria, Budapest
	Kaposfüredi Galéria, Kaposfüred
	Ferencvárosi Pincegaléria, Budapest
2002	Mojito Cafe, Plain Air, Budapest
2003	Collegium Hungaricum, Bécs
	Erlin Galéria, Budapest

Köztéri munkái:

994	Hermes-kút, Tulln, Ausztria
	Transláció, Nagyatád
995	Szent László portré a herma alapján, Halásztelek, Szentlászló
996	Alapy Gáspár emléktábla, Komárom
998	Ált. Iskola homlokzata, épületplasztika, Komárom
999	Anker Alfonz emléktábla, Komárom
	Klebensberg Kúnó emléktábla, Komárom
	Frankfurti Nemzetözi Könyvkiállításra: 3 db 5/4-e portré:
	Hunyadi János, Szent-györgyi Albert, Neumann János
2000	Épületplasztika, Millennium Üzletközpont, Komárom
2001	Szent Imre 5/4-es egész alakos szobor, Mezőkövesd
2002	Szent-györgyi Albert 5/4-es portré, Balassagyarmat

ím: 2000 Szentendre, Bokréta u 2/a

MÁRKUS PÉTER

HORVÁTH ENDRE GALÉRIA
(Balassagyarmat, Rákóczi u. 50.)
2003. szeptember 5- október 30.

MÁRKUS PÉTER

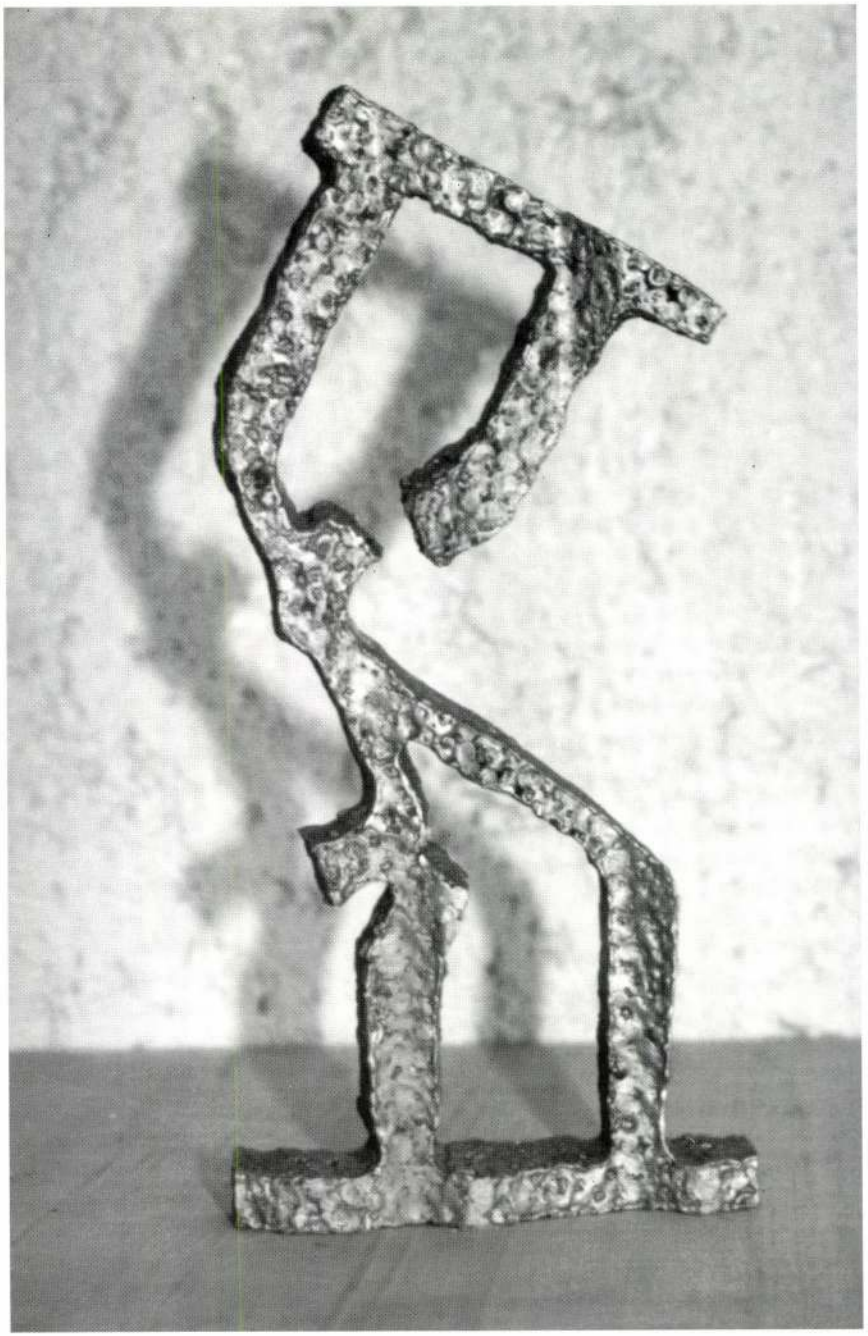

a balassagyarmati
Mikszáth Kálmán Művelődési Központ
meghívja

MÁRKUS PÉTER

szobrászművész
kiállítására

2003. szeptember 5-től október 30-ig
megnyitó: szeptember 5-én, pénteken 17 órakor

MÁRKUS PÉTER

H.E.G.
Horváth Endre
GALÉRIA

Balassagyarmat
Rákóczi út 50.
Tel./fax: (35) 300-422

Magyar nyelvű tankönyvkiadó Erdélyben

*László*fy Pál, a Romániai Magyar Pedagógusszövetség elnöke, *Márton* Zoltán, a szövetség teleki oktatási központjának vezetője és *Ábrahám* István, a Nemzeti Tankönyvkiadó vezérigazgatója magyar nyelvű tankönyvkiadó létrehozásában állapodott meg kedden Csíkszeredán. A kolozsvári székhellyel működő cég alapítását hosszú távú beruházásnak tekinti a Nemzeti Tankönyvkiadó, a nemzetmegtartó cél mellett piaci érdekeit is szolgálja a terjeszkedés. Romániában ugyanis jelenleg alakul ki a tankönyvpiac, ahol a magyar nyelvű könyvekre is nagy az igény – mondta el lapunknak *Bakos* István, a kiadó főosztályvezetője. Évente huszonöt-harmincezer magyar nemzetiségű diák lép be a román oktatási rendszerbe. Eddig magyarországi tankönyveket használtak a romániai magyar iskolákban, noha e könyvek nem szerepelnek a román tankönyvjegyzéken. Beszerzésük is költséges volt. (Romániában az általános iskolában állami könyvellátás van, abból tanítanak, amit a minisztérium megrendel. Idén változtatták meg az oktatási törvényt, lehetővé téve a választást.)

Az új kiadó első Kolozsváron előállított tankönysorozatait – amelyek megfelelnek a román tantervi előírásoknak – a 2000–2001-es tanév kezdetére ígéri. A tervek szerint az alsó tagozatos tankönyvektől kezdve az egyetemi jegyzetekig minden évfolyamnak biztosítják a tanulnivalót. **(rosdy)**

Elkészültek a könyvvásár magyar szobrai

Együtt a frankfurti tizenkettő

Szentendre külterületén, a pismányi Bokréta utcában, *Márkus* Péter Munkácsy-díjas szobrászművész (a korábbi válogatott kenus) hétvégi házában „bokréta-ünnep" is lehetne, ám a szobrászatban azt a kivitelezés előtti fázist, amikor elkészül egy szoborcsoport gipszváltozata, „összenézésnek" szokás mondani. Márpedig a minap a Bokréta utcai ház tágas teraszán a kötelező zsűrizés után már „összenézhető" volt az a tizenkét szobor, ami a történelmünk és kultúránk nagyjait ábrázolja, s októberben a frankfurti könyvvásáron a díszvendég Magyarország standját ékesíti.

Szobrok és alkotók – a háttérben balról jobbra Ferencz István, Somogyi Tamás, Márkus Péter, Veres Gábor – a pismányi kertben

Ferencz István, az Iparművészeti Főiskola tanszékvezető tanára, az építészeti terv elkészítője úgy gondolta, hogy a 2,4 méter magas könyves tárlók tetejét tucatnyi magyar híresség másfélszeres életnagyságú mellszobra díszítse. A tizenkét „modellt" a Frankfurt Kht. határozta meg. A belső kör portréi – *Hunyadi* János, *Pázmány* Péter, *Széchenyi* István és *Csontváry Kosztka* Tivadar – a koncepció szerint befelé tekintenek majd azt szimbolizálva, hogy az ő munkásságuk főként a magyarság identitáskeresése szempontjából volt kiemelkedő. A külső kör mellszobrai – *Kőrösi Csoma* Sándor, *Semmelweis* Ignác, *Tessedik* Sámuel, *Misztótfalusi Kis* Miklós, *Neumann* János, *Szent-Györgyi* Albert, *József* Attila és *Bartók* Béla – kifelé tekintenek tudós főinknek a négy égtáj felé való szétáradását jelképezve fizikai és szellemi értelemben egyaránt.

Ferencz István már a végleges koncepció során együtt gondolkodott szobrász barátaival, majd a három hónapos intenzív munka során is szoros volt köztük a művészi kooperáció. A három alkotó mindegyike a Képzőművészeti Főiskolán végzett, tizenöt éve rendszeresen kiállító művész. A munka mellett tanítanak is, s a szobrászat minden területén otthonosak az éremművészettől a köztéri szobrokig. E ritka csapatmunkában – melyben össze kellett hangolni a nagyságot, a mozdulatot és a hangulatot – afféle irányító szerepkört látott el Somogyi Tamás szobrászművész, akinek a nevéhez fűződik a Bartók-, a Kőrösi Csoma-, a Misztótfalusi-, a Pázmány-, a Széchenyi- és a József Attila-portré. *Veres* Gábor Tessediket, Csontváryt és Semmelweist, *Márkus* Péter pedig Hunyadit, Neumannt és Szent-Györgyit mintázta meg. Pázmányt püspöki fövegben, Hunyadit páncélban, Tessediket parókában, Csontváryt festősapkában formálták meg. Misztótfalusiról nem maradt fenn hiteles arckép, így az ő esetében a képzeletre kellett hagyatkozni. S ellentmond a konvencióknak a József Attila-portré is: mosolyogni még nem láthatuk a költőt… **(csontos)**

NAPLÓ

FRANCIAORSZÁGBAN turnézik a Budapesti Fesztiválzenekar. A Montpellier és Saint-Martin de Crau-beli koncerteken többek között Bartók, Liszt, Wagner és Mahler művei hangzanak el Fischer Iván vezényletével.

FILMPLAKÁT-KIÁLLÍTÁST rendez a Karinthy Szalon a Bartók 32 Galériában július 23-tól. A tárlatot Veress István filmkritikus nyitja meg pénteken 17 órakor.

ELHUNYT Juhász Béla Csokonai-díjas irodalomtörténész, kritikus, szerkesztő, életének 68. évében. Temetése július 28-án, szerdán, 15 órakor lesz a Debreceni köztemetőben. Juhász Béla 1962 és 1990 között az Alföld szerkesztője, 1978-tól főszerkesztője volt. 1972-től mintegy két évtizeden át tevékenykedett az Akadémiai Kiadó Kortársaink című sorozatának társszerkesztőjeként.

Edinburghba készül a Merlin

A Merlin Nemzetközi Színház idén is szerepel az edinburghi Fringe fesztiválon. A hagyományokhoz híven ebben az esztendőben is magyar klasszikus színdarabot, *Babits* Mihály Laodameia című drámáját adják elő angol nyelven, *Zollman* Péter fordításában. Az előadást *Magács* László rendezi. A díszlet- és jelmezterveket *Berzsenyi* Krisztina készítette. A világítást *Bányai* Tamás tervezte. A koreográfus *Horváth* Csaba, a Sámán Színház

Az 1999. évi felsőoktatási ponthatárok

A felsőoktatási intézmények vezetői 1999. július 21-én meghatározták az 1999. évi felvételi ponthatárokat. A felvételi ponthatárok a felvételi eljárások és pontozási rendszerek különbözősége miatt még egy felsőoktatási intézményen belül sem hasonlíthatók össze.

A felsőoktatási intézményekbe jelentkezők korlátlan számú jelentkezési lapot adhattak be, de csak egy helyre vehetők fel. Azokat a jelentkezőket, akik a ponthatárt elérték, felveszik a választott szakra, szakpárra, tagozatra. Akinek az eredménye a ponthatár alatt van, az érintett szakra, szakpárra, tagozatra nem vehető fel.

A felsőoktatási intézményekbe jelentkezők a jelentkezési lapjaik beadásakor megjelölték az általuk kért elbírálási sorrendet. A felvétel a pályázók által meghatározott sorrendben történt, vagyis mindenkit az elért eredményei alapján a számára legkedvezőbb (legkisebb sorszámú) helyre vettek fel. Ebben az esetben természetesen a további helyeken már nem vehették figyelembe, vagyis ott nem érhette el a ponthatárt.

A ponthatár oszlopában két szám szerepel. Az első az államilag finanszírozott képzés, a második a költségtérítéses képzés ponthatára. A költségtérítéses képzésre természetesen csak azt a jelentkezőt vehették fel a felsőoktatási intézmények, aki a jelentkezési lapon megjelölte ezt a finanszírozási formát.

Jelmagyarázat:

Tagozatok:
- N: nappali tagozat
- E: esti tagozat
- L: levelező tagozat
- T: távoktatás

Képzési formák:
- A: alapképzés
- D: felsőfokú végzettségűek számára hirdetett képzés
- K: kiegészítő képzés
- F: akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzés

Egyetem szak, szakpár	Képzési forma	Tagozat	Állami finanszírozású	Költségtérítéses
Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola				
művelődésszervező	A	N	115	104
művelődésszervező-szociálpedagógus	A	N	72	72
szociálpedagógus	A	N	95	88
tanító	A	N	99	90
tanító–művelődésszervező	A	N	99	90
művelődésszervező	A	L	106	96
szociálpedagógus	A	L	89	81
tanító	A	L	72	72
szociálpedagógus	D	L	–	116

Egyetem szak, szakpár	Képzési forma	Tagozat	Állami finanszírozású	Költségtérítéses
francia–történelem	A	N	106	–
földrajz–könyvtár	A	N	102	–
földrajz–magyar	A	N	99	–
földrajz–művelődésszervező	A	N	89	–
földrajz–német	A	N	97	–
földrajz–rajz	A	N	91	–
földrajz–technika	A	N	102	–
földrajz–testnevelés	A	N	87	–
földrajz–történelem	A	N	96	–
horvát nemz.–művelődésszerve				

Egyetem szak, szakpár	Képzési forma	Tagozat	Állami finanszírozású	Költségtérítéses
Bessenyei György Tanárképző Főiskola				
angol nyelvtanári	A	N	92	83
angol–francia	A	N	98	–
angol–gyors- és gépírás	A	N	85	–
angol–hittanár	A	N	100	–
angol–könyvtár	A	N	85	–
angol–magyar	A	N	76	–
angol–matematika	A	N	92	–
angol–német	A	N	88	–
angol–orosz	A	N	94	–
angol–szociálpedagógus	A	N	74	–
angol–számítástechnika	A	N	106	–
angol–történelem	A	N	94	–
angol–ukrán	A	N	72	–
angol–ének-zene	A	N	98	–
biológia–fizika	A	N	90	–
biológia–francia	A	N	109	–
biológia–földrajz	A	N	79	72
biológia–háztartásök., életv.	A	N	97	–
biológia–kémia	A	N	112	–
biológia–környezetvédelem	A	N	104	104
biológia–szociálpedagógus	A	N	74	–
biológia–számítástechnika	A	N	118	–
biológia–technika	A	N	90	–
biológia–testnevelés	A	N	72	72
fizika–matematika	A	N	92	–
fizika–számítástechnika	A	N	90	–
fizika–testnevelés	A	N	74	–
francia nyelvtanári	A	N	72	–
francia–földrajz	A	N	96	–
francia–könyvtár	A	N	88	–
francia–magyar	A	N	91	–
francia–matematika	A	N	108	–
francia–művelődésszervező	A	N	84	–
francia–német	A	N	90	–
francia–rajz	A	N	74	–
francia–szociálpedagógus	A	N	89	–
francia–történelem	A	N	100	–
földrajz–kémia	A	N	86	–
földrajz–matematika	A	N	106	–
földrajz–rajz	A	N	81	–
földrajz–testnevelés	A	N	93	91
földrajz–történelem	A	N	114	108
gyors- és gépírás–magyar	A	N	84	–
gyors- és gépírás–német	A	N	99	–
hittanár–magyar	A	N	73	–
hittanár–német	A	N	76	–
hittanár–rajz	A	N	87	–
hittanár–történelem	A	N	90	–
háztartásökonómia, életvitel-technika	A	N	82	74
kommunikáció–magyar	A	N	79	88
kommunikáció–német	A	N	110	–
kémia–matematika	A	N	79	–
kémia–német	A	N	72	–
kémia–számítástechnika	A	N	94	–
könyvtár–magyar	A	N	78	–
könyvtár–matematika	A	N	89	–
könyvtár–német	A	N	77	–
könyvtár–orosz	A	N	72	–
könyvtár–számítástechnika	A	N	90	–
könyvtár–történelem	A	N	105	–
magyar–művelődésszervező	A	N	84	–
magyar–német				

Egyetem szak, szakpár	Képzési forma	Tagozat	Állami finanszírozású	Költségtérítéses
szociálpolitikus–közgazdász	K	N	74	–
nemzetközi kapcsolatok	K	E	–	60
Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem Gazdálkodási Kar				
gazdálkodási	K	N	121	–
Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem Közgazdasági Kar				
közgazdasági	K	N	120	–
BME Építészmérnöki Kar				
építészmérnöki	A	N	131	118
építészmérnöki	D	N	–	999
építészmérnöki	K	L	–	136
BME Építőmérnöki Kar				
építőmérnöki	A	N	102	92
földmérő és térinformatikai	A	N	100	92
építőmérnöki	D	N	–	999
építőmérnöki	K	L	–	999
földmérő és térinformatikai	K	L	–	999
BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar				
műszaki menedzser	A	N	125	113
műszaki szakoktató	A	L	82	78
műszaki menedzser	D	N	–	999
mérnöktanár (egyetemi szint)	D	L	–	999
mérnöktanár (főiskolai szint)	D	L	–	999
BME Gépészmérnöki Kar				
energetikai	A	N	79	72
gépészmérnöki (egyetemi szint)	A	N	93	84
gépészmérnöki (főiskolai szint	A	N	84	76
ipari termék- és formatervezői	A	N	112	101
energetikai	A	L	76	72
gépészmérnöki	D	N	–	999
gépészmérnöki	K	N	996	996
gépészmérnöki	K	L	–	999
energetikai mérnökasszisztens	F	N	81	73
vegyipari gépész mérnökasszisztens	F	N	73	72
BME Közlekedésmérnöki Kar				
közlekedésmérnöki	A	N	101	91
közlekedésmérnöki	D	N	–	999
közlekedésmérnöki	K	N	301	301
közlekedésmérnöki	K	L	–	999
BME Természettudományi Kar				
matematikus	A	N	98	–
mérnök–fizikus	A	N	108	98
matematikus	D	N	–	999
mérnök–fizikus	D	N	–	72
BME Vegyészmérnöki Kar				
biomérnöki	A	N	118	107
környezetmérnöki	A	N	100	97
vegyészmérnöki	A	N	105	95
biomérnöki	D	N	–	999
vegyészmérnöki	D	N	–	72
biomérnöki	K	L	–	999
BME Villamosmérnöki és Informatikai Kar				
műszaki informatikai	A	N	120	108
villamosmérnöki	A	N	112	101
műszaki informatikai	D	N	–	999
villamosmérnöki	D	N	–	999
	K	N	124	112

Egyetem szak, szakpár	Képzési forma	Tagozat	Állami finanszírozású	Költségtérítéses
Debreceni Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar				
diplomás ápoló	A	N	73	–
egészségügyi ügyvitelszervező	A	N	97	–
gyógytornász	A	N	97	88
mentőtiszt	A	N	101	–
orvosdiagnosztikai laboratóriumi analitikus	A	N	72	–
védőnő	A	N	97	–
általános szociális munkás	A	N	85	–
diplomás ápoló	A	L	84	–
egészségügyi ügyvitelszervező	A	L	104	94
orvosdiagnosztikai laboratóriumi analitikus	A	L	72	–
általános szociális munkás	A	L	89	81
egészségügyi ügyvitelszervező	D	N	–	72
egészségügyi ügyvitelszervező	D	L	–	120
Debreceni Orvostudományi Egyetem Orvostudományi Kar				
általános orvos	A	N	110	–
fogorvos	A	N	109	–
gyógyszerész	A	N	101	91
Eötvös József Főiskola Műszaki Fakultás				
környezetmérnöki	A	N	80	76
építőmérnöki	A	N	80	78
környezetmérnöki	A	L	–	73
építőmérnöki	A	L	–	75
környezetmérnöki	D	N	–	999
építőmérnöki	D	N	–	72
környezetmérnöki	D	L	–	115
építőmérnöki	D	L	–	999
Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás				
horvát nemzetiségi óvodapedagógus	A	N	90	–
horvát nemzetiségi tanító	A	N	77	–
könyvtár	A	N	96	87
művelődésszervező	A	N	106	96
német nemzetiségi óvodapedagógus	A	N	92	–
német nemzetiségi tanító	A	N	92	–
tanító	A	N	88	80
óvodapedagógus	A	N	105	95
könyvtár	A	L	126	114
művelődésszervező	A	L	106	96
tanító	A	L	80	72
óvodapedagógus	A	L	84	76
könyvtár	D	L	–	96
művelődésszervező	D	L	–	72
német nemzetiségi óvodapedagógus	D	L	–	72
német nemzetiségi tanító	D	L	–	72
tanító (5 féléves)	D	L	–	96
tanító (8 féléves)	D	L	–	101
óvodapedagógus (4 féléves)	D	L	–	72
óvodapedagógus (6 féléves)	D	L	–	100
ELTE Állam- és Jogtudományi Kar budapesti képzési hely				
jogász	A	N	103	–
politológus	A	N	96	87
társadalombiztosítás	A	L	–	999
jogász	D	N	–	103
politológus	D	N	–	88
jogász	D	E	–	999
jogász	D	L	–	6

Egyetem szak, szakpár	Képzési forma	Tagozat	Állami finanszírozású	Költségtérítéses
szociális munkás	A	N	80	–
szociálpolitikai	A	N	85	–
szociológia	D	N	–	60
szociológia	D	L	–	90
szociális munkás	D	L	–	97
szociális munkás	K	L	–	94
szociálpolitikai	K	L	–	90
ELTE Tanárképző Főiskolai Kar				
angol–francia	A	N	76	–
angol–földrajz	A	N	86	–
angol–könyvtár	A	N	74	–
angol–magyar	A	N	78	–
angol–matematika	A	N	75	–
angol–olasz	A	N	87	–
angol–orosz	A	N	80	–
angol–számítástechnika	A	N	82	–
angol–testnevelés	A	N	83	–
angol–történelem	A	N	79	–
biológia–fizika	A	N	78	–
biológia–földrajz	A	N	72	–
biológia–kémia	A	N	81	–
biológia–testnevelés	A	N	95	–
fizika–matematika	A	N	72	–
francia–magyar	A	N	76	–
francia–történelem	A	N	86	–
földrajz–matematika	A	N	82	–
földrajz–német	A	N	82	–
földrajz–testnevelés	A	N	81	–
földrajz–történelem	A	N	78	–
kémia–matematika	A	N	74	–
könyvtár–magyar	A	N	72	–
magyar–művelődésszervező	A	N	84	–
magyar–német	A	N	73	–
magyar–olasz	A	N	79	–
magyar–történelem	A	N	76	–
matematika–számítástechnika	A	N	80	–
német–orosz	A	N	82	–
német–testnevelés	A	N	78	–
német–történelem	A	N	73	–
olasz–történelem	A	N	100	–
testnevelés–rekreáció	A	N	103	–
testnevelés–történelem	A	N	77	–
ének-zene, karvezetés	A	N	81	–
földrajz	A	E	–	96
magyar	A	E	–	84
matematika	A	E	–	80
német	A	E	–	72
számítástechnika	A	E	–	80
testnevelés	A	E	–	72
történelem	A	E	–	81
ének-zene, karvezetés	A	E	–	72
könyvtár	A	L	–	96
művelődésszervező	A	L	–	74
angol nyelvtanári	D	E	–	72
biológia	D	E	–	120
földrajz	D	E	–	104
könyvtár	D	E	–	96
magyar	D	E	–	92
matematika	D	E	–	80
német nyelvtanári	D	E	–	72
szolfézstanár	D	E	–	999
számítástechnika	D	E	–	116
testnevelés	D	E	–	120
	D	E		

MALOVECZ ILDIKÓ 1042 Budapest, Munkásotthon u. 51.

Hatodéves szobrászhallgató vagyok a Magyar Képzőművészeti Főiskolán.
A Pécsi Művészeti Szakközépiskolában érettségiztem 1982-ben. Három évig jártam a Janus Pannonius Tudományegyetem földrajz–rajz szakára.
Első mesterem Rétfalvi Sándor volt.
1985-ben vettek fel a Magyar Képzőművészeti Főiskola szobrász szakára.
Két évig Vigh Tamás növendéke voltam, 1987 óta Segesdi György a mesterem.
A Fiatal Képzőművészek Stúdiója és a NOVUS egyesület tagja vagyok.
1985-ben Bátaszéken volt önálló tárlatom.

I'm a student in the sixth year of the Hungarian College of Fine Arts.
I graduated from the Training School of Industrial and Fine Arts in Pécs in 1982.
I studied for three years at the graphic-geographic course of the „Janus Pannonius" University.
My first master was Sándor Rétfalvi.
In 1985 I was admitted to the sculpture course of the Hungarian College of Fine Arts.
For two years I was a student of Tamás Vigh, since 1987 my master is György Segesdi.
I'm a member of the Studio of Young Artists and the „Novus" Association.
I had an exhibition of my own in Bátaszék.

Csoportos kiállítások/Group Exhibitions:

1989. „Szent István", Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest
„Mű/vész", Keszthely
1990. Darus u. ált. iskola, Budapest
„Víz és élet", Gödöllő

1956-ban születtem Budapesten.
1982–87 között végeztem el a Magyar Képzőművészeti Főiskola szobrász szakát. Mesterem Somogyi József volt.
1986-tól a MK Képzőművészeti Alapjának és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja vagyok.

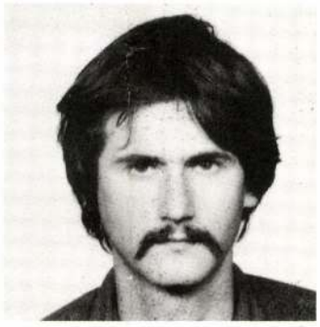

I was born in 1956 in Budapest.
I studied at the sculpture course of the Hungarian College of Fine Arts between 1982–1987. My master was József Somogyi.
I've been a member of the Studio of Young Artists and the Foundation of Fine Arts since 1986.

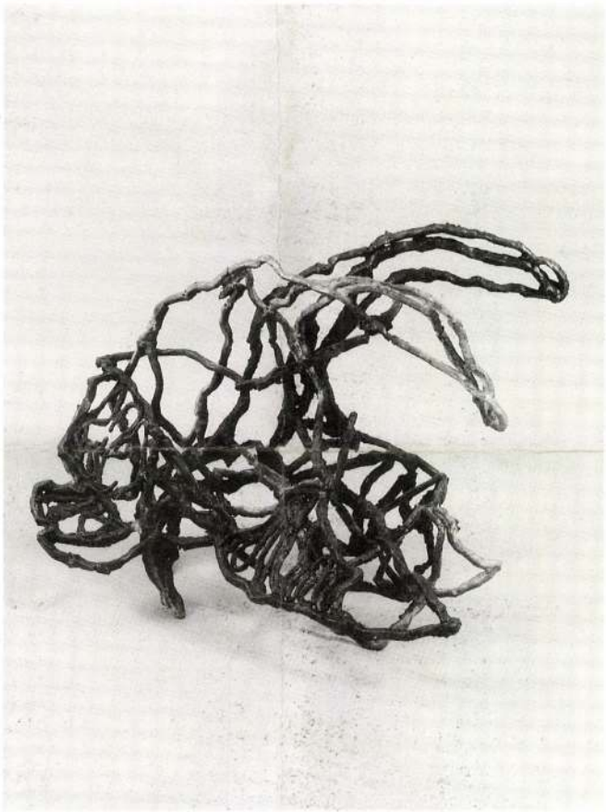

Elhajlás, 50x60x30 cm, bronz, 1989

Díjak/Awards:

1986. Hermann Lipót díj
1989. Eötvös József Alapítvány Ösztöndíja
Velence város ösztöndíja
1990. Derkovits ösztöndíj

Új Művészet
II. évf. 1. sz. 1991

Márkus Péter szobrai

*Márkus Péter*nek a Képzőművészeti Főiskola befejezése óta eltelt három év alatt alkotott munkái szobrászi felfogásának jellemzőit, azok következetes vállalását tükrözik. Műveit általában viaszvesztéses bronzöntéssel készíti. Az öntés műveletét is maga végzi, hogy az eltűnő viaszforma helyén a bronzalakzat saját keze nyomán szülessen meg. Plasztikáinak anyagszerűsége úgy érvényesül, hogy a fém elveszti ugyan eredendő nyerseségét, de nem érződik rajta semmilyen műviség. Az alkotásokban a bronz olyan faktúrát és színt kap, amely nem felületi kezeléssel, hanem az anyag egészét átható eljárással (patinázással) jön létre.

A szobrok szerkezeti vázként jelennek meg. Az alkotó az alakokat nem körvonalaikkal, tömegeikkel érzékelteti, hanem azzal a legegyszerűbb struktúrával, amely az – akár tömeggel is rendelkező – anyagi jelenségeket azonosíthatóan meghatározza. Ezek a szoborvázak nem szabályos geometrikus szerkezetek. Organikus jellegűek ugyan, de nem értelmezhetők természeti analógiák alapján, nem azonosíthatók semmilyen is

Márkus Péter: Markológép, 1989, fa, 110×80×120 cm, (fotó Sulyok Miklós)

mert élőlény anatómiai vázával. Ennélfogva a bronzstruktúrák elvont jeleknek, jelrendszereknek tekinthetők. Ezt erősíti színezésük módja is, amely nem természetelvű, hanem a művészi absztrakció eszközeként hangsúlyozza az organikusan fontos tagolódásokat.

A bronz szerkezeti vázak tehát organikus természetük szerint értelmezhetőek. Az egyes művek jól érzékelhetően belső egységekre tagolódnak. Ezeknek az egységeknek a viszonya a zárt szoborcsoport törvényszerűségeinek felel meg. Összetartozásuk indokoltsága – éppen elvonatkoztatottságuk miatt – nem kereshető a téri egymásmellettiségben vagy a közös cselekvésben. Az egy kontúrvonallal körülhatárolható vonalrendszerek vagy a hangsúlyos tagolóelem köré épített motívumpárok, motívumbokrok hasonló vagy ellentétes erővonalakat, irányultságot éreztetnek, egymástól való eltolódással, elforgatással, egy kiindulópontból való burjánzással vagy egymás tükörképeként jöttek létre.

Az ilyen tulajdonságokkal rendelkező zárt szoborcsoport általában emberi testeket fűz össze egy magasabb művészi egységgé. A szoborcsoportok alkotóelemeinek arányrendje, térbeli helyzete az anatómiai azonosíthatatlanság ellenére az emberi alakot idézi. Ezt erősíti a kompozíciók belső egységeinek képét és egymás közti viszonyukat is jellemző mozgástípusok képzete is. A kontúrvonalak a struktúrák belsejében és a kompozíció befoglaló formáján kívül is tárolt teret érzékeltetnek. Ezáltal a plasztikák elvesztik tömörségüket, súlyosságukat. Így fokozottan éreztetnek egy olyan anyagtalan burkot, amely a személyiség lelki, érzelmi megnyilatkozásaiból képződve körülveszi azt. Ennek védő szerepét hangsúlyozza a gömbhéjat érintő bronzvonalak találkozásainak hegyessége, élessége, hirtelen törése. Ez a burok a legtöbb esetben szoborcsoportot, tehát a plasztikai elemek magasabb szintű egységét, a zárt rendszerek egymáshoz rendelődését, egymásra épülését veszi körül.

A *Báránymese* című mű esetében a külön kontúrvonalakkal körülhatárolt motívumok csak együttesen és a kompozíció szerint összekapcsolva tudják állva tartani azt a bordás faktúrájú faivet, amely látszólag a bronzstruktúrát hordja. A *Kecskebak* című plasztika hangsúlyos tagolóeleme, illetve az egyik motívumegység mesterséges megtörése a kapcsolatokon belüli distanciákat, a közlés és megértés – a befogadó szándéka ellenére bekövetkező – eltéréseit jelzi. A *Territórium* című kompozíció egyes szerkezeti egységei viszont következetes elhatárolódást, plasztikailag és tartalmilag is a kapcsolattól való elzárkózást mutatnak. A bronzvázakat hasonló magatartási megnyilatkozásuk és a faelem köti össze.

A bronzvonalak változó vastagsága, elhajlása, különböző színezése, az ívek megtörései, egymás mellett haladása, burjánzása, egymást keresztezése, átvágása, hegyes csúcsokban való találkozása mozgást érzékeltet. Anyagban megfogalmazott, organikus természetű, de eredendően nem anyagi megnyilatkozású, vagyis nem izommozgást, hanem az érzelmekkel vagy a tudatosan irányított magatartását. Márkus Péter szobrai tehát az embernek mint organikus természetű anyagi testnek nem az anatómiai szerkezeti vázát adják, hanem a fizikailag nem érzékelhető megnyilatkozásainak a karaktervázát. A művek plasztikai rendszerében rögzített fiziológiai állapot magában hordja az azt kiváltó pszichofizikai élményeket, illetve képes ugyancsak pszichofizikai hatás kiváltására.

Valamennyi bronzváz fő erővonalai, a belső szerkezeti egységeket összefogó kontúrvonalak megközelítően egy gömb forma képzetét keltik. Ez buraként borul a bronzstruktúrák fölé, héjának alsó szakasza azonban olyan lapos ívű, hogy a kompozíciót biztosan kiegyensúlyozott állapotban, helyzetben tartja a térben. A bura felületén pedig a belső egységeket körülhatároló kontúrvonalak vagy az ezek találkozásaiból képződött csúcsok által meghatározott szabad tér található.

Külön csoportot képeznek a technikai eszközök anyagiságával azonosítható szobortömegek (*Harapófogó, Markológép*). A plasztikák felületén megjelenő bordázás ugyanazt a szerkezetességet, vázszerűséget érezteti, ami a bronzalkotásokon is tapasztalható. A technikai eszközök szerkezeti elemekre tagolása, az egész egység építettsége a tárgyak természetéből adódik. A bontások, tagolások plasztikai megoldása azonban nem a fizikai működés szempontjai szerint történik, hanem az elemek kompozícióból adódó zártságának, nyitottságának összefüggéseit érzékelteti, illetve az itt meghatározott kapcsolódásuk lehetőségeit elemzi.

A hétköznapi tapasztalatoknak a műben kínált élményekkel történő összevetése megerősíti, hogy amint ezeknek a technikai eszközöknek a fizikai működéséhez a nyitottság-zártság szabályszerű váltakozása az alapfeltétel, úgy a velük formailag azonosítható plasztikai egységek kompozíciós kapcsolatát is a nyitottság-zártság ritmusának szükségszerű váltakozása biztosítja.

A Harapófogó és a Markológép szimbólumértékű figyelmeztető tárgyak a bronzstruktúrák között, hogy a tárgyi világ jelenségeinek összefüggései a fizikailag nem érzékelhető jelenségek értelmezéséhez, elemzéséhez vezessenek.

Ez a felfogás annak a világképnek az aktualitását jelzi, amely az anyagi világot nem önmagáért létező, lezárt egységnek tekinti. Így nem a jelenségek világa lesz a realitás, hanem a fizikailag nem érzékelhető valóság is – létjogosultságát elnyerve – értelmezhetővé válik.

Bakonyvári M. Ágnes

A II. NEMZETKÖZI MINTATRIENNÁLÉT 1991 őszén az Ernst Múzeumban rendezzük meg. Részvételi szabályzatot és jelentkezési lapot a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége Titkárságán (Budapest, V., Vörösmarty tér 1.) és a Műcsarnok Nemzetközi Kiállítási Osztályán (Budapest, XIV., Dózsa György út 37.) lehet kérni.

Jelentkezési határidő: 1991. január 31.

MŰCSARNOK

AZ ATLANTIS GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT
"ATLANTIS II.- SZENTENDRE" KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1993. MÁRCIUS 25-ÉN DÉLUTÁN 6 ÓRÁRA
Megnyitja:
"Happy Dead Band"

*

A tárlat megtekinthető 1993. március 26-tól május 26-ig
Atlantis Galéria, Budapest, Váci út 156.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

Aknay János
Bereznai Péter
Bukta Imre
Gaál József
Jovián György
Kalmár István
KENTAUR
Kótai Tamás
Krizbai Sándor
fe Lugossy László
Lukács Tibor
Magyar Gábor
Márkus Péter
Nagy Árpád
Orbán Attila
Pacsika Rudolf
Pirk László
Regős István
Rényi Krisztina
Sinkó István
Stefanovits Péter
Szirtes János
Szurcsik József
Vincze Ottó
Wahorn András
ef Zámbó István

Márkus Péter

MÁRKUS PÉTER
1122 Budapest, Hajnóczy J. u. 20.

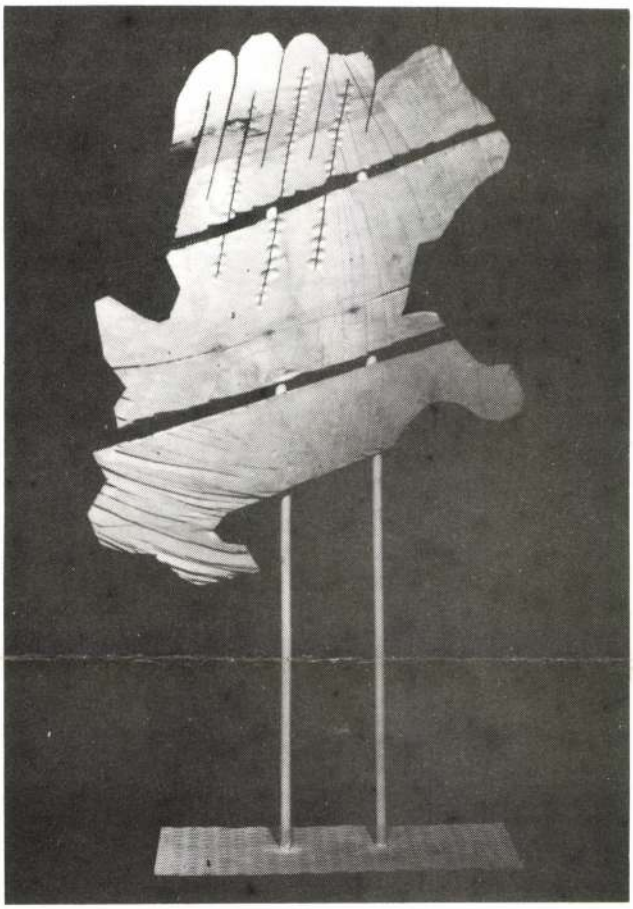

37

1956-ban Budapesten született. 1982-87-ig a Képzőművészeti Főiskola szobrász szakán tanult, mestere Somogyi József volt. 1986-tól tagja a Művészeti Alapnak és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 1984 óta több kiállításon szerepelt műveivel. 1987-ben Nyíregyházán dolgozott a XI. Nemzetközi Éremművészeti és Kisplasztikai Alkotótelepen.

37. Köldökzsinór 1987. juharfa, 160 x 85 x 80 cm

LAKATOS JÓZSEF
9600 Sárvár, Móricz Zs. u. 18.

36

1938-ban született Sárváron. 1959-ben végzett az egri Tanárképző Főiskola rajzszakán Jakuba János irányításával. Önálló tárlatai voltak Győrben (1963, 1965, 1970, 1976, 1984), Budapesten (1965, 1967), Szombathelyen (1967, 1984), Mosonmagyaróvárott (1979), Nyíregyházán (1972, 1974, 1979, 1980), Sárváron (1976, 1983), Hajdúböszörményben (1973, 1976), Hódmezővásárhelyen (1981), Egerben (1975), Békéscsabán (1974), Kiskőrösön (1984). Kiállított Lengyelországban, Csehszlovákiában, Szovjetunióban, Romániában. 1974-ben Kaplár Miklós emlékérmet, 1981-ben Szocialista Kultúráért kitüntetést kapott.

36. Bálvány-oltár, mahagóni 120 x 60 cm

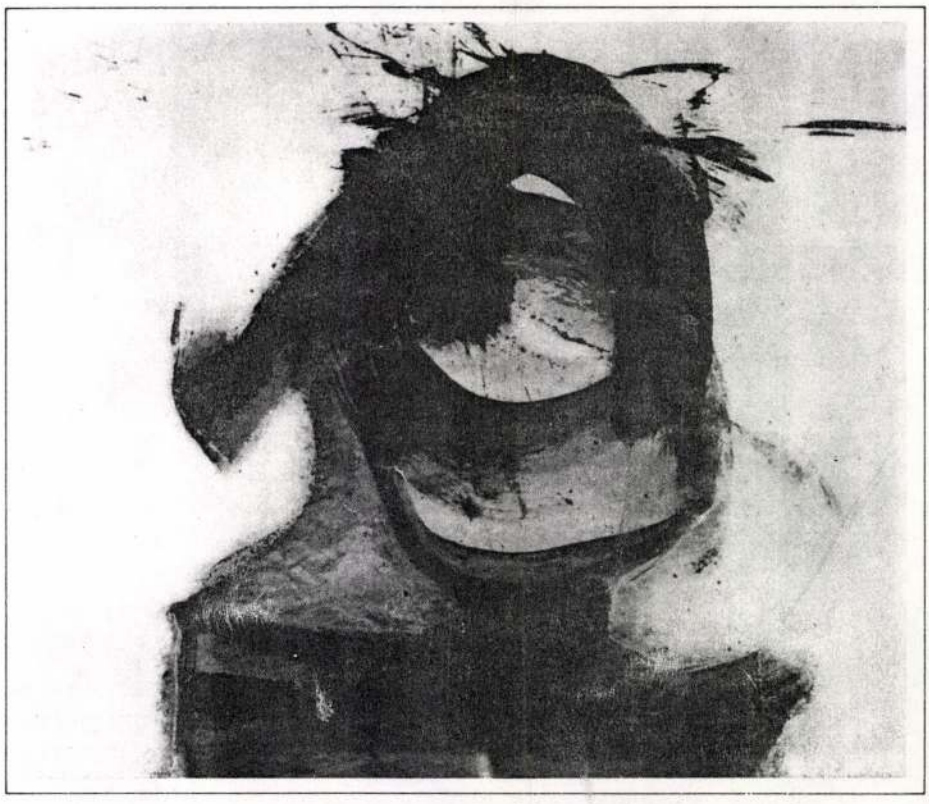

"UN ART POUR L'AUTRE"

BUDAPEST - DOLE - OTTIGNIES

A U T O M N E 1 9 9 5

HOTEL DE VILLE DE DOLE

Exposition visible du 7 au 15 octobre 1995
Caveau et Hall de l'Hôtel de Ville de DOLE
Samedi, dimanche de 15h. à 19h.
en semaine de 9h. à 12h. et de 14h. à 18h.
Visite guidée sur rendez-vous au 84 82 00 35 - M.J.C.

DOLE
GENERATION PERFORMANCE

M.J.C
DOLE

galerie de l'arbitraire

art contemporain

PÉTER KOVACKS - HONGRIE -

1 - Privát világ - vegyestechnika, papír

2 - Privát világ - vegyestechnika, papír

3 - Privát világ - vegyestechnika, papír

4 - Privát világ - vegyestechnika, papír

5 - Privát világ - vegyestechnika, papír

6 - Privát világ - vegyestechnika, papír

7 - Privát világ - vegyestechnika, papír

8 - Privát világ - vegyestechnika, papír

9 - Privát világ - vegyestechnika, papír

Péter KOVACKS - Peinture -

Après les couleurs intenses, je me suis rapproché des formes et des tons purs, progressivement et consciemment. J'ai toujours pris garde à ce que le motif central subsiste bien que parfois réduit au minimum. Du fond calme, monochrome, apparaît une empreinte plus petite, et ainsi la toile montre un monde plus ferme, enveloppé dans la brume, où l'on ne peut pénétrer dans la sphère privée que par un petit trou. Ici, l'oeuvre n'est plus image, mais état.

PÉTER MARKUS - HONGRIE -

10 - Ütem - Bronz

12 - Elhajlás - Bronz

13 - Mellérendelés - Bronz

14 - Érzékpolip, Bronz

15 - Báránymése, Bronz

16 - Cím nélkül {I}

17 - Cím nélkül {II}

18 - Cím nélkül {III}

19 - Cím nélkül {I}

20 - Cím nélkül {II}

21 - Cím nélkül {III}

Péter MARKUS - Sculpture - Peinture -

Le jeu de l'humour qui domine dans la forme, l'amertume et l'ironie qui imprégnent le rythme propre du contour caractérisent les oeuvres de Péter MARKUS. Son oeuvre refléte le monde actuel.

MARTIN HOLLEBECK - BELGIQUE

22 - Traces de feu - Métal et bois

23 - Rencontre - Métal et bois

24 - Spirale - Métal et bois

25 - Impasse de l'abondance - Métal et bois

26 - Fertilité - Métal et bois

Martin HOLLEBECK - Sculpture -

Mes rapports avec la nature sont la source d'un processus créatif enraciné dans l'esprit du lieu et des éléments : l'eau, la terre, l'air et le feu. Capter les énergies, jouer avec la lumière et les ombres projetées. Provoquer les contrastes, le lisse et le rugueux, le neutre et l'intensément coloré, le brut et le travaillé. Trouver des liens, des branchements, des articulations, des sutures entre les divers éléments d'une même sculpture. Structures pures, parfois énigmatiques, elles ne cessent d'évoquer des moments abolis, des cultures éteintes, mystérieuses et oubliées.

DANIELLE SABLON - BELGIQUE -

27 - Diptyque

28 - Diptyque

29 - Diptyque

30 - Triptyque

31 - Sans titre - Gravure et craft

32 - Sans titre - Gravure et craft

33 - Sans titre - Gravure et craft

34 - Sans titre - Gravure et craft

35 - Sans titre

36 - Sans titre

37 - Sans titre

38 - Sans titre

Danielle SABLON - Peinture - Gravure - Art textile -

Créer librement est une nécessité. La tension se libère dans une trajectoire franche. Le besoin ludique s'exprime par les contrastes dans les matières utilisées. Les émotions, la souffrance et la joie apparaissent à l'état pur grâce aux oppositions de formes et à l'utilisation de couleurs symboliques, porteuses des instincts de vie et de mort.

MARCE TRUYENS - BELGIQUE -

39 - Deux teepees

40 - 2 pces "La naissance"

41 - La souche

42 - Clair de lune

43 - Toi & moi

44 - Le chemin de la rose

45 - Sans titre - Tissage

46 - Sans titre - Tissage

47 - Sans titre - Tissage

48 - Sans titre - Tissage

49 - Sans titre - Tissage

Marce TRUYENS - Tapisserie - Sculpture - Peinture -

Un difficile à dire et dans le même temps, ce besoin de partager; des sensations, des émotions à sentir, à percevoir, à décrypter. Un matériau, tout à coup, habité, emparé, possédé, parce que choisi pour devenir expression.

JEAN-BERNARD BUTIN - FRANCHE-COMTE -

50 - "Arcane"

51 - "Mouvement"

52 - "Péripétie"

53 - "Silence P."

54 - "Désir"

Jean-Bernard BUTIN - Peinture - Gravure -

Le temps qui passe, la mémoire de l'esprit, la force de l'amour. Voir les choses qui sont derrière les choses. Finalement, Jean-Bernard fait de la rigueur une fête étrange et sauvage, le moyen salvateur de s'offrir un accord avec la matière, de débusquer provisoirement une harmonie avec le monde.

FANNY GAGLIARDINI - FRANCHE-COMTE

55 - "L'aile"

56 - Diptyque

57 - "Croisée"

58 - "Sans titre"

59 - "Corde"

60 - "Chercheurs"

61 - "4 et 5"

Fanny GAGLIARDINI - Peinture - Gravure - Sculpture -

Un art des profondeurs qui se situe comme un intermédiaire entre le visible et l'invisible. Force et sensibilité se rejoignent. Solaire, nocturne, son inspiration met en cause la terre, le ciel, les êtres et les éléments. Tout se fait silence dans la rencontre entre le statisme et un perpétuel devenir. Statisme signifie la pérennité hors du temps de puissances immuables.

JACQUES THIBAUT -
FRANCHE-COMTE -

62 - "Ste Victoire"

63 - "Les dix"

64 - "Ligne prim"

65 - "Ligne"

66 - "Pression"

Jacques THIBAUT - Sculpture -

Initié à la nature dès mon plus jeune âge, c'est en l'observant que naît en moi ce besoin de créer et d'exprimer par des matériaux simples mes sentiments du quotidien avec ses joies, ses souffrances, son orgueil et ses réflexes. J'ai envie de dire les choses que je ressens, que j'observe ou que j'ai vues, un peu comme un poème en trois dimensions, palpable et inaccessible en même temps, un paysage en quelque sorte.

PIERRE LE PREUX - FRANCHE-COMTE

67 - "Terre de paroles"

68 - "Terre de paroles"

69 - "Terre de paroles"

70 - "Terre de paroles"

71- "Terre de paroles"

72 - "Terre de paroles"

73 - "Terre de paroles"

74 - "Terre de paroles"

Terre de Paroles

Terre, ma Terre, ma Mère
Je vois s'inscrire sur ta peau
Les signes et les mots
De la vie de la mort,
Les paroles des femmes et des hommes
Qu'emporte le vent
En caresses infidèles...
Ces mots qui te rident
En sillons douloureux
Ces signes qui parcourent tes flancs
Ces plaintes, ces cris, ces rires
Que ta chair consent
A me donner lecture.
Un écrit âpre et fort
Mêlé de larmes, de poudre et d'encens
Où se croisent le Passé, Présent et Devenir.

Peut-être un jour,
Je saisira ma spatule
Et
Après avoir salué l'univers
Je trancherai
D'un coup sec
La rondeur planétaire
Pour en faire un trait
Un seul

Alors noble et pure
Apparaîtra
Dans toute sa majesté
La plaine
Celle enfouie dans les rigueurs de l'âme
La plaine
Qui écartelle mon entendement
Qui
Sans nul doute
Dans l'instant de son accomplissement
Libérée
Me jetera à terre
Vaincu
Sanglotant
Devant tant d'absolu

Gilbert BARBIER, Député-Maire de DOLE

Jean-Philippe LEFEVRE Adjoint Chargé de la Culture, de l'Animation et de la Vie Associative

Le Président, le Directeur de la M.J.C.

Les Responsables de la Galerie Barberousse et de l'I'Est'rade

Jocelyne Le Preux, Responsable de la Galerie de l'Arbitraire

MÁRKUS PÉTER

Márkus Péter

Nül. India (Szerém m.)
1868 máj. 1. 4 évi
1899/900 II. rendkiv. látog.

Gyógyszertartó edények V. 201.

Márkus Péter

1899/1900 – 1900/1 I.

Ferképzomfoiskèvk

112. l.

edények, 3. a nagyművészetek körébe tartozó tárgyak. Szűkebb értelemben vett Ö. a 2. csoport.

Írott kútfők és falfestmények bizonyítják, hogy arany- és ezüstedények úgy az északafrikai, mint a kelet- és középázsiai népeknél nagy számban fordultak elő, sőt, hogy a nagy aranymennyiség, mely felett ezek rendelkeztek, arra vezette őket, hogy egyes épületrészeket, falakat, oszlopokat, bútorokat, szobrokat, kocsikat vékony, kalapált aranylemezekkel teljesen bevonjanak. Ezen ötvöstárgyak természetében és az arany nagy értékében keresendő annak az oka, hogy ezekből úgyszólván semmi sem maradt ránk. Még a görög Ö. felől is, melynek feljegyzésekből számos művét és művészetét ismerjük, csak szórványosan maradtak ránk inkább gyarmati vagy görög-római darabok. Az aranynak az a bősége, amelynek a mykénaei királyi sírokban talált ékszerek roppant tömegét köszönhetjük, a történeti Görögországban már nem volt meg és kivált a perzsa háborúkig a nemes fém ritkasága miatt inkább csak kisebb tárgyak, ékszerek készítésére szolgált és edényekhez legfeljebb ezüstöt használtak fel. A perzsa háborúk gazdag zsákmányából nyert aranyat is elsősorban állami célokra fordították és a chryselephantin istenszobrok készítése adott leginkább dolgot az Ö.-nek is.

A rómaiak Ö.-e eleinte az etruszk, később a görög formákat utánozza, a fokozódó pompaszeretet mindig nagyobb mennyiségben készíti azokat, úgyhogy lassankint az anyag súlyára, a tárgy nagyságára fektetik a fősúlyt és nem a művészi magmun-

MÁRKUS PÉTER

Új művészet

1996/ NOV

24.o.

Viktor

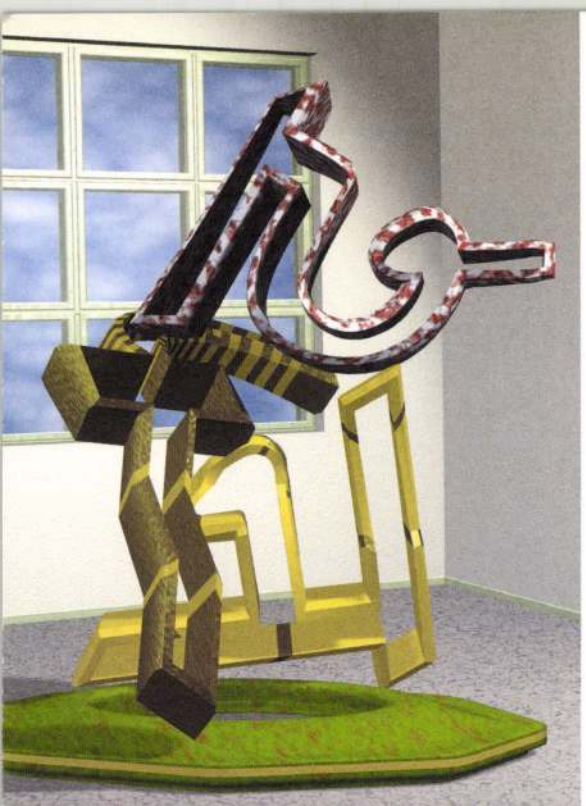

menü pont

a Műcsarnok projektgalériája

MÁRKUS PÉTER – PERGER LÁSZLÓ GYULA

LEHET

2005. DECEMBER 6–31.

MEGNYITÓ: 2005. DECEMBER 6. 18 ÓRA

MEGNYITJA: SZŐLLŐSSY ENIKŐ SZOBRÁSZMŰVÉSZ

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óráig, csütörtökön 12–20 óráig.
Műcsarnok / Kunsthalle, Budapest, Hősök tere. www.mucsarnok.hu

menü pont

a Műcsarnok projektgalériája

MÁRKUS PÉTER – PERGER LÁSZLÓ GYULA

LEHET

2005. DECEMBER 6–31.

MEGNYITÓ: 2005. DECEMBER 6. 18 ÓRA

MEGNYITJA: SZŐLLŐSSY ENIKŐ SZOBRÁSZMŰVÉSZ

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óráig, csütörtökön 12–20 óráig.
Műcsarnok / Kunsthalle, Budapest, Hősök tere. www.mucsarnok.hu

MÁRKUS PÉTER

Új művészet

1997. dec.

31.o.

MÁRKUS Péter szobrász

BAKONYVÁRI M. Ágnes: Közeledések és megtalálások : Márkus Péter szobrai. = UJ Müvészet, II. évf. 1. sz. 1991 55 - 56.p. ill.

LÁTOGATÓJ

..... sz.

Név: .....

Lakás: .....

engedélyt nyert arra, hogy ...

.....

.....

vonatkozólag az MTA adattárába
lexikongyü
levéltári

a fennálló szabályok keretén b

Ezen engedélyt a kutatóterembe

A gyüjteményekben kutatott any

igazgatójától külön engedélyt

Budapest, 198 . . . . . hó

MÁRKUS Péter

SZEGŐ György: Derkovits-ösztöndíjasok. = Magyar Nemzet, LIV. évf. 63.sz. 1991. március 15. 7. p.

Bp., Ernst Muzeum, 1991. kiáll.

MÁRKUS Péter

91 1. 55-56

Új Művészet

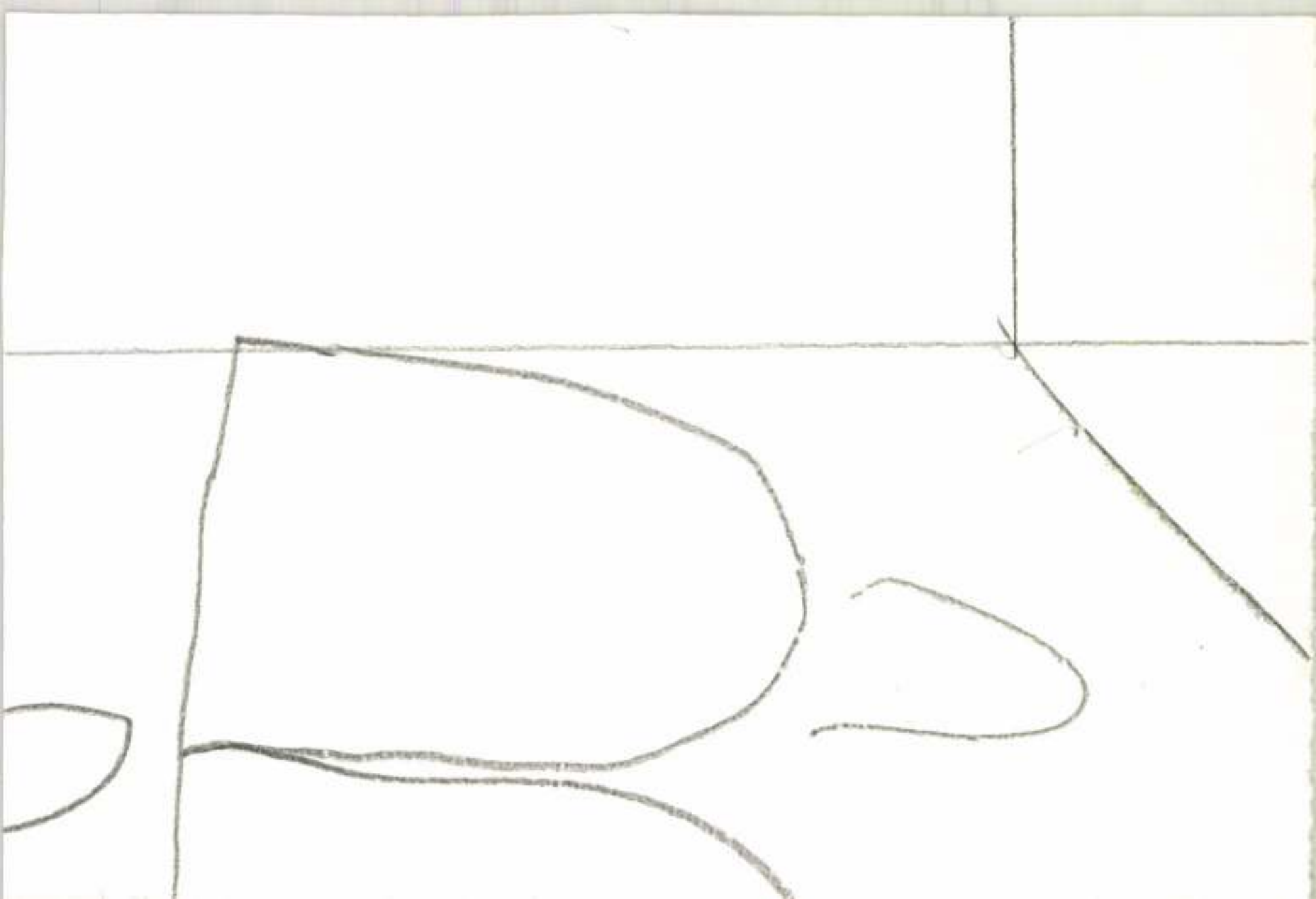

MÁRKUS Péter

Markológép, 1989, fa, 120x80x120 - 91.1.55

Új Művészet

MAROSÁN Gyula

Biomorf absztrakció, 1947, o.karton, 49,4x63,8 - 9.1. o.
37

Új Művészet

MÁRKUS Péter

XII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécsi Galéria, Pécs, 1991. A kiállitást rend. és a kat.szerk. Sárkány József. Pécs : JPM, 1991

MÁRKUS Péter zoltán

Munkácsy Mihály-díj 1998

kalandozásra ad lehetőséget.

Előzmények

Az elmúlt 5 év kutatómunkája derített fé
egy országrésznyi terület - a Felvidék
hagyta ránk írott és képes formában.
hagyaték az Országos Műemlékvédeln
család leszármazottainál lappangot 78 é
éves kutatómunka előzte meg.

MARKUS PÉTER

Új Művészet
2004. márc.
XV. évf. 3.

19. old.

er);

e studii si cerceta^OEri ale

Bran (Die Gewesenen.

ronstadt und des Mus.

1979;
)

MARKUS PÉTER

Új Művészet
2004. január
XV. évf. 1.

42. old.

Cím: Gáncs
(fa és kő)

A CSEPEL GALÉRIA ÉS
HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY
tisztelettel meghívja Önt és kedves barátait
1997. szeptember 4-én 18.00 órára

MÁRKUS PÉTER

szobrászművész
kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja:
WEHNER TIBOR
művészettörténész.

A kiállítás helye:
Budapest XXI., Szent Imre tér 3., telefon: 276-7343

Megtekinthető:
1997. szeptember 28-ig 10–18 óráig, hétfő kivételével naponta.

CSEPEL GALÉRIA
és HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY

BUDAPEST XXI. SZENT IMRE TÉR 3.

A HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY
várja a látogatókat a CSEPEL TÖRTÉNETE NAPJAINKIG
című állandó kiállítás és a KOVÁCS MŰHELY megtekintésére.
Fk.: dr. Bolla Dezső

MAROS JÓZSEF

1998. augusztus 29., szombat
Kelet - Magyarország

KM-TÁRLAT

Kezek dicsérete

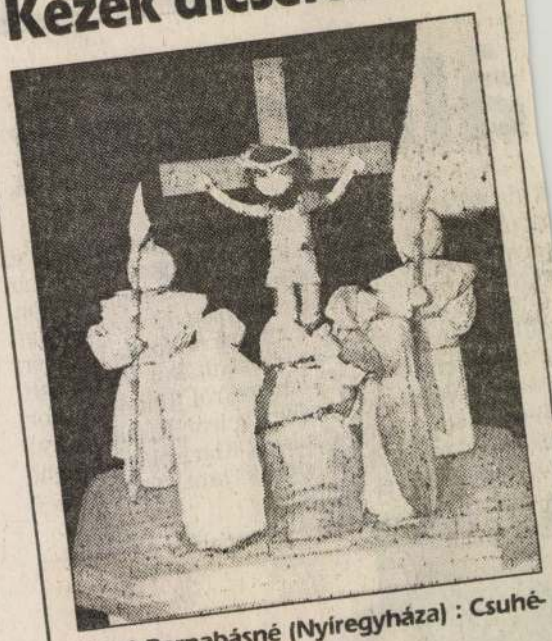

Bakó Barnabásné (Nyíregyháza) : Csuhé-kompozíció

A nyíregyházi Kölyökvár nagytermében egyszerre három tárlat is látható. Itt tették közszemlére a VI. Nemzetközi Kézműves Kiállítás, az I. Nyírségi Országos Kézműves Kiállítás és a 25 éves a Népművészeti Stúdió jubileumi kiállítás nagyon színvonalas, változatos anyagait. A szemlélődő a bőség zavarával küzdve szinte nem tudja eldönteni, mire csodálkozzon rá jobban: a gyönyörű kerámiákra, a szőtteskre, a remekbe font csuhé- és háncsmunkákra, a célszerű ízléssel díszített használati tárgyakra, a mókás hangulatú, derűt és szeretetet sugárzó játékokra. Akkor cselekszik jól a látogató, ha fejet hajt mindenik előtt. Tisztelgésével szavak nélkül is kifejezve az alkotó ember, a szépet teremteni képes kezek dicséretét.

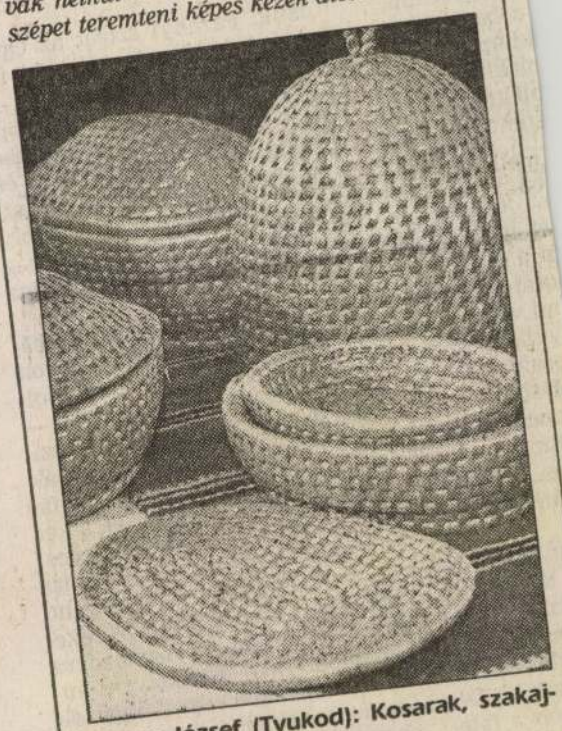

Maros József (Tyukod): Kosarak, szakajtók

1998. augusztus 29., szombat

álmodók

k fiánál előbb az otthon ma- kolyt. A jánki gőzött a zene- a törzsvendé- yúllábként is- lletőségű cim- ndában. Nem az egész kör- agyar cigány- unk mulatni, zött is. Kenyeret adott nekünk ez a föld. Emberek laknak itt is, tán még kevesebb is bennük az ön- zés, az irigység és az indulat, mint a szatmáriakban. De azért amikor a számtalan közös „ott- honi" ismerősről, Udud Nándor- ról, Cséke Laciról, Kicska Sanyi- ról, Czubora Kláriról és a többi- ekről ejtünk szót, felfénylik a szemünk.

„zöld szigete", európai elismerést is kaptak; a kéköztársasági elnökkel a kitüntetési ünnepségen
Martyn Péter archív felvétele

„kiugrottunk" a barátokhoz, khoz a „Kics- piékhez kötőd- piékhoz is. A sten áldja meg – nekem nem- em a saját szí- , legdrágább ét is gyakran n a talpalává- arátom pedig mi voltunk az Jyúllábot is mi ocsival. Ma is elésből muzsi- gondolok a ré- . Én már, míg atos, „csak ne- zenét nem fo-

mon szól a ze- an kacsák, li- , kakas trom- sáznak, a má- – láthatóan ét- gatózik. A Dé- hozott a fate- ötven forintba

Ján k. Parányi sziget az Ópe- renciás-tengeren is túl zöld fé- szek. De a Konkoly családnak — mint nekünk is — már csak röp- tető fészek. De ebbe a fészekbe azért mindig visszavágyunk, és — amikor csak tehetjük — visz- sza is szállunk. A két Konkoly gyerek, Dénes és Kitty is nemrég volt „otthon", Jánkon, Zsiga nagypapáéknál.

Az öreg bőgős három, Tatabá- nyán lakó fia számára nagyon sokat jelent a család. Értük dol- goznak, értük élnek. Dénes — nemrég infarktus sebzette — szí- ve, amelyben súlyos vasmázsák döngve, dübörögve verték a fá- jást. csak az asszonyért és a két gyerekért dobog. Tisztességes, rendes ember. Ha a fekete vonat alkoholmámorban felfortyanó duhaj indulataira, a vad veszeke- désekre, a családi perpatvarokra gondolok, nem Konkolyék jut- nak az eszembe. Igaz, hogy ők sem építették fel a cigányok — a hazugságmesében szereplő — templomát, amelynek oldala sajt-

MÁRKUS, SPIEGEL ÉS KALMÁR ELZA PÁLYATERVE.

tért. De hiába bocsátották újra szabadon, az élet gondjaival megbirkózni többé nem tudott. Akarata elvesztette ellenálló erejét, sebzett lelke nem találta meg többé egyensulyát. A koplalás és nyomorgás vigasztalan napjai következtek rá újra, a mig egyszer csak megelégelve szenvedéseit, 1807 január 24-én golyót röpített agyába, megvált az élettől, mely számára csak kínt és megalázást termett. Csak nehány sor irást hagyott maga után, mely félig latinúl, félig francziául irva, tettének igazolásául volt szánva s számot adott kedélye benső meghasonlásáról e szavakkal: «Barátaimnak és jóltevőimnek el nem múló köszönetet mondok. Ellenségeimnek és azoknak, kik betegségemnek okai voltak, őszinte szívvel megbocsátok. Megúntam tengetni nyomorúlt életemet! Ha az ember mindent vesztett, ha nincs többé reménye: az élet gyalázat, a halál kötelesség. Rosty János.»

sötét legenda támadna anyagúl a következendo századok drámairóinak.

Pedig hát nincs itt más gonosztevő, csak a halál s nem lehet mindebből más conclusiót vonni, csak azt, hogy *ebben az országban a halál is politizál.*

A lapok nekrológjai felsorolják azt a sok űrt, a mi a közügyekben támad egy-egy jelesünk kidőltével, de hát még a társadalomban? Ki se lehet azt számitani.

Akárhová tekint szemünk, mindenütt hiányzik *Tisza* Kálmán. Nem látjuk őt többé a folyosón, a hol egy élő lexikon volt a közelmúlt politikai eseményeire nézve, nem látjuk őt az Akadémiában, az egyházi gyüléseken, nem leng többé tisztes fehér haja a pártkonferencziákon, a hol pedig azt kereste mindenki a háttal szemben lévő töméntelen fejek közt. Hiába fogja keresni a király szeme a delegácziók fogadtatásán. És hogy egyszerre átugorjak nagy dolgokról a legkisebbre, a hires tarok-parthie is immár feloszlóban van, mert kidőlt a negve-

ők neveztek a távozás idejét) s
a legfőbbik, a kinek a kedvéért
összetartottak, eltávozott, hogy
zöttük ne üljön. A hires kép te
minden nap aktuális volt, ez
historicum.

ÉDES ANYÁM SI

Valahányszor megválok a f

Valahányszor megválok a fa
A szivemben mindig egy bú
Árván hagyom kis kunyhón
Könnyes szemű rózsámat
S künn a dombi temetőben
Porladozó, föl-fölsíró anyám

Minek is kell járnom a nagy
Ide nőtt már az én lelkem, h
Elég volna már annak

MOK

Márkus Samu

nyomda

cégkártya (egyszerű és csinos kivitel) birálata

„Melléklet

—: Mellékletenik

Grafikai Szemle 1895 évf 7 z. 120 l.

MÁRKUS SAMU nyomdász (?–1905)

1876-ban alapított jelentékeny nyomdát Budapesten, mely az első világháborúig működött.

Magyar könyvmüvészeti törekvések a azázadfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod Muz.közös kiadványa Bp.1975.

Márkus Sándor szobrászművész

Alkotásával szerepel az Ernst-muzeum csoport-kiállitásán.

P.H.932.V.1.

Márkus Zoltán, iparművész

MDK

Hozzászólása a Budapest-vitához.

– : Itt a budapestiek beszélnek

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. okt. 3

Márkus Zoltán, iparművész

MDh

Üdvözlő levelet írt a Népszabadsághoz abból az alkalomból hogy a szovjet űrszakéta elérte a Hold'at. (1959. szept.)

–: Egy esztendő levelei
(Miről írtak olvasóink 1959-ben?)

Népszabadság, Bp. 1959. dec. 31.

9.1

Márkusfalva

r. k. templom

Mezskovszky. 1875.

hepes

1) alapraj és tárlati kép 4 III = 1 öl.

2) festett czimerek

3) Mariassy sírkő 1½ II = 1 láb.

1889 ből

vár.

1) alapraj és tárlati részlet 6½ cm = 10 m.

2) déli homlokzat tárlati kép.

3) lovag terem ajtaja. — 16 hárad 17 mm 10 cm —

vár és templom

Fürk felvételi 1914.

1). 30 db teljes felvétel részletekkel. másolópapíra fűrő iparisk. tanétvány ai tól.

2) Kertiparillon alapraja 1:100 es 1911. és homlokzat

3) ugyanennek fény másolata

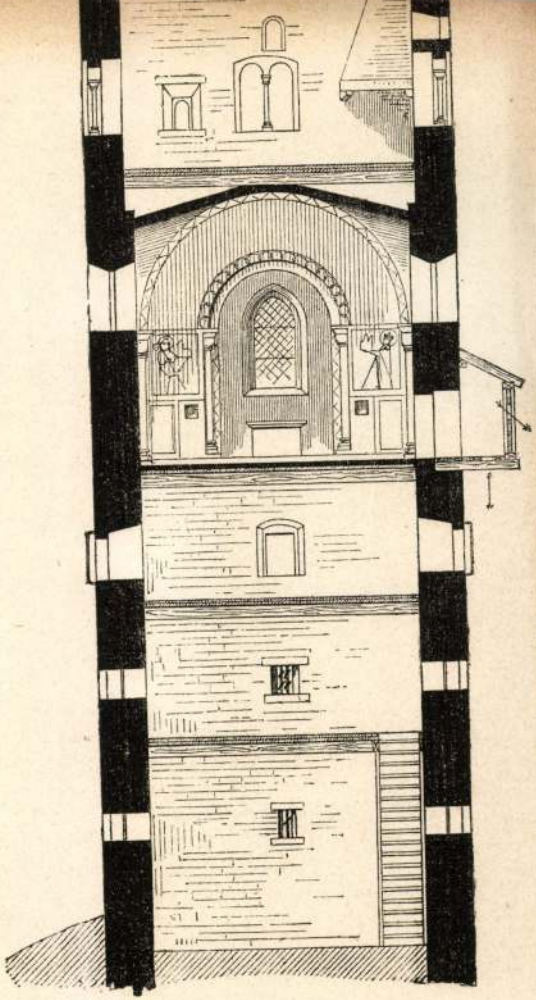

20.

33. — MÁRKUSFALVA ☩ : Máriássy-kastély
Schloss Máriássy — Château Máriássy — Máriássy Castle
(1643, 1778.)

34. — MÁRKUSFALVA ☩: Kerti homlokzat
Gartenfasade — Façade du jardin
Garden-façade

35. — MÁRKUSFALVA ☩:
Úgynevezett „új kerti ház"
Sogenanntes „neues Gartenhaus"
Appelé „Nouveau Pavillon"
Called „New Pavilion"
(1778.)

Rados Jenő dr.
Magyar kastélyok.

Markusfalva

Máriássy-kastély

9-ik szám. Tizenkettedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, február 26-án 1865.

☛ **Előfizetési föltételek 1865-dik évre : a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt** : Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. ☚
Csupán Vasárnapi Ujság : Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok** : Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

☛ Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság** és **Politikai Ujdonságokat** illetöleg, 1863. november 1-től kezdve : Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, **Hamburg** és **Altonában : Haasenstein** és **Vogler. — M.-Frankfurtban : Otto Mollien** és **Jaeger** könyvkereskedése; **Bécsben : Oppelik Alajos. — és Pesten : a kertész-gazdászati ügynökség is.** Józseftér, 14. sz. a. Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

A Máriássyak ősi fészke Markusfalván.

A „markusfalusi és batizfalvi Máriássy“-család ős birtoka, Markusfalva (Marksdorf, villa Marci, Markusovecz) Szepesmegye délkeleti részében, a Hernád balpartján, az élénk forgalmu Igló város tőszomszédságában fekszik. Lakosai tótok, foglalkozásukra nézve szántóvetők s bányászok; ez utóbbiak a Markusfalva közelében elterülő kotterbachi terjedelmes, s magánosok birtokában levő bányákban foglalkoznak, hol a bányászat tárgya ezüst, réz és higany.

A helység egyike a megye szebb falvainak, számos urilakkal s ezek között legkiválóbb a Máriássy-család kastélya, melynek jelen birtokosa Máriássy Ferencz. — E kastély az épületen levő felirat és fenmaradt okmányok szerint, a 16-dik század végén épült; mult század végével több változás történt rajta, mig mai diszes alakját nyerte. Az 1831. felsőmagyarországi pórzendülés ide is elhatván, ez alkalommal a kastélyban többféle pusztitás történt. — A kastély jelen birtokosa kegyelettel őrzi a mult időkből maradt emlékeket, ilyen Tököli István (Tököli Imre atyjának) életnagyságu arczképe, melyet Tököli István, a Máriássyak egyik ősének ajándékozott, ilyen továbbá XII. Károly svéd király nagy mellképe, melyet maga Károly küldött át a Máriássyaknak, köszönete jeléül, hogy öt 1714-ben Törökországból Stralsundba történt menekülése alkalmával, e család keresztfalvi kastélyában magyar vendégszeretettel fogadták s menekülésére segédkezet nyujtottak.

Ezen kastélynál azonban sokkal nevezetesebb, a család tulajdonképi váralaku ősfészke, mely a helység közepén emelkedő sziklán épült.

A család levéltárában őrzött okmány szerint, e vár épitésére, 1094-ben Szent László adta az engedélyt, az okmányban nincsen ugyan megnevezve a hely, s csak a későbbi, 1198-ban Imre király által adott megerősitő okmányból tünik ki, a hely azonossága. *)

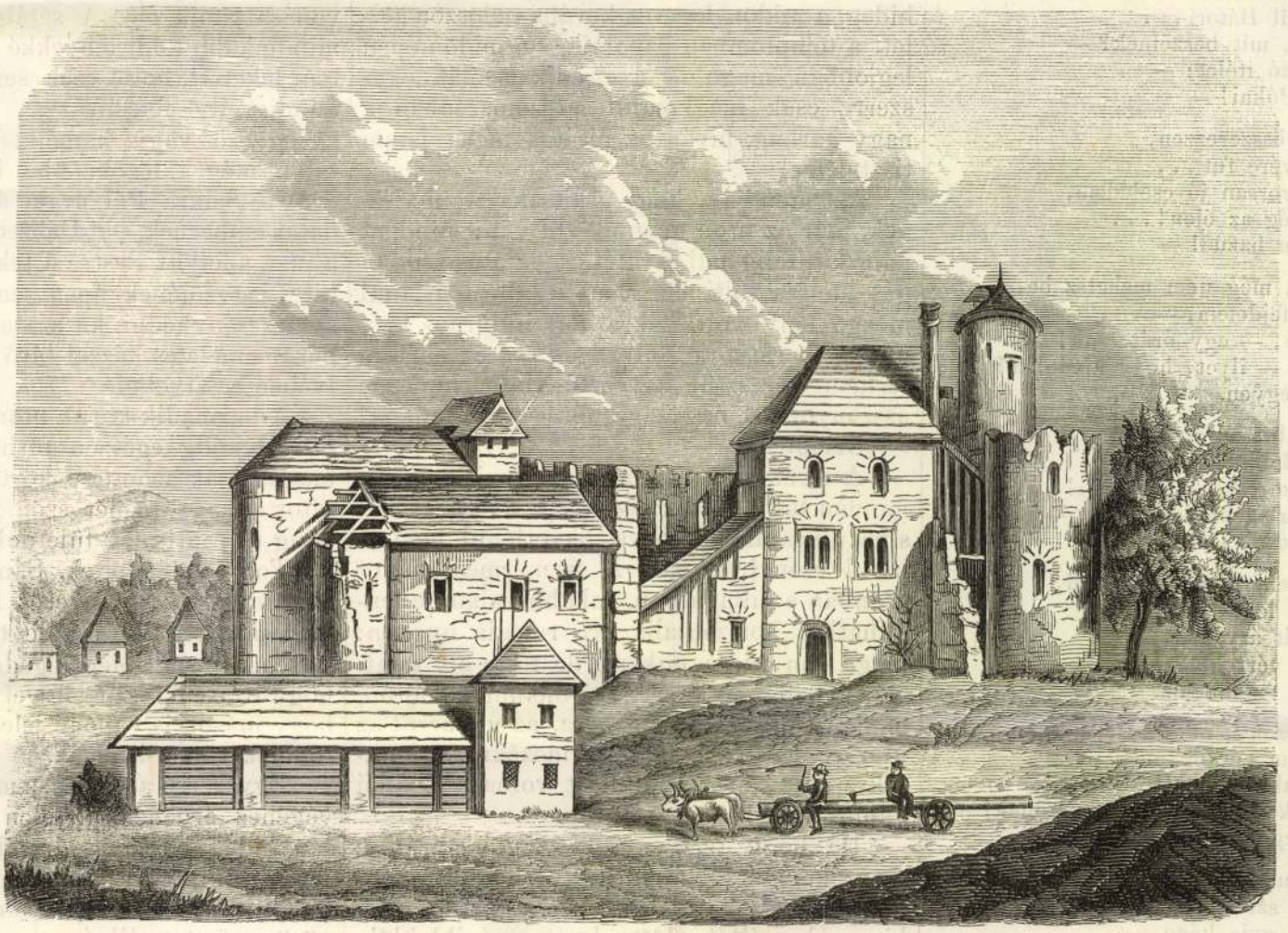

A Máriássyak ősi fészke Markusfalván. (*Myskovszky* rajza után).

Ezen utóbbi okmányban nevezett Markus későbbi okmányokban mint „Magnus Comes de Scepus“ van megnevezve, s ennek fia ismét Markus, mint „Comes de Botyz“ jö elő, kinek IV-dik Béla király, azért mert ő volt megvivője a hirnek, hogy fia István, a későbbi király, a cseh király elleni hadjárat alkalmával életben maradt, a Kárpátok tövében elterülő rengeteg erdőséget, — a mai Batizfalvát — adományozta. E két Markus utáni időkben, jö elő az okmányokban Markusfalva nevezete, de mindig hozzátéve előbbi nevezete is, t. i. „Villa Marci seu Sz.-Miháljur seu villa Michaelis.“

A Máriássy-család azon Nikolaust tartja ősének, kit Imre király fentebbi okmányában „ex Trub Leoheol,‘ jelel meg. A köznép száján a Máriássy-család egy szénégetőtől veszi eredetét, ki egy, az ellenségtől üldözött, s a kárpáti erdőségben bujdosó magyar királyt ugy mentett meg, hogy öt a szén közé rejté. Wagner, az „Analecta Scepusi-i“ irója, szintén igy adja elő e család eredetét, s a szénégetőt *Botyznak* nevezi, már pedig Job Archieppus Strig. *Marcum* filium Gola de Zypsio, qui fuit filius Nicolai et iste alterius Nicolai de Trub Leoheol (ex tribu Lehel) ad nos ubi Roma reditum maturasset, venientem praesentavit cum oratione, ut privilegia quae a S. Regibus recolendae Memoriae et Praedecessoribus nostris, super castro Szent-Miháljur (Markusfalva hajdani nevezete) intra Platanum concessa, Progenitores ejus habuissent, sed casu sunt amissa, innovaremus et de Regia Plenitudine nostra confirmaremus“ etc.

*) Szent László okmánya igy hangzik: „Nos Ladislaus Dei gratia Rex Hungariae memoriae commendantes significamus, quibus expedit universis, quod nos Nicolao filio Nicolai, ad petitionem et instantiam ejusdem, in suis possessionibus et maxime pro utilitate et commodo regni nostri castrum concessimus construendum. Ita tamen ut de ipso Castro mala committere non praesumat. De Isula Cheque in festo Sancti Johannis Baptistae Anno Domini Incarnationis MXCIV. — Imre király okmányában ez áll: — „quod

☛ **A Vasárnapi Ujság 1865. évi folyamából teljes számu példányok folyvást kaphatók.** ☚

dig ezen Botyzról s a nép száján forgó király-megmentésről, IV. Bélának 1264-ben kelt adománylevele legjobban világosit fel, a hol ez áll: „sed ecce Comes Botyz, filius Comitis Marci, fidelis noster, ad nos citis veniens gressibus et secundis, dixit ipsum D. Stefanum filium nostrum perdilectum, sanum esse et incolumem“ s tovább „propterea eximiae laetitiae bajulo, quandam silvam Chetene vocatam desertam, incultam penitus, et omnibus habitatoribus carentem, in Districtu Scepus sub Monte seu Alpe Tortol (Tátra) adjacentem etc. damus, donamus conferimus.“ — Ez okmány világos szavainál fogva, melyben Botyz többször mint Comes és filius Comitis Marci van megnevezve, — Botyz szénégető tulajdonsága meg van czáfolva.

E régi család, jelenben katholikus és protestáns ágakra oszolva, Szepes-, Gömör-, Sáros- és Pestmegyében virágzik, s nem csekély számmal vannak azon Máriássyak, kik a közelmultban és jelenben, a közügyek iránti buzgóságuk által, közbecsülést vivtak ki.

Pókainé.

(1575.)

Özvegyasszony ablakában
A mécs halvány fénye rezg . . .
Özvegyasszony egy-magában,
Gyémánt kapcsos bibliában
Bólingatva levelez. —

— Azt üzente — János, Péter:
Még ma megjön mindenik —
Istenem, ha tán baj érte,
A szivem szakad meg érte! — —
Már csak várom reggelig!

— Jó asszony, ne várj hiába:
Békes *) serge futva fut; —
S a szentpáli ütközetben,
Leveretve mind a ketten,
Foglyul estek a fiuk! — **)

— Fejedelmi palotában
Már törvényt ül Bátori . . .
Hallod, hallod, mit beszélnek? —
Ah mi borzasztó itélet: —
Haljon a két Pókai! —

És az asszony összerezzen,
Vére mind szivére fut . . .
— Gyorsan, gyorsan jó cselédem,
Kolozsvárra még az éjen! . . .
Anyai sziv nem hazud! —

— Asszonyom, még nem mehetsz be, —
Alszik még a fejdelem, —
Várj egy ki-sé, — egy órát csak! —
— Nem, nem! — ilyet, hogy kivánhat? —
És erővel bemegyen.

Mint az őrült fut az ágyhoz
S felriasztja Báthorit . . .
— Nézze, nézze csak kegyelmed!
Veszve mindjár' a két gyermek, —
A vérpadra most viszik! —

— Hogyha Istent hisz kegyelmed,
Hogyha szive, lelke van:
Adja vissza két árvámat, —
S a bakók ha vért kivánnak,
Haljak inkább én magam.

— Gyönge asszony, mit beszélsz te? —
Példa kell, nem vér nekünk! —
És ezért ők halni fognak! — —
— — Ám ha kell — válaszsz magadnak! —
Egynek megkegyelmezünk! —

— Boldog Isten! — együtt hordtam
Mind a kettőt szivemen! . . .
A nagyobb az apja képe, —
S a kisebbnek gyöngébb élte,
Oly féltő kincs volt nekem! . . .

Melyik éljen, — melyik haljon . . .
János? — Péter? — nem lehet!
Vajda! — vissz'adom kegyelmed,
Haljon inkább mindkét gyermek,
S rá — öless meg engemet! —

— Hallod-e, minő zsibongás
Hangzik át az ablakon? —
Pókainé! — majd elkésel . . .
Nézz csak oda! . . . János, Péter
Ott van már — a vérpadon! —

— Boldog Isten! — mind a kettő! . . .
Haljon inkább a nagyobb! —
S János a lépcsőre térdelt . . .
— Mért nem adtam inkább Pétert? —
S haldokolva összerogy. *Ilyés Bálint.*

*) Békesi Gáspár.

*) Lásd Budai Lex. Báthori István és Békesi Gáspár közti harcz. — *I. B.*

A jurátus-világból.

Novella.

Irta PÁLFFY ALBERT.

(Folytatás.)

V.

A válságos est megérkezett.

Kilencz óra tájban Szikra Pál uramból a legékesebb városi pillangó lett. Akaratlanul a tükör elé állt, végig nézett s gyönyörködött saját uri termetén, melyet divatos fekete frakk, pantallon, fehér mellény és szalmaszinü keztyü födött. Egészen idegen alakot látott maga előtt. Ő! a ki azt képzelte, csak akkor ur az ember, ha magyaros dolmány feszül derekán, oldaláról gyöngygyel kivarrt dohányzacskó fityeg, öblös pipáját kiveri a tenyerére, onnan a padlóra, nem gondolván vele, hogy szemetet csinál azzal a szobában.

Azonban homloka veritéke elárulá, hogy kivették természetes eleméből. Sokszor hallotta, sőt olvasta is a „Regélő“-ben megjelent novellákban, mint reszket a tizenöt éves lány, ha bálba viszik, felöltöztetik, s egyszerre a kapu alá zördül a kocsi. Látta a falun, mint akar a fiatal menyasszony, pirulásában föld alá bujni, a midőn a kontyos szomszédasszonyok, esketö után, vacsora végin, leveszik róla a pártát és fökötöt tesznek fejére. Öt is kerülgette egyszer a forró-hideg, a midőn legatus korában először kellett a templomban papolnia, s a midőn épen legjobban magolná a prédikációját, egyszerre csak megkondult a szomszédban a nagy harang, hiván az ájtatos népet isteni tiszteletre!

Azt mondják, hogy a kit akasztani visznek, már az uton magánkivül van; mindent félig lát, félig hall, s fülét csodálatos zsibongás hangja tölti be. Épen ily öntudatlanul mozgó lény volt Szikra Pál ifjuuram is, a midőn barátja karon ragadá, s az ebédlő-termen keresztül bevezeté Halberhuberné asszonyom ő nagysága fényes szalonjába!

Beléptek.

A természettudomány azt tanitja, hogy minden test a föld középpontja felé gravitál, s ha nincs akadályozva, okvetlenül neki is indul ezen iránynak. A szemérmes diákot azonban e pillanatban, inkább valami ellenállhatlan horizontalis erő ragadá nyakon: maga sem tudta miként, de teste oly sajátszerü hajlamot érzett, kirohanni az ajtón, onnan leugrani az udvarra, az udvarról az utczára, a város végére, a mezőkre, a pusztákra, hogy meg sem állott volna a pocsaji vámos-hidig!

De hogy igazságosak legyünk iránta: nem azon gondolat bántotta öt, hogy ismeretlen körbe, szokatlan társaságba vitték, mert hiszen beszélték előtte, hogy a régibb időkben egy-egy juratust még József nádor udvari báljaiba is felczitáltak, s a mi pedig egyik kartársán megesett, arra a másik is készen lehetett: hanem a veszedelem abban állott, hogy oly szerepet kellett itt vinnie, a mire képessége teljességgel hiányzott.

Nem irjuk le: mint káprázott a szeme, a midőn az üveggolyó-lámpák, kargyertyatartók, és csillárok sokaságát megpillantotta; mellőzzük, mint állott ott tüfokán, a midőn észrevette a nehéz selyembe öltözött mamák sokaságát, kik épen nem felbátoritó tekintettel vizsgálák a belépőket; azt is csak mellékesen emlitjük, hogy a midőn a teremben egyszerre öt, hat gyönyörü szép fehérruhás, hófehér karu, és meztelen nyaku kisasszony defilirozott el mellette, a jó fiu, ösztönszerüleg kalapot akart emelni, s csak akkor vette észre, hogy ujdonuj czilinderét, mint más akárki is a szobában, kezében tartotta.

Szerencséjére, az efféléket már gyermekkora óta megszokott barátja, mindeddig hiven mellette maradt. Később karöltve sétálgatni kezdett vele a teremben, s egyszer csak egy nagy, majdnem földig érő állótükör elé vezeté.

A juratus elpirult, hogy férfi létére, enynyi ember szemeláttára tükörbe tekintett. De a midőn saját magát ezen finom és divatos öltözetben megpillantá, hirtelen az önelégültség bizonyos neme szállta meg lelkét.

És barátja nem is czél nélkül tételé meg vele e körutat. Tapasztalásból tudta, mily felbátoritó az, ha valaki kezdi észrevenni, hogy ő is épen olyan, mint más a társaságban. Az alak, a kit a tükörben látunk, barátságos mosolylyal figyelmeztet saját énünkre. A festész is akkor kiált fel először: *anch' io sono pittore*, a midőn müvét a sok jeles között kiállitva megpillantja. Szikra Pál is, a midőn a tükörben találkozott hü képmásával, azonnal több bátorságot és önbizalmat nyert, meggyőződvén, hogy ő is csak olyan fiatal gavallér, mint a többi.

Átesvén igy szerencsésen az első próbán, azonnal ugy vevé észre, mintha nem is volna oly tengersok lámpa, gyertya és csillár a szobában, s hogy a selyemruhába begöngyölt mamák arczképéből néha egy meggazdagodott szappanfőző neje, s nem mindig valami elkényeztetett grófnénak unatkozott vonása tünik elő. A sétálgató leánykák is mindinkább földi lényekké változtak át; sejteni lehetett, hogy ezek sem járnak otthon mindig ily felczifrázva, keztyüs kezeik, a legyező vagy kamélia-bokréta helyett, talán még a főzőkanalat is megérinthetik. Szóval, Szikra Pál uram átlátta, hogy oly fiatal embernek, a ki Debreczenben elvégezte a just, s feljött Pestre a tekintetes kir. tábla hites jegyzőjének, épen semmi oka tulságosan szerénykedni, ha szerencséje akadt egy háromemeletes házzal biró pesti polgár estélyében résztvenni.

A harmadik körut után a teremben, azt hitte, éjfélig egészen otthonosnak érezheti magát, csak azon egy körülmény nyugtalanitotta, hogy német szón kivül semmi más hang nem üti meg füle dobját.

Tovább lépdeltek. Sándor jobbra-balra köszöntgetett az ismerös hölgyeknek, mely mozdulatát Palkó is tőle telhetöleg igyekezett utánozni. Megelégedéssel tapasztalta, hogy itt senki sem figyel rájok különösen, hogy mások is vannak jelen elegen, a kik a többieket nem ismerik.

Egyszerre azonban, a midőn a terem felső végéhez érnének, hirtelen összeborzad; hátán hideg borzanat iramlik végig, szemeszája eláll: épen mint a midőn az elitéltet leszállitják a szekérről, s megpillantja azon vörösre festett állványt, a szörnyü nyaktilót. A zongora állott ott tárvanyitva, még a fedele is végig fel volt peczkelve, hogy egy árva hang se veszszen el azokból, a mit a müvész ujjai az érczhurokból elővarázsolandnak. A zongora mögött, közel az ablakhoz, egy kis asztalkán hatalmas rakás hangjegy állott; a billentyük előtt kényelmes karszék kinálkozott; a hangjegy-támla két végén pazar fényt terjesztő gyertyák ragyogtak.

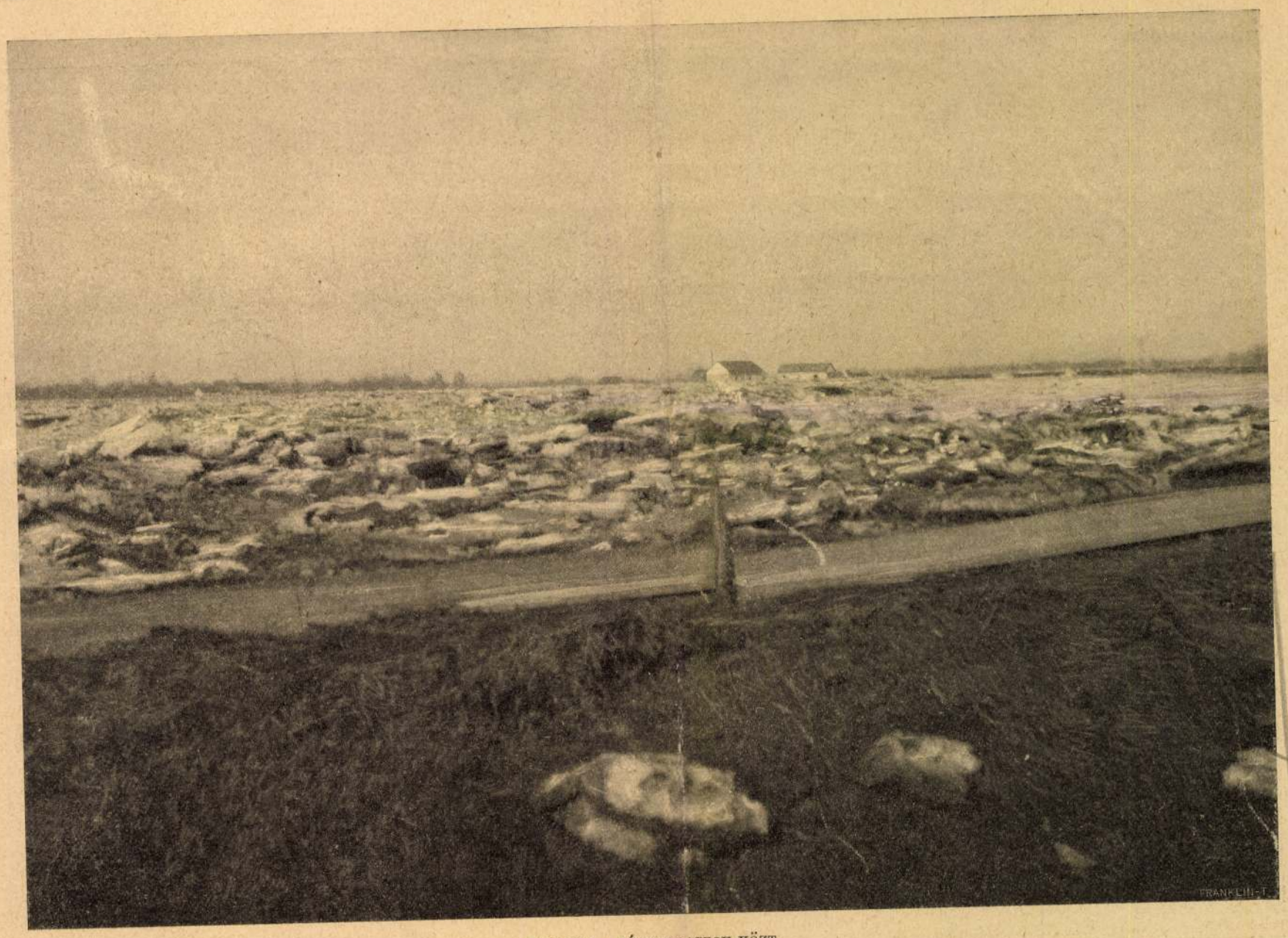

PANYOLA A JÉGTORLASZOK KÖZT.

A FEHÉRGYARMATI JÁRVÁNYKÓRHÁZ.

A SZATMÁRMEGYEI ÁRVIZ. — Gyagyovszky Emil fölvételei.

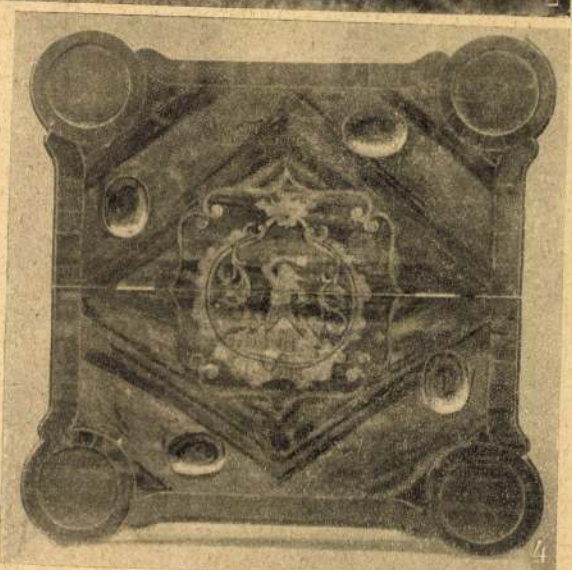

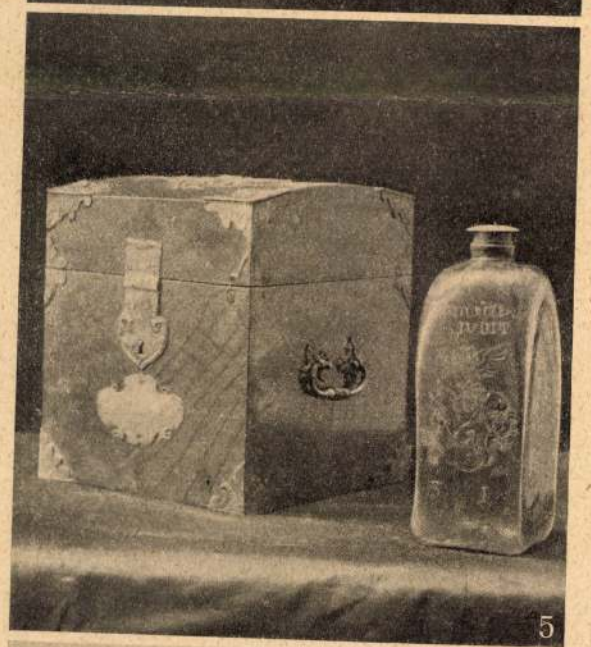

A MÁRKUSFALVI MÁRIÁSSY-KASTÉLY.

A legrégebben épült magyarországi várak egyike a Máriássyak márkusfalvi vára. Régiségének, viszontagságainak adatai ott vannak a bástyatoronyban elhelyezett levéltárban, melyet századokon át mindig a családnak egy családi tanácson kijelölt tagja kezelt s melyben nagy számmal vannak történetileg is fontos és érdekes adatokat tartalmazó okiratok régmult századokból.

A vár mellett egész sora áll a faluban a Máriássy-családtagok kuriáinak. Ezek közt a legérdekesebb a XVI. században épült s később barokk-stilusban átalakított várkastély, melyet mostani tulajdonosa, Máriássy Ödön kamarás stilszerüleg renováltat. A kastélytól jobbra eső szárnyépületben van a család értékes műkincseinek gyűjteménye, csupa családi vonatkozású tárgyakkal, melyek azt a gyűjteményt kiválóan érdekessé teszik. Itt van a könyvtárszoba, tele bibliografiai ritkaságokkal: az ősök kulturális hajlamainak bizonysága. Egy terem iparművészeti tárgyakkal van tele, köztük néhány nagyon érdekes tárgy: két augsburgi ezüst serleg, melyeket keresztelőkre használtak, a nagyobbikat a fiúk, a kisebbiket a leányok keresztelésére, — továbbá szép kancsók, kupák, becses porczellán és üvegholmik. Egy teremben gazdag sorozatát találni a régi butoroknak, a milyenek különben a kastély majd minden részében vannak. Néhány ezek közül történelmi nevezetességű, mint pl. Thököly István virágos nyomású két bőrszéke. A régi családi képek hosszú sora tekint le a falakról, a Máriássy s a velük rokon Wesselényi, Bánffy, Szirmay családok férfi és nőtagjai. A nagy női szalonban régi legyezők és himzések díszítik a falakat. A régiség hangulata tölti el a kastélynak úgyszólván minden zugát.

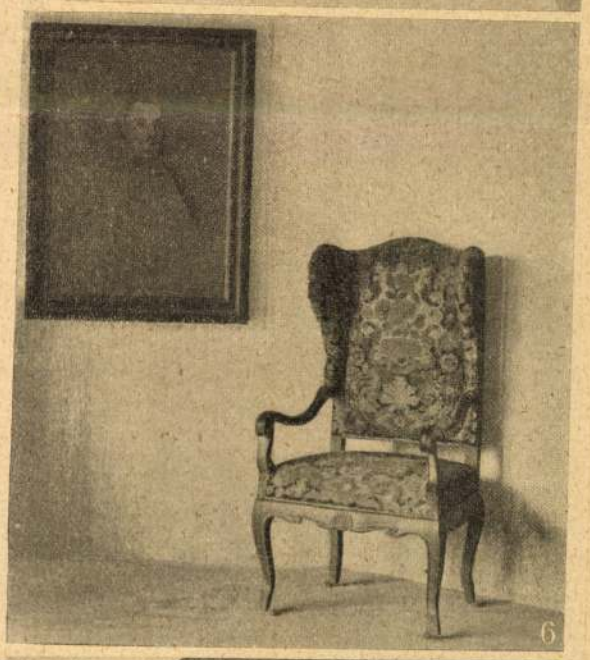

1. Parkrészlet az 1780-ban épült barokk-pavillonnal. — 2. A kastély 17. századi része. — 3. XVII. századbeli ezüst kancsó, melyet leányok keresztelésénél használtak. — 4. Asztal-lap családi czímerrel. — 5. Máriássy Ferencz és felesége, Debreczeni Judit pinczetokja. — 6. Thököly István arczképe és egy tőle származó szék. — 7. A nagy szalon. — 8. A vár déli oldala, a hol a lovag-terem van.

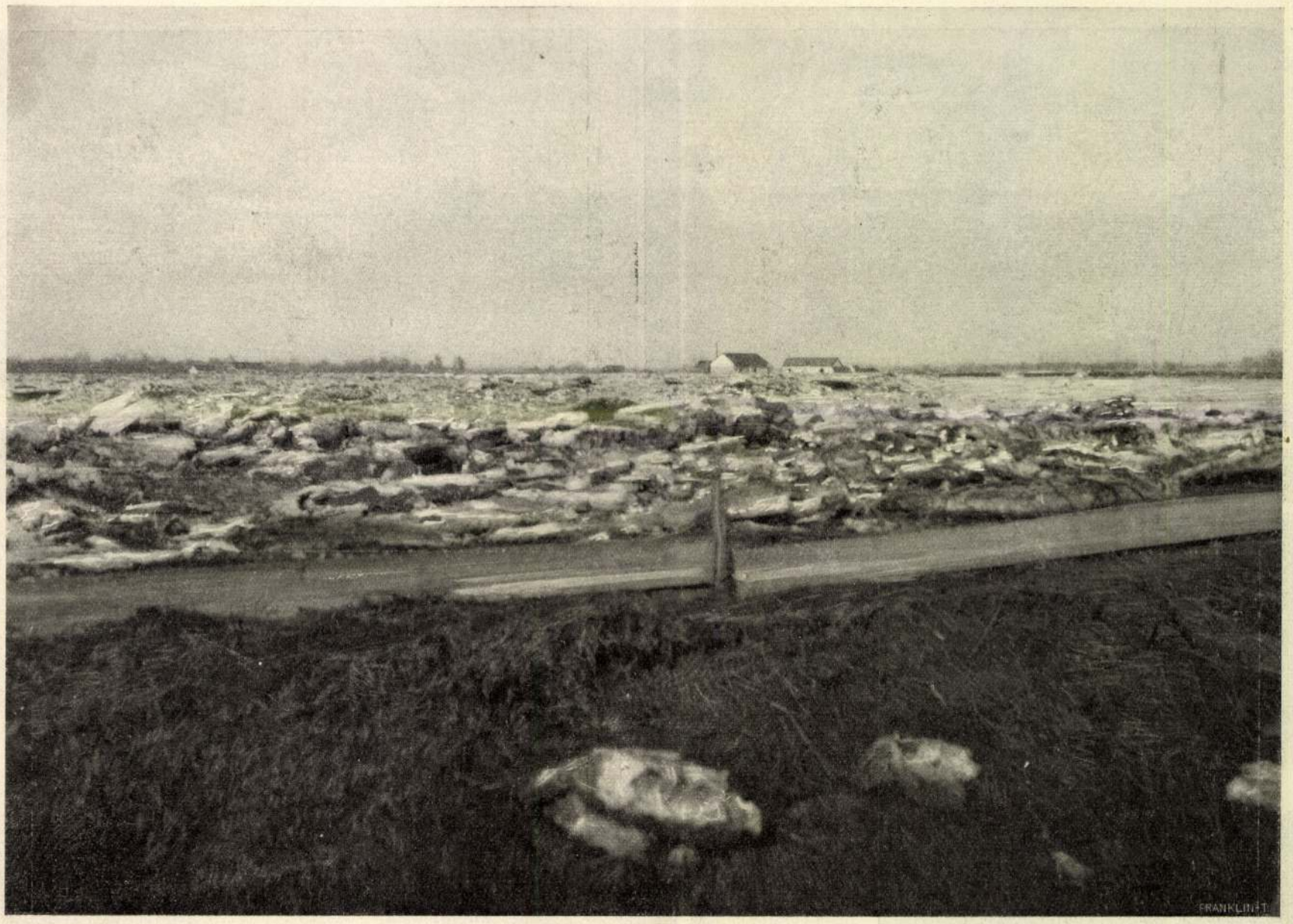

PANYOLA A JÉGTORLASZOK KÖZT.

A FEHÉRGYARMATI JÁRVÁNYKÓRHÁZ.

A SZATMÁRMEGYEI ÁRVIZ. — Gyagyovszky Emil fölvételei.

1

2

3

5

A MÁRKUSFALVI MÁRIÁSSY-KASTÉLY.

A legrégebben épült magyarországi várak egyike a Máriássyak márkusfalvi vára. Régiségének, viszontagságainak adatai ott vannak a bástyatoronyban elhelyezett levéltárban, melyet századokon át mindig a családnak egy családi tanácson kijelölt tagja kezelt s melyben nagy számmal vannak történetileg is fontos és érdekes adatokat tartalmazó okiratok régmult századokból.

A vár mellett egész sora áll a faluban a Máriássy-családtagok kuriáinak. Ezek közt a legérdekesebb a XVI. században épült s később barokk-stilusban átalakított várkastély, melyet mostani tulajdonosa, Máriássy Ödön kamarás stilszerüleg renováltat. A kastélytól jobbra eső szárnyépületben van a család értékes műkincseinek gyűjteménye, csupa családi vonatkozású tárgyakkal, melyek azt a gyűjteményt kiválóan érdekessé teszik. Itt van a könyvtárszoba, tele bibliografiai ritkaságokkal: az ősök kulturális hajlamainak bizonysága. Egy terem iparművészeti tárgyakkal van tele, köztük néhány nagyon érdekes tárgy: két augsburgi ezüst serleg, melyeket keresztelőkre használtak, a nagyobbikat a fiúk, a kisebbiket a leányok keresztelésére, — továbbá szép kancsók, kupák, becses porczellán és üvegholmik. Egy teremben gazdag sorozatát találni a régi butoroknak, a milyenek különben a kastély majd minden részében vannak. Néhány ezek közül történelmi nevezetességű, mint pl. Thököly István virágos nyomású két bőrszéke. A régi családi képek hosszú sora tekint le a falakról, a Máriássy s a velük rokon Wesselényi, Bánffy, Szirmay családok férfi és nőtagjai. A nagy női szalonban régi legyezők és himzések díszítik a falakat. A régiség hangulata tölti el a kastélynak úgyszólván minden zugát.

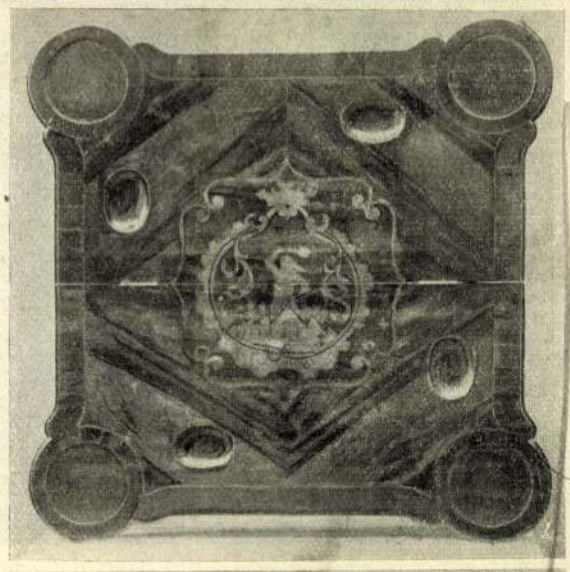
4

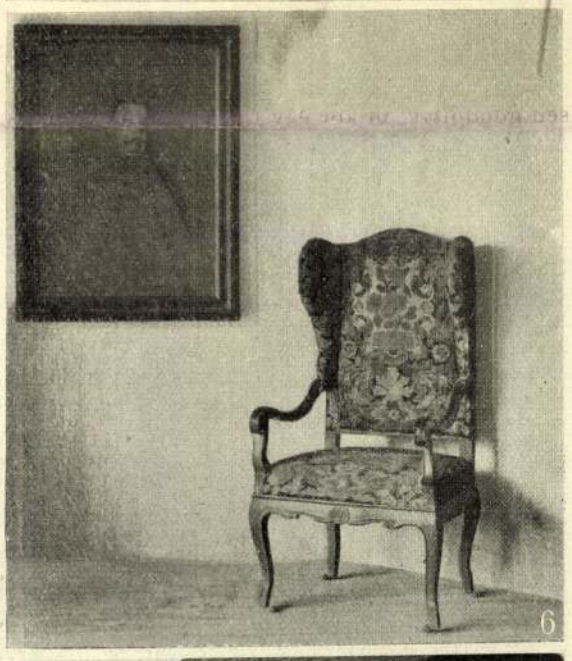
6

7

8

1. Parkrészlet az 1780-ban épült barokk-pavillonnal. — 2. A kastély 17. századi része. — 3. XVII. századbeli ezüst kancsó, melyet leányok keresztelésénél használtak. — 4. Asztal-lap családi czímerrel. — 5. Máriássy Ferencz és felesége, Debreczeni Judit pinczetokja. — 6. Thököly István arczképe és egy tőle származó szék. — 7. A nagy szalon. — 8. A vár déli oldala, a hol a lovag-terem van.

Märkusfalvi

vårtemplom

l

Arch. Ert. 1876.

9.24

A kifizetést teljesitő közhivatal
neve Magyar Nemzeti Muzeum
Müemlékek Orsz. Bizottsága

J e g

A jegyzék sorszáma
/ a póstahivatal tölti ki / ....
.....

Az átadott szelvények jele	sorszáma	Az eg érték valto vány

Márkusfalvai vár

szepes vm. megszállt -

Dienes Adorján

Regélő romok

Rozsnyó, 1940.

267. l.

Márkusfalva -

Máriássy-kastély

írta -

Rados Jenő dr. -

Magyar kastélyok

2/6 l.

Markusfalva.

Mariassy-kastély

lásd

Rados Jenő dr.

Magyar Kastélyok

216, 217. l.

Gacistes szépterv. 1.62.

Nyiregyei Nagy Zsigmond festő l. Nagy Zsigmond.

85

Márkusfalvi
templom és vár

Repr.
MMÉE közl.
1917. 98 l.
lásd

Budapesti felső épitő-
ipariskola szünidei
felvételei. 1912-15.

Üvegablak: Címer, átm. 12 cm. Greuff von Stallberg feliratral. Mezőt, XIX. 22.

Márkusfalva,

Kastély

XVI. sz.

rokoko korban átalakítva

MMEE Kozl

1913. 424. l.

Márkusfalvi

várkastély

Vas. Ujs

1865

9. 7.

Egyed

Horváth Henrik

Horváth Tibor

Höllrigl A. József

Hunyadi József

Huszár Lajos

Jajczay János

Jajczay Jánosné

Kalmár János

Kampis Antal

Kapossy János

Kelemenné Berkovits Ilona

Kopp Jenő

László Gyula

Mihalik Sándor

Nagy Zoltán

Márkusfalva
műemlékei

1.

Arch. Ért. 1915
376. l.

[KSZ elnökét választotta meg elnökévé, míg ügyvezető
lnök Prokopy Imre ny. főispán, Bácsmegye első
lmi társaságának egyik alapítója lett. A társelnökök
an ott van dr. Deák Leó főispán, Balla Pál miniszteri
lyfőnök, dr. Reök Andor főispán, Draskóczy Ede és
ıay Károly írók. Főtitkár Cziráky Imre, a kitűnő
zélő, ügyvezetőtitkár pedig Csuka Zoltán, aki annak-
n Szentelekyvel együtt a Vajdasági Irást, majd ennek
zűnése után a Kalangyát alapította. A Társaság a
SZ-szel együtt adja ki a Kalangyát, amelynek szer-
ője Herceg János. A Társaság székhelye Zomborban
folyóirata pedig Szabadkán jelenik meg.

*

**Az irodalmi estek rendezését Sényi László a Kemény
mond Társaság főtitkára bonyolítja le.**

TARTALOMMUTATÓ a 4. oldalon.

Márkusfalvi
Máriássy-kastély

Iványi Béla:

Báró Máriássy András táborszernagy-
Hadtört. Közl.
1936. 215 l.
képpel

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Márkusfalvi ősi

Máriássy vár

romjai

-Repr.-

Hadtört. Közl

1936. 217. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Márkusfalvi rk.
templom

Máriási István sir-
emléke 1516-ból
képe repr.

Magyarművelődtempl
II. 232. l. 652. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Márkusfalvi
régi vár
Szepes vm.
Kastély
Kerti pavillon

Div Felsőm

298. l.

Keszthelyi Balatoni Múzeum
építk. segélye 1913-ban

VII. 212

Márkusfalvi vk

pléb. templom

(hepes om)

Div Felsőm

297. l

Kecskeméti múzeum építk.
regelje 1913 ban VII. 212

Márkusfalvi templom

(Szepes vm.)

harangja XIV. sz.

A Kassai Múzeumban.

Repr.

Pajdussák 18. l.

Markusfalvai
várkastély
(Hrad Markušovce)

Kepekkel és alap-
rajzzal.

Janota II
164 – 168. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZ

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Márkusfalvi Máriássy

Mátéh

U. 1808.

Vas. ujs.

1912. 152. l.

h.94

Vegyes 1 köt. 8-ad r.

KÁROLY

János

Az ős keresztény irodalom monographiája.

I. Bevezetés.

I-XXXII+1.-253.11.

Budapest

Pallas, 1888

Markusovics István

ötvös

1661-1667

Bazinban

Mihalik S.

Muz és Kut. Ért

1917. 79 l.

úri asszony.

ladó úrhölgy, ki jobb kezével mutatni lát-
gyezőt tart, visszatekint és így beszél a temes
tával, ki bal~~jat~~ kezét kardján nyugtatja. Öltözete
g kócsagforgóval, zöld bekecs és piros dolmány
~~szárú és fölül fehér~~ nadrág himzéssel, csizma
pival: ~~derekát öv szorítja s oldalán kardlóg~~
lgyel: ~~kalapot~~ csákó forgóval, prémes kabát zsinór-
erék fűzővel és uszályos ruha alól csipkével A
Felirata a kép alatt ~~két~~ karon és -két sorban:

nderista és egy
szszonyság
esztendőben"
Banderist u. Dame
n Jahr 1790."
itt: „52."
a reilapnak 25·3 : 18·9 cm.

5 (színes)
moniens Bewohner. Wien, Cappi 1816.

W7/96 No 59.

JOANNES MARKUSS, textilfestőmester

Az 1805-ös céhtörvény alapjan a Gömöriek 1817-ben elvaltak Lőcsétől Jolsva székhellyel. Jolsva, Nagy-Röce, Kövi, Gömör-Panit, Kun-Tapolca, Ohtina, Ratko, Csetnek 18 mestere vállalta a céhszabályok költségét. - Ezek egyike:
16. - Joannes Markuss, Ochtimo/Ohtina/
183. old. 39. jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101-old

ARCABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

MÁRKUSZ Ferenc mérnök

két emlékmű terve: Vaskapu és a vulkáni hágón.
Mindkettő a vajdahunyadi vasgyárban készült

SZŰCS György: A millennium emlékműszobrászata. In:
A bánhidai Turul. I. Tatabánya, 1992

45.

Márkusz Imre

1886.

Éimisk 1930. 86. l

MÁRKUSZ USZKAY Erzsébet *159*
Zalaegerszeg, 1944. december 30.
IA Képz. Főisk. Kvár, textiles

Banner Erdély

MDK

Márkutz József

1883-ban az 1873-ban épült egyemeletes házra még két emeletet huzott rá., Barabás J. dr. részére. Tolbuchin krt 12.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

127.1.

Markutz József 81 építész
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Bp. V. Vámház krt. 10. 1882

ventaries of forts and churches or from f
correspondence. We may also come across
commissions in family archives.

However, in the examination of the ava
source material and of that still to be disco
one point of view must not be left out of con
ation. From those statements in which a p
is requested to have "the image of the poor t
portrayed, cannot be concluded in every ca
the preparation of a catafalque painting
characterized by the features mentioned a
Such is for example the letter written by F
Dobó of Ruszka to the council of Kassa in
In this case the painter had to prepare the po
of the wife of the writer of the letter for the f
tomb-stone engraver. For this purpose a s
size representation striving only to fix the fea
of the face would be sufficient. A similar fun
must be attributed also to the picture ment
in the list of amounts spent for the funer
palatine György Thurzó.[6] Although the cataf
painting of György Thurzó can be seen even t
this small item among the expenses could n
the price of a large-size portrait. From the s
ness of the amount we can only conclude
roughly-outlined representation, which could
been painted before the coffin was closed.[7]

kötelesek az érettségi feladatokat közölni. Ezekből Kövi husz év óta gyüjti a mennyiségtani feladatokat, s gazdag példatárt állított össze. Megjelent Iglón Schmidt József nyomdájában s ára 80 kr.

Törvény a borhamisítás ellen. Lónyay Ferencz magyarázó jegyzetekkel ellátva adta ki *A mesterséges borok készitésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról* szóló törvényt, mely e hó 4-ikén lépett életbe. A kis munka bevezető részében megtaláljuk a törvény történetét. Magát a törvény szövegét tételenként, könnyü és érthető nyelven magyarázza. Ára 80 kr. Megrendelhető a «Hazánk» irodalmi vállalatnál, Budapest, Köztelek.

Gyermekvédők Almanach-ja jelent meg *Malcomes* Gizella báróné szerkesztésében s a gyermekvédő egyesület kiadásában. A csinos kiállításu kötetet a szerkesztő nyitja meg, Magyarország hölgyeihez fordulva, az egyesület czélját, jelentőségét fejtegetve s pártolására buzdítva minden gyermekbarátot. A bevezetés után szépirodalmi dolgozatok következnek, és pedig költemények, elbeszélő művek, végül rövid elmefuttatások több ismert irótól. A kötet ára füzve egy forint.

Uj zeneművek. *Solti* Gusztávné *Homa* Ellától új zenemű jelent meg «Salon Mazur» czimen, zongorára. A zenemű *Wekerle* Sándor miniszterelnöknek van ajánlva s ára 3 korona. — *Barta* Henrik «Casinó-csárdás» czimen adta ki új csárdását, mely Táborszky Nándornál jelent meg, s ára 60 kr. — Bárd Ferencz kiadásában *Papp* Zoltántól jelent meg «Négy új magyar dal». Ára 75 kr.

Nemzeti szinház. Többszöri elhalasztás után — a mit közbejött akadályok okoztak, — jan. 19-ikén végre szinre került a nemzeti szinházban *Várady* Antal «*Rafael*» czimű drámája. Minden felvonás után kihivták a szerzőt, ki a nagy olasz művész alakját rokonszenvvel állította a szinpadra.

Rafael az idealizmus utolérhetetlen festője. Élete azonban nem foglal magában drámai anyagot. Dicsőségben, szerelmek közt élt, s fiatalon, 37 éves korában halt meg. Följegyezték életéből egy egyszerű leányhoz, egy pék szép leányához, Fornarinához való viszonyát. Várady ehhez hozzá adott egy drámai alakot, az urbinói herczegnőt, a ki halálosan beleszeret Rafaelbe, de mikor annak szívét nem tudja elfordítani Fornarinától, meg akarja ölni a lányt, azonban Rafael veti közbe magát, őt sebesíti meg a mérgezett tőr, meghal s ugyanakkor Fornarina a Tiberisbe öli magát. A szinház fényesen állította ki a darabot. A czimszerepet Somló játszotta. Kiváló volt Mihályfi mint Fra Barnabo; Fái Szeréna mint herczegnő; Hegyesi Mari mint Fornarina; Felekiné mint a pékné.

Verdi új operája. A 81 éves *Verdi*, kitől alig egy éve került szinre «Falstaff» operája, már új operát fejezett be. Ez «*Romeo és Julia*», melynek szövegét Boito Arrigo irta Shakespeare drámájából, s a tavaszkor Milanóban kerül szinre.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémián jan. 22-ikén a mathematikai és természettudományi osztály ülésezett dr. *Than* Károly elnöklete alatt.

Dr. *Thanhoffer* Lajos «Szövettan és szövettani technika» munkájának II. részét mutatta be, a mely «A szövetek és szervek szerkezete és azok vizsgáló módszereit» tartalmazza. A mű e része az emberi test minden szervének s legkisebb porczikájának is mikroskopikus szerkezetét tárgyalja. *Klein* Gyula «A keresztes virág alkatáról boncztani alapon» czimű növénytani dolgozatáról tartott előadást. Ezután Tang Ferencz állatgyógyászati akadémiai tanár «A bélüterek bekötésének hatásáról» értekezett. Végül *Landauer* Ármin «Adatok a víz szerepéhez a szervezetben» czimű első közleményét mutatta be *Klug* Nándor rendes tag.

Munkás-kaszinó. K. *Jónás* Ödön, a műegyetem tanára, mint az ipari munkások képzésére alakult országos bizottság elnöke, munkás-kaszinó megalapítását tervezi. Egyelőre csak egyet szándékozik létrehozni, és pedig a kőbányai-ut végén. A helyiségben lesz előadási terem, hol vasárnaponkint a munkások számára szakszerű előadásokat tartanak; lesz egy, a munkások igényeinek megfelelő könyvtár, melyet a tagok délutánonkint használhatnak s végre oly tanterem, hol az irás és olvasás első elemeit fogják az illetőknek tanítani. Az épületben lesz játékterem is, melyben kártya kivételével mindent játszhatnak, s itt lesz berendezve az ujságolvasó helyiség. Ugyanitt ételt s korlátolt mennyiségben italt is kaphatnak a munkások.

Az országos állatvédő egyesület közgyűlése jan. 14-én ment végbe dr. *Verédy* Károly budapesti tanfelügyelő elnöklete alatt, a ki bejelentette, hogy József főherczeg elfogadta az egyesület védnökségét. A közgyűlésen negyven rendőr között osztottak ki 10—50 koronáig terjedő jutalmakat; 10—10 koronát kapott 3 egyfogatu, 3 kétfogatú kocsis és három fuvaros, a gödöllői erdőhivatal 5 vadásza, két fővárosi vásárbiztos és három baromfikereskedő aszszony. Dr. *Szalkay* Gyula titkári jelentése beszámol az elmult év eseményeivel. Létrehozták az állatvédelmi szabályrendeletet. S minden kerületben 4—4 új állatvédő táblát helyeztek el. Az egyesület naptára s uj vállalata és az állatvédők könyvtárának első kötete megjelent s a kereskedelmi, földmivelésügyi és kultuszminiszterek az alattuk levő intézetekben terjesztették a könyvet. A megüresedett alelnöki állásra *Hummel* Nándornét választották meg. Végül elhatározta a közgyülés, hogy a millennium esztendejében állatvédelmi kongresszust rendez.

MI UJSÁG?

A király majd mindennap kirándul Gödöllőre vadászatokra. A délelőttöket azonban a budai királyi palotában tölti, elintézi az ál'ami ügyeket, s nyilvános kihallgatásokat ad. A január 25-iki kihallgatás után *Benczur* Gyula műtermébe készült, hogy készülő arczképéhez üljön, de akadályozva volt a látogatásban.

A január 25-iki kihallgatáskor ő felsége a református egyház képviseletének küldöttségét fogadta, mely megköszönte az uralkodónak a zsinaton hozott törvények megerősítését. A küldöttségek vezetői voltak Kun Bertalan püspök, Tisza Kálmán gondnok. Megjelentek: Szász Károly, Szász Domokos, Kiss Áron, Papp Gábor püspökök, Baksay Sándor esperes, Szilágyi Aladár gondnok, gróf Teleky József gondnok, Kállay Lajos esperes, Beöthy Zsigmond gondnok, Véghelyi Dezső gondnok, Bartha Lajos esperes, báró Bánffy Dezső gondnok, Hegedüs Sándor gondnok, Bornemisza József esperes, Fejes István, báró Vay Béla gondnok, Bernáth Elemér gondnok, Széll Kálmán esperes, gróf Degenfeld József gondnok, Horty István esperes. *Kun* püspök, mondott köszönetet ő felségének, hűséggel fogadva minden alkotmányos uton létrejött és jövendő országos törvényeink megtartását. Ő felsége örömmel fogadta ezt s kivánta, hogy az uj szabályok a református egyház javára szolgáljanak. Ezután a király többeket megszólított; *Kun* püspöktől egészsége után kérdezősködött; *Tisza* Kálmánnak részvétét fejezte ki kis unokája halála fölött; b. *Bánffy* Dezsőtől a képviselőházban legközelebb tárgyalandó törvényjavaslatok után kérdezősködött. *Szász* Domokos püspökhöz igy szólt: «Ön messziről jött.» — Aztán igy folytatta: «Végig olvastam a zsinati törvényeiket, igazán nagyon szépen vannak kidolgozva.» A király ezenkívül még *Szász* Károly püspököt, *Beöthy* Zsigmondot, *Hegedüs* Sándort és *Vay* Béla bárót szólította meg. Végül kezet fogott a küldöttség valamennyi tagjával, mire a kihallgatás véget ért. A királyi palotából a küldöttség a közoktatásügyi miniszterhez ment, s ott is megköszönte a törvények megerősítését.

Jókai a királynál. A január 22-iki általános kihallgatáskor Jókai is megjelent a budai királyi palotában, hogy megköszönje a jubileuma alkalmával kapott legfelsőbb elismerést és üdvözletet. A király nagyon szivesen fogadta a költőt; eléje ment egész a teremajtóig és ő szólitotta meg először. «Nagyon örülök, hogy önt ismét itt láthatom.» Jókai erre néhány szóval köszönetet mondott a király elismeréséért. «Nagyon örülök, — folytatá a király — hogy ez a nemzeti ünnepély oly fényesen sikerült. Igazán teljes siker volt. De annak különösen örülök, hogy ön ezt a nagy fáradtságot olyan kitünő erővel és jó egészséggel viselte. Mennyi beszédet kellett önnek tartani!» «Az még a könnyebb része volt a föladatnak, — felelé Jókai — hanem még ezután estélybe és bálba menni, nem ilyen öreg legénynek való.» «Az igaz, — szólt a király — ebben a helyzetben a mulatság az igazi fáradság; de hát csak maradjon még sokáig ilyen ifju öreg legény!» A király a kihallgatásra megjelent nagy irót a hivatalos rangbeliek után első helyen fogadta.

József főherczeg családja. József főherczeg egész családja, Margit főherczegnő kivételével, e hó 25-ike óta együtt van a fővárosban. E napokban érkezett meg Pozsonyból *József Ágost* főherczeg is nejével *Auguszta* herczegnővel.

Felolvasás Ferencz Ferdinánd főherczeg utazásáról. A *bécsi* földrajzi társaság e hó 23-ikán dísziilést tartott, melyen Ferencz Ferdinánd főherczeg szerencsés hazaérkezését ünnepelték. Jelen voltak: Rainer főherczeg, a cumberlandi herczeg, a württembergi herczeg, Krieghammer hadügyminiszter, báró Beck vezérkari főnök, báró Sterneck tengernagy, sok udvari, állami méltóság és tudós. *Sanches de la Cerda* sorhajóhadnagy, aki a főherczeget utjában kisérte, tetszéssel fogadott előadásban ismertette a főherczeg világ körül való utazását. Röviden elmondotta az érdekes epizódokban gazdag expedicio történetét és különösen kiemelte a beszerzett gyüjtemények nagy tudományos értékét. A felolvasás után *Hauer* elnök az előadónak köszönetet mondott és hálásan emlékezett meg arról, hogy a főherczeg megengedte, hogy nagy utazását részletesebben először a földrajzi társaságban ismertessék.

Stefánia özvegy trónörökösné Balaton-Füreden. A balaton-füredi fürdőigazgatóság megkapta a hivatalos tudósítást, hogy Stefánia özvegy trónörökösné *juliusban* Balaton-Füredre érkezik és *ott egy hónapig marad.*

A német császár egy magyar főurnak. A német császárnak gr. *Széchenyi* Imre berlini nagykövet korában kedves embere volt, s Vilmos császár a kőszegi hadgyakorlatok alatt is meglátogatta a betegeskedő magyar főurat horpácsi birtokán. A császár most gr. Széchenyinek elküldte márvány mellszobrát, melyet a hires német szobrász, *Begas* készített. A szobor másolata annak, melyet Vilmos császár nagyanyjának, Viktória angol királynőnek rendelt meg Begasnál.

Kossuth *Helfy* Ignácz országgyülési képviselőhöz sajátkezü hosszabb levelet intézett, melyben kijelenti, hogy már annyira jól érzi magát, hogy nehány nap mulva ujra hozzáláthat munkájához.

Nagy alapítvány. *Szegzárd* városa nagy alapítványhoz jutott, 80,000 frthoz árvaház számára, s 10,000 frthoz közművelődési czélokra. E napokban hunyt el ott b. *Augusz* Antal, néhai helytartósági elnök özvegye, szül. Sváb Klára, jótékony életének 67-ik évében. Sok csapás érte, egymásután temetvén el férjét, két reményteljes fiát, két leányát, csak egyetlen gyermeke, egy leány maradt életben, ki most egy bécsi kolostorban van. Az 1886-ban elhunyt *Imre* báró, kivel a család férfiága is kihalt, édesanyja beleegyezésével tette az említett 90,000 frtos alapítványt a családi vagyonból. Ez alapítvány most az özvegy halála után rövid idő alatt rendeltetése czéljára fordítható. Az árvaházat Augusz-árvaháznak nevezik el.

A debreczeni ref. egyház 30,000 frtos örök-sége. Pár évvel ezelőtt meghalt özvegy *Papp* Józsefné szül. *Zágonyi* Sára, kinek férje lakatos mester volt Debreczenben, 30,000 frtot érő tekintélyes vagyona általános örökösévé végrendeletében a debreczeni ev. ref. egyházat tette, illetőleg a vagyon kezelésével az egyház presbitériumát bizta meg, mely a külön alapítványként kezelendő hagyaték jövedelmeiből ref. vallású iparossegédek tovább képzését van kötelezve előmozdítani. Az oldalági rokonok pörrel támadták meg a végrendeletet, de az egyház e napokban megnyerte a pört s a házból és tanyaföldekből álló hagyatékot már átvette s elhatározta a presbiterium, hogy a Pap-Zágonyi alapítványt a pénztárnál megnyitja. Kamataiból külföldi tanulmányútra menő iparossegédek is kapnak ösztöndijakat.

A farsang. Nem mulik éjjel bál nélkül a fővárosban. Egy-egy estére olykor kettő-három esik.

Január 18-án a *doktor-bálra* annyi egészség vette körül az orvosokat, hogy alig fért meg a redoutban. Az első négyest 250 pár tánczolta. A tánczrend szép japáni selyem legyező volt, élővirág bokrétával, kis selye m könyvvel. Serly Lajos 42 tagból álló új zenekara játszott, s a legkedveltebb ujdonságokat és Serly ez alkalomra irt doktor-keringőjét adta elő. A rendezőség 150 fiatal doktorból alakult, a kik igazán életrevaló estélylyel gazdagították a farsangot. Házi asszony nem volt.

Január 20 ikán a redoutban az *épitő iparosok* bálja volt, s körülbelől 200 pár tánczolt; a lady patronesse tisztjét Kauser Gyuláné végezte. Ugyanez este volt a *kereskedelmi utazók bálja* a VI—VII. kerületi kör termeiben: a budai Fáczán vendéglőben pedig a népkönyvtár egyesület javára gyült össze jelentékeny összeg vigalom utján. — A régi hires jogászbálokból alakult *jogász estélyen* január 22-ikén a VI—VII. körben a jókedv kifogástalanul nagy volt, a tánczolók kevesen. — Az *E. M. K. E*-bál jan. 24-ikén a farsang egyik legszebb bálja volt a VI—VII. körben. Gr. Károlyi Viktorné, Hieronymi Károlyné, gróf Károlyi Istvánné, Berzeviczy Albertné, gróf Károlyi Tiborné, Brüll Ignáczné, Hegedüs Sándorné, gróf Dessewffy Aurélné és Rupp Zsigmondné teljesitették a házi asszonyi tisztet. A mulatság világos reggelig tartott. — A *pénzintézeti tisztviselők bálja* január 25 megtöltötte a redout termeit. Bálanyák voltak: Wekerle Sándorné, Hie-

ronymi Károlyné, Lukács Béláné és dr. Münnich Aurélné. A miniszterek közül is többen megjelentek, valamint a fővárosi pénzintézetek igazgatói. — *A pestmegyei bált*, mely minden évben a farsang egyik legkedvesebb mulatsága és a vidékről is számos család érkezik rá, e hó 27-ikén tartják a redoutban. A háziasszony a főispán neje, Beniczkyné Bajza Lenke lesz. A királyt is meghivta egy küldöttség, melynek tagjai Beniczky Ferencz főispán, Tahy István kamarás, Zseny József tisztb. főjegyző voltak. A tánczvigalomra Zseny József ismét irt «Pestmegyei csárdást», már a 12-iket. — Az előkelő világ szalonjaiban is gyakoriak az estélyek. Gr. *Károlyi István* múzeum-utczai palotájában jan. 19-ikén adott táncz-estélyt, melyen együtt volt a főváros előkelősége, a közélet szereplő férfiai, miniszterek, képviselők, katonák, több művész, tanár. A vendégeket a házi asszony, gr. Károlyi Istvánné szül. Csekonits Margit a lépcsőházban fogadta. A vendégek közt volt *Klotild* főherczegnő, Koburg Fülöp herczeg nejével, Lujza herczegnővel. A vendégek, számszerint 240-en, éjjel két órakor ültek vacsorához az udvari nagy teremben — vacsora után pedig ismét folytatták a tánczot az üvegkupolás nagy teremben, melynek karzatán Berkes Béla játszott.

Jókai előfizetői. A jubileumi ünnepélyek már lezajlottak, de azért még mindig érkeznek előfizetések Jókai műveinek nemzeti kiadására.

A belvárosi takarékpénztárban újabban előfizettek. A budapesti református főgymnázium önképző köre, a dévai állami főreáliskola önképző köre, a lőcsei állami főreáliskola, a kecskeméti római katholikus egyháztanács, a székesfehérvári kereskedelmi csarnok, Komárom vármegye közönsége, Faludy Lőrincz (Kis-Marton), Esztergom város közönsége, a székesfehérvári pinczér-egyesület, Stepán Gábor (Málna), Körmöcz város közönsége, Győr város, Maros-Vásárhely, Samarja és Hajdu vármegye közönsége, sepsi-szent-györgyi református Székely-Mikókollégium, gróf Apponyi Albert, Kun-Félegyháza város közönsége, Heidelberg W. Lipót, Rothberger Jakab a bécsi magyar egyesület könyvtárának ajándékul és Mezei Gyula az országos kisdedovó egyesület képzőjének ajándékul, Kecskemét város közönsége három példányra, Hódmező-Vásárhely közönsége két példányra, Szeged város közönsége két rendes példányra és egy ötszáz forintos amatör példányra fizetett elő.

Uj éjszaksarki expediczió. A híres éjszaki utazó, báró *Nordenskjöld* a napokban Kopenhágában időzött, hogy a dán királyi grönlandi kereskedelmi társaságtól Grönland geografiai viszonyai felől értesülhessen. A hírneves éjszaksarki utazó most újabb expedicziót szerel föl, hogy a valószinüleg szerencsétlenül járt *Björling*-expedicziót fölkeresse. Nordenskjöld lehetségesnek tartja, hogy az expedicziő tagjai közül nehány embernek sikerült Grönland partjaira menekülni. A *Nansen*-féle expediczióról azt hiszi, hogy a bátor norvég tudósnak nehezen fog sikerülni, hogy az északi sarkra eljusson. Abban nem kételkedik, hogy Nansen képes lesz minden veszélylyel megküzdeni, valamint abban sem, hogy a vakmerő utazó gazdag, tudományos értékű anyagot hoz haza magával útjából.

A vig-szinház. A Budapesten épitendő negyedik szinház fölépitésére a kormány 200,000 frtnyi kamat nélküli állami kölcsönt ad, melyről a belügyminiszter közelebb terjeszti elő a törvényjavaslatot. A fővárostól pedig telek vagy évi segély várható. Megalakult tehát most a részvénytársaság is, mely a még hiányzó összegeket részvény utján gyüjti össze. Eddig 70,000 frtot irtak alá. Az alakuló közgyülésén elnökké *Andrássy* Tivadar grófot, a képviselőház alelnökét, alelnökökké pedig *Lipthay* Béla bárót és *Keglevich* István grófot választották meg.

A zónarendszerü személy díjszabás életbeléptetése a szentes-hódmező-vásárhelyi h. é. vasuton. A magyar kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint, a m. évi október hóban megnyitott szentes-hódmező-vásárhelyi h. é. vasuton zónarendszerü személy- és podgyász díjszabás lépett életbe. Ezen díjszabás a m. kir. államvasutak személy-díjszabási osztályában (Csengery u. 33. sz.) 10 krért kapható.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

	egész évre	félévre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság — — — frt	8.—	frt 4.—	frt 2.—
A Világkrónikával együtt «	9.60	« 4 80	« 2.40
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok — «	12.—	« 6.—	« 3.—
A Világkrónikával együtt «	13.60	« 6.80	« 3.40
Csupán a Politikai Ujdonságok	5.—	« 2.50	« 1.25
A Világkrónikával együtt	6 60	« 3.30	« 1.65

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: báró Sennyey Lajos, a magyar főrangu világ köztiszteletü tagja, jeles gazda, b. Sennyey István képviselő édesatyja, zemplénmegyei paczini birtokán. — Bodó János Miklós, ferencz-rendi áldozópap, 70 éves korában, Székely-Udvarhelytt. — Barthalos Mihály, nagypirithi ref. lelkész, a pápai egyházmegye volt esperese és gyámoldai pénztárosa. — Nagy Kálmán, dédesi plébános, 41 éves. — Rapos József, az orsz. kisdedóvó képző intézet nyugalmazott igazgatója, ki a kisdednevelés történetében uttörő volt, 82 éves korában, Budapesten. — Rosty Flóris, követségi tanácsos a portugál követségnél. Gácson. Rosty tüdőgyulladást kapott és ennek következménye volt a hirtelen beállott halál. — Fényes Lázár, Biharmegye egyik előkelő családjának aggastyána, 88 éves, Csokalyon. — Dr. Szaxun János, vallás- és közoktatásügyi miniszteri titkár, 38-ik évében, Budapesten. — Molnár Dániel, Schönborn gróf munkácsi uradalmának nyug. főpénztárnoka, Beregmegye bizottsági tagja, városi képviselő, a beregmunkácsi takarékpénztár s a munkácsi népbank igazgató-tanácsosa, 81 éves, Munkácson. — Dr. Szigethy Zsigmond, sz. áll. m. kir. honvédezredorvos, kondorosi községi orvos, életének 62-ik évében. — Jamriska Sándor, a rákos-kereszturi takarékpénztár pénztárnoka, 34 éves. — Tráblik Ferencz, jászladányi földbirtokos, Jászladány község gyámja, 62-ik évében. — Pereszlényi János, győri ref. lelkész, a dunántúli egyházkerület jegyzője, 63 éves. — Hevesi Balázs, fővárosi zongoragyáros. — Szokoly Károly, ügyvéd, 39 éves, Szegzárdon. — Gonda N. János, nyug. megyei körjegyző, 64 éves, Nógrád-Megyeren. — Lejtényi László, a magyar államvasutak vezértitkárjánál alkalmazott fogalmazó, a fővárosban. — Márkutz József, épitész, előkelő fővárosi polgár, 45 éves, Nagy-Váradon. — Engel György, a pesti Lloyd-társulat könyvnyomdájának volt vezetője, 66 éves, Budapesten. — Kéry Ferencz, ügyvéd és földbirtokos, Jákfán. — Schiffbeck Mátyás, Kassa egyik előkelő polgára, 59 éves. — Exner Alajos, volt sümegi kántortanitó, 68 éves. Az elhunyt ötven esztendeig működött a tanitói pályán. — Löffler József, a magyarországi fogorvosok nesztora, 86 éves, Budapesten. — Eder József, fővárosi háztulajdonos 51 éves.

B. Augusz Antalné, szül. Sváb Klára, 67 éves, Szegzárdon. — Hedry Ernesztné, szül. Péchy Zsófia, 73-ik évében, M.-Raszlaviczán. — Szücs Lajosné, szül. Bernáth Johanna, a miskolczi kir. törvényszék egyik birájának, neje Miskolczon, 62 éves korában. — Tisza Ilonka, Tisza István 5 éves leánykája, Tisza Kálmán unokája, Kocsárdon, difteritisz következtében. — Özv. Rigó Józsefné, szül. Szaplonczay Francziska, Rigó Ferencz volt képviselő, Rigó Lajos bihari ref. lelkész és képviselő édes anyja, Biharon. — Nánássy Lászlóné, sz. Bethlen Mária, debreczeni kir. közjegyző neje, 62 éves korában, Debreczenben. — Özv. Uzóvics Jánosné, szül. Motesiczky Nepomucena, csillagkeresztes hölgy, életének 85. évében Petheöfalván — Özv. Fekete Károlyné, sz. Morócz Anna, 79 éves, Viszneken. — Özv. Veszprémi Elekné, sz. Dánér Rozália, 62 éves, Kolozsvártt. — Özv. Zsiró Istvánné, szül. Horváth Ágnes, 81 éves, Ungvártt. — Fackh Jeanne, Fackh Károly miniszteri tanácsos leánya, 15 éves korában, Budapesten. — Pintér Józsefné, sz. Pintér Hajnalka, az «Egger-féle villamos gyár» művezetőjének neje, 20 éves, Budapesten. — Özv. Markó Pálné, szül. Balajthy Borbála, dr. Markó László miskolczi főorvos édesanyja, 70 éves, Miskolczon. — Özv. Lakatos Fanny, Kende Zsigmondnak, a «Magyar Ujság» felelős szerkesztőjének anyósa, 70 éves, Budapesten. — Rácz Mihályné, szül. Komlóssy Jozefa, Nagy-Várad város főjegyzőjének neje, N.-Váradon. — Özv. Hanko Dánielné, szül. Geréb Karolina, volt hadbiró özvegye, 82 éves, Kézdi-Vásárhelyen.

Szerkesztői mondanivalók.

Bosszú. Adjátok vissza ifjuságomat. Khaosz. Nem valami érett termékek; sok bennük a fiatal gőz, de kevés a számbavehető tartalom. A nyelv is sokszor lapul prózává s egyikben olyan pongyola versformával találkozunk, hogy a négysoros strófaszerkezetben a két első sor rimtelen a harmadik és negyedik páros rímes.

Murányvár romjain. Vannak lendületesebb részei, de egészben nem sikerült. Alapeszméjét mások már sokszor elmondták; egyéni vonások pedig nincsenek benne. Mindezt — kivéve Wesselényi és Máriája nevét — bármelyik váromladékról el lehetne mondani.

A majorosné lánya. Húzd rá czigány. A első, a Sári biró lánya szomorú történetének változata; de sokkal gyengébb, mint a nép-ballada, mely után készült. Még gyengébb a második, melyben egyáltalán semmi méltányolni valót sem találunk.

Szögedi Andrásné. A székely népballadák hangja, előadási módja kitünően el van benne találva. Kár, hogy Szögedi Andrásné élete nincs egy kissé jobban megvilágitva s az asszony lelkébe több bepillantást nem enged a szerző.

Őszi kép. Csupa Petőfi-reminiszczencziákból áll.

Hulló levelü. Jelentéktelen kis vers; nincsenek sem oly jó, sem oly rosz tulajdonságai, hogy szerző költői tehetségére következtetést mernénk belőle vonni.

Merengés. A csinos nyelv és a szép, mondhatni virtuóz verselés valóban figyelmet képes kelteni szerző tehetsége iránt; de a költemény tartalmáról s belformájáról nem mondhatunk hasonló dicséretet; 24 nyolczsoros versszakból álló merengés már magában képtelen dolog, hátha még csupa áradozás s tarka képeknek szerves kapcsolat nélküli egymás mellé rakása.

Két rózsa. Elbeszélés. Nagyon meglátszik rajta, hogy fordítás. Hogy pedig kivált az ilyen féle darab, mint ez a «Két rózsa» élvezhető legyen, olyannak kellene lenni a fordításnak, hogy az idegenszerűséget ne vegyük észre minden lépten-nyomon; a szószerinti fordítástól óvakodni kell, s magyaros zamattal, a magyar olvasó izlésének megfelelőleg kell az idegen szöveget visszaadni.

SAKKJÁTÉK.

1816. számu feladvány. Chocholous Gy.-től.

A «Nuova Rivista» feladványtornáján II. dijat nyert.

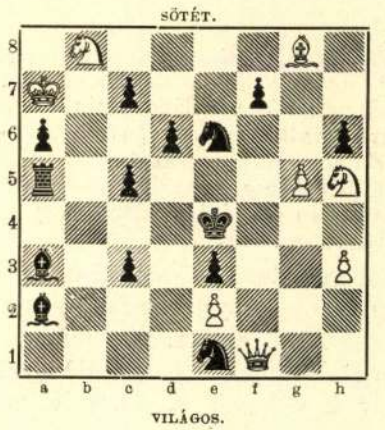

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1808. számu feladvány megfejtése

Jonsson E.-től.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*
1. Vh2—h6	— t. sz.
2. Megfelelőleg mat.	

Az 1809. számu feladvány megfejtése

Gold Samutól.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*
1. Hd5—e3	Kd4—e5 :
2. Fg4—e2	d3—e2 :
3. d2—d4 mat.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Kecskeméten:* Balogh Dienes. — *Cséhteleken:* Wertheimstein Alfréd. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 2-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Több világosságot.*

***Heti naptár,** január—február hó.*

Nap	*Katholikus es protestáns*		*Görög-Orosz*	*Izraelita*
28 V.	G Hatvanad v.	G Nagy Kár.	16 B 30 Pét.	21
29 H.	Szál. Fer. ea.	Juventin	17 N.-Antal.	22
30 K.	Mártonka sz.	Mártonka	18 N.-Atanáz	23
31 S.	Nol. Péter hv.	Vigil	19 Arzén	24
1 C.	Ignácz pk.	Ignácz vt.	20 Eutim	25 Schob.
2 P.	Gyertyasz. B.-A	Gyertyasz. B.-A	21 Ágnes	26
3 S.	Balázs pk.	Anaszgár	22 Timód	27 S.Misch

Holdváltozás. ☾ Holdtölte 21-én 4 óra 12 pk. délután.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Báli selyemszöveteket méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig, valamint fekete, fehér és szines selyemszöveteket is méterenkint 45 krtól 11 frt 65 krig — sima, csikozott, koczkázott, mintázott, damaszolt stb. minőségben (mintegy 200 különböző fajta és 2000 különb. szín s árnyalatban) **póstabér és vámmentesen a privátmegrendelők lakására** szállit: **Henneberg G.** (cs. kir. udv. szállító) **selyemgyára Zürichben.** Minták póstafordulóval küldetnek. Svájczba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (4)

Markutz J. épitész

Vámház körút 12. sz. Barabás J. dr. féle házra 2 emeletet ráépitett 1883-ban és a földszintet és az első emeletet átalakitotta.

Bauzeitung für Ungarn, 1883.

33. sz. (Revue über Budapester Neubauten 1883.)

u. o. 1883-ban tervezte épitette Schmidlechner György házát a Kecskeméti utcza 12. sz. alatt.

á. Minthogy a rendezés
letrajza még hiányzik,
mellékelt kérdő-ív és
ikon teljessége érde-
szíveskedjék.
életrajz néhány napon
öre is hálás köszöne-

áló tisztelettel

ÉPZŐMŰVÉSZEK LEXIKONA
ZERKESZTŐSÉGE.

zetési kötelezettséggel nem jár.

Markutz Józef

csak épitomester

az 1870 es evekben

Pesten

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Márkutz József

---

előkelő ~~fő~~ egyetem polgár
meghalt 1894-ben 45 éves
korában Nagy Váradon.

Vas-Zsp 1894. 62. l.

1894
45
1849
94

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MÁRKY BÉLA kerámikus iparművész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1984 FEB 12

1021

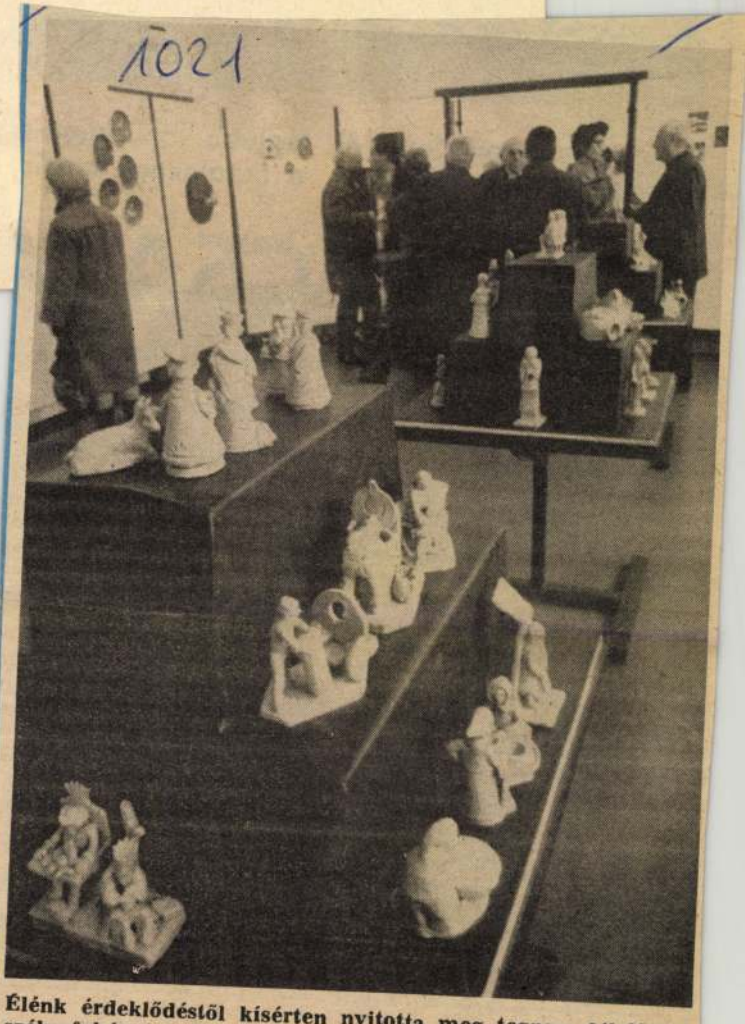

Élénk érdeklődéstől kísérten nyitotta meg tegnap délelőtt a székesfehérvári Barátság Házában dr. Vadász Géza tanár Márky Béla kerámikus iparművész kiállítását. Irókázott, más zas tálak, terrakotta életkép-szobrocskák, zománcos ékszerek s egyéb dísztárgyak, ezenkívül tájvázlatok sorakoznak a teremben, összesen kétszáznál is több. A 84 éves mester, aki 1926 óta él a megyeszékhelyen, az utóbbi néhány esztendőben hozta létre mindezt. Munkáinak bemutatója március 11-ig tekinthető meg naponta 9-től 19 óráig

Fotó: Fási László

Új sorozatu
idősebbekn

ARANYCSAP

ADATOK. A csapat 1950. június 4-én játszott először együtt, és 1956. október 14-én utoljára. A két dátum között 60 válogatott mérkőzés van. Ebből 49 győzelem, 7 döntetlen és 4 vereség. 242 gólt rúgtunk, és 75-öt kaptunk. Egy olimpiai aranyérem, egy Európa-bajnoki cím és egy világbajnoki ezüst van a képzeletbeli vitrinben. Az örök 11-ben a valóságban 52 játékos szerepelt. A legyőzöttek között volt Brazília, Uruguay, Anglia, Olaszország, az NSZK, Ausztria és minden csapat, akivel játszottunk.

E száraz adatok mögött ott van a wembleyi csoda a maga hat magyar góljával, a felejthetetlen győzelem Uruguay felett csakúgy mint az esős VB-döntő Bernben, ahol a csapat egy minden szépségét nélkülöző harc végén el bukott.

KÖSZÖNET. Voltak és vannak nagy futballcsapatok. A brit szigetek megtermik mindig a kitűnő angol és skót csapatokat, Európa az NSZK-val, az olaszokkal, Hollandiával kérkedik, Brazília Uruguay, Argentína Dél-Amerikáé.

A magyar aranycsapat — az egész világé!

A néhány beavatotton kívül ugyan ki tudná megmondani, hogyan állt fel a brazil vagy az NSZK válogatott egy-egy világbajnoki döntőn?

De a magyar aranycsapat összeállítását bárhol a világon, ahol a labdarúgást szeretik, minden korosztály habozás nélkül elsorolja.

Grosics — Buzánszki Lóránt, Lantos — Bozsik

Téli olimpia

Két hete még az volt a gondja a téli olimpia rende-

indult. A 61 induló közü Kovács Zsolt a 45., Spisák

Márky Ödön

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiállitásán.

N.U.932.IV.8.

Library Copy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÖ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-868, 387-748, 340-725
1976 APR 3
NAPLÓ (VESZPRÉM)

Márky Zoltán

1021

MÁRKY ZOLTÁN: BALATON

Ányos és a maga készítette
nos motor. Az elektromos üze-
torok gondolatát ő vetette fel
először a világon . . .

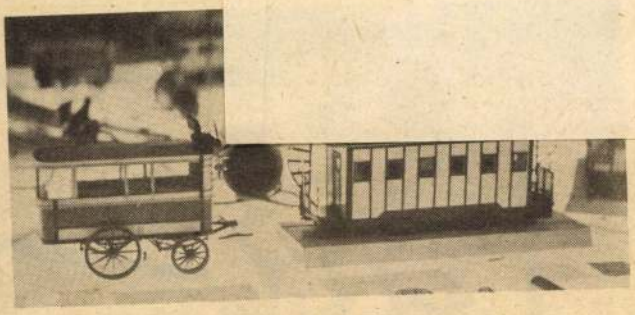

Omnibusz modell és lóvasút-kocsi az első városi „tö-
megszállító" eszközök.

A lóvasúttól a csuklósbuszig

MDK

Märle Róbert

Talmudista, akv.

OMIKE IV. xiáli. 1963. ápr.

MDK

Märle Róbert

Öcskös, röttli
Mühelyben, vizf.
Arcképtanulmány, pit. -
Férfiarckép, pit.

MIEFHOE kiáll. 1943.

M.D.K.

Paul Marle

Fényképét hozza a lap azzal a megjegyzéssel, hogy "..a világ egyik leghiresebb karikaturistája... magyar fiu."

Magyarok világhiradója c. rovat
Szinházi Élet. Bp. 1929. dec. 15-21. XIX. évf.
51. sz. 50. lap.

M.D.K.

Marlenyi Béla

Kiállitott müveit emliti meg Bunyady Sándor- "A Mücsarnok tavaszi tárlata" c. beszámolójában.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. ápr. 24-3o.
V. évf. 17. sz.

MARLIAN (Merlian) Carlo stukkatur

1655 Vörös ~~[illegible]~~ Bő

Ars 1996/1-3 235.

sodronyos virágokkal díszített ovális medaillonok.
cm m. Használatlan.

Hajnik A Bezegh kastély

Derékszögű négyszög alapján épült egyemeletes h
magas, ma sima oromfallal, mind a négy homlok
egy-egy kiugró négyszögletes bástyatoronnyal. B
sgraffitó quáderezés. Első emeletén kőkeretes a
párkánnyal. keleti hosszanti homlokzat jobb felén
ajtó, efölött az oromfalban ily átmetszetű
köpenyege kőből. A bástyatornyok oldalfalai
Földszinti résén czikkelyes dongaboltozatok; emel
árkot formáló kettős félereszű teteje a régi, XVII. s.

R. k. pléb. templom

Marliani P. Francesco

Cód.
2

Bibliotheca Corvina

42. l. 75, 97. l.

P. Joannes

BABICS JÓZSEFNÉ
könyv- papír- és írószerkereskedő
NAGYBERÉZNA

MARLIN *Molly*. festő és grafikus. Szászsebes 1865. Brassai Sámuel tanulmányi segélyével a bpesti női festőiskolában tanult. Figurális grafikáival (rézkarc, litografia) többször részt vett a Nemzeti Szalón tárlatain.

Ex G. II 88 l

Római kőemlékek V. 172

Martin Molly

1887/88 – 1890/91

Ferképzomfoiskèvk

111 l.

Marlin Molly

1902/3. téli kiáll.
Nemzeti Szalon
Tanulmányfő, rézkarc,
Tanulmány, litografia
Arckép, rézkarc
és még hat kép
1903. grafi. kiáll. u. o.
Durcáskodó, szénrajz-
„Jobban van!" rajz, 40 kor.

égi nyomda Budapest.

Marlin Molly

Thieme Becker

XXIV. Ni. l.

(Chyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Marlin Molly

szül. Szászsebesen 1865-ben
Luth. tanítóképezde
Brassai tanuló ny. egyetem
tanár részről 1887/8 és 1889
évre évenként 500 ft
tanulási segély

1887/88 I. női osztály
1887/88 II " "
1888/89 I " "
1888/89 II " "

Tolnamegyei népművészet V. 188.

Martin Molly

1889/90 I. nie ostatni

1889/90 II s " —

1890/91 I–II. " "

~~Legatus V. 264.~~

Marlóvits/Marlovitz,Maravics/György,szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrájk szervezéséért okt 15-én illetőségi helyére Kőszegre tolonccolták.Visszatért Sopronba,okt 28-án újra elfogták.Nyolc napi fogság után kiutasitották. 41.old

László Ernő: a Soproni Szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.folyóirat.XIII.1959.Sopron

Maravics György/~~Marlovits~~ Marlovits, Marlovitz/, szabósegéd

A soproni sztrajkban részt vett 1872-ben. Neve a többiekkel együtt csomagolópapirra irva maradt fenn. 35.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Marlovitz/Marlovits,Maravics/György szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrájk szervezéséért okt.11-én lletőségi helyére Kőszegre tolonooltak.Visszatért Sopronba,okt 28-án ujra elfogtak.Nyolc napi fogság utan kiztasitottak. 41.old

László Ernő: a Soproni Szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.folyóirat.XIII.1959.Sopron

Maravics/Marlovitz,Marlovits/György,szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrajk szervezéséért okt.15-én illetőségi helyére,Kőszegre toloncolták.Nyolc visszatért Sopronba,okt 28-án újra elfogtak.Nyolc napi fogság után kiutasitottak. 41.old

László Ernő: a Soproni Szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.folyóirat.XIII.1959.Sopron

Marlovitz /Marlovits, Maravics/ György, szabósegad

---

az 1872-es soproni sztrajk szervezése miatt, mint legveszedelmesebb "kolompos", már okt.11.én kitoloncoltak Sopronból. 41.old Kőszegre

László Ernő: a soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Maravics/Marlovitz,Marlovits/György,szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrajk szervezése miatt,mint a leg veszedelmesebb "kolompos",már okt.11-én kitoloncoltak Sopron ól. Kőszegre. 41.old

László Ernő: a soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Marlovits/Marlovitz,Maravics/ György,szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrájk szervezése miatt,mint a legveszedelmesebb "kolompos",már okt.11-én kitoloncoltak Sopronból. 41.old Kőszegre

László Ernő: a soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Malavits, György, szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrajk szervezéséért illetőségi helyére toloncoltak. 40.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29-old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Maravits György,szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrajk alkalmával okt.7-én 12 órakor a rendőrség letartóztatta. 40.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29-old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Maravits,/Marlovitz/ György szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrájk ban csak órea és Kajkira igazolódhatott a gyanu a szervezésért.Le is tartóztattak. 40.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja ~~1872~~ 1872-ben. 29-old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Marlovitz György/Maravits/,szabósegéd

Az 18 2-es soproni sztrájk ban csak őrea és Rajkira igazolódhatott be a gyanu a szervezésért. Le is tartóztattak. 40.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29-old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Geoerg Marlowits,szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrájk alkalmából Kecskemétre, a Veszprémbe irt levelükben szerepel.Cime,Sopron Schwimmschulgasse No 1 bei Herrn Hoffmann. 39.old

László Ernő:A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Marlovits György,/Marlovitz,Maravics/,szabósegéd

A soproni sztrájkban részt vett 1872-ben.Neve csomagolópapirra irva maradt fenn. 35.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Marlovitz György,/Marlovits,Maravics/,szabósegéd

A soproni sztrájkban részt vett.1872-ben.Neve a többiekkel együtt csomagolópapirra irva maradt fenn. 35.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Marlovszky B.
Jestő.

Kr. V. 414/1898.
1898. máj. 13.

Festészet.

„XIII. Lajos" e. olajfest-
mény.

(Marlovszky B.-töl).

K. V. 414/1898.

1898. máj. 13.

MDK.

Máramarosi Gottlieb Antal
nyomdász

váci nyomdász bérlője volt a nagyváradi
seminarium nyomdájának 1804–1806-ig.

Firlinger Károly: Hazánk könyvnyomdái
Grafikai Szemle 1893 évf. 1. füz. 6 l.

Mármaros sziget

Mármaros

ref templom

Korvin fl. hagyaléka 1891/159.

Trieb M. ~~1891~~

1) alapnagy és távlati kép 1846 ban rajzolva

2) régi nyomat távlati képpel. r. varsegi T
reszletek.

3) szigeti régi templom vól 2 czerusa vázlat –
déli homlokzat és részete alja – –

4) a kapunak rosz rajza.

5) vázlatrajz a reszaki falon levő freskoreszlet

6). falkép vázlat angyalok. –

II. Tábla.

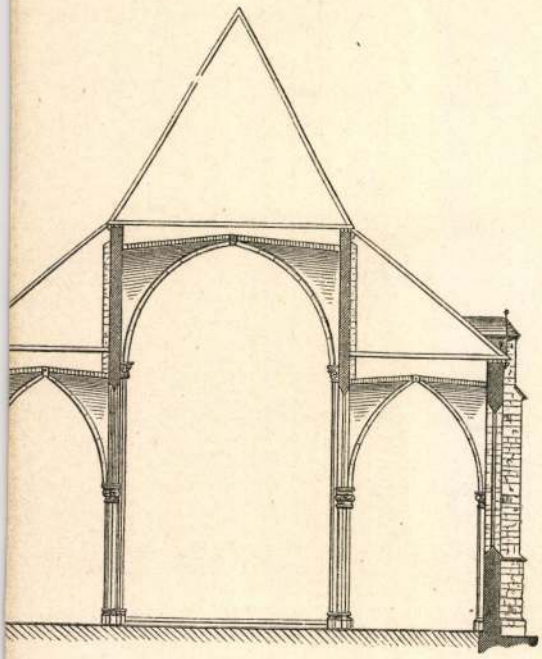

4.

Máramarosszigeti
l. sz. rk. templom
képe repr.

Kiss Zikelhath Magy
1016. l

Szentgyörgyvár, várron

Ormánhida }
Lisró } környék
Ladon }

218–229

Máramarossziget

Elpusztult XIV. sz beli

templom falképei

I.

Gerecze falképek

511, 512 h.

Máramarossziget

Piarista templom

139. l.

Zádor – Rados

Máramarossziget
műemlékek

MÁRMAROSSZIGET

R. k. templom, 1806.

P. Szathmáry Károly: A Tisza völcsöje
VV 1863, 432 l.

MARMAROSSZIGET

R. k. templom

Sz. Ö. F: Máramarosi képek. VI. 1876, 534 l.

MÁRMAROSSZIGET

R. k. templom

Tűz a templomban. V 1870, 209.

MÁRMAROSSZIGET

Gotikus templom

Kassa város egy régi és egy új épülete
VV 1866, 125 l.

MÁRMAROSSZIGET

Falképek

Römer Flóris: Kivonat... AÉ, VI – 1872, 73.l.

MÁRMAROSSZIGET

Templom, Trecké

Ortvay Tivadar: Könyvismertetés. AÉ, IX–1875, 89 l.

MÁRMAROSSZIGET

régi templom falképekkel lebontva!

Henszlmann Imre: Hazai műemlékeink hivatalos osztályozása. AE, III—1887, 266 l.

MÁRMAROSSZIGET

Régi templom tornya

Henszlmann Imre: A magyarországi legújabb régészeti fölfedezések. VV 1866, 174 t. 175 l.

MÁRMAROSSZIGET

Ref. templom, ekkor leégett.

Felvrólitás a „Szigethi Vévzkönyv" ügyében
VV 1859, 512 l.
(képe 512 l)

MÁRMAROSSZIGET

Minorita templom és zárda

P. Szathmáry Károly: A Tisza bölcsője. VI
1863, 416 l.

MÁRMAROSSZIGET

Ref. templom (freskók is)

P. Szathmáry Károly: A Tisza völgye. VV 1863,
423 – 424 l.
431 – 432 l.
(képe 433 l)

MÁRMAROSSZIGET

Mezőhár

S. Szathmáry Károly: A Tisza bölcsője
VV 1863, 416 l.

MÁRMAROSSZIGET

Piarista templom

Kanassy János: A magyarországi barokk európai helyzete. MM, VII – 1931, 191.

MÁRMAROSSZIGET

Bethlen-ház

S. Szathmáry Károly: A Tisza völgyéről. V
1863, 432 l.

MDK

Máramarosi Gottlieb Antal
nyomdája

1793 a váci nyomda tulajdonosa. Több helyen
vezetett nyomdát (Nagyváradon, Máramaros-Szigeten),
a váci nyomda betűöntő műhellyel is fel-
volt szerelve.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomdái.
Grafikai Szemle 1893 évf 3 sz. 22 l.

Marmorch épitész

Mátray Lajos szoborcsoportozatához, a "Fontaine Lumineuse"-elnevezésü sziklahegy szökőkutat tervezte a müvész.
Repr.

Otthon, Bp. 1895. julius hó
322-326. lap

Oskar Marmorek, a vizionárius

Budapest és Bécs építésze volt a századfordulón

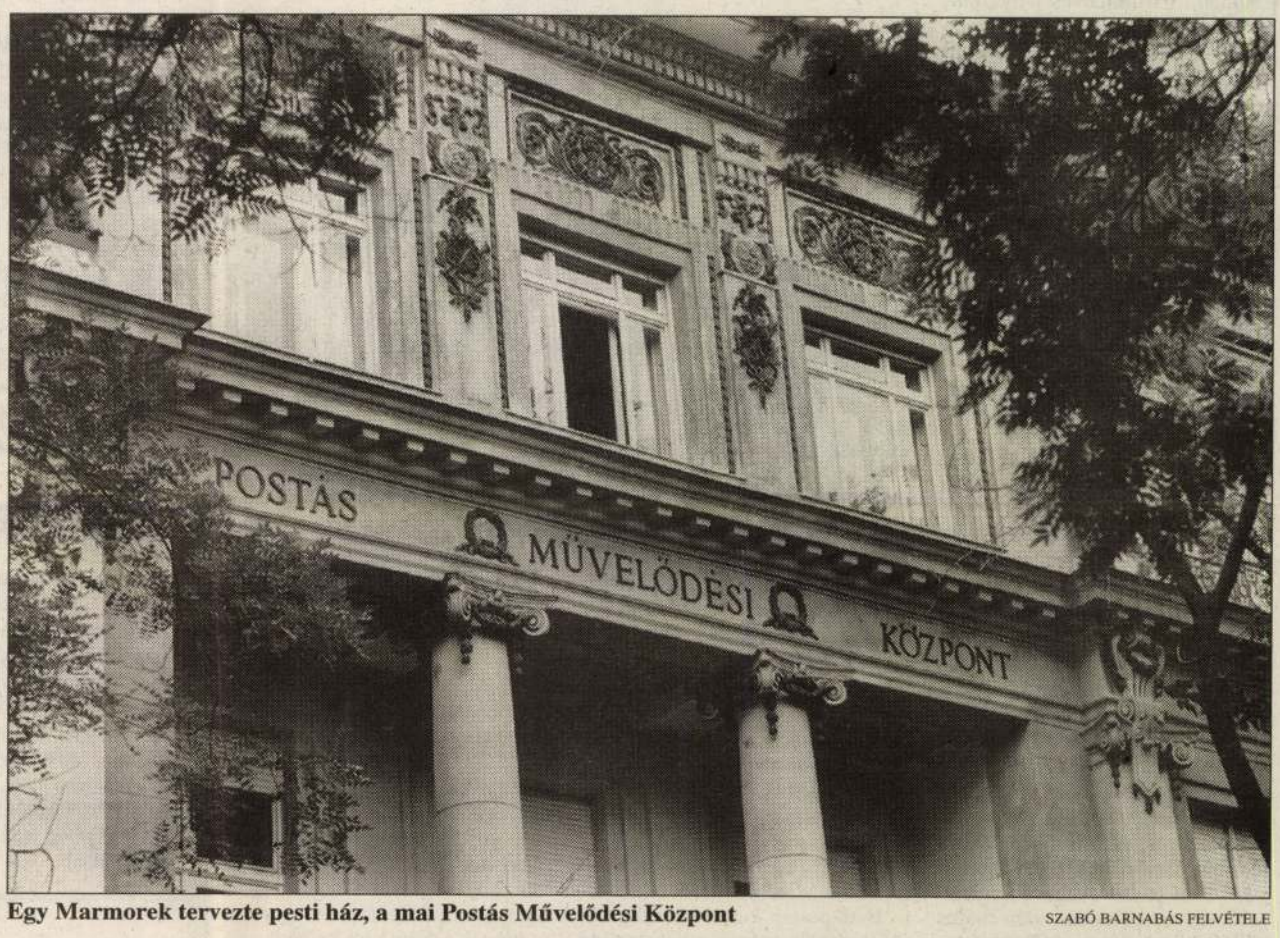

Egy Marmorek tervezte pesti ház, a mai Postás Művelődési Központ SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Két Bécsben tanult, de Magyarországon is jelentős építésznek van kiállítása Budapesten: Oskar Marmoreké – a Bécsi Zsidó Múzeum rendezésében – ma nyílik a Révay utcai Bálint Közösségi Házban, a Dohány utcai Magyar Zsidó Múzeumban pedig Baumhorn Lipót munkásságát mutatják be. Előbbi július 4-ig, utóbbi augusztus végéig látható. Mindketten álmot láttak, azt akarták megépíteni – az álomépítészek elegáns nevet kaptak: vizionáriusok.

Oskar Marmorek 1863-ban született egy katonaorvos legkisebb fiaként a galíciai Skalaban. Gimnáziumba, majd műegyetemre Bécsben járt. Friss diplomásan Philip Herzoggal családiház-pályázatot nyernek 1887-ben. Két év múlva a párizsi világkiállítás építésén dolgozik, és onnan küld cikkeket a Neue Freie Pressébe, amelynek egy évvel később, a Dreyfus-per idején Teodor Herzl lesz a párizsi tudósítója. Herzl, a zsidó állam megálmodója példaképe lett mindhárom Marmorek testvérnek. Amikor 1897-ben Bázelben Herzl megszervezi az I. cionista kongresszust, a Marmorek testvérek már mozgalma vezető aktivistái.

Pedig Oskar Marmorek más álmokkal is bőven elfoglalt, sikeres építész. Ezek az álmok nemzetközi kiállításokon válnak valóra. 1895-ben angliai tanulmányútjáról hazatérve még Queen Anne stílusában gondolkodik, de a kontinensen elsők között ad hírt a spalatói Diocletianus-palotáról, illetve Baalbek és Palmyra romvárosairól. Írásait olyan összehasonlító építészettudomány sejtése jellemzi, amely csak most, a vizuális antropológia korszakában körvonalazódik.

A gyakorlatban előbb mint kiállítástervező hasznosítja speciális talentumát: díszes pavilonokat, világító szökőkutat épít az 1889-es párizsi világkiállításra, majd az 1890-es bécsi erdészeti és mezőgazdasági vásárra. A Práterben két év múlva az ő tervei alapján időutazhattak a látogatók az ős Bécs kétszáz évvel korábbi piacterére, egy általunk csak a régi Grimm-mesekönyvek illusztrációiról ismert díszletvalóságba. Valóban díszletnek szánta, mert e kis világkiállítás témája a zene- és színháztudomány volt. 1894-ben rotundát épített itt, s abba különféle népek falvait, valóságos skanzent. De az osztrák–magyar hadsereg hadtáp-népélelmezési, illetve mentő- és közlekedésieszköz-kiállításához még ebben az évben ugyancsak a Práterben megépítette a kétszáz évvel korábbi bécsi Grabent, Londonban pedig egy osztrák iparművészeti kiállítást. Az igazi nagy csoda az 1895-ös, Velence Bécsben címet viselő víziváros volt. Talán vásári kulisszának szánta ezt is, de olyan sikere volt, hogy évtizedekig állt még.

„Velence" méreteit és ötletét a hasonló alaprajzok láttán Marmoreknek a mi millenniumi kiállításunkra tervezett Ősbudavára pavilonjához kell hasonlítanunk. Ez utóbbi a bécsi és velencei kétszáz éves visszatekintésekhez képest valóságos történelmi tabló is, mert akadt benne fachwerkes középkori ház, Mátyás idejét idéző reneszánsz palota és török mosé is. A főbejárat íve pedig mintha Benczúr Gyula híres Budavár visszavételének építészeti hátterét idézné. Csakhogy a török hullahegyek fölött diadalmas pózban álló seregek helyett a Liget színes embertömege sörözött, és ette a sült kolbászt vagy a perecet. Az ezredéves kiállításra megépített egy Dynamit Nobel elnevezésű pavilont is, a boldog békeidők operettjeinek díszletmodorában, és egy világító szökőkutat, amelynek szoboralakjaiban Mátrai Lajos a balatoni legendák Sió-tündérét faragta remekbe.

Oskar Marmorek

Korábban épített Marmorek házat a Király utcában, indult főúri kastélyra és soproni városházára kiírt pályázaton, de a millenniumi szereplés után lett felkapott pesti építész. Ekkor építette például a mai postás művelődési házat a Benczúr utcában Egyedi Lajos iparmágnás számára, vagy Egyedi Artúr kormányfőtanácsos villáját a Lendvay utca 5.-ben. És bizonyos G. v. G. uraságnak Budára tervezett palotát, amelynek rajzait a szaklapok közölték, de nem épült meg sosem.

Bécsben a Herzl családnak két házat is épített, és a Práterben egy körpanoráma-épületet a császár 70. születésnapjára. Ennek egyik részletén a budapesti koronázás is látható volt, ahogyan azt a talmi stílus névadójává lett Hans Makart megálmodta. Miközben 1900 után a szecesszió stílusában remek bérpalotákat épített Bécsben, vagy e stílben átépítette a leopoldstadti zsinagógát is, Budapestre a tőzsdepályázatra nagyon is konvencionális házat tervezett. Tudta, hogy itt csak ilyennel lehet nyerni. Ekkorra ugyanis már két lábon állt a földön, ő volt a cionizmus egyik vezéralakja, akit Herzl Palesztinába küldött, hogy az ottani építő hagyományok és saját fantáziája alapján kitalálja, megálmodja a majdani Izrael építészetét, parasztházait és templomait. Herzl az 1900-as években már sikerrel tárgyalt a Palesztinát járó Vilmos császárral, 1901-ben Vámbéry Ármin közbenjárására kihallgatáson fogadta őt Abdul Hamid szultán, majd 1904-ben a pápánál is előadta a zsidó állam ideáját. Ezalatt járt Marmorek az El-Arish expedícióval Palesztinában, megrajzolni azt az „ős-új országot" amelyről Teodor Herzl 1902-ben világhírűvé lett regényt írt. Izrael állam megalapításának folyamata később hosszú időre megtorpant. Ettől nem függetleníthető tény, hogy 1909-ben a valóban rendkívül sikeres negyvenöt éves építész, Oskar Marmorek – apjának általa tervezett sírja felett – öngyilkosságot követett el.

Markus Kristennek, a kiállítás kurátorának az építész életművét bemutató vaskos monográfiáját a bécsi Böhlau adta ki. Ugyanaz a kiadó, amely a világhírű bécsi mester, Otto Wagner Rumbach utcai zsinagógájának is szánt egy kötetet német nyelven. Ez azután magyar változatban is napvilágot látott. Jó volna, ha a Kristen-mű kiadására is akadna magyar vállalkozó.

Szegő György

Figyelje a kirakatokat!

ezt a táblát látja, a felina akciós „light" modelljeiből kedvezményes áron vásárolhat!

felina -ban mindenki megtalálja az igazit...

Mike Oldfield első vizitje

MUNKATÁRSUNKTÓL

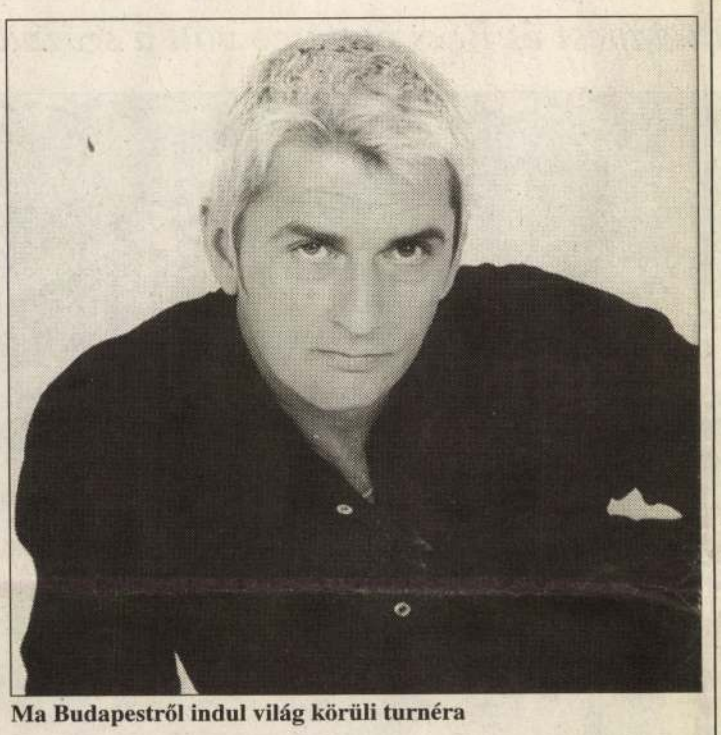

Ma Budapestről indul világ körüli turnéra

Csaknem harmincéves pályafutása alatt első ízben látogat Magyarországra *Mike Oldfield.* Ráadásul az új világ körüli turné, a Live then and now első állomása lesz Budapest – ma este a Kisstadionban.

Paul McCartney után Oldfield Britannia legsikeresebb zenésze, albumaiból eddig mintegy negyvenmillió példány fogyott el világszerte. A nagy kiugrás számára a Trubular Bells című lemez volt, mely igazi „one man show": nemcsak a zenéjét írta, hanem valamennyi hangszeren ő maga játszik, és ő az album hangmérnöke, producere is. Az 1972-ben már kész anyag megjelentetésére a zene besorolhatatlansága miatt egyetlen komoly kiadó sem vállalkozott, végül az akkor induló Virgin Records főnöke, *Richard Branson* látott benne fantáziát. Hogy szimata nem csalt, bizonyítja: az 1973 júniusában piacra dobott műből eddig összesen tizenhatmillió példány fogyott el.

Az elmúlt harminc évben Oldfield két tucat albumot adott ki, többek között a Five miles outot, a Crisist (rajta talán két legnagyobb slágerével, a Moonlight Shadow-val és a Shadow on the Wall-lal), a kétmillióban elkelt Trubular Bell II-t és III-t, valamint a kelta ihletésű Voyagert. Legfrissebb műve, a Guitars idén május végén jelent meg, melyen értelemszerűen a gitár dominál. Elektromos, akusztikus, midi és sampler gitár – mind Oldfield kezében szólal meg, ahogy már tőle megszokhattuk, ő a hangszerelő, a hangmérnök és a producer is egy személyben.

Több év kihagyás után keresett fel ismét Mike Oldfield. A ma este Budapesten kezdődő világ körüli turné keretében a hét további multi-instrumentalistából álló csapat tíz országot érint majd, ahol összesen harminc koncertet ad. Az előzetes hírek szerint zömmel a Tubular Bells III-ról, a The Song of Distant Earthről és értelemszerűen az új lemezről válogatnak majd másfél órára valót, nem feledkezve el azokról sem, akik a legnagyobb Oldfield-slágereket szeretnék élőben újra hallani.

Utcaszerte felcsendül a zene

Június 21-én, a zene ünnepén, miként a világ több nagyvárosában, Budapesten is utcaszerte felcsendül a zene. 1982-ben az akkori francia művelődési miniszter, *Jack Lang* kezdeményezte, hogy ez a nap legyen a muzsikáé. Lang azonban fontosnak tartotta, hogy a zenét ne valamiféle magasztos koncerttel ünnepeljék, inkább utcai színpadokon mutatkozzanak be a különböző műfajok képviselői. Így senkit sem kell kirekeszteni ebből a programsorozatból, a zene valóban ünnep lehet mindenkinek.

Néhány éve mi is együtt ünnepelünk a világgal és Európával, ahol például harmincezer színpadon szólalnak meg a hangszerek! A mi zenészeink is utaznak, hozzánk is jönnek szép számmal külföldiek, ennek köszönhetően az idén is sokszínű a kínálat. Az utcára költözik a komolyzene, a népzene, hallhatnak a budapestiek dzsesszt és igényes rockzenét.

Bár zenei programokat a Liszt Ferenc téren is hallhatnak-láthatnak az érdeklődők, az események nagyobb részét a III. kerületben rendezik. A Tilos az Á színpadán a Szépvölgyi út–Tímár utca közötti füves területen, az óbudai nemzetközi színpadon főleg egzotikus népzenét élvezhetnek az odalátogatók. A sivatagi cigány zenétől az anatóliai-török muzsikáig számtalan ritkasággal lehet itt találkozni, míg a programsorozat második nagy helyszínén, a Banán Klub környékén (miként a békásmegyeri könnyűzenei színpadon is) a magyarok kapnak bemutatkozási lehetőséget. A Banán Klub környékén extrémsport-bemutatók, kirakodóvásár és kortárs színházi előadás is színesíti az eseményeket.

Hogy mennyire fontos a világ számára ez a nap, mi sem jelzi jobban, mint hogy az óbudai színpadok támogatói között található például Barcelona város tanácsa, Berlin város szenátusa, valamint a British Council és az Air France.

T. Z.

A ZENE ÜNNEP PROGRGRAMJAI

Tilos az Á Színpad (III., Szépvölgyi út – Tímár u. közötti füves terület, 17 órától)
Ferhat Güneyli és zenekara (D) – anatóliai-török zene ; Rizwan Muazzam Qawwali Group – szufi szerelmes dalok Pakisztánból; Sebestyén Márta és a Muzsikás együttes; Fun-Da-Mental (GB) – erotikus terrorizmus és a Qawwali Group; Zap Mama (B) – kongói piactértől a taj mahalig.

Óbudai Nemzetközi Színpad (III., Tímár u. HÉV megálló, 16 órától)
Plastic Ohara (H) – underground dzsessz; Romano Drom (H) – lovár és collár hagyományokra épülő cigány zene; Musafir (India) – sivatagi cigány népzene és északindiai klasszikus zene; Rosa Zaragoza (E) – katalán szefárd dalok; Zebda (F) – mediterrán rap Toulouse-ból.

Csillaghegyi Zene Ünnepi Utcabál (III., Mátyás király út)
Nagyszínpad: 11 órától Clap; 12-től Gágogó; 13-tól Kaláka; 14.30-tól Kada; 16-tól Üllői Úti Fa:k; 17.30-tól Hobo Blues Band; 19-től Pál Utcai Fiúk; 20.30-tól Kimnowak; 22.15-től Lépcsőház.
Kisszínpad: 14.30-tól Monori-Palya Quintett; 16 órától You and I; 18-tól Drums; 20-tól Satöbbi; 22-től Quimby.
Banán Klub Nagyterem: 0.30-tól efZámbó HDB; 3-tól DJ. Publo és DJ Marcipán.

Békásmegyeri Könnyűzenei Színpad (III., Csobánka tér)
15 órától Szépülő Városközpont; 16.15-től Rúzs; 17.30-tól Ice Babe és Trans X; 18.30-tól Back II Black Solti Jánossal

Újmegyeri téri templom (19 órától)
Péteri Dóra (orgona); Herczenik Anna (ének); Borsos Piroska (hegedű); Herczenik Anna (ének); Zsoldos Bálint (zongora); Hyralion énekegyüttes; zongorán kísér: Zsoldos Bálint.

Fő tér – III. kerület
17 órától 18 óráig Weiner fúvósötös

Liszt Ferenc tér – VI. kerület (17 órától 19 óráig)
Tóth Aladár Zeneiskola fúvósai; Budapesti Bartók Kórus (Fáklya Klub); Bartók Béla Kórus (RASZ Művelődési Központ); Erkel Ferenc Zeneiskola dzsessz együttese (Postás Művelődési Központ).

A Postabank Invest Rt.
bérbevételre kínálja
a Budapest V., József nádor tér 5-6. sz. alatt elhelyezkedő, igényesen felújított, 3744 m² hasznos összterületű irodaházat.
POSTABANK INVEST RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
A minimálisan bérelhető terület:
az épület egy szintjének 1/2-ed része (kb. 280 m²).
A minimális bérleti időtartam 3 év.
Amennyiben ajánlatunk felkeltette érdeklődését, az épületről és a bérlet feltételeiről Berettyán Júlia ad részletes felvilágosítást, személyesen a Budapest V., József nádor tér 10. sz. alatti Postabank fiókban vagy telefonon, a 266-2144-es telefonszámon.

HANGVERSE

BUDAPESTI FESZTIVÁLZENE TERME (III., Selmeci u. 1 19.45: „Brend Alois Zi Közreműködik és vezé Hollinger (oboa).
GÖRÖG KATOLIKUS TEMPL 88.) 19-e, 19 óra: a Chry gyes énekkar hangverse
MAGYAR RÁDIÓ (VIII., Polla STÚDIÓ: 20-a, 19.30: M kus Zenekara. Vezény Czelpek. MÁRVÁNYTER óra: Sándor Frigyes Ka Vezényel: Gazda Péter.
RÉGI ZENEAKADÉMIA – LIS MARATEREM (VI., Vörös 19-e, 11 óra: Kopiás Ga és az Abmiram Duó kon

TÁRLATOL

DOROTTYA GALÉRIA (V., Deli Ágnes és Gaál A (július 18-ig).
DUNA GALÉRIA (XIII., Pa Varga Minerva festőmű ta föld II." című kiállítás
IDEA-S BEMUTATÓTEREM Kerámia a modern irodá bor és Új Györgyi kerámi
KISCELLI MÚZEUM, FŐV (III., Kiscelli u. 108.) H Hatnapos játék Prinzen című kiállítása (július 11
MAGYAR NEMZETI GALÉRIA Iota, C épület) Máttis (július 18-ig).

Mese

Megelevenedik a r hétvégén Pilisjászfa tály-hegyen. Háro mese- és gyermeksz vált tartanak június

A Garabonciások Ládafia társulat, a I színház, a Maszkszi kus színház és Barta sában a gyerekek l hány kedves, néps Színre kerül A Nap rablása, az Égigérő

Bu
Clar
10.0
11.0
15.0
19.0
20.0
21.20
21.3
Jöjjö
GE Ligh

Márkakereskedések, szervizek

CITROËN CSÓKÁS AUTÓHÁZ
Hivatalos márkakereskedés és -szerviz
2030 Érd, Ercsi út 21.
Tel./fax: (23) 369-444, 361-385.
E-mail: oneone@freemail.c3.hu

DAEWOO Katona MOTOR GÖDÖLLŐ
2100 Gödöllő, Dózsa György út 30.
Tel.: (28) 432-129,
Tel./fax: (28) 410-826, 06 (30) 962-5856

KARZOL-TRANS KFT.
DAEWOO márkakereskedés és -szerviz
2200 Monor, 4-es főút 34. km
Tel.: (29) 412-786, fax: (29) 411-539

STRÁF-KOCSI MÁRKAKERESKEDÉS
ALACSONY ÁRAK! ÓRIÁSI VÁLASZTÉK!
Ez a bón egy **rádiós magnót** ér Önnek, ha új Daewoo-t vásárol!
1163 Bp., Veres Péter út 15/C. Tel.: 403-9906

FIAT
1085 Budapest, József krt. 35.
Tel.: 267-4946, 267-4918
1097 Budapest, Dandár u. 22.
Tel.: 215-4466, 216-7589
2037 Dabas, Vásártér u. 1.
Tel.: (29) 362-962 (használtautó-kereskedés)
SPQR S·P·Q·R FIAT

KIA Autó-Óbuda Kft.
1039 Budapest, Szent István utca 17.
Tel.: 387-6403, 387-6426

KIA-SZABÓ MÁRKAKERESKEDÉS
ÚJ MODELLEK 1 699 000 Ft-tól!
Ez a bón egy **rádiós magnót** ér Önnek, ha új KIA-t vásárol!
1163 Bp., Batsányi János út 47. Tel.: 403-0212

KNAUS
KNAUS lakókocsik magyarországi képviselete
Teljes típusválaszték, kedvező hitelfeltételek
Cserelehetőség (használt lakókocsit, személygépkocsit, kistehergépkocsit beszámítunk).
Monortransit Kft.
2200 Monor, 4-es főút 34. km. Tel.: (29) 414-418

LADA
Lada márkakereskedés
HEFTER Kft.
1191 Bp., Attila u. 35.
Telefon: 282-6512, 357-1406,
06 (20) 955-3443.

Samara 5 ajtós	*1 390 000 Ft*
Samara 4 ajtós	*1 490 000 Ft*
Niva	*1 990 000 Ft*
Új típusú Lada 2110	*1 790 000 Ft*

Lízing, tartós bérlet

mazda Autó-Óbuda Kft.
1037 Budapest, Vörösvári út 123.
Tel./fax: (36-1) 368-1413, 368-4929

MITSUBISHI MOTORS DENZEL
AUTÓ HUNGÁRIA KFT.
Autóértékesítés:
Mitsubishi Autószalon:
I., Alkotás u. 20.
Tel.: 202-5180, fax: 356-3485
Használtautó-telep:
XIV., Nándorfejérvári út 42.
Tel./fax: 206-4026
E-mail: mitsubishi@denzel.hu

PEUGEOT PEUGEOT Márkakereskedés és -szerviz PM Kft.
EREDETISÉGVIZSGÁLAT, VIZSGÁZTATÁS
Perpetuum Mobile Kft.
2600 Vác, Derecske-dűlő 6. Tel./fax: (27) 313-583, 303-073

RENAULT RENAULT Budakalász
Magyarország **legnagyobb** Renault márkakereskedése
2011 Budakalász, József Attila u. 77.
Tel.: (1) 465-0000, (26) 540-540. Fax: (1) 465-0001.
Nyitva tartás:
Szalon: hétfőtől péntekig 9–19 óráig, szombaton 9–15 óráig.
Műhely: hétfőtől péntekig 7–19 óráig.

SEAT PeNem
1205 Bp. XX., Határ út 93.
Tel./fax: 285-0725.
Autószalon és -szerviz.

ŠKODA AUTO PATÓCS AUTÓHÁZ KFT.
Skoda márkakereskedés és -szerviz
2100 Gödöllő, Rigó u. 10.
Telefon: (28) 418-872
Tel./fax: (28) 410-299

SUZUKI SUZUKI ÓBUDA
KÓSA és TÁRSAI KFT.
1037 Budapest, Bécsi út 256. Tel.: 388-6996, 387-8467
Fax: 387-7905. Mobil: 06 (20) 936-4766

SUZUKI SUZUKI BUDA
Új és használt gépkocsik értékesítése:
II., Marcibányi tér 2. Tel.: 375-2168.
Zöldkártya, rádió, riasztó: II., Bimbó út 44. Tel.: 326-5162.
Szerviz: II., Páfrány u. 17/B. Tel.: 200-6800, 200-6488.

SUZUKI SUZUKI PEST
1134 Budapest, Dózsa György út 63. Tel.: 239-3940.
Szalon: tel.: 239-4808, tel./fax: 239-8820.
Szerviz: tel.: 320-9005.

A PEST MEGÉR EGY TESZTET

SUZUKI M7 LA SLO Kereskedelmi Kft.
Suzuki márkakereskedés
Az M7-es kijáratánál, 10 percre az Erzsébet hídtól.
2030 Érd, Kárpitos u. 1. Tel./fax: (23) 372-630.
Teljes körű biztosítási ügyintézés.
Új és használt Suzuki forgalmazása hitelre is.
Helyszíni hitelügyintézés.
Szerviz, karosszériajavítás, alkatrész-árusítás.
Nyitva tartás:
hétköznap 8–19 óráig, szombaton 9–14 óráig.

TOYOTA Sakura
1033 Bp., Szőlőkert u. 1.
→ 2 percre Óbuda központjától
Tel.: 250-8900.
http://www.toyota-sakura.hu
Új és használt autók értékesítése, szerviz, alkatrészárusítás.
Akciós légkondicionáló Avensis és Corolla modellekhez, most alapáron!

TOYOTA Sakura line
1115 Budapest, Bartók Béla út 113.
→ 3 percre a Feneketlen tótól
Tel.: 203-0766, 203-0769.

TOYOTA
AUTOHAUS-KOPF KFT.
2030 Érd, Ercsi út 19.
Tel./fax: (23) 369-444. Telefon: (23) 362-150, 361-385
Mobil: 06 (30) 954-5295

VOLVO VOLVO K&B SAAB AUTOSHOP
VEGYESKERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ BT
Volvo-szaküzlet: 1033 Bp., Búza u. 8.
Tel./fax: 367-0972. Nyitva: 8–17-ig.
Gyári, utángyártott és bontott alkatrészek raktárról vagy megrendelésre

VOLVO VOLVO Ivanics Kft.
Budapest – Székesfehérvár
www.ivanics.hu
Márkakereskedés és -szerviz
1221 Bp., Kártya u. 1–3. Tel.: 226-2232.
8000 Székesfehérvár, Honvéd u. 8. Tel.: (22) 329-949.

AUTÓCENTRUM GÖDÖLLŐ Rt.
Volkswagen márkakereskedés és márkaszerviz
2100 Gödöllő, Szent-Györgyi A. u. 1.
Telefon: (28) 420-845. Tel./fax: 420-846

Járműszervizek, üzletek

Sebring SPORTAUSPUFF
KIPUFOGÓRENDSZEREK

Csillag autósbolt
AUDI, VW, SEAT, SKODA ALKATRÉSZEK
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9–17 óráig.
1154 Bp., Arany János u. 134.
Tel./fax: 417-2453, 410-1519

Pólus Center. XV. Sz[illegible]

MARMOREK Oskár műépítész

Ősbudavára a boldog idők jelképe

Millenniumi romantika a Városligetben – Kétszáztíz épületet emeltek a honfoglalás évfordulójára

A honfoglalás ezredik évfordulójáról, a millenniumról ma kétféle kép él a köztudatban: tündöklő uniformisok, díszfelvonulások és a ligeti Ősbudavára a boldog békeidők jelképeként. A másikon a kritikus a tömegek kopott ruháit, a pincelakások nyomorát, a kivándorlók seregét látja. Ellentétes, de egymást kiegészítő képek ezek: a századvég Budapestje.

A korabeli kormány mindenesetre az 1896. évet nyilvánította a millennium esztendejének. A nagyszabású kiállítások és ünnepségek figyelemre méltó mozzanatai a Városligetben felépített történelmi épületcsoportok és a hozzájuk kapcsolódó úgynevezett „látványosságok". Több értékes épületet emeltek, amelyek napjainkig fennmaradtak (ilyen a Műcsarnok, a Vajdahunyad várának őse a Széchenyi-szigeten – amely ugyancsak kulisszákból és habarcsból összerótt pavilon volt csupán, vagy a Közlekedési Múzeum, amely a kiállítás egyik legimpozánsabb épülete volt). Az ezredéves kiállításra kétszáztíz épületet emeltek a Városligetben, pontosan kétszer annyit, mint az országos kiállítás alkalmával. Olyan méretű pompával akart az ország ünnepelni, amilyenre még nem volt példa. A sok fantasztikus terv közül a megvalósult Ősbudavára a század végi romantika, az „ősmagyarkodás", a józan üzleti szellem és haszonvárás szülöttje lett.

A kiállítás keretében létesítendő mulatóhelyre részvénytársaság alakult Popper és Marmorek Oskar műépítészek vezetésével, vezérigazgatója Décsy és Szekula Jenő, üzletvezetője pedig Friedmann Adolf lett. A mulatókomplexum az Állatkert által rendelkezésre bocsátott hetvenezer négyzetméter területen, másfél millió forint költséggel épült fel. Számtalan vendéglátóhelyet (Parisienne Mulató, Berger Étterem) fogott össze. Valóságos legendája van manapság is. Fényesebb, nagyvonalúbb volt az Alt-Wien és a Velence Bécsben elődöknél, pedig ugyanaz az Oskar Marmorek építtette a látványosságokat, mint amazokét. (Oskar Marmorek építésznek éppen most van kiállítása a Bálint Közösségi Házban, és úgy tűnik a Velence Bécsben címet viselő vízi várost is vásári kuliszszának szánta.) A mi millenniumi kiállításunkra tervezett Ősbudavára felül akarta múlni a bécsi és a velencei kétszáz éves visszatekintéseket. Valóságos történelmi tabló lett. Az Ősbudavári kiállítás útmutatója az alábbi néhány sorban mutatja be: „Az Állatkertben csodás szépségű város épült, mely Ős-Budavárát ábrázolja a török időben. A csupa színházi díszlet módjára összeállított város hű képét adja a régi Budának, melynek életét is híven visszaadja a sok mulatóhely, bazár, színház, mely benne lesz."

S valóban volt itt minden, ami a századvég millenniumi ábrándjainak szirupos ősmagyarkodásához, a hamisan buzgó nemzeti öntudathoz, a légvárakat álmodó és birodalmi ambíciókat melengető társadalomhoz nélkülözhetetlennek bizonyult. Idézzünk néhány sort az 1896-ban „Az ezeréves Magyarország és a millenniumi kiállítás" című füzetből:

„...Ha Budapest legszélesebb és legszebb utcáján, az Andrássy úton, az Állatkerti fasoron végig megyünk, nagy falaktól körülvett városhoz érünk. Ősbudavára ez. Széles ívezetű híd vezet át a fasoron és az ezredévi kiállításra átvisz. A régi város itt kitárja előttünk kapuját. A Székesfehérvári kapu masszív rácsozatát fényes ruhába öltözött szolgák föl-

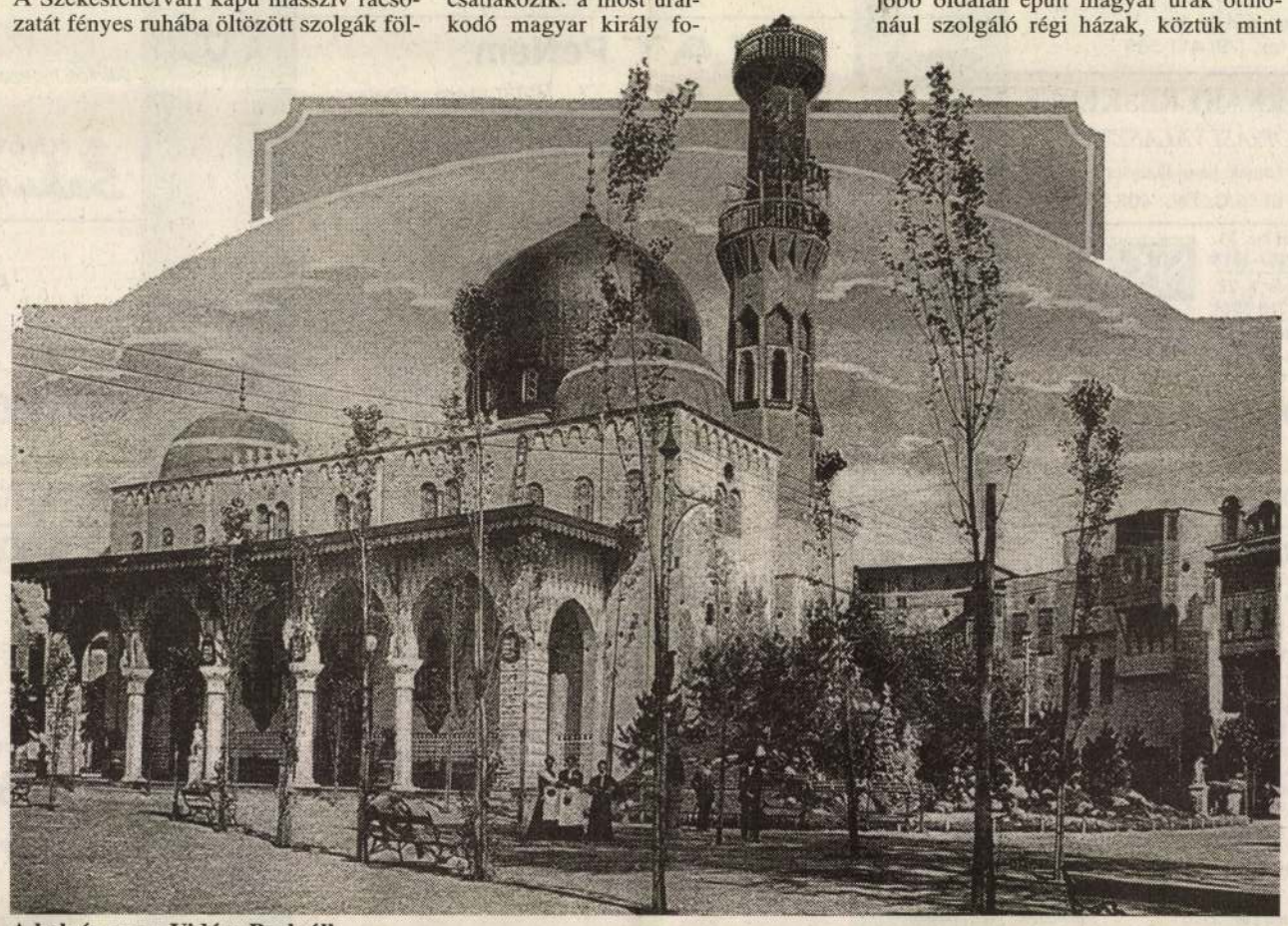

A helyén ma a Vidám Park áll

emelik és a lovas török kapuőr előtt beléphetünk. Áthaladunk a várudvaron, azután egy másik kapun és egy szűk utcán, ahol egykor a régi lovasok tanyáztak, s innen Ősbudavára keresztény részébe, Szt. György térre érünk, amely gyászos emlékeket ébreszt minden magyar emberben.

...Ősbudavára legelénkebb és legérdekesebb képét a nagy török bazár képezi: kereskedők és kézművesek dolgoznak itt. Itt egy szabót látunk, ott a nyilvános levélírót, aki a szabadban kis asztalka előtt ülvén, írja a leveleket megbízásból; egy török borbély földjeinek szépítésén dolgozik, török kazánkovácsok és rézművesek, jouterimunkások és aranymívesek dolgoznak a közönség előtt. A műhelyben megismerkedünk a Boszniában új virágzásnak indult emailművészettel.

...A Királypavilon a St. György tér közepén a konstantinápolyi aranykút hű utánzataként áll; az az épület, amelyet az apró architektúra legbájosabb művének tartanak Sztambulban. A második nagy épület a Sz. György-téren az a palota, amely frontjával a Korvin hollóját a magyar címerrel egyezteti össze. Korvin épülete, amelyhez a várkapitány épülete csatlakozik: a most uralkodó magyar király fogadtatására és lakosztályaira szolgál. A millieu, amelyben ez a pavilon van, az illúziót ugyancsak föl tudja ébreszteni...

A mecset. Ha Ősbudavárában a várfokról lelépünk, a török városrészbe érünk: itt van a mecset, 40 méternyi magas minaretjével. A mecsetet szigorúan az iszlám dogmák szerint építették, rendezték be és pompás festményekkel díszítették. Ezzel szemben ott látjuk a budai pasa házát, színházzá átalakítva; nem messze ettől a budai polgárok börtönét és az eredeti török fürdőt, a török kávéházzal. Szóval a régi török világ képei vonulnak el előttünk, visszaemlékezésre kényszerítvén bennünket a régen eltűnt gyászos időkre, amikor még a török uralom alatt sóhajtott a magyar, s a nemzeti eszme teljesen elhanyatlott. A Templom-tér Ősbudavára négy tere közül kétségtelenül a legérdekesebb, mert e templom átalakítva Budán ma is látható, s benne a várszínház van elhelyezve. A templomban Sourdinak a szentföldet ábrázoló színdús és plasticus panorámája látható. Középen van a bástyatorony, amely lépcsőzetes átjárót képez a kiállítás területére. A téren balról a főkijárathoz vezető utca látszik, jobbról beugró zárt sikátor régi polgárházakkal, s a tér jobb oldalán épült magyar urak otthonául szolgáló régi házak, köztük mint legérdekesebb, egy Rákóczy-ház Kassáról. E téren hallható Serly Lajos vezetése alatt egy 76 tagú magyar ének- és zenekar, mely a magyar dalt kultiválja Tinódytól a mai napig. A közreműködők festői magyar ruhába vannak öltözve, ami színes tarka képet nyújt."

A mulatókomplexum területén nagyszámú statisztéria korabeli ruhákban felvonulásokat, táncokat mutatott be, a centrális helyeken zenekarok játszottak, utcai énekesek léptek fel, minden este tűzijáték volt. A kis lacikonyhákon, kávézókon, borozókon kívül, volt nagykávéház, csarnokszerű vendéglő, félhold alakú terasszal, ahol Serlyéken kívül a híres bécsi Deutschmeister együttes játszott. A pezsgős pavilonban folytak az igazi nagy mulatozások, mert vezetőnője Wabits Lujza – a későbbi híres mulatótulajdonosnő – csak szép lányokat szerződtetett a felszolgálásra. A varieté- és kabarészínházban Friedmann nagyon jó artistákat és világsztárokat alkalmazott, mint például a Johnson és Dean néger táncospárt, akik itt mutatták be először a sztepptáncot. A táncospár hat szezont töltött itt, végül már magyarul énekelték híres számukat: „A szeretőm, a szeretőm egy szerecsen törzsfő / Ki elefánton lovagol és buzogánnyal lő." Még tartott az Ősbudavár népszerűsége a nagyközönség körében, amikor a sajtóban már egyre kiábrándultabb hangú cikkek jelentek meg. 1899-ben Ambrus Zoltán így írt: „Mikor Ősbudavárt még csak tervelték, azt lehetett volna képzelni, hogy az új vállalkozás egy kis mulató várossal fogja megbővíteni Budapestet... Ebből nem lett semmi. Ősbudavárból csak nagyobb, több szakaszból álló éjjeli kávéház lett, a hol a szabadban lehet kávézni és mulatozni, ha ugyan a lármás nótázás és a pinczérnőkkel való társalgás is mulatság." (Ambrus Zoltán: Nagyvárosi képek. Bp. 1913.) A Népszava újságírója szintén 1899-ben így ítélkezik az ősbudavári műsorokról: „...az előadók jó része a hölgyosztályból kerül ki. Hangjuk ugyan kétségbeejtően kellemetlen, de a mélyen kivágott ruhák és a kellő időben a lehető legmagasabbra felemelt szoknya; a kaczérul villogó festék, bőségesen pótolják az éneklés képességét."

Az újonnan épített földalatti villamos, külön omnibuszjáratok, fiákerek százai azonban változatlanul szállították évekig a budapesti és a vidékről felözönlő mulatni vágyókat Ősbudára, amíg benn a városban kongtak a vendéglők és a kávéházak az ürességtől. Ekkor összefogtak a közös ellenség ellen, és beadványaikkal ostromolták a hatóságokat, követelve Ősbudavára bezáratását. Érveik között felhozták, hogy ez a vállalat kiszed minden pénzt a látogatók zsebéből; hogy női alkalmazottakat tarthatnak, míg a kávéházakban a kasszából se szabad kimozdulniuk a nőknek, a német ajkú személyzet és előadóművészek germanizálnak, a szeparékban történteket a rendőrség nem tudja, vagy nem akarja tudni és ellenőrizni. De minden tiltakozás eredménytelen maradt.

Ősbudavárának működési engedélyét újra meg újra meghosszabbították még akkor is, amikor 1900 szeptemberében százhatvanezer forintos adósság fejében elárverezték. További sorsa már a váltakozó tulajdonosok kudarcai, szüntelen átalakítgatások, az Állatkertnek fizetendő bérletidíj-viták és az elmúló népszerűség elleni meddő harc lett. Helyén előbb az Amerikai-, majd az Angolpark lett.

Alpár Ágnes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1976 JAN 24

Márky Béla

1021

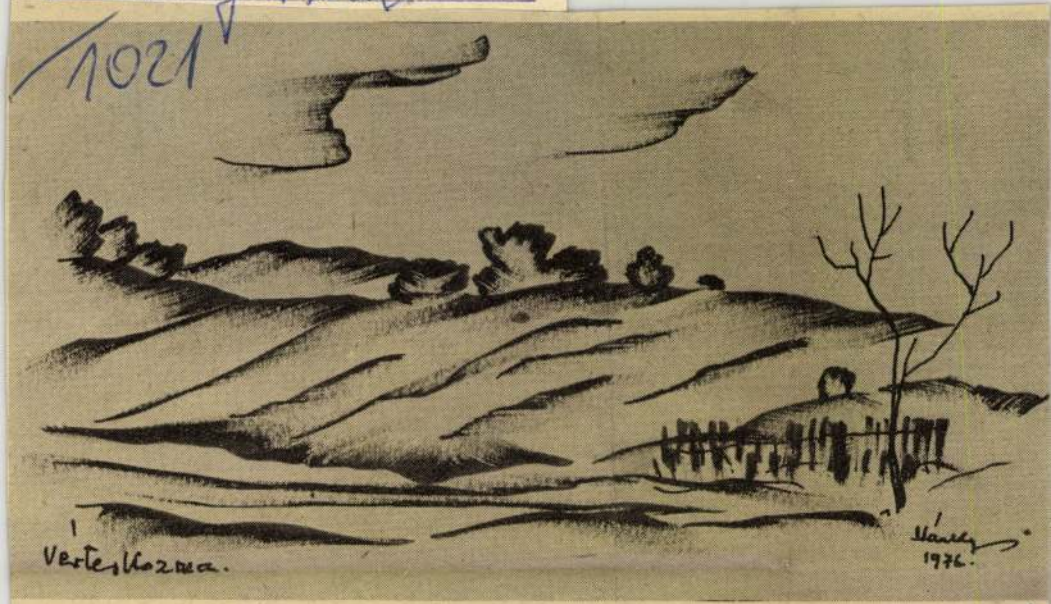

Márky Béla grafikája

ről való híradásra, a műfaji és tematikai keresztmetszetet sokoldalú (bár óhatatlanul hiányos) felvillantására. Nem törekedhet remekművek kathartikus hatású felvonultatására, de bepillantást enged az alkotói műhelyekbe" — írja a katalógusban.

„A bemutatott művek tematikájában nem találunk különösebben karakterisztikus vonásokat. Az igen változatos, de szinte mindig természeti indíttatású, emberközpontú témák művészi megközelítését és feldolgozását vizsgálva azonban felfigyelhetünk arra, hogy ebben az anyagban mintha kevésbé fontos szerepet játszanának a népi hagyományok és a formai kísérletek, mint a dunántúli (és az alföldi) művészek seregszemléin. Kevesebb a stilizált elem, és még kevesebb, szinte teljesen hiányzik az absztrakt. Ugyanakkor számos al-

finom. **Barczi Pál** egyszerű, világos rézkarcai, **Pető János** elbeszélő kőrajzai, **Feledy Gyula** „anyám nyelvére" sorozata méltán országos rangú. S Miskolc és vidéke termékeny szellemi atmoszférájában a festők — **Kalló László, Lóránt János, Tóth Imre, Mazsaroff Miklós** és társaik is — fölzárkóznak melléjük. Viszonylag szerényebb a szobrászati anyag, de számottevő **Varga Miklós** és mások munkája.

Varga Éva: Cyrano
(Foto: Borbás)

Filmjegyzet

A ha

Rendhagyó háborús film
című könyvéből készült

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-065, 387-748, 340-726
1976 JUL -7
Márky Béla, keramikus-
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1021

Táj és ember

Néhány ceruzarajz meg néhány tusrajz érkezett a szerkesztőségünkbe. A név Fehérvárról ismerős, *Márky Béla* a város ismert kerámikus művésze, aki éveken át vezette a megyei művelődési központ kerámikus szakkörét. Mögötte nemzetközi kiállítások voltak, hazai sikerekkel meg sikertelenségekkel tarkítva.

Hogyan került Veszprém és Balaton az ő látószögébe?

Onnan, hogy tavasztól őszig a Balaton-vidék az otthona. Akarattyán van nyári laka, a helység legmagasabb pontján.

A kilátás — mondjuk leírhatatlan, ám gyönyörűen rajzolható, festhető. A víztükör találkozása az éggel, a parti fák őrtállása a tájban, a hegyoldal nemes ívű hajlata, és még mennyi minden, amit csak a művész szeme lát meg.

Elmondhatjuk: *Márky Béla a balatoni táj igézetében él.* Tudjuk, ebben nincs egyelül. Mégis öröm felfedezni egy embert, akit öregségében alkotásra ihlet a tó.

Kertje dzsungelhez hasonló, fák, bokrok lepik be. A ház mögött kis cellát mutat, hol a kerámia mesterség összkomfortja található: formázó asztal, korong, szerszámok. Pár lépéssel lentebb kis kemence, saját szerkesztésben.

— *Fatüzelésű* — hangoztatja —, *mert a villanyfűtés az nem..., nem igazi. A fa másképp ég.*

Érzem, ebben a kitételben benne van valami, aminek a művészethez is köze van: az iparszerű munkát nem szívleli. Egyes kisplasztikáira régebben tömegrendeléseket kapott, pénz volt bennük!, még sem vállalta.

Pedig van néhány olyan „embere", kiből sugárzik a vaskos népi humor, a népmesei alakoskodás. Érdemes lett volna — lenne! — ezeket meghonosítani az iparművészeti kereskedelemben.

Márky Béla bácsi azt mondja: Egy dolgot csak egyszer tud örömmel csinálni. A tömeggyártás nem az ő kenyere. Így maradt hát szegényen, mégis gazdagon. Ha ugyan a művészi munka belső örömét, alkotó izgalmát annak tartjuk. Szobájában rengeteg kép, a pár vonallal felvetett ceruzarajztól a festményig. Ezt a gazdagságot ettől a tájtól, a Balatontól kapta.

(b. ö.)

műszerész"

szakma elsajátítására szakmunkás tanulókat.
A képzés időtartama 2 év
Távollakó fiatalok kollégiumi elhelyezést, teljes ellátást, továbbá minden tanuló a tanulmányi előmeneteltől függően havonta 250—380 Ft-ig terjedő összegben tanulmányi ösztöndíjat, ezen felül — szerződéskötés esetén — 250 Ft/hó társadalmi ösztöndíjat kap.
Szakmunkásvizsga után megfelelő szakmunkakört, modern munkásszállodai elhelyezést és továbbképzési lehetőséget biztosít a vállalat.

Jelentkezés: A 303. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet titkárságán (6 órától 14 óráig).
8184. Fűzfőgyártelep

(515)

30 %-os
árengedménnyel
kapható —
míg a készlet tart —
a Füred Áruházban

(134)

REKLÁM
NAPLÓ
REKLÁM

keszthelyi hirdetőbe.

Vonyarcvashegyen 325 négyszögöl közművesített telek eladó. érdeklődni: Szabó Zoltán, Gyenesdiás, Meleghegyi út 2.

Balatonfüreden zártkertben 600 négyszögöl telek 40 ezerért megosztva is eladó. Érdeklődni: Steierlein, Balatonfüred, Pásztor J. u. 4.

Keszthely Nagy Lajos király utca 38. alatti kétszoba, konyha, kamra, előszobás ház augusztusi beköltözéssel eladó.

Keszthely, Hévíz mellett Cserszegtomajon, Rezi út 356. számú nagyméretű, részben közművesített családi ház, műhely, gazdasági épülettel, sok mellékhelyiséggel eladó. Érdeklődni: Nemesbük, Árpád u. 4. vagy Ajka, Vöröshadsereg u. 50.

sét vállalom. 3 méteres kapu eladó. Tóth, Veszprém, Vörösoktóber u. 33.

Kétrészes gyermekkocsi és körjáróka eladó. Cím: Hosoff, Tapolca, Juhász Gy. u. 37.

volt, hogy éves vá
megállapító és elszá
tó LELTÁRÁT 1976.
15-től 31-ig tartja.
időpontban az érték
szüneteltetjük.

Az ATI Veszprém megyei Iskolája Pápán az 1976—77-es tanévre meghirdeti a 309 sz. gépjárművezető- és karbantartó szakmában a tanfolyamot. Érdeklődni és jelentkezni lehet a pápai 304 sz. Szakmunkásképző Intézet gyakorlati oktatásvezetőinél

(34.)

Bútor
SZENTGÁLON

A szövetkezeti kisáruházban nagy bútorválasztékkal várjuk kedves vásárlóinkat és az érdeklődőket
Veszprémből az autóbusz óránként indul
a menetidő fél óra
a házhoz szállítást elvégezzük
telefon: Szentgál 14
nyitva: 8—16 óráig

(46.)

NAPLÓ
az MSZMP Veszprém megyei Bizottsága és a megyei tanács lapja
Főszerkesztő:
Csaba Imre
Napló Szerkesztőség
Veszprém, Irodaház
8201 Veszprém
Telefonszámaink:
Szerkesztőség:
Alközpont (ugyanitt hirdetésfelvétel is!):
13-250, 13-251, 13-252
Főszerkesztő, titkárság.
11-255.
Panaszügyek 12—340
Főszerkesztő-helyettes, gépírók, információfelvétel:
12-640

Esti szerkesztés: 12-
Kiadja a Veszprém m
Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó:
Domján Gábor igazg
Telefonszáma: 11-2
Terjeszti a Magyar P
Előfizethető bármely p
hivatalnál, a kézbesítő
a posta hírlapüzemei
és a Posta Központi H
Irodánál (Budapest V
József nádor tér 1.
Veszprém megyei Ny
Vállalat
Felelős vezető:
Steltzer Ferenc igazg
Készült SUBURBAN
rotációs gépen
Index: 25—061

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976 11

Könyvtáros

Márky Béla

ikban amúgy is hozzáférhetők katalógus
rmájában.

1021

Márky Béla ex librise

És kik a valóságos használók?

Mivel a kiadvány valamennyi kerüle
könyvtár szabadpolcán megtalálható,
szerkesztő megkapja a könyvtárosoktól
visszajelzést, a minden különösebb „cé
vizsgálat" nélküli információkat. A hasz
nálatról tehát kérdésünkre tud válaszol
ni.

Használják a legszélesebb olvasói rétegek
Közülük külön említendők a tanácsi dol
gozók, a különféle szintű pártoktatásba
résztvevők, valamint az újságírók — mi
vel ők rendszeresen és igényeket támaszt
va veszik kézbe a kiadványt. Ha késik a
új szám, reklamálják.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Márky Béla

1975 DEC 25

1021

Lovak

Márky Béla linója

Hogyan szeress gyermekünket?

„A mai gyerekek nem vitamin, hanem szeretethiányban szenvednek" — írják le mind gyakrabban a megdöbbentő megállapítást a gyermekpszichológusok, és gyermekgyógyászok. Miért idézzük ezt a kínosan őszinte mondatot most, a karácsonyi készülődés heteiben, amikor mindenkiben elmélyül a családhoz tartozás érzése, amikor ki-ki azon töpreng, milyen örömet, meglepetést okozhatna szeretteinek, övéinek. Nem másért tesszük ezt, minthogy segítsünk a szülők számára a

1977

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

NAPLÓ /VESZPRÉM/

Márky Béla

1021

MÁRKY BÉLA: BALATONI TÁJ

frabad fromvat

A NAPLÓ hétvégi melléklete

A munkásgyerekek eredményesebb tanulásáért

Imre Miklós tanulmánya a megyei tapasztalatokról

pedagógiai munka
áig kísérő gyengesége
iológia, valamint az
kapcsolódó pszicho-
szemlélet hiánya (En-

néhány sarkalatos gondolatot emelünk ki.

Sajnos akadnak oktatók, még vezető pedagógusok is, akik kényelmességből vagy

igazgatónak, az osztá
nöknek kell rábeszélni
továbbtanulásra. Ha al
san végiggondoljuk, nem
osztályérdek, hanem ös

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 AUG 19
NAPLÓ /VESZPRÉM/

Márky Béla, grafikus

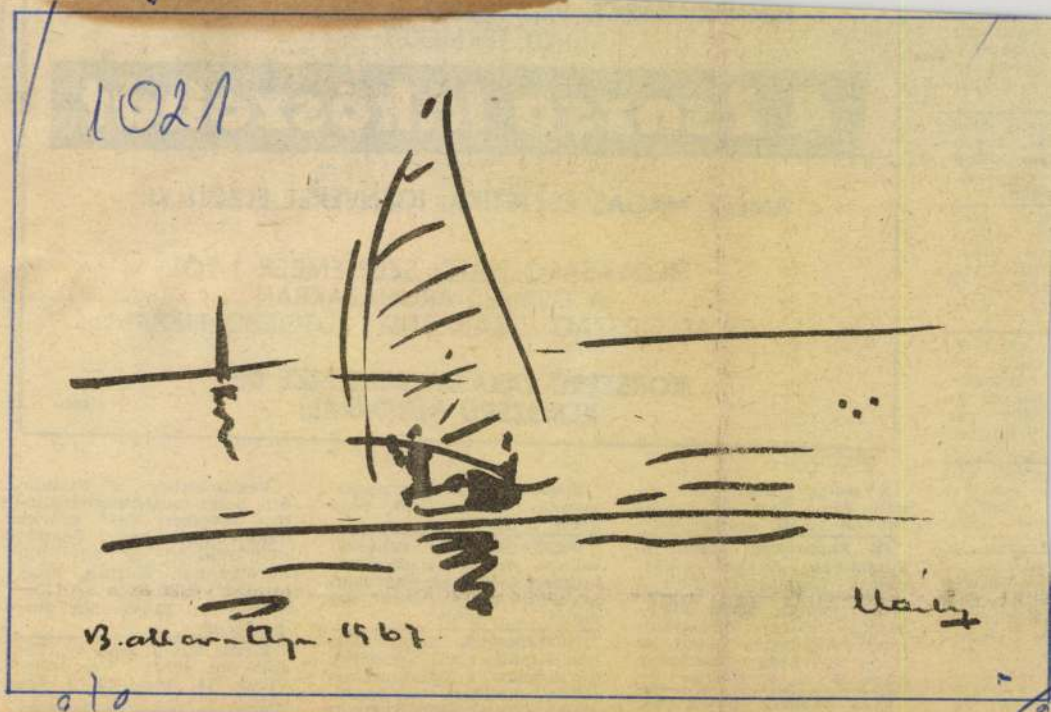

Ceruzával a Balaton mellett

A festői, grafikus, aki a Balaton mellett tölti nyarait, nem csupán testét, hanem lelkét is megfürösztí a Balaton hűs (vagy forró?) szépségében. Hiszen mikor ecsetet, ceruzát vesz kezébe, hogy „megérintse" a tavat, egész lényében meg kell mártóznia a Balatonban. Nem csak a vizében, hanem annak levegőjében, kék egében, fénysugárzásában, színvilágában.

Nem tudunk elképzelni ennél teljesebb „megfürdést".

Márky Béla sok éve, viszszajáró „lelke" a balatoni tájnak. A meleg évszakokkal együtt érkezik és együtt távozik. Öreg kora ellenére a Balaton mellett mindig megifjodik, legalábbis alkotó kedvben. Sok akvarellje, grafikája, ceruzarajza őrzi a Balaton világában történt „fürdőzések" emlékét. Nemrég, amikor felkerestük balatonakarattyai nyaralójában, mondana valami szépet a tóról, átnyújtott (a többi között) néhány ceruzarajzot.

A grafikus, a képzőművész ezen a nyelven mondhat legigazabbat, legőszintébbet. Szavak nélkül beszél.

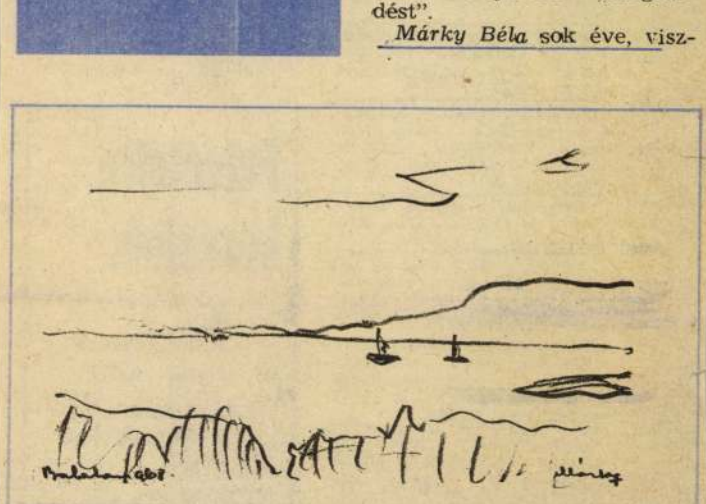

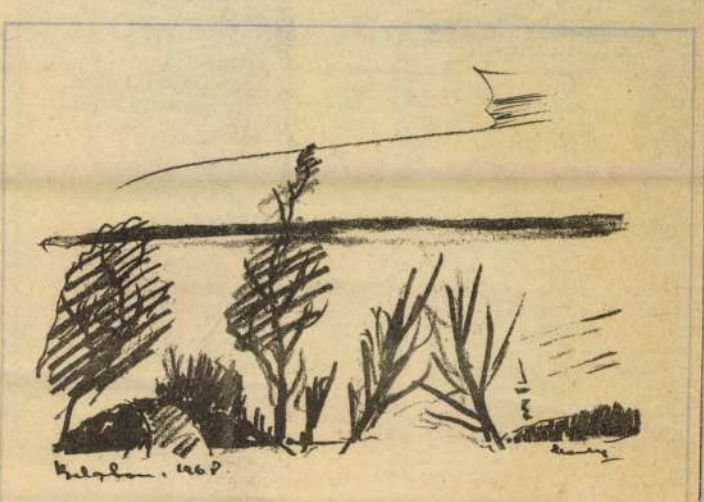

TENNI LAKÁSÁT, VÁSÁROLJ
ÚJ TERMI

A Zsazsa lo

AMELY MAGAS ESZTÉTIKAI

MEGVÁSÁROLHATÓ
A DOMUS Á
ÉS AZ ORSZÁG VALAMENNYI BÚTORBOLTJÁBAN.

KORSZERŰ LAKÁSÁT RENDEZZE BE KORSZERŰ BÚTORRAL! (606)

S 100-as Skoda IE-s eladó. Cím: Tapolca, Dimitrov tér 1. III. emelet 306.

IB Zaporozsec eladó, jó állapotban. Sonkoly, Várpalota, Kossuth u. 3.

ZH 1300-as Lada eladó. 95 000.— Ft-ért. Megtekinthető: augusztus 20-án és 21-én 7—9 óráig, Veszprém, Fürst S. u. 6. Molnár.

IT-s Trabant eladó. Kádárta, Győri út 11.

ZA-s fehér Skoda S 100 L gépkocsi eladó. Érdeklődni: Veszprém 11-633 telefonon.

Veszprémben, egyetem környékén garázst vennék. „Augusztus 123982" jeligére a veszprémi hirdetőbe.

1980-ig vizsgázott Warsawa olcsón eladó.. „Építkezek" jeligére a veszprémi hirdetőbe.

S 100-as Skoda eladó. Érdeklődni: Zalaegerszeg, Landorhegyi u. 22/a. C. III/9.

UB-s Trabant Limousine eladó. Csór, Lenin u. 7. Kecskeméti.

1976-ban műszaki vizsgázott garázsban tartott fehér Zsiguli eladó. Balatonalmádi II. Gábor Áron út 8.

Trabant 601-es építkezés miatt sürgősen eladó. Ilyés Balatonfüred, Rózsa u. 11.

Eladó vascső kerítésoszlopnak. Balatonfűzfő, Papkeszi u. 1.

Menyasszonyi ruhakölcsönző, nagy választékkal, minden méretben. Várpalota, Sallai u. 15. (Vízmű utcája.)

Házvezetőnőt keres mérnök házaspár, új gépesített háztartásba. „Balatonalmádiban" jeligére a Lapkiadóba. Veszprém, Szabadság tér 15.

Okleveles gépészmérnök matematika tanítást vállal. Várpalota, Szabolcska utca 18., földszint 2.

Gázpalack rezsóval eladó. Veszprém, Stromfeld A. u. 5/D. 4. e. 3. ajtó.

Esküvői ruhakölcsönző nyílt a Délinél, vadonatúj árukészlettel vidékre is. Budapest, XII. Greguss u. 6.

Egy darab 10 éves herélt ló eladó. Érdeklődni: Aszófő, Kossuth u. 13.

Siesta gázkonvektor, füstcső nélküli, eladó. Érdeklődni: Geizer, Káptalanfüred, Oroszlányi Úttörőtábor.

Eladó egyesnek bekocsizott 28 hónapos félnehéz herélt csikó. Tótvázsony Fő u. 28.

Kárpitosmunka készítését, javítását, átalakítását rövid határidőre vállalok. Unger Zoltán, Padragkút, Petőfi út 80.

Falazókő, betonkő eladó. Cseh, Balatonalmádi, Kisberényi u. 15/b.

Német juhász kan és két szuka öthónapos tetovált fül, sporttársi áron eladó. Ajka IV. Váci u. 13. Bardon.

Új címem! Prohászka Antal kályhásmester Veszprém, Dobi I. u. 17/a. **TELEFON: 12-197.**

Veszprémben a Viola utcában elvesztettem pénztárcámat a benne lévő nyaklánccal együtt, kérem a becsületes megtalálót, hogy magas jutalom ellenében adja le a Magyar Hirdető kirendeltségén, Veszprém, Kossuth u. 6. alatt.

Állást keres járművillamossági-szerelő, középiskolai végzettséggel, 4 éves gyakorlattal. Molnár József, Révfülöp, Füredi u. 46.

Nyugdíjas házaspár keres két kisebb helyiséget olyan villában ahol a villa, és ha van hozzá szőlő — gondozását vállalná a lakásért. Levelet: „Nyugdíjas" jeligére a Lapkiadóba.

Elektromos rázóasztal eladó. „Építkezek" jeligére a veszprémi hirdetőbe.

Rekamié, zongora, kombinált szekrény, televízió, ketteslétra, nyúlketrec eladó. Veszprém, Fecske u. 11..

Veszprémben a Stadion úti helyi autóbuszmegállóban elveszett egy szürke háló, benne két Beatles nagylemezzel és egy női kardigánnal. Kérjük, hogy jutalom ellenében a Komarov u. 12/6/a. alá juttassák el.

Eladó Mona Lisa tv. Érdeklődni lehet: Veszprém, Victor H. utca 12. 4 óra után.

Szőlőprést vennék 100—200 literig. Ajánlatokat: Rupert Rezső, Veszprém, Kinizsi Pál u. 20.

Eladó barokk hálószoba, ebédlőasztal székekkel, beépíthető konyhabútor és férfiruhák. Veszprém, Diófa u. 12/C. fsz.

HÁZASSÁG

Értelmiségi, önnyugdíjas özvegy élettársat keres, 55—67 év közötti, hozzá hasonló intelligens, egészséges, zenekedvelő, életvidám, korrekt, józanéletű magányos férfi személyében. Levelet: „Keszthelyi boldogság" jeligére a Lapkiadóba Veszprém, Szabadság tér 15. címre kérem.

Felvételre keresünk

asztalos szakmunkásokat,
asztalosok mellé

női és férfi segédmunkásokat
könnyített munkakörbe.

segédmunkásokat
lakatosok mellé

festő szakmunkásokat, segédmunkásokat
festők mellé

autószerelőket autóvillamossági szerelőket

ÉSZAK-BALATONI VEGYESIPARI SZÖVETKEZET
Balatonalmádi
Tel.: 38-103

(455)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JUN 3
NAPLÓ (VESZPRÉM)

Márky Béla

1021

Balaton.

Márky Béla:

Balaton

Múzeumszociológia

Az

Önmagában is érdekes, nemzetközi összehasonlításban is feltűnően magas szám: az elmúlt évben Magyarországon csaknem 15 millió látogatójuk volt a múzeumoknak és kiállításoknak.

Márpedig annyi bizonyos, hogy vajmi nagy ritkaság a múzeumlátogatók soraiban a karonülő csecsemő éppúgy, mint a látnivalók értelmét felfogni is alig képes agg. Ám a múzeumok statisztihatnánk úgy is: a többi jelző mellé felírhatjuk, hogy a múzeumok országa lettünk.

Ahhoz azonban, hogy ez valósággá váljék, a múzeumoknak kellett először megváltozniuk. Régi — és sokáig beidegződött — fogalmak szerint a múzeum valami olyasmi volt, ahol elmúlt századok és évezredek emléktárgyai porosodtak, s amit tisztelni „illett", de látogatni annál kevésbé. S még az is,

fejlődjék. Mindenesetre egyre több szocialista brigád vállalja, hogy tagjai gyakori látogatói lesznek a múzeumoknak. Aztán a későbbiekben egyesek valóban megszeretik az ilyenfajta kulturális programot, mások vállalásai pedig megmaradnak a papírnál, a formalitásnál.

Számos nagyüzem hangosbemondóinak, sőt üzemi és szakszervezeti lapoknak is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 SEP 18
NAPLÓ /VESZPRÉM/

Márky Béla

1021

Márky Béla: Balaton

KÖN

Somlyó György: AR

Szinte látom a kötelező olvasmányokon nevelkedett, klasszikusok iskolás tiszteletére szoktatott olvasót, kezében *Somlyó György* könyvével, arcán bosszúságá transzformált csodálkozó értetlenséggel. Mert már az első oldalak után elbizonytalanodik a könyv műfajmeghatározásának helyességét illetően. Mert a tartalom nem fedi a regény szó keltette asszociációt. Mert a dogmatikus műfajmeghatározás nem fedheti az itt

va — *W. C. Williams-t*, s ezzel már korszerűbb kulcsot ad a tisztább eligazodáshoz. Mert miről is van szó tulajdonképpen?

„A vers, a regény, a novella furcsa ócskaságok, amelyek már nem tévesztenek meg senkit, vagy csak nagyon keveseket. Miért is írnánk költeményeket, elbeszéléseket? Nem marad más, mint a puszta írás" *(Le Clézio)* Ennek a tézisnek nagyszerű bizonyítéka Somlyó György Árnyjátéka. A komplex írásmű fogalmát

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

1969 JAN 25

A titokzatos kerámia

Nem az én felfedezésem. Egy idős keramikus művész mondta:

— A kerámiában az a hallatlanul izgalmas, hogy az ember nem tudja pontosan, mi születik keze alatt. Ez a titokzatosság a legvonzóbb benne.

Márky Béla bácsi negyvenhárom éve kutatja a kerámia megfejthetetlen „titkát". A leghitelesebb mozdulat, kifejezés, mellyel ember- és állatfiguráit „életre keltette", vagy a legkülönösebb színárnyalatok a zománcozásban — meglepték magát a keramikust is.

— Mikor formáltam egy-egy figurát, éreztem és tudtam, mit akarok. Mégis váratlanul hatott az eredmény. Ugyanez történt a zománcozáskor is. Nos, ez a titokzatosság.

A lakás, ahol beszélgettünk, nemcsak a fehérvári keramikusé. Egyben a kerámia otthona is. Falon, vitrinben, bútorokon és dobozokba rejtve a legkülönbözőbb alkotások. Vázák, kerámia-képek, dísztárgyak.

A vitrinben egy kis őzike, jellegzetes suta mozdulattal. Emlékeztető arra a népes „kerámia családra", melyet a megőrzött fényképek tanúsága szerint ember-, illetve állatfiguráról jelentettek Márky Béla kisplasztikájában. Sajátos világ ez: egy kicsit groteszk, egy kicsit karikatúra. Mintha a népmese kétballábas Jánosainak „világfelfedező" ámulatát, erőfeszítését idéznék sok-sok humanizmussal.

— Legtöbbet Angliába vittek ezekből. Itt is kértek a kereskedelmi szakértők, hogy tíz figurából gyártsak le ezer darabot. Nem.... nem tudok szériában dolgozni.

A művész egyénisége bensőleg tiltakozik a sablonmunka ellen. Ezért maradt egész életében szegény ember. De ugyanakkor ezért maradt meg művésznek, aki — üzleti ügyeskedéstől távol — maga emberi örömére korongozott, kísérletezett. Egyszóval: alkotott.

Van egy kis háziműhelye, ahol minden megtalálható. A mikrokemencétől a nagyobbakig egész sorozat, kis villanyközpont, szerszámok... és ki tudná felsorolni. Valamennyit maga szerkesztette. Mikor itt dolgozik, akkor van legteljesebben önmagával.

A szakmában másik nagy

majd a kis állat- és emberfigurákat, dísztárgyakat. Legtöbbet Antwerpenbe szállítottam, de kaptam rendelést Angliából, Münchenből... Később voltam tervező a repülőgépjavítóban, az utolsó tíz évet pedig a KÖFÉM-ben, mint műszaki rajzoló töltöttem.

Ám, a kerámiához soha nem lett hűtlen. Nem gazdagodott meg, de a maga emberi-művészi életét élte.

— S hogy milyen gazdag, színes ez az élet, azt bizonyítják megőrzött alkotásai. A kerámia mellett, vaskos rajz- és grafikagyűjteménye. Karikatúrák, szórakoztató rajzok gyermekek számára, s különösen szépek a sgraffitó technikával (színes zsírkrétával) készült kis tájképei.

Igazi munkaterülete azonban a kerámia maradt. Már fiatalon nagyon gazdag népi motíváló készsége volt. Talán ezt érezte meg Móricz Zsigmond, midőn (a harmincas évek elején) megvette a pesti nemzetközi vásáron egyik kerámiahamutartóját. Ez ugyanis banyakemencére emlékeztette az írót.

— Végül egy gyakorlati kérdés: hogyan lehetne a város számára kamatoztatni a fehérvári keramikusművész tehetségét?

Van az id[illegible]orgalmi [illegible]ban egy cserépkály-

ak, melyek szerződést kötnek a postával, azt kel
ül venniük, hogy a többség rendesen ellátja fela
zont az olvasó, amikor előfizet a Hírlapra, eleve
ult — és joggal —, hogy pénzéért mindennap idő
heg az újságot. S ha csak az előfizetők egyharm
ap időben és rendszeresen lapot, — vagy mint t
aszkodtak, két-három napig egyáltalán — a t
nég időben eljut az újság. Ez így van, dehát azok,
apják pontosan az újságot, nem elégednek meg azzal, hogy
a másik kétharmad pontosan jut laphoz. Ők az sem
igasztalja, nem is vigasztalhatja, hogy a postán munkaerő-
gondok vannak. Annál inkább sem, mert tudják, hogy a napi-
apok kézbesítéséért az előfizetési díj több, mint egyharma-
dát kapja a posta, vagyis egy hónapra hét forintot. Ebből
tartja és futnia a pontos kézbesítésre, a lap propagálására,
terjesztésére.

Az olvasónak joga van

kérni pénzéért, hogy a lap időben jusson el hozzá és afelől
is, hogy őt ne érdekeljék a posta munkaerő-gondjai, elvégre
is azok megoldása nem rá, hanem a hivatalvezetőre van
bízva, rá is tartoznak.

A posta gondjairól a szerkesztőség tud, egy bizonyos
határig meg is értjük azokat, sőt ami rajtunk múlik, segítsé-
get is adunk. Viszont a feladatok jó része és a megoldás is
a hivatalvezetőre és a posta apparátusára tartozik. Joggal
kéri tőlük számon az olvasó, aki azért fizet elő a lapra, hogy
mindig rendszeresen, a lehető legkorábban kapja azt.

A posta dolgozói sokat tesznek azért, hogy az emberek
időben megkapják a küldeményeket és az újságokat is. Mun-
kájukban sok a pozitív, de a közelmúltban ilyen, vagy olyan
okok folytán egyre több hiba csúszott. Ez, amit az olvasó
kifogásol, és ez az, amin sürgősen javítani kell. És mivel ez
nemcsak a hivatalvezetőre, a kiadóhivatalra és a szerkesztő-
ségre, hanem 20 ezer előfizetőre, olvasóra tartozik, válaszol-
tunk nyilvánosan.

VÁROSI NYERESI

A Piac téren lebontottak néhány ócska boltot. Ideje volt. Szívből örülünk neki.

Aki a történeti városkép pallérozásán fáradozik — vagy legalább együttérez a törekvéssel — üdvözli az olyan változásokat, melyek egy lépéssel közelebb visznek a célhoz. Az újságíró, aki korábban kis cikkben sürgette az ócska épületek lebontását, kétszeresen örül az eredménynek. Nem azért, mintha írásának valamelyes „beleszólást" tulajdonítana e témába. Mégis úgy véli: nem muszáj a szúnyog megcsípjen ahhoz, hogy vakarózzunk. Olykor már a zümmögés hallatán is viszket az orrunk.

Ám, mindettől függetlenül, nyeresége a régi városképnek

ZASSÁGA

Kennedy-klan köreiből. Edward az Onassissal való találkozás után táviratot küldött anyjának: a házasságot nem tudja megakadályozni!

A családi történet iróniája, hogy Jacqueline Kennedy 1963-ban Onassis jachtján, a Christinán

vábbi közbenjárását. Az amerikai nagypolitika nem nézhette jó szemmel ezt a házasságot és Jackie kényszer-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Márky Béla
FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1964 MAJ 17.
1021

Fejér- és Veszprém megyei képzőművészek kiállítása Inotán

Rokonszenves és példamutató kezdeményezésre vállalkozott az inotai Béke Művelődési Otthon: tágas, szép előcsarnokában tárlatot rendezett a Fejér és Veszprém megyében élő képzőművészek alkotásaiból. Dicséret illeti a szervezőket és rendezőket, mert a kiállítást országos színvonalúvá és jelentőségűvé tudták tenni.

Két tekintetben is jelentős az inotai vállalkozás. A magyar képzőművészet történetében a vidéknek jutó nagy szerep napjaink művészeti életének is fontos tényezője. Hódmezővásárhely, Miskolc, Pécs után, úgy véljük, Székesfehérvár és Veszprém is megtette a közelmúltban a kezdeti lépéseket ahhoz, hogy művészeti életünknek fontos gócává, alkotó és bemutató otthonává váljék. Ezúttal a két megye együttes szereplése valósult meg egy ún. „elrugott" helyen, ott, ahol ezidáig még ilyen kiállítás nem volt. S a hely, Inota, az ország egyik legjelentősebb ipari létesítménye, települése. Ez a modern ipari környezet, az erőmű szépívű vonalai, monumentális idomai, a település világa, tágas, bennsőséges enteriőrje, a napfényes, szép kultúrház szinte várta, kínálta a lehetőségeket szobornak, képnek. Az erőmű területén, utcákon már ott állnak a szobrok — ugyancsak példásan szép számban. És most a kultúrház adott helyet nagy előcsarnokában a képeknek.

Az inotaiak szándéka az, hogy a jövőben két—három évenként kiállítják a két megye művészeinek válogatott gyűjteményét, új otthont adva így Fejér és Veszprém művészeinek; természetesen nem a lakhely szerinti illetőség alapján, hiszen most is szerepelnek olyanok is, akik ideiglenesen tartózkodnak a vidéken, a Balaton-parton, vagy alkotóműhelyüket ütötték fel a környéken.

Másrészről jelentős a tárlat azért is, mert közelebb hozza egymáshoz a két megye alkotói közösségét, új fórumot jelent műveik számára.

A kiállításon 19 művész 35 művével szerepel, festményeivel, grafikával, szoborral és kerámiával.

A tárlaton a dunántúli táj élményisége dominál, azonban távol mindenfajta provinciális jellegtől — tematikában is. A táj élménye sugárzik *Nagy Gyula* Hóolvadás, Tél a Bakonyban című erőteljesen komponált képein, meleg, barna színein. *Bodor Aladár, Kiss István, Sándorfalvy Sándor, M. Tóth István, Pallai József, Ballagó Imre* képein a dunántúli táj jellegzetes atmoszférája jelentkezik gazdag színvilággal, mozgalmas derűjével. Táj és ember világát komponálja harmóniává *Bényi László, Francsics József, Udvarhelyi Erzsébet* képein. Itt jegyezzük meg: mintha hiányozna a tárlatról a kompozíció nagyobbszabású vállalkozása, a tevő, a cselekvő ember.

Külföldi élményeiből származó képekkel szerepel *A. Tóth Sándor* (Párizsi utca) és *Áron Nagy Lajos*, aki az emlékek meghittségével, bennsőségességével idézi bulgáriai utazását finom mívű képein.

Borsos Miklós Kislány és Barcsay című szobra a kiállítás kiemelkedő szépségű két darabja. *Márky Béla* kerámiái, vázái és nyakláncai változatosan, gazdagon egészítik ki a tárlatot.

Sobor Antal

Vasárnapi sportn

RÖPLABDA:

Telekl B. pálya 10 óra: AKÖV—Almásfüzitő NB. II. női bajnoki mérkőzés.

MESZÖV pálya 11 óra: MESZÖV—D. Építők, Vízügyi pálya: 11 óra: Pamut-Kolor—D. Kohász megyei női I. oszt. bajnoki mérkőzés.

KÉZILABDA:

Ifjúsági sporttelep 8.30-kor: VT. Vasas—D. Kohász megyei I. oszt. férfi bajnoki mérkőzés (rangadó). 9.30-kor: VT. Vasas—D. Kohász megyei I. oszt. női bajnoki mérkőzés.

Vasvári pálya 9 óra: SZKG—MÁV Előre megyei I. oszt. női, 10 óra: SZKG—MÁV Előre megyei I. oszt. férfi bajnoki mérkőzés.

További párosítás: Martonvásár—Mezőfalva, Beloiannisz—D. Építők, Sárkeresztúr—Kápolnásnyék, Velence—Haladás, D. Vegyesipar—Ercsi, megyei I. oszt. férfi bajnoki mérkőzés, Martonvásár—D. Kinizsi, Beloiannisz—D. Vegyesipar, Sárkeresztúr—D. VM. Kisker., D. 316 ITSK.—Móri Bányász, Nagyvenyim Ercsi, megyei I. oszt. női bajnoki mérkőzés, 323. ITSK.—D. Kohóipari T., 320. ITSK.—D. Gimnázium, 316. ITSK—Sárbogárd megyei ifjúsági bajnoki mérkőzés.

TEKE:

MÁV Előre pálya 8 óra: MÁV Előre—Alba Régia, Spartakus pálya 8 óra: Spartakus—Móri Kossuth Tsz., Szikra pálya 8 óra: Szikra—Építők (rangadó) megyei I. oszt. bajnoki mérkőzés. Bodajk 10.30-kor: Balinka II.—Építők II. megyei II. oszt. bajnoki mérkőzés.

LABDARÚGÁS:

Oroszlány 16 óra: Oroszlányi Bányász—VT Vasas NB. I./b. bajnoki mérkőzés, Ozd: Ózdi Kohász—D. Kohász. NB. I./b. bajnoki mérkőzés.

Ercsi 16 óra: Ercsi Kinizsi—Siófoki Bányász, Börgöndi pálya 16 óra: Sz. Honvéd—Szombathelyi Vasas, Almásfüzitő—Balinka NB III. bajnoki mérkőzés.

Alba Régia pálya 9 és 11 óra: Alba Régia—Pusztaszabolcs, Spartakus pálya 14 és 16 óra: Spartakus—Kincsesi Szikra megyei I. oszt. bajnoki ifjúsági és felnőtt mérkőzés. További párosítások: Enying—Sárbogárd, Dég—D. Kinizsi, Bicske—MÁV Előre II., D. Építők—Szikra, Polgárdi—Sinatelep, Sárosd—Móri Bányász.

Megyei II. osztály Szfvári csoport: SZKG—Seregélyes, Lovasberény—AKÖV, Bodakajtor—Építők, Kisláng—Zámoly, Tordas—Velence, Balinka II.—Fehérvárcsurgó.

Megyei II. oszt. Dunaújvárosi csoport: Alap—Kulcs, Sárszentmiklós—Perkáta, Iváncsa—Lajoskomárom, Ercsi II.—Beloiannisz, Szabadegyháza—Sárszentágota, Mezőfalva—Apátszállás, Felsőcikola—Vajta, Ráckeresztur—D. AKÖV.

Szfvári járási kiemelt bajnokság: Csősz—Tác, Moha—Mátyásdomb, Soponya—Mezőszentgyörgy, Kápolnásnyék—Lepsény, Magyaralmás—Nádasdladány.

Szfvári járás nyugati körzet: Gárdony—Baracska, Pátka—Suko-

A rádió és a televízió mai

KOSSUTH RÁDIÓ

8.00: H. Időjárás

16.55: Jónás bálnája Szatirikus játék
17.30: FTC—Bp. Honvéd labdarúgó-mérk. I. félideje
18.20: Horváth Zsigmond írása
20.35: Az Áll. Hgvzkr hgve.
22.56: Galopp
23.00: Hírek. Időjárás

TELEVÍZIÓ — BUDAPEST

9.35: Fizika
10.00: Foxi Maxi kalandjai
10.25: A világűr Kolumbusza. Magy. besz. szovjet dokumentumfilm

— **FEJŐT FELVESZÜNK.** fizetés megegyezés szerint. lakást biztosítani nem tudunk. Érdeklődni: Szfvár, Vörösmarty TSZ. Úttörő u. 43. alatt. 3106

— A Fejér megyei Tervező Iroda 1964. július 1-ével talajmechanikai laboratórium vezetésére keres gyakorlattal rendelkező **ÁLTALÁNOS MÉRNÖKÖT** fúrómesteri teendők elvégzésére szakképzett **FÚRÓMESTERT.** Jelentkezés írásban, vagy személyesen. Cím: Fejér megyei Tervező Iroda, Szfvár. Piac tér 20. Telefon: 25—00 3116

x **FÉRFI ÉS NŐI SEGÉDMUNKÁSOKAT** helybeli és vidéki munkahelyekre állandó munkára felvesz a Fejér megyei Tatarozó Vállalat. Munkásszállás biztosítva. Jelentkezés: Szfvár. Sörház tér 1. 30-N6

— **ANYAGBESZERZŐT** felvesz a **PAMUTTEXTILMŰVEK.** Szfvár. Palotai u. 1. 3121

x 125-ös **CSEPEL** motorkerékpár teleszkópos prima állapotban 3500.— Ft-ért eladó. Agárd. 7-es u. 40. Berta. 3126

— **TRABANT LIMOUSINE** újszerű állapotban eladó. Polgárdi. Batthányi u. 421. 3036

— **WARTBURG SZE-**

x **FÉRF KÁSOKA LAKATO KÁST** Székesfe gyár. Gá

x **Férf** raktári maz a Kórház. gazdasá Szfvár.

x **TET GOS S KAT** az állandó a Fejér zó Válla Sörház

x **A** mosvasú váltóőri 43 év kö dolgozók sokat, á sokat, betanítot kábelfek szolgálat 50 év kö gédmunk munkáso és pálya kások szerint a lást bizt hez 30 n gebbi ke zolás sz kezés 8—14 ór pest. VII fszt. 17.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

1967 DEC 12

Márky Béla

Ötvenéves találkozó

Érdekes eseményről számolt be lapunknak Márky Béla székesfehérvári kerámikus művész. A fővárosban, a Rózsadomb Étteremben találkoztak a budapesti István úti Gimnázium 50 éve végzett hallgatói. Hatvanöten voltak akkor. Most már csak tizenkét személyre terítettek, de négyen kimentették magukat. Pethes Sándor színművész fellépése miatt nem tudott megjelenni, a többi súlyosabb oknál fogva. Ötven év hosszú idő. Ez meglátszott a rendeléseken is. Hosszú ideig böngészték az étlapot, mert „nekem a májam", „nekem a gyomrom", „nekem az érelmeszesedésem". Így hiába kínálta a díszes étlap a jobbnál-jobb ételeket, italokat, legnagyobb keletje mégis a könnyű menünek és az ásványvíznek volt.

— **Nagy siker övezi** Áron Nagy Lajos budapesti tárlatát. A Csók Galériában rendezett képkiállításnak több ezer látogatója volt már, s számos képet megvásároltak.

— **Évente 9 millió dolgozó** kap beutalót szakszervezeti üdülésre a Szovjetunióban. A legutóbbi 7 év során 50 százalékkal nőtt az üdültetési intézmények befogadóképessége, jelenleg több mint 4000 üdülőt és szanatóriumot tartanak nyilván.

— **Ma délután 3 órai kezdettel** ülést tart a TIT megyei szervezetének hadtudományi szakosztálya Fehérváron, a helyőrségi klubban.

Mátky Béla Zsámbus

Viallitáson szerepel a
tolaji helytörténeti múzeumban

Érsekmagyarország 1971 május 6
7. old.

MÁRKY Béla

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

Márky Béla (1900-1992)
fehérvári kályhája és más érdekességek
című kiállítására, amelyet

Sobor Antal író
nyit meg

2002. március 22-én,
pénteken 15 órakor
a múzeum Dísztermében (Fő u. 6.).

A kiállítás megtekinthető: 2002. május 5-ig
hétfő kivételével naponta 10-14 óráig.

Fk.: Dr. Fülöp Gyula

Márky Béla kerámikusművész.

Közös kiállításon szerepelnek – Ballagó Imre és M. Tóth István festőművészekkel – Tokajban, a Zilahy György Művészbarátok Köre kiállításán, a székesfehérvári hetek alkalmából.

Fejérmegyei Hírlap, 1971. máj. 4.

Márky Béla.

a tokaji Fehérvári Művészeti Hetek első tárlatán M. Tóth- és Ballagó Imrével közösen szerepett.

S. A.: Őszi beszélgetés a műteremben.

Fejérmegyei Hírlap, 1971. okt. 17

Márky Béla keramikusművész

a takaji kiállításon művei szerepelnek.

Berecz József: Dunantúli művészek borsodi bemutatkozása.

Északmagyarország, 1971. máj. 7.

MDK.

Márky Béla

Kiállitási hir

Fejérmegyei Hirlap 1966 nov.25.

M.D.K.

Márky Béla, grafikus

vastag vonalakkal huzok, erkélyes ház részletét ábrázoló lavírozok tusrajzát közli:

Fejér megyei Szemle, 1964. 1.sz. 14. old.

MÁRKY Béla /

Három rajz rajz 71X44,5

Kerámiák

Fejér megyei képzőművészek ősszi tárlata. Kat. 1963.
/Székesfehérvár István Király Muz. közleményei D. sor. 27./

Márky Béla

keramikus, székesfehérvár.

lásd elektr. arck.

Lamagyparalm II r. 392. l.

ogult lelki üdvéért február 9-én, pénteken reggel 9
Imre herceg-utján levő cisztercita plébániatem-

Czeizel Jánosné Joanovics Julia
sógornője.
Turza János
sógora
gyermekeivel.

a Te akaratod!

ut. 52-8-18.

Nyomt. Buschmann F. utóda
IV. ker., Molnar-ucca 37 szám

Marky Béla

keramikus

l

c. 1

MAGYAR IPARMUVESZET.

1937. 21. l

Márky Béla

Keramikus

1922 – 24

Címisk 1930. 86. l.

Márky Béla

iparminvész.

Életrajz, lásd

Schne Juh Fejérvm

327.1

5 Szeptember

M.D.K.

Márky Béla, grafikus

„Tér" c. városkép-rész-
letet ábrázoló tollrajzét közli:

Fejér megyei Szemle, 1965. 1 sz. 104. old.

Márky Béla

Hal, 15 x 15 cm.
Ősleinget viastodása
15 x 30 cm.
Kérgető, 30 x 45 cm.
Ősleinget fával, 45 x 45 cm.
Fetete, rücstös vára, m: 15 cm.
Katasos vára m: 16 cm. (14.0 lal)
Alamony, ~~eolin~~ zöld vára m: ~~15 cm~~ 8 cm.
Sárgár kozin vára m: 15 cm.
Fules vára m: 20 cm.

Fejérmegyei Képzőművének kiállítása.
1965, kat. Krolovánszky Alán.
Székesfehérvár.

4. l.

M.D.K.

Márky Béla, grafikus

„Kőfém üzemrész" c.
lavizorok tusrajzát hőrli:

Fejér megyei Szemle, 1965. 2. sz. 68. old.

Márky Béla

MDK

Szerepelt az Őszi tárlaton, melyen a Fejér megyei képzőművészek mutatták be alkotásaikat. (Megnyílt 1964 nov. 7-én.)

"Falikép III."

A/1 - rósza - : Őszi tárlat, 1964

DUNAÚJVÁROS A/1/1/MGY/ 1964 nov. 19

M.D.K.

MÁRKY Keramikus

Csányi 1954. 60., 106., 117. l

Márky Béla

a székesfeh. Vass József hadiárva intézet fiatal keramikusa

1931. székesfeh. képzőm. kiáll

Székesfeh. Szemle

1931. 4. sz. 5. l.

Székesfeh. Napló

1931. márc. 31. ápr. 1.

Fejérmegyei Napló

1931. márc. 31.

NÉPSZABADSÁG 1999. 06. 30. szerda

Főszerkesztő: Eötvös Pál
Cím: 1960. Budapest, Bécsi út 122-124.
Telefon: 250-1680
Fax: 368-9098
Megj. pl. sz.: 225 242: Meni gyakor : napilap

» OBSERVER «
OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
OBSERVER Budapest Médiafigyelő Kft.
1084 Budapest, Aurora u. 11.
Telefon: 303-47-38 Fax: 303-47-44
:er.hu

Ősbudavára a boldog idők jelképe

Millenniumi romantika a Városligetben – Kétszáztíz épületet emeltek a honfoglalás évfordulójára

A honfoglalás ezredik évfordulójáról, a millenniumról ma kétféle kép él a köztudatban: tündöklő uniformisok, díszfelvonulások és a ligeti Ősbudavára a boldog békeidők jelképeként. A másikon a kritikus a tömegek kopott ruháit, a pincelakások nyomorát, a kivándorlók seregét látja. Ellentétes, de egymást kiegészítő képek ezek: a századvég Budapestje.

A korabeli kormány mindenesetre az 1896. évet nyilvánította a millennium esztendejének. A nagyszabású kiállítások és ünnepségek figyelemre méltó mozzanatai a Városligetben felépített történelmi épületcsoportok és a hozzájuk kapcsolódó úgynevezett „látványosságok". Több értékes épületet emeltek, amelyek napjainkig fennmaradtak (ilyen a Műcsarnok, a Vajdahunyad várának őse a Széchenyi-szigeten – amely ugyancsak kulisszákból és habarcsból összerótt pavilon volt csupán, vagy a Közlekedési Múzeum, amely a kiállítás egyik legimpozánsabb épülete volt). Az ezredéves kiállításra kétszáztíz épületet emeltek a Városligetben, pontosan kétszer annyit, mint az országos kiállítás alkalmával. Olyan méretű pompával akart az ország ünnepelni, amilyenre még nem volt példa. A sok fantasztikus terv közül a megvalósult Ősbudavára a század végi romantika, az „ősmagyarkodás", a józan üzleti szellem és haszonvárás szülöttje lett.

A kiállítás keretében létesítendő mulatóhelyre részvénytársaság alakult Popper és Marmorek Oskar műépítészek vezetésével, vezérigazgatója Décsy és Szekula Jenő, üzletvezetője pedig Friedmann Adolf lett. A mulatókomplexum az Állatkert által rendelkezésre bocsátott hetvenezer négyzetméter területen, másfél millió forint költséggel épült fel. Számtalan vendéglátóhelyet (Parisienne Mulató, Berger Étterem) fogott össze. Valóságos legendája van manapság is. Fényesebb, nagyvonalúbb volt az Alt-Wien és a Velence Bécsben elődöknél, pedig ugyanaz az Oskar Marmorek építtette a látványosságokat, mint amazokét. (Oskar Marmorek építésznek éppen most van kiállítása a Bálint Közösségi Házban, és úgy tűnik a Velence Bécsben címet viselő vízi várost is vásári kuliszszának szánta.) A mi millenniumi kiállításunkra tervezett Ősbudavára felül akarta múlni a bécsi és a velencei kétszáz éves visszatekintéseket. Valóságos történelmi tabló lett. Az Ősbudavári kiállítás útmutatója az alábbi néhány sorban mutatja be: „Az Állatkertben csodás szépségű város épült, mely Ős-Budavárát ábrázolja a török időben. A csupa színházi díszlet módjára összeállított város hű képét adja a régi Budának, melynek életét is híven visszaadja a sok mulatóhely, bazár, színház, mely benne lesz."

S valóban volt itt minden, ami a századvég millenniumi ábrándjainak sziruposos ősmagyarkodásához, a hamisan buzgó nemzeti öntudathoz, a légvárakat álmodó és birodalmi ambíciókat melengető társadalomhoz nélkülözhetetlennek bizonyult. Idézzünk néhány sort az 1896-ban „Az ezeréves Magyarország és a millenniumi kiállítás" című füzetből:

„...Ha Budapest legszélesebb és legszebb utcáján, az Andrássy úton, az Állatkerti fasoron végig megyünk, nagy falaktól körülvett városhoz érünk. Ősbudavára ez. Széles ívezetű híd vezet át a fasoron és az ezredévi kiállításra átvisz. A régi város itt kitárja előttünk kapuját. A Székesfehérvári kapu masszív rácsozatát fényes ruhába öltözött szolgák föl-

A helyén ma a Vidám Park áll

emelik és a lovas török kapuőr előtt belépethetünk. Áthaladunk a várudvaron, azután egy másik kapun és egy szűk utcán, ahol egykor a régi lovasok tanyáztak, s innen Ősbudavára keresztény részébe, Szt. György térre érünk, amely gyászos emlékeket ébreszt minden magyar emberben.

...Ősbudavára legelénkebb és legérdekesebb képét a nagy török bazár képezi: kereskedők és kézművesek dolgoznak itt. Itt egy szabót látunk, ott a nyilvános levélírót, aki a szabadban kis asztalka előtt ülvén, írja a leveleket megbízásból; egy török borbély földjeinek szépítésén dolgozik, török kazánkovácsok és rézműves, jouterimunkások és aranymívesek dolgoznak a közönség előtt. A műhelyben megismerkedünk a Boszniában új virágzásnak indult emailművészettel.

...A Királypavilon a St. György tér közepén a konstantinápolyi aranykút hű utánzataként áll; az az épület, amelyet az apró architektúra legbájosabb művének tartanak Sztambulban. A második nagy épület a Sz. György-téren az a palota, amely frontjával a Korvin hollóját a magyar címerrel egyezteti össze. Korvin épülete, amelyhez a várkapitány épülete csatlakozik: a most uralkodó magyar király fogadtatására és lakosztályaira szolgál. A millieu, amelyben ez a pavilon van, az illúziót ugyancsak föl tudja ébreszteni...

A mecset. Ha Ősbudavárában a várfokról lelépünk, a török városrészbe érünk: itt van a mecset, 40 méternyi magas minaretjével. A mecsetet szigorúan az iszlám dogmák szerint építették, rendezték be és pompás festményekkel díszítették. Ezzel szemben ott látjuk a budai pasa házát, színházzá átalakítva; nem messze ettől a budai polgárok börtönét és az eredeti török fürdőt, a török kávéházzal. Szóval a régi török világ képei vonulnak el előttünk, visszaemlékezésre kényszerítvén bennünket a régen eltűnt gyászos időkre, amikor még a török uralom alatt sóhajtott a magyar, s a nemzeti eszme teljesen elhanyatlott. A Templom-tér Ősbudavára négy tere közül kétségtelenül a legérdekesebb, mert e templom átalakítva Budán ma is látható, s benne a várszínház van elhelyezve. A templomban Sourdinak a szentföldet ábrázoló színdús és plasticus panorámája látható. Középen van a bástyatorony, amely lépcsőzetes átjárót képez a kiállítás területére. A téren balról a főkijárathoz vezető utca látszik, jobbról beugró zárt sikátor régi polgárházakkal, s a tér jobb oldalán épült magyar urak otthonául szolgáló régi házak, köztük mint legérdekesebb, egy Rákóczy-ház Kassáról. E téren hallható Serly Lajos vezetése alatt egy 76 tagú magyar ének- és zenekar, mely a magyar dalt kultiválja Tinódytól a mai napig. A közreműködők festői magyar ruhába vannak öltözve, ami színes tarka képet nyújt."

A mulatókomplexum területén nagyszámú statisztéria korabeli ruhákban felvonulásokat, táncokat mutatott be, a centrális helyeken zenekarok játszottak, utcai énekesek léptek fel, minden este tűzijáték volt. A kis lacikonyhákon, kávézókon, borozókon kívül, volt nagykávéház, csarnokszerű vendéglő, félhold alakú terasszal, ahol Serlyéken kívül a híres bécsi Deutschmeister együttes játszott. A pezsgős pavilonban folytak az igazi nagy mulatozások, mert vezetőnője Wabits Lujza – a későbbi híres mulatótulajdonosnő – csak szép lányokat szerződtetett a felszolgálásra. A varieté- és kabarészínházban Friedmann nagyon jó artistákat és világsztárokat alkalmazott, mint például a Johnson és Dean néger táncospárt, akik itt mutatták be először a sztepptáncot. A táncospár hat szezont töltött itt, végül már magyarul énekelték híres számukat: „A szeretőm, a szeretőm egy szerecsen törzsfő / Ki elefánton lovagol és buzogánnyal lő." Még tartott az Ősbudavár népszerűsége a nagyközönség körében, amikor a sajtóban már egyre kiábrándultabb hangú cikkek jelentek meg. 1899-ben Ambrus Zoltán így írt: „Mikor Ősbudavárt még csak tervelték, azt lehetett volna képzelni, hogy az új vállalkozás egy kis mulató várossal fogja megbővíteni Budapestet... Ebből nem lett semmi. Ősbudavárból csak nagyobb, több szakaszból álló éjjeli kávéház lett, a hol a szabadban lehet kávézni és mulatozni, ha ugyan a lármás nótázás és a pinczérnőkkel való társalgás is mulatság." (Ambrus Zoltán: Nagyvárosi képek. Bp. 1913.) A Népszava újságírója szintén 1899-ben így ítélkezik az ősbudavári műsorokról: „...az előadók jó része a hölgyosztályból kerül ki. Hangjuk ugyan kétségbeejtően kellemetlen, de a mélyen kivágott ruhák és a kellő időben a lehető legmagasabbra felemelt szoknya; a kaczérul villogó festék, bőségesen pótolják az éneklés képességét."

Az újonnan épített földalatti villamos, külön omnibuszjáratok, fiákerek százai azonban változatlanul szállították évekig a budapesti és a vidékről felözönlő mulatni vágyókat Ősbudára, amíg benn a városban kongtak a vendéglők és a kávéházak az üresség től. Ekkor összefogtak a közös ellenség ellen, és beadványaikkal ostromolták a hatóságokat, követelve Ősbudavára bezáratását. Érveik között felhozták, hogy ez a vállalat kiszed minden pénzt a látogatók zsebéből; hogy női alkalmazottakat tarthatnak, míg a kávéházakban a kasszából se szabad kimozdulniuk a nőknek, a német ajkú személyzet és előadóművészek germanizálnak, a szeparékban történteket a rendőrség nem tudja, vagy nem akarja tudni és ellenőrizni. De minden tiltakozás eredménytelen maradt.

Ősbudavárának működési engedélyét újra meg újra meghosszabbították még akkor is, amikor 1900 szeptemberében százhatvanezer forintos adósság fejében elárverezték. További sorsa már a váltakozó tulajdonosok kudarcai, szüntelen átalakítgatások, az Állatkertnek fizetendő bérletidíj-viták és az elmúló népszerűség elleni meddő harc lett. Helyén előbb az Amerikai-, majd az Angolpark lett.

Alpár Ágnes

Marmorek Oszkár, épitész

Az 1894-ben a soproni városháza tervére kiirt pályázaton résztvett. Őt Budapesten is fohlalkoztatták.
170.old

Moess Jenő: Bécsi müépitészek szerepe Sopronban a 19.sz.második felében 168.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XXII. sz. évf. 1968
Sopron

Marmorek [Oszkár], építész M.D.K.

és Jerőfy... terve 1000 koronás megvételt nyert a Törsdepalotára kürt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.
dec. 27. sz. 3. old.

Marmorek Oszkár

M.D.K.

(bécsi) építés

tervei nyomán épült fel az ezredéves kiállítás „Ős-Budavára".

Vállalkozók Lapja, Bp. 1896. XVII. évf.

jul. 28. sz. 4. old.

78 lapszám.

TARTOZIK

A

Kelet 193 7.		
aug	18.	kp.
nov.	11.	Viter Béla pléb.
"	20.	Balog Albin
"	20.	kp. Saláth Ferenc
"	22.	Endler Jenő
"	"	Einstedtler Ödön
"	27.	Saláth Ferenc
dec.	31.	Illetéh
"	31.	Egyenleg

szvénytársaságnál KÖVETEL

Értékelés	Napok	Kamat-szám	Pengő	f

M.D.K.

Marmoreck Osskár, építész

Tervezte az Erzsébetes Kiállítás bejáratát képező „Csobudavár"-nak nevezett kompozíciót, amely hez egy bazár és egy Mosché is csatlakozott

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1896. XV. évf.

máj. 1. sz. 97-99. old. 2 k.

+ máj 10. " 105 " 1 helyszínrajz.

MDK

Marmorak és Gerőfy építészek

tervét 1000 koronáért megvették

Tőzsde-épület pályázata. Műcsarnok, 1899, 31.sz.
472 l.

MDK

Marmorek és Gerőfy
looo koronás dij

C-s: Az uj tőzsde-palota tervei. Mücs. 19oo.2.sz.
17 l.

Marmorek Oszkár

épitész

l

Közlezrkiáll

971. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Marmorek Oszkár
épitész

Fővárosi Lapok 1896. máj. 6., 7. old.
(Ujdonságok. Az udvar látogatásai.)

Kalmár

Marmorekés Gerőfi

épitenek Becs

rod

Magyar Pályázatok

1903. 3 sz. 15–17 l

?

pótk

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedélye

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírása.

Mármorek Oszkár

épitész

Nobel dinamitgyár

pavillonja

Bálezrkiáll

Fi

Ny

3.000.000 P ..... f., azaz ..... Hov

— fillérről, mely összeget ..... f.

Gazdasági Hivatala pénztárától felvette

Budapest, 1946. Ja 7.

46.499. — Egy

Utcarészlet az Ősbudában.

Az ősbudavári Szent György-tér.

Ős-budavár

Ez is a mi speciálitásunk, egy nyári mulató, amely ma is az emlékekben él. Egy nyári mulató, amely régen eltünt a föld szinéről, de ma is emlegetik, ma is mosolyognak, ha a nevét hallják, mondhatnánk: szeretik, becézik az emlékét. Pont negyven éve „volt", de ma is „van", ha máshol nem, a szinpadon, ahol a „Régi jó Budapest'-ben egész felvonás játszik itt le, törökös rácsos kapuja előtt, ujra feléledt csipkés tornyai között.

Ős-Budavára!

A Városligetben terült, vagy ahogyan akkor mondták: a „Városerdőben". Egy városnak sincs ilyen szép alföldi kertje, mint a mi „Ligetünk", akkor is, ha madárdalos, virágos, akkor is, ha: „Hervad már — díszei hullanak!..." Akkor meg, amikor Ős-Budavára alkalmi házai épülének, éppen gyönyörü volt minden. Minthogy az Ur 1896-ik évét irták, a nagyszerüen sikerült „Ezredéves kiállitás" éve volt, béke volt és öröm volt mindenfelé. A vármegyék bandérumai soha nem látott fényben lovagoltak végig Pest utcáin, lenn, Délen, a királyi szó megnyitotta a Vaskapu-szorosát és a boldog, jómódu vidék egész éven át özönlött a ragyogó, mosolygó, ünneplő, ifju főváros felé...

Persze, hogy rengeteg látogató jutott „Ős-Budavárá"-ra is! Valóságos éjjeli korzó fejlődött itt ki, a hevenyészett, de nagy izléssel épült házak-tornyok között. (A korzó egyébként is nagy divat volt akkor, három utcán zajlott Pesten, a Váci-, a Koronaherceg- és a Kossuth Lajos-utcán). Ős-Budavár mindenképpen szerencsés ötlet volt! A megcsinálása is jól sikerült. A tervezője megérdemli, hogy megemlitsük: *Marmorek* müépitész tervei után készültek az egyes épületek. A mulató, hatalmas nyitott szinpadával, a nagy kávéház oszlopos ámbitusával és a mellé csapódó régi házakból való utcarész mintha Thököli uram idejében épült volna. A „mecsettér" kiképzése is pompásan sikerült, a tér közepén álló kis törökös filegóriban akár Abdul-Hamid vendégei fogyaszthatták volna a mokkát. A „király-csarnok" szintén nemesvonalu épület volt, két üzlet volt mindössze benne, az egyik a jeleshirü Bauer-cukrászda, a másik pedig a Puskás Tivadar-féle „Telefon Hirmondó", a Rádió-ősapja! Itt, a király-csarnok előtt ütötte föl sátorfáját a haza vándor lantosa, Hazafi Veray János és itt részesité verses megrovási kalandban azon vakmerő ősbudavári látogatókat, akik nem vásárolták meg az ő zöngeményeit...

Este, ha a fehér fényben izzó ivlámpák kigyultak (még akkor az is uj volt, látványosság volt!) és a „Fontain" a ki-

Szabadka főutcája.
Alsó kép: A Palicsi tó.

Irodalmi emlékei is vannak Szabadkának. Itt élt és halt meg *Jámbor Pál*, Petőfi ellenfele, Párizs és a francia romanticizmus kései rajongója, a paptanár, aki „Hiador" álnév alatt irt s a Pest-szállóban székelő Városi Szinház halála évfordulóján minden évben fölujitotta a „Törvénytelen vér" cimü verses drámáját. *Milkó Izidor*, *Reviczky* és *Vajda János* kortársa, a szellemes tárcairó késő öreg koráig összetartó kapcsa volt a helyi irodalmi életnek. *Gyóni Géza* innen indult a világháboruba s most utolsó lakóhelyét emléktábla jelzi. *Csáth Géza* pedig, a fiatalon elhunyt, egyénien-uj iró, a „bajai temető" gömbakáca alatt alussza örök álmát. A nép künn a tanyákon azt az ősi, gazdag tisza-dunai tájnyelvet beszéli, melynek szavait, fordulatait és hangtanát Petőfi örökitette meg verseiben.

Szabadka a bőség, a tenyésző élet, a jókedv városa volt. Ebben a tekintetben veretlen is maradt mindig. Sehol se tudtak oly ötletesen, szilajul, dusan mulatni, mint itten. Fiai váltig is büszkélkedtek azzal, hogy akárkit „asztal alá isznak". Nemcsak a minőségre vetettek sulyt, hanem a mennyiségre is. Nyomban három pohár borral kezdték, a „trojanicá"-val s jaj volt annak, aki a ráköszönött három poharat, melyet tányéron nyujtottak át, nem itta ki körömcseppig. Az nem igazi ember, az talán nem is férfi. Vetélkedés volt errefelé a mulatság, teherbirás és hősi kötelesség. Cigányzene uszott állandóan a levegőben s gyakran még délben is lehetett látni olyan társaságokat, melyek tegnapból a mába virradva muzsikáltatták magukat, a borosok cigánnyal, a pálinkások rezesbandával. Mennyi hetedhétországra szóló mulatság, hegyen-völgyön lakodalom, cifra cécó és vad muriról tudnak még ma is beszélni a bácskai öregurak, akik látták a régi násznagyokat, az ivás e szigoru szakembereit és szertartásmestereit, nyakukon egy jelképes fehér szájkendővel. Bácskának a virtuskodó mulatás a hősköltemenye. Szabadka a magyar Gascogne.

világitott, szines fényekben fürdő óriási szökőkut nagy zuhogással-zubogással dobta fölfelé a vizsugarakat, megindult az áradat „Ősbuda“ felé. (Mert csak igy hivták bizalmasan „Ősbuda!“) Az akkori politikai korifeusok szivesen látogatták a vidám nyári mulatót, élükön *Rohonczy Gidával* és az öreg báró *Podmaniczky Frigyessel*, akinek talán éppen „Ős-Budában“ született meg az a hiressé vált megállapitása, hogy a legjobban nyaralni — Budapesten lehet.

„Ős-Budavára“ nagy sikerének egyik titka bizonyára az volt, hogy az éjjeli mulatót (mert bizony nem volt egyéb!) stilszerü ornamentikával ékitette, szines és izléses köntösbe bujtatta. Aztán mindenfajta uj „attrakció“ lepte meg itt a látogatót, az alvó fakir, Succi, a világhires koplaló, (akiről kisült, hogy közben borjuszeletet evett) a Mulatt táncospár, évekig egyik legnépszerübb táncos száma az akkori mulató Budapestnek. A „Camera Obscura“, az egész fölött rejtelmesen lebegő „Ballon Captiv“, no és a Pezsgős-pavillon, ahol női kiszolgálás volt (Pesten ujdonság!) és ahol lehetett egy pohár pezsgőt is inni, nem kellett egész üveggel rendelni!

De talán mégis legjobban népszerüsitették Ős-Budavárat a dalai. *Veress* népénekes ur, aki teli tüdővel fujta azt, hogy: „Én is olyan árva vagyok, mint a nem gondozott virág...“ Meg azt, hogy: „Barna kis lány, csitt, csitt, csitt — mondok neked valamit!“ Egyszerre öt felől is szólt a muzsika és a nagy hangzavarba élesen kiáltott bele az „Óriáskifli-árusok“ harsány szava.

De a „legnépszerübb“ volt a népszerük között mégis a nápolyi olasz népénekes trupp, az u. n. „Jambo társulat!“ Luigi volt a vezetőjük, a „Szép Luigi“, ahogy akkor Pesten hivták, temperamentumos, fekete, csillogó szemü, gömbölyü, termetes olasz legény, aki gitárral, jambó sipkával a fején állott a gitáros, jambó sipkás zenekar élén és ugy fujta, zengte, hirdette, orditotta, hogy: „Jambo - Jambo Funicula - Funicula!“ És együtt énekelte vele az egész vidám, elégedett, ünneplő ország, ugyhogy szinte magyar népdal, tréfás induló lett belőle!

Szabolcska Mihálynak van egy gyönyörü verse! A Párizsi Grand Caféban magyar nótát hallgat. Azt hogy: „Kondorosi csárda mellett — Gulya ménes ott delelget!...“ A költő elbusul, haza gondol, de körülötte senki se figyel, nem értik meg a dalt, mert: „Tudja a jó Mindenható — Mi is azon sirni való — hogy a ménes ott delelget — valahol egy csárda mellett!...“

Hát, bajos is ezt megértetni az idegennel! De a Jambo-nóta hozzánk való vonatkozását, azt még százszor bajosabb volna megértetni, megmagyarázni.

Farkas Imre.

Belépőjegy az Ős-Budavárába.

Az ősbudavári borkóstoló-ház.

A mecsettér.
Alsó kép: a király-csarnok.

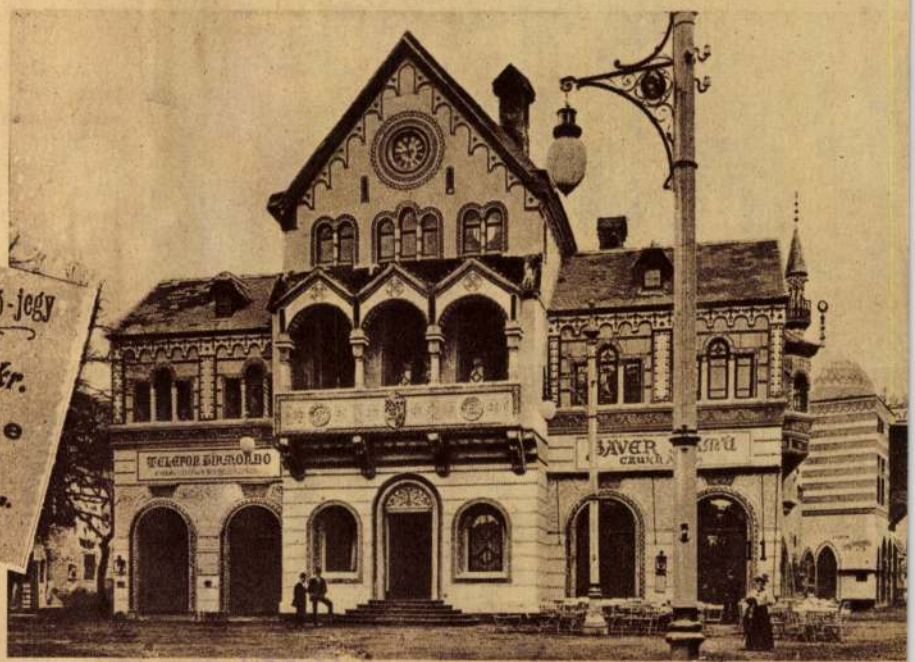

KÉPEK A RÉGI POLITIKAI ÉLETBŐL

Széll Kálmán miniszterelnök heves vérmérsékletü férfiu volt. Örökösen izgett, mozgott, nem szeretett és nem is tudott sokáig egyhelyben tespedni. Beszéd közben kezével hevesen gesztikulált, felső testével előre, majd meg hátra hajolt, cvikkerét hol feltette, hol levette, lábával pedig hol előre lépett, hol hátrafelé, ugy, amint azt beszéde természete éppen megkivánta. Ilyenformán, mikor egy-egy nagyobb beszédet elmondott, nemcsak szellemi, de egyuttal jelentős fizikai gimnasztikát is végzett. Miniszterelnök és belügyminiszter korában sok referenst kellett fogadnia, ami nagy megpróbáltatást jelentett számára. Sokszor órákon át kellett hallgatnia a referádákat s ilyenkor ugy segitett magán, hogy felállott iróasztala mellől és a szobában fel s alá sétálva hallgatta a referenst. Az olyan előadókat kedvelte, akik röviden, velősen és szabatosan adtak elő. Köztudomásu azonban, hogy nem minden referens tartozik ebbe a kategóriába. A legkiválóbb szakember gyakran a legrosszabb előadó. Ilyen volt egyik miniszteri tanácsosa a belügyminiszteriumban; abban az időben a városi osztály vezetője. Lassu, tempós beszédü, de annál terjengősebb. Se vége, se hossza nem volt referádájának. Ha Széll meglátta, már indulatba jött. Idegesen felpattant helyéről s indulatosan kezdett fel s alá járni a szobában, sőt gyakran a miniszteri szobával szomszédos fogadóteremben is átsétált. Ilyenkor igy szólott az előadóhoz:

— Kérem, csak tessék folytatni, én hallgatom!

A boldogtalan előadó erre mit tehetett egyebet? Tovább folytatta a referádát, amely olyan egyhanguan, unalmasan ömlött szájából, mint a csendes vizek árja. Egy alkalommal, mikor ujból ez az előadó gyötörte végnélküli előadásával, Széll Kálmán megint a szomszédos fogadóteremben menekült, ahol fel s alá sétálva várta a szóáradat végét. Eközben elővette óráját s megdöbbenve megállapitotta, hogy ha nem siet azonnal a pályaudvarra, lekésik a bécsi vonatról s ezzel együtt a királyi audienciáról. Gyors elhatározással szó nélkül elrohant, kocsiba vágta magát s az utolsó pillanatban csakugyan sikerült elérnie a gyorsvonatot. Mikor Érsekujvárra ért, eszébe jutott a faképnél hagyott referens s a következő táviratot adta fel a belügyminiszterium cimére:

— Ha X. miniszteri tanácsos ur még a szobámban van és referál, kérem, küldjék haza, mert Bécsbe kellett utaznom.

*

Günther Antal ügyvéd, lapszerkesztő és gyorsiróból lett képviselő, később igazságügyminiszter, majd a kir. Kuria elnöke. A kerekarcu, cvikkeres, kevés szavu, csendes férfiu fiatal korában papnak készült, de pályát változtatott és ezt az elhatározását, mint az elért eredmények igazolják, később nem volt oka megbánni. A képviselőháznak szorgalmas látogatója, aki képes volt a legunalmasabb szónokok fejtegetéseit is órák hosszán át hallgatni és csak olyankor menekült ki a folyosóra, amikor már nem tudott tovább uralkodni dohányzási szenvedélyén, lévén egyike a legerősebb szivarozóknak. Igazságügyminisztersége idején egy esős őszi napon belémkarolt a folyosón, s miközben nagy füstkarikákat bodoritott, csendesen igy szólott:

— Csudálatos, milyen rossz hatással van reám az ilyen esős, ködös, rossz idő. Még itt a meleg folyosón is ugy érzem, mintha a hideg esővíz befolyna a cipőmbe.

— Ez nagy bajt jelenthet, — mondottam neki. — Okvetlen fordulj doktorhoz, meg suszterhez. Mert vagy az egészséged, vagy a cipőd rossz, vagy pedig mind a kettő reparációra szorul.

Günther Antal erre hangosan felkacagott és igy magyarázkodott:

— Köszönöm jó tanácsodat, de sem doktorra, sem suszterre nincs szükségem, mert most hála Istennek az egészségem is jó, a cipőm is. De nem volt ez mindig igy. Volt idő, valamikor régen, kispap koromban, hogy a cipőm sokszor nagyon beteg volt, ugyhogy esős, sáros időben bizony belefolyott a hideg viz. Ezért borzongok ösztönszerüen még most is mindig, mikor ilyen csunya latyakos az idő, mint amilyen ma is. Pedig most már van duplatalpu jó vizhatlan cipőm, nem kell félnem, hogy belefolyik a viz; most már száraz lábbal járhatom végig életem még hátralevő utját!

*

Az 1907-iki osztrák-magyar kiegyezési tárgyalásokon báró Beck Vladimir, osztrák miniszterelnök, az egyik vitás ponthoz, amely sok diskusszióra adott alkalmat, módositó javaslatot tett, amely azonban aligha találkozott Wekerle Sándor magyar miniszterelnök tetszésével, mert ez félhangosan ugy szólott magyarul — a tárgyalások ugyanis, tekintettel az osztrák miniszterekre, németül folytak — Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterhez:

— Te, Feri — mondotta — erre a németre jó lesz vigyázni, mert ugy látom, nagyon jól érti a mesterségét.

A figyelmeztetésre Kossuth felfigyelt, de felfigyelt báró Beck is. Mig azonban Kossuth egy fejbólintással szó nélkül tudomásul vette Wekerle szavait, általános

Széll Kálmán ünnepi beszédet mond. Mellette ülnek balról: báró Fejérváry Géza, Csáky Albin, jobbról: gróf Apponyi Albert, báró Wlassics Gyula és Lukács László. Elől a bal sarokban: Tisza Kálmán. (Goro Lajos rajza.)

MDK

Marmorstein Heinrcih
festő

A Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1884-1885.

66.o.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete. Pécs.1959.

Marmorstein, Heinrich MDK

Festő.

1884. évben lépett a Zsolnay-gyár szolgálatába.

73.o. 9. jegyzet.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Marnitz Frigges

milanói iparmuvészeti-
kiállítás 1933
bronzérem-

Magyar Iparmuvészet
1934. 72. l.

Marnitz Miklós

Adóállomás, Kékestető. Építész Rácz Endre, építész-partner Böjthe Tamás, statikus dr. Borsi Béla. - Tervismertetés, Marnitz Miklós fotójával.

Szolgálati lakások, Kékesi Adóállomás. Építész Vonnák János, statikus Massányi Tibor. - Tervismertetés, Marnitz Miklós fotójával.

Magy. Ép. műv. 1972.6.sz. 9-11., 12.1.

Marnitz Péter

Babits Mihály művelődési Központ, Szekszárd. Épitész Tillai Ernő, munkatársak: Borbély József, Széll Béla, V. Gombos Klára. Statikus Deák László, Takács János, munkatárs: Marnitz Péter. - Ismertetés, képekkel, foto Szász János.

Magy. Ép. Ip. 1971. 1. sz. 20-22. l.

Marnitz Péter

F.M.-K.T.: Mentőállomás, Kaposvár. - Építészek: Freivogel Mihály, Kiss Tibor; statikus Marnitz Péter, belsőépitész Vida Gyula. - Ismertetés.

46-47.l.

Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz.

Maró Géza

a soproni postapalota vetrány-
munkái az ő műtermében Régiltek.

Műemlékvédelem 1973/1
43. old.

Marnitz Péter

a szekszárdi művelődési központ tervezésének ~~egyik~~ statikus munkatársa.

t.e.: Művelődési központ, Szekszárd, - Magyar Építőművészet, 1970. 5.sz. 20-27. l.

M. D. K.

MARNO, Pietro - kőfaragó

1636 - 1646 között. Pozsony, vár, kőfaragó munkái

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 236., II. 223. l.

M. D. K.

LEHNER Jónas [illegible]

Marmorek Oszkár M.P.K.

(bécsi) építész

tervei szerint Mátrai Lajos szobrász mintázta meg az ezredéves kiállítás ünnepi csarnoka előtt felállított fontaine-lumineuse szoborcsoportjait, melyek a Balaton-vidéki népmondák alakjait ábrázolják

Vállalkozók Lapja, Bp.1896. XVI.évf.

jun. 23. sz. 3 old.

Marnitz Frigyes MDK

bronzérmet kapott

A milanói Triennale dijai
Pesti Hirlap 1934. ápr. 1o.

Marnitz Frigyes MDK

bronzérmet kapott

Magyar Iparművészet 1934. 72.o.

Marno, Pietro

olasz Eőfarajó

XVII-sz.

l.

Kem Pozs

18-l.

IRODALOM

-M.o.Müeml.II.76.l.
-M.o.vm.Abauj.157.Képpel.
-Arch.Ért.1902.,332.l./Kemény L./

JEGYZET

Marne (?) Pietro

olasz kőfaragó

céd a pozsonyi várnak a XVII. században történt átépítése alkalmával Giacomo Petruccival együtt vezette a kőfaragó munkákat

Menclová, Dobroslava

Hrad Bratislava.

(1936. 36. l.

Bratislava,

Leányfalusi Áldomás
1947.

Piétro Marno

Hobiász

XVII 27

Lásd: Albertha Tainost

MDK

Maró Ede

Ötödik dijat nyert a Szabadságharc szobor-pályázaton Dudits Andorral, Pogány Móriccal és Pongrác Szigfriddel közösen tervezett művével. Fénykép repr. 287.o.

Lyka K.: A Szabadságharc szobra.

Uj Idők 1907.évi 38.sz.

KOVÁCS ÁKOS
SZALONJA
V., BANK-U. 7, II./1.

Sajtóbemutató március 20-án vénteken, d.e. 10-e. 7-ig

XVIII.

A látogatók vendégek.
Belépődij tehát nincs.

MEGHIVÓ

MARÓCSIK BENEDEK

KÉPEINEK

ÉS

B. BARNABÁS IMRE

SZOBRAINAK

MÁRCIUS HÓ 22-ÉN
D. E. 10 ÓRAKOR
MEGNYILÓ

KIÁLLITÁSÁRA.

1931.

A kiállitás vasárnapokon és ünnepeken délelőtt 10—2-ig, hétköznapokon délelőtt 11-től délután 5-ig tekinthető meg.

Kaufmann, Tel. 292-16

fordító

MDK

Marocsik Benedek

A Budai Szépmüvészeti Társulat kiáll. Képzőmüvészet 1932. 233.l.

Marocsik Benedek festőművész

A *Kovács-szalónban Marocsik* Benedek mutatja be képeit, amelyek még sokféle reminiszcenciával és sokféle irányban keresnek. Néhány ötletesen megoldott fejstúdiuma azonban már jelzik az utat, amelyen magára talál. Festőtársának színességével és sokféleségével szemben tiszta egyszerűségével tesznek jó ígéretet *Barnabás* Imre szobrai. Tetszetősségre és eleganciára törekszik két egyszerűen mintázott aktján és női fejstúdiumán.

Magyar Hirlap 1931.III.22

Marócsik Benedek

Kiállít

MH 1932. III. 6.

Márócsik Benedek festőművész

Kovács-Szalonban csoportkiállitáson - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1931.III.22.

Marosi Benedek

Szerepelt a Budai Képművészeti Társulat
kiállításán.

EK. 1932. XI. 9.

Marocsi Benedek

Szerepelt a Budai Szépművészeti Társulat kiállításán.

PF. 1932. XI. 6.

Marócsi Benedek

Szerepelt a Budai Szépművészeti Társulat kiállításán.

BH. 1932. XI. 6.

Marócsik Benedek

Édesanyám

Cserkészfiu

Vera

Akttanulmány

Szabad képzőművészeti rajz- és festőiskola kiállítása. 1926. 2 1.

lkotás Művészház XVI. kiállitása. 1943.
aug. 1.

MDK

Marocsik Benedek festő

Hány vég vásznat ér egy haldokló nő? Tolnai Világlapja 1932. 12.sz. 43. l.

Marócsik Benedek

MDK

Édesanyám
Cserkészfiu
Vira
Akttanulmány

Podolini Volkmann Arthur tanitványainak kiáll.
1926. ápr. Váci ut 15.

Marócsik Benedek

MDK

Öregasszony
Gyermekfej

Pasztellek és grafikák

Podolini Volkmann Artur tanitványainak kiáll.
1926. ápr. Váci ut 15.

Marócsik Benedek

Öregasszony

Gyermekfej

Szabad képzőművészeti rajz- és festőiskola kiállítása. 1926. 3 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Maráczy Sándor
KISALFÖLD
1904 MAR 15

1021

Maráczy Sándor: Olasz táj

rol.

— Eddig a Verébértékesítő Vállalatnál, a fészek osztályon dolgoztam — folytatta hévvel —, de értek a pattogatott-kukorica értékesítéséhez is.

Rideg igazgató az első pillanatban szóhoz sem jutott. Csak annyit sejtett, hogy itt valami nem stimmel. Később erőt vett magán, és megszólalt:

— De hiszen az állás már . . .

— Tudom, biztosítva van számomra, hiszen Szelid elvtárs, a vejem mindent elmondott — és a vendég az igazgató asztalára tette a miniszterhelyettes levelét.

vi. —r.

szen addig, míg a lényegre terelődik a szó. Akkor egyszeriben megunod a tárgyalást, bontod a vonalat, kilépsz a kezemből, azaz lecsaplak, de neked ez is hekuba!

Mai javasasszony

— Két naponként a tompo rába, lelkem . . .

Balázs—Piri Balázs rajza

MDK.

Marohn festőművész:

"Lány a konyhába"

Vas.Ujs. 1858. 2oo.l.

MDK

Marohn Ferdinánd

Szerelmi vallomás, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

M.D.K.

F. Marones, olasz fafaragó

műve a Nyírbátori templom stalluma, melyet 1511-ben készített pompás berakásokkal és faragásokkal. s melyet a nyírbátori református templom a Magyar Nemzeti Múzeum-nak adományozott.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 967. old.

+ Kép ... " "

Marone mester

1511-ben kénitette a nyírbátori templom stallumát

Voit Pál: Művészettörténet írás és műemlékvédelem

Műemlékvédelem 1964. 3 n. /36. O.

K é

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatá

M. D. U.

MARONE, Roberto-

olivetanus szerzetes, tarogó és intarziatár

1480 körül született és 1539-ben halt meg

Kérdés azonos-e a ugirbátori stollum (1502-1511) maestro Marone jával.

Voit Pál: Mühely a Via Dei Servin
Müvészettörténeti Értesitő 1961. 2-4. sz. 127. l.

~~127~~.

K. D. K.

HARONE,

a ugirhátori stallum mestere
(1502–1511 rózött)

Kérdés: azonos-e Roberto Harone olivetanus szerzetes, faragó és intarziátor személyével?

Soit Pál: Munely a Vis Dei Servin
Művészettörténeti Értesítő 1961. [illegible] sz. 124. l.

M.D.K.

Marone, faragó mester

Szerző szerint ő horható összefüggésbe a nyírbátori stallumok faragójával, aki feltehetőleg a Benedetto da Majano körében tanuló Roberto Marone-tól (1480–1539) kapta a tervrajzokat. A nyírbátori faragásokon látható „F. MAIONE" valószínűleg elírás „MARONE" helyett, az „F" pedig nyilvánvalóan a „FECIT" rövidítése

P. Voit: Una bottega in Via dei Servi. Acta Historiae Artium, 1961. Tom. VII. Fasc. 3–4. 218–219. old. és 227–228. old.
40-41. jegyz.

Marócsik Benedek

Önarchép és mág 2
műve repr.

Szefeltlex
196. 197. l.

Életr.
u. o. 833. l.

gukat, addig August Pettenkofen
48-49-es Stabadságharc ~~Charlet-ja~~
drámai erejű krónikása lett. Tökéletes
technikai tudással, festői kétséggel
~~rajzott~~ kénített kőrajzai nemcsak
Stabadságharcunk, s ~~nep~~ akkori
népéletünk legszebb ábrázolásai,
hanem a kor legjobb művéni alko
tásai közé számíthatók. A csata
képfestés terén csak a francia ~~Ra~~
~~és~~ Charlet mulja felül egy-két lapjá
val, akinek hatása érezhető is Pett
+ kofen technikáján. A Stabadsághar

Marócsik Benedek

festő

kiállítása

Kovács Salon

1931. márc

illonban, jobbra fordult és arczélben látható
nját ékkövekkel kirakott forgók díszítik lelő-
a hosszú, szakálla leberetvált. Brokát
lehájtott, palástját vállra vetetten viseli. A
alag ékesíti e szavakkal:

V. TVRCOR. IMPERATOR.

i a vonalkeretnek 10·5 : 14·4 cm.

36.

140/95 : 199.

Maróczik Benedek

festő

koll. kiáll. Kovács

Ákos szalonjában

(XVIII. kiáll.)

Könyvtáramban

Marocsik Benedek

festő

koll. kiáll. Kovács

Ákos szalonjában

Kiállítás meghívó!

B. Barnabás Imre

nobrát csomag-

jában

alól balra: a Notarum Expli
... aequum duximus.

Szines rm., m

194-9

T. 2294.

sal diszitett térképen a felirat

ICA

nta et

s

d´ESCLAVONIE et du Duché de SYRMIE,

é par le Danube, l´Illove, la Save

Maródi Árpád

Maródi Árpád: Valóság és művészet. Pannonhalma: [Sárkány ny. Budapest] 8°, 20 p. — A Pannonhalmi Szemle Könyvtára, 37. — Kny.: *Pannonhalmi Szemle* XVI. évf.
1941.

SZEREVIC

KÖZREMŰK

SZERK

MARIAY

1 9

IV. ÉVFOLYAM · 9 S

KIR. MAGY. EGY

REDATTA DA ÖDÖN MARIAY

AMMINISTRAZIONE: TIPOGRAFIA UNIVERSITARIA UNGHERESE DI BUDAPEST, VIII, MÚZEUM-KORÚT 6.

ABBONAMENTO ANNUO Lit. 120.

ALOM

Lap

Művészeti élet 175
Könyvszemle 177
A magyar művészeti irodalom bibliográfiája (1941) 179
Német és olasz kivonat 184

32 képpel.

Marodiés

l.

Lykanemzromantika
189. l.

Marodics Axent

Jestö -

Lás 1

Bekesi Temesvári műv.

68. 1.

15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					

145. Márok, ev. ref. fatorony.

Építésének ideje ismeretlen. Balogh (p. 134.) tévesen Márokpapinál közli, holott a templom és a torony Márok községben van. A tévedés oka az, hogy a ref. anyagyülekezet tényleg Márokpapiban van.

Rajza a Műemlékek Orsz. Biz. gyüjteményében.

(Bereg m.)

Dombaép

DEUTSCHE DOME

ERSTE FOLGE

RICHARD HAMANN UND HANS WEIGERT

DAS STRASSBURGER MÜNSTER

UND SEINE BILDWERKE

118 Seiten Text mit 87 Textbildern und 89 Vollbildern
Ganzleinen . . . RM. **28.**—
Ganzpergament RM. **60.**—

WALTER HEGE UND WILHELM PINDER

DER BAMBERGER DOM

UND SEINE BILDWERKE

88 Seiten Text mit 56 Textbildern und 95 Vollbildern
Ganzleinen . . . RM. **32.**—
Ganzpergament RM. **60.**—

WALTER HEGE UND WILHELM PINDER

DER NAUMBURGER DOM

UND SEINE BILDWERKE

56 Seiten Text mit 21 Textbildern und 87 Vollbildern
Ganzleinen vergriffen
Neuauflage Herbst 1930
Ganzpergament RM. **60.**—

DEUTSCHER KUNSTVERLAG
BERLIN W 8

141 Márok 035

(Bereg vm)

Márokpapitól 1 km

vasut mns.

Nyirségi utam 1938

Rk. templom

XIX. sz.

Déli oldalán

egy XVIII. száz adbeli

sírkő, honzu latin

szöveggel ~~és~~ mellette

egy sírkőtöredék

1839-ból.

Bizonyára a

cintermben

volt sírok

emlékei.

MARÓKY MIHALY, szabólegény

A győri magisztratus elutasitotta mesterrévalasanak ké-
relmét, az 1805-ös jogszabalyok alapjan, de azért is, mivel
3 Győrből elköltözött 3 szabómester, mivel ott megélni
nem tudtak. Zsolnai Istvan, rakats Sandor és novats Ga-
bor voltak ezek. 280.old. 3.jegyz

BÁLÁZS PÉTER: A céhrendszer problémái Győrött a XIX.
század első felében 279. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum É vkönyve,
17. Győr. 1975.

jobban esik megemlékezni most egy kedves társaságról, mely kifejezetten az egyházak felé nyujtotta ki testvéri jobbját. A zarándokcsoport az amerikai Magyar Református Egyesület tagjai sorából toborzódott. Több mint ötvenen indultak útnak, Sebestyén Endre duquesnei lelkész, a „független egyház" volt főesperesének és Király Imre egyesületi főpénztárnoknak vezetésével. A csoport az óhaza határánál három részre oszlott. Egyik részük a rokoncsaládok látogatására sietett; a másik, a fiatalabb generáció beiratkozot a debreceni Nyári Egyetemre; a harmadik Pesten egy hatalmas autóbuszt bérelt s azon országos körútra indultak. Ennek rendjén jöttek augusztus 4-én Debrecenbe, hol három napot töltöttek. Megtekintették a látnivalókat: Kollégiumot, nagykönyvtárt, templomainkat, múzeumokat, egyetemet, végül a Hortobágyot. Augusztus 6-án, vasárnap délelőtt a nyári egyetemi hallgatókkal együtt résztvettek a kistemplomi istentiszteleten; majd koszorút helyeztek a Kossuth-szoborra és a Gályarabok emlékoszlopára. Délben a debreceni református egyház látta vendégül a kedves vendégeket. Debrecenbe Szegedről érkeztek s tőlünk Munkácsra távoztak. Isten oltalmába ajánljuk őket.

HELYETTESÍTÉSRE AJÁNLKOZIK Nyíregyházán végzett okleveles tanítónő. Mint előttem tavaly igen jó eredménnyel vizsgázott egyént, a legszívesebben ajánlom. Megkeresések a Szerkesztőség címére küldendők. (Uray Sándor szerkesztő.)

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

2588—1939. szám.

Évkönyvek szerkesztése.

Utasítom egyházkerületünk valamennyi közép- és középfokú iskolájának igazgatóságát arra, hogy a tanév végi Évkönyvek szerkesztésénél a Hivatalos Közlöny június 1-i 11. számában 133,818—1939. IX. sz. a. közölt vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelethez alkalmazkodni szíveskedjenek.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2742—1939. szám.

KÖRLEVÉL
a gyakorlati középiskolák benépesítése tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1939. évi május hó 30-án 134,139—1939. IX. szám alatt kelt rendeletével a gyakorlati irányú középiskolák (líceumok, leánylíceumok) benépesítése tárgyában intézkedett. (L. a Hivatalos Közlöny 1939. évi június hó 15-én kelt 12. számában.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1938: XIII. tc.-kel életbeléptetett líceumok benépesítése ügyében kibocsátott rendeletét megküldötte valamennyi egyházi főhatóságnak azzal a kéréssel, hogy a főhatóságuk alatt álló hasonló intézetek és iskolák igazgatóit a rendeletben előírt eljárásra utasítsák.

Utasítom a vezetésem alatt álló egyházkerület valamennyi tanítóképző- és tanítónőképzőintézete, gimnáziuma, leánygimnáziuma, polgári fiú- és polgári leányiskolája igazgatóját, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által kiadott rendelet értelmében járjanak el.

Debrecen, 1939 július 31.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Középiskolai Vallástanárképesítő Bizottságától.

305—1939. sz.

HIRDETMÉNY
a legközelebbi vallástanári vizsgára vonatkozólag.

A tiszántúli református egyházkerület püspökének, mint a Vallástanárképesítő Bizottság elnökének megbízásából tudatom a vallástanári vizsgálat után érdeklődőkkel az alábbiakat:

a) A legközelebbi vallástanárképesítő vizsgálat Debrecenben, 1939 október hó 16., 18., 19. napjain fog tartatni, éspedig a zárthelyi írásbeli vizsga október hó 16-án d. e. 9 órakor a Kollégium kistanácstermében, a próbatanítás október 18-án, szükség esetén 19-én d. e. a református gimnáziumban (illetve amennyiben női jelentkező is lesz, a Dóczi intézet leánygimnáziumában), a tanterv szerinti vallástanítási órán, a szóbeli vizsgálat október 18-án, szükség esetén 19-én a Kollégium kistanácstermében d. u. 3 órai kezdettel.

b) A vizsgálatra vonatkozó tájékoztató iránt a vizsgálat előadójához (Dr. Csikesz Sándor egyetemi professzor, Debrecen, Kollégium) kell fordulni.

c) A vizsgálat iránti kérvény a tájékoztatóban megjelölt mellékletekkel felszerelten a tiszántúli református egyházkerület püspökéhez címezve 1939 szeptember 10-ig küldendő be Debrecenbe. A kérvényhez mellékelni kell a feladóvényt, amely szerint a jelölt a 60 P vizsgálati díjat és a 6 P bizonyítvány díjat a tiszántúli református egyházkerület pénztárába (Debrecen, Kollégium) az összeg rendeltetésének megjelölésével befizette. A díjak befizetése nélkül az Egyetemes Konvent 126—1932. sz. határozata értelmében senki vizsgálatra nem bocsátható.

d) A vizsgálatra állani kívánó jelöltek közöljék pontos címüket is, hogy a próbatanítás tárgya velük 1939 szeptember 20-ig közölhető legyen, viszont a jelöltek tartoznak a kidolgozott próbatanítást három gépírásos példányban, mindhárom külön-külön félkemény (karton) fedélben 1939 szeptember 30-án déli 12 óráig ajánlott levélben a vizsgálat előadójához megküldeni.

e) A vizsgálatra állani szándékozók személyesen jelentkezzenek október 16-án reggel ½9 órakor a Kollégium kistanácstermében a vizsgálat előadójánál, aki a részletes vizsgabeosztást közölni fogja a jelöltekkel.

f) A jelölteknek előregondoskodhatás céljából emlékezetébe hozzuk, hogy az oklevélre az újabb bélyegilletéki szabályzat értelmében 10 P-s okmánybélyeg ragasztandó, amit a jelentkezés alkalmával mindenki beadni tartozik.

Debrecen, 1939 augusztus 2.

Elnöki megbízásból:

Dr. Csikesz Sándor,
egyetemi professzor,
a vallástanárképesítő
bizottság előadója.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

3067—1939. szám.

KÖRLEVÉL
a kebelbeli valamennyi lelkipásztor és egyéb lelkész úrhoz.

Az Országos Bethlen Gábor Szövetség folyó évi október 28—31. napjain Budapesten „Országos protestáns napok"-at óhajt rendezni. Ennek a nagyszabású megmozdulásnak tervezete már a napilapokban és az egyházi folyóiratokban ismertetve volt.

Az egyetemes konventi elnökség óhajának teszek eleget akkor, amikor a kebelbeli lelkipásztor és egyéb lelkész urakat e nemescélú terv megvalósításának — adandó lehetőségek és alkalmak szerinti — hathatós támogatására kérem.

Debrecen, 1939 augusztus 10.

Dr. Révész Imre
püspök.

Pályázati hirdetmények

Dévaványa református egyháza pályázatot hirdet a Pusztaecsegi *I. számú tanítói és II. számú tanítónői* állásra. A választást iskolaszék a VKM úr engedélyét és a nyugdíjazást feltételezetten tartja meg. Jóvá nemhagyás esetén az egyház a megválasztottal szemben semmi kötelezettséget nem vállal. Javadalom: törvényes fizetés, nőtanítónak lakbér, férfi tanerőnek természetbeni lakás, melynél az előd beruházásai megváltandók. Kötelességek: díjlevél szerint. Férfi tanerőnek kántori teendők díjtalan végzése. Korteskedés kizáró ok. Kellőképpen felszerelt — válaszbélyeggel ellátott — kérvények a pályázat megjelenésétől számított 21 nap alatt adandók be a Református Iskolaszéknek, Dévaványa.

Dombrád református egyházközsége pályázatot hirdet, nyugdíjazástól feltételezetten, szeptember 1-én megüresedő

Villámcsapástól sujtva porig égett a márokpapii református egyház Márokban lévő történelmi nevezetességű református műemlék temploma. Július hó 16-án, vasárnap reggelre virradó éjjel 2 órakor nagy mennydörgések és félrevert harangok zúgása riasztotta fel Márok és Márokpapi népét. Villámcsapás érte a márokpapii református egyház Márokon lévő történelmi nevezetességű műemlék templomát... Ég az Istenháza, beleütött az Isten haragja jajveszékelt a nép s két falu népe próbálta oltani a borzasztó tüzet, de hiába volt a kis falusi tűzi fecskendőkkel minden fáradozása. Csak a környékbeli házakat és a különálló kis fatornyot tudta megmenteni. A templompad tele volt évszázados száraz, vastag tölgyfagerendákkal, úgyhogy alig volt légüres tér a padon, melyek recsegve, ropogva nagy robajjal szakitották be a gyönyörű festményekkel díszitett jórészt deszka tetőt s hullottak a karra, szószékre, padokra és egy félóra mulva már csak egy lángtenger, egy valóságos kohó volt az egész templom. A postahivatalban éjjel szolgálat nem lévén, telefonálni sem lehetett s igy csak hajnali 4 órakor tudott a beregszászi tűzoltóság kijönni. Akkorra már rövid két óra alatt teljesen porrá égett minden berendezésével és felszerelésével együtt az alig másfél éve, az új lelkész idejövetelekor 1937. év őszén hatezer pengő költséggel újra renovált templom, az örökbecsű műemlék. A templom története a következő : Jóval a reformáció előtti időkből való, a XIV. századból, vagy még előbbről. Márok község területén fekszik, bár az egyház maga márokpapii református egyház, mely Márok anya és Papi leányegyházból egyesült egy anyaegyházzá 1645-ben. Itt tartották az első református zsinatok egyikét 1678-ban, melyen Nógrádi Mátyás püspök elnökölt. Az elemek martalékává lett elpusztult templom csúcsíves, gót építmény volt. Falai egykor kívül-belül voltak tele gyönyörű festményekkel és gót feliratokkal, melyeket1775-ben bevakoltak és azóta is többször bemeszeltek, de amelyek a legutóbbi 1937. évben végzett javításkor is még ahol a vakolat lehullott, jól látszottak. A mostani égés alkalmával ezek is teljesen lemállottak egészen a kőig, sőt a falak is megrepedeztek. Az egész belseje a református templomoknál szokatlanul gyönyörűen díszes volt. Szinte tobzódott a különböző kék, piros, arany és ezüst színekben. A katedra, a mennyezet, a kar, a szószék koronája mind-mind ilyen színekben dús alkotmányok voltak faragványaikkal és felírásukkal, melyet a legutóbbi, másfél évvel ezelőtt teljesített renováláskor a régi eredeti színeiben állítottunk vissza.Ezt a hatezer pengő értékű renoválást teljesen önkéntes adományokból végeztük. A műemlék bizottság semmivel sem járult hozzá, az állam is csak párszáz pengővel. Jóval a háború utáni időben dupla zsindellyel fedték be (a műemlék bizottság nem engedte bádoggal, mint azt a hívek szerették volna). Ennek következtében a biztosítási díj igen magas lévén, a tizenháromezer pengőn nagyrészt régi iskola építésből eredő adóssággal küzdő, nyomorgó kicsiny 494 lelkes gyülekezet, melyet azonkívül is súlyos természeti csapások értek, igy 1937. évben 100%-os aszálykár, csak igen csekély összegre (3200 pengőre) biztosította a templomot. A templom hátsó, belső falában az egyházat adományokkal segítő, 1668-ban az első lelkész lakást is adományozó Maróthy-családnak az emléktáblája látható, mely a villámcsapás okozta tűzvész alkalmával igen megrongálódott, de olvasható... S most itt áll a márokpapii nép templom nélkül, Isten hatalmas keze alatt összetört szívvel, sírva, keseregve leégett templomának romjai felett, melyhez annyi kedves emlék fűzte őt; — és mégis azzal a reménykedéssel szívében, hogyha Isten segit és a jó emberek, újra épithet templomát. Itt áll a lelkipásztor is népével ítélet alatt állva, megrendült lélekkel és azzal az égő, forró kívánsággal szívében, hogy bárcsak a nagy tűzben eggyé kovácsolódott volna ez a pártos, széthúzó, kemény nyakú, örök kuruc nép a szeretet, a békesség, a megértés láncával! Bárcsak bele égett volna a tűzbe minden bűne, egymást maró gyűlölete, pártossága s mint poraiból újraéledt Föniksz újjászületne Istenországáért égő, olthatatlan tűzzel a szívében! Hisszük, hogy igy lesz s lelki újjászületést eredményez a nagy csapás... Tanuság (a többek között): egyházak okuljanak példánkból. Értékére biztosítsanak s villámhárítót alkalmazzanak!

Ágoston Sándor jugoszláviai magyar református püspök, a mult héten Tahiban résztvett a vasárnapi iskolai munkások nyári konferenciáján; egy alkalommal megmutatta a jugoszláviai magyar református testvérek új énekeskönyvét, melyről ott a konferencia hallgatósága előtt rövid ismertető előadást is tartott. Magáról az új Énekeskönyvről Lapunk mai számábau, az Irodalom c. rovatban, pár szóval, az általános érdeklődés odairányitása céljából meg is emlékezünk. Kedves alkalmunk nyilt arra, hogy a püspök úrral az új énekeskönyvről hosszabb magánbeszélgetést folytassunk. Ennek során felvetettük azt a bátor kérdést: nem volna-e hajlandó a püspök úr eljönni Debrecenbe s ott előadás keretében ismertetni ezt a korszakos nagy alkotást, melynek példaadó értéke bizonyára nagy befolyást fog gyakorolni a mi, megújításra nagyon is rászoruló énekeskönyvünk jövendő sorsára. A püspök úr szíves volt megígérni ezt a látogatást és előadást. Mi pedig lelki örömmel egyengetjük annak útját.

A ceglédi konferencia. Az Országos Református Lelkész Egyesület és a Presbiteri Szövetség — mint már legközelebb hirül adtuk — ezévi augusztusi konferenciáját Cegléden tartja. Hatalmas arányú programm jelent meg erről a *Lelkészegyesület* mult vasárnapi számában. Sajnos, ezt a programmot, mely végleges formájában a *Debreceni Protestáns Lap* augusztus elseji száma után látott napvilágot, mi nem közölhetjük. (Ha mai számunkban leközölnők, az már nem volna célravezető, mert a jelentkezések ideje augusztus 10-ével lezárul. De a programm Lapunkkal nem is közöltetett.) Igy ezúton adunk még egy rövid hírt a készülő nagygyűlésekről, seregszemléről és fáklyagyujtásról. Hisszük, hogy olvasóink azóta áttanulmányozták a *Lelkészegyesület* aktuális számát. Hisszük, hogy a lelkeket erőteljesen megragadta ez az impozáns zászlóbontás és aki csak teheti, lelke épülésére, szolgálatban való megerősödésére, részt fog venni a ceglédi nagy napokon. Erre kérjük s buzdítjuk mi is minden erőnkkel s lelkesedésünkkel a *Debreceni Protestáns Lap* olvasótáborát.

Amerikai magyarok Debrecenben. Az amerikai magyarság évek óta küld zarándokcsapatokat az óhazába. Sajnos, ezek a csoportok nem mindig keresik a kapcsolatot az óhazai egyházi élettel. Annál

Márok papi ref. templom

MÁROK-PAP. (Bereg.)

Ev. ref. csnésives templom.

Gerecze, 1906, 188 l,

Márokpapi ref

templom

— **A márokpapi református lelkészi hivatal felhivása.** Megirtuk, hogy a minap villámcsapástól sujtva porig égett a márokpapi református templom, amely régi történelmi műemlék volt, s két év előtt alakitották ujra. Tekintettel arra, hogy a hivők templom nélkül maradtak, *Barisa József* márokpapi református lelkész ezuton kéri fel a híveket adakozásra, hogy a templomot ismét felépithessék.

Pesti Hirlap

1939. jul. 19.

Márokpapi ref

templom

1939 jul. 16-án éjjel villámcsapás felgyújtotta, és berendezésével együtt teljesen elpusztult.

MOB iratai 665/1939.

[illegible]

Ir. K. Sempkow

Márotapapí

140 (Berg vm.)

20 Péntek	Fábián	Fábián	29
21 Szombat	Ágnes sz.	Ágnes	1 Seb.
22 Vasárnap	A3. Vince	Artur	2
23 Hétfő	P Raimund	Zelma	3
24 Kedd	Timót	Tádé	4
25 Szerda	Pál ford.	Pál ford.	5
26 Csütörtök	Polikárp	Vanda	6
27 Péntek	Ar. János	Lothár	7
28 Szombat	N. Károly	Károly	8
29 Vasárnap	A4. Sz. Fer.	Adél	9
30 Hétfő	Martina sz.	Márton	10
31 Kedd	János	Virgilia	11

20 Hétfő
21 Kedd
22 Szerda
23 Csütörtök
24 Péntek
25 Szombat
24 Vasárnap
27 Hétfő
28 Kedd

Levélpostaidijtábla

Súlyfokozat gr-ig	Magyarország helyi forgalomban köz.	aj.	Magyarország távols. forgalomban köz.	aj.	Súlyfokozat	Ausztria, Német-ország	Csehszlov. Mengyelor Maszorsz. gyarm. Románia	Egyéb külföld
	d i j							
20	10	20	20	50	20 gr-ig	32 tov. 20 16	32 tov. 20 20	40 tov. 20 20 50
40	14		28					
250	18		36					
500	26		50					

Légi postával a fenti dijakon felül bármely levélpostai küldeményért légipostai pótdij 20 gr-ként:

I. zóna: Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Németország, Románia, Svájc ... ... —.16

II. zóna: Európa többi országai Oroszország kivét. —·32

XVIII. [illegible] eredeti festése [illegible] at masolva.

A szentély boltozata régi, még a gotikus bordák is épen még vannak benne.

A templom egyébként eldorátul ezett az ujabbkori átalakításnak.

A templom előtt fa harangtorony, ~~[illegible]~~ melynek ellvány a XVIII. beli, a minden más része új

140 Mărokpapi (029)

Fejercsétől 5 km

Nyirségi utam 1938

Csarodától 5 km (034)

Ard Domanovszky

87. l.

Ref. templom

~~Igen Karcsú fa~~

~~[illegible]~~

Régi gotikus templom

~~[illegible]~~ kapuja XV. szerad

végi kőkapu. Belül

igen szép ornamentális festett

faminejezet

és szép hangfogó

a szószék felett

1789-ből

A szentélyt bal oldalon gotikus szentségtartó fülke [illegible] szerszámszerű szöszfe [illegible] a [illegible] 1812-ből

Márdky, Antal

Győr 1850–1855.

l

Yankó Ölvös – apródok

~~13.~~ 14. l.

CSANTAVÉR

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Maron, Anton

festō

l.

Csat-Frey Öst Kunst

XXIV. k

73. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
502

Névjegyzéke, - A történelmi fő-csoport kiállitóinak.
1896.

f. id.

Maron, A v

udvari festő

l.

Gjöfin Hombhagyhm

I. 192. l. 236. l.

BUDAPEST
1939 MÁR 31 15
F.C.
4
F.C.

Maron Árpád

építész

l -

Váljnbal

564. C.

M. D. K.

MARON Johann Leopold festő

szül. Prága

1730-41 Kismarton Esterházy Pál

hg. nek dolgozik

Garas XVIII. sz. 147, 233. l.

Maron, Johann
Leopold
bécsi festő
l.
Mel Estkept
XXVI. l.

Bubics Zs.
A középkori miniature-festészetről.
Két fénynyomatu táblával. Bp. 1883. (24 p.)

Maron, Leopold
fest 5

l.
Csat-Frey Öst Kunstt
XXIV.k
65.l

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
504.

Noms des exposants de la section historique 1896.

Id.

Marone, Roberto, Jaragó-

MÚZEUM

hátas padsort. Az ilyen

a Hold körül

A NASA jelenleg nem a old, hanem a *Vénusz* és a *upiter* köré tervez szputyikokat. A legközelebbi merikai bolygóközi rakéta *Jupiter* és a *Szaturnusz* elé indul (1977 augusztus); később kerülhet sor a *Marsról* visszatérő, onnan nintákat hozó rakétára. Ezeket a terveket már minden bizonnyal a Nemetközi Naprendszerkutatási Program keretében vagósítják majd meg. *(Dr. A. .)*

nyelvek ókori rokonának tekinthető.

Szovjet régészek *Jereván* közelében nemrég feltárták az Urartu-birodalomhoz tartozó *Argistyihinyil* város romjait. Lakóépületei az i. e. IX. századból származnak. Több helyen épségben maradtak a kőből készült kemencék, tűzhelyek, amelyek fölött a kúp alakú tetőn át távozott a füst. A lakóhelyiségek egyik felében az emberek, másik felében a háziállatok tartózkodtak. Egy feltárt *ivóvíztároló* medence elhelyezése és kialakítása szinte mérnöki pontossággal történt. Fala és aljzata tufából és agyagtáblákból készült; a mai követelményeknek is megfelelne. Falán ékírással feltüntették, hogy II. Sarduri király uralkodása alatt épült.

Falfestménytöredékek is a felszínre kerültek, és ezek részben képet adnak az Urartu államban virágzó *vízkultusz*ról. *(TASZSZ)*

Élet és Tudomány, Bp. 1977. március 11

XXXII/10

318.

Tet és

Marone, Roberto, faragó

MÚZEUM

SZERKESZTI: ÉRI ISTVÁN

A nyírbátori stallumok

1511-et írtak, amikor *Nyírbátor*ban a *Báthori* család kegyúri bőkezűségéből a kegytemplom szentélyének két oldalfala mentén felállították a két, egyenként 20—25 ülésű, vagyis ötven főre készült *hátas padsort.* Az ilyen imapadokat latin eredetű szóval *stallum*nak nevezzük. A nyírbátori stallumokkal — amelyek a magyarországi fafaragás legszebb alkotásai sorába tartoznak — több ízben foglalkozott a hazai szakirodalom. *Voit* Pál műtörténész hívta fel a figyelmet arra, hogy e stallum egyik berakásos (intarziás) képén az értelmetlennek látszó FMAIONE betűsorban az R hurkos szára elhalványodott, s hogy a — helyesen olvasva F(ecit) MARONE (= készítette Marone) szövegű — felirat mögött valójában Roberto *Marone* neves lombardiai, firenzei faragó- és intarziakészítő mester rejlik.

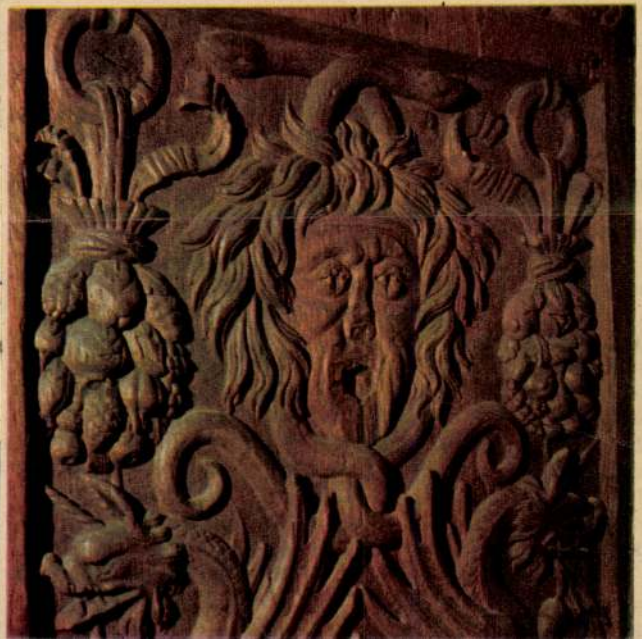

Részlet a díszes faragásból (Németh Ernő felvétele)

A harmincas évek elején a tölgyfa stallum a *Magyar Nemzeti Múzeumba* került, mennyezet nélküli része a hatvanas évek végétől a *nyírbátori múzeum Báthori-emlékkiállításán* látható.

Dr. Szalontai Barnabás
állami díjas múzeumigazgató
(Nyírbátor)

elé indul (1977 augusztus); később kerülhet sor a *Marsról* visszatérő, onnan mintákat hozó rakétára. Ezeket a terveket már minden bizonnyal a Nemzetközi Naprendszerkutatási Program keretében valósítják majd meg. *(Dr. A.*

feltárt *ivóvíztároló* medence elhelyezése és kialakítása szinte mérnöki pontossággal történt. Fala és aljzata tufából és agyagtáblákból készült; a mai követelményeknek is megfelelne. Falán ékírással feltüntették, hogy II. Sarduri király uralkodása alatt épült.

Falfestménytöredékek is a felszínre kerültek, és ezek részben képet adnak az Urartu államban virágzó *vízkultuszról*. *(TASZSZ)*

Békekövetek a Balaton partján

Csáki-Maronyák József festménye

nak szünnapon kell váratlanul előadást rendeznie. Liska, az agilis igazgató, a pénztárosnővel együtt mulatóból, esküvőről, a vurstli »hernyójának« kormánykereke mellől verbuválja össze a szabadnapos artistákat. A légtornásznő menyasszony fátyolban leng a trapézon, az örömapa frakkban, cilinderben hányja a cigánykereket, a zsonglőrök egykerekű bicikliken rohannak a város forgalmas utcáin. Nem hiányzik a filmből a humoristák örökös céltáblája, a bürokrata sem, a »csúcsszerv« helyettes igazgatójának személyében, aki a zsúfolt nézőtér előtt akarja bejelenteni, hogy nem engedélyezi a rögtönzött előadást. A hangszóró persze rossz — hol hallgat, hol üvölt — ezzel a kitűnő hangtechnikai trükkel varázsolja a film rendezője bohóccá a tekintélyére oly sokat adó, komoly férfiút.

A filmhét másik nagy sikere: a *»Szülőföld muzsikája«* Kodály gyönyörű daljátékát, a

leleplező *»Gya[illegible]ár«* c. filmben. Jellemző erre a gazdasági válság miatt eladatlanul maradt cipők elégetésének epizódja. A film legnagyobb jelenete lehe-

[illegible] közeljövő egyik fontos feladata a művészetet, mint egyszerű agitációs eszközt tekintő szektás szemlélettel való gyökeres szakítás.

B. N. L.

A »Zűrzavar a cirkuszban« című film egyik jelenete

Maronyák József festö.

Béke és Szabadság. 1952. 22. sz. jun. 1. 11. lé

MDK.

Maronyák József festő.
/:kitüntető elismerést kapott:/
Ernszt Muzeum Tavaszi Szalon kiállitás.

Pesti Hirlap 1938. április lo. lo.l.

MDK

Cs. Maronyák József

Csendélet

Budai Képzőműv. csop. MMM. 1949. febr.

Marosyák József

Művével szerepel a Szegedi
Képzőművészeti Egyesület
nagy Tárlatán.

Szegedi Új Nemzedék, 1934. XI. 18.

MDK

Maronyák József

Középiskolai rajztanári oklevelet kapott.

Ferkézőmfőisk. évk. 1933-34. 6o.l.

MARONYAK JÓZSEF, festő

1932.ben Nyiregyháza polgármestere levelet intézett Rudnay Gyulához és kérte,hogy 5 tehetséges növendékét jelölje ki,mert azokat nyarra meghivják Sóstóra.Ezek: Czene Béla,Maronyák József,Nagy Ferenc,Wohl Zoltán és Hikády Erzsébet voltak. 27.old

DIENES ISTVÁN: Művésztelep a nyiregyházi Sóstófürdőn 1931-34. 25.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1970. V. 4.sz

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

1956 MÁR 3

DÉLMAGYARORSZÁG,
SZEGED.

Maros Alajos grafikus

610

Egy készülő múzeumban

A nemrégen épült múzeumi szárnyépület egyik termében lázas munkálkodás folyik. Nyolc-tíz ember keze nyomán lassan kibontakozik a szegedi irodalmi múzeum színes arculata. Madácsy László forgatókönyve testet ölt szemünk előtt az irodalmi hagyatékok, sárgult kéziratok, írószerszámok és a különböző emléktárgyak képében. Varjas Béláné, a Petőfi Irodalmi Múzeum tudományos munkatársa már napok óta Szegeden tartózkodik, hogy tanácsaival segítse a kivitelezés legapróbb mozzanatait is. A falon történelmi eseményeket ábrázolnak a most készülő freskók: Kossuth szegedi beszédét hallgatják az ükapák, az egykori 48-as forradalmi fiatalok és a szűrös, gubás parasztok, akik annyiszor kiegyenesítették történelmünk során a villogó kaszákat.

Egy másik falrészen látjuk, amint a föld éhes népe ősi jogát, a szabad földet követelve menetel a századforduló forradalmi lázaiban égve. S. Andor Lóránt festőművész ecsetje végül az 1918-as szegedi hídavatás ábrázolásában nyugszik meg. A vihart festő színek eltűnnek, hogy helyet adjanak a fénynek és örömnek — a mi korunknak. Mikszáth, Gárdonyi ,Tömörkény, Móra, Juhász Gyula, Babits, József Attila, Radnóti Miklós és a ma élő szegedi írók és költők irodalmi munkálkodása sűrűsödik össze a paravánokon és a beépített tárlókban. Bundai Jenő, a kiállítás technikai vezetőjének újítása érvényesül az előregyártott gipszlapokban és gipsztéglákban, melyek a kívánt fűrészelés, faragás és vésés után a kiállítás alépítményének valóságos műremekeivé válnak. Molnár Szilárd és Maros Alajos a grafikai munkákban tömörítik művészetüket.

Bálint Alajos múzeumigazgató féltő gonddal illesztget két üveglap közé egy 1848-as zászlót, melyet az idő vasfoga erősen megtépázott már. A krónika szerint ezzel a zászlóval indult el Szegedről a nagyhírű 3. kéksipkás ezred, hogy diadalt diadalra arasson Szenttamástól Vácig. A beszédes, nagy forradalmi harcokat látott zászló egyik ékessége lesz a múzeumnak. Madácsy Lászlónak a napokban adta át a Juhász-család a mi Juhász Gyulánk egykori szülőházáról készült festményt, valamint számos hiteles kéziratot is, melyek részben ismeretlenek még az irodalomtörténészek előtt. A Tömörkény-család jóvoltából szintén jónéhány eddig ismeretlen kézirat került az irodalmi múzeumba, hogy megőrizzük a sárgult lapokat a késő utókor számára. Móra Ferenc és Juhász Gyula 1919-es szerepét sok vonatkozásban új megvilágításban adja majd az irodalmi múzeum, mert előkerültek Móra és Juhász különböző beszédei is az 1919-es írásos dokumentumokból. A Somogyi Könyvtár kézirattárából jelentős kéziratokkal, levelekkel, fényképekkel és különböző első kiadású művekkel járult a kiállítás gazdag anyagához, mely szinte alig fér a rendelkezésre álló egyetlen terembe. Az ízléses vendégfalak azonban valamicskét segítenek abban, hogy minél többet tárjanak a hagyatékokból, az irodalmi emléktárgyakból Szeged lakossága elé.

Ilyen jellegű állandó kiállítás, illetve múzeum még sehol sem készült a vidéken. Szeged az első, ahol az áldozatos irodalomtörténeti kutatómunka dokumentálni tudja egy tájegység, Szeged és környéke irodalmi örökségét a széleskörű közvélemény segítségével. Hiszen számos olyan kézirat került elő magánosoktól, akik eddig féltve őrzött kincsükről lemondtak, hogy közkincsé tegyék az irodalmi múzeumban.

1848, 1919 és 1945 történelmi fordulója az alapja ennek a hamarosan megnyíló irodalmi múzeumnak. Most látjuk igazán, hogy Szeged forradalmi hagyományait milyen mélységes szeretettel, ragaszkodással és cselekvő akarattal ápolták viharban és napsütésben a nép igaz szószólói, írók és költők, akik hitet tettek a haladás magasztos eszméi mellett.

1848 és 1919 jogos utódait sokra kötelezi a jelen és a holnap, s ugyanúgy a lélek mai és jövendő mérnökeit is, akik vállalták és vállalni fogják mindenkor a nép ügyét tűzön, vízen át.

LÓDI FERENC

a műszaki tudományok doktora, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagja, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája bányászati intézetének igazgatóhelyettese, a küldöttség helyettes vezetője, A. P. Mareszjev, a Szovjetunió hőse, a szovjet békebizottság tagja, K. I. Trapeznyikov építőművész, a művészettörténeti tudományok kandidátusa, a Szovjetunió Építészeti Akadémiája városgazdasági igazgatóságának osztályvezetője és I. D. Leonov, a leningrádi Sz. M. Kirov gépgyártó és kohászati üzem marósa. A küldöttség vezetője K. M. Szimonov, a Szovjet Írók Szövetsége vezetőségének titkára, a közeli napokban érkezik hazánkba.

A szovjet vendégeket Erdei Ferenc, a Minisztertanács elnökhelyettese, az MSZT elnöke üdvözölte.

Március 3-án operaházi díszünnepséggel kezdődik a magyar—szovjet barátság hónapja

Március 3-án este a Magyar Állami Operaházban rendezendő díszünnepséggel kezdődik az idei magyar—szovjet barátság hónapja.

A díszünnepséget Erdei Ferenc, a Minisztertanács elnökhelyettese, az MSZT elnöke nyitja meg. Beszédet mond Kristóf István, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára és A. P. Mareszjev, a Szovjetunió hőse, a szovjet békebizottság tagja, a szovjet kulturális küldöttség tagja.

A díszünnepség második felében kiváló magyar művészek és a barátság hónapjára hazánkban érkezett szovjet vendégművészek lépnek fel.

Pénteken este visszaérkezett Budapestre a lipcsei tavaszi árumintavásár megnyitásán részt vett magyar kormányküldöttség. *A küldöttség vezetője Hidas István, az MDP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese, tagjai: Vég Béla, az MDP Központi Vezetőségének titkára és Bognár József belkereskedelmi miniszter.*

---

teken délelőt
Pineau kül
aki közölte
nagykövetéve
kormány *elf*
vást és *Guy M*
elnök Pineau
terrel május 1
utazik.

*

Berlin (MTI) Max *Reimann*, a Német Kommunista Párt első titkára csütörtökön este rádióbeszédet intézett Baden-Württemberg lakosságához a vasárnap tartandó tartománygyűlési választásokkal kapcsolatban.

*

Berlin (MTI) A nyugatnémet külügyminisztérium szóvivője pénteken reggel kijelentette, hogy a bonni kormány nem teszi magáévá a csütörtökön megjelent, a német kérdésre vonatkozó TASZSZ-nyilatkozat érvelését és kitart álláspontja mellett: *nem hajlandó tárgyalásokat kezdeni a Német Demokratikus Köztársaság kormányával.*

A TASZSZ-nyilatkozatot egyébként valamennyi nyugatnémetországi és nyugatberlini lap első oldalán feltűnő címekkel közölte.

hatók a technika legjelentősebb készítményei közé —, hanem szabványosított szerszámgépeket, gépkocsikat, legkülönbözőbb mezőgazdasági gépeket, kombájnokat stb.

Az érdeklődők hatalmas gyűrűje veszi állandóan körül a kommunizmus nagy építkezéseiről készült nagyméretű fényképeket, terveket. A látogatók képet kapnak arról, hogy a távvezérlésű erőművek és kohók, a 110.000 kilowattos turbogenerátorok, az automata gépsorok, hatalmas vízierőmű-rendszerek már természetes berendezések egy olyan országban, amely a kommunizmus felé halad.

A KÍNAI PAVILON

kívülről ősi palotára emlékeztet. A csarnokot három részre osztották. A középső részben korszerű gépek mutatják a 600 milliós ország

MDK.

Dr.Maros Jánosné

Kiállitási kritika

Északmagyarország 1966 dec.6.

dr Mayer Jánosné

Tájképek a Pedagógus Szakszervezet miskolci képzőművészeti studiójának kiállításain.

/benedek/ Miskolci tárlatokon

Északmagyarország 1966 dec. 6. 2.1.

MDK

Maros József tervezőmérnök

tervezte a győri Wilhelm Pieck gyár új bölcsődéjének épületét és az épület berendezését. (Az épületről valamint tervezőjéről fénykép repr.)

Zsigmondi Mária: Köszöntő.

Nők Lapja, Bp. 1955. szeptember 15. [8-9. l.]

Maros József, [építén]

A szegedi olajközpont – terv pályá-
zaton díjat nyert csoport tagja.

–: Hír

12

NÉPSZABADSÁG, bp. 1967. ápr. 23.

Monos József, festő

A Duna-műhely ideii tárlata ma nyílt meg Vácott, melyen szerepelnek a művész művei. Vérbeli kolorista, most is felizzanak színei, bizatábla bőségét, fák gyümölcsterheit ábrázolják (említve)

Losonci Miklós: Duna-Műhely '76.

Pest Megyei Hírlap, 1976. aug. 18,

Maros József, szerkezettervező.

Garzonház, Szekszárd, Széchenyi-út

Építész: Voller József.

Szerkezettervező: Maros József

Magyar Építőművészet, 1984. 5., 28-old.

Maros Miklós

B.B.: Lakóépület, Debrecen, Batthyány utca. Épitész: Boruzs Bernát, statikus: Maros Miklós. /ismertetés, képekkel/.

Magyar Épitőművészet, 1971. 1.sz.
24-25. 1.

M.D.K.

Maros Miklós-

A Szegedi Olajközpont tervpályázaton 10ooo Ft-os megvétel

Társtervező: Boruzs BXXXXXX Bernát- Mikolás Tibor Mohácsi Péter- Sum Mihály- Szabó János- Pongrácz Pál- Szokolay Örs- Dudás Bálint- Kerényi Márton- Kálnoki K. Sándor

Magyar Építőművészet 1967/5. 2-3. 1.

OS SZILVIA

Magyar Nemzet LIII.évf.110.sz. 1990. május 12. 14.p.

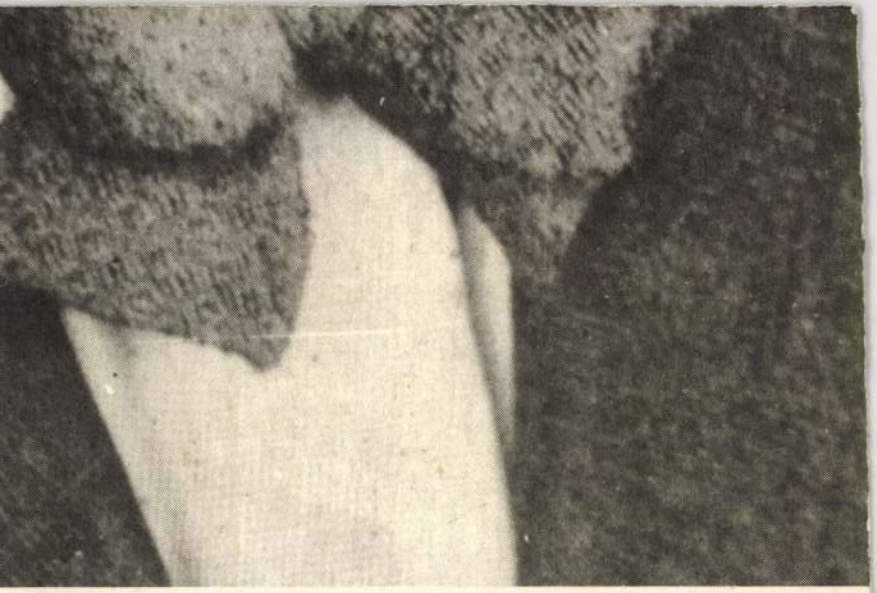

Tarnawsky Jóv

Jegyzetek „A száz esztendeje alvó múzeum"-hoz

A Nyugat-Európából hazalátogató ember meglepetéssel vegyes csodálkozásával mered rá *Perneczky* Géza, a magyarországi múzeumokban eluralkodott állapotokra. „Vészcsengő" címet viselő sorozatának egyik írása a budapesti Iparművészeti Múzeumról készült, megszólaltatva az intézmény főigazgatóját, Rózsa Gyulát is (*Magyar Nemzet*, 1990. március 26.). A perifériára szorult/szorított kultúra mostohagyerekeinek, a múzeumoknak keserű és szinte reménytelen helyzetét feltáró írást örömmel köszönteném, ha az a történeti hitelességet nem oly nagyvonalúan kezelné. Nem ez a hely és az alkalom az Iparművészeti Múzeum és társintézményei történetének megírására, sem a gyűjteményeket ismertető kiállítási vezetők és a szakmai cikkek számbavételére. Csupán néhány, a múzeum *megnyitására* és *állandó kiállítására* vonatkozó — a cikk által sajátos módon érintett — eseményre hívnám fel a figyelmet.

Kezdeném azon a furcsaságon, hogy az Iparművészeti Múzeum, mint egy akkor már évtizedek óta működő intézmény, csak 1896-ban jutott saját épülethez. Ennek következtében nemhogy soha, de számos alkalommal megnyitották! Az Üllői úti palotánál maradva: 1896. október 25-én maga a király, I. Ferenc József adta át rendeltetésének az épületet. Alig több mint egy évvel később, 1897. november 20-án *dr. Wlassics* Gyula vallás- és közoktatási miniszter újfent megnyitotta a múzeumot, tudniillik az új épületben megrendezett állandó kiállítást. Ezt 1925-ben egy átrendezett, az időközben a múzeumba került jelentős ajándékokat és letéteket (például az Esterházy-kincstárat) a nagyközönség elé táró, állandó bemutató váltotta fel.

A cikk szerint az Iparművészeti Múzeum emeleti galériáján túl senki nem jutott az épületbe. Nekem úgy tűnik, vannak, akik még addig sem. Ugyanis az emeleten, a lépcsőtől balra van a könyvtár, jobbra pedig az 1985. március 23-án megnyílt *Művészet és mesterség* című állandó kiállítás. Hja, manapság már a mesefigurák sem a régiek . . ., ez egy álmatlanságban szenvedő Csipkerózsika.

Maros Szilvia
Iparművészeti Múzeum

*

Köszönettel tartozom Maros Szilviának, hogy felhívta figyelmemet az Iparművészeti Múzeum *Művészet és mesterség* című kiállítására, amely azok mögött a bűvös üvegajtók mögött van, ahová nekem eddig nem sikerült eljutnom. Ugyancsak értékes adat, hogy annak idején maga Ferenc József adta át rendeltetésének a múzeum jelenlegi épületét. Megnyitni a múzeumot azonban az apostoli uralkodó sem tudta, mert egy múzeum több, mint az épülete. Azon túl, hogy raktár, könyvtár és egy-egy szép kiállítás értendő rajta, a múzeumhoz tartozik a tudományosan feldolgozott és „állandó kiállításokon" bemutatott múzeumi anyag is. És ehhez csak az utolsó időkben kerültünk közelebb.

Perneczky Géza

A népköztársaság állampolgára – 2005-ig

Ráday Mihálynak az április 19-i számban megjelent, az utcanévtáblák cseréjével foglalkozó írása ösztönzött egy személyemet — de azt hiszem, végül is sokakat érintő — probléma megírására.

Személyi igazolványomat elvesztettem és 1990. március hónapban újat kellett csináltatnom a IX. Ker. Rendőrkapitányságon. Annak rendje és módja szerint először ideiglenes, majd végleges igazolványt kaptam három hét leforgása alatt. Nagy örömmel vettem át a véglegeset, hiszen ezzel egy hivatalos ügyintézés ért számomra véget, ám rögtön elszállt az örömöm, amikor kinyitottam és olvastam, hogy még mindig a Magyar Népköztársaság állampolgára vagyok. Ráadásul az igazolvány érvényességi ideje szerint még leszek is 2005-ig!

Azt hiszem, nemcsak az utcanévtáblák szorulnak cserére, hanem különös gyorsasággal érdemes lenne az állampolgárok okmányait, hivatalos iratait is megszabadítani e rosszul csengő szótól, és a már sokkal büszkébben kimondható Magyar Köztársasággal felváltani.

Erdőné Rigó Ágnes

A postán meg sem hallgattak

Panasszal fordulok a szerkesztőséghez, mert legalább egy hét óta nem kapjuk a lapot. Régi előfizetői vagyunk a Magyar Nemzetnek, de ilyesmit még nem tapasztaltunk. Bementem a IX. kerületi postahivatalba, hogy megreklamáljam az újságot. Arról, hogy a köszönésemet sem fogadták — pedig öten ültek egy sorban —, nem is beszélek. Nyolcvanhatéves koromra ennyi udvariatlanságot, szemtelenséget nemigen tapasztaltam, hiszen öreg létemre nem segélyért folyamodtam, hanem az általam kifizetett újságot reklamáltam. Tekintettel arra, hogy ott senki nem hallgatott meg, kénytelen voltam a szerkesztőséghez fordulni és szíves intézkedésüket kérni.

Jánosi Gézáné és férje
Budapest

...nyerte ezt a számot. Martinek János *öt körrel túlszárnyalta eddigi legjobbját* (most: 193), s *Fábián sem volt boldogtalan* a harmadik tusa után (189).

Így azután a mai futás (Pesthidegkút, repülőtér, 11 óra) előtt *Fábián László vezeti a mezőnyt* (3471), German *Juferov* (szovjet, 3412), Vahtang Jagorasvili (szovjet, 3408) és Martinek János (3311) előtt. Mizsér a *hatodik* (3232), Madaras (3227) pedig a *hetedik* helyen várja a folytatást.

Csapatban egyelőre a *CSZKA Moszkva* a legjobb (10 103), megelőzve a *magyar A* (10 041) és a *magyar B* (9345) válogatottat.

(m. p.)

A Szent István Közgazdasági Szakközépiskoláé a Kanári Kupa. A Norwichban megrendezett labdarúgótornán a Szent István valamennyi ellenfelét legyőzte, a Norwich ellen 4—1, a Gorleston Rangers ellen 6—1, a Stanfield Liverpool ellen 4—1 volt az eredmény.

A női gyeplabda-világbajnokságon Sydneyben Ausztrália és Hollandia mérkőzhet meg az aranyéremért.

Calderoni világ Kupáján. (Itt a poznani vb, a párizsi, a duisburgi, a mechaleni és a szegedi verseny számít majd.)

A magyaroknak külön is van egy *Calderoni Kupájuk*, itt hat verseny (a három válogató, a szegedi viadal, a Budapest Bank Kupájáért kiírt országos bajnokság és a maratoni ob) számít majd.

Ide tartozó hír, hogy a szegedi nemzetközi viadalnak *még nincs főszponzora*, így meglehet, a rajtszámokon *semmiféle reklámfelirat* nem lesz.

Repka két győzelme jelentette a sikert Poznanban, a kötöttfogású birkózó Eb-n pénteken, a balsikert pedig az olimpiai bajnok Sike András veresége a jugoszláv Galovicstól.

Győzött a női kosárlabda Eb-selejtezőn Athénban a magyar csapat, Dánia ellen 92—70 (47—35) volt az eredmény. Így az együttes két győzelemmel és egy vereséggel áll.

Zsoldos Zsolt remekelt Frankfurtban a cselgáncs Európa-bajnokságon, a selejtezőkben háromszor nyert, így ma az elődöntőben mérkőzhet a keletnémet Marko Spittkával.

Labdarúgó NB II. Keleti csoport: BVSC—Szegedi Dózsa 3—0 (3—0).

---

pen nem is jelentős. Mert ha a klubelnök megteremti sportolói számára a siker feltételeit, akkor ott a helye az elegánsan berendezett irodában.

De ha az ideje engedi, nézzen körül magában az egyesületben is. Ne a panaszokat hallgassa, hanem vizsgálja meg, vajon a jelenlegi körülmények között nem lehetne-e különbül dolgozni. Vajon megfelelően működnek-e a szakosztályok? Nem hiszem például, hogy ilyen ramatynak kell maradnia labdarúgásunknak mindörökre. Az egyesületek által kiügyeskedett pénzek tekintélyes hányada folyik szét a futballban. Persze, nem akkora összegeket kapnak a játékosok, mint a nyugati profik, de amit adnak érte, az sem mérhető arannyal. A hivatali liftestől megkövetelik, hogy az öt-hatezer forintjáért napi nyolc órán át ott legyen a helyén és szállítsa az utasokat. A mi futballistánktól tízszer ekkora pénzért csak annyit igényelnek, hogy nem napi nyolc, hanem napi három-négy órán át legyen jelen az edzéseken. De hogy ott ne lődörögjön unatkozva, azért már nem sokat tesznek a vezetők. Pedig módjuk és joguk lenne a leghatározottabban megkövetelni a javadalmazásnak megfelelő munkát, és azonnal kiebrudalni, aki nem tesz eleget az igényeknek. Nálunk a vezető nem veszi elő az edzőt a gyalogtúra intenzitású tréningekért és meccsekért, az edző pedig védi, mi több, dicséri a poroszkáló futballistáit. Nem a pénzkérdés, hanem a kellő követelmények hiánya okozza a hanyatlást a futballban.

És a többi labdajátékban is! A 17-18 éves kosaras már fizetést kap azért, hogy játsszon a klubjában. Mi az ördögnek havi juttatást adni olyan teljesítményért, amilyennel más országban még mezt és cipőt is csak némi jóindulat révén lehet kiérdemelni. Kosárlabdában és a többi labdás sportban óriási luxus profinak nyilvánítani a tizenéveseket, hacsak nem minősíthetők nemzetközi klasszisnak az illetők. Tartok tőle, hogy ilyen klasszisok nem nyüzsögnek a klubokban, *Wirth* Gabik és *Bátorfi* Csillák egyelőre nincsenek a többi sportágban. Akkor pedig nagy-nagy kár óriási pénzeket ölni beléjük: ettől nem válnak jobb játékossá, sőt ellenkezőleg, a havi fizetés elkényelmesíti őket, csökkenti az ambíciójukat. Érettségi után, ritka kivételtől eltekintve, nem tanulnak, pedig a sporthoz nemcsak fizikum, hanem mennél nyitottabb értelem is kellene. De ki törődik ezzel a klubban? Kevés a pénz — és ez oka minden bajnak...

Nemcsak a labdásokat fizetik az egyesületek, hanem más sportágakban is divat a nálunk honos *szegényes profizmus*. Középszerű produkciókért is fizetnek, de nem úgy és annyit, hogy ezzel inspirálják a versenyzőt, viszont adnak annyit, hogy ezt megérezze a klubkassza. A profivilágban akkor adják a pénzt — és nem kis pénzt —, amikor már nevet szerzett magának a sportoló. Addig viszont törje magát, áldozzon érte, hogy eljusson ilyen szintre.

Ugyan anyagi kérdésként szóltam a mi szegényes profizmusunkról, holott ez szigorúan *szakmai* téma. Mert a vezetési módszerek meghatározzák a fejlődés lehetőségeit. Márpedig a pénzszerzés mellett követelmény lenne megfelelő energiát fordítani az élő sportra. Meggyőződésem, hogy a mai helyzetben is lehet, sőt kell tenni a holnap eredményeiért. A panaszkodás ugyan indokolt, de egy jottányit sem visz előre.

Zsolt Róbert

„A hiúság szele"

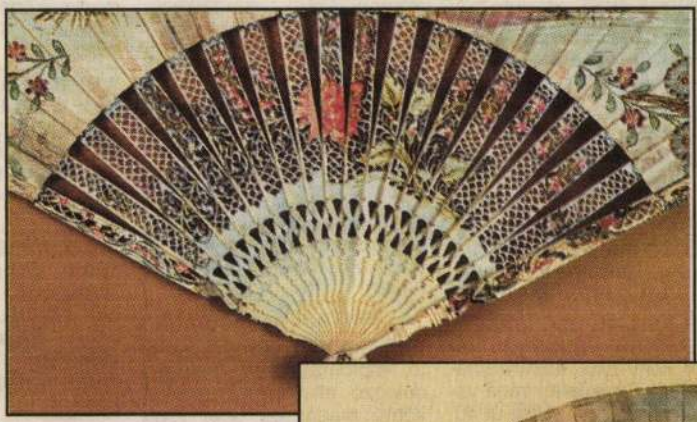

A Nagytétényi Kastélymúzeumban július 17-től tekinthető meg az Iparművészeti Múzeum európai rangú legyezőgyűjteményéből rendezett kiállítás. A hetven legyező mellett egyéb, a korabeli viselethez tartozó kiegészítők, báli kellékek és zene idézi fel a régi korok báljainak hangulatát. A gyűjtemény átfogja a legyezők történetét a XVIII. századtól a XX. század elejéig, a szecesszió időszakáig, amikor ez a kifinomult divatkellék utolsó virágkorát élte.

A keletről származó legyező kezdetben csupán használati tárgy volt. Később, miután elterjedt az európai főúri udvarokban, a protokoll részévé vált, a női praktika eszköze lett. „Alig van könnyebb módszer az érzelmeket titkon, mások előtt észrevétlenül kifejezni, mint éppen a legyező különféle mozdulatai által." – írja a századforduló táján *Mehner Vilmos* a Legújabb és legteljesebb legyező-, bélyeg-, kesztyű, zsebkendő- és szinnyelv című könyvében.

A kiállítás alkalmából megjelent *Maros Donka: Bájos semmiségek* című kötete, amely színes fotókkal illusztrálva bemutatja az Iparművészeti Múzeumban őrzött több mint kétszáz legyezőt.

(A Nagytétényi Kastélymúzeum nyitva tartása:
10–18 óráig,
hétfő kivételével.
Tel: 207-0005)

Meghívó a Szent Jobb-körmenetre

Az idei esztendőben is az előző évek gyakorlata szerint rendezik meg augusztus 20-án, Budapesten a Szent István-bazilika előtt a szentmisét, és az azt követő körmenetet. A 17 órakor kezdődő szentmisét *Paskai László* bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek tartja, a szentbeszédet *Mayer Mihály* pécsi megyéspüspök mondja. A szentmise után a hagyományos Szent Jobb-körmenet a Sas utca, JózsefAttila út, Roosevelt tér, Vigyázó Ferenc utca, Nádor utca, Zrínyi utca útvonalon halad. A megfelelő szervezés érdekében a csoportok részvételi szándékát augusztus 9-ig jelentsék be a bazilika címére:
1051 Budapest, Hercegprímás u. 7.,
tel.: 317-2859; fax: 338-21-51.

kok fogadása, vezetése, étkezés, lelki Imre püspöki helynök mondja. Einsiedeln, Luzerni-tó, Innsbruck) Papel

SZOLGÁLTATÁS

ÓLOMABLAKOK tervezése, kivitelezése, restaurálása vagy javítása. Műemlékes referenciák. Perlaki József üvegfestőművész. Tel.: 06/88/464-072.

FESTETT-ÓLMOZOTT ablakok készítését, felújítását (referenciákkal) vállalom. Wutka László üvegfestő-ólomüvegező, 1194 Budapest, Brassó u. 8. Tel.: 282-7999.

FOGSOROK, hidak készítése, javítása, szükség esetén háznál is. Tel.: 213-5726.

MŰVÉSZI templomablak készítése és javítása, saját és hozott tervek alapján. Ifj. MOHAY Attila üvegfestő-restaurátor, 1222 Bp., Pannónia u. 55. Tel.: 424-5998, 06/30/961-2982.

RÉGISÉG

VISSZAUTASÍTÁS nélkül vásárolok mindennemű hagyatékot, lakásfelszámolást, díjtalan lomtalanítással. Antik bútorokat (felújításra szorulót is), dísztárgyakat, festményeket, szőnyegeket, órákat, csillárokat, szobrokat, játékokat, kézimunkát. Hívjon, nem fog csalódni! BERKES György 264-9796.

VOLT PIARISTA DIÁK becsüsi végzettséggel festményt, régiséget vásárol. Tel.: 06/20/980-7570.

ADÁSVÉTEL

PIANÍNÓT vagy angolmechanikás zongorát vennék, márkás, régebbi hangszert. Sasvári: 342-6819.

HÁBORÚ ELŐTTI plakátot, térképet, levelezőlapot vásárolok. Tel.: 227-3247.

ÚJ FAHÁZ (FV 14,25 nm) olcsón eladó. Tel.: 203-8667, 06/20/312-4936.

ELEKTRONCSÖVES rádiót keresek nagyapámnak; 230 literes fagyasztószekrény eladó. Tel.: 210-6959.

SZŐNYI Antikvárium! Régi könyvek, metszetek és térképek adásvétele. 1055 Bp., Szt. István krt. 3. Tel.: 311-6431.

GYŰJTŐ kiemelt áron vásárol latin és gót betűs könyveket. Tel.: 331-2449, 06/20/987-0765.

AZ ÁRKÁD Antikvárium vásárol könyveket, könyvtárhagyatékot. Szeretettel várja vásárlóit is. Bp. VIII., Üllői út 40. (Nagykörút sarok). Tel.: 333-4379, 10-18-ig.

GONDOZÁS

CSALÁDBAN ÉLŐ, idős hölgy mellé segítőt keresek. Lakás, teljes ellátás, 20.000,- Ft. Tel.: 06/23/336-395.

PESTERZSÉBETI Gondozó Otthonban végleges és időszakos gondozást vállalunk, 1-2 ágyas szobákban. Tel.: 285-8329, Böszörményiné.

HÁZI BETEGÁPOLÁST, többéves gyakorlattal, okleveles végzettséggel vállalna frissnyugdíjas, megegyezéssel. Tel.: 06/70/215-5407.

KÓTAJBAN, a Református Egyházközség által épített Idősek Szeretetotthonában 1-2 ágyas lakrészek leköthetők, azonnali beköltözéssel. A beköltözők életük végéig emeltszintű gondozásban részesülnek. Bővebb információ a következő telefonokon: 06/42/208-537, 06/70/223-4677.

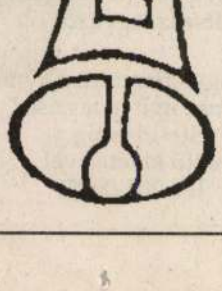

id. GOMBOS LAJOS

ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐMESTER

2162 Őrbottyán,
Rákóczi út 119., pf. 3.

Tel./fax: 06-28-360-175;
06-20-933-2522

Budapesti iroda:
1135 Budapest, Jász u. 60/B.
Tel.: 330-6394

HÁZI BETEGÁPOLÁST, gyermekfelügyeletet vállalnak referenciákkal rendelkező, szakképzett ápolónők éjjelnappal 450 Ft/h-tól. Tel.: 283-9831, 06/30/280-2121.

A MEDING Ápoló Otthon Kht. vállalja idős, pszichiátriai betegek bentlakásos ápolását. Érdeklődni: 340-9100 telefonszámon lehet.

82 ÉVES édesanyám mellé megbízható hölgyet keresek napi 2 órában. Tel.: 365-8948.

ELTARTÁSI SZERZŐDÉS

GYERMEKÉT egyedül nevelő, diplomás, egészségügyi dolgozó eltartási szerződést kötne magányos úrral vagy hölggyel. Tel.: 224-8689 (Nyikos Rózsa, munkanapokon délelőtt), 06/30/478-6458.

ÉLETJÁRADÉKI szerződésért készpénzt + járadékot fizetne segítőkész, hívő család ottlakás nélkül. Tel.: 06/20/926-6662.

ÁLLÁS

KÁNTORKÉPZŐT, konzervatórium orgona-zongora szakát végzett, 23 éves fiatalember kántori állást keres, lehetőleg Budapesten. Tel.: 06/20/390-0884, 342-8232.

ÉJSZAKAI ÜGYELETET vállal két barátnő felváltva. Tel.: 06/20/471-1187 (14-18 óra között).

A SZENT LŐRINC Katolikus Általános Iskola (1183 Budapest, Gyöngyvirág u. 41., tel.: 290-6369, fax: 291-4414) keres a 2002/2003-as tanévre keresztény szellemiségű, biológia-földrajz szakos, általános iskolai tanárt. A pályázathoz diplomamásolatot kérünk mellékelni. Jelentkezés szerdánként 10-12 óra között.

CSALÁDSZERETŐ hölgyet keresünk heti egy napra, takarításra. Szeretettel várjuk jelentkezését: 316-8838.

A GÖDI Piarista Szakmunkásképző Iskola pályázatot hirdet pedagógusi munkakör betöltésére. Hittan, fizika, történelem, matematika szakos tanárok jelentkezését várjuk. Bérezés KJT szerint. Tel.: 06/27/345-167/24 (Guba András igazgató).

ELFOGLALT dám, kedves, gyermekéne vállalom. T 1182.

A BUDAI Sze zium (1114 B út 5-7.) keres könyvtár-bárn nárt. Számítá ret szükséges 9312.

A BUDAPES tolikus Gimn angol szakos nár jelentkez bánosi ajánlá dánként: 1 Szabó Ilonka 8063.

A KUNSZEN bánia hitokta 06/76/351-82

KATOLIKUS keres raktáro munkára mur „Érettségizett

ABLAKTISZ rítást vállalok Jelige: „Becs bízhatóság 1

SZAKKÉPZE nászt keresün telre. Lakás rezés mege Jelige: „Lelki Tiszafüred 13

SZERZETES res rendtagja pest közeli te tett kis létszá honába szak Szállás meg szerződés a zottakra von szerint. Ér Sztrilich Ágn kaidőben: 376-8390, ben: Vásárh 466-6671.

A KÜLSŐ-F Szent Keres családos, bu rendelkező, keres. Tel.: óra között).

BABY-SITTE háziaspár Ne gyerek mellé, ható, 26 év gusztustól. ben! Tel.: (este).

A szenvedély érdekelt

Rakovszky Zsuzsa A kígyó árnyéka című regényéről

Rakovszky Zsuzsa, a legjobb mai költők egyike, alaposan meglepte olvasóit. A kígyó árnyéka címmel egy elképesztő regényt adott közre a Magvetőnél. Sűrű, fojtottan szenvedélyes, lebilincselő művet. Hőse, özvegy Binderné, született Lehmann Orsolya a XVII. századból, 350 év távolából beszél hozzánk. Amiről beszél, az rettenetes. Szenvedések, megpróbáltatások vég nélküli egymás után következése, ijesztő bűnök körforgása: egy asszony boldogtalan sorsa, mint a rossz örök ismétlődése, visszatérése.

VARGA LAJOS MÁRTON

– Mi fordította el a versektől?

– Nem fordultam el tőlük, egyszerűen csak szerettem volna prózát is írni. Nem hiszem különben, hogy az ilyesmi tudatos elhatározás eredménye lenne: nem vettem sorra a vers és a próza mellett és ellen szóló érveket, hogy azután a próza mellett döntsek. Az idők folyamán fölhalmozódik az emberben bizonyos mennyiségű tapasztalat, megváltozik a világhoz való viszonya, mígnem egy napon esetleg azon veszi észre magát, hogy „próza-írhatnékja" támadt.

– És akkor a közel nyolcvan éves özvegy Bindernét, született Lehmann Orsolyát kell beszéltetnie a messzi XVII. századból, az ifjúságáról. Miért?

– Miért ne? Egyébként az elbeszélő korát nem kell túlságosan komolyan venni: megtetszett nekem az 1666-os évszám, egy darabig úgy terveztem, az lesz a könyv címe, aztán, hogy a cselekmény előbbre csúszott néhány évtizeddel, gondoltam, akkor legalább legyen a visszaemlékezés időpontja 1666. Különben mindegy is, hogy pontosan hány éves az elbeszélő, ötven éppúgy lehet, mint nyolcvan, az a lényeg, hogy már túl van, mondhatni, a saját történetén, és már csak emlékezik. Egyébként az elbeszélő, Lehmann Orsolya története jóval korábban, harmincnégy esztendős kora táján lezárul. Ezért számol be mindössze néhány mondatban arról, mi történt vele azután, hogy elhagyta Sopront: azok a dolgok megtörténtek vele, de nem tartoznak már hozzá igazi történetéhez, amely a tűzvésszel és a szökéssel lezárult.

– Lehmann Orsolya egyes szám első személyben beszél. Mintha beszélőnek és elbeszélőnek volna valami közös tudása. Mit adott neki magából?

– Ha arra gondol, hogy valamiféle álcázott önéletrajz lenne: hát nem. Engem édesanyám nevelt föl, édesapámat egyéves koromban veszítettem el, tehát ilyen szempontból semmiben sem emlékeztetek a regénybeli Orsolyára. És a pincémben is hiába kutatna elhantolt tanítók után. Igaz, nincs is pincém... Az egyes szám első személyű elbeszélés, azt hiszem, inkább bizonyos technikai problémákat old meg: például kiküszöböli azt a bizonyos „mindentudó elbeszélőt".

– Nem gondoltam, hogy ez bármiféle formában is önéletrajzi fogantatású mű volna. Azt azonban igen, hogy lehet valami közös a személyiségükben, meg a boldogságról és a szenvedésről való tudásukban.

– Hát valamennyi hasonlóság nyilván lehet, ilyen hosszú könyvet nehéz volna egy olyan figura bőrébe bújva végigírni, aki teljesen idegen az ember saját személyiségétől. De azért mindent összevéve, azt hiszem, az elbeszélő leginkább azokban a dolgokban hasonlít hozzám, amiben minden ember hasonlít egymáshoz: szeretne boldog lenni, megúszni a szenvedést.

– Nos, Orsolya nemhogy nem úszta meg a szenvedést, de úgyszólván másban sincs része. Anyja korán meghal (valószínűleg azért, mert az apa otthagyja a lőcsei pestisjárvány közepén), s ő magára marad, kiszolgáltatva minden megpróbáltatásnak. Nála alig idősebb mostohaanyja szolgálóvá fokozza le. A mostohát apja később olyan helyzetbe hozza, hogy az vakon menekül és rablógyilkosok kezébe fut. Orsolya törvénytelen gyerekkel terhes. A számonkérést elkerülendő Sopronba költöznek, s ott apjával férjnek-feleségnek adják ki magukat. Orsolya apjával házaséletet él. Az apa feltehetőleg részes abban, s erről talán Orsolya is tud, hogy a gyermek elemésztődik, és egészen bizonyosan ő öli meg – mármint az apa – Orsolya váratlanul felbukkanó valamikori udvarlóját, egy tanítót, akit aztán együtt ásnak el a borospincében. Orsolya megszökik, miközben Sopront, s az ő életét is tűzvész perzseli fel. Mennyi bűn, bűnrészesség, bűnpártolás! Az Orsolya életét kísérő – a paráznaságtól a boszorkányságig terjedő – vádakról, gyanúsítgatásokról most nem is szólva. A háttérben pedig bomlás, romlás, vallásháborúk, kegyetlenkedések, erőszak, tűzvészek, boszorkányüldözés, szellemi zűrzavar. Gondolom, nem bűnügyi vagy rémtörténetet akart írni. Mire való hát mindez? Mi érdekelte elbeszélőként, mi foglalkoztatta közben?

– Ugye, nem azt akarja mondani, hogy efféle események csak a horror- és detektívtörténetekben fordulnak elő? Gondolom, nem sok nyolcvan felé közeledő asszonyt lehet találni, legalábbis erre mifelénk, akinek élete során soha nem kellett erőszakoskodó katonák elől menekülnie, nem volt életveszedelemben, nem szenvedett a vallásüldözés valamilyen fajtájától. Amennyire tudom, a családon belüli szexuális zaklatás is meglehetősen gyakori. Amúgy talán a kelleténél több bűnt varr a szerencsétlen patikus nyakába: ha valaki elkapta a pestist, azt valószínűleg nem lehet megmenteni, az útonállókra sem számíthatott, az pedig nem derül ki egyértelműen a regényből, mi okozta a gyermek halálát: az is lehet, hogy a vallási túlbuzgalom, hogy néhány napos korában, hideg időben kilopták a városból megkereszteltetni a száműzött lutheránus pappal.

– Akkor – hogy visszatérjek a kérdéshez – Orsolya szenvedéseinek története érdekelte? A folyamat, ahogy a túlságosan is felizzó létből – szökését követően – belefordul a semmi vagy alig létbe?

– Én nem valamiféle női szenvedéstörténetet akartam írni. Inkább a szenvedély érdekelt, jobban mondva a szenvedélyből eredő szenvedés: a szenvedély alanyáé és tárgyáé egyaránt, de főként az utóbbié. Annak a szenvedése, akit a másik szenvedélyes ragaszkodásában inkább tönkretesz, összezúz, semhogy szabadon eressze. És az a fajta elvakultság, amelyik ennek a szenvedélynek a következménye, és amelynek „jóvoltából" a másikat gyötrő személy nincs is tisztában vele, hogy mit tesz, hanem már-már önmagát látja áldozatnak. És hát közben, persze, a külvilágban is történik mindenféle szörnyűség, de hát – ahogyan, ha jól emlékszem, a Kékszakállú prológusában mondják – „A világ kinn haddal tele / de nem abba halunk bele." Illetve hát abba is, meg ebbe is...

– Orsolya sokféle kérdéssel küzd, köztük két nagyon fontossal. Az elején azzal, hogy miért vonzza „oly igen nagy erővel" képzeletünket a rossz, „s a jó oly kevéssé". A végén azzal, hogy a szenvedélyek elpusztítják, kárhozatba taszítják azt, akin elhatalmasodnak, de akiben „semmilyen erős indulat, szeretet vagy gyűlölség" sem él, az elől köd takarja el a világot. Vagyis az ilyennek nincs módja az igazi életre, a tisztánlátó életre. Nem választhat, nem dönthet. Ön hogyan értelmezi Orsolya történetét a két dilemma között?

– A két kérdés összefügg, illetve az első talán szorosabban kapcsolódik a „ki vagyok én, ha nem az, aki a világ szemében vagyok?" problémájához: úgy értem, egy olyan folyamat első lépése, amelynek során az ember rádöbben, hogy olyan érzések, hajlamok vannak benne, amelyeket maga sem helyesel, sőt esetleg mélyen elítél, de azért ott munkálnak benne és mindenféle elítélendő cselekedetekre késztetik. Ha ezek a cselekedetek vagy akár csak a vágyak is nyilvánosságra kerülnek, komoly baja lehet belőlük, ha nem, ha külső viselkedésében sikerül elfojtania őket, hogy megfeleljen a külvilág várakozásainak, akkor marad ez a homályos érzés, hogy valaki más vagyok, nem az, akinek látnak, még csak nem is az, akinek hiszem magam, sőt mintha már-már nem is lennék. Ez tárgyiasul a regény ama helyzetében, amelyben Orsolya valaki másnak, apja feleségének adja ki magát, és csaknem két évtizeden keresztül szerepet játszik. Ami a második kérdést illeti: egy erős szenvedély képes az embert, mondhatni, visszaadni önmagának: ha nagyon szeretek valakit vagy nagyon akarok valamit, akkor nemigen töprengek identitási problémákon, akkor tudom, ki vagyok. Csak hát ennek meg többnyire megvannak a maga katasztrofális következményei... Hogy mi a teendő, azt nemhogy Orsolya, de még a magam számára se tudtam igazán eldönteni: igaz, gyerekkorunkban még úgy tanultuk, hogy az író hivatása „megmutatni a helyes utat", de hát hol vannak már azok az idők!

FOTÓ: SOMLÓ SAMU

– Ha már itt tartunk: költőként, íróként mit tekint a maga hivatásának, de legalábbis dolgának?

– Hát azt hiszem, úgy nagyjából ez a késztetés, hogy az ember verset vagy prózát írjon, kétféle forrásból táplálkozik: az egyik, hogy létrehozzon valamit, ami addig még nem volt, a másik, hogy elmondja, amit a világról tud vagy tudni vél. Ennek lehet valamelyes agresszív éle: „én jobban tudom, mint más, hogyan is van ez", vagy táplálkozhat a múlandó dolgok és személyek iránti szeretetből, abból a vágyból, hogy legalább írásban „megörökítsük" őket. Azt hiszem, az idők során hol ez, hol az a késztetés az erősebb, de valamilyen arányban mindegyik jelen van.

– Ehhez, ha teljesen zavartalan körülmények talán nem is, bizonyos feltételek és lehetőségek mégis kellenek. Leginkább talán: bizalom és bizakodás. Megbékélés: egy kicsi nyugalom. Képes ezt mostanában is megteremteni? Vagy egyáltalán nem érdekli, nem foglalkoztatja, ami kívül zajlik?

– De, nagyon is. Csak már nem azzal a szenvedélyes érdeklődéssel nézem, mint tíz-tizenöt éve, hanem inkább megfigyelőként. A szenvedélyes érdeklődést természetesen a csalódás oltotta ki: túlságosan sok mindenről derült ki, hogy korábban rosszul gondoltam, és beletelik egy időbe, amíg „újrarendezem a világot".

– Miben csalódott?

– Elsősorban a szólásszabadsághoz fűzött reményeimben: azt hittem, ha megszűnik a cenzúra, elég megírni, mi a helyzet, és az emberek erkölcsi ítélete egyértelmű lesz, illetve lehet vitatkozni, érvelni, meggyőzni egymást. No hát kiderült, hogy erről szó sincs, hogy ez társadalmi méretekben is úgy működik, mint a magánéletben: senki nem azt hallja, amit mondanak neki, hanem csak fölfigyel bizonyos hívószavakra, aztán erre a szögre ráakasztja azt, ami már amúgy is a fejében van. Márpedig aszerint, hogy milyen a pillanatnyi élethelyzetük, illetve miken mentek korábban keresztül, az embereknek más és más van a fejükben, illetve nem is annyira a fejükben, inkább az érzéseikben, az idegeikben, és ezért képtelenek szót érteni egymással. Ezért is kezdett érdekelni a történelem, mostanában elsősorban a közelmúlt történelme: a hasonlóságok miatt is, meg azért is, mert e nélkül, azt hiszem, nem lehet megérteni, ami most történik.

– Nincs itt mégis, vagy nem lehet valami felelőssége az írónak?

– Talán valamilyen tolmács-szerep. Azt hiszem, kötelességünk lenne, kinek-kinek a maga módján, csatlakozni ahhoz – mihez is? folyamathoz? vállalkozáshoz? –, amit most Esterházy Péter elindított, mindnyájunknak el kellene mondanunk, hogyan éltük át az elmúlt néhány évtizedet. Persze, az irodalomban nincsen ilyesmi, hogy kell. Maradjunk inkább abban, hogy jó lenne. Talán segítene valamelyest.

– Ismerni és érteni kell a történetit – mondja, hogy jobban értsük, ami most történik. Mit érthetünk meg Lehmann Orsolya 350 évvel ezelőtti történetén át a máról?

– Hát A kígyó árnyéka részben éppen abból a tapasztalatból született, hogy mennyire belátásképtelenné teszi az embert a szerelmi, de a politikai vagy vallási szenvedély is. Meg abból a szomorú tapasztalatból is, hogy ha fordul a kocka, az esetek többségében a korábbi üldözöttek sem viselkednek különbül, mint korábbi üldözőik. Ezért is mondtam az imént, hogy nem „női szenvedéstörténetet" akartam írni, hiszen végül is Orsolya ugyanúgy viselkedik, ahogyan ővele viselkedtek. Vagyis, azt hiszem, nem helyes, hanem nagyon is veszedelmes a világot áldozatokra és bűnösökre osztani, még akkor sem, ha a tényleges helyzet ezt erősen sugallja: a legjogosabb sérelem is eredményezhet olyan elvakultságot, amely az áldozatot a következő körben, ha van ilyen, üldözővé teszi. Szerencsére azért ezek az elvakultságok az esetek egy részében nem zárnak egészen légmentesen: támadhatnak rajtuk rések, amelyeken át belé lehet látni a másik ember szempontjaiba és érzéseibe. És talán az irodalom segíthet valamelyest tágítani ezeket a réseket...

– Van-e mindehhez valami köze az emlegetett „próza-írhatnék"-nak?

– Természetesen van. Vagy mondjuk talán inkább úgy, az epikához. Sokféle költészet van ugyan, de a lírához, azt hiszem, nem árt, ha az ember maradéktalanul azonosulni tud tulajdon szempontjaival és érzéseivel. Ha megpróbál mások bőrébe bújni, mások, tőle nagyon is különböző személyiségek helyzetébe beleélni magát, akkor közelíteni kezd az epika vagy a dráma felé. És talán az olvasókat is rá tudja venni egy-egy prózai mű erre a „lelki tréningre", hogy a reménytelen „egymás mellett el-beszélés" helyett belehelyezkedjen abba az élethelyzetbe, amelynek hatására a másik a maga tulajdon véleményét kialakította, hogy amennyire csak lehet, a magáévá tegye annak látószögét. Mert az érveket könnyű rosszhiszeműen értelmezni, de az élethelyzeteket nem lehet, azokban az ember kénytelen fölismerni a saját, talán más körülmények között szerzett tapasztalatait.

Azt hiszem, kötelességünk lenne, kinek-kinek a maga módján, csatlakozni ahhoz – mihez is? folyamathoz? vállalkozáshoz? –, amit most Esterházy Péter elindított, mindnyájunknak el kellene mondanunk, hogyan éltük át az elmúlt néhány évtizedet.

Füredi levél

Hatvan éve született Hajnóczy Péter

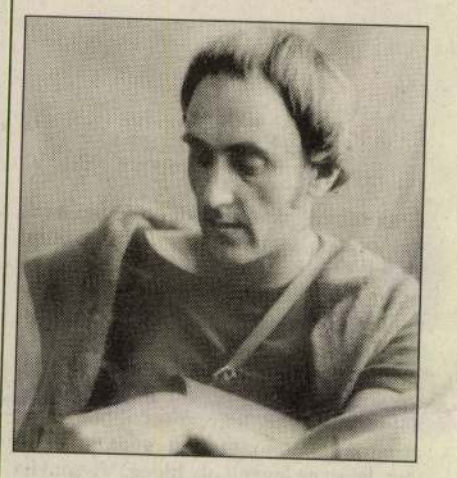

Kedves Péter! Tíz esztendeje, egy még kerekebb évfordulón írtam Rólad ezeken a hasábokon, most elmesélem, mi történt Veled azóta. Sokat káromkodtál volna, ha látod, pedig csak a szokásos ügymenet zajlott: legenda lettél, aztán elfelejtettek, de valahogy számolni kell az életműveddel, ezt bevallják még azok is, akik hajlamosak kortünetként elparentálni az írásaidat. Maguk sem értik, mi az, ami újraolvasáskor ma is, rejtélyes módon hatással van rájuk. Megítélésed elgondolkodtatóan hasonlít az előző századforduló szecessziójának alakjaihoz, Lovik Károlytól Adyig, akiknek lázas meghasonlottságát hol az ünneplés divatja kíséri, hol a fanyalgásé. A szecesszió hőseinek reménytelen vágya beilleszkedni egy létező rendbe, s választásuk nincs más, mint kivonulni a képzelgések terepére. Kétségtelen, hogy halványabb szerzők műveit, illetve a legfénylőbbek gyöngébb darabjait rontja az önsajnálat modorossága vagy a gesztus nagyzolása – Nálad igen ritka az ilyen esendő pillanat (most nyugodtan küldj el a francba). Ami napvilágot látott Tőled – a kortárs jelenlét mindössze hét szűk esztendejében! – annak túlnyomó része egyre intenzívebben klasszikus érték, olyan gazdagság, amelyben idővel mást és mást fedezünk föl.

Az 1975-ös első kötet, *A fűtő* írásai közt ma is becses a korán elismert címadó kisregény, egy újabbkori Kleist-figura groteszk kálváriája, de utóbb még inkább elbűvöl a könyv novellaciklusának szakszerűsége, amellyel az egzisztenciálissá növekvő szorongást leképezed. Ugyanebben az évben a Valóság hasábjain megjelent és rettenetes botrányt kavart szociográfiádnak, *Az elkülönítőnek* is más ma a jelentősége: akkoriban a „szocialista egészségügy" helyzetének leleplezéseként fogadták, utóbb, az aktualitáson túl, az emberi kiszolgáltatottság szomorújátékát látjuk benne. (Megelevenedik a cím, amelyet eredetileg szántál munkádnak: *A szenvedés díszletei.) A fűtő* mellett „merjük" *A véradó* címszereplőjét is a maga misztikumában szemlélni: ahogy az előbbi egy hétköznapi, munkahelyi hadakozás veresége nyomán saját testével akarja melegíteni a világ fagyos levegőjét, úgy az utóbbi is érzelmeiben és érzékeiben kiapadt, szomjúhozó lényét változtatja át csodatévő vérkúttá.

Persze az újabb visszaemlékezések is sikerkönyvedet emlegetik a legtöbbször. *A halál kilovagolt Perzsiából* más írói pályákon is megfigyelhető szerepet tölt be: összegző mű, amely a Rád jellemző sajátosságokat magába foglalva háttérbe szorít minden mást, a jobbat is. „Tananyagként" tanítva Téged kezdetben inkább a *Temetés* című remeklést vettem elő, vagy elemeztük az utolsó időkben született rövidtörténeteket, de be kellett látnom, a *Perzsia...* megkerülhetetlen. És egyre inkább az, mert ugyan van írásod több is, amelyik az élet mérhetetlen banalitásait, nyomorúságát és torz voltát technikailag pontosabban, erőteljesebben préseli egybe a méltóságteljes kétségbeeséssel, de a minden művedet inspiráló kényszer az autonómia, a szabadság fogalmának értelmezésére itt a legnagyobb lélegzetű.

Péter, születésed napjára szánt soraimat halálod napján írom a füredi sétányon. Kevesebben járnak itt, mióta a bódékat elbontották, a víz meg a fák önmagukban nem olyan vonzóak... Néhány száz méterre ülök utolsó szállásodtól, közel vagy. Még beszámolhatok arról, hogy az elmúlt évtizedben megjelent munkáidnak eddigi legteljesebb kiadása, aztán készült egy monográfia, s még ösztöndíjat is elneveztek Rólad. A szakma és sok magányos rajongód tehát teszi a dolgát. Arról már nem az irodalom tehet, hogy a Te korodra, a bornírt némaság korszakára a bornírt hangzavaré következett. Vannak azért, s lesznek jóféle csöndek, amikor a Te hangodat meghallják.

REMÉNYI JÓZSEF TAMÁS

A hiúság fuvallatai

Legyezőkiállítás a Nagytétényi Kastélymúzeumban

N. KÓSA JUDIT

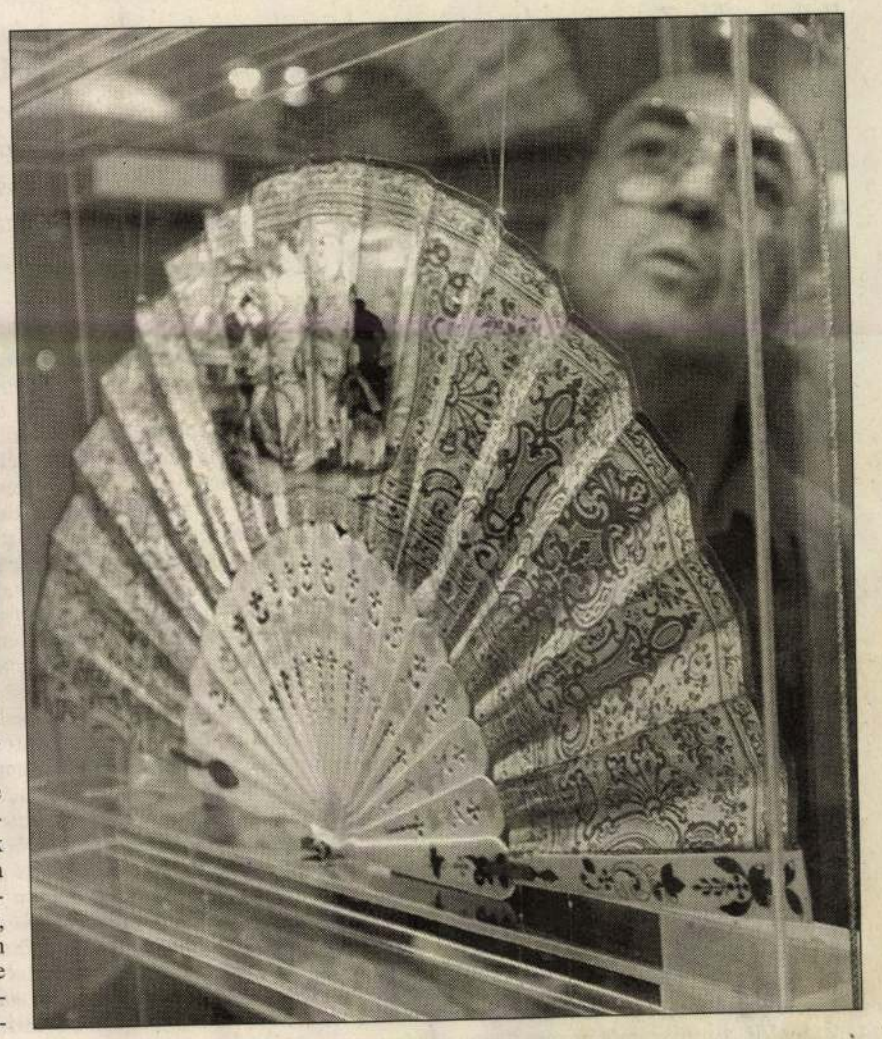

Csak semmi pánik. Ha úgy adódna, kedves olvasó, hogy lát egy dámát, amint egészen nyitott legyezőjével a szívére majd az ajkára mutat, ne gondoljon semmi különösre: a hölgy mindössze azt hozza a tudtára, hogy ön az eszményképe. Ha zárt legyezőjét egészen az ég felé tartja, szentül ígéri, hogy örökké hű lesz önhöz. Ugyancsak zárt legyezővel jobb kézzel határozatlan mozgásokat végez: kérleli önt, hogy ne legyen oly hideg. Viszont ha egészen kinyitja és hátraveti a legyezőt, baj van: a legyezőnyelv tudorai szerint ez nem kevesebbet jelent ugyanis, mint hogy „Óhajtom, hogy távozzál, jelenléted igen unalmas!"

Mehner Vilmos vonatkozó szakmunkájában egyébként azt írja, hogy „alig van könnyebb módszer az érzelmeket titkon, mások előtt észrevétlenül kifejezni, mint éppen a legyező különféle mozdulatai által". Ebben bizony igaza lehetett, hiszen hol az az éles szemű gardedám, aki gyanút fogna, amikor a kisasszony „úgy tartja a legyezőt, mintha tolltartó lenne, s ruháján olyan mozdulatot tesz vele, mintha írna"? Világos, hogy minden kedves mama elsiklik a jelenet fölött, és eszébe sem jut, hogy leánya esetleg levelet készül írni valamely ifjúnak. Különösen, ha ő maga sosem volt fiatal leány.

Mára a legyezőnyelv titkai is, akárcsak a párizsi, németalföldi és bécsi legyezőkészítő mesterek műremekei, múzeumi kuriózummá váltak. A nagytétényi kastély barokk dísztermében azonban nagyon is otthonra találtak a több száz éves, szebbnél szebb darabok. A zöldes falak és drapériák között, a mennyezet aranyozott díszei alatt, minden oldalról átlátszó üvegtárlókban szinte lebegnek a különleges műalkotások.

A terembe nem jut be napfény, a meghitt félhomály és a hangszórókból áradó barokk muzsika is a hajdani, gyertyafényű bálokat idézi. A legyező alakban elhelyezett, formabontó vitrincsoportokat drótszálak rögzítik a padlóhoz és a mennyezethez. Ha óvatlanul lép el közöttük a látogató, az akváriumba zárt legyezők ringani kezdenek, meg-megrebbennek, mintha női kezek hajtanák velük – ahogy a tárlat címe mondja – „a hiúság szelét".

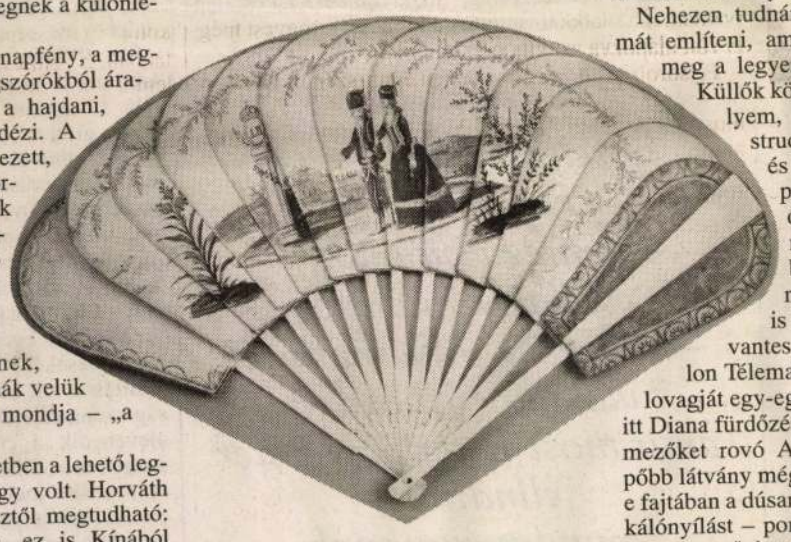

Pedig a legyező kezdetben a lehető legprózaibb használati tárgy volt. Horváth Hilda művészettörténésztől megtudható: mint csaknem minden, ez is Kínából eredt. A legendák szerint egyenesen egy mandarin leányának jutott először eszébe, hogy fölhevült arcát valami alkalmas eszközzel legyezgesse. Háromezer évvel ezelőtt még kerek, illetve pálmalevél formájú volt a legyező – aztán jöttek a praktikus gondolkodású japánok. Terebess Gábor bonmot-ja szerint „a japánok nem híres feltalálók, de mindabból, amit másoktól átvesznek, jobbat és kisebbet csinálnak". Így született meg a keresztény időszámítás utáni első évszázadokban az összecsukható legyező, amely aztán exportcikként elárasztotta Kínát, sőt Európába is eljutott.

Európában kezdetben papi jelvény volt a legyező, amelyet a szentmisén használtak. A XVI. században azonban, amikorra a liturgiából már eltűnt, hirtelen elterjedt a nemesség körében. Egyre színesebb, díszesebb, rafináltabb lett, és az évszázadok során mindinkább a női viselet részévé vált. Igazi divatholmivá Medici Katalin tette Itáliában, majd – II. Henrik feleségeként – Franciaországban is. Maros Donka művészettörténész kutatásaiból viszont kiderül: Magyarországon akkoriban még uniszex eszköz volt a legyező, férfi és nő egyaránt a legyek távol tartására használta. Erre utal legalábbis, hogy a Bercsényi Miklós ungvári várában 1701-ben felvett leltár szerint a derék gróf négy legyezőt is birtokolt. Ezek közül kettő fekete strucctollból készült, a harmadik fehér volt, gyöngyszemdíszítéssel, a negyediket viszont igazi női holmiként írták le: lapja aranyszövésű volt, küllői elefántcsontból valók.

Apropó küllő. Míg a legkorábbi európai darabok kerek vagy zászló formájúak voltak, a későbbi mesterek által gyártott legyezők két alakban készültek. Az úgynevezett laplegyező alapját merev – fából, elefántcsontból vagy gyöngyházból készült – küllők adták, erre illesztették rá a harmonikaszerűen összehajtható lapot. A küllőlegyező viszont kizárólag összefűzött, fölfelé szélesedő küllőkből állt. Ezeket, ahogyan a pergamenből, bőrből vagy textilből készült lapot is, kedve szerint díszíthette a mester.

És díszítette is. A legyező története vagy háromszáz éven át a művészi önmegvalósítás története volt. A legyezők lapjai ugyanazt a célt szolgálták, mint a keretbe szorított vászon, a kastélyok, polgárházak fala, mennyezete vagy a vázák, díszasztalok, selyemparavánok. Talán nincs is olyasmi, amit egy legyezőre rá ne festettek volna. Az 1700-as évek Párizsában, a Lajosok fényűző világában chinoiserie-k, azaz kínai idillek, pálmafák és pagodák tűntek föl a hölgykacsókban verdeső lapokon. A Németalföldön viszont a távol-keleti alapanyagokra – elefántcsontra, selyemre, teknőcpáncélra – hamisítatlan helyi tájképek kerültek.

Nehezen tudnánk olyan anyagot, témát említeni, amely ne ragadta volna meg a legyezőkészítők fantáziáját. Küllők közé feszült a hímzett selyem, a brüsszeli csipke, a strucctoll, majd a gyöngy és a flitter. Legyezőre pingálták a Biblia és az ókori mitológia jeleneteit, akárcsak a korabeli bestsellereket. A nagytétényi kastélyban is megszemlélhetjük Cervantes Don Quijotéjét, Fénelon Télemakhoszát, Tasso Rinaldo lovagját egy-egy festett lapon, de akad itt Diana fürdőzés közben és az elysiumi mezőket rovó Aeneas is. A legmeglepőbb látvány mégis a lorgnettes legyező: e fajtában a dúsan díszített lapon kukucskálónyílást – pontosabban nagyítóüveggel megerősített leskelődőlyukat – hagyott a mester, hogy a szende hölgy akkor se fosztassék meg a környezet látványától, amikor arcát legyezője mögé rejteni rendeli az illem.

A XVIII. század második felétől ölelkező szerelmesek, évődő párok, játszi puttók és kalitkából szabaduló madarak borították el a legyezőket. Aztán ahogy ennek a dévaj világnak véget vetett a forradalom, úgy vették át a helyüket az aktuálpolitikai tartalmú ábrázolások. Franciaországban a levegőbe emelkedő léghajót, Ausztriában a Habsburg-uralkodók megkoronázását, Magyarországon a korona Pozsonyba szállítását festették meg.

Minden stílus megteremtette a maga legyeződivatját: az empire mesterei sok flittert használtak, a biedermeierei aprócska legyezőket készítettek. A historizmus szinte lubickolt az anyagokban, használt bőrt, fát, tollat, gépi csipkét, sőt celluloidot. A legyezőfestés a legnagyobb mestereknek is kedvelt műfajuk lett: Lotz Károly például leánya, Kornélia számára készített el egy szépséges darabot. Aztán jött a legyező utolsó nagy korszaka, a szecesszió. Varázslatos színek, különös virágok, dús indák jelentek meg a festett és hímzett lapokon.

Ekkor azonban a legyező már épp kezdett kimenni a divatból. A kiegyezés utáni Magyarországon a báli öltözet még elképzelhetetlen volt nélküle, de sokszor a korzózó, sportoló hölgyek kezéből sem hiányozhatott. Az első világháborúval azonban ennek vége szakadt. A dolgozó nő kezét lefoglalta a toll, az írógép vagy a kasszamasina, idejéből sem futotta a léha társasági életre. A sportos, modern lány imidzsétől pedig merőben idegen volt a szende legyezőremegtetés és a gardedám éberségét kijátszani hivatott titkos nyelv. Nem véletlen, hogy a világháború utáni illemtankönyvek, ha egyáltalán, legfeljebb a virágnyelvre vesztegettek néhány szót. A kor embere bogánccsal jelezte sértettségét, gesztenyével a hűségét – de még inkább, amúgy sallangmentesen, egy igazgyönggyel utalt magasztos, rajongó szerelmére.

Mi sem jelzi jobban a legyező fokozatos szerepváltozását, mint az, hogy 1870-től – természetesen párizsi mintára – már kiállításokat is rendeztek belőlük Európa-szerte. Budapesten 1891-ben, az Andrássy úti régi Műcsarnokban tárta az érdeklődők elé a Műbarátok Köre az összegyűjtött több mint félezer legyezőt. Érkeztek darabok a királyi családtól, a legnevesebb nemes famíliáktól, múzeumokból és gyűjtőktől is. Ezek azonban vissza is kerültek tulajdonosaikhoz, hiszen bálok alkalmával akkoriban még kézben volt a helyük. Az Iparművészeti Múzeum kétszáz darabos legyezőgyűjteménye csak a XX. században kezdett kialakulni. Alapjait báró Lipthay Béláné 1901-es adománya vetette meg, de hozzájárult például Ernst Lajos, Fettich Ottó állatorvos és az égetett bársonylapot feltaláló Mirkovszkyné Greguss Gizella örököse is.

A Nagytétényi Kastélymúzeumban szeptember végéig látható tárlat nemcsak a legyezőtörténelmen kalauzol végig, hanem bepillantást enged a régi főúri élet, a bálok világába is. Az apró tárgyak, a kesztyűk, báli cipők, táncrendek és szelencék szinte megbújnak az üvegkalitkákban lebegő, változatos formájú és mintájú legyezők között. Hogy meg ne bontsák a kiállítás harmóniáját, a rendezők külön lapokon mellékelték hozzájuk a szükséges tudnivalókat. A műanyag közé préselt papírlapok bizony kétszeresen is hasznosulnak: a rekkenő nyári hőségben titkon még legyezgetheti is magát velük a legyezőtől régen elszokott látogató.

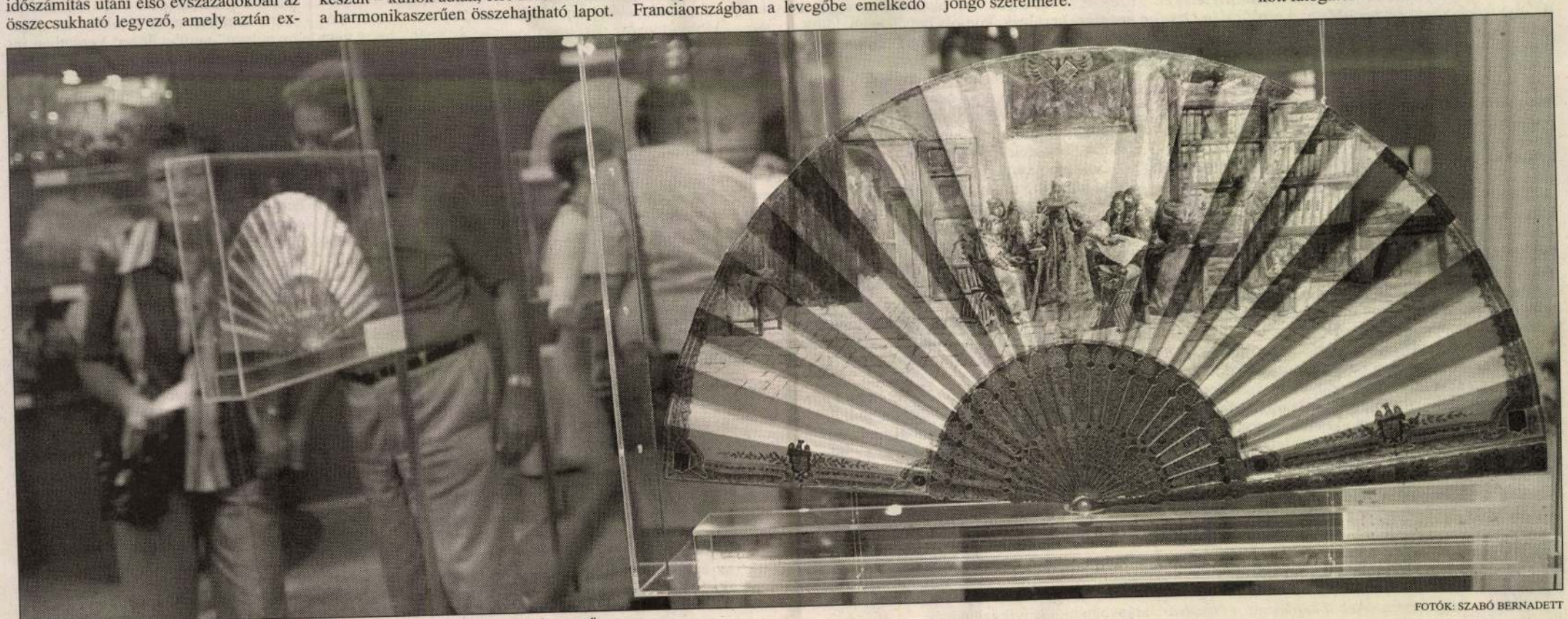

FOTÓK: SZABÓ BERNADETT

1892-ben, Kolumbusz útjának négyszázadik évfordulójára készült legyező

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy

MAROS DONKA

folyó év szeptember 27-én 46 éves korában elhunyt.

Temetése a római katolikus vallás szertartása szerint 1994. október 14-én
$\frac{1}{2}$ 2 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Gyászolják: Bardoly Anna, Bardoly Márton, Bardoly István, családja,
barátai, szerettei.

MAROS Dowlu

MAROS MÁTÉ

Erotika és szexualitás a magyar képzőművészetben, Szerk. Andrási Gábor, Bp. 1999

Szöveg: 174

Maros Tamás, építész 2.) Folytatás.

Söröző, Teázó, Esztergom, 1985-86. Széchényi tér. Építész: Hámory Judit
Karácsony Tamás, Kund Ferenc, Maros Tamás.

Tervezés: 1985-86. Kivitelező: É.K.V. Dorog. Kivitelezés: 1986-87.

A söröző alaprajza (repr.)
A söröző ezúttal NYUVÉV-stílusban készült, figyelembe véve-
természetesen mindkét üzlet kultúrtörténetét. Ostmodern, belítés:
elmaradt a kerámiaszobor (Kungl György lakásán található, faklyás
alak üllőn). A cégér (ugyanott sörös korsó Esztergom látképével) a
bútorok díszítőfestése (sziékek háttámlaján díszkréten obszcén piktó-
gramok), valamint szelíd geometria a falburkolatokról szintén elmaradt.
Az ipar által gyártott és az esztétikát szolgáló tárgyakat (képek)
pedig mi akasztottuk le, hogy fotózhassuk a teret.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 11 sold.

Maros Tamás, építész, 1.) Folytatás.

Söröző, Teázó Esztergom 1985-86. Széchenyi Tér, Építész: Hámory Judit, Karácsony Tamás, Kund Ferenc, Maros Tamás

Tervezés: 1985-86. Kivitelező: É.K.V., Dorog. Kivitelezés: 1986-87.

a teázó alaprajza (repr.)

a teázó nádbutorzatát a falak és a boltozat pompeji vöröse, a padló rózsaszín márványburkolata és - a pultnál - fekete csempe falburkolat keretezi. A „söröző", a „teázó" felirat a homlokzaton avantgarde gothic medium, tömör, rozsdamentes acéllemez hátlap, előtte ugyanez színesben, perforálva, távtartással.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 110-old.

Maros Tamás, építész 1.) Folytatás,

Technika Háza bővítése, Esztergom, 1986.

A belvárosban, a Szt. Tamás hegy lábánál álló zsinagógát 1960-ban alakították át Technika Házává, majd 1948-ban nyerte el mai formáját. (tervezők: Hámory–Maros). Alkalmazkodva a Szt. Tamás-hegy beépítéséhez, a Belváros közelségéhez, rendkívül sűrű két-három szint magasságban váltakozó beépítést terveztünk.

Munkaközi vázlat az éttermi épület sarkáról /repr./

Légifotó a tervezési területről. A kép alsó sarkában a

város főutcája. /repr./

Hámory Judit, Karácsony Tamás, Maros Tamás.

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2 szám, 24-old.

Maros Tamás ékítész 2.) Folytatás

Technika Háza bővítése, Esztergom, 1986.

Stúdió-tetőterasz alaprajz, a Szt. Tamás-hegy felőli bejárati híddal. |repr.|

Tetőtéri alaprajz – vendégszobák, stúdió |repr.|

Emeleti –"– – irodák, előadók, klubhelyiségek. |repr.

Földszinti –"– – kiállítótér, előcsarnok, büfé, étterem, laboratóriumok |repr.|

Főbejárati homlokzat |repr.|

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 25-old.

MAROS Tamás épitész

Aláirója a Hivjuk életre az épitészkamarát c. felhivásnak. ld. Magyar Nemzet 1990. máec.14. 6.p.

irod. K. 502 p. táblák. 20 cm.
/- - válogatott müvei./

108/24
JÓKAI Mór: Kárpáthy Zoltán. Regény. (Sajtó alá rend. Szücs Jenő. [Ill.] Reich Károly.)[Bp.] 1956, Szépirod. K. 479 p. táblák. 20 cm.
/- - válogatott müvei./

109/6
JÓKAI Mór: Kárpáthy Zoltán. Regény. [Bp.] 1963, Szépirod. K. 502 p. 20 cm.
/Aranykönyvtár./

110/25
JÓKAI Mór: A két Trenk. - Trenk Frigyes. Regény[ek.] (Sajtó alá rend. Lengyel Dénes. [Ill.] Győry Miklós.) [Bp.] 1959. Szép-

Tizenhat esztendő állami törvénytelenségei

„Kérek nyolc kulákpert..."

Történelmi értékű mondat az Országgyűlés ma kezdődő, utolsó ülésszakán meghozandó törvény indoklásából: *„A törvénytelenségek és igazságtalanságok orvoslásának egyetlen módja azoknak a bűncselekmény-csoportoknak a felsorolása, amelyek miatt történt elítélések semmisnek tekintendők."* Minden eddiginél nagyobb politikai, társadalmi kihatású szakaszához érkezett ezzel az az igazságtételi folyamat, amely — szűk körben —, 1953—1962 között indult egyes munkásmozgalmi személyek rehabilitációjával. A folyamat csak az 1989. évi XXXVI. törvénnyel szélesedett az 1956-os népfelkelés miatti elítélések teljes eltörlésévé. A legújabb törvény ennél is népesebb társadalmi kört érint. Az 1946—1962. között koncepciós perekben elítélt, elhurcolt, kitelepített, internált százezrek — hozzátartozóik révén milliók — arcáról törli le a „másság" meg sem szolgált, de évtizedeken át viselt bélyegét.

Csalánjegy mint rémhír

Sokat vitatott magatartású Országgyűlésünk pusztа döntése is a pártállam igazság(talanság)-szolgáltatásának megsemmisítő bírálata. De nem kizárólagosan politikai indíttatású. A kormány a múlt év nyarán jogászokból és történészekből bizottságot szervezett az 1946—1962 közötti büntető ítéletek felülvizsgálatára. A szakmai elemzés kiterjedt a jogalkotásra a joggyakorlat irányítására, s alapját képezte az új törvénynek. A bizottság tanulmányát *könyvben adják majd ki, a legszélesebb olvasóközönség elé tárva tizenhat esztendő államilag szervezett törvénytelenségei intézményrendszerének aprólékosan kidolgozott működését.* Napjaink unásig szaporodó leleplező könyváradatában is bestsellerré válik majd ez a tudományos értékű tanulmány. Készítéséről a bizottság egyik tagjától, *dr. Kahler* Frigyestől, a Heves Megyei Bíróság elnökhelyettesétől, c. egyetemi docenstől érdeklődtünk.

— A jogtörténetben még nem volt rá példa, hogy egyetlen törvénnyel tizezerével semmisítsenek meg büntető ítéleteket. Nem hullhat-e vissza a törvénytelenség vádja erre a jogi aktusra?

— Semmiképpen sem. Először is azért nem, mert a legfőbb néphatalmi testület, a parlament rendelkezett így. Másodszor pedig azért nem, mert *ezek az ítéletek nélkülözték a törvényi megalapozottságot.* Tudni kell ugyanis, hogy *Magyarországnak a tárgyalt időszakban egyszerűen nem volt büntető törvénykönyve.* A különböző büntető rendelkezések különféle törvényekben szanaszét hevertek. Az Igazságügyi Minisztérium 1952-ben állította össze a hatályos anyagi büntetőjogi szabályok hivatalos gyűjteményét, a BHÖ-t, hogy a gyakorló bírák számára áttekinthetővé tegye az addig kezelhetetlen jóganyagot. Ez hasznos lett volna, ha nem nyúlnak hozzá az eredeti törvényszövegekhez. De átfogalmazták azokat, mérhetetlenül kiterjesztve a büntetőjogi felelősséget olyan esetekre is, amelyek-

törvényesek. A semmissé nyilvánításukra alkotott törvény nem támadható, sőt, *történelmi igazságtételként* értékelhető!

— Ez az érv önmagában is elegendő a semmisségi törvény meghozatalának indokául. Ám a jogász albizottság elemezte a joggyakorlat pártállami irányítását, s a jogalkalmazás törvénytelenségeit is. Mely következtetéseit tartja napjaink számára megszívlelendőnek?

Felmentés után internálás

— Elsősorban azt, hogy a kizárólagos politikai hatalomra való törekvés diktatúrát, az pedig tömeges megfélemlítést, terrort és elnyomást szül. A büntetőbírói tevékenység titkos utasítások általi irányításának szervezett kiépítése végképp meggyőzött arról, hogy Magyarország történelmének ebben a tizenhat évében szó sem lehetett a klasszikus értelmű ítélkezésről. *Megrendelt perek voltak.* Tömegével. *„Kérek nyolc kulákpert, amiket tárgyaljanak nyilvánosan, nagy hangosítással; kiszabandó ilyen-olyan időtartamú szabadságvesztés. Ugyancsak megyénként kérek két szegényparaszt-pert klerikális befolyásoltság miatt; itt jó lesz a rövidtartamú szabadságvesztés is..."* Az ilyen direkt utasításokat az Igazságügyi Minisztérium kapta, s adta tovább a megyei bíróságok elnökeinek, akik titkos utasításként közvetítették a bíráknak. A joggyakorlat ennyire központosított és törvénytelen irányítása ellenére a Belügyminisztérium 1953-ban összeállított statisztikája szerint a börtönökben ülők 56,9 százaléka munkás, 9,8 százaléka mezőgazdasági munkás, s a tőkés „elem" mindössze 6.4 százalék!

Parancsolt a bíráknak a helyi ÁHV, amely a maga központjából kapott instrukcióit igen gyorsan tudta a perben érvényesíttetni, s az ennek ellenére mégis felmentett vádlottat a tárgyalóteremből *egyenesen internálótáborba szállította.* Benyújtotta igényét a helyi pártszervezet is. Szóveghűen idézek egy községi tanácselnök ellen írt levélből: *„Mindannyian javasoltuk, a vb-elnök a fent említett mulasztásokból kifolyólag a leváltást és a népbíróság elé állítást..., hogy kellő büntetésben részesüljön, hogy a többi vb-elnökök is tanuljanak azon a téren, hogy opportunistává ne váljanak..."* Nem voltak emelkedettebb szakmai és stiláris színvonalúak a rendőri jelentések „Megjegyzés" rovatában olvasható vélemények sem, amelyeknek „erkölcsi" meggondolásait is kötelezően figyelembe kellett venniök a bíráknak.

Vádmonopólium

— A büntető törvénykönyv módosításának parlamenti vitáján több képviselő szólalt fel a tanúk kihallgatásánál a védők jelenlétét szorgalmazó törvényjavaslat ellen. Egyikük aggodalma szerint a védő így „...a kelleténél jobban felkészítené védencét." Véleménye az önök jelen-

Hívjuk életre az építészkamarát

Régóta foglalkoztatja az építésztársadalmat egy építészkamara létrehozásának gondolata — talán azóta, hogy a háború után megszüntették a Magyar Mérnökkamarát és vele építészeti tagozatát is —, ez az érdeklődés azonban mindeddig nem vezetett el oda, hogy valóban létre is jöjjön egy ilyen szervezet.

A jelen helyzetben, amikor megnyílt a lehetőség a társadalom és szakmánk egészséges újjászervezésére, kiderült, hogy nem rendelkezünk világos áttekintéssel problémáinkról, pedig szükségünk van erre a képességre, mert enélkül ismét hosszú időre vakvágányra futhatunk.

Ilyen probléma az építészkamara ügye is, mert a Magyar Építőművészek Szövetségében és a szerveződő mérnökkamarában az utóbbi időben felgyorsult egy (vagy kettő) leendő kamara szervezése. Eközben viszont azt tapasztaljuk, hogy a szervezésben részt nem vevő széles építésztársadalomban sok zavar és tisztázatlanság van egy kamara szerepe, működése és egyáltalán létének szükségessége körül. Úgy tűnik, hogy a MÉSZ-en és a mérnökkamara egyesületen belüli szervezők e zavar ellenére, vagy éppen ezt kihasználva, hivatottnak érzik magukat arra, hogy tető alá hozzanak egy új kamarát.

A MÉSZ az 1950-es években létrehívott, azóta is állami támogatásból működő reprezentatív szervezet; fő feladata a magyar építészet kulturális életének szervezése volt. A MÉSZ-nek kamarává való átalakításáról szóló elképzelésekben —, melyet az a tény is illusztrál, hogy a MÉSZ mint elnevezés megszűnt, az új hivatalosan is bejegyzett név: Magyar Építőművészek Szövetsége és Építészkamara — nyilvánvaló a szándék a pártállamtól szerzett kiváltságok megőrzésére, a tervezői piacon adminisztratív szelekció érvényesítésére. A mérnökkamarán belül szerveződő építésztagozat létének ténye már a kezdet kezdetén pártszakadáshoz hasonlatos jelenség, melyet — máshonnan — már jól ismerünk.

A célunk ezzel a levéllel felhívni a figyelmet arra a veszélyre, hogy a kamaráról alkotott különböző vélemények avagy véleménynélküliség esetleg rövid időn belül egy már kész kamarával szembesülhetnek, mert egy szűk érdekközösség mindnyájunk feje fölött saját igénye szerint dönthet a megszokott gyakorlat szerint.

Úgy gondoljuk, hogy az építészkamarának közakaratból kell megszületnie. Ha minden építész számára egyértelmű, hogy szükség van a tervezési tevékenység valamiféle közmegegyezésen alapuló szabályozására, akkor kell életre hívni a kamarát. A szakmagyakorlás szabályainak betartását a kamara a tervezői jogosultság megadásával — megvonásával biztosítja, tehát létrejötte egzisztenciális következményekkel jár minden tervezőre nézve. Ezért hangsúlyozzuk, hogy az építészkamara megalkotásában mindazoknak részt kell venni, akik a jövőben építészként kívánnak működni, mert csak egy ilyen módon létrejött kamarára lehet szükségük, másfélére semmiképp.

A leendő kamarával kapcsolatos minden kérdés széles körű vitákban kialakuló konszenzus alapján kell rendeződjön.

Az alábbiakban közösen kialakított állásfoglalásunkat közöljük a leendő kamaráról:

Meggyőződésünk, hogy szükség van egy önálló magyar építészkamarára, mely a jelenlegi kaotikus helyzetből a jogszerűség irányába viszi a szakma gyakorlását.

A kamara olyan szervezet, mely tagjainak jogait és érdekeit védi az építészeti alkotótevékenység autonómiája érdekében, valamint tagjai működésének jog- és szabályszerűségét ellenőrzi, a verseny tisztasága és az építészet társadalmi hitele érdekében. Működése csak akkor lehet hatékony, ha mindenkire vonatkozik, akinek jogosítványa van a szakma gyakorlására. A felvétel követelménye a szakirányú diploma és a tervezési gyakorlatban eltöltött meghatározott idő (max. 3 év) legyen. Kivételes esetekről külön és nyilvánosan kell rendelkezni. A felvételnél tehát elegendő az említett formai feltételeknek megfelelni. Minőségi szelekciónak itt helye nincs, ezt végezzék el az egyetem, illetve a szakmai gyakorlat intézményei. Ez a feltétel az egyetemi oktatás rendszerének és monopolhelyzetének radikális átgondolását követeli meg.

A jogszerű működés érdekében határozottan ketté kell választani a szellemi és jogi feladatköröket, melyek jelen pillanatban keverednek a MÉSZ és a kamara erőltetett házaságában. A kamara szervezetileg és személyileg is váljon külön a MÉSZ-től és legyen független minden szakmai és állami szervezettől. A kamara kulturális, szakmai, esztétikai kérdésekben nem foglalhat állást, ilyen feladatokat nem vállalhat.

Ezen kérdésekben a tagok szuverén állampolgárként képviseljék véleményüket, illetve alkossanak önkéntes alapon szerveződő egyesületeket erre a célra. A MÉSZ szabaduljon meg kvázihatósági jogköreitől és lépjen a többi szakmai egyesület sorába. Végezetül: *nyilvánosságot kérünk a kamara ügyének.* A kamara működésének kidolgozására még van idő. Szükségesnek látjuk, hogy a leendő előkészítő fórum döntései legitimálva legyenek mindazok által, akiket érint. Ezért az előkészítésbe be kell vonni képviselőink útján az információáramlásból eddig kimaradt tervezőket, a MÉSZ-tagsággal nem rendelkező építészeket is. Ezt az állásfoglalást, mint saját véleményünket a kialakuló viták során képviselni fogjuk.

Ambrus Mária, Bérces László, Ertsey Attila, Helyes Gábor, Heppes Miklós, Kovács Csaba, Lente András és Maros Tamás.

Ferkai András

Szigor és érzékenység II.

Megjegyzések a mai magyar építészet egy vonulatához

A tanulmány első felében említett építészek a modern építészet redukcionizmusát egyrészt tudatos sokrétűséggel, másrészt a spontán építészetre emlékeztető „megkomponálatlansággal" igyekeztek meghaladni.

Néhányan úgy vélik, és ebben a posztmodern szertelensége csak megerősíti őket, hogy a mai helyzetben realizmusra, racionális építészetre van szükségünk. Jürgen Habermasszal egybehangzóan állítják: „a Modern – beteljesületlen terv", vagyis a modern építészetben kiaknázatlan tartalékok rejlenek. Csak a dogmákat és a be nem vált megoldásokat kell elvetni. Következetes, etikus magatartás jellemzi *Mónus János* (1944) munkáit. Fontosnak tartja, hogy házaink ne akarjanak többet mutatni, mint amire lehetőségünk van. Szikáran szerkesztett, ökonomikus épületeit a tér kezelése, az arányok és a ritmus teszi kvalitássossá (de hiszen mi más lenne az *architektúra* lényege?), a gondosan formált részletek pedig humánussá. Jó példa az építtető pénzének okos felhasználására az újgazdag környezetbe tervezett Miller-ház, egy átriumházszerű puritán villa nyers téglából és betonból, tágas, otthonos belső terekkel, egyedi tervezésű mahagóni ajtókkal-ablakokkal.

Hasonló realizmus jellemzi *Ferencz Istvánt* (1944) is, aki csalódva a napra szóló korszerűségeszményben, diktált divatban és designban egyaránt, olyan tárgyakban-épületekben hisz, melyeknek utóélete van. Bármilyen kommersz szerkezetből, készen kapott termékből képes szokatlan módon házat, bútort összerakni. Eredeti építő logikája és játékos szelleme megóvja attól, hogy munkái olcsóságuk miatt szegényesnek tűnjenek. A hajdani Miskolci Építész Műhely tagjaként érzékenyen figyel épületei környezetére, de a kontinuitás számára nem nosztalgikus formákat, hanem a régi és új közötti feszültséget, értő továbbépítést jelent.

Tomay Tamás (1948) ugyancsak szikár, racionális alkat, de esztétizálóbb természetű. Miként a budafoki menedzserképző portaépülete mutatja, olykor hajlandó a funkcionális és szerkezeti logikát a vágyott kompozíciónak alárendelni. Épületeinek szigorú geometriáját poétikus elemek, szokatlan arányok és a gyakran alkalmazott burkolótégla oldja. Érdekes módon próbálja föleleveníteni a harmincas és hatvanas évek modernizmusának köznyelvivé vált fordulatait, idiomáit (Torockó utcai ikerház, Tölgyfa utcai áruház és irodaház).

Turányi Gábor (1948) első munkája, a Munkásőrség badacsonytomaji üdülője, nóvumként robbant a szakmába: sokrétűsége és esetlegessége nemcsak a heroikus és analitikus szemléletet kérdőjelezte meg, hanem általában minden következetes mű normarendszerét. Turányi egyformán érzékeny a világból és a közvetlen környezetéből érkező hatásokra (helyekre, hangulatokra), és zavarba ejtő frissességgel, eredetiséggel ötvözi a különböző hatásokat. Más és más eszközökkel él megbízásainál, ami valamennyiben közös: a környezet tisztelete, az elmélyült műgond, legyen szó lakóházról, plébániáról vagy lovardáról. Hol visszafogottságot, szemérmes érzelmeket tükröznek, hol pedig valami darabos egyszerűség sugárzik belőlük, a szó jó értelmében, az életközeliség, természetesség szinonimájaként.

Hűvös elegancia jellemzi Nagy Tamás (1951) munkáit. Téglaburkolatú foghíjbeépítései a premodern korszak szigorúságát idézik: akkor is, ma is absztrakt funkcionalizmus és szélsőséges individualizmus között kellett egyensúlyozni. Ahogyan akkor többen döntöttek úgy, inkább lesznek tartózkodóak, szűkszavúak, semmint hogy olyat használjanak, ami nem bizonyul tartósnak, ma is vannak, akik hasonlóképp gondolkodnak. Törekvésük egybecseng az olasz racionalizmus klasszicizáló, típusalkotó szándékával. Nagy Tamás tiszta formákhoz, téglához fűződő eredendő vonzalmát, finom ízlését az Amerikában töltött két év, majd Makovecz Imre közelsége sem változtatta meg alapvetően, legfőljebb árnyalta, elmélyítette.

A pályáját Miskolcon, majd Janáky mellett kezdő *Dobai János* (1953) esetében érhető tetten legjobban a szigorúság motívuma. A hazai valóság indított el benne egy olyan önkorlátozó folyamatot, mely az öntörvényű formálástól a minden prekoncepció nélküli hétköznapiság felé vezetett. A tiszta szerkesztés legjobb IPARTERV-es hagyományát egyesíti a korábban elképzelhetetlen természetességgel: egy épületen többféle anyagot, burkolatot használ, a homlokzatok megkomponálatlannak tűnnek, mert a nyílások helye, mérete a helyiségekhez igazodik, mert spontánnak ható bővítmények, toldalékok tagolják. (fehérvári Glória CD-gyár; Chinoin üzemi épület terve) A végcél: anyagi és erkölcsi értelemben időtálló és hiteles épületeket alkotni.

A Mesteriskola VIII. ciklusa (1984–85) kiemelten foglalkozott az *archetipikus* fogalmával, vagyis az időtlen, az otthonos építészet mibenlétével. A hallgatók többsége természetesnek tartotta, hogy a kisvárosi-vidéki környezet léptékének, hagyományos beépítésmódjának megfelelő, egyszerű épületeket és együtteseket tervez, melyek meghitt hétköznapiságukkal, finom klasszicizálásukkal vagy laza spontaneitásukkal képesek újraszőni a felhasított városi szövetet, szétzilált helyi társadalmat, elillant hangulatot. E harmincas „fiatalok" (Balázs Mihály, Karácsony Tamás, Janesch Péter, U. Nagy Gábor, Sugár Péter) szemlélete többnyire még csak pályázati tervekből, fiókban maradt rajzokból olvasható ki. Azok helyzete előnyösebb, akik – mint Karácsony Tamás – serkentő szellemi közegbe és a több munkát ígérő vidékre került. Az esztergomi *É–11 Tervező Szövetkezet* (Kund Ferenc, Maros Tamás, Hámory Judit) méretét, összetételét tekintve ideális a környéken adódó változatos feladatok ellátására. A hasonló szemléletű két generáció egymásra hatásából izgalmas helyi építészet bontakozott ki.

MAROS Tamás epitén

Ferkai András

Szigor és érzékenység I.

Megjegyzések a mai magyar építészet egy vonulatához

Manapság, amikor építészetünk homogén szemlélete már rég a múlté, nehéz dolog építészeti értékről szólni. A sokféle irányzat, modor a szakmabelit is óvatossá teszi, mennyivel nehezebb a laikusnak eligazodni az építészeti formák kavalkádjában! A nyolcvanas évek új szellemi-művészeti impulzusai előbb a szakmát, majd fokozatosan az építtetők-hatóságok által képviselt közízlést is átformálták. Az építészek sokféleképpen reagáltak a posztmodern paradigma kihívására: voltak, akiket megerősített korábbi elveikben (Makovecz Imre, Csete György), egyesek a szabadabb formálás, a stílus megújításának lehetőségét fedezték fel általa (Finta József, Kévés György, Vadász György), míg mások ennél mélyebb – szemléletet formáló – tanulságokra jutottak. Mindebből a köztudatba olyan fogalmak szűrődtek át és váltak többé-kevésbé elfogadottá, mint a helyi hagyományok tisztelete, a környezethez való illeszkedés, ami az esetek többségében csupán ürügy a romantikus hangvételre, a túlformálásra.

Az építészeti szemlélet változásával párhuzamosan zajlott a szakma intézményi-egzisztenciális hátterének átalakulása. A centralizált állami tervező-beruházó szervezet a recesszió és a konkurencia miatt (1982 óta nagy számban alakulnak magánirodák) válságba került. A korábban erős ágazati irányítás mára szinte nyomtalanul felszívódott. A tervezői piacon zajló verseny szabályozatlan és kegyetlen: korántsem az építészeti minőségnek kedvez. A verseny korrekt feltételeit meg lehet szabni, az építtetők érdekeit és vizuális kultúráját befolyásolni jóval nehezebb. Márpedig a megbízás létrejöttében ennek döntő szerepe van. A mai hangzavarban különösen hátrányos helyzetben vannak azok az építészek, akik alkatuk szerint vagy lelkiismeretüket követve, józan, halk szavú és érzékeny épületeket terveznek. Tanulmányom róluk szól.

Az alább következő építészek nem alkotnak egységes irányzatot. Az ország különböző pontjain dolgoznak, ki állami, ki magánirodában, még csak nem is egy generáció tagjai. Többségük részt vett hallgatóként, majd mesterként a Fiatal Építészek Köre (később Mesteriskola) néven 1970 óta működő posztgraduális képzésben. Ez a Fiatal Művészek Stúdiójához hasonló szerepű intézmény szellemével, mester-tanítvány kapcsolataival fontos szerepet játszott s játszik mindmáig a szakmai igényesség továbbörökítésében. Még is inkább virtuális közösségről van szó, melynek határait a rokon szemlélet jelöli ki, s a rokonság kulcsa a címben említett két szó: szigor és érzékenység.

Az elsőként bemutatandó építészekben közös vonás, hogy a hetvenes évek kritikus szellemű nemzedékéhez tartoztak, és az egyik oldalon pragmatikus tömegtermelésbe, a másikon heroikus gesztusépítészetbe torkollt hazai modernizmus ellenében, analitikus szemléletben és strukturalista szerkesztésben látták a kiutat. E felfogást képviselte akkor többek között a budapesti Domus Áruház (Reimholz Péter – Lázár Antal), a XIII. kerületi IKV-telep (Janáky István), a békéscsabai művelődési ház és könyvtár terve (Csomay Zsófia) vagy a perbáli lakótelep (Maros Tamás). Alkotó módszerükből a teoretikus-spekulatív megközelítés és a hazai építésihasználati kultúra alacsony színvonalára rájátszó „low-tech" konstruktivizmus a nyolcvanas évek elejére túlhaladottá vált. Jó értelemben vett realizmusukat (tiszta és ötletes szerkesztés, hagyományos és korszerű építőanyagok korrekt használata stb.) azonban továbbra is megőrizték.

Reimholz Péter (1942) munkásságában a VIDEOTON oktatási központ jelentette a fordulópontot: a rendszerező elme és az ösztönös, elementáris formálókedv párviadalában az utóbbi látszik felülkerekedni. Újabb munkái a környezetre érzékenyen reagáló, sokrétű alkotások finom történeti utalásokkal, sokféle mai hatás lenyomatával s a leghétköznapibb elemek értő vegyítésével. A gyakran szokatlan tömegformákat, elemeket rafinált kompozícióba rendezi, melynek egyenrangú része a belső térképzés és a berendezés. Épületei közül visszafogottságával s ezáltal erejével a nézsai művelődési ház tűnik ki.

A teoretizálás kényszerétől nehezen szabaduló *Janáky István* (1938) újabban oldani igyekszik montázsszerű épületeinek didaktikus merevségét. A telepítés továbbra is fontos számára, de az együtteseken belül bátrabban használ különböző karakterű elemeket, változatos és esetlegesnek tűnő formákat, anyagokat. Miközben az ösztönösebb komponálás közelíti épületeit a spontán építés megcsodált életközeliségéhez (ELMÜ Népfürdő utcai sportcsarnoka), tovább él benne a magától értetődő egyszerűségű alapértékek utáni vágy (Lepkeház-terv).

A sok vitát kiváltó perbáli sorházas telep megépülte után *Maros Tamás* (1939) a falusi életet vállalva kiszorult a látványos megbízások piacáról. De kiszorult a településtervezés és családiház-gyártás területéről is, mert elveivel ellenkező feladatot nem vállalt. Tervezett hát kerítést, kaput, pavilont, bővítéseket-átalakításokat: mindent, amire a technikusoknak nem volt idejük... Kis opuszai egyszerűek, szellemesek: olcsóságuk ellenére valódi építészeti élményt adnak.

A skandináv építészet egyszerűségére, természetességére emlékeztetnek *Csomay Zsófia* (1940) újabb munkái. Épületeinek szervezése célszerű, de nem követ merev sémákat: a nyeregtetős tömegek természetes módon bővülnek újabb traktussal, bejárati előépítménnyel, lépcsőház-toronnyal és kívülről nem is sejthető szépségű tereket rejtenek. Tavaly elkészült pesthidegkúti iskolája (társtervező: Kocka István) jó példa arra, hogyan lehet puritán anyagokkal (nyerstégla, műkő, pala) és mai szerkezetekkel (fa rácsostartó, sorolt ablak) – nem nosztalgikus módon – humánus és míves házat készíteni.

art MAGYARORSZÁG

MAROS Tamás épített

M D.K.

Maros Tamás

A Paskál-fürdő tervpályázaton 20ooo Ft-os kiemelt megvétel

Társtervező: Hámori Judit

Munkatárs: Gosztonyi András, Ercsényi Sándor, Hajdu József, Mécs Etelka

Magyar Építőművészet 1968/4. 2-3.l.

MDG

Maros Tamás, építész.

Tervét megvették.

– : Új ütülőhörpont Budapesten 3

ESTI HIRLAP, Bp, 1967. nov. 29

Marossi Tamás

Marossi Tamás feleségével Számory Gyulettal terverte a Pascal Gyógyfürdőt, a Rácz Gyógyfürdőt és a Velence tavi rendezési terveben részt vett.

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Müvészet, 1975.december - 38.oldal

1021

1977.IV.2o. Kossuth 13.2o./Z.
Uj falusi krónika
- - - - - - - - - -
- Épitész a termelőszövetkezetben. Perjés Klára müsora.
- Megtartani a termelőszövetkezetekben a dolgozókat. Egyre nehezebb feladat ez, főként a Pest-közeli falvakban. Ahonnan 2o perc, fél óra alatt beérnek az emberek az ipari üzemekbe. A töki Egyetértés termelőszövetkezethez 5 falu tartozik. A több-ezer hektáros határ megmüveléséhez szakmunkások, technikusok és egyetemet végzettek kellenek egyre többen. S nekik nem csak munkát kell hogy adjon a termelőszövetkezet, de segitséget a megtelepedéshez is. Az 5 falu közül az egyikben, Perbálon kezdték meg a lakásépitkezést pár éve és immár 6o család ott élhet. Köztük Somodiék, az idősebbek és a fiatalabbak együtt.
- Az volt a terv, hogy épitünk Tökön, még a régi lakás mellé, mivel a lányom férjhez ment, és azt mondták a gyerekek, hogy ők nem akarnak már ott dolgozni, inkább jöjjünk ebbe a lakótelepbe be. Mivel volt itt ürsedés, megkérdeztük a főnökünket, hogy
- Ki a főnök, az elnök?
- Elnök elvtárs. Nálunk csak az van. És akkor azt mondta, hogy nincs semmi akadálya, hogy ha ugy gondoltuk, természetes, hogy jöhetünk. És majdnem ugy mondhatnám, hogy egyik percről a másikra kerültünk ebbe a telepbe. De mi nagyon, de nagyon örülünk neki.
- Nem hiányzik a régi független családi ház?
- Annyiból talán, hogy a testvéreim Tökön vannak, a rokonaim majdnem mindenki, de viszont most már annyira megszoktam itten, hogy a kényelmet nem lehet fölcserélni egy olyan lakással, ami ott volt.
- Maros Tamás, a termelőszövetkezet épitésze. És ugy tudom, hogy most már tag.
- Teljesen véletlenül kerültem ide. És hát engem is meglepett, hogy vidéken mennyi épitési feladat van, és különösen az első években milyen érdekes munkákat kaptam, itt a Tsz-nél.
- Mi akartuk, hogy legyen egy épitészmérnökünk, és olyan, aki a tervezésekkel foglalkozik, mert a szövetkezetünk nagyobb épitő részleggel rendelkezik, elsősorban saját beruházásaink megvalósitásához van erre szükség, másrészt itt a helyi kommunális feladatokba való besegités is, hiszen 5 községre terjed ki a termelőszövetkezetünk, és lényegében az épitőipart mi képviseljük ezen a területen.
- Szakos /?/ József elnök mindjárt megválaszolt is arra, amit akartam kérdezni, nem az én fejemben fordult meg először a gondolat, hanem belém ültették a tüskét, nem luxus egy tsz-nek épitészmérnököt tartani.
- Nem luxus, mert nem csak egy ilyen terület, mint az épitészet, hanem minden területen, szövetkezetekben is feltétlenül szükséges, hogy szellemileg felkészült olyan fiatal vezető emberek legyenek, akik be tudják fogadni a leg korszerübb dolgokat, és alkalmazni a maguk területén.
- Maros Tamás az egyetlen lehet az országban, Ybl-dijas épitész,

aki falusi lakás épitésrt kapta ezt a kitüntetést. Azt hiszem,hogy annyira érzi ezt a vidéket,most,ahogy jöttünk az épitkezésektől a föld fölött egy vastag páraréteg huzódott, és fölhivta rá a figyelmemet,hogy nézzem meg csak, hogy lélegzik a föld.

- Túl költői.De tényleg egy érdekes természeti tünemény,inkább a falusi épitési problémák azok,amik izgatnak, rengeteg vita van,ankét, és tulajdonképpen alig-alig mozdul a holtpontról ez a kérdés.

- Magát mi izgatta ebben a legjobban?

- Pontosan az,hogy Magyarországon van egy teljesen elhanyagolt terület, méghozzá a vidéknek az épitési ügye.Most nem csak lakásépitést értek ez alatt, én ugy éreztem,hogy nagyobb lehetőségeim vannak itt a munkámban,mint hogyha ugyanezt városból,vagy városban csinálom, távirányitásos módszerrel, itt a helyszinnek van egy olyan előnye,hogy az ember sok mindenben másként tud dönteni,cselekedni, mint hogyha ugyanezt városból csinálná

- Nem családi házakat tervez, hanem társas házakat. Ez azt jelenti, hogy ezt látja a jövő utjának a falvakban?

- Szó sincs róla, ez egy olyan szituáció volt, amit egyrészt a pénzügyi feltételek,a hitel feltételek sugallnak,tehát ez a bizonyos telepszerü, többszintes beépitési mód, ahova ugy-e a termelőszövetkezet csatlakozott,és a termelőszövetkezet területén mutatkozó lakásigényt ezen volt a legcélszerübb levezetni.

- Az itt lakók nagyon kényelmes,pláne egy háziasszony, az tudja megmondani a legjobban,hogy milyen jó ez, mert haza jövök, nincsen az, hogy jaj mostan begyujtok, mindjárt melegre kelek, melegre fekszem,

- Központi fütés van?

- Igen,meleg vizem van,ha kinyitom a csapot, és moshatok,ugy hogy el lehet képzelni, 9,2o-kor jövök haza, délelőtt, és 11,2ora már megfőzve,összerámolva a lakás, ugy megyek vissza ujra dolgozni.

- Azért is kérdeztem rá,mert nem láttam eddig a radiátorokat, annyira praktikusan,olyan jól van befedve. Ugyanolyan faburkolattal, mint amilyen falépcső vezet fel az emeletre.

- Igen. Megcsináltuk házilag, igen.

- Látták valahol, vagy valakinek hogy,a házból volt az ötlete?

- Nem,csak a vejemé volt,ő készitette el,mert az ebédlőbe lambériát kaptunk,és maradt még lambéria,és ő csinált rá ilyen rácsot,hogy ne legyen olyan ~~sivár~~ csupasz.

- Nem bánták meg,hogy együtt jöttek a fiatalokkal?

- Remélem, ha eddig nem,hogy ezután sem olyan dolog történni, hogy összeveszünk,vagy valami, mert nagyon nagyon megértők, talán hogy ugy mondjam,talán jobban,mint a lányom,a lányommal hamarabb összeszörrenünk,de a vejemmel nem, az nagyon alkalmazkodik hozzánk,úgy el lehet képzelni, hogy ha elmennek valahova, férjem már délután egyre mondja,még mindig nem jöttek ezek a gyerekek haza, mi van velük?Jaj,Etus,nem jött haza,kimennek valahova, hova mentek gyerekek? Mi van gyerekek?Szóval annyira

össze van a család szokva,hogy különben sem csavarognak semerre, ha elmennek, mert a vejem az sportoló, biró, ha elment mecsset vezetni, haza jön, alig várjuk,hogy no mivel jött haza, mi ujság van,én nagyon örülök neki, hogy ilyen jól vagyunk.
- Hely is van bőven,
- Bőven
- Mekkora ez a lakás?
- loo négyzetméter a lakásnak az alapterülete,
- Alul van a konyha,
- Alul van,ahogy belépünk egy kis előszoba,ebédlő,ebédlőből nyilik a konyha, spejz, mosókonyha,és ugy be a nappaliba, a nappaliból föl az emeletre, a két hálófülke nyilik onnan, fürdőszoba, WC-vel ellátva,és egy galéria,ilyen társasházkodó-szerüség.
- Egy ilyen korszerü lakótelepbe két ütembe itt 12o lakást kivánunk megépiteni, ebből 6o lakás van kész, itt a fő probléma a közmüvesités.Hiszen ilyen lakótelepeket már csak teljes komplex közmüvesitéssel lehet megvalósitani,ebből adott volt a vizellátás, mert három községünk területén is már lo-l? éve vizmü müködik, de ennél sokkal nagyobb gondot okozott, és még,hát most már ugyan megoldódik ebben az ötéves tervben a szennyviz.
- Ez biztos hogy megoldódik,vagy azért még mindig ugy félig, csak reménykednek?
- Hát ez már biztos,mert 3 millió forint a megyei ötéves tervben benne szerepel, a Perbáli Tamásnak való juttatásként,ehhez ha egy év alatt nem is,de legalább 78-79-re feltétlenül elkészül ehhez a 12o lakásos lakótelephez,ami később bővithető lesz olyan formában,hogy az egész község is rákapcsolható legyen.
- Akkor ez a lakótelepi épitkezés azért is fontos,mert igy a közmüvesitést is sokkal könnyebben meg lehet oldani?
- Hát a közmüvesitésnek tulajdonképpen meg kellene előznie a lakásépitést, csak hát ez nem igy van.
- Hát ez borzasztóan megnehezitheti a maga dolgát. A konkrét nehézségeken kivül mi az ami irányitja a tervezésben?
- Hát a régi paraszti gazdaság ez egy autonom kis egység volt minden tekintetben.Hát csak egy példát mondjak, hát a szemetet is ugy-e elemésztette. Ma egy ilyen kis telepen 3, vagy 4 év óta nem sikerült megoldani azt,hogy a szemetet elvigyék, ugyanis talán még ha el lehetne vinni,még akkor sem érzi mindenki szükségesnek,hogy azzal a szeméttel foglalkozzunk. Ez abból ered,hogy a régi paraszti gazdaság ezt könnyedén megoldotta.
- Az első,amit egy kicsit át kellett menteni,hogy az autonom jellege meg legyen ezeknek alakásoknak.
- Kis kertek, kis udvarok, gyalogjáró utcák,tehát amik egy kis privát életnek és az elvonulásnak a lehetőségeit megadja.
- Otthoni házunk után,ami Tökön volt, az után nekem ez nagyon

sivár volt. De majd reméljük, hogy a kinti dolgok rendeződnek, hogy ha az épitkezések befejeződnek,a nagy sár,bizony mikor jövünk haza-felé, olyan nyakig sarak vagyunk,én mondom is a férjemnek,hogy jaj,a jó életit neki, nézd meg,csupa sár vagyok,nem győzök már belül takaritani,mert csak mindegyik az ajtó előtt ledobja a cipőjét,aztán nekiesik és csinálja, de különben nagyon nagyon jól érezzük itt magunkat. A környezet,és az emberek itt nagyon helyesek.Nekem csak innen egy szomszédom van a két traktoros. De majdnem ugy mondhatnám,ebbe a fölső sorba minden lakásból van egy ember,aki itt dolgozik ebben a Tsz-ben. Hisz ugy is kerültünk ide,azért épültek ezek a lakások,hogy az ő dolgozóinak,hát ebben nagyon sokat köszönhetünk az elnöknek. Nem is lehet elmondani. Egyátalán ilyet,hogy mi fölöttünk elment egy élet,és amit ma a fiatalok megkapnak,csak hálálkodni lehet,hogy nagyon szép, nagyon kellemes,és sok minden van mögötte már nagyon.

- Most már jószerével odajutott a tsz,hogy a legjobbak közé tartoznak.

- Igen,idejutott,meg hát mink is nagyon sokat dolgoztunk.Ha ugy elgondolom, éppen tegnap mondtam a lányoknak, hogy higyjétek el,hogy ha ujból ezt kéne kezdemem,ahogy kezdtem,ahogy kezdtem az életet,azt nem birnám ki.Szóval annyira ki vagyok, olyan fáradt vagyok,hogyalig várom az estét, hogy leülhessek. Hogy azelőtt ilyet nem éreztem.Nem ismertem fáradtságot,semmit, csak mindig azt,hogy állt egy cél előttem,hogy jaj még ezt elérjük,még ezt meg tudjuk csinálni,hát

- Azért bár társas házak ezek ugy hangulatában,meg kivülről nagyon emlékeztet ám a falusi családi házakra,ahogy bejövünk ezeken a kis farácsos kiskapun,

- igen,Sokan azt mondják,hogy jaj,nem zavarnak a szomszédok? Nem zavarnak.Még annyira sem találkozom itt a szomszédokkal, mint a kint a falusi paraszt házakban,csak ha kilépek az utcára az uttestre,akkor na ha körülnézek,hogy kit látok

- Kik laknak még ezen a soron?

- A Varga Laci,ő a lakatos üzemben dolgozik. Akkor a Bárány Gábor szintén ott dolgozik,mindegyik helyről csak a férfi dolgozik a tsz-ünkben. Akkor a Jégék,ő és felesége,azok mindketten itt dolgoznak, az egyik a pénztárban dolgozik,a másik pedig az Agroszervizben.

- Hol az egyik hivja meg a másikat,

- Hogy együtt legyen az egész társaság.Mióta ide jöttünk, nagyon sokat voltam kórházban,nagyon sok látogatóm volt, a szomszédaim olyan aranyosak voltak,hogy annyira jól esett, hogy nem is tudom talán szavakkal kifejezni,hogy milyen aranyosak voltak,hogy jöttek meglátogatni, hogy hogy vagyok, mint vagyok,és ez olyan biztatást is adott az emberbe,

- Igyekeztünk,hogy minden lakásnak legalább egyik oldala tájra nyiljon.Van itt olyan lakás is nagy számban,amelynek mind a két oldala a táj felé nyitott,de a lakásoknak egyik része olyan,amik utcákra nyilnak.No most ez a városi sürüség,

tehát hogy ő házat lát maga előtt,ez tulajdonképpen tudat alatt egy egészséges dolog, ami tulajdonképpen egy közösségnél nagyon fontos. A telepszerü épitkezéseknek a további nagy tanulsága az,hogy ezeket az egyensulyokat kell megtalálni, tehát amikor a városiasodást ne alatt értsük,hogy bérházakat épitünk,és a falusias beépités alatt ne azt értsük,hogy a puszta tájat nézzék azok az emberek,akik egész nap a szántóföldön voltak

- Most már a nem tsz-tagok is ebből két községből inkább ilyen lakásokba szeretnének jutni,vagy pedig épitenek azért még családi házat?

- Hát épitenek családi házakat, de mindenkinek nagyon tetszik. Aki belép ebbe a lakásba,az egész oda van,hogy milyen nagyon szép és milyen kényelmes, pláne,én mondom rá nekik, nem a szépség maga, hanem maga a kényelem,hát azt csak egy asszony, csak az tudja megmondani,hogy az mit jelent.

- Fontos ám a kényelem, mert ahogy nézem,innen majd minden honnan eljárhatnak nap közben dolgozni. Szinte senki sincsen itthon ezen a soron.Ha pihenni akar,vagy magára maradni egy kicsit,akkor hol szeret legjobban lenni? Melyik az a zug itt a lakásban?

- Hát hol? A férjem,meg a vejem,hát ezek,ha a televizióban sport van,az biztos,hogy a televizió, bekapcsolják,én akkor fölvonulok a hálófülkébe,becsukom az ajtót és el kezdek olvasni. Komolyabb könyvekhöz jobban ragaszkodom,ami szép,a Jókai sorozat,azok tetszik látni meg is vannak,az egész sorozata,

- Van ám itt még lemezjátszó, lemezek,

- Az a fiatalok é?

- Igen,ők vették, ugyanakkor,mikor ideköltöztünk, nem volt, csak utána,hogy mit vegyenek, magnót,vagy lemezjátszót,aztán kocsi is van,mert azt is vettünk, csak most oda van a vejem azzal ment el.

- Ugyan olyan farácsos keritése van a kocsi garázsnak is, az autó garázsnak.

- Igen,

- Mint amin bejövünk elöl.

- Igen. 1oo négyszögöl kertünk van,

- Merre felé, hol van?

- Mindjárt itt,ahol az épületeket elhagyjuk,az alsó sornak a tulsó végében vannak a telkek.A 1oo négyszögöles kertek.

- Az hozzájár a lakáshoz?

- Az hozzájár a lakáshoz.Igen.

- Terem már valami benne?

- Igen.Nekem nagyon sok minden. Krumpli,zöldség,azt én soha semmit nem veszek.Nagyon gyönyörü krumplim van. Én nekem Tökön a 4oo négyszögöles kertemben nem volt annyi krumplim,mint ezen a kis területen,nagyon jó föld ez, gyönyörü zöldségem,sárgarépám,vöröshagymám annyi,hogy életemben annyi hagymát nem láttam, mint nekem van.

- Talán a rokonokat is el tudják látni.

- Hát talán ugy mondhatnám, hogy a lányoknak,hogy hé, hát például tavaly bizony a lányoknak az irodába vittem be,mondom lányok,egyetek , egy kicsi kertet azért hogy ide is szeretnének,ide a teraszra.
- Még földet kell behordanunk, és ilyen rózsa-kertet szeretnénk ide,szeretnénk a falakat fölrakni,már tavasszal,hogy reméljük, hogy erre sor kerül.
- Miután egy termelőszövetkezet nem épithet lakótelepeket sorozatban, ebből a szempontból nehéz helyzetben vagyok én is, ugy-e tuladjonképpen az kellene,hogy a mostani tapasztalatok leszürüésével már el kellett volna kezdeni egy másikat,egy harmadikat, nem csak lakótelepet,hanem másmilyen jellegü épitkezéseket, és hát erre bizony kevés a lehetőség, nem csak ennek a tsz-nek, hanem általában ország-szerte, ahogy figyelem a dolgokat, tulajdonképpen meglehetősen kevés az ilyen telep,ahol egy tsz patronál egy ilyen épitkezést.
- Tulajdonképpen már tul is kellene,hogy lépjen a tsz keretein.
- Ebben biztos vagyok,és a termelőszövetkezetek bármennyit is vállalnak egyedenként, az ország épitését még sem tudják megoldani.
- Éppen a falusi épitkezésnek, lakás épitkezésnek kellene végre gazdát találni valahol.
- Igen, és ennek a gazdátlanságnak mutatkozik meg az ország arculatán,hát főleg a családiház épitkezésen.Ugyanis még azt hozzátenném, hogy bármennyire is tiszteletreméltóak azok a törekvések,hogy egyre jobb tipusterveket forgalmazni, azokat a tipusterveket, amiket megvásároltam arra a célra,hogy az ittenieknek propagáljam és átadjam őket, ez nem sok sikerrel járt.
- Végül is nem lehet cél az egy kaptafára épült falusi utcák után egy kaptafára készült falvakat fölépiteni.
- Valóban ez a helyzet, és sokkal fontosabb lenne az,hogy tipizált épitőelemeket gyártsának,amiket falvakban megrendelhetnének, házhoz szállitva, kevés szakértelemmel összszerelhetően,olcsón, szóval nem a mostani drága épitőelemekre gondolok,hanem speciálisan a falu számára készült épitőelemekre.
- Saját arcú falvakat lehetne kialakitani.
- Ez lenne a jövőnek az utja,

- Uj falusi krónika sorozatunkban Épitész a termelőszövetkezetben cimmel Perjés Klára müsorát hallották.

Maros Tamás

A tóhi „Egyetértés" mező gazdasági termelőszövetkezet perbali lakótelepének Ybl-díjas építésze Maros Tamás.

Ismeretlen Mária: Lakótelep falun?
Nők Lapja, 1976. május 1-10 oldal.

1021

1976. IV. 1. Kossuth 18,30 /11/ KGyné

Esti magazin

- Amint hireinkben hallották ma adták át az idei Ybl dijakat. Munkatársunk Szathmári Ilona az egyik legfiatalabb kitüntetettel, a perbáli Termelőszövetkezetben dolgozó építésszel, Maros Tamással beszélgetett.

- Zsámbék felől Perbál felé haladva meghökkentően modern látványt nyujtó sorházas település bukkan elénk. Többségében a Perbáli Egyetértés Tsz dolgozói laknak, ezekben a ma még vidéken szokatlan formáju kétszintes,nyers téglafalu, elő és hátsó udvaros otthonokban. A Perbáli Egyetértés Tsz. épitésze Maros Tamás ennek a jövőt példázó sorházas településnek tervezéséért és kivitelezéséért vette át délután Budapesten az Épitőművészek Székházában az Ybl Miklós dij III.fokozatát. Ön az az épitész, aki együtt örül, együtt sir és nevet az itt lakókkalmponta hallja megjegyzéseiket, hiszen maga is a sorházak egyikében lakik.
De miként az angolok mondják a pudding próbája az, ha megeszik.
- Az angoloknak biztosan igazuk van. Nemcsak azért örülök, hogy ez a telep megépült, mert sok közös munkánk van benne, hanem, hogy ebben az eléggé elhanyagolt kérdésben, mint a vidéki lakás-

Maros Tamás építész

1976. IV. 1. Kossuth 18,30 /11/ Kgyné

Beti Magazin

- Amint hireinkben hallottak ma adták át az idei Ybl díjakat. Munkatársunk Szathmári Ilona az egyik legfiatalabb kitüntetettel, a perbáli Termelőszövetkezetben dolgozó építésszel, Maros Tamással beszélgetett.

- Zsémbék felől Perbál felé haladva meghökkentően modern látványt nyujtó sorházas település bukkan elénk. Többségében a Perbáli Egyetértés Tsz dolgozói laknak, ezekben a ma még vidéken szokatlan formáju kétszintes,nyers téglafalu, elő és hátsó udvaros otthonokban. A Perbáli Egyetértés Tsz. építésze Maros Tamás ennek a jövőt példázó sorházas településnek tervezéséért és kivitelezéséért vette át délután Budapesten az Építőművészek Székházában az Ybl Miklós díj III.fokozatát. Ön az az építész, aki együtt örül, együtt sír és nevet az itt lakókkalnaponta hallja megjegyzéseiket, hiszen maga is a sorházak egyikében lakik.

De miként az angolok mondják a pudding próbája az, ha megeszik.

- Az angoloknak biztosan igazuk van. Nemcsak azért örülök, hogy ez a telep megépült, mert sok közös munkánk van benne, hanem, hogy ebben az eléggé elhanyagolt kérdésben, mint a vidéki lakás-

épités tanulságul szolgálhat, nemcsak nekünk, hanem másoknak is, Fő problémát nem is a szerkezeti részletek, anyagok okozzák, inkább azt hiszem, hogy az életforma változás az, amit tanulmányozni kellene. Leszürni azokat a tapasztalatokat, amik itt már Perbálon meg vannak.

- Az életforma , ami itt kialakulóban van, még a városi ember számára is szokatlan, uj lenne.

- Igen. Hát az életforma változáshoz sok minden hozzátartozik. Sikerült kiküszöbölnünk, hogy a nappali egy ilyen használhatatlan tiszta szobává váljon, ugyanis az étkezőből keresztül kell menni a nappalin, ahhoz,hogy az ember a felső szintre feljuthasson. A felső szinten lévő helységek tulajdonképpen alvásra, a gyerekeknek szolgálnak külön szobául. A nappalival egy térben lévő galéria pedig több célu dolgozónak, gyerekszobának, s hálóhelynek egyaránt használható.

- Tehát itt ezen a perbáli sorházas településen a gyerekeknek külön szobája van. Élhetik a maguk kis világát, a maguk kis életét.

- Sőt a nappalihoz tartozó kis udvar, ami tulajdonképpen az év háromnegyed részében jól használható, ez is a gyerekek terét bőviti ki, mozgási lehetőségeiket nyujtja meg, ami egyébként a sokemeletes házakban eléggé megoldatlan kérdés.

- Nagyon fontos dolog, hogy mibe kerül egy ilyen lakás? Amikor az első ütemet épitették, a lakás négyzetmétere 4200 forint volt. A második ütem az épitőanyag árak drágulásával 4800 forint lett. De még igy is,mintegy 30 %-kal olcsóbb, mint az átlagos lakások.

- Meglehetősen gazdaságos szerkezetet alkalmaztunk. Az egész telepnek a közmü ellátása, a távfütésnek, távmelegviznek a vezetéke is roppant rövidek és nagyon gazdaságosan üzemeltethetők.

- A lakások belső elrendezése nagyon tetszik az itt lakóknak, azonban nagyon panaszkodnak, hogy magas a rezsi.

- A rezsi magas. Ez elsősorban a villanyáram magas árából következik. A távfütőmü sok villanyt fogyaszt, s a lakók is elsősorban, mert villannyal főznek. A villanyáram KW-ja 1 forint, ugyanakkor Budapesten 40 fillér. A fütés is gazdaságosabb lesz,hogyha az összes lakás elkészül.

- Összesen mennyi készül itt a telepen?

- 110 lakást terveztünk. 60 lakás készült el, a többi pedig függ a szennyviz és a közmüvesitès előrehaladásától.

- Maros Tamás 37 éves, bajai születésü. Mikor végezte az egyetemet?

- 62-ben végeztem.

- Amikor elindult a pályán gondolt arra, hogy egy termelőszövetkezetben fog dolgozni, mint épitész?

- Eszembe se jutott. Tervező irodában dolgoztam ezt megelőzőleg.

- És marad itt?

- Most nagyon szép munkát csinálunk. Zsámbékon 18 nagycsaládosnak épitünk lakást. Ott egész másfajta lakásokat kell tervezni, 6-8 gyermek van ezeknél a családoknál. Az anyagiak is nagyon szerények. Ezek 80 m² alapterülettel készülnek. Reméljük, hogy meg lesznek elégedve, főleg a 6-8 gyerek jól fog tudni élni a lakásban és ez a legfőbb vágyam.

- Maros Tamásnak is két szép gyermeke van. A felesége belső épitész.

- A feleségemmel mindig együtt dolgozunk. Nagyon sokat segitett a pelbári lakásoknál is. Nagyon sokat köszönhetek a feleségemnek, szakmailag és minden szempontból egyaránt.

- A rezsi magas. Ez elsősorban a villanyáram magas árából következik. A távfűtőmű sok villanyt fogyaszt, s a lakók is elsősorban, mert villannyal főznek. A villanyáram KW-ja 1 forint, ugyanakkor Budapesten 40 fillér. A fűtés is gazdaságosabb lesz, hogyha az összes lakás elkészül.

- Összesen mennyi készül itt a telepen?

- 110 lakást terveztünk. 60 lakás készült el, a többi pedig függ a szennyvíz és a közművesítés előrehaladásától.

- Maros Tamás 37 éves, bajai születésű. Mikor végezte az egyetemet?

- 62-ben végeztem.

- Amikor elindult a pályán gondolt arra, hogy egy termelőszövetkezetben fog dolgozni, mint építész?

- Eszembe se jutott. Tervező irodában dolgoztam ezt megelőzőleg.

- És marad itt?

- Most nagyon szép munkát csinálunk. Zsámbékon 18 nagycsaládosnak építünk lakást. Ott egész másfajta lakásokat kell tervezni, 6-8 gyermek van ezeknél a családoknál. Az anyagiak is nagyon szerények. Ezek 80 % alapterülettel készülnek. Reméljük, hogy meg lesznek elégedve, főleg a 6-8 gyerek jól fog tudni élni a lakásban és ez a legfőbb vágyam.

- Maros Tamásnak is két szép gyermeke van. A felesége belső építész.

- A feleségemmel mindig együtt dolgozunk. Nagyon sokat segített a pelbári lakásoknál is. Nagyon sokat köszönhetek a feleségemnek, szakmailag és minden szempontból egyaránt.

Maros Tamás, építész

Perbálon, a pilisi faluban, Zsámbéktól néhány kilométerre lakótelepet létesítettek. Az építészt így nevezték el: „téesz-építész". Azóta Maros Tamás közismert, immár Ybl-díjas építészünk. Elbeszélgettem a perbáliakkal, akik e számunkra teljesen szokatlan és új elrendezésű, kétszintes, galériás lakásokat elnevezték „óriási fésűnek", meg az égre meredező fogaival hívták asszuáni gátnak, rakétakilövő helynek, tyúkkeltetőnek.

Kérdeztem a benne lakókat. „Nincs plafonja, ez nem ház"; „Még, hogy lépcső a lakásban"? Kezdetben ez volt a véleményük. Ma pedig? Megszokták, megszerették, büszkék rá.

A házba lépve a tekintetnek semmi nem állja útját. Se fal, se mennyezet. Nincs plafon. A ferdén hátra futó tető sátorként borul a lakás belsejére, világos faburkolata kellemesen veri vissza az óriási üvegfalon beáramló fényt. A nyitott galériára falépcső vezet. Fentről még meglepőbb a látvány. A korláton áthajolva látható a nappali, a terasz és a táj is.

Zsigmondi Mária riportjából megtudjuk, hogyan nyilatkozik az építész: „A beköltözés után valóságos lakberendezési láz tört ki az embereken. A szokatlan környezet valósággal kényszerítette őket, hogy használják a fantáziájukat. Új környezet új élestilust diktál. A galéria, a falakon elhelyezett polcok könyvvásárlásra csábították a lakókat. Itt nincs »tisztaszoba«, ahová tilos a belépés; viszont van korlátlan szabadság, mégpedig sosem ismert, sosem tapasztalt kulturált körülmények között". Ez is arra vall, hogy a perbáliaknak már sikerült.

Ki tagadná hát az ember mikrovilágát?

Pogány Frigyes szavai: „A környezet tudat és magatartásnevelő és ami ebből következik és a legfontosabb, hogy az esztétikum és az etikum egymást feltételezi". A perbáli ember így fogalmaz: jól érzem benne magam.

tárul fel. Hogyan festhet majd a „váratlan" és „véletlen" városarculat? Újabb szemlélődési pontjainkhoz nyilván a tetők férkőznek majd a legközelebb: a magastetők, me-

Maros Tamás, építész 2.) Folytatás
a kettes számú csapda: a családi ház.

2. Utólagos beépítés fa anyagú szerkezettel

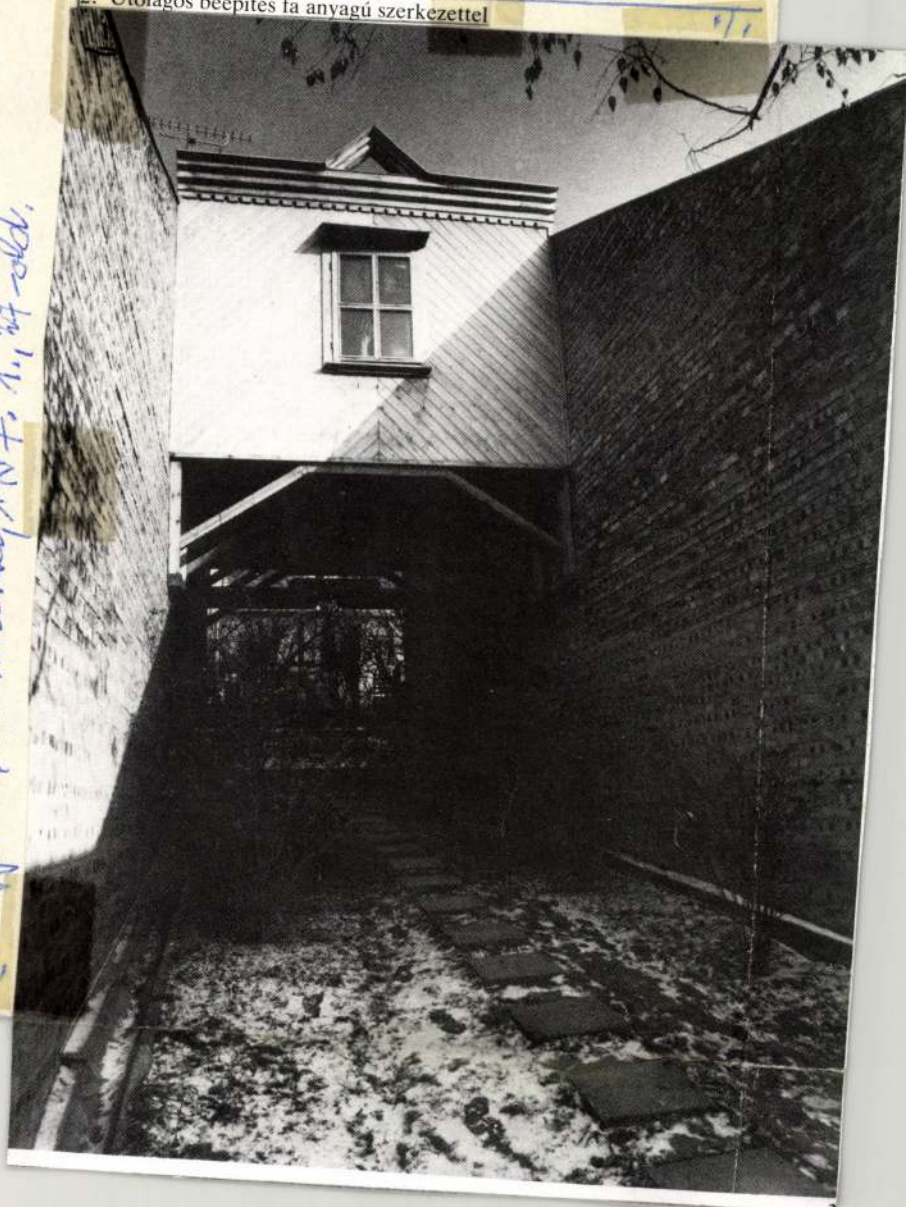

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 27-old.

street, mostly
opment, for t
on the street-
made the impression of a development in unbroken rows.

There are more faults to be found in urban planning. The non-recognition of existing values, the weakening or the complete negligence of these. It would have been both cheaper and more effective to rely on these, to reinforce them. The elements that have been added to the center of the settlements—modernistic public buildings, villas, booths—have all produced effects that acted against the densification and urbaniza-

Maros Tamás, építész, 3. Folytatás
a kettes számú csapda: a családi ház.

3. Utólagos beépítés kőműves szerkezettel
Béres János fotói

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 27 old.

SZENTENDRE

Marosán Gyula retrospektív kiállítása

MűvészetMalom, Szentendre

2006. október 14. – november 26.

Marosán Gyula (Budapest, 1915. február 1. – Torontó, 2003. május 10.) a magyar festészet történetét máig meghatározó Európai Iskola művészeivel indult, majd a *Kállai Ernő* vezette, „Elvont Művészek" csoportjában állított ki, azonban 1956-ban elhagyta az országot, és haláláig Kanadában élt. Amellett, hogy a kezdeti kemény kontúrokkal határolt geometrikus, majd alapvetően az oldott organikus lírai absztrakt festészet, az 50-es évektől a hagyományos (figuratív és nonfiguratív) grafika határozta meg a munkásságát – a képzőművészet aktuális trendjeire ráérezve, szinte kortársait megelőzve vett részt a mail-art „mozgalomban", készített konceptuális munkákat, popartos kollázsokat, képverseket, fotogramokat, később performanszokkal, videó művekkel és számítógépes grafikával is kísérletezett. A szobrászatban is számos sajátos újítást alkalmazott, pl. festett kavicsszobrokat készített, hungarocell „faragványokat" alumíniumból öntött ki, rézlemezből pop-artos kompozíciókat hajlított.

A MűvészetMalom kiállítása Marosán életművének hangsúlyos korszakait mutatja be. A több mint 200 alkotást bemutató kiállításon az Artchivum Gyűjteményében őrzött műveken kívül láthatóak lesznek a Magyar Nemzeti Galéria; a Deák Gyűjtemény, Székesfehérvár; a Vass László Gyűjtemény, Veszprém; Mezei Gábor Gyűjtemény és Reich Gyula Gyűjtemény Marosán-anyagának válogatott művei is.

A kiállított alkotások túlnyomó részét a Kanadában készült festmények teszik ki, de az anyagban hangsúlyosan szerepelnek a művész egyedi grafikái, kollázsai és sokszorosított grafikai sorozatai is. A kiállítás alkalmából 256 oldalas, több mint 400 alkotást bemutató kötet jelenik meg.

A retrospektív kiállítás mellett a művész Mikrokozmosz című szoborsorozata valamint az 1978–1980 között készült, *Kassák Lajos*nak ajánlott grafikai mappája a Magyar Képzőművészeti Egyetem epreskerti Parthenon-fríz termében látható 2006. október 31. és november 11. között (1063 Kmety György u. 26-28.).

Muladi Brigitta művészettörténész, a kiállítás kurátora
MűvészetMalom, 2000 Szentendre, Bogdányi u. 32.,
nyitva 10–18 óráig. Hétfőn a látogatás ingyenes.

MISKOLC

Munkácsy és kortársai, valamint mit festene ma Munkácsy?! Kortársak Munkácsy szellemében.

Herman Ottó Múzeum

2006. október 18. – november 26.

A Munkácsy jelenség újabb-eddig feltáratlan-elemeit mutatta be a nemrégiben oly sikerrel megrendezett Nemzeti Galériabeli Munkácsy kiállítás. Többek között a XIX. századvég életkép fogalmának újraértékelése, az idill és a portré formai jegyeinek megváltozása mind új megvilágításba helyezték a nagy magyar mester életművét.

Most, hogy a vándorkiállítássá szelídített Munkácsy végre megérkezik Miskolcra, érdemesnek tartanánk ismét a nagyközönség figyelmének középpontjába visszaterelnünk magát az életművet. Felvillantva Munkácsy korának művészeti törekvéseit, párhuzamba állítani hazai kortársainak alkotásaival, és izgalmas kontextusba helyezni kortárs magyar képzőművészek munkáin keresztül.

Ezért szervezendő kiállításunk nem Munkácsy remake, nem is hommage, hanem a Munkácsy paradoxon – drámai realizmus versus idill – köré szerveződik. Munkácsy drámaiságát, (a fehér villanás a mélybarna grundból) illetve a babalátogatás, az idilli világok, néha kissé malíciózus bemutatására való törekvését

szeretnénk megidézni a mester művein, kortársainak alkotásain és mai korunk alkotóinak szemével. Tehát a „Munkácsy és Kortársai, valamint a Mit festene ma Munkácsy?! – Kortársak Munkácsy szellemében." címmel rendezendő dupla tárlatunk műfajilag és szemléletileg egyaránt kor- és önreflexió Munkácsy és életműve örvén.

A RadaR – Európai Kortárs Művészetért Egyesület szervezésében. 1092 Budapest, Ráday utca 8.

www.radarart.com

SÁROSPATAK

Lőrincz Zsuzsanna kerámikusművész kiállítása

Múzsák Temploma, Sárospatak

2006. szeptember 29. – 2008. január 30.

Az Egyesült Államokban élő kerámikusművész a kilencvenes évektől állít ki Magyarországon és dolgozik hazai művésztelepeken. Művészeti tanulmányait a Washington Egyetemen, New Yorkban a Columbia Egyetemen, Bostonban a Radcliffe Főiskolán és a posztgraduális képzést, Oxfordban végezte. „Mindent megtanult, ami elsajátítható a mesterségbeli tudás területén. Tanulmányai idején meghatározó erőt jelentett számára a keleti művészet, a Zen filozófia meditatív gondolkozása illetve a korai mínoszi művészet háromszög formában komponált, absztrakt idoljainak mágikus ereje és egyszerűsége. E komponensekből alakította egyéni világát.

Művészetére jellemző a fehér és feketékre épülő monokróm szemlélet. Mérséklettel alkalmazott színvilága, formáinak plasztikus erejét hangsúlyozza és erősíti. Formái, kötélcsomókra emlékeztető tárgyai, szimbolikus jelentéseket sugallnak. Belső feszülésekre vagy fellazulásokra utalnak és önanalíziseknek is tekinthetjük." *(Konok Tamás megnyitó szövege)*

A pataki tárlaton a kilencvenes illetve kétezres évek raku és mázas kerámiái mellett szerepelnek a Genius loci ihlette, idén készült darabok, a Vár-tál és Vár-háromszög-ek. A mintegy 70 tárggyal bemutatkozó művész legjelentősebb alkotásai tekinthetők meg Sárospatakon.

Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma, Sárospatak

GYŐR
Városi Művészeti Múzeum

Radosza Attila győri grafikus, festőművész kiállítása

Megtekinthető: 2006. október 26 – november 26.

Kompozíciói lelki, érzelmi történéseket sejtetnek, anélkül, hogy konkrét történeteket beszélnének el és azonosítható fizikai formákat vagy formarészleteket, adott térbeli viszonyokat jelenítenének meg, vagy valamely meghatározható időre utaló motívumokat tartalmaznának.

Műveiben a szín, a forma, a vonal, a tónus, a fény és az árnyék, a sík és a plasztikus, a strukturális és fakturális, az optikai és a tapintási értékek dialektikus kapcsolatban állnak egymással, feszültségeket teremtenek vagy oldanak, formai és tartalmi ellenpontokat, ritmikai és vizuális összefüggéseket hordoznak.

Alkotásaiban azokat a lehetőségeket keresi, amelyek a képzőművészet hagyományos kifejezésmódjának határain belül még felfedezésre várnak. Olyan klasszikus képzőművészeti médiumok közötti területet, amely egyszerre bír mindazokkal a művészeti minőségekkel, mint külön-külön a festmény, a rajz vagy a plasztika. (N. M. J.)

Cziráki Terem:

Válogatás a Városi Művészeti Múzeum kortárs gyűjteményéből

Nyitva: 2007 január 31-ig

A Városi Művészeti Múzeum fennállása óta gyűjti a napjainkban született, kiváló alkotásokat. Számos nagyszabású korábbi kiállítása is ezt a célt szolgálta mindazon túl, hogy átfogóan bemutatta a művészek eddigi életművét. A 90-es évek című kiállítás sorozata országos figyelmet keltett. Ez a sorozat indította el a múzeum új gyűjteményének művészettörténetileg is kiemelkedő jelentőségű kiszélesítését. A mostani kiállításon az utóbbi három évben múzeumba került művek közül látunk néhány remek alkotást a kortárs művészet reprezentatív alkotóitól és a nemzetközi gyűjteményéből.

SZENTES

Koszta József főművei köz-és magángyűjteményekben

Koszta József Múzeum

2006. szeptember 29 – 2006. november 12.

Napjaink muzeológiájában a neves festők műveiből összeállított, nagy hanggal beharangozott kiállítások korát éljük. A kiadós reklámtevékenység gyakran valóban felfokozott érdeklődést, az érdeklődők kígyózó sorát eredményezi a múzeumok előtti tereken, utcákon. Ezek mellett gyakorta fordulnak elő olyan tárlatok, ahol a nyilvánosság elé kerülő művek minőségéhez kétség sem fér, a belépőjegyet vásárlók száma mégis alatta marad a sokéves átlagnak. Vélhetően ez lesz a sorsa annak az alkalmilag összeállt kollekciónak, amelyet szeptember utolsó munkanapján, az ünnepélyes megnyitón *Bereczky Loránd,* a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója ajánlott a jelenlevők figyelmébe, a Szentes város főterén álló, felújított, impozáns műemléképület, a volt megyeháza emeletének múzeumi szárnyában. Erre a tisztségre mintegy predesztinálta őt az a tény, hogy ehhez a rendhagyó kezdeményezéshez az általa vezetett intézmény kölcsönözte a legtöbb művet,

Maros Tamás, építész 4. Folytatás.
a kettes számú csapda: a családi ház.

1—2. A bővítmény két nézete

Magyar Építőművészet, 1987. 1. 28-old.

Maros Tamás építész 5.) Folytatás.

a kettes számú csapda: a családi ház

2. a bővítmény részlete: (nézete).

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 28-old.

Maros Tamás, építész — 1. Folytatás — 1/2

Családiház-tervek

Magyar Építőművészet, 1987. 1. 30. old.

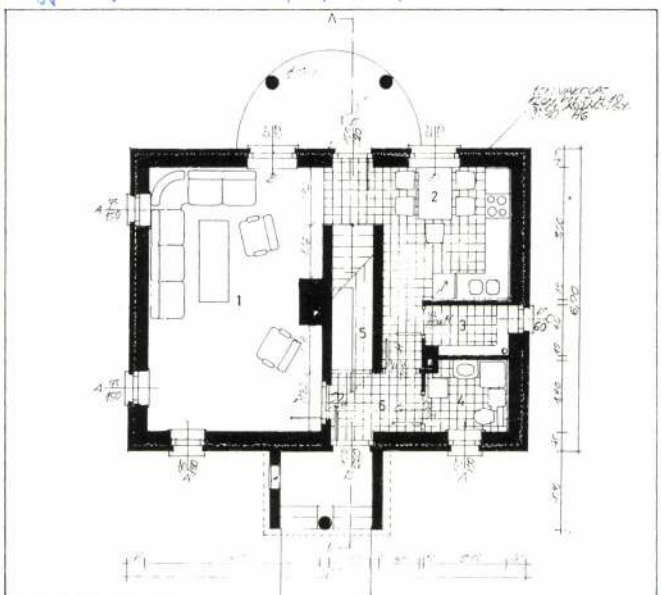

1/1

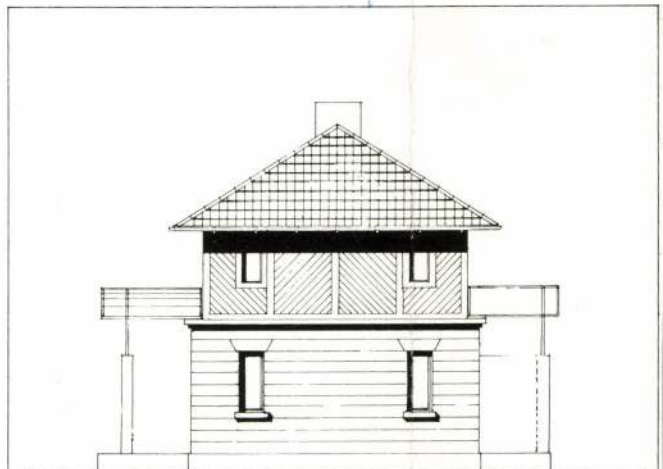

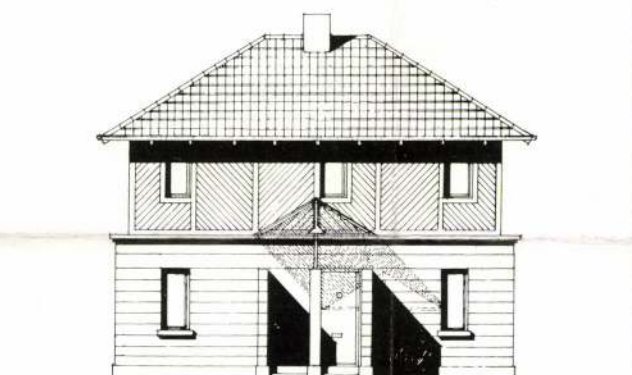

1., 2. Maros Tamás: Családi ház hegyen, Nagykovácsi 1986. Nem épült meg

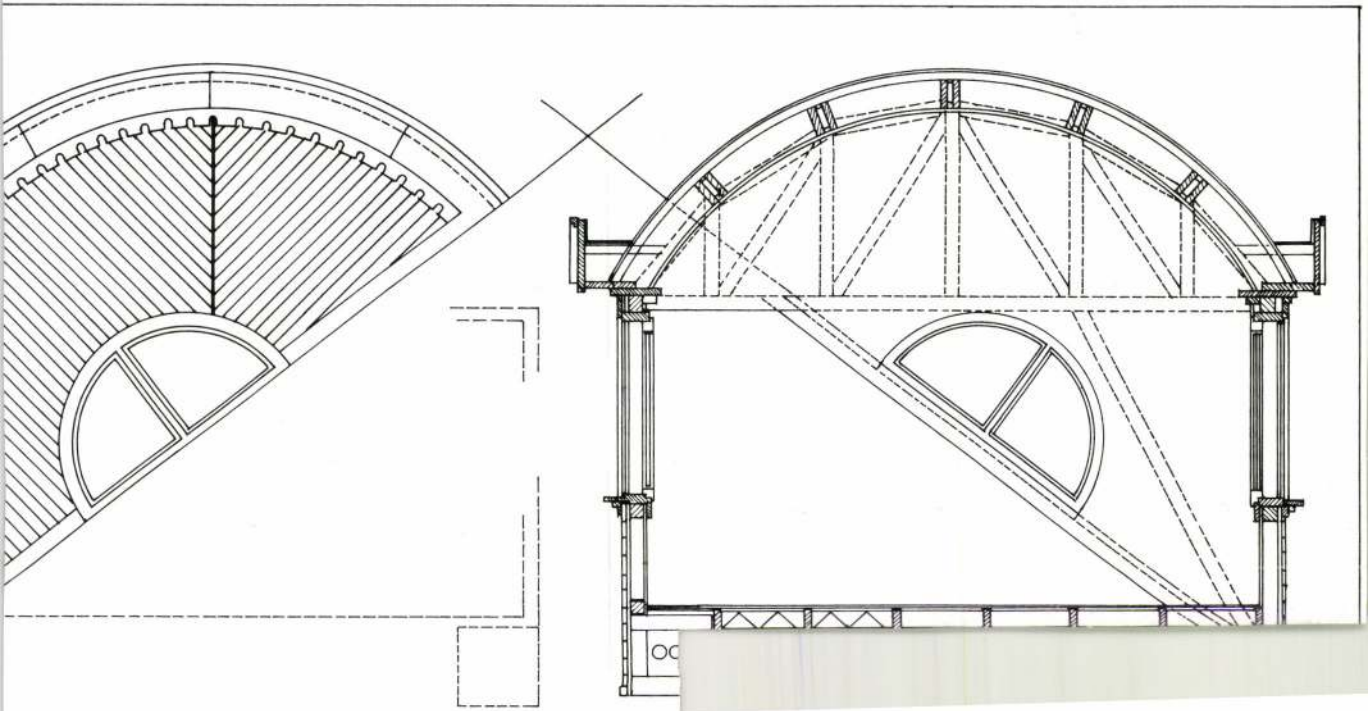

Maros Tamás, építész
Családi ház-tervek.

2. folytatás.

Magyar Építőművészet, 1984. 1., 30. old.

3. Maros Tamás: Ráépítés egy garázsra Budajenőn, 1984. Nem épült meg

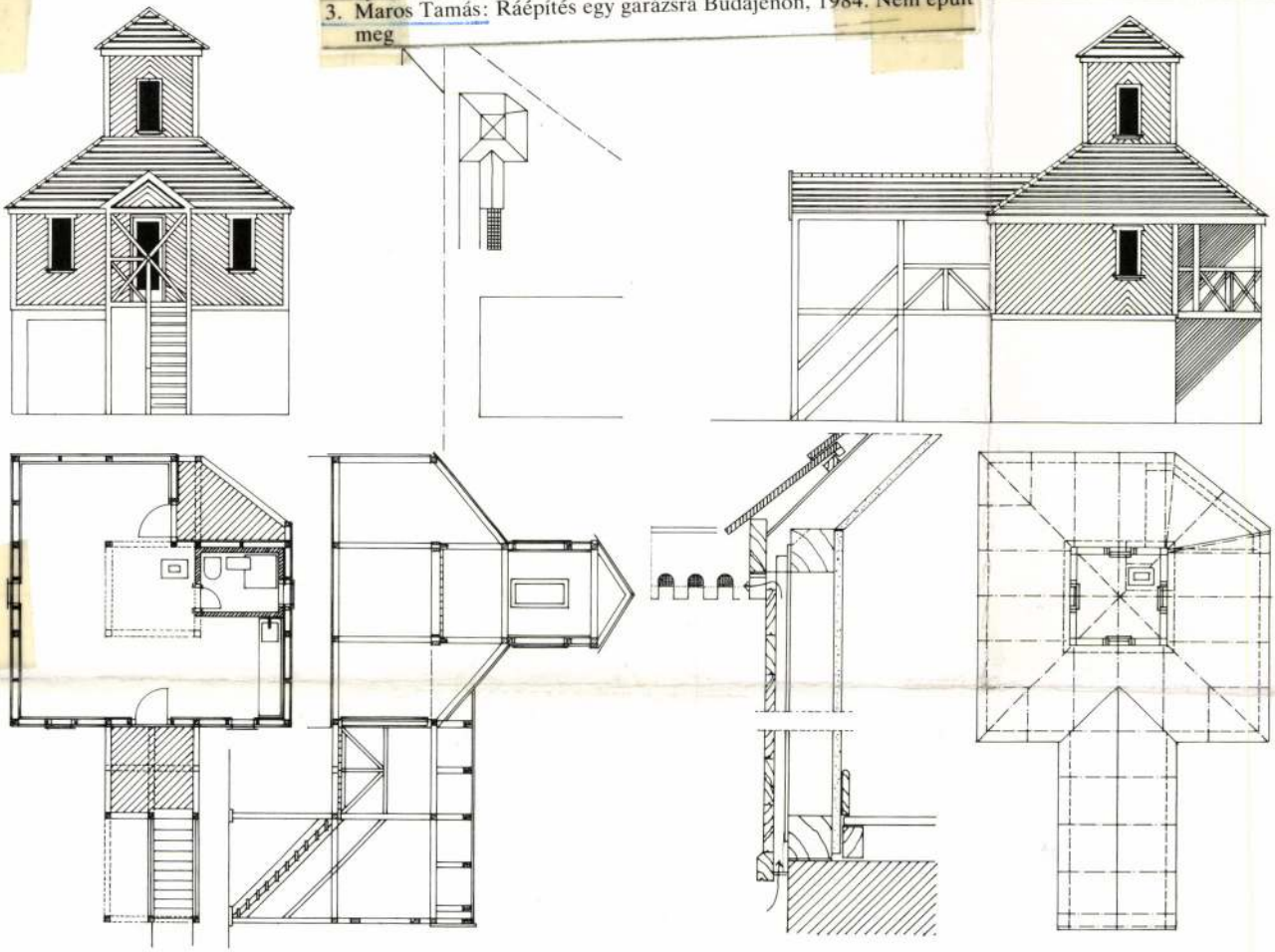

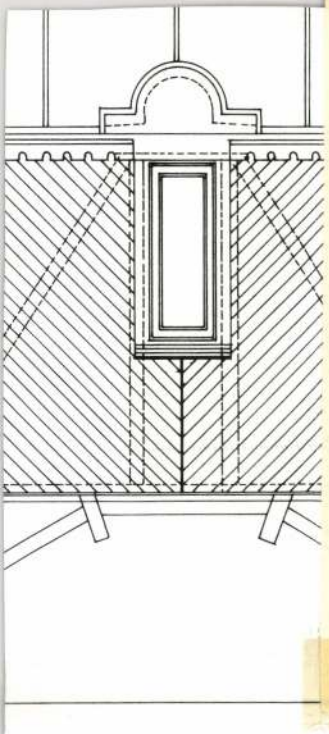

water has been lead into the old wells. The stone walls, which
editerranean athmosphere, have also been demolished.
loping, lots of houses are built, one after the other. The parcel-
is being carried on, until it reaches the neighbouring village. The
e and no end. Yet all the building demands are justified. The
he old house, it is getting delepedated, soon it won't be worth to
lren have built their house twenty years ago, the grandchildren
w. The size of the houses is being doubled, the size of the fami-
he house-builders have a hard life, the children are going away,
ugh the house is being built for them.
landscape. On the top of the hill there is the new development
disorder; below, beyond the spring, there is the ripple of the

roofs of the old village. I calm down. There is no great difference, since each one is a home, a paternal roof. I am glad that the mentality of the architects, and all the more the mentality of the public is undergoing a change. All of a sudden, there are many who agree with me, and I with them. Earlier this has been inconceivable, everybody was running after his work, running his own rat race. We greeted each other only in an off hand manner. Today we talk to each other and pay attention to each other. Is it possible, that it's always been like this, only I have not been mature enough to understand what it really means to be an architect? A quotation is wanted here, still, an envocation: "Lord, let it be, that I should be able to give a worthy answer to those, who have put me in this difficult situation!"

Maros, Tamás

Kritika 1977/6

MAROS TAMÁS

Nem mondom, hogy cigány-vigasznak éppenséggel nem lehetne elfogadni, de hogy ennek semmi köze a társadalom aktív jóindulatához, és nem kelt bennünk nagy reményt, azt állítom. Arról nem is beszélve, hogy *a cigányügyekben mindenki a saját álláspontját társadalmasítja.* Ezért aztán ne csodálkozzunk, ha sokak szemében túlságosan bonyolultnak és megoldhatatlannak tűnik a cigánykérdés. Ez az agyonmisztifikált „probléma" legalább olyan távol esik a valós tényektől, mint a cigányság az őshazától. Azt hiszem, nagyon sok ember kíváncsiságát elégítenénk ki, ha egyszer félretennénk ezt az isten adta nagy tudományt, s igazán a cigányság szándékait és a társadalom segítségnyújtását, lehetőségeit egyeztetnénk. Hadd mondjam el: a cigányság egyedüli vágya a hasznos emberré válás. Mindazok az agyonvariált témák, melyekkel ezt a kérdést burokba kényszerítik, csak késleltetik a cél mielőbbi megvalósítását.

Az egyszerűség kedvéért arra hadd hívjam fel azoknak az „ügycsinálóknak" a figyelmét, akik másként látják a dolgokat, mint ahogyan vannak, hogy a cigányságon belül soha nem volt létkérdés a nemzetiségi tudat. Ezt minden esetben a rajta kívüli állapotok szülték és szülik még nagyon sokáig. Ezért maradt ötszáz év óta is cigány a cigány. Ezzel az állapottal nem számolni vagy holmi nacionalista érzelmekből mellékük állni, egyaránt a cigányság újabb bezárkózását vonná maga után. Így talán érthető, hogy mi magunk a saját nyelvünknek, népi hagyományainknak, a különválasztott iskolai tanulócsoportoknak, a cigányköltészetnek és még sok minden más cigányjellegű dolognak csak annyi jelentőséget tulajdonítunk, amennyi a beilleszkedést elősegíti.

Mindezek mellett, hiba lenne azt gondolni, hogy a cigányságunktól akarunk megszabadulni. Erről szó sincs. Már csak azért sem, mert a beilleszkedés nem támaszt ilyen követelményeket. Azt sem írja elő, hogy akadémiai szinten beszéljük a nyelvet és nem von felelősségre azért sem, honnan jöttünk és miért. A szocialista társadalmi rendszer elvi álláspontjától idegenek ezek a gondolatok. Ezeket ismerve érthető, hogy mi sem gondolunk másra, mint hogy helyet kapjunk a társadalom becsületes tagjai között, ahol a kötelességeinknek is eleget tehetünk. Tévedés lenne azt hinnünk, hogy a cigányság néhány évtized alatt angyallá vált és most már valami szocialista szentként kíván élni. Nem, ez korántsem így van. Csupán arról van szó, hogy a cigányság nagy többsége az elmúlt idők folyamán megismert valami csodálatos dolgot. Történetesen azt, hogy *az alkotmányban lefektetett jogok, melyből a cigányságot sem zárták ki, csak akkor válnak értékké, ha a kötelességeit is teljesíti, mert nincs jog, nem is lehet kötelesség nélkül.*

Higgyék el nekem, tisztelt szellemtársak, hogy sok keserves év telt el addig, amíg ez a tudat megvilágosodott az agyunkban. Ne csodálkozzanak, ha minden olyan elmélkedést fanyalogva fogadunk, amely derengő tudatunkat ismét beárnyékolja. Mert abból sem a cigánysággnak, sem a társadalomnak nem származik előnye.

És még valami nagy titkot hadd áruljak el önöknek! Az a maroknyi cigány értelmiségi csoport, amely a társadalom maximális segítségével kivergődött abból a sötétségből, amelyben élt, és amelyben még nagyon sokan élnek az ottmaradottak, valóban nem vetné meg a kulturális eszközök cigányosítását sem, ha az a beilleszkedés ügyét szolgálná. De kérem, ne tételezzék fel rólunk, hogy nacionalista meggondolásból. Csupán azért sürgetik a dolgok megvalósulását, mert mindkét világot jól ismerik és tudják, hogy mi sem lehet nyomasztóbb egy szocialista társadalmi rendben, mint a képzetlen munkaerő hatványozódása.

Végezetül hadd szóljak azokhoz is, akik valamiféle humanista meggondolásból attól tartanak, hogy ha kellőképpen nem konzerváljuk a cigányságot, kivész a magja. Megnyugtatásul: nem olyan talajban nőtt az a fa. Ha ötszáz éven át a kivetettség és a legkegyetlenebb üldözések terhe alatt is megmaradt cigánynak, akkor néhány generáción át még nem kell „félni" a beolvadástól. De ha valami csoda folytán előbb bekövetkezne, kérem, ne zárják be előttünk a kaput.

LAKATOS MENYHÉRT

Milyenek a vidéki házak?

Eszmecsere a nem nagyvárosi építészetről

Csúfak, egyhangúak, hangulattalanok a vidéki-falusi házak mostanában — halljuk a városi panaszt mind gyakrabban —; a régi, hagyományos-harmonikus falukép eltűnik, az új meg nem alakul ki, vagy ha igen, diszharmonikusan alakul.

Nemcsak csúfak, funkciójukat tekintve is célszerűtlenek, a költségeket számolva is gazdaságtalanok, az életmódot vizsgálva is státusszimbólumok, a családi házak — teszik hozzá gyakran építész-, szociológus- és közírókörökben. — Az emberek ízlése messze elmarad az anyagi lehetőségek mögött, a tervszerűség képtelen megelőzni az építkezési anarchiát, igényes tervek helyett falun-városszélen pallérízlés szerint építkeznek.

Így van-e valóban? Mi határozza meg, és mi kellene hogy meghatározza a vidék építészetét napjainkban? — erről kérdeztük kerekasztal-beszélgetésünk résztvevőit. A szerkesztőség vendégei: Bitó János építész, a Tervezésfejlesztési és Típustervező Intézet munkatársa, Ébert Ágoston építész, a Tervezésfejlesztési és Típustervező Intézet osztályvezetője, Maros Tamás Ybl-díjas, a töki Egyetértés Tsz építésze, Osskó Judit építész, a Magyar Televízió műsorszerkesztője. A Kritika részéről az eszmecsere házigazdája Rózsa Gyula volt.

BITÓ JÁNOS: Egyet azért jobb, ha elöljáróban tisztázunk. Való igaz, hogy a mai magyar faluban a szép népi építészet helyett sátortetőt, meg manzárdtetőt, meg hivalkodó kerítéseket, meg üvegcseréppel kirakott homlokzatokat találunk és ez irritál minket, bántja a szépérzékünket. Mégis, ebben a kérdésben nem nekünk, városi értelmiségieknek a szépérzékéről van szó, hanem azoknak az embereknek a sorsáról, akik azokban a házakban laknak, és akiknek rohamosan változó életében sok más, ennél lényegesebb ellentmondás is van. Ezeknek csak egyike a lakások ellentmondásos kialakítása. Az elsiratott, sokak szerint mindenképpen fenntartandó fehérfalú házacskákban embertelen körülmények között kellett az embereknek élni, és az új ház az ellen az életforma ellen tiltakozik demonstratív formában; ha ízléstelen-harsányul is. Ezt is tudomásul kell venni!

Ezt a kérdést sokféleképpen meg lehet közelíteni, csak széplelkű nosztalgiával nem. Lehet és kell kritizálni a mai helyzetet, de semmiképpen nem egy megszépített múltra hivatkozva.

MAROS TAMÁS: Annál kevésbé, mert annak a hajdani egységes, harmonikus faluképnek az alapja egy zárt gazdasági közösség, egy viszonylag zárt, egységes falu volt, és ez a zártság már régen megszűnt: a mezőgazdaság munkaerő-csökkenése, az iparosodás, az ingázás, a betelepülők szüntették meg évtizedek során.

ÉBERT ÁGOSTON: Más kérdés, hogy ezeket a gazdasági-társadalmi változásokat jobbára csak érzékeljük, de racionálisan kevéssé ismerjük. A mindennapi munkánkban érezzük, hogy zavarbaejtően kevés a megbízható információnk a jelenről, még kevesebb a használható prognózisunk a jövőt illetően. Némi túlzással azt mondhatnám, hogy mi, építészek is csak dilettáns szinten foglalkozunk egyelőre ennek az építtető tevékenységnek és ennek az építtető rétegnek a realitásaival.

BITÓ: És ehhez hozzá kell tennünk, hogy az építtető és az építész hajdani, klasszikus viszonya is megváltozott. Egykor, nem is régen még azt tanították, hogy igazán jó házat akkor tervezhetek valakinek, ha hozzáköltözöm, megismerem a családját, az életét, a szokásait. Ilyen ideális módszerrel hajdanán talán lehetett valóban jó villákat tervezni. De ha százezerszám épülnek a lakások, családi házak — márpedig százezerszám épülnek —, ez az út nem járható. Nem célra vezető azonban az ellentéte, az építész-idealizmus sem. Valamikor a század első évtizedeiben a modern építészet még abban a tévhitben élt, hogy a maga eszközeivel alapvetően befolyásolhatja a társadalmat. Ha új szerkezetű városokat építünk — így gondolkodtak a modern építészet klasszikusai —, az új város majd megváltoztatja a város társadalmát. Ha közösségi házat tervezünk, majd közösségi életformára térnek át a lakók, arra kényszeríti őket maga az épület. Azóta bebizonyosodott, hogy ez idealizmus. A valóságban nem az építészet váltja meg a társadalmat, hanem a társadalom saját magát, és ebben a folyamatban az építészetnek eléggé körülhatárolt feladatköre van. A szakma társadalmi feladatai, felelőssége nagy. De a leglényegesebb annak tudatosítása, hogy mit vár tőle a társadalom. És ez nem elhatározás, hanem érdeklődés, nyitottság kérdése.

OSSKÓ JUDIT: De vajon a mai megváltozott vidéki társadalom igényli-e egyáltalán az építészek közreműködését?

MAROS: Szerintem a társadalom nem nyilatkozik, a mai építészetnek nincsen közönsége. Sokszor úgy érzem, mintha festők volnánk kiállításlátogatók, képvásárlók nélkül. A társadalom, a falusi társadalom legalábbis — nem tudja, nem akarja tudni, hogy a falunak éppen olyan szüksége van modern építészetre, mint modern gyógyászatra, korszerű nevelésre vagy korszerű mezőgazdaságra. Ezzel a problémával — munkám során — nap mint nap találkozom.

BITÓ: Ellent kell mondanom, bár látszólag így van. Ha megkérdeztünk volna száz évvel ezelőtt egy embert, hogy akar-e BCG-oltást, bizonyára azt mondta volna, hogy nem akar. Ma sem arra kell várni, hogy az építtető személy szerint megkeresse az építészt az egyéni kéréseivel. A szakmának elméletben kellene előbbre tartania, kész elképzeléseinek kellene lennie, ez a felelőssége. És ez elhivatottság kérdése is. De ismétlem, nem hiszek abban sem, hogy bármi megoldódnék, ha az építész felkeresné a falusi embert és azt mondaná: én vagyok az építész, majd én megmondom, hogy mi kellene nektek... Valljuk be, ezt ma még mi sem tudjuk teljes határozottsággal.

ÉBERT: És annál kevésbé mondhatom meg, mert a munka, a házépítés maga is átmeneti állapotban van. Régen, amikor a falu még gazdasági egység volt, az emberek mindent maguk csináltak, nemcsak a kenyeret, a ruhát, hanem a házat is. Az építőanyagot helyben állították elő, vagy termelték ki, a munkát helyi mesterrel, családban vagy kalákában végezték. Ami a munkát illeti, itt kevesebb a változás: még mindig gyakori a kaláka és a helyi mester. De az a kaláka és az a helyi mester már egészen más minőségekkel dolgozik és más minőségeket hoz létre. A tégla, a betongerenda, a kész ajtó, a szerelvények „kívülről" érkeznek (most ne feszegessük, milyen mennyiségben és milyen változó minőségben érkeznek „kívülről"), az épületeket azonban egyelőre a régi módon, a maguk hagyományos módján rójják össze. Ennek a hagyományos módnak a logikája pedig — mondhatnám vastörvényei — egyelőre azonosak Sátoraljaújhely mellett és Baranyában.

A cigánykérdésről

utólagos kerekasztal-beszélgetés

Kedves „megidézettek"! Engedjék meg, hogy nagy tisztelettel üdvözöljem mindőjüket szerény kerekasztal-beszélgetésünkön, melyre a cigányság hívatlan prókátoraként meghívtam önöket. Talán úgy illene, hogy merészségemért elnézést kérjek, de nem tartom szükségesnek. Először is: önök már jóval annak előtte nyilatkoztak, mint ahogyan ez a képzeletbeli beszélgetés létrejött. Másodszor: olyan ügyet tárgyalunk, amivel kapcsolatban mindenki elmondhatja a véleményét anélkül, hogy valakit is megsértene vele. Megvallom őszintén, nekem is ez adott bátorságot.

Már régóta szerettem volna hozzászólni a témához, de valamiféle elvonatkoztatott szinten, úgy, ahogyan azt mások is teszik. Kissé viszolygok a nyilvánosságtól, mert hát ki az, aki a cigánykérdésben vérbeli szakembernek érzi magát? Bár az utóbbi tíz esztendőben elhangzott hozzászólások azt bizonyítják, hogy ehhez a tudományhoz nem kell mesterlevél. Mindezeknek tudatában engedjék meg nekem, hogy én is elmondjam a magam véleményét. Jóllehet tapasztalataim szerint az ez ügyben eddig elhangzott kérdések és vélemények jó része olyan kacifántosan elkerül bennünket, hogy még csak távolról sem érinti a cigányokat. Nekem úgy tűnik fel, hogy nagyon sok önkéntes ciganista társadalmi ügyesbajos problémáját ezen a kéményen próbálja kifüstölögtetni. Ezért, ha lehet, ne csináljunk a cigánykérdésből megoldhatatlan társadalmi problémákat! Próbáljuk meg emberközelbe hozni az ügyet . . .

KÖZNEVELÉS 1976. 43. sz.

> „A mi álláspontunk a társadalmi beilleszkedés elősegítése. (. . .) Ezért nem lehet egyetérteni némely cigányszármazású értelmiségi törekvésével, azokkal, akik a cigány nyelv fejlesztését (cigányiskolák felállítását) sürgetik, akik cigányújságot, cigányszínházat, cigányszövetséget szeretnének. Ezért vannak fenntartásaink a cigányszínpaddal, a cigány nyelvű versekkel, a cigányklubokkal. Olyan egység kialakításán fáradozni, aminek a feltételeit az élet elsorvasztotta, szétzilálta, megsemmisítette, enyhén szólva történelmietlen magatartás."

Lapozzunk kissé vissza: mire alapozza beszélgetőpartnerünk sommás következtetését.

> „Túlnyomó többségük magyar anyanyelvű. Iskolai oktatásukban ebből kell kiindulni. Továbbá abból, hogy a kétnyelvűek sem beszélnek egységes cigánynyelvet, mert ilyen — a szónak abban az értelmében, ahogyan az a nemzetfogalom ismérve — nincs. A kutatók szerint a cigánynyelvűek átlagos szókészlete 1300—1500 szó. Ez egy 3—4 éves gyermek szókincsének felel meg."

Mondja, tisztelt „szellem", beszélt ön a cigánynyelv szegénységéről, avagy gazdagságáról valaha is olyan egyénnel, aki anyanyelvi szinten beszélte a cigányt? Bőséges mennyiségű tanulmány áll rendelkezésünkre — válaszolhatja erre ön —, s ezek tapasztalatait még nem cáfolta meg senki. Vagy mégis?

NÉPSZABADSÁG 1977. II. 25.

> „A XV. kerületi tanács kiadásában jelenik meg havonta a ROM SOM (Cigány Vagyok) című tájékoztató folyóirat, az első magyar és cigány nyelvű kulturális szemle. A kis lapban — nagyrészt Daróczi József és Lakatos Menyhért tollából — cikkek, novellák, továbbá magyar és cigány nyelvű költemények (. . .) jelennek meg. Néhány hónap óta a ROM SOM megkezdte a KOMMUNISTA KIÁLTVÁNY cigány nyelvű fordításának közlését. A fordítással Daróczi József hozzá akarja segíteni tanítványait és azok szüleit, hogy a számukra kedves nyelven ismerhessék meg a kiáltványt. Ugyanakkor be akarja bizonyítani, hogy ezen a nyelven tudományos, politikai szövegeket is el lehet mondani. A cigány nyelvtan lehetővé teszi az elvont fogalmak pontos meghatározását, az árnyalt kifejezést. Nehézséget jelent, hogy évszázadokon át szinte csak beszélték. (. . .) A klub célja, hogy minél több cigányban felkeltse a tanulás, a kulturált élet iránti igényt."

KÖZNEVELÉS 1976. 43. sz.

> „. . . a cigánysággal kapcsolatos problémák megoldásán csakis a beilleszkedés irányába ható szemlélet segíthet, s csakis ennek megfelelő módszerek lehetnek végül is helyesek. Anélkül, hogy most részletekbe mennénk, a cigány nyelvű iskolák felállításának szorgalmazása is ezért képtelenség. A cigányosztályok esetében csak annyiban más a helyzet: a semminél mérhetetlenül többet jelentenek. Ám az is nyilvánvaló: minél kevesebb lesz a cigányosztály és minél több tanköteles cigány tanuló lesz bent az iskolában, annál nagyobb az esélyük a beilleszkedésre. Igaz, ennek alapvető feltétele . . ."

Pardon! A feltételeket hagyjuk, azok egyelőre csak ábrándok. Az azonban bizonyított tény, hogy aki a holnapot mássá akarja kovácsolni, annak már ma ütnie kell a vasat.

KÖZNEVELÉS 1977. 6. sz.

> „A cigányok kulturális integrálódásának bázisa gyermekeik iskoláztatása. Mostanában újra napirendre került a cigányiskolák, cigányosztályok problémája. Ezt az oktatási formát eredetileg nem szubjektív elhatározás, hanem objektív szükséglet hívta életre tíz-egynéhány évvel ezelőtt. Működésüket az oktatásügy vezetői átmeneti jellegűnek tekintik. A tapasztalatok ugyanis arról vallottak, hogy nem elég csupán beiskolázni a cigánygyerekeket, ha az iskolában többségük kudarcra van ítélve. Országos statisztikák jelezték, hogy különösen a cigány anyanyelvű, nyomorúságos körülmények között élő családok gyermekei közül sokan reális valószínűséggel képtelenek eleget tenni még az iskolai követelmények minimumának is. Ezért engedélyezte a Művelődésügyi Minisztérium cigányosztályok, cigányiskolák létesítését. A ma működő mintegy kétszáz cigány tanulócsoport eredményei meggyőzően bizonyítják, hogy ezen az úton közelebb jutottunk a kívánt célhoz."
>
> „Meggyőződésünk, hogy amikor ragaszkodunk a cigányság magyar nyelven való kulturálódásához, igazi érdekeik és szükségleteik mellett törünk lándzsát. Senkinek sem érdeke társadalmunkban a cigány nyelv, a cigány népszokások, a cigány népművészet mellőzése, de még a korlátozása sem. A sokszínűség egy országban a kulturális és szellemi élet gazdagságát jelzi, s mint ilyen, felbecsülhetetlen értékű. Ápolása nemcsak joga, hanem kötelessége is a cigányságnak. Egyébként közismert, hogy világméretekben erősödik az integráció, de ez nem jelenti a nemzeti vonások visszaszorulását. (. . .) [Ám] pusztán azért, mert megadatott az útkeresés joga, a vele való élés nem minden esetben bizonyul pozitív lépésnek."

A Rom Som címlapja

Kérdés a KRITIKA 1976. 9. sz.-ban megjelent interjúból:

> Ön a VALÓSÁG egyik 1971-es számában, Cigányközösség, cigánytelepek című írásában a következőket mondta: „A csúfondárosan Párizsnak nevezett telep életéből kiszakadva, megismertem egy másik, emberhez illőbb életet is. A helyzetem kettős. Az egyikért aggódom, a másikhoz vonzódom. (. . .) Nem értem világosan, ön azt szeretné, hogy a cigányság asszimilálódjon, beolvadjon a társadalomba, vagy a cigányságnak olyan helyzetet szeretne teremteni, mint egy nemzetiségnek?"

Akkori válaszom: „Azt hiszem egyiket sem. Nem ragaszkodom a beolvadáshoz (. . .), nem ragaszkodom a nemzetiséghez sem. Az emberhez ragaszkodom . . ."

Utólagos kiegészítés: A mi tudomásunk szerint, és hadd használjam én is ezt a közkedvelt királyi többest, még soha nem hangzott el a cigányság részéről olyan kívánalom, egy ujjnyi cikkben sem, ami a legkisebb mértékben is valamiféle nemzeti vagy nemzetiségi törekvésre engedne következtetni. Ebben a nagy sodrásban, amely a világot magával ragadta, gyakran csak azokat a dolgokat veszszük észre, amelyek a felszínen úsznak. Ne csodálkozzanak hát, ha a cigánykérdésben különböző előjellel elhangzott megállapítások egyazon kalapba tehetők. Azok a kiragadott hozzászólások, miket a saját szám íze szerint sorakoztattam fel, látszatra szemben állnak egymással, de korántsem képviselnek különkülön álláspontokat.

Cigány-e a cigány? Nagyon egyszerűnek tűnik a válasz, mégsem az. Már csak azért sem, mert a kutatók bőséges anyagából megtudtuk, hogy a cigány végeredményben nem is cigány, mert nem beszéli egységesen a cigány nyelvet. Vagyis történelmietlenség lenne cigánynak mondani őket; se nem cigányok, se nem magyarok. Hát nem furcsa? Ilyenkor aztán az egyszerű, ciganisztikához nem értő emberekben felülkerekedik a bizonytalanság. Hát akkor mi a csoda? És minél többet foglalkozunk a cigánykérdés tudományos megközelítésével, annál bizonytalanabbak leszünk.

Többek között azt is megtudjuk, hogy a cigányság, szociális és szellemi elmaradottságánál fogva, jóval alatta van a társadalom átlagszintjének. De azt is hozzáteszik, hogy él ilyen körülmények között más, nem cigány réteg is.

Kritika 1977/6

Egyébként azt hiszem, hogy a probléma nem a házépítésnél, nem az épületnél kezdődik. Mert építésszel vagy építész nélkül lehet egy-egy jó házat csinálni. Egészséges települést azonban már nem. És a legnagyobb gond szerintem ma az, hogy évszázadok során, szervesen kialakult egy olyan településszerkezet, amelynek az elemei — a házak — most nagyon lassan cserélődnek ki és sajnos egymástól függetlenül. A mai faluban, a legkisebbekben is egymás mellett áll a nádtetős, szoba-konyhás vályogház és mellette a téglaépület cseréptetővel, fürdőszobával, kőlábazattal, vaskerítéssel. És lehet, hogy mindkét telek végében még ott a tőzegszórós árnyékszék, de ez a két ház már két egészen más minőséget mutat — miközben konzerválja, őrzi ugyanazt a régi településszerkezetet.

BITÓ: Hogy félreértés ne essék: a település nem azért kifogásolandó elsősorban, mert csúnyának érezzük. A disszonancia lényege nem esztétikai. Hanem az, hogy ebből a konzervált, vegyes küllemű településből egyelőre még hiányzik a csatorna, a járda, az épített út, lehet, hogy a vízvezeték, az iskola is. Az a disszonáns, hogy pompásdrága kerítések viszont vannak. Amelyeknek az árából esetleg meg lehetne építeni a közcsatornát. De nem lehet megépíteni, mert arra nincsen pénz. Túlméretezett belmagasságokra, fölösleges kétméteres kőlábazatokra, értelmetlenül magas tetőszerkezetre van. Ez a disszonancia alapja. Van egy társadalmi-gazdasági réteg vagy csoport — azt hiszem, osztálynak már nem nevezhetem a falusi lakosságot —, amely családonként gazdagodik, gyarapszik, építkezik, de a település képében nincs semmi, ami azt mutatná, hogy mint *közösség* is gyarapodik. Ma csak a házak urbánosodnak, a házakból álló település nem. Ellenkezőleg: a házak urbánosodó tendenciája konzervál egy alacsony színvonalú településszerkezeti állapotot. És egyelőre sem elég tudati tényező, sem elég szabályozási eszköz nincsen, ami ezt a folyamatot jó irányba befolyásolná.

MAROS: Először is azt kellene megvizsgálni, hogy a települések mai fejlődése egyáltalán a társadalom fejlődésének irányában halad-e, vagy sem. Szocialista társadalomnak építünk-e szocialista településeket, vagy éppen ellenkezőleg? Mert szerintem csak csatornázással nem lehet társadalmi eredményeket elérni. És kérdés, hogy a zárt családi házakból álló, elzárkózó magatartásra ösztönző mai településalakulat szocialista faluközösséget nevelhet-e? Tulajdonképpen lehet-e bármily korszerű családi házakból korszerű települést létrehozni?

BITÓ: A kérdés ennél is sokkal komolyabb, a kérdés szerintem ez: mi a korszerű település, hol, melyik településforma a korszerű? A háztól, mint egységtől már tovább léptünk a gondolatmenetben, de tovább kell lépnünk a településtől, a falutól is. Amikor egy embernek a munkahelye kilométerekre van a falujától és a napja nagy részét a városban tölti, haza csak aludni jár, amikor a lánya középiskolába utazik naponta, vagy kollégiumban lakik, akkor már félrevezető a falut is *csak önmagában* nézni. Az alapvető probléma nem a házaknál, nem a településszerkezetnél és nem a közművesítésnél kezdődik. Hanem ott, hogy mi ma és mi lesz holnap a település gazdasági funkciója. Hogy életképes-e, van-e jövője, hogy tágabb környezetében, a régióban milyen szerepet tölt be. Ez már megint nemcsak építészeti, hanem társadalmi-gazdasági kérdés, amelynek a meg nem válaszolása már eddig is nagyon sokba került nekünk, az országnak. Mert ha vannak is regionális tervek, hatásuk ilyen szempontból igen kevés, és ki tudja, hány millió forog kockán azért, mert ott is épülnek házak, ahol a regionális terv szerint a települést nem fejlesztik, sőt teljes felszámolása várható. Az építtető ugyanis ezt a regionális dolgot nem érti, ő csak házat akar építeni, mert van egy kis pénzecskéje, mert vannak vágyai, mert példa előtte a szomszéd, mert szeretné, ha a társadalmi státusa emelkednék. Nem kis társadalmi erőfeszítésről van szó, igen sok munkát fektetnek a magánépítkezésekbe, nem mindegy, hogy ennek a munkának a társadalmi felhasználása hogyan történik.

ÉBERT: Ráadásul a családi ház ma még egyszersmind fontos gazdasági egység, a jelenlegi állapotok között is. Amíg a mezőgazdasági termelés egyharmada a portákról származik, nagyon meggondoltan lehet az egyébként is bonyolult folyamatokba beleavatkozni. Elég egy végig nem gondolt elképzelés — gondoljunk csak a közelmúlt sertéshúsgondjaira —, máris beláthatatlan káros következményekkel számolhatunk.

Magyarán: a mainál sokkal nagyobb szellemi felkészültség kell az ilyen kérdések megítéléséhez, és a legkevésbé sem lehet ezeket a dolgokat egy kerekasztal mellett eldönteni. Ezért óvakodnék attól a látszattól, amit Maros Tamás előbbi szavai esetleg kelthettek — hogy tudniillik a szocialista társadalom léte attól függ, családiház-párti-e, vagy családiház-ellenes. A családi ház szükséges építészeti-gazdasági intézmény és még nagyon sokáig fenn fog állni. És hogy a családi ház individuálisabb egyéneket termelne ki, mint más lakásforma — véleményem szerint ez is olyan hipotézis, amit az élet nem feltétlenül igazol. El tudok képzelni családi házban élő közösségi embert, és ismerek panelházban élő antiszociális lényeket.

BITÓ: Azt hiszem, a családiház-ellenesség már csak azért is irreális, mert ezek a lakások magánerőből épülnek, következésképpen az államnak sem erkölcsi oka, sem lehetősége nincsen, hogy ezt az építkezést „megtiltsa". Nem is akarja.

OSSKÓ: Körülbelül tizenöt éve elkezdődött egy folyamat, és a látszat szerint a régi falusi házakat szinte mindenütt sátortetős családi házak váltják fel. A valóságban menynyire befejezett ez a változás, vannak-e adatok arra, hogy a következő esztendőkben milyen számban épülnek vidéken családi házak?

ÉBERT: Elkészült a tizenöt éves újabb lakásépítési terv, mintegy másfél millió újabb lakás fog felépülni. Az eddigi tapasztalatok alapján úgy számítom, hogy ennek több mint egyharmada, mintegy 550 ezer lesz a hagyományos családi ház. Óriási számokról van tehát szó, és ezek a házak feltehetően falvakban és kertvárosokban fognak felépülni. A családi ház ugyanis — mondjuk csak ki — a parasztságnak, és igenis, a munkásosztálynak a lakásépítési formája nagy százalékban és nagy számokban.

MAROS: Az OTP hitelfeltételeit nézve mégis úgy látszik, minden anyagi támogatás arra ösztönöz, hogy ne családi házak épüljenek. Tulajdonképpen három kategóriát különböztetnek meg, ebből a több szintes telepszerű beépítésre — magyarán: az emeletes házakra — a legelőnyösebbek a kölcsönfeltételek. Ez azt jelenti, hogy legalább hatvan lakás épüljön és a házak legalább kétszintesek legyenek. Nagyon kedvező az úgynevezett csoportos, korszerű beépítési forma támogatása — ebben a formában legalább tizenkét lakás épül meg egy helyen sorház, láncház és egyéb formában —; és a legkevesebb kölcsönt a családiház-építők kapják.

BITÓ: Aminek az az eredménye, hogy az utóbbi néhány évben nagyon sokan a legelőnyösebb, a telepszerű változatot választják. A telepszerű vagy csoportos forma azonban, jellegénél fogva, olyan nagy építési területeket igényel, amelyek a falvak belső, központi területein nem állnak rendelkezésre. Következésképp az történik, hogy van esetleg egy falu, ahol a főutcán is a sárban kell járni, a tanácsháznak, az iskolának, az orvosi rendelőnek sincsen közműve, a faluszélen pedig felépül egy tucat „városi" ház. Sajnos, már látható néhány ilyen példa. Kérdés, hogy *ott* korszerű települési forma-e ez? Különösen akkor, ha ez a „telep" elvonja az egész község fejlesztési lehetőségének jókora részét? A faluszélen ugyanis közművesíteni kell, mert az építési szabályok az ilyen építéshez ezt előírják. És lehetséges, hogy emiatt nem marad pénz a község belső területeinek a fejlesztésére. Ezért nagyon is helyes az a rendelkezés, amely csak kijelölt településeken engedélyezi a telepszerű formákat.

Mindezzel azt akartam illusztrálni, hogy igen alapos, komplex vizsgálat szükséges ahhoz, hogy kimondhassuk, mi a korszerű. Mert önmagában vizsgálva egyetlen beépítési forma sem biztos, hogy korszerű, sőt...

MAROS: ...Sőt, hogy visszatérjek a településszerkezethez — az előbb említett, nem is olyan ritka gyakorlat nagyon is korszerűtlen. Mert nem lehet korszerű az olyan falufejlesztési módszer, amely függetleníti magát a község tradicionális intézményközpontjától és valamiféle bolygóvárost telepít ki a faluszélre. Korszerű csak olyan koncepció lehet, amely figyelembe veszi a falu útrendszerét, kommunális ellátottságát, és ehhez csatlakoztatja szervesen az új építkezéseket.

BITÓ: Mindenféle nosztalgia nélkül meg kell állapítanunk, hogy a közelmúltig a települések fejlődése szerves és szinte automatikus volt. Hadd említsek egy átlag magyar mezővárost példaként: az is mezőgazdasági település volt, de a történelmileg kialakult fejlődési készség érvényesült benne, amely

Az utca két oldala Fertőszéplakon

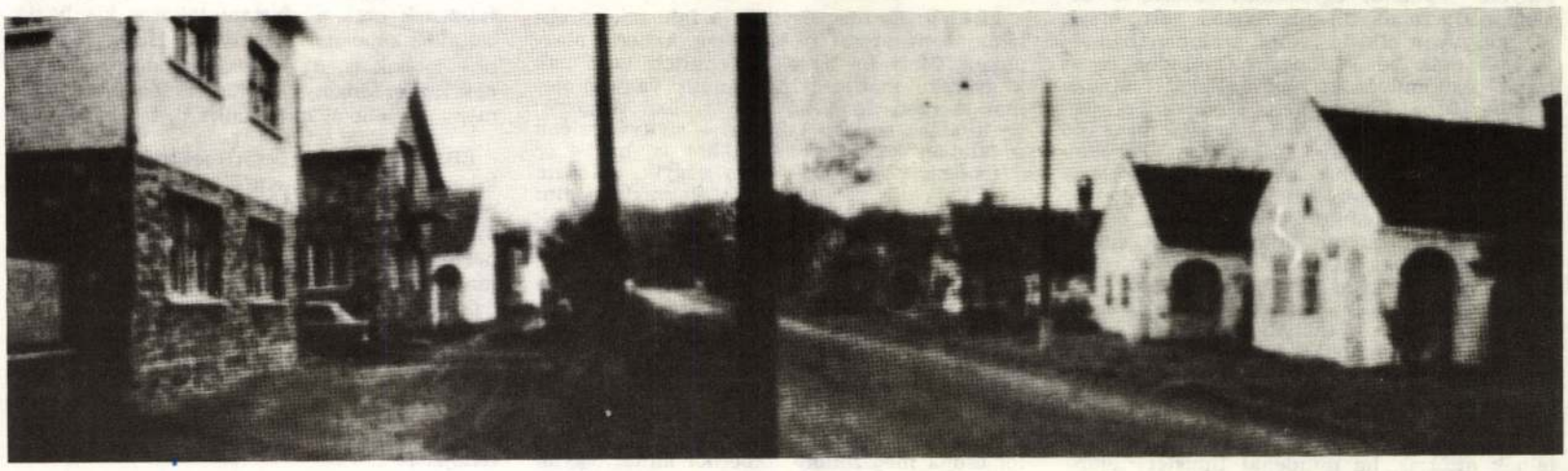

az életforma-változásokat, a fejlődést a városszerkezetben tudta realizálni. Bármely mezővárosban, ha kívülről befelé haladunk a Fő utca irányába, a város szélén hagyományos fésűs beépítésű, nyeregtetős házakat találunk, ahol állattartással foglalkozó parasztemberek éltek. A centrum felé közelítve ezeket felváltják a még mindig földszintes de L alakú, polgáriasabb házak. Itt már zártsoros a beépítés, mert beljebb drágábbak voltak a telkek és a módosabb nagygazdatulajdonosok nem tartottak jószágot a városban, mert volt tanyájuk; meg ilyen házakban lakott az iparosréteg is, amelynek az életformájához ez a polgárház és az abból kialakult településszerkezet illeszkedett. Végül a város legközepén megjelennek a már zártsorú utcaképben az emeletes lakóépületek, majd a városháza, a nagytakarék, az Aranysas vendéglő. És ez a fokozatosság nemcsak térben-gazdaságilag volt egyértelmű, hanem időben-történetileg is. Tudniillik valamikor földszintes házak álltak az Aranysas helyén is, és természetes fejlődés eredményeként cserélődtek ki emeletesre. Azaz, a gazdasági, történeti és életformaváltozást követte az építészeti környezet változása. Nem szabad ezt a múltat idealizálni: egyrészt ez a szerkezeti tagozódás nagy társadalmi-gazdasági feszültségeket fejezett ki a maga plasztikus módján, másrészt az a kor és az az építészet a múlté. A példája csak azért figyelemre méltó, mert akkor az idő menetében ezt a fejlődést egyértelmű törvényszerűségek irányították; — nem tudom, hogy a magunk életének a változásait ilyen adekvát településszerkezeti változások követik-e majd, és mennyire automatikusan. Úgy érzem, hogy a mai falu *szerkezetében* nem tudunk felfedezni egyértelmű fejlődési irányt. Ez nagyon elgondolkodtató.

ÉBERT: Nagyon fontos kérdés ez, mert az említett városszerkezetnek több évszázadnyi ideje volt a kikristályosodásra, és igen lassú, igen „természetes" gazdasági fejlődés húzódott mögötte. Nekünk sokkal gyorsabb változásokkal kell számolnunk, illetve kellene. Jött egy fergetegesen gyors építési ütem, amire szerintem nem voltunk szakmailag sem eléggé felkészülve. Ha azt mondanánk, hogy holnaptól úgy irányítjuk a települések fejlődését, ahogyan akarjuk, félek, akkor sem tudnánk, hogy mit akarunk csinálni. Aggasztó bizonyítéka volt ennek az 1970-es árvíz: teljesen új településeket kellett felépítenünk, anélkül, hogy jó és igazán hasznosítható elképzeléseink lettek volna arról, milyenek legyenek ezek az új települések.

BITÓ: Átgondolt koncepció helyett gyakran szakmai babonák uralkodnak. Visszatérve a házhoz: az unalmas, egyhangú, uniformizált sátortetőt építészkörökben, értelmiségi társaságban illik szidni. Én az egységes sátortetős faluképet viszont pozitívan is értékelném: az egységest, a homogént értékelném benne. Azt hiszem, kissé türelmetlenek vagyunk, és bízom benne, hogy az idők során valamiféle megszokás, közös ízlés és jó szándékú propaganda kialakít majd olyan háztípust vagy háztípusokat, amelyek önmagukban rendszerező erővé válhatnak. Semmiképp sem hiszem, hogy a megoldása csupa egyedileg tervezett épület volna. Gazdaságilag sem. És ami az esztétikát illeti: láttam és fényképeztem én már jó néhány jónak szánt „egyedi" épületet egységesen sátortetős utcaképben: rendkívül disszonáns volt. Mégis él egy olyan illúzió a mi szakmánkban — valljuk csak be —, hogy ha minden egyes házat építőművészek terveznének, minden rendbe jönne. Funkcionális szempontból sem hiszek ma már az egyedi tervezés megváltó voltában. A szakmai köztudatban körülbelül az él, azt tanuljuk az egyetemen, hogy az egyéni funkciók legjobb kielégítésére kell a tervezőnek törekednie. Nem hiszek az egyéni igényekben, szerintem nincs abszolút egyéni igény. Igaz, hogy itt most elég sokféle ruhában ülünk az asztal körül, de például egyikünk sem ül kaftánban. Az egyéni igények valamilyen módon szabályozottak az építészetben is. Itt vannak a típusterveink. Most már árulják őket, veszik is, valamelyes visszajelzést is kapunk, hogy melyek a legkedveltebbek, a leginkább kelendőek. Nem olyan sok kapós a sok felkínált közül. És nagyon félnék attól is, ha mindenki típusterv alapján, de egyéni igényei szerint építkezne. A típustervek is sokfélék, megjelenésben és felfogásban. Jóllehet, ezek a házak egyenként jók, tömegesen egymás mellett nagyon zavaros faluképet kapnánk — a csupa általunk ajánlott típustervből. A Balatonnál már látható néhány — csupa típusházból álló — elviselhetetlenül zavaros üdülőtelep.

ÉBERT: Beszéltünk már arról, hogy a ma nosztalgiával nézett egykori falu is azért volt harmonikus, mert mögötte egy homogén — feszültségei ellenére a maga módján homogén — társadalom élt. Nem tudom, túl merész-e a következtetés, ha arra gondolok, hogy a mai, nemritkán anarchisztikus építészeti látvány alapja is az egyének kiforratlan, tisztázatlan társadalmi-gazdasági viszonylata? Az építészet azért mindig függvénye annak a világnak, amely bennünket körülvesz.

MAROS: Ne hanyagoljuk el a műszaki tényezőket se. A mai átlagos családi házak nem racionálisak, anyagpazarlók. Ha volnának olyan gazdaságos, célszerű szerkezetek, amelyeket az ipar gyártana és olcsóbban árusítana a hagyományos téglánál, betongerendánál, azokkal nem lehetne versenyképes a mai kalákabrigád falazása, amely tulajdonképpen szakmai ismeretek nélkül vagy minimális szakmai ismeretekkel készül. De ugyanezek a minimális szakmai ismeretek elegendők volnának például ahhoz, hogy egy ilyen kalákabrigád félkész, összeállításra alkalmas elemeket szereljen lakóházzá, változatlanul hagyományos szervezettséggel, önerőből. Az iparnak — elméletben — tudnia kellene ilyet gyártani.

ÉBERT: Elméletben. A gyakorlatban azonban ma egy panellakás belekerül 600 000 forintba is, a kalákalakás meg kétszázezerbe. Akkor az építtetőnek melyik gazdaságosabb? Lehet, hogy népgazdasági szempontból a kaláka anyagpazarló — sőt, biztos, hogy az —, de ki várhatja el az építtetőtől, hogy népgazdasági emelkedettséggel gondolkozzék a saját kárára?

BITÓ: Attól tartok, hogy ez megint csak nem műszaki kérdés, még csak nem is építési-gazdaságossági. Az ellentmondás alighanem mélyebben van. Ott, hogy ennek a sokat emlegetett családi háznak a tulajdonosa többnyire ledolgozza a műszakját a téeszben vagy az üzemben, aztán még megkapálja a kertet, húsz disznót megetet, kialmoz, és este nyolckor bemegy a házba, megmosakszik és megnézi a tévét. Így él, mert így építhet házat, így veszi meg a kocsit, aztán így szerez újabb házat meg újabb kocsit a gyerekeinek — akik viszont már nem tartanak disznót és nem kapálnak. Mármost hogyan lehet ehhez az életformához funkcionálisan jó házat tervezni, amikor az életforma önmagában is diszharmonikus, ellentmondásos, korszerűtlen? Milyen legyen az a lakás, amelynek a használója napközben trágyás gumicsizmával, moslékosvödörrel jár kamrából ólba, ólból konyhába, s aztán — legfeljebb este, de inkább csak ünnepnap — beül a nagyon szépen berendezett, szőnyeges szobáiba pihenni? A falusi kockaházak alaprajzi kialakítása ehhez az életformához igazodik. Nem ebben az életformában van az ellentmondás?

ÉBERT: És még egyben: a falu lakásproblémáját nagyrészt a városban kellene megoldani. Mert ha az előbb említett gazdának a gyereke már szakmát tanult vagy diplomát szerzett és a közeli városban dolgozik, de kilátása sincsen lakásra — nyilvánvalóan a faluban kezd építeni. Akkor is, ha — ez a tendencia — ő már nem vágyik, sőt nem is vállalkozik a kistermelői életmódra, mint a szülei. A falu lakásépítésének ma egyik hajtóereje a városi lakáshiány, és ha egyszer a városokban képesek lennénk annyi lakást építeni, amennyi kell, bizonyos, hogy ez a probléma egészen másként festene.

Ezzel a részkérdéssel azonban megint csak oda akartam visszatérni, hogy az építészet kérdései társadalmi kérdések, az építészet igen szorosan összefügg a társadalommal. Tegyük fel, hogy az építészszakma holnaptól csupa megszállott emberből állna, tegyük fel, hogy lehetőség nyílna arra, hogy felépítsünk egy csodálatos mintafalut. Ki lakna abban a mintafaluban? Én nem hiszek abban, hogy az építészet sokkal előbbre lehet, mint az ország.

BITÓ: Ebben elvileg mindenki egyetért, de a mai magyar gyakorlat mégis más. Évek óta rendszeresen írunk ki széles körű pályázatokat úgynevezett korszerű falusi házakra. Azaz, mégiscsak az építészeket kérdezik meg, hogy szerintük az embereknek hogyan kellene lakni. Olyan ez, mintha körorvosok számára írnánk ki versenyt a rákellenes gyógyszer fölfedezésére, és miután minden vállalkozó bemutatná a tippjét, összeülne egy zsüri és eldöntené, hogy ez meg ez jó a rák ellen. Itt nem tippekről van szó. A helyzet súlyosságának megfelelő, komoly előkészítő munkát kell folytatni, kutatást, amely reális információkkal szolgál az építészetnek. Nem új dolog ez, majdnem minden országban működnek olyan központi intézmények, amelyek a magánépítkezések szabályozásával, irányításával foglalkoznak. Olyan önálló intézetek, amelyek mérnököket, közgazdászokat, szociológusokat mozgósítanak. Magyarországon nincs ilyen. Valójában sok kutatás folyik, de egymástól elszigetelt, parciális kérdéseket vizsgálunk és nem ennek a problémának a komplex egészét.

RÓZSA GYULA: Beszélgetésünk vége felé érve szeretném megérteni és egy kicsit összefoglalni az elhangzottakat, hogy még egyetlen kérdést föltehessek. Ha jól tolmácsolom a hallottakat, rögtön az első mondatokban megállapodtunk abban, hogy a vidéki építészet kérdése nem egyszerűen esztétikai kérdés. Azon sem kellett vitatkoznunk, hogy még kevésbé nosztalgiakérdés. Bebizonyosodott, hogy az elmúlt korok szerves növekedéséhez képest ma a települések fejlődése kevésbé organikus, nem is elég átgondolt, sőt pillanatnyilag a külső-belső anyagi és más regulatív tényezők sem működnek úgy, ahogyan működniök kellene. Beszéltünk arról, hogy miután az egész gazdasági élet mozgásban van, méghozzá nem minden részlete eléggé tervszerű, és szerves mozgásban, az egyének gazdasági helyzete, és ennek következtében az egyének építési tevékenysége sem szerves, hanem meglehetősen spontán, olykor anarchikus.

Miután egy ilyen beszélgetésnél megtehetjük, hogy rövid időre függetlenítsük magunkat a realitásoktól, és néhány percre elszabadítsuk fantáziánkat, arra kérem a részvevőket, próbálják elmondani, milyen általános megoldások felé terelnék a dolgokat, ha minden rajtuk múlna.

BITÓ: Én azonban a felkínált lehetőség kihasználása előtt feltétlenül elmondanám, hogy azért nem olyan fekete az ördög, amilyenre festettük. Való igaz, hogy szakmailag, esztétikailag és sok egyéb szempontból problematikus a helyzet, és ezt látni kell. De gondoljunk csak vissza — egyetlen példát említek — Móricz Zsigmondra, aki a szegényparasztság egészségtelen lakáskörülményeit a harmincas években még a házi téglaégetés propagálásával szerette volna megjavítani. Hát azért ma már téglaházak vannak. Szegény Erdei Ferencre annak idején még haragudtam is, mert egyszer azt mondta az építőművész-szövetségben, hogy neki tetszenek ezek a mostani takaros kis házak. Tulajdonképpen igaza volt. Hogy lehetnének jobbak is, az biztos, de hogy már ilyenek, az eredmény. Történelmileg nagy eredmény — ebből induljunk ki.

ÉBERT: És még egy megjegyzés: amikor kikerültem az egyetemről, biztos voltam benne, hogy olyan „kiváló" építész vagyok, hogy majd én megmutatom, mi kell a sátortető helyett. És csak nagyon lassú fejlődés során jön rá az ember, hogy sokkal bonyolultabbak a dolgok, mélyebbek az összefüggések, mint ahogy az első pillantásra látja. Most már szakmai méretekben is eljutottunk odáig, hogy ki merjük mondani: nem sokat tudunk erről az egész folyamatról. És szerintem ez a továbblépésnek nagyon fontos feltétele.

Kritika 1977/6

BITÓ: Amit pedig csinálni kellene, csinálni kell, az valami nagyon szívós, nagyon szervezett, nagyon komoly munka. Ha a magyar faluról van szó, tisztázni kellene ennek a közösségnek, ennek a térbeli, társadalmi és gazdasági csoportosulásnak a fejlődési tendenciáit. Ez csak a gazdasági fejlődés szigorú és megbízható előrejelzésével történhet. Amikor ez megvan, konzekvens és *megalapozott* regionális tervezésre van szükség országos viszonylatban, majd ezeket a regionális terveket le kell bontani az egyes településekre, figyelembe véve mindenütt a helyi sajátosságokat. Mindez a munka több száz különböző képzettségű ember több éves feladata. Ha ez már megvan, olyan országos, de differenciált szabályozásra lesz szükség, amely figyelembe veszi a pénzügyi lehetőségeket és az építtetők valódi igényeit. Mindezek után pedig — de csak akkor — lehet gondolkodni azon, hogy miként kell mindezt építészetileg megoldani.

ÉBERT: Én ezzel teljesen egyetértek, de szervezési problémákat látok. Olyan mechanizmusra volna szükség, amely képes ezeket a nagyon különböző lakáspolitikai, településszervezési, építőanyag-ellátási kérdéseket, a hatósági tevékenységeket — és még sorolhatnám a többi feltételt — olyan irányba terelni, hogy az *egyetlen épület* is — amely a nemzeti vagyon szerves alkotóeleme — a központilag megfogalmazott és társadalmilag elfogadott tevékenység részévé váljon. Ez elől nem lehet kitérni, hiszen óriási pénzösszegekről van szó. Ha meggondoljuk, hogy a lakásépítésre egy évben legalább 30 milliárd forintot fordítunk, és ezt az összeget beszorozzuk tizenöt évvel — egyesztendei nemzeti jövedelmünket építjük be egy ciklusban — jól, vagy rosszul. Mert ezek a házak épülnek, ha tetszik, ha nem, tehát jobb, ha minél hamarabb szembenézünk a feladatokkal.

OSSKÓ: Tegyük fel, hogy a feltárt társadalmi-gazdasági információt az építészek megkapják, munkájukban fel is használják. A sor végén azonban ott áll az építtető, aki adja a pénzét. Ő mennyire fogadja majd el a mégoly alapos felmérés alapján készített mégoly igényes építészeti terveket?...

RÓZSA: ...Hiszen típustervek ma is vannak, a gyakoribb mégis az, hogy a leendő gazda az építőmesterrel éppolyan tükörbetétes, álmandzárdos házat építtet, amilyet a szomszéd utcában, a szomszéd faluban látott. Azt pedig, úgy vélem, valamennyien igazságtalannak tartanánk, ha intézkedésekkel erőltetnénk a szakemberek szerint jó, de az építtetők körében nem kelendő terveket.

MAROS: Bármennyire a rendezetlenség állapotában van is az ügy, amiről beszéltünk és bármennyire meggyőző, hogy ennek társadalmi okai vannak, következésképp a megoldást is a társadalmi fejlődés fogja az építészeknek előrajzolni — úgy gondolom, célszerű a rövid és hosszú távra szánt teendőket szétválasztani.

Rövid távon a legelső lépés az építésztársadalom bekapcsolása lenne a magyar falu építésébe; — kíváncsi volnék rá, hogy ebbe a pillanatban hány építész foglalkozik falusi témával, egybevetve az épülő objektumok számával. Minél többet építünk majd az építészeti rend és szervezettség szellemében, annál több visszajelzést kapunk, annál több korrekcióra lesz lehetőségünk. Ezt a folyamatot megfordítva nem tudom elképzelni.

Amennyiben pedig a falu építése szervezési feladat, úgy be kell vonni a munkába olyan szakembereket, akik szervezési kérdésekben — más területen — eredményes munkát folytattak. Egyáltalán: jó lenne, ha az itt is felmerülő népművelési kérdésekkel népművelő, a pszichológiai kérdésekkel pszichológus is foglalkozna, és így tovább... És ha már itt tartunk: én úgy képzelem, hogy ebbe a munkába — amely remélhetően megfogható közelségben áll előttünk, nem pedig évtizedekre halasztódik — be kellene vonni írókat és festőket, magyartanárokat és népművelőket, általában olyan embereket, akik az építészekkel karöltve dolgozhatnának.

Hét falu, egy gond

Értekezletre invitáltak Baktakékre, 1977. március 18-án. A „Csereháti Napok" rendezvénysorozatának megvitatására gyűltek össze az encsi járás 38 csereháti falujának párttitkárai, tanácsi és gazdasági vezetői, valamint közművelődési szakemberei. Mint megtudtuk, a „Csereháti Napok" legfőbb célja: ráirányítani a figyelmet az apró falvak közművelődési helyzetére.

E cikknek is ez volna a feladata.

Az értekezlet nemigen adott támpontot az elinduláshoz. Az érintettek, azok tehát, akik élik az apró falvak mindennapját, hallgatásba burkolóztak, Tóth Lajosnak, a krasznokvajdai körzeti általános iskola igazgatójának kivételével, aki haragos őszinteséggel körzete elhanyagolt állapotát tette szóvá.

Önkéntelenül tört ki a nevetés, amikor már a sokadik felszólaló nyújtott be igényt a „Meseország" című előadásra — ennek a költségvonzata a legkisebb, mindössze 100 forint, erre igazán futja a „keretből", és attól sem kell tartani, hogy nem lesz hozzá közönség...

A „Csereháti Napok" első ízben kerülnek megrendezésre, tehát helytelen volna gáncsoskodni, a szervezők szemére hányni, hogy a tájegység sajátosságai nem szívódtak fel a programba, a rendezvény így az ország bármely részén „elmenne". Egyedül az alsóvadászi küldött érzett rá arra, hogy fontos volna a népi kultúra tárgyi emlékeinek felkarolása, gyűjtése. Hihető, hogy a mostani rendezvények révén begyűjtött tapasztalatok később gyümölcsöződnek. Annyit azonban szükséges megjegyezni, hogy a száznál több megajánlott rendezvény „testreszabottabb", „csereháti asabb" lehetne, ha nem kívülről, mintegy tálcán kínálják fel, hanem valóban a dombvidéki falvak igényeire építenek (sajnos, igényfelmérő munkát senki sem végez).

E sorok írója felszólalásában hiányolta, hogy a rendezvények mögött semmiféle szociológiai háttér nem sejlik föl; az apró falvak nyomasztó népesedési gondjaira egyetlen előadás sem utal, pedig a járás vezetőinek pontos képük van a népmozgalmi tendenciákról.

Mielőtt egyetlen körzet tanulmányozásába fognánk, röviden fel kell vázolnunk a Cserehát mostani sajátosságait. Borsod-Abaúj-Zemplén megye encsi járásában 82 falu található, ebből 38 a csereháti dombvidékre esik. A falusiak városba áramlása világjelenség, ezen belül ismert tendencia a hegyről-dombról való fokozottabb menekülés. A Csereháton tehát kettős erő érvényesül: az ipar, a város jellegű fejlődés vonzását felerősítik a lejtős területről való természetes elvágyódás indítékai. Abaúj-Torna vármegye népfogyatkozására már a múlt század végén felfigyeltek. 1880 és 1890 között hazánk népessége 10 százalékkal gyarapodott, Abaúj-Tornáé csupán 1%-kal, az érintett csereháti községek zömének lakossága viszont 10 százalékkal csökkent. A megélhetés egyetlen forrása a földművelés volt, ami embert próbára tevő erőfeszítéseket kívánt. A 3—5 aranykoronás szántók átlagtermései mélyen alatta voltak az országosnak. Kimutatták, hogy e lejtős területen a szántók évente 40—120 tonna termőtalajt vesztettek hektáronként a legveszedelmesebb erőziós erő, az eső miatt, amit trágyázással pótolni nem lehetett. Az alázúduló esők valósággal „lemosták" az embert is a dombról. A felszabadulás után menekülésszerű méreteket öltött az elvándorlás. A kötelező terménybeszolgáltatás idején az állam nem volt tekintettel a termelési önköltségre, szabott áron, kezdetben 42 forintért, később 70—80 forintért vásárolta fel a csereháti gazdák búzáját mázsánként, függetlenül attól, hogy itt akkoriban egy mázsa búza önköltsége 500—600 forintra rúgott. Fölöslegük nem lévén, nem élvezhették a szabadpiac csillagászati búzaárait (700—800 forintot is megadtak mázsájáért, állatból, állati termékekből se pénzelhettek, azt is be kellett adni). A preferencia elve az iparfejlesztést szolgálta. 1960-ban e tájon is létrejöttek a téeszek. Ekkor csak azok nem fordítottak hátat a földművelésnek, akik életkoruk szerint már nem tehették. Némelyek óva intettek attól, hogy a Csereházat is „beszervezzék", joggal tartottak attól, hogy a mostoha adottságú vidék termelőszövetkezetei csak állami dotációval tarthatják fenn magukat. Így is lett. Büttösön például 1964-ben mindössze 82 fillért „ért" egy munkaegység — az állam 16—18 forintra kiegészítette. A közösből származó csekély jövedelem a háztáji gazdálkodás felé fordította a téesztagok figyelmét; amit itt megtermeltek, részben felélték, a tetemes maradékot szabadpiacon értékesítették. A Csereházat háztáji és kisegítő gazdaságaiban jelenleg több a szarvasmarha, mint a téeszistállókban, általában jobban is tejelnek, hízott marháikért jó pénzt kapnak. A felsővadászi II. Rákóczi Ferenc Tsz tagsága évente kb. 8 millió forint értékű tejet, hízott marhát, sertést, egyéb termelvényt ad el saját termelőszövetkezetének, Krasznokvajdán és környékén ennél is többet. A korábban bevezetett állami végtermék-dotáció tartja a „lelket" a dombvidéki téeszekben, ami valójában nem tekinthető „össztársadalmi ajándéknak" — mint sokan állítják —, hanem az itteni magasabb önköltségek ellensúlyozását szolgálja.

1966-ban hét csereháti falu alsófokú tanácsi körzeti székhelye lett Krasznokvajda, egyben a termelőszövetkezet központja is. Az 1949-es népszámlálás 2982 embert talál a hét községben, az 1970-es hatszázzal kevesebbet (becsült adatok szerint jelenleg kb. kétezren lakják a településeket). Természetesnek a növekedést tartjuk, bár elviseljük a megállapodottságot, azaz a stagnálást is. De Krasznokvajdán, Keresztétén, Perecsén, Pamlényban és Szászfán egyetlen ház sem épült 1970-ig, ellenkezőleg, 21 összedőlt. Kányban és Büttösön 11 új házat jelez a népszámlálási összeírás 1960 és 1970 között. A szomszédos tájegységbe, a Hernád-völgybe mélyen benyúló miskolci agglomeráció egyik faluja, Forró, kevesebb embernek nyújt otthont, mint a krasznokvajdai körzet hét települése, s 1960 és 1970 között 70 új házzal gyarapodott (lakossága 220 fővel).

Az elmúlt tíz évben kb. 350 gyermek végezte el a nyolc osztályt a krasznokvajdai körzeti iskolában — közülük ötvenen maradtak otthon. A kitűnően ellátott iskola (még tornatermük is van) 21 tagú tantestülettel rendelkezik, közművelődési hatása azonban csak a bejáró gyerekek révén sugárzódhat szét a kapcsolt községekre. Pamlényban 1950-ben még ötvennél több felsőtagozatos gyermek tanult — a gyér gyermekáldás miatt be kellett zárni az iskolát, de erre a sorsra jutott a kányi, perecsei, keresztétei iskola is, Szászfán (1949-ben még 528-an lakták, ma alig háromszázan) csak két osztály tanul (első-második), Büttösön a négy alsótagozatot találjuk. Ahol megszűnik az iskola, az egyetlen közművelődési fórum szűnik meg vele, pedagógus hiányában nincs kire „kiosztani" a közművelőszerepet. A néptanító mint a mindenkori népművelés „mindenese" nélkülözhetetlen szerepet játszott az apró falvak életében — hiánya űr, s nem tudjuk, milyen „hiánybetegségek" támadnak miatta, milyen hatások töltik ki az „űrt". Egy biztos: ezekben a falucskákban jeles nemzeti ünnepeink is jeltelenül telnek el, nincs, aki megrendezze.

Könyvtár Krasznokvajdán, Szászfán és Büttösön működik. Évi költségvetésük 70 ezer forint, bérrel együtt. A krasznokvajdai körzeti könyvtáros függetlenített státusban van, a többiek tiszteletdíjasok (a büttösi jelképes összeget kap, 100 forintot havonta, dolgát pusztán ügybuzgalomból nem hagyja abba). Szászfán a téesz tartja fenn az ifjúsági klu-

bot, 300 forintért. A büttösi művelődési otthon vezetője negyedévenként 500 forintot kap, a krasznokvajdai havi 400-ért dolgozik. A bezárt perecsei iskola nyugalmazott tanítója — népművelési ügyvezetőként — a következőképpen írja le az állapotokat: *„Zárkózott, közömbös életet élnek az emberek. Rendezvényekre nagyon nehéz összehozni őket. Leköti őket a háztáji és a téeszgazdálkodás, másrészt korán fekvő, fáradt emberek... A tanács régi épületében levő kultúrterem már teljesen használhatatlan, omladozó, életveszélyes, marad a tanterem, amit csak fűtési idényen kívül lehet használni, mert a körzeti tanács semmiféle ellátmányt nem biztosít. A letéti könyvtárat szinte kizárólag az iskolásgyerekek használják. Iskolai szünetben van mozgás, hazajönnek a középiskolások, főiskolások, még szindarabokat is tanulnak. Az ősz beköszöntével megint semmi..."*

A járási tanács készíttette felmérésből idézek: *„A felszabadulás után e terület lakossága legelőször is a gazdasági élet felemelkedésének útját kereste-kutatta, hogy sok évtizedes elmaradottságát gazdaságilag megalapozza."* A következő mondat még erre is „ráfejel" zavaros „pallérozottságával": *„A gazdasági megerősödést nem kísérte a kulturális igények adta lehetőségek kiaknázása"*, majd: *„Szinte minden községben előtérbe került a gyermekekkel való foglalkozás, amely főként vasárnaponként történik."* Mindezek ellenére megtudjuk a „tanulmányból" az igazat is: *„Kimondottan közművelődés céljára a hét községben egyetlen művelődési otthon nem épült. Kányban, Pamlényban, Perecsén egyáltalán nem volt mozi... A közművelődés területén gyökeres változást csak az hozna, ha a községek művelődési otthonaikat korszerűsítenék, főként Krasznokvajdán, a körzeti székhelyen a kastélyt alkalmassá tennék a korszerű népművelési munkák végzésére..."*

Nézzük tehát Krasznokvajdát, a körzeti székhelyet. A hét község évi tanácsi fejlesztési alapja 160 ezer forint. Ha legalább tíz évig semmire se kellene költeni, megtakaríthatnák ezt az összeget, talán elegendő lenne a műemlék jellegű kastély renoválására, ami jelenleg arra vár, hogy életveszélyessé nyilvánítsák (most a körzeti könyvtár van benne). A faluban nincs olyan helyiség, amiben ötvennél több ember elférne. Minden közművelődési rendezvény az iskolában zajlik. Az értelmiségi klub az iskola napközi otthonának éttermében székelt. A falunak sok értelmiségi dolgozója van: huszonegy pedagógus, orvos, állatorvos, gyógyszerész, tíz tanácsi alkalmazott, a téeszben legalább húsz mezőgazdasági szakember, postamester stb. Az értelmiségi klubot azzal a céllal szervezték, hogy a kvalifikált emberfőket tudatosan kapcsolják be a táj sajátos gondjainak tanulmányozásába és megoldásába. Az egyesek által megismert valóságmozaikoknak itt kellett volna összképpé kerekedniük egymást okosító beszélgetéseken. Adorján László, a művelődési ház igazgatója azonban keserűen veti papírra: a kiscsoportos formákra tervezett tevékenység nem változtatta be a hozzáfűzött reményeket. Az értelmiségi klub két „fegyverténye" egy rádió- és egy tévészereplés volt (két „panaszpontjukat" viszont sikerült orvosolniuk általa: egy hidat megnagyobbítottak és az iskolához pormentes bekötő utat építettek). Egész évben egyetlen kötött programjuk volt. Az ifjúsági klub sem vált működőképessé. Az irodalmi színpad azon bukott meg, hogy még tíz embert se tudtak beszervezni a KISZ-korosztályú fiatalok közül. A falu műsorgondját politikai és társadalmi ünnepségekre egyes-egyedül az iskola tanulói oldják meg. A közművelődési terv is erre teszi a hangsúlyt: *„A község közművelődési feladatait a politikai és társadalmi ünnepségek rendelkezésére kell koncentrálni műsorok biztosításával."*

A legfájóbb, hogy ennyi értelmiségi ember él itt és nem képes egy klubnyi együttgondolkozásra a tájról, amellyel sorsát egybekötötte. Végre beköszöntött a viszonylagos jómód, eltűntek a megélhetés korábban emésztő gondjai, majd minden ház tetején tévéantenna (már három színes is van, és nem „közületi"), és az összefogás egyre késik. Az idézett tanulmány szerzői lényeges problémára is rátapintanak, mondván: *„Művelődésügyi vonalon gondot jelent a későbbiekben, hogy nevelők letelepítése bizonytalanná válhat, hiszen nincs hosszú távra garantálva, hogy alkalmazásuk a körzetben biztosított, mert függ ez a tanulócsoportok számának alakulásától."* A szomorú jóslat egy hagyományos felfogást is tükröz: a művelődésügy legfőbb letéteményesének még mindig a pedagógust tartják, pedig egyértelműen kitetszik a statisztikából, hogy az egyéb értelmiségiek száma már meghaladja a pedagógusokét.

Tóth Lajos iskolaigazgató szüntelenül figyeli a gyermeklétszám alakulását. Ő tervez, rajta kívül álló erők végeznek. 1972-ben, az akkor született gyermekek jogán, 269 tanulót „ütemezett be" az 1977—78-as tanévre — 24-gyel kevesebb lesz (a szülők elköltöztek). A csökenés nem állt meg, négy év múlva mélypont, feltehetőleg tartós stagnálás következik 211 fős tanulószámmal.

Krasznokvajdát modellüzemnek jelölték ki, 60 milliós mezőgazdasági beruházás valósul meg itt. A népesség elöregedése, a fiatalság nem csökkenő elvándorlása veszélyeztetheti a beruházások hasznosulását. Az optimális népességszámot fenn kellene tartani, mert nem remélhető, hogy a másutt már letelepedett, házat és egzisztenciát teremtett fiatalok visszajönnek olyan faluba, ahol öreg házak és öreg emberek vannak. A régi vályog- vagy vertfalú házakat „kipofozzák" ugyan, korszerűsítésükre is egyre többet áldoznak, de a házak csak megmaradnak réginek, szigetelésük nem lévén, mállnak, sülylyednek, elenyésznek.

A rövidéletű ifjúsági klub egyik kötött programja egészségügyi előadás volt: „Alkohol-nikotin-kábítószer." Sajnos az italfogyasztás aggasztó méreteket öltött. Tavaly a kiskereskedelmi forgalom csupán 3,5, míg a kocsmai 10,4 százalékkal növekedett a baktakéki ÁFÉSZ körzetében, amelyhez Krasznokvajda és vidéke is tartozik.

Tóth Lajos immár huszonegy éve krasznokvajdai lakos, tizenkét éve iskolaigazgató, ő a hét falu párttitkára is. Meggyőződése, hogy az egyoldalú mezőgazdaságfejlesztéssel nem állítható meg a népfogyás, némi ipart is kellene teremteni, tájba illőt, hogy a tanítványaiból verbuválódó szakmunkások is megélhetést találjanak. A tények makacs dolgok, jövőtlenséget szuggerálnak, de aki csak unos-untalan ezt tudja fújni helybéliként és ide csöppenő idegenként, az ártalmára van a tájba fogózó emberi akaratnak. Lehetetlen, hogy ne volna megoldás. Az a közművelődés ér valamit e tájon, mely az ittmaraszaló hatásokat erősíti.

És az efféle közművelődésnek itt kell sarjadnia, a táj embervilágában kell gyökereznie — elegendő értelmiségi él már ezen a vidéken ahhoz, hogy a „nép okos gyülekezeteként" termőre fordítsa ne csak az erodált, ám megjavítható dombi földeket, hanem az emberi szellemet, a széthúzás helyébe az összefogás kényszerét emelve törvényerőre. A kívülről várt közművelődési akciók alig érnek valamit. A járás művelődésügyi szakemberei műsorokban gondolkoznak, költségvonzatokat méricskélnek, és a java programokat a járási székhelynek tartogatják, mintegy „lefölözve" e műsorszemléletű közművelődés hasznát. Krasznokvajda és környéke közművelődésének szakemberei megvannak: pedagógus, orvos, gyógyszerész, mezőgazdasági mérnök, marxizmus—leninizmus esti egyetemet végzett ideológus, jogokban járatos közigazgatási szakember, képzőművészetet ismertetni tudó tanár. Ez a potenciális közművelődési erő indító indulatra vár.

Azt nem sikerült megtudnom, miért vár, miért nem adja tanújelét létezésének. Meglehet, a tárgyi feltételek súlyos gondjai miatt nem képes cselekvő erővé válni, vagy a jövőtlenség sokkhatása fogja vissza.

Csereháton a helyzet cseppet sem rózsás, de — talán — nem reménytelen.

GULYÁS MIHÁLY

Egy tanterv margójára

Elgondolkoztató indítvány látott napvilágot a *Köznevelés* 1976. 6. és 7. számában, s a *Magyartanítás* ugyancsak tavalyi első füzetében: a gimnáziumi magyar nyelv és irodalom tantervének tervezete. A reformtervjavaslatot előzetesen az iskolák *két százaléka* vitatta meg. A közzététel után a nevelők, a tanári és tudományos munkaközösségek eljuttathatták véleményüket az illetékesekhez. A *Magyartanítás* 2. és 3. száma több észrevételt adott közre a beérkezett javaslatokból. A negyedik, legutóbbi füzetben ezeket sommázták. Azt is közölték, hogy a tanterv készítői mit tettek magukévá a bírálatokból és mi az, ami továbbra is orvoslásra vár.

A tervezet előirányozza a magyar irodalom gimnáziumi tanításának — eddig minden bizonnyal példátlan — *csökkentését*. Kevesebbet, de mélyebben, mondják. És ritkítanak. Művek, alkotók erős megrostálásával, meg az egyébként *csak helyeselhető* működpontúságra hivatkozva a történetiség elvéről való — *nem helyeselhető* — lemondással. Mindennek kára tetemesnek ígérkezik. És bár a nem kötelező, *kiegészítő anyag* — az adott időkereten belül — a tanár belátása szerint szélesíthető, az irodalom tanítására szánt amúgy is szűkös idő úgy visszaszorult, hogy — kivált az eddigi három helyett két irodalomórába zsúfolt és Jókaival meg Arannyal megnövelt másodikos anyaggal — minden tisztes tanári ambíció megtorpanásra kényszerül. Akik pedig restek arra, hogy jószántukból többet adjanak — hisszük, ez az elenyésző kisebbség —, azok mintegy törvényes menlevelet kapnak — egy tanári bírálat szavával élve — az irodalom kasztrációjához.

Az elvett másodikos irodalomórát a magyar nyelv kapta. Bőven idézhetnénk a *Magyartanítás*ban közreadott ellenvetésekből. Summájuk az, hogy míg tanár és diák az irodalomórákon liheg a sietségtől, az idő bőségzavarában szenved az átfedésekkel és fölös ismétlésekkel megtűzdelt, túlontúl levegős nyelvtanórákon. Ennek árát, a régi és a XVIII—XIX. századi irodalomanyag csökkentését „a tanterv *legnagyobb negatívumának*" tartják, amely — olvassuk — „az irodalom feladatáról mondottakkal szöges ellentétben áll, és hitelét erősen csökkenti". Ha a nyelvészek *értő többsége* az óraszám emelését *feltétlenül* szükségesnek véli (nem tudjuk, hogy így van-e), ám harcolják ki. De semmiképp se az irodalom rovására. Mert most, a megfogyatkozott másodikos irodalomórával ez következett be.

A tanterv készítői a magyar reneszánszot két Janus Pannonius- és két Balassi-verssel vélték elintézhetőnek. A hazai barokkot pedig úgy, hogy Zrínyit kihagyták a kötelező anyagból. És bár az ellenvélemények hatására még néhány Balassi-versnek helyt adtak, s a *Szigeti veszedelmet* is képviselni fogja valamilyen szemelvényes anyag, a némileg módosult kivitelezés — nemcsak a régi magyar irodalom kapcsán — mégis egyfajta „sajátos" irodalmi szemléletet tükröz.

E szemlélet legsúlyosabb negatívuma a már jelzett tétel: „[...] nem az a célunk, [...], hogy egy korszak irodalmának a történetét tanítsuk meg." Majd alább: „ne irodalomtörténetet tanítsunk, hanem műveket elemezzünk". Ez volna hát „a tanterv egyik célkitűzése". (*Magyartanítás*, 1976. 4. 160—161.) Mindeddig úgy tudtuk — és ehhez marxistának se kell lenni —, hogy az irodalomtanítás, középiskolás fokon, történeti stúdium. Ezt a tényt szembeállítani az — ismételjük, *csak helyeselhető* — működpontúsággal, súlyos, eklektikához vezető önellent-

MAROS TAMÁS

MAROS TAMÁS épület

Az épület, az építész és az építészet

MÓSER ZOLTÁN INTERJÚJA

Maros Tamás a töki lakótelep tervezéséért az idén Ybl-díjat kapott. Az újságokban csak e rövid közlemény jelent meg; most ezt próbáljuk bővíteni, magyarázni. Nem portrét rajzolunk róla, s ezért nem is hétköznapjait, munkavégzését, nehézségeit, életét követjük szemmel, inkább az általa tervezett és megépített lakótelepről kívánunk szólni. Annak szépségéről és hasznáról, formájáról, jelen- és jövőbeliségéről. A szembesítés módszerét választottuk ehhez: az épületet az építésszel, az építészt az építészettel szembesítettük, a tervet a megvalósulással.

Falu — új falu — a jövő faluja

Hogyan született meg a lakótelep építésének gondolata? Hogyan lettél e vállalkozás tervezője? Egyáltalán hogyan és honnan kerültél ide?

Hét év szakmai múlt állt mögöttem, a legkisebb eredmény nélkül. Négy évet tervezőirodában töltöttem. De az inkább hivatal volt, alá-fölé-mellérendeltségi viszonyokkal, s nem autonóm közösségek együttese. Lehet, hogy 15 év múlva én is kaptam volna valamilyen nagyobb munkát, de ezt nem vártam meg. Egyik ismerősöm ismerőse szólt, hogy a töki Egyetértés tsz-ben volna egy állás: egy gyümölcskombinát kivitelezéséhez kerestek valakit. Mivel én úgyis a kivitelezés felé hajlottam, eljöttem ide. Egy éve voltam itt, amikor a tsz vezetősége, Rakusz József elnökkel elhatározta az építkezést. Lehetővé tette ezt a megváltozott pénzügyi helyzet is, a nagy építési hitelek: a szociális kedvezmények levonása után az összeg 25%-át kell befizetni, a többire 30 éves törlesztéssel, 2 és 6%-os kamat mellett adnak hitelt. Ugyanakkor volt a tsz-nek egy építő részlege, akik évente 15—20 lakást felépítettek, de nem itt a faluban, hanem más helyeken. Így aztán elhatározták, hogy itt, a saját dolgozóiknak építenek egy új lakótelepet.

Rados Jenő Magyar építészettörténet *című könyvében közel 100 oldal foglalkozik az 1945 utáni építőművészetünkkel. Megdöbbentően igaz: egyetlen falusi ház sem szerepel benne! Ne kérdezzük most az okokat. Tudjuk, hogy falura házat bárki tud tervezni. De hogy az több legyen, mint négy fal tetővel, benn egy családdal — akik valahogy élnek —, ahhoz egy kicsit művésznek, költőnek, szociológusnak pszichológusnak is kell lennie a tervezőnek. De mindez még nem elég: érteni, éreznie kell azokat az embereket, akiknek épít. Ti soha nem voltatok falusiak. Nem jelentett ez valami nehézséget?*

Nem az a baj, hogy falusi ház képe sem szerepelt Rados könyvében, hanem az, hogy egyetlen olyan épület sem, amely inspirálhatta volna a falusi építészetet. Egyszer olvastam egy cikket, Passuth Krisztina írta, hogy csak építsenek a falusiak, eddig is azt tették, és csak ment valahogy. Ez a szemlélet tarthatatlan. Amíg itt beszélgetünk, legalább 10 családi ház épül fel az országban — óránként négy épül... Ahogy a televíziót sem a falusi barkácsolja össze, hanem szakember, gyárakban, úgy az építést is rá kell bízni az építőre. Mert ezt a katasztrofális helyzetet a városi értelmiségnek kell megoldani. Természetesen nem úgy, hogy egy mérnök egy kofferral lemegy falura, hogy tessék, itt vagyok! Ezt a tevékenységet sokkal jobban intézményesíteni kellene, és ellátni az intézményt mindennel, hogy a fejlett műszaki és technikai feltételeknek megfeleljen.

Az építésznek nagy előnye és főleg öröme, ha érzi a genius locit, és ennek szellemében tervez. Pótolhatatlan öröm az is, hogy látja tervei megvalósulását. Arra nincs ideje — de nem is kell hogy átváltozzék egy-egy alkalomra falusinak, hiszen más eszközökkel dolgozik, mint a színész. Tapasztalatait, teljes tudatát és tudatalattiját kell összpontosítania a feladatra, amelynek megoldását türelmetlenül sürgetik.

Valóság 1976/8

A terveket feleségemmel, Pesten készítettük el, 3 hónap alatt. Nem az egészet, csak azt, ami feltétlen kellett az elinduláshoz. Aztán ezt fokozatosan fejlesztettük tovább.

Természetesen ha nem is lettünk e rövid időre falusiak, arra gondoltunk, hogy kiknek épül a telep. Így egy dologhoz kötöttük magunkat: minél inkább földközelbe építsünk, hogy aki benne lakik, minél több földet lásson, és legyen sajátja is, ahová kiléphet.

„Téves az a nézet, hogy a modern mozgalom minden hagyományos és népi művészettel szemben cinikus álláspontra helyezkedik. De éppen a fejlődés folyamatának ismeretében nem akarjuk, hogy mai megváltozott feladataink túlhaladott formákban fejezzük ki" — írta Breuer Marcell. Paul Valérynél pedig ezt olvastam: „A legmagasabb rendű szépség szükségképpen zsarnoki." Amit te egy falunak, a falusi embereknek építettél, teljes elfordulás minden hagyományos formától. Úgy hiszem, hogy merész tett volt ez. Már-már „zsarnoki". Honnan volt merszed, hogy ezt így tervezd és csináld meg?

Azt, hogy népi építészetünkből asszimiláljuk az új építészetet, én képtelenségnek tartom. Ez ellen a falusiak tiltakoznának a legjobban. Egyáltalán mindent el kellene felejteni, vagy legfeljebb tudat alatt tárolni. Mindenesetre a jó dolgok, a tökéletesek képesek választ adni a kor, a jelenkor kérdéseire. Így amit rossznak tartunk, az azért rossz, mert elkalandozik térben és időben, tehát nem kötődik sem a helyhez, sem a jelenhez.

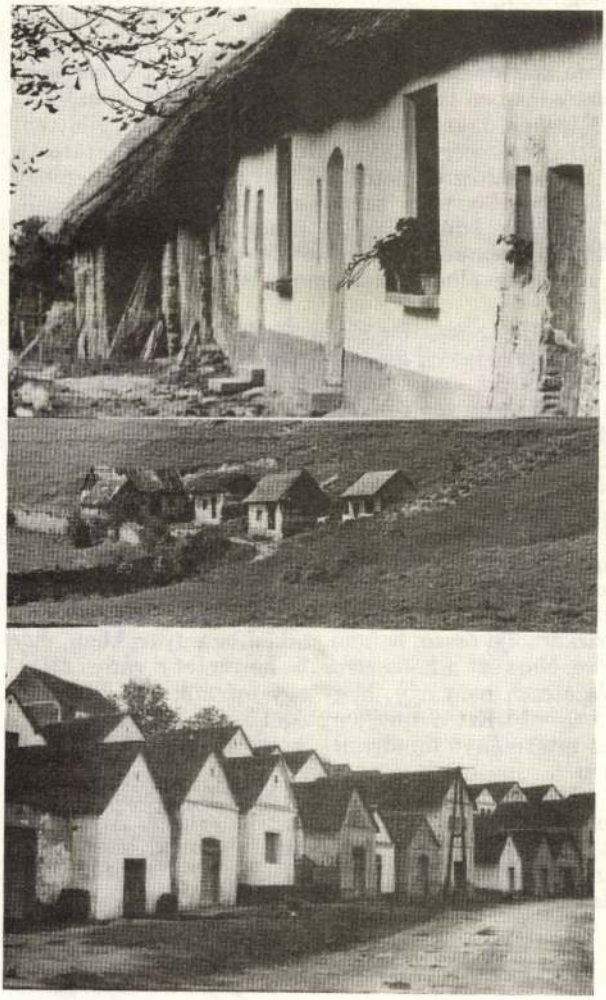

Az antropomorf arányokat, a célszerűséget, az egyszerű szerkesztést alkalmazza a népi építészet, de a modern építészet is. Egyáltalán, ezeket az ismérveket fellelheted minden jó alkotásban. Így hát a probléma nem az, hogy a tradicionális faluépítéshez térjünk vissza, hanem az, hogy a mai adottságokhoz alkalmazkodjunk. És ez a nehezebb! A sátortetős családi háznak semmi köze sincs hagyományainkhoz, még kevésbé az új építészethez, amit meg akarunk falun is teremteni. Hogy ez a telep ilyen, azt a véletlennek is köszönhetjük. Annak, hogy a tsz építőbrigádja építette, és nem valamelyik nagyvállalat. Mert akkor bizonyára daruval felhúzott blokkházak vagy panelházak lettek volna! De így a tervezéskor a hagyományos technikára kellett gondolni, és maga ez a tény nagy szabadságot adott. Ugyanígy a beruházó, az OTP sem szólt bele semmibe. Csak a többszintességet meg a közműve-

sítést kötötte ki, és azt, hogy legalább 60 lakásnak kell épülnie. A tsz vezetősége négylakásos, kétszintes házakra gondolt (kettő alul, kettő felül), külön telekkel, kerítéssel. Lebeszéltem őket a parcellázásról, mert így nagyon megdrágulna a közművesítés, s a ház előtti parcellák használata sem lenne egyértelmű. Inkább legyen egy telep, egy koncentrált egység, lakásonként külön bejárattal, távolabb kis telekkel. Ebben meg is egyeztünk. Még azt kérték, hogy egy lakást 300 000 Ft-ból hozzak ki. Az elején ez sikerült is, de az áremelkedések után már nem.

Mindenesetre maga az építés, a terv támogatása és kivitelezése a tsz részéről igen progresszív lépés volt. S hogy miért nem követik más tsz-ek is? Mert ez semmi haszonnal nem jár számunkra. Sőt, egy ilyen maximált áras munka, ahol nagyon alacsony a lakások ára, egy kicsit ráfizetéses is, és ezt nem minden tsz vállalhatja.

A „magas ház vagy földszintes ház" kérdését mintha sajátos kompromisszummal oldottad volna fel...

Ma az építkezés non plus ultrája a kertes családi ház — minél több lépcsővel. De bármily csodálatos találmány is a lépcső, bármily fantasztikus építészeti hatások keltésére is alkalmas, én anakronizmusnak érzem ma vidéken, főleg sík terepen. Perbálon földszintes beépítést terveztünk volna — persze a lakáson belül lettek volna szintkülönbségek, de nem egymás feletti szintek! —, ha a többszintes lakásokat az OTP hitelfeltételei elő nem írják!

Tervezéskor gondoltál-e a falusi élet szükségleteire és konvencióira? Például ha valaki disznót akar tartani? Kertészkedni?

Te is falun élsz, és tapasztalod a falusi életforma ellentmondásait: ünneplőbe öltözött öregember megy a templomba, közben olajos overallban fiatalember bütyköli a vadonatúj Zsigulit. Elmaradottság, technikai haladás, gyorsuló idő...? Hogy értelmezzem ezt a jelenetet? Nézd, ezeket a lakásokat nem állattartáshoz terveztük. (Ha lett volna igény, természetesen tervezhettük volna úgy is!) Ezért megengedhetetlen, hogy 100 családból 3 disznót tart, tehát egy sufnit épít a lakások elé, persze engedély nélkül. Ez megengedhetetlen a jelenlegi lakás-sűrűségnél. Mert itt ez fővárosi sűrűség. Természetesen meg lehetne azt a három disznóól építését is oldani valahol, de nem itt! Viszont ez már nem az építész problémája, ez mindenkié, az egész telepi közösségé. Zöldségkerteket parcelláztunk. Belátom, hogy ebben egy kis hibát követtünk el: ragaszkodnom kellett volna, hogy legalább 500 méterre legyenek a lakásoktól.

„Építeni annyit jelent, mint életfolyamatokat alakítani" — írta Walter Gropius. Ha szabad tovább kétkedve kérdeznem, „mit szól" ez a lakás, ha egy családban 4—5 gyerek születik: ha ideköltöznek a nagyszülők, ha 3—4 tagú vendégsereg érkezik? Azt hiszem, mindhárom eset lehetséges, reális, de ehhez szűknek tűnik ez a lakás.

A lakások 80—87 m^2 alapterületűek, tehát a mai normák szerint nagynak számítanak. De te másra gondolsz. Egy ideális lakásnak a családi élet változásait tudnia kell követni, átépítéssel, bővítéssel. De volna más megoldás is. Egy településen belül sokféle lakásnagyságot, és fajtánként legalább két minőségi fokozatot kellene megépíteni. Mi, itt Perbálon összeírtuk a jelentkezők adatait, a családok létszámát, kor, nem és foglalkozás szerinti megoszlását, a szokásaikat. Ezek után három lakásnagy-

ságot terveztünk, de végül csak a közepes nagyságú lakásra volt jelentkező. Így azt építettük meg három változatban. A telepen még 40 lakás épül, és itt nem kérdezünk meg senkit, hanem igyekezni fogunk egy olyan szisztémát tervezni, ahol elvileg végtelen a variációk száma. Meggyőződésem, hogy egy felméréskor presztízsből nem választanak kis lakást, még ha indokolt volna is. Pedig egy ilyen telepen cserélhetők lennének a kis és nagy lakások, a családok változásához mérten. Csakhogy erre nem gondolnak.

Egyébként ezeket a lakásokat 6 főre terveztük: 4 gyerek vagy 2 gyerek és a nagyszülők. Így a két hálófülkében lenne négy hely, két fekhely meg vagy a galérián, vagy a nappaliban. Egyébként a 4—5 gyerekes nagycsalád olyan ritka manapság, mint a fehér holló. Itt egyelőre még 3 gyerekes család is csak egy van.

„Benne vagyunk, benne mozgunk, benne élünk tehát az ember alkotásában! Azt lehet mondani, hogy itt benne lélegzünk valakinek az akaratában és választásában. Erőszakkal fogva vagyunk az általa megadott arányok között" — ismét Paul Valéryt idézem. Három lakó, „akaratod foglya", háromféleképpen vélekedett. Az egyik nagyon jól érzi magát, a másik holnap menne, ha mehetne, a harmadik a magas rezsit (1500—2000 forint a törlesztéssel együtt) sokallja. Hogyan látod az ott lakók életét? Milyen hatással van rájuk az új környezet?

Vannak dolgok, így többek között az önálló gondolkodás készsége, aminek kifejlesztése az iskolák feladata lenne. Akik nincsenek felkészítve a jónak és a még jobbnak, az újnak a befogadására, mit kezdjen azokkal a legmagasabb rendű műalkotás — egy könyv, egy zeneműű, egy szobor —, mit kezdjen a falusi lakásépítés? Akik nem szeretnek itt lakni, nem vinnék-e el magukkal a hőn óhajtott családi házukba nyomasztó gondjaikat? Csak ott a kutya se kérdezné meg, hogy érzik magukat.

Úgy látom, hogy a lakások egyértelműen jó hatással vannak a lakókra. Mert itt az életformájuk változott meg. A gyerekek még színpadot is állítottak maguknak és jelmezekben darabokat rögtönöztek. S mit szóljunk ahhoz a sommás véleményhez, amit én is hallottam egy háziasszonytól, aki szintén nem szeret itt lakni: „Olyan, mintha egész évben nyaralnom kellene: fehér falak, napsütés egész nap!" És hallottam egy reális negatív véleményt is: „Nem kívánhatja azt senki, hogy ebéd közben örüljek annak, ha a szomszédom lehúzza a W. C.-t!" De ez nem a telep kritikája, mert miért nem gyártanak más szerkezeteket!

Talán Te is tudod, hogy kezdetben több ragadványneve volt a lakótelepnek. Én kettőt hallottam: sugrósánc és csirkekeltető. Mivel mindkettő valamit elmond a lényegéből, nem találom gúnyosnak ezeket.

A magyar falu előbb látott modern sertéstelepet dán klímaberendezéssel, preszszót üvegfallal, mint modern lakóházat. Persze, hogy értetlenül áll meg előtte! De mit jelent az új építészet egy átlag értelmiséginek? Külföldön ha járt, megnézett akár csak egyetlen új épületet is? De maradjunk Perbálon. A stresszhatás természetes. Ez először talán negatív, de fokozatosan javul a helyzet, ahogy jönnek az új lakók, s ahogy az új környezethez hozzászoknak.

Dehio írja a középkori várakkal kapcsolatban, hogy „nemcsak erősek akartak lenni, hanem erőseknek akartak látszani is". Milyenek akartak lenni és milyennek akartak látszani a perbáli lakások?

Ez a 100 lakássejtből álló halmaz Egy Egész akart lenni, és annak is látszani. Messziről a sziluettje a tájba simul, és csak közelről válik el élesen a környező gabonaföldektől; sűrűségével, ritmusával, utcáival, térarányaival ember alkotta közeget teremt.

A múltkor egy levél címzésén ezt olvastam: Dankó-köz. Tudtam mindjárt, hogy akinek megy a levél, hol lakik, kicsoda. Vagy ha ezt hallom, Pityerszer, rögtön az Őrségben érzem magam. De ha azt, hogy „X. Y. lakótelep", csak dobozházakra vagy sátortetőkre gondolok, és semmi szép, semmi jó nem jut eszembe. Olyan hidegnek érzem ezt az elnevezést. Gondoltál-e arra, hogy ezt a lakótelepet valami jelzővel illesd? Vagy elnevezd valaminek? Ismered a példákat a modern építészetből. Bofill az egyik magasházát „Kafka kastélyának" nevezte el. Wright pedig a saját házát Taliesinnek, „csillogó szemöldöknek".

A kataszteri térképen Kisperbál a neve, én is annak hívom. Becézni, mintha egyszülött fiam volna, nem akarom. Talán az ittlakók közül valaki kitalál egyszer egy jó elnevezést, a telephez illőt.

„Ha sikerül (az építész erőfeszítése), akkor el sem tudná képzelni azt a házat valahol másutt, mint ott, ahol éppen van. Környezetébe jól illő rész lesz. Díszíti a környezetet, ahelyett, hogy csúfítaná"—írta Frank Lloyd Wright. El tudnád-e képzelni máshol, a falu más részén ugyanezeket az épületeket? Más formát, más elhelyezést terveznél-e ide?

Száz lakás építésére 200×200 méteres területet kaptunk. A kérdés nem az volt, hova építsünk, hiszen az egészet kellett beépítenünk. Az volt a kérdés, hogyan építsük be a dombot? A hajlását követtük az épületekkel. Sajnos nem volt elég meredek ahhoz, hogy tervünk tökéletesen megvalósuljon. Teraszos lakásokat, házsorokat akartunk, ahol a felső átlát az alsó soron. Vagy lent gyalulni és fent emelni kellett volna a dombot, de ez túl drágának ígérkezett, vagy az alsó sort lapostetővel építeni, de ezt meg nem szeretik valamiért az emberek.

„Mit üzen az örökkévalóságnak" a lakótelep? Ma fiatal. De mikor lesz öreg?

Egy vályogház 100 évet kibír. Így gondolom, hogy ez is „elél" addig. A támfalak, a válaszfalak elnyűhetetlenek. A tetőcserepet majd cserélni kell, a parkettát is, az ablakokat az ajtókat többször festeni, persze meszelni. De az épületeket ma sokkal inkább az erkölcsi avulás fenyegeti, mintsem a fizikai. Lehet, hogy 10 éven belül elavult lesz, korszerűtlen.

Tervek, álmok és megvalósulások

Milyen szépséget próbáltál kialakítani a rajzasztal mellett, milyet kértek tőled a megrendelők?

Tervezés közben kerestük, hogy lehetne különböző magasságú és nem is mindig vízszintes síkokkal fedett tereket egy lakáson belül értelmezni. Hogy lehet izgalmasabbá tenni egy lakásbelsőt, hogy lehet a belső teret gazdagítani lépcső, függőleges faldarabok, vízszintes elemek felhasználásával.

Szólj valamit e külső és belső tér viszonyáról; hogyan alakult ki e lakások belső tere.

A lakás mindig csak *fele* a térélménynek. A másik a külső tér: az utcák, a terek; azok, amelyek engem a lakásba vezetnek, melyeket nap mint nap látok. Ezért nem

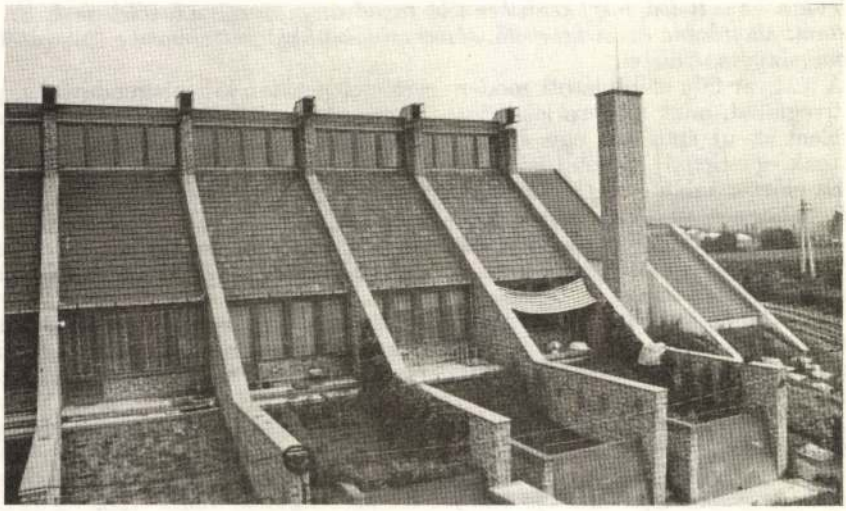

mindegy, hogy ezek milyenek. Arra kell törekedni, hogy a kettő ne váljon el. (Ezt nevezte Wright organikus építészetnek.) Mármost legtöbbször a kinti világ az adott. Az a jó építész, aki olyan épületet tervez oda, amelyik harmonikusan beilleszkedik a tájba, mintegy annak egyik eleme lesz. És jó építész az, aki e külső és belső teret eggyéolvasztja. A lakás belső tere a környező világ egy molekulája. Kapcsolatuknak töretlennek kell lenni, hogy ez a szerkezet élő maradjon.

Mi itt arra törekedtünk, hogy a belső teret minél hatásosabbá tegyük. Kerültük az egyforma belmagasságokat, igyekeztünk a vízszinteseket és a függőlegeseket megtörni enyhén ferde síkokkal, vonalakkal. Mert nem feltétlen velejárója egy szobának, hogy kocka legyen. Az esztétikum mellett gazdaságossági gondolatok is a nagy belső tér mellett döntöttek. Azért is törekedtünk arra, hogy ne legyenek szobák szerinti zárt terek, hogy minél kevesebb válaszfal, ajtó legyen. Ugyanakkor ezt a nagy belső teret sokkal könnyebb a központi fűtéssel kifűteni. A kialakult tetőtér formát a leggazdaságosabb elosztással akartuk kihasználni. Fenn van a két hálófülke és a fürdőszoba — ezek zártak — és itt van a galéria is, ami a leghasználhatóbb része lett a lakásnak. Olyan privát rész ez, zárt birodalom, bár fala nincs, ahová vendégeket nem visz az ember. Általában itt nézi a televíziót, de lehet itt elvonultan dolgozni, aludni. Igaz, van, aki ruhaszárítónak használja. Talán a padlás érzete szülte ezt a megoldást, meg az, hogy ott van a fürdő. Pedig lent építettünk külön kis mosókonyhát, egy fülkét. Ugyanakkor e belső térben olyan „közlekedő utat" terveztünk, hogy mindenképpen keresztül menjenek a lakók az egészen, és ne legyen a lenti, nappali részből „tiszta szoba". Így is van, aki teletette hatalmas dísznövényekkel, és nem használja, mert jobbára az étkezőhelyiségben gyűlik össze a család.

Tervezés közben mennyit gondoltál e lakások akusztikájára, mennyit a külső és belső színekre, mennyit a fények mozgására, a napra és a villanyvilágításra?

A lakások akusztikája kitűnő, engem is meglepett, mert tervezéskor nem gondoltunk rá. A színekről határozott elképzelésünk volt: kívül nyerstégla fehérre meszelve, piros cserép, szürke bádog. A fa mindenütt mahagónivörös. Belül a falak fehérek, a padlón szürke szőnyegek, illetve zöldre pácolt parketta. De nem sikerült mindent keresztülvinnünk. A külső fehér meszelés nem készült el, a lakók tiltakozása miatt: azt mondták, hogy az ólakat szokták meszelni.

Az, hogy egy lakás napfényes legyen, nagyon fontos. Ez annyira szokatlan volt a falusiaknak, hogy kétségbeesetten függönyöket és redőnyöket szereltek fel, még a keleti homlokzatra is, hol pedig erős naptól nem kell tartani. Ezeket azután egész nap leeresztve tartják. A mesterséges világításnál hasonló a helyzet: hozzászoktak

a sötét lakásokhoz. Most már sajnálom, hogy a költségvetésbe lámpákat nem vettünk be: azt ugyanis mindenki maga szereli fel, és oda, ahová kívánja. Igaz az is, hogy a korszerű világítás 20 000 forintba került volna!

Általában — konkrétan

„Az ornamentika minden emberi kultúra hű velejárója. Ha azt mondják rá, hogy őszinte; ugyanaz, mintha belülről fakadónak neveznénk. Az ornamentika az emberi lény emberi voltának elidegeníthetetlen eleme" — írta Frank Lloyd Wright. Új stílus szükségszerűen új ornamentikát kíván. Itt az első ránézésre úgy tűnik, hogy mellőzted, nélkülözted.

Az ember, amikor megadott összegből gazdálkodik, tehát ahhoz méretezi a lakóház terveit, mindenre gondol, csak erre nem. Mert ez vagy jön az egészből, vagy ha utólag toldok hozzá vala — még ha a legszebb dombormű is az —, félő, hogy csak sivár dísz lesz.

A támfalakra, az oldalfalakra nagyméretű jeleket szeretnénk festeni, lehetőleg fluoreszcens festékkel, hogy este is láthatók legyenek. Vagy ott van a kémény. Képzelj el egy falusi házat kémény nélkül: olyan csupasz az egész. Az az érzése az embernek, hogy ott van felfüggesztve az egész, vagy hogy itt kapcsolódik az ég a földdel. Egyetlen gyerekrajzon sem hiányzik, annyira a ház velejárója. Ezért is igyekeztünk a szellőzőket úgy megépíteni, hogy a kémény érzetét adják. (Persze ezek a „pótkémények" is.)

„Hol végződik a modern építészetben a korszerűség és hol kezdődik a művészet? Más szóval: mekkora adag művészet engedélyezhető? Hol és miképpen vonható meg a határ?" — kérdezte Breuer Marcell. Te milyen választ adnál e kérdésre?

Azt hiszem, az építészet „köztes" terület. Ábból is látszik, hogy nálunk a Műegyetemen tanítják. (De nem így a franciáknál, az olaszoknál!) Vagy amikor üdültünk egy alkotóházban, ott mindenki „Művész Úr" volt, csak én voltam „Apuka". (Mivelhogy ott volt a két gyerek is.) Aztán ott vannak a tervezőintézetek, amelyek szétzúznak minden művészi kezdeményezést: eleve olyan a felépítésük, olyan a légkörük, tele vannak szakmai konvenciókkal, amin nem tudják túltenni magukat, és ez minden fantázia gátja. Kialakult közben a „Szép ház" típusa a nagy középületeinknél. Ezeknek alaprajza, felépítése, még a lépcsőfokok száma is talán teljesen egyforma. Amin változtatgatnak, és az a *művészet* ma, az a homlokzat másfajta kiképzése. Természetesen létezik és kell is lennie egy magasabb rendű tipizálásnak, hisz nem lehet mindegyik épületet teljesen külön megtervezni. Vagy nézz meg egy kertes családi házat: megint ugyanaz az alaprajz, tető, ablakok, ajtók és csak a kerítés, a feljáró és a ház színe más. Pedig nem ott, hanem bent kellene valamit tenni: más és más fürdőszobát vagy konyhát tervezni — számtalan lehetőség van, egészen az ablakok kiképzéséig.

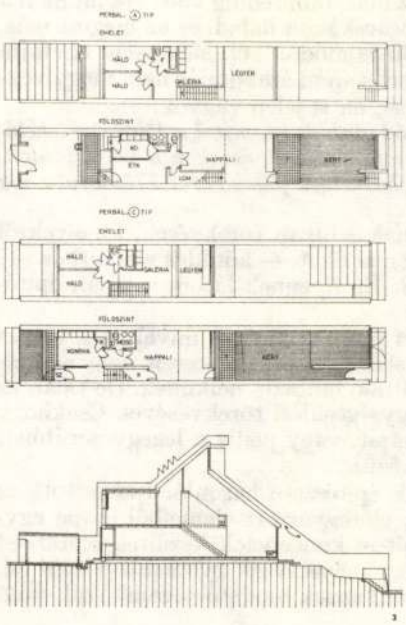

Határozottan állíthatom: egy fantáziával, szellemesen megtervezett és kivitelezett épület semmivel sem kerül többe, mint a szokvány. Csak itt valami

másról van szó. Az építkezéshez pénz kell. A kérdés az, hogy kevés van-e, vagy több is, mint ami kell. És az az igazság, hogy minél kevesebb a pénz, annál több *szellemi energiára* van szükség. És ez a szellemiség — minél inkább meg tud szabadulni a konvencióktól, melyek gátolják —, ez alakul át művészetté. S ez olyan szintű, amilyen volt a küzdelem a tervezés közben — amennyi energiát a megoldatlan feladatok kitalálására szánt az ember. S ha ezt nem teszi, vagy nem kell tennie, mert dől a pénz, ott pont ez az energia vész el, amit az alkotásba fektetünk, s lassan elvész maga az alkotás vágya, kényszere, ösztöne, s így lesz az építészből hivatalnok. Egy nagy tervezőiroda nem vállal el mindent, csak azt, ahol nagy pénzek forognak, s hogy ő is minél nagyobb haszonnal dolgozzék, szüksége van, hogy mielőbb kész legyen a munkával; így lehet az, hogy a meglévő típust alakítja át egy kicsit. Pedig úgy lenne jó a tervezés, ha úgy alkotna az építő, mint a regényíró. Minden jelentős vállalkozás előtt az egészet elölről kezdi, próbálja elfelejteni az előző művét, még ha oly kiváló volt is, mert most egy újat, egy mást akar létrehozni. De az építész nemcsak megtervezi, hanem végigviszi, végigszenvedi a munkát: ott van a kivitelezéskor is, egészen a beköltözésig. Lehet, hogy ez idealizált kép, de mi itt így csináltuk végig az egészet.

„A modern építészeti mozgalom nem a tulajdonképpeni műszaki gondolkodásból eredt. A műszaki eredményeket már jóval a modern mozgalom előtt is ismerték, és fel is használták. A mozgalom valójában abból az akaratból származott, hogy megértsük és felfogjuk e kor szellemét, tehát eredete akaratunkban van, és ennek érzelmi és világnézeti jellege van" — ezt is Breuer Marcelltől idézem. Mennyire van jelen e kis Egészben a mai kor, mennyire az 1970-es évek Magyarországa, a mai új falu? Jelen vagy-e Te is?

Ez a perbáli telep egy kis jelzés. Nem mérföldkő valaminek a történetében. De remélni merem, hogy azt az utat mutatja, amerre haladnunk kell. Sok kísérletre van szükség — nem mellékes dolgokkal való kísérletezgetésre gondolok —, mert az eddigiektől alapvetően különböző megoldásokat kell találni. A jövő faluját elsősorban társadalmi változások fogják kialakítani, de remélem, hogy a környezetépítésnek is komoly szerep jut. A települések struktúráját úgy kellene már most is terveznünk, hogy nyílt, minden változást befogadó rendszerek legyenek.

Azt hiszem, ha valamit visszatükröznek ezek a lakások, az a napjainkban, és ezen belül a magyar falu társadalmában, szellemében végbemenő változások. Egy megváltozott új lakásban másként lehet élni, másként lehet gondolkodni. Aki itt él, ezeken a nagy ablakokon át néz a világra, és ez más, mint eddig volt. Ha munkába indul, ezen az ajtón és kapun lép ki, ezeken az utcácskákon halad, és ez megint más, mint eddig volt. Talán azt mondanám úgy „1970-es módon" él. Még talán egyfajta küzdést, küszködést is elárul a forma, ha igaz. Mert semmi átalakulás nem megy végbe belső küzdelem nélkül. Így talán e küzdelemben én is jelen vagyok.

A Balaton két partján kétféle stílus, építési mód alakult ki, mivel a földrajzi lehetőségek adta anyagok közül választhattak: a déli parton a vályog, északon a kő volt adott. Nemzetenként és tájanként más-más stílusú házak, házhelyek jöttek létre! Előfordul-e ma ehhez hasonló?

Talán azt kellene megnézni, hogy ma vannak-e olyan törekvések, amelyekről elmondható, hogy történelmi folyamatosság jellemzi őket — kötődés a múlthoz —, másrészt egybeesik-e mai nemzeti törekvésekkel. Én ilyennek látom a japán építészetet.

Nálunk az új lakásépítés egyenlő a házgyári programmal, és mivel az egységes — ugyanazok a formák, anyagok —, különféle stílusok természetesen nem alakulhatnak ki. A középületeink meg eléggé kozmopoliták, fantázia nélküliek. De talán ez megegyezik az emberek, népek, népcsoportok egységesülési törekvésével. Csakhogy ez az eszme vagy korszellem nem találja a formáját, vagy pedig a legegyszerűbbet, a legsivárabbat választja ki a sokféle lehetőség közül.

Úgy tűnik, hogy a fejlett ipari társadalmak építészete hasonló. Iparosított az építkezés, és egyre inkább az lesz. A házgyárak előregyártott elemeiből csupa egyforma ház épül. Miért van az, hogy a rossz építési koncepciók kerültek előtérbe? Pedig nem is olcsóbb egy házgyári lakás, mint egy másik, csak gyorsabban épül fel. És ez vállalati érdek. A fejlett társadalmak rendelkeznek modern technikával, min-

denféle géppel, ott vannak a korszerű, új anyagok, tehát minden az építőt szolgálja! Csak valamiért az építő lemondott ezeknek a szolgálatáról.

Nézd, alig van különbség a televíziókészülékek között, miért lenne ez meg az iparilag előállított lakásoknál? Hatalmas anyagi áldozatokat hoz a világ a lakásépítésért: vajon a szellemi erőfeszítések arányban állnak-e ezzel? Az eredményen ez nem látszik, sőt, ellenkezőleg: a szegényebb országokban mintha fantáziadúsabb építészet bontakozna ki, mint a gazdagokban.

2000-ig nagy változásokra nem számíthatunk. De mi lesz 2076-ban, kérdezhetnéd?! Mindenesetre arra fel kell készülni, hogy legalább félmillió családi ház épül addig fel.

Szükséges eleme-e a költészet az építészetnek?

Azt hiszem, ezen azt kell érteni, amikor az építész egy pillanatra, ideig-óráig elszakad az anyagtól, minden megkötéstől, az összes konvenciótól — mert ez eléggé megköt mindannyiunkat, téged nem, de engem igen —, és szelleme, fantáziája szárnyra kel. Az építő álmodik! Nehéz dolog az a szárnyalás!

Itt vannak a zsámbéki cigányházak, amelyeket nagycsaládosoknak tervezek; szintén kevés pénz van rá. Már hetek óta alakul, alakítom, de nem megy. Már a harmadik változaton dolgozom. Most valami sátor-forma kialakításán töröm a fejem. A sátor mint *szimbólum*, amit ha sikerül transzformálnom, feltétlenül jó érzést ad majd a lakóknak. Talán nagy karéjba, körbe építeném, s az adná a külső térélményt, ami szintén valami régire emlékeztetne. Ha nehezen megy is, nem mondhatok le arról, hogy valami költészet ne legyen az egészben.

„Azon meggyőződésből, hogy maguk az emberek választhassanak a különböző fajta tervekből, elképzelésekből, Ricardo Bofill a világ legkülönösebb, legizgalmasabb, legeredetibb építőcsoportját hozta létre. Építőknek kell neveznünk őket, mert Anna Bofill, Ricardo nővére valóban képzett építész. P. H., az angol asszisztens is az. De a többi közvetlen munkatárs: S. C. irodalomkritikus, J. R. közgazdász, M. N. és R. C. meglehetősen képzetlenek, hozzá nem értők. Jose-Augustin Goytisolo pedig az egyik legismertebb spanyol költő" — olvastam az Architectural Design *című folyóiratban. Hogyan képzeled ideálisnak az építész alkotó munkáját? Mit lehetne ebből megvalósítani?*

Az épülettervezés „teamwork", csapatmunka, közös alkotó tevékenység. Vagyis hatékonysága többek közös munkájával növelhető. Gondold csak meg, egy ilyen jellegű beszélgetés, amit itt többször folytattunk, mennyire ki tud mozdítani egy holtpontra jutott gondolatmenetet. Hiszen neked nincsenek szakmai előítéleteid, bátrabban gondolkodol, és olyan kérdéseket is előhozol, ami egy építésznek eszébe se jutna.

A perbáli lakásokat is közös munkában terveztük: építésztársam a feleségem, Hámory Judit volt, aki Iparművészeti Főiskolát végzett, és kiváló társ volt Tóbiás László, a statikus, de sok más szakmabelit is belevontunk. Fontos az, hogy a csapat, a közösség az első naptól kezdve együtt dolgozzon, s munkájuk „brain storming"-szerű legyen, állandó párbeszédet folytassanak. Olyan legyen, mint egy filmes stáb. Mert egészen más kész dolgokat megkritizálni, hogy ez jó, ez kevésbé, mint részt venni az alkotó folyamatban, tehát közösen alakítani, együtt gondolkodni. Néha megakad a tervező, sokszor választania kell a lehetőségek között, s ha egyedül van, akár napokig is rágódik a helyes megoldáson. A közös munkával ez elkerülhető. Segít, egyszerre öt ember is a választásban. Ugyanakkor nagyon lényeges, hogy ismerjék a már előzőleg elvetett dolgokat is, tudják, hogy miből választottak.

A csapatba a szorosan vett szakmabelieken kívül író, szociológus, festő, de egyáltalán bárki gondolkodó ember közreműködhetne. Az élőbeszéd szerepe a tervezés bizonyos stádiumában nélkülözhetetlen. Ahogy Valéry is megfogalmazta: „Szó nélkül nincs geometria."

Beszéltünk már a belső térről, annak viszonyáról a természettel. Legyen szó most egy nagyon izgalmas kérdésről, a nagy utcai terekről. El tudod-e képzelni, hogy egy mai építész teret tervezzen? Mint a reneszánsz mesterek? Mert ha építész lennék, itt megakadna a fantáziám! Ezért engedtessék meg itt egy rövid magyarázat, hogy lásd, nem először tettem fel magamnak ezt a kérdést.

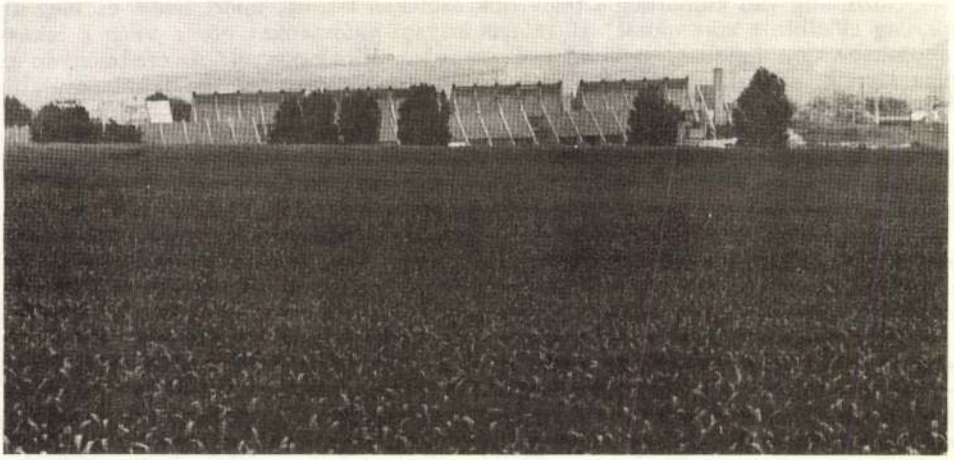

Építészeti élményem, igaz és őszinte, kettő volt, s mindkettő térélmény. Az egyik Közép-Ázsiában, Buharában, a Kaljan-mecset minaretje és a Miri-Arab medresze (mohamedán papnevelde) közti téren, a buharai „fórumon", a másik Siéna főterén, a Piazza del Campón. Oly nagy hatással voltak rám — ez persze csak utólag látszott meg —, hogy valamit a jellememen is formáltak. Hogy valamit az áhítatból éreztessek: bárhová is indultam, bármely irányba, a város más részébe is akár, mindig erre a térre jutottam. De nemcsak én, hanem mindenki, aki itt él, jár-kel. S lehetetlen volt meg nem állni, nézelődni, leülni, eggyé lenni a többi emberrel, a galambokkal, a gyerekekkel, az épületekkel: az élő, a lélegző térrel. Éreztem, hogy egyszerre két „időben" élek: egy végtelenben és egy objektívban. Amikor egyszer Illyés Gyulánál jártam, pont a tér problémája jött szóba: van-e terünk? „Talán csak a pécsi Széchenyi teret lehet annak mondani: amit az ember és a történelem közösen, lassú munkával épített." Erdei Ferenc utolsó, Város és vidéke *című könyvében szól arról, hogy mennyire hiányoznak ma a terek a magyar városokból. Ezek után már érthető ugye, hogy miért izgat a kérdés!?*

Igen. Azt hiszem lehet teret tervezni. Még ha sok rossz példa áll is itthon előttünk. De ott van Salgótarján tere, azt mintha jó példa lenne. Mert miből áll a tér? Szálloda, könyvtár, ABC-áruház, művelődési ház, mindez közrefog egy nagy telket, amit parkosítottak, padokat tesznek az utak mellé, középre egy szökőkutat. És nem akar összeállni a tér! Miért? Mi teszi a teret térré?

Itt van egy érdekes felmérés a *Bauen+Wohnen* 1971 novemberi számában. Bostonban, az új városháza előtti téren készítettek egy felmérést arról, hogy hol gyűlik össze a legtöbb ember?! Az erre a célra épített padokon nem. Hanem van a téren egy Metró le- és feljáró — olyasféle mint a Moszkva téren — s annak egyik oldalfala mellett és a hátuljánál gyűltek össze az emberek, ahová a nap sütött.

Azt hiszem a tér lényege nem a nagy dolgokban, inkább ilyen kicsinységekben van. Apró zugokat kell tudunk tervezni, mert nem a szép épületek együttese a tér, miként a te példáid is bizonyítják. Kicsiny, apró dolgok szülik azt a vonzerőt, a vonzódást, hogy erre jó menni, itt jó megállni, leülni.

Egy építészre, Rád, milyen hatással van a kortársi építészet? Az építészet melyik korszaka él benned, melyik alkotás volt Rád hatással?

Az első építészeti élményem Mezőkövesd régi házainak konglomerátuma volt, a görbe, csak gyalogközlekedésre alkalmas utcák, teresedések, deszkapalánkok, egyáltalán az arányok emberi volta. A gyümölcsös, a gazdaság és a gazdasági épületek kint voltak a házakon kívül. Ilyen környezetben jól érzi magát mindenki, ilyent kellene tudnunk teremteni, a legmagasabb szintű technikát hozzáadva.

Frank Lloyd Wright volt az, aki nélkül nem ilyen lenne az új építészet, s aki még több generáció részére is tartogat gondolatokat. A kortársi építőművészetet folyóiratokból ismerem, ezen keresztül nagyra becsülöm a japánokat. A híres dán építész, *Arne Jacobsen* kollégiumában, az oxfordi St. Catherine's College-ben jártam, csodálatos volt. *James Stirling* épületeteit Angliában magam is megtapogattam. Az az érzésem, hogy mi még ma sem vagyunk annyira modernek, mint az ő épületei. Annyira egyszerűek, annyi a fantázia bennük, hogy szinte csodálkozik az ember, hogy így is lehet építeni! Talán az a legjobb kifejezés, hogy lelkesítőek!

Végezetül kanyarodjunk vissza ide a lakótelepre. Itt van előtted a Mű, benne élsz Te is. Elégedett vagy?

Nem tudok már egyértelműen lelkesedni: így, ezért, ebben a formában. Sokat beszéltünk erről feleségemmel, és nagyon sok mindent már másként csinálnék, mint ahogy másként is tervezem a többi lakást is, ha folytatódik az építkezés. Sokkal nagyobb szerepet kell szánni a közvetlen környezet kialakítására, az utak, a terek megtervezésére. Mert egyáltalán nem a lakás funkciójában kell keresni a lényegét egy ilyen lakótelepnek, hanem abból kell kiindulni, hogy ez egy élettel teli szövevény, egy organizmus, s ebbe a játszótér, az utca, a kapu, a határ, a fák is beletartoznak, és ez éppoly lényeges, mint az, hogy egy lakásban lakni lehessen. Ugyanakkor ez még nem befejezett így. Okvetlenül kellene ide egy bolt és egy eszpresszó, amit egyébként terveztünk is. A presszónak lenne egy nagy terasza, a telep legmagasabb pontja, ahonnét szép kilátás lenne a környékre, a medencére. Ez lenne a telep fókusza. És kellene egy szép játszótér a gyerekeknek. De egyelőre ez nem megy, mert több vállalat beruházása szükséges ide, s azok nem akarnak itt építeni.

Az utolsó kérdést egy fotós teszi fel, aki ezt kéri Tőled, segíts: adjál tanácsot, mit és hogyan fényképezzen itt!?

Egy képet Buda felől jövet, messziről, ahonnan a telep a dombok vonalába simul, és egy másikat este, színesben a szemközti búzatábláról, ahonnan a lakásoknak egész kivilágított belseje látszik, kívül mindenütt sötét.

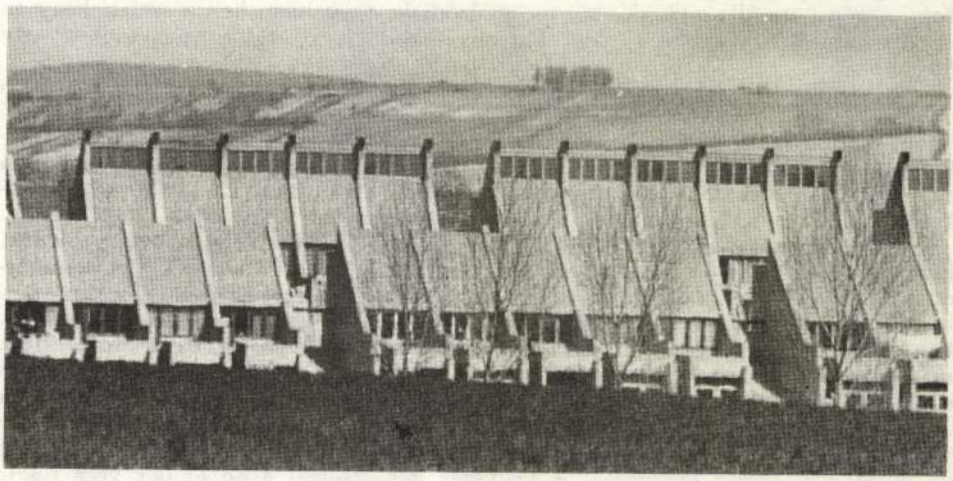

KÁLDY LÁSZLÓ

Pilóta

INTERJÚ POKORACKI ANDRÁSSAL

Az alábbi interjú *Pilóta* című amatőrfilmem forgatásakor készült, 1975 októberében, Sátoraljaújhelyen. A filmben az interjúnak csak egyes részletei kerültek felhasználásra. A *Pilóta* díjat nyert a VII. Budapesti Amatőrfilm Szemlén és a XXIII. Országos Amatőrfilm Fesztiválon.

A munka

... Ez a mai a huszonegyedik felszállás volt; általában 50—60 felszállást hajtok végre naponta. Egy felszállás ideje általában 6—8 perc, ez másfél-két perces időközökben ismétlődik. Másfél-két perc kell a gép 600 liternyi vegyszerrel való megtöltéséhez. A felszállóhelyektől 500 m-től 2 km-ig terjedő távolságokban helyezkednek el a táblák, törekedni kell arra, hogy a meddő utazások minél rövidebbek legyenek.

A megművelendő terület fölött 5 méter magasságban repülök, 40 km-es sebességgel és közben 30 méter széles sávot permetezek, így minden sáv végén vissza kell fordulnom, pontosan ugyanolyan távolságra, 30 métert 30 méter mellé illesztve, hogy a sávok pontosan érintkezzenek, nehogy fedetlenül maradjon szőlőterület, mert ez 4—5 hektárnyi szőlő permetezetlenül maradását is jelenthetné egy-egy felszállásban, ami több százezer forintos kárt is okozhat.

Egy-egy felszállás alkalmával 15, 20, olykor 25 alkalommal kell megfordulnom a terület végére érve. Ezeket a fordulókat nagyon szűkre kell méreteznem, 3—5 másodperc, ami rendelkezésemre áll visszafordításhoz. Ez nagy dinamikus igénybevételt jelent, 4—5 különböző irányú gyorsulás ér egy visszafordulás közben, ami a testsúlyom másfél-kétszeresére növekedését eredményezi. Ez naponta megismétlődik néhány százszor, sőt ezerszer, és ez jelentős fáradságérzetet eredményez.

Egy-egy felszállás alatt állandó feszített állapotban tucatnyi dologra kell figyelnem. Figyelni kell arra, hogy pontosan tartsam a repülési magasságot, a repülési sebességet, hogy sáv sáv mellé kerüljön, ne maradjon permetezetlen terület, de közben félpercenként legalább ellenőriznem kell a gépben található több műszert, hogy a gép normális működéséről meggyőződjek. Figyelnem kell a szelet, hogy az elsodró hatását figyelembe vegyem. Figyelnem kell a lejtőket, ismernem kell egy-egy területet.

Ismernem kell sokszor a tulajdonviszonyokat is, mert más területre más-más vegyszer kerül. És a szél az, amivel a legtöbb gondom lehet egy hegyaljai lejtős területen, mert a szél figyelése sokszor az életbenmaradást is jelenti egyúttal. Egy-egy lejtőn a szél olyan nagy leáramlást hozhat létre, amit a gép teljesítménnyel képtelen egyensúlyban tartani. A lejtő végére érve viszont olyan nagy energiafölösleg keletkezik, amit én a motorok teljesítménycsökkentésével alig tudok kompenzálni.

Ez a nagyfokú figyelés, fokozott idegfeszültség mindenképpen kikapcsolódást kíván, és mivel ez 6—8 percen keresztül tart, minden másodpercet ki kell használnom pihenésre, hogy ezt a tempót és ezt a tökéletes figyelmet egész nap fenn tudjam tartani. Pihenésre használom ki a területről történő visszarepülést, pihenek azáltal, hogy nézelődöm egy picit, és pihenésre használom fel a vegyszertöltésre fordított másfél percet, bár ez sem teljes pihenés, mert ilyenkor figyelnem kell a gép körül mozgó embereket és meg kell nézni néhány műszer mutatta értéket. Miközben én a géppel rovom a sorokat a szőlőtáblák fölött, a gép üzemeltetésében segítségemre van a két szerelőm. A vegyszermunkákban pedig a növényvédő szakmérnök, aki irányítja a vegyszer keverését. A vegyszer keverésében 4—5 ember vesz részt,

rekvésnek megvan a maga hátránya. A modernista felfogás, amely a kifejezést a lényegre korlátozza („a kevesebb több"), magában hordja annak a veszélyét, hogy az építészet a semmire redukálódik. A posztmodern felfogás („a több több") pedig azt a kockázatot tartalmazza, hogy a környezetet túlságosan sok ingerrel terheli, s túlmegy az elviselhető határon. Ha az építészet is részt vesz ebben a hajszában, az eredmény a már szennyezett környezet gyorsított romlása lehet.

Pekka Helin szerint az új amerikai építészet olyan farsangot ül, amelyben a szabályok a fejük tetejére állnak, és a valóság kutatása közben sutba vágják az elidegenedett konvenciókat. A nemzetközi stílus után most az a veszély fenyeget, hogy egy új multinacionális építészeti betegség fog elterjedni. A kór azonban leküzdhető, ha nem merülünk el az általánosan elfogadott építészeti áramlatban. Az építészet érzékeny szálakkal kötődik a helyhez és a használóhoz, ezt kellene megtanulnunk, mondja Helin, nem a múlt emlékeinek üres alkalmazását. Heinrich Klotz a modern építészet háború előtti amerikai elterjesztésével kapcsolatban megemlíti, hogy Gropius, amikor a Harvardra jött, minden építészettörténeti ábrázolást kihordatott az előadóteremből, hogy a történelmi példák ne befolyásolják a hallgatókat. A mai avantgard ezzel szemben visszahozza az építészetbe az emlékeket, az asszociációs lehetőségeket, a jelzéseket és a metaforákat.

Kjell Lund volt az egyetlen a megszólaltatott építészek között, aki a legújabb forrongásban háttérbe szorított, s már-már elfelejtett módszert, a strukturalizmust újra védelmébe vette. Meggyőződése szerint a kötött struktúrák és a spontaneitás, a racionális és az irracionális, a prózai és a költői elem összeházasításában még hatalmas lehetőségek rejlenek.

Az építészet jelenlegi helyzetét Juhani Pallasmaa, a Finn Építészeti Múzeum igazgatója elemzi a legátfogóbban és a legmélyebben, ezért írásából részletesebben idézek.

Az építészet ideológiai alapjaival kapcsolatban felhívja a figyelmet arra, hogy míg Finnországban néhány marxista csoport a korai funkcionalizmus társadalmi és esztétikai ideáljaiban hisz, addig a kontinensen a marxista érveket arra használják, hogy megindokolják a kváziklasszikus nyelvezet újjászületését. Amerika, Franciaország és Belgium új akadémizmusa — egy Beaux Arts-os retro-avantgard — megváltoztatta a haladás és reakció már megállapodott fogalmait. A mai építészeti csatamezőkön a forradalmit már nem lehet megkülönböztetni az ellenforradalmitól. Újra szükségünk van tisztázásra és hűségre.

A hajón folytatott vita megerősített néhány feltevést. Pallasmaa úgy látja, hogy az amerikai építészetnek a közönséggel való kapcsolata lazább, mint pl. Finnországban. Az amerikai építészet önálló és inkább arra törekszik, hogy eredeti benyomást keltsen, s nem arra, hogy gyökeret eresszen a környezetbe vagy a társadalomba. Az amerikai avantgard magába olvasztja az ország népi hagyományát és a vulgáris ipari kultúrát, valamint a klasszikus építészet szimbolizmusát, az építészet kifejező eszközeit pedig humorral, paródiával és beszédességgel bővíti.

A modernizmus amerikai felfogása ugyanakkor lényegesen szűkebb, mint az európai, hála Alvar Aaltónak és másoknak. A finnek modernizmus-fogalmába számos olyan vonás is beletartozik, amelyet az amerikai posztmodern még csak most keres.

Pallasmaa a Graves által használt két formai megközelítéshez (absztrakt és ábrázoló) egy harmadikat is hozzátesz, amikor megállapítja, hogy van még egy iskola Amerikában is, amelyhez valamikor maga Graves is tartozott. Ez a nézőpont a modern építészet kifejezési lehetőségeinek növelésére törekszik, az absztrakt fogalmát annak teljes mélységében vizsgálja, tanulmányozza az absztrakt forma mitológiáját, ontológiáját és fenomenológiáját. Ezt a megközelítést, amelyet olyan gondolkodók inspirálnak, mint pl. Gaston Bachelard, metamodernizmusnak lehetne nevezni. Az absztrakt fogalom nem külsődleges egyszerűséget és korlátozott tartalmat, hanem épp ellenkezőleg, sokrétű jelentést és asszociációt jelent.

Az európaiak által kifejtett álláspont az amerikaihoz képest konzervatívabb és hagyományosabb, azt is mondhatnánk — régimódi volt, amely szorosan kötődik az építés praktikumához és a társadalmi felelősséghez. Az északi országokban a modern építészet hagyománnyá, szinte életfelfogássá vált.

Az építészeti minőség hiánya természetesen más kérdés, ez független a stílus kérdéseitől, mint ahogy a művészi minőség kérdése általában is az. A vita megerősítette, hogy az építészet erősen kötődik közönségéhez, mindenekelőtt a kollektív tudat mélylélektani szintjén, s nem a társadalmi rendszer felületi szintjén. A történelem és a jelenlegi helyzet azt mutatja, bármely stílus kapcsolódhat bármely társadalmi rendszerhez. A város, az alkotások és a tárgyak valamennyien részei az egyén és a közösség emlékezetének. A modern építészeti kifejezés egyik alapvető problémája éppen az, hogy a manierista nemzetközi stílusban az építészet elvesztette az emlékezetét. A történelmi formákhoz való visszatérés egyfajta kísérlet az építészeti emlékezet újjáteremtésére, noha olcsó, felületes és hamis módszer az emlékezet mélységének a visszaszerzésére.

A vitából kiderült, hogy a mai avantgard építészet intellektuális természetű. Az építészeti üzenet gyakran fogalmi, nem érzéki utalásokon és nem emocionális élményeken alapul. A dialógus ugyanakkor feltárta az eddig anarchistának tűnt posztmodernizmus etnikai és társadalmi kapcsolatait. Meggyőzött bennünket, mondja Pallasmaa, az amerikai építészek azon eltökéltségéről is, hogy kifejlesszék saját arculatukat, amely tükrözi társadalmuk és kultúrájuk jegyeit. A vita bizonyította továbbá az európai építészeti gondolkodás józanságát. Nincs szükségünk építészeti forradalomra, de a sztereotippá vált modern építészetnek Európában is gazdagodásra és elmélyülésre van szüksége.

A vitorlás szimpozion termékeny vitái egy tovább folytatható, sokat ígérő párbeszédnek teremtették meg az alapját. Charles Moore fel is vetette, hogy hasonló találkozót Amerikában is lehetne rendezni, pl. a Mississippin, egy régi kerekes gőzös fedélzetén, New Orleans és St. Louis között.

Milyen tanulságai lehetnek ennek az építészeti találkozónak a mi számunkra? Magát a vitát nem akarom értékelni, meg kell azonban állapítanom, hogy ezt a dialógust nem sok európai országban lehetett volna megrendezni. Nem sok olyan európai ország van, amelynek építészete ma akkora szellemi erőt képviselne, hogy az szembeállítható volna az új amerikai törekvésekkel. Az építészeti lapokat elárasztó amerikai posztmodern hullám nyomásának a finn építészet képes ellenállni, ezt nemcsak a párbeszédben kifejtett meggyőződés, hanem a tavalyi budapesti finn építészeti kiállítás is bizonyította. A posztmodern építészet kihívása hatalmas ösztönzést adott az európai építészeti fejlődésnek. Finn barátaink láthatóan tudatában vannak eredményeiknek, de látják azt a felelősséget is, amely abból származik, hogy a finn építészet évtizedek óta példaadó és meghatározó jelentőségű volt, ezt a vezető szerepet pedig csak újabb és újabb *műszaki és esztétikai* eredményekkel lehet megőrizni.

P. S. A lap legnagyobb részét a dialógus anyaga tölti ki. Markku Komonen főszerkesztő azonban mintegy függelékként, s az európai építészet megújulásának egyik lehetséges útjaként a mi Makovecz Imrénket mutatja be a lap olvasóinak — gyakorlatilag az egész világ építész-társadalmának — szép fotókkal és szöveggel.

József Dénes

MAROS TAMÁS

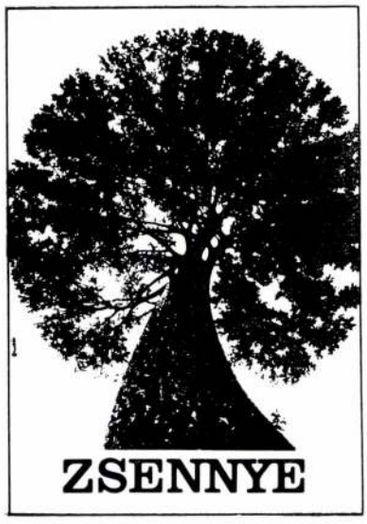

Zsennye, 1980

(Zsennye kisközség Szombathely mellett, a Rába partján. A XVI. században épült kastélya ma alkotó otthon).

1980-ban harmadszor rendezték meg Zsennyén a szocialista országok képzőművészeti szövetségei designereinek kollokviumát. A rendező, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége így ír Zsennye célkitűzéseiről:

„A Műhely célja a tapasztalatcsere, a szakmai és baráti kapcsolat erősítése, a közös problémák megoldásához szükséges közös szemlélet kialakítása. A Műhely lehetőséget ad időszerű elméleti és gyakorlati kérdések megvitatására, környezeti kultúránk és az iparilag gyártott termékek színvonalának emelése érdekében. A kollokvium résztvevője lehet minden designer, aki alkotói, tervezői vagy elméleti munkájával hozzájárul a kulturált emberi környezet megteremtéséhez."

A részvétel feltétele egy, a kollokvium aktuális programjának megfelelő dolgozat benyújtása volt, annak elfogadása esetén egy előadás tartása. Az 1980. évi téma: Az ipari formatervezés és a természet védelme, design és az energiaválság a szocialista társadalom feltételei között. A Műhelynek öt országból huszonhárom résztvevője volt. (Donald, J. Willcox könyve a Finnish Design: Facts and Fancy fekszik az asztalomon — véletlenül. Számunkra, a hatvanas években végzett építészek számára a design egyet jelentett a finn design-nal. Ebben szerepet játszott persze a rokoni kapcsolat, a kis nemzeteknek egymás iránt érzett szimpátiája, de a finn formatervezés mármár a nárcizmus felé hajló tökéletessége is. A Fiskars olló a legjobb, amit a világon valaha gyártottak, mondja Willcox, ugyanakkor kritikusan vizsgálja azt a társadalmi-kulturális közeget, amibe a design beépül. Ez a kép messze van a tökéletestől! Fényképein öreg csavargók isznak formatervezett üvegekből, részegek fetrengenek formatervezett szemét között az utcán. Lehet, hogy a művészettörténet a huszadik századot a design századának fogja nevezni, de a design sem csodaszer minden problémánkra. Környezetünk — kulturális, társadalmi és esztétikai — szoros összefüggésben és kölcsönhatásban áll egymással, annak minden eleme meghatározó és alapvető.)

És itt visszatérek Zsennyére. Amit én ebben a munkában jelentősnek látok, és ami Zsennyét — talán megkülönbözteti a világszerte rendezett számtalan szimpoziontól, művészteleptől és alkotótábortól, az az, hogy Zsennye igyekszik túllépni a szakmai határokon és a dolgokat összefüggéseiben látni. Persze könnyű magasröptű általánosításokat tenni, ráadásul az előadások szövegét, a vitákat, egyáltalán az ott kialakult légkört nem közvetíthetem. Néhány előadásnak legalább címét, témáját leírom, azokét, melyek az építészethez közvetlen kapcsolódnak.

W. Baumberger az NDK-ból: Design a hátrányos helyzetűek számára. Őszintén szólva nem állíthatom, hogy valaha is gondoltam erre, épület tervezésekor. Lissák György filozofikus indíttatású előadásakor az jutott eszembe, mennyire fontos volna ilyen szinten is megfogalmazni problémáinkat!

Demjén Imre és Kelemen József rendszertervükről beszéltek, mely komplexen vizsgálja egy közlekedési vállalat összes grafikai és formatervezési problémáit. Sipos Béla — az energiatakarékosság jegyében — a lakások fénycsővilágításáról tartott előadást.

Lelkes István diaképei a természetnek látására tanítottak bennünket. Hámory Judit az ipari formatervezés és természet kapcsolatáról beszélt, Mait Szummatevet az észt belsőépítészet magas színvonaláról adott hírt. Jómagam a (szellemi) energiaválságról szóltam.

A viták az előadásokhoz kapcsolódtak, filozófiai, esztétikai és szakmai kérdéseket taglaltak. Sokat vitatkoztunk a Zsennyei Műhely jövőjéről, programjáról. A résztvevők többsége Zsennyét mint vitafórumot tartotta jelentősnek, elképzelésük szerint a jövőben is annak kell maradnia. Zsennye közös meditációra való, nem konkrét iparművészeti tevékenységre, erre van elég művésztelep világszerte, de hazánkban is. Az a koncentrált szellemi légkör, ami Zsennyén kialakult, talán az hiányzik legjobban mindannyiunknak! Formális kapcsolatrendszerekben élünk, alig van alkalmunk gondolataink kicserélésére, még saját szaktársainkkal sem.

Éveknek kell eltelni, hogy Zsennyének hagyományai, patinája legyen, hogy létét a szakmai élet elfogadja, rá odafigyeljen. A Műhely munkáját meg nem ítélhetem, elfogult vagyok, egyrészt, másrészt három év három heti munkájáról korai lenne még valamiféle konklúziót levonni. Aki kíváncsi a Zsennyén elhangzottakra, az elolvashatja a Képző- és Iparművészek Szövetségének erről szóló kiadványát.

(Az egy hét hamar eltelt, a búcsúestre Cserny Jóska felhúzta designkaftánját, amit Kazahsztánban kapott, ott is a Zsennyei mozgalmat szervezte.)

Örömmel hallottam, hogy 1981-re ismét kiírták a Zsennyei Pályázatot.

Maros Tamás

Magyar Építőművészet 1981/5

MAROS Tamás építész

MEGHÍVÓ

A Delfti Műszaki Egyetem
a Holland Királyság Nagykövetsége
és az
Országos Műemlékvédelmi Hivatal
Magyar Építészeti Múzeuma
meghívja Önt a

Modern Mozgalom Hollandiában 1924–1936

című kiállítás megnyitójára.

A kiállítást megnyitja: **Maros Tamás** építész

A megnyitó időpontja: 1992. július 3. 15.00 óra

A megnyitó helye: 1014 Budapest, Táncsics M. u. 1.

A kiállítás megtekinthető augusztus 20-ig naponta 9–17 óráig

UITNODIGING

De Technische Universiteit Delft,
de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden
en het
Hongaarse Museum voor Architectuur
nodigen U van harte uit voor
de opening van de tentoonstelling

"Het Nieuwe Bouwen, 1924–1936"

De tentoonstelling wordt geopend door
Tamás Maros, architect
tijd: 3 juli 1992, 15.00 u
plaats: Táncsics u. 1., 1014 Boedapest

De tentoonstelling is te bezichtigen tot 20. augustus, tussen 9.00 u en 17.00 u.

Maros Tamás, [építész]

l.: Schömer Imre

–: A felszabadulás 5.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. ápr. 2.

Maros Tamás
építész

Perbálon Maros Tamás építész
vállalhozott egy harótelep kiaba-
kításával.

S. i.: Cementbe ágyazott maradiságaig
Tükör, 1975. okt. 7 - 15 oldal

Maros Tamás építész

a vidéki, - falusi építkezésekről
készült filmriportban hozzászól Gádo-
rosi Ferenc építész, - az Építésügyi és Városfej-
lesztési Minisztérium Saját Lakásépítési Célprogram
Bizottságának a vezetője, — és Maros Ta-
más építész

Unokáink is látni fogják.

1977. III. 26. Tellvízió (2 műsor) 20.01. Gné

Maros Tamás

A Somogy megyei Tanács Tervező Vállalat építésze Egyed Tibor,
A Győri Tervező Vállalat építésze Horváth Andor,
A Perbáli Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezet építésze Maros Tamás,
A MÁV Tervező Intézete építésze Schneller Vilmos,
A Lakó és Kommunális Épületeket Tervező Vállalat építésze Zoltai István, az Ybl Miklós-dij III. fokozatát kapták. -közli a lap "Dijak, kitüntetések - 1976" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. ápr. 3.
XX. évf. 14. sz. 8. lap.

Maros Tamás, építész 1. Folytatás

a kettes számú csapda: a családi ház.

1. 1. Az 1974-ben épült sorházas telep sikátoraiba utólag beépített épületrész tervlapja (repr.)

3. 3. A sorházas telep szélső lakásának bővítése. Tervlap
Béres János fotói (repr.)

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 26+29-old.

Maros Tomaś, [épitésze]

L: Csontváry

Vadas József: Művészet kerestetik 13.

Élet és Irodalom, Bp. 1983 szept. 2. XXVII/35

Maros Tomás, építén

megemlítve

Lázár István: Ami éppen eszembe jut 4

Élet és irodalom 9 n. 1983. jan. 14. XXVII/2

Mayer Tamás, építész

a perbáli lakótelepi tervezői között Mayer Tamás építész is dolgozott.

Családi tükör

1984. V. 12. Kossuth 8.30 / Brenné /.

Mdros Tordai Anna

A Szolnoki Galériában megnyílt a Közép-magyarországi Nyári Tárlat 49. c. kiállítás, melyen a művész textilmunkái láthatók.

Láttuk, hallottuk.

1949. VII. 13. 17.35 12./

Marosán

"Vörösmarty szülőháza Nyéken, Marosán rajza" cimmel a lap bemutatja a képet.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1950. nov. 30.
I. évf.2. lap. 3. sz.

Marosán

Neve emlitve, szerepel a Kállai Ernő rendezte Elvont müvészet első magyar csoport-kiállitásán 1946-ban

Kritika 1971 január 17.old.

MDK

Marosán festő

R Sz I: Akvarellkiáll. a Főv. képtárban.
Uj Magyarság, 1941. aug. 3. 15 l.

MAROSÁN ANDRÁS, pénzverő

Emlitve:.-53.-1798.III.10."Marosán Andreas g.kath.Loc
Locus orig:Latzfalu, monetarius.Receptus:10 Marty
1798." 68.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LX-LXI.évf. 1961-1962.
Akad.Kiadó, Bpest. 1962

Marosán Ede építész M.D.K.

Az Építőipari Tudományos Egyesületben végzett kiváló munkájáért és az építészetben szerzett érdemeiért az Alpári Ignác érem III. fokozatával kitüntetve

Napló

Magyar Nemzet 1963. junius 9. 8.1.

Marosán Ede, [építész] MZ 4

Az Alpár-érem III. fokozatát kapta.

-: Kiosztották az idei Alpár Ignác-érmeket
G. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jún. 9.

MDK

Marosán Edit, VII.o.tan.

Rákoszentmihály, Csömöri uti iskola.

2o2. Május 1.

Magy. Ifj. Képzőmüv. Kiáll. /VII/ Gyermekrajzok.

Föv. Képtár. 1949 aug. 16. -szept. 1o. Kat.

Marosán György

festő

1932-34

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 46. l.

Mag. 104 cm.
Magyar munka, 1830 körül.

MISERUHA,
zöld bársonyból, csipkés szélű, leveles díszű, széles arany paszománttal.
Mag. 106 cm.
Magyar munka, 1840 körül.

INFULA,
piros selyem alapon domború aranyhímzéssel, virágos és indás dísszel.

A Merlin galéria
tisztelettel meghívja Önt

MAROSÁN FERENC

festőművész

kiállításának megnyitójára
1998 január 7-én, szerdán 18 órára.

A kiállítást
LÓSKA LAJOS
művészettörténész
nyitja meg.

A kiállítás megtekinthető
a Merlin színház előcsarnokában
(V. ker. Gerlóczy u. 4. Telefon: 117-9338)
1998 január 5-ig.

A kiállítás létrejöttét a NEMZETI KULTURÁLIS ALAP, a MAMÚ
és A MAGYAR GRAFIKUSMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE támogatta

FERiKE/marosánferenc/Budapest/H/
giovannistrada/Ravenna/ITALY
---------------ELVIRA---polka---

A MAMŰ Társaság
meghívja Önt
Ferike (Marosán Ferenc)
kiállítására

Megnyitó: 1998. február 20. 18 óra
Megnyitja: Lóska Lajos
művészettörténész

Nyitva: 1998 március 3-ig
minden pénteken 15–19 óráig

Támogató: MAMŰ

MAMŰ Pincegaléria, 1071 Budapest, Damjanich u. 39. (lejárat a Murányi utcából)

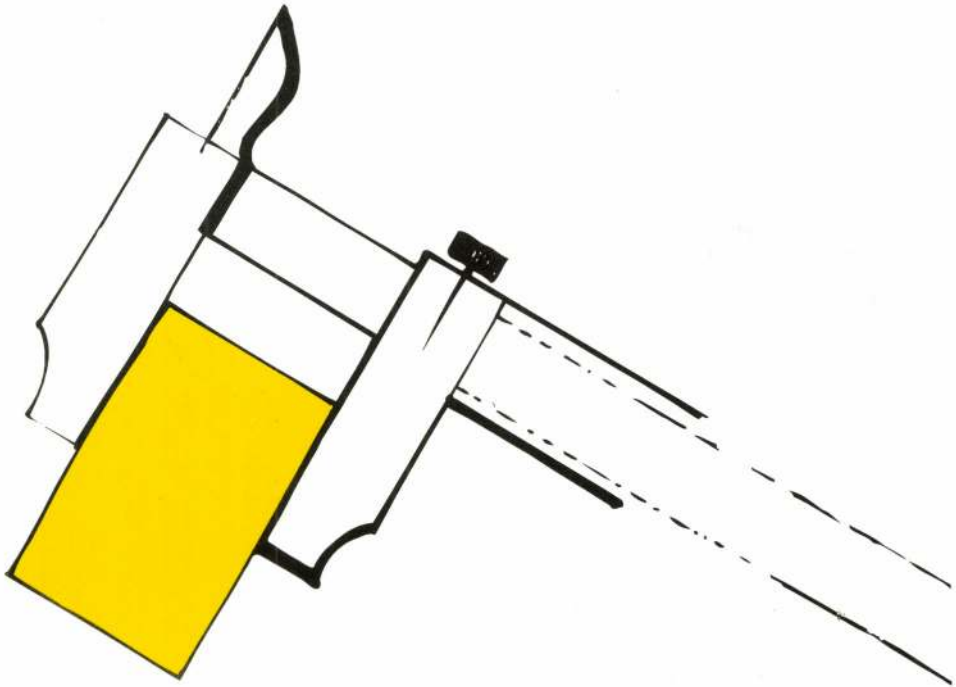

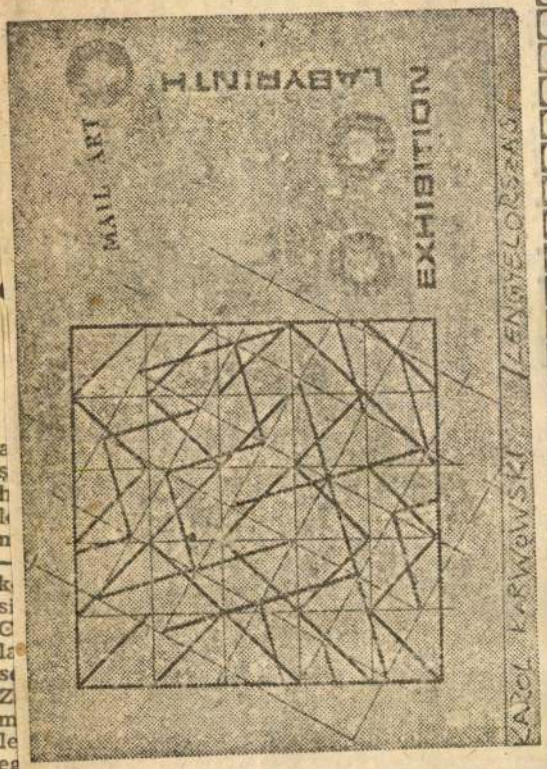

ZGATÓ

oz, hogy finoman
agam. De akinek
eredményesen volt
nkó, az vérszemet

önnek, miniszter-
a gyulafehérvári
ndzavaróinak —
n gátlástalanul és
dvözölt a dísztri-
evetségesen kicsi,
tagú parlamenti
adügyi, a belügyi,
yi és a művelő-
meri követelni a
zékéről, s az ön

ARszó
KUS NAPILAP - BUKAREST

nd

Marosán Ferenc

91. I. M. Népújság

EGY ÚJ MŰVÉSZET OTTHONRA LEL

Nemrég hírként jeleztük, hogy Szovátán mail-art kiállítás nyílt. A rendezvény mindenképpen többet érdemel egy egyszerű, lakonikus bejelentésnél, annál is inkább, mivel aránylag kevesen ismerhetik mifelénk az új, angol nevű művészeti ág sajátosságait. A tárlat egyik szervezője, Marosán Ferenc fiatal vásárhelyi képzőművész segít tisztáznunk egyet s mást a bemutatott munkákról s a művészeti mozgalomról, melynek eredményeként ezek létrejöttek.

— Szó szerinti fordításban a mail-art postaművészetet jelent. Ez már jelzi is, hogy a munkák postán érkeznek, jönnek-mennek a világban, a kapcsolattartás szándéka szüli s tartja életben őket. Mintegy két évtizede Ray Johnson indította el a mozgalmat az Amerikai Egyesült Államokból. Valószínűleg, amikor elküldte az első levelet, az első művészi üzenetet, még nem gondolta, hogy az egész világon számos követője lesz. Az első mail-artosok rajzokat, verseket, egyéb formában megfogalmazott gondolatokat postáztak, kezdetben véletlenszerűen, a telefonkönyvből kiválasztott címek alapján. Üzenetük a legkülönbözőbb érdeklődésű és felkészültségű emberekhez jutott el. Volt aki válaszolt, a maga módján visszajelzett. Így alakult ki egy sajátos levelezés, ami később úgy módosult, hogy a művészek tudatosan keresték egymást, egymással kezdték felvenni a kapcsolatot s mindegyre hírt adtak magukról, környezetükről. Rajzok, metszetek, kollázsok, képversek, más ötletes kifejezési módok és formák termékei jutnak el egyik embertől a másikig. Aztán rájöttek, hogy ezek az alkotások, kompozíciók másokat is érdekelhetnek. Kiállításokat kezdtek szervezni, katalógusokat kinyomtatni a földgolyó minden táján. Ma már mail-art múzeumról is beszélhetünk.

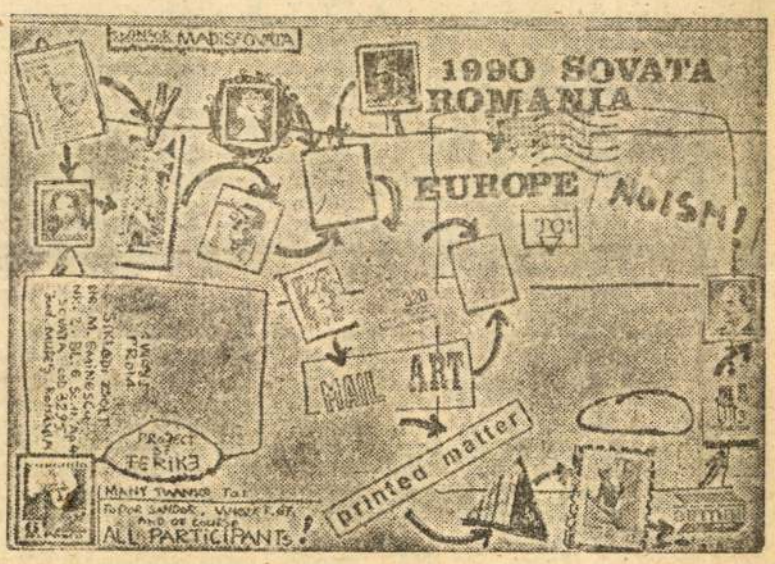

— Marosvásárhelyen mindeddig alig-alig hallhattunk róla.

— 1989 augusztusától kezdtünk foglalkozni vele, bekapcsolódtunk a levelezőhálózatba, s mi is küldtük a magunk munkáit a legkülönbözőbb országokba. Néhányan fiatalok megalakítottuk a VIPER-ART klubot, amely szeretné gyarapítani a hazai mail-art hívek táborát. Így rendeztük meg a szovátai kiállítást is. Vásárhelyről még Vincze László és Vincze Ferenc, Pungucz Károly és Fodor Sándor a tagja, Siklódi Zsolt Szovátán él, ő is megszállottan készíti, küldözgeti művészi üzeneteit.

— A Szováta szálló klubjában kétszáz munkát láthatott a közönség.

— Ezúttal csak európai művészek kompozicióit állítottuk ki. Százhuszonöt alkotó küldeményeiből válogattunk. Legközelebb ki szeretnénk terjeszteni a tárlat anyagát az egész világra. Mert mondanom sem kell, szándékunk az, hogy ezt a rendezvényt rendszeresítsük, s minél színvonalasabbá téve népszerűsítsük itthon is ezt a mozgalmat, melynek humánus értékeit nem kell különösebben magyarázni. A legszebb, legőszintébb emberi gesztusok és érzelmek, a barátság és egyetértés jegyében fogant, csakis a békét, a nemzetek, nemzetiségek, az emberek közti közeledés, a segítőkész kapcsolatteremtés kiszélesítését szolgálja.

N.M.K.

Tárgy: Ferike kiállítása a Magyar Muhely Galériában - 2007.09.19.
Feladó: magyarmuhely@frugo.docca.hu
Dátum: Fri, 14 Sep 2007 21:58:50 +0200
Címzett: <magyarmuhely@frugo.docca.hu>

A **Magyar Műhely Galéria**
szeretettel meghívja

Ferike (Marosán Ferenc Péter)

PARENTERÁLIS ZÖLD

című kiállításának megnyitójára,
2007. szeptember 19-én, szerdán 18 órára.

Megnyitja: **Muladi Brigitta** művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 2007. október 12-ig
munkanapokon 10–17 óráig

Az MMG támogatói:
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága, Nemzeti Kulturális Alapprogram, RÁCIÓ KIADÓ

MMG
Magyar Műhely Galéria
1072 Budapest, Akácfa utca 20.
tel./fax: +36-1-321-4757
www.magyarmuhely.hu

Magyarmuhely mailing list
Magyarmuhely@frugo.docca.hu
http://212.40.96.88/mailman/listinfo/magyarmuhely

1.2. rész	**Content-Type:** text/plain **Content-Encoding:** quoted-printable

MAROSI'N Ferenc

MDK

Marosán György, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

MDK

Marosán György

F.A.E: M. Rézk. Művészek Egy. kiáll. Szab. Nép, 1949, jul. 15.

M.D.K.

MAROGÁN György

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 333. l.

A megnyitót
támogatja
a Hungarovin Rt.

The Ministry of Culture and Education
and the Palace of Art request the pleasure
of your company at the opening of

JULIUS MAROSAN'S

Art in Emigration 1957–1993
on 11th August 1994 at 6 p.m.

Opening by

GÁBOR PATAKI

art historian

Ernst Múzeum
Budapest VI. Nagymező utca 8.
Open till 12th September 1994
daily 10–18 hours, closed on Mondays

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium
és a Műcsarnok meghívja Önt

MAROSÁN GYULA

művészete az emigrációban 1957–1993
című kiállításának megnyitójára
1994. augusztus 11-én, 18 órára

A kiállítást megnyitja:

PATAKI GÁBOR

művészettörténész

Ernst Múzeum
Budapest VI. Nagymező utca 8.
A kiállítás megtekinthető 1994. szeptember 12-ig
Hétfő kivételével, naponta 10–18 óráig

MAROSÁN GY.

Márkán Gyula

MVilág 2006/11

Párizsban készül a *Passagen-Werk* (a titkos fő mű, a Párizs-mítosz), a modernség előzményeként felfogott Baudelaire-elemzés, ez a kisebb-nagyobb aforizmákból, felkutatott történelmi mozaikokból épült körkép. Egy-egy szeletét Adorno rendelte, Benjamin el is küldte neki (bár tudta, hogy Adorno nem szerette ezeket az írásokat), ámha a részek akkori felfogásban nem is álltak össze egésszé, most, hogy két vaskos kötetben kiadták a teljes munkaanyagot, látszik a nagyralátó koncepció s egyben a vállalkozás megroppanása. A *Passagen-Werk* csupa egymásnak ellentmondó elemből áll össze: múlt–jelen, modern–antimodern, marxizáló–misztikus, szépirodalmi és filozófiai, aforisztikus mini-történelem és koncepciózus történetfilozófiai ív – nincs kiforrott (egyértelmű) poén a végén, világnézeti kifutás a közepén: Benjamin itt is *flaneur* (a fogalom tőle származik; nem csoda, magáról vette hozzá a mintát: itt is sétál és nézelődik, be-benéz az ablakokon, és kommentál. Melankolikusan.)

E kultúrfilozófiai elemzéseknek nincs hagyományos formai szerkezete. Egy jelenségtömeget vett kézbe – a nagyvárost és kultúrszociológiai elemeit –, ehhez gyűjtött anyagot. Egy része véglegesbe is megíródott, a többinek csak nyersanyaga maradt fenn. Az egész így torzó, ami nála írásformaként funkcionált, csak senki se vette észre (kivéve Gershom Scholemet, aki viszont egyoldalúan interpretálta, a zsidó misztika felől értelmezte). Bármint is van, a szövegen érződik a koksz hatása, a víziók, a misztikus révület vezette kéz. A világból való tragikus menekülés pszichózisa. Egyfelől. Másfelől viszont az euforikus állapotok lendítették agyát újabb és újabb fantasztikus ötletekhez, melyekkel teli van ez a két kötet, és melyeknek jobb darabjait máig próbáljuk megfejteni. Mondanám, ha nem lenne elcsépelt a jelző, hogy posztmodern szöveget gyártott, kétségbeesetten…

Végrendelet, szerelem, filozófia, koksz, éhezés – meg az állandó életveszély. És akkor még a nők is. Igen, Benjaminra tapadtak, most is, menekülése (emigrációja) idején is. Ez a gyermeki lélek és egyben földöntúli filozófus provokálta az őt gondozni akaró, gyermekké fogadó asszonyok simogatását. Van ilyen. De az is lehet, hogy tartózkodó-elutasító viselkedése váltotta ki ezt a reakciót – az nem lehet, hogy ne reagáljon, gondolták róla. És udvaroltak neki. Néhányat elfogadott… Írásban nem sok nyoma maradt, de hogy legalább 40-ig kibírta, talán nekik köszönhető. Vagy ellenkezőleg: ők se tudtak rajta segíteni, csak bizonytalanabbá tették. Ahogy Karplus kisasszony (később Frau Adorno…), akiről most úgy sejtem, mégiscsak bekerült a benjamini örök asszonyok körébe.

De vissza a *Berlini gyermekkor*hoz. E szépírói teljesítmény kapaszkodó volt a nyomorúságban, a halál árnyékában, szerelmi kétségekben. Írásával az ártatlanság korához, a gyerekkorhoz menekült. Visszaálmodni a békebeli szülővárost, a gyermeki biztonságot. E könyv stílusa valami álomszerű próza, amelyben pl. a karácsony hangulata, az ajándékot váró szorongás, az illatoktól elvarázsolt állapot felidézése többször is felbukkan. A kötetben együtt szerepel az *Egyirányú utcá*val – jogosan, hiszen ez utóbbi aforizmái mintha a Gyermekkor-könyv stiláris előzményei lennének: zseniális sziporkák, simogató gondolatok, karcos álmok. Már örültem, hogy megmenekülök a Nagy Magyar Őszi Hisztéria nyúlványaitól – ezért is temetkeztem bele e könyvecskébe –, amikor a következő passzusba ütközöm: „Közép-Európa népközösségei úgy élnek, mint egy mindenfelől körülzárt város lakói, akiknek fogytán van az élelmiszerük és a lőporuk, és akik számára menekvés, emberi számítás szerint, alig remélhető." Atyavilág, nincs menekvés…

Walter Benjamin: Egyirányú utca. Berlini gyermekkor a századforduló táján. Fordította **Berczik Árpád**, **Szitás Erzsébet**, **Márton László**. Budapest, 2005, Atlantisz Kiadó. 190 oldal, 2695 forint.

Rózsa Gyula

Magyar absztrakt

Rossz neveltetésben volt részem, első találkozásaimat az absztrakt művészettel az absztrakt karikatúrái szolgáltatták. Nem a Karinthy-mélységű átélt, ihletett paródiák, amelyek oly jelentős mértékben tágították az ötvenes évtized tanulóifjúságának meglehetősen leszűkített szépirodalmi ismereteit, hanem a Ludas Matyi című szatirikus hetilap leleplező rajzai. Amelyek az igazságtudat vidor fölényével és a nem létező vagy reagálni képtelen ellenfél bizonyosságának önfeledtségével ironizáltak a művészeti reakció, még inkább a nyugati kapitalista bomlás ezen termékei fölött. Tették ezt annál inkább, minthogy – erről akkor mit sem tudhattam – az antimodernista karikatúrák készítői közül többen öreg korukra, a hetvenes-nyolcvanas évekre maguk is absztrakt festőkké váltak. A karikatúrákon ennek megfelelően mindig látható volt néhány geometrikus vonal, amelyek feltétlenül apró pöttyökben vagy háromszögekben végződtek, néhány alaktalan, színes folt, elengedhetetlenül valami amőbaszerű képződmény, valamint mélyebb színű, megbomló spirálisok, amelyek valahogyan mindig mákos kalácsra emlékeztettek. Így, visszaemlékezve legfontosabb tulajdonságuk az az összedobált eklektika volt, amely aggály nélkül keveri a nonfiguratív festészetek legkülönbözőbb elemeit, s melynek felismerése – ennyi haszna volt az ínséges gyerekkornak – azóta sem okoz nehézséget a pályán.

Marosán Gyula korai absztrakciói ilyenek, merthogy mások nem is lehettek volna. A MűvészetMalom mintegy életmű-kiállításán egy falra kerültek a negyvenes évek munkái, a Zöld sugarak című negyvennégyes táblán már ott van a teljesen elvont és teljesen geometrikus vonalcsokor, ott a bal sarokban az informel foltfestés derengő-habzó színcsomója, ebbe simul valami élőlényszerű, hólyagszerű alakzat a biológikus-szürreálisból, ez utóbbi folytatódik egy (talán) madár- és egy esetleg drapéria-formációval, s végül a jobb szélt lezárja egy hatszög keresztmetszetű oszlopdob, amely felülnézetből, egészen plasztikusan látható. A Nemzeti Galéria gyűjteményében lévő negyvenhatos és negyvenhetes kompozíciókon mérsékeltebb az eklektika. A makacs, görcsösnek is mondható hálórajz, az iskolásan ismétlődő rombuszok, rombuszritmusok itt a hátteret lebegő szerves formáknak, vörös hullámzásoknak és felíveléseknek adják, mindenesetre higgadtabbnak, tisztulóbbnak ígérkeznek, mint a kétezerhármas esztendő ismét elszabadult motívum-perzsavására.

Marosán már nem pályakezdő, amikor első elvont kompozícióit készíti. 1915-ben született, és mindössze húszéves (más források szerint tizennyolc, de ez nem valószínű), amikor egyéni kiállítása nyílik az Ernst Múzeumban mestere, Aba Novák festészetét folytató neoklasszicista képeiből. Aztán megismerkedik Kállai Ernővel, részt vesz társutasként a szocialista képzőművészek akciójában, kapcsolatba kerül a szentendrei Vajda-körrel. Sokfelé próbálkozik, a felszabadulás után akkori feleségével, Zemplényi Magdával együtt Kállai elvont csoportjának tagja lesz, negyvennyolcban, a bomlasztás és bomlás esztendejében mindketten visszaváltanak a figurativitáshoz, júliusban Marosán már második díjat nyer A munka dicsérete freskópályázaton. Az ötvenes évek első felében teljesít, némely utalások szerint közben, titokban nonfiguratívval is foglalkozik, ötvenhatban elmegy, hogy rövid odüsszeia után Kanadában, Torontóban fejezze be pályáját három évvel ezelőtt.

Életművének nem az a baja, hogy ka-

nyarokkal teli és következetlen. Ezt a kanyargósságot a mostani kiállítás egyébként is tapintatosan elkendőzi, Szentendrén egy a harmincas években figuratívként indult, a negyvenes évektől a haláláig absztrakt festőt látunk, megfelelően annak mítosznak, amely Marosánról a művészettörténeti tudatban gyakorlatilag ötvenhat óta él. Elgondolkodni nem is ezen, hanem magán a Marosán-féle absztrakt festészeten kell, továbbá ennek történelmi tanulságain. Marosán korai absztrakt képei kezdetlegesek és eklektikusak, de – nincs ezzel egyedül – nem is lehetnek mások. Aki csak felületesen is ismeri a 20. századi magyar művészet történetét (továbbá köztörténetét, kultúrahistóriáját), azt tarthatná képtelenségnek, ha a festő más eredményre jutott volna. Előzmények nélkül, társközeg nélkül, közönség és méltatás híján ritkán születnek remekmű-teljesítmények. A negyvenöt után jelentkező magyar nonfiguratívok pedig ilyen kondíciók között jelentkeztek. Nemcsak ők maguk voltak homo novusok többé-kevésbé jelentős figuratív életművel a hátuk mögött, esetleg titkos, már-már konspiratív nonfiguratív múlttal, hanem a terep is tökéletesen sivár, ha nem éppen csapdákkal teli és ellenséges volt, amelyet meghódítani igyekeztek.

Absztrakt művészet, nézzünk szembe a tényekkel, mindaddig nem volt Magyarországon. Derűsebb múltat vázoló publikációkban olvasható ugyan, hogy az Európai Iskolából kivált Kállai-csoport két évtizedes Csipkerózsika-álmából élesztette újjá a hazai nonfigurációt, de ilyen álom nem volt; nem volt mit elvarázsolni. A századelő nagy avantgárdja idehaza úgyszólván soha nem jutott el az absztrakcióig, társadalmi, lélektani és politikai oka volt annak, hogy a kiűzetésig, az emigrációig sem az aktivisták, sem mások nem lépték át az ábrázolás és a közvetlen közlés határait. Uitz, Bortnyik, Moholy-Nagy, Tihanyi és a többiek mind tizenkilenc után, mind külföldi közegben (közegtelenségben) váltak nonfiguratívvá, de ez körülbelül akkora hatással volt a hazai művészeti életre, mint a lengyel konstruktivizmus vagy a mexikói muralisták. A politikával kompromittált múlt, az emigráció és a baloldal iránti gyűlölet éppen elegendő volt a keresztény-nemzeti kurzusnak ahhoz, hogy nemcsak az absztrakt tendenciákat, az ezeknél visszafogottabb törekvéseket is megpróbálja gettóba és politikai elkülönítőbe zárni. Sikerrel. A magyar műbarátok, a magyar értelmiség mit sem tudott a nonfigurációról, harmincnyolcban a külföldön élő magyar absztraktok Tamás Galéria-beli kiállítása tökéletes érdektelenség és értetlenség közepette zárt.

Mi sem természetesebb, mint hogy negyvenötben a nagy fellélegzésnek, a nagy újrakezdésnek releváns része lett az absztrakció. Ha az előző korszak támadta, csírájában is eltiporta ezt az alkotótevékenységet, törvényszerű volt az életrekeltés, a megújulás és a demonstráció szándéka. Valamiképpen törvényszerű lett a kezdeti egyenetlenség, a vegyes eredmény is. Kállai Ernő tíz művészt gyűjtött össze negyvenhatban az Elvont művészet első magyarországi kiállítására, az összeállításban két mester van, aki érett és egyenletesen kialakult absztrakt életművet alkotott, Martyn és az elpusztult Vajda, hárman vagy négyen töredékes ilyen irányú kísérleteket tudhatnak maguk mögött, a többiek pedig most konvertáltak. A neofiták ügybuzgalmával. Míg Martyn a franciaországi évek során, lépésről lépésre teljesíti ki szürreális nagyfestészetét, amelynek nonfigurativitásában moduláló, integráns szerepet kaphatnak reális motívumtöredékek és konstruktív gesztusok, ha kell, míg Vajda életműve a pokol nyomása alatt ég, szenesedik össze hatalmas szürreális kohézióvá, a magyar újabbstraktok kissé megrészegülve a hirtelen szabadságtól, szürrealizmust, konstruktivitást, informelt, amelyet talán még nem hívnak így, és ugyancsak később megnevezendő akciófestészetet vegyítenek. Egy korszakban, sőt egy-egy képen is.

A biztatást hozzá közvetlenül és indirekt módon kapják. Ma is hátborzongató olvasmány az akkori műkritikának az a része, amely a korábbi éra önfeledt ostobaságával támadja a kezdeti lépésektől az absztraktot, és ez nyilvánvalóan küldetés- és öntudatot ad, de az igazi erőt a csoport munkáját kísérő elméleti tevékenység szolgáltatja. Román György már negyvenhétben, a Galéria a négy világtájhoz nyitókiállítása alkalmából azt írja a Szabad Népben, hogy „Kállai Ernő itt az alkotó", hogy a képek nem fontosak az installáció mellett. Névsorában szerepel Marosán is, aki kitüntetett tárgya Hamvas Béla és Kemény Katalin híres munkájának, a Forradalom a művészetben röpiratnak is, de a mai olvasó zavarba jön, ha a Festészet és írás címet viselő fejezet állításait és biztatásait összeveti a korabeli, negyvenhét körüli Marosán-képekkel.

Marosán életműve azért figyelemre méltó, mert megmaradt negyvenhetes magyar absztraktnak Kanadában is. A hatvanas, a hetvenes, a kilencvenes évek kompozíciói éppoly önfeledten – felületesen – váltogatják az immár csaknem évszázadnyi absztrakció elemeit és leleményeit, mint kezdő nonfiguratív korában. Megadatott neki, hogy sose mélyüljön el, soha ne szenvedjen valamely festői igazságért, megtakarította magának ötven éven át a monomániák keserveit. Korszakai nincsenek, egy kis Klee-minuciozitás ötvenhéttől kilencvenhétig, egy kis Ernst Wilhelm Nay-féle foltexpresszionizmus hatvanöttől kilencvennyolcig, egy kis mattás, klee-s, mirós szürrealizmus kétezerháromban. (Sorrendben: Malom, 1957 és Cím nélkül, 1997; Színek ölelkezése, 1965 és Cím nélkül, 1998; továbbá Kompozíció zöldben, 2003 és Kompozíció vörösben, 2003.) Nem epigon, csak könnyűkezű. Absztrakciója soha nem ismerte sem azt a lélekvizsgáló belső szenvedélyt, amellyel az absztrakt expresszionizmus nyűgözte le a világot, sem azt a kegyetlenül következetes, kemény fegyelmet, amellyel a konstruktivizmus dolgozott, még azt a jelekben és betűkben megtestesülő mítoszt sem, amelyet Hamvas és Kemény a képeinek tulajdonított.

Mindent csak felhasznált. Volt élete során pop-artos, konceptuális, alumíniumszobrász és nem eléggé precíz konstruktív hard edge-es is. Természetesen vannak a három emeletnyi kiállításon jó képek is. Emigrációjának első pillanatában, még Bécsben készített csak egészen enyhén Klee-hatású ciklust barna csomagolópapírra; ugyancsak a mestert idézi, de igényesen, ihletetten egy Cím nélkül ötvenhétből, s két faktort, a pasztózus, dús festésmódot meg a konstruktivitást sikerült összehevítenie olyan hitellel, amilyennel nonfiguratívitást igazából csak egy későbbi, a hatvanas-hetvenes években induló generáció teremtett meg Magyarországon.

Megmaradt mítosznak és hivatkozási alapnak. Szegény, kicsi, Európától elmaradt ország voltunk, nálunk Marosán a nagy ős és modernségünk bizonyítéka.

Marosán Gyula retrospektív kiállítása. MűvészetMalom, Szentendre, 2005. október 14. – november 26.

MAROSÁN GYULA

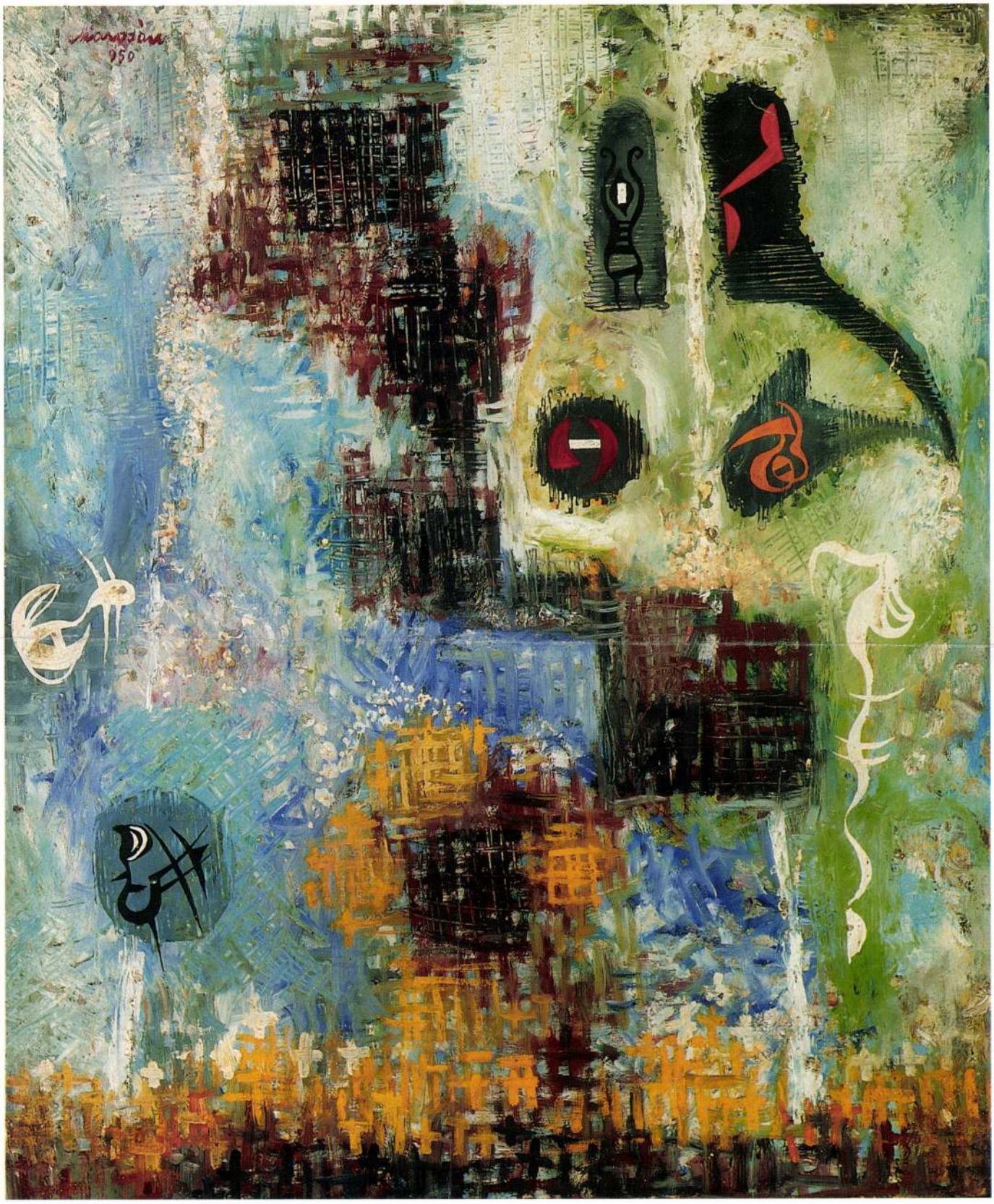

30

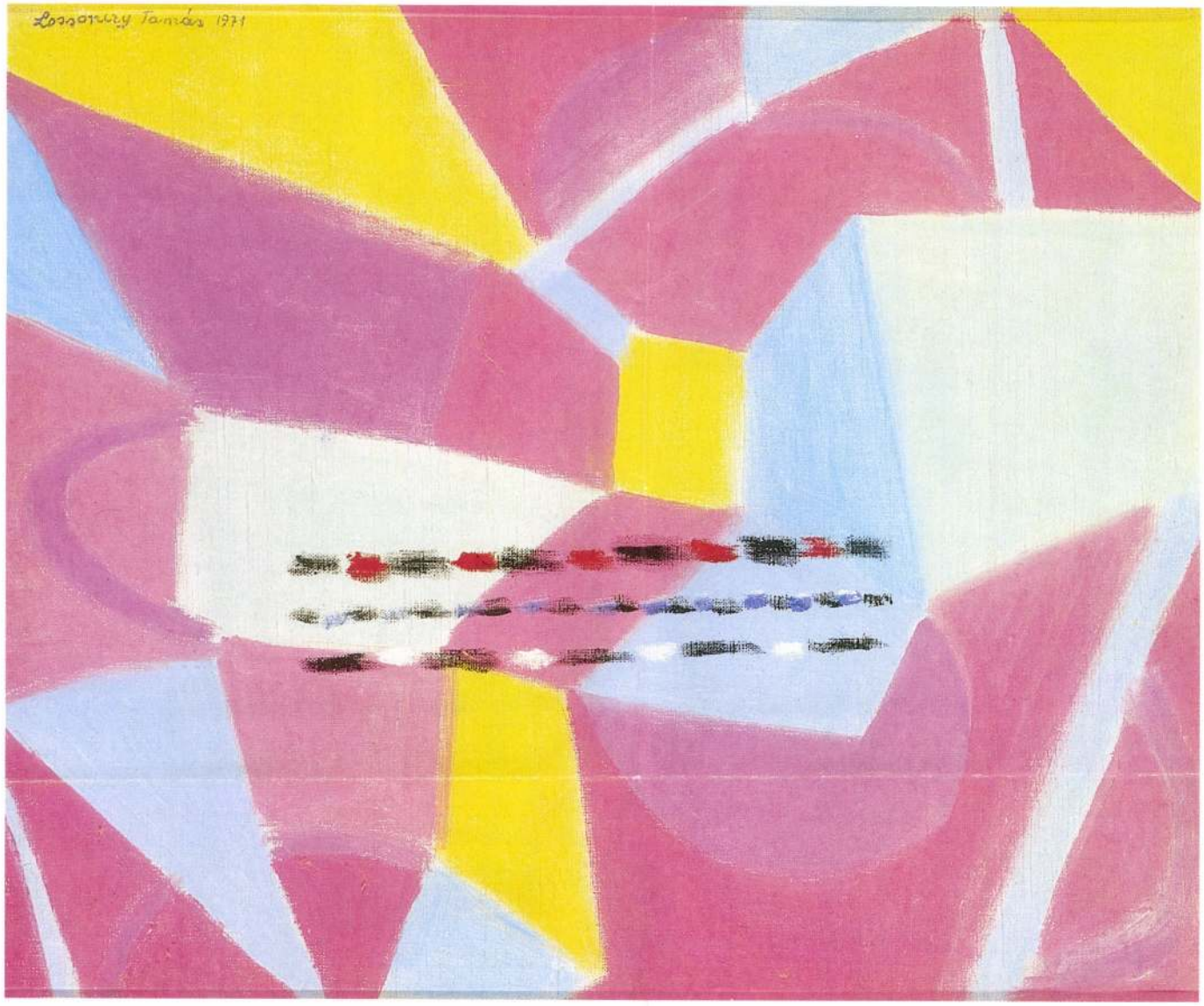

31

31 • LOSONCZY TAMÁS (1904–)

Színhálózat, 1971

50 × 60 cm
Olaj, vászon
J. b. f.: Losonczy Tamás, 1971
Kikiáltási ár: 100 000 Ft

32 • GYARMATHY TIHAMÉR (1915–) ➔

In memoriam Martyn Ferenc

30 × 20 cm
Olaj, vászon
J. hátoldalán:
Gyarmathy Tihamér 956
Martyn Ferenc emlékére
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

KÉT NÉP EGYET AKAR

Szerződésekre békében is szükség van a nemzetek között. Nincs ország, amely megállhatna a világban egyedül. Barátokra, megértőkre, segítőkre és együttműködőkre van szüksége minden nemzetnek. A szerződések fontosak. Láncolatuktól függ az élet rendje a földgolyón. Az államok összeszerződése óriási erő.

Csak egy valami erősebb az írott szerződéseknél. A lelkek, a szívek szerződése ez. Iratlan és láthatatlan. Ezért széttéphetetlen. Ezért örök.

Ha a lelkek szerződését olykor a betűk szerződése is szentesíti, ennek a kettőnek egybekapcsoló ereje már felülmulhatatlan. Az a két nép, amelyet a lélek és a betű láncol össze, más utat már nem ismer többé, csak a közöset. Az országhatárok és a más-más anyanyelv elválasztó szerepe megszünik. Az a két nép most már mindig és mindenben egyet akar. Mintha testvér lenne. Minthogy az is. Nem vérben. Lélekben. És a lélek erősebb. Mert halhatatlan és Istentől való.

Ilyen szerződés köti össze az olaszt és a magyart. A piros-fehér-zöld és a zöld-fehér-piros lobogók két nemzetét. Irott betűk nélkül is együtt dobog a szívünk, ködbevesző hajdanidők óta. Róma felé fordult arcunk a honfoglalás után. És azóta? Nagy Lajos... Garibaldi... Kossuth... Együtt sírt és nevetett, egyszerre vérzett és egyszerre emelkedett az olasz és a magyar

A léleknek ezt az erős szerződését az írás is szentesítette, amikor az olasz történelem legnagyobb férfija, Benito Mussolini elsőként szállt síkra határainkon túl a »világháború legnagyobb rokkantja«, Magyarország mellett. A magyar érdek attól fogva olasz érdek lett maradéktalanul. Az olasz érdekek pedig: magyar érdekek. A lelkeknek ez az összeforrása nem maradt elméleti érték. A szankciók és a bécsi döntés itlején láthatta a világ, hogy mit jelent. És most együtt harcolunk. Egy célért. Egyazon napig.

Miniszterelnökünk most jött haza Rómából. Szavait vésse emlékezetébe minden magyar és ne feledje egy sem: »A baráti olasz nemzet és annak nagy vezére teljes megértéssel és a legnagyobb barátsággal viseltetik hazánk ügye, sorsa iránt. Az olasz nép minden egyes fia rendíthetetlenül áll mellettünk, épp úgy, mint állott már oly sokszor a multban. Ezt a barátságot a magyar nemzet mint egy ember viszonozza. Összetartásunkat senki és semmi sem ingathatja meg.«

Magyar földön is, olasz földön is tavaszodik. Verőfény ragyog. A testvérlobogók két népe együtt keresi és együtt fogja megtalálni méltó helyét a fényes nap alatt.

Magyar számot adott ki a Südostdeutsche Rundschau

A magyarországi német népcsoport hivatalos folyóirata, a *Südostdeutsche Rundschau* márcusi számát a magyar élet és a magyar föld életének megelevenítésével tölti meg. A pompás nyomdatechnikával kiállított, igen magas színvonalú képriportokkal élénkített több mint százoldalas lap bevezető cikkét vitéz *Lukács* Béla írta »*Magyarország a háborúban*« címmel és sorban utána a tanulmányokat a mai magyar és német szellemi élet élvonalbeli tollforgatói adják.

A folyóirat magyar száma jóleső érzést vált ki minden olvasójából, mert kiviláglik belőle az az igyekezet, hogy *a magyar földön a magyarsággal évszázadok óta sorsközösségben élő német népcsoport megakarja tartani azokat a szoros kapcsolatokat, amelyeket az egymás mellett élés kifejlesztett.*

Kállay miniszterelnök a minisztertanácson ismertette római megbeszéléseit

KÁLLAY MIKLÓS MINISZTERELNÖK MEGKOSZORÚZZA A RÓMAI HŐSI EMLÉKMŰVET

Kállay Miklós miniszterelnök, aki tegnap érkezett haza Olaszországból, a pályaudvari ünnepélyes fogadtatás után a miniszterelnökségi palotába hajtatott, majd délben *kihallgatáson jelent meg a kormányzónál és jelentést tett neki római útjáról.*

Délután *Kállay* miniszterelnök a kormány szokásos minisztertanácsán elnökölt. Erről a Magyar Távirati Iroda az alábbiakat jelenti:

A kormány tagjai kedden délután 5 órakor *Kállay* Miklós miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsra ültek össze.

A minisztertanácson *Kállay* Miklós miniszterelnök *ismertette Rómában folytatott megbeszéléseit.*

A továbbiakban a minisztertanács folyó kormányzati ügyekkel foglalkozott és a késő esti órákban ért véget.

Kállay miniszterelnök magas olasz kitüntetést kapott

Róma, április 7. A Duce *Kállay* Miklós miniszterelnöknek olaszországi tartózkodása alatt átnyujtotta a háború alatt alapított »*Római Sasrend* nagykeresztjét. Ennek az új olasz rendjelnek a rendfokozatait csak külföldi állampolgárok kaphatják *Kállay* Miklós miniszterelnök *a harmadik személyiség, aki megkapta a Római Sasrend nagykeresztjét*

Felmentették Rajniss Ferencet a Fogyasztási Szövetkezet sajtóperében

A büntetőtörvényszék *Vályi-Nagy* István tanácselnök elnöklésével több napon keresztül tárgyalta azt a sajtórágalmazási pert, melynek vádlottja *Rajniss* Ferenc országgyűlési képviselő volt.

Az eljárás *Peyer* Károly és *Györki* Imre feljelentése alapján indult meg azért, mert *Rajniss* Ferenc az *Új Magyarság* régebbi számaiban *Marx s a zsidódiktatúra a munkásszövetkezetekben* és *A dolgozók és a zsidó paraziták* címen cikket irt, melyeknek tényállításait *Peyer* Károly és *Györki* Imre magukra nézve sértőnek találták.

A sajtóper során a valóság bizonyítását folytatták le széles keretekben és a törvényszék a mai napra tűzte ki az ítélet kihirdetését.

Ezt megelőzően a mai tárgyalás megnyitása után dr. *Vályi Nagy* István elnök *Rajniss* Ferencnek adta meg a szót, aki hosszabb beszédet mondott.

Hangsúlyozta, hogy *szociáldemokraták százával kereste fel őt ebben az ügyben* és neki, mint országgyűlési képviselőnek, nemcsak joga, de *kötelessége is volt a kisemberek védelmére kelni.*

— Megfontoltan, hosszú előzetes adatbeszerzés után irtam meg az inkriminált cikkeket — mondotta *Rajniss* Ferenc.

Hivatkozott a bizonyító eljárás eredményére, amelynek alapján *felmentő ítéletet kért.*

Rajniss Ferenc beszédének elhangzása után a bíróság ítélethozatalra vonult vissza. Rövid tanácskozás után dr. *Vályi Nagy* István tanácselnök kihirdette a tábla ítéletét, amely szerint *Rajniss Ferencet a sajtórágalmazás vádja alól felmentette.*

Los Angelesben kórházba szállították Csangkaisek feleségét

Los Angeles, április 7. *(NST)* Csangkai-sek kínai tábornagy feleségét, aki északamerikai körúton igyekezett megnyerni az Egyesült Államok népének rokonszenvét, kedden *súlyos kimerültség jeleivel a losangelesi városi kórházba szállították.* Az orvosok *teljes nyugalmat* rendeltek el. Csangkaisek neje már egyszer Newyorkban *eszméletét vesztette* a fogadására megjelent hivatalos küldöttek előtt. Beavatottak tudni vélik, hogy a kínai államférfi feleségére igen nyomasztólag hatott az a körülmény, hogy északamerikai útja és előadásai *nem érték el a kívánt sikert.*

A HÁBORÚ ÉS POLITIKA hírei

A dieppei kudarc tanulsága: a parton jól elhelyezett néhány ágyú nagyon meg tud hiusítani egy partraszállási kísérletet, — jelentette ki Sir William James, az angol haditengerészeti tájékoztató hivatal főnöke.

Churchill legközelebb nyilatkozik a búvárnaszádveszélyről.

Moszkva lakossága sokat szenvedett az elmult télen a moszkvai rádió szerint. A fűtetlen szobákban alig emelkedett a hőmérséklet a nulla fok fölé, sokezren órákig sötétben voltak kénytelenek ülni, mert a villanyáram nem volt elég.

Sziriában újabb zavargások törtek ki, a damaszkuszi Emeriya-mecsetben lövöldözés is volt, az ostromállapot miatt a katonaság is közbelépett.

A szófiai rendőrség razziát tartott a fővárosnak a nem kívántos elemektől való megtisztítása végett. Összesen 387 embert tartóztattak le.

Sir Hughes Knatchbull-Hughessen ankarai angol nagykövet hosszabb palesztinai és egyiptomi tartózkodás után visszaérkezett a török fővárosba.

Az iraki és az egyiptomi miniszterelnök rövidesen találkoznak és megállapítják a Kairóban egybehivandó arab kongresszus programját.

Montague Normant ismét az Angol Bank elnökévé választották.

Iráni-amerikai szerződés jött létre, amelynek alapján az Egyesült Államok különleges helyzetet élveznek Iránban, csaknem mandátumi hatalmat kaptak.

Gandhi állítólag újabb éhségsztrájkot tervez, hogy a hindu tömegeket ismét megmozgassa. Ezúttal, ha kell, haláláig szándékozik böjtölni.

Eden rövidesen beszámol az angol alsóháznak amerikai küldetéséről.

Jones újzélandi hadügyminiszter Londonba érkezett Közel-Keletről, ahol megszemlélte az újzélandi csapatokat.

A pápa fogadta volt vatikáni követünket

Róma, április 7. *(MTI)* Mint az *Osservatore Romano* jelenti, a pápa magánkihallgatáson fogadta *Barcza* György volt szentszéki magyar követet.

— **Két kirakatot fosztottak ki az éjszaka.** Mára virradóra *Szende* Endre órás és ékszerész *Márvány*-utca 19. számú házban lévő üzletének kirakatát ismeretlen tettesek *gyémánttal felhasították s a kirakatból elvittek 16 fémórát 1500 pengő értékben.* — Az *Erzsébet*-körút 50. számú házban *Sztricskó* Katalin üzletének kirakatát nyitották ki és elvittek 10.000 pengő értékben *egy perzsabundát és két szőrmét.* A rendőrség megindította a nyomozást.

Bizalmat érdemel,
amiben nem csalódunk. A Chlorodont minősége mindig ugyanaz.

Chlorodont fogpaszta

A Műbarát kiállítása

A *Műbarát* most megnyílt csoportkiállításán négy művész — *Göllner* Miklós, *Deli* Antal, *Marosán* Gyula festő és *Varga* Ferenc szobrász — mutatja be legújabb műveit. Az együttes komoly, előkelő színvonalat tart s nemcsak jól összehangoltan, hanem méltó módon is képviseli a korszerű magyar képzőművészeti törekvéseket.

Göllner Miklós gondosan válogatott akvarelljeivel kelt jóleső feltűnést. Tájképei, csendéletei, enteriőrjei és figurális dolgai egykép művészi elmélyedésre vallanak. *Régi templomkert, Csonka fák, Szentendrei házak, Öreg diófa, Nyitott ablak* című lapjait a lényeges jegyek leegyszerűsített összefoglalása, levegős tér-éreztetés és a súlyos színek könnyed kezelése jellemzi. Egész pikturája meleg, bensőséges liraisággal telített s szinte zeneileg fölépített. Éppilyen megkapó *Deli* Antal értékes grafikai sorozata is. Krétarajzain nagyvonalúan előadott tájak, fák, hegyek, házak kelnek életre, olyan »színesen«, mintha nem is a purián eszközökkel dolgozó »fekete-fehér« művészete lenne előhívójuk. A kíváló grafikus-festő kiérett tehetségét hirdetik ezek a pompás alkotások, amelyekhez *Marosán* Gyula elomló festőiségű, tompított, meleg színharmóniákat megzendítő vásznai csatlakoznak. Ezek az olajképek látszólagos lágyságuk ellenére sem hanyagolják el a belső felépítés zártságát. Etekintetben különösen *Zebegényi patakpartja, Erdei útja* és *Napsütéses erdeje* mutatja java kvalitásait.

A kiállítás szobrász résztvevője: *Varga* Ferenc elsősorban *Zsákolók* című monumentálisan tömör, kettős figurájával válik ki. De néhány stilusos faragása, egy mozgalmas reliefje s az *Emausz felé* ugyancsak erős és biztos plasztikai érzékről tanuskodik.

—r—

Nyolc késszúrásért — hétévi fegyház

Szabadka, április 7. *(A Pest tudósítójától.) Dulics* Károly szabadkai földműves az egyik vendéglőben összeszólalkozott *Katrinka* Miklóssal, aki *Dulicsot megpofozta.* Két héttel később ismét találkoztak a kocsmában és a kissé ittas Dulics *elhatározta, hogy bosszút áll a pofonért.* Megvárta, amíg *Katrinka* elhalad az asztala mellett, majd megállította:

— *Most mutasd meg, ki vagy?*

— Megmutatom én most is, *kaphatsz egy pár pofont* — felelte *Katrinka,* de még mielőtt felocsudhatott volna, *Dulics a fejére sujtott egy vasbottal,* majd olyan súlyosan *összeszurkálta Katrinkát, hogy az sérüléseibe belehalt.*

A törvényszéki tárgyaláson *Dulics* azzal védekezett, hogy *Katrinka őt a kocsmai pofonnal legénytársai előtt megszégyenítette* s ezért határozta el, hogy elégtételt vesz magának rajta. A bíróság az enyhítő körülmények figyelembevételével nem jogerősen *hétévi fegyházra* ítélte a gyilkost.

— Rendes bíróság elé utaltak egy anyagyilkost. *Debrecenből* jelentik: A debreceni törvényszék rögtönítélő tanácsa kedden tárgyalta *Csirkés* Péter 40 éves debreceni gazdálkodó bűnügyét. *Csirkés* március 27-én éjjel *megfojtotta alvó édesanyját, majd felakasztotta, hogy azt a látszatot keltse, mintha öngyilkosság történt volna.* A gyilkosság előtt egyik ismerősével anyja nevében végrendeletet iratott, amely szerint a 64 éves özvegy Csirkésné minden vagyonát Péter fiára hagyja. A bíróság az orvosszakértők véleménye alapján az ügyet rendes bíróság elé utalta, mert *a tettes hosszabb elmeorvosi vizsgálatra szorul.*

Nyilttér

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

„DARU MADÁR ÚTNAK INDUL..."

Néhai *Dóczy* József hátrahagyott írásai, kótái között most akadtam rá néhány kedves feljegyzésére, amelyet *Dóczy* maga vetett papírra.

Debreceni ismerőseim, barátaim között volt egy kitűnő zongorajátékos, — írja a dalköltő — aki így szólt hozzám:

— Te Jóska, írj nekem valami *ügyes nótaszöveget, szép, szomorút,* szeretném megzenésíteni.

— Aznap este, — így folytatódik *Dóczy* József följegyzése, — *megfájdult a fogam;* kínlódtam vele, nem tudtam elaludni. *Szi-*

DÓCZY JÓZSEF

szegve írtam egy háromstrófás versikét. Doktor barátomnak első olvasásra tetszett ugyan a vers, de másnap csaknem a fejemhez vágta:

— Süsd meg a versedet! Megpróbáltam rá nótát csinálni, de ezekre az *egyenlőtlen sorokra nem csinál nótát maga Szent Dávid sem!*

— Én pedig azt hiszem, — mondottam neki, — hogy *lehet* ezt a szöveget melódiára szedni; hát majd megpróbálom én magam.

Doktorom kinevetett!

— Te akarsz nótát írni?!

Egy magyar nóta megszületik

De aztán mégis elvitte a verset, hogy megpróbálkozzék vele mégegyszer. Másnap készen voltunk a nótával *mindketten.* Szombat volt éppen és *Rácz* Károly, a debreceni híres cigányprímás a *Hungária*-kávéházban muzsikált. Előbb a doktor adta oda neki a kótalapot azzal, hogy ezt a nótát most hallotta — *Pesten.* Károly, a kitűnő muzsikus, nagy kótamester, átnézi a nótát, húzza a száját jobbra, balra, végre megszólal:

— Uram, mán bocsánat, de ezs nem nóta. Kár vót leírni. *Nincs ennek semmi formája.*

De azért eljátszotta.

Akkor aztán én vettem elő a magamét. Károly átnézi, bólingat hozzá és szól:

— Hát kérem, *e mán nóta!* Mégpedig *nagy nóta!* Tessék csak ezt meghallgatni!

Nagyot néztem. Ez jól kezdődik. Károly aztán rázendíti egész bandájával az én kis nótámat. Ezt ni:

Sötét erdő sűrűjéből kakuk madár hallik.
A hangjától a szivembe úgy belé nyilallik.
Azt kérdeztem mikor még a gyöngyvirág virágzott
Kakuk madár mondd meg nekem, hány évig él
Az én szőke szép kedvesem? —
S százat is kiáltott!

Háromszor húzta el egymásután, gyönyörűen, szívvel, lélekkel. Csak úgy sírt, rítt a hegedűje. *És két hét mulva fujta a nótámat egész Debrecen.*

Ebben a pár sorban *Dóczy* József saját szavaival mondottuk el, hogy félszázaddal ezelőtt hogy indult útjára a kiváló magyar nótaszerző és hogy született meg *legelső* és talán egyik legnépszerűbb daal. És tesszük ezt abból az alkalomból, hogy ebben az évben lesz *nyolcvan esztendeje* annak, hogy *megszületett* és *harminc éve* annak, hogy *meghalt.* És hogy a rádió most április 7-én, *Dóczy* József hátrahagyott *ismeretlen* dalkincséből egy bokrétára valót bemutat *Nagy* Izabella és *Cselényi* József előadásában.

Ebből az alkalomból fölkerestük hát *Dóczy* József özvegyét, akivel elbeszélgetvén, sok olyasmit tudtunk meg, ami mind szorosan hozzátartozik a kitűnő dalköltő érdemes, mozgalmas, *de nem kevéssé hányatott életéhez.*

Diadal és tragédia

Ő volt a »*magyar dal klasszikus triászának*« legelseje. *Dóczy* József, *Fráter* Lóránd és *Balázs* Árpád alkotta ezt a triászt.

Ahogy szemtől szemben ülök *Dóczy* József özvegyével, a temperamentumos katonalánnyal — *Dóczyné* feketeardói és nagytarnai *Mayer* Guidó altábornagy leánya — alig tudom követni, mert csak úgy tódulnak emlékezetébe néhai férjével, az országosan körülrajongott daliás férfiúval eltöltött házaséletének és az ura művészi működésének eseményei.

Végül, amikor az özvegy *Dóczy* József 1913-ban bekövetkezett tragikus haláláról — *öngyilkos lett Temesváron, ahol pénzügyi titkár volt* — emlékezik meg, mondja is, hogy Budapest székesfőváros *díszsírhelyet* adott neki; három év előtt pedig ugyancsak a főváros *síremléket* is állított harminc év óta pihenő porai fölé, *hatalmas gránittszikllát, rajta babérkoszorúval, lanttal,* gránitszalagján ezzel a felírással:

»*A kiváló magyar nótaköltőnek — Budapest székesfőváros közönsége.*«

Ott van hát *Dóczy* József sírja a kerepesiúti temetőben a Jókai sírjától balra, a XVIII/1. parcella I. sora 46-ik dombja alatt... Talán rajongói között lesznek sokan, akik egy szál virágot visznek majd ki neki és visszaemlékeznek a maguk elröppent fiatalságára is, amelyet *az ő nótái aranyoztak be valamikor régen...*

*

Dóczy József élete minden sikere ellenére *sem volt tövisek nélkül.* Ezt egyik legjellegzetesebb életeseménye is igazolja. *Dóczy* még jogászkorában kezdett verselgetni. Persze szerelmes versekkel kezdte és csak a 90-es években kezdte *népies irányzatú* dalait, balladáit irogatni, ám írt operettet, népszínművet is, de főként *magyar nótákat.* Az utóbbiakból vagy kétszáz megjelent és közel háromszáz maradt kiadatlan és így ismeretlen. Amikor *Dóczy* nevét a hír a szárnyára kapta, temesvári pénzügyi hivatali főnöke gúnyosan rászólt:

— *Jobban szeretném, ha az íróasztalnál szerezné a babérokat és nem a színházak tájékán...* mondotta neki, ami ba el is keserítette a dalköltőt, kedvét szerencsére nem vette el további munkásságától.

Nagy öröme tellett abban, hogy annakidején *Blaháné,* a »nemzet *csalogánya*« is figyelmes lett nótáira.

A »*Magas a kaszárnya*« volt a legelső *Dóczy*-dal, amelyet *Blaha* Lujza az Otthonkör egyik díszes hangversenyén bemutatott óriási sikerrel. Dóczy fölutazott Pestre, hogy Blahánénak megköszönje a kitüntetést. *Blaháné* páratlan szeretetreméltósággal fogadta:

— Hja lelkem! — mondotta neki, — *az ám csak a nóta!* De nem én fedeztem ám föl, hanem *Sárika* lányom hozta el hozzám, hogy »nézze mama! — lelkendezte — ez micsoda kedves kis nóta; én ezt megtanulom«. Megnézem a nótát, meg a versét, — és bizony Isten, első eset volt az életemben, hogy a *lányommal szemben fölébredt bennem a művészi féltékenység.* »Nem Sárikám, — feleltem neki — ez nem neked való!« *És másnap elénekeltem én magam.* Csak azt sajnálom, hogy maga, kedves *Dóczy,* nem volt itt és nem láthatta mennyire tetszett a maga nótája. Nos hát azt akarom, érti, *akarom,* hogy minden új dalát hozzám hallassa legelőször, azokban én akarok válogatni...

De *Pálmay* Ilka Temesvárott énekelte a *Nádfödeles kis házikó*-t és onnan vitte Pestre. *Ábrányiné Wein* Margit hozta divatba a *Kit gyászol a fecskemadár* meg a *Szerettet keresek*-et, amely nóta *Blahánénak* is kedves nótája volt. De *Hegyi* Aranka, *Küry* Klára, *Szoyer* Ilona, *Fedák* Sári, *Krammer* Teréz, *Takács* Mihály is mind szeretettel énekelték dalait. Sőt *Fedák* Sári a *Mandulafá-t az Antóniában még Amerikában is diadalra vitte...*

Önvallomás a végzetről

Nyilván sokakat érdekel, hogy hogy is volt, amikor ez a gyönyörű szép szál ember, a debreceni hölgyek körülrajongott dalköltője, aki a közérdeklődés központjában állott, megnősült. Özvegye erről így mesél:

— Hatéves kislány voltam, amikor már *Dóczy* Józsefet dédelgették, mint híres dalköltőt. Gyakran sétált a debreceni korzón. Egyszer nővéreimmel és a nevelőnővel mi is ott jártunk, amikor megszólal a kisasszony:

— Nézzétek, ez az a híres *Dóczy* József!

És akkor jól megnéztem a daliás ifjút. Nemsokára meghültem, ágyba kellett feküdnöm, lázálmaim voltak. Mikor fölépültem, mondom a néném: Tudjátok mit álmodtam? *Dóczy megkérte a kezemet!* Ők persze kinevettek, sőt ezzel később gyakran bosszantottak is. És mit tesz Isten?! Sok évvel később, amikor atyám mint tábornok Szegedre került és ez az apróság fcledésbe ment, meghívtak ott egy házibálra, melyre semmi kedvem nem volt el menni. Anyám mondta aztán, hogy pedig kár, mert *ott lesz a híres Dóczy is Temesvárról.*

— Kicsoda? Az én gyermekkori ideálom? — kérdem. — No, őt meg kell ismernem — mondom és el is mentünk.

Az általános bemutatkozás után, csodálatosképpen, mingyárt mellém szegődött, velem táncolt. Akkor volt új a »*Darumadár útnak indul*«. Egy huszárfőhadnagy a gyönyörű nótán annyira felbuzdult, hogy *drága aranyóráját az ablakon nagy ívben kihajította...* De ennek az is oka lehetett, hogy *Dóczy* József a »*Darumadár*«, a »*Hull a zápor*« és a »*Ha rám bízná a jó Isten*« című nótái fölajánlásával — *megkérte a kezemet.*

*

Vagy harmincöt évvel ezelőtt *Dóczy* Józsefről azt írták a lapok, hogy a híres dalköltő *mindkét szemére megvakult.* Ha a híradás túlzott volt is, közel állt az igazsághoz, amire rávilágít *Dóczy* József másnapi drámai nyilatkozata, amelyben többek között ez állott:

»Még nem szakadt rám a megvakulás örök éjszakája, csak *kerülget.* Az egész életem átkává lett az a kis hírnév és társadalmi elismerés, melyet országosan ismert népdalaim révén elértem. A vidéki pénzügyi szolgálatban nem szabad az embernek híresebbé válni, mert akkor kiüldözik a világból. Engem az a *lelketlen hajsza,* melyet évek óta szenvedek, idegbajos nyomorékká tett... Nagykárolyban vagyok pénzügyi titkár s talán rövidesen az *itteni temetőben lelem meg a nyugodalmat,* amelyre olyan nagy szükségem lenne...«

*

Dóczy József dalaiból közel kétszáz megjelent és vagy ugyanannyi még kéziratban van kiadatlanul. A megjelentek között lapozgatván, egyik-másikon *Dóczy* József rendkívül érdekes *sajátkezű megjegyzését* látjuk. Igy a *Jaj de bajos leány után járni* című nótája szélére ezt írta: *Ebből készült a »Száz szál gyertya...«* Ez utóbbi *Fráter* Lóránd híressé vált nótája, amelyben csakugyan van két-három taktus, amely a Dóczyéval hajszálra azonos. Egy másikon, a *Meghalok én, nem élek én sokáig, Csak egy kislány esküvője napjáig* kezdetű *Dóczy*-nóta szélére pedig ezt írta rá *Dóczy* József: »*Szövegét elvitte hirem, tudtom nélkül Fráter* és *Meglássátok, nem élek én sokáig* cím alatt kiadta saját szerzeményeként. *Dóczy.*«

Ám ezek az apróságok semmit se vonnak le ezeknek a pompás magyar dalkincseknek az értékéből, legföljebb a magyar művészsors diadalmas, de tövises útját jelzik.

Polgár Géza

MAROSAN GYULA

ÉLÉS 19. 1997 [illegible]

PATAKI GÁBOR: **Tárlat**

Marosán Gyula kollázsairól

Mi volt az első? A kísérletező kedv vagy a szegénység? Az ujjbegy ideges feszülése a zizegő újságlapok forgatása közben, a meglódúló fantázia, hogy a tüllruhás bálkirálynő fejét aszott öregasszonyarccal cseréljük fel vagy vice versa...? Mindez esetleg együtt, de talán mégis legfontosabb a kísértés a realitás szintjeinek váltogatására, a festmény, rajz közvetettebb eljárásainak egy direktebb, durvább, pimaszabb módszerrel való ütköztetésére. A kísértés, hogy megmutassuk a művészt elvont köldöknézéssel, absztrakt álmodozással vádoló világnak-közvélekedésnek: mi igenis számolunk vele, nem idegenek tőlünk a sajtó közfogyasztásra szánt termékei, politikusokat és gyilkosokat felsorakoztató fotói, áruházi katalógusai. Nem véletlen hát, ha a legéteribb elvonatkoztatások, egy majdani társadalom utópisztikus szegletköveiül szolgálni kívánó hasábok mellé majmok, zebrák, bokszzsákot püfölő bajszos, korpulens polgárok megcsiklandozott fotói sorakoznak, vagy majd másfél évtizeddel később a tévedhetetlen tömörséggel papírra rótt, angyalok járta szentendrei és monostori házak szomszédságában megkínzott férfihátak, vicsorgó párducok, gúzsba kötött kivégzendők fényképrészletei sorjáznak.

Szenny és giccs, domborodó idomok, olajosan csillanó fegyverek és egyéb csodák, szörnyűség és mirákulum e szemre és agyra zúduló áradata elől amúgy se lett volna menekvés; s hogy e tételes mozgalommá sose szerveződő magyar kvázi-szürrealizmus felvette a kesztyűt, hogy Bálint, Korniss, Jakovits, Ország Lili s a többiek mily érzékenyen nyúltak ollóhoz és ragasztóhoz, azt éppen e múzeum pár évvel korábbi revelatív kiállítása igazolta. Körükbe vonható, közéjük tartozik Marosán Gyula is. Minden lihegő heroizmust, nekifeszülést megkérdőjelezni tudó képessége már a 40-es évek második felének kissé komoly-komolykodóra hangszerelt légkörében is ironikus montázsokat szereltetett vele össze a Csömöri úti műteremben, guzsalyokkal, petróleumlámpákkal, kardhalakkal és kitárulkozó női testekkel. Ez a „sans gene" magatartás, a koturnust bohócsipkára cserélő (vagy azt azzal együtt viselő) művészi attitűd kísérte el aztán az emigrációba is. Itt újra kezdte a kollázsgyártást, hogy kisebb-nagyobb szünetektől eltekintve — mikor belevetette magát egy-egy újabb problémába, témába, feladatba (alumíniumszobrokat készített, érmézett, tipografikus képverseket csinált) — azóta se hagyja abba. Innen hát kollázsainak az ezen a kiállításon csak érzékeltetni tudott elképesztő sokfélesége, változatossága. A klasszikus, a képi humor elemeivel bőven élő montázsok, a színes kavalkáddá terített magazindarabkák, az anzikszokra ragasztott poénos kedvű epigrammácskák, a szétvagdosott és újraértelmezett monotípiák és rézkarcok, a remek fegyelmű fekete-fehér-szürke nonfiguratív kollázsok szorosan korrelálnak Marosán nyughatatlan, mindig kíváncsi, alapjában véve derűs, kajánul játékos művészi alkatával. Ahogy Bálint kollázsai egy motívumnyelv grammatikájaként értékelhetőek, Ország Liliéi egy zárt, levegő nélküli, mélynyomás alatt lévő világ rovartűre szúrt kimerevítései, Jakovitséi nagyvárosias mítikus-erotikus látomások, úgy Marosán esetében inkább egy hosszan vezetett, csillogóan változatos vizuális napló lapjairól beszélhetünk. Örömekről, ötletekről, sziporkákról, capriccziókról, egy pihenni, tunyulni nem akaró művész gondolatairól. Nem kívánhatok mást Önöknek sem, minthogy merüljenek el e színes és izgalmas diárium forgatagában!

(Elhangzott a Kassák Múzeumban február 2-án, a kiállítás megnyitóján.)

DEZSŐ ISTVÁN: **Tárlat**

Hősmatek

A száz magyar hőst bemutató tárlatot végignézve egy dolog biztosan állítható: az alkotó, Somogyi Győző matematikai zseni.

Naiv portréival a Millecentenárium előtt kíván tisztelegni, amiről eddig azt hittük, hogy ezeregyszáz évet jelent, ám Somogyi matematikai zsenije ebből ezerötszázat csinált. Módszere az volt, hogy Attilát, a hunok vezérét minden fenntartás nélkül bevette a lajstromba mint deli magyar hőst. Így az ötödik századtól indulhat a Millecentenárium, ami plusz négyszáz évet jelent nekünk e honban. Jól jöhet még ez a későbbiekben, esetleges történelmi vagy határviták során.

Persze Somogyi ördöngős számításait is lehet támadni. Például mintha hiba csúszott volna a bűvös százas számjegy makacs használatával a csodálatos műveletekbe. Hiszen ezerötszáz év osztva száz hőssel azt jelenti, hogy nálunk átlag tizenöt évenként megjelent egy hős és megtörtént egy hőstett. Igen ám, de az utolsó hőstettet — a kiállítás tanúsága szerint — Maléter Pál hajtotta végre 1956-ban. Tehát az eltelt negyvenegy évben hőstett nálunk nem volt, pedig — éppen Somogyi képletei szerint — legalább kettőnek mindenképpen kellett volna lennie. Ez mostanra százkét hőst jelentene, ám Somogyi makacsul ragaszkodik a delejes százashoz. Hibás lenne a számítás?

Úgy hiszem, nem. A valószínű matematikai ok az lehet, hogy Somogyi Győző az utóbbi negyven évet egyszerűen levonja a történelemből, nem tartja az ország múltjához tartozónak. Ha pedig nincs történelem, akkor annak hősei se lehetnek, akik aztán — egy hőstől elvárható szorgalommal — végrehajtanák a tizenöt évenként kötelező penzumot.

Ha jól belegondolunk, egyébként se kell több hős, mint száz. A százegyes szám rajzfilmbeli kiskutyáknak van fenntartva, ha pedig ennél is több lenne, mondjuk százkettő vagy százhárom, akkor ki biztosítja a művészt arról, hogy nem csorog-e be valaki száznegyediknek? A végén még elszabadul a pokol, és megállíthatatlanná válik a hősáradat. Valahol meg kell szabni az ésszerű határokat. Száz van és kész.

(Somogyi Győző: Magyar hősök arcképcsarnoka-kiállítás a székesfehérvári Szent István Király Múzeumban)

Beaumarchais: Figaro házassága

KOLLER LŐRINC:

KOLTAI TAMÁS: **Színház**

Repülősó

sol
má
vala
A
mi h
ta a
csíkot
az első
majd f
le össze
dani: az
egy nő,
dani, csak
lálkoztato

asszótól kakasszóig tart az
ap" a *Figaro házassága* elő-
z *Új Színház*ban. Elejétől vé-
nagy a svung. Figaro *(Széles*
aknem egy tucat tányért ha-
apadon, egyenesen Susanne
Erika) kezébe; a zsonglőr-
befejeztével a röptetett vi-
is megül a menyasszony
aviva gróf *(Cserhalmi*
orja a csembalót, hegyé-
a földbe a kardját, pá-
pal rést a grófné ajtaján,
l a kerti vízmedencébe
nikor pedig valaki repü-
a levegőbe lő, mire —
magát — tömött zsá-
lá, SALT fölirattal.

*„az ezred
fordult
ment a
megkere
ján, aho
megtalál
és mert
gépfegyv
puha fű
kecskék le
mint golfp
ilyen füves
sú folyású
késkék szú
Az ezred
kit sem já
zett a foly
cok idejé
dugni a
pontosa
geléssel
ezelőtt s
— Sová
ezredes
lyót és
hezed
eső.
Ut
se
l
zassága szereplőiben a kaland után
arad egy kis kesernyés utóíz.

is darabjának motorja
mény. Hajnaltól hajnaltempóban zajlanak az
Figaro megnősül, és
ósági tárgyaláson a fel-
lveszett szüleire talál. A
után, Cherubin a gróf-
t, aki megromlott házas-
kódva, komornájával
ndós élvezetet lel a több-
isan fölbukkanó apród
an. A cseles Figaro, aki
g fölényes játékos, de sa-
n könnyen elveszti a lába
t, az átöltözések és érzék-
k éjszakáján úgy húzza elő
serélt szereplőket a kerti lu-
mint egy Feydeau nevű szerző
száz év múlva a hotelszobából.
a különbséggel, hogy a Figaro

A kerge nap végére leülepedett melankólia, amit mindmáig Mozart bontott ki legdrámaibban Beaumarchais-ból, a darab elemzésének egyik lehetséges kiindulópontja. Ebben az esetben hirtelen fáradtság fogja el, nem veti rá magát Susanne-ra (valójában az álruhás grófnéra) a várható vehemenciával; a csöndes vallomás a férji hiányérzet indirekt beismerése, s így korábbi bakugrásai, hacsak nem színészi modorosságnak, férfiasságfitogtatásnak látszanak. A grófnét játszó *Prókai Annamária*ban alkatilag benne van az arisztokratává lett polgárlány elkényelmesedett, elomló nárcizmusa, csak nem teremt elég összetett, egyszerre szenvedő és szenvelgő figurát. Elemében van viszont, amint a grófné parlagon heverő érzékeit fölszítja a süvölvény Cherubin. A kielégítetlen aszszony keze az apród átöltöztetésekor előbb elindul a tiltott tájak felé, majd idejekorán leáll. Az előadás legkidolgozottabb vonulata a szereplők viszonyait áthatő érzékiség. A Cherubin körüli tüsténkedésben Susanne is megperzselődik — az apródot alakító *Vas Szilárd* groteszk ifjontisága föloldó humort visz a jelenetbe —, a menyasszonyával összeboruló Figaro pedig váratlanul s nem egészen önfeledten „átcsókol" a közös csel sikerének hírével föllajzott grófnéhoz.

A jól szervezett rajcsúrnak esztétikus keretet ad *Khell Zsolt* díszlete, a festett deszkák szépek, könnyeden elegánsak, a sokféle járásban látványosan össze lehet ütközni, csak az ablakot helyettesíti egy nagy zajjal tologatható ügyetlen létra, emiatt ki kell kapcsolni egy pillanatra a világítást, hogy Cherubin ugrását a kertbe el tudjuk képzelni a sötétben. Ettől eltekintve Novák Eszter mint szélvészkisasszony hatásosan működteti a darab motorikus elemeit s általuk a fiatal szereplők késői pubertásának szívritmuszavarát, érzelmi kapkodását. Ennél többet nem. Kérdés, jogosan kérjük-e számon tőle a polifon [illegible] amely nálánál érettebb, dulatával, amely egykoron megremegtette a Bastille-t? Merő malícia, hogy a pórleányok tüntetően rágyújtanak a Marseillaise-re, amikor Marcelline *(Lázár Kati)* a női jogokról kezd szavalni. Figaro osztályöntudatos monológját azonban Széles László súlytalanul elhadarja, mint aki mielőbb túl akar lenni rajta — érdekes lehet ma egy szellemi *self made man,* aki erkölcsi alapon dühösködik a kiváltságok ellen, miközben mindjárt kinevezik nagykövetségi futárnak? Az előadás tanúsága szerint nemigen.

Ma sokkal egyszerűbb eszközökkel növelhető a hatásfok, a színházban is. A heveskedés és a mozgalmasság hivatott pótolni a színész személyiségének súlyát. Bizonyos nosztalgiát érzek a „lefúrt lábú színészet" özönvíz előtti korszaka iránt, amikor némelyeknek — igaz, keveseknek — sikerült puszta jelenlétük által valakivé válniuk. Azért még nincs teljesen feledve ez a kockázatos lehetőség. Lázár Kati gobelinbetétes ruhájában, hasonló retikűllel — a jelmeztervező *Zeke Edit* legjobbjai — szendén, szemérmesen, titkait magába zárva vonzza a tekintetet a tárgyalásjelenetben. *Dengyel Iván* mogorva, morc Bartholójából lelkileg kényszeredetten, színészileg árnyaltan születik meg az „apuka". *Magyar Attila* komikus bírófigurája apró részletekből kidolgozott klasszikus mintadarab.

Csakhogy a szeplőtelen klasszicitás bűnébe esni fiatal rendezőnek nem illik. Kell a repülősó. *Paulay*-fordításba modern fordulatot, drasztikumot intarziálni, vakuval fényképeszkedni, megkérdezni: „Fényképezőgép?", és elmerengeni, hogy rohan az idő. Ez szélvészkisasszony görcsös könnyedsége. Dacosság, dafkeség, önbizalomhiány és kompenzáció. Novák Eszter tehetséges, és eredetit akar alkotni. Az Új Színház védőburkot húz köré, és zavarja a védettség. Ez a lombik neki nagyon szűk és nagyon tág. Túl kevéssé szabad a kényelmes karámban. Otthon van, és a lelke máshol. Számol a keretekkel, elfogad és elhatárolódik. Kint is akar lenni, bent is. Menni is, nem is. Megfelelni is, nem is. Az okos lány esete — vajon hogyan oldja meg?

FÁY MIKLÓS: **Zene**

Rendeltetésszerű használat

Csakugyan nagyon szép kis kiadvány. A megszokott kinyitható műanyag doboz helyett többrétegű, színes papír fényképekkel. Szét lehet hajtogatni, meg lehet csodálni a fotókat. Kék padló, bársonyfüggöny, előtte zöld fotel, amelyben mindig más ül. A tarra borotvált Brian Eno, David Bowie uborkafejjel és a másfél szemével, végül pedig egy nagyvilági, sokat látott, unott pasas, Philip Glass.

De el is lehet olvasni a borító szövegét. Glass elegánsan dicséri benne Bowie-t és Enót, hogy már a hetvenes években mennyire meglátták a popzene továbbfejlődésének irányát, egyszerre használták a rock and rollt, a különböző népzenéket és a kísérleti avantgarde eredményeit. Jótékony hatásuk nem csak a könnyűzenét újította meg, de olyan jelentős szerzőket is megihletett, mint a fülszöveg íróját, magát Philip Glasst, aki — hát nem csodálatos? — immár második szimfóniáját alkotta meg Bowie és Eno alapján.

S hogy a dolog műfajilag mégsem egészen egyértelmű, az már csak a nagyság átka. A szerző ugyanis mit sem sejtve, óvatlanul, csevegés közben megemlítette készülő és a Hősök címet viselő új szimfóniáját a koreográfus Twyla Tharpnak — akinek egyébként legalább egy munkáját nálunk is ismeri mindenki, hiszen ő készítette a Hair filmváltozatának táncait—, és Twyla, (mindannyiunk Twylája) azonnal rácuppant a dologra. Gyors megbeszélés Daviddel (Briant, úgy [illegible] ebből kihagyták), és Philniát alkotott, de egyszersmind egy egész estés balett zenéjét is. A nagy zeneszerző kiválasztott hat számot, elmondása szerint Bowie eredeti lemezéről — ebben azonban téved, mert az Abdulmajid csak a lemez 1991-ben megjelentetett cédéváltozatán szerepel —, megformálta azokat, áthangszerelte, fölerősítette saját zenéjével, és máris elkészült a hattételes szimfónia, a Heroes. Csak úgy járt el, mint a régi idők zeneszerzői — mondja lenyűgöző egyszerűséggel a rendkívüli ember.

Szép lemez, nézegethető és olvasható. Hibát csak az követ el, aki a baljóslatú kísérőszöveg ellenére is beteszi a korongot a lemezjátszóba. Majdnem egy órányi ócskaság. Bowie és Eno jó tempójú, normális hosszúságú, egészségesen eredeti számait Glass fölbuherálja, megnyújtja, áthangszereli, szimfonizálja és teljesen tönkreteszi. Glass olyan mesterségbeli tudással alkot, amely alapján nyugodtan rá lehetne bízni egy harmadosztályú horrorfilm effektjeit, de ha a kézenfekvő megoldások és effektusok sorozatát szimfóniának nevezik, és azt kívánják az egyszerű lemezvásárlótól, hogy otthon belemerüljön ennek a zenének a hallgatásába, akkor már igazán embertelenek. Nem jönnek Twyla táncosai, hogy mentsék a menthetőt, nem jön senki, csak a jó öreg unalom. Óvatosan kell bánni a lemezzel, jól zárható vitrinbe kell tenni, nem pedig olyan szerkezetbe, amely leolvashatja a rajta lévő zenét is.

(Glass: „Heroes" Symphony —

aranyszarvasoktól: jóval nagyobbak azoknál, s egy részük agancsa félreérthetelenül életfát jelenít meg, amelyek ágai sasfejben végződnek. Az egykori hiedelem szerint égi eredetű szarvas pedig kapcsolatba hozható a magyarság ősi eredetmondájával, az un. csodaszarvasmondával, amely nagyjából ebben az időben terjedhetett el a steppe számos népénél, többek között az ekkor még a Dél-Urál körzetében élt ősmagyarságnál is.

A Nemzeti Galériában tervezett kiállításon a lelet legszebb tárgyait – mintegy 250 ötvösremeket – mutatjuk be, elhagyva az apró töredékeket és a még restaurálatlan leleteket. Ez lesz az első bemutató, amely teljes áttekintést ad majd e régészeti szenzációról, hiszen a leletegyüttest még sehol nem közölték, s csupán egy tucatnyi tárgy szerepelt belőle egy alkalommal egy gyűjteményes kiállításon. A magyar és angol nyelvű katalógus tehát – amely a megnyitóra jelenik meg – először tárja a világ elé e pompás kincsleleteket

Fodor István

MS Mester Vizitáció-képe és egykori selmecbányai főoltára

Mindkét kiállítás március 14-én nyílik, a Tavaszi Fesztivál nyitórendezvényeként.

Kortárs Művészeti Múzeum

Súlytalan – Schwere-los
Nemzetközi Szobrászati közös kiállítás a Landesgalerie Linz-cel.
március 6–április 6.

A kiállítás címe maga is provokáció és ars poetica egyszerre. Ez a kiállítás térben létező, ha úgy tetszik, plasztikai gondolatokról szól, de vajon nevezhetjük-e szobroknak ezeket a tárgyakat, konstrukciókat, árnyékokat, hangokat és fényeket? Kétségkívül igen, ha sikerül elszakadnunk a szobor klasszikus, mintázáson és faragáson alapuló formájától. Végül minden virtuális szobornak tekinthető, ami a térben játszódik le, teret tölt ki, negatív teret képez, és így tovább.

Ez a kiállítás nem törekszik objektivitásra: Peter Assman, a linzi Landesgalerie kurátora, Hubert Winter bécsi galériás és Néray Katalin, a budapesti Kortárs Művészeti Múzeum-Ludwig Múzeum igazgatónője egyaránt saját víziójának és szenvedélyének hódolt és hívott meg osztrák, magyar, közép- és nyugat-európai, valamint amerikai művészeket, akik legjobb meggyőződésük szerint a kiállítás alapgondolatát reprezentálják.

Ez a gondolat igen lazán körvonalazott, nagyon sok minden belefér. Valie Export súlytalannak egyáltalán nem nevezhető, hatásában mégis könnyedséget és az átlátható rendszert a műbe komponáló installációjától Richard Tuttle finom drótrajzáig, Bukta Imre jégszekrénybe zárt szalonnáitól Richard Long organikus ágacskááig, Stanislav Kolibal labirintusától Zuzana Janin vagy Jean-Luc Vilmouth házikójáig, Ivan Kafka groteszk légzsákjaitól Goran Petercol és Várnai Gyula projectált és vetett árnyékköltészetéig.

A világ dolgaira látunk aktuális válaszokat olyan művészektől, akiket az egyszerűség kedvéért nevezhetünk szobrászoknak, a szobrászat művelőinek.

Kiállító művészek:

Sepp Auer, Josef Bauer, Guillaume Bill, Bukta Imre, Csörgő Atilla, Valie Export, Ian Hamilton Finley, Joel Fisher, Heinz Gappmayr, Hans Haacke, El-Hassan Róza, Herskó Judit, Karin Hazelwander, Zuzana Janin, Ivan Kafka, Michael Kienzer, Stanislav Kolíbal, Brigitte Kowanz, Richard Long, Pepi Maier, Richard Nonas, Goran Petercol, Klaus Pinter, Fred Sandback, Peter Sandbichler, Sugár János, Richard Tuttle, Franz Vana, Várnai Gyula, Jean-Luc Vilmouth, Lois Weinberger, Lawrence Weiner, Franz West.

A Krakkói Csoport
Február 20–március 23.

Marosán Gyula kollázsai
1960–1996.

Kassák Múzeum

1997. február 3–március 16.

Az 1957 óta Kanadában élő Marosán Gyula a modern magyar művészetnek azon mesterei közé tartozik, akik fél évszázaddal ezelőtt, a háború utáni Budapesten az Európai Iskola és az elvont művészek közösségét létrehozva kísérletet tettek, a magyar festészet, grafika és szobrászat avantgárd hagyományainak folytatására és a modern európai művészet vérkeringésébe való bekapcsolódásra. Marosán már ekkor élt a kollázs nyújtotta formai és kifejezésbeli lehetőségekkel. A kanadai évtizedek alatt e jellegzetesen avantgárd műfaj szinte minden fontosabb anyagából merített. 1960 után keletkezett munkái egy részén Kurt Schwitters és Tatlin alkotásainak megismerésével kapcsolatos tanulságokat kamatoztatta, de hatással volt rá kortársai közül Rauschenberg is. Egy másik sorozatának linometszetrészletek, színes papírkivágatok és tollrajzok alkotta darabjain saját korábbi festményeinek eleganciája, franciás könnyedsége tér vissza. A két évtizeddel későbbi alkotások, az újságpapírra festett, ceruzarajzzal és kollázselemekkel kombinált munkák anyaguk, formavilágok, minden artisztikumot nélkülöző puritánságuk révén egyszerre utalnak az 1920-as évek konstruktivizmusára és az akkori avantgárd megnyilatkozásainak olykor agitatív közvetlenségére. A rézkarckollázsok Max Ernst munkásságával hozhatók kapcsolatba. A műfaj e klasszikusára emlékeztet, a szürrealizmus törek-

MAROSAN Gyula

véseit, ars poeticáját reprezentálja több kollázsnak a tudatalatti titokzatos világába elvezető kép- és motívumegyüttese is. Néhány más kompozíció a maiul-art világszerte elterjedt divatjának köszönheti megszületését. A ragasztott munkáknak egy külön sora képzőművészeti utinapló: városképek több vagy kevesebb kollázselemmel kiegészítve legtöbbször groteszk hangulatú városkép látomásként jelennek meg. A pár hónapja készült *Konstruktív valóság* című kompozíció pedig nemcsak egy absztrakt geometrikus munkákból álló sorozat legújabb darabja, hanem tiszteletadás is a kiállítást rendező múzeum névadója előtt.

Csaplár Ferenc

XV. Nemzetközi Ásványfesztivál
Miskolc '97 – Miskolci Egyetem
1997. március 7–9.

A fesztivál- kiállítás témái:

Ásványok Ukrajnából
Őskrokodil lelet a Gerecséből
Ásványok polarizációs mikroszkópban

Program:
Március 7. 9–17. Tudományos ülés.
Március 8. 9–19. Kiállítás és börze, tombola, megnyitó, vetítettképes előadások.
Március 9. 8–16 óra Kiállítás és börze, alkalmi postahivatal, emlékbélyegzés, ásvány és drágakőmeghatározás, tombola, vetítettképes előadások, fesztiválzárás.

Nyíregyháza
Jósa András Múzeum
Oscar Dietrich bécsi arany- és ezüstművesek

Oscar Dietrich (Bécs, 1853. okt. 5. – Oberwölz, 1940. július 28), az aranyművességet apjánál, Julius Wilhelm Dietrichnél tanulta (aki 1848-ban alapította cégüket), majd Rómában egy egyéves tanulmányúton képezte tovább magát. A Bécsi Arany- és Ezüstművesek Ipartestülete 1881-ben vette fel tagjai sorába, ugyanettől az évtől irányította Oscar Dietrich az apjától átvett Dietrich-céget. (1931 után a cég felbomlott, Oscar Dietrich fiai nem folytatták apjuk mesterségét).

A cégalapító főleg gyűrűkkel foglalkozott, 1878-tól készültek a cég termékkülönlegességei, a szabadalmaztatott tömör és üreges niellodísztárgyak. A cég gyártási programja az évek során folyamatosan gazdagodott, a XX. század elejétől már igen széles áruválasztékot kínált. Nemesfémből készült, drágakövekkel és féldrágakövekkel gazdagon díszített tárgyait 1908 óta exportálta Németországba, Franciaországba, Oroszországba, Itáliába, Romániába és Amerikába.

Oscar Dietrich rendszeresen és sikerrel szerepelt 1888-tól a különböző kiállításokon az Arany-, Ezüst- és Botáru Gyárában készült historikus, majd szecessziós stílusú iparművészeti tárgyaival. Így pl. az 1900. és 1925. évi Párizsi Világkiállításon (serlegek, kupák, nemesfémbe montírozott üvegáruk, ezüstveretek, övcsatok, botfogantyúk stb.), a bécsi Iparművészeti Múzeum kiállításain (brossok, függők, gyűrűk, lornyonláncok, dísztálak, stb.). 1888-ban így írt termékeiről az Alsó-Ausztriai Iparegyesületi Hetilap:.. „A cég a mór zsánerű és a japán technikájú különlegességek szép választékával, továbbá precíz, aprólékos és pontos mintájú filigránmunkáival mutatkozott be. Ugyanezen cég részben domborított, részben forrasztott cigarettatárcákat, flakonokat stb. is kiállított igen gondos megmunkálásban, éppilyenek a bemutatott botárui, botgombjai is, amik az igen pontos kidolgozásuk, stílszerű felfogásuk miatt rendkívüli figyelmet érdemelnek, és indokolják e cég jó hírnevét mind belföldön, mind külföldön."

A kiállításon bemutatott tárgyak a mester Bécsben élő unokái Johanna (Dietrich) Ilosvay és Maria Dietrich tulajdonában vannak: egy részüket a Jósa András Múzeum Kállay-gyűjteményének ajándékozták. Johanna Dietrich férje a megyénkből elszármazott Ilosvay Ferenc író, újságíró (1914–1990) volt, kinek irodalmi, publicisztikai hagyatéka 1993-tól gazdagítja a Kállay-gyűjteményt.

A kiállított tárgyak közül külön ki kell emelni az immáron a Kállay-gyűjtemény tulajdonában levő 28 emlékérem-verőtövet, amelyek August Kleeberg és Johann Michael Scharff vésnökök nevével fémjelzettek és többségük a magyar történelem fontos eseményei (pl. az 1867. évi koronázás) vagy jeles történelmi személyek (pl. Deák Ferenc, gr. Batthány Lajos, József nádor) emlékére készültek 1849–1880 között.

Dr. Lakatos Sarolta
muzeológus

MÚZEUMI SÉTÁK

Tápiószele

A Blaskovich Múzeumban 1996. november 14-én dr. Schmidt Géza Pest Megye Közgyűlésének elnöke nyitotta meg a *Millennium a Blaskovich-gyűjtemény műkincseinek tükrében* című kiállítást.

A millecentenárium jegyében rendezett tárlat anyaga két részből tevődik össze. Egyiket azok a tárgyak alkotják, amelyek Blaskovich Gyula (1843–1911), a Blaskovich fivérek édesapja gyűjteményéből 1896-ban Budapesten az Országos Ezredéves Kiállítás Történeti Főcsoportjában bemutatásra kerültek. Ezek között 18–19. századi díszkardokat, pipákat, pisztolyokat is találunk. Megtekinthetők az országos millenáris kiállítás szervezésével kapcsolatos, Blaskovich Gyula számára küldött levelek és dokumentumok, valamint a részvételt igazoló díszoklevél is.

Jelenlegi bemutatónk másik felét azok a tárgyak alkotják, melyeket már a múzeumalapító testvérpár vásárolt és gyűjtött. Kiemelkedik ezek közül Wissinger Mór ötvös munkája az 1896-ban készült millenniumi díszpajzs és a Klasszikus Arany Biblia két kötete. A csodaszép millenniumkori ékszergarnitúrák mellett szép látványt nyújt Erzsébet királyné hófehér porcelánszobra. A tárlat különlegessége a korabeli huszáregyenruha és katonai kiegészítők: csákó, patrontáska és kard,

Egy elfelejtett festő

Marosán Gyula kiállítása

1

1 Marosán Gyula: Önarckép, olaj, vászon, 63 × 52 cm, 1932

értelemben is, ahogyan képein a színek élnek, s az általuk sugárzott képi szférában létezőek, élők az emberek, fák, virágok, fények. Minden bizonnyal festőnknek ez az intenzív létezésélménye a forrása azoknak a finom áthatásoknak, amelyek az ember és a természet közötti rokonság érzetével ajándékoznak meg bennünket, művei szemlélése közben.

A fejlett országok művészetszemlélete vizuális kultúraként értékeli a képzőművészetet. Új és még újabb formai tényeket, formává redukált emberi magatartásokat minősít a maga változó értéklátása nikai civilizáció mindenhatóságát tagadó, az ember és a természet eddig is termékeny dialógusából újabb értékek keletkezését várók értéklátása. Ha saját emberi alkatunkat jobban megismerjük, könnyebben eligazodhatunk a nekünk való értékek megismerésében. E nem kétséges, szemléleti különbözőségekből az kínálkozik természetesnek, hogy Fazekas Magdolna képeiben az ember és természet kapcsolatára vonatkozó tanulságokat keressük. Holott – ha magunkban közömbösek vagyunk a földi élet sorsát illetően – nem hozzánk szól képeinek

Marosán Gyula, festőművész

4) Folytatás

Veserű Ilona: Egy elfelejtett festő. Marosán Gyula kiállítása.

1/1

4

4 Marosán Gyula: Cím nélkül, olaj, karton, 23 × 33 cm, 1939

Művészet, 1987, január 22-old.

rosán negatívjai elveszte
kozmikus világuk makro
gulhat.

A II. világháború utáni r
folytatásai az előzőknek,
ben megalakult Európai I
életművében. Művészetük
ború nem hozott stiláris vá
jebb tematikai gazdagod
természetesen került az Isl
rébe. 1945-ben a Szociál
képzőművészeti kiállításá
*Jakovits Józsefe*l, *Losso*
szerepelt az Ernst Múzeun
san egyértelművé vált köt
rakcióhoz. Különféle, az
összefogó csoportosulás
vett részt: *Gyarmathy Tih*
vel a Duna-völgyi avant
letve Gyarmathy és Loss
Konkrét művészek magy
portjában. Végül Kállai E
a társaságot a Galéria a n
körében. Marosán 1946
vett az elvont művészek k
tásán.

Ekkori festményein – a Franciaországból hazatért *Martyn Ferenc* erősítő példájára is – érzékien puha, lebegő világ jelenik meg laza foltokkal, ecsetvonásokkal, mint saját vagy *Fekete Nagy Béla,* Ámos Imre, *Barcsay Jenő* 30-as években készült képein. Marosán „tájainak" kozmikusságát a többnyire bekarcolt ábrák

[illegible] hanem a világban ható erővonalak határoznak meg.

Marosán világképének, műveinek kozmikusságára feltétlenül hatott Kállai bioromantikája: *A természet rejtett arcá*ban, a már a 40-es évek első felében megírt, de csak a háború után megjelent könyv-

1 Marosán Gyula: Önarckép, olaj, vászon, 63 × 52 cm, 1932
2 Marosán Gyula: Fejő nő,

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

84.757

MAROSÁN GYULA
1915 -

Magyar származású festőművész, grafikus. Tanulmányait a budapesti Iparművészeti Iskolában kezdte és Aba Novák Vilmos festőiskolájában folytatta. A nyilvánosság előtt 1935-ben mutatkozott be egyéni tárlattal az Ernst Múzeumban. Első absztrakt kompozícióit a harmincas évek végén festette. Tagja volt a hazai nonfiguratív művészeket összefogó Galéria a 4 Világtájhoz alkotócsoportnak. 1956-ban elhagyta az országot és Kanadában telepedett le. Számos önálló és csoportos kiállításon szerepelt az amerikai kontinensen és az utóbbi években itthon (Budapest, Szolnok, Győr, Szombathely) is.

KOMPOZÍCIÓ, 1949
papír, akvarell, tempera, tus,
160x220 mm.
j.j.l.: Marosán 10.XII.49.
Ltsz.: K. 86.5.1.

MAPPA XX. 1949
papír, szerigráfia, 200x295 mm.
j.j.l.: Marosán 49.
Ltsz.: K. 95.190.4.

"Marosán egyike legkövetkezetesebb absztrakt művészeinknek. Képein geometriai vonalakon kívül egyéb nincs és néha még a szín is olyan elemnek látszik, amely csak arra való, hogy a vonalak geometrikus természetét annál jobban aláhúzza. Az organikus tenyészettel és így a szűkebb értelemben vett pszichológiával a kapcsolatot megszakította és azt teljesen a geometriának rendelte alá. A geometria pedig leegyszerűsített jeleivel egyfajta írást jelent.

Egyes képein ez úgy is jelentkezik, hogy a képet vertikális vonalakkal szövi át, de ezeken horizontálisan rovásírásszerűen hieroglifák vonulnak át...Marosán képein a jelek szigorúbban geometriaiak és közelebb vannak magához a jelhez, a jelet a kínai írás értelmében véve. Ami ezeken a képeken feltűnő, hogy érzelmileg egyáltalán nem közlékenyek, de ugyanakkor valami mély és konfesszionális líra szól belőlük" -

Hamvas Béla

IRODALOM

Bálint Endre: Hazugságok naplója. Magvető Kiadó, Budapest, 1972., 30.o.

Keserű Katalin: Egy elfelejtett festő... Művészet. 1987. XXVIII. évf., 1. sz., 20-23.o.

Hamvas Béla - Kemény Katalin: Forradalom a művészetben. Pannonia Könyvek, Pécs, 1989.

Marosán Gyula művészete az emigrációban. 1957 - 1993. Szolnok - Budapest - Győr - Szombathely - 1994-1995. Katalógus Oliver A.I.Botar tanulmányával.

Pataki Gábor: Több szólamban. Új Művészet. 1994. V. évf., 12. sz., 43-45.o.

Marosán Gyula, festőművész. 5.) Folytatás.
Vecsei Ilona: Egy elfelejtett festő. Marosán Gyula kiállítása.

5

5 Marosán Gyula: Cím nélkül, olaj, karton, 50 × 64 cm, 1947 (fotók Sulyok Miklós)

Művészet, 1984. Jomiát 23-old,

„Szája sincsen, úgy üvölt"

Egy kiállítás emléke

„A piros palettáról ernyedten csüngött Gorrister teste, nem tartotta semmi fent, magasan felettünk, a komputercellában; meg sem remegett, halott hideg volt, borzongató, olajos szél fújt örökösen a főüregből. Fejjel lefelé csüngött a test, jobb talpával tapadt a paletta aljához. Fültől fülig hatoló precíz bemetszésén át távozott a vére. De a tükröző fémpadlón egyetlen vércsepp sem látszott.

Amikor Gorrister odajött hozzánk, és felnézett önmagára, csak akkor döbbentünk rá, hogy OK már megint az orrunknál fogva vezetett benünket, merő szórakozásból; a gép kisded játékai."

Hévízi Éva kiállítása, abban az óbudai pincében, ahol 1983-ban látható volt, akkor és ott, nem idézte fel bennem *Harlan Ellison* novellájának sem szavait, sem hangulatát. Közöttük járkálva, nézegetve a légiesen könnyed, szemmel láthatóan sem eredeti súlyos anyagból mintázott, hanem eleven emberi testről gipszes gézzel készült emberhüvelyeket, maszkokat és maskarákat, a valódiság és az álságosság furcsa keveredését éreztem. Éppen mint farsangkor – mint az igazi farsangon: a velencei szettecsentóban a Szent Márk téren –, ahol egyszerre minden valódi és hamis. Valódi emberek hamis külsőben; a farsang fordítva egyenlősít: egyformán álarcot visel gazdag és szegény, öreg és fiatal, besúgó és összeesküvő, okos és buta, jó táncos és falábú. Még a farsang és másnapja közti átmenet is érzékelhető volt: egyes maszkok és maskarák teljesen élőnek látszottak, a gézruha és -kulissza a huzat hatására vagy a látogató mozgására lélegezni, hullámzani kezdett, nem bántóan, inkább hívogatóan. Aztán az egyik figuránál észrevettem, hogy nemcsak az álarcát, hanem az igazit is levetette... Egy tükörből egy

Nagy Tibor. Kiállítások.
Kis Ujság 1948. jun. 20

Marosán Gyula

1938—42 között készült munkáiból rendez retrospektív gyűjteményes kiállítást a *Fészek Klub* (Nagyváradi Szabó-u. 36) a kitűnő fiatal festő tíjabb s az előbbinél hosszabbnak s talán még termékenyebbnek is ígérkező párizsi tanulmányútja előtt. E kiállítás mintegy visszavetíti *Marosán* művészi pályafutásának egykori startvonalát. Fejlődésének mostani eredményei legújabb színkomponícióinak elvont képi lírásságát úgy mérhetjük fel igazán, hogyha a képeken át szemügyre vesszük a mulvelvességének elindító iskoláját, amelyből kifreselt önmaga útján járó művészként. Hű tanui e képek a művész multjának, hogy *Marosán* mint úgynevezett felszíni ábrázoló sem volt egyszerű gyalogjáró: még a legközönségesebb valóságot sem közönséges formában és színekben látta, hanem kivételes vizuális költő módján — megszépítelt, vagyis nem másolatszerű másként. Akármilyen szép is a világ, a környező valóság, a művésznek mindig szüksége lesz egy még szebbre, magára a megszépítő meszszeségre, amely — mint ezt *Marosán* esetében is látjuk — csak nyeresége s nem kárára lehet a mindenkori társadalomnak.

határkörébe tar

csekély s így enne
se fölötte kivánatos
mert ilyen gyüjt
lesz bárkinek is ös
a szóban forgó gyüj
Vas és kis részbe
az anyag, kellő cs
elő vidéki múzeum
ő, de annak egy ré
ányzik, átvehetné a
eum néprajzi osztálya is.
lkalommal jutott tudomásomra, hogy
Szt. Egidius-kápolnában (másként
Kapelle»), mely ma elhagyott álla-
n, egy szobrocskákkal diszített csucs-
yas oltárkának középső szekrényét

2000—2400 K-ba kerülne, a reg...
tása és felállítása nélkül.»

Krenner József orsz. felügyelő 1913. október hó 5-én, a múzeum megnyitásának napján vizsgálta meg a múzeum geológiai-paleontológiai gyüjteményét és konstatálta, hogy

Ulrovan Gula

Ez alkalommal derült ki, hogy az időközben államsegélylyel megvásárolt Szent Mihály-utczai háznak helyszinen való meghagyása veszélyezteti a díszes faragású kapuzatot, azért annak a múzeumi parkba való áthozatala föltétlenül szükséges.

A Főfelügyelőség kisérletet tett a ruszti régiségek megszerzése tárgyában is, de — sajnos — sikertelenül. A kerti ház átalakításának terve jóváhagyást nem nyervén, a múzeum felhivatott új tervezet benyujtására, a jelentésben foglalt munkák végrehajtására pedig, a Főfelügyelőség előterjesztésére, 12.000 K rendes államsegélyt utalványozott a vall. és közokt. miniszter úr azzal, hogy ez összegből fizetendő ki a Hesztől vásárolt

Béla oltárépítő művész. Az 56
szaporulat legnagyobb részben az
személyes gyüjtéséből ered. Az ajá
nak évről-évre való csökkenését az
latos körülmény okozza, hogy a mu
mei a rohamosan szaporodó tárgya
tömve vannak. E bajon a jelenlegi v
mellett csakis alapos selejtezés, ille
rozás segíthet.

A múzeumi irnok az 1913. év
végezvén az éremgyüjtemény czédu
újítását, az 1914. év elején megkez
kori terem összes vastárgyainak ism
parálását és a törzskönyvi számokn
festékkel való rájegyzését. Igy 21
régiségtárgyat hozott rendbe, segé

~~Göllner Miklós~~

Marosán Gyula

A Műbarát kiállítása

Három festő és egy szobrász műveiből rendezett kiállítást a *Műbarát*. Az együttesben *Göllner* Miklós vízfestményekkel, *Deli* Antal feketekréta-rajzokkal, *Marosán* Gyula olajképekkel és *Varga* Ferenc terrakottákkal vesz részt.

Göllner Miklós akvarellsorozata a nehéz műfaj biztoskezű mesterére vall. Frissen, szélesen fölrakott, sötétragyogású színfoltjai a lényeges jegyek hangsúlyozására szorítkoznak s éppoly lendületesen, mint kifejezően kötik jól felépített egységbe a választott motívum — tájkép, enteriör, utcarészlet — jellemző formáit. *Régi templomkereszt*-je, a *Csonka fa*, *Kerti ház*, *Szentendrei utca*, *Borús táj*, *Kék szoba*, *Nyitott ablak* és *Öreg diófa* nemcsak a művészi előadás tömörségével, a levegő- és térhatás közvetlen megéreztetésével fogja meg a nézőt, hanem a valóságábrázoláson keresztülsugárzó, olykor szinte zenei emlékeket ébresztő, bensőséges líraiságával is. Legszebb lapjai a »dolgok lelkét« szólaltatják meg, a legtisztább festőiség egyéni sajátosságokban gazdag, ízes és hajlékony nyelvén.

Ex. Magyarország 1943. márc. 21.

Marosán Gyula

MAROSÁN GYULA :

214. Kártyázók. - Tusr., p. 26 x 19 cm.Jelz. l. b.: Marosán 942."

215. Fővárosi Képtár kertje . - Vizf., p. 50x35.5 cm.Jelz.l.b.: "Marosán Gyula, Károlyi palota/Fővárosi képtár kertje/.

Koppmagyar 150 cm²

1463. 1452. 1453. 1456

MAROSÁN GYULA

64. Felvidéki leány, olajf.

65. Csömöri család, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar nép.

1940 febr - marc

Előszó.

»*Magyarország a képzőművészetben*« c. kiállítássorozatunk, melyet az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatallal karöltve és a Hivatal szíves támogatásával rendezünk, három kiállításból áll: magyar tájak, magyar városok, magyar nép. A kiállítássorozattal az a célunk, hogy a magyar művészek alkotásain keresztül, tehát

MAROSÁN GYULA

85. Balaton présházzal, vízf.
86. Badacsonyi szőlős, vízf.

Nemzeti Szalon

Magyar Dájalk
1939. dec.

Göllner Miklós

Marosán Gyula

Három festő, egy szobrász

A *Műbarátok* kiállító helyiségében három festő: *Göllner* Miklós, *Deli* Antal, *Marosán* Gyula és egy szobrász: *Varga* Ferenc művei kerülnek kiállításra. A dicséretreméltóan színvonalas csoportkiállítás legértékesebb egyénisége *Göllner* Miklós, aki eddig világos elrendezettségű, komoly tónusú olajfestményeivel vívott ki elismerést a maga számára. Most azonban csak akvarelleket állít ki és rögtön le kell szögezni: ezzel az anyagával egyszerre akvarellistáink legjelesebbjei között kell őt számontartanunk. A vízfestés sajátos technikáját bámulatos tökéllyel bírja, színei levegősek, könnyedék, változatosak, mindazonáltal nem rikító, de megnyugtató harmoniában egyesülnek. Annyi életvidámság, derű, friss természetlátás és közvetlenség van akvarelljeiben, technikája annyira reagál a pillanatok megrögzítésének könnyed változatosságához, hogy joggal tarthatjuk ezután vérbeli lírikusnak Göllnert, akinek friss ötletei gazdag érzelemvilággal kapcsolódnak egybe.

4

Esti Ujság 1943. ápr. 6.

A „Tavaszi Szalon" dijnyertesei:

A Szinyei Társaság Nemes Marcell-féle utazási dijak:

Barzó Endre (1928)
Ecsődi Ákos (1927)
H. Mattioni Eszter (1932)
Hincz Gyula (1930)
Kolbe Mihály (1934)
Pekáry István (1933)
Rozgonyi László (1926)
Szin György (1935)
Vadász Endre (1929)

Barta Károly dijak:

Erdélyi Ferenc (1927) Farkas Zoltán (1926) Miklós József (1926)

Szinyei Társaság dijak:

Ámos Imre (1934)
Beck András (1934)
Istókovits Kálmán (1926)
Ispánki József (1928)
Marosán Gyula (1935)
Mikus Sándor (1933)
Pohárnok Zoltán (1935)
Szücs István (1935)
Vadadi Filep Jenő (1935)

báró Herzog Mór Lipót utazási dija:

Medveczky Jenő (1927)

Wolfner Gyula népéieti dija:

Vadász Endre (1927)

Ernszt Lajos dija:

Jálics Ernő (1927)

Ernszt Endre dijak:

Komjáti W. Gyula (1926)
Szemere Lenke (1928)

Beczkoi Biró Henrik dija:

Schrotta J. Frigyes (1932)

Tavaszi Szalon 1936.

Marosán Gyula

Marosán Gyula

MAROSÁN GYULA :

153. Tájkép. - Olajf.,fa l., 81 x 53 cm.
Jelz.l.j. "Marosán Gyula".

AX Kopp 1939/40 szezon. II

XVI

MAROSÁN GYULA :

169. Csirkék. - Olajf., v. 58 x 44 cm.
Jelz.l.j.: "Marosán 938".

Székesfővárosi képtár. jub. kiáll. 1944.

Marosán Gyula

cm. Jelz.l.j.s.: "Szónyi I.1936."

SZÜLE PÉTER :

259. Öregek. - Olajf., v. 56.5 x 72 cm. Jelz.a.j.: "Szüle 921".

TELCS EDE :

260. Hüvelyk Matyi. - Szobor, br. 12x46 cm. Jelz. a talapz.j.: "Telcs".

261. Önarckép kisérlet. - Olajf., v. 24.2 x 30 cm. Jelz.l.j.: "Telcs E."

Marosán Gyula

MAROSÁN GYULA

98 Porges Magda arcképe tempera mgt. 250.— pengő

99 Aratás a Balaton mellett " 250.— "

100 Balaton menti táj "

101. Halmiéres

102. Hármat huszért

F. Tavaszi Salon

1935

enhető bitumen emulsióval

etelési probléma megoldható.

megoldást akar,

ien Flintkote

val!

osó, balkon, üvegtető, falak, tűzfalak, pince,
lábazatok, fedkövek stb. szigetelésére;

The Ministry of Culture and Education
and the Palace of Art request the pleasure
of your company at the opening of

JULIUS MAROSAN'S

Art in Emigration 1957–1993
on 11th August 1994 at 6 p.m.

Opening by

GÁBOR PATAKI

art historian

Ernst Múzeum
Budapest VI. Nagymező utca 8.
Open till 12th September 1994
daily 10–18 hours, closed on Mondays

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium
és a Műcsarnok meghívja Önt

MAROSÁN GYULA

művészete az emigrációban 1957–1993
című kiállításának megnyitójára
1994. augusztus 11-én, 18 órára

A kiállítást megnyitja:

PATAKI GÁBOR

művészettörténész

Ernst Múzeum
Budapest VI. Nagymező utca 8.
A kiállítás megtekinthető 1994. szeptember 12-ig
Hétfő kivételével, naponta 10–18 óráig

MAROSAN GYULA

A megnyitót
támogatja
a Hungarovin Rt.

Marosán Gyula

festő

Velt. kiáll. 1943. ápr.

Marosán Gyula olajfestményei post-impresszionista felfogásban készültek. *Szinei borongósak, látásmódja szorgalmas,* ami különösen a „Hóesésen" jut érvényre. „Ördög veri a feleségét" megvilágítása érdekes, sikerülten kapta el a fény és ború játékát.

Új Magyarság

1943. ápr. 2

(Négy művész a Műbarát kiállításán)

Csontaszköz, csiszolt X. 49

Marosán Gyula

Marosán Gyula nem ereszkedik ilyen mélyre. A fölszíni világ számtalan érdekessége éppen elég titkot rejteget számára s ezeket olajjal, főképp temperával és vízfestékkel állandó izgalommal és éberséggel festi. Minden, ami látható, érdekes számára, s mivel komoly festő, ízléssel válogat a látnivalói közt és bizonyos derűvel tárja elénk a tájait és figuráit. Ez elsősorban a festő érdeklődése és öröme a világ iránt s ha Marosán leplezetlenül csak azt csinálja, akkor legjobbak a képei. Azok közt is néhány aquarell a

14

legfrissebb, szinte drámaian, a kiegyenlítődés pillanatában megkapott színekkel és kissé lázas, de biztos rajzzal. (Festőnő, Asztalnál.)

Erdei Sándor: Képek és vobrok.
Kelet Népe. 1941. máj. 15

MAGYAR ARC IDEGEN TÜKÖRBŐL

Csaknem minden népről »tud« valamit az átlagos művelt ember. Egy-egy közmondást, csattanós adomát, díszítő jelzőt; — ruházkodására vagy élelmezésére vonatkozó jellegzetességet. Néha ennél többet is: jelleméről megföllebbezhetetlen ítéletet, vagy több vonásra terjedő jellemvázlatot.

De csak ritka népnek jut az a megtiszteltetés, hogy határozott

Marosán Gyula

festő

Képkiállítás. *Marosán* Gyula festőművész festményeiből a Fészek Klubban, kollektív kiállítást rendez, amelyet június 12-én este 7 órakor nyit meg *Balogh* István.

Magyar Nemzet

1948 jun. 11.

VÁROSGAZDASÁGI, IDEGENFORGALMI
ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI ÜGYOSZTÁLY

—

~~TANÁCSNOK~~

BUDAPEST
VI-8-8
4

Marosán Gyula

Esti Magyarország

1943 márc. 31.
(A Műbarát kiállítása.)

Marosán Gyula elomló festőiségű olajképeit szintén a dunamenti tájak sajátos, borongó melancholiája jellemzi. Rőt-barna, tompa-zöld, szürkéskék színharmóniák zendülnek meg vásznain, olykor szinte az orgonabúgás ünnepélyességével. Egymásbafolyó, lágy szólamok, amelyek mégis világosan kiemelik a belső szerkezet architektonikus tagoltságát. *Zebegényi patakpartja, Erdei útja, Napsütéses erdeje, Dülője, Csirkék, Öreg fák, Hóesés* és *Viadukt* című képei mintegy összegezve mutatják fel festőjük legjobb kvalitásait.

Marosán Gyula

Kol. kiáll. a Műbarátban.

A másik értékes és elgondolkoztató tehetségű kiállító *Marosán* Gyula. Olajfestményei borongós, töprengő kedélyre vallanak. A tompa és sötét színek uralkodnak a palettáján. A jelenségek mögött a maradandó, a változatlant keresi, pesszimizmusa, ha sokszor még is döbbenti a szemlélőt, végeredményben mégis éltető hatású, mert az igazságot hordozza magában.

Esti Ujság

1943 ápr. 6.

(Három festő, egy szobrász)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Marosán Gyula

A *Műbarát* kiállítóhelyiségében *Polony* Elemér sötét-tónusú, érdekes képeivel, *Marosán* Gyula kellemes temperáival és *Kutassy* Imre finom tusrajzaival, akvatintáival és karcaival találkozunk. A kiállítás igazi hangját azonban *Szabó* Iván erőteljes, gondosan mintázott, alapos felkészültségre valló szobrai adják meg. *Kucsmás feje*, *Munkása*, *Lépője* és *Magyar parasztja* egy kiérett, egyéni tehetség rendkívüli szerencsés plasztikai megnyilatkozása.

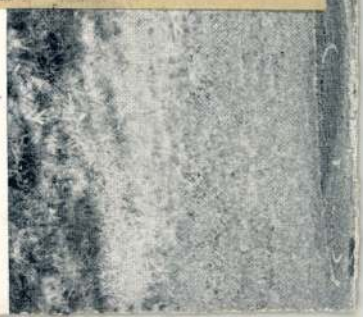

...csobb kastélyok, villák, stb. részére.

IŐ! ERŐ!

ilágosítást ad:

gáz Részvénytárs.

., Andrássy-ut 17. Telefon 26-60.

*

Maria Farina gegenüber dem apítva 1709. Vezérképviselet: erházygasse 39.

*

Az idegenek találkozóhelye. bel- és külföldi lapok, figyelmes kávés.

*

angú szálloda, modern kényeő konyha és italok, figyelmes

*

iumei czipőkülönlegességek dús d-szálló-épület.

*

sébet-tér, Adria-palota. Telefonképes levelező-lapokban, iskolai dezések. Nagy raktár kereske-

Kröszl János. Ulloi-ut 9. A Park-Club, a Nemzeti és Országos Kaszinók kárpitosa. A koronás aranyérdemkereszt birtokosa.

*

Lemberg. G. Schneider utóda J. Rollauer kávéház, Idegenek találkozóhelye a város központján. Az összes bel- és külföldi lapok, figyelmes kiszolgálás.

*

Lemberg. Hotel Georges. Elsőrangú szálloda a város központján, több mint 100 elegáns szalon, fényes étterem és kávéház, kitünő konyha, a legjobb bor és pezsgőborok. A házban lift, villanyvilágítás és fürdőszobák. Figyelmes kiszolgálás és kényelemről az igazgatóság gondoskodik.

*

Lemberg. Central kávéház a belvárosban. Összes külföldi lapok. Figyelmes kiszolgálás, a magyarok szórakozó helye. Tulajdonos Bechtloff Vilmos.

*

Lemberg. Orenstein és Koppel. Mezei-, ipar- és keskenyvágásu vasutak, mozdony és gépalkatrészek gyára.

*

Lemberg. Hotel San-souci. Szajnochi-utcza 1—5. Kényelemmel berendezett szálloda, mérsékelt árak. Danka M. tulajdonos.

*

Ladstädter P. és Fiai cs. és kir. udv. szállító, szalma- és nemezkalap gyára. Lemberg, Akademicka 10.

*

Lanson Père és Fils Reims. Alapítva 1760. Edward angol

Marosán Gyula

l. Kállai 1948

71–73. sz.

a bunyevácok meg-
rka viseletüket.
vidéken, a Szovjet-
k.
Erdélyben és az Al-
ak görögkeleti.
és a dombvidék kö-
n a legműveltebb.
az iparos, a keres-
veltebb, ezek pedig

—

erülete a peremen a
vírség. A Kis-Alföld
a Csallóköz és a
legsűrűbb település
erősen megritkul a
gyszólván *lakatlan.*
s alkotnak. Hasonló-
ja a lakosságot, és
település. A Dunán-
ő területén, a Duna-
on találunk. A Ny-i
ra is a varasdi és

190. kép. *Péchy Erzsébet pohara. 1648.*

Gerevich PA, 260. l. — Gerevich IPG 84. l. (Kép.) — Kőszeghy, 1508a. szám.

TALPAS POHÁR,

poncolt alapon függélyesen sorakozó medaillo dísszel. VG nagyszebeni mester műve, 1630 kör Részben aranyozott ezüst, mag. 19·3 cm.
A Biharvármegyei Régészeti és Történelmi Egyl birtokából.

Gerevich PA, 260. l. — Erdélyi kiállítá 1930., 168. szám.

TALPAS POHÁR,

trébelt csigás dísszel, benne három angyalfe talpán rókát hajszoló kutya.
Brassói munka 1630 körül.
Aranyozott ezüst, mag. 13·7 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

Szendrei János: Néhai Ipolyi Arnold gyüjte ménye. AÉ, VII., 1887., 344. l. — Gerevic PA, 260. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipoly 156. szám. — Erdélyi kiállítás, 1931., 176. s

VARGA FERENC szobrászművész

Született Székesfehérvárott 1906-ban. A Képzőművészeti Főiskolán Bory Jenő tanitványa volt. Már ekkor több díjat nyert, a Nemzeti Szalon kiállításain gyakorta résztvett. Majd állandóan szerepel a Műcsarnok kiállitásain. 1937-ben állami ösztöndíjjal egy évet Rómaban töltött. Nagyobb művei számos vidéki városban állanak és alkotásai közül többet megvásárolt a székesfőváros és az állam is.

VARGA FERENC szobrai

			Pengő
1/c	Relief	gipsz	1000
2/c	Őszvérháton	„	1000
3/c	Fátyolos nő	terrakotta	400
4/c	Gáz, menekülők	„	450
5/c	Szegény Madonna	„	350
6/c	Judás	„	600
7/c	Forrás	„	350
8/c	Látomás	„	600
9/c	Leányfej	„	650
10/c	Család	gipsz	1000
11/c	Szent Antal	terrakotta	450
12/c	Hazafelé	„	1200
13/c	Halászok	„	250
14/c	Emauszfelé	gipsz	2000
15/c	Tere-fere	terrakotta	700
16/c	Kukoricatörés	„	450
17/c	Só bálvány	„	400
18/c	Tanyai fiu	„	350
19/c	Leány virággal	fa	700
20/c	Tavasz	fa	700
21/c	Pásztor	„	700
22/c	Férfi portré	terrakotta	650
23/c	Szent Imre	gipsz	600
24/c	Vizitáció	terrakotta	450
25/c	Botond	„	1000
26/c	Zsákolók	terrakotta	1000

F. k.: Krivátsy-Szűts György Springer-nyomda

Marosán Gyula

festő

A „MŰBARÁT" 41. KIÁLLITÁSA

1943 MÁRC. 28 – ÁPR. 9-IG

korábban

GÖLLNER MIKLÓS

VÍZFESTMÉNYEI

DELI ANTAL

FEKETE KRÉTARAJZAI

MAROSÁN GYULA

OLAJKÉPEI

VARGA FERENC

ÚJABB SZOBRAI

BUDAPEST. V.,
MÁRIA VALÉRIA-UTCA 12

Igazgató: Krivátsy-Szűts György festőművész, tanár

A KATALÓGUS
ÁRA 40 FILLÉR

Az eredeti az Adattár Deli hagyatékában található, a dobozos anyagban!

GÖLLNER MIKLÓS festőművész

Született 1902-ben Besztercebányán. Tanulmányait Budapesten a Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár, majd Csók Istvánnál végezte. Először 1929-ben állított ki. A Képzőművészek Új Társasága és az Új Művészek Egyesülete tagja. Külföldi kiállításokon többször vett részt. Képe van az állam és a főváros tulajdonában. Első kollektív kiállítása 1931-ben volt.

GÖLLNER MIKLÓS vízfestményei

		Pengő
1.	Délelőtti napsütés	150
2.	Borús táj	200
3.	Szénaboglyák	150
4.	Pirostetős ház	150
5.	Kertben	250
6.	Alkonyat	150
7.	Kék szoba	250
8.	Fonó asszony	150
9.	Kerti út	mgt.
10.	Szentendrei házak	250
11.	Tájkép faval	300
12.	Öreg diófák	300
13.	Három fa (tempera)	200
14.	Sárgavirágos csendélet	250
15.	Sötét hegyek között	150
16.	Templomkert	200
17.	Interieur	200
18.	Tájkép csonka fával	300
19	Öreg kert	250
20.	Nyitott ablak	250
21.	Kerti ház	250
22.	Erdő	250

DELI ANTAL festőművész

Született 1886-ban Gevenyesen. Tanulmányait Ferenczy Károly vezetése mellett kezdte, majd Réti István iskolájában fejezte be. 1921-ben Szinyei Merse Pál ösztöndíjat kapott. 1925-ben Párisban. 1926-ban Olaszországban volt. 1926-ban olaszországi dolgaiból kiállítást rendezett a Nemzeti Szalonban.

A székesfővárosi grafikai pályázaton már többször nyert díjat. Tagja az „Új Művészek" és a „Magyar Grafikusok" Egyesületének. Jelenleg a szentendrei Művésztelepen dolgozik.

DELI ANTAL fekete krétarajzai

		Pengő
1/a	Feszület	150
2/a	Templomtorony	150
3/a	Házak és hegyek	150
4/a	Kerti lak	150
5/a	Szilvafák	150
6/a	Kocsi házakkal	150
7/a	Munkásházak	150
8/a	Mély út	150
9/a	Major	150
10/a	Szakadékos táj	200
11/a	Legelésző tehenek	200
12/a	Kapások	200
13/a	Malom a völgyben	200
14/a	Gyümölcsfák között	200
15/a	Kocsi út	200
16/a	Táj malommal	200
17/a	Falrakás	150
18/a	Hazatérők	150
19/a	Házikó	150
20/a	Kőfejtő	150
21/a	Kutyás alak	150
22/a	Legeltetés	150
23/a	Izbégi részlet	150

MAROSÁN GYULA festőművész

Tanulmányait Aba Novák Vilmos festőiskolájában végezte. Gyüjteményes kiállításai: Ernst Múzeum, 1935 és 1936. Műbarát 1941. Részt vett a Nemzeti Szalon „1942" című kiállításán. Elnyerte a Szinyei Tavaszi Szalon díját 1936. Vannak képei a Szépművészeti Múzeum és a Fővárosi Képtár tulajdonában.

MAROSÁN GYULA olajképei

		Pengő
1/b	Csirkék	500
2/b	Vízparton	550
3/b	Táncospár	600
4/b	Patakhíd	500
5/b	Ördög veri a feleségét	700
6/b	Önarckép	mgt.
7/b	Tájkép	600
8/b	Zebegényi patak partja	800
9 b	Plébános háza	500
10/b	Dűlő	800
11/b	Önarckép	700
12/b	Öregfák	700
13/b	Hóesés	600
14/b	Házaspár	450
15/b	Malomút	600
16/b	Napsütötte erdő	800
17/b	Viadukt	600
18/b	Pirosruhás lány	550
19/b	Csendélet	650
20/b	Erdei út	800
21/b	Teniszpálya	600
22/b	Önarckép	mgt.

Gazdasági élet

Tervek az exportpénztár kiterjesztésére

A kisüzemek nyugtalanok, a nagy gyárak a kiterjesztés mellett — Miért késik hetek óta a kormányrendelet?

Teljes bizonytalanság mutatkozik *a kiviteli pénztár felállítása* körül és ez a bizonytalanság nyugtalanítja a gyáripar számos ágazatát. Körülbelül négy héttel ezelőtt nyilvánosságra jutott, hogy *a textilipar számára exportpénztárt létesítenek*, ebbe a pénztárba *minden textilgyár termelési értékének egy százalékát befizeti, ami 3—3.5 millió pengőt biztosítana évenkint textilipari kivitelünk alátámasztására.*

Egy-két szakaszos kormányrendelettel akarták életbeléptetni az exportpénztárt, *de váratlan nehézségek támadtak főleg a kisebb textilüzemek és kikészítők részéről.* Az iparügyi minisztérium kénytelen foglalkozni egyes textilérdekeltségek újabb javaslataival és ez a körülmény kitolja a végleges megoldást. A minisztériumban *a napokban újabb tanácskozás volt*, hogy a kiviteli pénztárba a hozzájárulást minden textilüzem fizesse-e?

Vannak ugyanis úgynevezett *vertikális üzemek*, amelyek fonók, szövők, kikészítők, sőt konfekciósok is, ezek tehát csak egyszer rónák le kötelezettségüket a kiviteli pénztárral szemben. Viszont más üzemeknél előfordulna, hogy a kiviteli pénztár befizetéseik révén többszörösen hozzájutna az illetékhez. Az iparügyi minisztérium tanácskozásán a kisebb üzemek azt szerették volna keresztülvinni, hogy *minden gyár csak a jonal után járuljon hozzá a kiviteli pénztár táplálásához.*

De késlelteti a kiviteli pénztár felállítását az a gondolat is, *hogy a textiliparon kívül más gyáripari ágazatokat szintén bevonjanak az exportpénztár körébe.* Eredetileg csak a textilipar körében gondoltak az új szerv megteremtésére, de *állítólag a pénztár működését kiterjesztenék más szakmákra is.* Ez a lehetőség komolyan nyugtalanítja a gyáripart.

A magkereskedők nem kötnek termelési szerződést

A *Magyar Magkereskedők Országos Egyesületének* termelési szakosztálya tegnapi napon tartott ülésében egyhangúlag elhatározta, hogy amíg az Országos Mezőgazdasági Kamara, illetőleg a földmívelési minisztérium által *az ezévi termelési szerződések megváltoztatásával követelt utánfizetés ügye elintézve nincs*, továbbá, amíg a jövő évi szerződések előfeltételét alkotó *kiviteli térítés megállapítást nem nyer* és míg az érdekeltség biztosítékot nem kap arra nézve, hogy *az új szerződések nem fognak ismét hatalmi szóval megváltoztattatni:* addig az egyesületben tömörült termeltető cégek az 1935—1936. idényre vonatkozólag a termelőkkel borsótermelési szerződéseket nem kötnek.

Gazdarendezés után iparosrendezés

Az IPOK ma nyilvánosságra hozta emlékiratát Nem kér moratóriumot, sem adósságleengedést

Ma jelent meg a hivatalos lapban a gazdaadósságok rendezéséről szóló kormányrendelet és *ma délelőtt az IPOK* (Ipartestületek Országos Központja) *nyilvánosságra hozta a kormányhoz intézett részletes emlékiratát az iparosadósságok rendezéséről.* Miután a kormány a gazdaadósságokat rendezte, az IPOK *az iparosadósságok rendezésére kéri a kormány közbelépését.* Hangsúlyozza az emlékirat, hogy *az iparosság nem általános moratóriumot és adósságelengedést kér.*

Az iparosság rendezésére olyan alapelveket kíván lefektetni, hogy *kormányrendelettel tegyék lehetővé az iparosok gyors és költségmentes magánegyességeit.* Ha a magánegyesség nem jöhet létre, akkor *olyan kényszeregyességre gondol az iparosság*, amelynél *a bíróság* az iparosok *magántartozását* a kölcsön fedezetének elértéktelenedési arányában *csökkentené és a kamatterhet* a törvényes kamatlábra mérsékelné. Az IPOK részéről hangsúlyozzák az *egyéni elbírálás* szükségét és *együttműködést az OHE*-vel.

Tizennégy rendelet kell a gazdák rendezéséhez

Szeptember elseje óta nem folyósítják a kamatsegélyt

A hivatalos lap mai száma közli teljes terjedelmében a gazdarendeletet, amelynek alapvető intékedéseit már tegnap ismertettük. A kormány mai intézkedése tulajdonkép *keretrendelet.* Most egymásután *14 különböző rendelet fog megjelenni*, legalább is a ma kiadott gazdarendelet *tizennégyféle kormányintézkedést helyez kilátásba.* Elképzelhető, hogy milyen munkát jelent a gazdarendezés végrehajtása.

A pénzintézetek ma délelőtt közölték Fabinyi miniszterrel, hogy *a legsürgősebb volna a védett birtokok kamatsegélyének szabályozása.* A kamatsegélyt már az előző gazdarendelet alapján is folyósították, de az új rendelet miatt *szeptember elseje óta nem utalták ki a kamatsegélyt.* Mivel a pénzügyminiszter megkapta a felhatalmazást, ennélfogva a 14 rendelet közül ez fog legelőször megjelenni.

A Hofherr-gyár súlyos tárgyalásai az iparügyi minisztériummal

A gazdarendelet miatt nem tudja behajtani hatmilliós követelését

Kispesten ma bizonytalan hírek terjedtek el arról, hogy az ottani *Hofherr és Schrantz gépgyár munkásait elbocsátja.* Állítólag egyelőre mintegy *ezer munkás elbocsátásáról lenne szó*, amit nem az üzem gyenge foglalkoztatása tenne szükségessé, hanem az elbocsátás *összefüggésben állana a ma megjelent gazdarendelettel.* A hírek szerint a Hofherr-gyár mintegy *hatmillió pengőt követel a gazdáktól*, aminek a behajtása a gazdavédelmi rendeletbe ütköznék.

Érdeklődtünk a kispesti hírekről a gyár igazgatóságánál, ahol azonban kijelentették, hogy *csak az iparügyi minisztérium adhat választ*, mivel az igazgatóság *fontos tárgyalásokat folytat a minisztériummal.* Kispesten úgy tudják, hogy a Hofherr és Schrantz bejelentette az iparügyi minisztériumban, hogy *kedden 540 munkást kénytelen lenne elbocsátani*, sőt szándékában van a hét folyamán további *600 munkás elbocsátása.*

Állítólag, ha nem sikerülne megegyezést teremteni, akkor a *kispesti üzemet leszerelnék* és máshol állítják **fel.**

Három életbiztosítást fizetett ki e héten a Magyarország

A Magyarország a Phönix Életbiztosító Társasággal kötött megállapodás alapján e héten a következőknek fizetett biztosítási összeget:

Pecsner György Pestszenterzsébet, Blum Mórné, Kaba, özv. Gunár Gyuláné, Pestszenterzsébet.

A kifizetett összeg egyenkint 100—100 pengő.

Köszönet a Magyarország életbiztosításáért

Kaptuk a következő levelet:

Nagyságos Főszerkesztő úr!

Mély tisztelettel fordulok nagyságos Főszerkesztő úrhoz, hogy boldogult feleségem elhalálozása alkalmával b. lapjuktól előfizetéssel kapcsolatban *az életbiztosítási összeget felvettem e hó 5-én.*

Nemes és gyors eljárásukért hálás köszönetemet fejezem ki, mert *igazán jóleső érzés egy szegény ember részére*, amikor ilyen súlyos csapás közepette legalább a költségek fedezésére egy *biztos kis segélyt kap.* Igérem, hogy nagybecsű lapjukat barátaim és ismerőseim között igyekszem propagálni.

Köszönetemet nagybecsű lapjuknak tolmácsolva, vagyok

1935. október 8.

kiváló tisztelettel:

Pecsner György
Pestszenterzsébet, Nádor u. 5.

Minden előfizetőnket és egész családját biztosítjuk — ingyen

A Magyarország családbiztosításának feltételei

1. A *Magyarország* minden egyes *előfizetője és felesége* 55 éves koráig, továbbá a vele közös háztartásban élő *gyermekei* 2 és 24 éves koruk között biztosítva vannak elhalálozás esetére.

2. A szavatosság 13 heti megszakítás nélküli előfizetés után (illetve baleset esetén) *azonnal kezdődik.*

3. Ha az előfizető 55 évesnél idősebb, vagy amikor 55 éves korát meghaladja, jogosult maga és családja helyett *közvetlen rokonságának köréből egy másik személyt kijelölni*, aki ettől az időponttól kezdve *családjával együtt helyette és családja helyett biztosítva van.* A kijelölés a kiadóhivatal által rendelkezésére bocsátandó nyomtatványon történik. A biztosítás feltételei a kijelölt családra nézve a kijelölés időpontjától érvényesülnek. Ha az előfizető ezzel a kedvezménnyel nem él, az eredeti feltételek szerint biztosított családtagok továbbra is résztvesznek a biztosításban.

4. Jogi személyek, cégek, egyesületek *egy természetes személyt jelölhetnek meg*, aki családjával együtt helyettük a biztosítás kedvezményében részesül.

5. A budapesti előfizetők közül azok, akik az uccai árusítóknál (rikkancsoknál, ujságpavillonokban) fizetik *a heti előfizetés díját*, ebben a családbiztosítási kedvezményben *nem vesznek részt*, ha azonban a biztosítás kedvezményére igényt tartanak, *forduljanak közvetlen a kiadóhivatalhoz.*

6. *Az előfizetés megszüntével egyidejűleg a biztosítás is érvényét veszti.*

7. A biztosításra a Magyarország Napilap Részvénytársaság a Phönix Életbiztosító Társasággal szerződött. *minek folytán a biztosított összegre való igény igazolása a Magyarország Napilap Részvénytársaság nyilvántartása útján történik és a biztosítás díjait a Magyarország Napilap Részvénytársaság fizeti.*

Bessenyey Zénó a Közmunkatanács új elnöke

(A Magyarország tudósítójától.) A *hivatalos lap legközelebb* közli *Rakovszky* Ivánnak, a Közmunkatanács elnöki tisztségétől való *felmentését* és *Bessenyey Zénó* országgyűlési képviselőnek a Közmunkatanács elnökévé való *kinevezését.*

Mint *beavatott* körökből értesülünk, a kormány kívánatosnak tartotta ezt a változást a Közmunkatanács elnökségében és politikai körökben már *hosszú idő óta beszéltek* róla.

Pintér Jenő székfoglalója a szegedi egyetemen

(A Magyarország tudósítójától.) Tegnap délután tartotta Szegeden *Pintér* Jenő dr., a budapesti tankerület főigazgatója, a szegedi egyetem nyilvános rendes tanára első előadását. A nagyszámú közönség soraiban a többi fakultás képviselői mellett a bölcsészeti kar valamennyi tanára megjelent. Először *Zolnay* Béla dékán üdvözölte a megjelenteket s az előadót, kiemelve azt, hogy tavaly a *kar és az egész egyetem határozta el Pintér* Jenőnek egyetemi nyilvános rendes tanárrá való felterjesztését. Kiemelte *Pintér* érdemeit, aki megírta a *legnagyobb magyar irodalomtörténetet.*

Ezután *Pintér* Jenő mondotta el székfoglaló előadását. A kolozsvár-szegedi egyetem első irodalomtörténet tanáráról, *Imre* Sándorról beszélt. Mély bepillantást vetett Imre munkálkodásába és a kor szellemébe. Az egyórás előadást általános nagy figyelemmel hallgatták.

Az előadás után lakoma volt, amelyen *Zolnay* Béla dékán üdvözlésére *Pintér* meghatottan válaszolt.

Új kiállítás Ernstnél

A Ferenczy-hagyaték megható anyaga változatlanul maradt, de a nagy mester szárnyai alatt két új önálló kiállító művészt avat az *Ernst Múzeum.* Az egyik *Brabécz-Wellisch* Margit, akinek eddig majd minden érdekesebb csoportkiállításon megdícsértük egy-egy képét. Most először van alkalma, hogy teljesen bemutassa rokonszenves képességeit. A fiatal *Marosi* Gyula a másik résztvevője a figyelemreméltó kiállításnak.

Alacsony vízállás

A földmívelési minisztérium vízrajzi osztálya jelenti október 12-én délben:

A Duna Dunapenteléig apad, lejjebb árad. Alacsony vízállású.

Mai dunai vízállások: Schärding 173, Passau 228, Struden 176, Stein minusz 37, Bécs minusz 62, Pozsony 88, Komárom 221, Budapest 162, Paks 64, Baja 134, Mohács 164, Újvidék 203, Zimony 76.

A Dráva Barcsnál 59, Drávaszabolcsnál 207.

A Budapest feletti Dunán a legkisebb gázlómélység Kisbodaknál 18 és Alsólipótnál 17 deciméter.

A Tisza végig apad. Igen alacsony vízállású.

Mai tiszai vízállások: Tiszaújlak minusz 88, Vásárosnamény minusz 183, Tokaj minusz 85, Tiszafüred minusz 90, Szolnok minusz 128, Csongrád minusz 227, Szeged minusz 149.

A Szamos Csengernél minusz 65. A Körös Békésnél minusz 115, Gyománál minusz 106. A Maros Makónál minusz 55.

A Balaton Siófoknál 54.

A Velencei tó Agárdnál minusz 16.

Olasz szépirodalmi könyvek kaphatók Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 19 nagy választékban

SPORT

A Ferencváros tényleg a veretlenek réme?

(A Magyarország tudósítójától.) Hosszú szünet után *ismét teljes forduló* lesz az I. osztályú *nemzeti ligabajnokságban.* A csapatok természetesen újult erővel fognak hozzá a ponthajszához és *a hátul állók az elől állóktól, főként a veretlenektől igyekeznek pontokat szerezni* és ezzel hátrányukat csökkenteni.

A legnagyobb érdeklődés természetesen a **Ferencváros** *»üldözési versenyét«* kíséri. A Ferencváros szerdán már kétvállra terített egy veretlen csapatot, a Szegedet, most vasárnap ismét veretlen csapat, a **Kispest** kerül vele szembe. A *Kispest* valahogyan sohasem tudott játszani éppen a Ferencváros ellen s *általában »könnyű« ellenfél a zöldfehérek számára.* Most azonban más a helyzet. Minden csapat erősen védi veretlenségét. A Kispest nagyon tud küzdeni és *különösen jó a csatársora,* amelyben olyan nevek vannak, mint *Nemes, Déri, Székely* és *Serényi.* A védelme is jó és csak a fedezetsorától függ, hogy helyt tud-e állni. A Ferencváros *Sárosi* nélkül nagy hátránnyal indul a küzdelembe. *Polgár* lesz a középcsatár és az óbudaiaktól átszerződtetett ex-válogatott *Győri* játszik *Korányival* hátvédet. A kitünően helyezkedő megbízható *Győri talán még fel is javítja a védelmet,* csak az a kérdéses, hogy *Polgár jobban fog-e klubjában csatárt játszani, mint játszott legutóbb a válogatottban.* Ezen múlik a mérkőzés sorsa.

A másik két nagycsapat még veretlen. Ezen a héten sem fenyegeti nagy veszély veretlenségüket. Az **Ujpest** otthonában könnyen intézheti el a **Törekvést**, ha csak *Keszei* fel nem javítja. A **III. ker.** őszi formái nem nagyon ajánlják a **Hungária** ellen. Izgalmas lesz a »kiesési derby« a **Budai 11—Attila** között az Üllői úton, a budaiak nagyobb esélyével. A **Phöbusnak** Salgótarjánban is le kell győznie a tartalékos **SBTC**-t, ellenben teljesen nyilt mérkőzések a **Budafok—Szeged** és **Bocskay—Soroksár** találkozásai.

Létrejön az asztali tenisz világverseny Budapesten

(A Magyarország tudósítójától.) Csehszlovákia akadékoskodása *majdnem elmaradással fenyegette asztali tenisztsportunk idei legnagyobb eseményét, a világ válogatottainak Magyarország válogatottja ellen való mérkőzését.* Hetekig dolgoztak az asztali teniszsport vezetői az akadályok elhárításán, míg végül *most sikerült az eredeti határidőt követően egy héttel október 25—27 ére létrehozni a nagy mérkőzést.*

Az új feltételek értelmében úgy a világ-válogatottban, mint a magyar válogatottban *3—3 asztali teniszező* indul, akik egymással összesen *kilenc egyes mérkőzést* és *három páros mérkőzést* vívnak. A külföldiek ezenkívül résztvesznek a Duna S. C. meghívásos nemzetközi versenyén s miután *a Duna S. C. meghívta versenyére Kettnerova csehszlovák hölgy világbajnokot,* ezeknek a versenyeknek világbajnoki reváns jellegük lesz.

A háromnapos verseny beosztása: első nap, október 25-én *Világválogatott—Magyarország* mérkőzésének *páros számai* és a meghivásos nemzetközi versenyek elődöntői. II. nap, október 26-án *Világválogatott—Magyarország mérkőzésének kilenc egyes száma.* III. nap, október 27-én, a meghivásos nemzetközi verseny, világbajnoki revans *döntő mérkőzései.*

Wilcsek Andor magyar asztali tenisz kapitány már összeállította a világválogatott ellen kiálló magyar csapatot. Egyesben *Barna, Szabados* és *Házi,* párosban a *Barna—Szabados, Bellák—Szabados és Barna—Bellák* párok állanak ki, míg a világválogatott tagjai: *Erlich* Lengyelország, *Kolar* Csehszlovákia, *Liebster* Ausztria. A külföldi párok: *Erlich—Liebster, Liebster—Kolar* és *Kolar—Ehrlich.*

Sportprogram

Szombat. *Atlétika:* MAFC gólyaverseny, Bertalan ucca, délután 3 órakor. — *Ökölvívás:* Vasutas egyéni bajnokság, Mezőtur.

Vasárnap. *Labdarúgás:* Ferencváros—Kispest, Üllői út, ¼4 órakor, bíró: Klein. — Budai—Attila, Üllői út, ½2 órakor, bíró: Gombos. — III. ker. FC—Hungária, Nagyszombat ucca, ¼4 órakor, bíró: Klug. — Ujpest—Törekvés, Megyeri út, ¼4 órakor, bíró: Ujvári. — Budafok—Szeged, Budafok, ¼4 órakor, bíró: Salgó. — Bocskay—Soroksár, Debrecen, ¼4 órakor, bíró: Bíró Sándor. — SBTC—Phöbus, Salgótarján, ¼4 órakor, bíró: Kann. — *Atlétika:* Magyarország—Lengyelország nemzetközi mérkőzés a Beszkár-pályán délután ½3 órakor. — Szegedi—Pécs egyetemközi mérkőzés Szegeden. — *Birkózás:* Országos kecseszkecsken bajnokság a városligeti nagycirkuszban délelőtt 10 órától. — *Gyephokki:* Magyar—osztrák válogatott 11 órakor az MHC-pályán. 10 órakor MAC—AHC hölgyek. — 12.30 órakor Blauweiss (Bécs)—FTC, 3 órakor LASE II.—Kőb. HC. — A LASE-pályán 3 órakor HHC—LASE I. — *Vívás:* Próbaverseny a magyar—németre a Műegyetemen reggel 9 órától. — *Kézilabda:* MPSC B)—GSE B) Ujpest, Horthy Miklós út, 11 órakor. — AMC B)—PSC, Ujpest, Váci út, 10 órakor. — Váci FSK—GSE hölgymérkőzés, Vác, 3 órakor. — *Ökölvívás:* MÁVAG—Beszkár, BTK—FTC ifi csapatbajnokság, MÁVAG—MAC szövetségi díj, golgotatéri MÁV-telep, este 6-tól.

FTC-pálya IX, Üllői út 129

Október 13-án, vasárnap délután ½4 órakor

Ferencváros-Kispest

Nemzeti Ligabajnoki mérkőzés,

előtte ½2 órakor

Budai „11"—Attila

Nemzeti Ligabajnoki mérkőzés,

előtte ½12 órakor

FTC—MTK

amatőr bajnoki mérkőzés

Magyar Atlétikai Szövetség

Október 13-án, vasárnap
délután ½3 órakor

a BSzKRt-pályán

Magyarország-Lengyelország

válogatott atlétikai viadala

A közönség dönt: kecseszkecsken vagy görög-római birkózás

(A Magyarország tudósítójától.) Alig öt éve birkóznak nálunk *szabad stílusban,* — amit angolul *kecseszkecskennek* (fogd ahol éred) neveznek — de ez alatt az öt év alatt is *több világsikert* gyüjtöttek össze birkózóink a birkózásnak ebben a fajtájában, mint a klasszikus, de kissé fejlődésében visszamaradt *görög-római stílusban.* A száraz statisztika is amellett bizonyít tehát, hogy *a magyar birkózóknak inkább ez a stílus felel meg,* amelynek nincsenek megkötései, hanem szabad teret enged a gyors elhatározásnak, ötletességnek, mindenfajta fogásnak, sőt még a cselnek és a gáncsnak is. *Ez a változatosság és szabadság kedvez a magyar természetnek* és ezért nemcsak a sikerek kísérik a kecseszkecsken Magyarországon, hanem a közönség érdeklődése is.

A Birkózó Szövetség vasárnapi bajnoki viadalán *felvonultatja a Brüsszelben győztes öt magyar birkózót,* akik a külföldi nemzetek *hét-hét* birkózójával szemben is el tudták onnan hozni a *Nemzetek Díját.*

Az egyes bajnoki számokban természetesen *az Európa-bajnokok és helyezettek a favoritok.* Légsúlyban *Lőrincnek Aranyi,* pehelysúlyban *Tóthnak Szél* és *Fecske* a komoly ellenfele, a könnyüsúlyban két Európabajnok, a jelenlegi, *Kárpáti* és a volt, *Tasnádi* méri össze erejét, középsúlyban *Sóvárit* akár *Prókának,* akár *Hegedüsnek* nehéz lenne legyőzni. Nagyközépsúlyban *Riheczki* ellenfele *Bánki* dr. és a fiatal *Iráczi* és *Molnár,* kisnehézsúlyban *Virág-Ebner* és *Darányi* klasszikus küzdelmet fog vívni, míg a legnehezebb súlyban teljesen nyilt a küzdelem.

Atlétikai finis: magyar-lengyel

(A Magyarország tudósítójától.) A holnapi magyar—lengyel mérkőzés *a szezón utolsó atlétikai viadala* lesz. A verseny az idei versenyszezón alatt mutatott formák alapján *magyar győzelmet igér.* Sőt, meglehetősen *nagyarányú magyar győzelmet.*

Ennek ellenére *izgalmas és változatos versenyre van kilátás.* Különösen a **800 méter** lesz érdekes, ahol az európai ranglista második, *Kuharski* csap össze a tavalyi Európa-bajnok *Szabóval.*

A **súlydobás** érdekessége *Darányi* és *Heljasz* találkozása lesz. Nem lehetetlen, hogy *új magyar rekord* születik ebből a vetélkedésből.

Külön fejezetet érdemel ebben a versenyben **Kovács** startja. Ő pillanatnyilag a legnagyobb formában levő magyar versenyző. *100 méteren* fölényesen fog győzni, csak az idő kérdéses. A *110 méteres gátfutásban* már nehezebb dolga lesz, hiszen a lengyelek is tudnak 15 mp körül. De itt is győznie kell. A *400 méteres gátfutásban* nincsen ellenfele.

400 méteren *Zsitvay* győz és *Temesvári* lehet második. Az **1500 méter** nyílt verseny *Noji* és *Ignátz* között. Az **5000 méteren** hasonlóképpen nyilt a helyzet, mert a lengyelek egyenlő értékü ellenfelei *Kelennek és Szilágyinak.*

A **távolugrásban** Koltai győz, ellenfele csak a rekord. A **magasugrás** Bódosi versenye. Plawczyk a komoly ellenfél. A **rúdugrás** lengyel győzelmet ígér, hasonlóképpen a **gerelyvetés.** A **diszkoszvetés** viszont ismét magyar szám. A **staféta** (100—200—400—800) igen izgalmas küzdelmet ígér és *nem lehetetlen, hogy a lengyel stafétát Kuharskival megnyeri a versenyt.*

Ezek alapján tehát a *magyar csapat 17—18 ponttal győzedelmeskedhetik a lengyelek felett.*

Csik és az amerikaiak Németországban

Az Európába érkező *amerikai úszócsapat* október 18-án versenyez először Cuxhafenben. 19—20-án Berlinben állanak starthoz. A további program: 22-én Krefeld, 24-én Oberhaufen, 27-én Bochum, 28-án München, *november 1—3 Budapest,* 6-án Bécs, 9—10-én Boroszló, 17-én München. November folyamán lesz még egy-egy versenyük Magdeburgban és Hannoverben.

A németek vasárnap kezdik nagy téli úszóprogramjukat a stuttgarti jubiláris versennyel, melynek legérdekesebb száma *a Csik—Fischer találkozó* lesz, melynek revansjellegét nem is kell magyarázni. A stuttgarti uszoda 50 méteres és ez Csiknek kedvez.

HÁROM FESTŐ

Minden rejtvényben 3 csillagos definició van, melyek egy-egy festő születéshelyét adják. Ez a 18 születéshely egyszerre küldendő be szerdáig (okt. 16) a mellékelendő 6 darab »Három festő« cím.

Jutalmak: 4 darab 10 pengős.

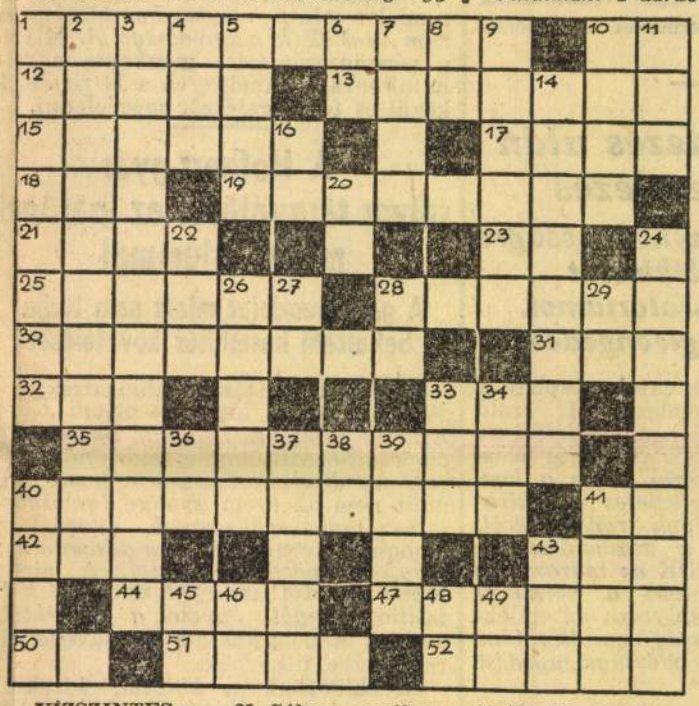

VÍZSZINTES:

1. Originalitás
10. Haladás helye
12. Felőlem
13. Csokor
15. Angol eredetű női név
17. Hivatkozik
18. *Paál László 1846.
19. A kurucok ellenségei
21. Hull
23. Ürmérték-rövidítés
25. Súlyos ragályos betegség
28. Materiális
30. Szerelmi
31. Kerül
32. Főnévképző
33. Folyó — spanyolul
35. Lábbeli díszei
40. Németalföldi
41. Főnévi igenévképző
42. Kertieszköz
43. Szám
44. Kiváló magyar író (†)
47. A Paraguay-al és Uruguay-al együtt a Rio de la Platát alkotja
50. Nemzet
51. Nem tagad
52. *Jean Baptiste Camille Corot 1796.

FÜGGŐLEGES:

1. Vonalkázott
2. Ilyen a híres énlakai föliratt
3. Amit mindenkinek tudnia illik
4. Ének
5. Férfinév
6. Vissza: bismut vegyjele
7. Ad Kalendas Graecas
8. Dísz
9. *Jean François Millet 1814.
10. Közlekedési vonalak
11. Völgy — németül
14. Tápanyagok
16. Föltételes igerag
20. Szomorúság
22. Víztartály
24. Kioktatás
26. Híres szoros, melyben minden csöndes Veresecsagin képén
27. Omszk része
28. Római pénz
29. Guayana része
33. Vissza: skót county
34. Kiugrik magánhangzói
36. Arles része
37. Férfinév
38. Andorra része
39. Ötlet, lehetőség — pestiesen
40. Otthoni
41. Idősebb nő
43. Kórus
45. Véd
46. Radium vegyjele
48. Vissza: Pennsylvania rövidítése
49. Egyiptomi isten

163

XXV. JUBILEUMI ÉVÜNK

AZ ERNST-MÚZEUM KIÁLLITÁSAI

CLXIII.

CSOPORTKIÁLLITÁS

HOLLÓS MATTIONI ESZTER,
DR. EHRENHAFTNÉ HEVESI
MARGIT, MAROSI ⟨MAROSÁN⟩
GYULA, POHÁRNOK ZOLTÁN

FESTŐMŰVÉSZEK

CSÁKY JÓZ

MEGJELENT.

Dr LÁZÁR BÉLA

a Petőfi Társaság Gyulai-nagydijával koszoruzva.

A MUNKÁCSY-KÉRDÉS

I. Munkácsy-kritikák kritikája.
II. Harsányi Zsolt „Ecce Homo"-jának kritikája.
III. Munkácsy és a Louvre.

Ára . . . . . 4 pengő.

Az Ernst-Múzeum pénztáránál még néhány példány **kedvezményes** áron — 2 pengőért — kapható!

A sajtónyilatkozatokból:

Lázár Béla egy alapos revizió megejtését sürgeti, hogy Munkácsy végre az őt valóban megillető értékéhez méltó helyre kerüljön... E tekintetben Lázárnak feltétlenül igaza van.

Pesti Napló.

Munkácsy-kritikáról pon[illegible]

CSÁKY JÓZSEF ⟨PÁRIZS⟩
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

A KIÁLLITÁST RENDEZTE:
ERNST LAJOS ÉS DR LÁZÁR BÉLA

1936 Dec

Lázár Béla minden egyes [illegible] tos [illegible] nyomozó tanulmány alapján állapitja meg, hogy mi a háttere az elitélő kritikának s mit jelent értékben a marasztaló vélemény. A könyvnek az ad jelentőséget, hogy a mai magyar kritikák fajsulyát is megállapitja.

Esti Kurir.

Lázár Béla könyve jelentősen szolgálja a Munkácsy-kultuszt és sok fennálló félreértés eloszlatására alkalmas.

Pesti Hirlap.

Lázár Béla a sürgetett nagy kritikai életrajz feladatának egy jelentős részét már átnyujtja itt, nem utolsó érdeme, hogy vitázó kedvében — érdekes is.

8 Órai Ujság.

Lázár lelkes könyvének kitünő, személyes stilusa hü tükre az iró szenvedélyes hivatását érző egyéniségének.

Budapesti Hirlap.

Helyesen emliti meg Lázár Béla — tökéletes tárgyi ismeretről tanuskodó, tanulságos és élvezetes irásában —, hogy elérkezett az ideje a Munkácsy-kérdés revíziójának.

Uj Magyarság.

Lázárs temperamentvolles Buch, reich an Heftigkeit

XXV. JUBILÁRIS ÉVÜNK HARMADIK KIÁLLITÁSA.

Hét-nyolc évvel ezelőtt, egy ifjusági kiállitáson egy festőnő, *H. Mattioni* Eszter tünt fel s mikor aztán bemutatkozott az Ernst-muzeumban, az érdeklődők felfigyeltek. Volt ugyan ekkor még benne valami Aba-Novák régibb pastozus stilusából, valami Szőnyi plaszticitásából s vártuk, hogy az, ami benne egyéni, mikor s hogyan fog felszabadulni. Ujabb, 1933 májusában rendezett kiállitásán, mikor nagyobb felkészültséggel állott elő, az, amit akkor mutatott, már egy egészen uj látomány erejével hatott.

Egy álomvilág bontakozott ki előttünk, hol a fák sudarai éles vonalakban meredtek a festőaszszony titokzatos szinü, meseruhájú önarcképe mögé, ahol cserépvirágok ideges szinekben, ahol kacskaringós utak, falusi bucsúk, szines ruhákba bujt parasztasszonyok, gótikusan ösztövér női aktok sorakoztak fel, — az élet sajátságos átálmodási.

Uj kollekciója jelentős fejlődés a maga formája kialakitásában. Az ösvény, melyen akkor elindult, járható utnak bizonyult. Ugy látszik, falakról álmodik. A fal sikszerüségének kihangsulyozására törekszik, arra, ami ezzel együtt jár: tiszta formákra, leegyszerüsitett formákra és leegyszerüsitett szinekre. Bemutat freskódarabokat és kész kompozicíókat, mindent vakolatba dolgozva, hogy anyag és álomkép harmóniája tökéletes egységbe olvadjon. Kompozicióiban mindent egyszerü vonalmenetre épit fel. A modern épitészethez, mely a sikszerüséget keresi, és azt mindenáron megőrizni akarja, igazodik elképzeléseiben, csakhogy ezt az egyszerüséget a szinek lefokozott puritán tisztaságával fokozza. A modern épitészet főproblémája a falak megőrzése. Mindezideig huzódozott a festészet alkalmazásától, félve, hogy a képek áttörik a fal sikját. A modern festők az uj feladatot meg akarják oldani s H. Mattioni Eszternek a nagyteremben látható freskói már a megoldást mutatják. Olyan ez az ő uj álomlátása, mint egy virágos kert hajnali köd-

ben, melyben álomalakok tünedeznek föl, szigoru rendbe fogva, hogy a sikszerüség éreztetésével glédába álljanak. A modern épitészek figyelmét szeretnők reá különösképp felhivni.

Másik kiállitónk, *Csáky* József, ha Budapesten élne, ő is bizonyára itt mutatta volna be fejlődésének egyes korszakait. De Párizsból nagy az ut Pestig. Most, mikor először mutatkozik be idehaza, hiányát érezzük éppen régebbi kisérletei, viaskodásai emlékeinek Csak igy lehetne igazi mai énjét megösmerni. De az ő karakán természete Pest számára csak a révbeérkezés, a stiluskeresés már kitisztult eredményeit tartogatta. A *Salon d'Automne*, az *Independants* termeiben folyt le ennenmagával folytatott csatározása, az első, szinte azt mondhatnók, anorganikus épitészeti tagokra emlékeztető kőfaragásaitól a mai, mindjobban leegyszerüsitett, de azért már organikus alakkezeléshez való eljutásáig. Párizs nagy érdeklődéssel figyelte Csáky fejlődését. A jövő esztendei párizsi kiállitásra elhalmozták munkával, mivel Csáky ebben az ő megtisztult formafelfogásában odakünn is a legérdekesebb modern szobrászok közé küzdötte fel magát.

A *Magyar Művészetben* (V. évf. 427. l.) már évekkel ezelőtt egy neves francia kritikus (Maurice Raynal) felhivta Csákyra a magyar közönség figyelmét. Bor Pál egész füzetet adott ki róla. Waldemar George francia nyelven könyvet irt róla. Csáky az utolsó hat év alatt tökéletes átalakuláson ment át. Annakelőtte Csáky — főleg a francia, román és a korai egyiptomi művészet hatása alatt — az anyag, a kő, a bronz éreztetésére törekedett, küzködve a szellemmel, mely le tudja győzni az anyagot. Mostani kiállitásának 21 darabja a szellem győzelmét példázza, noha az anyagszerüség nyomait éppenséggel nem akarja eltüntetni. Az organikus formaképzés éppen ezért sulyos küzdelmekbe bonyolitja. A szobrász, aki maga munkálja meg anyagát, kell hogy számoljon az anyaggal, szemben a mintázó művésszel, aki a lágy agyagba dolgozva, a mechanikus felnagyitásra, a mesterlegények kifaragására bizza a végleges megoldást. Csáky tehát örökös harcban áll az anyagával, a kővel és márvánnyal, s sikere akkor teljes, ha veleszületett elegancia-érzésével legyüri az akadályokat.

Innét fehérbe foglalt álmainak sora. Innét az építészeti elemként kezelt anyag és az organikus test titkainak kutatása, ami elárulja, hogy a nagy gótikus művészet hazájában él.

A kiállitás három grafikusa közül kettő szintén az Ernst Muzeum régebbi kiállitói közé tartozik. *Pohárnok Zoltán* mind festményekkel, mind rézkarcokkal már előbbi kiállitásainkon is résztvett és most rézmetszeteinek finom vonalvezetése, japános könnyedsége nagy érdeklődésre tarthat számot. *Marosi-Marosán Gyula* tavaly mutatkozott be festményeinek nagyobb kollekciójával, most pedig szines vizfestményekkel s linoleummetszetekkel, melyek képzeletének gazdagságát, figurateremtő erejének bőségét élénken igazolják. *Ehrenhaftné Hevesi Margit* már egyéb kiállitásokról ösmertté tette nevét, most tájkép-pasztelljeinek finom sorozata ezt a jó hirnevet öregbiteni fogja.

Szeretném a magyar műbarátok figyelmét felhivni arra a körülményre, hogy a magyar grafikusok világviszonylatban is mily előkelő helyet foglalnak el. Ha Hollandiában, vagy az északi országokban, vagy Amerikában jelentek meg, a magyar grafikusokat mindenütt nagy elismeréssel fogadták. A londoni Viktória- és Albert-Muzeum most hivta meg őket. Már az idei évadban alkalmunk volt egy Bruxellesben (Gertler Tivadar) és egy Berlinben (Barna Elek) nagy sikert aratott fiatal grafikust a magyar közönség elé vezetni. Még a mai nehéz világban sincs annak nagy akadálya, hogy a magyar műértő magas szinvonalu grafikai gyüjteményre tehessen szert. Nagy élvezet lehet egy mappába összegyüjtött grafikai gyüjteményt lapról-lapra átlapozni, miközben a kiváló magyar művészek elképzeléseibe beleélhetjük magunkat. Valóságos kalandozás a szépség ismeretlen birodalmában ily grafikai lapok forgatása. Az Ernst Muzeum e huszonöt esztendő alatt egy egész nagy grafikai nemzedéket nevelt fel, folyton megismétlődő kiállitásaival. Fölötte kivánatos tehát, hogy közönségünk ne tűrje a magyar grafika hanyatlását és segitse életre serkedését.

Dr. Lázár Béla.

ELSŐ TEREM.

Hollós Mattioni Eszter festményei.

1.	Fej	60.—
2.	Himző asszony	100.—
3.	Tiszai tutajok	80.—
4.	Sárközi menyecske	100.—
5.	Tisza	80.—
6.	Sirató asszonyok	80.—
7.	Sárközi asszony	80.—
8.	Olasz táj	100.—
9.	Mátrai erdő	70.—
10.	Firenze környéke	100.—
11.	Firenze	100.—
12.	Mátrai erdőben	80.—
13.	Firenze	100.—
15.	Olasz utca	100.—
16.	Romantikus táj	100.—
17.	Ostia	100.—
18.	Vak asszony	100.—
19.	Szolnoki tabán	100.—
20.	Tisza	100.—
21.	Régi tiszai bárka	100.—
22.	Uszályok	100.—
23.	Csónakok	100.—

MÁSODIK TEREM.

24. Kapuvári menyecske (Magántulajdon)
25. Sárközi keresztelő . . . . . 800.—
26. Kapuvári menyecskék . . . . . 150.—
27. Fehér csendélet . . . . . 300.—
28. Sárközi lányok . . . . . 450.—
29. Napraforgós csendélet . . . . . 350.—
30. Öcsényi menyecske . . . . . 100.—
31. Tiszai rakodóhajó . . . . . 350.—
32. Mátrai erdő . . . . . 350.—
33. Halászfalu . . . . . 500.—
34. Tükör előtt . . . . . 300.—
35. Templom előtt . . . . . 600.—
36. Lány csipkében . . . . . 400.—
37. Öreg asszony. (Magántulajdon.)

HARMADIK TEREM.

38. Csendélet	150.—
39. Öreg asszony	200.—
40—42. Önarcképek, a két szélső 150, a középső	200.—
42/a. Margaréta	60.—
43. Sirató asszonyok	600.—
43/a. Páfrány	60.—
44. Tabán	200.—
45. Figyelők	180.—
46. Tiszai tutajok	180.—
47. Fehér csónakház	180.—
48. Kislány	150.—

NEGYEDIK TEREM.

49.	Szobor-csendélet	200.—
50.	Műteremben	450.—
51.	Őzike	250.—
52.	Virágos ablak	450.—
53.	Én, öcsémmel	400.—
54.	Vasárnapi csend	500.—
55.	Gyerekfej	120.—
56.	Ablak	300.—
57.	Lófejek	300.—
58.	Rakodó hajó	400.—
59.	Krumpliszedés	1000.—
60.	Mátrai erdőben	450.—
61.	Erdőrészlet	200.—

ÖTÖDIK TEREM.

Pohárnok Zoltán rézmetszetei.

62. Napraforgók . . . . . 20.—
63. Esztergomi várrészlet . . . . . 20.—
64. Estefelé (krétarajz) . . . . . 25.—
65. Győri házak . . . . . 20.—
66. Falun (szines kréta) . . . . . 30.—
67. Rábapart . . . . . 20.—
68. Somogyi földek (ceruzarajz) . . . . . 20.—
69. Képterv (tus) . . . . . 30.—
70. Az Avason . . . . . 20.—
71. Pihenő . . . . . 20.—
72. Egri részlet . . . . . 20.—
73. A wieni collegium ablakából . . . . . 20.—
74. Szabadságtér (vizfestmény) . . . . . 120.—
75/a. Somogyi táj . . . . . 20.—
75/b Tarló . . . . . 10.—
76. Kisvárosi utca . . . . . 20.—
77. Arckép. (Magántulajdon.)
78. Alkonyat . . . . . 30.—
79. Miskolci részlet . . . . . 20.—
80. Tengerpart . . . . . 25.—
81. Galgahéviz (ceruza) . . . . . 25.—
82. Győri részlet . . . . . 20.—
83. Mezőkövesdi udvar (ceruza) . . . . . 25.—
84. Személyvonat III. (ceruza) . . . . . 30.—
85. Matyó-szoba (ceruza) . . . . . 25.—
86. Képterv II. (tus) . . . . . 30.—
87. Tihanyban (szines kréta) . . . . . 35.—
88. Önarckép . . . . . 20.—
89. Szérűskert . . . . . 25.—

HATODIK TEREM.

Marosi-Mar sán Gyula vizfestményei.

90. Cirkuszlovak . . . . . 50.—
91. Fagylaltárus. (Magántulajdon.)
92. Fenyőfák . . . . . 50.—
93. Öreg asszonyok . . . . . 50.—
94. Bohóc . . . . . 50.—
95. Kapu előtt . . . . . 50.—
96. Majd megmutatom . . . . . 80.—
97. Testvérek . . . . . 50.—
98. Mosogatás . . . . . 50.—
99. Árusok . . . . . 50.—
100. Medvék . . . . . 50.—
101. Kerités előtt . . . . . 40.—
102. Szegények éjjele . . . . . 80.—
103. Fázó nő . . . . . 50.—
104. Szolnoki tabánból . . . . . 50.—
105. Fekvő nő . . . . . 50.—
106. Lány tehénnel . . . . . 50.—
107. Koldus . . . . . 50.—
108. Cirkuszsátorban . . . . . 50.—
109. Vasárnap . . . . . 60.—

ASZTALON.

110. Linoleummetszetek. A mappa 100, B mappa 150.—

NAGYTEREM.

H. Mattioni Eszter freskói.

111. Női fej	150.—
112. Bucsús asszonyok	400.—
113. Női fej	150.—
114/a. Gyerekfej	120.—
114. Kapuváriak	400.—
115. Napozó aktok	500.—
116. Tükör előtt	800.—
117. Táncoló aktok	550.—
117/a. Gyerekfej. (Magántulajdon.)	
118. Aktok. (Magántulajdon.)	
119. Tehervivő asszonyok	400.—
120. Kompozició. (Vázlat.)	800.—
121. Aktok	450.—
122. Csirkék	100.—
123. Női fej	250.—
124. Virágcsendélet	400.—
125. Gyerekfej	150.—
126. Aszkéta	350.—
127. Ablaknál	400.—
128. Fiufej	250.—
129. Leányfej	250.—
130. Sárközi menyecske	300.—
131. Pieta	450.—
131/a. Gyerekfej	120.—
132. Gyerekfej (Magántulajdon.)	
133. Leányfej	180.—
134. Szolnoki asszony	250.—
135. Stilizált fej	180.—
136. Angyali üdvözlet	400.—
137. Öreg asszony	180.—

HALLBAN.

H. Mattioni Eszter festményei és freskói.

142.	Madonna-kompozició (freskó)	350.—
143.	Imádkozó asszonyok (freskó)	300.—
144.	Zsákhordók (freskó)	350.—
145.	Tehervivők (alfreskó)	300.—
146.	Napozó aktok	120.—
147.	Tehenek	200.—
148.	Női fej	120.—
149.	Akt-kompozició	150.—
150.	Vázlat a Pietához	80.—
151.	Vázlat a napozókhoz	80.—
152.	Mátrai táj	80.—
153.	Férfifej	200.—

NAGYTEREM.

Csáky József (Párizs) szobrai.

201. Leány báránnyal (kő) . . . . . 2000.—
202. Női akt drapériával (kő) . . . . . 2000.—
203. Akt kosárral (kő) . . . . . 2000.—
204. Ülő akt (kő) . . . . . 1300.—
205. Akt halakkal (kő) . . . . . 1000.—
206. Női fej (kő) . . . . . 900.—
207. Ülő akt (márvány) . . . . . 800.—
208. Ádám és Éva (márvány) . . . . . 1000.—
209. Leányfej (bronz relief) . . . . . 600.—
210. Női fej (bronz relief) . . . . . 600.—
211. Térdeplő alak (terrakotta) . . . . . 200.—
212. Oroszlán (terrakotta) . . . . . 300.—
213. Fürdő után (bronzba öntve) . . . . . 800.—
214. A reggel (bronzba öntve) . . . . . 1700.—
215. Ádám és Éva (bronzba öntve) . . . . . 1300.—
216. Anya gyermekkel (bronzba öntve) . . . 1700.—
217. Az éj (bronzba öntve) . . . . . 800.—
218. Ló (bronzba öntve) . . . . . 700.—
219. Női akt (kőbe kifaragva) . . . . . 1800.—
220. Álló női akt (kő) . . . . . 2000.—
221. Anyaság. (Magántulajdon.)

A HALLBAN.

A falakon külföldi muzeumokban levő szobrainak fotografiái.

PETŐFI-TEREM.

Ehrenhaftné Hevesi Margit pasztelljei.

154.	Libausztató	60.—
155.	Falu-utca	50.—
156.	Taormina	70.—
157.	Virágcsendélet	150.—
158.	Lidói strand	60.—
159.	Iskolatér	80.—
160.	Kirakodás	150.—
161.	Monte Palatino	80.—
162.	Kilátás a Várra	80.—
163.	Szalmakazlak	50.—
164.	Bordighera	100.—
165.	Isarco völgye	60.—
166.	Ősz	80.—
167.	Halászbástya	100.—
168.	Nagytétényi tanya	80.—
169.	Velencei részlet	80.—
170.	Capri	150.—
171.	Velencei bárkák	80.—
172.	Napfényes utca	200.—
173.	Bárkák	80.—
174.	Havas Rózsadomb	200.—
175.	Como	80.—
176.	Ablaknál	250.—

Marosán (Marosi) Gula
Pohárnok Zoltán

Ernst Murem
163.

1936 dec.

MAROSÁN GYULA

(KANADA)

KOLLÁZSOK
1960-1996

MEGNYÍLIK
1997. FEBRUÁR 2-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

BESZÉDET MOND
PATAKI GÁBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1997. MÁRCIUS 16-IG

KASSÁK MÚZEUM

BUDAPEST III., FŐ TÉR 1., ZICHY-KASTÉLY

MAROSÁN GYULA

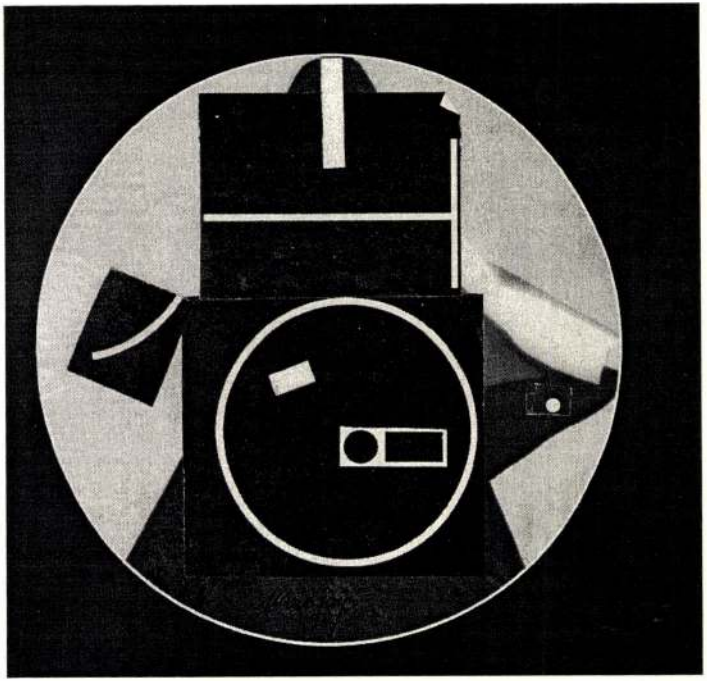

AZ ILLUSZTRÁCIÓ: EGY KÖR – EGY FEKETE PONT, 1967

Marosán Gyula

Magyar Hírlap 37 évf. - 150. sz. -
2004. június 25. 14. l.

1 mondatban

• **Marosán Gyula** és az európai iskola címmel nyílik retrospektív, gyűjteményes kiállítás holnap a Hamilton Tőzsdeügynökség aulájában (Bp. V., Aulich u. 5.). *(mh)*

Presently dose-ranges and sever
examined to be able to choose the
from the combined results of two inde
166 and dexamethasone with all of th
seems that measuring thymus atrop
weight gain would serve as the best
of glucocorticoids

MAROSÁN Gyula

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Élni mennyi?

■ A *Daisy* nem opera. Már csak azért sem, mert *Esterházy Péter* írta. Esterházy nem ír operát. Ha mégis operát ír, az Esterházy–opera. Nem műfajkonform. Mintha azt mondanánk, Wagner–glossza. Vagy Alban Berg–kuplé.

Esterházy különben is librettót írt. A Daisy zenéjét *Darvas Ferenc* szerezte. A librettista általában nem azonos az operaszerzővel. Ki hallott olyat, hogy a Don Giovanni című, Prágában bemutatott, híres Lorenzo da Ponte–opera? Vagy Boito remekműve, az Otello? Boito egy Mefistofele című, különben elég jó operát írt. De az Otellót Verdi írta. Kottapapírra.

Úgyhogy az *R.S.9. Színház* bemutatóját abszolválva maradjunk annyiban, hogy a Daisy Esterházy Péter librettója, amelyet Darvas Ferenc zenésített meg. De ez sem egészen pontos. Mert egy librettó szól valamiről. De miről szól Esterházy Daisyje? Esterházyról. Az akkori Esterházyról, a tíz évvel ezelőttiről. (Mint mondják, a Daisy legalább tíz évvel ezelőtt született.) A tíz évvel ezelőtti Esterházy, persze, nagyrészt azonos a mai Esterházyval. Ugyanaz a viháncoló szellem, ugyanaz a gyűretlen intellektus, ugyanaz a rakoncátlan epatírozó. A Daisy szerintem a szabadságról szól. Csodálkozom is, hogy nincs benne a Don Giovanniból, hogy „Viva la liberta!" Mert amúgy vannak benne idézetek, ha jól emlékszem, a Traviatából az, hogy az életben a legjobb a kéj, meg hogy a mámor kelyhe csordultig telve. Az álarcosbálból pedig, hogy aszongya, ó, ébredj, mint a napsugár, mely lombot nyit faágon. És hasonlók. Meg a Tannhäusert is elmondják prózában. Hogy akkor jön a megváltás, amikor a pápa pásztorbotja kivirágzik, ami persze úgy, ahogy Esterházy és még úgyabbul, ahogy *Vallai Péter* mondja, kissé pikáns.

De mégsem paródiáról van szó. Még akkor sem, ha fent nevezett Vallai mint az előadás narrátora fölmondja az instrukciókat, sőt az egész operát rádión közvetíti, ama egykori suttogó baritonok mintájára, akik kihasználták az időt hét óra nulla nulla és hét óra hét perc között, az első akkordok föl-hangzásáig, és élőben tudósították a hallgatót a legfontosabb tudnivalókról, úgymint lassan megtelik a nézőtér, és a karmester nemsokára elfoglalja helyét a karmesteri pulpituson. Nem, mint említettem volt, itt a szabadság a tét. És az, hogy a dolgok között nem oly könnyű dönteni. Ahogy ezt maga Daisy példázza, aki nő is meg férfi is, van is neki, meg nincs is, pontosabban ez is van neki meg az is, egyszóval transzvesztita, vagy androgün, vagy inkább hermafrodita, vagy mi a fene. És egyszerre forró és hűs, másszorra frigid és hűtlen, vagyis csupa izgalmas ellentét, és nem bír magával azonosulni. Ahogy a történet férfi hőse, bizonyos Halasi Miska sem, olyannyira, hogy ő tulajdonképpen nő és kettő. És amikor a szereplők meditatív kórusa fölteszi az opera filozofikus alapkérdését, nevezetesen, hogy „mondd, élni mennyi?", akkor az abszolút főhős, abszolút rezonőr, abszolút basszus és abszolút Esterházy – darabbeli nevén a Kurfürst – így válaszol rá: „Élni annyi, mint habozni".

Vagyis itt egy merőben létfilozófiai fogantatású opusszal van dolgunk, egy gyökerekig ásó dramma giocosóval, amely keletkezése idején megelőzte korát (mint a kormeghatározó művek rendesen), s ez magyarázatot ad arra is, hogy a világ nagy teátrumai miért utasították el. A kor azonban utána loholt a Daisynek, s még éppen nyakoncsípte az ezredvég előtt. Mert gondoljuk csak el, hogy napjainkban, amikor mindenkinek magabiztos programja van a kivirágzásra – a pásztorbottól országos ügyekig –, milyen hitelesen szólal meg ama reflektív hang, mely olyasmit mond, hogy ha nem érzed magad elveszettnek, elveszel. Naná, hogy elveszettnek érezzük magunkat, itt állunk magunkra hagyatva, soli, perduti, abandonati, a nagy büdös szabadságban, azt sem tudjuk, fiú vagyunk–e vagy lány, ez a bizonytalanság a bizonyosságunk, a kétkedés a hitünk, a hezitálásunk a döntésünk, a gyöngeségünk az erőnk. „Esultate!"

Darvas Ferenc mélyen átélte és partitúrájába mentette a librettóban feszülő egzisztenciális kérdéseket. Muzsikája kongeniális az eredetivel, a zárt zenei karakterek megannyi formáját, a kuplét, a songot, az áriát és a tinglitanglit hozza közös nevezőre. Arról nem beszélve, hogy zenekar és karmester is egy személyben, jelenléte úgyszólván kézzelfogható.

Ami a produkció egészét illeti, mindenekelőtt a már említett Vallai említendő, mivel egy ültő helyében, a nézőtér első sorában is képes mozgékonyan közvetíteni (s nemcsak a rádióhallgató tömegeknek) a szerző szellemét. Ezáltal annak a kockázatát is vállalja, hogy úgy tűnhet, az instrukciók a librettó legjobb részei, bennük manifesztálódik leginkább a szerző intellektuális iróniája. A rendezésről már nem mondható el, hogy hasonló könnyedséggel követi a darab szellemi bakugrásait. *Dobay Dezső* a díszlettervező *Khell Zsolttal* karöltve a nemzőszervek tájékán helyezte el a cselekményt, ami kétségtelenül rokon az alapgondolattal, de az altesti tájszimbólumok mégis túlságosan egyértelműek az Esterházy–féle játszi többértelműséghez és metaforikussághoz képest. Másrészt az egy és oszthatatlan R.S.9.–stílus, amelytől nem idegen a modorosság és a spekuláció, nehézkessé és állóképszerűvé teszi a játékot. Vitathatatlan a színészi fegyelem és pontosság, ami a társulat valamennyi produkcióját jellemzi, de mint legtöbbször, most is bizonyos csináltság az ára. A transzszexualitás mint játékszervező erő így is működik, legföljebb nosztalgikusan gondolunk egy virtuális világpremierre, amelyen az összes szerepet Michael Jackson játssza. Kivéve természetesen a Kurfürstöt. Róla aztán végképp nem derül ki az előadásból, hogy ő egy szellem, egy kellem, egy jellem – de legalábbis főszereplő.

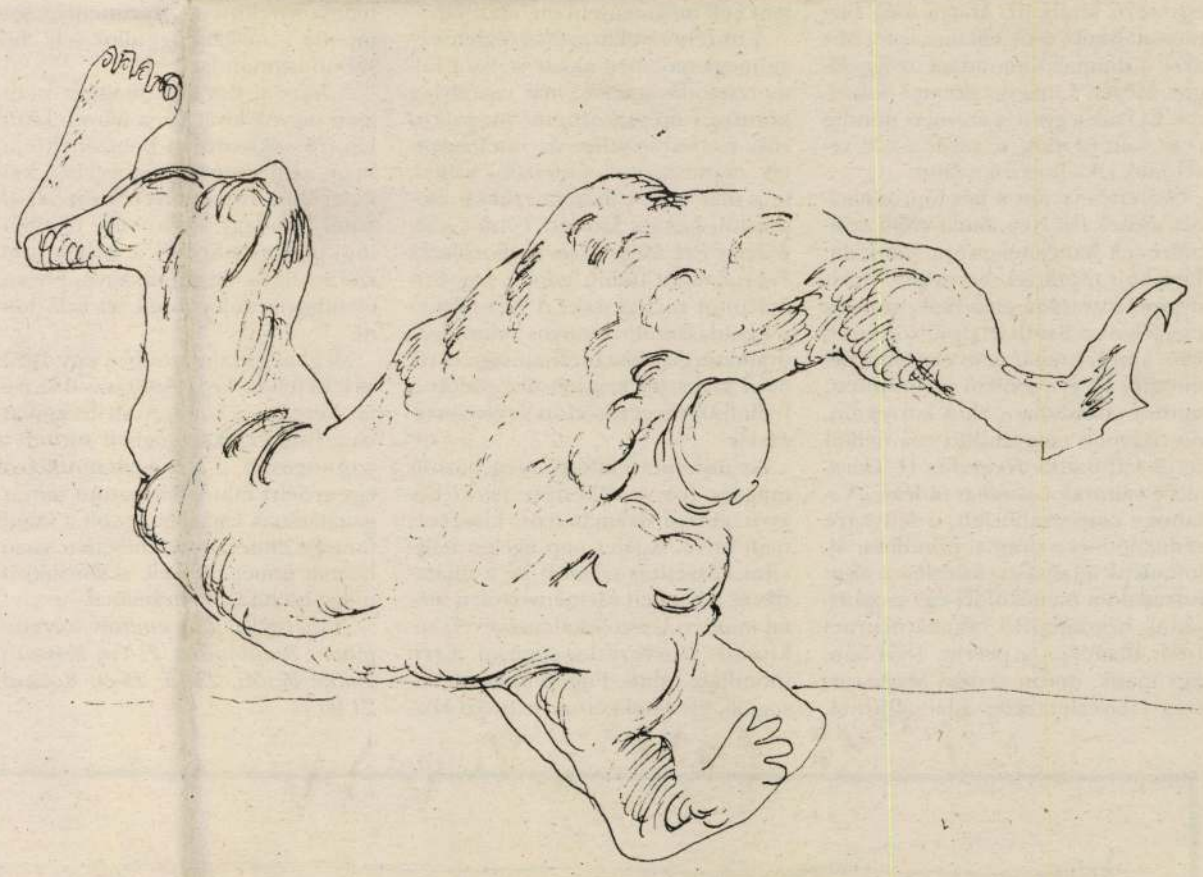

Marosán Gyula (papír, tus, 21x29 cm, 3000 Ft)

KAÁN ZSUZSA:

Tánc

Nem örülök

■ Pedig igazán örülnöm kellene. Hiszen a tánccal foglalkozom jó pár évtized óta, és Pindaros is azt tartja, hogy „a tánc az öröm kezdete". Sőt, azok is azt mondták, hogy bizony örülhetnék, akik felelős szerkesztői voltak a NAT-nak. A nemzeti alaptantervnek, amelyet hamarosan elfogad a kormány, s amely az elkövetkezendő három évben megadja a helyi tantervek minimálprogramját az ország összes iskolájában.

Szóval örülnöm kellene, mert a NAT — a vitaanyag februári állapota óta — óriási változáson ment keresztül. Akkor ugyanis még a szó is, hogy „tánc", hiányzott belőle. S e szóval együtt mindaz, amiről a reneszánszban még úgy tudták, hogy „az ember természetével bármely más művészetnél szorosabban nőtt össze."

Most, a legújabb NAt-változatban viszont már benne van a tánc. Állítólag ádáz küzdelmek árán került a „Művészetek" című fejezetbe, de fő, hogy ott van! Csak ki ne vitatkozzák belőle!

És valóban: a 246 oldalas tantervben öt (a 179-től a 182-ig) — a dráma mellett — a tánccal is foglalkozik. Tánc és dráma címen, négy „tételben", alapfogalmakra figyelőn. A koncepció világos: a tantervnek ez a része a gyakorlatra koncentrál, a 4., 6. és 8. évfolyamhoz érve fogalmaz meg újabb és újabb követelményeket a kifejezőképesség, az improvizáció, az elemzés és a hagyományőrzés témakörében. Gondosan ügyelve arra, hogy a kisdiák a saját testén-arcán-gesztusain, viselkedésén keresztül kipróbálhassa-eljátszhassa-elmozoghassa, egyszóval megtapasztalhassa a tánc s a dramatikus játék testet-lelket formáló-fejlesztő hatását.

Szó se róla: ez a táncos kreativitás szempontjából rendkívüli jelentőségű. Valódi áttörés az eddigi oktatási szemlélet (és módszer) tükrében: a NAT szerint ugyanis minden általános iskolás elsajátítja majd a régi és újtípusú néptáncaink egyikét-másikát, s a gyermekjátékoktól a népszokásokon át az aerobikig bezárólag a történelmi s a XX. századi társastáncokig is eljut. E pedig nagyszerű. Csakhogy...! Csakhogy a NAT ezeket —a köztudottan (?) közhasználatú táncokat autonóm magaművészetként tünteti fel, hiszen egyenesen a Tánc- és mozgásművészet cím szó alatt tanítja valamennyit! És ez még nem minden! Mert amikor az említett társasági táncok között (!) mégiscsak megjelenik a XX. század táncművészete alcím is, akkor az azt követő zárójeles felsorolásból a NAT újabb szakmai hiányossága is kiderül. A felsorolás ugyanis egyetlen jelentős és kikristályosodott táncművészeti ágazatot nem említ. Nizsinszkij, Pavlova vagy Harangozó századában nincs szó a balettművészetről; Rábai, Molnár István vagy Mojszejev századában nincs szó a színpadi néptáncművészetről; Isadora Duncan és Dienes Valéria századában nincs szó a mozgásművészetről. Ellenben ott találjuk a „jazz"-t és az „alternatív táncművészet"-et. Az előbbi leginkább tánctechnikát, az utóbbi pedig — no, röviden — meg nem mondom, mit jelent... Szakmailag mindenesetre annyira tisztázatlan, hogy a magam részéről óvakodnék alaptantervbe szerkeszteni!

Ezek után pedig már nem találunk semmit. A tánccal való foglalkozás az elmondottakkal ki is merül anélkül, hogy valakinek is eszébe jutott volna a kézenfekvő, mondhatni frappáns szókapcsolás: a tánc és a dráma összevonásából a táncdráma fogalma, amely alkalmas lett volna arra, hogy a diák — ha valóban a táncművészet tárgyában művelődne —, műfaji, s netalán történeti ismeretekhez is jusson.

De művelődésre, pontosabban elméleti (tánctörténeti, tánceszétikai) ismeretszerzésre a NAT nem igazán ad lehetőséget: a tánc hiányzik a vizuális kultúránál, és nem szerepel a vizuális művészetek legfontosabb műfajai között; nonverbális nyelv létére a vizuális nyelvnél, s mi több, a vizuális kommunikációnál is... Onnan tehát, ahol az immár 9.-10. évfolyamos diák — életkori sajátosságainál fogva és épp a Tánc és dráma tantárgy foglalkozásainak tapasztalataira támaszkodva — átgondolhatná és leszűrhetné a táncra vonatkozó legalapvetőbb tanulságokat. Valahogy úgy, mint a filmnél, ahol a szerkesztők kitűnően megtalálták a filmnyelv megismertetésének helyét (és arányát) a filmművészeti ismeretek és művelődéstörténeti adalékok között. Hiába: a tizedik múzsa művészete is elevenebben él hazai, irodalom-zene-színházközpontú kulurális közéletünkben, mint az ősművészeté.

Ám ahelyett, hogy a NAT most — megragadva a különleges, már-már történelmi pillanatot — a táncot kísérő (s jószerivel) legfeljebb megtűrő hazai értelmiségi átlaggondolkodást kilendítené az évszázados holtpontról, ismét lemond arról, hogy a táncról szóló ismeretanyagot közkinccsé, s hosszútávon a magyar szellemi élet részévé tegye...

Persze, azért nem szükségszerű, hogy mindez bekövetkezzen. A NAT még javítható, változtatható, finomítható talán. Addig azonban ne csodáljuk, ha Terpszikhoré csak emmeleiát táncol odafent a Parnasszuson. És nem örömében. Az emmeleia — köztudottan (?) — a tragédia tánca.

FÁY MIKLÓS:

Zene

Hát elkezdődött...

■ Végh Sándor koncertjére mentem, Kim Kashkashianén voltam, amely Demszky és Fodor Gábor felléptével fejeződött be. Láttam már az utóbbiaknál ügyesebb szereplést is politikusoktól, de legalább föl sem vetődött, hogy ezek ketten azért jelentek meg mindenféle kitüntetéssel fölfegyverkezve, mert a Zeneakadémia pódiuma után vágyakoztak. Fodor a Pro cultura hungarica díjat adta át Végh Sándornak, Demszky pedig beadta a kulcsot: a város (jelképes) kulcsát adta át, jelezve, hogy mi mindig megnyitjuk (jelképesen) a szívünket és fülünket, ha az idős úr (valóságosan) kezébe veszi a karmesteri pálcát. Végh Sándor egyébként pálca nélkül vezényelt.

A hangverseny így is, azt hiszem, mindenkinek szép emlék marad. Ha jobban ismerném a Weiner-Szász kamarazenekart, meg tudnám mondani, hogy milyen hatással volt rá Végh Sándor jelenléte. Mert itt már elsősorban jelenlétről van szó, nem a hagyományos értelemben vett vezénylésről. Egy mozgásában korlátozott, tiszteletre méltó aggastyán ült a zenekar előtt, meg-meglendítette a karját, vagy rámutatott egy hangszercsoportra, esetleg a levegőbe rajzolt egy dallamívet. Ettől azért kicsit nehezen indultak el a tételek, viszont ha már nekilendült, akkor megszólalt a zene. Mozart. Régies interpretációban, érzelmesen, szelíden, a Prágai szimfónia esetében talán túlságosan is andalgó második tétellel — de Mozart.

A szerény és visszahúzódó szenzációt úgy hívták, Kim Kashkashian, és az Esz-dúr sinfonia concertante brácsaszólóját játszotta. Vékony, kemény arcú, barna hajú nő. Nagyszerű hangszeres művész. Kiváló muzsikus — ami sok minden mellett különleges koncentrációs készséget, figyelmet és alkalmazkodni tudást jelent. A mű hegedűszólóját Keller András játszotta, kicsit nyúzva a hangszert, Kashkashian azonban tudott hozzá alkalmazkodni. Természetesen nem úgy, hogy ő is kegyetlenkedni kezdett volna a mélyhegedűvel, viszont mindenre reagált, ami a partnere játékát egyedivé tette. Keller szép és kevésbé szép kérdéseire Kashashiantól hibátlan válaszok érkeztek. De a brácsista azt is tudta, hogy mikor kell elszakadnia a másiktól. Ha a tempó megingani látszott, ő azonnal váltott, és inkább a zenekarra figyelt, így állítva helyre a billegő egyensúlyt. A műsornak ez a része számomra elsősorban arról szólt, hogy az emberek közötti együttműködés hogyan képes rendet teremteni a világban.

Az est egésze persze mást is mondott. Azt, hogy újra zsúfolásig van a Zeneakadémia, meleg van, kicsit büdös, és dübörög a taps, a széktologató és kottaállványcipelő ember tovább őszült a nyáron, és minden olyan, mint tavaly, de csak olyan, és nem ugyanaz. Megint elkezdődött az évad.

(Végh Sándor hangversenye a Zeneakadémián, szeptember 19-én a Triola Koncertiroda szervezésében.)

BUDAI KATALIN: **Rádió**

Hány a dráma, Vekker úr?

■ A hetet vitéz elhatározással alárendeltem a magyar dráma ünnepi hetének, s csupa idevonatkozó művet igyekeztem kicsemegézni. Obligát hallgatnivaló mindenképpen kínálkozott.

Először is, a valódi ünnepnapon, azaz a madáchi bemutató napját felidéző szeptember 21-én, *Szakonyi Károly* méltatta a műnem jelentőségét — s az ennek szentelt öt percet is végtelennek tetszővé sikerült avatnia. Hogy mit mondott? Nagyon egyszerű kitalálni, Márta még farmer-utalványt sem kínálna érte. Mit akar a dráma? Kimondani az igazságot. Milyen a magyar dráma? Sokszínű. És csak legyen is az, mert mindig is az volt, és most se sajátítsák ki vezetőnek kikiáltott irányzatok.

Szerencsére jött a hét főprodukciója, *Békés Pál* New Buda című színművének hangjátékosított változata. Egerben mutatták be tavaly, most nyáron Kisvárdán játszották, szövege megjelent a Színház című folyóiratban: annyira tehát nem eredeti a bemutató. Mégis, jobban megérintett, mint a színházban, ahol korrekten, de nagyobb megrendítő erő nélkül tette színpadra *Hegedűs D. Géza*, aki e változatot is megrendezte. Valahogy csupaszabb lett, a lényegre redulálódott a dráma, pőrébben állott elénk a fantaszta kísérlet: a 48-as forradalom menekültjei egy csoportjának országépítő laboratóriuma Iowa államban, a prérin, 1851-ben. Egy másik, derűs, szabad Magyarország kikísérletezése, odacsábította, ott nevelődött fiatalokkal, akik majd hazatérnek, hogy itt is megfordítsák a világot: *Újházy László*, volt komáromi várkapitány álma ez — és nem sikerülhet. Kossuth — a pénzért, hírnévért Amerikában turnézó Kossuth — igaza (bár tengeri öklendeztetése, sztárolásának háttér-keservei most is hangsúlyosan viszolyogtatók) jobban átsüt e változaton: csak egyetlen Magyarország van, nem lehet egy szabadcsapat-képzőt oda csak úgy áttelepíteni. Azt az egyetlent kell megmenteni ott, ahol van.

A történelmi kuriozitás végletessége megkapó, még akkor is, ha a fölmorzsolódás menete már viszonylag könnyen megjósolható: megalkuvók, szerencsevadászok, hitehagyottak, depressziósok, önfeladók válnak le a már csak Újházyra szűkült csoporttól. *Lukács Sándor, Tordy Géza, Mácsay Pál, Méhes László, Borbiczky Ferenc* arcot tudott adni e nagyformátumú férfiaknak. A New Buda megoldásainak bizonyos ódonsága, dramaturgiai kiszámíthatósága a rádión keresztül kiegyensúlyozódott a hallottak megerősödött érvényességével.

Az ünnepet ékítette még három magyar író vetélkedése is: ki bír gyorsabban drámát írni, kisorsolt napi hírre. A jeles nap éjjelén helyszíni közvetítés számolt be a díjátadás és a bankett eseményeiről: a műfaj minden létező esetlenségével, bakijával, szervezetlenségével. Erre mondják: üdítő. Fojtott hangon susogták, gyermekkorom színházi közvetítéseinek kommentátorait szívmelengetően idézve: „most nem történik semmi érdekes", megkérdezték, ízlik-e *Sztankay*nak a marhapörkölt, s kétségbeeseve próbálták belefojtani a tavalyi győztes *Hernádi Gyulá*ba Csehovról alkotott véleményét. Ő azonban visszautasította e szamaritánusságot, s csakazértis végigmondta, hogy a Katonába csak sznobok járnak, hogy a halálunalmas Csehov nézhetetlen, bár elolvasni sem lehet. Érdekes vélemény, kár, hogy mindig hiányzott előtte a „szerintem", „számomra", „magam úgy állok vele" bevezető tagmondat.

A három darabra magára nemigen vagyok kíváncsi, a három közül két író sokszorosan bebizonyította, hogy nem ilyen vicces heccben kell kiderülnie róla, milyen színpadi alkotó. Mindegy: akció volt, happening, performance — a dráma ezek szerint úgyis valami savanyú, elvont, életidegen dolog, amit fel kell dobni.

Meghallgattam azonban egy 1993-as felvételt is. *Visky András* volt az írója, *Vércseh* a címe. Amit hangulatban, lírai érzékenységben sűrített a szorongásról, a kiszolgáltatottságról egy erdélyi falu lelkipásztora sanyargattatásának kapcsán: az volt a valódi ünnepe ennek a szerencsétlen sorsú, ha már ünnepelni kell, akkor valószínűleg hullni látott drámának.

(Elhangoztak az említés sorrendjében: Szeptember 21-én, Kossuth, 20.05; Petőfi, 23.15; 24-én Kossuth 21.05.)

KOLLER LŐRINC: **Televízió**

Már több-száz millió!

■ Vasárnap este van, talán hanyolc óra körül — főműsoridő —, és a képernyőn vagy tíz fiatalember combig érő vízben mászkál föl-alá. Testük derékban hajlik, szemeikkel a meder alját fürkészik, nyilván keresnek valamit. Mint lassított képen a gyorskorcsolyázók, óvatosan csúsztatják előre egyik lábukat, aztán a másik lábukat, a Balatonban kotorásznak így emberek vihar után, amikor keresik az eltűnt holmit, karórát, gyűrűt, bérmálkozásra kapott aranyláncot. Aztán az egyik fiú talál egy téglalap alakú valamit, mint később kiderült, egy szivacsot — ezt különben onnét tudni, hogy a szpíker ilyenkor fölüvölt, hogy *megvan a szivacs*, majd a szivaccsal együtt a fiatalember kirohan a vízből, odébb egy vödör áll, a vödörhöz rohan, a vödörbe csavarja a szivacsot, majd már rohan vissza a medencébe, hogy újabb szivacsot találjon, azzal a vödörhöz rohanjon, csavarás, visszarohanás, szivacs.

Magyarok is rohannak, magyarok is facsarnak, bár a magyaroknak nincsen szerencséjük, a víz elfolyik a szivacsból, mire a vödörhöz érnének, pedig milyen gyorsan rábukkantak a víz alatt. *A kutyafáját, ej de kár!*

Ezt is a szpíker üvölti, egy fiatal, tehetséges riporter, aki oly emlékezetesen közvetítette élete első Olimpiájáról az ökölvívó meccseket, most ezt közvetíti, talán még nem baj.

A magyarok egyébként Pireuszban keresik a szivacsot, egy Pestimre-Pestszentlőrinc vegyescsapat, és hát kereshetik is, a magyar televízió is bekapcsolódott ugyanis a Játék Határok Nélkül című vetélkedőbe. *Többszáz milliőan nézik a vetélkedőt*, üvölti a riporter, ahogyan csak a torkán kifér. Az ember ilyenkor már nem veszi le kezét a sávváltóról, hiszen régesrég lenyűgözte a szám, többszáz millió. Többszáz millió!

De aztán ocsudik, mert hiszen miért is ne, ám az ocsudás egy pillanatában borzalmas gyanú telepszik lelkére: lehet, hogy most vele együtt többszáz millió embertársa képtelen elszakadni a képernyőtől, többszáz millió ujj tapad babonázottan a sávváltóra, és többszáz millió szem (szorozva kettővel — mínusz iksz) látja azt, hogy a magyarok szivacsából kifolyik a víz.

Dehát ez nem szégyen, mert a portugálok nem is találtak szivacsot a víz alatt, az olasz kislány meg megtalálta, de kicsúszott a kezéből és elvesztette (*ejh, de micsoda balszerencse, a kakas csípje meg!*), és akkor még nem beszéltünk a házigazda görögökről, akiknek már szinte tele volt a vödrük, amikor fölborult (*de ez sem tragédia, hiszen ez csak játék!*, csak játék!, ce n'est qu'un!, tolko igruská!, ist nur Spiel! — és az ember már csak néz maga elé, és identitászavarai kiteljesednek, többszáz millió, édes istenem, többszáz millió! — most örüljön, vagy rettenjen meg, most ez jó vagy rossz, most végre társakra lelt, ha csak prospektív is, vagy ez a vég kezdete.

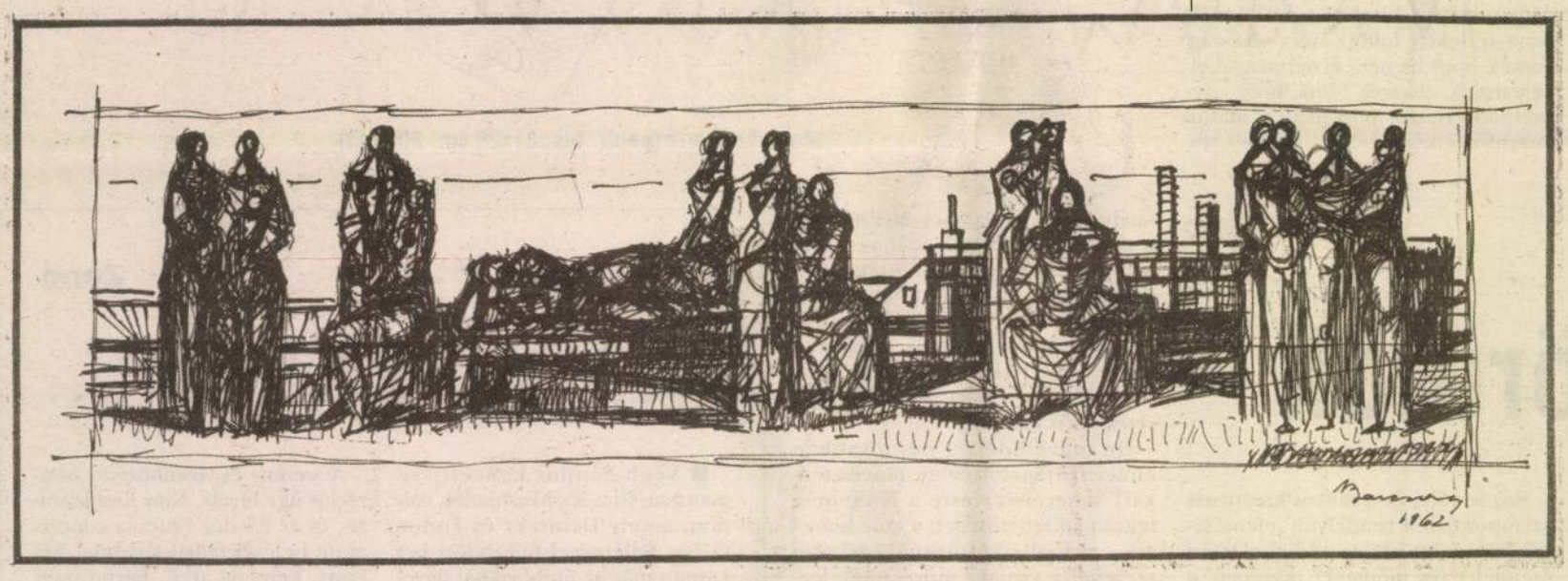

Barcsay Jenő: Pannó terv (papír, tus, 8x23 cm, 12000 Ft)

SZKÁROSI RÖGRESSZÍV

Tér-Kép 1985-1995

1995. július 14-től 17-ig rendezte meg Keszthelyen idei találkozóját a harmincnegyedik évfolyamát jegyző folyóirat és avantgárd mozgalom, a *Magyar Műhely*. Az összejövetel témája most a művészeti progresszió számára mindig is időszerű koncept-„műfaj", a vizuális költészet volt.

A megnevezésben sem egységes experimentális művészeti műfaj, a képvers, a scripto-vizuális szöveg vagy a vizuális költemény mai kérdéseit, a vizuális irodalomnak az elmúlt húszharminc évben betöltött irodalmi szerepét, a továbblépés és továbbgondolkodás lehetőségeit, az új utak keresésének problémáit vizsgálta *L. Simon László, Somogyi Gyula* és a Szlovákiából érkezett *Zsilka Tibor* előadása.

Az előadói estekkel, polgármesteri fogadással és a Kassák-díj átadásával — az idei díjazott a miskolci *Vass Tibor* volt, a díj pedig *Frédéric Develay* francia művész plakátszöveg-alkotása — színesített találkozó legfontosabb eseménye azonban a *Kovács Zsolt* és L. Simon László által a keszthelyi Balatoni Múzeumban rendezett *Vizuális költészet 1985-1995* című nemzetközi kiállítás volt, amelyre Anglián, Franciaországon, Japánon, Oroszországon, Magyarországon és Svájcon át Uruguayig több mint száztíz művész küldte el munkáinak legjavát. A Keszthelyen csak július 27-ig nyitva tartó, valóban reprezentatív — sokféleségében és mennyiségében is hihetetlenül változatos — tárlat utazó kiállítás is. Az avantgárd irodalom és a modern képzőművészet iránt érdeklődők legközelebb Kaposváron tekinthetik meg szeptember 30-tól október 30-ig — remélhetőleg már *Bruno Montels, Nagy Pál, Székely Ákos* és mások videoszövegeivel kiegészítve — a kiállítást.

Az első, a kor tendenciáját összegző nemzetközi vizuális költészeti tárlatot még 1973-ban láthatták a Balatonboglári Kápolna Galériában azok, akik a puha diktaúra (kultúr)hírzárlat ellenére értesülhettek róla (az egyik fő szervező akkor egyébként a fluxus- és a mail-art hazai indulásában is aktív *Tóth Gábor* volt). Az azóta eltelt huszonkét év tette szükségessé — annak ellenére, hogy időközben jelentős antológia is napvilágot látott, így *Pierre Garnier*-é 1968-ban, *Emmett Williamsé* 1967-ben, *Eugen Gomringeré* 1972-ben, *Klaus Peter Denckeré* 1972-ében, *Richard Kostelanetzé* 1973-ban, *G. J. de Rooké* 1975-ben stb. —, hogy immár a nagyközönség is felfedezhesse magának az avantgárd szövegirodalomnak valójában két évezredes hagyománnyal rendelkező (!), ám a hazai kultúrában még mindig marginális helyen működő konceptuális áramlatát. *Bob Cobbing, Miroslav Klivar, Andrzej Dudek-Dürer, Willi R. Melinkov-Szarkvist, Ward Tietz, Shozo Shimamoto, Richard Kostelanetz* (hogy csak néhány ismertebb nevet említsünk) munkái, objektjei, performansz-dokumentációi radikálisan különböznek egymástól és a kiállítást szervező Magyar Műhely (főképp *Bujdosó Alpár, Papp Tibor, Nagy Pál*) tipográfiai művészetétől is. Mindez azonban a kiállítás javára válik, hiszen ezeket a művészeket egy és ugyanaz a paradigmatikus gondolat köti össze: művészeti szempontból a nyelv eleve hordozója a grafikai mozzanatnak.

A vizuális költészet mint konceptuális alkotótevékenység nem véletlenül szorul ki az akadémikus irodalomtörténetírásból, hiszen az irodalomelméletnek *nincsenek fogalmai* a kép kezelésére, azért azt pusztán *illusztrációnak* tekinti. A hatvanas évek végén így csak a dekonstrukció nyelvfilozófiája tehette — pofonütve a közízlést — legitimmé a képverset. A derridai dekonstrukció *alternatív* gondolkodásmódja azzal, hogy megmutatta: az *írás* nem a nyelvet és a beszédet képezi le, hanem annak egy *típusa*, s mint ilyen, a grafikai (képi) mozzanat hordozója, új lendületet adott a vizuális költészetnek.

Az írott (leírt) nyelv képisége nem grafikai jel, hanem a *térelosztás* lehetősége! A vizuális szöveg ezt a lehetőséget kiaknázva születik meg. A térelosztás lehetősége (ez a tulajdonképpeni *gramma*) olyan *akció*, amely egyedül képes működtetni a ma már számtalan formában burjánzó vizuális szövegművészetet. A „térelosztó irodalom" nem pusztán az alkotói szabadságot tágítja beláthatatlanul szélesre a képzettársítások segítségével, de a mű befogadója számára is az izgalmas és termékeny „félreolvasások" jelentik a vizuális mű igazi működését. A tekinte elsiklik egy-egy elem fölött, „odaolvas" más szavakat, szótörmelékeket, mondtokat, miközben egy ábrát is megtapasztal.

A vizuális költészet tér-költészet. A konkrét költészet (spacializmus), a betűköltészet (lettrizmus) és más irodalmi-képzőművészeti avantgárd mozgalmak is azzal, hogy csak egy-két betűt vagy betűcsoport-mozaikot, betűrészletet, néhány nyelvi gesztust jelenítettek meg, már elementáris erővel hangsúlyozták, hogy nem csak a nyelv fonikus tulajdonságai fontosak, hanem térbeli jellemzői is: a nyelvi anyag írott *formája*. A küldeménymővészet, a mail-art alkotásai, amelyek *ad hoc* jellegük ellenére (vagy talán éppen ezért?) szintén szorosan összefonódtak a vizuális költészettel, illetve ezek gesztusai is ennek a formának az „energiáit" igyekeztek kihasználni; ráébreszteni az olvasót arra, hogy az egymást lineárisan követő sorok, könyvoldalakba rendezett, „hivatalosan" elfogadott műfajokban működő szövegek a tágasan felfogott irodalomnak egy gazdag, de szűk metszetét képezik csak.

Sőrés Zsolt

MAROSÁN GYULA

(KANADA)

KOLLÁZSOK
1960-1996

MEGNYÍLIK
1997. FEBRUÁR 2-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

BESZÉDET MOND
PATAKI GÁBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1997. MÁRCIUS 16-IG

KASSÁK MÚZEUM
BUDAPEST III., FŐ TÉR 1., ZICHY-KASTÉLY

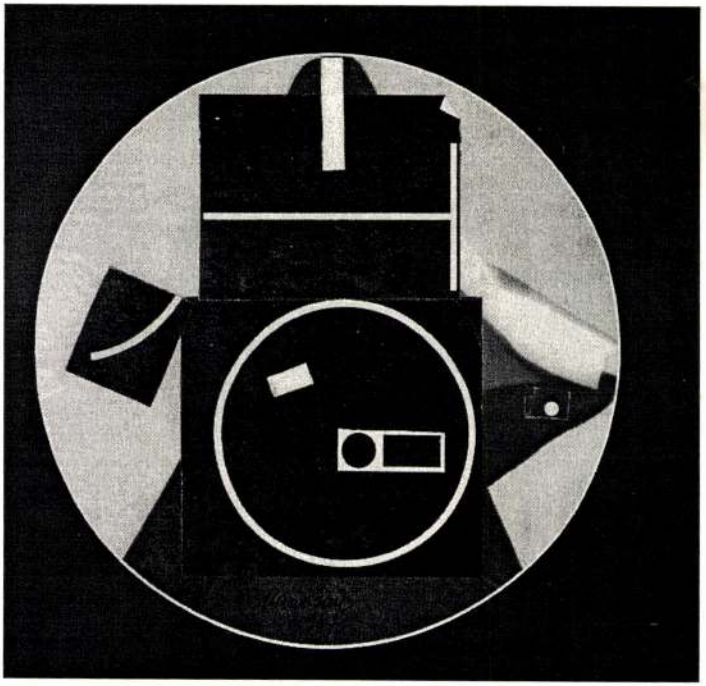

AZ ILLUSZTRÁCIÓ: EGY KÖR – EGY FEKETE PONT, 1967

val, sosem tévesztve szem elől, hogy az elméletet megelőző, tőle független létezőről van szó. E könyveknek nincs egyetlen elméleti megállapítása vagy felismerése, amit ne támasztana alá a több száz filmből vett példa.

A film drámaisága még több izgalmat tartogat mai olvasójának, mivel inkább a problémákra, a (részben azóta is) vitatott kérdésekre koncentrál, eltérő nézeteket ütköztet. A két kötet között csak három év telt el, de micsoda három év volt ez a mozi akkori, sűrű, forrongó korszakában! (Csak két kiragadott példa: ezekben az években készült Godard *Bolond Pierrot*-ja és Jancsó *Szegénylegények*je.) Máig különös érdeklődésre tarthatnak számot azok a fejezetek, melyek a tér-idő filmbeli kezelésének és megjelenítésének lehetőségeit – azaz a hetedik művészet leglényegét érintő – kérdéseket taglalják.

A most egy kötetben, egyesített mutatókkal megjelent két tanulmányhoz egyetlen változtatásként a szerző héttételes előszava járul. 1994-ben kelt New Yorkban. *Hét érv a hetedik művészet védelmében – avagy számadás a talentumról* a címe. E briliáns dolgozat pár oldalon

Biciklitolvajok **(Vittoria de Sica)**

járja be az azóta eltelt több mint negyedszázadnyi filmidőt, és nemcsak meggyőződésből, de meggyőzően állítja, hogy korai még fekete gyászba húzni a jövőre százesztendős film vásznát.

■■■

HAJDU ISTVÁN

OLDOTTAN, VISSZAKÉZBŐL

Marosán Gyula művészete az emigrációban, 1957–1993
Ernst Múzeum, augusztus 11. – szeptember 11.

A két háború közötti magyar művészi fényképezés egyik szellemi és technikai specialitása – mondhatnánk úgy is, leleménye – volt a lágyító előtétlencse használata, mellyel a valóság puhábbá, oldottabbá, a szó szoros értelmében lágyabbá vált, mint amilyen volt vagy lehetett; révén nem a kép változott meg, hanem a róla alkotott-alkotható vélemény: a reflexió, az interpretáció érvénye komolyodott, merevedett meg (a lágyság látszatával szemben) anélkül, hogy be kellett volna avatkozni a látványba annak leképezése előtt vagy után, már a megrögzített állapotba mint új valóságba. Valódiságot is sugallt tehát az eljárás az igazság szempontjából, és hamisságot is, megint csak az igazság patetikus, szentséges, de mindenképpen vagy legalábbis figyelemre méltó aspektusából. Mert – ellentétben a festői, piktorialista vagy absztrakt, esetleg tiszta technicista-metafizikus beavatkozásoktól – a lágyító előtét alkalmazása nem a teremtésszerű gesztust forszírozta vagy tételeztette, hanem az „elfedő" magyarázatét, a kommentárét, melyben gyakran erkölcsi utalásként-utasításként a minden szép volt (van) és semmi sem fáj(t) pszichéshárítós paradoxona nyugodott békében rendületlenül. A lágyítás iskolát teremtett Magyarországon, a lágyítás magyarrá lett.

Úgy rémlik, Marosán Gyula valami hasonló lencsét illesztett maga és a festett, vagyis a festészetben már megrögzített világ közé, művei ugyanis szinte kizárólag – az én szememben legalábbis – művészettörténeti reflexióknak látszanak; Marosán nemigen tett vagy tesz mást, mint a számára aktuális művészetállapotot ábrázolja oldottan, puhán, akár egy nem túl reccsenős kontúrokra képes tükör.

Valószínű, hogy ez a lágyító és tükröző készség már pályája kezdetén, a harmincas évek közepén-végén kialakult, hiszen amikor 1946–47-től a kor legfontosabb magyar művészeivel állított ki, közöttük az egyik legtechnikásabb, egyszersmind „legművésziesebb" absztrakt festőnek mutatkozott, olyannak, aki számára az eredeti és a közvetített információ között nincsen sok különbség, aki festészetet, s nem pedig víziót fest. Arp, Klee, Picasso, Miro formái elegyed-

tek vásznain – jó, hát mindenkiéin az Európai Iskolában vagy az Elvont Művészek Csoportjában, vagy a Galéria a 4 Világtájhoz kiállításain –, ám Marosán kiváltképp hűvösnek és átlagaló természetűnek látszik: ő tényleg formákat, s nem indulatokat keresett, mint a látványt illetően egy pillanatra hozzá közel álló Lossonczy Tamás vagy mások, ugyanakkor nagyvonalúbban és egységesebben fogalmazott. Valami furcsa hedonizmus érződik munkáin, mely megmarad mostanig, s átszínezi még azokat a műveket is, amelyek drámát, sanyarúságot, bánatot vagy félelmet igyekeznének „ábrázolni".

1957-től, rövid európai bolyongása, majd máig tartó torontói pályája során, mely szinte szigorú ritmussal öt-tíz évenként mutat újabb és újabb periódust, ez a szemlélet vagy attitűd a legkevésbé sem változott, a módosulást, az „utat" csak az információkra adott válaszok, reflexek sora jelzi. Még a kis '56-os rajzok, a távozás illusztrációi sem árulnak el érzelmeket, valóban illusztrációk egy nem különösebben megrázó történethez, akár gyanút is kelthetnének fura ügyetlenségükkel: utólagosak és igazolásszerűek egy döntést motiváló érvhez, ahogy ilyennek látszanak az '57–58-as figurális munkák is, melyek a felkelésnek állítanak okleveles emléket Piacasso, Guttuso vagy Pignon eszközeivel.

Az ötvenes évek végétől Marosán festményei és grafikái az aktuális művészeti történésekhez igazodnak, bevallottan Jean-Paul Riopelle, a legfontosabb kanadai absztrakt festő nyomán, bevallatlanul pedig Estève, De Staël és általában az Ecole de Paris éppen érvényes figurái hatására, hogy az évtized fordulóján megnyilatkozhassanak Marosán munkáin aztán az amerikaiak is, elsősorban Pollock, majd szép sorban Rauschenberg, Adolph Gottlieb és mások valami kanadai prizma már eleve közvetítettséget jelentő fénytörésén keresztül, s hogy beleépüljenek a még Magyarországról hozott, valaha bioromantikusnak nevezett eklektikába. A nyolcvanas–kilencvenes évek fordulóján – az ötvenes évek informeljének reneszánsza hatására? – elfelejtődnek a könnyeden popos, magyarázottan neo-dada, elegánsan keleties kompozíciók: súlyos-színes, a geometrizmust és az expresszivitást vegyítő vásznak készülnek, melyek átvezetnek a legfrissebb képekhez, a Marosán által most feldolgozott neo-geohoz, meg a harmincas évek Abstraction-Création csoportjának szálkás – most ugyancsak újraértelmezni kezdett – mértanias stílusához.

Ami ennek a – finomkodva fogalmazva – meglehetősen expanzív művészi magatartásnak az eredményeit össze tudja tartani, az egyrészt a már említett, a negyvenes évekből származó bioromantikus-eklektikus-lágyító-reflexív, Magyarországon napjainkra lassan valódi és saját stílusként értékelt közvetítettség (melyet a kanadai másodlagosság, Kanada művészetének „csöndessége" és perifierikussága Marosán esetében valószínűleg újabb réteg gézbe göngyölt), valamint a kétségen kívül mindig is jól működő technika és készség, mellyel Marosán végeredményben minden képet, pontosabban festett képet megfesteni képes festővé lett.

Ami így utólag még kínosan érdekes lehet Marosán Gyula kiállítása, egyáltalán pályája kapcsán, az valóban az utólag kérdése: hogy hasonló utat járt volna be külföldön az Európai Iskola többi tagja is; hogy mit kezdhettek volna mások ott túl a rácson az innen széttekintő internacionalitással, de meg hogy mit ér a periféria, ha régióba kerül, s mit a régió, ha perifériára vetik.

■■■

Dali – Goya (é. n. 1992)

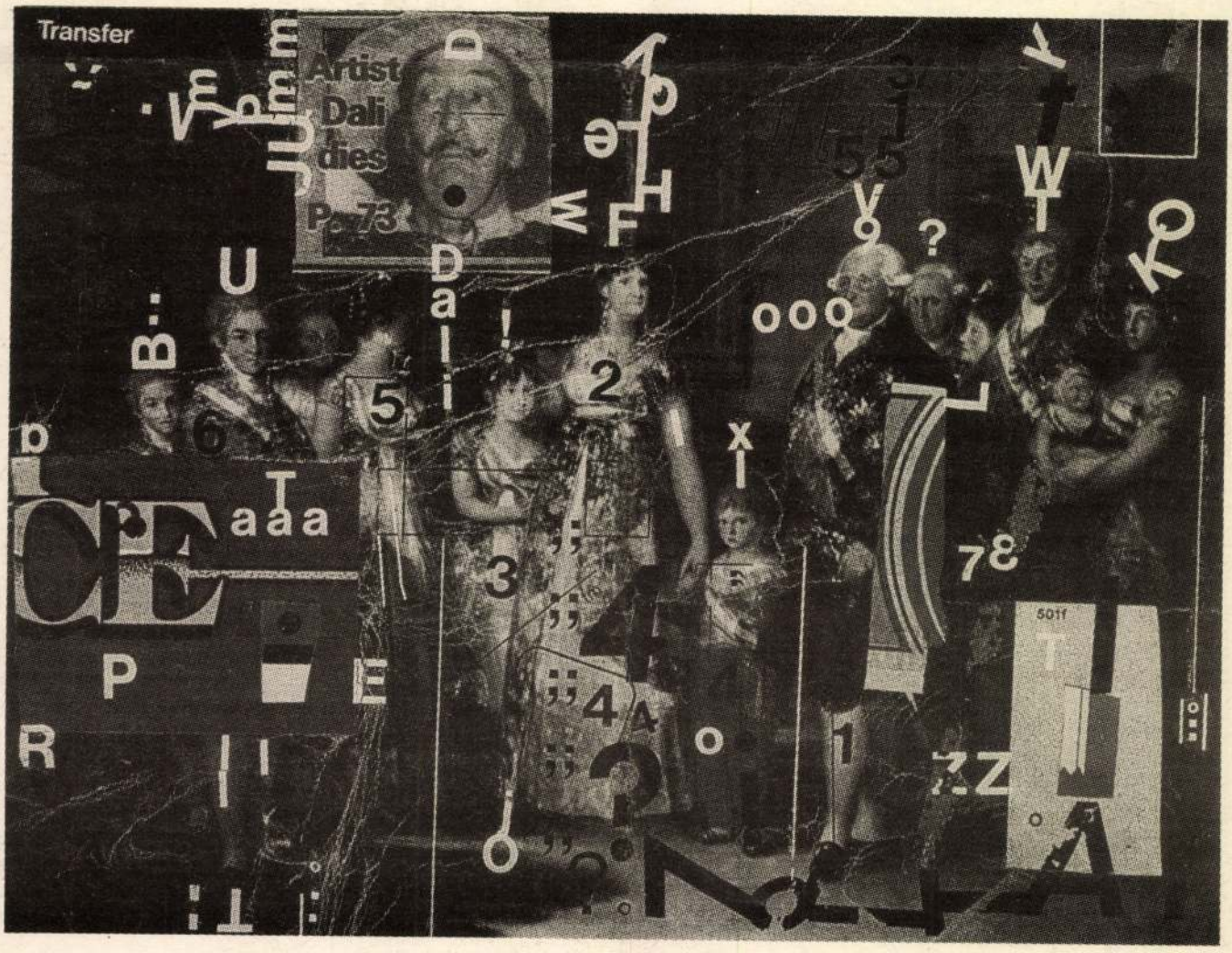

Marosán Gyula

Marosán Gyula kollázsai

PATAKI GÁBOR:

Tárlat

Marosán Gyula kollázsairól

Mi volt az első? A kísérletező kedv vagy a szegénység? Az ujjbegy ideges feszülése a zizegő újságlapok forgatása közben, a meglódúló fantázia, hogy a tüllruhás bálkirálynő fejét aszott öregasszonyarccal cseréljük fel vagy vice versa...? Mindez esetleg együtt, de talán mégis legfontosabb a kísértés a realitás szintjeinek váltogatására, a festmény, rajz közvetettebb eljárásainak egy direktebb, durvább, pimaszabb módszerrel való ütköztetésére. A kísértés, hogy megmutassuk a művészt elvont köldöknézéssel, absztrakt álmodozással vádoló világnak-közvélekedésnek: mi igenis számolunk vele, nem idegenek tőlünk a sajtó közfogyasztásra szánt termékei, politikusokat és gyilkosokat felsorakoztató fotói, áruházi katalógusai. Nem véletlen hát, ha a legéteribb elvonatkoztatások, egy majdani társadalom utópisztikus szegletköveiül szolgálni kívánó hasábok mellé majmok, zebrák, bokszzsákot püfölő bajszos, korpulens polgárok megcsiklandozott fotói sorakoznak, vagy majd másfél évtizeddel később a tévedhetetlen tömörséggel papírra rótt, angyalok járta szentendrei és monostori házak szomszédságában megkínzott férfihátak, vicsorgó párducok, gúzsba kötött kivégzendők fényképrészletei sorjáznak.

Szenny és giccs, domborodó idomok, olajosan csillanó fegyverek és egyéb csodák, szörnyűség és mirákulum e szemre és agyra zúduló áradata elől amúgy se lett volna menekvés; s hogy e tételes mozgalommá sose szerveződő magyar kvázi-szürrealizmus felvette a kesztyűt, hogy Bálint, Korniss, Jakovits, Ország Lili s a többiek mily érzékenyen nyúltak ollóhoz és ragasztóhoz, azt éppen e múzeum pár évvel korábbi revelatív kiállítása igazolta. Körükbe vonható, közéjük tartozik Marosán Gyula is. Minden lihegő heroizmust, nekifeszülést megkérdőjelezni tudó képessége már a 40-es évek második felének kissé komoly-komolykodóra hangszerelt légkörében is ironikus montázsokat szereltetett vele össze a Csömöri úti műteremben, guzsalyokkal, petróleumlámpákkal, kardhalakkal és kitárulkozó női testekkel. Ez a „sans gene" magatartás, a koturnust bohócsipkára cserélő (vagy azt azzal együtt viselő) művészi attitűd kísérte el aztán az emigrációba is. Itt újra kezdte a kollázsgyártást, hogy kisebb-nagyobb szünetektől eltekintve — mikor belevetette magát egy-egy újabb problémába, témába, feladatba (alumíniumszobrokat készített, érmézett, tipografikus képverseket csinált) — azóta se hagyja abba. Innen hát kollázsainak az ezen a kiállításon csak érzékeltetni tudott elképesztő sokfélesége, változatossága. A klasszikus, a képi humor elemeivel bőven élő montázsok, a színes kavalkáddá terített magazindarabkák, az anzikszokra ragasztott poénos kedvű epigrammácskák, a szétvagdosott és újraértelmezett monotípiák és rézkarcok, a remek fegyelmű fekete-fehér-szürke nonfiguratív kollázsok szorosan korrelálnak Marosán nyughatatlan, mindig kíváncsi, alapjában véve derűs, kajánul játékos művészi alkatával. Ahogy Bálint kollázsai egy motívumnyelv grammatikájaként értékelhetőek, Ország Liliéi egy zárt, levegő nélküli, mélynyomás alatt lévő világ rovartűre szúrt kimerevítései, Jakovitséi nagyvárosias mítikus-erotikus látomások, úgy Marosán esetében inkább egy hosszan vezetett, csillogóan változatos vizuális napló lapjairól beszélhetünk. Örömekről, ötletekről, sziporkákról, capriccziókról, egy pihenni, tunyulni nem akaró művész gondolatairól. Nem kívánhatok mást Önöknek sem, minthogy merüljenek el e színes és izgalmas diárium forgatagában!

(Elhangzott a Kassák Múzeumban február 2-án, a kiállítás megnyitóján.)

dulatával, amely egykoron megremegtette a Bastille-t? Merő malícia, hogy a pórleányok tüntetően rágyújtanak a Marseillaise-re, amikor Marcelline *(Lázár Kati)* a női jogokról kezd szavalni. Figaro osztályöntudatos monológját azonban Széles László súlytalanul elhadarja, mint aki mielőbb túl akar lenni rajta — érdekes lehet ma egy szellemi *self made man*, aki erkölcsi alapon dühösködik a kiváltságok ellen, miközben mindjárt kinevezik nagykövetségi futárnak? Az előadás tanúsága szerint nemigen.

Ma sokkal egyszerűbb eszközökkel növelhető a hatásfok, a színházban is. A heveskedés és a mozgalmasság hivatott pótolni a színész személyiségének súlyát. Bizonyos nosztalgiát érzek a „lefúrt lábú színészet" özönvíz előtti korszaka iránt, amikor némelyeknek — igaz, keveseknek — sikerült puszta jelenlétük által valakivé válniuk. Azért még nincs teljesen feledve ez a kockázatos lehetőség. Lázár Kati gobelinbetétes ruhájában, hasonló retikűllel — a jelmeztervező *Zeke Edit* legjobbjai — szendén, szemérmesen, titkait magába zárva vonzza a tekintetet a tárgyalásjelenetben. *Dengyel Iván* mogorva, morc Bartholójából lelkileg kényszeredetten, színészileg árnyaltan születik meg az „apuka". *Magyar Attila* komikus bírófigurája apró részletekből kidolgozott klasszikus mintadarab.

Csakhogy a szeplőtelen klasszicitás bűnébe esni fiatal rendezőnek nem illik. Kell a repülősó. *Paulay*-fordításba modern fordulatot, drasztikumot intarziálni, vakuval fényképeszkedni, megkérdezni: „Fényképezőgép?", és elmerengeni, hogy rohan az idő. Ez szélvészkisasszony görcsös könnyedsége. Dacosság, dafkeség, önbizalomhiány és kompenzáció. Novák Eszter tehetséges, és eredetit akar alkotni. Az Új Színház védőburkot húz köré, és zavarja a védettség. Ez a lombik neki nagyon szűk és nagyon tág. Túl kevéssé szabad a kényelmes karámban. Otthon van, és a lelke máshol. Számol a keretekkel, elfogad és elhatárolódik. Kint is akar lenni, bent is. Mer[illegible] is, nem is.

FÁY MIKLÓS: **Zene**

Rendeltetésszerű használat

Csakugyan nagyon szép kis kiadvány. A megszokott kinyitható műanyag doboz helyett többrétegű, színes papír fényképekkel. Szét lehet hajtogatni, meg lehet csodálni a fotókat. Kék padló, bársonyfüggöny, előtte zöld fotel, amelyben mindig más ül. A tarra borotvált Brian Eno, David Bowie uborkafejjel és a másfél szemével, végül pedig egy nagyvilági, sokat látott, unott pasas, Philip Glass.

De el is lehet olvasni a borító szövegét. Glass elegánsan dicséri benne Bowie-t és Enót, hogy már a hetvenes években mennyire meglátták a popzene továbbfejlődésének irányát, egyszerre használták a rock and rollt, a különböző népzenéket és a kísérleti avantgarde eredményeit. Jótékony hatásuk nem csak a könnyűzenét újította meg, de olyan jelentős szerzőket is megihletett, mint a fülszöveg íróját, magát Philip Glasst, aki — hát nem csodálatos? — immár második szimfóniáját alkotta meg Bowie és Eno alapján.

S hogy a dolog műfajilag mégsem egészen egyértelmű, az már csak a nagyság átka. A szerző ugyanis mit sem sejtve, óvatlanul, csevegés közben megemlítette készülő és a Hősök címet viselő új szimfóniáját a koreográfus Twyla Tharpnak — akinek egyébként legalább egy munkáját nálunk is ismeri mindenki, hiszen ő készítette a Hair filmváltozatának táncait—, és Twyla, (mindannyiunk Twylája) azonnal [illegible] dologra. Gyors megniát alkotott, de egyszersmind egy egész estés balett zenéjét is. A nagy zeneszerző kiválasztott hat számot, elmondása szerint Bowie eredeti lemezéről — ebben azonban téved, mert az Abdulmajid csak a lemez 1991-ben megjelentetett cédéváltozatán szerepel —, megformálta azokat, áthangszerelte, fölerősítette saját zenéjével, és máris elkészült a hattételes szimfónia, a Heroes. Csak úgy járt el, mint a régi idők zeneszerzői — mondja lenyűgöző egyszerűséggel a rendkívüli ember.

Szép lemez, nézegethető és olvasható. Hibát csak az követ el, aki a baljóslatú kísérőszöveg ellenére is beteszi a korongot a lemezjátszóba. Majdnem egy órányi ócskaság. Bowie és Eno jó tempójú, normális hosszúságú, egészségesen eredeti számait Glass fölbuherálja, megnyújtja, áthangszereli, szimfonizálja és teljesen tönkreteszi. Glass olyan mesterségbeli tudással alkot, amely alapján nyugodtan rá lehetne bízni egy harmadosztályú horrorfilm effektjeit, de ha a kézenfekvő megoldások és effektusok sorozatát szimfóniának nevezik, és azt kívánják az egyszerű lemezvásárlótól, hogy otthon belemerüljön ennek a zenének a hallgatásába, akkor már igazán embertelenek. Nem jönnek Twyla táncosai, hogy mentsék a menthetőt, nem jön senki, csak a jó öreg unalom. Óvatosan kell bánni a lemezzel, jól zárható vitrinbe kell tenni, nem pedig olyan szerkezetbe, amely leolvashatja a rajta lévő [illegible]

MAROSÁN GYULA

Meghalt Marosán Gyula

Torontóban elhunyt Marosán Gyula festőművész, szobrász, grafikus. Marosán Gyula 1915-ben született Budapesten. 1938-ban végzett Aba-Novák Vilmos festőiskolájában. 1946-ban az Európai Iskolából kivált absztrakt művészek köréhez csatlakozott. 1956-ban hagyta el Magyarországot, és Kanadában telepedett le. (MTI)

Magyar Nemzet, 2003. máj. 15.

Ezzel
a m

Június 1-től a múzeum zárva le
A magyar anyagból egy válogat

augusztus 15 - október 5.	**KO** (Mu of M
október 9 - november 18.	**"D** (Bu
október 16 - november 16.	**ÚJ** **"II**
október 30 - november 30.	**"V**
november 27 - január 4.	**M** (A
december 8 - 21.	**"B** **Kc** (H zer
december 11-január 11	**"M** **M**

MAROSÁN GYULA

Elhunyt Marosán Gyula – A kanadai Torontóban meghalt Marosán Gyula festőművész, szobrász, grafikus. 1915-ben született Budapesten, 1932–38 között elvégezte az Aba-Novák Vilmos festőiskolát. 1946-ban az Európai Iskolából kivált absztrakt művészek köréhez csatlakozott, 1956-ban elhagyta Magyarországot, és 1957-ben telepedett le Kanadában. Egyéni kiállítása Magyarországon 1948-ban, majd legközelebb csak 1986-ban volt. Mindszenty József bíborost ábrázoló olajfestményét 2000-ben szentmise keretében adták át a főpap szülőfalujának *(MTI)*

HIRDETÉS

M. H. 2003. máj. 15.

MAGYAR HÍRLAP 2003. máj. 15

Népszabadság
1986. VII. 22

BEHUNYT SZEMMEL

Marosán Gyula tárlata a Budapest Kiállítóteremben

Ismert fiziológiai tény: a fény felé fordított behunyt szem előtt körök jelennek meg és villódzó pálcikák. Telt vörös sávok és kiegészítő színük a zöld, esetleg aranysárga hullámtarajon imbolyogva. Ahány ember, annyi látomás. És ahány látomás, annyiféle élmény-emlék.

Ám volt egy pillanat, amikor ez az ismert fiziológiai jelenség magyar történelmi indikációra magyar festészeti programmá vált. Mintha egész generáció kényszerűségből-keserűségből úgy hozzászokott volna a második világháború valóságos pincéinél is sötétebb fekete reménytelenséghez, hogy abból kikerülve önkéntelenül is „behunyta a szemét". A tapintatlan fényben fürdő megviselt világ helyett így lelki szemei előtt körök, pálcikák, hullámvonalak és sávok jelentek meg. Azaz absztrakt festmények. Manapság már tudjuk: azzal a szóval, hogy „absztrakt", még nem mondtunk sokat. Absztraktot művelt az az orosz konstruktivista művész, aki a forradalom mámorában szikár egyenesekkel és józan körökkel modellezni kívánta a jövő társadalmát. És absztraktot művelt az az illegalitásba vagy belső emigrációba vonuló közép-európai szürrealista, aki a fasizmus iránti undorát és félelmét akarta belepréselni a fantasztikus figurahalmazba. Nekik nagyon is, túlságosan is nyitott volt a szemük. Kitágult pupillájuk előtt jelent meg a jövő szép vagy rémes káprázata.

A *Budapest Kiállítóteremben* bemutatkozó festő, *Marosán Gyula* a „behunyt szemű" absztraktok fajtájából való. Abból a nagy és immár művészettörténeti kategóriává nemesedett csoportból, amely közvetlenül a felszabadulás után kapott életre, amely az Európai Iskola szélsőségesen modern szárnyát képviselte, amely a „Négy Világtájhoz Galéria" címke alatt tömörült, és amely kérlelhetetlen szigorral próbálta megvalósítani a korántsem annyira szigorú ideológus-kritikusnak, *Kállai Ernőnek* „a természet rejtett arcára" vonatkozó elképzeléseit.

Hogy ebben a körülményleírásban nincs semmi, ami speciálisan az „ismeretlen Európai Iskola" újrafelfedezett kismesterére, Marosán Gyulára illene? Bizony igaz! Mint ahogy az is igaznak tetszik, hogy a többségében cím nélkül jelzett finom ceruzarajzok és érzékeny akvarellek, szellemes fényképnyomatok és vonzó, kisméretű táblaképek könnyen összekeverhetők a példaképek és barátok teljesítményeivel. Ezek a rajzok letagadhatatlanul „vajdásak", ezek a festmények kétségtelenül „kornissosak", hogy más kortárs ihlető erejét ne is említsük.

De olyan nagy baj ez? Ma készült produkció értékelésénél valószínűleg nem előny. Ott minden esetben számon kéretik a személyiségnek az az átütő ereje, amely félreérthetetlenül sajáttá olvasztja a kívülről kapott élményeket. E sorok írója ráadásul még lelkiismeretfurdalást is érez békülékenysége miatt. Hiszen annak idején fanyalgott a sokkal „nagyobb" *Gyarmathy Tihamér*-életmű láttán; nem hagyta magát meggyőzni a sokkal markánsabb *Jakovits József-féle* plasztika látványától; kekeceskedett az annyi kortársat megigéző *Lossonczy Tamás-piktúra* hatására, és félretolta a lágy harmóniákat oly kellemesen megpendítő *Vajda Júlia* teremtette világot. Amihez most mind nincs kedve, mert az most mind aránytévesztés lenne. Gyarmathy és Jakovits, Lossonczy és Vajda Júlia, tehát a felszabadulás utáni absztrakt művészet protagonistáinál ugyanis érdemben lehetett bosszankodni azon, hogy ez a bizonyára megszenvedett, de mindenképpen megkésett és másodlagos művészet attól nem lett jelentősebb, mert a dogmatikus hivatal később diszkriminációban részesítette. Ha mégis jelentős lett — mint Gyarmathy Tihamér esetében —, akkor a későbbi érési folyamat eredményeképpen sajátos belső logika következetes érvényesítése révén lett azzá.

Marosán azonban — és azt hiszem, ezt még a kései felfedezők, *Pataki Gábor* és *György Péter*, valamint a rokonszenves előszót író, Amerikában élő barát, *Botár Olivér* sem hiszi — nem az imént említett művészek által képviselt kategóriába tartozik. És mert nem tartozik a nagy egyéniségek sorába, egykori hazai teljesítménye (1956 óta külföldön, főképp Kanadában dolgozik) különösen alkalmasnak látszik arra, hogy megidézzen egy kort, egy korban uralkodó hangulatot, anélkül, hogy az időutazásban megzavarhatna a személyiség mindig szabálytalan, valójában mindig besorolhatatlan jelenléte.

Fogadjuk el: itt áll tehát előttünk az absztrakcióban kedvét lelő Európai Iskola a maga „orvosi ló" mivoltában. A festmények szép piros hullámain fogyatkozó égitesteket idéző korongok ringatóznak. A tollrajzok elegáns vonalai csillagpászmákká sűrűsödnek, madártest nélküli suhogó szárnyakat asszociáltatnak. Oly lelkesen vonultatják föl a koalíciós évek „polgári baloldalinak" mondott festészeti formakészletét, ahogy ma az Új Szenzibilitás mozgalmának átlagos képviselője a vakrámát nélkülöző fityegő vásznat, a széles slendrián pemzlifestést és a szórópisztolyt.

És még valamit nem szabad elfelejteni. A mindenkori kortárs művészet úgy működik, hogy moccanni sem tud rokonok és boldog ősök nélkül. Elfelejtett neveket fölemel a porból, vitathatatlannak hitt tekintélyeket a feledés homályába taszít. Az Európai Iskola absztrakt szárnya ma kétségtelenül forrás, elevenen ható példa. Már csak azt kellene tudni, hogy a leeresztett mai szemhéj mi ellen védi az érzékeny maiak szemét.

P. Szűcs Julianna

zetközi dzsesszpapokat az idén július 24. és 27. között rendezi meg a Magyar Rádió és a helyi Kölcsey Ferenc Művelődési Központ. Az immár tizenötödik alkalommal megrendezendő találkozóra az idén is neves hazai és külföldi dzsesszmuzsikusokat várnak a megyeszékhelyre.

TÖBB MINT 65 MILLIÓ dolláros — az eddigi rekordnál csupán ötmillió dollárral kisebb — kártérítést ítélt meg egy New York-i bíróság Agnes Whittaker 55 éves asszonynak, aki az amerikai nagyváros egyik kórházában elkövetett orvosi műhibák következtében nyomorékká vált. A városi vezetés, amelynek állnia kellene a számlát, túlzottnak találja az összeget, és fellebbezni kíván az ítélet ellen.

TIZENNYOLC EMBER HALÁLÁT okozta egy földcsuszamlás Nepálban. A helyi hírügynökség vasárnap számolt be arról, hogy a hét közepén az ország keleti részében a hegyoldalból lezúduló sáros föld elborított egy házat, amelyben gyászszertartásra egybegyűltek tartózkodtak. Mindössze egy személynek sikerült megmenekülnie.

években épült lakóház, amely ma már múzeum. A berendezett épület sok látogatót vonz, a külföldi turisták is szívesen keresik fel.

SZABÓ SÁNDOR FELVÉTELE — MTI FOTÓ

Műsorok

Zenélő udvar: A Liszt Ferenc Kamarazenekar hangversenye (8. Esőnap: 24-én). **Pesti Vigadó hangversenyterem:** Nemzetközi zenei fesztivál (8). **Körszínház:** Casanova (fél 8). **Lézerszínház:** OMD (fél 8). **Arany János Színház:** A Budapest Táncegyüttes műsora (este háromnegyed 9). **Korona Pódium:** Im Humor kennen wir keinen Spass (német nyelvű műsor, fél 8). **Hilton Szálló:** Latin-amerikai jazz (8. Esőnap: 25-én).

rható a héten?

utáni órákban 23—28 fokig emelkedik a hőmérséklet.

A hét első napjaiban még az elvonult hidegfront hatása lesz érezhető. Nem lesz meleg a levegő, és a nedvességtartalom is kedvezően alakul. Ez nyugtatólag hat a frontérzékenyekre, kedvezőbb lesz közérzetük. Majd a hét közepétől ismét időjárás-átalakulás várható. Melegebb levegő érkezik hozzánk. Emelkedik a hőmérséklet, párásabb lesz a levegő. Ekkor a melegbeáramlásra érzékenyeknél már jelentkezhet közérzetromlás. A melegebb, néha már-már fülledt levegő a szívbetegségben szenvedők állapotára is kedvezőtlenül hat. Ajánlatos a fokozott óvatosság, meggondoltabb életvitel. (MTI)

A RÁDIÓ MAI MŰSORA

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Mit üzen a Rádió?
9.00: A hét zeneműve.
9.30: A hét költője: Kálnoky László.
9.40: Ki kopog?
10.05: Nyitnikék.
10.35: Operettmúzeum.
11.05: Az első világháborúban történt. Csata a Somme folyónál.
11.25: Márkus László énekel.
11.40: Bethlen Kata önéletírása. 9. rész.
12.50: A Falurádió műsora.
13.05: Magyar előadóművészek albuma.
14.10: Fúvósmuzsika.
14.35: Séta az egypercesek körül.
14.55: Édes anyanyelvünk.
15.00: Veszélyben.
15.30: Kóruspódium.
15.49: Régi magyar dalok.
16.05: Szíriusz és a holdonnyíló bársonyrózsa. 5. rész.
16.35: A csudálatos Mary. 6. rész.
17.00: Eco-mix.
17.30: Nóták.
18.25: Mai könyvajánlatunk (ism.).
19.15: Szerencsések. Dám László dokumentumjátéka.
19.57: Aranylemezek.
21.00: Interjú Wojciech Jaruzelskivel, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárával, az államtanács elnökével.
21.30: Szimfonikus miniatűrök.
22.20: Tíz perc külpolitika.
22.30: Isten, Shakespeare és én. Összeállítás Woody Allen műveiből.
23.10: A guarani. Operarészletek.
0.10: Himnusz.
0.15—4.20: Éjfél után.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Népdalcsokor.
8.50: Délelőtti torna.
9.05: Napközben. Zenés délelőtt. Szt.
12.10: Rézfúvósok. Szt.
12.25: Kis magyar néprajz.
12.30: Lakatos Sándor népi zenekara játszik. Szt.
13.05: Slágermúzeum. Szt.
14.00—0.14: Zenés barangolás a Balaton mindkét partján.
14.00: Kívánságműsor. Szt.
Közben:
Kb. 15.20: Könyvről — könyvért.
Kb. 16.30: Hívja a budapesti 33-43-22-es és a balatonfüredi 42-801-es telefonszámot. Vendég: dr. Ábrahám Kálmán, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal és a Balatoni Intéző Bizottság elnöke és Rosta Sándor, a BIB főtitkára.
17.30: Ötödik sebesség. Szt.
18.30: Zeneközelben. Szt.
19.25: Sportvilág a Balatonról.

Lap: Haladás

Megjelent: 1949 AUG 25

93

MAROSÁN GYULA:
A Hősök terén

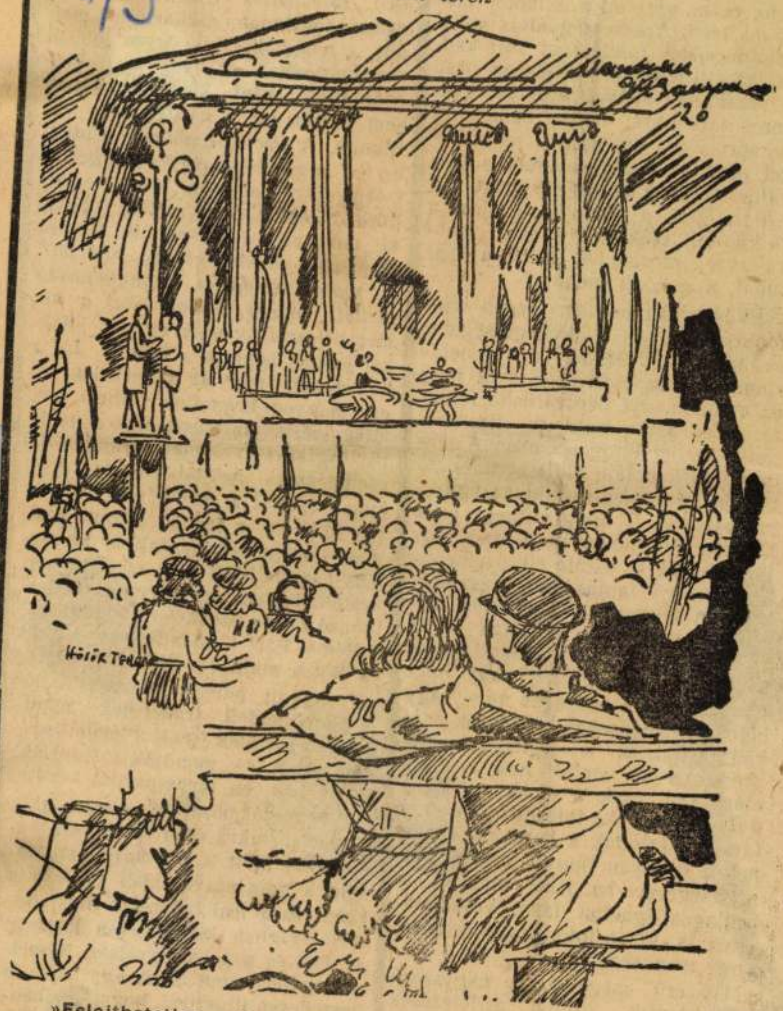

»Felejthetetlen volt vasárnap a Hősök tere. Színes zászlók tengere, vidámságtól ragyogó arcok, tánzoló fiatalság, nem is tudtam, mit rajzoljak először« — mondja Marosán Gyula, a Szinnyei-díj és a »Munka és Ujjáépítés« freskóterv-pályázat nyertese.

Marosán Gyula

A M. KIR. PENZÜGYMIN
egyenes adóü
Budapest, 1917

rong van elhelyezve, me
kormányhoz szorít kez
zető, ezzel gázt ad s a
gozni kezd. A sebességv
zető ülésének támlájával
csolatban. A motor bein
a vezető balvállával ny
korol a támlára, azután
bekapcsolja a sebességet
vel gázt ad, majd elen
vállával addig leszorítot
fékezni kell, a balvállá
rúdra dől, csökkenti a
vállával mozgásba ho
rudat, s a kocsi megáll

Előbb-utóbb minden i
Moszkva egyik külön
a *»csilagszinházba«*,
riumba. Húsz esztendej
ez a tudományt népszer
mény és azóta minteg
millió ember látogatta meg. A pla-
netárium kupolája alatt szemléltető

játek szerint az
pártfogásával valóságos trójai lovat
csempésznek be táborukba, csak

E	Méretek és mennyiség	Egységár kor.	Egységár fill.	ÖSSZESEN korona	ÖSSZESEN fill.
Áthozat . . .				300.–	
…zerű					
db.	3	70.–		210.–	
…munkáik	Korona			510.–	
	—				
				965	
…k				~~1030~~.–	
				207.–	
…ek munkea				510.–	
…s					
…összege Korona				1682 ~~1747~~.–	
…kák elvégezhetik					
Kiskunhalas					
…itése					

Marosán Gyula

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: UJ VILÁG

Megjelent: 1949 SZFP - 9.

93

Beteljesülés

(Marosán Gyula rajza)

umani, vecchie gialle e livide che inchiodano sui passanti i loro occhi di strega, ragazzi, ecc. ».

Tuttavia ammetteva in un'altra parte del suo libro che il popolo romano aveva in sé stesso energia barbara che cercava uno sfogo. E bisogna che vi legga una pagina ammonitrice anche a distanza di tempo: « *Per diventare un popolo indipendente e uno Stato militare, bisogna che l'Italia paghi di più, che lavori e produca di più. In questo momento (1864) i migliori cittadini sono un borghese che fondi una manifattura, un proprietario che dissodi le sue terre ed un operaio che prolunghi la propria giornata di un'ora. Non si tratta di schiamazzare e di leggere i giornali, ma di vangare, di calcolare, di studiare, di inventare; occupazioni tutte noiose, positive, costrittive che si*

Marosán Gyula, festőművész 2. Folytatás.
Keserű Ilona: Egy elfelejtett festő. Marosán Gyula kiállítása.

2

2 Marosán Gyula: Fejő nő, tus, papír, 31,5 × 23,3 cm, 1935

Művészet, 1984. január, 21-old.

Marosán Gyula
935

3

egyik a pont, a „rejtett kincs", az egység, amely felé s amelyből a világ dolgai törekednek, s amely nem ábrázolható, ám Marosán, Fekete Nagy Béla vagy Lossonczy művein mégis megjelenik: a világot behálózó erővonalak találkozásaként. A másik fogalom a négyzet, a pont kiterjeszkedése a világ négy irányába, amelyet Marosán 40-es évekbeli munkáiban szinte mindenütt megtalálunk.

4

MAROSÁN Gyula

ÉS 1993. o

Marosán Gyula kiállítása

A győri Múzeumi Képtár adott otthont (Győr, Király u. 4.) Marosán Gyula festőművész emigrációban készült műveinek. Marosán Gyulát *Hamvas Béla: Forradalom a művészetben* című könyvében az egyik legjelentősebb fiatal magyar absztrakt festőként méltatta. A tárlat először mutatja be Marosán Gyula az utóbbi 40 évben készült műveit, többek között az 1956-os forradalomról készült rajzsorozatát. Megtekinthető május 16-ig.

Szibilon
másolat
kámlával!

MAROSÁN GYULA

(KANADA)

KOLLÁZSOK
1960-1996

MEGNYÍLIK
1997. FEBRUÁR 2-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

BESZÉDET MOND
PATAKI GÁBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1997. MÁRCIUS 16-IG

Marosán Gyula

KASSÁK MÚZEUM

BUDAPEST III., FŐ TÉR 1., ZICHY-KASTÉLY

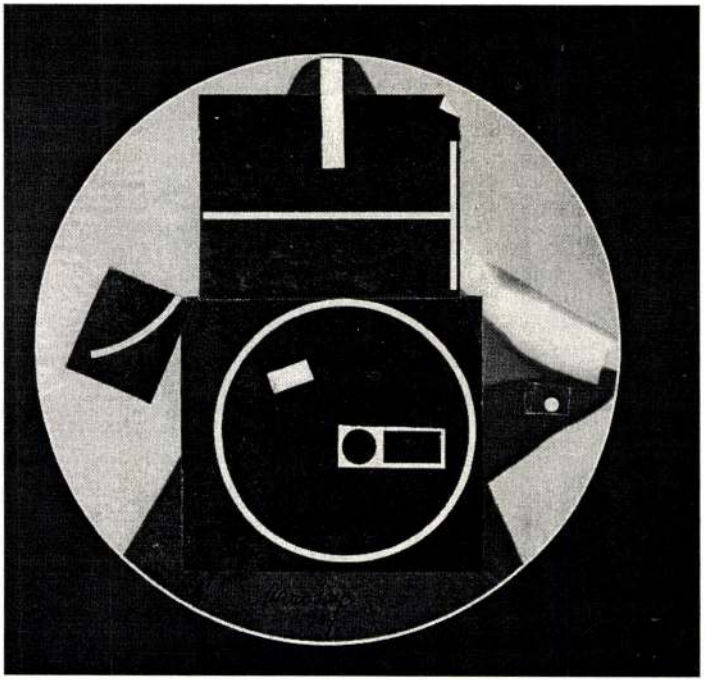

AZ ILLUSZTRÁCIÓ: EGY KÖR – EGY FEKETE PONT, 1967

MAROSÁN GYULA

(KANADA)

KOLLÁZSOK
1960-1996

MEGNYÍLIK
1997. FEBRUÁR 2-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

BESZÉDET MOND
PATAKI GÁBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1997. MÁRCIUS 16-IG

KASSÁK MÚZEUM
BUDAPEST III., FŐ TÉR 1., ZICHY-KASTÉLY

MAROSÁN GY.

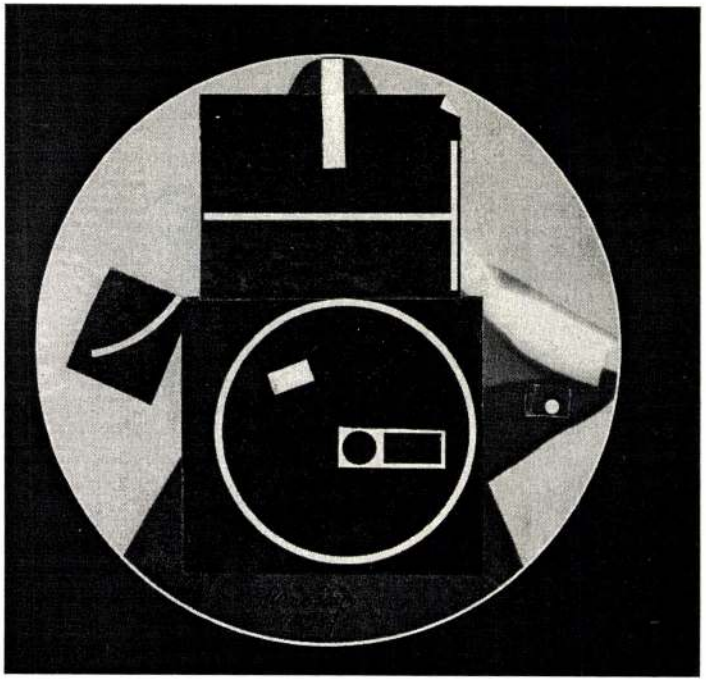

AZ ILLUSZTRÁCIÓ: EGY KÖR – EGY FEKETE PONT, 1967

MAROSÁN GYULA

(KANADA)

KOLLÁZSOK
1960-1996

MEGNYÍLIK
1997. FEBRUÁR 2-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

BESZÉDET MOND
PATAKI GÁBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1997. MÁRCIUS 16-IG

KASSÁK MÚZEUM
BUDAPEST III., FŐ TÉR 1., ZICHY-KASTÉLY

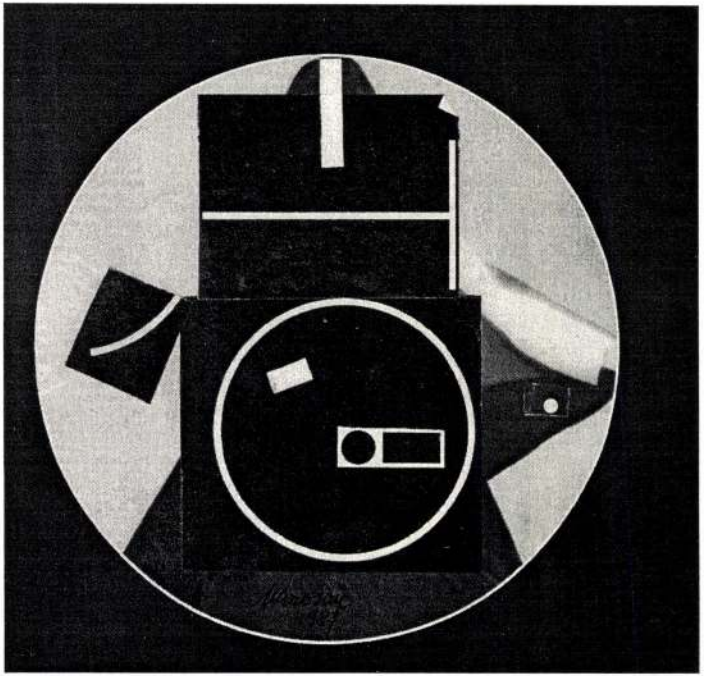

AZ ILLUSZTRÁCIÓ: EGY KÖR – EGY FEKETE PONT, 1967

9. (Aréna- és Thököly-ut mellett.) TELEFON 75—60.
ÁNY-MUNKÁKAT. Ajánl mint különlegességet
KET.

Versenytárgyalási hirdetmények.

a) Épitő munkálatokra.

Budapest. (A bátaszék—dombovári vasut elsőrangusitása.) A [illegible]

[illegible]

93 — 94. l.

Tam — Kem

Marosán Gyula

Jeszi

[illegible] (Budapest, VI., Teréz-körut 56. sz. I. em 3. sz.) lehet megtekinteni. Az ajánlati minta a pályázati feltéte-

vállal tetőfedést, aszfalt és kátránylemezze
: : jótállás mellett. **Nedves falak s**

állami faipari szakiskola, mühely és internátus építéséhez szükséges föld, kőmüves, elhelyező, kőfaragó, ács, bádogos, cserépfedő, cementpadozati, fapadozati, szobrász, vas, asztalos, lakatos, mázoló, üveges, ponyva, redőny, szobafestő, meidingerrendszerü és cserépkályha, teherfelvonó, villamos világitási, házitelefon, órajelző és csengő berendezési, vizvezetéki és csatornázási munkák elkészitésére és szállitására árlejtés hirdettetik. Ajánlat mindegyik munkacsoportra csakis egyenként külön-külön tehető. A költségvetési kivonatok és ajánlati minták a vállalkozóknak rendelkezésükre fognak bocsáttatni. Csakis azon ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek a kiszolgáltatott eredeti ajánlati iveken nyujtattak be. Az 1 kor. bélyeggel ellátott ajánlatok d e c e m b e r 28-án déli 12 óráig a m. kir. kereskedelemügyi ministerium segédhivatalának főigazgatójánál nyujtandók be. Tartoznak vállalkozók az ajánlati összeg 5%-át bánatpénz gyanánt a budapesti IX. ker. m. kir. állampénztárnál, vagy a szatmárnémeti m. kir. adóhivatalnál letenni, s az erről szóló nyugtát az ajánlathoz csatolni. Az általános és különleges vállalati feltételek, valamint a tervek O r t h Ambrus és S o m l ó Emil budapesti épitészek irodájában (VIII., Üllői-ut 16/b.), továbbá Nagykárolyban a m. kir. államépitészeti hivatalnál megtekinthetők, s ugyanott fognak a munkakivonatok, ajánlati minták, költségvetési példányok munkanemenkint 1 koronáért a vállalkozóknak kiadatni. A munka azonnal megkezdendő és aképen folytatandó, hogy az épület az 1909. nyarán fedél alá jusson s 1910. augusztus 1-én a használatnak átadható legyen. A beadott ajánlatok d e c e m b e r 29-én d. e. 10 órakor a m. kir. kereskedelemügyi ministerium I. C/2. ügyosztályában (Budapest, I., Albrecht-ut

Marosán Gyula

1997 január 21

Ahogy tetszik

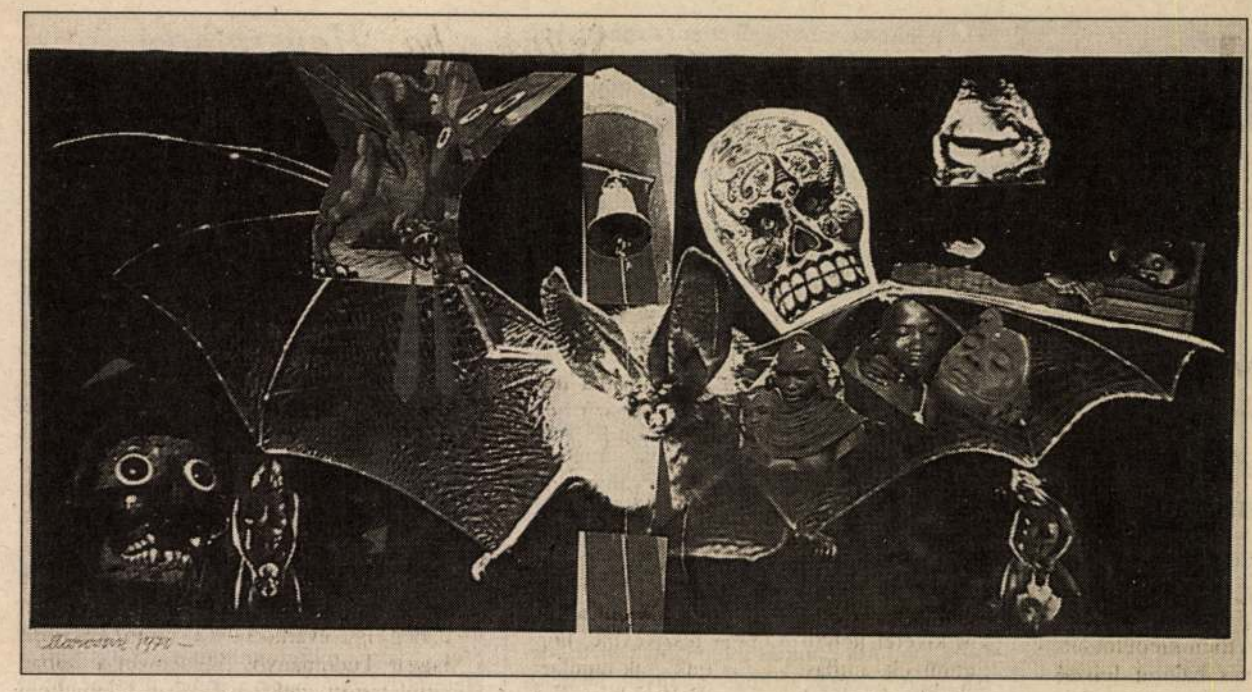

Fantasztikus és szörnyűséges

Az 1957 óta Kanadában élő Marosán Gyula a modern magyar művészetnek azok közé a mesterei közé tartozik, akik fél évszázaddal ezelőtt, a háború utáni Budapesten az Európai Iskola és az elvont művészek közösségét létrehozva kísérletet tettek a magyar festészet, grafika és szobrászat avantgárd hagyományainak folytatására és a modern európai művészet vérkeringésébe való bekapcsolódásra. Marosán már ekkor élt a kollázs nyújtotta formai és kifejezésbeli lehetőségekkel.

A kanadai évtizedek alatt e jellegzetesen avantgárd műfaj szinte minden fontosabb hagyományából merített. 1960 után keletkezett munkái egy részén a hétköznapi tárgyakat és anyagokat, illetve ezek darabjait műveik világába emelő, belőlük új realitást létrehozó s ezzel a klasszikus avantgárd egyik legizgalmasabb hagyományát megteremtő Kurt Schwitters és Tatlin eredményeit kamatoztatta, ugyanakkor hatással volt rá amerikai kortársai közül a szintén különféle tárgyak és anyagok összekapcsolásával műalkotást készítő Rauschenberg is.

Egy másik sorozat linómetszetrészletek, színes papírkivágatok és tollrajzok alkotta darabjain Marosán korábbi festményeinek eleganciája, franciás könnyedsége tér vissza. A két évtizeddel későbbi alkotások, az újságpapírra festett, ceruzarajzzal és kollázselemekkel kombinált munkák anyaguk, formavilágúk, minden artisztikumot nélkülöző puritánságuk révén egyszerre utalnak az 1920-as évek konstruktivizmusára és az akkori avantgárd megnyilatkozásainak olykor agitatív közvetlenségére. A rézkarckollázsok Max Ernst munkásságával hozhatók kapcsolatba. A műfaj e klasszikusára emlékeztet, a szürrealizmus törekvéseit, ars poeticáját reprezentálja több kollázsnak a tudatalatti titokzatos világába elvezető kép- és motívumegyüttese is. Néhány más kompozíció a mail-art világszerte elterjedt divatjának köszönheti megszületését. A ragasztott munkáknak egy külön sora képzőművészeti útinapló; városképek több vagy kevesebb kollázselemmel kiegészítve legtöbbször groteszk hangulatú városképlátomásként jelennek meg. A pár hónapja készült Konstruktív valóság című kompozíció pedig nemcsak egy absztrakt geometrikus munkákból álló sorozat legújabb darabja, hanem tiszteletadás is a kiállítást rendező múzeum névadója előtt.

Ennek a műfaj klasszikus hagyományaihoz és legújabb változataihoz fűződő viszonyt, az alkotás során fölhasznált anyagokat és kiegészítő eljárásokat illetően rendkívül változatos, összességében eklektikus műtárgyegyüttesnek vannak gyakran ismétlődő témái, motívumai. Az erotika, mely már egy 1946-ban keletkezett kollázsnak is közvetlenségében, nyíltságában igen föltűnő meghatározója volt, rejtett vagy harsány érzékiséggel a kanadai évtizedek kollázsanyagában szinte állandóan jelen van. Az artisztikus sorozat darabjainak világában éppúgy, mint az újságpapír-munkák le nem festéssel szabadon hagyott illusztrációinak nőalakjaiban vagy a színes fotók nyújtotta érzékletességgel a kollázsok egy másik sorában. Ironikus, grotesszk hangulati töltéssel átszövi az önportrék egy részét is, beemelve az egyik mű világába olyan végletes asszociációs kört, amit Drakula neve fölidéz.

A kollázsokat készítő Marosánt az Erósznál egyvalami foglalkoztatja – mondhatjuk úgy is: izgatja – jobban: az absztrakció legősibb formájának számító betűk, írásjelek titkokat rejtő világa. Sejtelmessé változtatja általuk a városképek modern vagy ódon hangulatát éppúgy, mint az emberek és tárgyak hétköznapi világát. Megjelennek a titokzatos grafikai jelekké transzponálódott betűk női testek közelében, sőt női testrészeken is az érzékletesség és elvontság sajátos – és a maga nemében izgalmas – kapcsolatát hozva létre.

Több kollázs világának főszereplője Andy Warhol. Újságokból, magazinokból kivágott portréjának fölbukkanása s a portré ábrázolta személlyel kapcsolatban kompozíció létrehozása deklaratív nyíltsággal jelzi, ami kollázsok egész sorából szintén megállapítható: Marosánt is magával ragadta a pop-art Amerikát elárasztó divatja. Marosán annál is inkább fogékony volt mindarra, amit a Torontóba is diadalmasan bevonuló amerikai művész neve fémjelzett, mert fölismerte: az új irányzat a klasszikus európai avantgárd törekvéseit folytatva határozza meg önmagát, és hozza létre produktumait. A humor, a derű iránt fogékony, lélekben örök fiatalnak számító s ugyanakkor az amerikai környezetben évtizedek múlva is némileg feszélyezetten mozgó Marosán természetes megnyilatkozásként készítette pop-artos kompozícióit.

Olykor anyagukat, hangulatukat illetően különnemű kollázsokat is egymáshoz kapcsol a rend, az elemek egyensúlyán nyugvó harmónia jelenléte. A szerkezet hangsúlyozása hol az érzékletesség és elvontság izgalmas látvánnyal szolgáló kettősségét, hol a már-már teljes absztrakció létrejöttét eredményezi, érzékeltetve a netalántán kételkedők számára azt az igazságot is, hogy a kollázs – teremtés.

A személyiségen és lelkialkaton kívül a szűkebb környezet nyugalma, konszolidáltsága lehet magyarázat arra, miért nincs szinte egyáltalán jelen Marosán 1957 utáni kollázsainak világában a drámai, a tragikus elem. A művek a derű vagy épp a testi vágy, illetve a látottakkal és átéltekkel betelni nem tudás óráinak számolása közben születnek. A világ – hirdeti két kollázs címe – „titokzatos", vagy épp „fantasztikus és szörnyűséges", ám még ez a „szörnyűséges" is inkább furcsa és bizarr, mintsem félelmetes. Így látja az a szem, mely a Titokzatos világból üzenet című kollázs legfontosabb eleme, s melyben egyszerre érzékelhetjük a világra nyitott figyelmet s a lélekben rejlő titkok mélységét.

Csaplár Ferenc

ri

nház tagja.
atóján
szeretett
oz.
urákat.
igazán

Fotó: Müller Judit

a kudarcok hősszerepek-
lyalángban én játszottam
ti vendégjáték után meg-
s azt mondta: nagyon sze-
a szerepben, de főbe kel-
gára osztotta.

volt a Vígszínház tagja,
nházban játszik, amely-
nem áll messze a polgári
ön színészete ezeken a
pszik?

színjátszást űzök. Általá-
oz közeli darabokban ér-
szikus művekben alig volt
a Vígben. Szinte csak az
nézzek ki, ahogy elvár-
és érteni lehessen, amit
us előadásaiban ugyan-

is nem lehetett mindig jól érteni a színészeket. Vagy „prózázták" a szövegüket, és ilyenkor nem volt meg a vers ihletettsége, vagy megpróbáltak szavalni, és akkor a színházban megszokott életközeliség veszett el. Talán egyszer sikerült klasszikus, verses drámában jól megoldani a feladatomat, a II. Richardban York herceg voltam. Marton László azonban modern felhangokkal rendezte az előadást.

– Mennyire volt fontos egy epizodista a Vígben? Hiszen ön nyilván nem véletlenül nyilatkozott úgy, hogy Magyarországon „jobb egy főszerepben megbukni, mint egy epizódban sikert aratni".

– Ha bármelyik rendezőt vagy igazgatót megkérdezi, mindegyik azt fogja mondani, hogy az epizodista igen megbecsült, fontos tagja a színháznak. De aztán nem biztosan figyelnek arra, hogy igényes színészi alakítást nyújtson. Várkonyi Zoltán elvárta ezt. Játszottam például A testőrben, Darvas, Ruttkai, Páger, Sulyok partnereként. Egy Hitelező nevű szerepben két pompás jelenetem volt. Elvárták, hogy jelentős alakítást nyújtsak, beilleszkedjek a remek színészi együttesbe. De gyakran elég volt, ha az ember bement a színpadra és teljesítette a feladatát. Persze vannak olyan epizódszerepek, amelyekben nem is szabad „túl jónak" lenni, mert az fölborítaná a darab egyensúlyát. Ilyenkor színészi önmérsékletre van szükség. Ezt a fiatalok gyakran nem tudják, ha egyszerűen csak át kellene menniük a színpadon, akkor is mindenáron föl akarják hívni magukra a figyelmet. Sántán, bénán, bukfencet hányva, hátrafelé mennek végig. Ezt egy, a szakmában még helyét kereső ember megcsinálhatja, de a magára valamit már adó színész nem teheti meg.

– De nyilván önnek is az a célja, hogy felfigyeljenek arra, amit csinál, még akkor is, ha ez a rendezőnek talán nem annyira fontos...

– Ez természetes. A rendező azzal, hogy egy bizonyos színészre oszt valamely epizódot, már elképzelést is sugall a szerepről. És sokszor a szereposztásban ki is merül az elképzelése. De előfordul, annyira bízik a színészben, hogy feltételezi, az maga is megoldja a feladatot. Várkonyi rendszeresen kivesézte a szereplőket, igencsak elmondta, mi a kifogása. De nekem gyakran csak annyit mondott, hogy „rendben van", és már ment is tovább. Az ember az évek során kiismeri önmagát. Gondolkoztam azon, hogy mit „esznek" rajtam. Nem vagyok szép, nem zeng a hangom. Színészeknek szokták viccesen mondani, hogy élethűen játszották a halottat. Én erre azt mondom, hogy tehetségesen tudok tehetségtelen embereket játszani.

– Eszerint ön a tehetségtelenségspecialista?

– Minden ilyen határozott megfogalmazástól félek, de a válaszom: tulajdonképpen igen. Ehhez a szerepkörhöz egyszerre kell tehetségesnek és tehetségtelennek lenni. A tehetségtelenség azért szükséges, hogy az ember érezze a határait, a tehetetlenségét. A tehetség pedig ahhoz kell, hogy ezt észre is vegye és ábrázolni is tudja. Ezzel a kettősséggel szolgálom én fél évszázada a közönséget.

hígulás

csak kevéssé beszélhe-
ékéről.
zük, hogy a nagy régiség-
tel került kalapács alá és
onyolítottak le az egyes ár-
dekes összehasonlításokra
e juthatunk. Akár mind a
de sorakoztathatnám, hely-
n azonban elégedjünk meg
orgalmú árveréssel. (Rövidí-
názi Galéria, PG = Polgár Galéria, MG = Műgyűjtők Galériája, BMG = Blitz-Magángyűjtők Galériája)

Egy évvel korábban összesen csak két árverés összforgalma emelkedett az ötvenmillió forintos határ fölé (természetesen leütési áron számolva): a Nagyházi Galéria karácsonyi művészeti árverése (62 millió) és a BÁV karácsonyi festményárverése (51 millió). Még akkor is figyelemre méltó az ilyen jellegű összevetés, ha közben a forint értékvesztése mintegy 20-25 százalékos volt. S nemcsak azért figyelemre méltó, mert a legnagyobb (pénz)forgalmú árverések kö-

Hangraforgó

Akiből csak egy van

Karácsony és újév között a német nyelvű műholdas adókon többször felbukkant egy fölöttébb eleven (ha nem hangzana tiszteletlenül, úgy írnám: virgonc) szellemű öregúr és megállíthatatlan lendülettel csevegett kedvenc témáiról. A 3sat azt ígérte, hogy Marcel Prawy egyenes adásban az életéről fog beszélni a zsúfolásig megtelt Bécsi Operaház közönségének és a tévénézőknek. A műsor „véletlenül" éppen a századik volt az általa vezetett hasonló matinék sorában és – újabb véletlen – épp az öregúr 85. születésnapjára esett. Bár másfél órából minden esztendejére jutott volna legalább egy perc, a hol professzornak, hol Marcellónak szólított ünnepelt végül is nem az életéről beszélt, hanem annak értelméről: az operáról, a musicalről és a velük kapcsolatos utazásairól. Egy kamasz lelkesedésével és az agg bölcs, önironikus széljegyzeteivel. A maradék öt percet „formaságok" töltötték ki, szép ünneplés; a professzornak átadták a (sokadik) kormánykitüntetést, felolvasta a köztársasági elnök üdvözlő levelét, bemutatta a Bécsi Egyetem tiszteletbeli filozófia-esztétika doktori diplomáját stb. Befutott a három tenor is, videón. Szokásuk szerint ugyanazt a nótát fújták: hogy Prawy csak egy van.

Bár a gyermekkoron túli emlékei az első világháborút követő korszakból erednek, mégis mintegy átnyúlva az előző évtizedeken Marcel Prawy a Monarchia és Bécs túlérett századfordulós kultúrájában jelölheti meg gyökereit. Polgári családjában a felmenők mind tehetségesebben muzsikáltak nála, talán emiatt töltötte estéit inkább az operaházakban. Rajongott az akkori legmodernebb szerzők műveiért, Richard Strauss és Korngold operáiért. A Rózsalovag máig kedvenc darabja. És imádta ifjúkora bámulatos művészeit, isteni primadonnáit; Jeritzát emlegeti, akit úgy jellemez, hogy Callas, Rosa Ponselle és Marylin Monroe volt egy személyben. Mindezért utóbb gyakran vádolták konzervatív ízléssel, de ő azzal védekezik, hogy nem hajlandó elfogadni a pusztán az értelemhez folyamodó modern zenét, az opera csak akkor hat, ha a szívhez szól. A jogi végzettségű Prawy 1936-ban Jan Kiepura egyetlen hívására a nagy hírű művész titkárává szegődött, és amikor a tenorista (magyar származású énekes-színész feleségével, a szép és ma is tevékeny társasági szereplő Eggerth Mártával) az Egyesült Államokban telepedett le, Prawy követte őket. Később szolgált az amerikai hadseregben, lehetőleg az operaházak és hangversenytermek közelében. 1953-ban tért vissza Európába, s az itt még alig ismert műfaj, a musical egyik meghonosítója lett a német színházakban, többek között a West Side Story európai diadalútjának szervezője. A tévékamerák előtt már mint nyugdíjas jelentkezett, operaismertetéssel, művészinterjúkkal, zenei városkalauz gyanánt. Ez hozta meg rendkívüli népszerűségét a német nyelvterületen, ez – és sokirányú nyelvtudása – szerzett neki számtalan újabb barátot a nemzetközi művészvilágban. Neve fogalommá vált New Yorktól Tokióig, Ausztráliától Londonig, miközben ő „csak a szenvedélyének élt".

Mit tud Marcel Prawy, mi indokolja nem mindennapi kedveltségét, a feléje sugárzó szeretetet? Ragyogó beszédkészséggel töméntelen adatot személyes emlékbe oldani és bájos humorú, csattanós anekdotákba csomagolni a hallgatók, olvasók részére. (Mert írt is, elemzést, beszámolót, könyvet.) A számok-nevek pedig egyszerre szeretni vagy megmosolyogni való hús-vér emberekké gömbölyödnek, színesednek az előadásában. Mint igen sokan az opera álomvilágában rajzó csodabogarak közül, Prawy mester sem elégedett meg azzal, hogy csupán élményeket gyűjtsön. Tudja, hogy a lelkendezés egymagában elégtelen, tehát módszeresen osztályozott tárgyi bizonyítékokat halmozott fel, hogy megoszthassa élményeit. (Láthattuk,

MAROSÁN GYULA (KANADA)

MŰVÉSZETE AZ EMIGRÁCIÓBAN (1957-1993) / ARTWORK CREATED DURING THE EMIGRATION (1957-1993)

ERNST MÚZ.

1994. augusztus 11 – szeptember 11. / August 11 – September 11, 1994

Az 1956-óta Kanadában élő művész munkáiból 1986-ban láthattunk válogatást a Budapest Kiállítóteremben. Pályáját Aba-Novák Vilmos szabadiskolájában kezdte, majd a 30-as évek második felében került kapcsolatba Ámos Imrével, Vajda Lajossal, Bálint Endrével és Korniss Dezsővel, ami jelentős szerepet játszik művészi fejlődésében. A 30-as évek végén és a 40-es évek elején az „új romantika" Marosán alkotásaiban is éreztette hatását. Sajátosan intim nonfiguratív nyelvezetét fokozatosan alakította ki, melyben fontos tényező volt Kállai Ernő bioromantika elmélete. Az 1994-ben először Szolnokon, majd Budapesten, Szombathelyen és Győrben bemutatandó kiállításon több, mint kétszáz alkotása lesz látható, mintegy összegezve egész eddigi pályafutását. A budapesti kiállításra a művész is hazautazik. A készülő katalógus gazdag képanyaggal, dokumentációval és kimerítő tanulmányban dolgozza fel az emigrációban készült alkotásokat.

D. Udvary Ildikó, a kiállítás rendezője

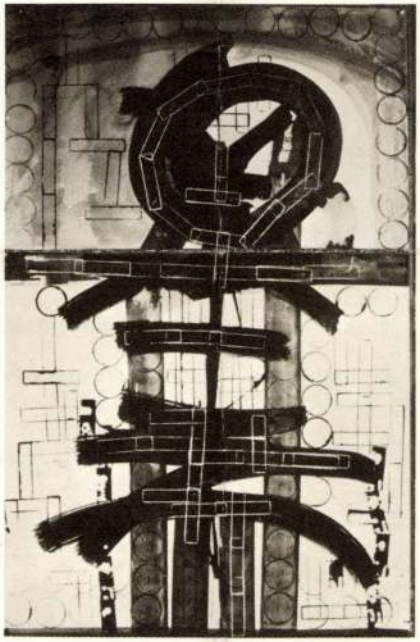

Cím nélkül / Untitled, 1960-66

A resident of Canada since 1956, the artist showed a selection of his works in Budapest Gallery in 1986. After initial studies in Vilmos Aba-Novák's school, he came in contact with Imre Ámos, Lajos Vajda, Endre Bálint and Dezső Korniss in the latter half of the '30s, which greatly influenced his artistic development. In the late '30s and early '40s "new romanticism" was also detectable in his work. He gradually developed a singularly intimate nonfigurative idiom which drew heavily on Ernő Kállai's theory of bioromanticism. In 1994 over 200 works will be put on display first in Szolnok, then Budapest, Szombathely and Győr, summarizing as it were his life-work so far. The artist will also arrive for the Budapest exhibit. There will be a catalogue with ample illustration and documentation as well as an exhaustive study on the emigree artist's work.

Ildikó D. Udvary, curator

Megnyitó: 1994. augusztus 11-én, 18 órakor / Opening: 6 pm, August 11, 1994

TÖRLEY

HAGYOMÁNY ÉS MINŐSÉG 1882 ÓTA

TÖRLEY PEZSGŐGYÁR • HUNGAROVIN RT.

Prága, Magyar Intézet – Frey Krisztián – július 21 – szeptember 1.
Stuttgart, Magyar Kulturális és Tájékoztatási Központ – Kokas Ignác augusztus 20 – szeptember 15.

Prague, Hungarian Institute – Krisztián Frey – July 21 – September 1
Stuttgart, Hungarian Cultural and Information Centre – Ignác Kokas August 20 – September 15

ÚJ MŰVÉSZET

A júniusi szám tartalmából:

KÖZELKÉP Molnár Sándorról • Sinkovits Péter: A Tűz-korszak képei • Passuth Krisztina: Tumo, képben – rajzban. Molnár Sándor kiállítása • Molnár Sándor: Festőjóga • Passuth Krisztina: Párizsi beszélgetés André Kertésszel • P. Szabó Ernő: A képek hűsége. René Margitte fotói a Francia Intézetben • Bakos Katalin: A cseh art deco • Nina Czeglédy: Modern művészet Írországban. Dublini beszélgetés Declan McGonegallel, az Ír Modern Művészeti Múzeum igazgatójával • Kiss Éva: Gondolatok S. Nagy Katalin „Pompázik fénnyel a ház" című könyvének olvasása közben

Az Új Művészet kapható az újságárusoknál, belvárosi könyvesboltokban, galériákban, metroállomásokon és az Art mozikban.
Az Új Művészet előfizethető a szerkesztőségben:
1054 Budapest, Báthory u. 10. 7. em. 707., tel/fax: 131-6702

Új Művészet (New Art): from the June issue

CLOSE-UP of Sándor Molnár• Péter Sinkovits: Pictures of the Fire Age • Krisztina Passuth: Tumo, in painting – in drawing. Exhibit by Sándor Molnár • Krisztina Passuth: Conversation with André Kertész in Paris • Ernő P. Szabó: The faithfulness of pictures. Rene Margitte's photos in the French Institute • Katalin Bakos: Czech art deco • Nina Czeglédy: Modern art in Ireland. Conversation with Declan McGonegal, director of the Museum of Modern Irish Art, in Dublin • Éva Kiss: Thoughts ispired by the reading of Katalin S. Nagy's book "The house is radiant with kight"

Új Művészet is available at the news stands, downtown bookshops, galleries, underground stations and Art cinemas.
It can be subscribed to in the editorial office:
1054 Budapest, Báthory u. 10. 7. em. 707., tel/fax: 131-6702

TÖRLEY

HAGYOMÁNY ÉS MINŐSÉG 1882 ÓTA

TÖRLEY PEZSGŐGYÁR • HUNGAROVIN RT.

MAROSÁN Gyula

Kodolányi János emléke

Huszonöt esztendeje hunyt el *Kodolányi János*, a legtöbbet vitatott magyar prózaírók egyike. Magányos volt és népszerű, szeretetet sóvárgó és sebeket osztó. A vitatottság természetesen nem az irodalomból való száműzetésére vonatkozik, amit a bolsevikok kiróttak rá, azzal a sanda és gyermeteg hiedelemmel, hogy egy írót ki lehet iktatni bürokratikus eszközökkel az irodalom pantheonjából, vagy ami még fontosabb: az olvasók szívéből. Rövid ideig és dicstelenül tündöklő hivatalnokok az elhivatott író sorsát megkeseríthetik, ám a művének nem árthatnak. Ahogy a korábbi vádak és perek sem tántoríthatták el Kodolányit a maga választotta és következetesen járt úttól, ha számon kérték is rajta mindazt, amit szociális érzékenységnek szokás manapság mondani. Érthető, ha a hatalom – bármilyen előjelű legyen is – nem veszi általában jó néven, ha szociális érzéketlenségét felróják neki. Ezt tette pedig írónk dicséretes következetességgel, s nyilván ezen okból hallgattatták el a magukat szocialistának mondók is, amikor baljós körülmények között hatalomra kerültek.

Ám vitatták még a hozzá legközelebb állók is, például *Várkonyi Nándor* – minden elismerésük mellett – Kodolányi beleérző képességének általa vélt határtalanságát, műveinek tán épp azt a vonását, ami miatt az olvasók leginkább szerették. Mert Kodolányi János hősei – az írótól kapott búvárharang segítségével – úgy szállnak alá a múlt mélységes mély kútjába, mintha ez az alászállás az életelemük volna. Úgy élik a történelem előidejét – *Rudolf Kassnerrel* szólva: az Atya Világát –, hogy mindannyiunk előtt megelevenedik az a rég elsüllyedt világ, az öntudatára ébredő heroikus ember kora, legapróbb részleteivel is hitelesen, elgyötört és reménykedő arcaival, flórájával és faunájával, égboltjával, köveivel és csorduló vizeivel. Ahogy nemzetünk történelmének hőskora is lebilincselő tablókép formájában tárul elénk Kodolányi varázslatos beleérző képessége nyomán: törékeny falvaival és úttalan vándoraival, ordas és álmodozó hőseivel, hadra kelt seregeivel és magányos lángelméivel.

Hiba volna azonban azt képzelnünk, hogy az író mindezt ajándékként kapta, mintha csak *istenáldotta tehetsége* révén tett volna szert e sokszor szinte hihetetlen múltidéző képességre. Elég a levelezésébe beletekinteni ahhoz, hogy az ember világosan lássa, mennyi tanulás, tépelődés, tollpróba, idegőrlő és aprólékos stúdium, szakmunkák sorának áttanulmányozása, történészekkel és kultúrhistorikusokkal való intenzív kapcsolat eredménye írói hitelessége: az a varázslóképesség, ami minden politikai és szakmabeli gáncsoskodás ellenére megtartotta és a jövőben is megtartja őt az olvasók szívében.

Sz. A. Z.

Albérletek, haverok, pesti humor

Beszélgetés a taorminai harmadik díjas film rendezőjével

Sikert aratott *Reich Péter: Rám csaj még nem volt ilyen hatással* című filmje a július 27. és augusztus 2. között megrendezett *Taorminai Nemzetközi Fesztiválon*. Az alkotást a zsűri a világ minden tájáról nevezettek közül a harmadik legjobb filmnek értékelte. Idehaza csak a budapesti Hunnia moziban vetítik, mégis aránylag népszerűnek mondható, hiszen hónapokkal ezelőtti bemutatásakor és utána az emberek beszélnek róla, „közszájon forgott" – ha másért nem, hát szokatlan címe miatt –, s a mozi mostanáig műsorán tartja. Nem csoda, hiszen egy szerelem történetét meséli el, mely napjaink Budapestjén játszódik. Akik részesei, ismerik e nagyváros főiskolás vagy onnan kikerült ifjúságának életét, számukra ismerős az élethelyzet: az életvitel s a színhely. Az albérletek, a haverok, életszerű konfliktusok, az egzisztenciális kilátástalanság, a sajátos pesti humor, a közismert avantgárd szórakozóhelyek füstös világa hitelesen kerül a történetbe. A filmről és készítésének körülményeiről a fiatal rendezőt, Reich Pétert kérdeztük.

– A filmedben megjelenő világ és a szerelmi történet bármelyikünk története lehetne. Hogyan született meg a forgatókönyv, egyáltalán a film elkészítésének gondolata?

– A forgatókönyvet együtt írtuk *Hazai Attilával*. A szerelmi történet maga fikció, de minden más valódi. A főhős, *Déri Miklós* a valóságos életben is gitárosa annak az I Love You nevű zenekarnak, melynek a filmen is. Azonkívül fotósként dolgozik újságnak, ahogy azt a filmen is teszi. Vagyis közös barátunkról mintáztuk a filmbeli Miki alakját. Élt bennem egy olyan törekvés, hogy konkrét személyről, valóságos helyzetről készítsek filmet, mert így nagyobb az esélye annak, hogy univerzális lesz, kívülállók által is felfogható. Ha egy elméletibb, elvontabb, metaforikus jelzésrendszer szerint készítettük volna el, akkor nem biztos, hogy annyian megértik.

– Miért fekete-fehérben készült el a film? Talán ez jobban illik a hangulatához?

– Igen, talán jobban illik, bár ennek anyagi okai is voltak. Nagyon kis pénzből készítettük. Ugyanakkor nagyon szeretjük a hatvanas évek cseh újhullámát. Egyáltalán nem bánjuk, hogy a film hangulata, naplószerű szövege, ritmusa egy kicsit arra emlékeztet. Nem tudatosan akartunk hasonlítani, ez egyszerűen bennünk él. Igyekeztünk igazi kelet-európai filmet létrehozni.

– A film, annak ellenére, hogy kelet-európai, sikert aratott a szicíliai zsűrinél, tehát elég univerzális ahhoz, hogy megértsék idegenek is. De érdekelne, mit mondtak, mivel indokolták a helyezést?

– Tizenkét film volt versenyben. A mienk volt az egyetlen Kelet-Európából. Voltak indulók Indonéziából, Kínából, az Egyesült Államokból, Franciaországból, Olaszországból, Portugáliából és Kazahsztánból. Kazahsztánban – azt mondják – elég komoly újhullámos generáció alakult ki. A vetítési sorrendben a mi filmünk volt az első, ráadásul az utánunk jövők is mind helyezést értek el. Megijedtünk, azt hittük, az egész mezőny ilyen erős, csak a végén derült ki, hogy az első négyet díjazták. Furcsa véletlen volt ez a sorrend. Vitatkozott a zsűri, volt, aki nem értett néhány poént, de különösebben nem indokolták döntésüket.

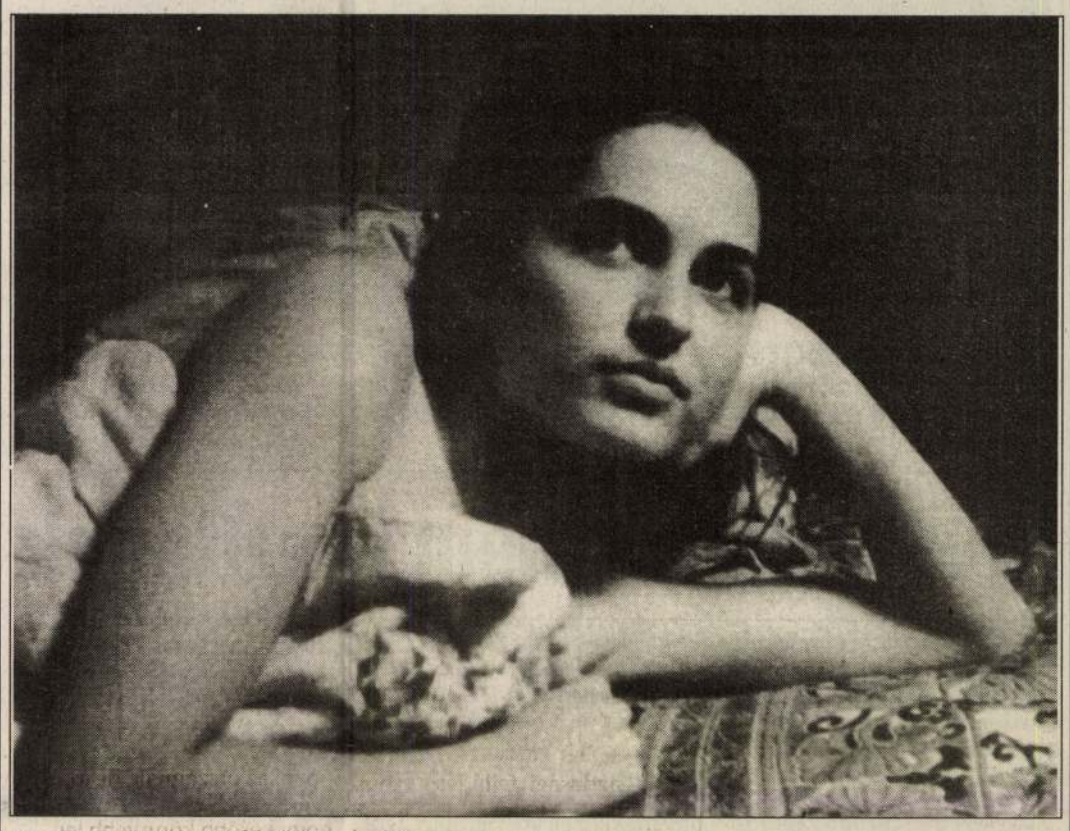

Marozsán Erika, a film női főszereplője

– Mik a további terveitek együtt vagy külön? Mivel foglalkozol, ha nem filmezel, miből élsz?

– Azt tervezzük, hogy készítünk a jövőben is filmet, de arról nincs szó, hogy ugyanilyen jellegű lesz. Egyelőre még nem kezdtünk neki a forgatókönyvírásnak, bár vannak ötleteink. Attól azonban nem kell félni, hogy lesz egy „Rám csaj még nem volt ilyen hatással 2.". Addig, amíg nem készítünk másik filmet, megpróbáljuk ezt vetíteni külföldön is, és kijuttatni több fesztiválra. Arra, hogy miből élek, nehéz választ adni. Egy darabig a film tiszteletdíjából éltem. Korábban dolgoztam a tévénél külsősként, de az a lehetőség már egy ideje nem létezik. Főleg fordítok, magyarról angolra, ez jól megy nekem. Zenélek is, persze azzal nem lehet keresni. Legközelebb a Diákszigeten fogunk fellépni, arra készülünk.

– Szóval a te életed is hasonló a filmben szereplőkéhez?

– Pontosan ugyanolyan.

(bertók)

Marosán Gyula tárlata

Igazi csemegének ígérkezik az Ernst Múzeumban augusztus 11-én nyíló *Marosán Gyula*-tárlat. A Torontóban élő magyar művész alkotásai a hazai nagyközönség előtt szinte ismeretlenek, hiszen 1956 óta csupán egy kiállítása volt látható, ez év júniusában a Műgyűjtők Galériájában. A most nyíló tárlat rendezőjét, *Udvari Ildikót* Marosán Gyula festészetéről és a most kiállítandó művekről kérdeztük.

– Az *Aba-Novák* iskola egyik legjelesebb ma élő képviselőjét tisztelhetjük az 1915-ben született Marosán Gyulában. Festményeire és grafikáira a nonfiguratívitás jellemző. 1960-ig terjedő első korszakára líraibb, második korszakára a kőkemény hang jellemző. A Műgyűjtők Galériájában megrendezett kiállításon az 1956 előtt született művei voltak láthatók, most pedig az ezt követő időszakban készült alkotásait állítják ki. Elmondható, hogy az eddig méltatlanul mellőzött mester műveinek legjava hazatért. Először láthatja a nagyközönség az 1956-os eseményeket megörökítő grafikasorozatot, amelynek megvételét a Művelődési és Közoktatási Minisztérium tervezi. A grafikasorozat nemsokára könyvalakban is megjelenik. A tárlat érdekessége még, hogy láthatók lesznek a művész kompjutergrafikái és különböző montázsai is.

– Mit gondol, hogyan fogadja a tárlatot a hazai közönség?

– Kitelepülése előtt idehaza már elismert művésznek számított, s Torontóban is több önálló tárlata volt és állami megrendeléseket is kapott. A művészvilág, ha nem is élt itthon, mindig számon tartotta, s remélem, a nagyközönség is befogadja műveit.

– A művész is hazalátogat a kiállításra?

– Feleségével, *Bazsó Saroltával* együtt – aki szintén festőművész – itt lesznek a megnyitón.

(pacs)

Szigetrádió és -híradó

Mint arról már lapunk többször is hírt adott, augusztus 18–25. között a Diáksziget keretében a résztvevők a Woodstock Fesztivál 25. évfordulóját is ünneplik. Az Óbudai-szigeten megrendezendő woodstocki megemlékezésre mintegy kétszázezer embert várnak a szervezők. Ekkora tömeg részére – a tavalyi rendezvényen ugyanis nagyon sokan hiányolták – elengedhetetlen a megfelelő tájékoztatás.

A tegnapi sajtótájékoztatón megtudtuk: az idén nem áll fenn ez a veszély, mivel erre az alkalomra életre hívott Szigetrádió egész napos műsorában figyelemmel kíséri a Diáksziget eseményeit. Reményeik szerint azonban nemcsak a sziget környékén lakókhoz, hanem Budapest lakosainak többségéhez is eljut adásuk. (Ez csupán azon múlik, sikerül-e egy darut beszerezniük az antennák felállításához.) Az adásban a tájékoztatáson kívül interjúk hallhatók majd a fellépő sztárokkal és a környék lakóival. Ezenkívül telefonos játékok, kulturális és irodalmi műsorok színesítik az adást. Akik pedig otthon felejtik rádiójukat, azok olcsó készüléket vehetnek a helyszínen.

A Gömb Tv független videoújság stábja naponta háromszor jelentkezik a Szigethíradóval. Vlagyiwoodstock című műsorukban rövid összefoglaló látható majd a napi eseményekről. A mintegy húszfős stábbal működő stúdió a rendezvény után a felvett anyagból egy dokumentumfilm készítését tervezi. A sajtótájékoztatón a stúdió vezetői a sajtó képviselőinek segítségét kérték, hogy tegyék közzé: terveik megvalósításához még nem áll rendelkezésükre elegendő pénz, ezért szeretnék, ha mind több cég igénybe venné jutányos hirdetési ajánlataikat.

A Magyar Televízió nézői napi összefoglalót láthatnak az Eurowoodstock eseményeiről és a Szigethíradó műsoráról.

(p. g.)

Magyar őstörténeti tábor

Minden nép csak akkor építheti biztos talajra a jövőjét, ha jól ismeri őseinek múltját, történelmét. Bizonyára ez a gondolat vezette a Lakitelki Népfőiskola vezetőit, amikor a Magyar őstörténeti tábor megrendezésére vállalkoztak. Az augusztus 1-jétől 10-éig tartó tábor vezetőjével, Dúcz Lászlóval a tábor életéről, rendezvényeiről beszélgettünk.

– Legfontosabb célunk, hogy a közelmúlt egyoldalú tudományos szemléleteivel szemben reálisabb képet adjunk őseink történelmi kapcsolatairól, vallásáról, művészetéről és államszervező készségéről, vagyis bebizonyítsuk, egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalóbbak. A táborban lehetőséget kapnak az őskultúra professzorai és tudósai, hogy az évtizedekig mostohagyermekként kezelt magyarságismeretet népszerűsítsék. Többek között olyan neves szakemberek tartanak előadásokat, mint *Henkey Gyula* antropológus, *Dümmerth Dezső* történész, *Molnár V. József* grafikus, *Forrai Sándor* rovásírás-kutató és *Csomor Lajos* aranyműves. A tábor ideje alatt ősismeretünk egyik legnevesebb tudósának, *László Gyulának* a Rege a csodaszarvasról című grafikasorozata látható. Esténként pedig táncház fokozza a hangulatot.

– Honnan érkeztek a résztvevők?

– A körülbelül nyolcvan táborlakó között a hazai résztvevőkön kívül vannak Felvidékről, Kárpátaljáról és Erdélyből érkezettek is. Ezenkívül nagy örömünkre szolgál, hogy a helybéliek és a környező falvak lakói is szívesen bekapcsolódnak a tábor életébe.

– Gondolom, a jövőben is tervezik a tábor megrendezését.

– Szeretnénk, ha az itt elhangzó színvonalas előadásokat még az ősszel más főiskolákon is meghallgathatnák. A jövő nyárról azonban még korai lenne bármit is mondani.

– Honnan sikerült előteremteni a pénzt a tábor megtartására?

– A Nemzeti Alapítvány négyszázezerrel támogatta, a résztvevők fejenként ötezer forinttal járultak hozzá a költségekhez, a zömét pedig a népfőiskola állja.

(parcsami)

Starker János koncertjei

Hosszú interjúban szólaltatja meg és méltatja egyidejűleg a belga Le Soir keddi száma *Starker János* neves csellistát. A lap szerint az indianai Bloomingtonban tanító Starker *Casals* és *Rosztropovics* mellett a XX. század egyik legjelentősebb csellóművésze.

Az interjú abból az alkalomból készült, hogy Starker János kedden és szerdán is fellép a Brüsszeltől száz kilométerre lévő kisváros, Stavelot zenei fesztiválján. A művész részletesen jellemzi pályája legfontosabb állomásait, a budapesti és az amerikai zenekarok vezetőjeként eltöltött éveket, és beszámol arról, hogy mostanában egyre többet játszik kamarazenét is.

Starker János belgiumi koncertjein *Schumann, Brahms* és *Hindemith* műveit adja elő.

Pótfelvételi

Pótfelvételt hirdet négyéves, felsőfokú színészképző tagozatára a békéscsabai Regionális Színházművészetért Alapítvány. Jelentkezni rövid életrajzzal és felbélyegzett válaszborítékkal levélben lehet. Az alapítvány címe: 5601 Békéscsaba, Pf. 204. A felvételi anyagáról a jelentkezők postafordultával kapnak értesítést. A felvételi vizsga ideje 1994. augusztus 24-e délelőtt tíz óra, helye Békéscsaba, a Békés Megyei Jókai Színház.

Cziffra Györgyről

A Hungaroton Classic reprezentatív kompaktlemezt állított össze azokból a felvételekből, amelyek az ötvenes évek derekán készültek *Cziffra György* zongorajátékáról. Meg kell jegyeznünk, hogy ebben az időben Cziffra még nem volt világhírű, tragikus magyar művészsorsának lelki bélyegét még nem tüntette el a nemzetközi elismerés ragyogása. A hanglemez háromféle aspektusból mutatja be a rendkívüli adottságú zongorista előadóművészetét: Liszt-játékának bravúrját, Johann Strauss-átiratainak képzeletgazdagságát és Gershwinhez fűződő – szinte alkotótársi – rokonságát csodálhatjuk meg alig valamivel több, mint egy óra leforgása alatt.

Liszt transzcendentális etűdjeit – amint erre már a cím is utal – elsősorban a technikai bravúr igénye jellemzi. A technikai bravúr volt mindenkor Cziffra György zongorajátékának elsődleges jellemzője, így hát e darabok csak megerősíthetik korábbi meggyőződésünket, miszerint ő a zongora verhetetlen virtuóza. Költői beleérzés, hangulatteremtő fantázia, esetleg személyes megnyilatkozás: mindezek nem tartoztak e művész sajátosságai közé és a közönség efféle soha nem is igényelt tőle. Cziffra közönsége beérte az előadási tempó megdönthetetlen rekordjával és ezt az itt hallható Liszt-darabok során is értékelheti.

Ifjabb Johann Strauss négy remekművét írta át Cziffra a maga hangszere számára e lemezen: a Kék Duna-keringőt, a Terefere polkát, a Denevér és a Cigánybáró parafrázisait. Mind e darabok a legnemesebb szórakoztató zene kategóriájába tartoznak és a jellegüket a bravúros zongoraátiratok hívei megőrizték.

A lemez legsikerültebb darabjának a Rhapsody in Blue előadását tartom. A mutatós koncertzongorázás magasiskoláját nyújtja itt Cziffra György, olyan kiváló kísérettel, mint a Magyar Állami Hangversenyzenekar, amelyet *Rozsnyai Zoltán* – ő sincs már az élők között! – vezényel. A ritmus és temperamentum, hangszíngazdagság és lenyűgöző zongoratudás teszi ellenállhatatlanul vonzó élménnyé ezt az előadást.

Pándi Marianne

Ballövések

Horn Gyula pozsonyi útja győzelem: a magyar politikusok nem Bratislavát vagy Gabcikovót emlegettek. Az előzményeket ismerve, nem semmi. E fényes győzelemmel járó aprócska vereségekről ne essék szó, csak annyiban, amennyiben hajlandóak vagyunk meghallgatni a felvidéki magyarokat. Hat polgármester tiltakozik ugyanis a magyar kormány hibás visszalépése miatt (határátkelőhely-ügyben). De a sepsiszentgyörgyi napilap tárcaírója is hümmög a „félreérthető megjegyzések" miatt: „mind Kovács, mind Horn bizonyos nyilatkozatai még a választási kampány során jelezték, hogy a magyar–román vagy a magyar–szlovák kapcsolatok minden megoldhatatlanságáért kizárólag a magyar kormányzat s a Jeszenszky-féle külpolitika baklövései a felelősek, s ha ez megszűnik, automatikusan javul a viszony". Most már sajnos látszanak az igazi automatizmusok. És a szocialista „ballövések" (kölcsönösség elve stb!) golyózáporában már az is látnivaló, hogy a lövöldözőnek semmi nem drága: belföldön külpolitizál, és külföldre megy belpolitizálni. Bukarestben vagy Bratislavában – tanulni (!) volna érdemes. Egységes nemzeti érdeket képviselő diplomáciai profizmust. Mert a szaporodó ballövések jobb sorsra érdemes magyar embereket sebeznek itthon és külföldön egyaránt.

(i)

Észak-Olaszországban a kánikula után jólesik az esőt hozó, hűvös idő – míg Itália déli, „alsó" részén tovább tart a száraz, meleg idő. A képen látható kis szárnyas lefelé tekint – a forró dél irányába –, de szemmel láthatóan jólesik a csőrét megmártania a hűvös vízsugárban

FOTÓ: AP – MASSIMO SAMBUCETTI

A vállalkozók nem veszítenek

Soós Károly Attila, a Kereskedők és Vendéglátók Országos Szövetsége (Kisosz) két évvel ezelőtt megválasztott tiszteletbeli elnöke tegnap sajtótájékoztatón jelentette be, hogy lemond az érdekképviseleti szervezetben betöltött tisztségéről. Mint mondta: ez a funkció – elsősorban a szorító időhiány miatt – immár nem egyeztethető össze az ipari minisztériumban betöltött államtitkári poszttal.

A szervezethez fűződő kapcsolatairól szólva Soós Károly Attila elmondta: eddigi munkája során igen jól kamatoztatta a közös munkából fakadó tapasztalatokat, ugyanakkor sikerült bizonyos előnyöket is elérni a kereskedő és vállalkozói réteg javára. A Kisosszal közösen kezdeményezték az átalányadó bevezetését, amely a kormányprogramban is szerepel. Az ipari tárca politikai államtitkára arról biztosította a szövetség vezetőit, hogy az elkövetkezőkben a kis- és középvállalkozásokat beruházási adókedvezményekkel s az exportot ösztönző támogatásokkal kívánja segíteni az új kabinet – ugyanakkor elismerte, hogy a fogyasztási adó és az áfa növelése hátrányosan érinti az érdekképviselet körébe tartozó vállalkozókat.

Az előző kormány által kidolgozott kisvállalkozás-fejlesztési koncepcióról szólva az államtitkár megállapította: az fő elveiben elfogadható, azonban az intézkedési fejezet átdolgozásra szorul. A végleges koncepció ez év végére, jövő év elejére elkészülhet.

Az expó lemondását javasló kormánydöntést kommentálva az érdekképviseleti vezetők kifejtették, hogy a kereskedőket és vendéglősöket hátrányosan érinti a világkiállítás elmaradása, hiszen – különösen vidéken – máris megindultak a hitelekkel finanszírozott vállalkozói beruházások. Az is sérelmes, hogy a kormánydöntést megelőzően nem került sor egyeztetésre s az expó megrendezhetőségének gazdasági számításairól sem kaptak tájékoztatást.

Soós Károly Attila aláhúzta, hogy a végső, parlamenti döntésig a kormányjavaslatot kifogásoló érdekképviseleti szervezetekkel is mód nyílik az egyeztetésre. A kormány anyagi okokból nem látott más megoldást, mint a világkiállítás lemondását, mert a költségvetési kiadásokért kizárólag a kormányé a felelősség. Véleménye szerint a hazai vállalkozókat nem éri veszteség, az expó elmaradásának legfeljebb a külföldi befektetők lehetnek kárvallottjai.

V. É.

Elhunyt Wellmann Imre

Életének 86. évében hosszú, súlyos betegség után elhunyt *Wellmann Imre* történész, címzetes egyetemi tanár, akadémikus – tájékoztatta az MTI-t kedden az MTA sajtótitkársága. A történészt az MTA saját halottjának tekinti, temetéséről később intézkednek.

A XVII–XVIII. századi magyar mezőgazdaság és parasztság történetével foglalkozó Wellmann Imrét 1945-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották, majd politikai okokból 1949-ben tagságát felfüggesztették. 1989-ben az MTA rendes tagja lett.

TŰHEGYEN

Elhallgatott ország

Tudtam, egyszer majd nem leszünk. Na, de ilyen hamar! Magyarország volt, nincs. Legalább-is a Magyar Rádió főadóján, a Kossuthon, reggel nyolc és déli tizenkét óra között. Igaz, egész délelőtt kihallatszik onnan a műsorismertetés, a Napközben, sőt, úgy tesznek, létezik egy magyar nevű ország, ahol közlekedési tudnivalókra is szükség lehet. Így akár olyan érzésünk is támadhat, a Napközben helyszínei valós helyszínek, a műsorismertetés programjai egy valós ország valós életében hullámzanak. De nem. Mindez csupán akusztikai csalódás, zajfüggöny, amely elfedi a lármát, míg a függöny mögé csempésznek valamit. Elvégre, ha valóban létezne Magyarország, csak egy kicsit is, akkor a Hírekben is hírt adna magáról. Aratnának ott, meg tüzet oltanának, szidnák a kormányt a benzináremelés miatt, vagy példának okáért, minden kerek órakor kikérnék maguknak a tömegtájékoztatás bajnokai a hatalmon lévő pártok dilettantizmusát, arroganciáját. Szóval valami ilyesmi szokott történni Magyarországon, amikor van, emlékszünk rá, fülünkben cseng még az elmúlt négy évből. De lám, kiderült, nincs is. Csak Ruanda van és Argentína, Bosznia meg Korea. Amúgy a Hírek étere néma, s ott rólunk kukkot sem ejtenek. Vagy elhallgatnak valamit?

(de)

Kölcsey szobra

Megemelkedett bennünk a lélek Kölcsey Ferenc szülőhelyén, a kis szilágysági faluban, Szódemeteren, ahol augusztus 6-án több ezer ember jelenléte mellett leplezték le a nemzet nagy költője egész alakos bronzszobrát, Kő Pál szép alkotását.

Megnyitót Muzsnay Árpád mondott, az RMDSZ Szatmár megyei elnöke. Különösen az ő érdeme az, hogy évtizedek adósságait törlesztgetve 1989 decembere óta évenként megismétlédő Kölcsey-emlékezéseket tartanak a megyében. A szobor a Magyar Írószövetség ajándékaként került a szatmári Kölcsey Kör, általa pedig a szülőfalu tulajdonába. Tornai József, a Magyar Írószövetség elnöke a Magyarok Világszövetsége nevében is hangsúlyozta: hálát adhatunk a sorsnak, hogy itt lehetünk. Csak felnőtt fejjel döbbenünk rá, hogy milyen nagy és modern költő Kölcsey Ferenc. Ezután Patritiu Ardelelannal, Szódemeter polgármesterével közösen leleplezték a szobrot.

Az előzetes műsortervnek megfelelően hangzottak el a szónoklatok és köszöntők. Valer Vasile Suciu, Szatmár megye prefektusa a barátság hangján szólt az ünneplőkhöz. Markó Béla, az RMDSZ szövetségi elnöke a magunk megbecsülésére és a mások iránti toleranciára tette a hangsúlyt, amikor kifejezte, hogy a Himnuszt nem tépázták meg a viharok, érvényes benne a fájdalom és a reménykedés is. Bálint Pataki József, a Határon Túli Magyarok Hivatalának főtanácsosa Tabajdi Csaba üzenetét tolmácsolta. Felszólalt Ioan Chis, a Szatmár Megyei Tanács elnöke, ugyancsak nagy tapsot kapott Tőkés László, Tempfli József és Kocsis Elemér püspök. A magyarországi Kölcsey Társaság elnökeként Taxner-Tóth Ernő, Kölcsey verseinek román fordítójaként Corneliu Balla méltatta a költő nagyságát. Sarkady Pál, Szatmárcseke polgármestere gondolataira Farkas Pál, Álmosd polgármestere válaszolt, majd Kötő József, az EMKE főjegyzője köszöntötte a közönséget. Negyvennyolc szervezet koszorúi borították el Kölcsey szobrának talapzatát. Magyarul és románul egyaránt szépen hangzott a Remény és emlékezet, s végül a Himnusz elmondása és eléneklése koszorúzta meg a felejthetetlen ünnepséget.

(benke)

Bardot, a kakaskodó

Világsztár utazott el tegnap Budapestről Michael Jackson személyében, s augusztus 15-ére talán újabb világsztárt üdvözölhetünk Magyarországon. Célja szerényebb, de rokonszenvesebb: nem Kelet-Európát akarja felszabadítani, csak az állatokat védi. Jelen esetben a „népszokás" keretében kínzott-elpusztított derék kakasokat.

Ha augusztus 15-én jelen leszek Csurgónagymartonban, az nem azért lesz, hogy megnyissam a bált Kokas úr karján.

Kokas Zoltán úrnak írt levelem és számos újságcikk ellenére, amelyek az egész világon megjelentek, hogy leleplezzék a Csurgónagymartonban lezajló durva eseményeket, a település polgármestere nem méltatott arra, hogy válaszoljon felhívásomra.

Ha egy nép fejlődését abból ítéljük meg, hogyan bánik az állatokkal, akkor Csurgónagymarton, úgy tűnik, a középkorban maradt.

Ahogyan április 25-i felhívásomban kifejeztem, semmilyen hit, semmilyen kultúra nem bátoríthatja és éltetheti tovább az erőszakot a megújuló időben.

Itt az ideje, hogy felülvizsgáljuk az állatokkal szembeni viselkedésünket, ez az augusztus 15-e alkalmat adhat a falu lakosainak, hogy átgondolják, milyen érzés élő állatok lemészárlása.

Hogy az embereket tápláljuk, minden nap ölünk állatokat, ez azonban semmi egy olyan undorító szokáshoz képest, ahol egy állat szenvedése okoz örömet egy „emberi" lénynek.

Az élet minden formáját tisztelnünk kell. Ha Csurgónagymarton lakosai azt kérdezik, miért leplezem le azt, amit ők hagyománynak neveznek, szeretném, ha tudnák, hogy nincsenek kis csaták, a magyar kakasok és a világ minden állata megérdemli, akár az ember is, tiszteletünket és védelmünket.

Ha augusztus 15-ig semmilyen hírt nem kapok, amely valamilyen reményt ad nekem, hogy ez a visszataszító mészárlás megszűnik, akkor jelen leszek Csorgónagymartonban, készen arra, hogy Kokas urat új tánclépésekre tanítsam, amelyeket bizonyosan nem fog elfelejteni.

Brigitte Bardot

Si d'ici le 15 août je n'ai aucune nouvelle qui puisse me donner un quelconque espoir quant à l'annulation de ces mises à mort répugnantes, alors je serais présente à Csurgonagymarton, disposée à apprendre à Monsieur Kokas de nouveaux pas de danse qu'il n'est pas prêt d'oublier !

Brigitte Bardot

Megszólalt Európa Hangja

Tájékoztatás – kínaiul

Kényelmetlen, sőt elviselhetetlen a modern ember számára, ha nincsen újságja, amit olvasson – vélik a hazánkban élő kínaiak. Ezért nem sajnálták az energiát, hogy anyanyelvű sajtót hozzanak létre tájékozódásuk érdekében a Magyarországi Kínaiak Egyesülete és a Magyarországi Kínai Kereskedők Kamarája segítségével.

歐洲之聲

EURÓPA HANGJA
匈牙利华人联合总会
匈牙利华人商业总会 主办

批号：B/PHF/1440/1994
1994年8月8日 星期一
甲戌年七月初二
第1期

发 刊 词

Az általuk indított „Európa Hangja" című kínai hetilap ne csak a világhelyzet, a magyarországi törvények és szokások megértésében segítse az országunkban élő kínaiakat, hanem a nyelvi nehézségek miatti elszigetelődésük felszámolásában is szerepet játszik. Az „Európa Hangja" tízezer példányban jelenik meg hetente. Az újság készítésében hivatásos és amatőr újságírók is részt vesznek.

A kiadók elképzelése szerint a kínaiak hetilapját Magyarországon kívül Kínában s Európa más országaiban is terjesztik és világméretű tudósító- és terjesztőhálózatot hoznak létre annak érdekében, hogy a külvilággal is megismertethessék a magyarországi kínaiak életét. Ha ez a terv sikerrel jár, akkor lapjuk nemzetközi hirdetési lehetőségként is szolgálhat. A kiadók később szeretnék megjelentetni a lapot angol és magyar nyelven is, hogy a befogadó országok polgáraival is megismertethessék a kontinensünkön élő kínaiak helyzetét. A magyar és angol nyelven megjelenő kiadvány indításával szeretnék megcáfolni azt a téves benyomást, miszerint az Európában élő kínaiak zárt, mások számára megismerhetetlen társadalmat alkotnak.

A Magyarországon élő kínaiak régi vágya, hogy anyanyelvű sajtójuk legyen. Ezt bizonyítja, hogy már több ízben próbálkoztak kínai nyelvű újság indításával. Két éve „Európában Élő Kínaiak Lapja" címmel alapítottak újságot, majd a később útjára indított „Európába Vezető Újságnak" tíz száma jelent meg. Legutóbb az „Egyesületi tájékoztató" című kiadványból tájékozódhattak magyarországi kínaiak. Ezt a belső orgánumot váltja most fel a széles körben terjesztett „Európa Hangja" című, hetente megjelenő, kínai nyelvű újság.

G. J.

Vadhús

Valaki vadhús-ajándékozásra, illetve olcsón beszerezhető vadhúsra tett ajánlatokat különböző intézményeknél a Magyar Vadgazdálkodási és Kereskedelmi Rt. zirci kirendeltsége és annak vezetője nevében. Ez nagyon szép gesztus, manapság, a húsárak meredek emelkedése idején. Bár nem mindenki szereti a finom vadhúst (pedig egy nyúlpaprikás, netán nyúlgerinc vadasan, esetleg egy kellemes őzpörkölt vagy szarvascombsült áfonyalekvárral nem éppen megvetendő), a tény, hogy ajándékba kaphatunk a nem mindig, nem mindenhol, s főleg nem olcsón beszerezhető csemegéből, felelkesítő. Még a jutányos ár beígérése is meglódítja a fantáziámat, hiszen mit lehet ma jutányos áron beszerezni? Legfeljebb egy jó kis hőgutát.

Az MTI híre tehát örömet szerezhetne, ha nem lenne ott a végén az az apróság, miszerint a MAVAD Rt.-nek nincs is Zircen kirendeltsége, s így vezetője sem. Ebből nyilvánvaló, hogy az ismeretlen valaki közönséges csaló, akinek nem szabad hinnünk, s a cég fel is jelentette. Nagyon helyes, így kell tenni az ingyenes és jutányos árú vadhúst és más termékeket kínáló csalókkal. Bár nem tudom, mi lenne, ha mostanában a nemcsak vadhúst ígérgetőket is feljelentenénk, a fogyasztók félrevezetése és hitelrontás miatt…

(t. i.)

Hirdetések felvétele

Tisztelt Hirdetőink!

Hirdetéseiket személyesen feladhatják az alábbi üzletekben:

V., Stollár Béla u. 22.; VIII., Blaha Lujza tér 3.
és a Magyar Hirdető felvevőhelyein.

Levélcímünk: 1539 Budapest, Postafiók 684.

Telefonos hirdetésfelvétel:
132-8229, tel./fax: 111-8175 (8–16 óráig)

Keretes hirdetések felvétele:
Budapest II., Törökvész út 30/A.
Telefon: 202-2988, 202-7798, fax: 202-7788/71

Halálozás

Özv. **MAGYARVÁRI JÓZSEFNÉ** sz. Reichardt Erzsébet ny. fővárosi főügyészségi főelőadó örökre eltávozott. Kívánságának megfelelően a református egyház szertartása szerint hőn szeretett férje és szülei mellé helyezzük örök nyugalomra a budafoki temetőben 1994. augusztus nyolcadikán. Gyászolják, akik szerették.

Bútor

BÚTOROKAT veszek. Érdeklődni lehet: 127-0458. (201086/1K)

Állás

„Pilisvörösvár Községgondnoksága pályázatot hirdet főkönyvelői állás betöltésére. Feltételek: költségvetési könyvelési gyakorlat 5 év. Fizetés: megegyezés szerint. Jelentkezés: Községgondnokság 2085 Pilisvörösvár, Budai u. 20. Tel.: 06-26/330-398."

Amerikai–magyar vegyes vállalat keres távközlési hálózatok kivitelezésében jártas főállású munkatársakat: építésvezetői, művezetői, hálózatszerelői, hálózatépítői munkakörökben. Kedvező kereseti lehetőség. Szakmai önéletrajzot, referenciamegjelöléseket kérünk. Jelentkezés a 127-6433/44 számú telefonszámon 10–12 óra között vagy levélben a 1701 Budapest, Pf. 102 címen.

Amerikai–magyar vegyes vállalat keres fiatal, felsőfokú végzettségű munkatársakat hírközlőhálózatok tervezéséhez. Kedvező bérezés, szakmai előrehaladási és fejlődési lehetőség. Jelentkezés a 127-6433/44 számú telefonszámon 10–12 óra között vagy levélben a 1701 Budapest, Pf. 102 címen.

FIATAL szobafestő szakmunkásokat felveszek. 150–200 Ft-os órabérrel. 120-1599.

Ha nem fél a munkától és a magas jövedelemtől – HÍVJON. 06-30/446-366 rádiótelefonon.

Vállalkozás

VEGYESKERESKEDÉS átadó platós Barkasszal. 06-30/426-495.

Ingatlan

Nagykovácsi Zsíros-hegyen télen-nyáron lakható, téglaépítésű, komfortos nyaraló eladó. 80 nm-es alsó szint tetőtér-beépítési lehetőséggel. Vízellátás ciszternarendszerrel, csatorna az emésztőgödörbe történik. Kisméretű cserelakás + kp vagy készpénz érdekel. Érdeklődni: 184-8822. „Komoly vevő Népszava 200555" jeligére a Hírlapkiadóba. (200555/1K)

XIII ker., Lehel utcában eladó 61 nm-es, 2,5 szobás, földszinti, összkomfortos, telefonos öröklakás. Irodának is kiváló. Irányár: 3,65 millió forint. Érdeklődni lehet telefonon: 120-2158 napközben.

BUDAI, 82 nm-es öröklakás azonnal beköltözhetően eladó. Irányár: 5 millió forint. Érdeklődni lehet telefonon: 267-0750, 155-1023.

Csillaghegyen 3 szobás, összkomfortos, gázfűtéses családi ház 150 n.-öl telekkel eladó. Tetőtér beépíthető, garázs, műhely van. Érdeklődni lehet telefonon: 294-4869. (201989/1K)

200 nm-es ötszobás, dupla komfortos, garázsos, négyszintes telefonos sorház hatmillióért eladó. Telefon: 06-30-311-293, 06-24-374-368.

Eladó sürgősen nagy értékű házingatlan üzletekkel Kecskemét centrumában. Érd.: 06/76-328-885.

Üdülés

Indián nyár Mallorcán – nyugdíjasoknak kedvezménnyel. OMNIBUSZ Bp. VIII., Blaha L. tér 3. tel.: 1172-300

Hévízi üdülőszövetkezetben 1 1/2 szobás, 4+1 férőhelyes 1x2 hetes üdüléshasználati jog eladó. Októberben már üdülhet. Érdeklődni lehet telefonon: 156-6270.

Szolgáltatás

REDŐNYJAVÍTÁS 133-9058, 149-0048. (201470/1K)

Parkettázás, szalagparkettázás, anyaggal is, csiszolás, lakkozás. Érdeklődni lehet telefonon: 177-2037, 06-(30)-428-978 Beregszászi.

TAPÉTÁZÁS, szobafestés, mázolás. Érdeklődni lehet telefonon: 183-7211.

TELEVÍZIÓ-, videogyorsszerviz. 121-6919. (200912/20K)

SZALAGFÜGGÖNY! Reluxa! 178-0048.

FÜRDŐKÁD-FELÚJÍTÁS! Helyszínen, garanciával. Szőllősi. 127-4234, 216-0286. (202083/1K)

Vállalkozások kettős könyvvezetését vállaljuk. Tel.: (34) 330-439.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! Mosogatók, fürdőszobai lefolyók tisztítása, csatornatisztítás. Gyorsszolgálat, garanciával. 141-6412.

Vegyes

KÁRPÓTLÁSI jegyet 80%-on értékesítünk 90 nap alatt. Érdeklődni lehet telefonon: 06-30-416-023.

KÁRPÓTLÁSI JEGYET, részvényeket vásárolunk napi áron, azonnali készpénzfizetéssel. Budapest V., Régiposta u. 5. IV/6. Érdeklődni lehet telefonon: 118-1916, 118-5766.

KÁRPÓTLÁSI JEGYET napi árfolyamon vásárolok készpénzért. Érdeklődni lehet telefonon: 138-3834, 117-9525. V., Kálvin tér 4. I. 6.

Jármű

JÓ állapotú Ladát vásárolnék. 177-1880. (200771/11K)

KELETI autókat veszek 277-2031. (200509/21K)

KÉSZPÉNZES gépkocsiátvétel! Keleti autóját, Ladát, Wartburgot, Daciát stb., valamint Opelt, VW Golfot készpénzért és bizományba átveszünk. FER–AUTÓ Kft. Bp. XVI., Madách u. 3. Tel.: 252-2977. (201342/9K)

Négyütemű Wartburgot, Trabantot veszek. 178-5070 vagy 06/20/340-556. (201762/1K)

TRABANT négyüteműt keresek megvételre. 06/23-319-035, 06/30-446-918. (201924/1K)

Eladó első tulajdonsotól fehér Renault R-5 Five, forgalomba helyezve 1992. december, és mélypiros Renault R-19 rádiótelefonnal és extrákkal, forgalomba helyezve 1993. június. Megtekinthetők: augusztus 12. szombat 9–13 óráig. Tel.: 162-0222, 209-2375.

Albérlet

Klinikák metrótól 3 percre 1 összkomfortos szoba 1 fő részére kiadó. Érdeklődni: 1146-288.

Oktatás

Pótvizsgára előkészítő! Matematika, fizika, kémia, német. Érdeklődni lehet telefonon: 209-2768, 165-9749, este: 166-0711 (197946/20K)

Közlemények

TERMÉSZETGYÓGYÁSZ Moszkvából bioenergiával kezel. Érdeklődni lehet telefonon: 164-0955. 12–16-ig. (201121/10K)

Nyári ajánlatok

Kréta
május 10-től október 25-ig hetente; apartman, panzió, 2, 3, 4, 5 csillagos szállodák 1 hét repülővel már 19 900 Ft-tól
2 hét repülővel már 27 900 Ft-tól

Rodosz
júniustól szeptemberig hetente apartman, 2, 3, 4 csillagos szállodák 1 hét repülővel már 27 900 Ft-tól
2 hét repülővel már 35 800 Ft-tól

Korfu
szeptember 29-ig hetente 2, 3, 4 csillagos szállodák 1 hét repülővel már 19 900 Ft-tól
2 hét repülővel már 27 900 Ft-tól

Mallorca
június 6-tól szeptember 21-ig hetente apartman 2, 3, csillagos szállodák 1 hét repülővel már 36 900 Ft-tól
2 hét repülővel már 56 800 Ft-tól

WEST TRAVEL
Budapest III., Szépvölgyi út 3/a. (Kolosy térnél)
Tel./fax: 168-6051, 188-8540
Budapest IX., Ráday u. 7. (Kálvin térnél)
Tel./fax: 217-9613

A KAEV Könnyűipari Gépgyártó Vállalat, az ÁVÜ egyetértésével
NYILVÁNOS EGYFORDULÓS PÁLYÁZATOT HIRDET
a vállalat 8. sz. gyárának Mezőtúr, Szolnoki út 79. székhelyén (hrsz: 1841, 1839/2) található alábbi épületeire, valamint a hozzá tartozó telekingatlanra, mely 20 000/39601 m² hányadrész földterület.
A felajánlott vagyontárgyakra külön-külön lehet pályázatot benyújtani.

1. **Üzemcsarnok**
   területhányad: 4000/8170 m². Belmagassága 5,1 m vasbeton szerkezetű egyszintes épület
   irányár: **20 000 000,– Ft. + áfa**
2. **Iroda- és szociális épület**
   területhányada: cc. 1200/2157 m². Kétszintes épület (irodák, öltöző, mosdó, étterem, tálalókonyha), két független bejárattal rendelkezik.
   Szerves kapcsolatban van az üzemcsarnokkal.
   Irányár: **8 000 000,– Ft + áfa**
3. **Raktárcsarnok.**
   Raktározási célra alkalmas. Acél vázszerkezetű, egyszintes, nyeregtetős épület.
   Területe: 1020 m².
   Irányár: **3 500 000,– Ft. + áfa**

*A területhez kapcsolódó építmények (út, víz- és szennyvízhálózat, gázhálózat) irányára: **3 400 000 Ft.** A felépítmények irányára földterületet nem tartalmaz.*

Az eladó a pályázat benyújtása előtt alakult konzorcium vételi ajánlatát is elfogadja, s mint egységes ajánlatot kezeli.

A pályázat benyújtásának ideje: 1994. szeptember 15-én 10–11 óra között

A pályázat beadásának helye:
Könnyűipari Gépgyártó Vállalat 8. sz. gyár (Titkárság) 5400 Mezőtúr, Szolnoki u. 79.

Az ajánlatokat a helyszínen közjegyző veszi át, s az átvételt kiállított átvételi elismervénnyel bizonyítja.

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a vételár kiegyenlítése csak készpénzben történhet.

Az épületekhez tartozó telek pontos meghatározására az ajánlattevéskor – az ajánlattevő által készített – (vételi szándékot tartalmazó) beadott megosztási vázlatrajz vagy egyéb területi megjelölése alapján kerül sor.

– A vételi szándék bizonyítására a pályázati irányár 5%-át – készpénzben – az ajánlattevőnek a pályázat benyújtásának határidejéig letétbe kell helyezni a Vállalat OKHB Rt 214-01059-7052 sz. számláján.
– A pályázónak 60 napos ajánlati kötöttséget kell vállalnia.
– Az ajánlatok elbírálása – közjegyző jelenlétében – 1994. szeptember 15-én 11 órai kezdettel helyszínen történik az érdekelt ajánlattevők jelenlétében.
A kiíró és az ÁVÜ fenntartja a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa.
A vállalattal megkötendő adásvételi szerződés érvénytelenségének feltétele a szerződés VÜ általi jóváhagyása
A jelen pályázati felhívásban nem szabályzott kérdésekben az ÁVÜ versenyeztetési szaályzatának rendelkezései irányadók.
pályázaton való részvétel feltétele a részletes tenderfüzet titkossági nyilatkozat ellenében nő átvétele az alább megjelölt címen:

Weisz Györgyné (tel.: 153-4855/155) 1064 Budapest, Rózsa u. 55.

i címen a pályázat meghirdetésével egyidejűleg az eszközök/ingatlanok főbb adatairól és őiről információ szerezhető be.

A HÉT MINDEN NAPJÁN
vasárnap, hétfőn, kedden, szerdán
és csütörtökön 19 órától;
pénteken és szombaton 20 órától!
VICO-produkció

ILYEN MÉG NEM VOLT!
Júliustól új VICO-játék a Színes RTV-ben!
Akik részt vesznek a 13 hétig tartó betűjátékban, egy teljesen berendezett budapesti lakást nyerhetnek!
Az előfizetők dupla eséllyel játszanak!
SZÍNES RTV
Fizessen elő és olvassa a Színes RTV-t!
VICO JÁTÉK
JÁTSSZON A BOLDOGSÁGÁÉRT!

Óriási kép – papírtekercsen

Marosán Gyula művészete az emigrációban (1957–1993) címmel nyílik kiállítás csütörtökön az Ernst Múzeumban. A tusrajzok, olajfestmények, komputergrafikák, linometszetek, kollázsok és montázsok *Marosán Gyula* idegenben született műveiből adnak ízelítőt. A több mint kétszáz alkotás között látható például a neves képzőművész egy húszméteres, kalligrafikus japán papírtekercsképe. Marosán 1956-ban hagyta el Magyarországot, 1957-ben telepedett le Kanadában. Az idős mester munkái egy hónapig tekinthetők meg az Ernst Múzeumban.

Látlelet Rostás bukásáról

Gyarmathy Lívia új filmje a fafaragó vesszőfutásáról

Szabó Zoltán Attila írása
a NÉPSZAVÁNAK

Fantasztikusan nehéz feladatra vállalkozott *Rostás Árpád* cigány származású fafaragó, amikor segítőtársak nélkül, egymaga belevágott a marcali Széchenyi-kastély aulájában lévő fa díszítőelemek felújításába. Olyannyira nagynak látszott a feladat, hogy *Gyarmathy Lívia* – megannyi nagyszerű játék- és dokumentumfilm rendezője – elhatározta, napról napra videóra rögzíti az aprólékos munka részleteit.

Ám néhány hónap után kiderült, a tehetség, a szorgalom, a napi sok-sok órás munka – kevés. Rostás nem tudja teljesíteni a feltételeket. Már ami a határidőt illeti. Elképzelhető tehát, hogy Rostás elveszíti munkáját, s ezzel megpecsételődik Gyarmathy Lívia dokumentumának sorsa is.

– Erről azért nincs szó – mondja Gyarmathy Lívia –, reményeink szerint év végére már a képernyőre kerül a dokumentumfilm, vagy úgy, hogy megvárjuk az ügy végleges megoldását (már amennyiben van erre reális esély), vagy pedig úgy, hogy magunk vonjuk le a végkövetkeztetést, azzal a kitétellel, hogy tévedünk, tévedtünk.

– *Ezek szerint az élet kissé átírta a készülő dokumentumfilm történetét.*

– A film (s a valóság) alapkérdése, hogy ez a 32 éves fiatalember – aki lényegében mindent egy lapra tett fel –, talpon marad, avagy végképp elveszíti esélyeit. A megbízók, a helyi önkormányzat illetékesei tisztelik szorgalmát, ám számukra az eredeti ütemterv az első. Így nem fogadják el Rostás aprólékos, igényes munkáját sem. A hivatal joggal kéri számon a feltételek teljesítését, de azt senki sem veszi figyelembe, hogy ezt az óriási feladatot a legfeszítettebb tempó ellenére sem könnyű egyedül, határidőre teljesíteni. Az is biztos, hogy Rostás sem mérte fel erejét, lehetőségeit. Magyarországon ma már a pénz az egyedüli érték, és hiánycikk a tolerancia.

– *Mindebből arra következtetek, hogy a készülő film nemcsak dokumentumokat rögzít, hanem kemény társadalomkritika is egyben.*

A rendező: Gyarmathy Lívia

– Én talán társadalmi analízisnek nevezném. Vagy inkább egy mesterember drámájának, aki képtelen alkalmazkodni a gyorsan változó időkhöz.

– *Mennyiben motiválta döntését Rostás kisebbségi sorsa, cigány származása?*

– Meg kell mondjam, hogy ez számomra ötödrangú kérdés. A véleményem az, hogy a filmes berkekben nagyon sokan visszaéltek már a nemzetiségi, kisebbségi kérdésekkel, én azonban erre nem vagyok hajlandó. A probléma sokkal mélyebb és bonyolultabb annál, mint hogy elintézzük annyival, a társadalom milyen intoleráns a cigánysággal szemben. Ezzel egyáltalán nem segítünk rajtuk.

– *Jelenleg hol tart Rostás ügye és a film?*

– Nem sok jóról számolhatok be. Annyit tudok, Rostás jogorvoslatot kért. A film viszont – akár jó vagy rossz fordulatot vesz az ügy – elkészül.

TELE/VÍZIÓINK

A történelem mosolya

Varjas Endre
a NÉPSZAVÁNAK

Gyerekkorom nyarait az ötvenes évek közepétől Aquincumban töltöttem, pontosabban a gázgyári lakótelepen, a római polgárváros romjai mellett, távoli rokonunknál, az azóta megboldogult Heri néninél. Még nem állt a mai Óbuda–Kaszásdűlő–Békás–Római lakótelep, Békásmegyer, Csillaghegy még a paneltalan város igazi üdülőövezete volt. Jó levegővel, szmog és neurózisok nélküli világ. A Múzeum és a romkert még nem volt körülkerekítve, és elvadult növényvilágában, a kövek közt gyíkokra és a legkülönfélébb színű lepkékre, igazi bogárritkaságokra lehetett vadászni.

Most, hogy vasárnap déltájt a Tévémagiszter pár percet szánt az idén százéves múzeumnak, felidéződött bennem az a néhány felhőtlen nyár az ötvenes évekből. Tudom, a történelemnek nagyon is viharvert nyarai voltak. Heri néni vejét katonatisztként épp Moszkvában fejtágították azidőtájt, én jóformán nem is találkoztam vele.

Csak most, *Gazda István* ízes kalauzolása nyomán érzem meg, hogy a helyzet Aquincumban 200 és 300 közt, a provinciális pannoniai polgárváros virágkorában, mennyire hasonló volt az 1600-1700 évvel későbbihez. Amikor a Pannónia egy másik világbirodalomnak volt nyugati provinciája. És erről mindjárt eszembe jut a többi birodalom, nagyhatalom szövetség, amelynek ez a Kárpát-medencébe szorult kis világ része és részese és tagja és fél- vagy egész gyarmata volt. A klasszikus Róma után kis ideig Bizánc, majd a katolikus Róma, tatár, török, osztrák stb. Rövid, átmeneti független évektől és a legutóbbi rendszerváltás utániaktól eltekintve ilyen ennek a népek országútjai kereszteződésében fekvő országnak a története.

Aquincum, mint a csöndes muzeológusnő említette, annyira végvára volt Rómának, hogy a 3-4 évszázadban, az anyaországi gazdasági válság és infláció ellenére tömték bele a pént. Úgyhogy épp ez volt az aquincumi polgárváros virágkora. Ha valakinek huszadik századi analógiák jutnának az eszébe, az véletlen. Vagy csöppet sem az. Mindenesetre a 400-szor 400 méteres polgárváros (amely negyede ötöde volt a közeli katonavárosnak) ekkortájt kinőtte a városfalakat, az ipart kitelepítették.

A 160 000 négyzetméteren tízezren éltek, vagy 16 négyzetméter jutott mindenkinek. És ebben a lakóterületen kívül a középületek, az utcák, terek, magán- és közkertek, meg a fürdőhelyiségek is benne voltak. Persze akadtak, aki igazán tágas villákban laktak, amiből további következtetések vonhatók le arról, hogy mekkora lakóterület juott egy rabszolgának vagy egy nem sokkal gazdagabb iparosnak. Lényegében e téren sem lett sokkal igazságosabb a világ ez alatt a másfél évezred alatt. Kérdem én: miről szól akkor a világtörténelem?

Ahogy végignéztem a műsort, ez a kérdés jutott eszembe. Meg még az, hogy évszázadok, évezredek múlnak, birodalmak keletkeznek és omlanak össze, istenek születnek és pusztulnak – de a kövek, a faragottak, vésettek, a szépek és furcsák maradnak, meg a kis víziorgona, ami világhíressé teszi az egykor gazdag provinciális polgárvárost, mert egy tűzvész idején lezuhant az önkéntes tűzoltó egyesület pincéjében. És hogy ez a tűzoltó egyesület voltaképpen azért jött létre, mert a végéveit élő birodalomban a polgári egyesületeket betiltották, mivel politikailag gyanúsnak találtattak.

És mosolygok a történelmen és a történelem mosolyog rajtam.

Új fiúk a poppiacon

A P. Mobilból nem a poppiac csinált sztárt

Bakura Emília írása
a NÉPSZAVÁNAK

Megújhodni látszik a magyar popélet: van már évente olyan rendezvény is, ahol a könnyűzene feltörekvő nemzedékét megismerhetik a mindenható lemezkiadók, a már befutott zenekarok és a nagyközönség. Immár másodszor rendezték meg az elmúlt hét csütörtökjétől az ötnapos poppiacot a zánkai gyermekvárosban. Az alapvetően szakmai rendezvényen a tíz legfontosabb lemezkiadó képviselői több tucat, tehetséges zenekart hallgattak végig. Az „új fiúk" maguk jelentkezhettek a megmérettetésre, de bemutatót tartott a tavalyi nagy fölfedezett, a Bakter Brothers és jó néhány profi együttes is, mint például a koncertsorozatot záró buli fő sztárja, a nagyszerű P. Mobil.

A jövő csillagai öntudatosan vegyültek el a nagyok között; a külsőségekben hordozták is a műfaj kötelező rekvizítumait, de hogy művészetük, szakmai felkészültségük elég lesz-e a továbbéléshez, az majd csak néhány hónap múlva dől el.

– *Vajon mi kell ahhoz manapság, hogy Magyarországon valaki sztár legyen a popszakmában?* – kérdezem *Janicsák István* főrendezőtől.

– Az bizonyos, hogy a tehetség nem elegendő. Szerencse is kell (ez a találkozó ehhez próbálja hozzásegíteni a fiatalokat), de e kettő együtt még nem minden. Ha ebben a világban valaki talpon akar maradni, tudnia kell hiteles, megbízható személyiségnek mutatkoznia; olyannak, aki képes a szakma nagyjaival megfelelően kapcsolatot tartani. Ezen kívül elég erőteljes (sőt, néha erőszakos) ahhoz, hogy kihagyhatatlannak, mellőzhetetlennek érezzék. Mondjuk úgy – az egyszerűség kedvéért –, hogy esze van.

SLÁGERSAROK

Selmeczy Attila
NÉPSZAVA

Csintalan lányok, rossz fiúk címmel hamarosan megjelenik a Hobo Blues Band új albuma. *Deák Bill Gyula, Földes László, Solti János, Tátrai Tibor, Tóth János Rudolf* és *Zsoldos Tamás* lemezbemutató koncertjét szeptember 17-én, szombat este 7 órától tartják a Petőfi Csarnok szabadtéri színpadán, előzenekar a Kimnowak.

Takáts Tamás Dirty Blues Bandje a Fővárosi Művelődési Házba (XI. Fehérvári út 47.) költözött. Szeptember 12-étől minden hétfőn 19-23 óra között játszanak, a nyitóbuli vendége a Herfli Davidson és a Palermo Boogie Gang lesz.

Pisilő Drakula a téren

A Manneken Pis, a pisilő kisfiú többnyire ruhátlanul áll Brüsszel főterén. Ám különböző ünnepnapokon és évfordulókon pompás öltözékekben kábítja a turistákat.

Az öltönyök egy része megtekinthető a Városi Múzeumban. Ott látható Manneken Pis mint Arábiai Lawrence, mint torreró, mandarin vagy indián, de még mint Drakula is. Úgy tudják, hogy a kisfiú az első öltönyét Miksa Emánuel bajor választófejedelemtől, Németalföld kormányzójától kapta ajándékba 1698. május elsején, az íjászok ünnepe alkalmából. Legközelebb augusztus 19-én Elvis Presleynek öltözik.

Elizát ma Orsikának hívják

NÉPSZAVA-információ

Ha azt mondom: Bessy, Daisy, Lili, Denise, Maya, Bozena, Roxie, biztos sok régi, hűséges operettrajongó szeme felcsillan, s már csak annyit kell hozzátenni: Eliza Doolittle, hogy kórusban vágják rá a választ. Igen, *Lehoczky Zsuzsáról* van szó, az Operettszínház évtizedekig közkedvelt szubrettjéről, aki a Leányvásár, a Bál a Savoyban, a Maya, a Lili, a Nebáncsvirág, a My Fair Lady és még egy sor előadás egy-egy fényes szerepében bűvölte nézőit, nem csak hangjával, hanem humorával is.

Sem a hangja, sem a humora nem hagyta el, de azokról az egykori híres Lehoczky-szerepekről, épp humorának köszönhetően, ma azt mondja:

– Ma mások már az én testre szabott szerepeim, azokat az egykoriakat csinálják a fiatalok!

Hogy mi a testre szabott szerep szerinte? Például valamennyi, amit játszik. Az Operettben is és prózai színpadokon is: a Budapesti Kamaraszínházban meg a Játékszínben. Mindegyik kedves neki, de az utóbbiról különös elevenséggel beszél: Moldova sikeres darabja, Az Ifjú Gárda kivételes mulatság nekik, színészeknek is.

A Moldova-komédia hozta meg számára hosszú idő után azt a tévéfilmszerepet is, amelyben állandóan fogyókúrázik. Az Ifjú Gárda rendezője, *Bezerédi Zoltán* javasolta őt a rendezőnek, *Koltai Róbertnek* a Patika című sorozat egyik epizódalakjára. Igazán testre szabott szerep, mondja, a valóságban is olykor nekidurálja magát a fogyókúrának, azzal a különbséggel, hogy mint a Patika Orsikája, rendkívül kitartó az igyekezetében, s mindig le is csap az új csodateákra. A sűrű teavásárlások során kedves, évődő kapcsolat alakul ki a zenéhez vonzódó patikus és a karcsúságra áhítozó vevő között, így Lehoczky Zsuzsa valamennyi epizódban, mind a 13 részben szerepel. Ezzel aztán el is múlik a nyár forró maradéka, s jöhet az új színházi évad a sikerre vitt szerepekkel. Bár a Patika zenés tévéfilm, Orsika mindvégig megmarad a prózánál, és Lehoczky Zsuzsa cseppet sem bánja ezt.

– Jó ez a forgatás, nemcsak azért, mert szeretek dolgozni, és itt nagyon jó társaság jött össze, hanem azért is élvezem, mert évad közben pen csak összefutunk a légákkal. Néhány sietős s már futunk is tovább, bára, színpadra, kit hov a feladat. De itt, mik Koltai Robi filmje k végre van idő arra, h forgatási szünetekbe szélgessünk. Hogy együtt legyünk. Régi ságok elevenednek újak születnek. Ráa munka örömére, sőt zi ajándék.

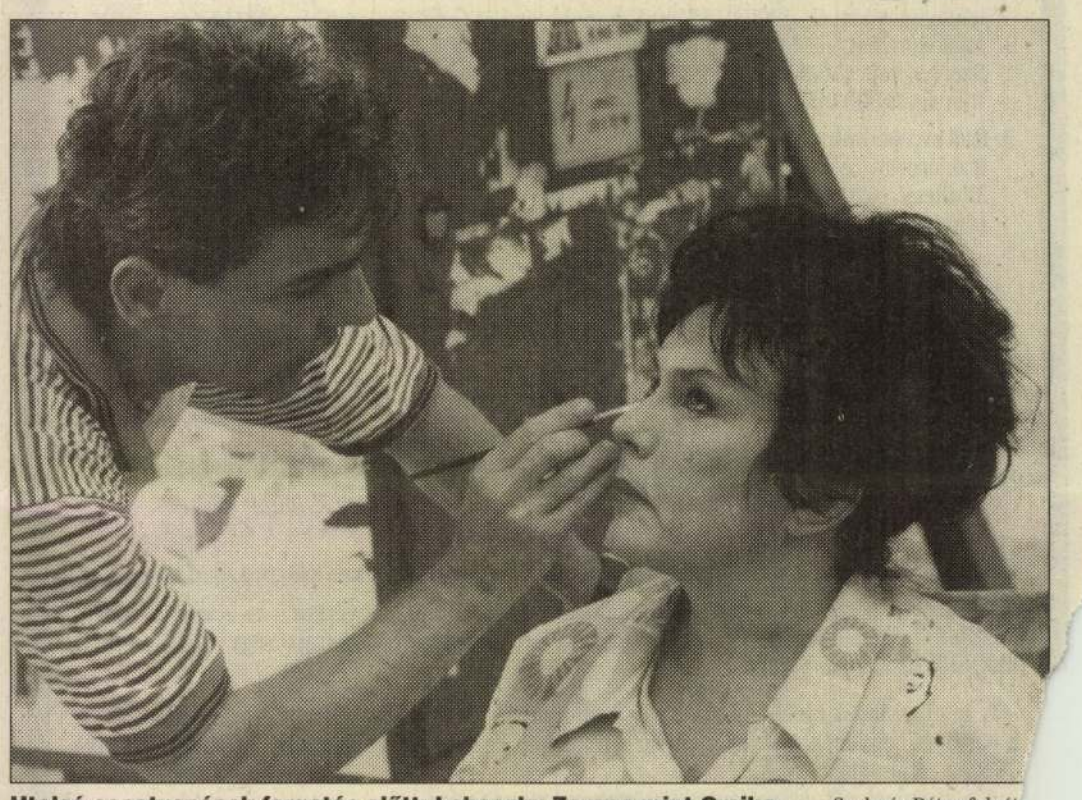

Utolsó ecsetvonások forgatás előtt: Lehoczky Zsuzsa mint Orsika Szalmás Péter felvét

Ünnepeltek a széptanászok

Ötéves a Magyar Művészeti Akadémia

Ötéves születésnapját ünnepelte csütörtökön este óbudai székházában a *Magyar Művészeti Akadémia*. A találkozón *Gyurkovics* Tibor író, az akadémia alelnöke előadást tartott *Nemeskürty* István *Meddig várjunk?* című könyvéről, majd *Prunyi* Ilona zongoraművész Liszt-korabeli magyar zeneszerzők műveit szólaltatta meg.

Az ünnepség alkalmából tartott tájékoztatón Gyurkovics Tibor elmondta, születésnapjukra baráti hangú köszöntőlevelet kaptak a *Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia* tagsága és elnöksége nevében *Jancsó* Miklós filmrendezőtől és *Domokos* Mátyás irodalomtörténésztől. Ez is mutatja – és ezt nem árt örökre tisztázni a közvélemény előtt –, hogy nincs semmiféle ellentét a két művészeti akadémia között. A Magyar Művészeti Akadémia továbbra is azt szeretné, ha a két társaság *egyenlő esélyekkel, egymással párhuzamosan* működhetne. A *Makovecz* Imre építőművész vezette „széptani" akadémiához, amelynek célja, hogy mielőbb *köztestületté* váljon, eddig nyolcvan művész csatlakozott, a tagok közül időközben kilencen hunytak el. A hetente legalább egy alkalommal ülésező tagság minden évben három–öt művész felvételéről dönt. Az akadémia művészei szeretnék, ha izgalmasabbnál izgalmasabb vitáik, beszélgetéseik egy része könyv alakban is megjelenhetne.

(d. m.)

Indul a Komédium-kör

A *Komédium-kör* első alkalommal rendezte meg a *Komédium Színházban* művészeti napját, amelyet a szervezők szándéka szerint ezentúl havonta megtartanak. *Kálloy Molnár* Péter színész, az eseménysorozat egyik ötletgazdája számolt be lapunknak a csütörtöki nap eseményeiről és további terveikről. Céljuk, hogy közelebb hozzák egymáshoz a különféle művészeti ágak fiatal képviselőit, akik ezen a napon bemutatkozási lehetőséghez is jutnak.

Az első Komédium-kör programjában irodalom, fotó- és színházművészet egyaránt szerepelt. Délelőtt nyílt meg és még két hétig látható *Karizs* Tamás *A lovakat... ugye?* című kiállítása a Komédium kávéházban, a színház társalgójában pedig *Szlovák* Judit színházi fotóiból készült összeállítás látható. A *Banánkommandó*, vagyis a *Banán Klub színjátszó kör* zenével, tánccal mulattatta a közönséget, *Orgován* Emese és *Schramek* Géza *Ady* Endre szerelmes levelezéséből tartott előadást. *Ficsku* Pál író két novelláját olvasta fel, bemutatták *Csikós* Attila novellás- és Kálloy Molnár Péter verseskötetét. A közönség megtekinthette *Pados* Gyula több díjat nyert vizsgafilmjét, este pedig a nagy sikerű *Shakespeare Összes Rövidítve SÖR* című előadás után beszélgetéssel zárult az első Komédium-köri nap. Kálloy Molnár Péter elmondta, legközelebbi rendezvényüket március 14-én tartják, amelyen teret adnak sok tehetséges művészi produkciónak.

(h. k.)

Alapítvány a győri bencés templom felújításáért

A győri bencés templom felújításáért alapítványt hozott létre a *Győri Szeszgyár és Finomító Rt.* Az ország elsőként épült barokk templomának rekonstrukciója közösségi ügy, hiszen páratlan művészeti érték megóvásáról van szó. A templomot 1641-ben a jezsuita rend építtette. A *Loyolai Szent Ignác* megdicsőülését ábrázoló főoltárkép Paul *Troger* munkája. A hámló freskók restaurálására, a megrongálódott szobrok kisebb-nagyobb pótlásokra, az aranyozások tisztítására, a megrongálódott padsorok javításra szorulnak. A bencések 2002-ben emlékeznek meg a rend Győrbe településének 200. évfordulójáról. Az alapítvány kuratóriuma szeretné, ha a jubileumra részben megújulna a Szent Ignác-templom.

Csángó bál az Almássy téren

Az *Almássy Téri Szabadidőközpontban* január 31-én este hét órától a *Csángó bál* című rendezvényen a moldvai magyarság téli szokásai, hagyományai, szőttes- és fotókiállítása tekinthető meg. Félszáz zenész, énekes és táncos érkezik Külsőrekecsin, Klézse és Pusztina faluból, fellép a marosvásárhelyi *Öves*, a budapesti *Tatros* és *Zurgó együttes*. A rendezvény fővédnöki tisztét *Orbán* Viktor, az Országgyűlés európai integrációs ügyek bizottságának elnöke vállalta el – mondta *Szőcs* Anna, az est házigazdája.

A moldvai csángók túl a Keleti-Kárpátokon, a Szeret folyó partján élnek. Erős asszimilációs közegben megmaradásuk nyelvük, zenéjük, táncaik, szokásaik megőrzésétől függ. Gazdag szokásrendjük, mely a '89-es forradalomig szinte hozzáférhetetlen volt, rohamosan tűnik el. A csángó bál egyik célkitűzése, hogy a hazai közönségnek bemutatott kultúra az est szereplőit is megerősítse közösségtudatukban – mondta *Nagy* Bercel, a *Zurgó együttes* vezetője.

(n. t. i.)

Kollázsok – belső igényből

Marosán Gyula válogatása negyven év munkáiból

Azon kevés magyar művész közé tartozik, akik nemcsak részesei voltak a magyar forradalom eseményeinek, de vázlataival, majd később azok alapján készített rajz-, kollázssorozatával a nagyvilág figyelmét is igyekezett fölhívni arra, ami 1956 őszén magyar földön történt. Újat kereső művészként munkáival már a korábbi évtizedekben is azokat a progresszív törekvéseket szolgálta, amelyek 1956 októberében elementáris erővel jelentkeztek. Az 1957 óta Kanadában élő, de nyolcvankettedik születésnapját február 1-jén Budapesten ünneplő *Marosán* Gyula kollázsaiból vasárnap az óbudai *Kassák Múzeumban* nyílik meg kiállítás.

– Eredetileg márciusban szerettem volna jönni, a programváltozás azonban végül is az események szerencsés összejátszásának is nevezhető. 1956-os sorozatom egyébként – tusrajzok, kollázsok – egy ideje már itt van Magyarországon, hiszen ide tartozik, itt van igazán jelentése. Ami a keletkezését illeti: akkoriban az *Opera* mellett, a Kazár utcában laktunk, s kedves helyünk a *Brazil* presszó volt. Innen pillantottuk meg az Andrássy úton vonuló tömeget. Aki magyar, velünk tart! – hallottuk, és mentünk mi is a Bem térre. Azután jártam a várost, vázlatokat készítettem. A Liszt Ferenc téren az elesettek temetését rajzoltam... Majd éreztük, hogy a kapuk lassan újra bezárulnak, márpedig én nem akartam bezárva lenni, hiszen annyi időn keresztül csak könyvekből ismerhettem mindazt, ami a világ művészetében történt. November huszonegyedikén második feleségemmel elhagytuk az országot. Bécsben a *Sezession* művészei rendeztek gyűjtést a számomra, sőt, a karácsony előtti kiállításon olyan jól helyezték el a munkáimat, hogy mind el tudják adni. A segítőkészség szép példája volt ez, meg persze a szerencséé.

– Már akkor szerencsésnek érezhette magát, amikor Magyar-Mannheim Gusztáv, akinek ismeretlenül írt tizennyolc évesen, nem utasította el, hanem Aba Novák magániskolájába irányította.

– Meg akkor is, amikor Aba Novák megnézte a rajzaimat, s azt mondta: *„Jól van atya, menjen be és dolgozzon!"* Fizetségül csak az ebédet kellett fölvinnem naponta az iskola két tulajdonosnőjének. Aba Novák, *Patkó* Károly nagyon tudtak festeni. Fejlődésemre azután nagy hatást gyakoroltak az olyan barátok, mint *Rozsda* Endre, *Bálint* Endre, *Ámos* Imre, *Anna* Margit. Bálinton keresztül ismertem meg *Vajda* Lajost, *Kállai* Ernő, a kor legjobb kritikusa pedig írt rólam a *Pester Lloydban*. Azután újra a szerencse: alig húszéves voltam, amikor *Lázár* Imre följött, megnézte az anyagomat, s az *Ernst Múzeum* öt termében kiállítást rendezett belőlük. A sors kegye, hogy hatvan év múlva, 1994-ben megint kiállíthattam ott.

– Ebből a hatvan évből négyet élt meg az Európai Iskola, majd a Konkrét Művészet Magyarországi Csoportjának tagjaként. A háborún túl voltak, a fordulat évén éppen innen.

– Pezsgő, izgalmas időszak volt az Nagybánya, majd a *nyolcak* mozgalma után ekkor történt újra valami egyetemes mércével mérve is fontos a magyar művészetben, kezdtek formálódni a nemzetközi kapcsolatok is. A fordulat éve után azonban absztrakt képet nemhogy kiállítani nem lehetett, de festeni is csak titokban. Voltak, akik a *Bábszínházban* dolgoztak. Mi néhányan hosszú huzavona, a hivatal halogatása után megalakítottuk a *Szinyei Alkotóközösséget*, rézkarcokat csináltunk. Egy kis csalafintasággal úgy nézett ki az egész, mintha egyenesen hivatalos kezdeményezés lenne, úgyhogy az ügynökök vidéken kiválóan el tudták adni a műveket. Anyagi gondjaink nem voltak. De nem volt perspektíva. Ezért mentünk el.

– A vázlatok alapján mikor készült el az 1956-os sorozat?

– Még 1957-ben Hollandiában. Azután Kanadába érkezésünk után Torontóban is kiállítottam, de eladni nem tudtam belőle. Ma már örülök, hogy így történt. A kezdet kezdetén Kanadában a mesterség, a festőtudás segített: portrét festettem. Azután lassan kialakultak a dolgok: torontói kiállításom után

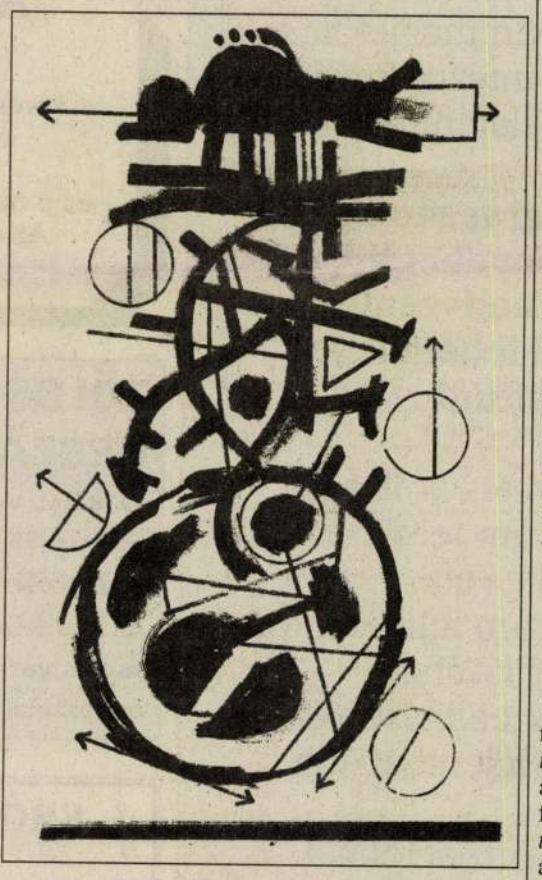

Marosán Gyula rajza

bekerültem a rézkarcegyesületbe, jöttek a kiállítások, díjak, elkezdtem szobrokat csinálni, mi szerveztük az első kanadai éremkiállítást.

– Fél életét Magyarországon, a másikat a tengerentúl töltötte. Kanadai művésznek érzi magát?

– Nem tudom. Szeretem Kanadát, nekem mindent megadott. De húsz éve, első hazautazásom óta, az elsőt kivéve részt vettem a szülőföldnek szentelt kiállításokon, s egyéni bemutatóm is volt Budapesten kívül Szolnokon, Győrben, Szombathelyen. Ugyanakkor ott is folyamatosan kiállítok. Legutóbb az ottawai múzeumban. A Kassák Múzeumban szereplő anyagomat szeretném bemutatni Ottawában is. Majdnem negyven év kollázsaiból válogattam ezeket a munkákat, amelyek „csak úgy", belső igényből keletkeztek, függetlenül attól, hogy kellenek-e valakinek. Egyébként most Kanadában is recesszió van, sorra csuknak be a galériák. Aki azért is rossz, mert egyébként is nagyon erős az amerikai kulturális nyomás. Az ottawai központi állami *Art Gallery* vezetői általában amerikaiak, s vagy amerikai művészetet mutatnak be, vagy semmilyet – kanadait csak ritkán. Igaz, a nehézségek ellenére majd minden művésznek van saját galériása, így fütyülünk az egészre, majd csak túléljük ezt is.

P. Szabó Ernő

NAPLÓ

HALASI IMRÉT, a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház igazgatóját választották meg, kilenc szavazattal, az Operettszínház igazgatójának a Fővárosi Önkormányzat tizenhárom tagú kulturális bizottságának csütörtöki ülésén.

BRÓDY SÁNDOR A MEDIKUS című kétfelvonásos színművét ma este mutatja be a Madách Stúdió. A darab rendezője Léner András főiskolai hallgató, akinek ez a vizsgarendezése.

TENNESSE WILLIAMS A vágy villamosa című színművének bemutatója ma este lesz a veszprémi Petőfi Színházban. A darab rendezője Árkosi Árpád.

ARTHUR MILLER A SALEMI BOSZORKÁNYOK című drámáját február 1-jén mutatja be az önálló Soproni Petőfi Színház, amely az idén ünnepli fennállásának ötödik évfordulóját.

LÉPHAFT PÁL karikatúráiból február 1-jén délután négy órakor nyílik meg kiállítás a szegedi Móra Ferenc Múzeum Fekete Házában (Somogyi u. 13.). A tárlat március 30-ig látogatható.

Báthory Zoltán marad a posztján

Mint arról már hírt adtunk, 1996. december 18-án a parlament oktatási bizottsága előtt *Báthory* Zoltán közoktatási helyettes államtitkár, elismerve politikai felelősségét az *Országos Közoktatási Intézetnek* szabálytalanul átutalt 300 millió forint ügyében, nyugdíjazását kérte. *Magyar* Bálint miniszter a bejelentést jóváhagyólag tudomásul vette.

Csütörtök délután Báthory Zoltán bejelentette, hogy a miniszter kérésére marad helyettes államtitkári posztján. Döntését szakmai megfontolásokkal támasztotta alá. Tovább kívánja folytatni a közoktatás megkezdett modernizálását, a nemzeti alaptanterv bevezetését, az alapvizsga és az érettségi vizsga tervezetének kidolgozását, a pedagógusképzés megreformálását. Új munkatársaival: *Pőcze* Gáborral, az Országos Közoktatási Intézet megbízott igazgatójával, *Polinszky* Márta főosztályvezetővel és *Gál* Ferenc osztályvezetővel tájékoztatta a sajtót a közoktatás előtt álló sürgős feladatokról. Báthory Zoltán határozottan cáfolta, hogy a nemzeti alaptanterv bevezetését el kellene halasztani, amint azt *Pokorni* Zoltán a Fidesz – Magyar Polgári Párt alelnöke javasolja.

(o. á.)

Szép magyar könyv

A *Szép magyar könyv* versenybe február 21-ig nevezhetik be tavaly megjelent szép könyveiket a könyvkiadók. Nevezési űrlapot és részletes tájékoztatást a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésétől (Bp. V., Vörösmarty tér 1. Tel.: 118-4651, fax: 118-4581) lehet kérni.

ZENEI JEGYZETEK

A szentély ünnepe

SZEGÉNYES KÖNTÖSBEN, kevés hallgató előtt ünnepelték zeneművészeink a *magyar kultúra napját* a *Zeneakadémia* nagytermében. Az egyszerűség ellenére gondosan szerkesztett műsorral és néhány nagyszerű előadással álltak pódiumra a muzsikusok. Az est legkiemelkedőbb előadója a szinte minden produkcióban szereplő *Lantos* István volt.

Liszt Ferenc *B-A-C-H prelúdium és fúgájának* hallgatása közben az orgona hangjai erősítették meg a közönségben azt a hitet, hogy a magyar zeneművészet szentélye, a Zeneakadémia adhat egyedül helyet olyan ünneplésnek, mint a mostani. A szentély azonban üres volt, a művészet oltáránál pedig kevés hivatástudattal rendelkező „pap" szorgoskodott. Lantos István orgonajátéka után a *Magyar Állami Énekkar* J. S. *Bach Jesu meine Freude (Jézus az én örömöm)*, valamint *Lobet den Herrn, alle Heiden (Dicsérjétek az Urat minden népek)* című motettáját adta elő *Maklári* József vezényletével.

KESERVES PILLANATOKAT élhettünk át e két mű előadása alatt; az első taktusok után kiderült ugyanis, hogy a kórusnak megoldhatatlan feladatot jelent a bachi kórusmű előadása. Legfőképpen a női szólamokat felejtenék el szívesen, hiszen elöregedett, csúnyán remegő, a szép vibratótól messze álló hangok próbálták megszólaltatni az egyszerűen énekelhető bevezető korált. Sajnos e szólam miatt az egész előadás élvezhetetlen volt, igaz, a tenór hangzását több helyen meglepően homogénnak és tisztának találtuk. Maklári József karnagy – úgy tűnt – belenyugodott e kényszerű helyzetbe, s az énekesek által vezetve sok helyütt vontatottan irányította kórusát, ezáltal az örömteli kompozícióból lassú gyászóda lett. A Jesu meine Freude több tételében Bach könnyen hallható eszközökkel ábrázolja a megzenésített szöveget; kórusunk azonban mindent megtett, hogy a zenét kevésbé ismerő hallgatókhoz is eljuttassa a komponista üzenetét, hiszen erős hangsúlyozással, túlzottan kemény hanggal „emelték ki" Bach zeneszerzői finomságait. Bach B-dúr prelúdiuma és B-A-C-H fúgája hangzott fel a szünet után Lantos István tolmácsolásában, miután a közönség soraiból még többen távoztak. Az „ünnepi" este legnagyobb meglepetése pedig csak ezután következett: *Liszt A négy elem* című kórusművét hallhattuk parádés előadásban. A *Honvédegyüttes férfikarát Párkai* István vezette, zongorán Lantos István játszott.

LISZT FERENC ezen alkotása nem tartozik a szerző repertoárdarabjai közé, sokkal ismertebb nála a kórusműhöz 1848-ban írt bevezető, a *Les Préludes*. A zenekari mű számos motívuma elhangzik a férfikarra íródott *Les quatre élémentsban*, amely a Honvédegyüttes férfikarának előadásában kellő határozottsággal és biztos intonációval hangzott. A vezető karnagy, *Párkai* István mindent megtett, hogy előadásuk ne csupán műsorismertetés, hanem magas rendű művészi élmény forrása legyen. A férfikar egységes hangszínnel, a magas szólamok átható énekével rádöbbentette a hallgatóságot, hogy Liszt Ferenc *Négy elem* című alkotása méltatlanul keveset szerepel a kórusok programján. Köszönet tehát Párkai István kórusának, hogy rövid percek alatt meghitt alkalommá, a zeneművészet szentélyének ünnepévé varázsolta az amúgy gyászosnak tűnő magyar kultúra napját.

Bősze Ádám

SZÍNHÁZI AJÁNLÓ

Minden kedden és pénteken tájékoztatjuk Önöket a még kapható színházjegyekről.

Erkel Színház: I. 31. 19.00 Sylvia
Kamra: II. 4. 19.00 Mit ültök a kávéházban?
Karinthy Színház: I. 31. 19.00 Delila
Katona József Színház:
II. 3. 19.00 Cseresznyéskert
Kolibri Fészek: I. 31. 10.30 Aucasin és Nicolette, II. 1. 10.30 Rózsa és Ibolya, II. 2. 10.30 Mátyás király lopni ment
Kolibri Pince:
II. 1. 19.00 Szerelem, szerelem, II. 2. 19.00 Huzella Péter önálló estje
Kolibri Színház: I. 31. 19.00 Ki lopta el a népet?, II. 1. 15.00 A farkas szempillái, II. 2. és II. 3. 10.00 A rút kiskacsa
Magyar Állami Operaház:
I. 31. 19.00 Cosi fan tutte
Merlin Színház: II. 1. 19.00 Ki kérdezett?
Pesti Színház: I. 31. 19.00 A legyező, II. 1. 19.00 Mesterkurzus, II. 2. 14.30 Dandin György, avagy a megcsúfolt férj
Radnóti Színház:
I. 31. 19.00 Nem félünk a farkastól, II. 1. 19.00 Amit szívedbe rejtesz, II. 2. 19.00 Hajmeresztő, II. 3. 19.00 A jó tündér
Stúdió „K": I. 31. 19.00 Jacques vagy a behódolás – A kötelesség oltárán, II. 1. 11.00 Visszajátszás, II. 2. 11.00 Flandriai csínytevések
Vígszínház: I. 31. 19.00 Mágnás Miska, II. 1. 19.00 Össztánc, II. 2. 19.00 West Side Story, II. 3. 19.00 Poppea megkoronázása

Köszönjük, hogy minket támogat!

Mint ismeretes, az állampolgárok személyi jövedelemadójuk 1%-át már ebben az évben – az adóbevallással egyidejűleg – az APEH-nek visszaküldendő nyilatkozatban megjelölt szervezeteknek, intézményeknek közcélokra felajánlhatják.

Ezeknek a szervezeteknek, intézményeknek alkalmanként kedvezményes megjelenési lehetőséget biztosítunk.

(A megjelentetés költsége:
2 hasáb 25 mm felületen
5000 Ft +áfa,
2 hasáb 50 mm felületen
10 000 Ft +áfa.)
Következő összeállításunkkal
február 7-én jelentkezünk.

További információkkal
készséggel állunk rendelkezésükre
az alábbi faxszámokon:

270-1388/168, 129-1461, 129-1240

ÉLET AJÁNDÉKA

NEW YORK-i MAGYAR EGYSÉG TÁRSASÁG
HUNGARIAN „ÉLET AJÁNDÉKA" ALAPÍTVÁNY
1182 Budapest, Hét vezér tér 2/b. Tel./fax: 294-4318

Az „Élet Ajándéka" Alapítvány a Magyarországon menthetetlen szívbeteg gyermekek amerikai műtétjét szervezi, segíti. Segítjük a hazai gyermekszívsebészeteket, iskolákat. E programunkhoz kérjük támogatásukat.
Adószámunk: 18073049-1-01.
Segíts meggyógyítani egy beteg gyermekszívet!

Az ország számára az oktatás a leghatékonyabb hosszú távú befektetés. Ajánlja fel adójának 1%-át az iskolafenntartó alapítványok részére!

Alapítványi és Magániskolák Egyesülete	18014840-2-43
Alternatív Közgazdasági Gimnázium Alapítvány	19010832-2-41
Burattino Hátrányos Helyzetűeket Segítő Iskola Alapítvány	19020745-2-01
Genius Tehetséggondozó Alapítvány	19621236-1-01
Humán 2000 Alapítvány	19179454-1-13
Idegennyelvi Titkárnőképző Alapítvány	19660011-1-41
Montessori Oktatási Centrum Alapítvány	19669388-1-43
Informatika Oktatási és Üzletember-képzési Alapítvány SZÁMALK Szakközépiskola	18036424-2-43

A Logos Alapítvány

(adószám: 19701943–1–42)

keresztény világnézetre nevelő Óvodát és Általános Iskolát működtet elsősorban a szegények és a nagycsaládosok gyermekei számára. Az ő nevükben köszönjük a nekünk felajánlott 1%-ot.

Az ország számára az oktatás a leghatékonyabb hosszú távú befektetés. Ajánlja fel adójának 1%-át az iskolafenntartó alapítványok részére!

Élet Jegyében Alapítvány	19125008–1–09
Gábor Dénes Műszaki Informatikai Főiskola Távoktatási Alapítvány	18021516–2–43
Grund und Hauptschule Alapítvány	18662021–2–13
Neumann Iskolaalapítvány	18571255–2–10
Tatay Sándor Iskola és Oktatásfejlesztési Alapítvány	18480184–1–07
„Tehetségekért" Alapítvány	19261179–2–19
Világi Zsidó Iskola Alapítvány	19014331–1–42

ZÖLDSÉGTERMELŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

1118 Bp., Villányi út 35–43., 1518 Pf.: 53.
Tel./fax: 36-(1) 185-0666/297.
Adószám: 18341003–1–43.
Az szja 1%-át az árutermelő kertészek tudományos és környezetbarát technológiák oktatására és szakmai továbbképzésére kívánjuk felhasználni.

Kérjük, adójának 1%-ával támogassa a mozgássérült gyermekek nevelését!

A Nemzetközi Pető Intézetet fenntartó Nemzetközi Pető András Közalapítvány adószáma: 19007294–1–43

Támogatását előre is köszönjük.

KRÓNIKÁSÉNEK ALAPÍTVÁNY

1022 Budapest, Bimbó út 3. Tel./fax: 13-57-049, 06 (30) 493-099

CÉLJAINK:
- Nemzeti kultúra ápolása
- Jótékonysági, kulturális rendezvények szervezése
- Kapcsolattartás a határon túl élő magyarsággal
- Érdekvédelem, segélyezés
- Krónikásének Alapítványi Zeneiskola, gyermekek oktatása

Adószám: 18061419–1–41
OTP Rt.: 11702036–20604211

Köszönjük, hogy támogat minket: Bérai Nagy

ÉFOÉSZ

Segítse a leghátrányosabb réteg, az értelmileg sérült emberek életfeltételeinek javítását azzal, hogy adójának 1%-át legnagyobb szervezetük, az Értelmi Fogyatékosok Országos Érdekvédelmi Szövetségének javára ajánlja fel!

Adószám: 19002529-1-01

Törvény az szja egy százalékának közcélú felhasználásáról

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (szja-tv.) jogot ad a magánszemélynek arra, hogy befizetett adója – szja-tv.-ben meghatározott részének, azaz egy százalékának – közcélú felhasználásáról törvényben megjelölt kedvezményezett javára nyilatkozatban rendelkezzék. A magánszemély e jogának megvalósulását szolgáló eljárás szabályairól és a kedvezményezettek köréről szóló törvény néhány paragrafusát ismertetjük:

1. § Az szja-tv. 45. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel, e törvény alkalmazásában befizetett adónak azt az összeget kell tekinteni, amely a magánszemély adóbevallásában vagy az adóbevallást helyettesítő munkáltatói elszámolásában az összevont adóalap adójának összegéből a kedvezmények levonása után fennmarad, feltéve, hogy ezt az adót a magánszemély megfizette…

3. § (1) Az 1. § rendelkezése szerint meghatározott összeg egy százalékáról csak teljes egészében és csak egy kiválasztott kedvezményezett javára lehet rendelkező nyilatkozatot adni.

(2) Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal a magánszemély rendelkező nyilatkozata és az adóbevallás (az adóbevallás helyettesítő munkáltatói elszámolás) vonatkozó adata alapján az 1. §-ban meghatározott összeg egy százalékát utalja át a kedvezményezett javára.

4. § (1) E törvény alkalmazásában kedvezményezett

a) a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény szerinti egyház, vallási felekezet, vallási közösség (a továbbiakban: egyház) b) pontban felsorolt közszolgálati (közcélú), illetőleg hitoktatási tevékenysége, ha az egyházat a bíróság a magánszemély rendelkező nyilatkozata évének első napja előtt legalább három évvel korábban nyilvántartásba vette; a továbbiakban az adott egyház jogosult az említett tevékenységeket ellátó egységei (intézményei stb.) között az egy-egy konkrét közszolgálati (közcélú) tevékenységre vonatkozó összeg elosztására; a kedvezményezhetőségre igényt tartó egyházak adószám hiányában az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivataltól technikai adószámot kérnek azzal, hogy e törvény alkalmazásában a technikai adószám is adószámnak minősül;

b) azon – az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény szerinti – társadalmi szervezet (kivéve a pártot, munkaadói és munkavállalói érdekképviseleti szervezetet), azon alapítvány, amelyet a bíróság a magánszemély rendelkező nyilatkozata évének első napja előtt legalább három évvel nyilvántartásba vett, és alapszabálya, illetőleg alapító okirata szerint az említett rendelkező nyilatkozat évének első napja előtt legalább egy évvel betegségmegelőző és gyógyító, szociális, kulturális, oktatási, tudományos, kutatási tevékenységgel, a gyermekek, a fiatalok, az időskorúak, a fogyatékosok, a hátrányos helyzetűek segítésével, a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek, illetve a határon túli magyarság támogatásával, környezetvédelemmel, műemlékvédelemmel, természetvédelemmel, gyermek- és ifjúságvédelemmel, közlekedésbiztonsággal, az állampolgári jogok, a közrend, közbiztonság védelmével, kizárólag gyermek-, ifjúsági és szabadidősport, valamint a fogyatékosok sporttevékenységével ténylegesen foglalkozik, figyelemmel a (2) bekezdésben foglaltakra is;

c) a közalapítvány, feltéve, hogy az alapító okirata szerint b) pontban felsorolt tevékenységekkel foglalkozik;

d) a következőkben felsorolt országos közgyűjtemény és egyéb kulturális intézmény: Hadtörténeti Múzeum, Iparművészeti Múzeum, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, Kortárs Művészeti Múzeum, Közlekedési Múzeum, Magyar Állami Operaház, Magyar Nemzeti Múzeum, Magyar Nemzeti Galéria, Magyar Természettudományi Múzeum, Mezőgazdasági Múzeum, Nemzeti Színház, Néprajzi Múzeum, Országos Műszaki Múzeum, Országos Széchényi Könyvtár, Országos Levéltár, Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár, Petőfi Sándor Irodalmi Múzeum, Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár, Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szépművészeti Múzeum, Testnevelési és Sportmúzeum, a Magyar Tudományos Akadémia, a Központi Műszaki Fejlesztési Alapprogram, az Országos Tudományos Kutatási Alapprogram, a Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram, a Felsőoktatás Fejlesztési Alapprogram, az elkülönített állami pénzalap, azok a színházak, közgyűjtemények, közművelődési intézmények, amelyek a rendelkező nyilatkozat évének első napja előtti három év valamelyikében a helyi önkormányzattól éves támogatásban részesültek.

Az a szervezet lehet kedvezményezett, amely belföldi székhelyű, és a hazai lakosság, illetőleg a határon túli magyarság érdekében működik, és nyilatkozik arról, hogy pártoktól független, azoktól támogatást nem kap, országgyűlési képviselőjelöltet a rendelkező nyilatkozat(ok) évét megelőző utolsó választáson nem állított és nem támogatott, továbbá ezt az alapszabályban, alapító okiratában a továbbiakra is kizárta, és az APEH-nál nyilvántartott, esedékes köztartozása nincs, az önkormányzati adóhatóság és a vámhatóság által 30 napnál nem régebben kiállított igazolással rendelkezik, mely szerint a kiállító szervezetnél nyilvántartott, esedékes köztartozása nincs…

Intézményünk a Pallas Oktatástörténeti Alapítvánnyal együttműködik.
Pallas Oktatástört. Alap.
Adósz.: 19178659–1–13

Tisztelt adózó állampolgár!
Kérjük, hogy befizetett jövedelemadója 1%-ával Ön is támogassa a számítástechnikai szakképzés segítésére létrejött
NEUMANN ISKOLA ALAPÍTVÁNYT.
Adószám: 18571255–2–10

Adószám: 19195173–1–14
Az ország egyetlen, vidéki Beszédjavító Általános Iskolája működésének segítésére.

BENCÉS ÖREGDIÁKOK!
A Szent Benedek Kulturális Alapítvány adószáma:
18052040–1–43
„Adótok 1%-át ide utalhatjátok!"

Világ Világossága Alapítvány Pécs
Egyedül a Dunántúlon, 10 év óta a vak és csökkentlátó gyermekek egészségügyi ellátását, oktatását, képzését, foglalkoztatását biztosítjuk.
Adószám: 19028509–1–02
Segítsen, hogy segíthessünk!

Fontos a múltunk, fontos a jelenünk, de legfontosabb a jövőnk! Tegyen egy építőkövet a Szabadtéri Néprajzi Múzeum teljes felépítéséhez, ajánlja fel személyi jövedelemadójának 1%-át! Az idén 30 éves múzeum Magyarország legjellegzetesebb tájainak 18-20. századi népi építészetét, lakáskultúráját, életmódját mutatja be eredeti épületekkel és tárgyakkal.
SZABADTÉRI NÉPRAJZI MÚZEUM
ADÓSZÁM: 15321154-2-13

BUDAPEST FŐVÁROS LEVÉLTÁRA

TISZTELT BUDAPESTI POLGÁR

Van egy hely, ahol az Ön és családja állampolgári létének, élete munkásságának nélkülözhetetlen dokumentumait őrzik.
Van egy hely, ahol kulturális örökségünk iratait megtalálhatja.
Ez a hely *Budapest Főváros Levéltára*. Az itt őrzött pótolhatatlan érték veszélyben van.
Ha ezeket az iratokat nem tárolják megfelelően, gyermeke, unokája nem tudja többé igazolni, hogy Ön élt, dolgozott és tulajdont szerzett.
Ha ezeket a dokumentumokat nem őrzik szakszerűen, történelmünk egy része tűnik el.
Most hozzájárulhat ahhoz, hogy Ön, gyermeke, unokája a jogainak védelméhez szükséges iratokhoz biztonságosan hozzájusson.
Most tehet azért, hogy a jelen sokszor zűrzavarosnak tűnő eseményeiről a jövő tanárai pontos képet adhassanak unokáinak.
Ha úgy dönt, jövedelemadójának 1%-át a 15490737-2-41 adószámra utalhatja.

Kérjük, támogassa szja-ja 1%-ával

a keresztyének, valamint az egyházak közeledését, együttműködését és egységét munkáló

Ökumenikus Tanulmányi Központot.

Adószáma: 18008223-1-01

Hálás szívvel köszönjük!

SZERETNE GYERMEKÉNEK JÓ KÖZÖSSÉGET?
...Élményekben gazdag táborokat, izgalmas sportversenyeket, érdekfeszítő vetélkedőket, vidám túrákat?
SZERETNE GYERMEKÉNEK BOLDOG GYERMEKKORT?
Ha IGEN, úgy tisztelettel kérjük, hogy személyi jövedelemadójának 1%-val SEGÍTSE a
Magyar Úttörők Szövetségét
adószámunk: 19014386-243

Special Olympics hungary

KÉRJÜK, HOGY TÁMOGASSÁK A MAGYAR SPECIÁLIS OLIMPIA SZÖVETSÉG KERETÉBEN VERSENYZŐ ÉRTELMI FOGYATÉKOS SPORTOLÓKAT!

SZÁMLASZÁM: 10102093-30607003-00000009
SZÖVETSÉGÜNK 1989-TŐL MŰKÖDIK.

KÖSZÖNETTEL: MAGYAR SPECIÁLIS OLIMPIA SZÖVETSÉG ELNÖKSÉGE

The Ministry of Culture and Education
and the Palace of Art request the pleasure
of your company at the opening of

JULIUS MAROSAN'S

Art in Emigration 1957–1993
on 11th August 1994 at 6 p.m.

Opening by

GÁBOR PATAKI

art historian

Ernst Múzeum
Budapest VI. Nagymező utca 8.
Open till 12th September 1994
daily 10–18 hours, closed on Mondays

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium
és a Műcsarnok meghívja Önt

MAROSÁN GYULA

művészete az emigrációban 1957–1993
című kiállításának megnyitójára
1994. augusztus 11-én, 18 órára

A kiállítást megnyitja:

PATAKI GÁBOR

művészettörténész

Ernst Múzeum
Budapest VI. Nagymező utca 8.
A kiállítás megtekinthető 1994. szeptember 12-ig
Hétfő kivételével, naponta 10–18 óráig

A megnyitót
támogatja
a Hungarovin Rt.

The Ministry of Culture and Education
and the Palace of Art request the pleasure
of your company at the opening of

JULIUS MAROSAN'S

Art in Emigration 1957–1993
on 11th August 1994 at 6 p.m.

Opening by

GÁBOR PATAKI

art historian

Ernst Múzeum
Budapest VI. Nagymező utca 8.
Open till 12th September 1994
daily 10–18 hours, closed on Mondays

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium
és a Műcsarnok meghívja Önt

MAROSÁN GYULA

művészete az emigrációban 1957–1993
című kiállításának megnyitójára
1994. augusztus 11-én, 18 órára

A kiállítást megnyitja:

PATAKI GÁBOR

művészettörténész

Ernst Múzeum
Budapest VI. Nagymező utca 8.
A kiállítás megtekinthető 1994. szeptember 12-ig
Hétfő kivételével, naponta 10–18 óráig

A megnyitót
támogatja
a Hungarovin Rt.

MAROSÁN Gyula

Kortársak szobrász-tárlata az Ernstben

Magyarok — Kanadából

Nem is olyan rég a kanadai piktúra és grafika eredményeiről számolhattam be olvasóinknak lapunk hasábjain. *„A globális falu”* — ahogyan saját magukat nevezték önironikusan — vagyis hát ez a kontinensnagyságú ország akkor szintén kortársi termést mutatott be Budapesten. Most az *Ernst Múzeumban* plasztikájukból hozott ízelítőt mutattak be a hazai érdeklődőknek. Tették pedig ezt cserekiállításként, *a magyarok májusban lezajlott torontói bemutatkozása után*, amikor kisplasztikánk és éremművészetünk szerepelt az óceánon túl. Ami pedig külön is kedvessé teszi most számunkra ezt a kis seregszemlét: tucatnyi magyar származású résztvevője van ennek a soknemzetiségű, tipikusan kanadai „keresztmetszetnek”.

Nem véletlenül említi és emeli ki ezt a tényt külön is *Nágay Ráhmer Mária* — a kanadai szobrász-szövetség kiállítási megbízottja — a katalógus kézzel írott, magyarul fogalmazott előszavában: *„Többen vagyunk, akik művészetünk alapját Magyarországon szereztük, ami nagyban hozzásegített, hogy új hazánkban sikerben és elismerésben részesültünk és erre büszkék és hálásak vagyunk...”* Mi pedig már előljáróban hozzátehetjük a magunk részéről, hogy bár olykor a nevük sem felismerhetően magyar, de megváltoztathatatlanul ideköti őket születésük, származásuk, neveltetésük, és a mostani, csoportos visszatérés nyomán — biblikus hasonlattal élve — az óhaza is büszke lehet évtizedek után megtért „tékozló fiaira”.

Boszin Endre például még az itteni iparművészeti főiskolán folytatta művészeti tanulmányait és közvetlenül a felszabadulást követő években még kiállított a régi Műcsarnokban. Aztán jött az 1956-os cezúra — mint oly sok más kortársa és sorstársa esetében — és az óperencián túl lelt második otthonára. Ám a kapcsolatot az óhazával nem vesztette el végleg, már évekkel ezelőtt is kutatta és meg is találta a művészeti visszatérés, a hivatalos hazalátogatás lehetőségét. Ilyen alkalom volt például számára a FIDEM Budapesten rendezett, nemzetközi éremkiállítása, amelyen ő is részt vett Kanada színeiben. Most mértanian absztrakt bronzaival szerepelt ezen a seregszemlén, amelyekben a kerek és szögletes meg a pozitív és negatív formák ellentéte eredményez dinamikus párbeszédet, dekoratív szobrászi felületet.

Attila Jozef Keszei a budapesti műszaki egyetemen végzett, a zebegényi szabadiskolában folytatta művészeti tanulmányait. A teljesen hagyományos bronz-portré terén éppolyan otthonosan mozog, akár a vegyes technikával készült, és a legkülönfélébb alapanyagokat hasznosító, teljesen elvont kompozíciók területén. Az pedig, hogy a politizálás sem idegen tőle, legjobb értelemben vett pacifista alkotása mutatja, amelynek kissé hosszadalmas címadása is önmagáért beszél: *Elsősegély felszerelés nukleáris szennyeződés esetére — C modell.* Ez a nézőt is elgondolkodtatja az emberiség esélyeiről. *Ora Markstein* izraeli „kerülőúttal” jutott el Kanadába. Budapesten még a felszabadulás előtt végzett a főiskolán, *Jassik Álmos* tanítványaként, Tel-Avivban pedig *Michael Kara* volt a mestere. Itt most kizárólag többalakos, figurális kompozíciókkal szerepelt, amelyek közül a cseresznyefa *Család* az anyag erezetét is játszani engedi — e műfaj íratlan törvényei szerint.

Művészek és művek a megnyitón...

Anna Kohn: Megbocsátás

MTI Fotó

Marosán Gyula még *Aba-Novák* festőiskolájában „alapozott”, de azóta festészet mellett szobrászattal és építészettel is foglalkozott. Mostani vendégszereplésének érdekessége, hogy az Ernst Múzeumban már 1935-ben, aztán pedig 1956-ban is szerepelt munkája. Szobrai bekerültek több hazai közgyűjteménybe is, díjakat nyert itthon és külföldön egyaránt. Vegyes technikájú fa-plasztikái a geometrikus absztrakció meg a pop-art sajátos keverékét nyújtják, amelyek nem nélkülözik a humort, sőt, az önirónia sem, *(Sárika konyhája* vagy *A három grácia).* A másik végletet képviseli *Elizabeth Schontelol* alias *Mérei Erzsébet*, aki autodidaktaként küzdötte fel magát szobrászművésszé Torontóban, és kizárólag természethű aktokat mintáz, nemes anyagokból (alabástromból és márványból).

A bevezetőben már említett Nágay Ráhmer Mária olasz és francia földön teljesítette ki itthon elkezdett művészeti tanulmányait. Sajátos, neoklasszikus plasztikai világot alakított ki és ezek a nyújtott, gótikus formák kiválóan alkalmasak többalakos, biblikus példabeszédek megjelenítésére. Nem véletlen, hogy munkái a múzeumok mellett számos templomban láthatók világszerte, magán- és közgyűjteményekbe egyaránt bekerültek *Dora de Pedery-Hunt* közvetlenül a felszabadulás előtt diplomázott itthon, ezúttal kizárólag bronz-érmekkel szerepelt, amelyektől nem idegen a karikírozás sem. Végül az autodidakta *Andre Posa* csak számokkal jelöli főleg alapanyagában és felületkezelésében behízelgő, teljesen elvont munkáit.

Ez a „leltár” persze korántsem teljes, hiszen csak a magyar származású művészeket vette számba a mai kanadai szobrászat képviselői közül. De talán ez a kiragadott példasor is híven érzékelteti az ottani, kortárs plasztika lényegét: *az európai gyökerek, az óhazából örökölt tradíciók továbbélését az Újvilágban.*

Wagner István

Könyvekről

Az újra felfedezett filozófus

Szerény márványtábla a moszkvai Novo-Gyevicsje-i temető kőfalán. A felirat ennyi: *Varjas Sándor filozófus—bolsevik. 1885—1939.* Lakonikussága sok idelátogatót késztet kérdésre: ki volt Varjas Sándor?

A valós helyzetet *Selmeczi József* — az egyik, ha nem a legjobb ismerője — húsz esztendeje publikált tanulmánya címében így fogalmazta meg: „Varjas Sándor — egy elfelejtett magyar filozófus”. Bár *Mátrai László* akadémikus szakmai támogatásával 1971-ben magyarul is megjelent egy válogatás Varjas filozófiai tanulmányaiból, a közvéleményben az igazi áttörést a feledés homályából *Illyés Gyula* életrajzi fogantatású kötete, a *Beatrice apródjai* jelentette. Illyés tanítványa volt a pedagógusnak is kitűnő Varjasnak, így módjában állt megfigyelni, majd évtizedek múltával érzékletesen plasztikussá formálni a Varjas-portrét. *„Tanár volt, hitelesen tanárias, ott a főbenjáró megfeleltetés alatt is. Görnyedten is emelt fejű, amikor magyarázatba kezdett.”*

Filozófus? Tanár? Melyik a kettő közül?

A dombóvári hatgyermekes família második gyermekeként 1885. január 19-én született. Hatodikus gimnazista koráig Kaposvárott tanult, 1903-ban iratkozik be a budapesti tudományegyetem bölcsészkarára. 1907-ben kapja kézhez történelem—latin—görög szakos középiskolai tanári diplomáját, és 1908-ban lesz a filozófia doktora. Már mint politikailag és világnézetileg meggyőződéses szocialista kezdi meg tanári működését a jászberényi főgimnáziumban. Miközben egyremásra jelennek meg filozófiai, esztétikai, pedagógia-módszertani értekezései a helyi és országos lapokban, részt vesz a város politikai életében, s rövidesen Jászberény képviselőjével, *Apponyi* gróffal is összeütközésbe kerül. Ez a magyarázata annak, hogy 1911-ben Varjast már nem találjuk a városban, „szabadságolják”: le kell mondani állásáról.

Budapesten folytatja, s egészen 1919-ig a VI. kerületi felsőkereskedelmi iskolában történelmet tanít. A háború évei alatt élénk elméleti antimilitarista tevékenységet fejt ki, majd a tanácshatalom idején — már a kommunista párt tagjaként — a központi bizottság pártpropagandáját vezeti. A Tanácsköztársaság bukása után internálják, az ellenforradalmi bíróság 12 évi szigorított börtönnel sújtja: innen szabadítja ki 1922-ben a szovjet kormány egy fogolycsere-egyezmény keretében. Filozófiai és oktató munkája itt, az új hazában teljesedik ki: 1926-ban jelenik meg könyve, *Az újkori filozófia története*, amely kísérlet egy marxista megvilágítású filozófiatörténet megteremtésére. Újabb könyve, a *Logika és dialektika* a matematikai logika eredményei és a dialektikus logika egységbe ötvözését kísérli meg.

A Külügyi Népbiztosságon töltött egy esztendőt és néhány évi könyvkiadói elfoglaltságot leszámítva a moszkvai egyetem fizika—matematikai fakultásán dolgozik, s ott is hal meg, mondhatni a munkahelyén.

E nagyívű pálya számos elemét látva, de még több foghíját sejtve, különös örömmel vettük kézbe az ELTE Filozófiai Tanszékének gondozásában, *Horváth József* tanszékvezető szerkesztésében közreadott *Tudással hittel. Varjas Sándor (1885—1985)* című kötetet. Örvendetes, hogy a Varjas-kutató Selmeczi mellett kiváló történészek, filozófusok és filozófiatörténészek szövetkeztek a jeles forradalmár hagyatékának feldolgozására. A viszonylag ismertnek tekinthető filozófiai munkásságot új megközelítésű tanulmányokkal tették érdekesebbé és teljesebbé a közreműködő szerzők: *Erényi Tibor, Gondi József, Szigeti András, Szigetvári Sándor, Szilágyi László, Bárd András, Rédei Miklós, Farkas Endre* és *Szegedi Péter* tanulmányaira gondolunk itt.

Selmeczi József elemző tanulmánya és *Császtvay Istvánnak A pedagógus Varjas Sándor portréjához* fűzött, a jászberényi munkásságra vonatkozó megjegyzései arra mutatnak rá, hogy odaadó kutatómunkával az idő mélyén kallódó emlékcserepek lassan már egységes képpé illeszthetők össze. Császtvay módszerével a már-már elfeledett portré plasztikusabbá formálható, az emócionális indítékok — és az életút budapesti és moszkvai szakaszának — teljesebb ismeretében Varjas szellemi hagyatéka még érthetőbbé válhat.

Bencsik Máté

Muzsika

Gardelli

Lamberto Gardelli téli koncertciklusának öt estjéből hármat tudtam meghallgatni — de, azt hiszem, e három este is alkalmat adhat a maestro jelenlegi portréjának megrajzolásához.

Gardelli már belépett 71. életévébe; amikor negyedszázaddal ezelőtt megismertük, 45 éves volt. Természetes, hogy huszonöt év alatt változik egy előadóművész felfogása, stílusa, temperamentuma, egész művészete. Az Operaházban feltűnt maestrót akkoriban áradó szenvedélyessége, viharos temperamentuma és zenei igényessége miatt szerettük meg, e tulajdonságai folytán vált közönségünk kedvencévé.

Most a zenei igényesség — tehát a hangzás és az értelmezés, a frazírozás és a színpaletta tökéletes kidolgozottsága — változatlan. De a szenvedélyesség helyét a líra, a temperamentumét a visszafogott elmélyültség foglalta el. Leszűrődött a művészete, tempói kissé lelassultak, s most már nem a ritmusban tobzódó gyors tételek jelentik tolmácsolásai tetőpontját, hanem a lírai lassúk és az emelkedett, átszellemült darabok-részletek. Természetes, hogy nélkülözzük a régi Gardelli-produkciók elemi erejét, robbanó feszültségét. Ám kárpótlást kapunk egy-egy szélesen kiénekeltetett lassú-lírai kantilénában, a derűsen opalizáló zenekari színekben, vagy például *Dvorák* Requiemje magasztosan emelkedett muzsikájának újra alkotásában. (Talán merész gondolat: most, ezzel a Gardellivel szeretnénk az Operában *Wagnert* hallgatni...)

Így hát e három koncert legnagyobb élményét egyrészt a Dvorák-Requiem, illetve az elhangzott Haydn-, Mozart- és Brahms-szimfóniák lassú és középtempójú tételei nyújtották. Mindenek előtt a Dvorák-mű, amelynek magasztos fenségességét, szerkezetének architektóniáját talán soha nem hallottuk ilyen meggyőzően. Az *Állami Hangversenyzenekar* mindhárom estén nagyon szépen muzsikált, látszott, hogy örömmel és odaadással muzsikál együtt a maestróval. A Requiemben kitűnő volt az *Állami Énekkar* teljesítménye (bár — nyilván az akusztika, vagy az én helyem akusztikája miatt — túlsúlyba került a tenorszólam), és a kiváló *Kincses—Takács Tamara—Ilosfalvy—Gregor* szólista-quartett. Legfeljebb egy megjegyzésünk lehet, de ez nincs összefüggésben a művészi produkcióval: kissé bizarr ötlet Karácsony előtt egy nappal — egy requiemet műsorra tűzni...)

Gardelli egy saját művét is eldirigálta: *Costrast's* című öttételes szvitjét. A közel 50 perces darab utóromantikus hangvételű, tradicionális, ám — és ez bizony nagy érdem korunkban — föltétlenül szívből fakad és őszinte!

S végül: Lamberto Gardelli ugyan 25 év alatt bebizonyította, hogy univerzális, művész mégis — természetesen — az olasz mesterek műveinek tolmácsolásaiban adta a legnagyobb élményt. S ez történt most is. Az egyik este kezdőszámaként Rossini C-dúr vonós-szonátáját vezényelte, a 12 (!) éves zseni ragyogó darabját. Ez a zenélés volt a legnagyobb pillanata e koncertciklusnak, itt felcsillant a „régi” Gardelli minden erénye is. S külön ki kell emelni *Koó Tamás* és *Novák László* tüneményes cselló-, illetve nagybőgőszólóit!

Várnai Péter

PÁRVÁLASZTÁS • CSALÁDVÉDELEM • SZEXUALITÁS
Intim
ÁRA: 25,50 Ft
TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ LAP • 1986. DECEMBER
Új kiadvány.
Ízelítő a tartalomból:
– A tahiti szűzek öröksége minden nő öröksége.
– Játéklehetőség: elemezzük alvási pózainkat.
– Hogyan lehet megszabadulni a hűtlen kedves emlékétől?
INTIM – legbelsőbb életünk őszinte tükre.
Kapható az újságárusoknál. Ára 25,50 Ft.

Akkumulátor- és Szárazelemgyár felvesz villamosipari karbantartó technikusi munkakörbe főiskolai, illetve középfokú végzettségű munkatársat.
Jelentkezés:
290-433 vagy
494-900/245 mellék.

SOFT QUALITY SUPPORT
QUALITY
SUPPORT
1. Érték
2. Megtakarítás
3. Elégedettség
4. Megbízhatóság
5. Disztingválás
6. Védjegy
7. Biztosítás
8. Tervezés
9. Hozzáállás
10. Team-munka
A jó minőségű software:
Érdeklődni lehet:
1021 Budapest,
Völgy u. 31/b.
Tel.: 167-300, 854-324
SQS
QUALITY

Akkumulátor- és Szárazelemgyár felvesz férfi szociálpolitikai csoportvezetőt, középiskolai végzettséggel, szoc. pol. gyakorlattal. Felvételnél raktárgazdálkodási ismeretek előnyt jelentenek.
Jelentkezés:
290-433, vagy
494-900/245 mellék.

Ülést tartott a Minisztertanács

A kormány szóvivőjének tájékoztatója

(Folytatás az 1. oldalról)

legfeljebb három, illetve nyolc nap alatt intéznek el. Persze, hadd tegyem hozzá, *az állampolgáron is múlik*, az is kell, hogy igénybe vegyék mindenütt *a munkaidőn túli* ügyintézési lehetőségeket. Én példamutatónak tartom az ilyen rendelkezések szellemét, mert azt a szemléletet tükrözi, arra a magatartásra ösztönöz, *amire a kormányzat is elkötelezte* magát. Az a feladat, hogy minden munkahelyen, minden döntésnél töretlenül *érvényesüljön a munkaidő sérthetetlensége és az ellenőrzés*. Egyebek között a sajtó is töltse be ezzel kapcsolatos hivatását.

A MAGYAR HÍRLAP *munkatársa azt kérdezte: miként vélekedett a Minisztertanács a kormány félhivatalos lapjának munkájáról.*

A Magyar Hírlap kérdez (Tábori András főszerkesztő-helyettes)

— Azzal kezdeném, hogy a kormányzat igen nagy figyelmet fordít a sajtó, a rádió, a televízió tevékenységére, hiszen úgy véli, hogy *a sajtó a szocialista demokrácia továbbfejlesztésének egyik leglényegesebb* eszköze. Másrészt az emberek — köztudomású — *elsősorban a televízióból, a rádióból és az írott sajtóból* értesülnek a kormányzat célkitűzéseiről, feladatmeghatározásairól, munkájáról. Szeretnénk, ha a sajtó — mint azt az utóbbi időben tette — továbbra is *minél pontosabban, hivebben tükrözné* a kormány tevékenységét, folyamatosan követné a kitűzött célok megvalósulását. A kormány *ebben a szellemben, ilyen nézőpontból* kiindulva vizsgálta meg szombaton a Magyar Hírlap munkáját és helyzetét. A Minisztertanács elé terjesztett jelentés *összefoglalta a Magyar Hírlap fejlődésének fő jellemzőit* a legutóbbi fél évtizedben, s úgy találta, hogy a Magyar Hírlap — *mint a kormány félhivatalos lapja* — a kormányzati döntések céljáról, hátteréről *folyamatosan, jól tájékoztatja olvasóit, eredményesen mozgósít a határozatok végrehajtására, megfelelő fórumot ad a tanácsi munkának.*

A Magyar Hírlap munkájáról

— Egyébiránt lapjaink legfiatalabbja, a Magyar Hírlap is immár 18 éves, vagyis nagykorú lett, noha 70 ezer körüli napi példányszáma még meglehetősen mérsékelt. *Remélhető azonban, hogy a lap új formátuma, a korszerűbb nyomdatechnika, az igényes szerkesztői munka, a jól választott fotók folyamatosan, tovább növelik a lap népszerűségét és kelendőségét.* A kormány arra hívta fel a Magyar Hírlap szerkesztőségét, hogy *fokozza vitakészségét*, határozottabban lépjen fel *az állami munkát nehezítő, annak tekintélyét csorbító, bürokratikus* megnyilvánulásokkal szemben, és *céltudatosan erősítse tovább immár jól kialakult sajátos* karakterét. Az intézkedések megszületése előtt a lap bátran adjon teret *a társadalmi vitáknak*, olvasói levelek közlésével, cikkekkel, riportokkal *segítse az úgynevezett visszacsatolás* folyamatát is, vagyis a döntéshozó fórumok sokrétűbb elmélyedését az ügyekben, tájékozódását. *A Magyar Hírlap olvasótáborának jelentős része az államigazgatás és a tanácsok dolgozóiból áll.* Az igazgatás decentralizálásával a lakosságot érintő tanácsi hatáskörök zöme most *a helyi tanácsokhoz* került. Ezért a szerkesztőség jól teszi, ha a jövőben mind *mélyebbről, mind szélesebb körből meríti* írásainak témáját. Figyelembe kell azt is venni, hogy manapság már a kormány félhivatalos lapjának véleményére *külföldön* is adnak. Ezért hasznos, ha a lap — tájékoztatáspolitikánk alapelveinek kellő érvényesítése révén — *minden tekintetben hűen, pontosan, hitelesen tükrözi és támogatja az országban végbemenő gazdasági, társadalmi és politikai* folyamatokat.

A NÉPSZABADSÁG *munkatársa megkérdezte, hogy mi a véleménye a kormány szóvivőjének a lapok hasábjain zajló különböző vitákról.*

— *Híve vagyok a vitáknak!* A sajtótörvény, amelyet — mint ismeretes —, lassan egy éve alkotott meg a magyar Országgyűlés és amely az elmúlt év szeptember elsejével lépett hatályba, maga is *bátorítja a vélemények szabad ütköztetését.* Feltétlenül hasznos, ha minden lap, minél több tapasztalatot tükröz, és ezeket bátran szembesítjük egymással. Természetesen a sajtótörvény egész tapasztalatát ilyen rövid idő alatt nehéz a teljesség igényével összegezni. Én azt hiszem azonban, hogy egészében sok jó tapasztalatot szerezhettek az újságírók, s remélem sok jó tapasztalatot szereztek az olvasók is. Éspedig nemcsak *a bátrabb vitaszellemből*, amely a szocialista demokrácia fejlődésének egyik bizonyítéka, hanem abból is, hogy *a sajtó tájékoztatásának kötelezettsége* szélesebb körben érvényesül, mint korábban. Nem titok, hogy a korábbi időszakban *egyes gazdasági, vállalati, intézményi vezetők nagyon könnyedén ráztak le* az újságírókat azzal, hogy *erről most ne írjanak, minek ezzel foglalkozni, nem időszerű* ... A sajtótörvény megszülése és életbe léptetése óta az újságíró, a szerkesztő joggal hivatkozhat arra, hogy a törvény értelmében *csak meghatározott* vállalati vagy államtitok esetén lehet a tájékoztatást megtagadni. Úgy hiszem, hogy ez az újságírók nehéz munkáját könnyíti valamivel. Ugyancsak könnyíti az is, hogy a sajtó dolgozói a törvény értelmében *a közérdekű bejelentővel azonos védelemben* részesülnek. Tehát, ha valamelyik újságíró egy nagyon fogas, bonyolult ügyben az igazság nyomába szegődik és megpróbálja annak minden ága-bogát felderíteni, persze, hogy időnként nehézségekkel, meg nem értéssel, esetleg akadályoztatással is találkozik, de immár mégiscsak jobban, határozottabban *maga mögött érezheti a törvény védelmét és segítségét.* És azt hiszem, hogy ez összességében hozzájárul ahhoz, hogy sajtónk színvonala örvendetesen tovább javul; ezt tükrözik az olvasói levelek, ezt tükrözi a nézők, a hallgatók, az olvasók részéről a sajtó iránt megnyilvánuló figyelem, és hadd tegyem hozzá: *szeretet* is!

Több a közérdekű bejelentés

A MAGYAR NEMZET *munkatársa arra volt kíváncsi, hogy nemzetközileg milyen visszhangot keltett a magyar sajtótörvény.*

— Immáron alaposabban tanulmányozhattuk sajtótörvényünk nemzetközi visszhangját, s a szomszédos baráti országok sok elismerő véleménye mellett figyelembe vettük a más országok részéről elhangzott megnyilatkozásokat is — mondta a kormány szóvivője. — Ismereteink szerint *egyértelműen rossz, elmarasztaló, elítélő kritikát sehol nem kapott* a sajtótörvény, még ott sem, ahol persze jobban szerettek volna egy — hadd fogalmazzak így — polgári demokratikus értelemben felfogott sajtótörvényt látni. Elismerik azt, hogy *sajtótörvényünk lényegesen szélesíti* a magyar sajtó lehetőségeit, sokrétű, színes megbízható tájékoztatásra ad lehetőséget, és még az egyik — velünk korántsem rokonszenvező — rádió riportere is így fogalmazott: *„Első látásra pozitívnak tűnik az újságíróknak adandó információ kötelezettsége."* Nekem személy szerint az a hozzáfűznivalóm, hogy *nemcsak első látásra!* Figyelemre méltónak tartom azt is, hogy egyes orgánumok kiemelkedő jelentőségű fejlődésnek minősítették az elmúlt évben a magyar sajtótörvény meghozatalát. Persze nem szeretnék arról sem hallgatni, hogy egyes nyugati és különösen emigráns magyar sajtóban *szélsőséges, ellenséges nézetek* is teret kaptak, kapnak — hiszen a kommentárok még mindig tovább folynak —, de a józanabb értékelők mindenütt arra mutatnak rá: *a magyar sajtótörvény része a szocialista demokrácia teljesebb körű kibontakoztatásának*, és sikere persze attól is függ, hogy mi, valamennyien, milyen mértékben tudunk élni vele.

A MAGYAR RÁDIÓ *munkatársa az iránt érdeklődött: mi az oka annak, hogy a vállalati vezetők ellen indított bűnvádi eljárások megszaporodtak. Másik kérdése arra irányult: a kormány tervezi-e az orvosi műszerek országos szervizhálózatának létrehozását?*

— A kormány mindkét témában megtárgyalta a *Központi Népi Ellenőrzési Bizottság* elnöke által előterjesztett jelentést. Ami az első kérdést illeti: a KNEB vizsgálata azt tárta fel, hogy az utóbbi években *valóban megszaporodtak* a közérdekű bejelentések. Ezek között — sajnos —, számos olyan névtelen levél is van, amely vezetők munkáját bírálja. Nem tudom, szükséges-e, de talán nem árt újra elmondani, hogy *a törvény megfelelő jogvédelmet nyújt* a bejelentőknek. Tehát *nem feltétlenül indokolt, hogy egyes gazdasági vezetők törvénytelen tevékenységét, üzelmeit leleplező felszólalók, bejelentők a háttérben maradjanak.* Azt azonban nem hallgathatom el, hogy ezek a — társadalom számára káros visszaéléseket, veszteségeket, panamákat nyilvánosságra hozó — bejelentések segítenek mindnyájunkat a közélet, a gazdasági kapcsolatok törvényes rendjének megőrzésében. *A kormány annak is örül, hogy a sajtó gyakrabban ad hírt a közérdekű bejelentések alapján lefolytatott* vizsgálatokról és azok eredményeiről. Ami pedig a valós helyzetet illeti — hiszen a kérdés fele erre irányult —: egyértelmű tendenciákról a KNEB jelentése sem tudott beszámolni. Van, ahol javulás tapasztalható, van, ahol stagnálás és van, ahol romlás észlelhető. Helyenként mintha csökkent volna a kötelező előrelátás, „régies" kifejezéssel: *csökkent az éberség.* Magam is nem egyszer olvastam arról, hogy csalással, visszaéléssel vádolt vezetőkről kiderült, *hasonló cselekményekért* már büntetve voltak. Viszont nemigen lehet olvasni arról, hogy *felelősségre vonták volna azokat, akik ilyen embert újból gazdasági vezetői funkcióba* állítottak. A KNEB jelentése is rámutat arra, hogy sok helyütt megelégednek azzal: a vétkeseket felelősségre vonják, de *még az események mozgatórugóit sem* tárják fel, tehát a „távolabbi" felelősöket nem vonják felelősségre. Változó gazdasági életünkben — úgy tűnik — *a korábbiaknál több szerencselovag, kalandor* tűnt fel. Márpedig a közösséget megkárosítók, a nyerészkedők ellen a továbbiakban is minden lehető eszközzel, *törvényeink teljes szigorával* kell fellépnünk.

— Ami a másik kérdést illeti, azzal kezdeném, hogy a VI. ötéves tervben és azóta is *igen jelentős eszközökkel számottevő eredményeket értünk el* a kórházak, az egészségügyi intézmények műszerellátásában. Egy sor rendkívül értékes gép, műszer beszerzésére került sor, amelyeknek folyamatos üzemeltetése, karbantartása és javítása a szó szoros értelmében életbevágó feladat. *Az orvosi műszerek országos szervizhálózata működik*, hiszen például a Röntgen- és Kórháztechnikai Vállalat megyei kirendeltségekkel is rendelkezik. Ezek végzik az orvosi műszerek 35 százalékának javítását. A Magyar Tudományos Akadémia műszerügyi szolgálata, s egyéb kisebb vállalatok is javítanak kórházi műszereket, berendezéseket, és félig-meddig kényszerből, de kialakult a kórházak, rendelőintézetek saját javítószolgálata is. Tehát nem az az elsődleges gond, hogy *ki végezze el* a munkát — bár ez is gond! —, hanem *mivel* végezzék el! Elsősorban ugyanis az alkatrészellátás szorongat, másodsorban néhány jól képzett, a legkorszerűbb elektronikát, technikát is ismerő és alkalmazni tudó *szakember* hiányzik, főleg vidéken. Alkatrészhiány miatt — mint a KNEB vizsgálata feltárta — gyakran *igen hosszú időt, két—hat hónapot is állnak* a berendezések. Előfordul, hogy egy nagyfontosságú műszer apróbb hibája miatt is egy sor más berendezés sem használható, mivel az egyik vizsgálat feltételezi a másik eredményét. Szeretném elmondani, hogy nemcsak egyik-másik külföldi szállítópartnerünk, de a hazai gyártók sem jeleskednek a pótalkatrészek előállításában. Természetesen *nem rendezkedhet be egy kis ország* — ezt egészségügyi államtitkárunk a vitában újra aláhúzta — *valamennyi lényeges egészségügyi műszer, berendezés gyártására*, de szükséges, hogy talán az alkatrészek gyártásából nagyobb részt vállaljon a magyar ipar, és ne kelljen egy-egy elromlott műszer miatt *néhány perces vizsgálatért kórházról kórházra utaztatni* a betegeket, mert — a KNEB felmérése szerint — a mentőautók ilyen többletfuvarozási költségeiből már számos új műszert vásárolhattunk volna.

Növekvő érdeklődés hazánk iránt

A VASÁRNAPI HÍREK *munkatársa az idegenforgalom 1986. évi mérlegének részleteiről érdeklődött.*

— Miután az új esztendőből még csak néhány nap telt el, végleges számokkal nem rendelkezünk, de úgy tűnik, hogy a tavalyi idegenforgalmi mérleg *az év eleji igen sajnálatos gyenge kezdés után kedvezőbbre* fordult. A hozzánk látogató külföldiek száma elérte a 16 milliót. Eredményeink felülmúlják a korábbi évekét: *a devizabevételek feltehetően csaknem 25 százalékkal, forintban számolt bevételeink pedig kereken 15 százalékkal emelkedtek.* Idegenforgalmi fizetési mérlegünk várhatóan 190 millió dollár aktívumot tud felmutatni. Rubelviszonylatban mintegy 16 százalékos növekedést könyvelhetünk el. Eredményeinket *annak ellenére értük el, hogy például a nemzetközi terrorizmustól való félelem miatt lényegesen csökkent a tengerentúlról, az Egyesült Államokból és Kanadából nemcsak hozzánk, hanem Európába érkező turisták száma.* Ausztriából, legközvetlenebb nyugati szomszédunktól 2 millió 300 ezren ruccantak át hozzánk, igaz, többségük csak egy-két vidám napra, esetleg bevásárlás céljából. Ugyancsak örvendetesen nőtt vendégforgalmunk *Franciaországból, Olaszországból* és a vízumkényszer megszűnése óta *Svédországból* is. *Jugoszláviából* csaknem 40 százalékkal többen látogattak el hozzánk, zömük persze kishatárforgalomban és feltehetően a bevásárlást tekintette elsődleges úticélnak. Az irántunk megnövekedett érdeklődés egyik összetevője, hogy *javult az idegenforgalmi vállalatok piaci tevékenysége*, gazdagodott programajánlatuk. Konvertibilis valutabevételeinkben pedig igen jelentős tétellé kezd válni az úgynevezett *kongresszusi* turizmus. Úgy tűnik, *nem volt rossz befektetés a Hungaroring* megépítése sem, az augusztusban megrendezett Forma—1-es vb-futam; a jegyeladás, a szállodaköltségek és az egyéb szolgáltatások révén bevételünk jelentősnek mondható. S ahogy értesültem, hivatkozásnak sem rossz az, hogy a Hungaroring-pályát a hozzátartozó létesítményekkel igen rövid határidőn belül és kiemelkedő színvonalon tudtuk megvalósítani. Ez további jó üzletek lehetőségét is magában hordozza.

— Ami a környező országokból hozzánk érkezett turisták számát illeti: itt nem változtak lényegesen a számok, csupán *a megszigorított kiutazási feltételek következtében Romániából csappant felére* az évi vendégforgalom. A magyar állampolgárok nyugati utazásainak száma *1986-ban csaknem 20 százalékkal* emelkedett. A kiutazások egy részénél még ma is szerepet játszik a gyors „árubeszerzés", sokan ezért *értetlenül* fogadják, amikor a kétnapos külföldi tartózkodás után a két hétre kiadott valutakeretről *„elszámoltatják"* a határon... Erre az esztendőre egyébként idegenforgalmunk 6—7 százalékos növelését tervezzük. Ez elérhető cél, talán túl is teljesíthető. Ezt *eredményesebb propagandával, a keresletnek jobban igazodó piacpolitikával, a szolgáltatások színvonalának növelésével, tehát ebben az esetben is saját munkánk minőségének* további javításával lehet elérni.

A NÉPSZABADSÁG *második kérdése arra vonatkozott, hogy a kormány összetételében minap végbement változások milyen munkamegosztással járnak.*

— Erre a kérdésre a következő kormányülés után tudok válaszolni.

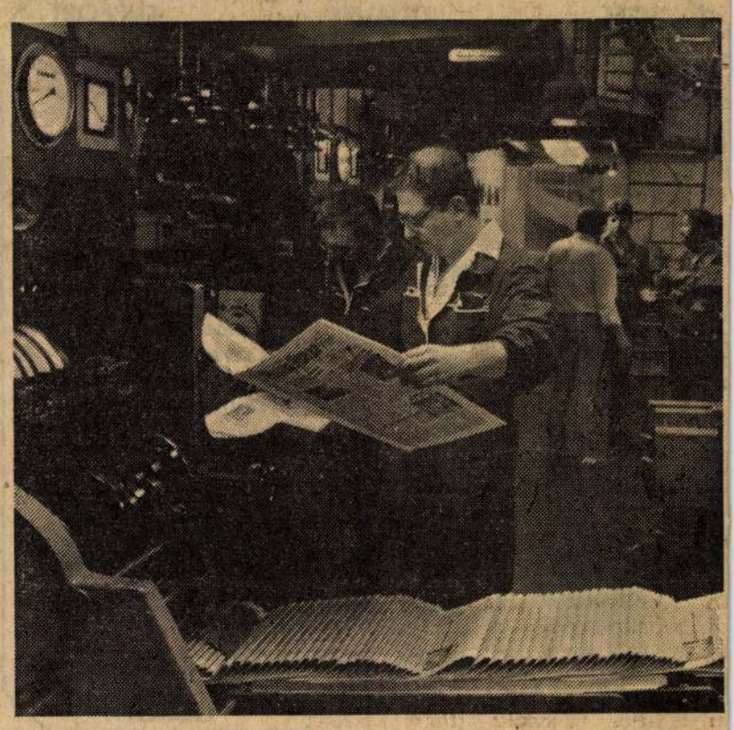

Gépindulás a kormány félhivatalos lapjánál Fotók: Szalay Zoltán

1994. július 1., péntek

PÉNZ PLUSZ PIAC

A MAGYAR HÍRLAP ÜZLETI MELLÉKLETE

SZERKESZTI: VITÉZ F. IBOLYA

Mindenkinek el kell döntenie, rabló vagy pandúr akar lenni

A Questor hosszú távra tett

A bizalom drága kincs mostanság az értékpapírpiacon, amelyet megszerezni és megtartani nem könnyű feladat. A Quaestor csoport tulajdonosa és vezetője, Tarsoly Csaba sem cáfolja ezt. A szakember állítja: a némi lépéshátránnyal piacra érkező vállalkozásának egyetlen választási lehetősége volt — hosszú távra gondolkodni.

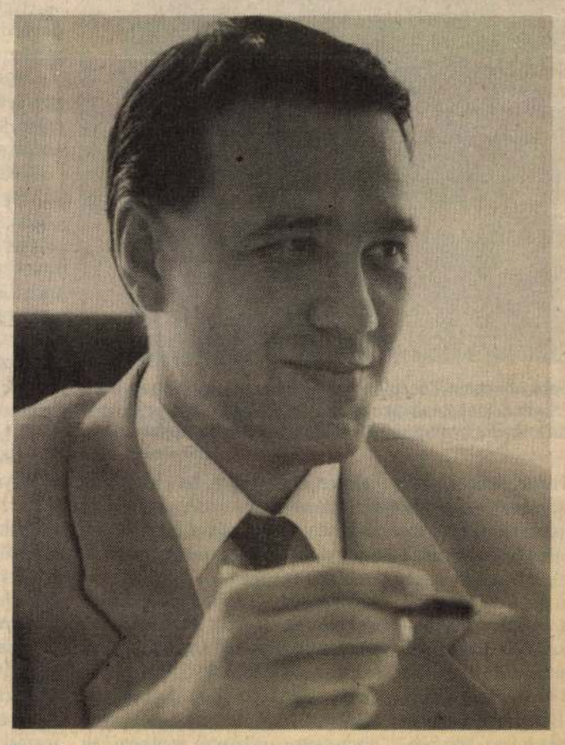

Tarsoly Csaba FOTÓ: PÉLYI NÓRA

— Másfél esztendővel ezelőtt még alig lehetett valamit hallani a Quaestorról. Aztán jött az alapkezelőjük, megalakították a brókercéget, most pedig kárpótlásijegy-befektető társaság létrehozásán dolgoznak. Nem túlságosan gyors ez a „burjánzás"?

— Múlt évi feltűnésünk az értékpapírpiacon csak a szélesebb publikum előtt volt váratlan, nevünkkel ugyanis lényegében 1990 óta találkozhattak ügyfeleink. Akkor bt formájában kezdtük pénzügyi tanácsadói tevékenységünket, 1991-ben pedig megalakítottuk a Quaestor Investment Kft.. A pénzügyi tanácsadást követte a befektetési alapkezelés — ezzel együtt természetesen új Quaestor-érdekeltség, az alapkezelő cégünk létrehozása. Ez a vállalkozás szinte kényszerített minket brókercég létrehozására, most pedig a kárpótlásijegy-befektetési társaság az a lehetőség, ami mellett nem lehetett elmenni szótlanul.

Úgy vélem, hogy a másfél év csak a látszat, a háttérben többéves előkészítő munka áll.

— Az évek száma önmagában még kevés. Ilyen szerteágazó tevékenység folytatásához hatalmas tapasztalattömegre van szükség.

— Valamikor a „hőskorban" olyan ma országosan ismert szaktekintélyek társaságában indulhattam, mint Hardy Ilona, Járai Zsigmond (ma a Samuel Montagu magyarországi cégének vezérigazgatója), vagy Lantos Csaba, a Creditanstalt igazgatóhelyettese. Jómagam az Általános Vállalkozási Bankban erősítettem meg korai értékpapír-piaci ismereteimet, majd 1989-től a Számviteli Főiskolán tanítottam. Volt tehát alkalmam mélyebbről megismerkedni az elmélettel, és szabad volt előttem az út, hogy a gyakorlatot is megtanuljam. Egyébként meg kell jegyeznem azt is, hogy a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány tanácsadói hálózatának a kezdettől fogva tagjai vagyunk.

— Függetlenül attól, hogy mekkora szellemi potenciált sikerül a Quaestornál felhalmozni, már önmagában az is merésznek tűnik, hogy egy alapvetően bizalomhiányos időszakban majd minden téren a befektetők szimpátiájának kívánták megnyerni. Nem építkeztek túlságosan ingoványos talajra?

— Nézze, ettől a cégtől még senki sem távozott önként, ami manapság ritkaságszámba megy. Azt hiszem, ma már hosszú távra kell gondolkodni. A tapasztalatok azt mutatják, hogy napjainkban nem lehetetlen dolog néhány tíz- vagy százmillió forintot kivenni egy magánosítandó cégből, majd pedig a pénzt zsebre tenni. Ekkora összeg kamataiból minden gond nélkül meg lehet élni hazánkban, s még csak arra sem kell ügyelni, hogy korlátok között tartsuk költekezésünket. Én mégis úgy vélem, hogy nem érdemes ezt az utat választani. Akiről ugyanis bebiznyosodik, hogy így jutott vagyonához, azt kiveti a szakma, s soha sehol sem fog tudni megkapaszkodni.

— Ön ezt komolyan így látja? Valóban hisz abban, hogy ezek a mechanizmusok, nem pedig ellentettjei jellemzőek pillanatnyilag?

— Komolyan gondolom, hogy csak hosszú távra érdemes tervezni. Ám, ha egészen őszintén akarok felelni, akkor be kell vallanom, hogy nem minden esetben látok így egy-egy konkrét helyzetben.

— Előbb a bizalom került szóba, ami furcsán cseng néhány nemrégiben befejeződött részvénycsere mellé helyezve. Mit gondol, miért nem lépnek fel együtt azok a kereskedőtársaságok, akik — szavaival élve — hosszú távon gondolkodnak?

— Mindenkinek el kell döntenie: hosszú távon jutalékokból kíván megélni és a nap 24 órájából 24-et dolgozik, vagy rövid távon nyel le nagy falatokat. Mindezt azonban mindenkinek önmagának és önmaga számára kell eldöntenie. Mi mindenesetre a jogi szabályozásnál is szigorúbb rendszert vezettünk be a cégünknél: egyetlen alkalmazottunk sem adhat megbízást nálunk részvényvásárlásra. Azt hiszem, mi mindent megtettünk annak érdekében, hogy elnyerjük az ügyfelek bizalmát. Gondoljon csak utána, a tavaly frissen alakult alapkezelőnk két befektetési alappal mutatkozott be, és csaknem másfél milliárd forintot gyűjtött össze. Ezt az eredményt csak a három legnagyobb alapkezelőnek sikerült túlszárnyalni. Megjegyzem ugyanakkor, hogy mindezt úgy értük el: az Arany Tallér névre keresztelt befektetési alapunk jegyzési ideje volt a legrövidebb az akkor futó összes induló alapot figyelembe véve. Azt hiszem, ez is a velünk szemben meglévő bizalom megnyilvánulása.

— A siker letagadhatatlan, mint ahogy az is, hogy a Quaestor nagy hangsúlyt helyez a reklámra. Itt nemcsak a direkt hirdetésekre gondolok, hiszen több televíziós műsorban is feltűnt a cég neve, mint az adott produkció fő támogatója. Nem került mindez túlságosan sokba a brókercégnek?

— Való igaz, hogy fontosnak tartjuk a reklámot. Legnagyobb konkurenseink ugyanis az ismertség szempontjából néhány évnyi lépéselőnyre tettek szert velünk szemben, amit valahogyan be kellett hoznunk. A ledolgozásra nagyszerű lehetőséget nyújt a reklám, ami viszont valóban nem olcsó mulatság. Hangsúlyoznom kell ellenben, hogy ezeket a költségeket nem terheltük (itt elsősorban a befektetési alapok az érdekesek) vállalkozásainkra, hanem a tulajdonosok, pontosabban a Quaestor Tanácsadó Rt. magára vállalta. Úgy is mondhatnánk, hogy az elmúlt esztendőkben felhalmozott tartalékaink egy részét így fektetjük be az ismertség és a bizalom megszerzése érdekében.

— Legújabb vállalkozásuk a kárpótlásijegy-befektető társaságuk részvényeinek jegyzése. Az alapötlet és a konstrukció nem egészen új, de itt is szükség van a bizalomra.

— A jegybefektető vállalkozásunk részvényeit névértéken jegyezhetik a befektetők oly módon, hogy mi kárpótlási jegyeiket 100 százalékon megvesszük, ha a vételárat rögtön részvényeink lejegyzésére fordítják. Vagyis, ha valaki vesz 600 forintért kárpótlási jegyet, akkor azért kap egy 1000 forintot érő részvény, amellyel ráadásul még adóalapját is csökkentheti. Az adókedvezmény figyelembevételével tehát mintegy 200 forintjába kerül a befektetőnek egy 1000 forint értékű részvény. Szintén a befektetés mellett szól az a tény is, hogy a száz százalékon átvett kárpótlási jegyeket az Állami Vagyonügynökség 150 százalékon számítja be az állami vagyon értékesítésekor.

— Nem csúsztatás ez egy kicsit? A pályázatokon nem az az érdekes, hogy milyen árfolyamon számítja be az eladó a kárpótlási jegyet. Sokkal inkább az, hogy a jegyhez milyen árfolyamon jutott hozzá a vételtárs pályázó.

— Persze ez is igaz, ám úgy gondoljuk, hogy nálunk ez a szabály egy kicsit felborul majd — engedelmeskedve a paic törvényeinek. Úgy látjuk ugyanis, hogy nagyjából két kategóriában van jelentős kereslet a kárpótlási jegyek vásárolható vállalatok esetében. Az első a milliárdos nagyságrend, ahol mi nem szeretnénk versenyre kelni. A másik szint az, ahol a magánszemélyek és azok társulásai fektetnek be. Mivel tapasztalataink szerint viszonylag sok 10-20 millió forinttal rendelkező magánszemély van, a két-három állampolgár társulásai jellemezte befektetői kört a kárpótlási jegyek címletértéken számolt 80—120 milliós nagyságrendű magánosítási akciók érdeklik. A két kategória között ellenben van egy nagy űr, ahol egyrészt eredményesen startolhatunk, másrészt pedig „ki lehet hozni" a kárpótlási jegyek per pillanat 150 százalék felett járó névértékét. Bízom benne, év végén már nem kárpólási jegyek, hanem valamely cég képezi majd a jegybefektető társaságunk vagyonát.

A. L.

Péntektől péntekig

Ha elfogynak a jogi érvek...

Meglehetősen szép karriert fut be legújabbkori szókincsünkben a „bizalom" szó. Nem mintha idáig nem ismertük volna, használtuk is elég gyakran, de mostanában vált igazán divatossá. Aztán — ahogy a divattal lenni szokott — majd szép lassan ez is megkopik. De most van a szezonja, az új kormány megalakulásával kapcsolatban. Most hangzik el elég gyakran, hogy nem lesz ugyan nagytakarítás a minisztériumokban, a főhatóságoknál, a független, de mégis nagyon fontos intézményeknél. Akiben megrendült a bizalom, annak mennie kell. Enélkül ugyanis nem lehet együttműködni. És ez igaz is lehet.

A jegybank vezetőjének tiszta a jogi helyzete — nyilatkozta a napokban a már majdnem pénzügyminiszter Békesi László. Ebből az is következhetne — pusztán a jog oldaláról —, hogy Bod Péter Ákosnak nincs mitől tartania. Ám ez így nem felel meg a valóságnak. Van mitől félnie. Ha a kijelölt miniszterelnök mást akar látni a jegybank elnöki székében — márpedig ezt Horn Gyula nyilvánosan is kijelentette —, akkor a jelenlegi vezető sorsa megpecsételődött. Ez a kegyetlen, túl nyers megfogalmazás azonban nem illik a bankok finom célzásokhoz, elhallgatásokhoz, körülírásokhoz szokott világában, de valószínűleg megfelel a valóságnak. Kérdéses, hogy mit hoznak a következő hetek, a kulisszák mögötti alkudozások, mert Békesi László azt is mondta, nem szerencsés az ilyen fontos személyi ügyek nyilvánosság előtti tárgyalása.

Bod Péter Ákosnak más szempontból viszont szerencséje van: a jog mellette áll. Ő az első olyan elnök, akit már az új jegybanktörvény alapján neveztek ki. E jogszabály arra is garancia lehet, hogy a kormányváltozások ne ingassák meg a jegybank vezetőjének pozícióját. Azaz jelen esetben: igaz, hogy Bod Péter Ákost még Antall József, azaz egy MDF-es politikus, kormányfő javasolta, de a mostani szocialista túlsúly nem jelentheti azt a törvény szelleme és betűje szerint, hogy most meneszteni lehet.

Jogilag tehát stabil a helyzete. Azt is mondhatnánk, be van betonozva. Az érvelés következő síkján azonban meg fog jelenni a szakmai alkalmasság kérdése. Nem kell nagy bátorság annak megjóslásához, hogy a közeljövőben erről is vita kezdődik. S ha a jegybank elnöke a szakmai bírálatok próbáját is kiállná, akkor következik a bizalom szférája. Ez pedig kellően megfoghatatlan, misztikus ahhoz, hogy elhulljon. Ez persze így pusztán spekuláció, ám a hatalom természetrajzából egyenesen következik, hogy nem tűr meg olyan embert bizalmi állásban, akiben nem bízik meg. Ha Horn Gyula nyilvánosan bejelentette, hogy Surányi Györgyöt szeretné a jegybank elnöki székében látni és e kijelentés ellen a beszélgetésen jelen lévő Pető Iván sem tiltakozott, akkor csak idő kérdése, hogy ez be is következzen. Némi túlzással, ez már csakis Surányi Györgyön múlik. Aki egyébként hallgat, nem megy bele a közönség előtti csatározásba. Valószínűleg helyesen teszi — bár az újságírók, s -olvasók szempontjából ez kritizálható magatartás —, ugyanis semmiképpen nem lehet szimpátiapontokat szerezni az elöd minősítésével. Még akkor sem, ha az elöd egyben az utód is.

Bod Péter Ákos vesztésre áll. Pozícióját azonban erősíti, hogy a jog mellette van. Jogállamban ez erős állás. Gyengíti azonban, hogy kinevezése politikai játszmák következménye. Két éve a politika nyertese volt, most viszont könnyen a vesztese lehet. Pedig már nem pártpolitizál. Ám a kinevezés körülményeit, pontosabban Surányi menesztését a közgazdász szakma, az értelmiség egy része neki sem bocsátotta meg. Még akkor sem, ha nem tett mást, csak elfogadott egy igencsak vonzó ajánlatot. A bankszakma tartózkodó maradt vele szemben. Tudomásul vette kinevezését, de nem fogadta be igazán. Ahhoz kevés volt két év. Az idő múlásával megtörhetne ez az ellenérzés. De erre már nem lesz idő. Elődje-utódja szakmailag, emberileg túlságosan népszerű volt ahhoz, hogy Bod Péter Ákos sikerrel vívja meg a hatalmi harcot.

Meneszteni azonban csak jogszerűen lehet. És ennek megkérheti az árát. A kormányzati bizalom nélkül ő sem tud eredményesen dolgozni — jelezte már ő is, hogy hajlik az alkura. Kérdés tehát, mennyit ér meg, s a pénz mellett milyen egyéb állást kínál fel az új kormány a jegybankelnöknek a békés távozásért. Valószínűleg meg fognak egyezni. A színfalak mögött, titokban, ahogy az elegáns, diszkrét bankvilághoz illik.

A kormányváltással persze nemcsak a jegybank elnökének széke ingott meg. Személye középpontba, beszélt róla, a malőrből, változást e gyelőre misztikus csend övezi. A nyilatkozatok szerint mintegy ötven fontos intézménynél kívánják megvizsgálni, maradjon vagy menjen a mostani főnök. Igaz, a kormányalakítás kiszívhatta az erőket: már-már úgy tűnt, lasszóval se tudnak politikai államtikárokat fogni. Eközben persze, akadt olyan jelölt, aki kettő ajánlatot is visszautasíthatott. Ő a szerencsés kivétel. Vannak azonban vesztesek, sértődöttek, szép számmal: akinek miniszteri tárcát vagy államtitkárságot ígértek, annak helyet kell keresni más, ugyancsak rangos állami intézménynél. Úgyhogy biztosak lehetünk abban, az állásalku már javában folyik. Talán még szerencsések is az érintettek, hogy nem tudnak róla, nem érzik, inog a székük. Bár… A kárpótlási hivatal vezetője például már biztosan állást keres. De az ő esete nem tipikus. Politikai szerepet vállalt, s ez beosztásával sem volt összeegyeztethető. Nála tehát csak idő kérdése, mikor kapja meg az útilaput.

De nem ez a tipikus. Az esetek többsége nem lesz ennyire egyértelmű. Így valószínűleg még egy darabig divatban marad a „bizalom" szócska. Ha ugyanis elfogy a bizalom… S innen kezdődhet a már ismerős lemez.

K. I.

VENDÉGKOMMENTÁR

Expó, de hogyan

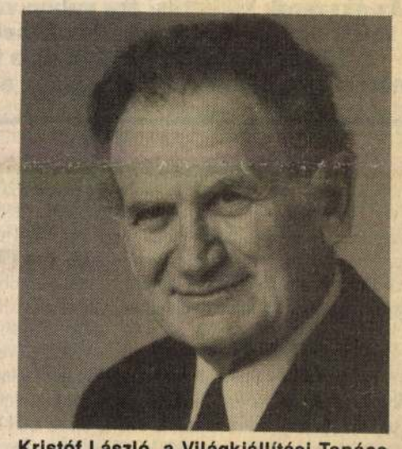

Kristóf László, a Világkiállítási Tanács tagja

Az expó ugyanolyan vállalkozás, mint bármelyik másik: befektetést igényel és hasznot hozhat. A kérdés mindössze annyi, hogy e két tényező egybevetéséből milyen eredmény várható. Nálunk éppen ez a művelet maradt el az elmúlt években. Nem azért, mert egy expó haszna nem közvetlenül pénzben jelenik meg, és ezért nehezebb kalkulálni vele. Hanem azért, mert erősebbek voltak a valóban politikai vagy annak kikiáltott szempontok — amelyek mögött személyes ambíciók is meghúzódtak —, mint a józan számvetés igénye.

Még nem volt olyan világkiállítás, amelyet ne jómódú országban rendeztek volna. Költséges eszköze az ország népszerűsítésének, a turizmus fejlesztésének és egy átmeneti gazdaságélénkítésnek. Azt az ellentmondást, amely a mi gazdasági helyzetünk és a magas költségvetési terhek között fennáll, nem lehet retorikával áthidalni. Természetesnek tartom tehát, hogy az új kormány, illetve az új parlament mihamarabb áttekintse azokat a feltételeket, melyeket a következő húsz hónapban meg kell teremteni ahhoz, hogy az expó megvalósítható legyen. Ha ez nem történnék meg, később derülne ki — amikor már végképp nem lehet intézkedni —, hogy milyen finanszírozási és egyéb felmerülő problémákkal kell szembenéznie.

Ami a finanszírozást illeti: a Világkiállítási Programirodánál nyilván rendelkezésre állnak azok az adatok, melyekből az államháztartást terhelő, a költségvetést közvetlenül, vagy közvetve érintő terhek kiszámíthatóak. Figyelembe kell venni azonban, hogy eleve elhibázott és félrevezető volt az a feltételezés, hogy a magántőke finanszírozhatja az expót. A költségek legnagyobb részét kitevő infrastruktúraberuházások ugyanis csak közpénzből valósíthatóak meg, az expó pedig, mint vállalkozás nem lehet nyereséges, a magántőkének profitot hozó. Nem is az a dolga, hogy az legyen.

A finanszírozás hibás koncepciója következtében a Világkiállítási Törvény a ténylegesen szükséges költségek negyedére nyújt fedezetet. A kormánybiztosnak — gondolom — nem kevés energiájába került, hogy igyekezzék megtalálni azokat az egyéb forrásokat, melyek nem közvetlenül és nem azonnal jelentkeznek a költségvetés terheként és hogy ehhez megfelelő kormányzati partnereket találjon. Így került sor államilag garantált kötvények kibocsátására, szerencsejáték és privatizációs pénzek bevonására, állami tulajdonban lévő ingatlanok eladásából származó bevételek igénybevételére, arra, hogy a világkiállítási övezetben lévő teherpályaudvar lebontásának több milliárd forintos költsége ne az expónál jelentkezzék. Vannak olyan feladatok, mint a közbiztonság megteremtése, amelynek milliárdos költségével nem számoltak. Az új Országgyűlésnek, amikor a következő évek költségvetését veszi számba, ezzel a több tízmilliárd forintos összeggel is kalkulálnia kell.

A tisztánlátást mindenképpen zavarja, hogy amikor meghirdették az úgynevezett vállalkozói világkiállítást, már maga a szóhasználat is értelmezhetetlen volt. A közpénzekkel a magántőke áll szemben, és nem az a vállalkozói magatartás, amely a közpénz elköltésére „vállalkozik", ha megrendelést kap. A nagy igyekezetben, hogy a 100 milliárd forintnak — amely a fővárosnál felmerülő költségekből csak 8 milliárdot foglal magában — minél nagyobb részét lehessen vállalkozói kategóriába sorolni, a belépőjegyét megvásárló látogatót is vállalkozónak minősítik.

Az, hogy a megvalósításnak biztos alapokon álló finanszírozási háttere legyen, és hogy nyugodt körülmények között lehessen dolgozni, mind a kiállítást szervezőknek, mind a fővárosnak alapvető érdeke. A főváros vezetősége az elmúlt két évben többször és most újólag számba vette, hogy legalább a kockázat minimalizálása érdekében mire van szükség Budapest fogadóképessé tételéhez. Éppen erre hiányzott a válasz az eddigi kormánytól. Most az új kormánytól elvárható, hogy mielőbb egyértelmű, határozott állásfoglalást adjon: mit tud vállalni a központi költségvetés, és mit kér ezért a szervezőktől és az önkormányzattól.

A hiedelemmel ellentétben a készülő egyetemi épületeknek csak egy részét tudja az expó hasznosítani. A finanszírozás terheit csökkentené, ha a kiállítás által nem használható épületrészek befejezését '96 utánra halasztanák.

Nemcsak a finanszírozást illetően szükséges az azonnali állásfoglalás. Az előttünk álló másfél év alatt kemény hadműveleti operativitással kell dolgozni. Ezért a folyamatosságot nem zavaró szervezeti változásokra is szükség van.

A programiroda, mint kormányzati hivatal, nem lehet alkalmas arra, amire egy gazdasági társaság. Mielőbb át kell adnia tehát a jelenleg egyszemélyes állami tulajdonban lévő Expó Kft.-nek minden operatív feladatot. Érdemes azonban áttekinteni a programiroda körül megalakult egyéb kisebb kft.-knek adott megbízásokat és néhány nagyvolumenű szakmailag vitatható szerződést, mint például a reklámra monopóliumot adót.

A kormánybiztos hatáskörét egyfelől a „kerítésen belüli" kiállításra kellene korlátozni, másfelől e hatáskör keretében a személyes felelősség érvényesítésének lehetőségét növelni kellene. Ez utóbbi a főpolgármesterre is áll, mert Budapest felkészítése ugyancsak rendkívüli, operatív intézkedéseket igényel.

A Világkiállítási Tanácsot a tárcák közötti feladatokat, valamint a kormányzati és önkormányzati érdekeket összehangoló, stratégiai döntésekben a kormánybiztosnak tanácsot adó, nem fejbólogató, szakmailag hiteles testületté kell átalakítani. A mostani tanács formális létét legjobban összetétele mutatja. Már megalakulásakor szembetűnő volt éppen a két legfontosabb tárca képviseletének hiánya. Később a Művelődési és Közoktatási Minisztérium helyet kapott, a turizmusért felelős Ipari és Kereskedelmi Minisztérium a mai napig sem. Még ennél is érthetetlenebb, hogy a pénzügyminisztériumi államtitkárnak a tárcától történt távozása után éppen ennek a minisztériumnak nem maradt a tanácsban képviselete.

Vannak feladatok, melyek megvalósítását illetően különös erőfeszítéseket kell tenni a késés ellensúlyozására.

A kulturális, tudományos, gazdasági, sportrendezvények problematikája nem intézhető el az úgynevezett hivatalos rendezvényekkel. Ezek között ugyanis nem jelennek meg azok a valóban nemzetközi, értékes programok, melyek jelentős, esetleg világesemények lehetnek. (Most már inkább csak lehettek volna.) El kellene végre dönteni, hogy a külföldinek mit mondunk: jöjjön Budapestre, ahol éppen láthat egy expót is, vagy nézze meg az expót, amelyet most Budapesten rendeznek meg. (Gondolom, az előbbi az időállóbb.)

Ezzel összefügg az egyik legfontosabb még megválaszolandó kérdés, hogy milyen országarculatot kívánunk az expó kapcsán népszerűsíteni. E kérdésre adható válasznak kellene a magyar pavilon szellemiségét is meghatározni. Az expó által népszerűsítendő arculatnak természetesen összhangban kell lennie a diplomácia, a külgazdaság, a turizmus által terjesztett képpel.

Hátravan még a helyszín megközelítésével kapcsolatos közlekedési (parkírozási) feladatok megoldása, a közbiztonsági rendszer kialakítása, a távközlési és informatikai rendszer megvalósításának finanszírozása és más ügyek kezelése. Ezekben a napokban az én számomra nem úgy szól a fő kérdés, lesz-e expó vagy sem, hanem, hogy milyen feltételeket tud a kormány, az Országgyűlés ahhoz nyújtani, hogy lehessen. Ami a jelenlegi helyzetet illeti: már az is eredmény, hogy ott tart az előkészítés, hogy egyáltalán foglalkozni lehessen a folytatással.

Kristóf László

PPP

Piacon az ÁVÜ „mega". portfóliója

Úgy tűnik, a júniusi részvénycseredömpinget követően július az értékpapír-portfóliók hónapja lesz. *(III. oldal)*

Graboplast készpénzért

…nemcsak a cég működik jól, a részvény is szépre sikeredett. *(III. oldal)*

Multik Magyarországon

A Generali a holland Aegon és a német Allianz csoport mögött a harmadik legnagyobb tőkebefektető a magyar biztosításban. *(V. oldal)*

Portugál pénzeső

16 581 milliárd ECU-s támogatás kap Portugália a következő hat évre az Európai Uniótól. Vagyis hat éven keresztül mindennap mintegy 9 millió dollárnyi „zsebpénz" frissíti a portugál gazdaságot. *(VII. oldal)*

„Privatizációs" munkanélküliség Nyugat-Európában

…a nagy ívű privatizációs programok végrehajtása nyomán 1998 végéig várhatóan 800 ezerrel növekszik a munkanélküliek száma. *(VII. oldal)*

Árak, pénzek, aukciók

BÁV: évadzárás ékszer-festmény műfajban

A múlt héten zajlott le a tavaszi árverési sorozat tulajdonképpen utolsó eseménye, a BÁV június végi, szokásos ékszer-szőnyeg kamaraárverése, amelyet ugyancsak szokás szerint a Lónyai utcai árverőteremben tartottak, előtte egy hétig kiállításon lehetett megtekinteni a kalapács alá vinni szándékozott tárgyakat. Összesen 169 tételt ajánlottak a licitálni és vásárolni szándékozók figyelmébe, közülük 141 volt az ékszer műfajba sorolható tárgyak száma és 28 a szőnyegeké. Az ékszerek kikiáltási ára valamivel 3,2 millió forint fölött volt, a szőnyegeké kevéssel 600 ezer fölött. A 169-ből 49 tétel nem kelt el, a teljes forgalom leütési áron számolva meghaladta a 2,5 millió forintot.

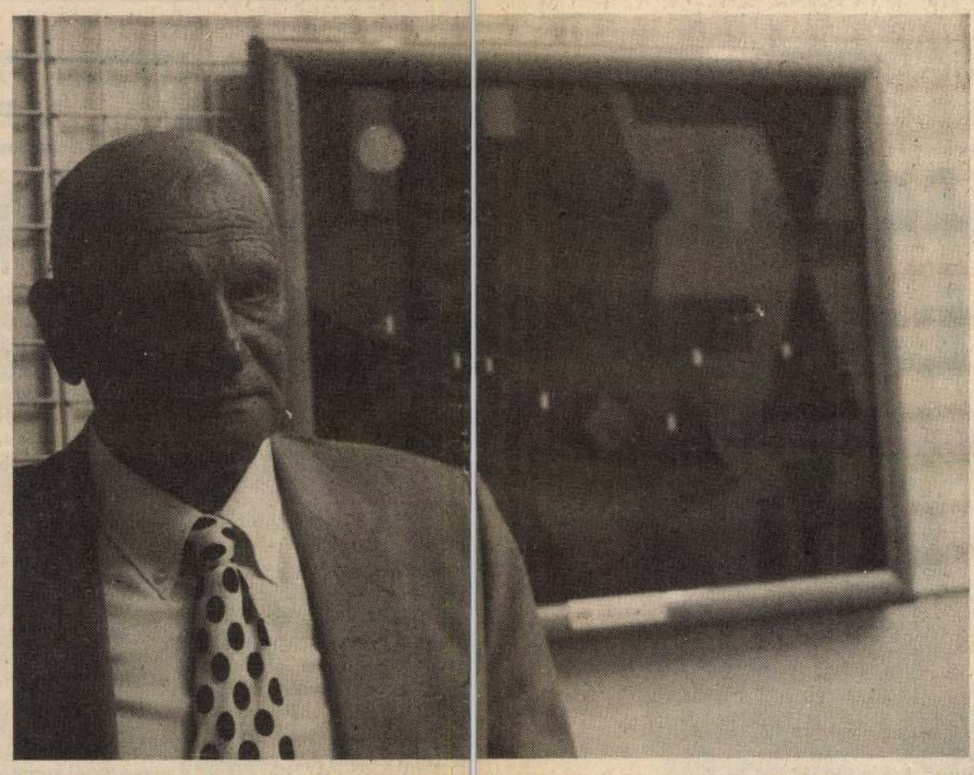

Jövő pénteken zár a Műgyűjtők Galériájában látható Marosán-Zemplényi kiállítás, rá egy hónapra viszont az Ernst Múzeumban nyílik Marosán Gyula életmű-kiállítása azokból a műveiből, amelyek most az MG-ben és Szolnokon láthatók. Képünkön Marosán Gyula budapesti kiállításának megnyitóján

FOTÓ: APOSTOL PÉTER

2. TÁBLÁZAT

Tétel	kikiáltási ár (ezer Ft)	leütési ár (ezer Ft)
Siráz, 155x205 cm, 19. sz. v.	18	24
Szaruk mahal 128x178, 19. sz. v.	60	110
Afgán, 95x200, századforduló	25	25
Beludzsi, 92x145, 19. sz. v.	25	25
Kaukázusi, 75x75, 20. sz. e.	4	6,5
Kajzeri, 120x150, 20. sz. e.	25	40
Bandirma, 126x180, 20. sz. v.	80	100
Anatóliai, 100x195, 20. sz. v.	34	75

És most lássuk a tényeket részletesebben, mert mint köztudott: az ördög a részletekben van elbújva. A 141 ékszertétel, amely csak összefoglaló néven nevezhető így, hiszen az árverésnek ebben a részében licitálni lehetett a hagyományos értelemben vett ékszerekre (gyűrűk, fülbevalók, láncok, nyakékek, karkötők, mellтűk, függők stb.), egyéb arany és ezüst használati tárgyakra (csíptető, kézelőgombok, tisztilánc, pudrié, színházi táska, evőeszközök, szelencék, serlegek), végül arany kar- és zsebórákra, mindenesetre Magyarországon hagyományosan ezek az ékszerrégiségek szerepelnek az ékszerárveréseken, eltérően más országok gyakorlatától. Nos, a 141, kalapács alá vitt tételnek több mint a kétharmada, közel a háromnegyede elkelt, ha számszerűen nézzük a tényeket. Csak 41 tétel maradt meg, 100 tétel vevőre talált. Ez pontosan 71 százalékos elkelési arány, ám ha érték szerinti eredményt vizsgálunk, akkor egy kicsit másképp fest a kép.

Mint a bevezetőben említettem, az árverésen indított 141 tétel összkikiáltási ára 3 208 500 forint volt. A végül elkelt tételek kikiáltási ára 1 655 000 forint, a 41 megmaradt tétel kikiáltási ára 1 553 500 forint volt. Ebből az adatból többféle következtetés is levonható. Mindenekelőtt az, hogy az értékesebb tételek nem leltek vevőre; hiszen a kevesebb mint feleannyi megmaradt tétel kikiáltási ára kevés híján annyi, mint a több mint kétszerannyi elkelt tétel kikiáltási ára. Hogy pontosabban fogalmazzak: a 41 megmaradt tétel kikiáltási ára csak 100 ezer forinttal volt kevesebb, mint a 100, elkelt tétel kikiáltási ára. Még szemléletesebb, ha úgy közelítünk, hogy az el nem kelt tételek kikiáltási átlagára 37 890 forint, az elkelt tételek kikiáltási átlagára pedig 16 550 forint volt.

A másik, levonható következtetés úgy szól, hogy hiába volt a darabszám szerinti elkelési arány 71 százalékos, ha az érték szerinti elkelési arány csak 51,6 százalékos lett. Tévedés ne essék: ez nem ellentmondás, ez tény, amelyet csak részletes és alapos elemzés után lehet az őt megillető helyre tenni. Ezt is többféle irányból, többféle módon való vizsgálódással végezhetjük el. Az említett árverés, amely meghirdetetten kamaraárverés volt, érthetően és a bevett gyakorlatnak megfelelően csak igen kevés számú komoly értéket képviselő tételt vonultatott fel, ellenben sok, alacsony árfekvésű tételt lehetett találni a sorban. A 141 ékszertétel közül összesen 51 tételnek volt tízezer forint alatti, tehát négy számjegyű a kikiáltási ára; ugyanakkor összesen öt tétel érte el a hat számjegyű, a 100 ezer forintos árszintet, vagy az ennél is magasabbat (milliós tétel még a nagy árveréseken is fehér holló az indulóárak tekintetében). Egyszerűen kiszámítható, hogy 85 tétel szerepelt az öt számjegyű sorban, de azonnal tegyük hozzá, hogy ezeknek nagy része a 10 és 30 ezer forint közti ársávban.

Ha most a leütési ár felől nézzük, akkor azt láthatjuk, hogy a 10 ezer forint alatt indított 51 tétel közül 42 tétel leütési ára sem ér[te el az öt számjegyű kategóriát, kilenc]gát oda (eladatlan [tétel egy sem maradt ebben az ársávban]). Ugyanakkor az öt, százezres indulás[i árú tételből csak 2 tétel talált gazdá]tó a kikiáltási ár[, mégpedig mindket]ezer forintért (pl[on, 100, illetve 150 usz árverési járulék, ami 15 százalék]). Ez a tény is alátámasztja korábbi v[élekedésemet, műsze]rint a kamaraárve[rések igazi árkategó]riája a néhány ezr forinttól az egy-két tízezer forintig te[rjedő sáv, mert a kamaraárverések kö]zönsége kifejezetten az ilyen tételek ke[dvéért megy el az árverésre, és mert a]z ilyen alacsony árfekvésű tételek a[kamaraárveréseken sokkal nagyobb s]ikerrel képesek elkelni, mint a nagy ár[verések sok tíz-, vagy több százezres té]teleinek tőszomszédságában. Valójáb[an ezért nem értem, hogy miért szere]pelnek még mindig ilyen nevetséges [árkategóriájú tételek a nagy értékűek mellett, ha a kamaraárverések kéthavonkénti gyakorlata fel tudja szívni ezt a műfajt. Nem tudom, mi győzhetné meg jobban a BÁV szakértőit, mint ez.

Vizsgáljuk meg akkor most az árverés eredményét abból a szempontból, hogy milyen jellegű tárgyak találtak aránylag könnyedén vevőre, és melyek nem voltak képesek rá. Kezdjük ez utóbbival. Általában az a — többnyire bizonyított — vélekedés az el nem kelt tételekkel kapcsolatban, hogy azért nem kelnek el, mert viszonylag magasan van megállapítva a kikiáltási áruk. Ezzel összecseng az a tanulság, amely árverésről árverésre ismétlődik: igen nehezen találnak vevőre az arany, nyitott és duplafedelű zsebórák. Az elemzésünk alapjául szolgáló árverés hét zsebóratételéből hét nem talált vevőre, ami elgondolkoztató kell hogy legyen mind a beadókat, mind az árverőház szakértőit illetően. Női karórák viszont — igaz, hogy csak kikiáltási áron, de — elkeltek és ez az eddigi gondolkodásmód korrekciójára kell hogy intsen minden érintettet.

Összeállítottam egy táblázatot az el nem kelt tételekből válogatva, mert úgy vélem, hogy a megmaradt darabok listája tanulságos a jövőt illetően. *(1. táblázat)*

A tények magukért beszélnek. Közel negyedkilónyi, 14 karátos arany, színházi táskának feldolgozva sem kell, amikor ez esetben mindössze 605 forintos grammonkénti aranyárral számolva lehet megvenni az egyébként finom művű munkát. Érthetetlen? Hiszen ez az ár annyi, mintha törtaranyként vennénk meg. És a hazai árveréseken a 14 karátos arany grammja, ékszerben feldolgozva, kikiáltási árként 1000-1300, leütési árként 1600-2000 forint szokott lenni. Lehet, hogy annak a hölgynek volt igaza, aki azt kérdezte: mit kezdjek egy másfélszázezer forintos holmival, amit évente ha egyszer használhatok? Ám az is lehet, hogy a BÁV szakértőinek volt igazuk, akik úgy tapasztalták, hogy az árveréseiken rendszeresen megjelenő bécsi kereskedők már kivették évi rendes szabadságukat és június végén már távollétükkel tüntettek.

Lehet, hogy az ékszerekre nézve ezt igaznak kell elfogadnunk, a szőnyegek esetében azonban valamivel vigasztalóbb volt a kép. Hogy itt is a statisztikával kezdjem, a bevezetőben említett 28 szőnyegtétel közül mindössze 8 nem kelt el, a tételek összkikiáltási ára 611 ezer forint volt, az elkelt 20 tétel 438 ezer, a 8 tételnyi szőnyeg kikiáltási ára 138 ezer forint volt. A megvett szőnyegek leütési ára végül 596 ezer forint lett, ami 136 százalékos siker. Ez azt jelenti, hogy az elkelt szőnyegek licitára több mint egyharmados növekményt mutatott. Most mindenekelőtt nézzünk meg egy jellemző tételsort az elkelt szőnyegekből, aztán az adatok ismeretében hozzáteszem az elemzést. *(2. táblázat)*

Az árverésre előkészített anyag a közepesnél valamivel erősebb volt, szélesen karolt az igények kielégítésében. A meglehetősen ritkán feltűnő iráni eredetű szaruk mahal szőnyeg, amely nyugat-európai árveréseken az itt elért leütési ár többszöröséért is el tudna kelni, szép karriert futott be: ebben az árkategóriában igen ritkán szoktak nálunk még szép szőnyegek is közel kétszeres licitárra felkapaszkodni. Hosszú sora van az afgán és beludzsisztáni szőnyegeknek, árverésről árverésre sikeresen kelnek el, ez történt most is. Népszerűek a siráz és a kaukázusi szőnyegek, mindig találni rájuk jó ízlésű vásárlót. Mind a perzsa, mind a kaukázusi motívumkincs népszerű a magyar gyűjtők körében. Ugyancsak szeretik a török, az anatóliai szőnyegeket, ez egészen más motívumkincs, mint az előző kettő; amit az egyszerű szemlélő kevésbé tud, de a komoly gyűjtő vagy szőnyegszerető könyv nélkül is: hogy az iráni szőnyegeket a kaukázusi és anatóliai szőnyegektől a csomózás milyensége is megkülönbözteti.

A kajzeri, műselyem alapanyagú szőnyeg sikere annak tudható be, hogy szemre ugyan szép, de a rá licitáló vásárlók bizonyára nem tudják, hogy a hozzáértők szemében kevésbé értékes, mint a gyapjú és pamut alapanyagú szőnyegek. Ez természetesen a vásárlók szempontjából nem sokat nyom a latban, mert a legtöbben úgy szoktak szőnyeget venni, hogy az csak egyszerűen megtetszik nekik, és ennyi elég is.

Kenessei András

1. TÁBLÁZAT

Tétel	Kikiáltási ár (ezer Ft)
14 K fülbevaló pár, 4,9 g, 22 gyémánt, 2 kék üveg	10
14 K kézelőgomb pár, 10 g, 1930 k.	12
14 K nyitott zsebóra, 15 köves svájci anker, 1920 k.	16
14 K szelence, 68,8 g, 1900 k.	60
Antik ezüst cukordoboz, 525 g, Pest 1860 k.	80
14 K óralánc, 27,8 g, 1890 k. 150 cm	52
Platina karikagyűrű pár, 5 g, 1,80 ct bril	100
14 K tisztilánc, 16,1 g, 1930 k.	16
14 K színházi táska, 248 g, 1920 k.	150

Az **MBC**/*DISCOUNT* tagsági körhöz újonnan csatlakozott cégek jegyzéke

COLOR-LUX NYOMTATVÁNY ÉS PAPÍRÁRU II. SZ. BOLT
1065 BUDAPEST Podmaniczky u. 4.

COLOR-LUX NYOMTATVÁNY ÉS PAPÍRÁRU NAGYKERESKEDÉS
1067 BUDAPEST Hunyadi tér 9.

FAIR-TRADE KFT
1163 BUDAPEST Újszász u. 47.

MARINI 88 KFT
1163 BUDAPEST Újszász u. 47.

GOREX BT KÜLKER ÉS BELKER VÁLLALAT, JAVÍTÓ SZOLGÁLAT
6725 SZEGED Szivárvány u. 11.

ÉLELMISZERBOLT - FILATEK KFT
6087 DUNAVECSE Fő u. 41.

ÉLELMISZERBOLT - FILATEK KFT
6090 KUNSZENTMIKLÓS
Marx tér 11.

ZENTNER AUTÓCENTRUM OPEL MÁRKAKERESKEDÉS
2700 CEGLÉD
Külső Kőrösi út 4-es Km

SUBROSA KIADÓ
1114 BUDAPEST Ulászló u. 8.

MOKKA BT - SZOLÁRIUM, MANIKŰR-PEDIKŰR
1173 BUDAPEST Akácvirág u. 26.

FORD-SZALAY AUTÓHÁZ
6000 KECSKEMÉT Horváth D. u. 8.

FORD-SZALAY AUTÓHÁZ
2750 NAGYKŐRÖS Külső-Ceglédi út

HEURÉKA TANÁCSADÓ ÉS SZERVEZŐ IRODA
1092 BUDAPEST Erkel u. 13/A.

JÁTÉK NAGYKERESKEDÉS
6723 SZEGED Sándor u. 14.

HOBBY JÁTÉK MODELL BOLT
6720 SZEGED Tisza L. krt. 36.

KERTVÁROSI SZFÉRA ABC - ÉPTEK-SZFÉRA HB KFT
6800 HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
Ipoly u. 4.

HÁZÉPÍTŐK BOLTJA ÉPTEK-SZFÉRA HB KFT
6800 HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
Makói úti ip. telep

LILA ABC ÁRUHÁZ FODOR TAMÁS
6724 SZEGED Klapka tér 6.

ARANYHÍD GMK
2700 CEGLÉD Wesselényi u. 6.

KÉK PISZTRÁNG VENDÉGLŐ
1158 BUDAPEST Hősök útja 3/A.

ANNA BY DEMETRIOS ESKÜVŐI RUHASZALON
6722 SZEGED Tisza L. krt. 39.

POPRÁDI HEVEDERZÁR
6728 SZEGED Népdal u. 39.

POPRÁDI HEVEDERZÁR
6724 SZEGED Csongrádi sgt. 108.

BARANYA DÓMUS KERESKEDELMI KFT
7623 PÉCS Bajcsy-Zs. u. 18.

GYULATOURIST KFT
5700 GYULA Eszperanto tér 1.

DR. TABAJDI DENTAL STUDIO BT
9400 SOPRON Árpád u. 2.

CSARNOK DISZKONT
6000 KECSKEMÉT Budai u. 2.

KONTAKT NAGYKER.
6000 KECSKEMÉT
Kossuth krt. 36-38.

KONTAKT DISZKONT
6000 KECSKEMÉT
Széchenyi sétány 11.

ELECTROLUX LEHEL RADIÁTOR KFT MINTABOLTJA
5144 JÁSZBOLDOGHÁZA
Rákóczi u. 24.

ELECTROLUX LEHEL MINTABOLT
1214 BUDAPEST Szent László tér 7.

BARKÁCS LAKÁSFELSZERELÉS
6800 HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
Andrássy u. 45.

FOG-ÁSZ KKT
9400 SOPRON Mátyás kir. u. 17.

JATE DIÁKTANYA
6721 SZEGED Szentháromság u. 3.

GÁZLÁNG ÉTTEREM
6750 ALGYŐ (SZEGED)

RÓZSAKERT VENDÉGLŐ
8635 ORDACSEHI Fő u. 123.

HETOX KFT
3300 EGER Bartakovics út 50.

CÉGSZERVIZ
1087 BUDAPEST Luther u. 1/B.

NAGYVILÁG HÍRADÁSTECHNIKAI SZOLGÁLTATÓ KERESKEDELMI KFT
7800 SIKLÓS Szabadság út 72.

M. P. S. ALAPÍTVÁNY
2510 DOROG Tömedék u. 155.

M. P. S. ALAPÍTVÁNY
2500 ESZTERGOM Kossuth L. u. 35.

AVANTGARDE IDEGENFORGALMI ÉS KERESKEDELMI KFT
1065 BUDAPEST Podmaniczky u. 11.

PILIS 91. KFT
2519 PILISCSÉV Béke u. 70.

INGLIS JÁNOSNÉ KISIPAROS
1102 BUDAPEST Állomás u. 5.

HOFBRÄU KANIZSA SÖRÖZŐ - VÖRÖS ÉS TÁRSA KFT
7622 PÉCS Nagy L. kir. u. 8.

OPERA ILLATSZER
6000 KECSKEMÉT Villám I. u. 12.

FANNY GYERMEKRUHÁZAT
6000 KECSKEMÉT Hornyik J. u. 2.

FANNY GIRL EXKLUZÍV NŐI DIVAT
6000 KECSKEMÉT Széchenyi tér 14.

FANNY GYERMEKRUHÁZAT
6000 KECSKEMÉT Dobó krt. 1.

NAGYSZÉNÁS ABC SZIGETI MIHÁLY
5931 NAGYSZÉNÁS Hősök u. 1.

SZINKRON REKLÁMÜGYNÖKSÉG KKT
6001 KECSKEMÉT Reile G. u. 6.

POSZTER NYOMDAI KIVITELEZŐ ÉS KER. SZOLG. KFT
6001 KECSKEMÉT Bánffy u. 18.

NEMZETKÖZI INFORMÁCIÓS KÖZPONT EXPORT-IMPORT VAGYONKEZ. KFT
6001 KECSKEMÉT Fecske u. 20.

NAPSUGÁR ÉLELMISZER ABC
6600 SZENTES Kossuth u. 13.

VASS-AUTÓSZERVIZ KFT ÉS SKODA MÁRKAKERESKEDÉS
6600 SZENTES Csongrádi u. 36.

HOL-KER IMPORTRUHA NAGYKERESKEDÉS
6600 SZENTES Vásárhelyi út 128.

RAMONA BUTIK
6600 SZENTES Kossuth tér 5.

RAMONA BUTIK
6600 SZENTES Sima F. u. 42.

AUTÓSBOLT, AUTÓMŰSZAKI VÉBER ISTVÁN
1152 BUDAPEST Rákos út 76.

N ÉS B SZOLGÁLTATÓ KFT
1134 BUDAPEST Janicsár u. 5.

TROMIK TV-SZAKÜZLET ÉS SZERVIZ
6800 HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
Andrássy u. 45.

BÚTOR- ÉS NYÍLÁSZÁRÓ KÉSZÍTŐ
6800 HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
Révai u. 32.

RÁKOS JÁRMŰGYÁRTÓ ÉS FÉMIPARI KFT
1174 BUDAPEST Szabadság u. 9-11.

DÓZSA DISZKONT ÁRUHÁZ
4200 HAJDÚSZOBOSZLÓ
Nádudvari u. 1.

ANDI RUHAIPARI KERESKEDELMI IRODA
1014 BUDAPEST Úri u. 15.

SIMON IMRE - NAGYKERESKEDÉS
7700 MOHÁCS Szélső u.

AUTÓALKATRÉSZ- MŰSZAKI KERESKEDŐ - ÓNÓDI FERENCNÉ
7800 SIKLÓS Harkányi út

GERI DISZKONT KACSARNÉ TANÓ TÜNDE
7632 PÉCS Keszűi út 62.

VADÁSZBOLT - SZENT HUBERTUS OLASZ-MAGYAR KFT
7400 KAPOSVÁR Fő u. 40.

TÜZELŐ ÉS ÉPÍTŐANYAG KERESKEDŐ ILLOVSZKY BÉLÁNÉ
5900 OROSHÁZA Temető u. 2.

JUHÁSZ ÉS TÁRSA ÉPÍTŐIPARI KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT
4080 HAJDÚNÁNÁS Magyar u. 61.

DITTI ÉLELMISZER ÁRUHÁZ
9400 SOPRON Selmeci u. 15-17.

ERZSÉBET ÉLELMISZER ÁRUHÁZ
9400 SOPRON Ady E. u. 10.

MOLNÁR JÁNOS ÉPÍTŐANYAG, HŐ- ÉS HANGSZIGETELŐ
1106 BUDAPEST Heves u. 62.

MOLNÁR JÁNOS ÉPÍTŐANYAG, HŐ- ÉS HANGSZIGETELŐ
1171 BUDAPEST
Zrínyi u. (Kucorgónál)

DÜFA HUNGÁRIA KFT FESTÉKEK ÉS LAKKOK
2651 RÉTSÁG Rákóczi út 6.

GÖDI OTTHON SZOLGÁLTATÓ ÉS ÉPÍTŐANYAG KERESKEDELMI KFT
2132 GÖD-FELSŐ Otthon u. 1/d

A lista folytatása augusztus 5-én lesz olvasható

Tisztelt ügyfeleinknek és munkatársainknak kellemes nyári pihenést kívánunk.

A Traverz Konténer és Acélszerkezetgyártó Rt.
ezúton értesíti tisztelt megrendelőit, hogy
az Állami Energetikai és Energiabiztonság-technikai Felügyelettől
megkapta az MSZ 4362 szerinti alkalmassági tanúsítványt, a NYEBSZ MSZ 13833, MSZ 6442 előírásainak megfelelően
nyomástartó berendezések és kazánokhoz tartószerkezetek gyártására.
A tanúsítvány szerint a cég működőképes, dokumentált minőségbiztosítási rendszerrel is rendelkezik.
Ezenkívül az ISO szerinti szárazföldi, tengeri és kombinált konténerek széles választékával az SLV által minősített technológiával készült acél épületszerkezeti rendszerekkel, egyedi épület és technológiai célú acélszerkezetekkel áll tisztelt vevőinek rendelkezésére.
Címünk: 6000 Kecskemét, Izsáki út 2—6.
Telefon: (76) 485-585. Telefax: (76) 481-682

flora HUNGARIA KFT
Nagybani virágpiac melletti közműves, közúti csomóponttal rendelkező területén, az M0-ás körgyűrű szigetszentmiklósi leágazásánál
üzemanyagtöltő-állomás létesítéséhez társat keres
Érdeklődni lehet:
Kiss László
ügyvezető igazgatónál
Telefon: (06-24) 367-866
Fax: (06-24) 366-875
Levélcím:
2310 Szigetszentmiklós 1. Pf. 14.
MH 9540

Budapest Főváros Önkormányzat Főpolgármesteri Hivatalának közmű ügyosztálya közgazdaságtudományi egyetemi végzettséggel rendelkező munkatársat keres.
Jelentkezés: szakmai önéletrajzzal és végzettséget igazoló okmányokkal, Budapest V. ker., Városház utca 9—11. II. em. 258. dr. Beleznay István alosztályvezetőnél vagy a 117-4831-es telefonszámon.
Az illetmény megállapítása az 1992. évi XXIII. törvény alapján történik.
MH 9426

ENTAS BANKTECHNIKA
* Biztonság - a hamispénz áradatban
* Védelem - a bankjegyek, pénzérmék, értékpapírok csomagolásában és tárolásában
* Segítség - a bankjegyek számlálásában, biztonsági elemeik útvesztőjében való eligazodásban.
ENTAS Kft.:1027 Budapest II., Frankel Leó u. 12.
Tel.: 136-9253, 212-0342, 212-0343
Fax: 136-9253, 212-4401
Referenciáink:
Budapest Bank Rt., Inter-Európa Bank Rt., Kereskedelmi Bank Rt., MHB Rt., MNB, OTP Bank Rt., Postabank Rt. stb.

SHOPPING CENTRUM KŐBÁNYA
A Kőbányai Centrum Áruház első emeletén üzletek bérelhetőek már 3 négyzetmétertől, igény szerinti méretben!
Érdeklődni a helyszínen:
X., Liget tér 3-5. (volt Zalka Máté tér)
Telefon: 157-5511/28, 118- 5165, Kiss Róbert ügyvezetőnél

Vállalkozók, figyelem!
Külföldi tőkebefektetők belföldi tőkéstársakat keresnek, továbbá belföldi tőkebefektető részére külföldi tőkéstársat közvetítünk.
Érdeklődni: Impallex Handelsagentur Köln, brókeriroda magyarországi képviselete
6000 Kecskemét, Klapka utca 9—11. III/322.
Telefon: (76) 485-195/85 m.
Fax: (76) 481-285
MH 9459

NAPLÓ

AZ IZRAELI FILHARMONIKUSOK ZENEKARA Budapestre látogat. A világhírű együttes egyetlen koncertet ad a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon augusztus 11-én, csütörtökön. Műsorukban Bartók Concertója és Mahler I. szimfóniája csendül fel. A hangverseny dirigense Zubin Mehta, az együttes örökös karmestere

A 47. NEMZETKÖZI FILMFESZTIVÁL csütörtökön nyílik meg a svájci Locarnóban. Műsorán több neves alkotó – köztük a francia színészrendező Michel Piccoli és az amerikai John Cassavates – eddig még be nem mutatott filmje szerepel. A filmfesztivál augusztus 14-én zárul.

A SZENT ISTVÁN MÚZEUMBAN Székesfehérváron augusztus 6-án Orisekné Farsang Erzsi naiv művész kiállítása nyílik meg. A kiállítást, amely szeptember közepéig látogatható, Lantosné Imre Mária néprajzkutató nyitja meg.

A SCHUMACHER COLLEGE-BAN Angliában már 20 magyar szakember tanulhatta a természet és az ember kapcsolatát. Satish Kumar 1991-ben hozta létre a Schumacherről elnevezett college-t, amely nemzetközileg ismertté vált. Az iskola tanfolyamain az ember és a természet kapcsolatával, a kisközösségek jelentőségével, a természetközeli életmóddal foglalkoznak. Az iskolát jótékonysági alapítványok támogatják. Nemcsak Magyarországon, de Kelet-Közép-Európa más országaiban is nagy az érdeklődés az iskola iránt.

KORMÁNYVÁLTÁS címmel rendezett kiállítást a csongrádi Tisza Galériában Csiky László. A tárlaton a neves szentesi karikatúraszobrász az új kormány tagjainak agyagból formázott portréit mutatja be. Az önmagát humorszobrásznak nevező művész évek óta gyarapodó szoborparkját ismert politikusok, közéleti személyiségek karakteresen, sok humorral megformált alakjai képezik. Az égetett agyagfigurákat augusztus 18-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Népfőiskola Alsó-Csernátonban

Távol az ismert meg az utazók által bejárt erdélyi tájakon, túl a Király-hágón, az ezerszínű Kalotaszegen meg a szigorú mezőgazdasági munkákat kívánó Mezőségen, de túlnan még a Székelyföld Hargitánál közelebb eső hegyvidékén is, majdnem a Kárpátok havasainak lábainál, Felső-Háromszéken, a mai Kovászna megyében húzódik meg egy nagy, népes székely nagyközség *Alsó-Csernáton*.

Valaha ezt a vidéket a belső székely várrendszerhez tartozó Zika vára védte, amikor a Kárpátokon át, az egyik hágón be, a másikon kijött az ellenség, és rácsaptak a martalócok az Ojtozi-, Tömösi- meg a Bodzai-hágókon át a békésen munkálkodó falvakra. Annak idején, a korai középkorban Alsó-Csernátonban is erődtemplom épült, amelyik megvédte a falu népét.

A község lakossága a zord idők enyhültével lehúzódott a völgybe, a kereskedelmi utak mentére. Felépült 1687-ben a nemesi udvarház, amelyik azután többször leégett. Az egykori alapokon azonban máig virul az 1831-ben emelt, klasszicista épület, a *Damokos*-kúria. Körülötte két és fél holdas park meg a gazdasági épületek csoportja.

– Ez a Damokos család birtokolta ősi kúria, amelyik húsz évvel ezelőtt még sertéshizlaló céljait szolgálta, 1973 óta múzeum, a körülötte fekvő terjedelmes parkban pedig ma népfőiskola működik – mondja *Haszmann* Pál, a néprajzi múzeum vezetője, egyben testvéreivel együtt nemcsak a népfőiskola alapítója, de szinte ezerféle mesterséget kitanulva a legkülönfélébb szakmák oktatója. A három népfőiskolás Haszmann fivér édesapja Magyarországról telepedett Székelyföldre.

– Édesapám ötven évig volt a falu iskolamestere. Tőle hagyományozódott reánk a pedagógushajlam... Még életében megérhette, hogy a kúriát megcsúfoló sertéshizlalda eltűnt az ősi falak közül, és maga is alapító tagja lehetett az anyagi és szellemi kincset magába foglaló alsó-csernátoni múzeumnak.

Artner Margit rajza

Az imént népfőiskolát emlegettünk, amelynek egyre lombosodó fáját a ma élő négy Haszmann testvér közül három, Pál, József meg Lajos ültette el 1973-ban. Amikor a népfőiskolát megalapították, „nyári táborozásnak" lehetett csak titulálni. A népfőiskola címet és rangot – hivatalosan – csak a romániai államfordulat után vehették fel.

– Pedig ugyanolyan buzgalommal gyűjtöttük azelőtt is egybe az ide kívánkozó fiatalokat Erdély meg a még messzebbi nagyvilág, Európa meg Amerika sok országából. Minden évben április 15-én nyitunk és november 15-én zárunk, esztendőnként mintegy kétezer, kétezer-ötszáz lelkes résztvevővel.

Húsz év alatt *ötvenezer* fiatal fiú és leány fordult meg itt, a kilenc-tíz esztendős életkortól a huszonévesekig. Nem is csupán egyszer vagy kétszer, sokan szinte minden esztendőben „kitöltik" itt a maguk két vagy három hetét.

– *Hányféle mesterséget sajátíthatnak el az itteni népfőiskolások?* – kérdem.

– Ahányat akarnak. Pontosabban ahányféle nyersanyagot tudunk biztosítani számukra. Dolgoznak vászonnal, fával, kővel, agyaggal, rézzel, vassal, sokféle festékkel, bőrrel, kinek mi ilyenkor leginkább a keze alá... Az igazi mestermunkák azután három- vagy négyszeri nyári ittlét után születnek a kezük alatt, amelyeket az egyik munkateremben megőrzünk, nevüket is feltüntetve.

Valóságos házi múzeum ez. A színesre festett mángorló sulyoktól a hímzett ruhadarabokig, kisebb-nagyobb bútorokig, a kézhez illő szerszámokig sokféle „mesterdarab" látható itt.

A három Haszmann fivér családostól itt lakik.

– A mi saját gyerekeink is reggeltől estig „népfőiskoláznak"... A három családban csupán két fiú van, de hat leány, ami azért nem baj, mert a régi székely mondás szerint a leányért is fiút adnak egyszer...

Emitt XVIII. századi székely házak, amott 1836-ból való, kétköves vízimalom, egy ligetes facsoport mögött talán a legszebb, 1854-ből való székely kapu, duplasoros galambdúccal, a hónaljkötésnél cifrázott felirattal: *„E kapun áldás omoljon / Búbánat innen távozzon..."* A kúria mögött óriási nyitott színek mezőgazdasági gépekkel telítve, az ősöreg gőzgéphajtóműtől a múlt századbeli honi és külföldön, még Amerikában is gyártott, masszív traktorokig.

Befejezésként az iránt érdeklődöm, honnan jött az idea az emberi munkát szórakozássá változtató népfőiskolai formulához? Haszmann Pál a maga számára és talán számunkra is magától értetődő magyarázattal szolgál:

– Itt született a mi községünkben a XVIII. század egyik legműveltebb tudóspapja, *Bod* Péter, a *Magyar Athenas*, az első magyar irodalomtörténet írója. Az ő tanainak felelevenítésére alakítottuk meg a *Bod Péter Közművelődési Egyesületet*, amelyik ezt a népfőiskolát is fenntartja. Tőle tanultuk: *valamiképpen a hazának ártani nem szabad, azonképpen annak nem használni, mikor lehet, nagy vétek.*

Tóbiás Áron

Szótár

1. Nyugtaadási kötelezettség: az adóalany köteles az általa teljesített termékértékesítésről és szolgáltatásnyújtásról számlát, vagy készpénzzel történő fizetés esetén egyszerűsített számlát kiállítani. Ha az adóalany egyszerűsített számlát nem bocsátott ki, köteles nyugtát kibocsátani.

2. Számla: az MSZ 3492–89. számú szabvány szerinti bizonylat, illetve az MSZ. 16114–79. számú szabvány szerinti számlatömb, vagy más módon előállított, adóigazgatási azonosításra alkalmas bizonylatot, amely tartalmazza a törvényben előírt adatokat.

3. Egyszerűsített számla: az MSZ. 16114–90. számú szabvány szerinti készpénzfizetéses számlatömb, vagy más módon előállított, adóigazgatási azonosításra alkalmas bizonylatot, amely tartal- [illegible] törvényben előírt

...ás

...ső és utolsó napját. Az első nap meghatározásában figyelemmel kell lenni arra, hogy az adózónak elegendő ideje maradjon a romlandó áruk, élő állatok elszállítására, illetve az egyéb árukészlet tárolására, biztosítására. Az intézkedésből harmadik személynek okozott kárért az adózó felel.

Felmerülhet a kérdés: mi

TÁJÉKOZTATÓ

Szimpózium tizenhetedszer

Faszobrászok a nagyatádi alkotótelepen

Szabad-e fából a szabad ég alá szobrot készíteni? – kérdezte egy fiatal, korábban csak kővel dolgozó szobrász Nagyatádon, az immár nemzetközi mércével is magasra értékelt alkotótelep egyik szimpóziumjának kezdetén. Miután kétkedése visszhangtalan maradt, baltát és vésőt fogott, hogy kövesse az úttörőket, *Mizser* Pált, *Vilt* Tibort, *Bencsik* Istvánt, *Martyn* Ferencet és társaikat.

1975 óta hetven, fából készült szobor, illetve plasztika került Nagyatád hangulatos szoborparkjába, ahol nyaranként öt-hat hazai és külhoni mester kap munkalehetőséget. Idén három magyar, egy amerikai, egy japán és két német művész élvezi a kisváros önkormányzatának vendégszeretetét, akik közül a két legkorábban érkezőt, *Márkus* Pétert és *Berényi* Istvánt kértük rövid beszélgetésre.

– Két éve az országos faszobrászati biennálé díjazottja lettem, s ennek köszönhetem, hogy most itt lehetek Nagyatádon. Lenyűgöző az itt található kiváló fa, szinte minden darabjuk kínálja a megmunkálás örömét – kezdte Márkus Péter, majd egy skiccet mutat, leendő művének leegyszerűsített vázlatát.

– *Készített-e már nagyméretű faplasztikát?*

– Ez az első próbálkozásom. Címe még nincs a munkámnak, ám az biztos, hogy az életet keltő, a magot bárhova eljuttató szél erejét, illetve az ezáltal keltett érzést szeretném megjeleníteni egy háromszor négy méteres formában.

– *Ki volt a tanára a főiskolán, és vajon mit szólna ahhoz, hogy a kő után most famegmunkálásba fog?*

– *Somogyi* József tanítványai közé tartozom, és bár ő már nem tud véleményt mondani munkámról, biztosan örülne ennek a vállalkozásnak, mert a fa is időálló, akárcsak a kő. Gondoljunk csak arra, hogy az ókorban favázra készítették a szobrokat, s ezek a műalkotások is hosszú időt megéltek.

Miközben Márkus Péterrel egy hűvös műhelyben beszélgettünk, Berényi István a tűző napon „birkózott" egy méteres fatönkkel.

– Nem én fáradtam el, hanem a gép, amivel dolgozom, mert odakinn 42 Celsius-fokot mutat a hőmérő – kezdi a bemutatkozást a Pécsett élő alkotó.

– *Úgy tudom, az ön munkájának már van címe.*

– Az oltalom érzését szeretném megfogalmazni. A kompozíció két egymásba fordított tenyérszerű csónakot jelenít meg, melynek üreges belsejében egy nyolcszirmú, rozettás, áttört virág lesz látható. Azt szeretném ezzel a művel kifejezni, hogy világunknak kötelessége az élet megóvása. Ez a szobor kivételesen nem az alkotótelepre kerül, hanem – mintegy figyelmeztetésként – az erdőgazdaság nagyatádi központja elé.

– *Mi csábította önt Nagyatádra?*

– Már régóta vágytam ide, hiszen ezen a telepen a kortárs magyar szobrászat legjelesebbjei fordultak meg és hagytak itt egy-egy remekművet. Úgy vélem, nincs olyan magyar szobrász, aki ne érezné kitüntetésnek a nagyatádi telep munkájában való részvételt.

– *Milyenek a körülmények a telep művészházában?*

– Csodálatos ez a környezet. Bár Nagyatád hangulatos városka, én az erdők övezte szobrásztelepen érzem jól magam. Ritkán van alkalom arra, hogy olyan meghitt környezetben dolgozzon egy szobrász, mint itt.

(gulyás)

Királydráma és görkorcsolyapálya

Az egri Gárdonyi Géza Színház nyolcadik évadja

Nyolcadik évadját kezdi meg az újra megszületett egri *Gárdonyi Géza Színház Gali* László igazgató-főrendező vezetésével. Az 1994/95-ös évadban gazdag, színes kínálatot adnak hazai és külföldi szerzők műveiből. *Shakespeare III. Richardja* mellett műsorra kerül *Szép* Ernő *Vőlegénye, Remenyik* Zsigmond *Atyai ház, Bereményi* Géza *Kutyák, Nagy* András *A csábító naplója, Williams A vágy villamosa, Dürrenmatt A milliomosnő látogatása,* Robert *Thomas Szegény Dániel, Wilkowieczki–Dejmek Legenda a dicsőséges feltámadásról, Orwell Állatfarm, Queneau Stílusgyakorlatok, Wittlinger Ismeri a tejútat? Gozzi Turandot* című színművét mutatják be. A névadóra *A láthatatlan emberrel* emlékeznek. Az operettrajongók *Szirmai* Albert *Mágnás Miskáját* láthatják. Tervezik a világsikert aratott *A görkorcsolyapálya (The Rink)* című musical mellett *Szigligeti–Mészöly–Aldobolyi–Nagy* zenés játékának, a *Liliomfinak* a bemutatását.

A kísérleti stúdióként működő *Szobaszínházban* kerül színre *Karinthy* Ferenc *Dunakanyar* és Slawomir *Mrożek Emigránsok* című színműve.

A színház tagozataként működő *Harlekin Bábszínház* négy új bemutatóval várja a gyerekeket.

Az egri *Gárdonyi Géza Színházhoz* szerződött *Szegvári* Menyhért színész-rendező és a kolozsvári *Szatmary* Lajos színművész.

(osztovits)

Záborszky Gábor és Jiro Okura kiállítása

Két művész, a Budapesten élő *Záborszky* Gábor és az Uji Cityben alkotó japán *Jiro* Okura 1992-ben találkozott először, és kiderült, hogy több közük van egymás munkásságához, mint közvetlen környezetükhöz. Ez a mások által is felismert rokonság hozta a közös kiállítás ötletét. J. M. *Farmer* washingtoni művészettörténész írja: *„Záborszky és Okura munkái közelebb kerültek egymáshoz; mindketten a legteljesebb tisztelettel szólnak a természeti világról, és tudatosan formált egyszerűségre törekedve az egyetemes bölcsesség felé közelítenek."*

A kiállítást augusztus 25-én Gloria Oviedo *Chaves* művészettörténész, a Kolumbiai Köztársaság kulturális attaséja nyitja meg a Műcsarnokban.

A Kiss Áron Társaság ajánlata

Küldjön egy játékot levelezőlapon!

A *Kiss Áron Magyar Játék Társaság* 1987-es megalakulása óta ötletekkel, rendezvényekkel, kiadványokkal próbálja javítani a hazai játékkultúrát. Ezúttal öt képes levelezőlapot adott ki a szünidőre: mindegyiken egy-egy ősi gondolkodásfejlesztő s egyúttal szórakoztató játék kicsiknek, nagyoknak. A társaság így kíván hozzájárulni a szabadidő kulturáltabb eltöltéséhez. Az *Ugrálós,* a *Nyout* (távol-keleti üldözéses játék), a *Nyúl és vadászkutyák,* a *Helycserejáték* és a *Varázsceruzák* pontos leírása a képeslap hátoldalán található. A játékokhoz nincs különleges eszközökre szükség. Az öt képeslap ára kilencven forint. Megrendelhető a Kiss Áron Magyar Játék Társaságnál. Cím: Kecskemét, Gáspár A. u. 11.

Kanadai régészek Gorsiumban

Kanadai régészek dolgoznak a táci Gorsium feltárásán. Immár nyolcadik nyáron segítik vendégkutatók a római kori városka még a föld mélyén rejtőzködő maradványainak a feltárását. Az idén Fedák János régészprofesszor, a charlottetowni Price Edward Island Egyetem tanára, valamint három kanadai egyetem hallgatóinak csoportja egy II. századi templom épületelemeinek azonosításán dolgoznak. Az épületet feltehetően Hadrianus császár korában emelték, s kibontakozó körvonalai alapján impozáns építmény lehetett. Mellette több kisebb leletet is felszínre hoztak a régészek: egy római kori borotválkozókészlet, újabb pénzérmék, hajtű, fibula, bronz ládikaveret, pecsétes kerámiák gazdagítják munkájuk eredményeként a gorsiumi gyűjteményt. A vendégszakemberek egyébként a kanadai kormány támogatásával dolgoznak Gorsiumban, az általuk feltárt leletek pedig a Szent István Király Múzeum régészeti gyűjteményét gyarapítják. A kanadai csoport munkája azért is hasznos, mert a gorsiumi feltárásokra fordítható pénz egyre kevesebb, az elmúlt években mindössze csak kisebb feltárásokra volt elegendő.

Riportereket is képeznek

Túljelentkezés a Kodolányi János Főiskolán

A székesfehérvári Kodolányi János Főiskolára többszörös a túljelentkezés. Az 1992-ben alapítványi főiskolaként – a megyei jogú város önkormányzata és a Comenius Tanulmányi Társaság kezdeményezésére – létrehozott intézményben az ősszel már 1200-nál több fiatalt oktatnak. A német- és az angolnyelv-tanári, valamint a közgazda, szállodás és idegenforgalmi szakemberképzés mellett az idén megkezdik a francia szakos nyelvtanárok, valamint az újságírók oktatását is. A nyelvtanárképzésre háromszoros volt a túljelentkezés, s 104-105 felvételi pontot szerzett fiatalok között válogattak. A vártnál is nagyobb volt az érdeklődés a kommunikáció szak iránt: az újságírókat, tv- és rádióriportereket képező szakra – amely *Győrffy* Miklós szakmai irányításával működik majd – a tervezett 80 helyett 92 fiatalt vettek fel. Jelentkező ennél jóval több volt, de a főiskolának nincs oktatóterme, kollégiumi helye ennél több hallgató számára. Már most kinőtte ugyanis azt az épületet, amely annak idején MSZMP oktatási igazgatóságként szolgált. A meglevő 300 fős előadótermek mellé tavaly már építettek egy másikat, s bővítették a kollégiumot is.

Marosán Gyula az emigrációban

Kiállítás az Ernst Múzeumban

Először 1986-ban térhetett haza önálló kiállítással az 1956-ban emigrált *Marosán* Gyula festőművész.

A mester 1915-ben született Budapesten, 1932 és '38 között *Aba Novák* iskolájában tanult. 1933-ban részt vett a *Tavaszi szalonon,* és két képével elnyerte a *Szinyei-Merse Fiatalok Díját.* 1934-ben önálló kiállítást rendezett az *Ernst Múzeumban.* 1937-ben *Duray* Tiborral együtt segédkezett *Aba Novákné*k a párizsi világkiállítás magyar pavilonja freskóinak festésében. 1938 után az expresszionizmus hatása alá került. 1939-től a szürrealizmus bűvkörében élt. 1946-ban *Kállai* Ernő felkérésére részt vett az *Elvont művészet első magyar csoportkiállításán.* 1948-ban szerepelt az *Újabb irányzatok a magyar művészetben* című kiállítás absztrakt szekciójában. S bár 1948 és '56 között szocialista realista munkákat állított ki, titokban avantgárd műveket készített. 1956 novemberében elhagyta az országot, és Kanadában telepedett le. Sok mindennel kísérletezett: készített kollázsokat, linometszeteket, tusrajzokat, szobrokat, ékszereket, konceptuális objekteket, nonfiguratív bronztárgyakat, vizuális naplót vezetett, azaz minden nap elkészített egy-egy kisméretű kollázst. Rendszeresen kiállított, és jelentős díjakat nyert. Ezekből a Kanadában született alkotásokból nyílik meg augusztus 11-én kiállítás ifjúkori sikereinek színhelyén, az Ernst Múzeumban.

(o. á.)

NAPLÓ

AZ IZRAELI FILHARMONIKUSOK ZENEKARA Budapestre látogat. A világhírű együttes egyetlen koncertet ad a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon augusztus 11-én, csütörtökön. Műsorukban Bartók Concertója és Mahler I. szimfóniája csendül fel. A hangverseny dirigense Zubin Mehta, az együttes örökös karmestere

A 47. NEMZETKÖZI FILMFESZTIVÁL csütörtökön nyílik meg a svájci Locarnóban. Műsorán több neves alkotó – köztük a francia színészrendező Michel Piccoli és az amerikai John Cassavates – eddig még be nem mutatott filmje szerepel. A filmfesztivál augusztus 14-én zárul.

A SZENT ISTVÁN MÚZEUMBAN Székesfehérváron augusztus 6-án Orisekné Farsang Erzsi naiv művész kiállítása nyí-

Népfőisk

Távol az ismert meg az utazók által bejárt erdélyi tájakon, túl a Király-hágón, az ezerszínű Kalotaszegen meg a szigorú mezőgazdasági munkákat kívánó Mezőségen, de túlnan még a Székelyföld Hargitánál közelebb eső hegyvidékén is, majdnem a Kárpátok havasainak lábainál, Felső-Háromszéken, a mai Kovászna megyében húzódik meg egy nagy, népes székely nagyközség *Alsó-Csernáton*.

Valaha ezt a vidéket a belső székely várrendszerhez tartozó Zika vára védte, amikor a Kárpátokon át, az egyik hágón be, a másikon kijött az ellenség, és rácsaptak a martalócok az Ojtozi-, Tömösi- meg a Bodzai-hágókon át a békésen munkálkodó falvak-

ped
tébe
riát
eltű
ma
az
ma
ni

Annak idején a korai kö-

A kerelem benyújtása még nem mentesít

Az általános forgalmi adóról szóló törvény világosan és egyértelműen megfogalmazza, hogy az adóalanynak az általa teljesített értékesítésről és szolgáltatásnyújtásról *számlát*, vagy készpénzzel történő fizetés esetén a vásárló kérésére *egyszerűsített számlát* kell kiállítania. Amennyiben a készpénzes fizetés alkalmával a vevő számlát nem kért, úgy az eladó köteles az értékesítésről *nyugtát* adni.

lapáru egyszerre) értékesítés esetén az újság árusításából kifolyólag az adóalany a dohány- és ajándékáru vonatkozásában is mentesülne a nyugtaadás alól. Viszont a hírlapárusítás bizonylatolására sem kötelezhető azért, mert dohány- és ajándékáru értékesítésével is foglalkozik.

E két alanyi jogon járó mentességen kívül a jogszabály lehetőséget biztosít az adóalanyoknak arra, hogy egyes körül-

Mit tartalmaz a nyugta és az egyszerűsített számla?

Nyugta:

– adóigazgatási azonosítószám vagy az adóhatóság által jóváhagyott más azonosító,
– a nyugta sorszáma, kibocsátásának kelte,
– az ellenérték összege.

Egyszerűsített számla:

– „Készpénzfizetési számla" megnevezése,
– a számla sorszáma, kibocsátásának kelte,
– a számlakibocsátó neve, címe, adóigazgatási azonosítószáma,
– a vevő neve és címe,
– a termék, szolgáltatás megnevezése, jellemzői (mennyiségi egysége, összes mennyisége, egységára stb.),
– a termék, szolgáltatás statisztikai besorolási száma, ha az adó százalékos mértéke (29. §) vagy ha a tárgyi adómentesség (14. § a pontja) erre való hivatkozással került meghatározásra, továbbá ha a statisztikai besorolási szám feltüntetését a vevő nem kéri,
– a felszámított adó százalékos mértéke,
– a számla forintban kifejezett végösszege.

A számla, az egyszerűsített számla, valamint a nyugta kötelező adattartalmára vonatkozó előírásokat az áfa-törvény 13. § tartalmazza. Ebből kitűnik, hogy e bizonylatok a felsorolás sorrendjében egyre csökkenő adatmennyiséget foglalnak magukba. Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy mivel a nyugta már gyakorlatilag csak az értékesítés végösszegét tartalmazza, nem alkalmas sem az adólevonáshoz, sem az adóvisszaigényléshez.

Mindhárom bizonylatra érvényes kitétel, hogy a benne szereplő adatok valódiságáért annak kibocsátója felel.

A jogszabály 1990. július elsejétől az adóalanyokra fokozatosan terjesztette ki a nyugtaadási kötelezettséget. E folyamat végállomásaként 1993. július elsejétől a nyugtaadás majdnem teljeskörűvé vált. Alapvetően abból kell kiindulni, hogy *a kötelezettség minden adóalanyra vonatkozik*. Alóla automatikusan kizárólag a *szerencsejáték-szolgáltatást nyújtók*, valamint az *újság-és folyóiratárusok* mentesülnek. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a vegyes profilú (például dohány-, ajándék-, hír-

mények fennállása esetén is – egyedi kérelemre – *felmentést kapjanak* a nyugtaadás alól. Melyek ezek a felmentésre jogosító körülmények?

Az adóalany akkor kérhet a nyugtaadás alól felmentést, ha szociális vagy egészségügyi helyzetére tekintettel a kötelezettségének teljesítése rá aránytalanul nagy terhet róna. Szintén kérhet mentesítést az, aki a vállalkozása méretéből fakadóan alkalmazottat, családtagot, közeli hozzátartozót, esetleg más, a kötelezettség teljesítésére alkalmas személyt nem foglalkoztat. Végezetül kérheti a nyugtaadás mellőzését az olyan adóalany, akinél tevékenységének jellege miatt a nyugtaadás még pénztárgéppel sem teljesíthető, vagy csak aránytalanul nagy megterheléssel lenne megoldható. E kérelmeket az adóhatósághoz kell benyújtani. Fontos tudni, hogy a kérelem benyújtását követően, annak elbírálásáig az indokokra tekintet nélkül az adóalany köteles az értékesítésekről az általános szabálynak megfelelően nyugtát kiállítani. Ennek elmulasztása adott esetben *mulasztási bírság* kiszabását vonhatja maga után.

NAPTÁR

Augusztus 10.: – a társasági adó előlegének befizetése (a havi kétszeri fizetőknél).

Augusztus 15.: – a fogyasztási adó előlegének befizetése.

Augusztus 20.: – a havi adóbevallásra kötelezettek adóbevallásának benyújtása a levont havi adókról és költségvetési támogatásokról.

– a július havi kifizetésekre vonatkozó jövedelemadó-előleg befizetése;

– az általános forgalmi adó befizetése és a bevallás benyújtása.

– a magánszemélyeknek a nem kifizetőtől származó jövedelem utáni jövedelemadó befizetése.

Augusztus 28.: – a társasági adó előlegének befizetése (a havi kétszeri fizetőknél).

– a fogyasztói adóelőlegének befizetése.

A bírság: százezer forint

Nem zárható le a lakás

Az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezései alapján az adóhatóság kétféle szankciót alkalmazhat a nyugtát nem adókkal szemben. Az egyik szankció a mulasztási bírság, a másik pedig egy intézkedés: az üzlet néhány napra történő bezárása.

A számla- vagy nyugtakiállítási kötelezettséget elmulasztó, vagy azt nem a tényleges ellenértékről kiállító adózó első alkalommal *100 000 forintig terjedő bírsággal* sújtható. A notórius mulasztók határozottan rosszabbul járnak, hiszen a mulasztás ismétlődése esetén az előző bírság *kétszerese* is kiszabható. Ez akár azt is jelentheti, hogy aki egy évben négy alkalommal „felejt el" nyugtát kiállítani a vásárló számára, az akár másfél millió forint büntetést is kaphat, hiszen a bírság ismételten megállapítható.

Természetesen e bizonylatadási kötelezettség nem csak a nyugtára vonatkozik, hanem a jóval komolyabb adattartalmú, részletezőbb számla, egyszerűsített számla vagy számlát helyettesítő okmány (határozat, szerződés) adására is. Így ezek kiállításának elmulasztóját ugyanúgy mulasztási bírsággal sújthatja az adóhivatal.

Persze nem muszáj mindig a legmagasabb bírságösszeget, a 100 000 forintot megállapítani, s nem is ez a jellemző APEH-gyakorlat. A mulasztási bírság legkisebb összege, a 10 000 forint, illetve magánszemélyek esetén az 1000 forint is megállapítható, amennyiben a magánszemély egészségügyi, szociális körülményei miatt a kötelezettség teljesítése tőle nem várható el. (Ez a méltányossági változat persze nem azonos azzal a lehetőséggel, miszerint a nyugtaadás alól felmentés kérhető és adható.)

A mulasztási bírság kiszabásakor az adóhatóság mérlegeli a mulasztás összes körülményeit. Figyelembe veszi a mulasztás súlyát, gyakoriságát,

A kulcs az APEH-nál

valamint azt, hogy az adózó, illetve képviselője, alkalmazottja, tagja vagy megbízottja az adott helyzetben a tőle elvárható körültekintéssel járt-e el.

A nyugtaadás elmulasztásának másik szankciója az *üzlet bezárása*. Ha az adóhatóság megállapítja, hogy az adózó ugyanazon helyiségében (üzlet, telep, műhely, stb.) két éven belül 4 alkalommal nem ad nyugtát, akkor 3 napra, ha 5 alkalommal akkor 5 napra, minden további alkalommal 10 napra bezárja a helyiséget. A helyiség lezárása azt jelenti, hogy az APEH vastag, színes szalaggal leragasztja az ajtót, ahol ezáltal a meghatározott ideig vevőt, vendéget, ügyfelet fogadni, kiszolgálni nem lehet.

Az üzlet lezárása nem speciális magyar találmány, hiszen a világ számos országában alkalmazzák – így az egyik legdinamikusabban fejlődőben, *Chilében* is.

Komoly szankcióról van szó, hiszen a lezárás napjaiban az adózó elesik a bevételétől, sőt, a ragasztószalag láttán sokan a tudomására is jutnak annak, hogy az illető rendszeresen nem bocsát ki nyugtát vásárlóinak.

A zárvatartást az adóhatóság határozatban rendeli el, és ebben meghatározza annak első és utolsó napját. Az első nap meghatározásában figyelemmel kell lenni arra, hogy az adózónak elegendő ideje maradjon a romlandó áruk, élő állatok elszállítására, illetve az egyéb árukészlet tárolására, biztosítására. Az intézkedésből harmadik személynek okozott kárért az adózó felel.

Felmerülhet a kérdés: mi történik akkor, ha a tevékenységét valaki más adózóval közös helyiségben folytatja vagy a lakásában végzi?

A lakás egyáltalán nem zárható le, és a közös üzlethelyiség esetében is csak a másik adózó érdekeinek sérelme nélkül alkalmazható ez a szankció.

Fontos tudnivaló egyébként, hogy mulasztási bírság az üzlet bezárásával egyidejűleg is alkalmazható.

Szótár

1. Nyugtaadási kötelezettség: az adóalany köteles az általa teljesített termékértékesítésről és szolgáltatásnyújtásról számlát, vagy készpénzzel történő fizetés esetén egyszerűsített számlát kiállítani. Ha az adóalany egyszerűsített számlát nem bocsátott ki, köteles nyugtát kibocsátani.

2. Számla: az MSZ 3492–89. számú szabvány szerinti bizonylat, illetve az MSZ. 16114–79. számú szabvány szerinti számlatömb, vagy más módon előállított, adóigazgatási azonosításra alkalmas bizonylatot, amely tartalmazza a törvényben előírt adatokat.

3. Egyszerűsített számla: az MSZ. 16114–90. számú szabvány szerinti készpénzfizetéses számlatömb, vagy más módon előállított, adóigazgatási azonosításra alkalmas bizonylatot, amely tartalmazza a törvényben előírt adatokat.

4. Nyugta: az MSZ. 16133–90. számú szabvány szerinti nyugtatömb, vagy más módon előállított, adóigazgatási azonosításra alkalmas bizonylat, amely tartalmazza a törvényben előírt adatokat.

5. Kedvezményes pénztárgépek: Az APEH által jóváhagyott típusú pénztárgépek vásárlója az áfa-törvényben meghatározott kedvezményben részesül (50 000 vagy 20 000 forint) oly módon, hogy a gépet az engedménnyel csökkentett áron veheti meg. A forgalmazó akkor értékesíti kedvezményesen a vevőnek (felhasználónak) a pénztárgépet, ha a vevő írásban nyilatkozik arról, hogy jogosult a kedvezményes vásárlásra. A vevő akkor jogosult erre, ha pénzátvételi helyenként egy darab pénztárgép beszerzésére még nem vett igénybe kedvezményt.

Kézzel vagy géppel?

Kedvezmények bizonyos típusokra

A nyugtaadási kötelezettség egy általánosan megfogalmazott előírás, amelynek teljesítése kétféleképpen történhet. Lehetőség van egyrészt a kézi nyugtaadásra, amely az MSZ 1613390. számú szabvány szerinti *nyugtatömb* felhasználásával, vagy más olyan adóigazgatási azonosításra alkalmas bizonylattal történhet, amely tartalmazza az előírt adatokat. Másrészt használhatók nyugtaadásra az APEH által jóváhagyott *pénztárgépek*, illetve *taxaméterek* is.

A kézzel vagy pénztárgéppel (taxaméterrel) történő nyugtaadás az adóalanyok egy része számára választható csak, másik részüknek a 6/1993. (II. 9.) PM. rendelet kötelezően előírja a pénztárgép (taxaméter) használatát.

Ennek megfelelően 1994. január 1-jétől csak pénztárgéppel teljesíthetik nyugtaadási kötelezettségüket a személytaxisok, valamint azok az adóalanyok, akik az üzletek működéséről szóló többször módosított 9/1990. (IV. 5.) KeM-rendelet 1. sz. mellékletében foglalt I. 4. Iparcikk kereskedelem üzletkörbe, és a II. 3. Italüzletek körébe soroltak.

Továbbá 1994. július 1-jétől kizárólag pénztárgépet használhatnak nyugtaadásra ugyanezen rendelet 1. sz. mellékletében a I. 1. Élelmiszer kiskereskedelem, és a II. 1. Melegkonyhás vendéglátóipari, valamint a II. 5. Egyéb vendéglátó-ipari üzletek körébe soroltak.

A nyugtaadási kötelezettség teljesíthető minden olyan berendezéssel, amely pénztárgép funkcióval ellátott és rendelkezik az APEH típusjóváhagyásával. Ezeknek a jegyzékét az *Adóújságban* rendszeresen közzéteszik.

Azok is, akik a rendeletből fakadóan kötelesek a pénztárgépet (taxamétert) használni és azok is, akik önként döntöttek a gépek mellett, *kedvezménnyel* tudják megvásárolni azokat. Az enyhült évek gyakorlatától eltérően a kedvezmény összegét nem lehet visszaigényelni, azt *a forgalmazó jogosult* igénybe venni. Ezáltal a vevő már a kedvezménnyel csökkentett árat fizeti meg. A kedvezmény mértéke 50 000 forint a pénztárgépeknél és 20 000 forint a taxaméternél.

A pénztárgép üzembe helyezését az APEH által erre feljogosított szervizekkel kell végeztetni. Az üzembe helyezést az azt követő 15 napon belül be kell jelenteni a gépkönyvben található adatlapon a telephely szerinti illetékes adóhatósághoz.

Ha az adózó tevékenységét megszünteti, a pénztárgépben tárol adatokat a szervíz egy alkalmazottjával *ki kell iratni*, majd a gépkönyvben és gépnaplóban történt rögzítés után mindenről az adóhatóságot is értesíteni szükséges.

Amennyiben a pénztárgépet értékesítenék kívánják, akkor erről értesíteni kell legalább 15 nappal korábban a szervízt és az adóhivatalt. A szakemberek a memória tartalmát kiíratják és jegyzőkönyvezik.

Ha a pénztárgép üzemképtelen állapotba kerül és már nem javítható, akkor a *selejtezést* a szervíz erről szóló igazolása alapján lehet elvégezni. Más a helyzet, amikor a pénztárgépet eladják. Ilyenkor a selejtezés alapja a *rendőrség által kiadott igazolás*.

A jogszabály lehetőséget biztosít arra is, hogy amennyiben az előírt technikai feltételeknek megfelelően egyedileg kiépített, számítógépes rendszerű, pénztárgép-funkcióval ellátott hálózatokat is kérelemre egyedi jóváhagyásban részesítsene

A büntetés elősegíti az egyenlő közteherviselést

Az út Európába vezet

Sokat hallhattunk az elmúlt években az APEH nyugtaadási ellenőrzéseiről. Többen úgy gondolják, hogy ezeknek az ellenőrzéseknek az a célja, hogy az APEH a büntetésekből bevételhez juttassa az állami költségvetést, vagy hogy megfélemlítse a vállalkozókat.

A nyugtaadási kötelezettség előírásának, és a teljesítés ellenőrzésének az értelme, hogy azon keresztül láthatóvá tegye a vállalkozások bevételét, s ezáltal elősegítse az egyenlő közteherviselést. Hiszen mindenki előtt ismertek az 1993-ra vonatkozó APEH-statisztikák, amelyek szerint a zöldségesek és a butikosok csupán évi 81 ezer forint jövedelemhez jutottak, s a fagylaltosok is csak 49 ezer forintot kerestek az egész év során, míg a bérből és fizetésből élők ennek a többszörösét fizették adóként.

Van persze egy másik oka is a nyugtaadás kötelezővé tételének, s ez már a vállalkozók érdekeit szolgálja. A vállalkozók ugyanis nem tudják beszerzéseiket költségként elszámolni, és nem tudják a beszerzést terhelő forgalmi adót visszaigényelni, ha az egymás közötti forgalomban nem bocsátanak ki számlát. Így tehát a kötelező számlaadás egyben az üzleti biztonság feltétele, vagyis annak teljesítése a vállalkozók érdeke is. Nem beszélve arról, hogyan tudja a vállalkozó az alkalmazottait elszámoltatni az átvett és eladott árukról, ha nem a nyugtatömb másolati példánya, vagy a pénztárgép adattartalma segítségével?

Létezik azonban egy harmadik indoka is a kötelező nyugtaadásnak, amelyik a vásárlók termékszavatossági jogával van összefüggésben. Gondoljunk csak bele, hogyan tud a vevő reklamálni, a termék kicserélését, vagy komoly hiba esetén a visszavételét kérni, ha nem kapott nyugtát a vásárláskor? Nem véletlen, hogy ha Nyugat-Európába utazunk, akkor azt tapasztaljuk, hogy a legkisebb, a legeldugottabb elárusítóhelyen is adnak nyugtát. Ott ez a vásárlókat megillető alapvető jogok közé tartozik, és a vállalkozók is teljes természetességgel gyakorolják.

Olvasóink kérdezték

Sz. Frigyes, Budapest

Mi a teendő abban az esetben, ha a pénztárgép elromlik?

– A meghibásodást azonnal be kell jelenteni a pénztárgépet üzembe helyező szerviznek. Amíg a gépet megjavítják, nyugtaadási kötelezettségét az MSZ 16133–90. sz. szabvány nyugtatömb felhasználásával kell teljesíteni. Ennek végösszegét a pénztárgép újbóli üzembe helyezésekor egy megkülönböztető jellel kell rögzíteni a gépbe.

L. Viola, Nagykanizsa

A lakásomat oly módon adtam el, hogy a vevő a vételárat több részletben fizeti ki nekem. Az utolsó két részlet átnyúlik 1995-re. Helyesen gondolom-e, hogy az 1994-ben részemre kifizetett összeg után 1994-ben, a többi után 1995-ben adózok?

– Az ingatlan átruházásának időpontja az a nap, amikor az erről szóló érvényes szerződést a földhivatalhoz benyújtották. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy az ellenértéket több részletben fizetik ki. Ha a szerződést a földhivatalhoz 1994-ben benyújtották, a teljes vételár 1994. évi jövedelem lesz önnél.

G. Julianna, Budapest

Honnan tudhatom meg biztosan, hogy az üzletem miatt pénztárgép használatára vagyok kötelezve vagy adhatom kézzel is a nyugtát?

– Az üzletek működéséről szóló többször módosított 6/1990. (IV. 5.) KeM-rendelet 1. sz. melléklete tételesen tartalmazza az egyes üzletek besorolását. Ennek alapján a 6/1990. (II. 9.) PM rendelet határozta meg, hogy mely üzletekben kötelező 1994. január 1-jétől és melyekben 1994. július 1-jétől a pénztárgép használata.

K. Richárd, Pápa

Vállalkozásomhoz, bár nem kötelező, vásároltam egy pénztárgépet, amely APEH-engedéllyel is rendelkezik. Azt hallottam, hogy a gépek árából elég sokat elengednek, én viszont teljes áron jutottam hozzá. Hogyan lehet ez?

– A pénztárgépek valóban darabonként 50 000 forint kedvezménnyel vásárolhatók meg. E kedvezmény igénybevételére közvetett úton kerül sor úgy, hogy a pénztárgép forgalmazója, már eleve a kedvezménnyel csökkentett áron kínálja önnek a gépet.

Olvasóink kérdéseire továbbra is készséggel válaszolnak adótanácsadóink – az APEH fővárosi igazgatóságának szakemberei.

Az oldalt szerkesztette: Füsi Piroska

HALOSAN Gyula

MDK

Marpsán YGyula

Beteljesülés, festm.

d: Paál László Társ. kiáll. Kis Ujság, 1950 /?/
jan. 12. 5 l.

MDK

Marosán Gyula

Csirkék, of.

Fővárosi Képtár jub. kiáll. 1944. jan.

Marosán Gyula

Zebegényi erdő, olaj

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 13 1.

MDK

Marosán Gyula

Kompozició I., of.

" II., "

9o müvész kiáll. N.Szal. 1948.jun.

MDK

Marosán Gyula, festö

580. Zugligeti rész. Tempera.

Bp.Müvs.-"A Magyar Müvészetért. Képzöm.Kiáll.1942. jun.6.-22. Kat. 22.l.

XLIX

MAROSÁN GYULA, festő

1972-ben Lázár Bélané a pécsi múzeumra hagyta férje 64 darabból álló képzőművészeti gyüjteményét. Nagy része a 30-as évek végén került Lázárhoz, a művészek ajándékaként elsősorban a Római Iskolát reprezentáljak. A gyüjtemény:

31.sz.-MAROSÁN GYULA: " ÁCSORGÓK", cimü müve. p.temper 59+32.5 mm. Ltsz: 72.335. 298.old

MOHVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

a Janus Pannonius Múzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975

MAROSÁN GYULA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyűjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. festmény-, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyűjtemény, 1973. 84.sz.-MAROSÁN GYULA: "KOMPOZÍCIÓ II", c.műve. p.akv. 130+160 mm. Ltsz: 73.38. 294.old

KOMVARY ERZSÉBET: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

Marosi Marosán Gyula

91 Rácsratámaszkodó nő tempera 1000.-

Nemzeti Szalon 1936
Kut febr.-márc

Kunstgeschichte

MAROSÁN GYULA

115 Szabad tér tempera 200.—

Nemzeti Szalon

[Tavaszi Szalon]

1934

Porcellánedény, bécsi III. 219

– meisseni III. 219

– berlini III. 219

– schlackenwaldi III. 219

– ellenbogeni III. 219

Marosán Gyula

Zugligeti táj, olaj.
Sárga kúria, olaj.

Művészeti Hetek Ungvár
1941.

V e r o n e s e P a o l o
festő

Fővárosi Lapok.1869.jun.16. /Fővárosi hirek./

MEGHIVÓ

MAROSÁN GYULA festőművész, művésztársai és barátai párisi tanulmányútja előtt (1938-42 között készült) festményeiből kollektiv kiállítást rendeznek a FÉSZEK KLUBBAN.

A kiállítást ünnepélyes keretek között 1948 junius 12-én .7. órakor nyitja meg dr. BALOGH ISTVÁN ny. államtitkár.

A megnyitásra tisztelettel meghívjuk

a rendezőség.

Nagykovácsi kolónia 36

Az eredeti az Adattár Lyka hagyatékában található, a dobozos anyagban

Marosan Gyula

KÉSZ-
BER-
MENTESÍTVE
TAXEPERCHE

OLCSÓN SZÓRAKOZHATIK
HA ELŐFIZETA RÁDIÓRA

BUDAPEST
1948
JUN
-9.19.
KI 4 GA

Mihalik Szindorné Dutkaellárná

H

VII Vilma Királyné út 12

Marosán Gyula

Született Budapesten 1915-ben. Festő, grafikusművész. Ács Károly Vilmos tanítványa. 1935: Szinyei díjas. 1948: Állami díjas. 1956-ban Kanadában telepedett le. Absztrakt festő. Felesége Bogsó S.

Fehéte Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 96 l.

Marosán Gyula

szül.: 1915, Bp. Festő. Aba-Novákmál tanult, 1935-ben volt első önálló kiállítása. 1947-ben szerepelt a „Négy világtaj" galériában, ezután külföldön él, 1958 óta ~~Amerikában~~ Kanadában. Absztrakt. Kiállított művei:

Tanulmány	1947	tus	305 x 210 mm
Tengerpartján	"	"	313 x 303 mm
Vonalkompozíció	"	"	290 x 242 "
Vörös kompozíció	olaj, kartón		48 x 62,5 cm (repr.)
Kompozíció	"	"	72 x 96,5 "

XX. századi magyar származású művészek ~~kiállítása~~ külföldön. Bp. Műcsarnok, 1970. Bev.: Dr. Bognár József. 46. l.

Marosán Gyula
festő
Szántás, freskóvázlat

Szépművészet 1942. 2. sz.

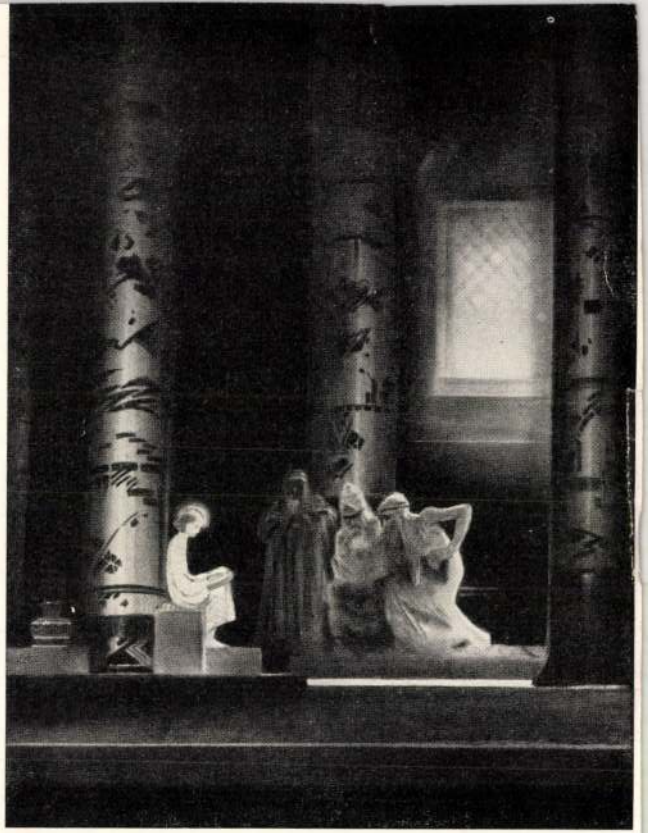

2

HARMOS KÁROLY: GYÓGYFORRÁS (1). A 12 ÉVES

Károly Harmos: Heilquellen (1). Der zwölfjährige Jesus (2). — Béla Büky: Fi
Béla Büky: Tappet

Marosán Gyula

festő

Alkotás Művészház

II. csop. kiáll.

1942. dec.

MAROSAN GYULA

91. Madárijesztő, tussrajz 100.–

92. Kompozíció, tussrajz 100.–

KÉPMELLÉKLETEK

M.D.K.

Marosi (Marosán) Gyula festőművész

Az Ernst-Múzeum Kiallitásai CLXIII.Csoport-kiállitás.Hatodik teremben kiáll.vizfestményei.

Cirkuszlovak
Fagylaltárus
Fenyőfák
Öreg asszonyok
Bohóc
Kapu előtt
Majd megmutatom
Testvérek
Mosogatás
Árusok
Medvék
Keritės előtt
Szegények éjjele
Fázó nő
Szolnoki tabánból
Fekvő nő
Lány tehénnel
Koldus
Cirkuszsátorban
Vasárnap

Ernszt Muzeum 163. 1936 dec.

MDK

Marosán Gyula

Szinyei Társ. dij 1935

% 17. Tav.Szal. dijnyerteseinek névsora.
N.Szal. 1942. jun.

Marosán Gyula MDK

olajképek
Ördög veri a feleségét
Önarckép
Tájkép
Zebegényi patak partja
A Műbarát 41. kiállitása 1941. márc.

MDK

Marosán Gyula, festö

Patak-hid. Olajf.

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj. 16-30. Kat. 22.1.

Marosán Gyula
Patak hidja, temp.

KUT kiáll. N.Szal. 1941. nov.

MDK

Marosán Gyula

Kompozició, rajz

Tehén, rajz

Ágaskodó ló, rajz

Harc, rajz

"1942" N.Szal. Bp.1942. jan.

Marosán Gyula

Kompozició, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1942. nov.

Marosán Gyula MDK

Zugligeti rész, tempera

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Marosán Gyula

Freskóterv III.

Harcosok, rajz

Kutnál, rajz

"1942" N.Szal. Bp.1942. jan.

MDK

Marosán Gyula

Szüret, temp.

Freskóterv I.

Freskóterv II.

"1942" N.Szal. Bp.1942. jan.

Marosán Gyula, festőm.

Tavasz.	Olf.
Temetők.	"
Compositió.	"

v. Ernst Múz.-A Szecesm. Párt Képzőm.-nek Társasága
és meghivott művészek kiáll.-a.
1915 okt. 13.-30. Kat.

M.D.K.

Marosán

Karinthy Ferenc: "Hiénák" c. novelláját illusztrálta.

Szinház. Bp. 1947. febr. 19-25. III. évf. 8. sz.

.D.R.

MDK

Marosán Gyula

Tusrajz, tusr.
Fővárosi Képtár kertje, vizf.
Kompozició, olaj
" "

Fiatal magyar képzőmüv. Főv.Képtár 29. kiáll.
1946. dec. 11 1.

MDK

Marosán Gyula
Tavasz, olaj
Temetők, "
Compositio,"

Szoc.dem.párt képzőmüv.einek társ. Ernst-Muz. kiáll.
1945, okt. 5 1.

MDK

Marosán Gyula, festő.

Porges Magda arckepe, tempera

Aralás a Balaton mellett, "

Balatonmenti táj, "

Halmérés, "

Hármat hussért, "

Nemz. Szal. Mint. E.-Szinyei Társ. X. tav. kiáll. 1935 [illegible]-8-19.

Kat.

Marsán Imre

festőművész

Szinyei Társaság által, szürizett Tavaszi Szalon kiállításán - képével szerepel.

Uj Magyarság
1935.V.9.

Marosán Gyula

A Szinyei-Társaság zsürije által rendezett X. Tavaszi Szalon kiállitásán odaitélésre került 150 pengős dijat „Halmérés" c. munkája kapta

Nemzeti Ujság
1935.V.12.

Marosán Gyula

festőmüvész

X.Tavaszi Szalon kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. „Hármat húszért" c. képe ellentmondást nem türően hirdeti, hogy milyen irányban kell fejlődnie a festőnek. -

Az E s t
1935.V.9.

Marosán Gyula

a Sinyei Társaság 150 pengős díját kapta ..

M 1935. V. 2.

MDK

Marosán Gyula /1935/

Szinyei Társ. dij nyertesei. Tavaszi Szalon XIII.

Marosán Gyula

festő

Lód

Az Est 1935. máj. 9.

(A X. Tavaszi Szalon.)

VESZTESÉG

I. EREDMÉNYSZÁMLA 19

		Előirányzat		Eredmén	
		pengő	fill.	pengő	fi
	I. MŰVÉSZI CÉLOKRA:				
1	Magyar Iparművészet	11.000	—	12.612	(
2	Pályázatok, tervek, minták	2.500	—	3.480	(
3	Kiállítások, propaganda	21.000	—	31.475	9
4	Kiküldetések	500	—	1.088	3
	II. DOLOGI KIADÁSOK:				
5	Iroda, fűtés, világítás	3.000	—	3.073	7
6	Nyomtatványok	600	—	584	5
7	Vegyes kiadások	4.000	—	6.491	9
8	Jutalékok, tagdíjbeszedés	300	—	773	9
9	Előre nem látott kiadások	2.000	—	1.273	5
	III. SZEMÉLYI KIADÁSOK:				
10	Fizetések, lakáspénzek, nyugdíjak .	25.200	—	24.240	2
11	Adók és biztosítási járulékok	1.000	—	1.578	(
	IV. NYUDGÍJALAPRA	300	—	300	-
	EGYENLEG MINT NYERESÉG			75	(
		71.400	—	87.048	-

VAGYON

II. MÉRLEGSZÁMLA 193

		Egyenként		Összesen	
		pengő	fill.	pengő	fi
1	Pénzkészlet			13.608	3
2	Folyószámlán:				
	Moktár kisplasztika	3.750	—		
	Moktár társulati folyószámla	703	—		
	Leszámitoló, Belvárosi, Moktár, Zárolt P.	4.993	42	9.446	4
3	Takarékbetét:				
	M. Olasz Bank forgótőke	3.497	20		
	Angol Magyar B. nyugdíjalap	6.895	30		
	Moktár Nyugdíjalap	424	80	10.817	3
4	Gyüjtemények:				
	Népművészeti és Petrik-féle ..	10.000	—		
	Keresk. min. forgótőke árui ...	17.314	58	27.314	5
5	[illegible]			1.715	

MDK

Marosán Gyula

Zagyvahid Szolnokon. Tempera.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc.24.-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 16.1.

M.D.K.

Marosi Gyula festő

Műveivel szerepelt az Ernst-Múzeum kiállitásán.

Cikk: Egy szobrász, négy festő. (N.A.)

Magyarország 1936.dec.20.

MDK

Marosán Gyula

Halmérés c. munkájáért a X.Tavaszi Szalon kiállitásán 150 pengős dijat kapott

A Tavaszi Szalon dijazottjai. Pesti Napló 1935. máj. 12.

Marosán Gyula MDK

Halmérés c.müvéért dijat kapott

Dijkiosztás a Nemzeti Szalonban

Uj Magyarság,1935 máj.12.

Marosi Marosán Gyula MDK

Matyó menyasszony, tempera

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

M. Marosán Gyula MDK

Anya gyermekével, tempera

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Marosan Gyula MDK

A szolnoki tanyákról

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Marosán Gyula

festőművész

Műterem kiállitásán - képével szerepel.

Dekorativ parasztudvara.

Nemzeti Ujság
1935.VII.12.

Marosán Gyula MDK

Tavaszi Szalon kiállitása.
Pesti Napló 1935. máj.9.

Marosi Marosán Gyula MDK

Rácsratámaszkodó nő, tempera

Nemzeti Szalon 1936. febr.-márc.8.
KUT kiállitás

Marosi Gyula

festő

Koll. kiáll az Ernstben, Szolnokon dolgozik, temperázat fest. Szönyi, Aba Novák, Derkovits, Medveczky képeit nézte meg. Inkább a szín, mint a rajz az erőssége.

Hel Ervin! Az Ernst

Muzeum csoportkiállítása, Budapesti Hirlap. 1935. Dátum levágva.

elnök

zoktatásügyi Minisztérium

Számvevőségének

B U D A P E S T

MDK

Marosi Marosán Gyula, festö

Matyó menyasszony. 17.1. Tempera.
Anya gyermekével. 17.1. "
A szolnoki tanyákról. 19.1.

OMKT.-Műcsarnok. XV. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.
Dp.1937.ápr.28.-jun.20. Kat. 17.1. és 19.1.

MDK

Marosán Gyula /1935/

Szinyei Társ.-dij.

XII. Tavaszi Szal. N.Szal. 1937. máj.

3 l.

Marosi Marosán

Gyula

kecsi magy. kiáll.

Künstler Wien 1937

Budapest, 1939.évi juliusbhó 5

A miniszter rendeletéből:

Dr.vitéz Haász Aladár s.k

miniszteri osztályfőnök.

A kiadvány hiteléül:

min.irodatiszt.

MDK

Marosán Gyula

Szinyei Társ. dij 1935

N. Szal. Tavaszi szalon 1937.

lands Openluchtmuseum. Arnem, 1962.

prajzi atlasz kérdőivének gyüjtője.
33.

lekedés kutatása. Budapest, 1948.

aditionis en France. Mendoza, 195o.

einwald. Basel, 1943.

prajzi atlasz kérdőiveinek gyüjtője.

Marosán Gyula

Festő

Lakik

XIX, Csömöri út

32

l.

Nemzeti Szalon

„1942" (Jan.

75 – 87. sz.

Marosán Gyula

Festő

Cirkuszban, tempera

Kukorica fosztás "

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1941.

Viselet.

Szelindeki asszony.

Az ünneplőbe öltözött as
lógatja, baljában pedig csokro

Mädchen aus St

Szines kny., mér.

140-95.

Marosi Marosán Gyula

Rácsratámaszkodó nő, temp.

KUT kiáll. N.Szal. 1936. febr. 4 l.

Marosán Gyula

l.

Szépmüvészet
1941. 159. l.

Marosán Gyula

festő

l.

Budapest 1941

Marosán Gyula

grafikus

Madárijesztő, tusrajz, 100.–
Kompozíció, tusrajz, 100.–

Alkotás Művészház II. csop.
kiáll. 1942. dec.

Klimkovics E

M.D.K.

Marosán

Tájképei szerepelnek a "Mübarátok" helyiségeiben rendezett kiállitáson, amelyről Füsi József: "1941 husvétja: a kiállitások hete" cimmel ir.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941 ápr. 18-24.
IV. évf. 16. sz.

Marosán Gyula

festő

Nő az ablakban

Műbarát kiállítás

Repr.

Szépművészet

1941. 5. n.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Marosán Gyula

Koll. Eiall a Mü-
barátnál (VII. Eiall)

Erod

Szépnüvészet. 1941. 128 l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**

címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

NDK

Marosán Gyula

r.sz.is: A M. Szal. kiáll. Új Magyarság, 1941, jul.4.
6 l.

MDK

Marosán Gyula

Józsefvárosi templom

Józsefvárosi templom II.

Bpvisfpály 1941. Főv.Képtár. Házi példány

9 l.

9 l.

MDK

Marosán Gyula

Nő az ablakban, repr.

Szépmüvészet 1941. 5. sz.

MDK

Marosán Gyula

Szépmüvészeti Muzeum

Országház

Lánchidra rálátás

Bpvizfpály 1941. Főv.Képtár. Házi példány

9 l.

MAROSÁN GYULA

166. Pihenők, pasztell

Nemzeti Szalon

1940. nov-dec.

MAPE 25. kiáll.

M. GARAI LILI: Gyertyatartó

Marosán Gyula

Szinyei Társaság dij

XVI.Tavaszi szalon. Nemzeti Szalon, 1941.julius.

1 1.

340. kép. *24. (Mss. II. 5.) Psalterium. 1279. 95b lap.*

Marosán Gyula

Pihenők, pasztell

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítás. Nemzeti Szalon, 1940. november

13 l.

1279. 21b lap. (Eredeti nagyság.)

II 41

MAROSÁN GYULA

79. Mátyás-templom, temp.

Nemzeti Szalon

Magyar városok

1940. jan.

Marosán Gyula
Cirkuszban, temp.
Kukoricafosztás, temp.

XVI. Tavaszi Szalon. Nemzeti Szalon, 1941, julius,

9 l.

Az esztergomi Graduale Szent Gergelyt ábrá-
zoló *II*a lapjának növényi díszítése pontosa
egyezik a königgrätzi Graduale egyik lapjáva
(Képét közli Chytil i. m. XII. tábla.) Az orna
mentika felépítése, a virágok, állatok elhelyezés
motívumról motívumra csaknem teljesen azono
Kisebb eltérések csak a gömböt tartó ange
a pihenő szarvas tartásában, a kacskaringós in
lendületében mutatkoznak. Az esztergomi G
duale ugyanezen lapjának Szent Gergely pá
miniaturája viszont a prágai Graduale ugyancsa
Szent Gergelyt ábrázoló miniaturájával muta
közeli kapcsolatot. (Képét közli Chytil i. m
16. szövegkép.) Teljesen megegyezik az A betűne
a kidolgozása, s a sarkokban elővillanó poncol
kockahálós alapozás, továbbá a figurák elhelyezése
tartása, öltözéke, s az egész kompozíció felépítés
is. Eltérés mutatkozik azonban a trón felépítésé
ben, továbbá Szent Gergely arcának festésében
Az esztergomi Gradualéban a trón kecsesebb
finomabb arányokat mutat. Itt a csupasz, gyerek
arcú pápát ősz hajfürtökkel festi a miniátor, mí
a prágai Gradualéban az ugyancsak gyerekarcú
pápát szakállasan.

Az érett gótika szellemében festett miniaturá-
kon, az esztergomi Gradualéban a figurák merevek,
reprezentatívak, ünnepélyesek. Itt a miniátor
keményesésű, földresúlyosodó, nehéz ruharedő-
ket fest, amelyek mögött teljesen eltűnik a test.
Ezek a gondosan kidolgozott, komoly, áhítattal
telített vallásostárgyú miniaturák éles ellentétben
állanak a lapszélre festett népies jelenetekkel,
amelyek humorral és tobzódó vidámsággal telí-
tettek. Könnyed mozgás, frisseség árad belőlük.
Ezek más technikával készültek. Vékony, víz-

Marosán Gyula
Felvidéki leány, olajf.
Csömöri család, olajf.

Magyarország a képzőművészetben. III. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. február, 1o 1.

34. kép. *Az apostolvértanuságok mestere, 1490 körül: Félix, Regula és Exuperantius lefejezése.*

Marosán Gyula
A Európai Iskola tárlata

Magyar Nemzet 1984. XI. 4.

Marosán Gyula

„Kompozíció"

– grafika

Jan. Pan. Mín. Ed. 1974 (XIX)

Morosán Gyula

Kiállít

MO. 1942. I. 13.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

Marosán Gyula

Kiállít

Nv. 1942. I. 23.

>rgy ut 41.), készpenzfizetés ellenében.

9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

Moroʼan Gyula

Kiállít

PH. 1942. I. 13.

özpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
tkozó részét tartalmazza. Ára: 15. - Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75. - Ft.

k 1956-58."

k a Müvészettörténeti Dokumentációs

MDK

Marosán Gyula

Petőfi-hid, kréta

Dolgoznak a Petőfi-hidon, tusr.

Petőfi-hid, tusr.

Békeplakát és 5 éves terv graf.kiáll.

Ernst Muz. 1953. szept. 9 l.

Marosán Gyula MDK

k2.1915

Az Európai Iskola tagja volt, részt vett az 1950. évi Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.66.lap

Marosán Gyula MDK

olajképek
Csirkék
Vizparton
Táncospár
Patakhid

A Műbarát 41. kiállitása 1941. márc.

MDK

Marosán Gyula

Itatás, of.

A közokt. miniszter vásárlásai. Szépmüvészet, 1941, 159. l.

MDK

Marosán Gyula

Angyal, vf.

Kiállitások. Szépmüvészet 1941. 128.l.

MDK

Marosán Gyula

A Mübarát négyes kiáll. Pesti Hirlap 1941. ápr. 9.

M.D.K.

Marosán Gyula

"Tájkép" c. müve szerepel a Corvin Áruházban rendezett kiállitáson.

/d.z./: "Corvin tárlat" c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. febr. 13-19.
V. évf. 7. sz.

Marosán Gyula MDK

olajképek
Teniszpálya
Önarckép

A Műbarát 41. kiállitása 1941. márc.

Marosán Gyula MDK

festő

A Műbarát kiállitása
Pest 1943. ápr. 7.

Marosán Gyula MDK

olajképek
Plébános háza
Dülő
Önarckép
Öregfák
A Műbarát 41. kiállitása 1941. márc.

MDK

Marosán Gyula, festö

Patak hidja. Tempera.

Nemzeti Szalon. Kat. 1941. nov.-dec. Kat.

Marosán Gyula MDK

olajképek
Hóesés
Házaspár
Malomut
Napsütötte erdő

A Műbarát 41. kiállitása 1941. márc.

Marosán Gyula MDK

olajképek
Viadukt
Pirosruhás lány
Csendélet
Erdei ut
A Műbarát 41. kiállitása 1941. márc.

MDK

Marosán Gyula, festö

Leány,	vizfestm.
Mezei munkások,	rajz.

Corvin Áruház IV. Képzömüvészeti bemutatója. 1941.
Kat.

MDK

Marosán Gyula

Fehér-Duna

Tabán

Bpvizfpály 1941. Főv.Képtár. Házi példány

9 l.

9 l.

MDK

Marosán Gyula

Fővárosi Képtár kertje

Cálvin tér

Lánchid

Bpvizfpály 1941. Főv.Képtár. Házi példány

9 l.

MDK

Maresán Gyula

M.V.: "1942". Hid. 1942. jan. 2o.

MDK

Maresán Gyula

Tóth Dénes: Fiatal szobrászok és festők a N.Szalonban. Esti Ujság. 1942. jan. 1e.

MD K

Marosán Gyula, festö

Csendélet. Olaj-tempera

Mücsarnok. IV.Képzömüv.kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj.16-30. Kat. 15.l.

Tharosán Gyula

Szerepel az "Alkotás Művészház" 6-án megnyilt második csoportkiállitásán.

Magyar Nemzet 1942.XII.15.

Marosán Gyula MDK

Cigányváros, tempera

Mücsarnok 1940/41 A magyar művészetért c.kiáll

Marosán Gyula MDK

festő

Három festő, egy szobrász
Esti Ujság 1943. ápr. 6.

tovább Marosán Gyula

Oelmacher Anna

Ruzicskay György

Szabó Vladimir

Szobotka Imre

Szöllösi Endre

Törzs Éva

Vassányi Pál

résztvettek az alatti kiállitason.

Szabadszerveret
1948. nov.
Bpest

Román György: A Képzőmüvé-
nek a bányáról, üzemekről, ügyá-
épitésről. Szabad Müvészet 1948. 384.

enc
)×74 cm.
II., 474. szám.

STŐ, XVIII. század

:6×84 cm.

STŐ, XVIII. század

ıckép, 5×3·6 cm.

STŐ, XVIII. század
árral
:×70 cm.

STŐ, XVIII. század

5×55 cm.

STŐ, XVIII. század

zon, olaj, 46×36 cm.
gyüjteményből.

STŐ, XVIII. század

Marosán Gyula festő

Magyar Csillag, 1942 II. évf. 2. sz.

12 p. l. – Fockas Zoltán: „1942"

Marosán Gyula festö.

Katol.Szemle.1942.89-91.l.

Marosán Gyula rajzolóművész.

Uj Világ.1949. 36.sz.szept.9. 6.l.

Marosán Esyula grafikus művész

Magyar Remzet 1950
március 24. 3. old.

Művészi mappa jelenik meg
április 4.-re.

Harozán Gyula „fasti" I. díj.

A munka ábrázolása

Szabad Nép 1948, jul. 18.–11.

Marosán Gyula festőművész.

Magyar Nemzet.

1949. VII. 6., 5. old.

(:Hír.:)

Marosán Gyula rajzolóművész.

Uj Világ. 1949. 37. sz. szept. 18. 7. l.

Marosán Gyula rajzoló.

Uj Világ.1949. 15.sz.ápr.15. 7.l.

Marosan gyula festő

Képző művészek a bányáról az üzemekről, az ujjáépítésről

Izabad Nép 1948 nov 23 — 6

Marosán Gyula feshő"

Szabad Nép
1946. 5. 30. – 6. l.

Marosán Gyula festő

Szabad Nép

1947. 2. 9. - 11. l.

Marosán Gyula.

Megyei Vennet.
1948. XI. 25., 4. old.
(: Benámolé :)

Grafika.

"Beteljesülés" Marosán Gyula rajza

Uj Világ.1949. 36.sz.szept.9. 6.l.

Grafika.

"Ifjuság a Parlament előtt "

Marosán Gyula rajza.

Uj Világ. 1949. 37. sz. szept. 18. 7. l.

Grafika.

"Talajfurás a földalatti vasuthoz"

rajzolta Marosán Gyula.

Uj Világ. 1949. 15. sz. ápr. 15. 7. l.

Táblakép „Forradalmi Tanítás"

Marosán

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 1. sz. 30-32. o. kiállítások.

Rippl-Rónai Társaság kiállítása a Nemzeti Szalonban.

Feszközet Marcsán Gyula freskója.

A munka ábrázolása

Szabad Nép 1948 jul. 18.-ii.-

Marosán Gyula
Mátyás-templom, temp.

Magyarország a képzőművészetben. II. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. január, 9 l.

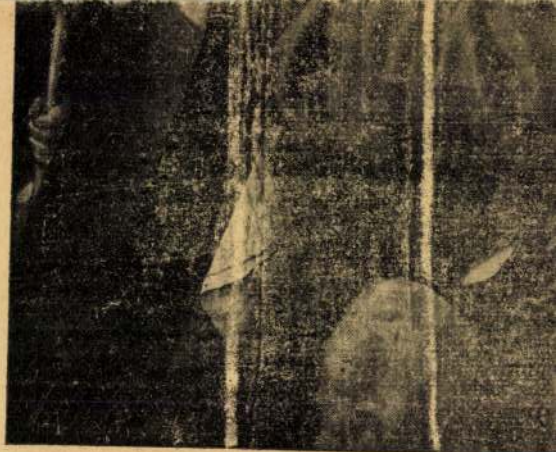

130. kép. *Hemessen : Ke*

MOEYAERT, NICOLAUS (holland festő, 1592—1655)

Fülöp diakonus Kandaces főtisztjét megkereszteli

Fa, olaj, 76 × 106 cm.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 33—34. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 766. l. (Bramer Lipót.) — Maszlaghy II., 134. szám. (Bramer Lipót.) — Gerevich: A prímási

Marosán Gyula –

festő

koll. kiáll, élet –

Mübarát 41 –

1943, márc. ápr –

kat. könyvtáramban

Zólyomi ötvöseréh hitelesitö jele IV. 86.

Marosán Gyula

festő

l. Múbarát VII.

1941. ápr.

„Guarneri-Legedü" IV. 170

Marosán Gyula

Madárijesztő
Ausrajz

Kompozíció, Ausrajz

Alkotás Műcsarnak
II. csop. kiáll. - 1942. dec

MDK

Marosán Gyula

Fekete madár, kék ég előtt, temp.

KUT kiáll. N.Szal. 1943. okt. 5 l.

Marosán Gyula

Borbereki szobrász arcképe, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1940. nov.

MDK

Marosán Gyula

Fekete madár kék ég előtt, temp.

KUT kiáll. N.Szal. 1943. okt. 31.

Marosán Gyula

1.

Szépmüvészet

1943. 93. l.

Marosán Gyula
festő
koll. kiáll. Műbarát
1941 -

erőd

Ujság. 1941. ápr. 4.
(c. a.: A Műbarát
kiállítása.)

Knicsanin P. István:

Mellig, kissé jobbra
rendjelt, illetőleg érdem-keresztet
szemöldöke s bajusza barna,
~~gallérja~~ gallérú kékesszürke

Olajfestés, vász
Az 1848-di

Marosán Gyula

festő

Vkminkiáll. 1943.

állami vásárlás,
nem volt kiállítva:

Itatás, olaj 7.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**

címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

MDK

Marosán Gyula

Falusiak, temp.

Parasztasszonyok, temp.

Szántás, temp.

"1942" N.Szal. Bp.1942. jan.

Marosi Marosán Gyula

festő

l.

Szépm. Múz. Evk

VIII. 175. l.

A m. postatakarékpénztártól

16

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból
Díjátalányozva

Marosán Gyula

grafikus

1933-34

Iparm.Isk.Évk.
1930-34. 46.1.

Mag. 27 cm.

EMLÉKÉ

1. BAKÓCZ TAMÁS 1497—1521.

E) THOMAS · [CAR ·] STRIGON · VNGAR · PRIMAS levéldísz. Mellkép balra.

H) SVM ◂ DEA ◂ VIRTVTI ◂ IVRE [◂ LOCATA ◂ C] OMES Fortuna delfinen áll hullámok között balra. Kezeivel Zefir által fújt virtorlát tart.

Öntött ólomérem, 60 mm csonka példány, a kit örött részen levő hiányzó köriratrészt a leírásban zárjel közé tettük. *Armand,* Les médailleurs italiennes 1883. III. K. 210. l. H., *Num. Közl.* X., 1911. 86. l. 2. sz., *Weszerle J.* Érmészeti Táblái G. IV. t. 10. sz. *Hill G. F.* A Corpus of Italian medals of the Renaissance 1930. 857. sz. — Lepold Katalógus 53. sz. — Ismeretlen római éremművész műve 1484—1503 között.

•

2. MARTINUZZI (UTIESENOVIĆ) GYÖRGY 1551.

E) F · GEORG · MARTINUTZY S · R · E · CARDINAL · ARCH · EPPI STRIGO · POSTU · 1550. Ovális címer, fölötte papi kalap két, zsinórról lefüggő bojttal, hátul keresztben pásztorbot és kettős kereszt.

Egylapú, nyolcoldalas ezüstérem, 47—44 mm. *Num. Közl.* X. 1911. 92. l. 26. sz., Cubasch, *Th. Unger* gyüjt. árv. kat. 1897. 3332. sz. — Lepold Katalógus 54. sz. — A XIX. sz. elején

Szedő elvtárs
vagyis a 284 c
felelően dursu

Marosán Gyula

~~Fekete Béla~~

~~Gyarmathy Tihamér~~

tovább
2

Marosán Gyula

Zemplényi Magda

absztrakt festők

cód

Nagy Tibor. Az absztrakt
művészek galériája
körül. Nagyvilág
1947. máj. 1.

Marosán Gyula

rajza repr.

Kortárs. 1967. 4. sz.

109. l.

17.) Egri vár Költségvetés

Marosán Gyula

rajza repr.

Korunk

1947. 6-7. sz.

189. l.

Marosán Gyula

festő

l.

Tavaszi Salon.

XV. '68. 4.

A m.kir.postatakarékpénztártól

16136

MÜEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest
IX. Högyes Endre u. 10.

Hivatalból
Díj átalányozva

Marosán Gyula MDK

festő

A Műbarát kiállitása.
Esti Magyarország 1943. márc. 31.

MDK

Marosán Gyula

Szabad Művészet, 1947. 12.sz. 247. l.

M.D.K.

Marosán Gyula

Berend Ilona: "Kiállitások" cimmel ir a müvész kiállitásáról, amelyet a Fészek Klubban rendeztek meg. Müveit a kritika kiemeli.

"Láttuk Hallottuk Olvastuk" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. juni. 15-21 IV. évf.
25. sz.

M.D.K.

Marosán Gyula

A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson szereplő két képét kiemeli Berend Ilona: "Kiállitások" .c beszámolójában.

Szinház, Bp. 1948. juni. 22-28. IV. évf. 26. sz.

Marosán

festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 1. sz. 30-32. o. Kiállítások.

Rippl-Rónai Társaság kiállítása a Lemmiéti Szalonban.

Marosán Gyula

Szabad Művészet, 1977

I. évf. 5.sz. 89-90.o. kiállítások.

Tavaszi Tárlat.

Martosan Gyula

festő

l.

Szabad Művészet.

1948. 292. l.

ÓRA,
teknősbéka alakú, románcos, XVIII. száza
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi, Biharvármegye, 400/35. szám.

ÓRADOBOZ,
réz, XVIII. század.

ZSEBÓRA,
nagyméretű, ezüst, XVIII. század.

IRÁNYTŰ, XVIII. század.

T E X T

GO

KRISZTUS A KERESZTFÁN, (201. k
Tournai, XV. század utolsó negyede. Te
talán nürnbergi mester Pleydenwurff vag
gemuth köréből.
Restaurálta 1928-ban Kiss Jenő és Béla.
Gyapjú, 240×170 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Jenő: Az Ipolyi-gyüjtemé
kárpitjai és keleti szőnyegei. Művés

MDK

Marosán Gyula

Kompozició, olajf.

Nemzeti Szalon. Kut. 1942.nov.

MDK

Marosán Gyula

A szolnoki vasuti hid. Tempera.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Maj.15. Műcsarnok. Kat. 11.o.

MOK

Marosán Gyula

Pihenők, pasztell

A Magyar Akvarell- és Pasztell-festők Egyesülete kiáll.katalogusa.1940.Nov.24-Dec.8.
13.lap

Marosán.

A czepeli Rákosi lürek képzőművészeti iskolájának festő-szakának tanára.

Fogarkerék, Czepel, 1952. Júl. 12.

MDK

Marosán Gyula, festő.

Tyihonov és Zamuskin elotárs Csók István műtermében. Of.

„Magy Szoj. Barátsag." – 1852. – Képröm. kiáll. kat. 4. l.

MDK

Marosán Gyula, festő.

Aktnál rajz, vers kiséretében.
(v. szöveg

M. Nemz. 1950. III. 24.- Műv. Alk.-k N.V.-Felszabadulási Mappa ápr. 4.-re.

Marosán Gyula festő MDK.

Neve megemlítve a többi kiállító között.

Nikelszky Géza: „Bpesti és pecsi képzőművészek ejüttes csoportkiállítása."
Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. dec. 8. 8. l.

Fénykép

Magyar Foto: ZÖ 31119/5 Hegedűsné

Marosán Gyula: Jbl Miklós tér

Olaj

1953. XI. 19.

Neg. van

MDK

Marosán Gyula

Három kiállitás. Pest 1941. ápr. 8.

MARCSÁN GYULA

Borárostéri-hid épitése. Olaj 13ox8o.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat. Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

Marosán Gyula

Cigány-város, tempera

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 7.1.

MDK

Marosán Gyula

-rp-:"A magyar művészetért" kiállitása. Magyarország 1940. dec. 14. 6.l.

Marosán Gyula

Képeiből van B. R. gyűjteményében.

Szabadi J.: A magyar szürrealizmus és absztrakt képzőművészet B. R. gyűjteményében; Műgyűjtő, 1970. 3. sz. 3. l.

Harsányi Gyula

grafika

Új Symposion, 46. zászló 17.o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Marosán Gyula MDK

Kbl Miklós tér, olf.

Lövölde-tér, olf.

Műcsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Marosán Gyula MDK

Csirkék, olf.

Mücsarnok 1944 Székesfőv.Képtár Jub.Kiáll.

Marosán Gyula MDK

Parlamenter-szobor leleplezése Vecsésen,vázlat,olf.

Mücsarnok 1950. I.Magy. Képzőm. Kiáll.

Marosán Gyula MDK

Hóolvadás Zuglóban, olf.

Műcsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Marosán Gyula MDK

Borárostéri-hid épitése, olf.

Műcsarnok 1952-53 III. Nagy. Képsón. Kiáll.

MNK

Marosán Gyula

360- Ft vásárlási előlegben részesült

9o művész kiáll. N.Szal. 1949. jun.

M.D.K.

Marosán Gyula

"Kiállitások az uj esztendőben" cimmel ir Berend Ilona a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitásról és megdicséri a müvészének az ott szereplő müveit.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. jan. 13-19. IV. évf.
3. sz.

Marosán Gyula

Kiállít

NV. 1942. II. 6.

. . . . . .

. . . . . .

sok: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

y müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

on: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

MDK

Marosán Gyula

Szervitatéri harcok, of.

A parlamenter szobor leleplezése, of.

Magyar katona a szabadságért. Főv.Képt. 1951. szept.

4 l.

Marosán Gyula festő M.D.K.

Parlamenterek kiüzése Olaj Müv. Ing.
Bartók freskóterv. tempera " "
Fasisztáh áldozata olaj " "

Kár magyar müvén. kiállítás kat.
Bp. 1948, 9

[illegible] Jeste [illegible]

[illegible] Dlaj [illegible]

[illegible] " "

[illegible] dlaj

[illegible]

[illegible]

MDK

Marosán Gyula, festő

műve csupán dicsítő hatasu. (V.)

Ernst Muz. - „A.M.-Szovj. Barátó." - MSzT pályáz. Eiáll.
Sz.N. 1952 III. 28. - Végvári h. - 6. l.

M.D.K.

Marosán Gyula

"Tanulmány" c. képének repr.-ját hozza a lap, amelyet a "Tehetségavatás" c. felhivásra küldött be a müvész Bardócz Árpád ajánlásával, aki biztatja a fiatal müvészt.

Szinházi Élet. Bp. 1932. aug. 14-2o. XXII. évf. 34. sz. loo. lap.

Marosán

festőművész

Harmadik nemzeti képzőművészeti kiállitás- Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1935.III.24.

Marosán Gyula MDK

A szolnoki vasuti hid, tempera

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Marosán Gyula.

Müveit kiállitotta az Ernst muzeom 1935-be

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története.kézirat.

Marosán Gyula MDK

Zagyvahid Szolnokon, tempera

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

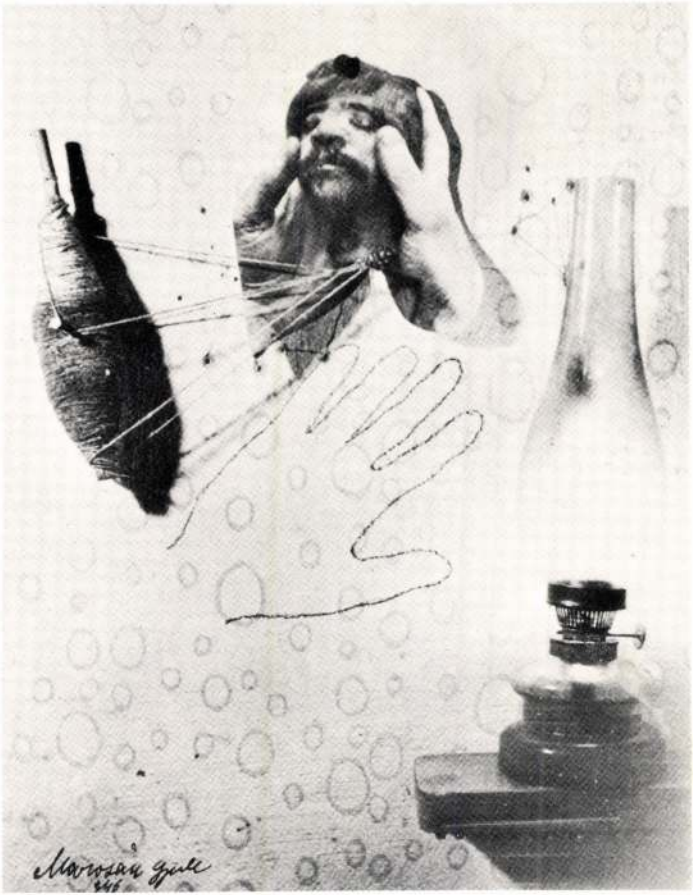
Marozan Gale

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt
Marosán Gyula képzőművész kiállításának megnyitójára
1986. június 25-én 17 órára

A kiállítást megnyitja:
KESERŰ KATALIN művészettörténész

A kiállítás helye:
Budapest Kiállítóterem V., Szabadsajtó út 5.

A kiállítás megtekinthető: 1986. július 27-ig,
naponta 10–18 óráig, hétfő kivételével

MULTI–FOCUS – Budapest, Alsónémedi Nyomda

MAROSÁN GYULA

MEGHÍVÓ

A Szombathelyi Képtár
tisztelettel értesíti látogatóit, hogy

MAROSÁN GYULA

(Kanada)

EMIGRÁCIÓBAN
című kiállítását

1994. december 4-én megnyitotta.

A kiállítás 1994. december 4-től
1995. január 8-ig tekinthető meg.

Nyitva tartás: szerdától vasárnapig 11–16 óráig,
hétfőn és kedden zárva.

A képtár 1994. dec. 23-tól 1995. jan. 3-ig zárva.

SZOMBATHELY 1 -7. 12. 94 AL-11/22

MAGYARORSZÁG ≈012 FORINT

MTA Műv. Tört. Kutató
Intézet
Budapest.
Uri u. 49.

1014

Marosán Gyula.

festőművész.

Színjei Társaság Tavaszi Szalon kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Értékelés zsáner.

Pesti Hirlap
1935.V.9.

Marosán Gyula
festőművész

Szinyei Társaság zsűrije által rendezett x
Tavaszi Szalon kiállításán 150 pengős díjat.
Halmérés c. képe ugyanis –

Kapgaság
1935 v. 12

Marosán Gyula

A Szinyei Társaság zsürije által rendezett X.Tavaszi Szalon kiállitásán odaitélésre került 150 pengős dijat „Halmeres" müve nyerte.

Pesti Hirlap
1935.V.12.

Marosán

festőművész

Szinyey-Merse Társaság Tavaszi Szalon kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Két friss kompoziciója

U j s á g
1935.V.10.

Marosán Gyula

Tavaszi halomban Halmárés c. művére 150 pengős díj.

Pesti Naplo 1935

máj. 12.

M.D K.

Marosán Gyuláné , Zemplényi Magda festő

a Képzőművészet Alap tagja 1966. II. 3-án elhunyt ,

Halálozás
Magyar Nemzet 1966. febr. 8. 6.1.

.

Marcsán Gyula é . Zemplényi Mezőg Fesztiv

a Központvészet Alap tagja 1966. IX. 3-án el-
hunyt .

Találkozás

. . G. G.I.

Marosán Gyula

Címe: Dacre Cr., Toronto, Ontario, Canada.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 3341 196 f

Marosán Gyula

Torontóban, M. Gy-nal

Beszélgetés

Magyar Nemzet 1986. VII. 8.

MDK

Marosán Gyula

Galéria a négy világtájhoz. 1947. febr.

ldszintes, kosárives tornáccal. 1880 kör.

12 l./

MDK

Marosán Gyula

vizfestmény

Uj Világkép. Galéria a négy világtájhoz.
1947. febr. 11 l.

MDK

Marosán Gyula

Galéria a négy világtájhoz. Megnyitó kiáll. Bp. 1947.

XXXXXXXXXXXXX
rkesztősége
alay u. lo-14.

Putnokyné

Marosán Gyula, festőművész 3.) Folytatás.
Veserű Ilona: Egy elfelejtett festő. Marosán Gyula kiállítása.

3

3 Marosán Gyula: Tusrajz, tus, papír, 44 × 63 cm, 1943–47

Művészet, 1984. január, 22-old.

2

MAROSÁN Gyula

Bán András

Két kontinens közepén
Torontóban, Marosán Gyula
festőnél

Magyar Nemzet, 1986. július 8. 7.

A Magyar Nemzeti Galériában rendezett „Hatvanas évek" című kiállítás sajtóvisszhangja

Bán András: A készülő hatvanas évek művészete kiállításról. Az avantgárd előretörése. Beszélgetés *Beke* Lászlóval. *Magyar Nemzet,* 1991. febr. 4.

Nagy Ildikó: Hatvanas évek. Kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában, március 14–június 30. *Hitel,* 1991. márc. 20. 6. sz. 32. lap

Szegő György: Hatvanas évek. Fejtőző korszak a Magyar Nemzeti Galériában. *Magyar Nemzet,* 1991. márc. 22. 11. lap

Chikán Bálin: Azok a gyönyörű hatvanas évek *Magyar Hírlap,* 1991. márc. 30. 3. lap

Szabó Júlia: Képtárak – kaptárak. Hatvanas évek a Magyar Nemzeti Galériában. *Beszélő,* 1991. ápr. 6. 26–27. lap

Vadas József: Más mértékegység. *Élet és Irodalom,* 1991. ápr. 12. XXXV. évf. 15. sz. 13. lap

Tasnádi Attila: A hatvanas évek, avagy egy pre koncepció buktatói. *Népszava,* 1991. ápr. 27. 9. lap

Forgács Éva: Egy korszak hűlt helye. A hatvanas évek művészete. *Magyar Napló,* 1991. máj. 3. III. évf. 1. sz. 37–38. lap

P. Szűcs Julianna: Kárpótlási jegy a képzőművészetben? A „Hatvanas évek" a Nemzeti Galériában *Népszabadság,* 1991. máj. 4. 23. lap

Kontha Sándor: Mi az, ami kell? *Új Magyarország* 1991. máj. 8. 2. lap

tt: A hatvanas évek. *Magyar Nők Lapja,* 1991. máj. 11. III. évf. 19. sz. 22. lap

Horváth György: Hatvanas évek. *Múzeumi Hírlevél,* 1991. XII. évf. 5. sz. 9–10. lap

MAROSÁN Gyula

P. Szűcs Juliánna

Behunyt szemmel

Marosán Gyula tárlata a

Budapest Kiállítóteremben

Népszabadság, 1986. július 21. 7.

- az állami vásárlások uj rendje: év
  szeres vásárlás az országos tárlat
  kon,
- az alkotóközösségek létrejöttének
- az alkalmazott művészetek terület
  megszüntetése, a birálati jog dec
  jogi szerződés alapjára helyezése
- propaganda iroda és népszerű heti
  lalata keretében.

A politikai állásfoglalást törvénya
folyamat során véleményeztük - nőt
tanácsi rendelet vitára bocsátott s
jogosnak tartott kifogásait, ellené
azonban vennünk, hogy több javaslat
az igazság- és pénzügyminisztérium
tében - nem vehették figyelembe. Vá
a rendelet nyomán kialakult helyzet
tehessünk a jogszabály felülvizsgál

MAROSÁN Gyula

György - Pataki 1990

7, 14, 28, 29, 31-33, 90, 94, 95, 104
109, 130, 189, 190, 198, 208, + ill

ure 5-12. *Helvetica and Avant Garde do not provide enough ıtrast for impact.*

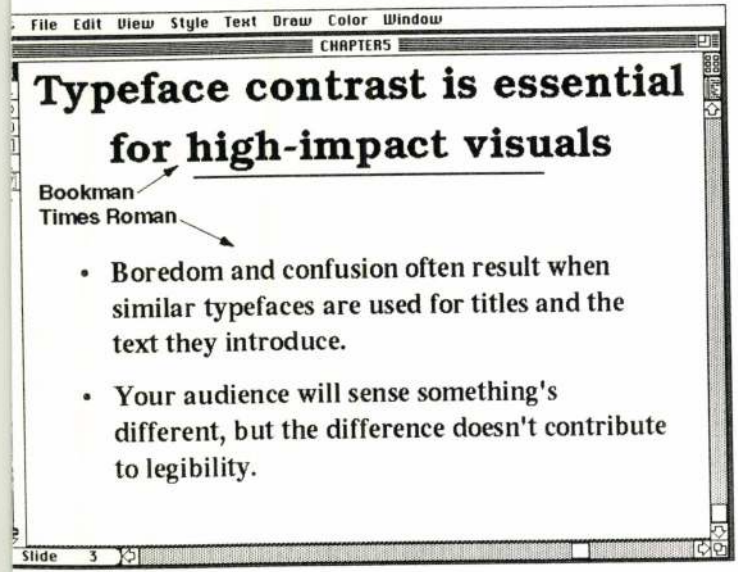

gure 5-13. *Bookman and Times Roman also lack the contrast eeded for impact.*

MAROSÁN Gyula

rajza Irodalmi Újság 1958. június 1. 2. p.

MAROSÁN Gyula

PERNECZKY Géza: Kisérlet egy legenda racionalizálására : György Péter - Pataki Gábor: Az Európai Iskola és az Elvont Müvészek Csoportja. Bp., 1990 [rec.] - Buksz, III. évf.2.sz. 1991 194-201

MDK

Marosán Gyula , festőm.

Nagy Tibor: Az absztrakt művészek galériája körül.
Nagyvilág.- 1947.máj.1.

MDK

Marosán Gyula

Elvont művészet II.csop.kiáll. Képzőm.Szabadszerv.
1947, jul.

Paks (Tolna)

Kossuth Lajos-utca Ev.templom, portikusszal. Háromboltszakaszo ben erősen átépítve.

(Pak. Vé. MV. Bz. 7864, 40 l)

Marosán Gyula

Zuglói hóolvadás

Tavaszi Tárlat, kiállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet, 1952. máj. 18.

Marosán Gyula

Dunai táj az új Petőfi híddal

A III. Magyar Képzőművészeti Kiállítás festményei
(Dutka Mária)

Magyar Nemzet, 1952. dec. 27.

Marosán Gyula
Grafikus

Vonal és filt előjátékait mutatta be.

Losonci Miklós: Külföldi magyarok a Műcsarnokban.
Művészet, 1971. február - 35. lap

Marosán Gyula
grafikus

Síkszerűen elvont vonal és folttájékai
szerepelnek művein.

Bauer Jenő: ~~Bauer Jenő~~ Magyar származású művészek külföldön.

Művészet, 1971.február - 36.lap

MDK

Marosán Gyula
Kompozició

M. Képzőm. Szab. Szervezete I. kiáll. Pécs,
1946, dec.

MDK

Marosán Gyula

Kompozició, vizf.
" olaj

M. Képzőmüv. Szab. Szerv. tav. tárlat, 1947. máj.
6 l.

MDK

Marosán Gyula festő

M.Képzőm.Szab.Szerv. Tav. Tárlat, 1947. máj.

2 l.

Marosán Gyula

MDK

részt vett a Kortárs első kiállitásán.

Kassák L: Az első müv.kongresszus köszöntése. Kortárs, 1947. 5.sz. 132.l.

MDK

Marosán Gyula, fes*ö

255. Kompozició. Olf.

256. Kompozició. "

Fëv.Kpt.- MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat.14.1.

MDK

Marosán Gyula, festö

Kompozició, olajf.

Az Alkotás Művészház XXXII.kiállitásának katalogusa.
"A Művész Két Arca". 1947.III.9-25.

M.D.K.

Marosán Gyula

A lap bemutatja a festőművészek önarcképeit "A festő két arca" és "A magyar Uffizi az Alkotás művészházban" c. a kiállitásról. Repr.

Szinház, Bp. 1947. márc. 5-11. III. évf. 10. sz.

Marosan Gyula

festő

absztrakt.

rod

Massat, René:

Le Salon des Réalités Nouvelles. Arts.
(Paris). 1947. jún. 25.
Képpel.

Az említett párizsi kiállításon részt vett.

M.D.K.

Marosán Gyula

Absztrakt müveit állitotta ki a Semmelweiss utca könyvesbolt galériáján és a "mai magyar absztraktok" között emliti meg nevét Vajda István a kiállitásról szóló kritikájában.

Szinház, Bp. 1947. febr. 26.- márc. 4. III. évf. 9. sz.

M.D.K.

Marosán Gyula

Müvével szerepel az Ernst Muzeum kiállitásán, amelyet "Képzőművészek a hadifoglyokért" cimmel rendeztek a "Siess Adj Segits" akció keretében.

Szinház, Bp. 1947. jan. 8-14. III. évf. 2. sz.

M.D.K.

Marcsán Gyula

Művével szerepel az Ernst Muzeum kiállitásán, amelyet "Képzőművészek a hadifoglyokért" cimmel rendeztek a "Siess Adj Segits" akció keretében.

Szinház. Bp. 1947. jan. 8-14. III. évf.
2. sz.

MDK

Marosán Gyula

"Abstrakt", olajfestm.
"Téli táj", pasztell

Magyar Művészhetek Reprezentatív Képzőm.
Kiall.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 8.1.

MDK

Marosán Gyula

"Abstrakt", olajfestm.
"Téli táj", pasztell

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan. 4-26-ig.8.o.

MDK

Marosán Gyula

Madár, olajf.

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.-ig.
10.lap

MDK

Marosán Gyula

Tavasz, of.

Temetők, of.

Compositió, of.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

MDK

Marosán Gyula
Térdelő alak, toll

Szoc.dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Múz.
kiáll. 1945. okt. 3 l.

MDK

Marosán Gyula

Elvont müvészet 1.csop.kiáll. M.Képzőm.Szab. Szerv. 1946. máj. képekkel.

MDK

Marosán Gyula
Fej, toll

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz.
kiáll. 1945. okt. 3 1.

MDK

Marosán Gyula
repr.

Kállai Ernő: Elvont művészet I.m.csop.kiáll. M.Képzm. Szab. Szerv. 1946. máj. 8 1.

M.D.K.

Marosán Gyula

A „Kortárs" kiállitásán szerepelnek müvei, melyeket kiemel Berend Ilona beszámolójában. A kiállitáson három nagy müvésztelep tagjai szerepelnek: Szentendre, Békásmegyer és Nagymaros.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. nov. 25.-dec. 1.
III. évf. 48. sz.

MDK

Marosán Gyula

Kállai Ernő: Az elvont müvészet 1.magy. csop.kiáll.
Bp. 1946, máj.

Tata

Görög-hősök - utca 14. Ház, föl
század vége.

(Tata V és MV. Bp. 1952, másodlit lap

MDK

Marosán Gyula

Madár, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 1o 1.

MDK

Marosán Gyula

Térdelő alak, tollr.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

MDK

Marosán Gyula

Szaladó, tollr.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Mus. 1945. okt.

MDK

Marosán Gyula
Szaladó, toll

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz.
kiáll. 1945. okt. 1.

3

MDK

Marosán Gyula

A Képzőm.Szab.Szaksz. ... Magyar Nemzet 1947. jul. 22.

MDK

Marosán Gyula, festőm. -graf.

Térdelő alak.	Tollrajz.
Szaladó.	"
Fej.	"

v.Ernst Muz.-A Szocdem.Párt Képzőmüv.-nek Társasága és meghivott müvészek kiáll.-a. 1945.okt.13.-28.
Kat.

MDK

Marosán Gyula

Fej, toll

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Múz. 1945. okt.

MDK

Marosán Gyula II. dij, ~~6000 Ft~~

Székely Z: Független kritika ... freskópályázatról. Független Magyarország 1948. jul. 19. 4 l.

Marosán Gyula
festő

vród
z
Szinház 1947.
márc. 5. (A festő
két arca, önarckeppel.)

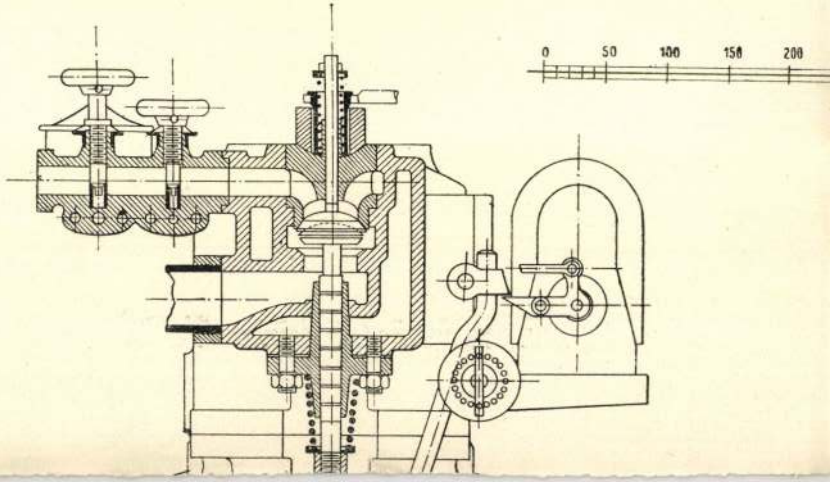
0
50
100
150
200

Marosán Gyula
festő
XIV. Csőmíró u 32

MKSz 1947

Marosi (Marosán)

Gyula

festő

Koll. kiáll. - 163.

Ernst Mez. ~~146~~. kiáll. Sat.

l.

Könyvtáramban

Marosán Gyula

Említve

Major Máté: Külfeldi magyar műnészet Miáblítása

Nagyvárad, Bp. nov. 1715-1720. l.

MAROSÁN GYULA

KÉT KORAI ABSZTRAKT FESTMÉNYE A MŰCSARNOKBAN.

BEKE LÁSZLÓ: KÜLFÖLDI MAGYAR MŰVÉSZET?

KRITIKA, 1970. OKT.

MDK

Marosán Gyula, festő.

Hoolvadás Zuglóban. Of.-

Műcs.- Tav. tárl. 1952 máj 10 - jun. 4.- Jegyz.
9. l.

MDK

Marosán Gyula, festő

Dunai táj az új Petőfi hiddal.

Mücs.- III. Magy. Képzőmův. Kiáll.-M.N. 1952 XII. 27.-5. l.

Dutka M.

MDK

Marosán Gyula, festő

Zuglói hóolvadás

(Budapest városkép festészetében új hangok ütnek meg.)

Műcs. - Tav. tárlat. - Magy. Nemz. 1952. V. 18. - 5. l. - Dutka M.

MDK

Marosán Gyula

364-366. Tusrajz

M.grafika 1oo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.

15 l.

MDK

Marosán Gyula, festö.
szül. 1915.

124,125.sz. Kompozició. Tus.

Stockholmi grafikai kiáll. 1948.Április.

Nemzeti Muzeum/Stockholm/ Katal. 21.l.

MDK

Marcsán Gyula, festö

88. Kompozíció I. Olf.

89. Kompozició II. "

Nemz.Szal.-Kilenvnes müvész kiállitása. 1948.jun. 12-27. Kat.

MDK

Marosán Gyula

xMarosánxGyula

Olajkompozició
Kompozició
Olajkompozició

Magy. Képzőmüv. ujabb irányai. N.Szal. 1948.jan.

13 l.

Marosán Gyula

Parlamenterek kiüzése, olaj
Bartók freskóterv, temp.
Fasiszták áldozata, olaj

Főv. Képtár XL. kiáll. 1948. okt. 9 l.

Marosán Gyula
Munkáscsalád, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszerv. kiáll. 1948. nov.

MDK

Marosán Gyula

Vörös kompozició, of.

Képzőművészetünk a felszab. óta. Szfv Képtára
3o. kiáll. 1947. okt. 8. l.

MDK

Marosán Gyula

Forradalmi tanitás, olaj.

Rippl-Rónai Társaság kiáll.Nemzeti Szalon
Művészeti Egyesület 1948.dec.12.-dec.26.
Kat.

MDK

Marosán Gyula
Forradalmi tanitás, olaj

Rippl-Rónai Társ. kiáll. N.Szal. 1948. dec.

9 l.

MDK

Marosán Gyula festő

F.A.K: Képzőművészek a bányáról,... Szab.Nép,
1948. nov. 23. 6 l.

MDK

Marosán Gyula

k.t: Három kiáll. Magyar Nemzet, 1948. nov. 25.

MDK

M arosán G yula, festö.

Parlamenterek kiüzése.	Of.
Bartók freskóterv.	Tempera.
Fasiszták áldozata.	Of.

Száz magyar művész. Föv.Képtár kiállitásai. XL.
Budapest.1948. okt. Kat. 9.1.

MDK

Marosán Gyula, festőm.

absztrakt készségü képei láthatók itt.

Nagy Tibor: Zuglói művészek. - Kis Ujság. 1948.VII.25.

XIV. Thököly uő 8o. Csoportkiállitás.

MDK

Marosán Gyula

Kompozició, tus

Képzőművészetünk a felszab. óta. Szfv. Képtára
3o. kiállí. 1947. okt. 3 l.

M.D.K.

Marosán Gyula

A Demokratikus Nőszövetség közvetitésével, a Budai Vigadóban rendezett kiállitást a Rippl Rónai Társaság.
Müvész alkotásairól Berend Ilona: "Heti kiállitások" c. beszámolójában ir.

A "Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. juli. 1-7. III. évf.
27. sz.

M.D.K.

Marosán Gyula

A "Szabadszervezet reprezentativ absztrakt kiállitásán szerepel"-irja Berend Ilona: "Kiállitások" cimmel a "Szinház Szeme Füle" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1947. juli 22-28. III. évf. 30. sz.
/A lap tévesen juli.29-aug.4-et dátumozott./

M.D.K.

Marosán Gyula

Vizfestményeit emliti dicsérettel a lap "Akvarellek, szobrok és szines repr.-ók kiállitása a Corvinban" c. beszámolójában.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. juli 8-14. V. évf.29. sz. 38-39. lsp

Marosán Gyula

réztvett az absztrakt művészeknek, Budapesten, 1946. V. 26 - VI. 10-ig a Magyar Képzőművészek Szabad Szakszervezetének helyiségében megtartott tárlatán.

Hárs Éva: Ferenc Martyn. Acta Historiae Artium Acad. Scient. Hung. Bpest 1968 3-4 sz. 305 l

Marosán Gyula, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtárnak Dr. Gegesi Kiss Pál gyüjteményéből sok művet ajándékozott/Forgács Hann Erzsébet emlékgyüjt./Marosán egy egy művel szerepel, Forgács Hann baráti köréhez tartozott. zzz.old

Romváry Ferenc: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219.old

Mansson Gyula

Grafikáját közli a lap Bálint E. tanulmányához (Konstruktív tendenciák a magyar művészetben). Gyarmathy Tihamér anyagából.

Magyar Műhely, 1968. IX. 1. 61. l.

Hamvas Gyula

A tengerentúl él és dolgozik.

Bálint E: Konstruktív tendenciák a magyar művészetben;
Magyar Műhely, 1968. IX. 1. 50. l.

MDK

Marosán Gyula, festö

Ybl Miklós-tér.	Olf.
Lövölde-tér.	"

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 8.l.

MDK

Marosán Gyula

Tárlatbeszámoló. Magyar Kulturszemle. 1942. febr. 15

MDK

N.Szg. Rendkivüli kisll. 1897. dec.

MDK

Marosán Gyula, festö

Parlamenter-szobro leleplezése Vecsésen. Olf.
/vázlat/

Mücsarnok.-I.M.Képzöm.Kiáll. 1950. Kat. 5.l.

MDK

Marosán Gyula, festö

Borárostéri-híd épitése. Olaj.

/Műcsarnok 9/-III.Képzőmüv.kiáll. 1952.dec.-1953. márc.

Kat. 8.l.

MDK

Marosán Gyula

Tyihonov és Zamuskin elvtárs Csók István műtermében. Olaj.

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti kiállítás katalogusa. 1952. 4.l.

MAROSÀN GYULA

ÚJ MŰVÉSZET

1997. március

2.0.

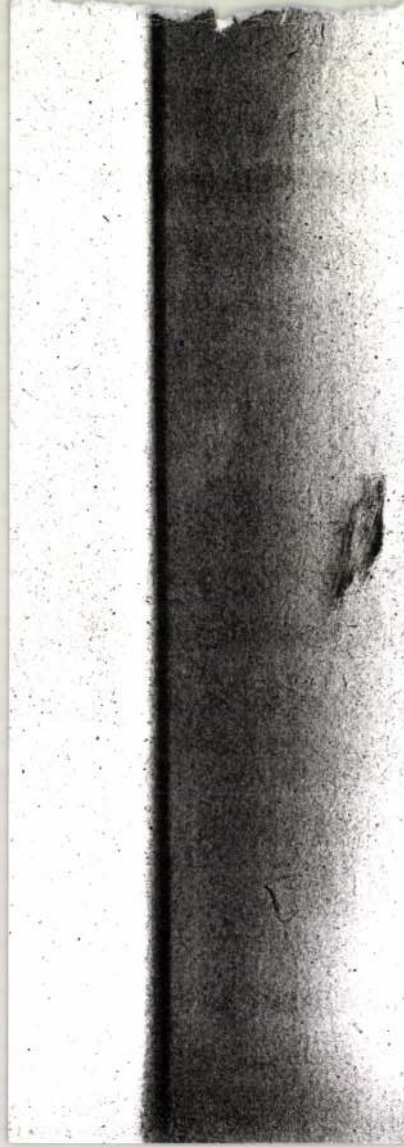

trag [illegible]
félévet hallgat
levelet szerzett
dája volt Bpest
nek. A képzőmü
1927-28. tanárs
hallgató volt. I
Ede, Kisfaludy-
Hosszabb tanulmá
Párizsba, ahol
zett. 1921. és
ti dijat, 1923.
egyik kitüntető
quisiter"-ára a
rosemte" e.szob
az egyházmüvész
egyházmüvészeti

Marosán Gyula.
festőművész.

Az RM. képzőművészeti iskola iránytója.

Világosság, 1952. febr. 1

Marosán Gyula.

festőművész.

A Főv. Tanács festészeti pályázatára meghívást kapott „Házdírzítés április 4-re, vagy május 1-re" témakör vázlatának elkészítésére.

Magyar Nemzet, 1952. ápr. 23

Marosán Gyula.

„A Magyar-Szovjet Barátság", az MSZT pályázati kiállításán fertménye szerepelt.

Szabad Nép, 1952. Márc. 28.

Marošan Gyula grafikus (Kanada)

A művész absztrak grafikáiból 38 művét ajánlatta fel a Nemzeti Galériának.

„Felcete foltok" (repr.)

Dutka Judit: Hazatért képzőművészeti alkatások.

Magyar Hírek, 1976. febr. 28.

Marosán Gyula, [ ]

L.: Martyn Ferenc

Szabó Júlia: Monográfia .... 162-164.

Jelenkor, Pécs, 1976. febr. XIX/2.

Marosán Gyula

festő

— **A Képzőművészeti Alap** képcsarnokai »Hazánk új arca« című olajfestmény pályázatának döntése most történt meg. A beküldött 225 pályamű közül Vidovszki Bélának ítélték a 3000 forintos első díjat, 2000—2000 forintos második díjat nyert Burghardt Rezső és Marosán Gyula. Benedek Jenő, Benkhardt Ágost és Nagy Gyula képeit ezer-ezer forinttal jutalmazták. A Képcsarnok a díjazott képeken kívül a beküldött pályamunkák közül 42-t megvásárolt.

Magyar Nemzet

1953. nov. 17.

Házi példány

utatás

tága alkalmazottairól és azok családtag-
ig váltására jogosító arcképes igazolvá-
endő meghosszabbítását kérik.

...etési ...ung ...tály	A családtag meg-nevezése	Az igazolvány száma	Illeték lerovás az 1930. évre
...I.	—	A sorozat 46.596	
...II.	—	A sorozat 46.597	

Kassák Lajos

Kompozíció p. akv. 256 × 365 mm

XX. Századi Magyar Grafika.
Savaria Kiáll. Szombathely 1974.

Marosán Gyula

A székesfehérvári Csók István képtárban rendezik meg az „Európai iskola" c. kiállítást, melyen műve szerepel.

Láttuk, hallottuk

1973. dec. 10. Petőfi 12.43/11/M.

Marosán Gyula

neve említve a „Magyar Tájak"

c. írásban

Bálimt Endre Hazugságok naplójából 20. old.

Bp. Magvető 1972

Marosán Gyula

Ácsorgó, v. temp. 59+32,5 cm

Lázár Béla gyűjteménye

MAROSÁN GYULA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmények, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény 1970.: 25. sz. MAROSÁN GYULA: "KOMPOZICIÓ", o.müve. p. akv. 256+365 mm. -Ltsz: 70.322. 293.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

Marosán Gyula, grafikus

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola magántanfolyamán növendékei voltak 1920 és 1944 között
Marosán Gyula, grafika szakon 54.old

Mező Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Marosán Gyula

neve emlitve

Dévényi Iván: Martyn F 75 éves

Nagyvilág 73/6 95T.o.

Marosán Gyula

Kompozíció repr.

XX. Századi Magyar Grafika
Savaria Múz. Szombathely 1974

Marosán Gyula, festő

A Bedő gyűjteményből a tárgyidőszakban főként az Európai Iskola körébe tartozó művek kerültek átadásra a Modern Magyar Képtárban. 334.old. 15.jegyz

Közöttük az övé is.

Komváry Veremo: A Modern Magy.Képtár története
xxxx Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.évk. XIX. 1974. Pécs

Marosán Gyula festő

az Európai Iskola, csoportból 1946 elején Kállai Ernő vezetésével kivált művészek hozták létre az Elvont Művészek csoportját. ~~Közülök~~ Közülük-a művésa is — a sík és a tér törvényszerűségeit kiutatta.

Lánoz Sándor: Kiállításról kiállításra. Magyar Hírlap, 1973 szept. 19.

Márosán Gyula

Részt vett az Európai Iskola 73-ban Székesfehérvárán vendezett kiállításán

Dövényi Iván cikke

Vigilia 73/12 855.o.

Marosán-Gyula

Neve az új Képzőművésteti Kislexikon kapcsán említen.

Dénéyi Iván ismertetése.

Vigilia 73/11. 783. old.

Marosán Gyula, festő

Kerepel a Műcsarnokban. (1970 aug.-szept.)

Beke László: Külföldi magyar művészek?

1-6. o.

KRITIKA, Bp. 1970. október

VIII/10

Marosán Gyula

Bemutatott műve:

106. sz. „Madár," olaj.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

101

Marosán Gyula, grafikus

--

A Pécsi Modern Magyar Képtár anyagából az e cikkben közölt képek jegyzéke: Grafikák.-rekete repr. 67.sz.kép.-Marosán Gyula: "Kompozició II.".cimü ,üve. p.akvarell,tus.-130x160 mm.-Ltsz:73.38. XVI.tabla

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Marosán Gyula

Első díjat kapott

P.Zs. A munka ábrázolása a legszebb festői feladat

Szabad Nép, 1948. júl. 18. 11. l.

Marosán Gyula

Kállai Ernő vezetésével kiváltak az Európai Iskolából és megalakították az Elvont Művészek csoportját Fekete Béla, Gyarmathy Tihamér, Losconczy Tamás, Marosán Gyula, Zempléni Magda festőművészek.

Magyar Hirlap 1973/257/6

Lánca

Marosi (Marosán)

Gyula

Festő

Ernst Museum

163. Kiáll.

Könyvtáramba

ERNST-MÚZEUM
BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 8.
TELEFON: 120—14.

IGEN TISZTELT SZERKESZTŐ ÚR!

Van szerencsénk tisztelettel meghivni legközelebbi kiállitásunk megtekintésére, melyen

Ambrosi Augustus

+. jánoshalmi Nemes Marcell

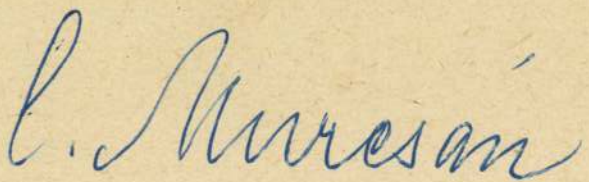

tarta
traktor

Morosán Károly

festők

Magyarok

I.

Szabad Művészet

1948. 300.- l.

. kép. *Hatoszlopos Ladik imaszőnyeg, XVII. század.*

gélyén kék, piros, fehér és fréz színű szegfű-
ágok.
rete 270×170 cm.
-Ázsia, XIX. század.

JDSUR IMASZŐNYEG

ásvörös, lépcsős boltozatú imafülkéjében
on — zöldtükrös — kis fülke. Világoskék
tmezejét rozettás és virágos elszórt dísz tölti ki.
os boltsávjában nagy virágszálak. A kula
nyegekkel rokon négy belső kerettel. Narancs-
ű keretében stilizált virágtövek sorakoznak
más mellé.
rete 170×120 cm.
ıtolia, XIX. század.

RÖK SZŐNYEG

ga alapú tükrében rácsos mustrában négy-
an kék, barna és piros nagy rózsaszálak.
les kék keretében nagy tulipános és szegfű-
gos indadísz.
rete 165×110 cm.
ıtólia, XVIII. század vége.

RÖK BAROKK SZŐNYEG

ér alapú. Közepén leveles palmettával díszített
iszkék imafülkében ciprusfa. Sötétvörös,
a, belső kerettel. Szélén váltakozó szegfű-
gos és ciprusos dísz fut körbe.
rete 150×100 cm.
-Ázsia, 1800 körül.

Marosán Gyula

l.

Szabad Művész

1948 302 l.

ÉPÜLET,
oszlopos, benne ásványokból **összerakott tájban**
Krisztus az Olajfák hegyén.
Fa és kő, mag. 16 cm.
XVIII. század.

HÍMZŐ NŐ,
faberakású kép.
32×21 cm.
XVIII. század.

LEGYEZŐ,
két darab, festett jelenettel.
XVIII. század.

LEGYEZŐ,
terek, zöld vászonból, **tausírozott ezüstnyéllel.**
Szélessége 30·5 cm.
Német, XVIII. század.

ÉKSZERSZEKRÉNY,
ébenfa, márványdísszel.
XVIII. század.
Ipolyi, Biharvármegye, 329. szám.

ASZTALDÍSZ ÉS GYERTYATARTÓ,
utóbbi négy darab.
XIX. század eleje.

DÍSZHINTÓ-MODELL,
fémből.
XIX. század eleje.

Marosán Gyula:

Rajz (1949)

Uj Symposion 1969/46 17.old

Marosán Gyula

Madár, olajfestmény

Magyar Képzőművészeti
I. Kiáll. Katalógus 1946 jú

Marosán Gyula

festőművész

Kiállítás a Budapest Galériában
(1984 x.)

Tüzi. (Rp)
1984 okt. 28.

Nagy Gyula

Részt vett a "XX. sz. magyar származásu művészek külföldön " c. kiállitáson.

Műcsarnok, 197o.

Major Máté: Külföldi magyar művészek kiállitása

Nagyvilág 197o/11 1715. old.

Marosán Gyula

— **A Budapest Kiállítóteremben** szerdán megnyílt Marosán Gyula festőművész kiállítása. Az 1915-ben született, s ma Kanadában élő művész 1956-ig alkotott művei láthatók a tárlaton. A kiállítás — amelynek megnyitóján a művész is részt vett — július 27-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1986. VI. 26.

Marosán Gyula festőm.

"Szürrealizmusa"

→ Berda Ernő fm

MŰVÉSZET 1985/10/28

MAROSÁN Gyula

91 10. 33, 34, 35, (36) 37, 79

Új Művészet

Nyilvános

Marosán Gyula fm

(ill.) Európai Iskola

→ Anna Margit fm

Művészet 1985/4/54, 56

M.D.K.

Marosain Fáncs, (nagybányai) építőmester

vállalta el a nagybányai polgári leányiskola felépítését 31.895 frt. költséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX évf.
jul. 26. sz. 5. old.

M.D.K.

MAROSÁN János dr.

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 333. l.

Marosan József
festő
51 éves
(tudó gyulladás)
+1952. IV. 29
Rákospalotai Temető

Halotti főkönyv
384

MDL

Marosán Lajos festőművész, múzeumi kutató

nyilatkozik a helyreállított Kőszegi várról a most megnyílt Jurisich-múzeumról. (más adat nincs.)

Rádó Istvánné: Marosán Lajos múzeumi kutató nyilatkozata a helyreállított Kőszegi várról és az új múzeumról.

Ország-Világ; Bp. 1958. augusztus 6. 11. l.

MDK

Marosán Tajos keramikus művész

(A szegedi [illegible] várrom nagytermében augusztus 20-án (1960) megnyílt helytörténeti kiállítás egyik rendezője.)

A szegedi várrom...

Tiszatáj, Szeged, 1960. szeptember. 6. l.

Marosán Lajos

1932/33

Ferképzomfoiskèvk

111.2.

Marosán Lajos M.D.K.

Az egri muzeum kiállitásának müvészeti munkáiban közremüködött

Bakó Ferenc : Az egri mügyüjtemények története 25.1.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

M.N.Y.

Marosán Lajos
1913-ban született Dernán (Bihar megye)

1937-ben Rudnay-tanítványként végzett a főiskolán

A festést 20 éve végleg abbahagyta (művészet és kenyérharc összeegyeztethetetlennek bizonyult számára)

Fizikai munkát vállalt (síntörés, lángvágás)

Tizenkét éve dolgozik fával

Faragványai
először kerülnek nyilvánosság elé

Tisztelettel meghívjuk

MAROSÁN LAJOS

„FAFEJEK"

című kiállítására az Óbudai Pincegalériába
III., Fő tér 1. Zichy-kastély

Megnyitó: 1985. július 9-én 18 órakor

Megtekinthető július 28-ig
hétfő kivételével naponta 14-18;
szombat-vasárnap 10-18 óráig

TISZSZO GT

FAFEJEK

Marosán Lajos II. é

Ferképzőmfoiskolák

1933-34. 44. l.

VII.

SZŐNYEGEK, TAKARÓK, FÜGGÖNYÖK

ERNST-KIÁLLÍTÁSOK

I.

RÓZSAFFY DEZSŐ

FESTŐMŰVÉSZ

EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

II.

SZÜLE PÉTER, DURAY TIBOR

FESTŐMŰVÉSZEK

MAROSÁN LÁSZLÓ

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1939

ÁPRILIS 23—MÁJUS 7.

AZ ERNST-KIÁLLÍTÁSOK (VOLT ERNST-MÚZEUM) KIADÁSA
BUDAPEST, 1939 ÁPRILIS HÓ

ERNST-KIÁLLÍTÁSOK

I.

RÓZSAFFY DEZSŐ

FESTŐMŰVÉSZ

EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

II.

SZÜLE PÉTER, DURAY TIBOR

FESTŐMŰVÉSZEK

MAROSÁN LÁSZLÓ

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

1939

ÁPRILIS 23—MÁJUS 7.

AZ ERNST-KIÁLLÍTÁSOK (VOLT ERNST-MÚZEUM) KIADÁSA
BUDAPEST, 1939 ÁPRILIS HÓ

Légrády Testvérek R. T. nyomdai műintézete, Budapest.
(Igazgató: Kertész Árpád.)

RÓZSAFFY DEZSŐ KÉPEIHEZ

Rózsaffy Dezső sokféle módon szolgálta a művészetet: festő, művészettörténész, műbiráló és múzeumi tisztviselő volt egy személyben. Sokrétü munkásságához fölényes és derüs filozófiája, lelkének finom humanizmusa szolgáltatta a keretet.

Tudására, jóakaratára, tanácsaira hálásan emlékeznek vissza azok, akik a vezetésére bizott könyvtárban megfordultak, tanulmányai, különösen a Szolnok művészi multjáról szólók, műbirálatai és egyéb irásai, a vidéki múzeumok képtárai körül végzett munkája, megannyi bizonysága hasznos működésének. De talán mindennél maradandóbb értékü az a szolgálata, amelyet azzal tett hazájának, hogy egész életén át melengette a külfölddel, nevezetesen Franciaországgal való művészi kapcsolatainkat. Kitartó munkával érdeklődést tudott ott ébreszteni művészetünk multja és jelene iránt. Többévi párisi tartózkodása mély nyomot hagyott lelkében, a francia művészi szellem egész életére megigézte. Őszinte csodálatot hozott haza Párisból a francia művészet iránt, amelyből annyi fény áradt a világra és amelynek mi is annyit köszönhetünk. Ebből az érzéséből született meg az a vágya, hogy segitsen tovább szövögetni azokat a szálakat, amelyek bennünket — mint minden művelt nemzetet Európában — a mult század óta a francia művészettel összefüztek. Legfőbb törekvése az volt, hogy felébressze a franciák

érdeklődését a mi művészetünk iránt. Neki köszönhetjük, hogy kitünő barátunk, Louis Réau felkeresett bennünket, s miután személyes tapasztalatai alapján meggyőződött a magyar művészet komoly eredményeiről, az André Michel-féle művészettörténetben olyan tüzetesen és olyan megbecsüléssel foglalkozott velünk, mint előtte senki sem azok közül a külföldiek közül, akik a magyar művészetről ilyenféle összefoglaló munkában irtak. Henri Focillon-nak, a Sorbonne tanárának figyelmét is igvekezett Rózsaffy művészetünkre irányitani. Ő maga pedig tanulmányokat tett közzé Munkácsyról, Zichyről, Rippl-Rónairól és Ferenczyről a Gazette des Beaux-Arts cimü folyóiratban. E tanulmányok legjobb munkái voltak. Látszott rajtuk, hogy a cél fellelkesitette és szárnyakat adott szellemének. Közös nagy vágyunk megvalósitását: a magyar művészetnek Párisban való méltó bemutatását, melyet olyan sokszor tervezgettünk, sajnos, nem tudtuk elérni.

Mindezt Rózsaffynk szerényen, feltünés és tolakodás nélkül végezte. Annál inkább kötelességünk feljegyezni, hogy szerényebb állásban, kevesebb hivalkodással és nagyobb odaadással kevesen tettek ilyen hasznos szolgálatot.

Az ügyet, melyhez szegődött, Rózsaffy mindig egész lélekkel szolgálta, az igazságért, melyről meggyőződött, kész volt bármikor harcba szállni. Nem volt a kényelmes egyezkedések embere, törékeny testében nagy lelkierő lakozott. A kockázattól nem ijedt vissza, szóval, tollal szivesen kardoskodott azért, amit igaznak hitt.

Nem meglepő, hogy aki igy ragaszkodott igazához és ilyen harcos elszántsággal volt hajlandó kiállani érte, az saját művészi munkájában is híven kitartott a természet igazsága mellett. A természet áhitatos tiszte-

letére nevelte Hollósy nagybányai iskolája is. (Hollósyhoz meleg barátság füzte.) S ha egy-egy képén, párisi élményeinek visszhangjaképpen, meg is érzik valami az ujabb francia áramlatok, különösen Henri-Matisse hatásából, ha sokat és sokféleképpen kisérletezett is, művészi munkásságának alaphangját az adja meg, hogy tüzetesen tanulmányozta és a lényében gyökerező őszinteséggel ábrázolta a természetet. A nyers naturalizmust azonban elkerülte, ettől megóvta művészi kulturája. Széles látásra, választékos szinhatásra törekedett, s különösen könnyedebben festett, kisebb képeiben olykor nem mindennapi finomságokat ért el. S ha állandó koncentrációra nem is volt módja, kiállitott képeinek tanusága szerint nagy odaadással küzdött azért, hogy művészetét tehetségének határáig fejlessze és itt is megmaradt annak, aminek Hollósy egyik levelében nevezte: „nagyakaratu és nagyszivü embernek."

Petrovics Elek.

ELSŐ TEREM

Szüle Péter

1. Edus bátyám. (Pasztel.) . . . . . 200.—
2. Annus. (Pasztel.) . . . . . 200.—
3. Dunai hangulat. (Vizfestmény.) . . . . . 150.—
4. Gábor. (Pasztel.) . . . . . 200.—
5. Falu. (Vizfestmény.) . . . . . 150.—
6. Amerikai lány. (Pasztel.) . . . . . 200.—
7. Zöldruhás lány. (Pasztel.) . . . . . 200.—
8. Zsuzsanna I. (Vizfestmény.) . . . . . 150.—
9. Nehéz az élet. (Pasztel.) . . . . . 200.—
10. Szüleim. (Vizfestmény.) . . . . . 300.—
11. Ülő akt. (Pasztel.) . . . . . 200.—
12. Lement a nap. (Vizfestmény.) . . . . . 150.—
13. Julius. (Olajfestmény.) . . . . . 200.—
14. Déli nap. (Olajfestmény.) . . . . . 180.—
15. Vöröshaju nő. (Pasztel.) . . . . . 200.—
16. Esti hangulat. (Vizfestmény.) . . . . . 150.—
17. Arckép. (Pasztel.) . . . . . 200.—
18. Wagner-est. (Olajfestmény.) . . . . . 250.—
19. Megbeszélés. (Vizfestmény.) . . . . . 150.—
20. Öreg paraszt. (Pasztel.) . . . . . 200.—
21. Zsuzsanna II. (Vizfestmény.) . . . . . 150.—
22. Merengő. (Pasztel.) . . . . . 200.—
23. Fél akt. (Pasztel.) . . . . . 200.—
24. Mézeshetek. (Vizfestmény.) . . . . . 150.—
25. Erzsi. (Pasztel.) . . . . . 200.—
26. Balatoni est. (Vizfestmény.) . . . . . 150.—
27. Munkás. (Pasztel.) . . . . . 200.—
28. Bessenyei. (Vázlat, vizfestmény.) . . . . . 150.—

MÁSODIK TEREM

Rózsaffy Dezső

29. Mária-szobor. (Olajfestmény.) Magántulajdon.
30. Fekvő nő. (Olajfestmény.) . . . . . 200.—
31. Reggeli az erkélyen. (Olajfestmény.) . . . 500.—
32. Fekvő akt. (Olajfestmény.) . . . . . 250.—
33. Dunapart éjjel. (Olajfestmény.) . . . . . 300.—
34. Régi malmok. (Olajfestmény.) . . . . . 700.—
35. Kalap, piros szandál. (Olajfestmény.) . . . 350.—
36. Interieur. (Olajfestmény.) . . . . . 500.—
37. Angol muskátli. (Olajfestmény.) . . . . . 400.—
38. Szentendrei utca. (Olajfestmény.) . . . . 350.—
39. Gyermekjátékok. (Olajfestmény.) Magánt.
40. Alvó leány. (Olajfestmény.) Magántulajdon.
41. Csendélet kék teritővel. (Olajfestmény.) . . 400.—
42. Dunapart Tahinál. (Olajfestmény.) Magántulajdon.
43. Alvó akt. (Olajfestmény.) . . . . . 500.—
44. Nyári táj. (Olajfestmény.) . . . . . 700.—
45. Női arckép. (Olajfestmény.) . . . . . 600.—
46. Önarckép. (Olajfestmény.) Magántulajdon.
47. Bocskay-tér éjjel. (Olajfestmény.) Magántulajdon.
48. Erkélyen. (Olajfestmény.) Magántulajdon.
49. Fények a Dunán. (Olajfestmény.) . . . . . 500.—
50. George. (Olajfestmény.) Magántulajdon.

Mester Jenő

51. Rózsaffy Dezső arcmása. (Bronz.) Mgt.

Rózsaffy Dezső

52. Csendélet zöld abrosszal. (Olajfestmény.) . . 400.—
53. Modell. (Vizfestmény.) . . . . . 200.—
54. Olvasó leány. (Vizfestmény.) Magántulajdon.
55. Budapest éjjel. (Olajfestmény.) . . . . . 500.—
56. Csendélet kaktusszal. (Olajfestmény.) . . . 400.—

HARMADIK TEREM

Duray Tibor

57. Halászok. (Olajfestmény.) . . . . . 150.—
58. Földmívelés-Halászat. (Olajfestmény.) . . . 220.—
59. Aratók. (Olajfestmény.) . . . . . 120.—
60. Folyosón. (Olajfestmény.) . . . . . 250.—
61. Favágók. (Olajfestmény.) . . . . . 150.—
62. Erkélyen. (Olajfestmény.) . . . . . 100.—
63. Önarckép. (Olajfestmény.) Magántulajdon.
64. Apáca. (Olajfestmény.) . . . . . 100.—
65. Libapásztor leány. (Olajfestmény.) . . . . 150.—
66. Vonaton. (Olajfestmény.) . . . . . 250.—
67. Halászpár. (Olajfestmény.) . . . . . 120.—
68. Favágók. (Olajfestmény.) . . . . . 140.—
69. Pihenő favágók. (Olajfestmény.) . . . . . 160.—
70. Vörösruhás asszony. (Olajfestmény.) . . . 110.—
71. Hajófestők. (Olajfestmény.) . . . . . 120.—
72. Alvó asszony. (Tempera.) . . . . . 120.—
73. Leány. (Olajfestmény.) . . . . . 110.—

NEGYEDIK TEREM

Duray Tibor

74. Fiu vörös kerékkel. (Olajfestmény.) . . . . 250.—
75. Erdőirtás. (Olajfestmény.) . . . . . 700.—
76. Fiu zöld teritővel. (Olajfestmény.) . . . . 250.—
77. Anyák. (Olajfestmény.) . . . . . 650.—
78. Istállóajtóban. (Olajfestmény.) . . . . . 350.—
79. Hazatérő halászok. (Olajfestmény.) . . . . 600.—
80. Apám. (Tempera.) Magántulajdon.

Marosán László

81. Női fej. (Bronzban.) . . . . . 250.—

Duray Tibor

82. Hunyadi-tér. (Olajfestmény.) . . . . . 450.—
83. Alvók. (Olajfestmény.) . . . . . 350.—
84. Szőlőevő gyerek. (Olajfestmény.) . . . . . 400.—
85. Sötét udvar. (Olajfestmény.) . . . . . 500.—
86. Alvó nő. (Olajfestmény.) . . . . . 450.—
87. Önarckép. (Olajfestmény.) . . . . . 250.—

Marosán László

88. Dombormű. (Kőben.) . . . . . 200.—

ÖTÖDIK TEREM

Duray Tibor

89. Halász. (Tusfestmény.) . . . . . 70.—
90. Ülő gyerek. (Ceruzarajz.) . . . . . 50.—
91. Sopron vidéke. (Tusfestmény.) . . . . . 75.—
92. Mosó cigányasszony. (Ceruzarajz.) . . . . 50.—
93. Favágó. (Tusfestmény.) . . . . . 70.—
94. Fejés. (Tustfestmény.) . . . . . 75.—
95. Szopós borju. (Tusfestmény.) . . . . . 70.—
96. Ujszülött borju. (Tusfestmény.) . . . . . 70.—
97. Halász. (Fej, tusfestmény.) . . . . . 70.—
98. Gyermekkocsiban. (Ceruzarajz.) . . . . . 50.—
99. Bika. (Tusfestmény.) . . . . . 80.—
100. Öregasszony. (Ceruzarajz.) . . . . . 50.—
101. Parasztasszony. (Fej, tusfestmény.) . . . 70.—
102. Kidöntött fák. (Tusfestmény.) . . . . . 90.—
103. Cigányfiuk. (Ceruzarajz.) . . . . . 50.—
104. Halszállitók. (Tusfestmény.) . . . . . 75.—
105. Nevető fiu. (Fej, ceruzarajz.) . . . . . 50.—
106. Déli pihenő. (Tusfestmény.) . . . . . 100.—
107. Öregasszony. (Fej, ceruzarajz.) . . . . . 55.—
108. Aratók. (Tusfestmény.) . . . . . 75.—
109. Vezetik a bikát. (Tusfestmény.) . . . . . 75.—

HATODIK TEREM

Szüle Péter

110. Vándorlegény. (Olajfestmény.) . . . . . 500.—
111. Mámor. (Olajfestmény.) . . . . . 600.—
112. Mandolinozó. (Olajfestmény.) . . . . . 650.—
113. Betyárlegény. (Olajfestmény.) . . . . . 300.—
114. Vizhordó leány. (Olajfestmény.) . . . . . 700.—
115. Domboldalon. (Olajfestmény.) . . . . . 280.—
116. Rossz hirek I. (Olajfestmény.) . . . . . 550.—
117. Köpülő nő. (Olajfestmény.) . . . . . 600.—
118. Csavargó. (Olajfestmény.) . . . . . 500.—
119. Rossz hirek II. (Olajfestmény.) . . . . . 600.—
120. Alvó leánnyka. (Olajfestmény.) . . . . . 300.—
121. Borozó legény. (Olajfestmény.) . . . . . 600.—
122. Vak koldus. (Olajfestmény.) . . . . . 650.—
123. Fürdés után. (Olajfestmény.) . . . . . 320.—
124. Szerelmeslevél. (Olajfestmény.) . . . . . 550.—

HETEDIK (NAGY) TEREM

Szüle Péter

125. Öreg néni. (Olajfestmény.) . . . . . 350.—
126. Mosogató lány. (Olajfestmény.) . . . . . 650.—
127. Szolgalegény. (Olajfestmény.) . . . . . 300.—
128. Álom. (Olajfestmény.) . . . . . 500.—
129. Öregasszony. (Olajfestmény.) . . . . . 550.—
130. Fekvő akt. (Olajfestmény.) . . . . . 480.—

Marosán László

131. Korsós nő. (Kőben.) . . . . . 300.—

Szüle Péter

132. Nő tükörrel. (Olajfestmény.) . . . . . 850.—

Marosán László

134. Magvető. (Bronz.) . . . . . 300.—

Szüle Péter

135. Estefelé. (Olajfestmény.) . . . . . 280.—
136. Spanyol menekült. (Olajfestmény.) . . . 1200.—
137. Borbála. (Olajfestmény.) . . . . . 300.—

Marosán László

138. Külvárosi alakok. (Terrakotta.) . . . . . 200.—

Szüle Péter

139. Varró leány. (Olajfestmény.) . . . . . 650.—
140. Heverő parasztlány. (Olajfestmény.) . . . 600.—

Marosán László

141. Öreg pár. (Kőben.) . . . . . 350.—

Szüle Péter

142. Nyár. (Olajfestmény.) . . . . . 300.—
143. Arckép. (Olajfestmény.) Magántulajdon.
144. Tájkép. (Olajfestmény.) . . . . . 280.—

Marosán László

145. Kévehordó lányok. (Fában.) . . . . . 400.—

Szüle Péter

146. Pihenő nő. (Olajfestmény.) . . . . . 600.—
147. Öreg festő. (Olajfestmény.) . . . . . 450.—

Marosán László

148. Menekülő anya. (Fában.) . . . . . 400.—

Szüle Péter

149. Nő tükörrel. (Olajfestmény.) . . . . . 700.—
150. Képeskönyv. (Olajfestmény.) . . . . . 2600.—
151. Merengő nő. (Olajfestmény.) . . . . . 700.—

Marosán László

152. Vitatkozó parasztasszonyok. (Kőben.) . . 400.—

Szüle Péter

153. Domboldal. (Olajfestmény.) . . . . . 1350.—

Marosán László

154. Csodálkozó nők. (Kőben.) . . . . . 600.—

Szüle Péter

155. Juliska. (Olajfestmény.) . . . . . 550.—
156. Nők tükör előtt. (Olajfestmény.) . . . . 2000.—
157. Pásztorfiu. (Olajfestmény.) . . . . . 600.—

Marosán László

158. Mosolygó nő. (Kőben.) . . . . . 400.—

Szüle Péter

159. Zene. (Olajfestmény.) . . . . . 550.—
160. Őszi hangulat. (Olajfestmény.) . . . . . 300.—
161. Fehérblúzos leány. (Olajfestmény.) . . . 600.—
162. Pihenő Vénusz. (Olajfestmény.) . . . . 280.—

Marosán László

163. Parasztasszony. (Bronzban.) . . . . . 1200.—

Az asztalon:

Marosán László

164. Kiáltó férfi. I. (Bronzban.) . . . . . 200.—
165. Ülő leány. (Ólom.) . . . . . 200.—
166. Halász. (Dombormű.) Fa. Magántulajdon.
167. Kötélhuzó. (Bronzban.) . . . . . 200.—
168. Parasztasszony (fej). Dombormű. Bronz. Magántulajdon.

ELŐCSARNOK

Marosán László

169. Anya gyermekkel. (Bronzban vagy kőben.) 2000.—
170. Pihenő vándor. (Bronzban.) . . . . . 250.—
171. Kiáltó férfi. II. (Bronzban.) . . . . . 250.—
172. Csikó. (Dombormű.) Kő. . . . . 200.—
173. Kendős fej. (Bronzban.) . . . . . 400.—
174. Aktok. (Tollrajz.) Magántulajdon.
175. Krisztus a keresztfán. (Tollrajz.) Magántulajdon.
176. Lépő leány. (Tollrajz.) Magántulajdon.
177. Női fej. I. (Tollrajz.) Magántulajdon.
178. Női fej. II. (Tollrajz.) Magántulajdon.
179. Nő galambbal. (Tollrajz.) Magántulajdon.
180. Fésülködő leány. (Tollrajz.) Magántulajdon.
181. Női akt. (Tollrajz.) Magántulajdon.
182. Menekülő nő. (Tollrajz.) Magántulajdon.
183. Kakas. (Tollrajz.) Magántulajdon.

Marosán László
festő.

78/P

LÉGRÁDY TESTVÉREK R. T.
NYOMDAI MŰINTÉZETE
V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 78.

Marosan Tajos, grafikus.

Irod. Ujs. I. évf. 3. sz 2. l. 1950. nov. 30.

MAROSÁN LÁSZLÓ szobrász és éremművész, Munkácsy-díjas
Budapest, 1916

Művészeti tanulmányait az Iparrajziskolában, majd Aba Novák Vilmos magániskolájában végezte. Tanulmányuton járt a Szovjetunióban, Csehszlovákiában, Romániában, Ausztriában, Hollandiában, valamint az Egyesült Államokban és Kanadában. 1935 óta kiállító művész, minden jelentősebb hazai rendezvény és a magyar művészetet reprezentáló több külföldi bemutató résztvevője. 1938-ban és 1965-ben az Ernst Muzeumban, 1942-ben a Műbarátnál, 1950-ben a Fényes Adolf Teremben jelentkezett önálló kollekcióval; 1968-ban Törökországban, 1969-ben Indiában állított ki. 1966-ban Munkácsy-díjat kapott. - Művészetére jellemző a kísérletezés változatossága, a művek formai megoldásának sokfélesége. Szándékait tiszta plasztikai nyelven, az imitáció kikapcsolásával valósítja meg. Figurái - többnyire női aktok - az emberi test szépségét, belső ritmusát, harmóniáját kutatják; érmei és dombormüvei a vonalrajzplasztika révén tolmácsolnak esztétikai és tartalmi értékeket. Köztéri alkotásai állnak Budapesten, Győrött, Miskolcon, Keszthelyen, Baján és Veszprémben.

Művész életrajzok 1975

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743, 340-726

1977 MÁJ 2
BUDAPESTER RUNDSCHAU

László Marosán

1021

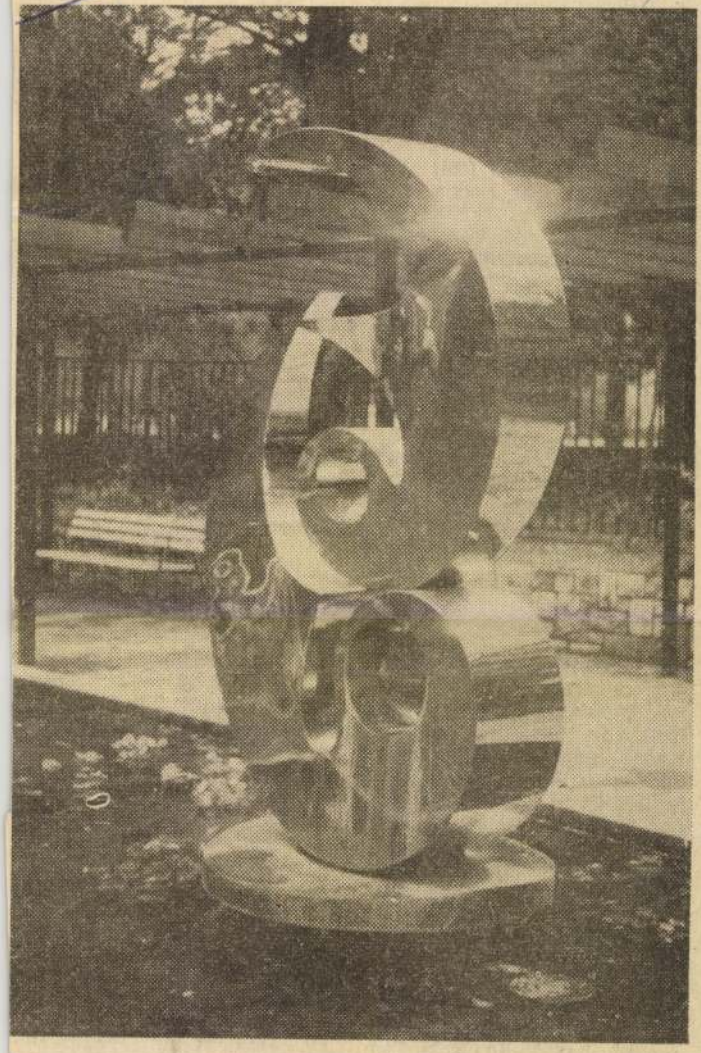

László Marosán: Brunnen (Stahlplastik)

trät. Der ne
Titel „Arbe
gen. Wir sc
Team an u
milie Ková
nung.

Zuerst sp
glieder der
hály Kovác

FRAU K
Ehefrau, w
Gewindefräserin in der Fabrik und ist jetzt Rentnerin. Als Reinemachefrau sorgt sie für einen kleinen Nebenverdienst. „Was für ein Mensch mein Mann ist? Wir leben seit 32 Jahren zusammen, nie hat er mir wehgetan. Auch heute ist er noch eifersüchtig. Mein erster Mann war als Soldat in Rußland, wir kamen nicht gut miteinander aus. Als er wiederkam, habe ich einen Herzinfarkt gehabt. Mihály sagte damals, ich solle mir keine Sorgen machen, er würde meine Tochter großziehen. Als ich wieder gesund war, haben wir geheiratet. Jahrelang arbeiteten wir in verschiedenen Schichten. Während ich in der Fabrik war, hat mein Mann zu Hause geputzt, gewaschen und aufgeräumt. So ist er. Er ist als Waise aufgewachsen. Seine Großmutter wollte, daß er Lehrer werde. Aber es war kein Geld dafür da. So wurde er Mechaniker. Manchmal schimpft er auch zu Hause, daß er nicht mit schlechtem Material arbeiten will — und er bringt das Metallstück mit nach Hause, um zu zeigen, daß er recht hat. Ich sage ihm manchmal, er solle sie doch stehenlassen, wenn sie ihn

mit 54 einen Trabant. Er erwähnt auch oft, daß wir alles fertig bekommen haben. Das stimmt allerdings nicht ganz. Unser Leben zählt erst seit 1963—64. Seit dem leben wir, wie es sich für Menschen gehört. Ärger wegen der Arbeit haben wir öfters. Ich arbeite auch im Fahrradwerk, wie wir alle. Jetzt arbeite ich an einem Schweißofen für Fahrradgabeln. Das ist eine schöne, saubere, automatische Maschine. Es ist ein gutes Gefühl, die fertigen Gabeln zu sehen. Ich werde richtig wütend, wenn sie nicht gelingen. Sie müssen eigentlich silbergrau glänzen, bei Ausschuß sind sie fleckig. Warum? Weil der Ofen mit Schutzgas funktioniert. Es wurde gesagt, es dürfe kein Oxygen in den Ofen gelangen. Er wird jedoch mit Wasser gekühlt, und wenn die Kühlung zu stark ist, schlägt sich Feuchtigkeit nieder, wo Wasser ist, dort ist auch Oxygen und Hydrogen. So entstehen fleckige Gabeln, wobei sie doch glänzen müßten. Als der Ofen in der DDR gekauft wurde, hat man niemanden von uns hinausgeschickt, um seine Bedienung an Ort und Stelle zu erlernen. Wir kennen ihn

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1021
Marosán László

Balatoni szél

1972 APR 9-

(Marosán László kisplasztikája)

TAKÁTS GYULA

Mert lényeddel egy

Leszedett hegyen, hol gomba
és madár tart, csupán
tojással és elhagyott biling...
Itt élek, remete sorban
püspök-süvegű hegyeink
között... Még itt... De sziklám
és üres hálóink fölött
egy távcső nagyítóin át,
ott járok, egyre ott,
a sarki oszlopokon túl,
hol szárnynélkül is,
— ha van —, leszek...

Szemembe, műszeremre
csapkod, mint gyémánt kefe
a holdfény Niagara-vize...
Zúdul... És egyre hidegebben
és fényesebben lő vissza rád,
mert lényeddel egy
— fénylő semmi —,
már minden porcikám...

Mohó és rózsás
újszegyem körül
elül az ösztön seregély-hada...
Kormát hasítva szét,
a fényes gyöngybagoly röpül,
s odvát suhintja csak,
mint a lélek
csontunk jelrendszerét...

SIPOS GYULA

Dolgozni kell

Marosán László: „Lenin emlékére"

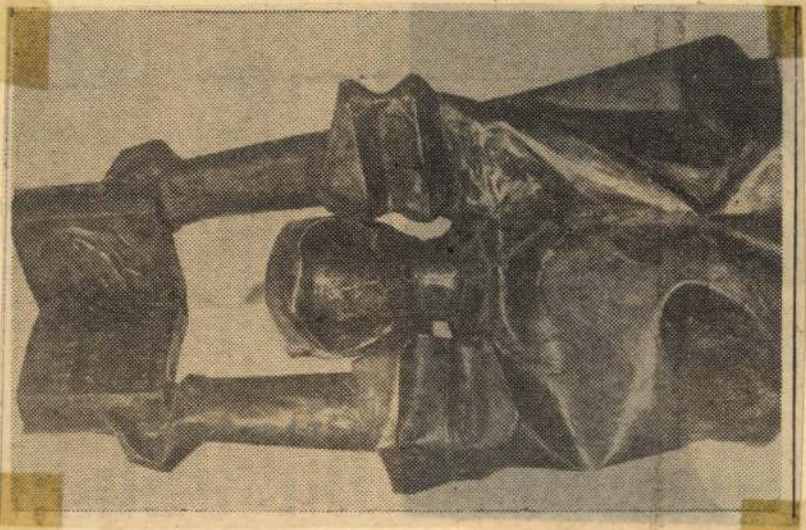

Zalai Hírlap, 1977. nov. 6.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA

Marosán László

1021

1977. november 13., vasárnap

Kiállítás a Műcsarnokban

Az MSZBT országos képzőművészeti pályázatának anyagából november 4-én kiállítás nyílt. Képeink a kiállításon készültek.

Marosán László: Lenin emléke (szobor)

VÉSZET.

LAPJA VASÁRNA

otó marx

példája

előtt feltáruljon a monopolista üzelmek mechanizmusa.

Termelési és elosztási

1971. II. 27. 22. 17 N.
16/ Petőfi.

Marosán László szobrászművész

- A szobrászi gondolat a plasztikai igazság nyilvánul meg ritka erővel Marosán László szobrászművész egyik kis Akt-jában. Ez a fekvő, könyökére támaszkodó nőalakot ábrázoló szobor, szakszerü szónahsználattal élve kisplasztika. Hossza mindössze 14 centiméter, anyaga ólom, kemény betüfém. Ez az ezüstöszürke kicsiny figura mégis monumentális. A fekvő, könyökére dülő Akt csupa hullámos vonal, ringó forma, csupa áttörés. Igy válik szinte részévé a térnek, amelyet ugy von magához, hogy fenntartsa, de fel is oldódjék benne. És ez az a plasztikai gondolat és igazság, amelynek kifejezésére a müvész megalkotta ezt a zárt felületü nagy formákba fogalmazott alakot. Került

1971. II. 27. 22.17 N.
(6) Petőfi.

- A szobrászi gondolat a plasztikai igazság nyilvánul meg ritka erővel Marosán László szobrászművész egyik kis Akt-jában. Ez a fekvő, könyökére támaszkodó nőalakot ábrázoló szobor, szakszerű szónahsználattal élve kisplasztika. Hossza mindössze 14 centiméter, anyaga ólom, kemény betűfém. Ez az ezüstöszürke kicsiny figura mégis monumentális. A fekvő, könyökére dűlő Akt csupa hullámos vonal, ringó forma, csupa áttörés. Igy válik szinte részévé a térnek, amelyet ugy von magához, hogy fenntartsa, de fel is oldódjék benne. És ez az a plasztikai gondolat és igazság, amelynek kifejezésére a művész megalkotta ezt a zárt felületű nagy formákba fogalmazott alakot. Került

minden egyénitő részletezést, nem törődött az általános izlésnormák szerinti szépséggel. Ennek az alaknak zömök tömörsége, erős formáinak szinte táguló dimenziói és mozdulatlanságában is hullámzó mozgása dja nagyszerü és egy más kategória, más minőség szerint értendő szépségét, amelyről érkhetően beszél maga a figura.

Marosán László

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1981 MÁJ 1

MAGYAR IFJÚSÁG

1021

Marosán László rajza

Április utolsó n
— részben máso
nei anyagát bem
da Művek köve
22-ig. Másnap,

kísérleteze

Minden új rockcsapat a kezdeti ambíciók mellett két dologra mindig komoly súlyt helyez. Az egyéni hangzás mind zenében, mind szövegben, s nem akármilyen szempont az adott csoport elnevezése sem. A Solaris együttes úgy tűnik, az eltelt egy év alatt bebizonyította, hogy a lelkesedést valóban kísérletező, egyéni hangú muzsika követte, s a nevük is illik a csapat által választott stílushoz. A fiatal együttes — átlagéletkoruk 20 év — tagjai; *Tóth Vilmos* dob, *Kollár Attila* fuvola, *Kisszabó Gábor* basszusgitár, *Erdész Róbert* orgona, *Cziglán István* gitár, szinte minden jelentősebb rockfórumon bemutatkozott már. Érdekes kísérletnek bizonyult. A fuvolákat nem a szelek fújják című groteszkjük, melynek zenéjét s a forgatókönyvet is az együttes tagjai írták. A Solaris azon kevés fiatal zenekar közé tartozik, már két rádiófelvétellel Ellenpont) és egy fél kisle (Solaris-szvit) büszkélkedh

— *Honnan az együttes n*

— A Solaris *Stanislaw* egyik regényének a címe, ből film is készült. Lem töb fi-témájára írtunk zenét, minden szerzeményünket a mányos-fantasztikus téma ból merítjük, a sci-fi hazai viselőjének, *Zsoldos Péter* megzenésítettük két művét, voli tüzet és a Viking viss címűeket.

— *Új stílussal nehéz be Ti hogyan neveznétek a S stílusát?*

— Mivel a mi zenénk, le vesebben Solaris-stílusnak n nénk. Ha viszont meg kellen tározni az eddig kialakult

Magyar Hirdető.
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1965 OKT 27

Marosán László és Pál Mihály szobrászművész kiállítását október 29-én délután nyitja meg Major Máté akadémikus az Ernst Múzeumban.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 186-296, 186-307
1965 DEC

IFJÚ KOMMUNISTA

...minőségi munka, a technológiai elő- ...gyék.

1021

MAROSÁN LÁSZLÓ: RÉZDOMBORÍTÁS

...vol-
...agyar-
...yzet.
...óta?
...csmába,
... van a
... Te, itt
... embe-
... kapott
... nekem,

ben megtudtam, hogy miképp

IBRÁNY:

HA RÖVID ITALT FOGYASZTANÁNK.

— Nézd, a fiatalok itt is ugyanolyanok, mint másutt. Ha én megpengetem este a gitárt, jönnének táncolni.

— Miért mondod azt, hogy jönnének?

— Hová jöjjenek?

— Úgy tudom, a községben van kultúrotthon.

— Az van, s az igazgatóval is jóban vagyunk, tehát ő helyiséget is adna.

— Ki gátolja mégis?

— Szóval, itt Ibrányban az a helyzet, hogy mindjárt másképpen menne a dolog, ha magyarnóta esteket kellene rendezni.

— Nem nagyon szeretheted a magyarnótát.

— Most nem erről van szó. Mi elhatároztuk, hogy megcsináljuk az alkoholmentes táncdélutánt, minden

dés nincs. Na, utána következett a kultúrotthon. Ott volna egy szoba, ahol játszhatnánk, s ahol táncolni is lehet. Igenám, de ott a földművesszövetkezetnek a lezárt büféje az értékekkel, ezt ugye ők nem engedhetik...

— S ha kinyitnák a büfét?

— Felmerült ez a lehetőség is. A földművesszövetkezet csak akkor nyitja ki, ha megéri, hogy egy embert foglalkoztassanak ott. Azaz, ha komoly bevételre lehet számítani. Nekik a fejenkénti tízforintos fogyasztás ráfizetés, azért még a kulcsot sem érdemes megforgatni a zárban. A bolt ott kezdődne, ha rövid italt fogyasztanánk... Hát így [illegible] nánk. Persze, mondom, a ma[illegible] nóta estnél más lenne a hel[illegible]

— Miért éppen a magyarn[illegible]

— Gyere, elviszlek a ko[illegible] nézd meg milyen feldobás [illegible] pesti művészek fogadására. [illegible] egész héten erre készültek az[illegible] rek. Öregapám ingyenjegyet [illegible] a téesztől, s arról beszélt

Marosán László

Itthon-Otthon

1021

A KULTÚRA újabb követei

Kedves ismerősöm mesélte az alábbi történetet.

Húsz év óta nem látott testvérét várta haza látogatóba tengerentúlról. A testvér annak rendje módja szerint megérkezett és egymást átkarolva vonultak be a lakásba, ahol valamikor együtt nőttek fel. És ekkor az amerikai húgy se szó, se beszéd, sírva fakadt. Két évtizeden át úgy élt emlékezetében a lakás, az ódon bútorok, a bútorokon elhelyezett nippek, csecsebecsék, mint életének szebbik fele. És most tessék: egy idegen lakásba vezették, amelyik ugyan a régi házban van, az ajtószám is azonos, és mégis mintha — kicserélték volna. A nagy kredencnek, a kis kredencnek nyoma sincs, eltűnt a vitrin az apró kis mütyürökkel, el a nehéz plüssgarnitúra, amelyiken valamikor annyit hancúrozott. Modern, könnyű bútorok, alacsony lábú asztalok, a falakon gobelinszőnyeg, emitt klasszikus és modern formát egyesítő fémdombormű, amott érdekes faragás, szanaszét színes kerámiavázák ...

Amint alaposabban körülnézett, és szemügyre vette az egyéni stílusú iparművészeti munkákat, végigsimította a faligobelint, mindjárt meg is vigasztalódott és határozott hangon kijelentette:

— Én is ilyeneket akarok!

Forradalom a lakásban

A lakáskultúra, a szép lakás kultusza manapság nálunk is egyre nagyobb méreteket ölt. S nemcsak az új, modern lakótelepi otthonokra, a társasházak lakásaira vagy a kertes villákra vonatkozik ez. A nagy kredencet és a plüssgarnitúrát a sok csecsebecsével együtt a Ferenc körúti régi házakból is száműzik (ahol tehetik), s csakúgy mint az öltözéket, a lakásberendezését és a díszítőelemeket is sok gonddal, nagy igényességgel válogatják össze, iparművészeti egyedi darabokkal, textillel, kerámiával, ötvösmunkákkal, kisplasztikával és festményekkel gazdagítják.

Reneszánszát éli a gobelin faliszőnyeg csakúgy mint a kovácsolt vas dísztárgy, szobrászművészeink is gyakran leszállnak a létráról, hogy a nagy alkotások mellett lakások díszítésére kisplasztikák mintázásával foglalkozzanak.

Az élő magyar iparművészek és képzőművészek alkotásaival sok helyütt megismerkedett a szépet szerető és értékelő közönség, külföldi kiállításokon vagy a Magyar Hetek keretében rendezett kiállításokon, bemutatókon.

Éppen ezeknek a kiállításoknak elismerő visszhangja,

Szenes Zsuzsa textil faliképe

a növekvő érdeklődés váltotta ki — és tette egyre sürgetőbbé — azt az óhajt, hogy *a magyar művészek egyedi alkotásait hozzáférhetővé kell tenni.*

Marosán László: Nyújtózkodó és Pándi Kiss István Haját fogó nő című kisplasztikája

A KULTÚRA lett a gazda

A KULTÚRA Külkereskedelmi Vállalat kapta meg néhány hónappal ezelőtt azt a szép feladatot: gondoskodjon mielőbb róla, hogy a külföldi érdeklődők hozzájuthassanak a hazai, élő iparművészek alkotásaihoz, megtalálják azokat a külföldi galériákban, műkereskedésekben éppen úgy, mint történetesen itthoni látogatásuk során vagy pedig a Kultúra Vállalatnak külföldről feladott megrendelések útján.

— A megbízatás óta mindössze néhány hónap telt el — mondotta a KULTÚRA művészeti osztályának vezetője — s ez idő alatt *két si-*

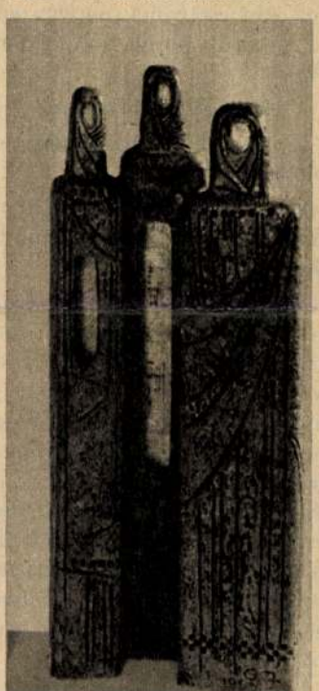

Garányi József kerámia plasztikája

keres kiállítást rendeztünk Budapesten, a Magyar Képzőművészek Szövetsége Iparművészeti szakosztályának, Kivitelező Vállalatának és a Képcsarnok Vállalatnak a segítségével. E két kiállításon mutattuk be a művészi exporttermékek gazdag választékát. Komoly eredményt jelent, bár ez még csak a kezdet, néhány *külföldi galériával, szakcéggel létesített kapcsolatfelvétel.* Már eddig is *várakozáson felüli az érdeklődés.* Az Amerikai Egyesült Államokból, Japánból, Angliából, s más nyugati és északi államból, s természetesen a szocialista országokból érkeztek érdeklődések — és megrendelések. A többi között egyik neves kerámiaművészünk egyedi darabjainak

Kovács Margit: Kenyérszelő leány

gyűjteményére több ezer dolláros megrendelés érkezett.

— Az elkövetkező külföldi kiállításokon, így *szeptemberben Frankfurtban,* ahol kisplasztikákkal jelentkezünk, és a *Párizsi Magyar Intézetben* tartandó kiállításon — igénybe véve a Kultúrkapcsolatok Intézetének gazdag kiállítás-rendezési tapasztalatait — már mi is jelen leszünk. Ezúttal már azzal a megbízatással hogy élő magyar művészeink alkotásainak kiállításán, bemutatásán túlmenően, lehetővé tegyük a *művek vásárlását is.*

— A hazánkba érkező külföldi vendégek — s feltehetően sok honfitársunkat üdvözölhetjük majd közöttük — a vállalatunk közelében e célra nyíló *állandó jellegű kiállítási teremben* csodálhatják meg és természetesen meg is vásárolhatják a művészi alkotásokat. S ha úgy tetszik, *műteremlátogatásra is* lesz lehetőség.

— Nyomdáinkban már *készülnek a műtárgyakat ismertető színes képes albumok,* katalógusok, hogy hírül vigyék a szép iránt érdeklődőknek a gazdag választék lehetőségét. Célunk, hogy az élő magyar művészek alkotásait megismertessük és megszerettessük honfitársainkkal.

H. M.

1968 AUG 2 4
MAGYAR HÍREK
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SÓTLAN ÖREGS

Csak két árvával állok az udvaron; a harmadik — Faragó Béla —, a fásszínben matat, onnan figyel, de nem szól. A jó ég tudja, miért kedveli ezt a szünet nélküli,

Nagy szárazság után itt kivirágzott a föld. Fehér foltok égtek a homokon, mint beteg testen a fekélyek, a hőségben remegett fölöttük a levegő.

Ezen a vidéken nem termett semmi. A föld sója, a szik kiszívta a növények erejét, elsilányította az életet.

Az öregasszony szemei gyulladtak. Apró könnycsepp ül a pilláin. Átlátszó kék ez a szem s oly mozdulatlanul bámul a fekete kendő alól, mintha semmit sem látna. Soha és semmit.

— Az első uramat korán tettük a földbe. Éppen hogy menni kezdtek a gyerekek. A kisebbet még a hátamon cipeltem, mikor elindultam a széksó után. Kendőbe kötöztem, nehogy megölje a nap. De felneveltem mind a hármat addig, míg saját lábukra álltak.

— Mikor történt az?

— Négy és fél — ötéves korukban kiadtam őket cselédnek nagygazdákhoz tanyára. A bérük annyi volt, amennyit megettek.

— Hány éves korukban?

— Amikor elmúltak négy évesek. Itt ez volt a szokás.

Az apró konyhában hőség van, az ablakon légy nyöszörög, hallani lehet a szárnyak verdesését.

Elámulva ülök az öregasszonnyal szemben, nézem, ahogy motoz a fekete edények között, hagymát aprít, zsírt vet a serpenyőbe. Az a szó motoszkál a fejemben: „amikor elmúltak négy évesek." Nekem van egy négyéves kislányom. Nem tudom elképzelni azt az iszonyatot, amikor egy négy éves gyerek dolgozni indul. Ugye ezt nem lehet elképzelni? Apró lábain totyogva parancsokat teljesít, hasznot hajt, bért kap, verést érdemel, hajnalban fölkel, kötelességei vannak és álmodik szép játékokról, amik sohase voltak.

— Innen tíz-tizenöt kilométernyire virágzott a szik. Reggel elindultam a talicskával, összesöpörtem 30—40 kilót, estére hazaértem. Esős napokon aztán házalni indultam Dorozsmára és Szegedre. Az emberek szappanfőzéshez vették a széksót és súroláshoz. Akkor még nem voltak mosószerek és így keletje volt. Megálltam a házak udvarán és kiáltoztam: „Széksót vegyenek, széksót vegyenek." Tíz pengő-fillért adtak kilójáért.

— Megélt belőle?

— Másból nem élhettem. De esőben, télben eltűnt a szik. A föld alá húzódott. Csak a szüntelen napfény csalta elő, akkor feljött a homok tetejibe, nagy vesszősöprűvel sepertük, a pora ette az ember szemét, az arcát, a tüdejét. De nekünk földünk nem volt, vagyonunk nem volt, másból nem élhettünk.

A férfi, aki az asztal mellett bicskával szalonnát eszik, hirtelen fölemeli a fejét:

— Mit faggat bennünket erről? Elmúlt. A széksó most már senkinek se kell. Ha kellene, akkor se bírnánk. Látja ezt az asz-

harmadik napon vé
Csongrádi lányok j
egyik talicska elé egy-egy lány volt be-
pányvázva, mert csak úgy bírtuk. Gép akkor nem volt, csak ember. Emlékezhet maga a mi életünkre csak így beszéd után?

Az asszony hallgat.

A férfi mint aki a dühét már kiadta, szinte sóhajtással teszi hozzá:

— Azóta van nekem életem, mióta ez a nyűtt asszonyka mellettem van. Az ő gyerekei az én gyerekeim, az ő nyugalma az én nyugalmam.

Különös kép bomlik ki a múltból. Masir József 22 esztendős korában feleségül vette a falu legmódosabb emberének nevelt lányát. Sógorságba került egy mérnökkel és egy főbíróval. Urak komája lett a kubikos, a bandagazda. A főbíró rokon kijárta, hogy a Dorozsma környéki utak mestere Masir József legyen.

— Urak között éltem, be sose fogadtak. Megtűrt kutya voltam becsület nélkül. Úgy éltem sokáig, s olyan csömör fogott el, hogy magamra köptem. Otthagytam azt a cifra asszonyt a bodorított hajával és elvettem ezt a másikat, akinek semmije sem volt, csak a három gyereke meg a széksóhoz való talicskája. Azóta vagyok ember. Érti ezt? Két lányt férjhez adtunk, van már dédunokánk is. Ami volt, elmúlt. Most már nem kell senkinek a széksó s ha kellene is, honnan vennénk? Azokon a helyeken most búza terem.

— Van-e még valaki a faluban, aki söpri a széksót?

Az asszony felel.

— Én voltam az utolsó. Rajtam kívül talán egyik sem él.

A föld sója elvirágzott. A homok búzát terem. A riporternek az jár a fejében, vajon a természetnek ez a kedvező változása együtt jár-e az emberéletek változásával is. Nyugodt és elégedett-e ez az öregség.

— Kilencszázharminc forint nyugdíjat kapok — mondja a férfi. — Az asszonykám nem kap semmit, mert a széksó söprésből semmi sem maradt, csak a szembetegség. Ha akad valami munka, én még elvállalom, bírom erővel.

Vén karján kötegben állnak az izmok, a kezei inas-vaskos kubikoskezek.

— Megélünk mi csöndesen, nem jómódban, nem is nyomorban. Csak néha arra gondolok, mire is volt jó az életünk? Mi maradt belőle? Itt ez a seprő, ezzel söpörte az asszony a széksót, már csak a csonkja van. Érti ezt? Mindig az forog az eszemben, most kellene fiatalnak lenni, most kellene nekiindulni az életünknek ezen a földön.

Kristóf Attila

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Marosán László

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 MÁR 5

1021

Marosán László: Ülő asszony

BRÁDY ZOLTÁN R

HALÁSZ

Hajnali öt óra, mikor a fehértói megállónál leszállok a buszról. Csípős szél vágja a havat. A távolban Szeged fényei. A hőmérő Szegeden minusz tíz fokot mutatott, itt sokkal hidegebb lehet. A halgazdaság vaskapuja tárva-nyitva. Körbejárom az épületeket. Csend van, az egyik ház végén világos ablakot veszek észre. A nagy deszkaajtón döngetek. Egyhangú motoszkálás szűrődik ki. Benyitok. Vagy tíz ló rágja a rácsból a szénát, jó meleg istállószag. Néhányperces melegedés után ismét kimegyek az udvarra. Lépteket hallok, egy kucsmás alak jön. Az éjjeliőr. Földpadlós terembe vezet, felgyújtja a villanyt. A gerendák alatt két hosszú viaszosvászonnal letakart asztal. A terem végén vörösen izzik a kályha. A halászok melegedője.

— A halászok csak fél hétre jönnek, itt várhat rájuk — mondja az éjjeliőr, és kimegy.

Fagytól kipirult arccal nemsokára megérkeznek a halászok.

— Hét-nyolc kilométerről járunk be, gyalogosan, vagy kerékpárral — mondja az egyik. — Ilyen nagy hóban nem valami kényelmes.

Alacsony, sinadrágos fiatalember lép be. Az emberek köszönnek neki. Ő az agronómus.

— Már nyitva az iroda, jöjjön be.

Kétmilliós haszon

Kint világos reggel van, az ég szürke. A telepen hat épületet szá-

— A halászok háromszáz fél munkát végeznek. A halkihelyezéstől az etetésen át a nádvágási és kosárfonásig, mindent magu csinálnak.

— A hal itt nagyon jó. A tava feneke szikes, így nem iszapízű hal husa. A hal itt mindig kel Nemcsak exportra, hanem belföld re is. Pesten, vagy másutt nem es nek kétségbe az emberek, ha nin hal. Itt, Szegeden egyenesen tragé dia a halhiány.

— A halászok dolgoznak téle nyáron, hidegben, esőben. A múl kor egy hónapig nem volt se ünnep, sem vasárnap, csak munk Májustól szeptemberig napi t órát, a többi napon nyolc ór dolgoznak. Fizetésük 1300—14 körül van, plusz a családtag számától függően 600—1000 nég szögöl illetményföld.

A halgazdaság sok elismeré kapott már. Kormánykitüntetés van az igazgatónak, és a szakszer vezeti elnöknek. Tíz dolgozó m niszteri dicséretben részesült. Mi den évben részt vesznek a mez gazdasági kiállításon. Kétsz nagydíjjal jutalmazták őket.

Egy nő kávékat hoz be. Bejön sínadrágos fiatal agronómus is.

— Akkor megkezdjük a napot

Jeges vízben

Visszamegyünk a melegedőt Először névsorolvasás van. A fiat agronómus pattogó hangon sorol ja a neveket, mindenkit megné Utána kiosztja a feladatokat. halászok háromnegyed része fia

Budapest szólít benneteket, Európa fővárosai!
LE AZ ATOMHÁBORÚVAL!

A főváros békeharcosai megválasztották küldötteiket az országos kongresszusra

Hatszáz budapesti békeküldött gyülekezett szombaton délután a Fővárosi Tanács kultúrtermében, fiatalok és öregek, háborút viselt férfiak és vidámszemű kis iskolások, édesanyák és leendő édesanyák nevében, hogy kimondja a szót nyíltan, félreérthetetlenül: békét, békét, nyugodt békességet az egész világnak!

Fél négy előtt néhány perccel kezdődött meg az ünnepi találkozó. Nagy taps közben gördült fel a függöny s a világ országainak a béke jelvényével egybefogott zászlója alatt helyet foglalt a díszelnökség. Tagja volt többek között Marosán György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Budapesti Pártbizottság első titkára, Péter János, a Béke-Világtanács tagja, a külügyminiszter első helyettese, Hantos János, az Országos Béketanács titkára. Részt vett a budapesti békekonferencián Ivan Gluscsenko, szovjet akadémikus, a Béke-Világtanács tagja, Burham Sahidi, a Béke-Világtanács Irodájának tagja, a Kínai Politikai Tanácskozó Testület alelnöke és Jessie Street, a Béke-Világtanács ausztráliai tagja is. A Himnusz után Bulla Elma szavalta el Jiri Marek: »Egy anya beszél« című megrázó prózai költeményét. Ezután a Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága nevében Csohány Gabriella író nyitotta meg a békekonferenciát.

— Tele van ma a város virággal és gyerekekkel — mondotta. — Vigyázzunk a virágokra, a gyerekekre, az iskolákra, a tanító okos szóra, hogy ne kelljen ezt felváltani mással.

A békekonferencia ezután elfogadta a napirendet, majd dr. Pesta László, Budapest Főváros Tanácsa végrehajtó bizottságának elnökhelyettese, a budapesti békebizottság elnöke tartotta meg beszámolóját.

DR. PESTA LÁSZLÓ:

A budapesti dolgozók százezrei vesznek részt a békemozgalomban

Dr. Pesta László beszámolt azokról a sikerekről, amelyeket az újjáéledt budapesti békemozgalom az ellenforradalom leverése óta elért. Ma elmondhatjuk — hangoztatta —, hogy *a főváros dolgozóinak százezrei vesznek részt aktívan a békéért folyó küzdelemben.* Magyarország nemzetközi helyzetének erősödésével foglalkozva különösen kiemelte a magyar párt- és kormányküldöttségnek márciusi Romániában tett látogatását, és a Hruscsov által vezetett szovjet párt- és kormányküldöttség mindannyiunk számára emlékezetes, nagy jelentőségű magyarországi útját.

A nemzetközi békemozgalom erősödő harcát vázolva kitért a görög és olasz választások baloldali sikerére, méltatta a francia haladó erők harcát a köztársaság védelméért, majd így folytatta:

— Ez a konferencia nemcsak betetőzése az elmúlt hetek és hónapok munkájának, hanem kiindulópontja annak a küzdelemnek is, melyet *a háború reménytelen végső eltörléséért vívunk.*

— A vihar még nem ült el. Fel kell készülni a további harcokra. Szükségünk van minden munkásra, értelmiségire, minden rendű és rangú emberre, papokra, akik a békét vallják hitüknek, *az ország egységes akaratára a béke megmentése érdekében.* Minden ellen harcolunk, ami háború és mindenért küzdünk, ami közelebb hozza a békét.

Dr. Pesta László nagy tapssal fogadott beszéde után fehéringes, piros nyakkendős úttörők köszöntötték a békekonferencia küldötteit. Egy fehérszalagos kislány, Linbárdt Ágnes mondta egyszerű, szívetmelegítő szavakkal:

— Mi még nem nagyon tudjuk a politikát, de szeretnénk békében élni, tanulni, szórakozni. Féltjük mindazt, ami a szívünkhöz nőtt. A gyerekek játszani szeretnének...: Köszönjük a felnőtteknek, hogy harcolnak a háború ellen.

MAROSÁN GYÖRGY:

Minden harcra el vagyunk szánva a békéért

Az úttörők virágot adtak át az elnökség tagjainak, majd *Marosán György*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja emelkedett szólásra.

— Azt mondják — kezdte beszédét —, hogy az asszonyok mindent megtehetnek. Ha nem akarták volna az első és a második világháborút, akkor az nem következik be. És ha mi férfiak ugyanolyan erősen ellenezzük, akkor sem lehetett volna háború. Persze abban az időben az volt a felfogás, hogy a háború ellen nem lehet tenni semmit: törvény az, hogy legyen háború.

— Arra volt szükség, hogy 1917-ben a föld egyhatodán — kiforgassák a világot a sarkaiból, s az kellett, hogy a második világháború után megszülessék a szocialista országok hatalmas szigete, amely bizonyítja: *nem igaz az, hogy nem lehet eredményesen fellépni a háború ellen.* Miért ne lehetne egymilliárd ember akaratával kiütni a fegyvert az őrültek és a gonosztevők kezéből. Állítjuk, hogy *nincs olyan felső hatalom, vagy olyan földi törvény, amely az emberiséget arra ítélte volna, hogy önmagát pusztítsa el.* Ha vannak, akik ebben hisznek, azoknak a kezéből ki kell venni az összes eszközöket.

Mi becsületes magyar emberek — kommunisták, munkások, parasztok, értelmiségiek — el vagyunk szánva: *foggal és körömmel harcolunk mindenki ellen, aki a békére törve nemcsak hazánkra, hanem az egész emberiségre vészt hozna.*

Ezután megkezdődtek a hozzászólások. *Lukács Tibor* újságíró a legfőbb veszélyre, az atom- és hidrogénfegyverek létezéséből fakadó veszélyre hívta fel a figyelmet.

Pál Lénárd atomtudós emlékeztetett arra, hogy atomerőműveket lehet úgy építeni, hogy az emberiség jólétét szolgálják, energiát termeljenek, de lehet úgy is, hogy atombombákat gyártsanak. *A tudósok az egész világon tiltakoznak az atom háborús felhasználása ellen.*

Lovas Endre, aki csak néhány héttel ezelőtt érkezett vissza a francia idegenlégió poklából, algériai tapasztalatairól s a még mindig ott sínylődő magyar fiatalok szenvedéseiről számolt be.

— Kétezerötszáz fiatal magyar van még ma is az idegenlégióban. Tiltakozzunk együtt azok ellen a módszerek ellen, ahogy a megtévedt fiatalokat az idegenlégióba csalják s követeljük, engedjék őket haza, szüleikhez, hazájukba! — mondotta.

Rónai Mihály András, a most ülésező újságíró közgyűlés, a magyar újságírók üdvözletét tolmácsolta a békekonferenciának.

A továbbiakban felszólalt még többek között *dr. Kádár Imre*, a református »*Teológiai Szemle*« szerkesztője, aki a Szovjetunióban járt magyar egyházi személyiségek élményeiről beszélt.

Ezután felolvasták a világ minden részéről a budapesti békemegbeszélésre érkezett üdvözleteket.

A béketanácskozás részvevői hatalmas tapssal, mélységes egyetértéssel fogadták el a konferencia felhívását, üzenetét Európa fővárosaihoz.

Ezután megválasztották Budapest békeharcosainak kétszáztizennyolc küldöttjét az V. országos békekongresszusra. A küldöttek között van többi között *dr. Bereczky Albert* református püspök, *Bulla Elma*, *dr. Czeyda-Pommersheim Ferenc* orvosprofesszor, *Dobi István*, az Elnöki Tanács elnöke, *Fodor József* költő, *Gertler Viktor* filmrendező, *Gillemot László* egyetemi tanár, *dr. Hajdu Gyula* egyetemi tanár, *dr. Horváth Richárd* római katolikus templomigazgató, *Illés Béla* író, *Kodály Zoltán*, *Neményi Lili*, *Parragi György* újságíró, *dr. Pesta László*, a budapesti békebizottság elnöke, *Péter János*, a külügyminiszter első helyettese, a BVT tagja, *Rónai Sándor*, az országgyűlés elnöke, *Straub F. Brunó* akadémikus, *Szabó Pál* író, *Szőnyi István* festőművész, *dr. Törő Imre* akadémikus, *Vedres Márk* szobrászművész, *Veres Péter* író és *Vető Lajos* evangélikus püspök.

A konferencia nyolcvanhét taggal kibővítette a budapesti békebizottságot, majd *Hantos János*, a békemozgalom aranyjelvényével tüntetett ki tizenöt neves fővárosi békeharcost.

A lelkes hangulatú budapesti béketanácskozást Csohány Gabriella zárta be.

A békekonferencia felhívása

Budapest, a háborútól sokat szenvedett főváros szólít benneteket, Európa fővárosai!

London és Párizs, Berlin és Moszkva, Stockholm és Róma válaszoljatok!

S feleljetek mindannyian, kis és nagy országok fővárosai, amelyekben ma még legtöbb a bölcső, és holnap legtöbb lehet a koporsó.

Budapest virágai nem akarnak megfeketedni, Budapest frissen épült házai nem akarnak összeroskadni!

Még jól emlékezünk a háború szörnyű napjaira. Pincében laktunk, gyermekeink sírtak éhségükben. Ismerjük a fasizmus tömegsírjait, és emlékezetünk megőrizte a szétrombolt kórházak képét. Szemünk nem akar ismét sötét gödröket látni ott, ahol most házak állanak, fülünk nem akar robbanást és jajkiáltást hallani ott, ahol muzsika szól.

Prága és Bécs, Helsinki és Varsó, Koppenhága és Bukarest lakói egyet akarunk: békét! Galambokat, s az ünnepnapok tűzijátékait az égre, nem pedig a pusztulás repülőgépeit! Kergessük el a halál madarait! Falaink között legtöbb az élet, legtöbb a szerelem, legtöbb a gyermek, mibennünk van a legnagyobb erő, minden városok között. Művészek és tudósok, kertészek és mesteremberek dolgoztak mibennünk évszázadokon át, hogy mi legyünk a legszebbek, minden városok között. S az atomhalál fenyeget mindannyiunkat! Fenyegeti Athén kertjeit, Brüsszel ősi házait, Budapest hídjait!

Emeljük fel szavunkat, kiáltsunk a fővárosi milliók hangján: Le az atomháborúval! Szűnjék meg a halálos játék! Követeljétek a nagyhatalmak tárgyalásait!

Budapest, a háborútól sokat szenvedett város szólít benneteket, Európa fővárosai!

Válaszoljatok! Cselekedjünk!

1958. május 31.

BUDAPESTI BÉKEKONFERENCIA

BEFEJEZÉS ELŐTT
A GYŐRI ÚJ PÁLYAUDVARI ÉPÜLET

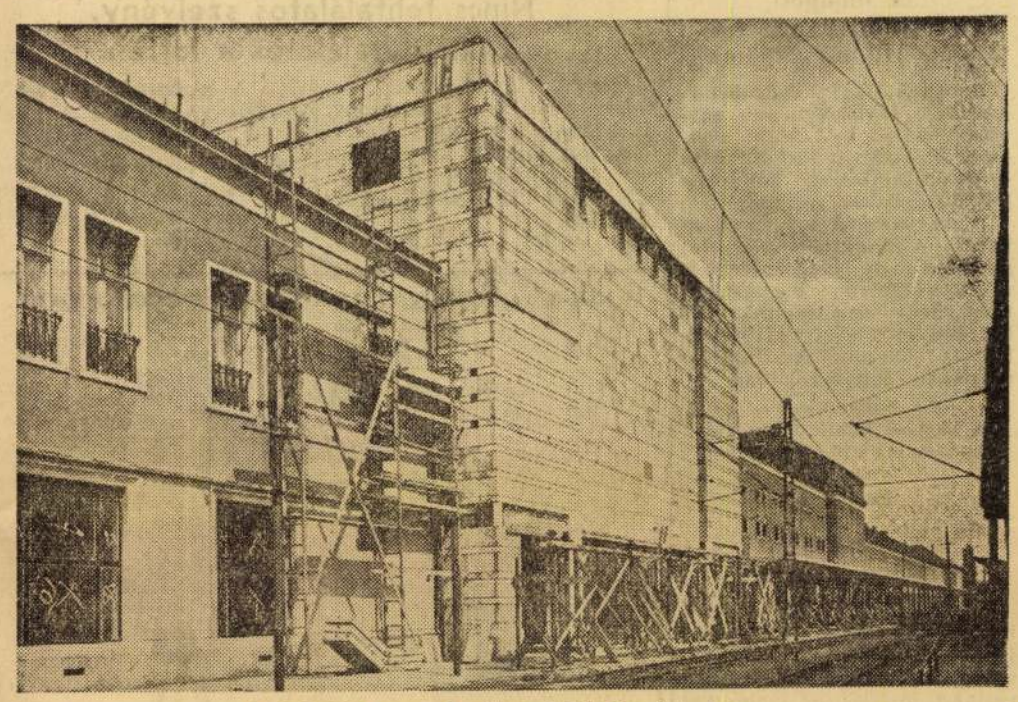

Az indulási csarnok pálya felőli homlokzata

A legutóbbi sajtótájékoztatón Kossa István közlekedés- és postaügyi miniszter bejelentette, hogy a győri felvételi épületet — köznapi nyelven: *a győri pályaudvar új épületét* — a jövő hónapban adják át a kivitelezők a MÁV-nak.

Az UVATERV — *Út- Vasúttervező Vállalat* — tervei alapján a Hídépítő Vállalat készítette a reprezentatív külsejű épületet.

A tervező vállalat magasépítési feladatokkal foglalkozó VI. számú irodájában *Dianóczki János* építészmérnökkel, az épület egyik tervezőjével beszélgettünk a befejezés előtt álló objektumról.

Méltó a városhoz

— A felvételi épület tervezése — mondotta — komplex feladatot jelentett. Olyan épületet kellett terveznünk, amely a MÁV iroda-, üzemi és utasforgalmi helyiségein kívül magában foglalja a szolgálati lakásokat, az utasforgalmat szolgáló helyiségeket, a vendéglátó részleget és a postát is.

Az épületkomplexum összesen *65 000 légköbméter térfogatú*, ebből az utasforgalmi rész 35 000 légköbméter. Arra törekedtünk, hogy az épület *ne csak külsejében legyen nagyvonalú, megkapó, méltó a legnagyobb észak-dunántúli városhoz, hanem tágas, modern, kényelmes helyiségeivel minél nagyobb kényelmet nyújtson az utasoknak.*

A terakotta nemesvakolattal színesebb külsőt akartunk adni a felvételi épületnek.

Az épület homlokzatát sóskúti kemény mészkőburkolat díszíti. Az indulási csarnokot belül sóskúti mészkő- és piszkei vörös- — úgynevezett magyar márvány — burkolattal fedik. Padlóját kopásálló gránitlapokból rakták.

Képzőművészeti alkotások

Győr legfiatalabb középületét *több képzőművészeti alkotás teszi vonzóbbá, értékesebbé.* A posta szárnyépület timpanonjába most emelik be *Marosán László* szobrászművész alkotását, egy női szobrot a békegalambbal. *Kerényi József* domborművét az indulási csarnok város felőli homlokzatára helyezik el. *Makrisz Agamemnon* nagyméretű fémszobra az indulási csarnok pálya felőli homlokzatát díszíti majd. *Pekáry István* XVI. századi győri belvárost ábrázoló freskója már most a büfé dísze, végül *Konecsni György* mozaik képe a váró folyosóra kerül.

Az épület földszintjén 220 négyzetméter alapterületű étterem nyílik, korszerű légfűtéssel és szellőztetéssel.

Az anyák és kisgyermekek részére *külön várótermet építettek*, amelyben várótér, fektető, védőnői szoba, szoptató helyiség, továbbá elkülönítő lesz, az utazás közben megbetegedett kicsinyek számára.

Most végzik a befejező munkát a kultúrváróteremben. A tanulók várója 80 négyzetméter alapterületű lesz.

Csukott üvegfolyosó és alagút

Az épület pálya felőli részén hat méter széles *csukott üvegfolyosó van.* Az épület további érdekessége: a kijárati aluljárót alagút köti össze az indulási csarnokkal. *A tervezők az utasokat meg akarták kímélni hosszabb kerülő úttól, fáradságtól.* A továbbutazóknak nem kell a kijárati aluljárón az utcára menni és megkerülni az épületet, rövidebb úton, az alagúton át jutnak a folyosóra és innen az indulási csarnokba.

Az új pályaudvari épület környékét és a rozzant peronokat is rendezik. Az *Aszfaltútépítő Vállalat* dolgozói a Sztálin térről bevezető »Y«-alakú utat aszfaltburkolattal látják el és új járdákat építenek. A város felőli részen ízléses kandeláberekat szerelnek az *Északdunántúli Áramszolgáltató Vállalat* dolgozói.

Az új épületben a befejező munkálatok serény ütemben haladnak. A *Hídépítő Vállalat* dolgozói készülnek az átadásra.

Nyugat kapujában a háború alatt lebombázott épület helyén új, *reprezentatív állomás fogadja az utasokat.*

Vig István

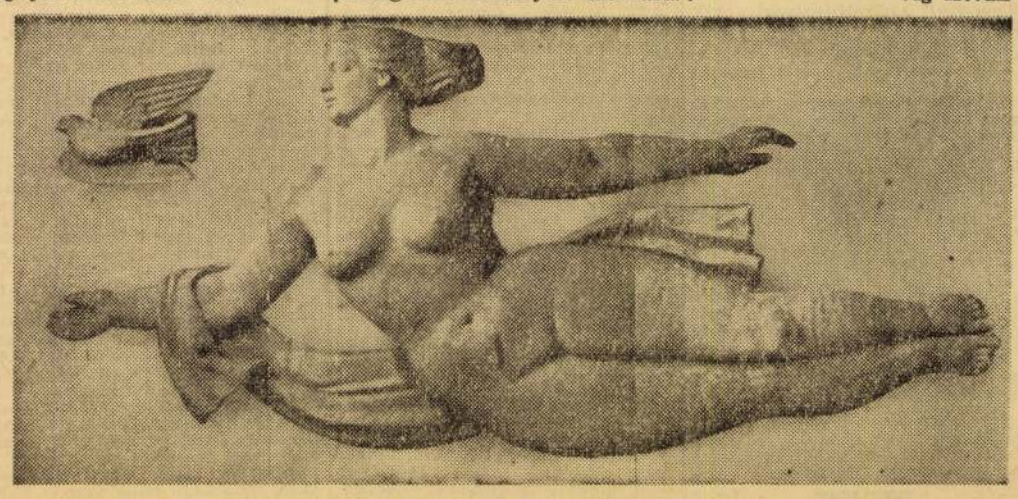

Marosán László szobrászművész alkotása: női szobor a békegalambbal, amelyet most helyeznek el az új épületen (Uvaterv fotolab. felv.)

Hromadka professzor üdvözlése

A békéért és a népek békés együttműködéséért aktív harcot folytató közéleti személyiségek közül legutóbb a nemzetközi Lenin-békedíjjal tüntették ki Josef Hromadka csehszlovák teológiai professzort. Hromadka professzor a debreceni református teológiai akadémia tiszteletbeli doktora. Magas kitüntetése alkalmából a debreceni református teológiai akadémia és a tiszántúli református egyházkerület elnöksége táviratban fejezte ki jókívánságait Hromadka professzornak.

— **Elektromos pénztárgépek** sorozatgyártását kezdték meg az Irodagépipari és Finommechanikai Vállalatnál.

— **Restaurálják** a volt Orczy-féle kastélyból létesített Mátrai Múzeumot Gyöngyösön.

Megkezdődött a Magyar Újságírók Országos Szövetségének küldöttközgyűlése

Szombaton megkezdődött a Magyar Újságírók Országos Szövetségének küldöttközgyűlése az Építők Rózsa Ferenc Művelődési Házában. A küldöttközgyűlésen részt vett *Kállai Gyula*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, *Nemes Dezső*, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, *Szirmai István*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, *Gyáros László*, a kormány Tájékoztatási Hivatalának elnöke.

Jelen voltak a küldöttközgyűlésen a külföldi sajtó képviselői is.

A referátumok elhangzása után megkezdődött a vita, amely vasárnap folytatódik.

*

A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány Tájékoztatási Hivatalának elnöke szombat este fogadást adott a Magyar Újságírók Országos Szövetségének küldöttközgyűlése alkalmából a MUOSZ-ban. A küldötteket és a vendégeket *Gyáros László*, a kormány Tájékoztatási Hivatalának elnöke fogadta. A fogadás meleg, szívélyes légkörben zajlott le.

— **Magyar szakszervezeti** küldöttek utaznak Genfbe, a Nemzetközi Munkaügyi Konferenciára.

— **Budapest és Aggtelek** között közvetlen autóbusz összeköttetést létesít, Sztálinvárosba hajókirándulásokat rendez az IBUSZ.

NAPI KRÓNIKA

A mongol parlamenti küldöttség távirata Rónai Sándorhoz

A baráti Magyar Népköztársaságból távozóban még egyszer őszinte köszönetet mondunk a szívélyes fogadtatásért és vendéglátásért, amelyben küldöttségünket részesítették. A magyar nép nagyszerű sikerei, s a rendkívül meleg fogadtatás mély benyomást tett ránk. Mindent megteszünk azért, hogy barátságunkat állandóan erősítsük, újabb hatalmas sikereket kívánunk a szocialista építőmunkában.

Cs. Szurundzsab,
a Mongol Népköztársaság parlamenti küldöttségének vezetője

Száz ipari tanuló szakmai versenye

Az OKISZ száz szövetkezeti ipari tanuló részére az év elején hat szakmában országos versenyt szervezett. A verseny asztalos, férfi és női szabó, valamint a cipész szakmában szombaton reggel kezdődött.

— — —

— **Utazik a Lehel kürtje,** ez a híres bizánci mestermunka. Szakszerűen becsomagolva, kettős ládában szállították Jászberényből Budapestre, itt fényképeket készítettek az ezeréves emlékről és szombaton már el is vitték Debrecenbe, mert az ottani múzeumi napok kiállításán mutatják be a nagyközönségnek.

— **A nemzetközi divatkongresszusra** elkészített magyar kollekciót június 4-én mutatják be a hazai szakembereknek.

— **Június 1-től** kezdve hatvankilométeres távolságon belül nem járat elsőosztályú kocsikat a MÁV.

— **Először ismétlő ébresztőóra** gyártását készítik elő az Óragyárban. Ára 180—200 forint körül lesz.

— — —

– **A szegedi Állami Árpádházi Szt Erzsébet Leánygimnázium** 1928-ban végzett növendékei június 29-én tartják érettségi találkozójukat. Jelentkezés: Baloghné, dr. Lobinger Magdánál, Celldömölk, Gimnázium. ×

— **Valamennyi fővárosi Közért-üzletben** június 2-án lesz először kapható a Novomalt, amelyet annyian megkóstoltak és megkedveltek a vásáron. Miután az új cikk népszerűsége napról napra nő, felmerült — különösen az anyák körében — az a kérdés: lesz-e elegendő belőle. A válasz: lesz. Az Egyesült Gyógyszer- és Tápszergyárban egy külön üzemrész foglalkozik a Novomalt előállításával; így lépést tudnak tartani a szükséglet növekedésével.

— — —

– **Pollák Andor** kereskedelmi tanácsos a bécsi magyar külkereskedelmi kirendeltség helyettes vezetője váratlanul elhunyt. Az elhunytat a Külkereskedelmi Minisztérium saját halottjának tekinti. Temetése június 3-án, kedden délután 2 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

— **HALÁLOZÁS.** Drága férjem, Léhner Andor, május 30-án hirtelen elhunyt. Temetése június 2-án, hétfőn 12 órakor lesz, a rákoskeresztúri izraelita temetőben. ×

Dr. Kósa Kálmán május 29-én elhunyt. Hamvait Egerben helyezik örök nyugalomra. ×

Özv. Erős Arminné 86 éves korában május 31-én elhunyt. Erős János ny. DGT felügyelő az elhunytban édesanyját gyászolja. ×

Mérsékelten meleg idő

Várható időjárás vasárnap estig: nappali felhőképződés, néhány helyen záporeső, zivatar. Mérsékelt délnyugati-nyugati szél. A felmelegedés nyugaton erősödik, máshol alig változik.

Várható legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap: 24—27. keleten helyenként 27 fok felett.

Távolabbi kilátások: mérsékelten meleg idő.

A Duna vízállása szombaton reggel Budapestnél: 372 cm.

Nincs telitalálatos szelvény, 24 négytalálatos a lottón

A lottó 22. játékhetére beérkezett 2 854 190 lottószelvény. A nyertes szelvények között felosztásra került 4 281 285 forint. Öttalálatos szelvény nem volt. Négy találatot 24 szelvényen értek el, a nyereményösszeg egyenként 89 193,75 forint. A háromtalálatos szelvények száma 2896. A nyereményösszeg egyenként 370 forint. Két találatot 84 991 szelvényen értek el. Egy-egy kéttalálatos szelvényre 12,60 forint nyeremény jut.

HOGY FOG ÖRÜLNI AZ ÜNNEPELT PEDAGÓGUS!

— Nem találtam hirtelen ilyen nagy papírt, kitéptem egy lapot az osztálykönyvből...

(Sándor Károly rajza)

Magyarországot kilenctagú küldöttség képviseli a nők bécsi világkongresszusán

Vasárnap reggel nyílik meg a bécsi Sophien-teremben, a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség IV. világkongresszusa, amelyen több mint 70 ország küldöttei vesznek részt.

Az első teljes ülésen *Eugenie Cotton*, a szövetség francia elnöknője számol be a nők szerepéről és felelősségéről a mai társadalomban. Magyarország asszonyait és leányait *Erdei Lászlóné* vezetésével kilenctagú küldöttség képviseli a kongresszuson.

A nők világkongresszusa három külön értekezleten folytatja majd tanácskozásait. Ezek munkájának középpontjában a következő tárgykörök állnak: 1. az életvédelem; 2. azoknak a feltételeknek kialakítása, amelyek lehetővé teszik, hogy a nők, mint anyák, dolgozók és állampolgárok teljesíthessék társadalmi szerepüket; 3. a gyermekek és fiatalkorúak nevelése a békének és a népek barátságának szellemében.

Felhívás!

Az V. kerületi rendőrkapitányság kéri azon vásárlókat, akik 1956 decembere és 1958 májusa között Herczeg Géza rádióműszerésztől (V. kerület, Városház utca 1.) külföldi eredetű mikrólemezt, lemezjátszót vagy magnetofont vettek, saját érdekükben jelentkezzenek a Budapest, V., kerület, Vadász utca 14. I. emelet 11. számú szobában vagy a 121—961, 121—965-ös telefonszámon.

— **A román hősi emlékművet** június 8-án avatják fel a Borsod megyei Megyaszó községben.

— **ÁTADTÁK A FORGALOMNAK a Déli pályaudvar és a Kelenföldi pályaudvar között a második vágányt. A 2,3 km hosszú vágányon szombat délben indították el az első vonatot.**

RÁDIÓMŰSOR

Vasárnap, június 1.

KOSSUTH: 8.10: Falusi életképek. 8.20: Egy falu — egy nóta. 8.55: Édes anyanyelvünk. 9.00: Zenerajongók. 10.00: A Rádió Gyermekkórusa. 10.10: Ifjúsági műsor. 10.50: Tánczene. 11.30: Magyar tájak. 12.15: Népi zenekar. 12.50: Hétvégi jegyzetek. 13.00: Szív küldi... 13.30: Rádiólexikon. 14.00: Hanglemezparádé. 15.00: Hét nap a külpolitikában. 15.15: Néger versek és dalok. 15.45: A műsort összeállította: Apáthy Imre. 16.45: Kétszázéves a Városliget. 17.10: Kincses kalendárium. 18.00: A Rádió tánczenekara. 18.40: Vajda János két verse. 18.45: Népszerű szimfonikus hangverseny. 19.50: Jó éjszakát, gyerekek! 20.10: Köznapi dolgokról. 20.20: Moszkvai randevú... Zenés beszélgetés Michel Legranddal, közreműködik Maurice Chevalier. 21.10: Asszony a nagyvilágban... Vidám, zenés irodalmi összeállítás. 21.35: Népi zenekar. 22.10: A vasárnap sportja. Totó. Lóversenyeredmények. 22.35: Maugham: A hódítás iskolája c. regényének zenés rádióváltozata. 23.47: Tánczene.

PETŐFI: 8.00: Bach-orgonaművek. 8.30: A református egyház félórája. 9.00: Könnyű zene. 9.30: Miska bácsi lemezesládája. 10.10: Szív küldi... 10.47: Enekkari hangverseny. 12.20: Gorkij-elbeszélés. 12.50: Művészlemezek. 14.10: Merre tart a magyar mezőgazdaság? 14.25: Az új ember kovácsa. Rádiójáték Makarenko könyve alapján. 15.15: Massanet: Manon c. ötfelvonásos daliműve. Közreműködik a Párizsi Opera Comique ének- és zenekara. 17.30: Magyar szerzők muzsikája. 18.30: Helyszíni közvetítés Belgrádból a Radnicski—Ferencváros Duna Kupa labdarúgó-mérkőzés II. félidejéről. 19.15: Tánczene. 19.40: Riportműsor. 19.50: Hangverseny hallgatóink kívánságára. 20.50: Képek és korok. 21.10: Nem mindenki Romeo. Vidám történet. 22.30: Tánczene.

A TELEVÍZIÓ VASÁRNAPI MŰSORA

10.00: Szünidei utazás Ferdinánd bohóccal. (Közvetítés a berlini Friedrichstadt Palastból.) — 19.30: Jó barátok Moszkvában (riportfilm). — 19.50: A benderathi eset (magyarul beszélő német film).

Hétfő, június 2.

KOSSUTH: 8.10: Zenekari hangverseny. 9.10: Riportműsor. 9.25: Népdalfeldolgozások. 10.10: Óvodások műsora. 10.30: Szívesen hallgattuk... 12.10: Népi zenekar. 13.00: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.15: Heti zenés kalendárium. 14.15: Rádiódaljátékok zenéjéből. 14.55: Napirenden... 15.00: Gyermekműsor. 15.40: Magyar népi hangszerek. 16.10: Lányok, asszonyok... 16.25: Kamarazene. 17.00: Riportműsor. 17.15: Ötórai tea. 18.10: Zenekari hangverseny. 18.45: Ifjúsági órjárat. 19.00: Tánczene. 19.10: Rózsabokor a domboldalon... Verses, zenés összeállítás. 19.50: Jó éjszakát, gyerekek! 20.00: Esti krónika. 20.20: A Rádiószínház bemutatója: Varjú az ereszen. 21.30: Könnyű zene. 22.20: A Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye. 23.17: Könnyű zene. 0.10: Régi magyar muzsika.

PETŐFI: 14.20: Gyermekműsor. 14.40: Zenekari hangverseny. 15.40: Szimonov: A harmadik adjutáns c. elbeszélése. 16.00: Vidám fúvószene. 16.30: Riporterszemmel a világ körül. 16.40: Operarészletek. 17.10: Magyar költők és muzsikusok a XIX. században. 18.10: Angyalföld. Kassák Lajos regényének ismertetése. 18.25: Verbunkosok, népdalok, csárdások. 19.05: Ezer szó németül. 19.15: Ének- és zongoraszámok. 19.45: Sporthíradó. 20.00: Részletek Mozart: Szöktetés a szerájból c. operájából. 20.40: Falurádió. 21.05: Magyar nóták, csárdások. 21.40: A baráti hónap vendégkönyvéből.

SPORT

Körmöczi Zsuzsi megnyerte Párizsban a francia bajnokságot

Kehrling és Asbóth tudott csak ilyen nagy eredményt elérni... Körmöczi Zsuzsi Párizsban, a francia nemzetközi teniszbajnokságban egymás után győzte le a legnehezebb ellenfeleit. A döntőben régi vetélytársával, az angol Bloomerrel került össze. Az angol teniszező pár hónappal ezelőtt legyőzte Körmöczit. A visszavágás remekül sikerült. Körmöczi Zsuzsi az első játszmát 6:4 arányban megnyerte. A második játszmában az angol versenyző 6:1-re győzött és ezzel kimerült, mert a döntőben Körmöczi Zsuzsi 6:2 arányban győzött. Ezzel megnyerte a francia bajnokságot.

A férfi egyes döntőben az ausztráliai Rose 6:3, 6:4, 6:4 arányban nyerte meg mérkőzését a chilei Ayala ellen. A páros elődöntő mérkőzés maratoni küzdelem volt. A Howe (Ausztrália), Segal (Dél-Afrika) kettős 19:17, 17:15 és 6:1 arányban győzött az olasz Pietrangeli, Sirola pár ellen.

Az MTK fölényesen továbbjutott a Duna Kupában

MTK—CCA (Bukarest) 6:2 (4:1)

Szombat délután a Népstadionban került sor az MTK—CCA (Bukarest) Duna Kupa visszavágó mérkőzésre a jugoszláv Lemesics vezetésével.

A két csapat összeállítása:

MTK: Bártfai — Szimcsák II., Palotás, Lantos — Kovács I., Kovács III. — Kárász, Bukovi, Bödör, Molnár, Szimcsák I.

CCA: Toma — Zavoda II., Apolzan, Dumitrescu — Jenei, Bone — Caçoveanu, Constantin, Alexandrescu, Zavoda I., Tataru.

Az MTK kezdett széllel szemben és már a 2. percben megszerezte a vezetést. Szabadrúgáshoz jutott az MTK és Lantos 30 méterről laposan a kapu jobbsarkába lőtte a labdát. (1:0.) A következő percben egyenlítettek a románok. Tizennégy méterről a jobbösszekötő Constantin lőtt a hálóba. (1:1.) Az MTK sokat támadott, különösen Bödör veszélyeztetett. A 21. percben gólláérett az MTK fölénye. Molnár 17 méterről nagy gólt lőtt. (2:1.) Három perc múlva Bödör estében fejelt a hálóba. (3:1.) Ennél az akciónál a románok lest vitattak, de Lemesics határozottan középre mutatott. A félidő utolsó gólját a 29. percben mintaszerű támadás végén Molnár lőtte. (4:1.) Továbbra is az MTK támadott, de a félidő végéig már nem változott az eredmény.

A második félidőben 25 percig a román csapat sokat támadott. Az 57. percben Palotás öngólt vétett. (4:2.) Ezután Molnár szaporította a kék-fehérek góljait, majd Kovács III. lövésénél a románok vétettek öngólt. A labda Zavoda II. lábáról gólba pattant. A végeredmény tehát 6:2. Az MTK tovább jutott a Duna Kupában. A kék-fehéreknél Palotás, Kovács III., Molnár és Szimcsák I. játéka emelhető ki. A bukaresti csapatnál Bone, Dumitrescu és Constantin volt a legjobb.

Salgótarján—Brnói Vörös Csillag 3:1 (1:1)

Salgótarjánban tartották meg a Duna Kupa visszavágó mérkőzést. A salgótarjáni csapat góljait Jagodics (2) és Bodon lőtte, a csehszlovákoknál Danda volt a góllövő. A Salgótarján az első mérkőzésen 3:0-ra kikapott, így tehát kiesett a Duna Kupából.

Sportegyveleg

Rádió. Szepesi György szombaton délután a Ferihegyi repülőtérről Göteborgba repült. Az egyik feladata: részt vesz a nemzetközi sportújságíró kongresszuson, ahol a MUOSZ-t képviseli. Az ülésen kéri Magyarország felvételét. A másik feladata: a svéd rádióval előkészíteni a világbajnoki labdarúgó mérkőzések közvetítését. Magyarország három mérkőzését: Wales, Svédország, majd Mexikó ellen teljes egészében közvetíti. A Brazília—Anglia mérkőzés II. félidejéről ad tudósítást a rádió hallgatóinak. A Szovjetunió—Anglia mérkőzést egy időben rendezik a Magyarország—Wales mérkőzéssel. Ezért a mérkőzés közvetítése alatt több ízben bemondja, hogyan áll a szovjet—angol küzdelem.

*

Győztesek. Az eddig megrendezett labdarúgó világbajnokságon az alábbiak voltak a győztesek és a »gólkirályok«. 1930. 1. Uruguay, 2. Argentína, 3. USA és Jugoszlávia. Gólkirály: Stabile (Argentína) 8 góllal. 1934. 1. Olaszország, 2. Csehszlovákia, 3. Németország. A góllövő statisztika: Schiavio (Olaszország), Nejedly (Csehszlovákia) és Conen (Németország) 4—4 góllal. 1938. 1. Olaszország, 2. Magyarország, 3. Brazília. A góllövők élén: Leonidas (Brazília) 8 góllal. 1950. 1. Uruguay, 2. Brazília, 3. Svédország. Gólkirály: Ademir (Brazília) 7 góllal. A legutóbbi világbajnokságot 1954-ben Bernben rendezték, 1. Németország, 2. Magyarország, 3. Ausztria. Tizenegy góllal Kocsis (Magyarország) állt a góllövő lista élén.

*

Totó. Öt tipp a labdarúgó világbajnokságra. Winterbottom, angol szövetségi kapitány: „Brazília—Argentína döntőt jósolok.« Stabile, az argentin szövetségi kapitány: »A magyar válogatottat várom a döntőben valamelyik dél-amerikai csapattal.« Argauer, osztrák szövetségi kapitány: »A legjobb négy csapat a Szovjetunió, Magyarország, Németország és Svédország.« Pozzo, a volt olasz szövetségi kapitány: »Szerintem ez lesz a sorrend: Anglia, Szovjetunió, Magyarország, Svédország.« Guire, az USA képviselője a FIFA-ban: »Jugoszlávia nyeri a világbajnokságot.«

*

Kisegyveleg. A Real Madrid bécsi csatárt vásárolt: Wagner válogatott játékos elutazott Madridba. Ezek szerint a Real Madrid »spanyol« csatársora az őszi idényben így fest: Kopa, Wagner, Di Stefano, Puskás, Gento. A banketten, amelyen a Real Madrid csapatát ünnepelték abból az alkalomból, hogy harmadszor megnyerte az Európa Kupát, a bajnokok tornáját, megfogadták, hogy negyedszerre is megvédik a trófeát. — Börzsei János lesz az új évadban az MTK labdarúgó szakosztályának elnöke. Az egyik legrokonszenvesebb magyar labdarúgót az MTK közgyűlésén iktatják új tisztségébe. — A világbajnokságon a játékvezetők 50 svéd korona napidíjat kapnak. Ebből kell fedezniük a szállodát és az étkezést. (Ez bizony elég kevés!) — Az NSZK televíziója június 7-én a világbajnokság megnyitásának előestéjén »VB 1954« című filmet vetíti le a német labdarúgó győzelem emlékére. — Franzenburgban az egyik másodosztályú labdarúgó csapat 78 éves szurkolója csapatának az utolsó tíz évben elért eredményeit a testére tetováltatta. — A VB gyomra. A világbajnokságra a dél-amerikaiak sülthúst és élő marhát szállítottak, a németek kenyeret és sört hoznak, a Szovjetunió nem kért semmit, megelégszik a svéd kosztal. A magyarok és a jugoszlávok külön szakáccsal főzetnek. — A 16 éves Colette Goossens, a belgák kitűnő női mellúszója legutóbb 200 méteren 2 p 51 mp-t úszott. A belgák benne látják egyik esélyes képviselőjüket a budapesti úszó Európa-bajnokságon.

*

A horkolás az oka. Willy Pep, az NSZK volt ökölvívó világbajnoka válókeresetet adott be felesége, Cynthia Regina slágerénekesnő ellen. Az ökölvívó keresetében előadta, hogy az utóbbi időben azért szenvedett sorozatosan vereséget, mert nem tud aludni. A felesége ugyanis erősen horkol. A felesége ezt elismerte, mire a bíróság kimondta a válást.

*

Szárazon és vízen. Az utcák és terek labdarúgó bajnokságát a legfiatalabb labdarúgók elnevezték kis VB-nek. Ők legalábbis úgy harcolnak mindegyik mérkőzésen, mintha a világbajnokságról lenne szó. A Mauthner utcai fiúk, akik a legutóbb megrendezett bajnokságon az első helyet foglalták el, a középdöntőből kiestek, az Üteg utca verte meg őket. Viszont az Üteg utcát kiverte a XI. kerületi Petőfi. Lehet, hogy az idén ők lesznek a bajnokok? A mérkőzések izgalmasak. A Hernád utcaiak már megalapították a B-középet is. A nézőtéren ott ülnek a papák, mamák és testvérek. Családi »háborúk« dúlnak a tribünön. A jövő héten már a legjobb nyolc küzd az elsőségért. A Budapesti Ifjúsági Bizottság nagy apparátussal bonyolítja le ezeket a labdarúgó mérkőzéseket éppúgy, mint ahogy jól dolgozik a népszigeti vízitelepen. Itt kajakozásra, evezésre tanítják az ifjúmunkásokat és a tanulókat. Olimpiai bajnokok is eljárnak a tanfolyamokra, elmondják élményeiket a kajakozásról. A vízitelep vezetője Mohácsi Ferenc. Egy-egy tanfolyamnak 25 résztvevője van. Még június közepéig lehet jelentkezni a különböző tanfolyamokra. Új kajak-, kenu- és evezősbajnokok születnek a vízitelepen.

Pataky Károly

SPORTNAPLÓ

A LJUBLJANAI JUGOSZLÁV—MAGYAR ATLÉTIKAI VIADAL első napja után a magyar csapat 63:43 arányban vezet. Magasugrásban, 100 és 400 méteres síkfutásban, gerelyvetésben kettős magyar győzelem született.

A Radnicski—Ferencváros labdarúgómérkőzést 18 órakor közvetítik a Petőfi-adón.

A SZOMBATI ÚSZÓ VÁLOGATÓ VERSENYEN Dobai (Ú. Dózsa) érte el a legjobb eredményt. A 100 m-es gyorsúszásban 57.3 mp-es idővel győzött.

A vízilabda-bajnokságban: UTTE—Bp. Spartacus 4:3 (3:2), Vörös Meteor—MTK 2:1 (0:1).

BUDAPEST FÉRFI UTÁNPÓTLÁS asztalitenisz válogatottja 5:0-ra győzött Belgrád csapata ellen.

BOZSIK ÉS FRIEDMANSZKY — amint azt Helsinkiből jelentik — meggyógyult. A magyar válogatott csapat hétfő délután Helsinki válogatottjával játszik.

A nyugatnémet birkózó szövetség az alábbi versenyzőket küldi a június 25-én kezdődő budapesti kötöttfogású világbajnokságra: Legkesúly: Trouvain; légsúly: Scherer; pehelysúly: Schmidt; könnyűsúly: Neumaier; váltósúly: Hoppe; középsúly: Shess; nehézsúly: Dietrich.

MEGKEZDŐDÖTT Budapest öttusa bajnoksága. A lovaglásban az eredmény a következő: 1. Visentai (MEDOSZ), 880 pont, 2. Bódy (Bp. Honvéd), 870 pont, 3. dr. Török (Bp. Honvéd) 850 pont. Csapatban a Bp. Honvéd vezet.

LÓVERSENY

MEZŐ-DIJ

Jelöltjeink a vasárnapi galoppversenyekre:

I. Malvin – Szippantó – Alkonyat. II. Csalit – Alvezir – Bambino. III. Quodlibet – Kolibri – Szilaj. IV. Lilian – Marco Polo – Arábia. V. Andris – Fapipa – Fitos II. VI. Firkász – Niobe – Brigitta II. VII. Mimóza II. – Alkalmas – Takaros – Incselkedő. VIII. Komótos – Fifikus – Szolid. IX. Ráró III. – Igric – Vabanque II. X. Akó – Első – Barbara.

SZÍNHÁZAK HETI MŰSORA

Madách Színház: V: Nyaralók (7) – H. Sze: Éva lánya (7) – K. Cs: Lomb ezredes mennyebemenetele (7) – P: A kaméliás hölgy (7) – Szo. jövő V: Nyaralók.

Madách Színház Kamaraszínháza: V: Nem vagyunk angyalok (7) – H. K: Családi ágy (7) – Sze. Cs. Szo. jövő V: Nem vagyunk angyalok (7) – P: A róka meg a szőlő (7).

Fővárosi Operettszínház: V: kard és szerelem (du. negyed 3): Vök iskolája (fél 8) – K. Sze. P. Szo. jövő V du.. Cs: Kard és szerelem (7) – Jövő V: Kard és szerelem (fél 8).

Blaha Lujza Színház: V: Bástyasétány 77. (7) – Egész héten: Bástyasétány 77. (7) – Jövő V du.: Bástyasétány 77.) (du. fél 3): Tavaszi keringő (7).

Petőfi Színház: Egész héten minden este: Svejk (7).

Jókai Színház: V: Szélvihar (fél 8) – H. Sze. P. jövő V: Szegény jó Márton (7).

József Attila Színház: V: Megperzselt lányok (du. fél 3): Emília Marty titka (7) – H: Szabin nők elrablása (7) – K. P: Váljunk el (7) – Sze. Szo: Bekötött szemmel (7) – Jövő V: Megperzselt lányok (7).

Vidám Színpad: Minden este fél nyolckor és V du. fél négykor: A helyzet a következő – Hétfőn: Nincs előadás.

Kis Színpad: Minden este 7 órakor és V du. 3-kor is: Majd a papa... – Hétfőn nincs előadás.

Operaház: V: Bánk bán (Ifjúsági előadás) (de. 11): Orfeusz (Bérletszünet) (7) – K: Don Carlos (Oláhbérlet 10.) (7) – Szo: Szöktetés a szerájból (Takács-bérlet 10.) (7) – Cs: Walkür (C-bérlet 10.) (7) – P: Sába királynője (Bérletszünet) (7) – Szo: Orfeusz (Fleischer-bérl. 10.) (7) – Jövő V: Giselle (Márkus-bérlet 10.) (7) – Jövő H: Budapesti Filharmoniai Társaság VI. bérleti estje (8).

Erkel Színház: V: Hoffmann mesél (15 bérlet 8.) (7) – H: Budapesti Filharmoniai Társaság V. bérleti estje (8) – K: Farsangi lakodalom (Kerner-bérlet 9.) (7) – Sze: Aida (12. bérlet 8.) (7) – Cs: Carmen (Ney-bérl. 9.) (7) – P: Pillangókisasszony (13. bérlet 8.) (7) – Szo: Hovanscsina (5. bérlet 8.) (7) – Jövő V: Farsangi lakodalom (Ifjúsági előadás) (de. 11.); Trubadur (14. bérlet 8.) (7).

Nemzeti Színház: V: Tisztújítás (de fél 11): A Glembay Ltd. (7) – H. A tojás (7) – K: Rembrandt (Katona-bérlet 7.) (7) – Sze: Peer Gynt (fél 7) – Cs: Az ember tragédiája (fél 7) – P: Peer Gynt (fél 7) – Szo: A Glembay Ltd. (7) – Jövő V: Bánk bán (7).

Katona József Színház: V: Mandragora (7) – H: Galilei (7) – K P: A komédiás (7) – Sze. Szo: Mandragora (7) – Cs: Pygmalion (7) – Jövő V: Tartuffe (7).

Nephadsereg Színháza: V: Teaház az augusztusi holdhoz (du. fél 3); Robin Hood (7) – H: Robin Hood (ifjúsági előadás) (7) – K: Robin Hood (ifjúsági előadás kezdete 6 órakor) – Sze: Robin Hood (ifjúsági előadás) (7) – Cs: Hotel Astoria (7) – P: Robin Hood (ifjúsági előadás) (7) – Szo: Nemzetközi szöv. nap – Jövő V: du. Robin Hood (fél 3); A hattyú (7).

Kamara Varieté: Mindenki a fedélzetre. Utolsó előadás június 1-én, vasárnap: du. fél 4, 6 és este fél 9 órakor. Utána: Nyári szünet.

Budapest Varieté: Igy fest Pest. Utolsó előadás június 1-én, vasárnap du. 4 és este 7 órakor. Utána: Nyári szünet.

Fővárosi Nagycirkusz: »Vizirevü« (Prolongálva): mindennap du. 4 és este 8 órakor.

Majakovszkij Szabadtéri Színpad: »Szine-java« – Bemutató előadás június 7-én, szombaton (8).

Állami Bábszínház: Minden este fél 8-kor: Elhajolni tilos. – Jövő V: de. 11 és du. 5: Csintalan Bocsok.

Móricz Zsigmond Művelődésház (VI., Jókai u. 2—4.) június 1-én, vasárnap de. 11-kor: Babatündér (gyermekelőadás). Este 8-kor: Beethoven-est, a népek barátsága hónapjának záró műsora. Benedikt Klára zongoraművésznő közreműködésével.

A Déryné Színház (Áll. Faluszínház): a jövő héten a következő darabokat játssza: Pataki szüret Pest megyében: Ketten a viharban Nógrád megyében: Taeskó Zala megyében: A szókimondó asszonyság Vas megyében; Százszorszép szerelem Komárom megyében; Az éjszaka útjain Veszprém és Fejér megyékben: Örvény Fejér megyében és június 7-től a Tavaszi keringő Pest megyében.

Vasárnap du. 2 órakor
GALOPPVERSENY

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 OKT 30

NÉPSZABADSÁG

Marosán László

MAROSÁN LÁSZLÓ ÉS PÁL MIHÁLY szobrászművészek kiállítása nyílt az Ernst Múzeumban. A két művész alkotó munkásságát Major Máté akadémikus méltatta.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT 27.

PESTMEGYEI HÍRLAP

Marosán László

— **Marosán László és Pál Mihály szobrászművészek** kiállítása pénteken délután fél hat órakor nyílik meg az Ernst Múzeumban (VI., Nagymező u. 8.). A megnyitóbeszédet Major Máté akadémikus tartja.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Marosán László

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 JUN 20.

1021

Marosán László: Portré

el

nykutatás telepen

túra bármelyik „fellegvára". (Színház, opera, mozi, múzeum stb.) Téves tehát az álláspont, amely helybe akarja hozni „a kultúrát"; tíz percre a Nemzeti Színháztól, erre nincs szükség. S nyilvánvalóan arra sem szabad berendezkedni, hogy „a lakótelep — végállomás"; hiszen onnan sincs messzebb az Operaház vagy a Nemzeti Galéria, mint a Rózsadombról, vagy a Gellért-tértől. S logikus, hogy a többek által kért és javasolt új mozit is fölösleges felépíteni ott, ahol egykilométeres körzetben pontosan hét mozi játszik — s többnyire 50—70 százalékos házakkal.

Mert tetszetős adat ugyan, hogy a József Attila telepnek másfél év múlva annyi lakosa lesz, mint Vácnak — mégsincs értelme, hogy kulturális „önellátásra" rendezkedjék be. Voltaképpen önmagát szegényítené ezzel. S fölösleges erőpazarlás lenne: a telep minden lakója dolgozik valahol — Kispesten, Újpesten, Csepelen, Zuglóban vagy éppen a Belvárosban —; miért volna hát „kulturális fehér folt" a telep?! — ahogy néhányan kijelentették az említett értekezleten. Hiszen reggel mindenki felkel, dolgozni indul — s máris kilépet a „fehér foltból"...

Engelsz József plakettje: Derkovits

TEGNAP

FÜRDŐVENDÉGEK

Később... — mondtuk, ami azt jelentette, hogy később se, ma semmi esetre, nincs pénzem, tehát nem kérek semmit. Amit az irodalmi kávéház pincére épp úgy fogadott, mint más asztalnál a rendelést, visszasietett a konyhába, hogy két pohár vizet hozzon a semmit se rendelő költőnek. Mert az ingyenes márványasztal jelszavát, a „később"-et csak a beavatottak ismerték, csak művészféle mert egy fillér nélkül is beülni kávéházba.

A költő akármilyen sorban élt, néha vendég volt nagypolgári lakásban, és módos emberek kávéházi asz-

Marosán László

Szabad Művészet
1950.10.375.l.

A m. kir. földmivelésügyi minister

80.190/1932.I-3. szám ala

uradalmi erdőigazgatósághoz

Gödöllőre intézett

Tárgy:

Idegen

Felhatalma

visegrádi Salamon-torc

omladozó várfal helyr

hozzájárulásképen az

rovat 2 alrovaton 2.0

ságos Bizottságának

len rendeletem vétele

gának 16.136.számu po

Marosán László

Meggery Barna

Olvasó munkás
c. szobra a Mező-
gazdasági kiállítá-
son.

a címlapon rep.

Szabad Művészet

1950. 3-4. 17.

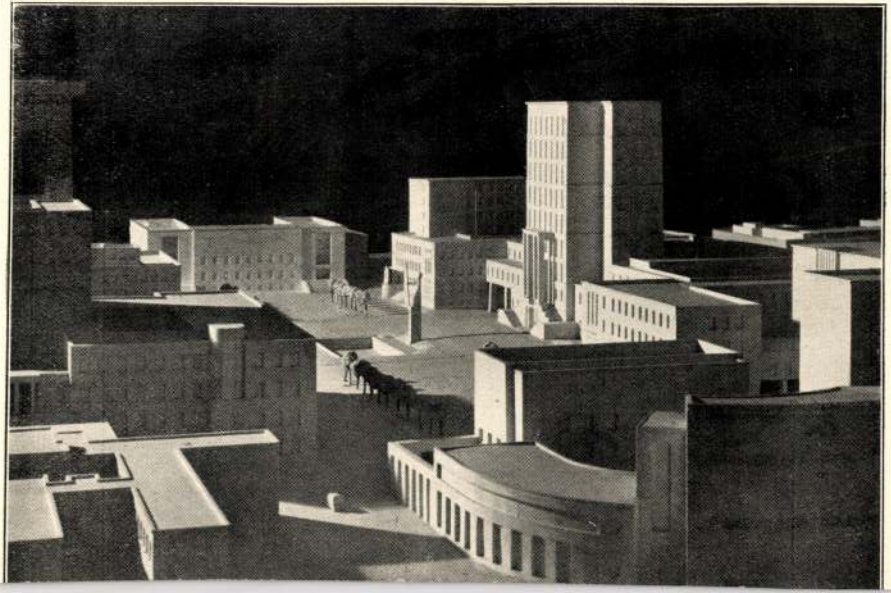

MŰVÉSZET
SZÍNHÁZ, FILM

A PIROS BUGYELLÁRIS

Csepreghy Ferenc színműve a Nemzeti Színházban

Jubileumi előadás, Csepreghy száz éve született. Gondos kezek leporolták a darabot, már amennyire lehetett, a rendező és a színész egyaránt igyekezett, hogy a darab alakjai legalább külsejükben közeledjenek a mai szemlélethez. Mindez a rendező jóízlésére vall, de nem sokat segített. Nagyon messze érezzük magunktól a Cspreghy világát, a kor, amit ő fest, valahogy nagyon elkallódott, talán nem is élt igazán soha. S az író nem annyira a kor felett álló tehetség, hogy amit leír, azt egyetemes érvényűvé tegye. A közönség nagyon jóakaratúan fogadta a darabot. Ma minden jól esik, amiben vidámság van s ez a történet, amely Csillag őrmester elveszett piros bugyellárisa körül forog, ha nem is nagy tehetség, de ügyes színpadi ember műve s humora néha nagyon kedves. A tetszésbe belejátszott az ilyen százéves jubilánsokkal szemben rendszerint megnyilatkozó jóakarat is. A százéves jubilánsoknak rendszerint többet bocsátunk meg, mint a kortársaknak, őket már sem a kenyérirígység, sem a politikai és irodalompolitikai csetepaték nem érintik. »A piros bugyelláris feltámadt« egy pillanatra, hogy azután a könyvespolcra visszavonulva aludjon a legközelebbi ötven, vagy százéves jubileumig.

—y.

A MILLIOMOS

Bónyi Adorján vígjátéka az Új Magyar Színházban

A milliomosok életét az amerikai filmek már nagyon elkoptatták s hogy Bónyinál a témát mégis újszerűnek találjuk, az az író és Csortos Gyula érdeme. A milliomos közcélra adja oda a vagyonát, de mikor megtudja, hogy vele rossz viszonyban élő fiánál családi esemény lesz, felébred benne a szeretet s visszaperli a vagyont, azon az áron, hogy bolondnak nyilváníttatja magát. Jó vígjátéki téma s ha Bónyi nem is kezeli olyan fölényes biztonsággal a közönség nevetőizmait, mint ezt a hasonló szindarabíróknál megszoktuk, mégis többet ad náluk. Komédiázás helyett néha nagyon kedves humor csendül ki a darabból s egyik-másik jelenet meghatja a közönséget. Nem lett volna szabad annyira szóhoz engedni a regényírót. Csortos sokszor percekig beszél egyfolytában s ez vontatottá teszi a darabot. Csortos megszakítás nélkül a színpadon van, ő viszi a cselekményt, de nagyon jó alakítást nyujt Bilicsi és Perényi is.

* *

LEÁNYVÁSÁR. *(Royal Apolló, Átrium.)* Évtizedek távlatából ma már kissé együgyűnek érezzük a régi operettek meséit, a különféle énekürügyeket. Az operettmuzsika mégis a régi, jó békevilág szimbóluma és amíg a nézőtéren együtt dudoljuk a szereplőkkel a Leányvásár nagy keringőjét, olyan »egyszer volt, tán' igaz se' volt« hangulatban érezzük magunkat. Sárdy pompás éneke, a Latabár—Vaszary kettős bohózati viccáradata kelemes, gondtalan másfélórát szerez. Szeleczky bájos és üde, de mi féltjük az ő komolyabb művészetét ettől a »Budapest kedvence«-szerepkörtől. Fényképészeinknek még sokat kell javulniok. S. B.

HÁRY JÁNOS, *(Corsó.)* Háry János története olyan eszményi filmtéma, amelyet csak kitűnően szabad megcsinálni. Sajnos ezúttal nem ez történt. A tökéletes magyar mese, amelyet mesés színpompával, képzeletükben megsarkantyúzott filmemberekkel és eszközökkel kellett volna vászonra hozni, alig tud valamit hozzáadni az operai Háry látványához. Kodály Zenéje és Garay János elragadott képzeletvilágú hőse nem kapja meg a magyar meseszerűség valóságos, rabulejtő hangulatának színeit; mintha az egészből kifelejtették volna a film-lényeget. Ügyes és dilettáns filmdolgozat e film; Kodály zenéje árván, társtalanul, magasan húz el fölötte. Pedig milyen nagy és idevaló művész Dayka Margit és Páger Antal is: megérdemelnék, hogy ők egyszer még méltó rendezésben megjátszhassák az igazi »Háry János«-t. (l.)

A VÉGTELEN ÚT. *(Uránia.)* Antonio Corwelli olasz énekesnő életének bonyodalmas, tragikus útján vezet végig a film. Enyhe történelmi hátterül szolgál Metternich kora, a forradalom kicsapó szikráival. A kor eseményei belenyulnak a művésznő egyéni életébe. Mikor férje Bécsben hagyja nagyvilági környezetében, a forradalom veszélyei összesodorják volt szerelmével, egy kalandorral, s ebből származik élete későbbi tragédiája. A főszerep jól idomul Zarah Leander szentimentális egyéniségéhez. Sokaknak élményt jelent a napilapokban agyondícsért »búgó« hangja és »asszonyi varázsa«. Kifogásunk van az erősen dekoltált Rigolettó-jelmez ellen. Az ilyen »asszonyiság« sérti a jóízlést. Hatásos, de nem új utakon járó film. R. E.

*

KÉT KIÁLLÍTÁS

DEBRECSI FESTŐK A NEMZETI SZALONBAN. Gáborjáni Szabó Kálmánt, a fametszet egyik legnagyobb magyar művészét, mint festőt ismerjük meg ezen a tárlaton. Az első benyomás: művészetének az a jellege, hogy keresi az erőt, a nagyságot a kifejezésben. Magyarokat fest, tiszántúli típusok mind s valami nagy egyszerűség, minden dekadencia nélküli, őszinte tisztaság sugárzik alakjairól. Szinte szobrászi erővel faragja ki a legtöbbnyire közönbös háttérből ezeket az egészséges, inas parasztarcokat, ez az alakítási modor a fametszőből maradt meg a festő G. Szabónál. Villogó, tiszta színei a jó, hazugságnélküli lélek világát adják — férfias, kemény s elágyulás nélküli ez a művészet. De fametszeteinek magyar földön alig s Európában is kevés párja akad — s a festészet neki bármennyire is szent és komoly ügy — még sem szabad, hogy a fametsző G. Szabót végleg lekösse. Félegyházi László jóval melegebb, lírai kedély, elég szűk a témaköre, főleg önarcképet fest. Mély líraiság jellemző rá, kissé zárkózott, csendes szavú művész, aki mindig érdekes, mert tud sikoltozás nélkül finomas önmaga lenni. Holló László komor és vad színekkel nem előnyösen hat e két művész után. Nagyon eredeti akar lenni, sokat kell még tisztulnia művészetének és szerényebbnek, egyszerűbbnek kell lennie, hogy érdekes és értékes lehessen. A »MŰBARÁT«-NAL 3 művész állított ki. Éless István ismerősünk, az a művész, akivel mindig kellemes a találkozás. Színrajzain egy mély kultúrájú, gyöngéd áhitatú művész nemes világát érezzük. Vízfestményein a zöld szín túlságosan sokat szerepel, kissé fanyarabb itt a világlátása. Érzik, hogy könnyedén fest, de ez nem felszínes, könnyenvevését jelenti a művészetének, hanem a technikai biztosságot, amely kiművelt virtuózitásával az előtanulmányok alaposságát dicséri. Tóth Menyhért egyéni elképzeléseit, zűrzavaros világmagyarázatát rakja vászonra. Érzi ő maga is, hogy a jámbor szemlélő mit sem tud kezdeni képeivel s ezért feliratokkal próbálja a színek s vonalak értelmetlen sűrűjében elvezetni. Primitív akar lenni, de ezt túlkomplikáltan teszi. Feltétlen meg kell becsülni azonban azt az erkölcsi tisztaságot s a feliratok után mondom: vallásos érzést, amit hordoz szívében. Marosán László szobrász, kőben, bronzban, terrakottában dolgozza ki népies témáit. Tehetsége biztos, de inkább csak ígéret.

Dr. Fekete Lajos

Könyvesház

WASS ALBERT:
A TITOKZATOS ÖZBAK
(Révai-kiadás.)

Wass Albert, a fiatal erdélyi írónemzedék egyik legtehetségesebb tagja. Kemény erőkkel faragott regényei után most a legszelídebb líra hangján a saját életéről beszél. Különálló elbeszélések történeteiben, melyeket a zsúfolt érzelmi motívumokkal kísért életsors fejlődése fog egységbe. A jó életregény megírása az írói magatartás véglegességét, az eszközök utolsó megtisztulását igényli: az életregény nemcsak az író élete, hanem: az író és a világ titokzatos összefüggésének végső képlete, elszámolás és leleplezés értelem-érzés-szellem és az egész Teremtés szövetségéről. Wass Albert könyve azonban korántsem ad ennyit. Történetei elragadóan hangulatos ujjgyakorlatok inkább az ön-életfejtő művészi pszihológiához. A gyermekkor és ifjúkor tudatalatti érzésrétegeinek felderítése a líra szelíd lámpásánál. A »titokzatos őzbak«, melyet gyermekkorában elejthetetlennek hitt, s azóta akárhány vadászaton őzbakot terített le, mindegyik véres fejénél csak ezzel tudott megállni: »ez sem az« — a lelkes embernek a földön már el nem érhető, transzcedens vágyait szinte kézzelfoghatóan jelképezi. S művészi a kép, amikor így ír: ha majd őt magát teríti le a halál, a Teremtő is talán megáll mellette és azt mondja: ez sem az igazi... Amennyire kedves, poétikus olvasmányt nyujtanak a könyv novellái, annyira nem ad elfogadható eredményt e munka az önéletírás vállalkozására. A szerző ezt maga is érezhette, mikor egységes és kemény belső összetartású mű helyett lazán összefűzött, epizódikus mesékre bízta a maga életének megrajzolását, amelyet, hisszük, egyszer még mélyebb felelősséggel és jobban megold.

I. Gy. L.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
MURAKÖZY GYULA
Helyettes szerkesztő:
IZSÁK-GYARMATHY LÁSZLÓ
A szerkesztőség kéziratot nem őriz meg és nem ad vissza.

HÖRL NÁNDOR
BUDAPEST, II., TÖRÖK-U. 8
keresztyén, országos hírű
harmónium speciális cég Tel. 151-652
Javaslat ingyen!

Vásároljunk, dolgoztassunk a Református Életben hirdető cégeknél!

APRÓHIRDETÉSEK

Ebben a rovatban állást kereső hirdetés szavanként 15, minden más hirdetés szavanként 20 fillér. Legkisebb hirdetés 10 szó. Az első és minden vastagon szedett szó kétszeresen számít. HIRDETÉSEKET a 45.000 példányban megjelenő »Református Élet«-be felvesz a kiadóhivatal: Budapest, IX., Kálvin-tér 8., telefon: 384—540, csekkszámla: 4073, és Arató-hirdetőirodája, VII., Erzsébet-körút 14. Telefon: 422—550.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS

KOZMETIKÁBA tanulóleány felvétetik, d. e. 11—1. Szikszay Krisztina, IV., Galamb-utca 4. I.

VIRÁGÜZLETBE tanulóleányt fizetéssel felveszek. Szabóné, II., Zsigmond-utca 1.

ÁLLÁST KERES

KÖZÉPKORÚ, egyedülálló, intelligens nő kisebb család gondozását vállalja. Gyermekszerető, református. Vidékre is szívesen megy. Fizetés megegyezés szerint. Címe a kiadóban.

IRODAI gyakorlattal, időhöz nem kötött állást keres közgazdasági egyetemista lány. Korrepetálást is vállal. Cím: »Tanárjelölt«, VIII., Vas-u. 10. I. 1. Főiskolás Leányinternátus.

HÁZMESTERSÉGET keres fiatal, megbízható házaspár, óvadékkal. Nagyon ajánlja a fasori lelkészi hivatal. Máté Fülöp, Bpest, Izabella-u. 10. I. 6.

37 ÉVES, négy gimnáziumot végzett nőtlen ember altiszti, házfelügyelői, raktárnoki állást keres. Cím a Kálvin-téri egyház gazdasági hivatalában.

HÁZVEZTŐNŐ, magányosnál, vagy anyahelyettesnek elhelyezkedne, ellátásért. Véghné, X., Halom-u. 13, ajtó 17.

ADÁS-VÉTEL

BÚTORSZÖVETEK, angol vásznak, mindenfele kárpitoskellékek állandó raktára: Prépostnál, Vilmos császár-út 19/c. Telefon: 125-803.

KAPPEL IROGÉP, GEHA sokszorosítógép vezérképviselete, Horváth László, Wesselényi-utca 49. Telefon: 223-284.

JESZENSZKY Jenő vas- és háztartási szaküzlet. Ráday-utca 17.

ELŐVIRÁGOT, koszorút vásároljunk református üzletből. Szabóné, Zsigmond-utca 1.

MAGYARPERZSÁT, torontáli szőnyeget fiatal, református háziiparosnál vegyünk! Horváth, Vörösmarty-tér hat.

MINDEN, ami óra, előnyösen Rosta koszorús órásmesternél, Petőfi Sándor-utca három. Telefon: 383-053.

KUNHEGYINÉ fűző, fehérnemű, harisnya szakűzletében vásároljunk. József-körút 32.

MENYASSZONYI koszorúk, fátyolok, csokrok, művirágok legolcsóbban. Ungár Sári, Rákóczi-út 14.

BUNDÁT, szőrmét az úri középosztály Lonkai és Társa szűcsöknél vásárol. Ráday-utca 14. (Calvin-térnél.)

VARRÓGÉPEK, kerékpárok újak, használtak eladók. Varga, Magyar-utca 11.

FOGLALKOZÁS

MAGYARPERZSÁT, torontáli szőnyeget fiatal, református háziiparosnál vegyünk! Horváth, Vörösmarty-tér hat.

»VIKTÓRIA« ruhafestő, vegytisztítóüzem, Damjanich-utca 54 Varga Lajos. Tel.: 420-686.

ÉRMELEGITÖT készítek rossz kötött holmijából. Anyagért házhoz megyek. Tel.: 297-605. Roshik, Budapest, XIV., Káldi-utca 6.

BÉLYEGZŐK zománctáblák, vésések, jelvények. Kovács Lajos. Budapest, Károly király-út 7. 423-327

SZONYEGJAVITÁS, megóvás, mosás: Turáni szőnyegszövőnél, Fő-utca 80. Telefon: 351-579.

PAPLAN, matrac legolcsóbban SMARZ-nál, Horthy Miklós-út 18. 456-759.

LUDANYINÉ Bognár Vilma női divatszalónja. IX., Üllői-út 25.

ÉPÜLET-, műlakatos; lakberendezések, csillárok készítése. Bogdány Andor, Karpfenstein-utca 25.

AGI kalapszalón, legkényesebb igényeket is kielégíti. Ráday-utca 24/b.

KÁRPITOS házakhoz ajánlkozik. Ozsváth József, Székely Bertalan-utca 18.

DOMOKOS Sándor angol úriszabó. XI., Vásárhelyi Pál utca 11.

KÓKAY János női szabó, Üllői-út 34. Telefon: 140 557.

SZALÁY férfiing-, fehérneműkészítő. Református cég! Budapest, Váci-utca 41/a.

ÚRISZABÓ! Szabó Gyula, IX., Páva-utca 26. Egyenruhakészítő.

OKTATÁS

SCHREYER Margit gyorsíróiskolája, Múzeum-körút 23—25. Telefon: 188-674 Államvizsga. Állásközvetítés.

KÖKÉNY Lajos tanár, országgyűlési gyorsíró, államilag engedélyezett gyorsíró- és gépíróiskolája, Vilmos császár-út 64.

JOGI alapvizsgára szigorlatra, ügyvédire előkészít, szakjegyzeteket bérbe ad.: dr. Fehérváry Szeminárium, IV., Apponyi-tér 4.

MATEMATIKA, vagy hármilyen tárgy korrepetálását vállalja műegyetemi hallgató. — Címe a kiadóhivatalban.

BÚTOR

MAGYARPERZSÁT, torontáli szőnyeget fiatal, református háziiparosnál vegyünk! Horváth, Vörösmarty-tér hat.

KEDVEZŐ fizetési feltételekre is konyhabútorok, rekamiék, szelonok. Podmaniczky-utca hat.

ELADÓ ónémet stílusú könyvszekrény. Érdeklődés a kiadóhivatalban.

KÁRPITOSMESTER! Csikós István, Ör-utca három. Új munkák, javítások. Telefonhívó: 349-908.

HANGSZER

ZONGORÁK, harmóniumok eladása, vétele. Mendőlné, Bezerédy-utca 10. Protestáns cég Tel.: 146-411

ZONGORÁK olcsón Murainál (református). Thököly-út 23 428-631. Hangolás! Javítás!

HARMONIUMOK olcsón, garanciával. Deménynél, Lázár-utca tizenhárom. Árjegyzék ingyen.

LAKÁS

MAGYARPERZSÁT, torontáli szőnyeget fiatal, református háziiparosnál vegyünk! Horváth, Vörösmarty-tér hat.

VEGYES

KOVÁCS régi megbízható, református magánnyomozó. Mérsékelt díjazásért mindent kinyomoz. József-körút 20. Tel.: 136-238.

MAGYARPERZSÁT, torontáli szőnyeget fiatal, református háziiparosnál vegyünk! Horváth, Vörösmarty-tér hat.

HADVISELT keresztyén özvegy a hívek pártfogását kéri. Mindent legjobb árban vesznek. Sinkovics, Bpest, Százados-út 23.

BÚTORSZÁLLITÓ költözködéseket megbízhatóan végez Csillag Antal keresztyén cég, Budapest, Szent István-körút 9. Alapíttatott: 1900. Tel.: 111-428.

CIANOZÁS

PIPÁS KONYA a keresztyén közönség **CIANOZÓJA**. Bútor darabok feregmentesítésére speciális cianakamrák! Iroda CSAK Calvin-tér 8 Telefon 188-000.

97055 — Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

HAZATÉRES TEMPLOMA

— **Délutáni istentiszteletek** idejét, amelyek eddig vasárnap este 6 órakor kezdődtek, különösen a háztartási alkalmazottak érdekeire való tekintettel, 5 órára tette át a presbitérium. Ez az új rend október 5-én lép életbe.

— **Orgonalap** gyüjtését is elhatározta a presbitérium. A jelenlegi viszonyok között kb. 50.000 pengőre rúgna a templom méreteinek megfelelő teljes orgona építési költsége. A hívek áldozatkészségének mértékétől függ: mikor és milyen arányban valósítható meg ez a terv. Több kisebb adományon kívül már beérkezett egy 250 és egy 1000 pengős adomány.

— **»Északfranciaországi magyarok közt a háború viharában«** címen számol be élményeiről Hőgye Mihály lelkész a férfikör leközelebbi összejövetelén, szerdán este fél 8 órakor.

POZSONYI-ÚT

— **Szeretetvendégséget** rendez október 5-én, vasárnap este 6 órai kezdettel a pozsonyiúti gyülekezet ifjúsága. Az estélyen Bereczky Albert lelkész tart megemlékezést október 6-ról. A szeretetvendégség műsorát a gyülekezet énekkara és ifjúsága állítja össze.

SKÓT MISSZIÓ

— Október 5-én, vasárnap este 6 órakor vetítettképes előadás lesz a Webster-teremben Jézus életéről.

ÓBUDA

— **Női konferenciával kezdi meg a** női bibliakör és a nőszövetség idei munkáját egyházunkban. E konferencia október 12-én (vasárnap) lesz d. u. 5 órakor tanácstermünkben. Hívjuk erre nőtestvéreinket.

KŐBÁNYA

— **Asszonykörünk nagy buzgósággal** egész nyáron át folytatott munkájára szeretettel hívjuk fel az egyházi munkaév kezdetén asszonytestvéreink figyelmét. Hívjuk gyülekezetünk nőtagjait csütörtök esti bibliaóráinkra, ahol a lelkipásztor vezetésével tanulmányozzuk Istennek Igéjét.

— **Október 5-én indul meg gyülekezetünknek** legkedvesebb munkája, a vasárnapi iskola. Ebben az évben is nagy buzgósággal jelentkeztek régi és új munkatársak. 35 vasárnapi iskolai tanító megy vasárnaponként gyülekezetünk kicsinyeinek körébe, hogy a gyermeki lélek tiszta talajába a legáldottabb magvetés munkáját végezzék. Erre a munkára is szeretettel hívjuk gyülekezetünk tagjait.

— **Leány- és fiúifjúságunk** október 12-én, vasárnap d. u. 6 órakor toborzóestet tart. Készüljünk Krisztus seregszemlélére. Minden kőbányai ifjú és leány ott legyen!

BUDA

— **Cserkészcsapatunk Iskola-u. 16. sz.** alatti otthonában tartja összejöveteleit. Ujoncfelvétel szombat délután 4—6-ig van. Csapatunk parancsnokát, Peti Zoltán vallástanárt, katonai, tábori lelkészi szolgálatra hívták be, távolléte idejére Mirtse Árpád vallástanár, tiszteletbeli parancsnok vette át a vezetést.

— **Az aradi vértanuk emléknapján,** október 6-án a Szilágyi Dezső-téri templomban istentiszteletet tartunk az ifjúság és a gyülekezet számára. Az istentisztelet kezdete délelőtt fél 9 órakor lesz, melyen az igét Haypál Béla lelkipásztor fogja hirdetni.

— **Az őszi belmissziói munkák** egyházközségünkben megkezdődik. Ennek keretében Nőegyletünk minden hét csütörtökén fél 5-től 7-ig, Leányegyletünk minden hétfőn este 7 órakor, a Budai SDG kör minden kedden este fél 7-től 8-ig, a háztartási alkalmazottak Márta-köre vasárnap esténként 7 órakor, az Ifjúsági Egyesület hétfőn este fél 8 órakor, a gyülekezeti énekkar csütörtökön este 7 órakor tartja összejövetelét. A vasárnapi iskolai tanítás nyolc iskolában tíz csoportban történik. A csoportvezetők előkészítése kedd este 6 órakor van. Az összejövetelek helyisége Iskola-utca 16. sz. A KIE összejövetele Szilágyi Dezső-tér 3. sz. alatti ifjúsági helyiségben van.

— **A konfirmációi előkészítés** a budai gyülekezetben október 14-én megkezdődik. Minden kedden délután 4—5-ig a leányok, 5—6-ig a fiúk részére lesz előkészítés az Iskola-u. 16. sz. alatti teremben. A felnőttek és áttérők számára konfirmációi előkészítés szerdán este fél 7 órakor lesz a lelkészi hivatalban (II., Szilágyi Dezső-tér 3. sz.).

BUDAHEGYVIDÉK

— **Október elsejétől** minden reggel 9 órai kezdettel negydórás bibliaolvasásos és könyörgéses istentiszteletet tartunk, melyre minden Testvérünket sok szeretettel várjuk.

— **Konfirmációi előkészítő oktatásunk** is elkezdődött október elsejével. Konfirmáció fiúknak: minden pénteken 4—5-ig; leányoknak: minden pénteken 3—4-ig. Felnőtt konfirmáció: minden pénteken 5—6 óráig. Szeretettel kérjük mindazokat, hogy akik még nem konfirmáltak, akár ebben az időpontban, akár a hivatalos időben lelészi hivatalunkban jelentkezzenek.

— **Konfirmált fiúink és leányaink** számára bibliaórákat tartunk. Konfirmált fiúk bibliaórája: minden kedden este 6—7-ig; konfirmált leányok bibliaórája: minden csütörtökön délután 4—5-ig. Szeretettel hívjuk ezekre az órákra konfirmált leány- és fiútestvéreinket, valamint mindazokat, akiknek a leánykör és Ifjúsági Egyesület óráinak időpontja nem megfelelő, de erre a bibliaórára el tudnának járni.

KELENFÖLD

— **Érmelegítőket katonáinknak!** Felszólítjuk gyülekezetünk nőtagjait, hogy a Főméltóságú Asszonyunk által már ismertetett módon elkészített érmelegítőket egyházi hivatalunkba a hivatalos órák alatt bármikor beküldhetik, honnan mi azokat összegyüjtve az illetékes gyüjtőhelyre fogjuk eljuttatni. (Legalább 50%-os gyapjúfonálból készüljenek, 16—18 cm hosszúságban, szürke, barna, zöldes és drap színekben.) Ha valakinek ilyeneket nem volna módjában elkészíteni, úgy felhívjuk híveink figyelmét *maradék fonál gyüjtésünkre.* A *legkisebb* mennyiséget is felhasználhatjuk, bármilyen színűt, az élénkebbszínüeket átfestjük és asszonyaink önként vállalkozva e munkára, megkötik őket. Beküldése történhetik a a fent megjelölt módon az egyházi hivatalba vagy vasárnap az istentisztelet előtt a templomnál, az előre kijelölt gyüjtőkosarakba.

— **A gyülekezeti evangélizációs esték,** melyeket szeptember negyedik hetére **hirdettünk meg e lapban, a lelkipásztor elutazása miatt elmaradtak. Ezeket az** estéket a most következő héten, október hó 6—12-ig tartjuk meg minden este fél 7 órakor a templomban. Az Igét minden este Sebestyén Andor lelkipásztor hirdeti. Gyülekezetünk minden tagját szeretettel hívjuk ezekre az alkalmakra.

ISTENTISZTELETEK SORRENDJE

OKTÓBER 5-én, VASÁRNAP:

IX., Kálvin-tér: D. e. 10 **dr. Ravasz László** (rádiós). D. u. ½6 **Göbölyös László.**
VII., Dohány-u. 32: D. e. ½10 **Farkas József.**
V., Szabadság-tér 2.: D. e. 9 **Losonczi Lajos** (ifjúsági). D. e. 10 **Joó Sándor.** D. u. 5 **dr. Victor János.**
VII., Fasor: D. e ½9 **Szilháti Sándor** (ifjúsági) D. e. 10 **dr. Gál Lajos.** D. u. 5 **Tóth Endre.**
XIV., Thököly-út és Aréna-út sarok: D. e. ½11 **dr. Domján János.** D. u. 5 **Szoltárest.**
X., Százados-út: D. e. ½11 **vitéz Kiss János.**
VIII., Salétrom-u. 5.: D. e. ½11 **Hatolkay Kázmér.** D. u. ½6 **dr. Tarr Kálmán.**
VIII., Kőris-u. 13.: D. e. ½11 **Szőkö Imre.** D. u. ½6 **Borsay László.**
X., Tisztviselőtelep: D. e. 10 **Kutas Emil.** D. u. 4 **dr. Patay Pál.**
IX., Gubacsi-út: D. e. ½9 **Csordás Gábor** (gyermekistentisztelet). D. e. 10 **Falussy Dezső.**
IX., Külső Üllői-út: D. e. 10 **Haypál Béla.** D. u. 5 **Dóczi Antal.**
X., Ceglédi-út 30.: D. e. ½12 **Kiss Károly.**
V., Pozsonyi-út 58.: D. e. 10 **Draskóczy István.** D. u. 5 **Szalay István.**
XIII., Frangepán-u. 43.: D. e. ½9 **Bod László** (gyermekistentisztelet). D. e. 10 **Dobos Károly.** D. u. 5 **Szigethy Gyula.**
Angyalföldi Elmegyógyintézet: D. e. 9 **Szigethy Gyula.**
XIV., Zugló, Róna-u. 197.: D. e. ½9 **Hézser Zoltán.** D. e. 10 **dr. Patay Pál.** D. u. 5 **Kanyar József.**
XIV., Zugló-Kertváros, Vezér-u. 84.: D. e. ½9 **Kutasi Lajos.** D. e. ½10 **Kutasi Lajos.**
XIV., Zugló, Külső Egressi-út: D. u. 3. **Hézser Zoltán.**
X., Kőbánya, Gergely-u.: D. e. 10 **Tóth József.**
X., Rákosfalva: D. e. 10 **Egri Ervin.**
X., Auguszta-telep: D. e. ½11 **Fónagy Zoltán.**
X., Pongrácz-úti Kálvin Szöv.: D. e. 10 **Tóth János.**
X., MÁV-telep: D. e. 9 **Fónagy Zoltán.**
II., Szilágyi Dezső-tér: D. e. 10 **Dóczi Antal.** D. u. 6 **B. Finta István.**
II., Pasarét, Torockó-tér 1.: D. e. 10 **dr. Victor János.** D. u. 5 **Joó Sándor.**
XII., Böszörményi-út 23.: D. e. 10 **Bereczky Albert.** D. u. 5 **Borsos Sándor.**
XII., Svábhegy: D. e. 11 **Fejérváry Zoltán.**
XI., Bocskai-u. 44.: D. e. ½11 **Muraközy Gyula.** D. u. 5 **dr. Földváry Antal.**
XII., Farkasrét, Erdi-út 2.: D. e. ½11 **dr. Fekete Lajos.**
III., Óbuda, Kálvin-u. 4.: D. e. 10 **Sebestyén Andor.** D. u. 4 **Kurucz Gyula.**
III., Keve-u. 41., Römaifürdő: D. e. 10 **Fazekas Lajos.**
VI., Skót-misszió: D. e. 10 **Illés László.** D. e. ½12 n. **Nagy Lajos** (angolul).
I., Koronaőrség, Váralja-u. 14.: D. e. 10 **Borbár Antal.**
V., Klebelsberg-u. 30.: D. e. 10 **Schiebe W. G.** (német istentisztelet).
János-kórház: D. e. 10 **Magyar Lajos.**
László-kórház (imaterem): D. e ½11 **dr. Balázs László.**
Rókus-kórház (szemészeti amb. várakozóhely): D. e. 11 **dr. Palussy Sándor.**
Kun-utcai kórház: D. e. ½12 **Magyar Lajos.**

Október 5-én az összes budapesti református templomban egyházmegyei küldöttség jelenik meg, akik a gimnázium építési ügyét előszóval is a hívek elé terjesztik. Az igehirdetők neve az istentiszteleti sorrendben van felvéve. A küldöttség világi tagjai a következők:

Kálvin-tér: dr. Tasnádi Nagy András egyházmegyei gondnok.
Szabadság-tér: dr. Vámossy Zoltán, a Diákszövetség elnöke.
Fasor: dr. Szász Károly egyházmegyei tanácsbíró.
Józsefváros: vitéz Szőnyi Sándor egyházmegyei tanácsbíró
Kőbánya: dr. Szakál Antal egyházközségi gondnok.
Tisztviselőtelep: dr. Ványi Ferenc gimnáziumi igazgató.
Óbuda: dr. Hajdu István gimnáziumi tanár.
Zugló: Dr. Kónya Sándor c. gimn. igazgató.
Pozsonyi-út: dr. vitéz Horváth László egyházközségi főgondnok.
Frangepán-utca: dr. Jakabfalvay Zoltán egyházmegyei tanácsbíró.
Buda: dr. Lázár Ferenc egyházmegyei tanácsbíró.
Budahegyvidék: dr. Inántsy-Pap Elemér egyházmegyei tanácsbíró.
Kelenföld: dr. Benkő Ferenc egyházközségi főgondnok.
Baross-tér: Vass Kálmán egyházközségi főgondnok.
Külső-Józsefváros: dr. Bilkei Pap Zoltán presbiter.
Külső Üllői-út: Samu János egyházközségi főgondnok.
Pasarét: Gergely István egyházmegyei tanácsbíró.

MŰBÚTOROK
és egyszerűbb lakásberendezések nagy választékban **Tóth József** koszorús asztalosmesternél, **VIII., Sándor-tér 4.** Telefon: 137-252 Fizetési kedvezmény. Vidékre rendes csomagolás. Ref. cég. — Alapítva: 1917 évben

Detrói István, Belvárosi Háztartási Szaküzlet
Budapest, IV., Ferenciek-tere 1

Urvacsorakelyhek, kancsók, tálak, ékszerek KISS FERENC ötvöstanár, ref. presbiternél, Budapest, IV., Haris-bazár 3 Tel. 384-447

ÓRA, ÉKSZER, ezüstkelyhek és dísztárgyak **HŐS IMRE** ref. presbiternél, Budapest, VIII., Baross-utca 41 Telefon: 139-886

Ezüstkoszorús szobafestő- és mázolómesterek KOVACS TESTVÉREK VIII., ÖR-UTCA 1 Telefon 137-656. — REFORMÁTUS CÉG

Párizsból visszatért szűcsmester Varsányi Jenő református cég! Kitünő munka! I., Attila-utca 23. sz. Telefonhívó: 161-509

III. ZÁVORY BÉLA kályhásmester
Budapest, IX., Tompa-u. 7. Telefon: 139-510

Bundák KISS MIKLÓS szűcsmester Váci-u. 11/b. IV., Aranykéz-u. Vállal hozott anyagból átalakítást, megóvást

Ördögh Mátyás órásmester, precíziós órák és ékszerek raktára IV., Deák Ferenc-tér 4. T 181-175

Művészi terítőket, zászlókat készít kedvező feltételek mellett **Kalmárné Tuzson Erzsébet** Budapest, XIV., Nürnberg-utca 15 Telefon 499-640

SOÓS KÖNYVHÁZ VESZ
Révai Lexikont 180-ért, irodalmi, művészeti, tudományos könyveket, könyvtárakat, sorozatokat magas áron. Dohány-utca 88. szám. Telefonhívó: 222-791. — Vidékről küldje be eladó könyvei jegyzékét, ajánlatot írunk!

Palástot, **főveget** elsőrendű kivitelben készít, kedvező lefizetésre is, az O.R.I.O. palástkészítője. Javítást is vállal **Budapest, IV., Régi posta-utca 6. III. 2.**

HOL VÁSÁROLJUNK? HOL DOLGOZTASSUNK?
Ebben a rovatban hirdetésdíjszabás: milliméter-soronként 50 fillér; legkisebb 10 milliméteres hirdetés ára 5.— pengő.

Sajátkészítményű konyhabútorok, rekamiék, részletre is: Nagy asztalosnál, Budapest, VI. Szondy-u. 5

MŰFOG ivásoknak kedvezményben. OTBA és ORBA tagoknak miniszter um által kiutalandó összegért előleg és ráfizetés nélkül. **Biró Sándor** államilag vizsgázott fogász. Rákóczi-út 25. Telefon: 138-039

BUNDÁT ót, olcsót, megbízhatót **VARSÁNY**-tól, IV., Múzeum-körút 7.

BÚTOR saját készítményű a nyitásra legolcsóbban beszerezhető **OLAH** ná **József-körút 66** Telefon: 132-102
Átalakítások! Javítások!

SAPKÁT vásároljunk a készítőnél **Fazekas Kálmán, Budapest, IX., Ráday-u. 3** Sport-, diák-, sofőr-, különleges **sapkák kaphatók**

Függönytartók (karnisok), képkeretek, festmények legolcsóbban **Mihály Géza** református cégnél Baross-utca 41 telefon: 136-322

IRÓGÉP eladás, javítás, kölcsönzés **Horváth Lászlónál** Bp., VII., Wesselényi-u. 49 Tel. 223-284

Bundák legolcsóbban! átalakítások utányosan **KOKA** szűcsmesternél Vilmos császár-út 10. Tel.: 386—784

SIMAY SZÖVET-SELYEM IV. PETŐFI SÁNDOR-U. 17

Már heti részletre is konyhák, kárpitosmunkák és **irodaberendezések, BÁNYAFALVI-nál,** IZABELLA-UTCA 11. szám

HALMI BÉLA udvari és kamarai **fényképész** Budapest IV., **Kecskeméti-utca 19** — Telefon: **184-682**

Fiatal tisztviselőnők ruhaszalónja Gutay Sári, Szentkirályi-u. 40. I. 21

ÜVEGFESTÉSZETI MŰTEREM
PALKA JÓZSEF Magyarország **aranykoszorús mestere**
Budapest, VIII., **Baross-utca 59. szám**
Alapítva: 1894. Telefon: **130-228**

BUNDA BODNÁR szűcstől IV., Párisi-utca 2. szám

Biedermeier és bakrok garnitúrák, rekamiék, könyvszekrények, irószatalok, háromajtós és párosszekrények, szekretérek, vitrinek, sublódok olcsón. **Tóth, IX, Bakáts-tér 8. szám és XI, Horthy Miklós-út 61.**

FOTO-gépek . . dolgozás **Balogh G. drogéria** 4 terület Margit krt

LŐRINCZI DIVATÁRUK
kész női ruhák, kalapok, kiegészítők
ÓBUDA, POLGÁR-TÉR 5

Mindenféle asztalosmunkát és javítást hitfelekezetünknek jutányosan, ekkor eredetien végez **VIDA LAJOS** asztalos, Budapest, IX., Ernő-utca 10. Telefon: 142-205

Örkényi Strasser István Marosán László

Tavaszi Szalon

A Szinyei-Merse Pál-társaság évről évre alkalmat nyujt arra, hogy a fiatalok bemutassák képességüket. Idén már tizenharmadszor vonulnak fel a fiatalok müveikkel, amelyek ezúttal az Ernst-Múzeumban kerülnek bemutatásra. Tizenkét év óta tizenkét kiállításon támogatta a Szinyei-társaság a fiatal tehetségeket pályájuk kezdetén, azzal a céllal, hogy mint kiforrott művészek továbbra is résztvesznek alkotásaikkal a *Tavaszi Szalón* szemléjén. A fiatalok azonban úgylátszik nem tartják illomosnak egy évnél tovább fiatalnak maradni, igy azután mindig új és új nevek, tehetségek jelentkeznek. Bár nélkülözzük a régieket, azért a bemutatkozás mindenképpen érdekes.

Ezúttal a szobrászati anyag jóval magasabb színvonalú, mint a festészeti. Néhány határozott, egyéni és nemcsak művészi készséggel, hanem komoly tudással is rendelkező művésszel találkozunk. *Örkényi Strasszer* István „Koldusleány" és „Női fej" című szobra, *Matzon* Frigyes „Amazonja," *Marosán* László „Anya és gyermeke", valamennyi kiforrott, kész alkotás. A festők közül ki kell emelnünk a következőket: Az Aba-Novák-hatás alól még fel nem szabadult *Redő* Ferencet, a tehetséges, de még bizonytalan *Erdős* Gézát, *Bényi* Lászlót, a komoly értéket és egyéniséget jelentő *Somlay* Gyulát, *K. Borbély* Alicet, *Bisler* Lyát, *Háromkúti Ferger* Ferencet, *S. Szántó* Piroskát, *Szücs* Pált, *B. Vajda* Klárit, *Virányi* Endrét és *Zemplényi* Magdát.

(d. r.)

Függetlenség (Budapest) 1938. ápr. 10

TÁRLATVEZETÉS

Október 31-én, vasárnap délelőtt 10 órakor
dr Pogány Ö. Gábor

Október 28-án, kedden délután 4 órakor
Rabinovszky Máriusz

November 2-án, vasárnap délelőtt 11 órakor
Garas Klára

*

KÉPZŐMŰVÉSZETI ELŐADÁSOK

a kiállítóhelyiségben

Október 24-én, pénteken délután 5 órakor:
Matisse (Vetített képekkel)
Előadó: **Dr Pogány Ö. Gábor**

November 7-én, pénteken délután 5 órakor:
Cézanne (Vetített képekkel)
Előadó: **Dr Kampis Antal**

*

November 8-tól 18-ig bezárólag
KOFFÁN KÁROLY
festőművész
grafikai kiállítása

*

November 22-től december 7-ig bezárólag
KOCSIS ANDRÁS
szobrászművész
gyüjteményes kiállítása

*

December 13-tól 31-ig bezárólag
IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS
(Karácsonyi vásár)

A Fővárosi Népművelési Központ
irodalmi délutánjai

A Népművelési Központ kiállító helyiségében
(VII., Rákóczi-út 30, 1. emelet)

November 5-én, szerdán délután 6 órakor

GERGELY SÁNDOR író
PÉCHY BLANKA, a Nemzeti Színház tagja
TÓTH LAJOS, az Állami Operaház tagja

November 12-én, szerdán délután 6 órakor

KASSÁK LAJOS író
SOMLÓ ISTVÁN, a Vígszínház tagja
S. DÉNES VERA (gordonkaművésznő), a Székesfővárosi Zenekar tagja

November 19-én, szerdán délután 6 órakor

ZELK ZOLTÁN író
ROSTI MAGDA, a Belvárosi Színház tagja
SZ. DÁNOS LILI zongoraművésznő

November 26-án, szerdán délután 6 órakor

SZABOLCSI BENCE DR zenetörténész
SZERVÁNSZKY PÉTER hegedűművész
R. SIMONFFY MARGOT előadóművésznő

Belépődíj nincs

Felelős kiadó: dr Faludi János
Budapest székesfőváros házinyomdája — 99037
Felelős vezető: dr Mihalik Gusztáv

Marosán László

FŐVÁROSI NÉPMŰVELÉSI KÖZPONT

DELI ANTAL

festőművész és

MAROSÁN LÁSZLÓ

szobrászművész
gyüjteményes kiállítása

*

1947 okt.-
nov

Belépődíj nincs!
A katalógus díjtalan.

DELI ANTAL

festőművész

ÉS

MAROSÁN LÁSZLÓ

szobrászművész

Deli Antal feltűnés nélkül fejlődött fel legjelentősebb festőink közé. Semmi reklám vagy lárma nem kísérte tevékenységét, nem nyilatkozott a képes színházi hetilapok munkatársai előtt s művészetpolitikai szándékait se firtatták az illedelmesebb pletykarovatokban. Az állandó munka, szakadatlan foglalatoskodás az életeleme, a kép alakítási problémáival járó műgond és körültekintés az az örökös készség és figyelem, amivel fáradhatatlanul a festés módozatait tökéletesíti. Azok közé tartozik, akik hivatásukat fanatikus szigorral végzik, nem tűrnek semmiféle engedményt a mesterség kérdésében és alkotóerejüket kötelességérzetük segítségével fokozzák. Páratlan fegyelmezettséggel nevelte tudását a legigényesebbre, minden megoldásával céltudatosan javította művészetének színvonalát s valamennyi vállalkozásában átlagon felülit ért el. Hasonlít azokhoz az írókhoz, akiknek minden mondata tökéletes s akik a legapróbb részleteket is ünnepélyes odaadással dolgozzák ki. Példamutató az az őszinte felelősség és meggyőződéses következetesség, ahogyan feladatait végrehajtja. Mutatós külsőségek helyett megbízható erényekkel rendelkezik, olyan tulajdonságokkal, melyek szerénységük mellett is stílusteremtő hatást gyakorolnak.

Mindez rideg módszerességnek látszana, ha nem az ösztönös tehetség jelentkezne általa. Mert végülis minden önkínzását az érzéki színesség, formagyártó bőség elrendezésére fordítja, hogy a világ gazdagságát, az élmények sokaságát, a látványok káprázatát kisebb-nagyobb papír- vagy vászonfelületre sűrítse. Idegrendszer és alkat szerint is festő Deli Antal s nemcsak jellemileg, hiszen festményein a tónusok elevensége váltakozik a jellemző vonalakkal, de oly harmónikus örömben, hogy egyfajta testi boldogság joggal feltételezhető minden vállalkozásában. Éppen ezért került legjobbjaink mellé, mert azok valamennyien a képzőművészet gyakorlati oldaláról jutottak el a kifejezés magasabb fokáig — ezért a rajzolgató és színezgető anyagszeretetért, a kézügyesség és mesterkedés biztonságáért. Mai festészetünkben és szobrászatunkban szükségszerűen azok lépnek előtérbe, akik ennek a babrálgató elmélyülésnek, szerszámok bűvöletének befolyására erősödtek képességeikben. Elmúlt a romantikus látnokoknak, lelkes nagyzolóknak, lobogóhajú ködevőknek az ideje s a precíz, lelkiismeretesen szorgalmatosak alaposssága győzött a maradandóság tekintetében.

Deli Antal pikturája a szakmai benfentesség okán összegez minden időszerű törekvést. Tiszta foltokat használ, de hangsúlyozott tagolással; gátlás nélkül alkalmazza a festőiség vívmányait, de a szerkezeti elemekkel élsen szétdarabolja az ízzó tónusokat. Határozottan méltányolja az elvonatkozás eszközeit s ugyanakkor egyszerű, reális helyzeteket ábrázol. Tervszerűen építi festészetének világát, de ismeri az ihletett rögtönzések sodrát is. Értelmes és érzékletes, mérlegelő és hangulatos, iskolás és varázslatos dialektikus és mítikus, amennyiben a formaképzés vagy egy optikai ünnepről, illetve az emberi magatartásról van szó. S mert elkerülte tűnékeny mestereink végzetét, az egyoldalúságot és koravénséget, felfelé ívelő pályájának új állomásával is gazdagodást hoz kultúránknak.

Marosán László, fiatal szobrászaink legtermékenyebbje, ha lehet, még anyagismerőbb egyéniség mint kiállító társa. A plasztika, természetesen, ebben a vonatkozásban mindig is objektivabb eljárásokat követett, éppen mert testekben és valóságos felületekben gondolkodik Marosán László még így is felülmúlja az általános gyakorlatot. Minden mintáján a kivitelezés szelleme hódít, nincsenek tervei vagy kialakulatlan szándékai, mert még a legkisebb és legvázlatosabb elképzelése is anyagszerű, kőre utaló vagy bronzot feltételező. Kerek, súlyos formák jönnek létre keze nyomán, a térben helyetfoglalók, nehézségi erővel viaskodók, úgy ahogy az a fizikai törvényei szerint helyet foglal a világban. A monumentalitás ellenére nincs híjával a finomságoknak, melyek végső fokon fejlett ízlésről bizonykodnak. Mert hiszen nem a méretektől függ a nagyság, hanem az arányok okozta benyomásoktól és a kompozícióban feltámadó képzetektől. Ezen a téren a matéria kötöttsége még inkább a valósághoz vezet, de nemcsak tény szerint, hanem szemléletileg is. Amivel könnyen magyarázható, hogy miért érkezett meg Marosán László oly hamar a magyar néphez s miért áraszt magából egész munkássága — szándékolatlanul is — tanulságos társadalmi jelleget. A mintázás módja ugyanis elválaszthatatlan a mondanivalótól s különösen ha az közösségi emlékekből fakad, elkerülhetetlen elvisz a dokumentatív szépségű realizmushoz. Marosán László ilyen értelemben a legsürgősebb tennivalók felé közeledik.

Pogány Ö. Gábor.

DELI ANTAL KÉPEI

1. Udvarrészlet	Pasztell	Ára	300 Ft
2. Kékes színjáték	«	«	400 «
3. Kocsiút	«	«	600 «
4. Sárga és kékszín játéka	«	«	400 «
5. Kerti asztal	«	«	600 «
6. Kerti lak	«	«	300 «
7. Kertrészlet	«	«	600 «
8. Fák alatt	«	«	400 «
9. Művésztelep	«	«	500 «
10. Izbégi részlet	«	«	400 «
11. Telepkert	«	«	600 «
12. Teleprészlet	«	«	300 «
13. Híd	«	«	600 «
14. Görbe fák	«	«	300 «
15. Fényjáték	«	«	300 «
16. Fatörzsek	«	«	400 «
17. Pihenők	«	«	400 «
18. Major	«	«	500 «
19. Kerti asztal	«	«	300 «
20. Házak a hegyekben	«	«	500 «
21. Falurészlet	«	«	500 «
22. Kerti lak	«	«	300 «
23. Fák	«	«	300 «
24. Kőasztal	«	«	300 «
25. Izbég	«	«	300 «
26. Csendélet	«	«	600 «
27. Pihenők	«	«	300 «
28. Csendélet	«	«	500 «
29. Vonalritmus	«	«	400 «
30. Udvarrészlet	«	«	300 «
31. Munkások	«	«	300 «

MAROSÁN LÁSZLÓ SZOBRAI

1. Ló	Bronzból	Ára	2.500 Ft
2. Pihenő leány	«	«	2.000 «
3. Gond	«	«	2.000 «
4. Leány	«	«	1.800 «
5. Menekülő	«	«	1.800 «
6. Guggoló leány	«	«	1.600 «
7. Bánat	«	«	1.600 «
8. Fahordó leány	«	«	2.200 «
9. Ülő leány	«	«	2.000 «
10. Anya és gyermeke	«	«	1.800 «
11. Fésülködő	«	«	1.600 «
12. Kiáltó férfi	«	«	1.600 «
13. Leányfej	«	«	2.000 «
14. Plakettek	«	«	— «

Marosán László

MEGHIVÓ

I.

RÓZSAFY DEZSŐ

FESTŐMŰVÉSZ

EMLÉKKIÁLLITÁSÁRA

II.

SZÜLE PÉTER, DURAY TIBOR

FESTŐMŰVÉSZEK

MAROSÁN LÁSZLÓ

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁS 1939 ÁPRILIS 2[illegible]-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

BELÉPŐJEGY ÁRA 1 PENGŐ

E MEGHIVÓ FELMUTATÓJÁNAK
50 FILLÉR

1939. 25172. LÉGRÁDY TESTVÉREK R.T., BUDAPEST

ERNST-KIÁLLITÁSOK BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

NAGYMÉLTÓSÁGU
MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS

URNAK
URNŐNEK

BUDAPEST

NYOMTATVÁNY

74	Lovas	„	350 „
75	Férfiakt	„	450 „
76	Parasztasszony fej	terakotta	450 „
77	Mosolygó nő	„	500 „
78	Parasztfiú	bronzban	450 „
79	Vitatkozó parasztasszonyok	terakotta	500 „
80	Férfifej	bronzban	450 „
81	Nőifej	„	800 „
82	Leányfej	terakotta	350 „
83	Kévehordó leányok	„	500 „
84	Leányfej	„	300 „
85	Kutfigura	kőben	600 „
86	Parasztasszonyok	„	2000 „

Marosán László

MŰBARÁT KIÁLLITÓHELYISÉG

VEZETŐ IGAZGATÓ: KRIVÁTSY SZÜTS GYÖRGY
MŰVÉSZETI IGAZGATÓ: BASILIDES BARNA
V. MÁRIA VALÉRIA-UTCA 12. (DUNAPALOTA MELLETT)

tovább

XII. KIÁLLITÁS

KATALÓGUSA

NYITVA: 1941. SZEPTEMBER 28-TÓL — OKT. 12-IG
NAPONTA 9-3-IG, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP 10-2-IG

Ára 40 fillér.

31/P3

ÉLESS ISTVÁN

1	Fiatal fák	szénrajz	100 P
2	Kanyargós út	„	150 „
3	Csabai erdő	„	150 „
4	Erdő részlet	„	250 „
5	Fiatal fenyők	„	100 „
6	Kazlak	„	100 „
7	Vízpartján	„	150 „
8	Napraforgók	vízfestmény	150 „
9	Lemenő nap	„	180 „
10	Csendélet	„	300 „
11	Mocsaras táj	„	150 „
12	Kis pontyok	„	200 „
13	Havas háztetők	„	400 „
14	Csibék	„	120 „
15	Viharfelhők	„	150 „
16	Halak	„	350 „
17	Füredi kanyar	„	140 „
18	Tisztás	„	120 „
19	Süppedt kazal	szénrajz	120 „
20	Csikósruhás portrait	vízfestmény	180 „
21	Virág fenyőkkel	„	200 „
22	Rókakeppes portrait	„	600 „
23	Dáliák	„	200 „
24	Vörösmarthy tér	„	180 „
25	Öreg tetők	szénrajz	120 „
26	Bundás nő	vízfestmény	400 „
27	Útszéli fák	szénrajz	150 „
28	Tulipánok	vízfestmény	300 „
29	Kőrösparti részlet	„	150 „
30	Szovátai strandrészlet	„	250 „
31	Szérüskert	„	120 „
32	Keresztelő Szent János	szénrajz	300 „
33	Őszi lombok	vízfestmény	120 „
34	Szovátai erdő	„	200 „
35	Napsütés	„	150 „
36	Akt	szénrajz	100 „
37	Bivajos szekér	„	300 „
38	Csendes udvar	„	120 „

TÓTH MENYHÉRT

39	Falu szíve	olaj	180 P
40	Magyar élet	„	550 „
41	Csöndesen borul	„	150 „
42	Nyári fény	„	220 „
43	Távozzon a faluból a gonosz	„	500 „
44	A Megváltó	„	400 „
45	Falu ünnep	„	600 „
46	Kereszti táj	„	300 „
47	Tavaszi fény	„	300 „
48	Major	„	450 „
49	Föld asztala	„	380 „
50	Élethajnal	„	300 „
51	Egy ember	„	300 „
52	Éva	„	400 „
53	Asszonyfej	„	300 „
54	Ablaknál	„	300 „
55	Anyafej	„	200 „
56	Háború	„	280 „
57	Forgó hinta	„	600 „
58	Virág csendélet	„	300 „
59	Férfifej	„	100 „
60	Dombos táj	„	100 „
61	Gyermektavasz	„	200 „
62	Cigányfalu	„	200 „
63	Himnusz	„	400 „
64	Gyümölcspiac	„	160 „
65	Plébános	„	120 „
66	Öregfa a szőlőhegyen	„	mgt.

MAROSÁN LÁSZLÓ

67	Tülkölő kondásgyerek	fa	800 P
68	Hír	terakotta	300 „
69	Pihenő aratólány	terakotta	400 „
70	Forrásnál	dombormű kőben	1000 „
71	Gyümölcsszedő leány	dombormű kőben	1000 „
72	Pásztorleány	„ „	1000 „
73	Kompozició	bronzban	1000 „

MAROSÁN LÁSZLÓ :

170. Leányfej. - Szobor, terr. Mag.: 33.5 cm. Jelz.b.o. a vállon: "Marosán L."

Szekesfőv. kept. jub. kiáll
1944.

Marosán László

266. Vizhordó leány. - Szobor, br. Mag.:48 cm. Jelz.a talapz.j.o.:"Tóth I./1921".

TURÁNI KOVÁCS IMRE :

267. Tanulmányfej. - Szobor, terr. Mag.: 26.5 cm. Jelz.h.: "Turáni Kovács".

UDVARY GÉZA / 1872 - 1932 / :

268. Biedermeier lépcsőház. - Olajf.,lem.p. 33 x 47.5 cm. Jelz.a.j.s.:"Udvary G."

UDVARY PÁL :

269. Itatás a Balatonban. - Olajf., v.78.4x 51.5 cm. Jelz.l.b.: "Udvary Pál".

MAROSÁN LÁSZLÓ

Parasztasszony. Terrakotta.
Marokszedő parasztlány. Terrakotta.

Művészeti Hotek Pécs

1941

MAROSÁN LÁSZLÓ

Pihenő arató leány. Terracotta.

Művészeti Hetek Ungvár
1941

Marosán László

MAROSÁN LÁSZLÓ :

154. Ülő nő. - Szobor, ólom, mag.: 21.5 cm.
Jelz. a lócán j.o. "M".

Kopp 1939/40 szerem. II.

BUZI BARNA :

26. Szegénység. - Szobor,gipsz,mag.: 43 cm. Jelz. a talapzaton "Buzi Barna."

27. Szent István. - Szobor,alum.és vörös r. ötvözet, mag.: 52 cm. Jelz. a talapzaton "Buzi Barna 1940."

BÜKY BÉLA :

28. Göcseji hangulat. - Olajf.,v.,100x71 cm. Jelz.l.j. "Büky 1935."

CHIOVINI FERENC :

29. Falusi tél. - Olajf.,v., 60 x 50.3 cm.

Marosán László

116	Kendős parasztasszony	gipsz	1000.— P
117	Kut figura	„	250.— „
118	Korsósnő	dombormű	800.— „

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

gamói mester.

zadból.

(1. Janos - Annunciatio).

telő *Szent Jánost* látjuk, ki
ét áldásra emel, nádkeresztet
ig meggyszinű palástot és
szavak irvák: »ECCE AGNVS
nunciatio van olykép fel-
a előtt térdelő Mária kezeit
előtte nyitva lévő könyvből
éje száll. A zsámolyon a fel-

Lelt. sz. 1352. — Vétetett 1895
án). — Elszámoltatott 1895 ok-
nolásra nézve lásd az 59601–95
01 sz. min. előadmányi ivet. —
1900 november 28-iki 4561
us 26-iki 373 eln. sz. leirat

r. 26. l. — Verzeichniss Nº 158.

III

93 (1352).
600 (42).

93

Marosán László

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon
1936.

MAROSÁN LÁSZLÓ

85 Anyák, fa, dombormű, eladó
86 Kendős nő, gipsz, eladó

49. ISTOKOVITS KÁLMÁN: Kánai menyegző

Marosán László

Kollektív kiáll. a Műbarát-
ban. 1943. ápr.

Marosán László zártan komponált, monumentális kifejezésre törekvő alkotásai a kiváló tehetségű, fiatal szobrászművész fejlődésének újabb, nevezetes állomását jelzik. Két mozgalmas, nagyvonalú domborműve — az *Aratók* és *Építkezés* — mellett különösen erőteljes *Kútfigurája*, *Éva*, *Parasztleánya* és *Ülő leánya* tart számot teljes elismerésre.

—rp—

Esti Magyarország
1943. ápr. 15. (A Mű-
barát új kiállítása.)

Marosán László

szobrász

Koll. kiáll. a Műbarátban

1943. apr.

Marosán Lászlónak, a kiállítás szobrász-résztvevőjének zártan komponált, monumentális hatású s kiforrott tehetségre valló művei közül különösen egy kútfigura, két mozgalmas relief, továbbá az *Éva*, *Parasztlány* és az *Ülő nő* válik ki előnyösen.

Pest 1943. apr. 12

(Négy kiállítás.)

Marosán László

Mod. kiáll. a Műbarát-
ban 1943. ápr. -

Maro-
sán László, a kiállítás szobrászművésze nehéz, súlyos alakjait összefoglalóan csak a lényeges motivumok kidomborításával mintázza meg. A kompozíciók zártsága, az alakok tömörsége stílusának a legkiemelkedőbb jegyei. A kiállított művek között különösen a Parasztlány és a Kútfigura a legsikerültebbek. Reliefjei igen alkalmasak lennének nagyobb épülettömbök díszítésére.

Ujmagyarság
1943. ápr. 15.
(Kiállítások.)

Marosán László

koll. kiáll. a Műbarátban

A fiatal szobrásznemzedék egyik legtermékenyebb tagja *Marosán* László, aki a velencei Biennálén nagy feltünést keltett *„Ülő leány“* cimü műkőből készült szobrával. Ezuttal tizenhárom szobrot (gipsz, műkő, terrakotta, bronz és fa) állitott ki, amelyek mind a legujabb és még nagyrészt ismeretlen alkotásai. Visszatérő témaköre leányfejekben és leányfigurákban szólal meg ezuttal is, fiatalságot, eleven életet sugárzó szobraiban. Az *„Épitkezés“* cimü domborműve feltétlenül odakivánkozik valamelyik középületünk falába. (—cz.)

—:::—

— **Hajdu Anna** elhalasztott magyar mű-

Nemzeti Ujság

1943. ápr. 11.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Marosán László

Szobrász.

Koll. kiáll. a Műbarátban

Magyarság 1943. ápr. 11.

Marosán László szobrászművész bronz és kőszobrai egy rendkívül erőteljes művészi egyéniségről tanuskodnak. Bravuros könnyedséggel mintázza meg a súlyos anyagból kifejező és jelentős alkotásait. A formák harmonikus fölépítése párosul nála a stilizált vonalakkal körülhatárolt tömegek bensőséges, szinte zenei ritmusával. (Gitározó nő és „Éva" című szobra). Fejei zárt egyszerűségükkel, kötött előadásukkal kiegyensúlyozott, befejezett hatású alkotások. Kiváncsian várjuk a művész további fejlődését.

(— *rr* —)

KISS ANTAL
M. KIR. DOHÁNYÁRUS.
OSZTÁLYSORSJEGY FŐÁRUSITÓ
HAJDUBOSZORMÉNY

Marosán László ifj.

Délibáb 1942. nov. 14.

(Lg. L.: A Kút kiállítása.)

Ifj. Marosán László:
Parasztleány

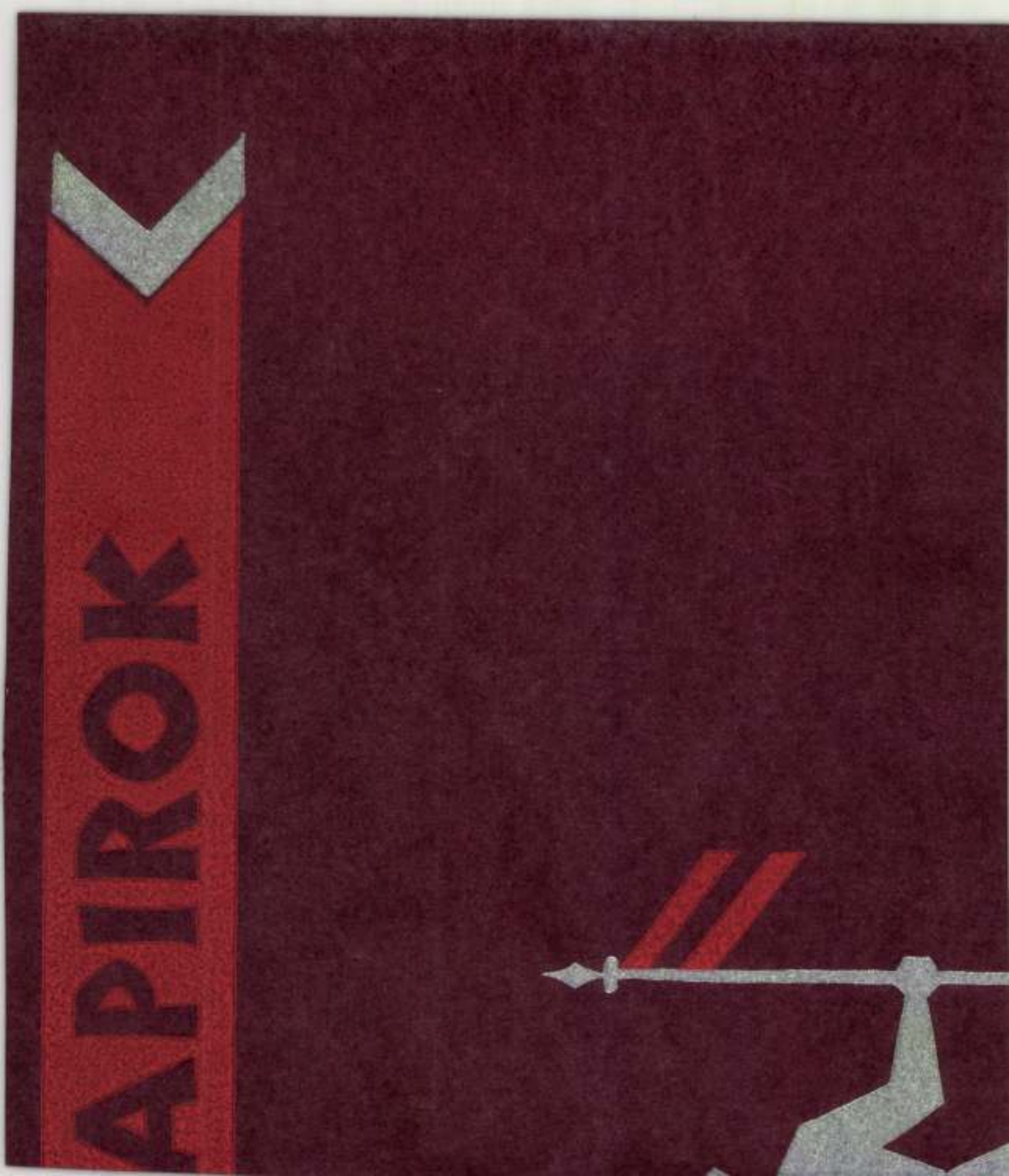
APIROK

Marosán László

Nemzeti halon Kiáll

Marosán László: Parasztlány

Híd 1942. máj. 22

Marosán László

Corvin áruház kiáll -

Marosán László: Aratás

Híd 1942. május 22

Marosán László
szobrász

Marosán László szobrászati munkásságával is foglalkoztunk már egyéb alkalommal. Szép tehetségü szobrász, de müvészetének vannak olyan feladatkörei, amelyekben még nincsen eléggé otthon. Amilyen szépen és kifejezőre tudja megmintázni fejeit (például patetikusan fölfelé forduló mozdulatu női fejét, vagy hegyes kontyu bájos leányfejét), annyira bizonytalan a komponáló tudása, ha több alaknak csoporttá szerkesztése a feladat. Vitatkozó parasztasszonyai egyenként érdekes szobrocskák, de csoportjuk zsufolt és benne egymást fedik el az alakok. Lovasának (74.) sem megnyugtató az egyensulyhelyzete.

(e. a.)

Ujság. 1941. márc. 28.
(e. a.: Két festő, egy szobrász a Műbarát-ban.)

267.

II

594

267. *Oroszy György.* Mellig, kissé jobbra fordult, tojásdad medaillonban. Haja őszül; szemöldöke, szeme és hegyesre pödrött bajusza barna. Prémkucsmájának bélése kék. Atillája violaszürke, fehér prémes mentéje sárgásbarna. Díszgombjai nagyok. Felirata alól: »*Fugit irreperabile tempus*« és a kép körül: »*Georgius Orosy, S. C. Rq(ue) M. Personalis Praesentiae Regiae Judicys Locumt. Cons: 1650*«.

Vászon, méretei 17·9 : 14·5 cm. — Át. Képt. 149 (7). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Marosán László

Vobrány
Moll. Kiáll.
Ernstnél

Marosán László a kiállitás egyetlen szobrásza. Tehetségével már régebbi kiállitásokon feltünt. Tehetsége azonban egyelőre inkább ösztönös, mint tudatos: ez a magyarázata egyenetlenségének. „Korsós nő"-je (131.) például kifogástalanul, amellett érdekesen megoldott kökompozició. Ahol több alakot gyüjt össze csoporttá, ott viszont meglehetősen tehetetlen. A csoport-komponálásnak igen kezdetleges módja az alakoknak egymáshoz ragasztása: az agyagban gondolkodásnak áruló jele. A mintázásban azonban szép tudást mutat ez a fiatal müvész. Női feje (81.), még inkább életméretü „Parasztasszonya" (163.) és „Kendős feje" (173.), csak ugy, mint az anyja ölében szétnyult lábbal alvó ruhátlan gyermek, kiváló példái Marosán tehetségének.

Petrovics Elek méltatja a katalógus élén meleg és finom mondatokban *Rózsaffy* Dezsőt, a muzeumi embert, az irót és müvészt.

Elek Artúr

Rózsaffy Dezső emlékr.
Ujság 1939. ápr. 23

egyik zöldmázas mokkacsésze, másik tölgyfaleveles diszi-
, másik Schlagenwald, 1837. — Zwei Schalen mit Unter-
kaschale mit grüner Glasur, die andere zeigt Eichen-
850, Schlagenwald, 1837.

om, porcellán, kékarany, zöld diszitéssel. Pirkenhammer,
n Form eines Blumenkelches, Porzellan. Pirkenhammer,

celláncsoport, sziklán ülő nőalak mellett spanyolruházatu
val, mögöttük törpe udvari bolond ernyővel. Grassi min-
uppe, farbiges Porzellan, Frauenfigur auf Felsen sitzend,
r Kleidung, vor ihnen Knabe und Mädchen mit Kind, im
rassi. Wien, um 1780. Illusztr. XXXIII. tábl.

szines porcelláncsoport, zöld márványos talapzaton, kőpa-
ában, mellette áll felesége, előttük éneklő leány áll kottát
játéklóval, mögöttük térdelő gyermekalak virágkosárral.
Polengruppe, farbiges Porzellan, auf einer Steinbank sitzt
eine Frau, vor ihnen ein singendes Mädchen die Noten
. Modell Grassi. Wien, um 1780. Illusztr. XXXIII. tábl.

nkapelle"-ből, szines porcellánszobrocska, domboru rokoko
gygyel. Bécs, 1765 k. — Zwei musizierende Affen, aus der
igur, mit Reliefdekor. Wien, um 1765.
Illusztr. XXXV. tábl.

nszobrocska, bal karján kosár, jobbjában csirkét tart. Du

péterfalva 20, Gödényháza 20, Ti
Királyháza 20, Tekeháza 20, Tiszaú
Mátyfalvai társ. 10, Nevetlenfalui
társ. 20, Szőllősgyula 20, Verbőc 10,
szövetkezet 20, Dr. Sárkány Lajo
lelkész, míg kongruáját ki nem utaljál
lényegesen többet. A felajánlások
nek ki.

Veress Bálint ny. lelkész, tb. esper
írja: „Adok, mert hogy adhatok, azt jó
Maternek, „Édes Anyánknak" köszönhe
mint való érzéssel tekintek fel Reá,

g Kollégium feletti magasztaló beszé-
ıkozás idején a terhek áthárításának
lolatával nyugtatják meg lelkiismere-

en a Nagy-Alföldön sok értékes, titkos
rtem meg az öreg Kollégiumnak. Ma
lejteni, amikor Makón egy ifjú, kiváló
Dr. Kiss Pál behívott lakására s így
Talán senkinek nem mondtam még
neked elmondom, hogy valósággal
ıeret a debreceni Kollégium miatt.
édesapám érköbölkúti szegény ember
ıni lelkész és rektor ajánlatára bevitt
etett a Kollégium udvarán. Attól-
jogot el nem végeztem, mindig az
látott el mindennel. Ma ebben a
ıgyobb jövedelemmel rendelkező em-
ɔzom. Légy szíves, keress fel ezután
g, hogy mimódon róhatnám le leg-
eg Kollégium iránt való nagy tarto-

Marosán László

Marosán Lászlót

ismerjük már a Szinyei Társaság Tavaszi Szalonjából és mostani gyüjteménye csak megerősíti bennünk akkori jó véleményünket. Különösen többalakos kis szoborcsoportjai originális keverékei bizonyos régieskedő stilizálásnak s az életeleven kifejezésnek.

Réti István

Réti István: Három festő meg egy szobrász kiállítása Ernstnél. Az Est, 1939. ápr. 23

GALGÓCZY KÁROLY,

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA LEVELEZŐ TAGJA.

1877.

MÁSODIK RÉSZ:

A MEGYE JELENE ÁTALÁBAN.

KIADJA

PESTMEGYE KÖZÖNSÉGE.

BUDAPESTEN.

NYOMATOTT WEISZMANN TESTVÉREKNÉL.

1877.

Marosán László

A kiállitás szobrásza *Marosán László*, már-már a tulságig egyszerüsitett formáival, a szoboranyag mindent elnyelően sulyos tömegeivel. Ennek a nagytehetségü fiatal szobrásznak rá kell eszmélnie, hogy az anyag, forma nélkül és a forma, szépség nélkül, annyi mint a test, lélek nélkül vagy még annyi sem . . .

F. J.

F. J. Három festő- és egy szobrász kiállitása Ernstnél. Pesti Hirlap 1939. ápr. 25.

Marosán László

Esti Kurir. 1939. ápr. 25. (Kiállítás az Ernst-Múzeumban.)

Marosán László szobrásszal már nem először találkozunk. Jól mintáz, egyes alakjai eléggé mutatják formaszeretetét, de a kompozicióban levegőtlen. Talán bátortalan ezen a téren. A „Korsós nője" konvencionálissága mellett is igen érett alkotás. (—mi.—)

—

FRATELLI
Deisinger
F D
F D
F D
Deisinger

Marosán László

MEGHIVÓ

I.

RÓZSAFY DEZSŐ

FESTŐMŰVÉSZ

EMLÉKKIÁLLITÁSÁRA

II.

SZÜLE PÉTER, DURAY TIBOR

FESTŐMŰVÉSZEK

MAROSÁN LÁSZLÓ

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁS 1939 ÁPRILIS 23-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

BELÉPŐJEGY ÁRA 1 PENGŐ

E MEGHIVÓ FELMUTATÓJÁNAK
50 FILLÉR

1939. 25172. LEGRÁDY TESTVÉREK R.T., BUDAPEST

ERNST=KIÁLLITÁSOK BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ=UTCA 8.

NAGYMÉLTÓSÁGU
MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS

URNAK
URNŐNEK

BUDAPEST

NYOMTATVÁNY

Marosán László

zrobrány

Mücs. kiall. 1937 tól
Pipics 117 l.

sef és II. Miklós czár.
lálkozás emlékére vert dom-
alrafordultan és arczélben, de
a, hogy az orosz czár jobbján
helyezést. Az érem hátlapján
ülvett tábla van. Felirata az
– NICOLAVS II.«, alól balra :
on fölül : ».30. IX–3. X. 1903«
NBRUNN MÜRZSTEG«.
cm. — Lelt. sz. 1361. — Értéke
1911 október 14-én (1671–912). —
26-iki 6742 min. eln. és az 1912
közokt. min. sz. leiratok alapján
-912). — Bejelentetett 1913 már-

ERNST-KIÁLLÍTÁSOK

I.

RÓZSAFFY DEZSŐ

FESTŐMŰVÉSZ

EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

II.

SZÜLE PÉTER, DURAY TIBOR

FESTŐMŰVÉSZEK

MAROSÁN LÁSZLÓ

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1939

ÁPRILIS 23—MÁJUS 7.

AZ ERNST-KIÁLLÍTÁSOK (VOLT ERNST-MÚZEUM) KIADÁSA
BUDAPEST, 1939 ÁPRILIS HÓ

Marosán László

(fym) Kiállítás az Ernst-mu-zeumban. Magyar Nemzet 1939. ápr. 23

Marosán László szobrai friss szemléletről, nem csekély jellemző erőről tesznek tanuságot, amely erények különösen a „Vitatkozó parasztasszonyok" és a „Csodálkozó nők" című mozgalmas és élénk kompozíciókban jelentkeznek. Kiemeljük még más szép alkotások mellett „Mosolygó nő" című szobrát is.

(fym)

—

hajnalán *Siena* vagy *Fiesole* iskolája
moly különbség. Ezeket a régi kolóniá
sége teremtette. Egy művész egyénisé
sultak, — érvényesülési és elhelyezked
és más hasonló motívumok. Ma másró
stílus és művészek izoláltságát jelent
csából. A modern élet forgalmi lehet
teremthetnek meg, ha az szándékolt
megalapítása, helyválasztása és szen
legutóbbi évtizedekben — mindig ily
A művésztelep a modern művészi ku
programmal fölhasznált kitünő eszköz
tes tehát, hogy mi is sokszor és sokat
nagyon kitűnő lehetőséggel.

Nagybánya, Szolnok és talán K
még ott játszott kissé a véletlen is. Ot
egyéniségek, akik vonzották maguk k
művésztelepek Pécstől Miskolcig és

Marosán László

Koll. Eiall. az Ernstben

Függetlenség

1939. ápr. 23

ELEPEK.

T LAJOS.

Marosán László igen értékes művész, néhány érdekes, eredetileg fafaragásra elgondolt, de gipszben megvalósított szobra, emeli a kiállítás szinvonalát. Tehetséges, jól összefogott, több alakos kompozíciója, valamint kedvesen mosolygó női feje eredeti művészi felfogásáról tesz tanuságot.

a moder[illegible]désében oly
et j[illegible]peket, mint a
sze[illegible] tekintse. Kétség-
amely[illegible]gutóbbi évszázadban
jai régi [illegible] művésztelepeinek, for-
tetésükben is. A nevük lehet más,
lényegében ugyanazokat a célokat
ényeket adják, mint a renaissance

szerűen kiépített instituciói a moder
lésnek. S ha az ilyen intézmény jó
valóban sokféleképpen tudja szolg

Viszont természetes, hogy a kiép
gondosan megfontolt szempontnak k
dolog természete szerint a hely me
szó, hogy a jól megválasztott hely tén
De a jól megválasztott hely a maga
valójával kifejezésre jut majd abban
tik. Szolnok a magyar Alföld művé
mert a tiszaparti síkság témáit fest
szeknek, akik itt éltek és dolgoztak
különleges levegőjére, színhatásaira,

A hely problémájához azonban s

Marosán László

Kall. kiáll. a Műbarát kiáll. helyiségében

Marosán László husz szobrával vonul fel a festészeti anyag mellett. Nagy kedvvel mintázza a nagy, szögletes redőjü fejkendőkből kibontakozó női arcokat, de szerepelnek oeuvrejében egészalakos és többalakos kompoziciók, sőt egy harmonikus hatásu loves-szobor is. „*Tülkölő kondásgyerek*“ cimü fa-szobra és „*Kévehordó lányok*“ cimü terracottája a legjobb munkái közé tartoznak.

Dr. B. BAKAY MARGIT

. Kiállítás. Nemzeti Ujság. 1941. szept. 28.

Pesti Hirlap 1941. szept. 30.

— **Kornis Gyula Széchenyi és Petőfi közös jellemvonásairól.** A Petőfi Társaság vasárnap tartotta idei első felolvasó ülését a Tudományos Akadémián nagyszámu közönség részvételével, *Kornis Gyula* elnöklésével. Kornis elnöki megnyitójában *„Széchenyi és Petőfi"* cimmel tartott nagyvonalu előadást s abban a gróf Széchenyi István 150. évfordulója alkalmából párhuzamot vont a legnagyobb magyar és a legnagyobb magyar költő, Petőfi Sándor között. Gróf Széchenyi István és Petőfi Sándor között — mondotta — kétségtelenül megállapitható a lelki rokonság. Amint Széchenyi Istvánt az őszinteség és természetesség jellemezték a politikában és a közéletben, ugyanezek a jellemvonások találhatók meg Petőfi Sándornál a költészetben. Mindketten minden munkájukban önmagukat adták. Számtalan közös jellemvonásuk közül különösen az Alföld szeretetét és az ösztönös vonzódást a magyar néphez domboritotta ki Kornis Gyula. A felolvasó ülés közönsége nagy tetszéssel és figyelemmel hallgatta Kornis Gyula előadását, majd *Gáspár Jenő* főtitkári jelentése után *Havas István*, a Társaság alelnöke, költeményeiből mutatott be néhányat, ifju *Hegedüs Sándor* „A reggeli vendég" cimü egyfelvonásos tréfáját mutatta be, végül *Pataky Jenő*, a Nemzeti Szinház tagja szavalta el Petőfi „Szeptember végén" cimü költeményét.

— **Uj evangélikus esperes.** Az aradbánsági evangélikus egyházmegye esperesévé Ponyiczky László nagyszentmiklósi lelkészt választották meg. Egyházmegyei felügyelő dr. Takács Andor temesvári ügyvéd lett.

— **A jászberényi állampénztári főtiszt gyilkosainak bünügye a Kuria előtt.** *Szabó László* jászberényi állampénztári főtiszt boldogtalan házaséletet élt feleségével, *Farkas Ilonával*. Az asszony férje durvaságai miatt többször megszakitotta a házassági együttélést, de utóbb mindig visszatért férjéhez. Pár évvel ezelőtt *Klein Zsigmond* kerékpárkereskedő kezdett udvarolni a szép asszonynak. Többször kérlelte őt, hogy váljon el férjétől, majd terveket szőttek, hogy miként lehetne megszabadulni a férjtől. Tavaly májusban a Szabó-házaspár egy kerékpárkirándulásról tért haza. Találkoztak Klein Zsigmonddal és ekkor szóváltás keletkezett a két férfi között. Szabó László kerékpárjának nikkel fujtatójával fejbevágta Klein Zsigmondot, mire az *egy cserkésztőrrel többször belesuvt Szabó Lászlóba. A főtiszt sérüléseibe belehalt.* A szolnoki törvényszék Klein Zsigmondot élettogytiglani fegyházra, özv. Szabó Lászlóné ötévi fegyházra itélte. A tábla az asszony büntetését nyolcévi fegyházra emelte fel. A Kuria *Gergics-tanácsa végső fokon, Klein Zsigmond büntetését 15 évi fegyházra, özv. Szabó Lászlóné büntetését pedig ötévi fegyházra mérsékelte.*

— **Református gyülekezeti házat avatlak Palló Imre falujában.** A Monorral szomszédos Pánd községben a református egyháznak dr. Palló Imre az Operaház müvésze a főgondnoka. A régi templom mellé szép és tágas uj gyülekezeti házat épitettek dr. *Mészáros István* helybeli lelkész és a művész buzditására és lelkes munkájuk eredményeképpen. „A templom-kiegészitő" uj otthont vasárnap adta át rendeltetésének dr. *Ravasz László* dunamelléki püspök, aki családjának több tagjával együtt érkezett az ünnepre. A délelőtti istentiszteleten a püspök prédikált, a délutáni ünnepen előadást tartott. Ez az utóbbi összejövetel hangversenyben csucsosodott, amelyen operaházi művészek szerepeltek

— **Sulyos közlekedési balesetek.** Egy lófogatu kocsi a Tisza Kálmán-téren elgázolta *Mudra Mihály* 8 éves tanulót. A Fehérkereszt kórházba vitték. — Egy személygépkocsi az Olaszfasor és Trombitás-utca sarkán elütötte a kerékpárral haladó *Ormai András* szobafestőt. Agyrázkódást szenvedett. — Egy autobusz a Ferenc-körut és Tompa-utca sarkán elütötte *Ballági Irén* szobalányt, aki kerékpáron haladt. Sulyosan megsérült. — *Tomek Mihály* napszámos az Aréna-ut és Podmaniczky-utca sarkán fel akart ugrani egy villamosra. Visszaesett és sulyosan megsérült. — Egy kerékpáros a kispesti Üllői-uton elütötte *Szilágyi Jánosné* háztartásbeli nőt. Állapota sulyos. — Egy autobusz elütötte az Apponyi-téren *Hétvéri Sándor* fogházőrt, aki kerékpáron hajtott arra. Sulyosan megsérült.

— **Tüz a palicsfürdői OTI-szanatóriumban.** Vasárnap reggel Palicsfürdőn kigyulladt az OTI szanatóriuma. Megállapitották, hogy a tüz a kémény hibás volta miatt következett be az egyik melléképületben. A lángok innen átterjedtek a főépületre is. A tüzoltóság csak kétórai megfeszitett munkával tudta eloltani a tüzet. A kárt még nem becsülték fel.

Az

összes 1941–1942 tipusu

rádiókészülékek kaphatók

Barta és Társa

Főüzlet: VI., Podmaniczky-utca 39. szám.
Fióküzlet: VII., Rákóczi-ut 30. szám.
KÉSZPÉNZ! RÉSZLET! CSERE!

— **Törvényhozók a hazatelepitett bukovinai magyarok között.** Több oldalról megnyilvánult az a kivánság, hogy a bukovinai magyarok hazatelepitésének befejezése és a termés betakarítása után, amikor a tulajdonba juttatás telekkönyvileg is megtörtént, a képviselők a helyszinen is megtekinthessék a telepités munkáját, eredményét. Kivánságukat a Ház elnökének is előterjesztették és az ő közbenjárására vitéz *Bonczos Miklós* belügyi államtitkár kormánybiztos vezetésével valamennyi érdeklődő pártot magában foglaló, mintegy harminc képviselő vett részt a tanulmányuton. A törvényhozók csoportja Hadikliget, Horthyvára, Hadikképe, Bácsistensegits és Andrásföld községekben tett látogatása alkalmából a telepitettekkel való személyes érintkezés és a tapasztalatok alapján győződött meg arról, hogy a bukovinai székelyek hazatelepitése körüli munkálatok kiválóan sikerültek, a hazatelepitett székelyek a birtokpolitikai elrendezéssel meg vannak elégedve, s hálásak az államnak.

— **Csernovitzban több rendőrfőtisztviselőt megfosztottak állásától.** A csernovitzi rendőrkapitányság több főtisztviselőjét sulyos szabálytalanságok miatt megfosztották állásától. A vizsgálat eredménye most került nyilvánosságra. A rendőrkapitányság vezértitkárát, két rendőrtisztet és egy rendőrségi tisztviselőt lopás, megvesztegetés és hivatalos hatalommal való visszaélés miatt állásától megfosztották, egy helyettes rendőrtisztet két hónapra felfüggesztettek hanyagság és büntárgy megtartása miatt. Egy titkosrendőrt, aki a bolsevisták szolgálatában állott, állásától megfosztották. Két rendőrtisztet, egy rádiótávirászt és egy detektivet egy hónapra felfüggesztettek, mert a szabálytalanságokat nem jelentették. A rendőrkapitányt és egy főtisztviselőt fegyelmileg áthelyeztek szolgálati hanyagság miatt.

— **Letartóztattak egy Galiciából visszatért volt ügyvédet.** Dr. Trebitsch Pál 53 éves volt ügyvéd hetekkel ezelőtt a toloncházba került, mert állampolgársága nem volt rendben. Kiutasitották az ország területéről és Galiciába toloncolták. Most kiderült, hogy onnan visszaszökött és szélhámosságokat követett el. Több följelentés szerint ugyanis *kisebb-nagyobb összegeket vett fel és azt igérte, hogy kitoloncolt zsidókat vissza tud juttatni Budapestre.* Többen elhitték neki, hogy közben tud járni ügyükben és előlegeket adtak át neki. A volt ügyvéd azonban természetesen nem tudta beváltani igéreteit. A rendőrség kinyomozta hollétét, előállitották a főkapitányságra és *letartóztatták.* Trebitsch Pált, miután foglalkozása nincs, büntetésének kitöltése után ismét kitoloncolják Magyarországból.

— **Meghalt az étteremben egy szerzetes.** Szuszetka Pál 71 éves szerzetes hétfőn este a Császárfürdő étteremben hirtelen rosszul lett és mire a mentők megérkeztek, meghalt.

— **A növekvő emberiség.** A XIX-ik század kezdetén — amint egy most közzétett érdekes statisztikai összeállitásban olvassuk — a föld lakossága ugrásszerüen emelkedni kezdett. *Európának* 1800-ban 173 millió, 1941-ben pedig már 531 millió lakosa volt. Ezt a nagyarányu növekedést az iparosodásnak és ujabb élelmiszerforrások megnyitásának tulajdonitják. De *Ázsia* és *Afrika* is, amelyekben az európai civilizáció hatása nem tekint vissza fél évszázadnál nagyobb multra, erős változásokat mutat népesség tekintetében *Ázsiában* a lakosság száma 520 millióról több mint 1200 millióra emelkedett, *Afrikában* pedig 1800 óta mintegy 55 millió a szaporulat. *Ausztráliában* és *Oceániában*, amelynek területén 1850-ben alig lakott egymilliónál több ember, ma 11.3 millió a lélekszám. *Észak- és Dél-Amerika* lakossága pedig ma a háromszorosa az 1800-as lélekszámnak. *A föld összes lakossága 1941 kezdetén közel 2.3 milliárdra emelkedett.* Érdekes az a megállapitás is, hogy a világ legsürübben lakott területe Egyiptom, ahol a sivatagot nem számitva, *egy négyzetkilométerre 475 ember jut.* Utána következik *Java* négyzetkilométerenkint 377 lélekkel.

— **A tehetséges, szegény falusi gyermekek** gimnáziumi tanulmányainak állami támogatással való elősegitésére most végezte el a kiválogatást *Kiss József* tankerületi főigazgató Jászapátiban és Szolnokon. A megvizsgáltak legnagyobb része egyszerü földmives emberek gyermeke. Jászapátiban 36 behivott közül 22 fiuról állapitották meg, hogy tehetségük jóval meghaladja az átlagost. Szolnokon 18 berendelt fiu közül négyet vettek fel. A debreceni tankerületben Jászapátin, Szolnokon, Nagykállóban és Nagyszalontán tanulnak tehetséges magyar gyermekek állami ösztöndijjal.

A mi szücsünk a váciutcai Palugyai.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Többszáz környékbeli gyermek jár a pécel—rákoskereszturi vonalon a budapesti iskolákba. Ezen a vonalon 6 és 7 óra között négy vonat indul, de valamennyi a Józsefvárosi pályaudvarra fut be.

Minthogy az iskolák zöme csak a Keleti pályaudvarról közelithető meg, a gyermekek életveszélyes körülmények között átszállnak Rákoson, a Szolnok felől jövő és a Keleti pályaudvarra érkező, amugy is zsufolt vonatra.

Kérjük, hogy a Pécel felől közlekedő reggeli vonatok közül *legalább egyet a Keleti pályaudvarra irányitsanak.* (Aláirás.)

— **Eltemették Dulin Elek édesanyját.** Özvegy *Dulin Károlyné*, néhai Dulin Károly kir. közjegyző özvegye, dr. *Dulin Elek* miniszteri tanácsos, a miniszterelnökségi sajtóosztály helyettes vezetője édesanyjának temetése vasárnap délben volt a farkasréti temető halottasházából a róm. kat. szertartás szerint. Az elhunyt nagyasszonyt tisztelői és barátai közül igen sokan kisérték el utolsó utjára. Megjelentek a temetésen báró *Feilitzsch Berthold* titkos tanácsos, *Antal István* államtitkár, *Rákóczy Imre* és *Thuránszky László* miniszteri osztályfőnökök, az Országos Magyar Sajtókamara részéről vitéz *Kolosváry Borcsa Mihály* elnök, *Zimmer Ferenc* alelnök és *Dániel Áron* főügyész, a magyar ujságirótársadalom számos tagja és sokan mások.

— **A Műbarát hármas kiállitása.** A Műbarát Mária Valéria-utcai termeiben ezuttal is két festő és egy szobrász mutatkozik be. *Éless István*, aki a mult évben olajfestményeivel szerepelt előnyösen, most szénrajzait és akvarelljeit állitotta ki. Jó megfigyelő és ügyes témaválasztó. Szénrajzai az igazság erejével hatnak, szép vizfestményei a japáni grafika hatásáról tanuskodnak. *Tóth Menyhért* az expresszionizmus bűvkörébe került alföldi őstehetség. Sejtelmes olajfestményein tompa tónusok között talán a szürvarrások emlékeként, éles piros vonalak uralkodnak. Magyar élet c. képéből őszinte érzés sugárzik ki. *Marosán László* szobrásznak egészséges művészetében sok öröme lehet a látogatónak. Marosán népies témákat mutat be kőben, bronzban, terrakottában nagy formagazdagságban. Nem ismétli meg önmagát és nincsenek technikai nehézségei. Alkalmazkodik témájához s amig az egyiknél nagy sikokban dolgozik, a másiknál részletekkel gyönyörködtet. A kiállitás október 12-ig tekinthető meg. (s. l.)

— **A Katolikus Nagygyülés vasárnapi programja.** Az idei Orsz. Katolikus Nagygyülés résztvevői már szombaton nagyobbrészt megérkeznek a fővárosba, hogy résztvehessenek a vasárnapi ünnepségeken. Az október 5-iki vasárnap részletes programja a következő:

Reggel 9 órakor Veni Sancte és szentmise a Szent István Bazilikában, amelyet dr. Serédi Jusztinián bibornok-hercegprimás pontifikál. A misével kapcsolatos szentbeszédet Schriffert Béla nagyváradi apostoli kormányzói helynök mondja. — Délelőtt 10 óra 30 perckor tartják meg a pesti Vigadóban az I. nyilvános (megnyitó) diszgyülést. Az ülést dr. Serédi Jusztinián bibornok-hercegprimás nyitja meg. Angelo Rotta érsek, apostoli nuncius üdvözöli a nagygyülést, utána a visszatért országrészek nevében felszólalnak: báró Scheli Péter főispán (Felvidék), Illiniczky Sándor nagyprépost, főtanácsadó (Kárpátalja), Inczédy-Jóksmann Ödön főispán (Erdély) és Deák Loó főispán (Délvidék). Rajtuk kivül beszédet mond még dr. Czapik Gyula veszprémi megyéspüspök „Mit jelent a katolicizmus a megnagyobbodott Magyarországban?" cimmel. Délután tartják meg az eucharisztikus körmenetet. A menetben résztvevők 3 óra 30 perckor foglalják el kijelölt helyeiket az utvonalon. Az Oltáriszentséget a Bazilikából az Országház előtti térre a bibornok-hercegprimás viszi, mig onnan vissza Grősz József szombathelyi megyéspüspök vezeti az oltáriszentséges körmenetet, ezuttal a Vértanuk-terén, a Vécsey-utcán, a Szabadság-téren, Bálvány- és Zrinyi-utcákon keresztül a Bazilikába. Az Országház előtti téren P. Szöts Dénes csiksomlyói ferences házfőnök mond szentbeszédet. — Az iskolák, intézetek és egyesületek zászlói alatt zenekarokkal vesznek részt a körmenetben. Hogy az egyszéles éneket a rendezőség biztositsa, két stúdióból hangszórókon keresztül intonálják a körmenet alatt az énekeket. — A nagygyülés rendezősége az Actio Catholica szervezési szakosztálya. Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. sz. alatt van.

— **Motorkerékpárjával nekiment a távirópóznának.** Takács László, a marosvásárhelyi Hangya tisztviselője motorkerékpárjával nekiment egy távirópóznának. Az összeütközés következtében a hátsó ülésen ülő *Orosz Julia* oly szerencsétlenül zuhant az oszlopnak, hogy koponyaalapi törést szenvedett és meghalt. Takács csak könnyebb sérüléseket szenvedett.

— **Karinthy—Kosztolányi emlékest.** A Skót Misszió (Vörösmarty-u. 51.) jótékonycélu kulturest sorozata keretében október 8-án este 8-kor Karinthy—Kosztolányi emlékestet tart Közreműködnek dr. *Szerb Antal* egy. magántanár és *Ascher Oszkár*.

— **Halálozás.** *Csikszentmihályi Csiky László* m. kir. repülőfőhadnagy 35 éves korában a keleti harctéren légvédelmi harcban hősi halált halt.

Dr. *Kientzl Tivadar*, ny. kir. kuriai biró, 64 éves korában, hosszu szenvedés után meghalt. Temetése f. hó 30-án (kedden) d. u. fél 4 órakor lesz a farkasréti temető uj halottasházából. Az engesztelő szentmiseáldozatot október 1-én, 9 órakor mutatják be a józsefvárosi plébánia-templomban.

Dr. *Körössy Györgyné*, tankerületi kir. főigazgató özvegye, 76 éves korában Budapesten meghalt. Hétfőn temették el a Kerepesi-temetőben.

Domonkos Kálmán polgári iskolai igazgató, 45 éves korában Budapesten meghalt. Kedden temették Dunapatajon.

ELEGÁNS DÁMA

HISZEN A KARJÁN

LONGINES

A SVÁJCI ÓRAREMEK

— **Bonyodalmak az aranyrejtegető Dworák bünügyében.** Dworák Norbert aranyrejtegetésével kapcsolatosan, ujabb bünügy foglalkoztatja az uzsorabiróságot. Az ügyészség két ujrafelvételi kérelmet terjesztett elő. Ujrafelvételi kérelemmel élt az alapbünügyben, amely megszünt, minthogy Dworák Norbertet elmebeteggé nyilvánitották és ujrafelvételi kérelemmel élt abban az elkobzási ügyben is, amelyben a tábla a közelmultban hozott olyértelmü határozatot, amely szerint a kiszabott vagyoni elégtétel megfizetésén felül, az utóbb megtalált aranykészlet elkobzásának nem lehet helye. Az uzsorabiróság *Dorosytanácsa* előtt dr. *Baksay Miklós*, Dworákék képviseletében, a tárgyalás elnapolását kérte, mert a tárgyalásra szóló idézést csak három nappal ezelőtt kapta kézhez. A törvényszék a kérelmet elutasitotta, mire dr. Baksay a tanács ellen *elfogultsági kifogást jelentett be.* Ezt azzal okolta meg, hogy az ujrafelvételi tárgyalás során az alapperben eljárt tanács lehetőleg mellőzendő. A birósághan három tanácsa van, amely hasonló ügyekben eljár, tehát szükségtelen, hogy az ujrafelvételi ügy ugyanahhoz a tanácshoz kerüljön, amely már régebben állást foglalt és amelynek álláspontjával szemben a felsőbiróság ellenkező döntést hozott. A törvényszék *a védő kifogását elutasitotta.* Ezután *Kotsis Miklós* főügyészhelyettes bejelentette, hogy a lipótmezei elmegyógyintézet igazgatóságának átirata szerint, *Dworák Norbert mint közés önveszélyes elmebeteg áll kezelés alatt.* Kérte az Igazságügyi Orvosi Tanács megkeresését Dworák elmeállapotának megvizsgálása végett. A biróság végzést hozott, amely szerint *az indítvány fölött az egész ügy anyagának ismertetése után dönt.* A főügyészhelyettes erre *felfolyamodást jelentett be, amelyet a biróság visszautasitott.* A főügyészhelyettes *a visszautasitó határozat ellen is felfolyamodást jelentett be*, mire a tanács ugy döntött, hogy az ujabb felfolyamodást a Kuriához felterjeszti. Ezzel a tárgyalás befejeződött.

— **Takarót és bundát csak a hadsereg vásárolhat Romániában.** A romániai közellátási minisztérium megtiltotta, hogy takarókat, pokrócokat és bundákat adjanak el. Ezeket a cikkeket kizárólag a hadsereg veheti meg. A minisztérium részére azonnali hatállyal zárolták a marha- és juhvágások során nyert nyersfaggyu-készleteket.

— **Itéletek a zsidótörvény megszegése miatt.** A VI. kerületi rendőrkapitányság özv. *Popper Vilmosné* divatáruház tulajdonosnőt 10 napi elzárásra átváltoztatható 500 pengő pénzbüntetésre itélte, mert zsidó alkalmazottainak fizetését nem csökkentette az előirásoknak megfelelően. Ugyancsak a VI. kerületi rendőrkapitányság 20 napi elzárásra átváltoztatható 3000 pengő pénzbüntetésre itélte a Szerencse sorsjegyárusitó rt. tulajdonosát, Guttmann Gézát, a zsidótörvény többrendbeli kijátszása miatt.

Egyesületek és előadások

Vitéz dr. Bénárd Ágostné és Domszky István, a MHTE elnökei, hivatkozással a Főmélt. Asszony szózatára, felhivják az angoranyul-tenyésztőket, hogy mindegyikük tehetősségéhez mérten ajánljon fel angoragyapjut vagy fonalat ermelegitők céljára. Az egyesület a felajánlott anyagot egyöntetüen festve a Vöröskereszthez juttatja. Az ermelegitőket a rendes vastagságu fonalból, 68 szemre kezdve, 3-as tüvel 1 sima, egy forditott, vagy 2 sima, 2 forditott szemmel, legalább 16 cm. hosszura kell kötni. Akinek nincs módja kötni, ajánljon fel fonalat erre a célra. Egy pár ermelegitőhöz 4 deka angorafonal szükséges. Az is jelentkezzék, aki csupán kötést vállal ingyen. Az ermelegitők és a fonal összegyüjtését a Magyar Háziynultenyésztők Egyesületének elnöke: Domszky István (Kispest, Bercsényi-u. 58.) vállalta. Az adományok hozzá küldhetők október 15-ig. A felajánló nevét és lakcimét a Seemann-kávéházban irják össze minden hétfőn délután 4-től 6-ig.

A Magyar Művelődés Házában szerdán délután öt órakor nyilik meg ünnepi diszelőadással a budapesti tankerületi főigazgatóság és a Székesfővárosi Népmüvelési Bizottság Szülők Iskolája. Az ünnepélyes megnyitón vitéz Fraknói József kir. főigazgató, Kornis Gyula titkos tanácsos, egyetemi tanár, Degré Miklós ny. itélőtáblai elnök, titkos tanácsos és Kemenes Illés főigazgató tartanak előadást. Jegyek 10, 30 és 50 filléres áron kaphatók a Népmüvelési Bizottságnál és a Magyar Művelődés Háza pénztáránál.

Széchenyi István és Teleki Pál emléke a cserkészeknél. Vasárnap a budapesti cserkészparancsnokok gróf Teleki Pál emlékének áldoztak ülésükön, amelyről diszküldöttség vitt koszorut a volt tb. főcserkész sirjára. A budapesti és pestkörnyéki kerület parancsnoki napján Papp Antal orsz. elnökkel az élen megjelentek a cserkészszövetség vezetői és ismertették a cserkészszövetség terveit és elgondolásait a cserkészet jövőjére vonatkozóan. Pirovszky Lajos kerületi elnök előadásában Széchenyi eszméinek és a cserkészet célkitüzéseinek szoros kapcsolatát mutatta be.

A HONSz országos választmánya dr. Ertl János egyetemi tanár elnökletével ülést tartott. A felszólalók a járadékok rendezését, a rokkanttörvény módositását, a felülvizsgálati sérelmek orvoslását szorgalmazták. Ertl János elnök ismertette a HONSz szociális, egészségügyi és családvédelmi célkitüzéseit.

Az Országos Szent Gellért Egyesület vasárnap délelőtt a tabáni plébániatemplomban tartott szentmise után a Gellértszobor előtt ülte meg a főváros védőszentjének, Szent Gellértnek emlékét és az egyesület fennállásának huszadik évfordulóját. Dr. Tarcai Ferenc elnök beszélt Szent Gellértről, az engedelmesség szentjéről. Este ünnepies keretek között adták át a gellérthegyi Kegyhely gondozását az odatelepitett Pálosoknak.

Budapest Székesfőváros Népmüvelési Bizottsága október első napjaiban kezdi meg az 1941—42. tanév első félévét. Harminc müvelődési telepen igyekeznek kielégiteni a tanulni vágyó munkás- és középosztály szellemi igényeit. Ezeken a telepeken kulturális jellegü, kereskedelmi, ipari, iparmüvészeti, idegennyelvü női gyakorlati és elméleti tanfolyamok nyilnak meg. A Szabad Egyetem is október első napjaiban kezdi meg uj félévét. A Magyar Müvelődés Háza (Városi Szinház), az idei évadban is kizárólag a fővárosi népmüvelés céljait szolgálja.

A MANSz kassai csoportja Szent-Imrey Pál indítványára diszelnökké választotta volt elnökét, vitéz Szombathelyi Ferenc vezérkari főnök feleségét. Uj elnökké báró Scheli Péter főispán feleségét választották meg.

Szebb lesz a nő

Divatcsarnok ruhában!

Kérje most megjelent ingyenes Magyar Divatlapunkat
Budapest, Rákóczi-út 70-72

— **Kapi püspök a keresztyénség védelméről.** *Kapi Béla* ev. püspök, titkos tanácsos, egyházkerülete elé benyujtott jelentésében foglalkozik a világhelyzettel. Itéletet látunk abban — mondja többek között —, hogy szembekerültünk az Isten ellen küzdő orosz szovjettel. Ma a keresztyénség védelméről is jövendőjének biztositásáról van szó. Mindenesetre kivánatos azonban, hogy a *kereszt necsak jelvény legyen, hanem maga a Krisztus.* Szolgálatot kell igényelnie a keresztyénségnek, nem pedig hatalmat. Az uj világalakulás nem akarhat mást, mint hogy az igazság, jog, szeretet érvényesüljön. Egyházunknak vállalnia kell a történelmi idő nehéz kötelezéseit. Mindenekelőtt komoly önvizsgálatot kell tartania. Kötelessége az egyháznak, hogy idegen, esetleg ellenséges áramlatokkal szemben védelmezze az egyháznak Istentől adott szolgálatát. A modern elgondolások, kisérletezések és ellene inditott harcok közt elnémithatatlanul meg kell szólaltatnia Isten örökigazságu akaratát.

— **Rendőri hirek.** Vasárnap éjjel betörők jártak *Pártos Imrénének* Üllői-ut 64. sz. házban levő harmadik emeleti lakásán. A betörők a folyosóra nyiló éléskamra nyitott ablakán keresztül másztak be a lakásba, ott felfeszitették a szekrényeket és 4500 pengő értékü ruhanemüt és 500 pengőt elvittek. — *Laub Éva* 20 éves tisztviselőnő a Dob-utca 32. sz. alatti lakásán altatószerrel megmérgezte magát. — Özv. *Oborzil Rezsőné* mindenes Kispesten, a Szondy-tér 2. sz. házban borotvával elvágta a nyakát. Állapota életveszélyes. — *Török József* 15 éves tanuló Rákospalotáról hétfőn délután kirándult a Ronka-hegyre. A sziklákon megcsuszott és egy 4 méteres mélységbe zuhant. Sulyosan megsérült. — *Szabó Ferenc* napszámos a Munkás-utca 16. sz. házban ruhát tisztitott benzinnel, közben a benzin meggyulladt, lángbaborult a ruhája és harmadfoku égést sebeket szenvedett. Életveszélyes állapotban került a Magdolna-kórházba. — *Kékesi Tiborné* magánzónő és 15 éves háztartási alkalmazottja, *Kozma Margit*, az Izabella-utca 62—64. sz. házban ételmérgezést szenvedett. Állitólag rovarpor került az ételükbe. A Rókus-kórházban ápolják őket.

— **Ismét jár a hajó Szeged és Csongrád között.** A rendkivül magas vizállás miatt eddig szünetelő személyhajójáratokat Csongrád és Szeged között október 1-én, szerdán ismét megnyitják. A hajó hetenkint háromszor és pedig hétfőn, szerdán és szombaton közlekedik.

SZINHÁZ-ZENE

Déryné tekintetes asszony

A miskolci Szent Anna-temetőben — néhány évtizeddel ezelőtt még nagyleányok temetőjének hivták — egyszerű, fehér márvány sirémlék áll, rajta a felirás: Széppataki Róza magyar szinművésznő hamvainak — a nemzeti kegyelet. Szül. 1793 dec. 24. Meghalt 1872 szeptember 29. Néha-néha egy kis csokor, virágszál is kerül a sirra, de rendesen kopár, elhagyatott.

Pedig Dérynné Széppataki Róza a magyar színészet hőskorának egyik leglelkesebb, legnépszerűbb alakja volt. 15 éves korában beállt a vándorszínészek közé, velük barangolt Thália nyikorgó, ütött-kopott szekerén ázva, fázva, uttalan utakon az egész országon végig. A magyar színészetnek ekkor még Pesten nem volt hajléka. A Váci-uti Hackerszálló termében, vagy a dunaparti körbástyában, a Rondellában játszottak, feltéve, ha Grimm, a német direktor megengedte, akkor is a kora délutáni órákban, hetenkint legfőllebb kétszer-háromszor. De azért Dérynét hirneve elterjedt és amikor egy alkalommal „párbajt vivott" az egymillió forint költséggel felépült német szinház dédelgetett primadonnájával, tomboló sikert aratott és még azok is ujjongva tapsoltak, akik azzal a föltett szándékkal mentek a szinházba, hogy a magyar énekesnőt kifütyülik. Le is szerződtették volna őt azonnal, hivták, csalogatták külföldre, de ő csak visszatért magyar vándorszinész társaihoz.

1852-ben vonult vissza a szinpadtól. Élete hátralevő részét betegeskedve, később félig megvakulva, elhagyottan, nyomorogva morzsolgatta. Ekkor irta és részben tollba mondotta életének történetét, amely nemcsak a színészet hőskorának maradandó kutforrása, de mint irodalmi mű is egyike a legkiválóbbaknak.

Dérynének a boldogságból kevés jutott osztályrészül. Csodálták, ünnepelték, dicsőséget aratott, de boldog nem volt. Mindenkiben csalódott. Férjében, barátaiban, udvarlóiban (köztük volt Katona József is, aki egyik darabjában kegyetlenül ki is gunyolta).

Amikor 1923-ban a miskolci szinház százéves jubileumát ünnepelte, a törvényhatóság Dérynéről utcát nevezett el és azon a házon, amelyben lakott, emléktáblát helyezett el.

(—rdy.)

• **A Magyar Vörös Kereszt honvédeinkért.** A Magyar Vörös Kereszt a katonai hatóságok támogatásával, a magyar rádió közreműködésével a Németországban nagy sikereket elért hangversenyekhez hasonlóan „Vörös Kereszt kivánsághangversenyeket" rendez. Ezeket a hangversenyeket kiváló művészek önzetlen közreműködésével igen népszerü helyárakkal a Magyar Művelődés Házában fogja megrendezni. A rádió által közvetitett kivánsághangversenyek érdekessége, hogy a sebesült, beteg és szabadságos katonákat a nagyközönség hivja meg, még pedig olymódon, hogy a Vörös Kereszt központjában megváltja a jegyet, amit azután kiadnak a kórházaknak. A hangversenyek teljes bevételét a harcoló katonáinknak küldendő vöröskeresztes szeretetcsomagok javára forditják.

Az első vöröskeresztes kivánsághangverseny okt. 12-én este 7 órai kezdettel lesz a Magyar Művelődés Házában. Az első hangversenyen közreműködnek: Rökk Marika, Dayka Margit, Honthy Hanna, Szörényi Éva, Kiss Manyi, Abonyi Géza, Jávor Pál, Kiss Ferenc és még sokan mások. Ezenkivül közreműködnek még az első honvédgyalogezred szimfonikus zenekara, a légierők fuvószenekara, a Ludovika énekkara, a rádló zenekara és Sáray Elemér cigányzenekara. A kivánsághangversenyeken a szinház páholyait és a nézőtér egy részét kizárólag a sebesült, beteg és szabadságos katonáknak tartják fenn.

A sebesült és beteg katonák jegyeit csak a Vörös Kereszt központjában (Budapest, Baross-u. 15. I. em.) lehet elővételben okt. 10-ig megváltani. A katonáink részére megváltott jegyekhez mellékelt meghivón ki kell tölteni a meghivó nevét.

A kivánsághangversenyeken kivül a Magyar Vörös Kereszt gondoskodni kiván a sebesült és szabadságos katonák rendszeres szórakoztatásáról és ezért fölkérte a fővárosi szinházakat és szórakoztató üzemeket, hogy a Vörös Kereszt utján katonáink részére előadásokat rendezzenek. A Vörös Kereszt kérése a legnagyobb megértésre talált és máris több ilyen felajánlás érkezett. Az első ilyen előadást a Fényes Cirkusz kedden délután és este rendezi. A meghivott sebesült katonákat a Vörös Kereszt szállitja autobuszokon a kórházakból az előadásra. A közeljövőben az ilyen előadások egymást fogják követni a hazáért folytatott harcokban megsebesült hős honvédeink szórakoztatására és örömére.

• **A Marnitz-hangversenyvállalat művészi programja.** Az ujonnan alakult *Marnitz-hangversenyvállalat* hétfőn tájékoztatta a zenei sajtót művészi programjáról. *Marnitz Frigyes*, a vállalat igazgatója, majd *Albert Ferenc* hegedümüvész, mint művészeti igazgató ismertették a hangversenyvállalat célkitüzéseit, amelyek elsősorban *a magyar zenei kultura fejlesztésére és fiatal zenésztehetségeink érvényesülésének elősegitésére* irányulnak. Az első hangversenyév egész sorát mutatja be uj magyar művészeknek és műveknek, de közreműködik *Dohnányi Ernő* is. Nagy tetszés fogadta Marnitz Frigyes bejelentését a *Magyar Zene Házának* megteremtéséről, amely hivatva lesz megoldani Budapest régóta vajudó hangversenyterem-problémáit. Évenként megtartandó Zenenapok, ebben az évben pedig nagyszabásu Mozart-emlékhangverseny és Bartók—Kodály jubileumi hangversenyek állnak — többek közt — az uj hangversenyvállalat programjának élén, amelynek eredményei elé érdeklődéssel tekinthet a magyar zenei világ.

Rövid hirek

Bónyi Adorján „A milliomos" cimü uj vigjátékának főpróbáját kedden este tartja az uj Magyar Szinház. A vigjáték főszerepét *Csortos Gyula* játssza, ki egyben rendezője is a darabnak.

*

Dr. Németh Antalnak, a Nemzeti Szinház igazgatójának könnyebb természetü megbetegedése miatt külföldi utja néhány napos halasztást szenved. Ez azonban nem változtat a frankfurti Városi Szinházzal, a drezdai Városi Szinházzal, továbbá a berlini Schiller Theaterrel történt megállapodások munkarendjén. Németh Antal munkatársai ugyanis változatlanul az eredeti időpontban utaznak Németországba, igy Horváth János, a Nemzeti Szinház díszlettervezője hétfőn Frankfurtba utazott, hogy bemutassa Hans Meissner főintendánsnak a „Wallensteintrilógia" számára készitett díszlet- és kosztümterveit, továbbá, hogy a kulturcsere-akció keretében előkészitse a további tervek megvalósulását. Szücs László, a Nemzeti Szinház dramaturgja kedden utazik Berlinbe, hogy ott Heinrich Georgenak, a Schiller Theater intendánsának budapesti vendégrendezése ügyében a részletkérdéseket tisztázza.

*

A 100 éves Skót Misszió okt. 8-án székházában Karinthy—Kosztolányi-emlékestet rendez. Szerb Antal egyetemi m. tanár tart bevezető előadást és Ascher Oszkár adja elő a két halhatatlan költő legszebb müveit.

*

Dr. Ember Nándor zongoraművész, a spanyol-magyar kulturális kapcsolatok lelkes munkása okt. 2-án, csütörtökön este ½9 órakor a Népmüvelési Bizottság rendezésében megismétli tavalyi spanyol estjét a Zeneművészeti Főiskola nagytermében.

MOZI

Szerdán lesz a „Leányvásár" filmoperett bemutatója

Az operettek közül sok olyan van, amely — régi emlékek felidézése folytán — már csak az idősebb nemzedéket szórakoztatja, sok olyan, amelyet a mai fiatalok dudolnak, de nagyon kevés könnyü daljáték arathat osztatlan tetszést a közönség széles rétegeiben. Ilyen operett pl. a „Leányvásár", *Jacobi Viktor* fülbemászó dallamokban gazdag, bűbájos műve, melyet senki sem felejtett el.

Ezért hisszük, hogy szerencsésen választott *Széll István* „producer" és *Podmaniczky Félix* rendező, amikor a „*Leányvásár*"-t rögzitette meg a pergő filmszalagon. *Fényes Szabolcs*, a zenei vezető, gondosan vigyázott, hogy az operett eredeti partiturájának aranyos dallamai közül egyetlen egy se sikkadjon el, hogy mindegyik felcsendüljön a mozi hangszórójában is. A sikert másfelől parádés szereposztás biztositja. *Szeleczky Zita*, a közönség kedvence, már eddig is dalolgatott olykor filmen, de ez lesz első igazi énekes szerepe. A legnehezebb éneklési mesterfogásokat viszont *Sárdy János*, az Operaház fiatal tenoristája viszi végbe meleg, bársonyos hangjával. Ráadásul a legkitünőbb komikusok: *Kiss Manyi*, *Vaszary Piroska*, *Latabár Kálmán* és *Bilicsi Tivadar* gondoskodnak a nevettetésről is. Azt sem hagyhatjuk említés nélkül, hogy az uj életre támadt „*Leányvásár*" cselekménye Erdélyben játszódik le; tehát elragadóan szép külső felvételeket kapunk az erdélyi havasokról, a Gyilkos-tóról és környékéről.

Az uj magyar filmoperettet, amely elé szakmai körökben is fokozott várakozással néznek, szerdán mutatja be a *Royal-Apolló* és az *Atrium*.

Tisztitsa

meg szervezetét a belekben felhalmozódott salaktól, ha nincs is éppen székrekedése. Jó tisztitó hashajtó a DARMOL

CSILLÁRT METEOR csillárgyárnál vásároljon. Podmaniczky-utca 27. Józsefkörut 44.

Kétlovas teherkocsit 60—80 mázsa teherbirásut megvételre keresek. Ajánlatokat „Binder 6032" névre fők.

SÜRGŐSEN KERESÜNK SZODAGYÁRTÁSBAN, főkép elektrolytikus eljárásban tökéletes gyakorlati szakembert, aki esetleg csak a beállitás és beindítás kidolgozását felelősség mellett vállalja. Ajánlatokat kérjük „Gyakorlati szakember 9648" jeligére Blockner J. hirdetőirodájába, Városház-utca 10. 6036

Előkelő budapesti iparvállalat keres fiatal, néhányéves gyakorlattal rendelkező, őskeresztény származásu

folyószámlavezetőt

Ajánlatok eddigi gyakorlat, fizetési igények és referenciák megjelölésével „F. V. 3543-6038" jeligére főkiadóba kéretnek.

SPORT

Vitéz Béldy Alajos hazaérkezett

Vitéz *Béldy Alajos* vezérőrnagy, országos ifjusági vezető, vitéz *Tárcay-Felicides Román* min. osztályfőnök, a társadalmi sport vezetője, vitéz *Kudriczy István* ezredes, országos leventeparancsnok, dr. *Misángyi Ottó* tanügyi főtanácsos, a testnevelési főiskola igazgatója és az országos sportközpont vezetője, németországi és olaszországi utjukról Bécsen át vasárnap éjjel hazaérkeztek. A magyar testnevelés vezetői péntektől tartózkodtak Bécsben.

A csepeli WMFC áll a nemzeti bajnokság élén

A labdarugó bajnokságban a hetedik forduló igen erős, küzdelmes mérkőzésekkel kitünő sportot nyujtott. Az élcsoportból csak a csepeliek és a ferencvárosiak győztek, mindkét együttes hatalmas küzdelmet vivott egyenrangu ellenfelével, a többi öt csapat döntetlent ért el. Meglepő volt, hogy az Ujpest Szolnokon már 4:0 arányban vezetett, végül mégis döntetlennel volt kénytelen megelégedni. Pompás küzdelem folyt a Szeged—Nagyvárad mérkőzésen, amely gól nélküli döntetlennel végződött. Meglepő még a MÁVAG sima győzelme az Elektromos ellen. A vezető csapatok közül a csepeli Diósgyőrött szerezte meg a két pontot, a Ferencváros pedig Kolozsvárott a szünetig egyenrangu helyi együttessel szemben tal egyformán az élen, de 6—6 ponttal mögöttük tömörült öt csapat is: a szabadkai Vasutas, a győri ETO, a két soproni együttes és a pécsi DVAC.

Gamma—Salgótarján 1:1, Lampart—Kispest 3:1, MÁVAG—Elektromos 2:0, WMFC—Diósgyör 1:0, Ferencváros—Kolozsvár 4:2, Ujpest—Szolnok 4:4, Szeged—Nagyvárad 0:0 és Ujvidék—Sz. Vasutas 3:1.

Sorrend: 1. WMFC 12 p. 2. Ferencváros és 3. Ujpest 11—11 p. 4. Szeged 10 p. 5. Gamma, 6. Nagyvárad és 7. Szolnok 9—9 p. 8. Ujvidék 7 p. 9. Diósgyör, 10. Kolozsvár és 11. Salgótarján 6—6 p. 12. Elektromos és 13. Lampart 5—5 p. 14. MÁVAG 4 p. 15. Kispest és 16. Sz. Vasutas 1—1 p.

A legnagyobb a vetélkedés a Zrinyi-csoportban, ahol Érsekujvár, Szombathelyi FC és Tokod áll 8—8 pont-

A Mátyás-csoportban pontveszteség nélkül csupán a Marosvásárhelyi SE áll, egy pontig felzárkózott mögéje a Dunakeszi Magyarság, további egy ponttal van hátrányban Debrecen és Kolozsvár vasutascsapata: a DVSC, ill. a Kolozsvári MÁV.

A Rákóczi-csoport élén budapesti csapat áll: a B. Vasutas öt mérkőzésből szerzett tiz ponttal. A fővárosi Vasas, a Miskolci Vasutas és a kárpátaljai Russzj a nyolc pontos csapatok.

Az atléták Széchenyi-emlékversenye

A MAC által rendezett atlétikai versenyen a rendező egyesület atlétái szerezték meg az elsőbbséget. A versenyek iránt igen nagy érdeklődés nyilvánult meg. Az eredmények egy része kitünő.

100 méter. (Király-dij.) 1. Csányi UTE 10.9 mp. 2. Gyenes MAC 11 mp. — 200 méter. (József kir. herceg dija.) 1. Csányi 22.2 mp. 2. Gyenes 22.4 mp. — 400 méter. 1. Góbi BBTE 50.4 mp. 2. Marosi (Testvérség) 50.9 mp. — 5000 méter. 1. Szilágyi BBTE 14 p. 44.2 mp. 2. Csaplár MAC 14 p. 46.4 mp. — 3000 m. akadályfutás: 1. Szilágyi 9 p. 30.2 mp. 2. Szabó Miklós MAC 9 p. 39.6 mp. — 110 m. gát. 1. Dr. Szabó MAC 15.2 mp. 2 Hidas BBTE 15.4 mp. — Magas. 1. Gáspár (Mávag) 1.80 m. 2. Tordai FTC 1.75 m. — Rud. 1. Zsuffka MAC 3.90 m. 2. Kovács MAC 3.80 m. — Hármas. 1. Dusnoki MAC 14.05 m. 2. Dr. Kapros (Debrecen) 14.05 m. — Suly. 1. Németh (Beszkárt) 14.62 m. 2. vitéz Csapó MAC 14.38 m. — Gerely. 1. Várszegi MAC 65.42 m. 2. Horváth (Diósgyör) 59.86 m. — Kalapács. 1. Négyi MAC 47.23 m. 2. Dr. Rácz MAC 43.90 m. — 10x100 méter. 1. MAC 1 p. 48.8 mp. 2. BBTE 1 p. 49.4 mp.

A vidék birkózóbajnokságait Ózdon rendezték meg. Bajnoki cimet nyert légsulyban Tőzsér, pehelysulyban Dobó, könnyüsulyban Gál, weltersulyban Mihályfi, középsulyban Németi, félnehézsulyban Szaniszló és nehézsulyban Tarányi. A keleti kerület tagja Mihályfi, Németi és Tarányi, a déli kerülethez tartozik Dobó, Gál és Szaniszló, végül Erdélyt képviseli Tőzsér.

A Szent Korona-Kupa labdarugótorna döntőmérkőzésén a felvidéki csapat 3:1 arányban győzött az északdunántuliak ellen, mig az ifjusági mérkőzésen az északdunántuli együttes 2:1 arányban győzött. A kupa győztese igy a felvidéki kerület.

Az évzáró kerékpáros pályaversenyen a Szücs-emlékversenyt Pelvássy nyerte meg, az egyórás motorvezetéses verseny érdekessége volt Karaki elsősége Patakival és Szekeressel szemben.

A női tenniszcsapatbajnokságban megtartott találkozók eredménye: BEAC—BLKE 6:0, BBTE—MAC 3:3, BEAC—MAC 4:2 és BSE—BBTE 3:3. A bajnokságban a BEAC 6 ponttal áll az élen.

A népligeti két km-es kerékpáros versenyszakaszon megtartott ötvenkörös száz kilométeres bajnoki verseny döntőjében Éles (FTC) a bajnok. Ideje 2 óra 55 perc 13 mp megfelel 34 km 250 m óránkinti sebességnek.

A horvát labdarugóválogatott Zágrábban 5:2 (3:0) arányban győzött a szlovenszkói együttes ellen.

A magyar tenniszcsapat jövő héten Berlinben utazik, hogy résztvegyen a németek ellen a Róma Kupa viadalon. Tóth László szövetségi kapitány a lejátszandó négy egyes mérkőzésre Asbóthot, Gáboryt, Szentpéteryt és dr. Mayert, a két páros játékra pedig az Asbóth, Mayer és Gábory, Katona párokat jelölte.

LÓVERSENY

A kedd. ügetőversenyek programja

Az ügető szeptemberi mitingjének utolsó napján tiz futam szerepel a programon. Ujból nagyon sok ügetőt inditanak, fogadási alkalom lesz tehát bőven. A győztesekre rámutatni természetesen a nagy mezőnyben nehéz. Kedden különösen megneheziti a tipelést az a körülmény, hogy sok esélyes, már nagyon is győzelemre érett ló indul. Tipjeink: I. Billy—Csakugyan, II. Cilley—Hádli, III. Muki—Trencsén, IV. Csapláros—Kovács II. hajtás, V. Kovács II. hajtás—Fokos, VI. Cirill F.—Oculi, VII. H. Palo—(Arion)—Adam the Harvester, VIII. Tarzán—Napsugár, IX. Ballada II.—Cheti, X. Angyalka—Csibész.

Bohém nyerte a Szent László dijat

A Szent László-dijban, a kétéves telivérek egyik legfontosabb küzdelmében 1940-ben is kikapott a 6/10-reás favorit Top weight és ugyanez a sors érte 1941-ben a 6/10-reás favorit Csórit is. Igaz ugyan, hogy az 1300 méteres távu versenyben Csóri csak „rövid fejhosszal", tehát mintegy 10—15 centiméterrel lett második és egy ilyen rövid fejhossz bosszanthatja a tulajdonost, idomárt, lovast és a fogadót egyaránt, valójában azonban Csóri legyőzője, Bohém ezuttal könnyü nyerő volt. Mi előre féltünk, hogy Csóri elveszti a harmincezer pengős dijat. Féltünk azért, mert kétéveseink 1941-ben hol jól, hol rosszul futnak. Nem mutatnak egyenletes formafejlődést, sőt rendszerint előbbi formájukat sem tartják. Ezen a téren ime Csóri sem kivétel. Tizennégy nappal előbb Csóri 1200 méteres távon két és fél hosszal járt Bohém előtt, most az 1200 méteres távnál jóval mögötte galoppozott. Bár az is lehet, hogy a szeszélyes Bohém szárnyalja ezuttal messze tul előző formáját. Bohém egyszer már csorbenhagyta hirét, ezért vasárnap kevesen fogadták és igy győzelmére sokat fizetett a géppénztár. Az bizonyosnak látszott vasárnap, hogy Csóri még távolról sem volt olyan különleges klasszisu telivér, amely Bohém, Tűzharcos, Görgény stb. között 6/10-reás oddsot megért volna. A fogadók azonban sokszor téves uton járnak, ezuttal is csak Csórit fogadták, ugyhogy a ringből Csóri veresége után szinte egyetlen fillér sem került vissza a fogadókhoz. A versenynek egyébként érdekes csattanója volt. Bohém tulajdonosa: Zboray László, az Urbán-féle nagybirtok társbérlője közvetlen a verseny lefutása után Alt László zsokének, Bohém lovasának gratulált. Alt László, mielőtt visszamázsálták volna, fogadta a készoritással járó gratulációit és ezzel vétett a versenyszabályok ellen. Bekövetkezhetett volna Bohém diszkvalifikálása is, a versenyintézőség azonban megelégedett azzal, hogy Alt lovast 1000 pengővel megbüntette. Részletes eredmények: I. Őszi nagy gátverseny (2800 m). 1. Blue Boy (Hauser), 2. Basil (Mészáros). F. m.: Pandora, Sanbloc (elb.) 3½, ¾ h. Tot. 10:14, 46. — II. 1. Ruszinszkó (Weissbach), 2. Hilversum F. m. 2 ló. 1¾, 5 h. Tot. 10:22, 106. — III. 1. Eszter (Prékl), 2. Perecseny, 3. Veszső. F. m. 7 ló. ½, ötnegyed h. Tot. 10:75, 21, 28, 17, 591—181. A győztesre ajánlat nem történt. — IV. Szt László-dij (1300 m.) 1. Bohém (Alt), 2. Csóri (Gutai), 3. Tűzharcos (Klimscha). F. m. Görgény (IV-ik), Claudius, Berkes, Tiresome. Fejh. 2½, ½, 1½ h. Tot. 10:87, 15, 11, 13, 214. — V. 1. Szekler (Klimscha), 2. Csutak, 3. Dividenda. F. m. 5 ló. 1, ½ h. Tot. 10:62, 17, 16, 13, 323. — VI. 1. Tandij (Pfendler), 2. Torzsa, 3. Kortes. F. m. 9 ló. ¾, nyakh. Tot. 10:100, 24, 41, 19, 708—226. A győztest 2200 pengőért a Honvéd Versenyistálló vette meg. — VII. 1. Como (Csömöri), 2. Lókötő II, 3. Láncos. F. m. 9 ló. ötnegyed, fejh. Tot. 10:140, 41, 48—32, 1451—1189. — VIII. 1. General (Gill), 2. Harcias, 3. Ipolyság. F. m. 9 ló. Nyakh., 1½ h. Tot. 10:76, 29, 60, 32, 642—412.

SZINHÁZAK	OPERA (3, ½8)	NEMZETI (½4, ½8)	VIG (½4, 8)	KAMARA (½4, 8)	UJ MAGYAR (4, 8)	MADÁCH (½4, 8)	ANDRÁSSY (½4, 8)	FŐVÁROSI (4, 8)	VÁROSI (½8)
Kedd	Varázsfuv. A. 1.	A piros b. III. 2.	Marie-Rose H.	Kaland	Ny. főpróba	IV. Henrik	Boldoggá t. L.	—	Filmmüs. (4, ½7)
Szerda ...	Hegyek alj. E. 1.	A piros b. IV. 2.	Marie-Rose S.	Kaland	A milliom. Bem.	IV. Henrik	Boldoggá t. M.	—	Szülők isk. (5)
Csütörtök .	Rigoletto B. 2.	A piros b. V. 2.	Marie-Rose K.	Kaland	A milliomos E.	IV. Henrik	Boldoggá teszlek	—	Filmmüs. (4, ½7)
Péntek ...	Hovans. C. 2. ½7	A piros b. VI. 2.	Nyári zápor	Kaland	A milliomos F.	IV. Henrik	Boldoggá teszlek	Csodatükör	Filmmüs. (4, ½7)
Szombat ..	Pillangók. D. 2	A piros b. VII. 2.	Marie-Rose	Kaland	A milliomos	IV. Henrik	Boldoggá teszlek	Csodatükör	Müsoros est
Vas. d. u.:	—	Csongor és Tünde	Marie-Rose	Kaland	A milliomos	IV. Henrik	Boldoggá teszlek	Csodatükör	—
Vas. este:	—	A piros b. VIII. 2.	Marie-Rose T.	Kaland	A milliomos A.	IV. Henrik	Boldoggá teszlek	Csodatükör	Aida V. III. 1.

KAMARA VARIETÉ (Hétk.: ½8. — Csüt., szom.: 6, 8. — Vas. és ünnepnap: ½4, ¼7, 9). Naponta: Ramazuri. — Valamennyi előadás: akcióban. — **KOMÉDIA** (½5, ½9). Csütörtökig: Minden tehén fekete. — Péntek: nincs előadás. — Szombattól: Utazás a holgy körül. — **ROYAL** (½5, ½9). Naponta: Fortissimo. — **NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK** (Podmaniczky-u. 8.) (4, 8) Baj van a mennyorsz. — Péntek: Toldi. — Csüt., szom., vas. d. u.: Soktudó fiu. — **FÉNYES CIRKUSZ** (4, 8). Ma kétszer: Marimba stb.

SZINHÁZAK MÜSORA

Opera. Varázsfuvola. Mozart 2 felv. dalm. (Pilttl Lea, Rösler, Korék) (A. 1. bérl.) (½8). — **Nemzeti.** A piros bugyelláris. Cseppreghy 3 f. népszinmüve (Nagy I., Abonyi, Major) (III. 2. bérl.) (½8). — **Vig.** Marie-Rose. Wicheller és Gouriadec 3 f. vigj. (Tolnay K., Somlay, Ajtay) (H. bérl.) (8). — **Kamara.** Kaland. Márai S. 3 f. szinm. (Rajnay, Tőkés A., Jávor) (8). — **Magyar.** „A milliomos" ny. főpr. (8). — **Madách.** IV. Henrik. Pirandello 3 f. trag. (Várkonyi, Sulyok M., Greguss) (8). — **Andrássy.** Boldoggá teszlek. Vaszary G. 3 f. vigj. (Muráti L., Hajmássy, Vaszary P.) (L. bérl.) (8). — **Városi.** Filmmüsor (4, ½7).

MOZIK MÜSORA

ÁTRIUM. (T.: 15—40—24.) Egymásért (½6, ½8, ½10; szomb., vas. és ünn. ½4-kor is).

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 181—244.) A Kormányzó Ur a vezéri főhadiszálláson. A szövetségesek előnyomulása. Széchenyi jubileum. Fehér veszedelem. Magyar, Ufa, Luce, Fox hiradók. D. e. 10-től éjfélig.

CASINO. (T.: 383-102.) Walt Disney parádé. Huncut kis kacsák (½6, ¾8, ¾10; szomb., v. és ünn.: ½4-kor is).

CITY. (T.: 111-140.) Walt Disney szines mesterfilmjei: Huncut kis kacsák. (¾6, ¾8, ¾10; szomb., v. és ü.: ¾4-kor is).

CORSO. (T.: 182—818.) Háry János (½6, ½8, ½10; szom., vas. és ünn.: ½4-kor is).

DÉCSI. (T. 125-952.) Becsületből elégtelen (5, ¼8, ½10; szom., vas., ünn.: ¾3-kor is).

FORUM. (T.: 189-543.) 4-ik hétre prol.! Ne kérdezd, ki voltam! (¼6, ½8, ¾10; szomb., vas. és ün.: ¼4-kor is).

HIRADÓ. (T.: 222-493.) A Kormányzó Ur a vezéri főhadiszálláson. A szövetségesek előnyomulása. Széchenyi jubileum. Fehér veszedelem. Magyar, Ufa, Luce, Fox hiradók. D. e. 9-től éjfélig.

KAMARA. (T.: 423-901.) Az elsodort ember. (Naponta: 11, 2, 4, 6, 8, 10.) Első három mérsékelt.

OMNIA. (T. 130-125.) 6-ik hétre prol.! Csákó és kalap (5, ¼8, ½10; szomb., v. és ü.: 3-kor is).

PALACE. (T.: 221-333) 2-ik hétre prol.! Közbelép a felesége. (Naponta: 11, 2, 4, 6, 8, 10.) Első három mérsékelt.

RADIUS. (T.: 122-098.) 7-ik hétre prol.! Intermezzo (½6, ¾8, ¾10; szomb., vas. és ünn.: ¼4-kor is).

ROYAL APOLLO. (T.: 222—002.) 3-ik hétre prol.! Stukák (½6, ½8, ¾10; szomb., vas. és ün.: 4, 6, 8, 10).

SCALA. (T. 11-44-11) Háry János (¼6, ½8, ¾10; szom., vas. és ünn. 3 órakor is).

URANIA. (T.: 146-864.) A becsület lovasa. Magyar és Ufa hiradók (5, ¼8, ½10; szom., vas. és ün.: ¾3-kor is).

OLCSÓ JEGYAKCIÓNK

Heti müsorunkon

két kis szinházunk előadásai szerepelnek. A Kamara Variété nemrég bemutatott igen mulatságos uj müsorát adja „Ramazuri" cimmel. A Komédiában pedig a már többször jubilált „Minden tehén fekete..." utolsó előadásai kerülnek sorra.

Jegyakciós előadásainknak rendjét vastag betükkel emeljük ki.

Jegyárusitás: Vilmos császár-ut 78. (Tel.: 1—122—95—94—93). — Erzsébetkörut 1. (Tel.: 225—686). — Apponyi-tér 5. (Tel.: 1—833—99). — Krisztina-körut 133. (Tel.: 1—509—24).

MASODHETES MOZIK

Admiral. A Manderley-ház asszonya (11, 1, 3, ¼6, ½8, ¾10). **Alkotás.** Uj hold (¼4, ¼6, ¾8, ¼10). **Anna.** Lützow sasok (½4, ½6, ½8, ½10). **Astra.** Balalajka (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Belvárosi.** A Manderley-ház asszonya (jobb t.: ½5, ¼8, ½10; bal t.: ½9). — **Budai Apollo.** Uj hold (½5, ¾7, 9). **Capitol.** Két szerelmes óra (½4, ½6, ½8, ½10). **Corvin.** Rövid ideig zárva. Átalakitás után mint premierszinház nyilik meg! **Elit.** Dankó Pista (4, 6, 8, 10). **Gloria.** Madridi kém (½5, ¾7, 9). **Homeros.** A Manderley-ház asszonya (4, ½7, 9). **Ipoly.** A Manderley-ház asszonya (2, ½5, 7, ½10). **Józsefvárosi.** Ököljog (½4, ½6, ½8, ½10). **Lloyd.** 2-ik hétre prol.! A nagy riport (½4, ½6, ½8, ½10). **Nyugat.** A Manderley-ház asszonya (½5, 7, ½10). **Odeon.** A Manderley-ház asszonya (½4, ¼7, ¾9). **Otthon.** A Manderley-ház asszonya (¾2, ¼5, ¾7, ¼10). **Rialto.** Össztánc (11, 1, 3, ¼6, ½8, ½10). **Savoy.** Dankó Pista (½4, ½6, ½8, ½10). **Simplon.** Dankó Pista (½4, ½6, ½8, ½10). **Tiszti Kaszino.** Szept. 30-án: Érett lányok. Okt. 2. és 5-én: András. 7-én: A Robinson-család (½5, ¾7, 9). **Tivoli.** Táncolj és szeress (11, ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10). **Turán.** A Manderley-ház asszonya (11, 1, 3, ¼6, ½8, ¾10).

RÁDIÓ MÜSORA

Budapest I. keddi müsora. 6.40 Ebresztő, torna. 7 Hirek, lemez, étrend. 10 Hir. 10.20 és 10.45 Felolv. 11.10 Vizj. 12 Fohász. Himnusz. 12.10 Katonazene. Közben 12.40 Hir. 1.20 Idő, vizj. 1.30 Tánczene. 2.30 Hir. 2.45 Müsorism. 3 Árak. 3.20 Zongora. 3.40 Mit főzzünk? 3.55 Ének. 4.15 Gyermekdélután. 4.45 Idő, hir. 5 Hir. 5.15 Rádiózenekar. 6.10 Előadás. 6.35 Lemezek. 7 Hirek. 7.20 Felolvasás. 7.45 Waldbauer négyes hangversenye. 8.20 Sardou és Barrie: Az idegesek cimü hangjátéka. Forditotta Váradi Antal. 9.40 Hir. 10.10 Közv. a Royal Revü Szinházból. 10.30 Lemez. 11 Idegennyelvü hir. 11.25 Cigányzene énekkel. 12 Hir.

~~[illegible]~~
Marosán László "~~[illegible]~~"

MDK

Képek a Kossuth -rádio csütörtök 9.oo órai müsorából
A budai várbazárban dolgozó szobrászmüvészekről.
MAGYAR RÁDIO és Tv. 1963 febr. 17.

Marosán László

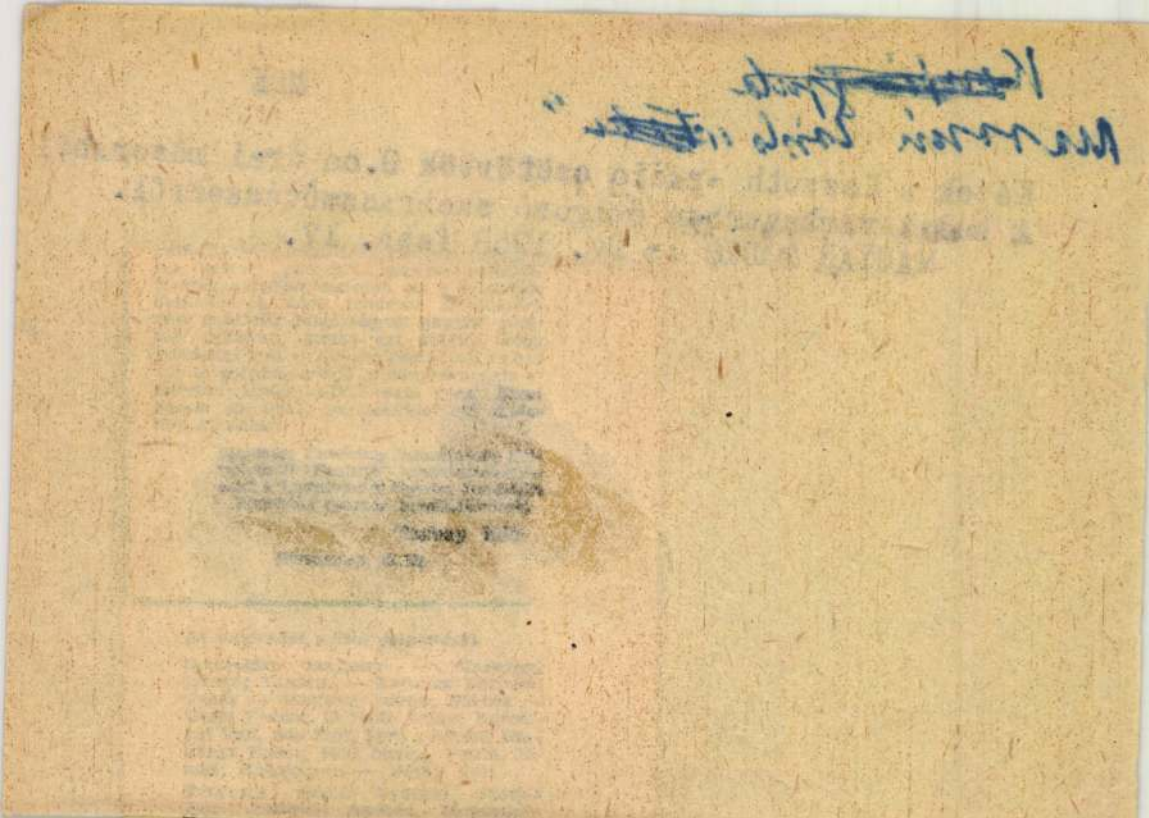

Ilona, Nyulaszi Ilona, Sebestyén Ka-
talin, Geszler György, Fülöp Zoltán,
Klapka György, Kiss István, Matuz
István, Nagy Iván, Pécsi György

22.20 Telesport

22.40 Hírek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

1971 AUG 7

1021

Marosán László

Kulturális MOZAIK

ÚJ KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK NÓGRÁDBAN. „Művészi kerítést" kap a szécsényi Nógrádi Sándor Gimnázium még ebben az évben, Az iskolát övező kerítéssor egy részletét Marosán László szobrászművész domborművei díszítik majd. A Képző- és Iparművészeti Lektorátus elfogadta a domború tervet. Balassagyarmaton pedig Dózsa György életnagyságú mellszobrát helyezik el a Dózsa György úti Általános Iskola udvarában. A szobrot Nagy Géza szobrászművész készíti.

*

TANULÓK ÉS ÁCSSZEKERCÉK. „Arra alá faragnak az ácsok..." mondja az ismert népdal. Nógrádban most ismét faraghatnak. Mint ismeretes, az egész országban gondot okozott az ácsszekerce hiánya, amelyet korábban a Salgótarjáni Kohászati Üzemek gyártott. Gyártását azonban más üzem vette át, s azóta nem kapható. A kovács szakmunkástanulók a Nógrád megyei gondok enyhítésére 120 ácsszekercét készítettek a kovács tanműhelyben, s már ki is küldték őket a termelőszövetkezeteknek, építőipari vállalatoknak. A tanulók ezzel sok örömet okoztak az ácsoknak.

*

ÚJ MAGYAR FILMEK. Elsőfilmes rendező jelentős vállalkozása a SZINDBÁD. A rövidfilmjeivel nemzetközi elismerést elért fiatal Huszárik Zoltán megkísérelte a film nyelvére átfogalmazni Krúdy Gyula eredeti stílusát, líráját. A mintegy kétéves munka befejezéséhez közeledik, a rendező már az utómunkálatokat végzi munkatársaival. A színes, szélesvásznú SZINBÁD-ot Sára Sándor fényképezte. A főszereplő Latinovits Zoltán. Néhány név az őt körülvevő sok nő közül: Ruttkai Éva, Pap Éva, Medgyesi Mária, Tanay Bella.

*

NÓGRÁDI ÖSZTÖNDÍJASOK GYAKORLATON. A Debreceni Tanítóképző Intézet két hallgatója, a népművelő-könyvtáros szakon tanuló — egyébként Borsod megyei — Győrffy Sarolta, s a nógrádi Telek Ervin július 12-től augusztus 12-ig gyakorlaton vesz részt Salgótarjánban, a megyei József Attila Művelődési Központban. A két első éves fiatal a módszertani csoport tevékenységével ismerkedik, valamint a járásokban folyó népművelési és könyvtárosi munkával. Tanulmányaik befejezése után Nógrád megyében telepednek le.

*

NÉPI TÁNCOSOK TOVÁBBKÉPZÉSE. A népi tánccsoportok oktatói számára továbbképzést rendeznek július 31-től augusztus 7-ig Balassagyarmaton. A néptáncos-továbbképzésen a résztvevők elméleti és gyakorlati tudnivalókat szereznek. Többi között számos tánc betanításának módszertanát sajátítják el. A tanfolyamvezető Székely István, a gyakorlati vezető pedig Gyapjas István, a Népművelési Intézet munkatársa lesz.

*

DÜRER-DOKUMENTÁCIÓS KIÁLLÍTÁS nyílt július 24-én Budapesten, a Szépművészeti Múzeumban, amelyet a Kulturális Kapcsolatok Intézete és a Kiállítási Intézmények közösen rendezett. Ugyancsak közös rendezésben nyitották meg július 23-án, a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítótermében a Hollandia a magasból című tárlatot. Mindkét kiállítás nagy közönségsikernek örvend a fővárosban.

*

KIVÁLÓ EGYÜTTESEK TALÁLKOZÓJA TATABÁNYÁN. Augusztus 19-én és 20-án rendezik meg Tatabányán, a Kiváló Együttesek országos találkozóját, amelyen Nógrád megyét a bányász-férfikar és a bányászzenekar képviseli. Marató Gyula karnagy vezetésével készül a kórus a találkozóra. Mivel szabadtéren rendezik meg a bemutatót, a bányász-férfikórus az elmúlt napokban megkezdte a szabadtéri próbákat Salgótarjánban. A férfikórus

Minőséglánc

Nyolcvankét üzem az országban

Eredmények és hiányosságok

Kétéves a minőséglánc-mozgalom, amely a minőségi munka javítását, a partneri kapcsolatok elmélyítését, a szocialista munkaversenyben és együttműködés meghonosítását tűzte ki célul. Már az első évben átlépte ez a termelést segítő mozgalom a megye határát, s eljutott egészen a nyugati országrészig, a Mosonmagyaróvári Fémszerelvénygyárig. Időről időre újabb és újabb üzemek kapcsolódtak a minőséglánchoz, s ma már — becslések szerint — mintegy nyolcvankét üzem van az országban, amely él a minőséglánc felkarolásában rejlő lehetőségekkel.

Tóth Rudolf, a KISZ megyei bizottságának ifjúmunkás-felelőse, a minőséglánc-mozgalom patronálója, emlékeztetőül idézte fel a kezdés körülményeit, a két év fontosabb állomásait.

— A minőségláncot a Nógrád megyei Állami Építőipari Vállalat *Kronavetter István* vízvezetékszerelő szocialista brigádja kezdeményezte. Kötelezték magukat, hogy az általuk átadott lakások vízvezetékszerelési munkáira garanciát vállalnak, s az esetleges hibákat egy éven belül „saját számlájukra" kijavítják. Ehhez kértek jó minőségű vízvezetékszerelési anyagokat a gyártó üzemtől, a Mosonmagyaróvári Fémszerelvénygyártól. Kérésük kedvező visszhangra talált, így jött létre a jó minőség láncának első láncszeme.

Ezt követően egymás után csatlakoztak más üzemek is, tették a minőséglánchoz a maguk láncszemét. Ma már a Nógrád megyei Állami Építőipari Vállalat Salgótarjáni Gyáregysége, a Nógrád megyei Fémipari Vállalat, a Pásztói Szerszám- és Készülékgyár és a Kőbányai Porcelángyár balassagyarmati telepe tette a minőséglánchoz a maguk láncszemét.

— *Milyen eredményeket hozott a minőséglánc ezeknek az üzemeknek az életében?*

— Szintén csak példákra szorítkozhatom. A mai napig leggyümölcsözőbb a kapcsolat a NAÉV és a Mosonmagyaróvári Fémszerelvény között. A szerelők rendszeresen tájékoztatják partnerüket a termékeikkel kapcsolatban felmerülő hiányosságokról, az új gyártmányok próbaüzemelése Salgótarjánban történik, s a közösen kialakított tapasztalatok alapján fejlesztik tovább azokat. Másik: csaknem teljesen zavartalanná vált a tűzhelygyár kapcsolata az acélgyárral, vagy például a Magnezitipari Művekkel. A szocialista szerződés eredményeképpen többnyire határidőre és jó minőségű alapanyagokat kaptak.

— *Vannak-e ellenkező tapasztalatok?*

— Mielőtt erre a kérdésre válaszol Tóth Rudolf, kis szünetet tart, szemmel láthatóan minden szavát alaposan megfontolja:

— El kell mondani, hogy a kezdeti felbuzduláshoz viszonyítva sokat lanyhult a lelkesedés. Szinte nincsen olyan apró üzem a megyében, hol ne jártam volna ebben az ügyben tájékozódni, hogyan tudják a gyakorlatban szópénzre váltani a minőséglánc gondolatát. Az a tapasztalatom, hogy sokszor gát, de vajmi keveset tesznek azért, hogy kedvező talajra találjon. Legfeljebb az első lépésekig jutnak el, s nincs átfogó elképzelésük arról, hol és milyen formában lenne kívánatos a minőséglánc hasznosítása. Ennek egyenes következménye, hogy jól átgondolt „haditerv" helyett semmitmondó minőséglánc-szerződések is születtek.

A cserépkályhagyár és a Felsőpetényi Ásványbánya között — a jónak mondható emberi viszonylatok ellenére — a partneri kapcsolatokban időnként akad zökkenő. Ennek oka az ásványbánya által szállított alapanyag minőségében és a szállítási határidőkben keresendő. Üdvös lenne, ha létrejönne köztük a minőséglánc, de a cserépkályhagyár óvatosságból, az eddigi kapcsolatok megromlásától félve tartózkodik a kezdeményezéstől. Még kirívóbb eset, ahogyan a Budapesti Finomkötöttárugyár Balassagyarmati Gyáregységének fiataljai jártak központjukkal. Javaslatokkal élő és támogatást kérő kezdeményezésüket nem értették meg és elzárkóztak az együttműködéstől.

— *Hogyan tovább?*

— Mint ismeretes, eddig főleg a fiatalok, az ifjúsági brigádok voltak a legfőbb védnökei a minőséglánconak. A jövőben arra kellene törekedni, hogy a minőséglánc átfogó termelési mozgalommá váljon. Karolja fel jobban a párt-, a szakszervezeti és a gazdasági vezetés. Nagyobb arányban vegyenek részt benne a „felnőtt" szocialista brigádok. A mozgalomnak azzal kívánunk ösztönzést, új lendületet adni, hogy rövidesen összehívjuk a megye ifjúsági szocialista brigádjainak vezetőit. Felhívással fordulunk

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 DEC 12
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Marosán László szobrai

1021

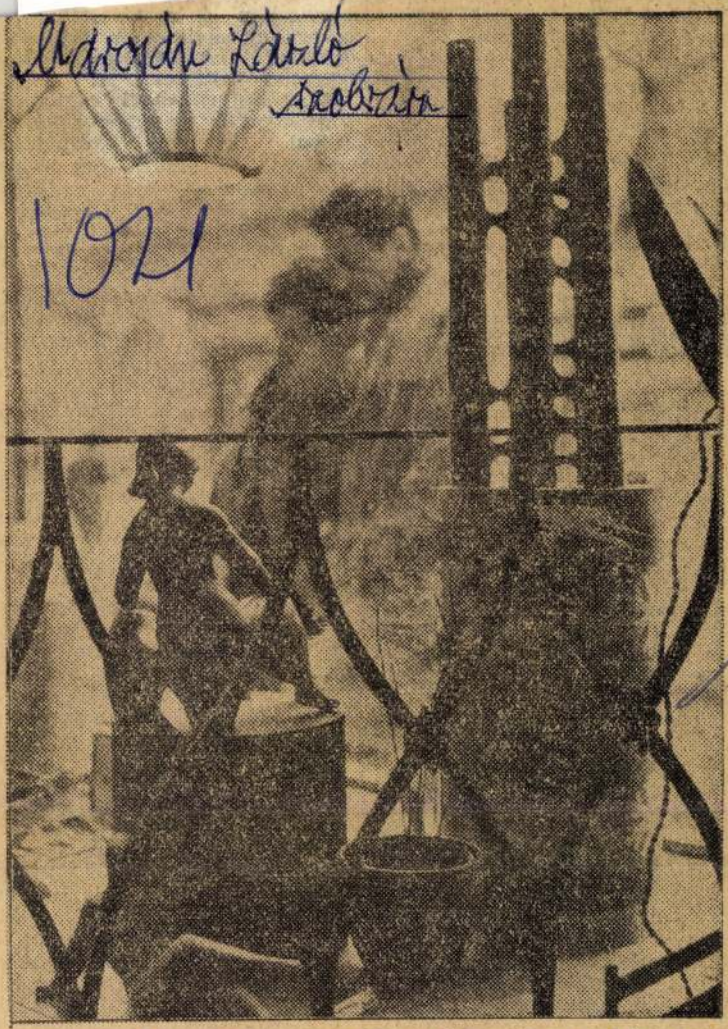

Megkezdődött a nagy karácsonyi vásár. Békéscsabán a Képcsarnok Vállalat kirendeltsége tesz sokat azért, hogy a modern lakáskultúra kialakítását segítse, és hozzájáruljon a tömegek vizuális-művészeti neveléséhez is. Mint a bolt vezetője elmondotta, az utóbbi hónapokban különösen a terakotta-szobrok és a rézkarcok iránt nagy az érdeklődés, ami természetes is, hiszen olyan kitűnő szobrászok műveit hozták forgalomba, mint Marosán László, Gondos István, Kerényi Jenő, a rézkarc művészei közül pedig Szabó Vladimír és Kiss Terézia. — Felvételünk a kirendeltség karácsonyi kirakatát mutatja be. **Fotó: Demény**

hírügynökség december 10-i
lentése is megállapítja, az amer
kaiak „súlyos árat fizettek".

Az amerikai agresszorok és
kájaik képteleneknek bizonyult
arra, hogy a felszabadított terül
tekből valamit is visszaszerezz
nek, ehelyett még a városokb
és környékükön is meggyengü
ellenőrzésük. (MTI)

kormány nem tudja megoldani a

Rómában

mányzás ugyanis a gyakorlatban azt jelentette, hogy a keresztény demokrata többség rendre elutasította a félénk szocialista reformjavaslatokat — a tömegek előtt azonban Nenniéknek mégis vállalniuk kellett a felelősséget a kormány politikájáért. Ez volt az oka Nenniék nagyszabású választási vereségének. A vereség után a szocialista párt lappangó belső válsága kirobbant és a párt kilépett a középbal koalícióból.

Így Leone kereszténydemokrata vezetésével tisztán kereszténydemokratákból álló átmeneti kormány jött létre, amelyet a parlament folyosóin csak „strandkormánynak" neveztek. A politikai strandszezon azonban a szokottnál jóval tovább tartott. Ennek az volt az oka, hogy a szocialista párt őszi kongresszusán ismét hatalmas csaták dúltak. A koalíció hívei, élükön Nennivel, a kongresszuson nem tudták elfogadtatni a középbal politika helyreállításáról szóló határozati javaslatot. Később, a központi bizottság ülésén is csak minimális többséggel „verték át" az indítványt.

A szocialistáknak ez a tartós válsága nyíltabbá tette az ellentéteket az uralkodó kereszténydemokrata pártban is. A kereszténydemokraták lényegében három nagy frakcióra bomlanak, s ezeknek a frakcióknak a határvonala most élesebben kirajzolódott. Persze, mind a három frakció a legmegfelelőbbnek a középbal koalíció helyreállítását tartotta. A párt Fanfani volt miniszterelnök és külügyminiszter által vezetett balszárnya, valamint a Moro ex-miniszterelnök vezette közép-áramlat azonban azon a véleményen volt, hogy a szocialista párt balszárnyával, tehát Nenni ellenfeleivel is fenn kell tartani a politikai kapcsolatot. Csak így képzelhető el a koalíció helyreállítása. Rumor, a párt főtitkára (aki valahol a centrum és a jobbszárny között helyezkedik el), valamint az olasz nagytőke bizalmát személyében leginkább élvező Colombo pénzügyminiszter viszont elegendőnek tartotta, ha a két párt jobbszárnya létesít egymással paktumot.

Ezt a pozícióharcot persze személyi küzdelmek is színezték: mind Moro, mind Colombo mind pedig Rumor pályázott a miniszterelnöki székre. A politikai cirkusz végül is fantasztikus jelenetekhez vezetett. Moro kikényszerítette Rumor és a pártvezetőség lemondását. Erre Saragat, a szocialista köztársasági elnök azzal ijesztett rá az uralkodó pártra, hogy — 25 év óta először — szocialista politikust (Pertinit, a képviselőház 7 éves elnökét) bízott meg kormányalakítással. Persze mindenki tudta, hogy Pertini nem tud

Der Morgen
Berlin
1021
2. April 1975

László Marosán

Leidenschaft und Besinnung

Ungarische Gegenwartskunst in der Neuen Berliner Galerie

Anläßlich des 30. Jahrestages der Befreiung Ungarns vom Hitlerfaschismus und der Tage der Freundschaft und Kultur der Ungarischen Volksrepublik in der DDR zeigt die Neue Berliner Galerie bis zum 20. April im Alten Museum eine anregende Ausstellung ungarischer Gegenwartskunst. 23 Maler, Grafiker und Plastiker, die in den letzten 30 Jahren zu namhaften Künstlern ihrer Heimat heranreiften, sind in dieser Exposition mit 130 Arbeiten vertreten. Den Besucher erwartet eine vielfarbige ermunternde Schau, in der sich sehr persönliche Handschriften zu Themen unserer Gegenwart äußern und dabei reale Geschehnisse wie ideelle Reflexionen unserer Wirklichkeit in ästhetisch verfeinerte Bildwirkungen umzusetzen versuchen.

Waren noch vor Jahren postimpressionistische Malweisen tonangebend, so nutzen die ungarischen Künstler heute die unterschiedlichsten Stilrichtungen der europäischen Moderne, um eine möglichst kongeniale Bildersprache für einen bestimmten Inhalt zu finden. Dabei spielt die heimatliche Folklore eine wichtige Rolle, beispielsweise die klaren kräftigen Farben, die bis zur Buntheit tendieren wie in den geometrischen Kompositionen von Laszlo Ovari, welche an Klebebilder oder Applikationen auf ungarischen Hirtenmänteln erinnern. Auch Tamas Galambos bedient sich in seinen naiv anmutenden Gemälden „Terroraktion" oder „Schießstand", die in Wahrheit eine hintergründige Ironie von schwarzem Humor in sich tragen, dieser kernigen und lebhaften Palette in Rot und Blau, während Jozsef Breznay in seinen Acryl-Collagen „Dalmatien" und „Südlandschaft" mit einer Wickelmanier, wie sie die Stubenmaler Ende der vierziger Jahre vergröbert für die Musterung der Zimmerwände benutzten, raffinierte Strukturen für seine symbolträchtigen Landschaften erzeugt.

Durch phantasievolle Techniken und Eigenwilligkeit besticht die Grafik. Äußerst temperamentvoll wirken die farbigen Tuschzeichnungen von Karoly Raszler, dessen „Rasende Reiter" und Assoziationen zum „III. Klavierkonzert von Bartok" vor Wildheit, Feuer, Aufwallung zu bersten scheinen. Ganz im Gegensatz zu diesem Furioso der entfesselten Leidenschaften stehen dagegen Tibor Rozanits Lithographien der „Welt der Stille", des „Sterben des Lichts" in ihrer feingliedrig kristallinen Zerbrechlichkeit und auch Bela Tassys farbige Kupferstiche „Balladen IV und V", in denen durch Wiederholung und Variation einzelner Gestaltungselemente Erinnerungsbilder wie zu textiler Vergänglichkeit verwebt wurden.

Eine erfreuliche Vielfalt haben die ungarischen Plastiker vorzuweisen, wobei die Dynamik der Bewegung hervorragend im „Kämpfer" von Karoly Vasas metallische Gestalt erhielt und der Rhythmus des gemeinsamen Handelns, der gemeinsamen Kraftanstrengung zum Erlangen eines Ziels in seinen dreifigurigen Bronzen „Rote Wache" und „Bergmänner". Neuartige, der Volkskunst verpflichtete Lösungen veranschaulichen „Das alte Dorf" von Sandor Kiss, in dem Holz und Bronze wirkungsvoll miteinander korrespondieren, und Sandor Nagy in der „Frauengruppe" aus grauem Marmor, die in ihrer archaischen Strenge mütterliche Beschützerhaltung versinnbildlicht.

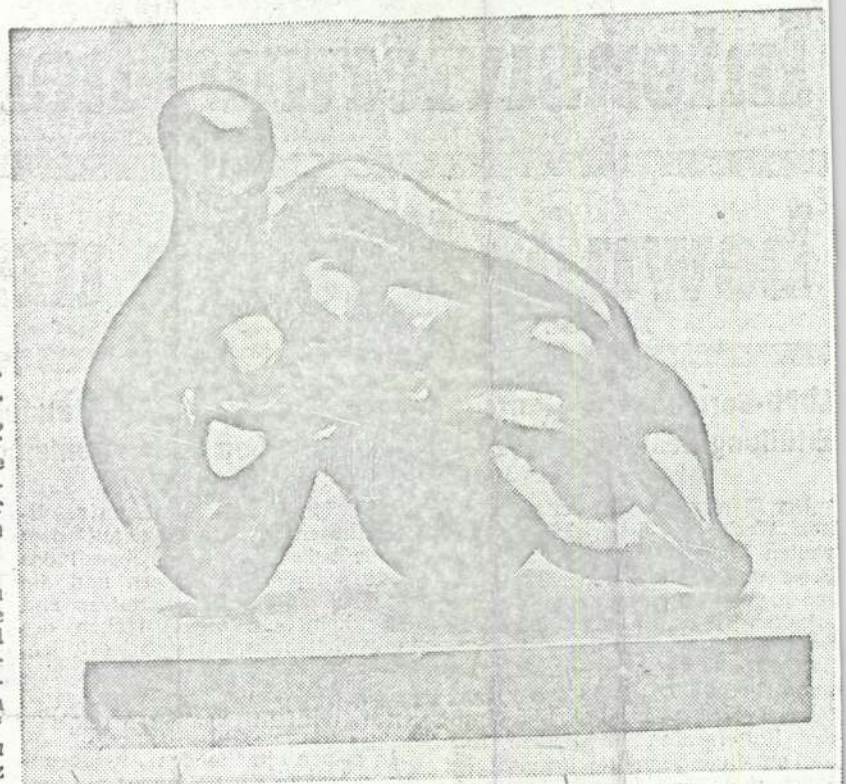

Laszlo Marosan: „Sich auf den Ellenbogen stützende Frau", Bronze
Foto: Neue Berliner Galerie

Einer besonderen Beliebtheit erfreuen sich in der Ungarischen Volksrepublik die Medaillen. Die Darstellungen auf ihnen reichen von Brechts „Mutter Courage" bis zu Porträts bedeutender Gelehrter und Künstler, von der subtilen Ausdeutung privater Träume bis zu den unverwechselbaren Wahrzeichen einer Stadt. So bietet diese interessante Ausstellung, die anschließend nach Magdeburg wandert, einen Kunstgenuß, der zum Staunen und Sinnen, zum Genießen und Nachdenken animiert.

Gisela Schlicker

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726

Marosán László szobrászművész

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1980 NOV 7.

1021

MAROSÁN LÁSZLÓ: LENIN EMLÉKÉRE

Ma má
a megye,
határain
makói H
zet terme
bös tená
végeznek
Král Er
zet elnök
több olya
lati eszk
látható,
lakásnak díszére valnanak.
Vajon lehet-e kapni e népszerű termékekből? Mit tesz a helyi Háziipar a hazai és a külföldi fogyasztókért? Ezekre a kérdésekre kértünk választ a szövetkezet elnökétől.

— Bevezetőül annyit, hogy az ízléses virágcserepekből, kézi kosarakból és textilárukból — korlátozott mennyiségben — lehet kapni az üzletekben. A legtöbb, amelyet megtehetünk a fogyasztókért, az, hogy jó minőségben teljesítjük a közel 50 millió forint értékű éves termelési tervünket. Tőlünk is megkövetelik felsőbb szerveink a gazdaságosságot. Ezért a jól eladható áruk mennyiségét növeljük. A kevésbé kifizetődő termékek gyártását pedig megszüntetjük. Az utóbbiakra a tiztagú kosárfonó részlegünk szolgál jó példával. Évente tizezer különféle méretű gazdasági ko-

[illegible] kereskedelmi vállalaton keresztül 120 ezer cirokseprűt a tőkés piacra. A hagyományos technológiát részben felváltotta egy korszerűbb gyártási eljárás. Kooperációs szerződést kötöttünk a lajosmizsei Ecset- és Söprűkészítő Isz-szel. Kaptunk tőlük két félautomata söprűvarró gépet, amelyek viszonylag jó állapotban vannak. Jövőre három új berendezéssel cseréljük fel ezeket.

Török Miklós áruforgalmi vezető mutatta be a textilrészleg munkáját. A legkeresettebb cikkeknek számító kötött gyermeknadrágokat, kardigánokat a hazai üzletekben értékesítik. Nem könnyű a gyenge minőségű fonálból első osztályú anyagokat, lapokat vagy végeket kötni a bedolgozóknak. Nagy felelősség hárul *Rácz Györgyné* minőségellenőrre is, aki a kötőnők munkáját veszi át. Ezután az anyag

Marosán László

8 Marosán László: Töprengő, ólom, 31,5 cm, 1967

Henry Moore után – dekoratívan.

Művészet, 1974. 9. 43. old

nikusan az épülethez. A sarkok armírozása a modern építészetnek már nem funkciós feladata, ez esetben az építész a szobrászokéval azonos eszményt követve alkalmazta épületén az erővonalakat jelölő síkozást. Tanulság: az építészet és a képzőművészet összhangja sem születhetik meg a látszódások szintjén. Mészáros Dezső kicsinyke lírai gondolatot nagyított fel a megrendelt méretre. De ez a kicsinyke lírai töltet, mint gyenge festék a sok vízben, elveszett a felnagyításkor. A mű dekorativitása bizonytalan. Még azt a fokot sem éri el, hogy jól látszódjék.

MAROSÁN LÁSZLÓ

1916. október 30-án Budapesten született. Aba Novák Vilmos növendékeként 1933—1937. között tanult a budapesti Képzőművészeti Főiskolán. Első kiállítását 1938-ban rendezték, ezt számos követte. Szobra áll Budapesten, Debrecenben, Baján, Miskolcon, Veszprémben, Győrben és Szegeden. Kitüntették Munkácsy-díjjal és Érdemes Művész címmel.

Lakcíme: Budapest XI., Bartók Béla út 36—38.

Figyelő, 1977, vörösréz domborítás, 100 cm

Emlékezés, 1977, bronz, 26 cm Művészeti Alap tulajdona

Magyar gobrányati kiállítás Bp. Műcsarnok 1978. V. 5-28.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Marosán László

NAPLÓ (VESZPRÉM)

szobrászművész

1979 NOV 9

1021

A napokban helyezték el a Georgi Dimitrov Művelődési Központ homlokzatán Marosán László szobrászművész fém-térplasztikáját. A játékos elemek között megbúvó közismert szimbólumok – könyv, színészmaszk, hangjegy, gitár – nemcsak kellemes díszei az épületnek, hanem utalnak az ott folyó munkára.

A műalkotás elhelyezésének terveit az Ingatlankezelő Vállalat KISZ-tagjai társadalmi munkában készítették.

A. Horváth Péter felvétele

én pénteken 1
én szombaton
én vasárnap
, gyermek kab
bundák, szoknyák,
és farmernadrágok,
k, lakástextíliák,
övetek, takarók, paplanok,
hérnemük, kötöttáru, harisnyák
sok áru.
1200 árucikk 20–40% engedménnyel
eműhöz, öltönyhöz, kabáthoz
Patyolat-utalvány!
területén a nagydarabos áruk
házhoz szállítása
CSÓN VÁSÁROLHAT AJÁNDÉKOT!
GEDMÉNY–SZOLGÁLTATÁS
eg Ön is!
ÁFÉSZ
VESZPRÉM ÉS VIDÉKE
Várja a Veszprémi ÁFÉSZ

OPTIKA–
ÚJ BOLT
(Blaha L.
Fényképez
nagyítók,
rek, kiegé
Nap- és v
SZOLGÁ
Filmhívás
SZEMÜV
RENDEL

- Marosán László műtermében vagyunk, a nevét és munkásságát jól ismerik a nézők is bizonyára. Ez a feladat különlegesnek mondható. Nem azért, mert cromacél, hiszen ezzel gyakran dolgozott, hanem miért?
- Azért, mert formai megjelenése teljesen elvont, és mégis jelképrendszert alakit ki.
- Arról beszélt nekem,hogy ezek zászlók, lángok,vagy akár az 5 világrészt jelképező formák lehetnek.
- Igen. Mert öt egyforma elemből áll, és igy teljes egységet alkot.
- A házra biztosan gondolt, a háznak a formáira, amikor ezt komponálta.
- Igen. Egy kicsit megbontani akartam,hogy egy kicsit vibrálóbb folthatás legyen.
- Azt hiszem,hogy maga a kromacél anyaga ez egy nagyon izgalmas anyag. Ez hogy helyezkedik el majd a viztükörnél?
- A viztükörnél ugy helyezkedik el,hogy az egész mü a viztükör felülete felett fog lebegni.
- Ez azt jelenti,hogy visszatükröződik.
- Visszatükröződik.
- És ezek a hajlitott formák,ezek biztosan még egynagy,erős ritmust is jelentenek. Ritmus rendszert is jelentenek.
- Igen,egy olyan vibrálást fog nyujtani,amely csak kromacéllal lehet.
- Melyik az a korábbi, melyik az az előzmény, többelőzmény is van,ami ehhez a munkához vezetett.
- Igen. Csináltam Bajára a szakmunkásképző iskolára egy nagyon szép, olyan plasztikát, amelyik csak sima hajlitással készült.
-És akik Budapesten kivánesiak lennének más munkájára?
- Más munkám, ami Budapesten munkáim vannak, több helyen, de ilyen kromacél csak
- Ne feledkezzék meg a Városligetben lévő zenélőkútról,
- Igen, ott van egy kutam, amely pontosan ugyanilyen formai hatást mutat.
- Ugy tudom,hogy Helsinkibe is készült egy dekorativ fal a Nagykövetségre.
- Egy olyan 15 méterszer 4 méteres falra készitettem sárgaréz palasztikát.
- Es most ennek közvetlen előménye egy másik terv,
- mely készül Miskolctapolcára, 4 méteresben, krómacélból.
- A veszprémi nagy munkáját ezt hova számitja? Előzménynek ehhez a munkához?
- Ez folyamata, ugyanaz, csak ez egy vegyes, van bronz, vörösréz, sárgaréz, többfajta anyagból készült.
- Hadd kérdezzem meg, mit jelent a szobrásznak az a rendkivül

1980. II. 12. Televízió 21.50 /1./
Művészeti Magazin

erős fizikai munka, amit az ilyen lemez megmunkálása jelent?
- Hát eléggé nagy fizikai terhet jelent, mert a kromacél komoly nehézségeket okoz, mert hajlitani nem olyan könnyü, és sik felületet pláne a legnezebb adni.
- Itt készitik ezeket a plasztikákat.
- A mütermemben készitem, másodmagammal.
- Hegesztéssek,
- Hegesztéssel, forrasztással, lágyforrasztással, amikor milyen forrasztási metódus kell hozzá.
- Tudom, hogy a szobrászok nem szivesen beszélnek erről. De mindig ugy érzem, hogy maga az anyag, azt a formát, amit belőle ki lehet hozni, megköti. Lehetséges, hogy szárnyakat ad a gondolatnak, de az is lehet, hogy bizonyos korlátokon belül kell tartani.
- Határokon belül van, mert a tiszta formákat nem lehet nagyon mozgalmassá, inkább csak forma és ritmussá lehet csak elérni.
- Hát egyelőre még csak a modell van itt, de én biztos vagyok benne, hogy ha a Váci úton közlekedők kinéznek akár csak a járművekből is, ez egy olyan vonzó, egy olyan hatalmas látvány is lesz a maga szépségében, villogásával, formaritmusával, hogy az épülettel együtt szólva, talán az egyik legszebb munkája lesz Marosán
- Igen, ugy érzem, hogy ez egy nagyon központi helyen van, és méreteiben és anyagában nagyon jó ritmust fog mutatni.

Marosán László,
szobrászművész

1021

198o. május 26. Kossuth 12,oo Vgné

Déli Krónika

- A fővárosi Emlékmü Felügyelőség idei terveiről, köztéri szobrok felállitásáról, készitett összefoglalót Lengyel Anna.

- Bármilyenprózai is, köztéri müalkotásokkal kapcsolatban ötéves tervről, vagy annak teljesitéséről beszélni, most mégis ezzel kell kezdenem. A Fővárosi Emlékmü Felügyelőség parkokban, tereken, utcákon felállitandó szobrai, térplasztikái, pénzadta lehetőségei szerint, öt esztendőre előre megtervezi, mikor, hol, és milyen alkotást állitanak fel. Na nemcsak a saját maga ötletei alapján, hanem asszerint is, hogy a kerületi tanácsok mit javasolnak, vagya lakótelepek épitőinek van-e valami kérése, sőt nemrég a Metró is felkereste a Fővárosi Emlékmü Felügyelőséget, hogy vállalja el a metróállomások müvészi diszitését. A tervezésselkezdtem, és hadd kanyarodjak vissza ehhez. Az ötödik ötéves tervnek az utolsó esztendeje kicsit több munkát ró a Fővárosi Emlékmü Felügyelőségre is. Hiszen azt szeretnék, ha valamennyi tervük elkészülne az idén! Nemsokára felállitják például a XIII. kerületi uj Pártszékház előtt Marosán László szobrászmüvész krómacél kompozicióját, vagy Makrasz Agamenon szoborcsoportját a VIII. kerületi Déry Miksa uti rendelő előtt. A három szoborkislány kezére viz csordogál majd egy hozzá épitett diszkutból.
Budapest első lakótelepére, a Kelenföldire, felállitják az azt épitő munkások szobrát. Ezt egyébként a 43.sz. ÁLV-al közösen készitteti a Fővárosi Emlékmü Felügyelőség. A Petőfi-hid lábánál, természetesen a felujitás után, láthatjuk majd Kerényi Jenő Anya cimü szobrának a másolatát. Az eredeti szobor ugyanis Moszkvában látható. A Békásmegyeri-lakótelepen is felállitják az első köztéri képzőmüvészeti alkotást, Letenyei Márta Anya gyermekével cimü szobrát, és Pázmándi Antal kerámia diszkutját.

Marosán László

MAROSÁN LÁSZLÓ szobrászművész 50 négyzetméteres, krómacélból és vörösrézből készült fémplasztikáját avatták fel tegnap Veszprémben. A kompozíció a Georgi Dimitrov Megyei Művelődési Központ homlokzatát díszíti.

Magyar Hirlap 1979/256/8

Marosán László

Emlékművet kap az angyalföldi munkás: *Marosán László*, Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását május 1. tiszteletére avatják fel. A 6×3×3 méteres, modern krómacélplasztikát, mely anyagával, dinamikus vonalvezetésével a munkásosztály forradalmi lendületét, erejét jelképezi, az Árpád-híd pesti hídfőjénél állítják fel.

Magyar Hirlap 1980/3/19/6

Marosán László szobrász

-: Középület - pártház

Esti Hirlap 8 a. 198

6

KÖZÉPÜLET – PÁRTHÁZ

Angyalföld — és a főváros — legújabb középülete az MSZMP XIII. kerületi székháza.

Angyalföld múltja

— A Váci út—Róbert Károly körút—Teve utca—Gömb utca által határolt terület a kerület egyik leggyorsabban változó része. Itt építették fel korábban Budapest egyik legmagasabb épületét, a SZOT-székházat. Most a nemrég átadott új pártházat is. Négyszintes. Az épület Váci út felé eső síkja egy vonalban van a SZOT toronyház hátsó oldalával. Elé Angyalföld munkásmozgalmi múltjára utaló acélplasztika kerül. Marosán László szobrászművész rozsdamentes krómacélból formálta a majdan vízben tükröződő kompozíciót.

Oktatási kabinet

— Az épület kívülről fehér. Előregyártott betonelemekből, Scan-Form dán zsaluzati rendszerrel a Középületépítő Vállalat gárdája készítette. A homlokzaton nincs import anyag. Minden hazai. A pártházban kaptak helyet a kerületi KISZ-bizottság, valamint a munkásőrség irodái. Az épület centruma a legdekoratívabb helyiség: nyolcszáz személyes előadóterem. Faborítású. Álmennyezetét 60×60 centiméteres elemek képezik. Változtatható magasságúak, így az íves hullámzó tér biztosítja a kedvező akusztikai hatást. A teljes harmadik emelet az oktatásé. Kabinetek, szemináriumi és előadótermek, vetítők, vizsgahelyiségek.

Post-modern

— Az épület két és fél év alatt készült el. Tervezője az Általános Épülettervező Vállalat Ybl-díjas építésze, Pázmándi Margit. A pártház külső kialakításánál az építészet és a képzőművészet gyakorlati kapcsolatára törekedett. Az épület arányával, formakezelésével, plaszticitásával a post-modern stílusra emlékeztet. Végezetül: a Váci út—Róbert Károly körút találkozópontjának jövőjéről tudni kell: az Árpád-híd pesti hídfőjét 1985-re modernizálják. A híd kiszélesítésének befejeztével új forgalmi csomópont épül. Ide ér az észak—déli metróvonal. Ennek ideiglenes végállomása itt lesz. A gyalogosokra is gondolnak: a hídfőben aluljárórendszert terveznek.

— *Két fontos újdonsá*
sikerült a nagy gyára
vállalatok negyven százal
kát meggyőzni, hogy r
egyszerre kezdjék me
nyári szünetüket és r
idézzenek elő tömeginv
ziót; továbbá pontos, r
vid, érthető rádiótájékozt
tást adunk az utak telítet
ségéről és a javasolt keri
lőkről. Plakátok ezreit r
gasztottuk ki a nagyvár
sokban, hogy felhívjuk
figyelmet, mikor nem t
nácsos úton lenni. (A pl
kátok valóban ötletese
szellemesek, tetszenek
párizsiaknak.)

— *Mennyibe kerül*
országnak a „vakáció-ha
művelet"?

— Nem olcsó mulatsá
Tavaly húszmillió frank
került, az idén legalá
negyvenre számítunk. M
ből adódik az összeg? A f
kozatos vakációkezdés sze
vezése, irányítása, a jav
solt eltérítő útvonalak k
javítása, jelzőtáblákk
berendezésekkel való felr
házása. Csak az informa
ciós- és elsősegélynyújt
helyek felállítására háro
és fél milliót költöttünk.

Minden elő volt tehát k
ázítve az idei első nagy k
rajzás szelídítésére. Mert
második, az augusztus
még hátravan. A legújab
közvélemény-kutatás sz
int — írja a *Le Figaro* -
z autósok negyven száza
ékát sikerült meggyőzn
e keljenek útra az eml
ett napokon. Legalább
gérték. Vajon a gyako
atban nem térítette-e
ket e jó szándéktól —
negszokás?

(Következik: Autóiste
városában.)

Csütörtöki meglepetés:

minden csütörtökön
18 és 20 óra között

rendkívüli kedvezményeket
nyújt kedves vásárlóinak

a Könyváruház
100 Ft feletti vásárlásnál
könyvajándékot adunk.
Várjuk látogatását

a **Könyváruházban:**
Budapest VII.,
Rákóczi út 14.

MAROSÁN László

WEINER Tibor: Uj szobraink. = Budapest, 1983/10.

32.p.

Ifjuság utja, Népstadion, Budapest Sportcsarnok közöti területen felállitott uj szobráról.

MAROSÁN László

Marosán László, szobrán

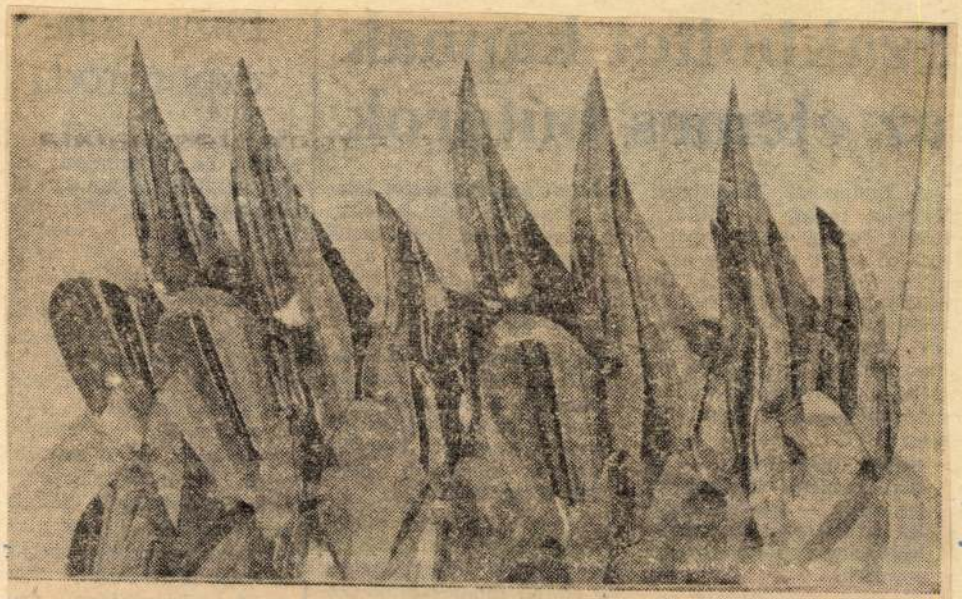

3.

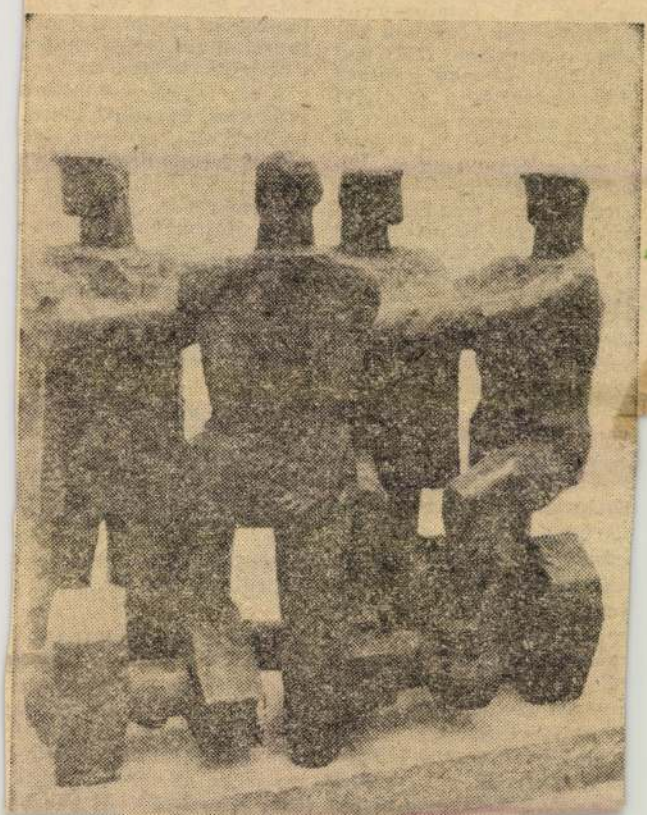

Három olyan képzőművészeti alkotás modelljéről készültek felvételeink, amelyeket az idén, illetve jövőre állítanak fel Budapesten. Marosán László már befejezett Krómacél térplasztikáját (1. képünk) a Budapest Sportcsarnok mellett helyezik el, Illés Gyula Magyar repülősök emlékműve (2. képünk) az Örs vezér térre, míg Kiss István új műve, a Munkások (3. képünk) az Árpád-híd pesti hídfőjéhez, a XIII. kerületi pártbizottság székháza elé kerül.

elégítésére, s a piaci információ közvetlen megismerésére a vállalat *kiskeres-*

ge, *a szállodai komplett* berendezések gyártása.

(MTI)

a két vállalat vezetőiből álló igazgatói tanács irányítja.

ÉVSZÁZADOK KORMA ALATT

Bizánci festmények

Skanzen az új városnegyed szívében

Évszázadok *koromrétegét* távolították el a restaurátorok Székesfehérvár egyik különlegesen szép műemlékének, a rác templomnak a faláról és kupolájáról. A több hónapig tartó munka eredményeként ismét *eredeti szépségükben* pompáznak a Jézus és Keresztelő Szent János életének jeleneteit ábrázoló *bizánci jellegű festmények*. A helyreállítás előtt a képek *szinte nem is látszottak*. A falakat és a mennyezetet ugyanis centiméternyi vastagságban fedte a koromréteg, amelylyel a szertartások alatt égetett *gyertyák füstje* vonta be a keletiesen harsány színeket. A görögkeleti vallás előírásai szerint ugyanis az istentisztelet alatt *csak gyertyákkal* világíthatják meg a templomot.

A teljes helyreállítás előreláthatóan *még évekre munkát ad* a szakembereknek. A restaurátorok ecsetjére vár egyebek között a templom 1771-ben felállított *rokokó stílusú ikonosztáza* — a szentélyt elzáró, gazdagon díszített és aranyozott képfala. Alkotói — *Jovan Grabovacz* és *Grigorju Popovicz* — mesterien oldották meg feladatukat: a kötött bizánci stílust *párosították* a könnyed rokokó ornamentikával. Az ikonosztáz alsó részének zártsága felfelé fokozatosan enged, míg végül *csipkeszerű könnyedséggel* fejeződik be. Képei közül a legértékesebb a XV. századból való Mária ikon.

A templomokban és értékes műemlékekben gazdag Székesfehérvár e remekét a városba települt *szerb bevándorlók építették*. A török hódítók elől ide menekült szerbek első templomukat már a XIV. század második felében felépítették, a XVIII. század harmincas éveiben pedig elhatározták, hogy egy új, *nagyobb és díszesebb* templomot építenek. A munkát *Kerschoffer Jánosra* bízták, épület lebontásához, s bontási anyagot az templom ajtaján hordtá ki. Ezzel a módszerrel *meg takarították* egy új tele vásárlását, s lehetővé tetté azt is, hogy a régi temp lomban az építkezés alatt zavartalanul megtarthassá az istentiszteleteket.

A rác templom *külsőre i impozáns*. Egyszerű, barok homlokzatát egyetlen *szé sisakú torony díszíti*. Alatt egyenes záródású, kőkere tes kapu van, fölötte kör íves, festménnyel díszítet fülke. Festmények díszíti a déli homlokzat fülkéit is de a képeket *eléggé megvi selte az idő*, a múlt évtize dek megfakították hajda harsány színeiket.

A templom teljes helyre állítása után beleilleszke dik abba a *skanzenb* amely a húszezer családna otthont adó, épülő Leni városrész központjába megőrzi a város múltjána egy darabkáját: erede szépségében mutatja be jellegzetes Rác utcát.

EREDETI STÍLUS

Úgy tervezik, hogy néhány, még jó állapotbar lévő *rác portát* helyreállítanak, a lebontottak helyére pedig az *eredeti stílus hoz illeszkedő* új házaka

Marosán László

Marosán László

TIHANY

akárhol van. Nekem örökké-
tig a legnagyobb szerelem
lesz, ahogy a sláger mondja:
Ezt a nagy szerelmet tőled
kaptam én, ezt a nagy sze-
relmet néked köszönöm...
Pedig eldobott, mint szál
gyufát, mely forró lánggal
ég. Hát az, kérem szépen,
olyan nő volt, akit inkább
ruházni kellett, mint etet-
ni... Sudár, fejedelmi ter-
met, akárhogy húztam ki
magam, csak a szívéig ér-
tem... Még odáig sem egé-
szen, mert nemsokára meg-
lépett egy széltoló mukival,
s táncoslány lett Frankfurt-
ban... Pax vobiscum, mon-
dom most, de akkor kilelt a
hideg, ágynak estem, s a vé-
náimat nézegettem...

Nem volt maradásom
Szent László városában. Ki-
léptem Pestre. Három hétig
a Britanniában mosogattam,
aztán elszegődtem egy an-
gyalföldi kocsmába. Hát azt
a csehót látni kellett volna.
Faasztalok, abrosz nuku, az
asztallapba lyukak vájva,
abba süllyesztették a tányért,

hogy
mert
talál

A
sülte
volta
Fian
tend
gozt
Aka
mén
meg
sítás
dara
tunk
keré
szav
tam
ni,
is
egyr
az e
pon
tem... Ott aztán megszólalt
bennem a kaland szava: ci-
vilben bujdokoltam Bécsben
és környékén... Valamikor
arra vágytam, hogy egyszer
kizarándokolok a Práterbe, s
megnézem azt a pályát, ahol
Sindelár meg Stroh meg a
két Konrád rúgta a lasztit...

Bertók László

MINTHA JELEN SE VOLNA

Lazítson a gyeplőn, hagyja a lovakat
mozogni, legyen kicsit
természetesebb, higgye el, hogy ami jó
az úgy is megtörténik

Marosán László

Marosán László **LÁNY**

levarieté 24.00 Üdvözöljük az 1987-es évet! 0.10 Üdvözlet barátainktól 0.45 Nagy húzás (zenés műsor) 2.05 Mit hozott az év? 2.40 Zenés összeállítás **2. műsor:** 10.00 Szabad egy kis spenótot? (cseh filmvígjáték) 11.30 Szilveszteri ajándékok 12.30 Animációs

a nagy varázsló (dé. 11, du. 4), Fővárosi Nagycirkusz: Cirkusz szárazon és vízen (du. fél 4) Radnóti Miklós Színpad: Hóhér és bolond (7), Vidám Színpad: Ki van odafenn? (7), Mikroszkóp Színpad: Az állam is felkopik (fél 8).

MAROSÁN László szobrász

Magyar Nemzet, 1991. junius 27. 14. p.

— Elhunyt Marosan László szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének, a Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának tagja, Munkácsy-díjas és érdemes művész, életének 75. évében. Temetése július 4-én, fél tizenkettőkor lesz a rákoskeresztúri Új köztemetőben.

2 6

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1962 MÁR 2 6

MAROSÁN LÁSZLÓ

1021

Rajz: Marosán László

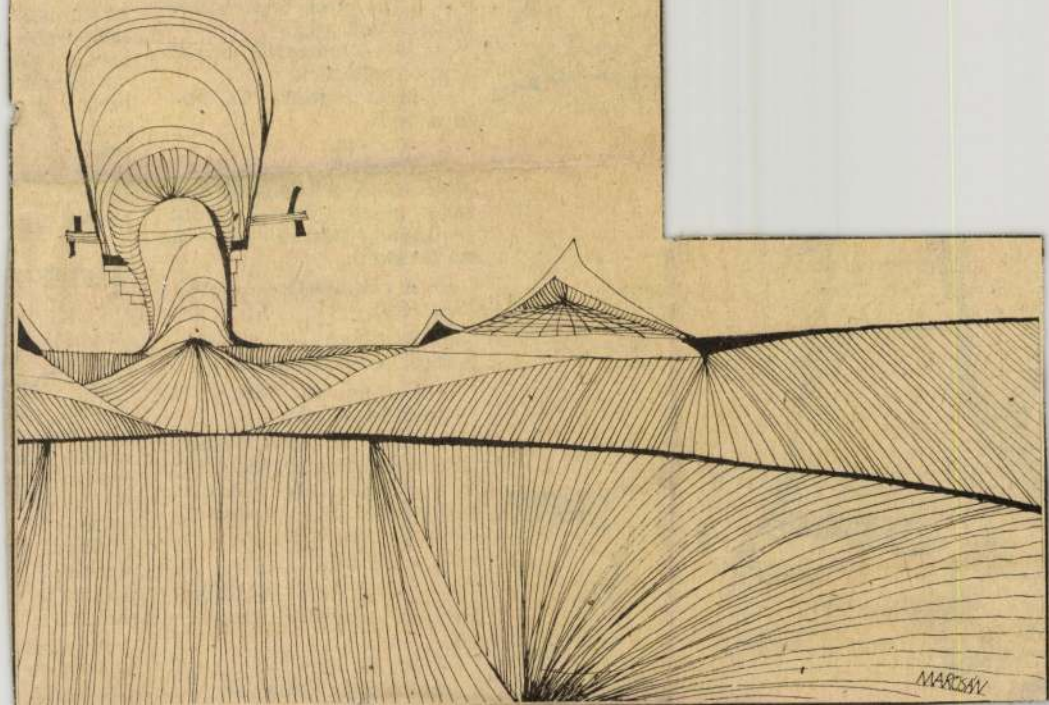

— Rák.

— No, ezt megnézzük.

Kiszálltak. A férfi színes inget, vászonnadrágot viselt, karján fémcsatos óra, nyakában vastag aranylánc. A nő szőke volt, dús hajú; piros blúz, feszes farmer volt rajta.

— Jé — mondta, amint a rák mellé ért.

— Most fogta? — kérdezte a férfi.

— Á, nem.

— Napozik... — vihorászott a nő (előrehajolva a rákot nézte, Somos pedig — ültében hátradőlve — a nő feheké).

— A rák ehető — mondta a férfi.

— Ez nem — mondta Somos. — Ő a barátom.

— Na ne marháskodjon — mondta a nő.

A férfi fürkésző pillantást vetett Somos szakállára, flanellingére, feltűrt nadrágjára, és a vadászkésre Somos övén.

— A barátja?

— A legjobb barátom. És nem szereti az autósokat.

— Ne mondja. — A nő a rák ollóját piszkálta.

átfogta a
képzelte, h
egy napo
nyomul be
ra, mint
lámpák, a
villamos
nyolc lába
két ollója
szik, a túl
va meneki
szek, a sz.-
selő kü
nyok..., s
diadalmasa
tisztult vá
Somos, akj

BEFEJEZÉ

...Ki aka
nekezőket.
elakadt, S
húzta, fel-a
mentén, ká
hol-nem-les
eszébe Bócz
totta a késé
nórt, pendi
damyl a
földhöz cs
térdre esik
úristenbe r
va?!"...

A vizet
közötti ki
rák útját.

Marosán László

MH SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

M

1981 AUG 28

1021

Marosán László rajza

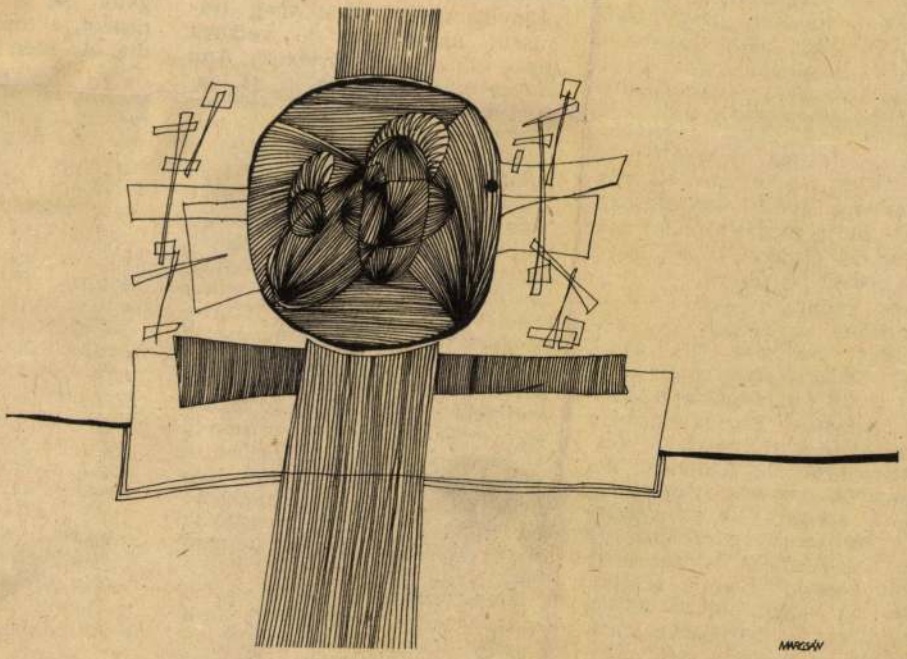

alló démonának egy londoni kalandját mondja el, illetve beszámol arról is —, „hogy már előbb birtokot vett Szabolcs megyében, és nem értette —, miért nem vállalják nála a parasztok jó napszámért sem a munkát. — Időnként meglátogatta a szomszéd földbirtokost —, aki udvariasságból fogadta, de felesége ilyenkor — bezárkózott szobájába, mondván, utálja a hiénabűzt". A költő tudatában azonban hirtelen összevillan a „két" hiéna, s a két név, *Haynau* és *Han-nya*, kiáltó hasonlósága, és nem tudja megállni, hogy egy megjegyzés erejéig föl ne hívja rá az olvasó figyelmét.

Nem tudván persze, hogy ugyanebben az időben egy színészetben csalódott (?) fiatal ember, Szendrő Iván már szorgosan gyűjti magnójára a szatmári emberek mondavilágának történeteit egy *Hajnó* nevű rémről, démonról, aki földöntúli gonoszságával rontotta, irtotta, gyalázta a szegény népet, csecsemők, gyermekek, szüzek roncsolt testei szegélyezvén irtózatos étvágyát. Szendrő Iván a tévébeli Stúdió '81 egyik júliusi adásában számolt be gyűjtésének eredményeiről, s a szerencsés kevesek láthatták is a Vajdahunyadvár színpadán a néprajzi kultúrszenzáció balladába tömörített esszenciáját.

é
r
g
a
k
lé
ai
ac
ni
persze úgy értendő, hogy az igazi vers mindig lefordíthatatlan közleményeiben hordja igazi tartalmát... (Lásd erről az Élet és Irodalmat, Galsai Pongrácot és Vörösmarty „vén cigányát"!) Tessék! Itt van K. L., a Nyugat harmadik nemzedékének illusztris tagja, kinek korai jelentkezéséről így szól az akadémikus ítélet: „Gáncstalan, de hagyogyományőrző formaművészete, Kosztolányira emlékeztető pátosza a századelő világfájdalmát hordozta." „Ha azelőtt a tökéletes versek költőjének véltem... — mondja azonban 1978-ban és 1979-ben publikált ciklusa kapcsán egyik kritikusa, Alföldy Jenő —, (az új ciklus) a meglepetések költőjévé avatta szememben."

Meglepetésre volt is ok. A formaszigoráról ismert költő váratlanul „lazított" (A. J. kifejezése), anekdotává szelídített történeteket mesélt — egy életből, egy kisvárosból (Eger), egy kis országból; élvezte a mesét, a sza-

l „e
pon
ntj
leg
Ho
h
igen has
K. L. hányattat
mert ezek a neg
hatvanas évek m
zel vannak hozzá
így még inkább
tőtársára? Netán
csén megcsillanó
jobban elfedheti
ban esetleg kib
cseppet. Esetleg
csupán ennyit m
Szaniszlóval p
ténnek különösel
nyos zavaros idő
egy bombatalála
könyvtár rendez
igen, átszervez
mind kisebb hel
vesebb könyv,
„jöttek az elvtár
ték az átvételt
niszló mehetett,
„soha többé ner
a Dewey-féle eg
osztályozásnak".
is veszett Mo
amikor — még
kemény időkben
egy utcalánnyal,

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 NOV 2 0'

MAGYAR IFJÚSÁG

M

Marosán László rajzai

1021

...ett országok osz-
..., míg a harmadik a
fejlődőké. Nos, a maoisták szerint a cél az, hogy a második és a harmadik világ, azaz a fejlődők és a fejlettek (társadalmi berendezkedésüktől függetlenül) összefogjanak az „első világ" ellen. Ez többek között Albánia számára azt a tanácsot jelentette volna, hogy szakítson eddigi elzárkózottságával és Kínához hasonlóan „nyisson" a nyugat-európai tőkés országok irányában. Erre Tirana nem volt hajlandó, s még kevésbé volt képes egyetérteni Peking és Washington mind szélesebbé váló kapcsolataival.

Az albán pártvezetés korábban szoros kapcsolatokat tartott azokkal a kínai politikusokkal, akiket mint a „négyek bandáját" ítéltek el és zártak börtönbe. A négyek bukása és Teng hatalmának megerősödése teljessé tette Tirana és Peking szakítását. Ez jelentős gazdasági problémákat okozott Albániának: majd két évtizede Kína volt az ország legfontosabb gazdasági partnere, Peking segítségével valósultak meg az utóbbi évek beruházásai. Albánia vezetői ezután a teljes gazdasági önellátás — az autarkia — elméletét hirdették meg. Alkotmányban rögzítették, 1977-ben, hogy az ország kizárólag önerőből fejlődik, s az alaptörvény megtiltotta hitelek felvételét is. Mindazonáltal teljesen nyilvánvaló, hogy a jelenlegi fejlettségi szint elérése sem lett volna lehetséges, ha a felszabadulás utáni években az albánok nem kaptak volna állandó

...nyei sokkal
lennének, né
a lakosság
nak szintje
hetett volna
gok átlagáh
Albánia
ványkincset
viszonylag
gű vasérc
krómmal re
tos exportci
albán ipar
ban a hegyi folyók energiáját használja fel villamos áram termelésére, s a tenger menti olajmezők termékeit a közlekedés csak igen kis mértékben fogyasztja el. (Albániában nincs magántulajdonban gépkocsi.) Ami az albán gépipart illeti, az kevéssé fejlett, a legutóbbi időkig elsősorban pótalkatrész-gyártásra, összeszerelésre szorítkozott. Az or-

...átlageletkor. Albánia ...
ország — több mint 3 százalékos születési arányszámával Európa-rekorder.

A mesterséges elzárkózottság természetesen befolyásolja a felnövekvő új nemzedéket. A fiatal albánok — akik közül csak a legkiválasztottabb egy-két tucat juthat el külföldre — abban a hitben nevelkednek, hogy országuk a bőség

A tiranai utcán

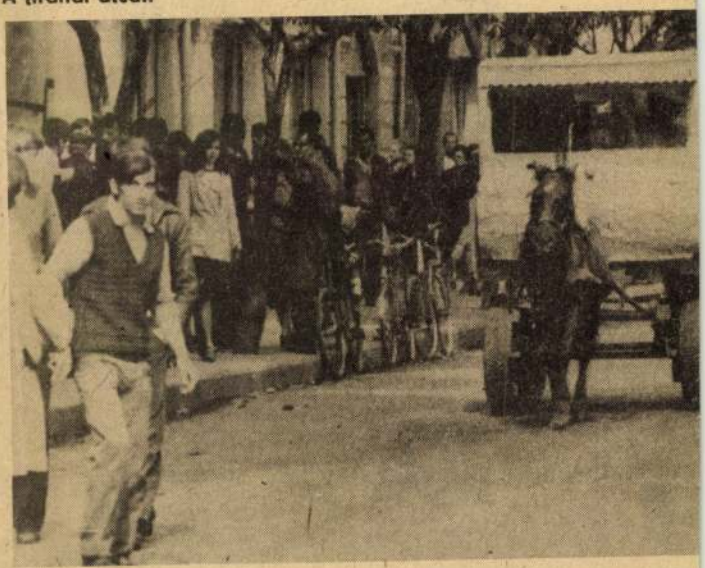

MAROSÁN László

151

Citványi 1991

neti Értesitő XXXV./1986/.
idézett hely /ahol Magyar-
i templomot emliti a szerző
i példaként/ p.lo3.
.m. és Bachleitner, Rudolf:
n, 1976.
i.m. pp. 22o, 257, 263.
etben i.m. pp.176-18o, vala-
tben i.m. p.lo3.
Die Pfarrkirche St.Johann
A könyvet Szentesi Editnek

en i.m. /193o/. p.538. A bécsi

MDK

Marosán László szobrász

H.Z: Corvin-tárlat. Film-Szinház-Irodalom,
1942, 21.sz.

Tata (Komárom)

Fürdő-utca 11. Ovoda, földszi
6 kosárívés árkáddal, XVIII.s

(Tata Vé. MV. Kp. 1952, második lap

MDK

Marosán László - Huszár Imre

Béke, gipsz

II. Képzőm. Kiáll. 1951. nov. 13 l.

MDK

Marosán László szobrász

Tamás Ernő cikke. Hirlap, 1948. dec. 17.

MDK

Marosán László

Olvasó lány, bronz

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll.
Ernst Muz. 1946. jul. 15 l.

Marsán Lánló nobrán M.D.K

Női akt.	Bronz	kův. tul.
Fahordó parasztasszony	"	" "
Gyászoló nő	mükő	" "
Fiatal lány	fa	" "

Kán magyar művén. kiállítás kat. Bp. 1948 11

N. D. R.

Liste des Membres du Bureau

Président : M. Jean Dupont

Trésorier : M. Pierre Martin

Secrétaire : Mlle Anne Durand

Vice-Président : M. Paul Lefèvre

Fait à Paris, le 12 mars 1923.

MNK

Marosán László

Kendős parasztasszony, gipsz
Kut figura, gipsz
Korsósnő, dombormü

XII. Tavaszi Szal. N. Szal. 1937. máj. 1.

12

MNK

Marosán László
Menekülő leány, tusr.

Rippl-Rónai Társ. I. kiáll. Ernst Múz. 1946. márc. 1.

MDK

Marosán László, szobrász.

Beszélgetök, terrakotta.
Kévehordó parasztlányok, terrakotta.

Corvin Áruház IV. Képzőművészeti bemutatója. 1941.
Kat.

MDK

Marosán László

Dózsa, szob.

Tamás E: Magy.katona... Kis Ujság, 1951. okt. 2. 4.l.

M. N. G.

MAROSÁN László szobrász

A grafikai és kisplasztikai kiállításon szerepel

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 147. sz. 4. l.

(d. m.) Grafikai és kisplasztikai kiállítás

MDK

MAROSÁN LÁSZLÓ

kitüntető elism.

17. Tav.Szal. dijnyerteseinek névsora
N.Szal. 1942. ĝun.

MDK

Marosán László

Dózsa György, gipsz

Magyar katona a szabadságért. Főv. Képt. 1951. szept. 5 l.

Marosán László
szobrász

M.D.K.

Az inotai művelődési ház
domborművén dolgozott.

Skoutha Sándor: Képzőművészeti alkotások Inotán.
Művészet 1960. október – 15 lap.

MDK

Marosán László, szobrász.

Leányfej. Gipsz.

OMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzőmüv. Kiáll.
BNp. 1937.ápr. 29.-jun.2o. K.at. 10.l.

Marosán László

Marosán László és Pál Mihály szobrászmüvészek kiállitása. Bp, Ernst Muzeum. - Ism.: Koczogh Ákos, Müvészet, 1966. 7.évf. 3.sz. 41. l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

270. l.

Monosán László
szobrász

Resit vett a tárlaton

Kovács Gyula: Az Országos Képlaszthai Biennale
Művészet, 1970. február – 36 lap.

Marosán László

ismerteti a gyűri Óni Találatot. Kisalföld, 1966. nov. 27.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969.3.sz. 243-284.l./

271. l.

Marosán László

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 FEB 25

NÓGRÁD

Salgótarján

Dombormű Szécsénynek

Új képzőművészeti alkotással gazdagodik Szécsény. Marosán László, Budapesten élő szobrászművész a helyi gimnázium előtti kerítés díszítéseként áttört domborművet készít. A munka jellegzetessége, hogy ez az „áttört" technika a nógrádi fafaragó népművészetben is ismert, és rendkívül gyakori. A dombormű egyébként napot, házat és fiúalakot ábrázol majd, összefüggésben az oktatási intézményben folyó munka szimbolizálásának igényével. A kerítésre kerülő dombormű még ebben az évben elkészül, s az iskola tanulói ünnepélyesen avatják.

1021

A SP
nyeinek
edzésfoly
A szerv
működé
tele ala
tétele a
érésének. Az utóbbi evtize-
dekben a legtöbb sportágban,
különösen az erő- és állóké-
pesség fejlesztésére fordítot-
tak a szakemberek nagy fi-
Ennek nyomán is-
mozgás gazdaságos
lében, a fizika, a biomecha-
nika és a korszerű edzés-
módszerek alkalmazásába
rejlenek.

Marosán László

Szerepel Delhiben a magyar képzőművészeti kiállításon

N. N.: gazdasági és kulturális tárgyalások az indiai fővárosban

Magyar Hírlap 1969 XI. 14

MDK

Marosán László
Kiáltó férfi, bronz

Rippl-Rónai Társ. I. kiáll. Ernst Muz. 1946. márc. 11 l.

MDK

Marosán László
Leány tükörrel, gipsz

Rippl-Rónai Társ. I. kiáll. Ernst Muz. 1946. márc. 12 l.

Marosán László és Megyeri Barnabás

Tanuló lány, fa

III.M. Képzőművészeti Kiállítás 1952.dec.1953. március 19 lap

Marosán László
szobrász

M.D.V.

„Ülő asszony"

Élet és Irodalom, 1966. márc. 5. – 6 kep

M.D.K

Marosán László
szobrász

Konstruktív hatású mór szob-
rait mutatta be a tárlatban

Szelesi Zoltán: A VII. Szegedi Tárlat.
Művészet, 1967. március – 41 lap

Marosán László
szobrász

M.D.K.

Az Ernst Museumba mutatják be szobraikat, A művészek volt, 47-ben és 1962-ben az Építők Klubjában tárlata.

Kocsogh Ákos: Krónika
Művészet, 1966. március - 39 lap.

Marosán László

Szobrász

M.D.K

A Munkácsy Mihály díjat kapta az 1965-ben az Ernst Museumba rendezett kiállításáért.

—: 1966 Állami és Kossuth díjasai

Élet és Irodalom, 1966. apr 2. – 2 lap

Marósán László
szobrász

M.D.K

Kiállításán a kisplasztika
malhodek, művei között
szerepel a Beszélgetők is.
„Női fej" (repro)

Kocsogh Ákos: Krónika
Művészet, 1966. március - 39 lap

Marosán László

Kiákit

Mo. 1942. I. 13.

rgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
. 650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
rök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

Morosán László, szobrász Bosk

Az Ernst Múzeumban látható

táblata.

—: A két végi kulturális programból 44

NÉPSZABADSÁG 64. 1965. nov. 6.

Morosán László

Kiállít

NV. 1942. I. 23.

rgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.
9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
rök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

Morosán László

Kiállít

PH. 1942. I. 13.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 149
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

MDK

Marosán László

360- Ft vásárlási előlegben részesült

90 művész kiáll. N.Szal. 1948. jun.

Marosán László

MDK

Leányfej, fa

Női fej, horganylemes

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Marosán László MDK

Akt, ólom

Fekvő lány, bronz

Beszélgetők, ólom

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Marosán László

A Népmüvélési Központban rendezett kiállitáson szereplő szobrait kiemeli Berend Ilona: "Három kiállitás" c. beszámolójában.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. okt. 28. - nov. 3.
III. évf. 44. sz.

Marosán László szobrász

M.D.K.

Anya és gyermeke ólom

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva. A Képzőművészeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. 9.l.

Marosán László szobrász M.D.K.

Anya és gyermeke, ólom

műve bemutatva az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállításán. A Képzőművészeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállításáról. lo.l.

Karosán László

Sírbenérő a ólomnobra (eml.)
szerepel a VII. kegedi Nyári
Tárlaton

Papp Lajos: Az ember valósága

Tiszatáj 1966. IX. n. 747 old.

Marosán László /1916-)

kiállitott műve:

Leány, 1940 körül. Bronz, 36 cm.
MNG. Ltsz.: 56.449- N.

Magyar szobrászat 1920-1945. Kiállitás, Székesfehérvár. Szt. bev.: Kovács Péter, K. Kovalovszky Márta. Székesfehérvár, 1966. 34 l., 7 t. / A huszadik század magyar műbészete./

17. 1.

Mansán László

Szobrász.

Munkácsy Mihály díj II. fokozatát kapta 1966-ban.

Kiosztották az idei irodalmi és művészeti díjakat
Északmagyarország 1966. ápr. 1. 4.l.

MDK

Marosán László

Nővérek c. szobra

Magy r Hirek 1968 máj.2o.

Marosán Kerekes
András

M.D.K.

Részt vett a találkozón.

Dutka Mária: Séta a XI. Magyar Képzőművészeti ...
Nők Lapja, 1968. május 4 – 16 lap

Mavosán László

kiállított művei:

Lányfej, fa, 60 cm.

Női fej, horganylemez, 30 x 32 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Ka
szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

18. l.

Marosán László

Munkácsy díjas szobrász kiállítása a kiskunhalási Thorma János Muzeumban.
Aktok. Siremlék-ten. Harcos.
Ujabb fémdomborítások

Maksay László: Gál Sándor és Marosán László kiállítása
Rajztanitás 1968. 1.sz. 26.

MDK

Marosán László

Kiállitási hir

Petőfi Népe 1961 nov.5.

MDK

Marosán László

Kiállitási kritika

Élet és irodalom 1968 ápr.2o.

M.D.Y

Marosán László
szobrász

Figurái jellegzetes egyéni
stílusról tanúskodnak.

Csap Erzsébet: Képlasztikák a XI Képzőművészeti Kiállítás
~~D. Fehér Zsuzsa: A XI. Magyar Képzőművészeti . . .~~
Művészet, 1968. magus - 1 lap.

MDK

Marosán László

Nővérek, ólom repr.

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

Marosán László, szobrász

MDK

Az új postahivatal ornamentikáját tervezte.

K.T.: Teljes üzem az új 100-as postán

6.

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 31.

Marosán László
nobrán

M.D.V.

Két nobrát mutatta be a tár-
laton.

Kovács Gyula: IV. Balatoni Nyári Tárlat.
Művészet, 1968. november – 45 lap.

Marosán László

Két szobra

szerepel

az alább. tárlatón

Kovács Gyula: IV. Balaton Nyári Tárlat

Művészet 1968 XI. sz. 45 old.

MDK

Marosán László

szobor:

Vizbenéző leány, br.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely,
Balatoni Múz. 1968.

Marosán László

J. V. Sztálin 1950-ös szoborpályázatra meghívott műcész.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 421.

MDK

Marosán László

szobor:

Töpreng_ő, ólom

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Muz. 1968.

MDK

Marosán László

Nővérek, ólom

Könyöklő, br.

Támaszkodó, ólom

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

Marosán László

Lányfej, fa, 60 cm
Női fej, horganylemez, 30×32 cm

Budapest Műcsarnok kiállítása,
1957. kat. kisdéginé, kirémi szén.

18.

Marosán László

Szerepel az állami kép. műv. vásárlások kiállításán

Lyvári Béla: Az állami kép. műv. vásárlások kiállítása

Magyar Ifjúság 1966 VIII. 27

MDK

Marosán László

Kritika

Művészet 1968 máj. p.17.

Marosán László MDK

Kalapos leány, ólom

Olvasó leány, ólom

Napozó nő, ólom

Pihenő leány, ólom

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Marosán László

„Vitorlást" lemezdombrikú,
3 m². vörösrei,
Veszprém megye, Balaton pörös,
Jalabájai szénbányánali
Trönt üdülője. Bár.

22 l.

Tájékoztató 64/65 Képző és Iparműszeretet Lektorátus

Marosán László

világítótestek, lemezdombrítés,
vörösre,
Veszprém-megye, Balatonfőrök-
Jutabánya szénbányászati
Trönt üdülője, Bár.

22 l.

Tájékoztató 64/65 Képző és Iparmiséseti Lektorátus

MDK.

Marosán László

Kiállitási hir

Müvészet 1967 okt.p.48.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 NOV 9.

PETŐFI NÉPE

Marosán László

1021

— Már a harmadik kiállítást rendezték meg a Kiskunhalasi Thorma János Múzeumban hétfőn délelőtt a mai képzőművészek alkotásaiból. Gál Sándor kunszentmiklósi festőművész és Marosán László Munkácsy-díjas szobrászművés[illegible] közös tárlatát — ame[illegible] egy hónapig lesz n[illegible] va Szamosfalvy J[illegible] a megyei népmű[illegible] tanácsadó vezető[illegible] nepi beszéddel [illegible] ta meg.

kunfélegyházi

zban

8856

dolgozó Vál-

Marosán László MDK

Kalapos nő, ólom

VIII. Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

Marosán László

Kisplasztikával

szerepel a X. Magy. Kép.

Mův. Kiállításon

Kortárs 1965 XII. n. 2004 old.

Marosán László

Kupargó (i. nobra/emlékre)

szerepel a Balaton-Nyár-Tárlatos

Kortárs 1966 IX. n. 1507old

Makovár László

Nő ömeport kaszal, szobrát az ÁVB megvette 1965-ben (szepró)

Nagyművelés 1966 IX. n. 32 old.

MDK

Marosán László szobrász

Fésülködő, br.

Olvasó lány, br.

Kompozició, ólom

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

Ülő lány galv.plaszt.

Pihenő lány, ólom

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

Napozó nő, ólom

Leány kakassal, ólom

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

Ülő nő I., ólom

Nő összefont karokkal, ólom

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Múz.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

~~Könyvkötő, ólom~~

Könyöklő, ólom

Támaszkodó I., br.

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

Anya gyermekével, ólom

Ülő nő II., ólom

Bukfenc, "

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

Támaszkodó II., ólom

Ülő nő III., "

Napozó, br.

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

Ülő nő IV, ólom

Támaszkodó, "

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

Lovas, ólom

Női fej, "

Kompozició,"

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

Pihenő lány, br.

Leány tükörrel, br.

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Mus.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

Beszélgetők, ólom

Siremlékterv, vörösréz

Olvasó nő, ólom

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Mus.

1965.

MDK

Marosán László szobrai

Pihenő, ólom

Pár, vaslem.

Kompozició, vörösréz

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Mus.

1965.

MDK

Marosán László szobrász

Dekorativ térkompozició, vas

Táncolók, br.plakett

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz. 1965.

MDK

Marosán László szobrász

plakett

Boszorkánytánc, vörösréz

Kompozició I-IV. "

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz. 1965.

MDK

Marosán László szobrász

plakett:

Fédülködő, br.

Napbanéző, "

Hátakt, "

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz. 1965.

MDK

Marosán László szobrász

plakett:

Leányfej, vörösréz

Bika, br.

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz. 1965.

MDK

Marosán László szobrász

plakett:

Kompozició V., br.

Álló figura, ólom

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Mus. 1965.

NDK

Marosán László szobrász

Magdi, vörösréz érem

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Mus. 1965.

MDK

Marosán László szobrász

Lovak, monotypia

Tükör előtt, "

Leány legyezővel, "

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.1965.

MDK

Marosán László szobrász

monotypia:

Olvasó leány

Öregasszony

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.1965.

MDK

Marosán László szobrász

monotypia:

Csendélet

Hid

Fésülködő

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.1965.

MDK

Marosán László szobrász

monotypia

Ketten

Női fej I.

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.1965.

MDK

Marosán László szobrász

sz.kréta:

Fej I.

Férfifej

Tülkölő

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Mus.1965.

MDK

Marosán László szobrász

Női fej II., sz.kréta

Fej II., akv.

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Mus.1965.

MDK

MarosánLászló szobrász

akvarell:

Leányfej

Virágok

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.
1965.

MDK

MarosánLászló szobrász

akvarell:

Éjszaka

Háztetők

Anya gyermekkel

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.

1965.

MDK

MarosánLászló szobrász

akvarell:

Csendélet

Visszanéző

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.
1965.

MDK

Marosán László szobrász

Kiáltó, br.

Kondásgyerek, fa

Leány, br,

Marosán L. és Pál Mihály kiáll. Ernst Muz.

1965.

Marosán László

szobrán

M.D.Y

A kiállításon szobrai a harmadik
teremben szoltak elhelyezve.

Miklós Pál: A XI. Magyar Képzőmű-vészeti Kiállítás.
Élet és Irodalom 1968. ápr. 20 - 7 kap

MDK

Marosán László

Pál Mihály szobrász

Beszélgetők

Boszorkánytánc

Marosán László és Pál Mihály kiáll.

Ernst Muz. 1965.

Marosán László,szobrász

1967-ben a Képzőmüv.Alap táblaképfejlesztésből 27 festményt,kisplasztikai vásárlásból 28 szobrot adott a Pécsi Modern Magyar Képtárnak.Marosán egy művel szerepel. 225.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs.1968

Marosán László

Novemberben Indiában állít majd ki.

Neiay K.: Magyar művészet külföldön. – Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 28. p.

Marosán László

Hűvének repr.

Magyar Művészet 1945–1969
Műcsarnok, 1969 sep–okt

Narasón László

Szerepel a magyar tér. mův.

Szánítarson Delhiben

N.N: Folytatódtak a magyar indiai tárgyalások

Dunántuli Napló 1969 XI. 14

Marosán László

1, Napozó nő, 1960. ó 17. a
2, Nő összefont kendkel, 1961. bv, 26.

Magyar Művészet 1945-1969

Műcsarnok sept-okt

Marosán László

3, Beszélgetők, 1965. ó. 22 cm

4, Növények, 1966. ó. 8,5

Magyar Művészet 1945.-1969.

Műcsarnok sept-okt

Marosán László

1. Támaszkodó ólom 12 cm
2. Könyöklő ólom 11 cm

Szegedi nyári tárlat

Marosán László

Szeged, Odessza lakótelep, gyógyszertár. /Rédai Ferenc építész, Marosán László ~~belsőépítész~~ belső szobrász./ - Magyar Építőipar, 1967. 16. évf. 1. sz. 23. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 68-107. l./

75. l.

Marosán László

Szerepel a magyar képzőmüv.

kiállításon Delhiben

N.N: Lovonci Pál Agrában

Pestmegyei Hirlap 1969 XI. 14

Marosán László

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 NOV 4

NÓGRÁD

Salgótarján

— **A szécsényi gimnázium** épületénél, a kerítésbejárat melletti szakasz kibontása után egy 200x260 centiméter felületű, a kerítés meglevő kőlábazatán elhelyezkedő dombormű tervezésére kapott megbízatást Marosán László szobrászművész.

1021

Marosán László

Szerepel a magyar kép. mütv.
Kiállításon Delhiben

MTI: Losonci Pál Indiában

Kisalföld 1969 XI. 14

Marosán László

1. Könyökölő lány 1967 bronz 35cm
2. Pihenő lány 1967 ólom 24cm

II. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs 1969

Marosán László
rohász

M.D.K.

A kiskunhalasi Thorma János
Mureumban volt tárlata

—: Kiallitások

Művészet, 1967 október – 47 lap

M.D.Y.

Marósán László
szobrász

A kiskunhalasi Thomas János
Muzeumban lesz kiállítása.

Bodnár Éva: Diószegi Balárs és Szebenyi Imre . . .
Művészet, 1967. november. 44 lap.

M.D.K.

Marosán László

"Vasárnap" c. szobrának repr.-ját bemutatja a lap a Szinyei Merse Társaság "Tavaszi Szalon" cimmel rendezett kiállitásáról.

Csemiczky: "Fiatalaok a Szalonban" c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. juli 11-17.
Iv. évf. 28. sz.

M.D.K.

Marosán László

"Esztergomi kiállitás" cimmel ir Berend a Városháza dísztermében, a Képzőművészek Szabadszervezete kiállitásáról a "Szinház Szeme Füle" c. rovatban. A kritika kiemeli a művész alkotásait, amelyek a tárlaton szerepelnek.

Szinház, Bp. 1947. szept. 2-8. III. évf. 36. sz.

M.D.K.

Marosán László

Figyelmet keltő müveiről ir Berend Ilona: "Tavaszi Tárlat" c. beszámolójában a Szabadszervezetben rendezett kiállitáson szereplő szobrait kiemelve.

Szinház, Bp. 1947. május 27.- juni. 2. III. évf. 22. sz.

Marosán László

MDK

Kislány akt, álom

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Marosán László

"Kompozició" c. szobrának repr.-ját bemutatja a lap a "Műbarát" kiállitásáról.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. okt. 1o-16.
IV. évf. 41. sz.

Marosán László

Művével részt vett a
Nemzeti Szalonban rendezett
„Tavaszi Szalon" kiállí-
tásán.

P. N. 936 IV. 25

MDK

Marosán László

Napozó lány

Pihenő marokszedő lány

9o művész kiáll. N.Szal. 1948.jun.

Marosán László szobrász M.D.K.

Halászsok cé ré zdomboritása a Harcsa utcába kerül

Uj szobrokat és diszkutakat kapnak a II. ke ület parkjai

Magyar Nemzet 1965. jul. 27.

Marosán László

Megbízást kapott Marosán László a bajai 609 sz. Szakmunkásképző Intézet homlokzatára krómacél lenuzplasztika elkészítésére.

----:Köztéri munkák.

Müvészet, 1976. október - 48.oldal.

Marosán László szobrász

Négy és fél méteres fémplasztikáját Tapolcán fogják felállítani a következő érben. (emlitve)

(M–): Szobrok, térplasztikák. Déli Hírlap, 1976. okt. 25.

Marosán László, szobrai

L:Tevan Margit

KIVÁLÓ ÉS érdemes művészek. 5.o.

Népszabadság, Bp. 1977. ápr. 1.

Marosán László

Kiállítás nyílt okt. 21.-én Mai Magyar Kisplasztikai Kiállítás címmel, Debrecenben; az I. biennálén szerepelt művész művét is láthatjuk.

Hajdu-Bihari Napló, 1946. okt. 22.

Marosán László

Méltatás

— 1974. április 4.

Tükör, 1974. április 10-24 lap.

Marosán László, szobrász

L.:Kerényi Jenő

-.:Diszkutak, szobrok a Városligetben 8.

Esti Hírlap, Bp. 1977. aug. 8.

Marosán László

Pályázat alapján Marosán László megbízást kapott a Helsinki Magyar Nagykövetség a szauna uszómedence terében dekoratio plasztika hihipzésre.

-----: Köztéri munkák.

MÜVÉSZET, 1976.február - 48.oldal.

Marosán László

A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze címmel tüntették ki Németh Éva textiltervező iparművészt, Szabó Zoltán festőművész Vámos László fotóművészt.
A Munkácsy Mihály-díj kitüntetettjei lettek: Csávoly Klára és Fürtös Ilona textiltervező iparművészek, Konyorcsik János szobrászművész, Sajdik Ferenc karikaturista, Szekeres Károly keramikusművész, Szemethy Imre grafikusművész, Tury Mária festőművész.
A Balázs Béla-díjjal tüntették ki Balla Demeter fotóművészt.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 2.
XXI. évf. 14. sz. 8. lap.

Marosán László

Magyarország felszabadulásának 32. évfordulójára, a Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze- címet kapta Teván Margit ötvösművész. A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze lett Barta Éva iparművész, Csekovszky Árpád keramikusművész, Drégely László a Magyar Televízió díszlettervezője, Engelsz József ötvösművész, Gábriel Frigyes belsőépítész, Kass János grafikusművész, Kis Kovács Gyula szobrászművész, Marosán László szobrászművész, Máté András grafikusművész, Németh Aladár szerszám- és gépipari formatervező, az Iparművészeti Főiskola tanszékvezető tanára.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 2.
XXI. évf. 14. sz. 8. lap.

Marosán László
festőművész

A felszabadulás utáni időkben ismerkedett meg Marosán László-lával Maróti János.

Kovács Gyula: Maróti János festőkompozíciói.
Művészet, 1974. június - 26 lap

Marosán László

Munkácsy dijas ,a kiskunhalasi Thorma János
Muzeumban megrendezett kiállitásán bemutta
legujabb kisplasztikai alkotásait.A kiállitás
Gál Sándorral közösen került megrendezésre.
Kiállitotta Harcos,Siremlékterv,fémdombormüveket.

Rajztanitás 1968/1 26.old.
Dr Maksay:Gál Sándor és Marosán L. kiállitása

Marosán László

Szobrászmüvész, 1967 novemberében állitott
ki a kiskunhalasi Thorma János Muzeumban.

Rajztanitás 1968/1 26.old.
Dr Maksay:Gálik Bándor és Marosán L. kiállitása

Marosán László, nobrán

Hazánkat képviseli (Műcsarnok).

↓

— : A múzeumi hónap neuretközi eseménye

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. okt. 11.

Marosán László neve

szerepel a Műcsarnokban.

↓

–: Október 16-án nyílik a kisplasztikai biennale

9.

Népszabadság, 1971. okt. 6.

Marosán László

Olvasó lány, bronz

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 jú

Marosán László, Szobrász

Természetes formákból kiindulva: tömör, letisztult, egyszerű ábrázolásra törekszik.

Miklós Pál: A terménethűség a mai magyar Képzőmű vénetben 18–24. o.

KRITIKA, Bp. 1970. november VIII/11.

Marosán László

Kendős lány

Népművelés 1971/12 borítólap 48 old.

Marosán László

szobász

„Szendős lány"

(repro)

Bauer Jenő: Kisplasztikai biennalé a Műcsarnokban

Művészet, 1972. január - 34 oldal

Marosán László
nobrás

Rést vett a tárlaton.

Bauer Jenő: Kisplasztikai beszmale a Múcsarnokban
Művészet, 1972. január - 34 oldal

Marosán László

1916-ban született Budapesten. Az ipar-rajziskolában, majd Czóbel-Novák Vilmos szabadiskolában folytatta művészi tanulmányait. 1935 óta kiállító művész.

Boronyi Judit: I nemzetközi kisplasztikai biennálé, Budapest, 1971.

Marosán László

Egyéni kiállítások: 1938, 1942, 1950 Budapesten; Törökországban, Indiában. 1965-ben gyűjteményes kiállítása Budapesten. 1966-ban Munkácsy díjas.

Baranyi Judit: I. nemzetközi kisplasztikai biennálé, Budapest, 1971.

Marosán László

A Szovjetunióban, Ausztriában, Hollandiában, az Egyesült Államokban és Kanadában volt tanulmányúton. Többművét a Nemzeti Galéria őrzi.

Baranyi Judit: I. nemzetközi kisplasztikai biennálé, Budapest, 1971.

Morosán László

Bemutatott művei: 87. sz. „Balatoni szél", 1971, ólom, 75 cm.

88. sz. „Kendős lány", 1971, ólom, 52 cm (reprodukció)

89. sz. „Fekvő lány", 1971, vörösréz, 50 cm.

Boronyi Judit: I. nemzetközi kisplasztikai biennálé, 1971. Budapest.

Marosán László

90. sz. „Vietnamilány," 1971, ólom, 40 cm;
91. sz. „Kompozíció," 1971, sárgaréz dombormű, 84 x 52 cm.

Baranyi Judit: I nemzetközi kisplasztikai biennálé, Budapest, 1971.

Marosán László

Művei szerepeltek az I.Nemzetközi
Kisplasztikai Biennálén a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1971 október 29
4.old.

Marosán László, szobrász

L: Varga Imre

-: Prométheusz króma célból 2

Esti Hírlap,

Bp. 1978. jan. 31

MAROSAN LASZLO Munkacsy-díjas szobrászművész.

A Magyar Népköztársaság kiváló művésze kitüntetést kapta 1977/ben

Magyar Hirlap 1977/77/4

Marosán László

A hazánkban rendezett nemzetközi kisplasztikai biennálén álomplasztikái szerepelnek. „Fekvő lány" c. kompozíció (említve.)

Bajár Iván: Kisplasztikánk nemzetközi háttér előtt.

Magyar Hírlap, 1971. okt. 19.

Marosán László

Az I. nemzetközi kisplasztikai biennálén szerepelt műveivel.

Berkovits György: Az I. nemzetközi kisplasztikai biennálé a Műcsarnokban.

Pest Megyei Hírlap 1971. okt. 22.

Marosán László szobrászművész

az új-belgrádi Modern Művészeti Múzeumban tegnap nyílt meg a magyar kiállítás, melyen művei szerepelnek.

B. F.: Belgrádban megnyílt a magyar képzőművészeti kiállítás.

Magyar Szó, 1943. szept. 9.

Marosán László

Kompozíció II., 1971. sárgaréz
dombormű, 84 × 52 cm

I. Nemzetközi Kisplasztikai Bienniálé,
Műcsarnok, 1971.

Marosán László

Fehér lány, 1971. vörösréz, 50 cm (repr.)
Vietnami lány, 1971. ólom, 40 cm

I. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé,
Pécsarnok, 1971.

Marosán László

Balatoni szél, 1971. ólom, 75 cm
Kendős bány, 1971. ólom 52 cm (rgn)

I. Nemzetközi Kisplasztikai Bienmálé,
Műcsarnok, 1971

Marosán László, [ ]

szerepel a Fények klubban.

↓

—: Kamaratárlat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. szept. 6.

Marosán László

Halász, ólom, 76 cm, vegyv.

Vadászati Világkiállítás-Képzőművészeti Kiállítás, Bp. 1971.

Marosán László

Munkácsy dijas /1966/ 1916. október 30 született Budapesten . Az Iparrajziskolában , majd Aba Novák szabadiskolájában tanult. 1935 óta kiállitó müvész.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Marosán László

1965-ben volt gyüjteményes kiállitása Budapesten, Több müvét a Nemzeti Galéria és a Modern Magyar Képtár őrzi. Tanulmányuton járt Ausztriában, Hollandiában, az Usa-ban és Kanadában.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Marosán László

Brmutatott müvei:

Könyöklő lány 1967 bronz 35 cm

Pihenő lány 1967 ólom 24 cm

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Bienálé, Pécs, 1969.

MAROSÁN LÁSZLÓ

Művei kiállítva az I. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálén.

Konthe Sándor: Jegyzetek a biennáléról

Társadalmi Szemle, 1971. december
103. lap.

MAROSÁN LÁSZLÓ

Művei kiállítva az 1. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálén.

Tóth Sándor: Attrakció és művészet.

Dél-Magyarország, 1971. okt. 22.

Marosán László

a T. pesti Művészeti Hetek keretében
megrendezésre kerülő első nemzet-
közi kisplasztikai biennálén al-
kotása szerepelni fog.

Kompozíció '71, 1971. VIII. 12. 18:25 D TV / M

Marosán László

Műve szerepelt az I. Nemzetközi

Kisplasztikai biennálé magyar kiállí-

tásán

Pestmegyei Hírlap 1971 oktober 22

4. old.

Marosán László

Fővárosunkban rendezett nemzetközi szobrász-
találkozón ólomplasztikái szerepeltek.

Bajár Iván: Nemzetközi szobrásztalálkozó Bpesten.

Kisalföld, 1971. nov. 14.

Marosán László.

A bpesti nemzetközi szobrásztalálkozón ólomplasztikái szerepeltek.

Bajár Iván: Nemzetközi szobrásztalálkozó Bpesten.

Dolgozók Lapja, Komárom, 1971. nov. 14.

Marosán László

"A huszas évek geometrizáló stilusához" hasonlitja a kritika a müvész mértani formákba kényszeritett női figuráját, mely a pécsi kisplasztikai biennálén szerepel.
A kiállitást a Janus Pannonius Muzeum Déryné utcai helyiségében rendezték, melyről Vadas József: "Kisplasztika-e a kis plasztika?" c.-mel számol be.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 2.
XVIII. évf. 44. sz. 13. lap.

Marosán László szobrászművész

a boglári kápolnatárlat új kiállításán szerepel a művész alkotása. „Nő összefont karokkal" c. (említve)

H.B.: Hatezer látogató Bogláron. Somogyi Néplap, 1974. szept. 4.

Marosán László

Bemutatok művei: „Nővérek," ólom, 28 x 22 cm. (reprodukció); „Könyöklő," bronz, 28 x 20 cm; „Támaszkodó," ólom, 30 x 25 cm.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968.

130

Marosán László

Szobrai

Mai Magyar Szobrászat címmel kiállítás nyílt a Moszkvai Puskin Múzeumban. Erre az alkalomra szobrai delegáció utazott Moszkvába. A művén a delegáció egyik tagja.

- . - A szövetség életéből.

Művészet, 1973. február - 45. oldal

MAROSÁN LÁSZLÓ, szobrász

Miskolc új és helyreállitott létesitményei 1945-1970.
I.-Szobrok, kutak, emléktáblák.-
15.-Korsós nő szobra, I. ker. Csabai kapu.-Marosán László
tól. 200.old. 4.jegyz.

[illegible].HORVÁTH BÉLA: A miskolci városkép változása 189.old

A Herman Ottó Mus. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

Marosán László

Madár, ólom, 76 cm

Vadászati Világkiállítás 1971
Budapest

Marosán László

Művei szerepelnek a Fészek Klubban rendezett szolidaritási Zamara-Ziállitáson - az indokinai szolidaritási hét keretében

Magyar Nemzet 1972 szeptember 5
4. old.

Marosán László

Bemutatott műve:

245. sz. „Olvasó lány," bronz.

Bologh S.: A „Magyar Képzőművészetért" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

151

Marosán László
szobán

Resít vett a tartalon

Dútka Mária: Séta a X. Magyar Képzőművészeti..
Nők Lapja, 1968. május - 18 szám.

Marosán László

Marosán László szobrászművész kiállitása. Kiskunhalas, Thorma [illegible] Múzeum. - Ism: Maksay László, Rajztanitás, 1968.1.sz.26.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.[illegible]rt.1971.2.sz.149-182.l.

169.l.

Marosán László

Fekvő lány vörösvézlemez 40 cm.

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Marosán László

Mürei szerepelni fognak a Tészek Klubban rendezendő indokínai szolidaritási hét keretében, szept. 7-i kamarakiállításon.

Magyar Nemzet, 1942. szept. 5.

Marosán László, nobván

herepel.

Rózsa Ingula: Pécsi jelentés 7.

NÉPSZABADSÁ Bp. 1974. okt. 15.

Marosán László
szobrai vel vett részt a tárlaton

Láncz Sándor: A szegedi nyári tárlat

Magyar Ifirlap 1972/219 6 old.

Marosán László, szobrán

Részt vett a megnyitáson.

S. P.: Magyar szobrokkiállítás a moszkvai Puskin Múzeumban 7.

Népszabadság, Bp. 1973. febr. 16.

MAROSÁN LÁSZLÓ, szobrász

A Mohácsi Galéria 1969.évi átrendezését a Művészeti Alap vásárlásából a Képtárba került festmények, szobrok, plakettek tették lehetővé. Igy került oda MAROSÁN műve is. 302.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múz um Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

Marosán László

„Fekvő lány" c. szobra szerepel a XIII. szegedi Nyári Tárlaton. (említve)

Lásd: A XIII. Szegedi Nyári Tárlat.
Magyar Szó, 1942. aug. 20.

Marosán László

A szegedi nyári tárlaton szobrai szerepelnek.

Lányi Sándor: A szegedi nyári tárlat. Magyar Hírlap, 1942. aug. 9.

Marosán László

festőművész

Kiállítás „Európai iskola" címmel a Budapesti Kiállítóteremben

Stúdió '84

1984 X. 9.

Marosán László szobrász

Részt vett a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon a Műcsarnokban, 1968-ban.

Kortárs 1968/10 1673. old.

Marosáu László

szobrász

A veszprémi Ifjúsági és Művelődési Ház homlokzatán elhelyezendő mű tervezésére kiírt pályázaton részt vett a művész

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.

Művészet, 1974.február - 48.oldal

Marosán (Gyula), szobrász) Lászlo

OJDK

A Zsigmond-téri új lakóház Duna-parti faláza tervezett monumentális domborművet.

– Sok új szobrot fejezte be a magyar képzőművének az évo első hónapjaiban

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 16. 8. l

Marosán László

Női akt, bronz
Fahordó parasztasszony, bronz
Gyászoló nő, mükő
Fiatal leány, fa

Főv.Képtár XL. kiáll. 1948. okt. 11 l.

MAROJÁN László

ML: Uj módszer a mikrószatban

Művelt Vér 1955 11 ért. 33. n. aug. 14. 4 l.

MDK

Marosán László

Balás-Piry L: Megjegyzések az őszi tárlathoz.
Az Ország, 1943. okt. 9.

MDK

Marosán László

Fiatalok a Nemz.Szalonban. Esti Ujság 1937. jun. 16.

Fényképész

Magyar Foto: M 440/25 Hegedüsné

Marosán László: Sztálin

Pályamű a Sztálin-kollonpályázatra

1951.

Meg van

Fényképész

Magyar Foto: Fk 1108/3 Hegedűsné

Marosán László - Huszár Imre: Béke

Gépész

1957. XI.

Meg. van

Marosán László.

A Tavaszi Tárlaton „Parasztasszony"
c. műve szerepelt. (említve.)

Kis Ujság, Budapest, 1952. Jún. 1.

MDK

Marosán László

Pihenő nő, ólom

Olvasó nő, ólom

Téli Tárlat 1964. Székesfehérvár

Müvészeti Lexikon

1860. okt. 28. -- Bp., 1935/: épitész.
51 Bp.-en számos bérházat, üzlethá-
. 5. sz., Váci ut 87. sz. fővárosi
ai Testvérek Üllői uti üzletháza/.
lló Sebestyén Arturral és Hegedüs

Marosán László szobrász M.D.K.

Kiállitása az Ernst Muzeumban

Neves hazai és külföldi művészek alkotásait mutatják be az idei kiállitásokon

Népszabadság 1965. febr. 7.

Marosán László.

A földalatti gyorsvasút állomásépület belső csarnokában elhelyezendő domborművű frízek pályaművét elfogadták.

Magyar Nemzet, 1951. Szept. 21.

Marosán László.

A földalatti vasút állomásainak kupolacsarnokaiban felállítandó domborművén Munkár Imrével közösen dolgozik.

Világosság, 1957, Okt. 5.

Marosán László

Kiállít

Kisvárda 1938. I. 9

Marosán László szobrász · M.D.K.

"Halászok" c. rézdomboritása a H arcsa utcába kerül

Uj szobrokat és díszkutakat kapnak a I^. kerület parkjai

Magyar Nemzet 1965. julius 27. 4.1.

Marosán Konló

sohán

M.D.K

„Benilgetés" (repro)

Művészet, 1965. december - 31 kap

Marosán László
szobrász

M.D.K.

A kiállításon plasztikai munkái szerepelnek.

D. Fehér Ismerse: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Művészet, 1965. november - 28 lap

Marosán László

Csoportos kiállításon szerepelt az Ernst Múzeumban.

Magyar Nemzet 1965. nov. 7.

Marosán László, festőművész

MDK

Az Ernst Múzeumban látható kiállítása.

– : A hét népi kulturális programjából

11

NÉPSZABADSÁG, BP. 1965. okt. 30.

Marosán László, szobrász MDK

Kiállítása nyílt meg az
Ernst Múzeumban.

— : Kulturális hírek 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. okt. 30

MDK.

Marosán László

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 32.

Marosán László MDK

Leányfej, gipsz

Műcsarnok 1937 IV.Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Marosán László

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szerepelt „Béke" c. kompozíciója. (említve)

Szabad Nép, 1951. Nov. 6.

Marosán László

Kiállítása nyílt az Ernst Múzeumban.

Magyar Nemzet 1965. okt. 31.

Marosán László szobrász M.D.K.

kiállitása Pál mihálylyal az Ernst Muzeumban

Napló

Magyar Nemzet 1965. október 27. 4.1.

Maresán László szobársz M.D.K.

N öi fej
Siremlékterv

Két szobrászművész az Ernst Muzeumban
Magyar Nemz t 1965. nov. 11. 4.l.

Marosán László, szobrász

MDh

A Munkácsy M. - díj. II. fokozatát kapta.

– : Kiosztották az idei irodalmi és művészeti díjakat

7

NÉPSZABADSÁG, kp. 1966. ápr. 1.

M.D.K.

Marosán László

"Tülkölő kondásgyerek" c. szobrának repr.-
ját bemutatja a lap a "Tavaszi Szalon" c. ki-
állitásról.

Film Színház Irodalom, Bp. 194o. május 24-3o.
III. évf. 21. sz. 18. lap

Marosán László, szobrász

A Munkáczy M.-díj π. f.-t kapta.

— : Kiosztottak a művészeti díjakat 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1966. márc. 31

Marosán László

Lőrincz Józsefffel közösen díszkerítést tervez a győri új ABC-áruházhoz.

Szabad Föld 1966-nov. 20.

Marosán László MDK

Béke, gipsz

Mücsarnok 1951.II. Magy Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Marosán László

A Corvin Áruházban rendezett kiállitáson szereplő müvészek között hozza a lap a müvész fényképét is más kiállitó müvészekkel együtt.

H.Z.: "Corvin Tárlat" c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. május 22-28. V. évf. 21. sz.

Marosán László
kobrák

A Nemzeti Szalonban egy festő és hat kobrán kört állít ki.

N. U. 1942. V. 17.

Marosán László

Részt vesz a Műcsarnokban rendezett „Magyar művészetért" c. kiállításon.

Nemzeti Újság 1942. VI. 7.

Marosán László

közölt reprodukciók:

42. sz. „Ülő nő" (bronz, 30 cm) Bpest, Műcsarnok,

43. sz. „Bézelgetők" (bronz, 30 cm) Siklós.

Sculptura Hungarica a mai magyar szobrászat, Budapest 1191. Év és lapszám nélkül.

Marosán László

Született Budapesten 1916. Tanulmányai: Aba-Novák Vilmos nál. Tárlatai: Budapest 1938, 1966. Török-ország 1967, India 1969. Munkácsy díj: 1966.

Sculptura Hungarica a mai magyar szobrászat, Budapest (é.n.) 118 l.

Marosán László MDK

Anya és gyermeke, gipsz

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Marosán László
szobrák

A Corvin-áruház képrőművészeti oszt-
tályának új kiállításán szerepel

Új Magy. 1942. V. 16.

Tharosán László

Kiállit az "Alkotás" művészház második csoportkiállitásán.

U.M. 1942. december 12.

Marosán László

a Munkácsy-díj II. fokozatával

tüntettek ki.

Népszabadság 1966. ápr. 1.

Marosán László

a Munkácsy-díj II. fokozatával tüntette ki.

Munkácsi Napló 1966. ápr. 1.

MDK.

Marosán László

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 juli.21.

.

MDK.

Marosán László

Kiállitási hiradás

Magyar Ifjuság 1966 aug.27.

.

MDK

Marosán László

Kalapos női fej, ólom

Pihenő, ólom

Balatoni nyári tárlat 1964

Keszthely, Tihany, Veszprém

MOK

Marosán László

Olvasó lány, ólom

Szegedi Ö. Képsőm. Kiáll. Szeged 1964

i város Franciao.-ban. Műemlékei közül
Felső-Rajna-vidék legkiemelkedőbb
emplomot /1015/ több tűzvész után
teni. Először a szentély és a kereszt-
. A hosszhajó 1250—75 között, legu-
lokszat épült 1276—1439 között

MDK

Marosán László

Kalapos fej, repr.

Balatoni nyári tárlat 1964

Keszthely, Tihany, Veszprém

Marosán László szobrász

Munkáry díj II. fokozatát kapta
1965-ös Ernst Múzeumi
kiállításáért

Nagyvárad 1966 IV 1 3 old.

MDK.

Marosán László

Kiállitási hir

Magyar Nemzet 1967 aug.9.

MDK

Marosán László

Kalapos női fej, ólom

Pihenő, "

Balatoni nyári tárlat 1964

Keszthely, Tihany, Veszprém

MDK

Marosán László

Kalapos fej, repr.

Balatoni nyári tárlat 1964

Keszthely, Tihany, Veszprém

Marosán László
nohatt

M.D.K

„Beszélgetők" - je szerepel a
tarlaton.

Szilágyi Dezső: Kiállítás Sátoraljaújhelyen
Művészet, 1966. szeptember - 47 lap

Marosán László MDK

Pihenő aratóleány, terrakotta

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

Marosán László

a Munkácsy-díj II. fokozatával tüntették ki.

Hajdubihar megyei Népújság 1966. ápr. 1.

Keresztes László

a Munkácsy-díj II. fokozatát kapta.

Somogy megyei Néplap 1966. ápr. 1.

Marosán László

A Munkácsy-díj II. fokozatával tüntették ki.

Esti Hírlap 1966 - márc. 31.

MDK.

Marosán László

1966-ban Munkácsy dijas

Szocialista müvészetért 1966 máj.

Marosán László

A Munkáczy-díj II. fokozatával tüntették ki.

Magyar Nemzet 1966. ápr. 1.

MDK.

Marosán László

Nő összefont karral

Népmüvelés 1966 szept.

.

MDK.

Marosán László

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1966 szept.p.749.

Marosán László

Kiállítási kritika

Tiszatáj 1956 szept. p. 749.

Marosán László MDK

Leányfej, gipsz

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Marosán László nottász

Szöveghen említett mű: Beszélgetés c. kompozíció

Tibéky Gábor:a X. kiállítás nottái

1966. jel. Művészet

M.D.K.

Marosán László
grafikus

A Munkácsy-díj II. fokozatát
nyerte el 1966-ban.

— : —

Művészet, 1966. május - 48 lap.

MDK

Marosán László

Fésülködő lány, bronz

M. Képzőművészek grafikai és kisplasztikai kiáll. 1960. jun. Csók Gal.

Marosán László

„A magyar katona a szabadságért" – c. kiállításon Dózsa-szobra szerepelt. (mulétve).

Világosság: 1951. Okt. 3.

Marosán László

Szerepelt a Szinyei Társaság Tavaszi Szalonján.

Est 1939. IV. 2.

MDK

Marosán László

Napozó nő, ólom

Pihenő leány, ólom

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. Műcs. 1962. 28.1.

MDK

Marosán László

Kalapos leány, ólom

Olvasó leány, ólom

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. Műcs. 1962. 28.1.

MDK

Marosán László

Pihenő lány, repr.

7. miskolci o.képzőm. kiáll. 1962. nov.
Herman O.Muz.

MDK

Marosán László

Pehenő lány, ólom

7. miskolci o.képzőm. kiáll. 1962. nov.
Herman O. Muz.

Marosán Gyula MDK

Patak-hid, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Marosán Gyula MDK

Csendélet, olf.temp.

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Marosán László MDK

Anya és gyermeke, gipsz

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Marosán László MDK

Lány, bronz

Mücsarnok 1943 Öszi tárlat

M.D.K.

Marosán László szobrász

Munkácsy Mihály-díjjal kitüntetve 2.f.
1965-ben az Ernst Muzeumban rendezett egyéni
kiállitáson bemutatt alkotásiért

Kiosztották aaz idei irodalmi és müvészeti dijak
kat,
Magyar Nemuet 1966. ápr. 1. 4.l.

.../...

Marosán László

MDK

Parasztasszony

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Marosán László MDK

Leányfej, terrakotta

Mücsarnok 1944 Székesfőv.Képtár Jub.Kiáll.

Marosán László

I.V.Sztálin portré, gipsz

Szovjet katona gyermekkel, gipsz

Miesarnok 1950.I.Magy. Képsőm. Kiáll.

Marosán László rovása

„Anya és gyermeke" c. rovása szerepel a Szinyei Társaság Tavaszi Szalonjában az Ernst Múzeumban

Független Hírlap 1938 IV. 10

M.D.K.

Marosán László szobrász

kiállitása nyilik az Ernst Muzeumban

Hirek

Pest megy ei Hiralp 1965. okt. 27 . 5.1.

Marosán László MDK

Szüretelő, terrakotta

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Marosán László MDK

Tanuló leány, fa

Műcsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Marosán László

közös kiállitása Pál Mihálylyal a z Ernst Muzeumban

/ r.b./ Pál Mihály kiállitása az Ernst Múzeumban

Pest megyei Hirlap1965. nov. 5. 3.1.

Marosán László.

„A magyar katona a szabadságért"
c. képzőművészeti kiállításon álló Dózsa alakszobra szerepelt. (említve)

Kis Ujság, Budapest, 1951. Okt. 27.

Marosán László,

A földalatti gyorsvasút állomásépü-
letek csarnokába tatai kőből faragott
dombornű tervezésére kapott meghívást.

Magyar Nemzet, 1951. Aug. 9.

Mazorán Tárló,

A földalatti gyomorút állomásépü-
letek vasutsóba tatai kőből faragott
dombosnú temezése kapott megbízást.

Magyar Nemzet, 1925 Aug 9

MDK

Marosán László

Pihenő nő

Perneczky G.: A székesfehérvári téli tárlat.
Népszabadság 1964. febr. 18. 8.1.

MDK

Marosán László

Három művész. Függetlenség 1939. ápr. 23.

MDK

Marosán László

Parasztasszony

Öreg pár

/k.i./: Koll. kiáll. az Ernsztben. Pesti Napló 1939. ápr. 23.

Marosán László.

Kalapos nő

Bronzszobor, reprodukció.

Napjaink, 1964 12. sz. 8. l.

MDK

Marosán László

Olvasó lány, bronz

I. Művészeti Kiáll. Kat. 1946. Jul. 7-Jul. 28-ig.
15. lap

MDK

Marosán László

Mosolygó nő

Rónay K.: Kiáll. a Mücsarnokban és az Ernst-muzeumban
Képes Krónika 1939. máj. 7. 64.l.

MDK

Marosán László

Művével résztvett a kiallita on.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiall.
Kiállitó művészek névsora. 27.lap

MDK

Marosán László

Anya és gyermeke	gipsz	52 cm
Fürdés elÖtt	"	36 "
Kutfigura	"	2.20 "

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.kat.44.l.

MDK

Marosán László

Ülő nő

Pogány Ö.G.: A IX. Magyar Képzőm. Kiáll. szobrászati anyaga. Népszabadság 1962. máj. 29.

Marosán László M.D.K.

Művei a kiállitáson

Ritly Valéria: A VIII. miskolci országos kép
zőművészeti kiállitás

Magyar Nemzet 1964. december 12. 4.l.

Marosán Sándó Szobrász

Szerepel a Balatoni nyári tárlaton

Négyszava, 1964, ~~[illegible]~~ jún. 28, 7. old

Marosán László és Huszár Imre

Békegalambot tartó női figura

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
(Fogány Ö. Gábor)
Szabad Ifjuság, Budapest 1951. nov. 11

MDK

Marosán László ifj.

Paraszt leány, műkő

Nemzeti Szalon. Kut. 1942.nov.

MDK

Marosán László

szobor:
Fiheno lány ólom 26 cm

Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti
Kiáll.Herman Ottó Múzeum.1962.Nov. Kat.

MDK

Marosán László

Pihenő lány c. szobormüvének repr.

Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti Kiáll.Herman Ottó Múzeum.1962.Nov. Kat.

Marosán László gyöngyös
Kisalföld 1958 júl. 16.- 6 oldal.-

Marosán László.

Kiállitotta müveit az Ernst muzeum 1939-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Marosán László

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő.művész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

Ma rosán László MDK

résztvett a Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitáson.

"Pihenő lány"

Szabó Éva: Miskolci bizonyság.

Szocialista Művészetért . 1963. jan.
5. lap.

Marosán László MIK

szerepelt a kiállitáson.

"Pihenő nő"

Perneczky Géza: A székesfehérvári téli tárlat.
Népszabadság. 1964 febr. 18.

MDK

Marosán László

A vallás-és közokt. min. vásárlásainak kiáll. a Szépm. Muzeumban. Szépmüvészet 1941. 2o6.l.

MAROSÁN LÁSZLÓ és MEGYERI BARNABÁS

Tanuló leány. Fa 18x12x44 cm.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

Maresán László építész M.D.K.

Veszprém, Kiss Lajos lakótelep, 12 tantermes iskola képzőművészeti munkái Fóth Ernővel.

Építész: Márton István, épült -1960-61

Magyar Építőművészet 1963/1. 19.1.

MDK

Marosán László

"Búcsúzkodó", fém

Magyar Művészhetek Reprezentatív Képzőm. Kiáll. 1947. Jan. Ernst Múzeum. Kat. 11.l.

Marosán László
szobrász

M.D.K.

Portré (repro)

Élet és Irodalom, 1964. jun. 20 – 1 lap

M.B.N.

Mémoires Lebrun

Tome (copie)

Fait à Versailles, 1826 - 4 Sep

Marosán László
szobrász

M.D.K

„Pihenő nő" – je a fehérvári
" Lárlaton szerepel. + repro

K. Kovalovszky Márta: Szobrok
Művészet, 1964. május – 32 lap

MDK

Marosán László

B. Turchányi E.: Fiatal képzőművészek a Főv. Képtárban. Budapest 1947. jan. 15. 32.l.

Marosán László, szobrász

M DK

Pihenő nő c. műve kiválik a kisplasztikák közül.

Perneczky Géza: A székesfehérvári téli tárlat 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. febr. 18.

Marosán László
szobrász

M.D.K

Kalaposnő" című művét
" állította ki a Balatoni tár-
laton.

Horács Gyula: Balatoni tárlat
Művészet, 1965. január - 43 lap

Fémyhép

Palli

Képzőművészek Szövetsége

Marosán László: Szovjethatona gyermekkel
/T. Magyar Vepr. Kiáll./

Szabor

Fotó: Petrás S.

Neg: van

Marosán László

szobrász

szül. 1916

Élet-

Ujmagyképz. 95. l.

(1950)

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Tájkép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Marosán László

Szabad Művészet

1957. 11. 505. p.

ВИПАРЕ ST
51 XII-119
У 1120

Marosán László

Szobrász

(1915—)

Szabad Művészet

1957. 198 l.

				120,00		
				341,33	Cr	[illegible]
				90,00		Szabó
				148,56	Cr	[illegible]
				120,00		[illegible]
				195,30	Cr	[illegible]
				120,00		112753 szamu csekkre vissza,
				205,30	Cr	Küldve Salath
0 =	0 =	0 =	2.394,57 =			
			855,00 Ha			
			3249.57			

Számfejtette :

Osszegezte :

Ellenőrizte :

CSONGRÁDI

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1941. — 6604.

Marosán László

Hobrán

Szabad Művészet

1957. 396. 1-

A m. kir. vall. és közokt. m
alatt a keb. számv. VII. és
nek másolata:

Költségvetési év: 1928/29. S
gatása" cim. Müemlékek Orszá
ték: Nincs.

Utasitom, hog
nek /Budapest, I. Verpeléti-
augusztus 3-án és augusztus

M.D.K.

Marosán László

Terakottái feltünést keltettek a Corvin Áruház kiállitásán, mint azt az "Akvarellek, szobrok és szines repr.-ók kiállitása a Corvi ban" c. beszámoló irja.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. juli 8-14. V.évf. 29. sz. 38-39. lap

Marosán

Magyari

nobrászok

l

Szabad Művészet

1950. 136. l.

Major László portréművész

Magyar Nemzet 1950.
aug. 4. 5. old.

„A szocialista realizmus a legna-
gyobb felkészültséget kívánja a mű-
vésztől."

S. E.

Marosán László

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 367. l.

Marosán László

Nobrair

l

Szabad Művészet

1948. 212 l.

sabban együtt müködik, egymást kiegé-
gyház nemcsak megrendelésekkel, tehát
fejlődését, hanem ujabb és ujabb
eti eredmények elérésére. A román
tre, ha az építőmüvészek nem keresik,
és könnyen pusztuló faanyaghelyett
ét. Nem lehet véletlen, hogy a román
ozási eljárások elsősorban a szenté-
gszentségesebb testét őrző taberná-
melyet tüzvész nem pusztithat el,
l. A gótika magasba szökő csucsiveit
tre, amikor a románstilusu nehézkes
elyet olyan boltozási eljárás kialaki-
át minél jobban ki lehet emelni a
rukciót kivánt kialakitani, melynél
i el a belsőt.
szánsz és a barok épitészet lényegé-
alkalmazásai, hanem a korábbi stilus-
~~épitészetének~~ felujjitásai. Létre-
erepe mégsem tagadhato. Annál ~~könnyebb~~
sz épitészet első sorban az Egyház

Marosán László

festőművész

Pogány Ö. G.: A

III. M. Képzőműv.-

Kiáll. plasztikai

anyaga-

Szabad művészet

1953. 25. é.

Marosán László

nobrány

vul. 1916.

l.

Ujmagyépz

95. l.

Márossán László

72 darab

1 Tavaszi Szalon

XV. 191. sz.
198. sz.
200. sz.

Marosán László

festő

l. Tavaszi Salon

XLII.

Marosán László

l.

Szépm. Muz. Ék

IX. 276. l.

Marosán László

nyobrázi

koll. kiáll. a

Fővárosi népmüve-

lési Központba

1947. okt – nov.

Katalogusa

gyűjtemény emben

T.

Szentiványi Lajos urnak

Budapest.

XI. Lágymányos u 16.

Marosán László

Hobrán.

koll. kiáll.

Mübarát 42. kiáll.

1943. ápr.

l. Könyvtáramban

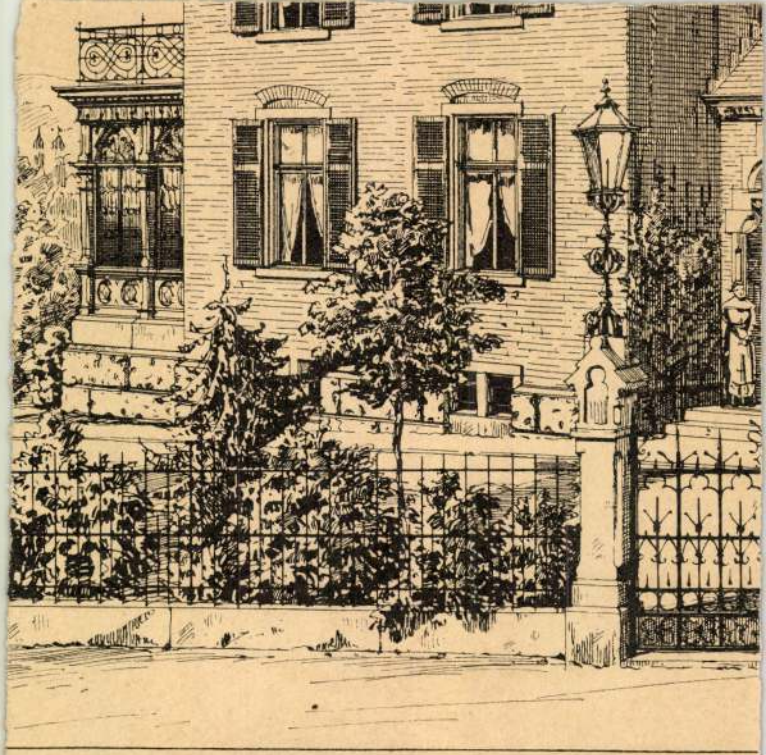

Villa Ziegler in Winterthur; erbaut v

Marosán László

vobrázt

Aratok, domborm-
gipsz

Pieta, gipsz

Forrásnál, mukó

Nemzeti Szalon

„1942" (jan.

lakik VIII. Szerdahelyi
ut 16.

Marosán László

Nobrán

lásd
2

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1941.

6770
T. 6554.-

szony kissé balra fordul, jobb kezét
t és kendőt tart. Felirata:

olzenburg.

. 14.8 : 10 cm.

Marosán László
szobrai

Alkotás Művészház
II. csop. kiáll.
1942. dec -

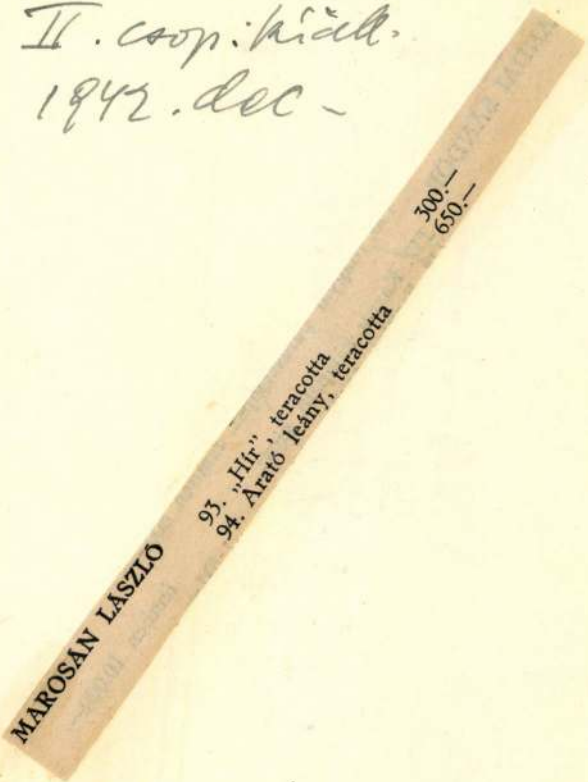

1911 bev.

A

95. CSOPORTKIÁLLITÁS KATALÓGUSA

ANDRÁSSY KURTA JÁNOS
KUN SÁNDOR

Marosán László

festőművész

Nemzeti Szalon 1942. máj.

96. csop. kiáll.

Ülő leány, gipsz

Törülköző parasztgyermek, fa.

Parasztleány, műkő

Leány, bronz

Pirenő leány, fa

Fürdő előtt, gipsz

Marosán László

nobrázi

koll. kiáll.

l.

Ernst Muzeum kiáll

1939 ápr – máj.

Marosán László

kiállt

Nemzeti Szalon

1942. máj.

Föv. képt

Marosán László

Fiú, terracotta
Arató leány, terracotta

Alkotás Művészház
II. coop. kiáll.
1942. dec

VIII	1933 ápr. 4.	ápr.
IX	1933 máj. 4	máj
X	1933 jún. 3	jún

Marosán László

Szépművészet 1942. 2. sz.

MAROSÁN LÁSZLÓ: KÚTFIGURÁK. GIPSZ.
László Marosán: Brunnenfiguren. Gips. — László Marosán: Figure per fontana. Gesso.

Marosán László

nobrász

Koll. kiáll. a Mű-
barátban

l.

Szépművészet

1941. 282. l.

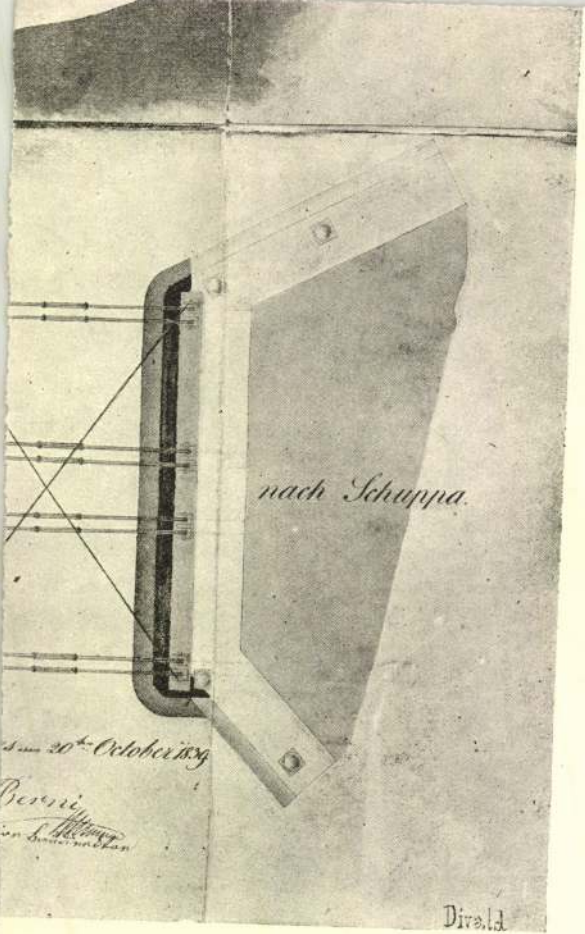

Az eredeti rajz 955 *mm* hosszú és 590 *mm* magas.

Marosán László

Szobrász

l.

Szépmüvészet

1942. 43. l.

Marosán László

szobrász

Hír, terracotta 3vo.–
Arató leány, terracotta, 650.–

Alkotás Művészház II. csop.
kiáll. 1942. dec.

Marosán László

l.

Szépmüvèszet

1943. 112 l.

Fűszer és Csemege
CSUCSA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Marosán László

l.

Szépmüvèszet

1943. 62. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Marosán László

l

Építészet
1942. 4. l.
6. l.

Szépművészet

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

MEGHÍVÓ

A Fővárosi Népművelési Központ tisztelettel meghívja az Állandó Kiállítóhelyiségében (VII. kerület, Rákóczi-út 30. szám, félemelet)

DELI ANTAL festőművész

és

MAROSÁN LÁSZLÓ szobrászművész

gyüjteményes kiállítására

MEGNYITÓ

1947 október 23-án délután 5 órakor.

A kiállítás megtekinthető: 1947 október 23-tól november 6-ig bezárólag.

1947 október 28-án délután 4 órakor: Rabinovszky Máriusz tárlatvezetése.

1947 október 31-én délelőtt 10 órakor: Pogány Ö. Gábor tárlatvezetése.

1947 november 2-án délelőtt 11 órakor: Dr Garas Klára tárlatvezetése.

*

Belépés díjtalan

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS POLGÁRMESTERE
FŐVÁROSI NÉPMŰVELÉSI KÖZPONT

Felek fogadása minden köznapon délelőtt 9—2-ig, pénteken délután 3—5-ig is,
IV., Szép-u. 5. Távbeszélő: 387—129. Postatakarékpénztári csekkszámla: 47000

úrnőnek
úrnak

BUDAPEST

.....*szám*

Hivatalból közszolgálati ügyben

Díjátalányozva

Felelős kiadó: dr Faludi János — Budapest székesfőváros házinyomdája — 99831 — Felelős vezető: dr Mihalik Gusztáv

Marosán László ifj
nobsan

VIII. Szerdahelyi u. 16.

MKSz 1947

Marosán László

festő

~~I~~ írod

Fekete Lajos dr.

Két kiállítás.

Református Élet

1941. okt. 4.

Marosán László

festő

R. T. 7. Kiállítások.

Új Magyarság 1941.

okt. 5.

Marosán László

nobrázi

érod Koll. Eiáll. az Ernstben

Magyarország

1939. ápr. 23

PEST-PILIS-SOLT-KISKUN

MEGYE

MONOGRAPHIÁJA.

TÖRTÉNELMI, FÖLD-, S TERMÉSZETRAJZI,
KÖZHATÓSÁGI, TÁRSADALMI, NEMZETGAZDASÁGI,
RÉGI ÉS UJKORI LEIRÁS.

IRTA

CSALÓCZY KÁROLY

Marosán László

a Szinyei Társaság
tavaszi kalonjá-
ban kitüntető
elismerést kapott

Magyarság

1938. ápr. 10.

Marosán László

koll. kiáll. az Ernstben

írod

Pesti Napló
1939. ápr. 23

Marosán Lerelő rovatár

Szabad Nép 1947

9.19. – 4.

Marosán László szobrán:

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 10. sz. 334. o. – Művészeti Hirek.

Szovjet-parlamenterek emlékműve

Marosán László szobrász.

Szab.Nép.195. 260.sz.nov.6. 6.l.

Marosán László szobrász

Szabad Művészet. 1950. 3-4 sz.
cimlap

Marosán László szobrász

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 1. sz. 30-32. o. Kiállítások.

Rippl-Rónai Társaság kiállítása a Nemzeti Szalonban.

Marosán Lizbó nobrizmüvén.

Mezzer Nemet.

1947. X. 26.; III. évf. 244.

5. old.

(: Bencimoli :)

Marosán László szobrász.

Szab.Nép.1950. 165.sz.jul.19. 6.l.

Marosán László opobrány

Kilencven nuvény kiáchikaia

Szabad Nap 1948 jun. 23.– 6.–

harozán László szobrász

Nép kiáhitási
Nemzeti Szalon

Szabad Nép 1948 dec. 28.–6. –

Marosán László szobrász

Szabad Művészet. 1950 IV. 10. 369-375

Pogány Ö. Gábor: Az I. Magyar Képzőművészeti Riállítás szobrászati anyaga

Marosán László festő

Budapesti Szemle CCLIV. 1939. 237-247. Gál Ervin: Képzőművészet

Marosán László

Szobrász

Művészet, 1939. IV. évf. 24-26. sz. 52. l.

Erdélyi Árpád: Ernst Kiállítások.

Marosán László [illegible], szobrász.

Katol.Szemle.1941.409-11.l.

Marosán László

Anya és gyermeke. Gipsz.

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 15.1.
Mücs.

MDK

Maresán László,

89/a Napozó lány.

89/b Pihenő marokszedő lány.

Nemz.Szal.-Kilenvnem müvész kiállitása. 1948.jun. 12-27. Kat.

Marosán László
szobrász

M.D.K.

A posta bomlokzatán van elhelyezve
tímpanonja + repro.

Urbach Zsuzsa: A győri pályandvar és képzőművészeti díszítése
Művészet, 1961. szeptember — 25.

M.D.K.

MDK.

Marosán László szobrász

"Anya és gyermeke" /gipsz/

"Fürde előtt" /gipsz/

"Kutfigura" /gipsz/

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok, 1955. 44.1.

MDK

Marosán László, szobrász

136. Pihenő aratóleány. Terrakotta.

Bp. Mücs.-"A Magyar Müvészetért". Képzőm.Kiáll.1942. jun.6.-22. Kat.9.1.

-1- M. D. K.

MAROSÁN László szobrász

Szül. 1916 —

1109. „Leány" Ltsz.: 56.449-N

1110. „Leánybej" Ltsz.: 56.450-N

1111. „Menekülő" Ltsz.: 56.451-N

1112. „Pihenő arabólány" Ltsz.: 56.452-N

-/.

A M. N. Galéria állagjegyzéke T/b. rész

Bs. 1959. 35-36. l

-2-

M. D. K.

MAROSÁN László szobrász

1113. Tanulólány

Megyeri Barnabás sol

Lisz. ~~7550~~.

56. 453. -N

./.

A M. N. Galéria ólaggjegyzéke T/b. rész

Bn. 1959. 36. l.

-3.- M.D.K.

MAROSÁN László szobrász

1114. „Nő" nő" Ltsz:

1115. Kitaskozó parasztasszonyok

Ltsz.: 7550.

A M.N. Galéria állagjegyzéke I./b. rész

Bp. 1959. 36-37. l.

MDK

Marosán László

Magyar Kulturszemle. 1939.3.sz. 36.l.

MDK

Marosán László

Rózsaffy Dezső emlékkiáll. és két festő meg egy szobrász az Ernst-ben. Magyarország 1939.ápr.23.

MDK

Marosán László

Gyüjteményes kiáll. Ernst-kiállitások. Budapest 1939. ápr.

MDK

Marosán László, szobrász

Részt vesz a székesfehérvári téli tárlaton.

Csek Miklós: Alacsony kínzonal

2

ESTI HIRLAP, bp. 1964. febr. 4.

MDK

Marosán László

Mosolygó nő, kő

Parasztasszony, br.

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 15.1.

MDK

Marosán László

Női akt, tollrajz

Menekülő nő, tollrajz

Kakas, tollrajz

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 16.1.

MDK

Marosán László

Női fej II. Tollrajz

Nő galambbal, tollrajz

Fésülködő leány, tollrajz

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 16.1.

MDK

Marosán László

Krisztus a keresztfán, tollrajz

Lépő leány, tollrajz

Női fej I. tollrajz

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 16.l.

MDK

Marosán László

Vitatkozó parasztasszonyok, kő

Csidálkozó nők, kő

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 14.1.

MDK

Marosán László

Korsós nő, kő

Magvető, br.

Külvárosi alakok, terrakotta

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 13.l.

Marosán László, festmény

Az Ernst Múzeumban van kiállítva.

–: Neves hazai és külföldi művének alkotásait mutatják be az idei kiállításokon

NÉPSZABADSÁG
Bp. 1965. febr. 7.

MDK

Marosán László

Öreg pár, kő

Kévehordó lányok, fa

Menekülő anya, fa

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 14.1.

MDK

Marosán L. - Megyery D.

Olvasó munkás, körplasztika.

Szab. Müvészet 1956 IV. 3-4. cimlap

MDK

Marosán László

Csikó /dombormü/, kő

Kendős fej, br.

Aktok, tollrajz

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 16.1.

MDK

Marosán László

Anya gyermekkel, br.

Pihenő vándor, br.

Kiáltó férfi II. Bronz

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 16.1.

MDK

Marosán László

Kötélhuzó, br.

Parasztasszony /fej/. Dombormü. Bronz

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 15.1.

MDK

Marosán László

Kiáltó férfi I. Bronz

Ülő leány, ólom

Halász /dombormü/, fa

Ernst-kiáll. kat. 1939. ápr. 15.1.

MDK

Marosán László

szerepelt a tárlaton.

Cserhát József: A legszinvonalasabb kiállitás veszprém megyében. – Balatoni Nyári Tárlat. Napló 1964 jun. 18.

MDK

Marosán László

Törülköző.
Gondolkodó, terrakotta.

Rippl-Rónai Társaság kiáll.Nemzeti Szalon
Művészeti Egyesület 1948.dec.12.-dec.26.
Kat.

Szobor „Gondolkodó"

Marosán László

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 1. sz. 30-32. o. Kiállítás ok.

Rippl-Rónai Társaság Kiállítása a Nemzeti Szalonban.

Marosán László

Kompozició, terrakotta

Mai Magyar Kisplasztika, 1940. febr.márc.
Tamás Galória katalogusa,

MDK

Marosán László

Női fej, gipsz

M. Képzőmüv. Szab. Szerv. tav. tárlat, 1947. máj.
6 l.

MDK

Marosán László, szobrász.

Nöi akt.	Bronz.
Fahordó parasztasszony.	"
Gyászoló nö.	Mükö.
Fiatal leány.	Fa .

Száz magyar müvész. Föv. Képtár kiállitásai. XL.
Budapest. 1948. okt. Kat. 11. 1.

Marosán László
szobrász

H.D.K.

Az Ibusz székház nagytermének
lemezdombormüven dolgozik

Gaidonyi Jenő: Uj emlékmüvek. 5 l.
Magyar Nemzet, 1960 jan. 30

M.D.M.

Marosi Karló
sebész

Az Ibusz Nekh. magyarnyelvi
[illegible]

Gazdovy Jenő: Az emlékezés. 56.
Magyar Nemzet, 1940 jan 30.

Marosán László, festő

MDK.

A októberi forradalmat [a IV. D. 52. f. - t]
szimbolizáló nagyméretű faliképét
állítják ki a Nemzeti Múzeumban meg=
nyíló dokumentációs kiállításon.

—: Művészcsoportok dolgoznak a felszabadulási
kiállítás művein

Népszabadság, 1959. márc. 14. 8. l

MDK

Marosán László, kobrász.

Neuz. Szalonban: Sinyei Társ. Tavaszi Szalonja.
(rendezte Szőnyi István és Herman Lipót)
PN 1937. V. 16.

Marosán László mobrán MDK

Parantaszony,

Nücs.-Tav. tárl. a Nücs.-ban. Hősök tere.
1952 máj. 10- jun. 4. Jegyz. 15. l.

Marosán László
Dombormü, gipsz
Kendős parasztasszony, terrakotta
Fej, terrakotta
Mosolygó nő, terrakotta
Vasárnap, gipsz
Pihenő aratólány, terrakotta

XVI. Tavaszi Szalon. Nemzeti Szalon, 1941, julius,
9 l.

ugyancsak groteszk férfifej, nő, angyal, majom, madár stb. díszítésekkel.

A miniátor általában a világoszöld, sárga, rózsaszín, vörös és kék színeket kedveli, amelyek élénkek, frissek.

A kódex lapszélei a kötésnél levágódtak, ezáltal a lapszéldíszítések erősen megsérültek. A díszesebb lapokon a hangjegyek és a szöveg soronként váltakozva arany, kék, vörös színűek, sőt a 220b lapon zöld és lila hangjegyekkel is találkozunk.

Az eredeti lapszámozással ellátott B XII., XIII., XIV., XVII., XVIII., XIX. levél, s még négy számozatlan levél a kódex legelejére ván kötve, — a B XI., XV., XVI. levél hiányzik.

1a lap: (B XII): Keretezetlen fekete iniciálé (kb. 68×70 mm) híg festékkel pergamenre festett piros, kék, zöld árnyékolású levéldíszítéssel. Hasonló iniciálék, férfifej, tekercset tartó próféta, bagoly, majom, imádkozó angyal, nő, pásztor, sárkány, lovas stb. díszítésekkel a következő lapokon: *1b (2); 2b (2); 3a; 4a; 4b; 5a (3); 6a; 6b; 8a; 11a* (aranybetű); *11b (2); 12b; 13a* (ördög); *13b (2,* próféta); *14a (2); 14b (2); 15a; 16a (2); 16b; 17b; 18a (2); 19a; 19b; 20a; 20b; 21a; 21b (2,* majom); *22a; 22b; 23a; 23b; 24b; 25a (2); 25b (2); 26b; 27a; 27b; 28a; 28b (2); 29a* (bagoly); *29b; 30b (2); 31a; 32a; 32b (2); 33b; 34a; 34b; 35a; 35b; 36b* (vörösbetű); *37a (2); 38a; 38b; 39a; 40a; 40b (2); 41a (2); 42b (2); 43a; 43b; 44b; 45b; 46a; 46b; 47a; 48a; 48b; 49a (2); 50a; 50b; 51a (2); 51b (3); 52a (2); 52b (2); 53a (3); 54a; 54b; 55b (2); 56b; 57a; 57b; 59a; 59b; 60b (2); 61b (2); 62a; 63a; 63b;*

MDK

Marosán László

Plakettek, gipsz
Olvasó leány, bronz
Leányakt, gipsz

KUT kiáll. N.Szal. 1943. okt. 5 l.

Marosán László MDK

Timpanon dombormüvét elhelyezték a győri pályaudvari posta homlokzatára.

Müterem 1958 I. évf. I. sz. 44.

MDK

Marosán László

Varga Balázs: Kiállítások. Szab. Művészet, 1947. 12.sz. 246 l.

MDK

Marosán László

Ülő nő, álom

Tanás-Galéria 92. kiáll. 1938.

MDK

Marosán László

Plakettek, gipsz
Olvasó leány, bronz
Leányakt, gipsz

KUT kiáll. M.Szal. 1943. okt. 2.

Marosán László

Hir, terrakotta
Kompozició, bronz

KUT kiáll. N.Szal. 1941. nov.

Marosán László

Guggoló leány, bronz
Ló, bronz
Fahordó parasztlány, bronz

Ötven müvész kiáll. N.Szal. 1947. jun.
2, 7 l.

Marosán László

Kondásfiu, fa
Fej, gipsz
Kompozició, terrakotta

KUT kiáll. N.Szal. 1940. nov.

Marosán László

Paraszt leány, mükő

KUT kiáll. N.Szal. 1942. nov.

Marosán László

Olvasó nő, bronz
Leány, "

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 18 l.

M.D.K.

MAROSÁN László festő

„Szovjet katona gyermekkel"

Szobrapavlé

1952)

Müvért. Pogány ő. Gábor: Az első magyar képzőmüvészeti kiállitás 117., 125.

Marosán László szobrász
XII.Tavaszi Szalon
Magyarság, 1937. május 16. 24.1.

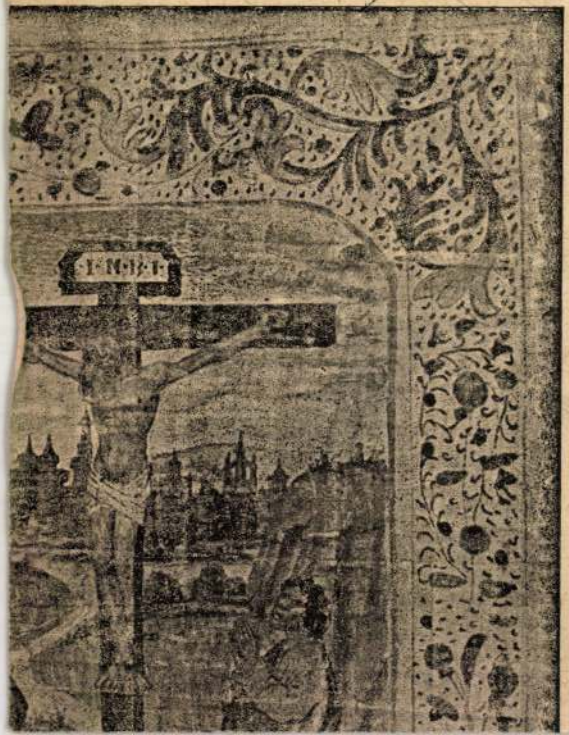
I·N·R·I·

Marosán László

Az Imota-i Művelődési Ház homlokzatára allegórikus rajzokat véset.

említve.

Selenkor, 1965 2. szám, 157. l.

MDK

Marosán László

Ernst-kiállitások Bpest 1939. ápr.

MDK

Marosán László

/k.i./ Rózsaffy-emlékkiállitás. Pesti Napló 1939. ápr. 23.

MDK

Marosán László

Kiállítás az Ernst-muzeumban. Magyar Nemzet 1939. ápr.23.

MDK

Marosán László

Asszonyfiguraja, a modern magyar kisplasztika kiáll.-on a Tamás Galériaban.

Cikk: Modern magyar kisplasztika.

Pesti Hirlap 1938.jan.9.

MDK

Marosán László

Műbarát uj kiáll. Esti Magyarország, 1943.ápr.15.

MAROSÁN László szobrász M.D.K.

Részvétel a kiállitáson

Olvasó honvéd

Dutka Mária: " Épitjük, védjük szép hazánkat" Kiállitás az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1962. szeptember 30. 8.1.

MDK

Marosán László

Szobrai a Nemzeti Szalón csoportkiállitásán.

T.D.: Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban.

Esti Ujság 1942.máj.19.

Marosán László szobrászmüvész

Ülő leány, gipsz
Törülköző parasztgyermek, fa
Parasztleány, mükő
Leány, bronz
Pihenő leány, fa
Fürdő előtt, gipsz

Nemzeti Szalon 1942.máj. 96.csop.kiáll.

MDk.

Marosán László: Tülkölő parasztgyermeke. c.szobra
/:kiállitás a Nemzeti Szalonban:/

Pesti Hirlap 1942. május 16.

MDK.

Marosán László: "Pihenő lány"
/fából faragott szobor/
/:Kiállítva Nemzeti Szalon:/

Pest, 1942. május 18.

MDK;

Marosán László: "Tülköló parasztgyerek"
/:körtefából vésett szobor:/
/:Kiállitva Nemzeti Szalon:/

Pest 1942. május 18.

MDK.

Marcsán László festő.

/:Kitüntető elismerést kapott:/
Ernszt Muzeum Tavaszi Szalon kiállitás.

Pesti Hirlap 1938. április lo. lo. 1.

MDK.

Marosán László: Tülkölő parasztgyereke. faszobor.
/:Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban:/

Magyarország,1942. május 16. 7. l.

MDK.

Marosán László szobrász:
/:Ernst Muzeum kiállitás:/

Pesti Hirlap 1938. április lo. lo.l.

Marosán László szobrász

Olvasó leány

Alvó nő

Bányászvidéki Vándorkiállitások katalógusa 1948

MDK

Marosán László, szobrászm.

Kendös parasztasszonya - monumentális hatást kelt.
Rovátkás megmintázása az anyagnak fafaragásra emlékeztet.

r.sz.á.: A Ferenc József-díj pályázatra beküldött művek kiáll.-a. Föv.Képtár. Uj.Magyars. 1941 jun. 19. 6.1.

Marosán László
szobrán

M.D.K

Olvasó honvéd "cimű alkotásat
"állitottuk ki a tárlaton.

Láncz Sándor: Építjük, védjük szép hazánkat
~~Művészet~~, 1962. október 6 – 8 lap
Élet és Irodalom

MDK

Marosán László

"Búcsúzkodó", fém

Magyar művészhetek reprezentatív képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum

Katalógus 1947 jan.4-26-ig.11.o.

M.D.K.

Marosán László szobrász

Kisbronzai a Székesfővárosi Képtár kiállitasan.

Kiállitások.

Magyar Kulturszemle 1941 7.sz. 168.l.

M.D.K.

Marosán László szobrász

"Anya és gyermeke" c. szobra került bemutatásra az Ernst-Múzeumban rend.kiállit.-on.

(d.r.) : Tavaszi Szalon.

Függetlenség Bp. 1938.ápr.10.

MDK

Marosán László szobr.

Bekey M: A KUT kiáll. Nemzeti Újság 1941. nov. 30. 21.l.

Marosán László, szobrász

MDh

A veszprémi lakótelep iskolájának homlokzátára tanulást jelképező dombormüvet készít.

V. A.: Új képzőművészeti alkotások kerülnek az idén a vidéki városok lakótelepeire

10. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. júl. 15. [Vidéki]

MDK

Marosán László, szobr.

/A fiatal szobr.nemz. munk.-ból.
Bp.szfv. gyüjt./

Lány. Bronz.

Mücs.-MKT.Öszi Tárlat.1943.okt.2.-Nov.1. Kat.lo.1.

Marosán László MDK

szobrász

Két kiállitás.
Református élet. 1941. okt. 4.

MDK

Marosán László

Tóth Dénes: Fiatal szobrászok és festők a N.Szalonban. Esti Ujság. 1942. jan. 1o.

Marosán László
szobrai

M.D.K.

Ólomból öntött figuráit
mutatja be.

Lajer Sándor: Szobrok a IV. képzőművészeti kiállításon
Élet és Irodalom, 1962. június 9 - 11 lap

Marosán László, szobrász MDK

Külső nő c. szobra hangulatos.

Pogány G. Gábor: A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállítás szobrászati anyaga 8. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. máj. 29.

MDK

Marosán László, szobrász

Szüretelő. Terracotta.

Műcs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jun.-febr. Kat.26.1.

MDK

Marosán László

Aratók /dombormü/, gipsz;kőben

Piéta, gipsz-terrakottában

Forrásnál, mükő

"1942" N.Szal. Bp.1942. jan.

MDK

Marosán László, szobrász

Fahordó parasztlány. Gipsz.

Ádám és Éva. Kovácsolt vörösréz.

Föv.Kpt.- HKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat.14.1.

MDK

Marosán László

Női fej, bronz

Ernst kiáll. 1938. ápr. 9-10. l.

MDK

Marosán László

cxcxc xcxc xcxcxct

Tülkölő kondásgyerek, fa

Hir, terr.

Pihenő aratólány, terr.

Kübarát 12. kiáll. 1941. szept.

végét, kedvetlenül -sza élvén némellye

MAROSÁN LÁSZLÓ

Művei szerepelnek a Műcsarnokban az 1. Nemzetközi kisplasztikai biennálén.

Nemzetközi kisplasztikai seregszemle.

Magyar Hírlap, 1971. okt. 6.

Marosán László

MDK

-zobrászm.

Szerepelt a tárlaton

Kovács Gyula: Balatoni nyári tárlat

Népszava 1964 jun 28.

Marosán László MDK

Szerepelt a székesfehérvári országos téli tárlaton

Cseh Miklós: Alacsony szinvonal.
ESTI HIRLAP 1964 febr. 4.

Marosán László

Müve szerpel az I. Ter.

Bem rakpart Müvelődési Ház

Kiállításán

Népszava 1970 február 27

2. old.

Marosán László

szobrai

(1916)

Magyar művészet. 10. 38.
Képzőművész. Kiadó. 1971.

Marosán László

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

Salgótarján

1971 MÁJ 18

11021

— Zsürizés. A Képző- és Iparművészeti Lektorátuson ma kerül sor a szécsényi gimnázium bejáratához kerülő kődombormű tervének bírálatára, amelyet Marosán László szobrászművész készít.

MDK

Marosán László

Forrásnál, dombormü

Gyümölcsszedő leány, dombormü

Pasztorleány, "

Mübarát 12. kiáll. 1941. szept.

MDK

Marosán László

Kompozició, br.

Lovas, "

Férfiakt, "

Mübarát 12. kiáll. 1941. szept.

MDK

Marosán László

Parasztasszony fej, terr.

Mosolygó nő, terr.

Parasztfiu, br.

Mübarát 12. kiáll. 1941. szept.

MDK

Marosán László

Vitatkozó parasztasszonyok, terr.

Férfifej, br.

Nőifej, br.

Mübarát 12. kiáll. 1941. szept.

MDK

Marosán László

Leányfej, terr.

Kévehordó leányok, terr.

Leányfej, terr.

Műbarát 12. kiáll. 1941. szept.

MDK

Marosán László

Kutfigura

Parasztasszonyok

Műbarát 12. kiáll. 1941. szept.

MDK

Marosán László

Kiállitás Ernst Museum 1939.ápr.23.

MDK

Marosán László

V.B: A József A. emlékmü... Sz.M. 1947. 9-10.sz.
180-181.l.

MDK

Marosán László

Rippl-Rónai Társaság Kiállitása a Nemzeti Szalonban. Szabad Művészet, 1949. 1.sz.31.o.

MDK

Marosán László: Anyák, fa, dombormü
Kendős nő, gipsz

Nemzeti Szalon, 1936. ápr.
XI. Tavaszi Szalon

MDK

Nemzeti Szalon, 1936. ápr.
XI. Tavaszi Szalon

MDK

Marosán László, szobrász

Hir.
Kompozició.

Terrakotta.
Bronz.

Nemzeti Szalón. Kut. 1941. nov.-dec. Kat.

MDK

Marosán László, szobrász

Huszár Imre közös Béke c. kompoziciója a bék
béke megvédésének f elemelö gondolatát fe-
jezi ki.

Végvári Lajos: A II. magyar Képzömüvészeti Kiállitás
szobrai és grafikái. Sz.N. 1951 nov. 6. 6.l.

MDK

Marosán László, szobrász

Szovjet katona.

Végvári Lajos: Első Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Szobrászat. -M.N. 1950 szept.16. 7.l.

Marosán László, szobrász, sz.1916.

Tanulmányait az Iparrajziskolában kezdte el, mint müötvös került ki innen. Domboritott plasztikával és kisplasztikával foglalkozott. Tanulmányait Aba Novák festőiskolájában folytatta. Mint szobrász, először 1936. mutatkozott be az Ernst Muzeumban. Ezt követően több önálló kiállitást rendezett müveiből, néhány munkája muzeumokban is megtalálható. A felszabadulás után nagyobb megbizásokat kapott, a Földalatti Gyorsvasut Népstadion-állomásának kupolacsarnokában 21 méteres dombormüvet mintázott. Jelenleg a Gőrben épülő lakóház homlokzatára egy 230 cm magas női figurát ábrázoló szobrot készit.

Uj M.Képzm.IV.1954. 128.l.

és kép

MDK

Marosán László, szobrász

Anya és gyermeke. Gipsz.

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért". 1943. máj. 16-30. Kat. 7. l.

MDK

Marosán László szobrász

Réti István: A Tav.Szalon Ernstnél. Az Est, 1939. ápr. 2. 12.l.

MDK

Marosán László

Női akt, toll

Menekülő nő, toll

Kakas, toll

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 16.1.

Andrásfalva, Bukovina

Marosán László

Krisztus a keresztfán, toll.
Lépő leány, toll
Női fej I. toll

[illegible] 1959. ápr. 16. 1.

Morosán László

Női fej II. toll

Nő galambbal, toll

Fésülködő leány, toll

Ernst-Kiáll. 1959. ápr. 16. l.

MDK

Marosán László szobrász

R.Sz.I: Kiállítások. Uj Magyarság, 1941. okt. 5.

MDK

Marosán László

Csikó, kő

Kendős fej, br.

Aktok, toll

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 16. l.

MDK

Marosán László

Anya gyermekkel, br.

Pihenő vándor, br.

Kiáltó férfi II. br.

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 16. l.

MDK

Marosán László

Kötélhuzó, br.

Parasztasszony, br. dm.

Ernst-kiáll. 1939. ápr.

MDK

Marosán László

Kiáltó férfi I. br.
Ülő leány, ólom

Halász, dombormü

Ernst-kiáll. 1939. ápr.

MDK

Marosán László

Parasztasszony, br.

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 15.-

MOK

Marosán László

Mosolygó nő, kő

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 15. 1.

MDK

Marosán László

Csodálkozó nők, kő

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 14.1.

MDK

Marosán László

Vitatkozó parasztasszonyok, kő

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 14.1.

MDK

Marosán László

Külvárosi ablak, terr.

Ernst-kiáll. 1959. Apr. 13. o.

MDK

Marosán László

Magvető, br.

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 13. o.

MDK

Marosán László

Korsós lány, kő

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 13. o.

ADK

Marosán László

Vitatkozó parasztasszonyok. kő

Ernst-kiáll. 1959. ápr. 14. l.

MDK

Marosán László

Menekülő anya, fa

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 14. l.

MDK

Marosán László

Kévehordó lányok. fa

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 14. l.

MDK

Marosán László

Öreg pár, kő

Ernst-kiáll. 1939. ápr. 14. 1.

MDK

Marosán László

Dombormü, kő

Ernst kiáll. 1939. ápr. 9 lo. 1.

MDK

Marosán László

d.m: Fiatalok tav.szalonja. Magyarország, 1939. ápr. 1. 8.1.

MDK

Marosán László, szobrász

Lányfej.	Fa
Női fej.	Horganylemez.

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 18.1.

Marosán László

Sztálin bronzírozott gipszarcmása.

Pogány Ö. G. =
Sztálin alakja a m. képzőművészet-ben.

Szabad Művészet
1953. 53. l.

MDK

Marosán László, szobrász

Vitatkozó asszonyok. Terrakotta.

A Vall. és Közokt.Min.vásárlásainak kiállitása. Az O. M. Szépmüv. Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941.
Kat. 12.1.

Marosán László
szobrán

M.D.K

Naporó nő-van a kiállitáson.

Csap Erzsébet: A IX. kiállitás szobrászati anyagáról
Művészet, 1962. május – 14 l

Marosán László
szobán

A Helsinki Magyar Nagykövetség
épületébe kerülő állomására kapott
megbízást.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974.február - 48.oldal

Marosán László

A nemzetközi kisplasztikai triennálén olom-
plasztikái. korunk izgalott világának kérdéséi-
re izgalottan mintázott formákkal felelnek,
alakjait elementáris nyugtalanság hatja át;
még Fekvő lány cinü kompozicióyának térelren-
dezésében is olyan feszültségek mutatkoznak,
amelyek perbe szállnak a lekerekitett formák-
kal, a súlyos, nyugodt tömegekkel.

Bojár Iván: Kisplasztikánk nemzetközi háttér előtt.

Magyar Hirlap 1971/291 6 old.

Marosán László
is képviseli hazánkat a Műcsarnok-
ban október 16-án megnyíló I nem-
zetközi kisplasztikai biennálén

Nemzetközi kisplasztikai seregszemle.

Magyar Hírlap 1971/278 6 old.

Marosán László szobrászművész
a Várkert Bazár műtermében
dolgozik a művész.

Selmeczi Kath János: A Várkert szobrász-
műtermeiben.

Népművelés, 1968. dec.

Clarosán László
Öt alkotásával részt vesz a Mücsarnok október 16-iki kiállitásán.

B.-án. Képzőművészeti kiállitások.

Magyar Hirlap 1971/260 III old.

Marosán László

Balaton, 1973. Rézmetsző,
92 cm, repr.

IV. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs, 1974.

Marosán László szobrász
a Jubileumi Kiállításon szerepel
„Figyelő lány" c. műve. (emléke)

Láttuk, hallottuk.
1945. V. 4. Petőfi 1246 Ka.

Marosán László szobrászművész

az MSZMP XIII. kerületi székházának tervezője Pázmándy Margit. a Váci úttal visszahúzott épület előtt kialakuló térre Marosán László rozsdamentes acél alkotása kerül. az előcsarnokot a külső tértől elválasztó üvegfalon Dombi Lívia üvegplasztikája kerül

Művészeti Magazin.

1980. II. 12. Televízió 21.50 /y/.

ifj.Marosán László

A müvész készitette Hunyady János mellszobrát mészkőből, - a Kaposvári Helyőrségi Laktanya parkja részére.
A megbizást társadalmi munkában végezte el.

------:Köztéri munkák.
MÜVÉSZET,1979.október - 47.lap.

MAROSÁN Lánló szobrán

Győr, 2. sz. postahivatal, fekvő
nőalakot ábrázoló domborúmve
(1958?)

Postaép 86.

Marosán László

Megbízást kapott a művész
pályanyertes terv alapján,
hogy a veszprémi G. Dimit-
rov Megyei Művelődési Köz-
pont homlokzatát domhor-
művel díszítse.

—: Közlemeinek.

Művészet, 1980. november – 47. lap.

MDK

Marosán László szobr.

Leányfej, terr.

Fővárosi Képtár jub. kiáll. 1944. jan.

Marosán László, szobrán

h. Kallós Ede

-: Szobrok, emlékművek a fővárosi közkert. 12

Esti Hírlap. Bp. 1930 márc. 18

Marosán László szobrai

Nagy Zoltán: Helyberjárás
Pécsi Országos Kiplasztikai
Biennalé

Művészet, 1983. november

Marosán László, szobrász

L: Farkas Ádám

Vadas J. kapos plastikák

13

Élet és Irodalom Bp. 1983. aug 12 XXVII/32

MDK

Marosán László
Törülköző
Gondolkodó, terrakotta

Rippl-Rónai Társ. kiáll. N.Szal. 1948. dec.
9 l.

MDK

Marosán László

r.sz.i: A N.Szal. kiáll. Uj Magyarság, 1941. jul. 4. 6 l.

MDK

Marosán László

Lány, br.
Kondás, fa
Menekülő lány, br.

Fiatal magyar képzőműv. Főv.Képtár 29. kiáll.
1946. dec. 11 1.

Marosán László, szobrászművész

Sopronban, az Orsolya téren álló lábasházban megnyílt a IV. orsz. érembiennálé. – Csiky Tibor, Marosán László – és még többen – az anyag, a tér és az időbeli folyamatok plasztikus képét akarják nyújtani az érméken.

Kloss Andor: Érembiennálé a soproni lábasházban.
Békés Megyei Népújság, 1983. júl. 23. 12-old.

Marosán László, Munkácsy-díjas szobrászművész

A Pécsi Galériában aug. 14.-ig látható a 8. Országos Kisplasztikai Biennálé. – Tanulságos áttekinteni a kubizmus sokágú utóéletét az idősebb nemzedéktől a legfiatalabbig, Matzon Frigyes, Marosán László, Ócsai Károly, Valmár János szobrainak rendezői találattal összehozott csoportjánál.

Csenkey Éva: Kisplasztikai Biennálé.
Dunántúli Napló, 1983. júl. 23. 8-old.

Marosán László, Munkácsy-díjas szobrászművész

A IV. országos érembiennáld Sopronban, az Orsolya téren álló látásházban rendezték meg. A művész az anyag, a tér és az időbeli folyamatok képét akarja nyújtani érmein. Tisztán, elvont plasztikai formákból építkezik, még akkor is, ha művei jeles eseményekre készülnek.

Klass Andor: A IV. Országos Érembiennále.
Hajdú-Bihari Napló, 1983. aug. 13.

Marosan László éremművek

IV. ak. érembiennálé Sopron

Kloss Arnold: „Kritika változatlan az éremre."

Kisalföld 1983 VII. 2.

Marosán László

Jegyzet a Vasárhelyi Őszi Találkozóról

Magyar Nemzet 1986. XII. 10.

Marosán László, Munkácsy-díjas szobrászművész

Nonfiguratív fogalmazású térplasztika Marosán László műve, melyet az Ifjúság útján, a Bpest Sport-csarnok és a Népstadion közötti út mentén helyeztek el. (említve).

Budapest,
1983. okt. 32-old,

Wehner Tibor: Új szobrainkban

MAROSÁN László

PÓTÓ János: Emlékművek, politika, közgondolkodás. Bp. : MTA Törttud.Int., 1990
57-58.p
Steinmetz szobor pályarat

MAROSÁN László szobrász

Huszár Imrével készitetet Művészet és sport sorozat egy reliefje 1952-ből

PRAKFALVI Endre: A budapesti földalatti gyorsvasút tervei és épitése.= Pavilon 6(1991) 67.p.ill.

Nem Akadémia-ellenes

Meglehetősen ingerülten nyilatkozott lapunk tegnapi számában *Kosáry Domokos* professzor, a Magyar Innovációs Kamara azon javaslatával kapcsolatban, hogy célszerű volna felállítani egy kutatási, technológiai minisztériumot. Az Akadémia elnöke úgy fogalmazott, *még Gerő és Rákosi se merészelte* az egész magyar tudományt egy ilyen minisztérium központi irányítása alá helyezni. *Mi erről a véleménye az említett kamara elnökének?* — kérdeztük tegnap *dr. Pakucs Jánost.*

— Nem értem Kosáry professzor úr indulatosságát, márcsak azért sem, mert alaposan *félreértette* a mi javaslatunk lényegét. Mi nem vitatjuk el, hanem éppenséggel *erősíteni* akarjuk az Akadémia azon szerepét, hogy ez a nemzeti intézmény képviselje legmagasabb szinten a magyar tudományt.

— *Az Akadémia elnökének az a határozott álláspontja, hogy az MTA — más országokhoz hasonlóan — saját kutatóintézeti hálózattal rendelkezzen...*

— Mi ezt nem tartjuk jó megoldásnak, ehelyett azt javasoljuk, hogy *sokféle tulajdonosi és működési formát* célszerű létrehozni a kutatási- fejlesztési szférában is, vagyis az Akadémiának ne legyen tulajdonosi és pénzt elosztó funkciója.

— *Ezt vegye át tőle a javasolt új minisztérium?*

— Nem, erről szó sincs. *Mi sem akarjuk kiterjeszteni az állami bürokrácia hatalmát a tudomány fölé.*

— *Miért kell akkor önök szerint mégis létrehozni egy állami csúcsszervet?*

— Egyrészt mert szerintünk az állam nem vonulhat ki erről a fejlődésünk szempontjából létfontosságú területről. *Nem megszüntetni akarunk meglevő intézményeket, hanem összevonni,* s ezáltal ésszerűsíteni és egyszerűsíteni az államigazgatási apparátust, csökkenteni a szervezetek számát és a költségeket. *Ez nem irányul az Akadémia ellen,* hanem a teljes innovációs folyamatot segítené, összehangolná, ösztönözné a kutatásból a piacon történő értékesítésig.

(faggyas)

MAROSÁN László

PÓTÓ János: Emlékmü, politika, közgondolkodás.
Bp. : MTA Törttud.Int., 1990 71 - 87.p. és ill.

Részvétele a Sztálin szoborpályázaton, s annak
részletes - forrásfeltáró - története

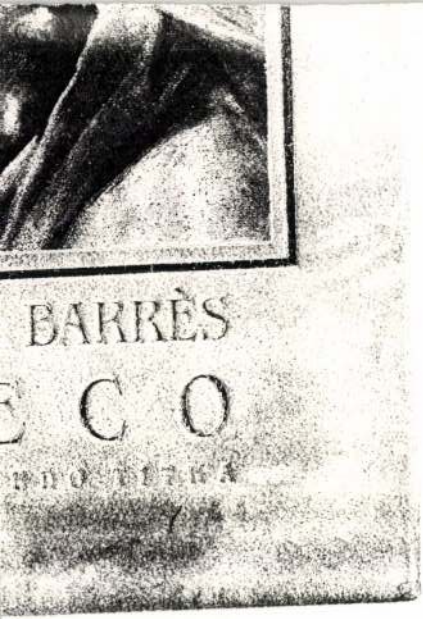
BARRÈS